NR. 1 (1776)
REEDE,
13. JAANUAR 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

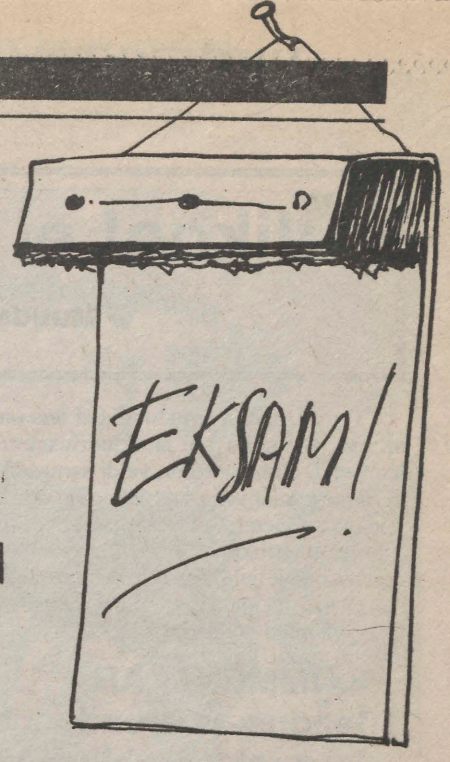

Tartu Ülikooli Raamatukogu

Aasta 1995... Milline Sa tuled?

Kes meist ei tahaks eelmisest paremat, ka Sina, Ülikool, kuigi igaühel on ka midagi meeldivat meelde tuletada. Ülikool ei taha enam laguneda, sisemised uuendused vajaksid kaunimat kesta, vähemalt korralikku. On ju käivitunud uuenenud õppesüsteem, on toimunud mitmesuguseid struktuurimuudatusi. Uuest aastast on struktuurimuudatused jõudnud ka ülikooli tippu, administratsiooni. Sellest saab lähemalt lugeda UT 2. leheküljelt.

Planguline peahoone, raamatukogu, pooleliolevad ehitused vajavad raha, raha ja veel kord raha... Neljapäevalgi olid seda pealinnas selgeks tegemas rektor ja halduisprorektor. Eesti riiki valitsevad küll enamikus Tartu Ülikooli vilistlased, kuid ka nemad pole alati kõikvõimsad, tahtest-soovist rääkimata. Kes ülikoolist Riigikogusse kandideerivad, kas uude valitsusse ka rohkem kõrgharidusega spetsialiste satub, paistab ülikooli peal igapäevakõneluste teemaks muutuvat. Esmajoones oodatakse neilt aga rahvusülikooli eest seismist. Seekord rahataotlused aga rahuldati.

Maailma poole avarduv ülikool püüdis läinud aasta lõpul enesest rohkem teada anda ka siin omal

maal ülikooli päevadega. Uue aasta hakatus viis ühe prorektori Ameerikasse koostöövõimalusi selgitama, rektoril on aga ees Genfis CRE (Euroopa ülikoole ühendav assotsiatsioon) konverents.

Siinsamas koduseinte vahel teeb oma igapäevast tööd eksamisõel. Lõpetama hakkavad tudengid tajuvad nooremate õpetuses juba teatavat vahet. Nende õppetöö auditooriumis olevat tihedam, nn. iseseisva töö vajadusest rääkimata. Erinevad on tudengid isegi. Näiteks noored saksa filoloogid on juba maailmas ringi liikunud, Saksamaal töötanud, igapäevast kõnepraktikat saanud.

Jah, milline Sa tuled, aasta 1995? Ta on juba tulnud, ja kui me arvame, et palju ei sõltu meist, siis võiks end lohutada leevendava palvega: «Anna mulle meelekindlust leppida asjadega, mida ma muuta ei saa, julgust muuta asju, mida ma muuta saan, ja tarkust nende vahel alati vahet teha».

VARJE SOOTAK

INNOVAATIKA kolmandat korda

23.—25. märtsini on Tartus Tähtvere näitusehallis **kolmas haridus- ja teadusmess INNOVAATIKA 95,** sedakorda pühendatud eesti ülikooli 75. aastapäevale.

Uuenemine ja muutumine on praegu märksõnad, mida ei saa vältida üheski eluvaldkonnas. Uus sajand oma info-ühiskonnaga seab meile oma ülesanded.

Kogu maailmas on tootjad huvitatud **koostööst** ülikoolidega ja ülikoolid omakorda loovad tihedaid sidemeid ettevõtetega. Kasu ühistegutsemisest on saanud nii ülikoolid, teadlased, ettevõtted kui kogu ühiskond.

Usume Eestil, sealhulgas Tartul ja Lõuna-Eestil olevat eeldusi, et tema põhjalikult teisenev majandus võiks orienteeruda innovaatilistele ideedele ja tehnoloogiatele ning uutele toodetele ja teenustele. Seejuures on möödapääsmatu teadlaste ja ettevõtjate koostöö süvendamine. Õnneks pole muutusetuultes kaduma läinud noorte õpihimu. Viimasele on viidanud nii teabemess «Teeviit» kui ka raamatukogude külastatavus.

Messid on kõikjal tõestanud oma sobivust teabevahetuse ja koostööpartnerite leidmise üritusena. Seetõttu on Tartu Ülikool otsustanud jätkata INNOVAATIKA-messide korraldamist.

K a s meil aga ongi messil midagi pakkuda?

Messil oodatakse teavet **õppimisvõimalustest:**

* erialade tutvustused,
* sisseastumistingimused,
* magistri- ja doktoriõpe,
* täiendkoolituse võimalused teaduskonna juures.

Sisseastujatega võivad messil edukalt suhelda sama teaduskonna üliõpilased. Oskuslikust reklaamist on kindlasti kasu, et TÜ kõigisse teaduskondadesse kandideeriksid parimate eeldustega noored.

Messi teine põhieesmärk on tutvustada **teadustöid**, anda ülevaade, milliste teadusteemadega tegelevad TÜ teadlased-õppejõud:

* aparatuur ja vahendid,
* meetodid,
* teadusmahukad teenused,
* publikatsioonid.

Nii võimalikele investeerijatele, ettevõtjatele kui ka riigiasutustele on kasulik ikka ja jälle teada anda, milliseid töid, teenuseid, projekte, arengukavu jne. on võimalik ülikoolist tellida.

Teatavasti pole äriplaanid mitte ärimeeste väljamõeldis, vaid neid hakkasid umbes 25 aastat tagasi koostama Ameerika ülikoolide professorid ja teadurid oma teadustööde ellurakendamiseks investeeringute ja laenude taotlemisel.

Et messi tulemusena leida uusi koostööpartnereid, on vajalik teadusteema juhi või kompetentse **esindaja kohalolek**, et pidada läbirääkimisi investeerijate või firmajuhtidega koostöö, uute teemade ja projektide asjus.

Messiga kaasneb **teaduskirjanduse näitus.**

K u i d a s messile oma töid ja teavet pakkuda, seda peaks iga teaduskond ühiselt läbi arutama. Igatahes huvi seekordse messi vastu tõotab tulla suurem kui varasematel aastatel. Mitmed õppe- ja teadusasutused ning firmad meilt ja mujalt on juba avaldanud osalemissoovi.

TÜle on planeeritud esialgse kava kohaselt 20 m^2 messipinda.

Lähemat infot ja nõuannet saab vastse teadus- ja arendusosakonna innovaatikatalitusest asukohaga Narva mnt. 6—203, tel. 435 294 (kirjad palume saata kantselei kaudu). Samas oodatakse ettepanekuid.

Jõudu ja häid mõtteid messiks valmistumisel!

LEENI UBA

Tänuavaldus

Ülikooli aastapäeval 1. detsembril promoveeriti TÜ audoktoriteks **Paul M. A. Broda, Elmar Salumaa, prof. Thure von Uexküll, prof. Jüri Daniel, prof. Johannes Piiper ja prof. Seppo Suhonen.** Avaldame temalt saabunud tänuavalduse.

Lugupeetud härra rektor Peeter Tulviste
Tartu Ülikool

Gustav Adolf kirjutas Tartu Ülikooli asutamisdokumendi alla Nürnbergi sõjaväljal, keset Euroopat. Tartu Ülikoolis on olnud ja on õppejõude, kes on esindanud ja esindavad Euroopa ja maailma teaduse tipptaset ning on andnud ja annavad oma tähtsa panuse teaduse üldisele arendamisele. Kuidas see on võimalik Tartu Ülikoolile kui ühe väikese rahva kõrgkoolile?

Esimene tegur on rahvuslik põhi. Selles ülikoolis on olnud palju võõramaa soost teadlasi, kes siin töötades on siiski tundnud ennast eeskätt eestlaste ja tartlastena. See teadvus on võimaldanud koolitada tugeva rahvusliku tundega kasvandikke. Teie ülikoolis omandasid kõrgema hariduse eesti rahvusliku kirjanduse rajajad Friedrich Robert Faehlmann ja Friedrich Reinhold Kreutzwald, kelle tööd hiljem ilmusid samas ülikoolilinnas.

Alma mater Tartuensis'e kuulsatel õpilastel ja õpetajatel on peale rahvustunde olnud ka teine voorus, rahvusvahelisus. Juba *Academia Gustaviana*'s olid üliõpilased enamuses rootslased ja soomlased, professorid sakslased. Õppejõudude keeleoskus ja isiklikud suhted välismaa ülikoolidega on tähendanud neile oma ajastu faksi ja e-maili. Eesti keele sõnavarast umbes pool on laenatud teistest keeltest, kõigist ilmakaartest.

Tartu Ülikooli ajalugu väljendab kogu Eesti ajalugu: teie, eestlased, olete alati elanud Euroopas ja kontaktis teiste rahvastega nagu teie teaduski. Tartut hakati nimetama Emajõe Ateenaks juba 17. sajandil.

Mina uue audoktorina tahaksin väljendada austavat tänu Tartu Ülikoolile, kuna see on pidulikult näidanud, kui tähtsaks see kuulus kõrgem kool peab jätkata oma traditsioonilisi kontakte teiste ülikoolidega, ka Helsingi Ülikooliga.

Vivat, crescat, floreat Universitas Tartuensis!

Helsinki 8. 12. 1994

SEPPO SUHONEN

Euroopa Tudengite Keskliidu (AEGEE) üritused

Eelmisel aastal asutati Euroopa Tudengite Keskliidu (AEGEE) haruorganisatsioon Tartus. AEGEE selle aasta ürituste plaan on järgmine:

2.—10. jaan.	AEGEE-Foorum	Sevilla/Las Palmas
13.—22. jaan.	AEGEE-Foorum	Bukarest
19.—20. jaan.	Euroopa kriis	Nürnberg
28.—29. jaan.	AEGEE-Foorum	Aachen
4.—5. veebr.	AEGEE-Foorum	Stockholm
8.—11. veebr.	*Moot Court-regional*	Toulouse
16.—20. veebr.	Berliini filmifestival	Berliin
16.—20. veebr.	Moot Court-regional	Stockholm
25.—26. veebr.	*President's Meeting*	Ljubljana
5.—11. märts	Euroopa Koolitalv	Rotterdam
9.—12. märts	Euroopa minevik ja tänapäev	Passau
17.—19. märts	Euroopa keskkonnaprobleemid	Viin
12.—26. märts	Kevadülikool	Berliin
15.—19. märts	*Moot Court*-finaal	Luxemburg
24.—27. märts	Konverents — sallivus	Dublin
30.—2. apr.	Majandusest ja arengust	Timisoara
31.—2. apr.	Lämbus infotulva all	Bonn
27. apr.	AEGEE.10. aastapäev	Rotterdam
7.—10. juuni	Aafrika kultuuri festival	Hamburg

Liikmetele on AEGEE üritustest osavõtt tasuta, korraldajad maksavad enamasti kinni ka majutuse ja toitlustamise. Kohale tuleb sõita oma kulul. Lähemat teavet saab, kui jätad õigusteaduskonna dekanaati kirja AEGEE-le või saadad E-maili **erki u madli.ut.ee**

ERKI UUSTALU,
TARMO SILD,
õigusteaduskonna I kursus

Üks headest uusaastasoovidest

Häid Jõulupühi ja head uut aastat!
Joyeux Noël et Bonne Année!
Merry Christmas and a Happy New Year!
Frohe Weihnachten und ein glückliches Neues Jahr!
Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

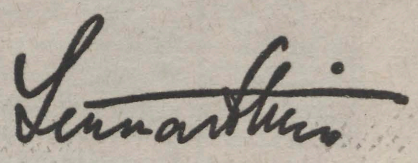

Eesti Vabariigi President ☆ Le Président de la République de l'Estonie ☆ The President of the Republic of Estonia
Der Präsident der Republik Estland ☆ Viron Tasavallan Presidentti

Ülikool ei saa kunagi valmis

● Muudatustest administratsioonis ●

Tartu Ülikooli struktuurist ei leia me enam rektori kantseleid, välissuhete osakonda, juriidilist osakonda ja arhiivi. On kolm uut struktuuriüksust: teadus- ja arendusosakond, õppe- ja üliõpilasosakond ning rektori kantselei. Nimetused on veidi sarnased enne 1991. aastat olnud osakondade nimetustega, kuid päris kindlasti ei ole tegemist vana juurde tagasipöördumisega. Möödunud aasta lõpus toimunud ümberkorraldused on püüd leida aja nõuetele sobivaim ja ülikooli põhitegevuse, s.o. õppe- ja teadustöö korraldamiseks ja teenindamiseks toimivaim struktuur. Uutel üksustel on rektori kinnitatud põhikirjeldused ja üksikasjalikud ametikirjeldused, mis on nende juhitavuse ja vastutusalade piiritlemise eelduseks.

Ei saa ka öelda, et ülikoolis on nüüd need üksused päris valmis ja väga head: muutuvad tingimused esitavad uued nõuded, nagu ka ülikool ei saa kunagi lõplikult valmis.

KOMMENTAAR
teadus- ja arendusosakonna juhatajalt, I prorektori abilt HASSO KUKEMELGILT

Teadustöö ümberkorraldamine oli üks esimesi reforme Tartu Ülikoolis pärast punaseid aastaid.

TÜ rektori käskkirjaga 30. septembrist 1994. aastast määrati prorektorite vastutusalad. Vastavalt sellele on I prorektor professor Jaak Aaviksoo vastutav ülikooli teadusliku konkurentsivõime ning arendus- ja informaatikaalase tegevuse eest. Seega tuli luua tema haldusalasse uued osakonnad ja talitused.

Vastloodud teadus- ja arendusosakonna talituste vahel on ülesanded jagatud järgmiselt:

a. Teadustalitus tegeleb ülikooli teaduspoliitika kujundamise ja realiseerimisega, ülikooli teadustegevust puudutava informatsiooni kogumise ja levitamisega ning teadustegevuse aruandluse korraldamisega;

b. Innovatsioonitalitus (endine patendiosakond) tegeleb innovatsiooni ja intellektuaalse omandi kaitse ning vastava arendustööga ülikoolis, ülikooli kauba- ja teenusmärkidega, patendi- ja litsenseerimistegevusega, intellektuaalse omandi tutvustamise, reklaami ja müügitegevuse korraldamisega;

c. Välissuhete talituse ülesandeks on välislepingute ettevalmistamine, nende täitmise kindlustamine ja vastav koordineerimistöö ning aruandlus, teadus- ja arendustegevuse raames toimuvate üleülikooliliste rahvusvaheliste ürituste korraldamine, ülikooli osaluse koordineerimine rahvusvahelistes organisatsioonides ja koostööskeemides, asjaajamise korraldamine välisriikide saatkondades ja organisatsioonides.

Loomisel on granditalitus ja infosüsteemide talitus.

TEADUS- JA ARENDUSOSAKOND

Hasso Kukemelk — teadus- ja arendusosak. juhataja, I prorektori abi, tel. 43 52 55 (r. 304)
Rein Lepik — teadustalituse teaduskorralduse peaspetsialist, tel. 43 52 55 (r. 304)
Valve Soome — teadustalituse vanemreferent, tel. 43 52 55 (r. 304)
Sirje Kahu — innovatsioonitalituse peaspetsialist, tel. 43 52 94 (Narva mnt. 6—203)
Leeni Uba — innovatsioonitalituse vanemreferent, tel. 43 52 94 (Narva mnt. 6—203)
Arno Anijalg — innovatsioonitalituse patentoloog, tel 43 52 94 (Narva mnt. 6—203)
Sirje Üprus — välissuhete talituse peaspetsialist, tel. 43 51 55 (r. 304)
Riina Laidvee — välissuhete talituse vanemreferent, tel. 43 51 55 (r. 304)

KOMMENTAAR
õppe- ja üliõpilasosakonna juhatajalt, II prorektori abilt LEA MICHELSONILT

Oma valdkonda puutuvast rõhutaksin eriti osakonna nimetuse teist poolt. Nimelt loeme me oma ülesandeks ka üliõpilaste nõustamise nii nende akadeemiliste kui sotsiaalsete probleemide osas. Üliõpilasel peab olema võimalus pöörduda kellegi usaldusväärse inimese poole ning abi saada. Selleks on ametis **üliõpilastalituse peaspetsialist.**

Vastuvõtutalituse töö on kõik vastuvõtuga seotud küsimused.

Õppetalituses on tegevus jagatud bakalaureuseõppe, magistri- ja doktoriõppe ning arvestustalituse vahel. Viimane valdkond tuleb veel välja arendada.

Kuna oleme üle läinud ainesüsteemile, mis on kursusesüsteemist tunduvalt keerulisem, siis eeldab see ka üliõpilase edasijõudmist arvestava ülikoolisisese infovõrgu väljaehitamist. Tulevikus on kavas üliõpilaste akadeemilise edasijõudmise arvestamine teaduskondadest eraldada, et õppeosakonnas tegeleks sellega neutraalne isik.

Välisüliõpilaste arv kasvab ning nende probleemidega tegeleb **välisüliõpilastalitus.**

Kuigi kaugõppesse enam vastuvõttu pole, tegeleb praeguste kaugõppijatega Tallinnas asuv **kaugkoolituse talitus** (end. konsultatsioonipunkt). Koostöös täienduskeskusega saaks seal edaspidi välja kujundada täiendõppesüsteemi.

ÕPPE- JA ÜLIÕPILASOSAKOND

Lea Michelson — õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja, II prorektori abi, tel. 43 52 30, 43 28 69 (r. 216)
Aime Randveer — vastuvõtutalituse peaspetsialist, tel. 43 54 25, 43 47 00 (r. 217)
Andres Salu — üliõpilastalituse peaspetsialist, tel. 43 52 30 (r. 216)
Asta Havakats — arvestustalituse vanemreferent, tel. 43 51 44 (r. 217)
Anita Kärner — magistri- ja doktoriõppe peaspetsialist, tel. 43 51 42 (r. 223)
Ellen Aunin — välisüliõpilastalituse peaspetsialist, tel. 43 51 55 (r. 304)
Piret Lai — välisüliõpilastalituse vanemreferent, tel. 43 51 55 (r. 304)
Silvi Lannes — välisüliõpilastalituse referent, tel. 43 51 55 (r. 304)
Ann Nõgols — kaugkoolituse talituse vanemreferent, tel 22-49 93 47 (Tallinn)
Ülle Hendrikson — bakalaureuseõppe peaspetsialist, tel. 43 52 30 (r. 217)

Kolmanda struktuuriüksuse, **ÜLIKOOLI KANTSELEI** koosseisus on **sekretariaat, postikantselei, arhiiv, jurist** ja **kunstnik.**

Kui varem toimus töö dokumentidega vähemalt kolmes erinevas struktuuriüksuses, siis nüüd toimub dokumentide koostamine, vormistamine, jälgimine ja lõpuks ka arhiivi talletamine ühes üksuses. Ülikooli kantselei juhataja (Sirje Mark) hakkab tegema koostööd ka dekanaadi juhatajatega, kes on sellest aastast alates vastutavad asjaajamise korralduse eest teaduskondades.

Rektor ja kolm prorektorit on kindlustatud kvalifitseeritud sekretäriteenustega: igaühe teenistuses on vastutav sekretär.

Tartu Ülikooli kantselei

Juhataja *Sirje Mark* 435 135 (r. 215)
Rektori vastutav sekretär *Luule Kants* 435 310
Teadusprorektori vastutav sekretär *Leelo Kriisa* 435 140
Õppeprorektori vastutav sekretär *Lehti Pilt* 435 320
Halduisprorektori vastutav sekretär *Katre Pirnipuu* 435 390
Vanemasjaajaja *Mairi Paidla* 435 126 (r. 207)
Postisekretär *Aive Zirk* 435 126 (r. 207)
Kunstnik *Imme Viidalepp* 435 126 (r. 207)
Peaarhivaar *Toomas Hiio* 435 119
Arhivaar *Evi Zadonskaja* 435 119
Arhivaar *Sirley Kodasma* 435 119
TÜ esindaja Tallinnas (8-2) 6 406 866
TÜ Tallinna esinduse vastutav sekretär *Mari Vana* (8-2) 6 406 867

TÜ nõukogus

16. detsembril

● **PROFESSUURI VALIMINE**

+ Üld- ja mikroobibiokeemia **korraliseks professoriks** valiti üld- ja mikroobibiokeemia prof. kt., bioloogiakandidaat PEEP PALUMAA.

+ Neuroloogia **erakorraliseks professoriks** kinnitati (0,25 koormusega) meditsiinidoktor REIN ZUPPING.

● **TARTU ÜLIKOOLI ARENGUKAVA**

Arengukava oli teisel lugemisel. Prorektor Jaak Aaviksoo tegi oma ettekandes ülevaate selle senisest käigust. Esimest korda arutati arengukava maikuu nõukogus. Ta nentis, et parandus- ja täiendusettepanekuid on allüksustelt tulnud tagasihoidlikult. Arengukavas tuleb arvestada ka muudatusi, mida toovad teaduskorralduse seadus, Teaduste Akadeemia ümberkorraldused, erialade struktureerimine ülikoolis endas jpm., seepärast tehakse osa täiendusi käigupealt. Nõukogu liikmete arvates on praegune arengukava projekt seda väärt, et selle kallal edasi töötada.

● **SOTSIAALTEADUSKOND**

Sotsiaalteaduskonna struktuurist, arengukavast ja eelarve projektist tegi ülevaate prof. Marju Lauristin. Avaldame siinkohal nõukogu otsuse ning lähemal ajal peatume sotsiaalteaduskonna probleemidel pikemalt.

● **VASTUVÕTT**

TÜ nõukogu kinnitas 1995. aasta vastuvõtueeskirjad.

Tartu Ülikooli nõukogu

otsus
16. detsembrist 1994
sotsiaalteaduskonna reformist

1. Kiita põhimõtteliselt heaks sotsiaalteaduskonna reformi korraldava toimkonna (M. Lauristin, J. Allik, H. Käärik, H. Mikkin, R. Vetik, P. Vihalemm) poolt esitatud sotsiaalteaduskonna arendamise seisukohad.

2. Lähtudes ülikooli arendusvajadustest, õppe- ja teadustöö iseärasustest ja olemasolevast akadeemilisest potentsiaalist reorganiseerida sotsiaalteaduskond alates 1. juunist 1995 järgmiselt.

2.1. Viia filosoofiateaduskonna **sotsioloogia osakond** üle sotsiaalteaduskonna koosseisu. Jätta selle osakonna koosseisu **sotsioloogia teooria õppetool** ja **praktilise sotsioloogia õppetool.** Luua selle osakonna koosseisus **sotsiaalse analüüsi meetodite õppetool.**

2.2. Moodustada sotsiaalteaduskonnas **avaliku halduse ja sotsiaaltöö osakond.** Viia selle osakonna koosseisu üle **sotsiaaltöö õppetool.** Luua selle osakonna koosseisus **avaliku halduse õppetool** ja **sotsiaalpoliitika õppetool.**

2.3. Viia sotsiaalteaduskonna koosseisu filosoofiateaduskonna žurnalistika osakond ja nimetada see ümber **ajakirjanduse osakonnaks.** Jätta selle osakonna koosseisu **massikommunikatsiooni ja žurnalistika õppetool** ja nimetada selle osakonna ajakirjanduse ajaloo õppetool ümber **Eesti ajakirjanduse õppetooliks.**

2.4. Viia filosoofiateaduskonna **psühholoogia osakond,** sealhulgas **arengupsühholoogia õppetool, psühhofüsioloogia õppetool** ja **psühhofüüsika õppetool** sotsiaalteaduskonna koosseisu.

2.5. Viia filosoofiateaduskonna **semiootika osakond,** sealhulgas **semiootika õppetool** sotsiaalteaduskonna koosseisu.

2.6. Jätta sotsiaalteaduskonna **politoloogia osakonna** koosseisu **üldpolitoloogia õppetool** ja nimetada selle osakonna rahvusvaheliste suhete õppetool ümber **rahvusvaheliste suhete teooria õppetooliks.**

2.7. Likvideerida sotsiaalteaduskonna koosseisus üldsotsiaalteaduste osakond ning haldusmajanduse õppetool, halduspoliitika õppetool ja antropoloogilise sotsioloogia õppetool.

3. Avada veel enne sotsiaalteaduskonna ja filosoofiateaduskonna struktuuri muutust, alates 1. märtsist 1995 sotsiaalpoliitika õppetool sotsiaalteaduskonna koosseisus.

Professor PEETER TULVISTE,
rektor

TÜ kuulutab välja Ahti Pae stipendiumi Tartu Ülikoolis

Stipendium määratakse ühele või enamale peaainena ajakirjandust, õigusteadust, majandusteadust või sotsiaalteadusi (politoloogia, sotsioloogia, sotsiaal- või kultuurantropoloogia, avalik haldus) õppivale 3. või 4. aasta üliõpilasele.

Stipendiumi määramisel võetakse aluseks üliõpilase õppeedukus, erialane ja ühiskondlik tegevus.

Üliõpilase taotlus koos ülevaatega oma erialasest ja ühiskondlikust tegevusest, soovitusega instituudilt/ osakonnalt ning väljavõttega õpinguraamatust esitatakse iga aasta 1. veebruariks komisjoni sekretärile.

Stipendiumi saajad ja suuruse määrab komisjon, kuhu kuuluvad rektor, žurnalistikaosakonna juhataja, politoloogia osakonna juhataja, Korp! «Fraternitas Estica») vilistlaskogu esindaja, sekretär.

Tartu Ülikool teatab stipendiumi saajatest ülikooli ajalehes ja teistes teabekanalites. Stipendium antakse üle seoses EV aastapäevaga.

Taotlused esitada ülikooli kantseleisse (ph. ruum 215) 1. veebruariks.

Informatsioon tel. 435 135.

Kuidas läbida sisseastumise tihedaim sõel?

Sellesuvistest sisseastumiseksamitest on möödas juba peaaegu pool aastat ning nii mõnelegi võib tunduda, et milleks enam vana asja meelde tuletada. Kes sees, on loodetavasti valitud erialaga rahul ning õpingukaaslastega tuttavaksgi jõudnud saada, kes väljas, aga küllap kaotusevalust üle saanud ning mingi muu, vahest sobivama ja tulusamagi tegevuse leidnud. Nõnda et, milleks siis ikkagi urgitseda juba unustatud asjades? Peamine põhjus on vahest selles, et ega need eksamid viimasteks jää. Hoolimata kõikvõimalikest raskustest, on noored ikka ülikooli pürginud ning viimastel aastatel ei ole nende arv vähenenud, vaid pigem vastupidi. Tulevikule mõeldes tuleb siiski hoolega silmas pidada, kuidas valitakse heade hulgast parimaid ning ühes sellega mõjutatakse paljude noorte inimeste saatusi (nii mõnelegi võib see katsetus jääda ainsaks ja seega tähendada elus pöördepunkti). Teine põhjus on asjaosalistes endis. Usun, et paljudel tekkis küsimus, mis seisab nende külmade numbrite taga, mis teatavad, kas mind on või pole vastu võetud.

* * *

Püüan mõlemast põhjusest lähtuvalt analüüsida **psühholoogia/semiootika sisseastumiseksameid.** Kahele erialale kokku oli õppida soovijaid 297, kohti aga vaid 28 (20 psühholoogiasse, 8 semiootikasse), niisiis konkurss 10.6 inimest kohale ehk selle aasta ülikooli kõrgeim. Ühtekokku oli võimalik koguda 40 punkti, 10 keskkoolihinnete, 10 kirjandi ja 20 erialatesti eest. Nüüd vaatakski lähemalt, mis siis ikkagi on peamine, et ülikooli sissesaamise tihedaim sõel õnnelikult läbida, seda nii selgituseks selle tee ise läbikäinuile, tulevastele katsetajatele kui muidu huvilistele.

Mille poolest erinevad eksameile tulnud need edukalt läbinuist? Olulisim erinevus on loomulikult kogutud punktide arvus, kuid sellest lähemalt veidi hiljem. Tähtsaks tunnuseks tundub olevat ka sugu. Katsetajatest olid 77% nais- ja 23% meessoo esindajad. Naisterahvastest sai sisse 13%, meesterahvastest 33%, nõnda et hetkel jaguneb psühholoogia esimene kursus soolisel alusel peaaegu pooleks (56% N, 44% M). Niisiis oli meesterahval ligi kolm korda suurem tõenäosus sisse saada. Usutavasti ei pea seda siiski otseseks sooliseks diskrimineerimiseks pidama. Vanus ilmselt erilist rolli ei mängi. Kandideerijail oli see keskmiselt 18,4, sissesaanuil 19,8 aastat. Samuti selgus üllatavalt, et oluline ei ole ka eelistus (psühholoogilisse keelde tõlgituna nimetaksin ma seda motivatsiooniks). Eksamitele tulles oli 75% märkinud psühholoogia esimeseks, 25% teiseks eelistuseks, praeguste tudengite seas on need arvud peaaegu samad. Veerandi kursusest moodustavad need, kes algselt küll planeerisid midagi muud (enamasti õigusteadust) õppida, ei saanud aga esimese eelistusena valitud erialal sisse ning tudeerivad nüüd inimese hinge. Endaga seejuures rahul olles, nagu üks asjaosaline ka oma saatusekaaslaste eest julges väita.

* * *

Nüüd siis lähemalt eksamitest, ehkki õieti ei vasta sellele traditsioonilisele nimetusele ükski proovikivi. Peale alandatud miinimumnormi ei valmistanud võõrkeele tasemetesti läbimine enamikule mingeid raskusi ja seetõttu ei mõjutanud ka oluliselt sissesaamist. Keskkooli nelja aine keskmine hinne oli keskmiselt 4,3 (min 3, max 5); naistel 4,4; meestel 4,0 (ainus sisseastumiskatse, mis eelistas naisi), ning millel oli teiste komponentidega võrreldes nõrgim korrelatsioon lõpliku pallide summaga. Ka kirjandi hinne (keskmine 7,2; min 3; max 10; naiste ja meeste vahel erinevusi ei olnud) ennustab hilisemat edukust suhteliselt halvasti. Põhilist rolli, nagu juba isegi ehk taipate, mängis erialatest (20-st võimalikust koguti keskmiselt 13 punkti), selles olid ka soolised erinevused suurimad (naistel keskmiselt 12,5; meestel 14,8 punkti), millest tulebki näiline meesterahvaste eelistamine. Et erialatest koosnes neljast osast, mis kõik võrdselt lõplikku punktidesummat mõjutasid, siis ka neist lähemalt.

* * *

(1) Vaimsete võimete test koosnes 50 valikvastustega küsimusest, millele vastamiseks anti aega 20 minutit, keskmiselt koguti 27,5 punkti (min 12, max 45), mis ületab õige veidi kogu Eesti keskmist. Meeste vaimsed võimed olid 2,5 punkti võrra paremad (N-26,9; M-29,4), mis erineb Eesti keskmisest, kus sellist sugudevahelist erinevust ei ilmne. Huvitav on see, et puudub igasugune seos vaimsete võimete ja keskkooli keskmise hinde vahel (mida siis viimane ikkagi näitab?) ning testitulemuste seos kirjandi hindega on väga nõrk nagu ka teiste alatestide puhul.

(2) Kui vaadata osatestide kaupa, siis ennustas sissesaamist kõige paremini **ajalootest** (koostanud Hillar Palamets), mis koosnes 50 avatud küsimusest, ka oli tal kõige tugevam korrelatsioon võimetetestiga. Keskmiselt koguti 28 punkti (min 6, max 50), meeste ja naiste vaheline erinevus oli tunduvalt suurem kui võimetetesti puhul (naistel keskmiselt 26,2; meestel 33,9 punkti). Pooled küsimustest puudutasid Eesti, pooled maailma ajalugu. Viimane tundus tulemuste põhjal raskem olevat, eriti oldi hädas esimese kodanliku revolutsiooni, Napoleoni sõdade, lahingute ja leiutistega. Näiteks austati Gutenbergi, omistades talle nii piibli, jalgratta, aurumasina, filmi, telefoni, elektrimootori, vihmavarju kui televiisori leiutamine, nimetades siinkohal vaid pooli väljapakutud variantidest. Hästi teati Eesti hansalinnu ja suuremate riikide II maailmasõjaaegseid presidente.

(3) Kõige suuremad erinevused naiste- ja meesterahvaste vahel tulid välja kultuuri- ja poliitikatestis (koostanud Olev Must), mis koosnes 25 valdavalt valikvastustega küsimusest, mis puudutasid suures osas hetkepoliitikat ja hiljutisi kultuurisündmusi (et meesterahvad siin edukamad olid, on järjekordne tõendus laiskadest Eesti meestest, kes istuvad tugitoolis ja loevad lehte). Enamikule ei valmistanud raskusi Kostabi ja Pallase nimede identifitseerimine, raskeimateks osutusid küsimused Faatumi romaanivõistluse ja nimekate Euroopa poliitikute kohta. Keskmine punktidesumma oli 14,4; naistel 13,5; meestel 17,3. Väga tugevalt olid tulemused korreleeritud ajalootestiga.

(4) Sisseastujatele oli raskeim arvatavasti bioloogiatest (koostanud Maie Toom), 25 võimalikust koguti keskmiselt 12,1 punkti (naiste ja meeste vahel erinevusi ei olnud). Peale ajalootesti oli see sissesaamise ennustajana teisel kohal. Meeste ja naiste vahelise erinevuse puudumine ja täiesti arvestatav korrelatsioon (0,29) keskkoolihindega erinevalt teistest alatestidest näitab, et bioloogiateadmised on kas midagi koolis õpitut või sarnaselt kooliteadmistega omandatut. Ega vist teadmised inimese seedekulgla (vaid 3% õigeid vastuseid) ja kaheiduleheliste taimede (6%) kohta tõesti iseenesest sülle ei kuku. Ajaloo, kultuuri ja poliitika tundmine näib pärinevat rohkem elust enesest.

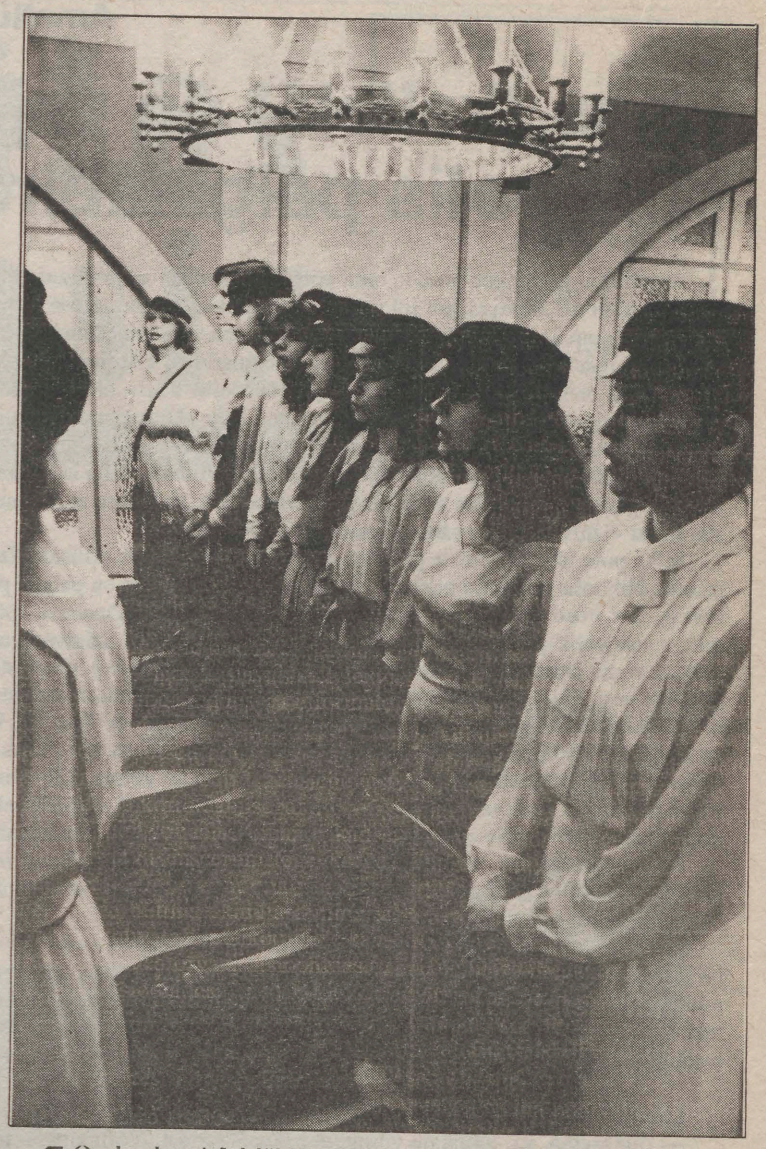

❐ **On konkursisõel läbitud, ootab ees palju põnevat, nagu näiteks korporatsiooni või seltsi liikmeks astumine, muide samuti läbi tiheda sõela.**

* * *

Kokkuvõttes korreleerub erialatest veidi kirjandi tulemustega, kuid tal puudub seos keskkooli keskmise hindega, kaks viimast on aga omavahel arvestatavalt seotud (korrelatsioon 0,32). Mõtlemapanev see igal juhul on. Milliseid hüpoteese siit teha võiks, saab täpsemalt vaadata Jüri Alliku artiklist (Eesti Psühholoogide Liidu Laualeht nr. 20, august 1993). Et paremaid pole ka mul välja pakkuda, tsiteerin siinkohal teda, ««hea» kirjand on koolis äraõpitud kirjutamise eriline žanr, millel ei ole erilist seost inimese üldise võimekusega.».

Küsimus siiski jääb, keda võtta, keda jätta ja mis alusel? Sisseastumine pole enam mägede taga.

AUNE ALLIKAS,
psühholoogia magistrant

Mismoodi majandada ühiselamuid?

9. jaanuaril toimus Raekojas kolmas linnavalitsuse, TÜ ja EPMÜ ühisnõupidamine tudengite olmeprobleemidest. Nõupidamisel osalesid linnavolikogu esimees Ants Veetõusme, abilinnapea Jüri Sasi, ülikooli halduprorektor Riho Illak, EPMÜ halduprorektor Rein Liblik, linnavolinik Tõnu Kauba, üliõpilaskonna ja v/e Üliõpilasküla esindajad.

Kuulati v/e Üliõpilasküla direktori Andres Selli aruannet möödunud aasta majandustegevusest. EPMÜ halduprorektor Rein Liblik ja majandusosakonna juhataja Madis Tammeorg andsid ülevaate EPMÜ ühiselamutest, kohtade arvust ja hoonete seisundist. EPMÜ-s ei ole moodustatud eraldi struktuuriüksust ühiselamute haldamiseks, ühiselamud kuuluvad otseselt halduprorektori haldusalasse. Ühiselamute olukord pole kiita, osa ruume Tuglase tänaval on tunnistatud varisemisohtlikeks. Tudengid maksavad ühiselamukoha eest üüri 50 kuni 65 krooni kuus. EPMÜ on valmis tulevikus leidma koostöövorme ülikooliga ühiselamute ühishaldamiseks.

TÜ Üliõpilasküla ühisnõukogu esitas pidepunktid üliõpilasküla tulevikuvisioonidest. Ühiselamute haldamiseks võiks moodustada fondi, milles osaleksid linnavalitsus ja kõrgkoolid. Peamiseks tegevusalaks jääks majutamine. Toitlustamise jm. otstarbel võiks üliõpilasküla sõlmida lepingud vastavate ettevõtetega. Seni on ülikool ühiselamuid doteerinud, edaspidi võiks selle toetuse maksta otse tudengitele, kes siis saaksid ise valida elamistingimusi vastavalt soovile ja rahakotile. Üliõpilasküla ühisnõukogule tehti ülesandeks oma tulevikuvisiooni järgmiseks nõupidamiseks konkretiseerida. Üliõpilaskond ootab üliõpilaste majutamisega seonduvaid ettepanekuid TÜÜ edustusse **Ülikooli 20—305, tel. ja faks 432806.**

* * *

Arutati ülikooli kohvikuid ja sööklaid haldava ME Ülikooli tegevust. ME ja TÜ vaheline leping lõpeb tänavu aprillis. Ühisnõupidamine avaldas arvamust, et söögikohtade majandamiseks tuleks välja kuulutada rendikonkurss.

Järgmisel nõupidamisel 13. veebruaril otsustati arutleda teemal üliõpilane kui linnakodanik ja kuulata informatsiooni ülikooli kohvikute ja sööklate töö reorganiseerimisest.

ENE SEIDLA,
URMAS AUNIN

Ametiühingukonverentsi eel

Kas (kellele) on vaja ülikoolis palgaläbirääkimisi?

Ametiühingukomitee on ühe oma võtmeülesandena sõnastanud palgaläbirääkimiste algatamise ülikoolis. Kas aga ülikooli töötajad, a/ü liikmed, soovivad seda? Komitee on mitme aasta jooksul püüdnud moodustada palgakomisjoni ja seda tööle rakendada. Seni pole see õnnestunud, pole leidunud inimesi, kes oleksid nõus seda tööd tegema (informatsiooni kogumine, analüüs, ettepanekute sõnastamine, läbirääkimistes osalemine jms.). Seni oleme suutnud erinevatel aegadel vaid kaasa aidata (Olev Raju, Kersti Meiesaar, Aleksander Jakobson) algul Kõrgkoolide Ametiühingute Liidu «Universitase», hiljem Teenistujate Ametiliitude Organisatsiooni TALO poolt vabariigi valitsusega peetavatele läbirääkimistele, aidata sõnastada vastavate määruste projekte, teha vajalikke arvutusi ja ettepanekuid. Viimase nelja aasta jooksul on kõik riigieelarveliste asutuste ning kõrgkoolide töötajate palkasid puudutavad EV Valitsuse ja Kultuuri- ja Haridusministeeriumi määrused sündinud «Universitase» vahetul osavõtul ja initsiatiivil.

Miks pole läbirääkimiste pidamiseks kõrgkoolitöötajate palkade tõstmiseks ning palgakorralduse täiustamiseks ülikoolis jätkunud piisavalt osalejaid? Kas ülikoolis on palgad piisavad, on palkade määramisega kõik korras, kas need on alati määratud õiglaselt arvestades tööpanust, töötingimusi, kvalifikatsiooni, vastutuse määra, teaduslik-pedagoogilist staaži jms. näitajaid? Faktid räägivad vastupidist — haridustöötajate keskmine palk on riigis jätkuvalt madalaim vaatamata ekspeaministri(te) lubadustele eelisjärjekorras hoolitseda haridusasutuste eest, neljasilmavestlustes ülikoolis ilmutatakse rahulolematust palgatingimustega üpris sageli.

Võib-olla on õige see, mis ma oma eelmises kirjutises (UT nr. 39, 9. dets. 94) väitsin, et ülikooli töötajad on liiga heidutatud, et oma õiguste eest seista. Kui see nii on, siis peaks see olema väga tõsiseks ohusignaaliks ülikooli juhtkonnale. Midagi peaks rektoraat siis ju ette võtma. Kui võimekas rektori meeskond ka on, ülikool vajab rohkem meeskondi erinevatel «rinnetel», et kiiremini taastada rahvusülikooli maine, vältida provintsistumist, saada ülikoolile rohkem raha, tõsta palku, parandada töötingimusi jpms.

Praegu paistab nii, et **väga paljud** ülikooli töötajad on valinud individuaalse passiivse võitluse vormi: kantakse vaikides oma muresid, püütakse lahendada probleeme üksipäini, otsitakse lisateenistust väljaspool ülikooli, mis sageli ei tule kasuks põhitööle.

Muuseas, ametiühingu poolt vaadatuna on lisateenistuse otsimine väljaspool asutust ning sellele järgnev (või sellest sõltumatu) töökoha vahetamine üks palgavõitluse meetodeid: niiviisi suureneb selles asutuses nõudlus teatud spetsialistide järele, kelle asemele on raske saada uusi inimesi endise palgaga. Viimatimainitust lähtudes peaks nii palga- kui töötingimustealastest läbirääkimistest võrdselt ametiühinguga või sellest enamgi olema huvitatud ka tööandja — tema ju vastutab asutuse töö tulemuslikkuse eest.

Läbirääkimised ülikoolis annaksid:

— õiglasema, s.t. töötajate võimeid, oskusi, panust, töötingimusi jms. enam arvestava palgakorralduse;

— väärtuslikke andmeid ja kogemusi palgaläbirääkimiste pidamiseks ning probleemi teadvustamiseks väljaspool ülikooli;

— täiendavaid stiimuleid kvalifikatsiooni tõstmiseks;

— täiendava võimaluse välja selgitada neid kõrge kvalifikatsiooniga töötajaid, kelle töö on alamakstud, et seda viga parandada, enne kui nad on ülikoolist töölt lahkunud.

Palun kõigil, kellel on arvamusi ja ettepanekuid palgaläbirääkimiste vajalikkuse ning palgakorralduse kohta ülikoolis või on nõus selles valdkonnas kaasa lööma, teatada sellest a/ü komiteele või palgakomisjoni esimehele Raivo Massole (tel. 435 387) vahetult või ülikooli postiteenistuse kaudu.

ALEKSANDER JAKOBSON

Arvutitarkvara allüksustele

Ülikooli informaatikanõukogu koosolekul 7. oktoobril 1994 otsustati ülikooli allüksuste jaoks osta järgmist tarkvara:

1. *Microsoft Office*'i pakette 40 tk:
2. *Microsoft Office Proffessionali* pakette 10 tk.

Microsoft Office sisaldab ülikoolis väga populaarseks saanud tekstiredaktorit *Word* 6.0, tabelitöötlussüsteemi *Excel* 5.0 ning õppejõududele asendamatut loengumaterjalide ettevalmistamise paketti *Powerpoint*. Vajalik on 386/486 arvuti ning *MS Windows*. *Microsoft Office Proffessional* sisaldab lisaks andmebaasisüsteemi *Access*, mis eeldab kasutataval arvutil vähemalt 8 megabaidilist sisemälu.

Tänaseks on ostetud paketid jõudnud arvutuskeskusesse ja ootavad laialijagamist. Igasse dekanaati on otsustatud anda üks *Microsoft Office*'i pakett. Kui kellelgi on erisoove, tuleks selleks esitada põhjendatud taotlus. Ülejäänud pakettide jagamise aluseks võetakse allüksuste avaldused, milles on põhjendatud ühe või teise paketi saamise vajadus. Avaldus peaks sisaldama kirjelduse allüksuse arvutibaasist ning nimetatud paketi kasutamise viisidest. Avaldused palun saata TÜ Arvutuskeskusesse J. Liivi 2—302 hiljemalt 18. jaanuariks.

Informatsioon tel.:
435 368 (Maret Meriste),
435 416 (Jaanus Põial).

MARET MERISTE,
PC tarkvaragrupi juht

JAANUS PÕIAL,
informaatikanõukogu liige

INFO!

Palgad!!!

Rektoraat teatab, et EV Valitsuse määrusega tõstetakse k.a. 1. jaanuarist kõiki astmepalkade määrasid keskeltläbi 30%. Kuni EV Kultuuri- ja Haridusministeeriumi vastava määruse saabumiseni toimub palkade väljamaksmine eelmisel aastal kehtinud ulatuses. Seejärel kehtestatakse I kvartali jooksul uued palgamäärad ja vahe uue ning vana palga vahel makstakse välja tagasihaaravalt alates 01. 01. 1995.

Professor Peeter Tulviste,
rektor

Õpetatud Eesti Seltsi

1101. (aasta-) koosolek on kolmapäeval, 18. jaanuaril kl. 16.15 ülikooli peahoones aud. 102. Kavas **Jüri Linnuse** ettekanne «Tartu Ülikool ja Eesti Rahva Muuseum», juhatuse aruanne ja uue juhatuse valimised.

Tööpakkumine

ÜLIKOOLI KANTSELEI vajab VANEMTOIMETAJAT-TÕLKI (eesti k., inglise k.; 1,0 või 0,5+0,5 koormusega).
Läbirääkimised ph. ruumis 215, tel. 43 51 35.

Praktiline emakeelekursus

Eesti keele õppetool korraldab ka kevadsemestril magistrantidele ja õpetajakutse taotlejatele praktilise emakeelekursuse «Eesti õigekeelsus ja väljendusoskus».

Õppetöö hakkab toimuma järgmiselt:

I rühm — humanitaaralade magistrandid (filosoofia-, sotsiaal-, usu-, õigus-, majandust.), õppejõud Lea Raudsepp
T 16—18 Tähe 153, N 16—18 Tähe 054.

II rühm — reaalalade magistrandid (mat., F-K, B-G, arstit., KKT), õppejõud Annika Hussar
T 10—12 Tähe 210A, R 10—12 Tähe 054.

III rühm — pedagoogikakeskuse üliõpilased, õppejõud Kersti Lepajõe
T 16—18 Tähe 055, R 8—10 Tähe 055.

Soovijatel palume end kirja panna eesti keele õppetooli juures (ph. 124). Õppetöö algab 7. veebruaril.

Reet Kasik,
eesti keele prof. kt.

Õppelaen

Alates 10. jaanuarist võetakse õppelaenu dokumente vastu Tähe 4 (füüsikahoone) fuajees teisipäevast reedeni kl. 12—18.

B-kategooria autojuhikursused

Tehnikaspordi klubi (Riia 22) alustab 18. jaanuarist B-kategooria autojuhikursust, mille orienteeruv lõpp on 12. aprill. Tudengitele maksab see 725 krooni, teistele 800. Õppesõit Opeliga.

Info töö ajal Riia 22, tel. 475 216 või õhtuti tel. 432 044.

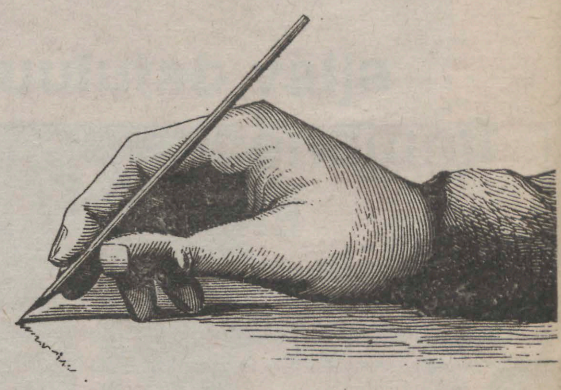

NB!

UNIVERSITAS TARTUENSISE järgmine number ilmub reedel, 27. jaanuaril.

Lugemiseni!

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 6059. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

Raamatukogu

NR. 2 (1777)
REEDE,
27. JAANUAR 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!
Järgmine
leht
ilmub
10. veebruaril

Tartu Ülikooli Raamatukogu

Eksamid, kuidas läks?

● **Sophokleses konspekti lugev AILE RUUSSAAR (eesti filoloogia osakond), kas lähete eksamile?**

Jah.

● **Mitmendat aastat õpite?**

Neljandat.

● **Kas eksamite tegemine on seoses ainesüsteemiga muutunud?**

Ei, seda ei oska öelda, lihtsalt endal on kergem juba eksameid teha. Eksamikorralduses ei ole küll midagi muutunud.

● **Teete vanaviisi kaks korda aastas eksameid?**

Ei, meil ei ole nii, pidevalt on midagi teha, meil oli kohe algusest peale nii.

● **Kas enne eksamit pabistate?**

Mitte eriti, aastatega on üle läinud, aga natuke ikka.

● **Tuleb kirjalik või suuline eksam?**

Kirjalik, põhiliselt ongi kirjalikud.

● **Head põrumist!**

* * *

Ajakirjandust õppiv, tundmatuks jääda sooviv neiu, kas eksamid on läbi?

Jah.

● **Mitu oli?**

Midagi seitsme ringis, sama palju arvestusi.

● **Mitmes aasta läheb?**

Kolmas.

● **Kas võrreldes algusega on eksamite tegemises midagi muutunud? Eksamikorralduses näiteks?**

Ei oska öelda. Minu jaoks on ehk kõige suurem erinevus selles, et alguses oli suulisi eksameid ka, nüüd enam ei ole.

● **On see parem, halvem?**

Suulise puhul saab õppejõudu kindlasti enesekindlusega mõjutada. Kirjaliku puhul saad hinde selle eest, mida oled kirja pannud ja seda ei saa enam muuta. Võib olla näiteks mõni tühine apsakas ja väga palju sõltub sellest, kas õppejõul on hea tuju, paneb sulle kõrgema või madalama palli.

● **Aga kas Sa praegu oled oma kirjalike eksamitega rahul?**

Jaa, seekord läks hästi.

● **Kas praegu närveerid veel enne eksamit?**

Keskkoolis ja esimesel semestril oli eksamipalavik, nüüd teed eksami ja ongi kõik. Teed kuidagi möödaminnes, on selline periood.

● **Aga kas õppejõud on muutunud?**

See on nii subjektiivne, iga õppejõud on ikka ennekõike inimene ja täpselt selline, nagu ta on.

● **Kas Sinul on eksamid ainult kaks korda aastas?**

Kaks korda.

● **Kas võiks neid tihedamini olla?**

Minule meeldib kohutavalt sotsiaalteaduskonna süsteem, kus tehakse kaks kontrolltööd, vaheeksamid ja lõpueksamina kirjalik töö, nii et kui semester lõpeb, on ka eksamid lõppenud. Kohutavalt mõnus süsteem. Või nagu Saksamaalgi, kus vahepeal on referaadid. Eksameid võiks rohkem ühendada selliste referaatidega. Näiteks pidime Krista Arule uurimustöö tegema, sellega õpib palju rohkem. Nii süvened materjali rohkem kui kahe-kolme päevaga.

● **Kas Sul mingi talisman on?**

Ei.

● **Aga mõni rituaal või mida Sa kindlasti ei tee enne eksamit?**

Enne eksamit olen hästi kaua duši all.

* * *

● **Esimest aastat juurat õppiv HESI SIIMETS, mitu eksamit oli?**

Kaks eksamit, osa sai jooksvalt ära ja arvestusi.

● **Õpid ülikoolis esimest aastat. Kui palju erineb eksamiks valmistumine keskkoolis ja ülikoolis?**

Materjali maht on suurem, rohkem on koosõppimist ja teistega konsulteerimist. Tegelikult ei ole eksamiks valmistumine teistmoodi, erinev on süsteem kui selline.

● **Kas eksamite tegemine?**

Eksamite tegemine on selles mõttes teistmoodi, et oled nagu vestlusel, ja avad oma teadmisi vestluse käigus. Koolis kirjutad paberile ära, loed selle ette. Arutlust polnud koolis eriti vaja.

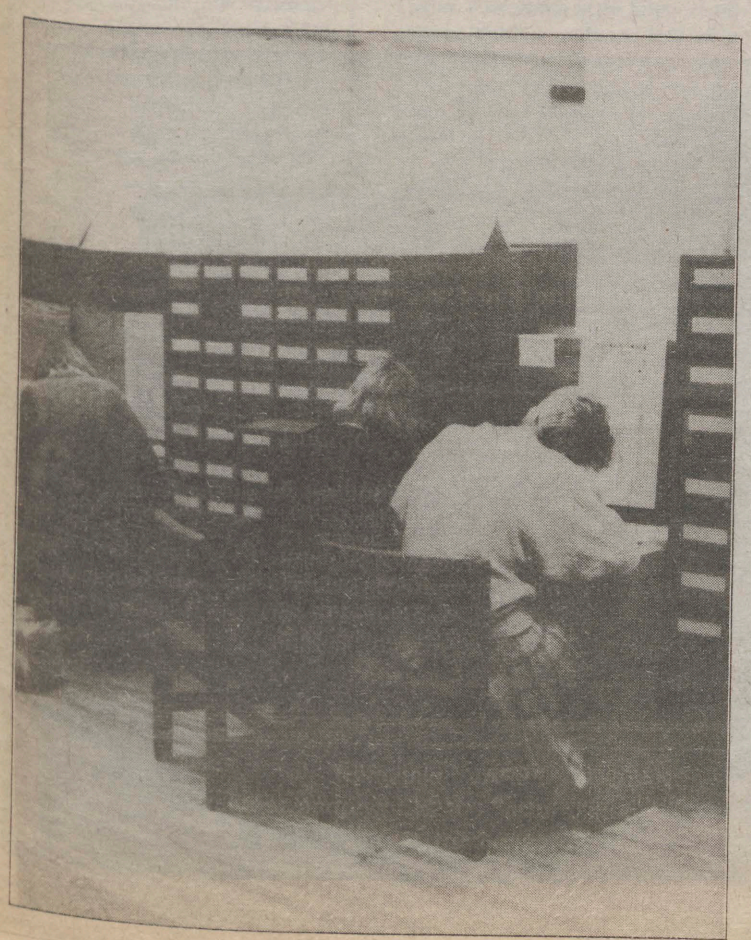

Järg 2. lk.

TÜ Valitsuses

24. jaanuaril

● **Valitsus kehtestas, arvestades stipendiumifondi suurust ja uue miinimumpalga kehtestamist (450 krooni), järgmised stipendiumide määrad kuus:**

doktorantidel — 2,0 miinimumpalka (900.-),

magistrantidel — 1,2 miinimumpalka (540.-),

põhiõppe üliõpilastel — 0,8 miinimumpalka (360.-),

välisüliõpilastel — 1,5 miinimumpalka (675.-).

● Valitsus otsustas esitada kultuuri- ja haridusministeeriumile oma ettepanekud 1996/97. õppeaasta plaanitava vastuvõtu arvud põhi-, magistri- ja doktoriõppe osas.

● **Rektor prof. Peeter Tulviste informeeris valitsust Maavanemate Kogust.** 21. septembril toimus ülikoolis maavanemate päev. Lisaks eelmiste teemade jätkuks (täiendõpe, seminaritööde tegemine maakondade teemadel, maakondade stipendiumid) toimus sel neljapäeval ülikoolis koos Maavanemate Koguga arutelu «Eesti regionaalpoliitika jaanuar 1995 — mida teha?». Lisaks maavanematele olid varem andnud lubaduse osaleda Riigikohtu esimees Rait Maruste, prof. Kalle Merusk, dr. Garri Raagmaa jt. Rektor ütles, et varem on juttu olnud Pärnu majanduskolledži võimalikust integreerimisest Tartu Ülikooliga, on valminud koostööleping Saaremaaga, huvitav koostöö näib kujunevat Narvaga.

Prorektor prof. Jaak Aaviksoo, kes käis hiljuti Tartu delegatsiooniga Ameerikas, lisas, et seal tegutseb ülikoolide teenistuses ametnik, kelle hooleks on ülikooli ja paikkonna koostöö. Ka EPMÜ ja TÜ võiksid sellise instantsi luua.

● Rektor teatas, et seoses kapitaalremondi käsitlemisega ajakirjanduses on moodustatud vastav komisjon eesotsas prorektor Aaviksooga. Komisjon kontrollib, kas remondiga seotud raamatupidamine ja muu asjaajamine on reeglitekohane ning tellitakse väljastpoolt ülikooli eksperthinnanguid, kas sama kvaliteediga oleks saanud ka odavamalt ehitada. Seni ajakirjanduses käsitletud WC-de remondiga seotud artikleis pole arvutustes tähelepanu pööratud vahelae sissekukkumisele.

● **Rektor tutvustas prof. Jüri Alliku ettepanekuprojekti doktoriväitekirjade trükkimisest ja jaotamisest.** Töö maht oleks 150 lk. (18,75 trükipoognat), minimaalne tiraaž 170 eksemplari. Trükkimise maksab kinni Eesti Teadusfond. Eksemplarid

Järg 2. lk.

Eksamid...

(Algus 1. lk.)

● **Õigusteaduskonna esimesel kursusel on teid kuskil üle saja.**

140 ringis.

● **Ja konkurss oli?**

5,8.

● **Siin peaks koos olema siis ühed Eesti Vabariigi parimad noored. Kas sellele vaatamata on ka põrumisi?**

Põrumisi on rohkem, kui arvata oleksin osanud.

● **Kus põruti rohkem?**

Kui nimesid nimetada, siis professor Naritsa eksamil kukkus läbi 50 inimest ja Eesti Vabariigi õiguskaitse süsteemis umbes 20.

● **Kes seda ainet annab?**

Dotsent Jaan Ginter. Aga teistes ainetes oli üksikuid põrumisi.

● **Missugused ained on enda jaoks huvitavad olnud?**

Üldained ja muidugi õiguse entsüklopeedia on päris huvitav.

● **Ja seda annab?**

Narits. Selles oli nagu kõige rohkem õiguse sidumist eluga. Praktilises mõttes oli kasulik ka majandusentsüklopeedia.

● **Millisena näib aine ja õppejõu vaheline seos, näiteks kas huvitavat ainet annab huvitav õppejõud ja vastupidi?**

Hea õppejõud oskab huvitavaks teha iga aine ja halb õppejõud oskab ära rikkuda huvitava aine, nii et sa ei oska seda, sa ei tahagi seda osata ja sa ei saagi sellest aru saama.

● **Kas eksamid on kirjalikud või suulised?**

Eksamid on olnud suulised, arvestused kirjalikud. Kirjalikult on selles mõttes lihtsam, et küsimused on konkreetsemad ja on aega mõtteid koguda.

● **Aga siis ei saa ju ise õppejõudu mõjutada?**

Õppejõudu võib ka halvasti mõjutada, igaks juhuks on siis targem mitte mõjutada.

● **Kas Sa mõtled enne eksamit sellele, mida selga paned, kuidas välja näed?**

Mõnede õppejõudude puhul küll.

● **Näiteks kuidas?**

Arvestan vanemate kolleegide kogemusi. Üritan välja näha võimalikult korrektne ja jätta endast tubli inimese mulje.

● **Tegelikult peaks niimoodi iga eksami puhul olema.**

Kui on kirjalik arvestus, siis saja inimese hulgas pole väljanägemine eriti oluline.

● **Kas Sul talisman on?**

Ei ole.

● **Aga mingid protseduurid, sisendused või midagi sellist, mida Sa kunagi ei tee?**

Kui ma enne eksamit närvitsen, siis tähendab see, et eksam läheb hästi, kui olen vähegi õppinud. Olen võtnud endale kombeks, et enne eksamit lähen hästi vara magama. Kui olen päev otsa õppinud, ei saa ma pärast kella 8—9 õhtul enam õppida. Tean, et kui olen enne närvitsenud ja ka õppinud, peaksin normaalselt läbi saama. Aga kui tekib tunne, et see on niikuinii lihtne ja saab läbi, siis läheb tavaliselt midagi väga viltu.

Küsis SANDRA LÕHMUS

Tudengid ja professorid

Ühes toas olid mehed raadiosaatjatega, teises vastuvõtjatega. Tudeng Käru, kes vastuvõtja taga istus ja meeleheitlikult nuppe keerutas, sest pill oli tumm, kargas lõpuks püsti ja käratas:

«Lubage aken lahti teha, laine ei pääse läbi.»

* * *

«Professor, kuidas te suhtute kosmeetikasse?»

«Pooldavalt. Need minu naistudengid, kes kosmeetikast lugu peavad, ei vala iialgi ühtegi pisarat, kui halva hinde saavad.»

* * *

Ühiselamutoas on tudengeid igalt kursuselt. Hommikul heliseb äratuskell.

1. kursuse tudeng kargab püsti:

«Poisid, loengule!»

2. kursuse tudeng:

«Lolliks läksid või? Lase magada!»

3. kursuse tudeng:

«Mis siin ikka magada, lähme teeme mõned õlled!»

4. kursuse tudeng:

«Mis sest õllest, teeme parem väiksed viinad!»

5. kursuse tudeng:

«Viskame kulli ja kirja: kui tuleb kull, ostame õlut, kui kiri, joome viina. Kui münt jääb serviti seisma, magame edasi, kui õhku rippuma, lähme loengule.»

* * *

«Miks see sell vastab silmad kinni?»

«Et mitte näha, mis näo õppejõud teeb.»

* * *

Üks edukas ärimees külastas oma ülikoolilinna, astudes sisse ka omaaegse majandusteaduse professori juurde. Meelde tuletades oma eksameid, kus mõningad küsimused talle raskusi olid valmistanud, soovis ta näha uusi, praegu kasutusel olevaid küsimuslehti, ja kui ta neile pilgu heitis, oli ta väga imestunud, et seal leidusid täpselt samad vanad küsimused.

«Just nii,» kinnitas professor. «Meie oma küsimusi kunagi ei muuda.»

«Aga,» hüüdis endine üliõpilane, «kas teie ei karda, et aja jooksul satuvad küsimused tudengite kätte ja antakse üle ühelt kursuselt teisele, ning eksamipäeval pole need viimaks enam kellelegi uudiseks?»

«Jah, muidugi, nii see sünnib,» muigas professor, «kuid uudiseks on vastused. Need ei ühti majandusteaduses kunagi eelmise aasta vastustega!»

ÜLO KARDI naljakogust

Tänu ja õnnitlused

*80. sünnipäeva puhul õnnitles rektor oma käskkirjas raamatukogu kunagist direktorit, asedirektorit ja osakonnajuhatajat **KAJA NOODLAT**.*

*75. sünnipäeva puhul avaldati tänu kauaaegse kohusetundliku töö eest dotsent **HELGA KURMILE**, 65. sünnipäeva puhul treeninguõpetuse instituudi dotsendile **HEINO LAIDRELE**, 60. sünnipäeval tervishoiu instituudi dotsendile **AIDULA-TAIE KAASIKULE** ja 50. sünnipäeva puhul treeninguõpetuse instituudi lektorile **REIN AULELE**.*

Tänu kauaaegse tulemusrikka töö eest pälvisid rakendusmatemaatika korraline professor GENNADI VAINIKKO, majandusteaduskonna erakorralised professorid ÜLO VANAASEME ja VAMBOLA TÜRK.

TÜ Valitsuses

(Algus 1. lk.)

jaotatakse järgmiselt: autorile 25, teaduskonna, osakonna või instituudi nõukogule 30, raamatukogule 70, rektoraadile 5, kirjastusele 40. Otsuse projekt võeti vastu.

● Pearaamatupidaja Epp Vengerfeldt informeeris valitsust sellest, et maksuamet nõuab sissetulekute tõenditel isikukoode. Selleks oleks vaja märkida kõikidele ühekordsetele väljaminekudokumentidele (tunnitasu käskkirjad, mittekoosseisuliste töötajate lepingud, preemiakäskkirjad) alati isikukood.

● **Prorektor Riho Illak tuletas seoses inventari mahakandmisega meelde,** et mittekõlblik vara tuleb mahakandmise komisjonil ka hävitada, tervete esemete jm. jaoks võib korraldada oksjoni. Selleks tuleb pöörduda varustusosakonna juhataja poole.

● **Prorektor prof. Jaak Aaviksoo kõneles ülikooli seaduse vastuvõtmisega seonduvast,** mis toob terve rea muutusi ka ülikoolile. TÜ seaduse lugemine Riigikogus jätkub.

✿ ✿ ✿

Õnnitleme!

UNO SAHVA 70

25. jaanuaril sai seitsmekümneaastaseks teenekas sporditegelane, pedagoogikakandidaat, Tartu Ülikooli dotsent, kehalise kasvatuse ja spordikateedri kauaaegne juhataja, Eesti Võimlejate Liidu president UNO SAHVA.

Õnnitleme!

Kehakultuuriteaduskond

✿ ✿ ✿

Sellele kohale ehitati raamatukogu. Praegu valitseb raamatukogus osaliselt avariiolukord. Jaanuaris eraldas valitsus raamatukogu avariiremondiks oma reservfondist teadusraamatukogule 1,2 miljonit krooni.

Jaanuaris

Tartu Ülikool valmistub Euroopa Liidu poolt kureeritava akadeemilise koostööprogrammi TEMPUS raames osalema ühisprojektis, mille eesmärk on anda hinnang kõrghariduse kvaliteedile Eestis. Ühisprojektis osalevad Manchesteri ülikool, Amsterdami ülikool ja kuus Eesti ülikooli. Projekt on kavandatud kolmeks aastaks. Lääne-Euroopas on kõrghariduse kvaliteedi hindamisel ja kõrgkoolide akrediteerimisel pikaajalised traditsioonid. Kindla metoodika alusel on paika pandud kriteeriumid ja akadeemilised standardid, millest lähtuvalt hinnatakse kõrgkoolide tegevust. Eestis on see valdkond suhteliselt uus, väga aktuaalseks on kvaliteedihinnang ja akrediteerimine muutunud ülikooliseaduse vastuvõtmise järel.

* * *

Jaanuari teisel nädalal töötas Tartus ja Tallinnas Manchesteri ülikooli akadeemiliste standardite osakonna juhataja Roy Turner, et ette valmistada ülikoolide lülitumist ühisprojekti. Manchesteri ülikoolil on juba varasemad kogemused koostööks Eesti ülikoolidega ning kultuuri- ja haridusministeeriumiga. Manchesteri ülikooli professor David Roberts on vahendanud ülikoolidevahelist TEMPUS-projekti avaliku halduse vallas. Tartu Ülikooli prorektori prof. Teet Seene sõnul võib kavandatavast kõrghariduse kvaliteedihinnangu ühisprojektist kujuneda lähtealus kõrgkoolide akrediteerimisel.

* * *

Raekojas peeti 16. jaanuaril nõu akadeemilise raamatukaupluse avamise üle Ülikooli tänavas. Nõupidamisel osalesid linnapea Väino Kull, rektor prof. Peeter Tulviste, halduseprorektor Riho Illak, abilinnapea Jüri Sasi, linnavalitsuse osakonnajuhataja Arvo Sakarias. Läbirääkimisi tingis asjaolu, et linnavalitsusel on kavas taastada Ülikooli tänavas raamatukauplus. Enne põlengut siin linnaettevõttena tegutsenud ja hiljem teenindusmajja kolinud raamatupood on praeguseks erastatud.

Ülikooli tänava taastatud ruumid on kavas raamatukauplusena taas kasutusele võtta. Kaupluse suunitlusest lähtuvalt on raamatupoe uueks nimeks pakutud sõnapaari «Akadeemiline Raamatukauplus». Nii ülikool kui linn on huvitatud niisuguse kaupluse avamisest, mis suudaks ülikoolilinna varustada õppe-, teadus- ja loometööks tarviliku kirjandusega. Samuti ühtisid linnavalitsuse ja ülikooli juhtkonna arvamused, et avatav kauplus peab tegelema just raamatumüügiga ja vältima eraraamatupoodides kujunevat tava asendada raamatukauplus kantseleitarvete ja bürootehnika müügiga. Kontori- ja bürootarbeid müüvaid firmasid on Tartus piisavalt, seevastu on kesklinnast kahjuks kadumas raamatupoed.

URMAS AUNIN

Ametiühingus

24. jaanuaril toimus ülikooli ametiühingukomitee palgaseminar. Kohalviibinuile selgitasid uue palgamäärusega seonduvaid probleeme prof. OLEV RAJU ja TALO ning EKAL Universitas esimees TOIVO ROOSIMAA. Otsustati nõuda ametiühinguliikmete osas palgamääruste ja ministeeriumi käskkirja järgimist.

INGRID ABRAM

Arvutikasutajaile! Algavad kursused!

Veebruarikuust alates jätkuvad arvutikasutuse kursused ülikooli töötajatele. Oleme püüdnud arvestada teie huvi graafikapakettide ja võrgu kasutamise võimaluste vastu ning sellest lähtuvalt on kokku pandud järgmine kursuste plaan:

Algkursus (DOS+Windows) (10 h) — 6.—10. veebr.

Word for Windows (ver. 2.0 & 6.0 algajaile) (8 h) — 13.—16. veebr.

CorelDraw 3.0 (8 h) — 20.—23. veebr.

Word 2.0 for Windows (edasijõudnuile) (8 h) — 27. veebr.—2. märts

Algkursus (DOS+Windows) (10 h) — 6.—10. märts

Word Perfect 6.0 for DOS (algajaile) (8 h) — 14.—17. märts

CorelDraw 3.0 (8 h) — 20.—23. märts

Arvutivõrgu kasutamine (algajaile) (10 h) — 28.—31. märts

Excel 5.0 for Windows (algajaile) (8 h) — 3.—6. apr.

Algkursus (DOS+Windows) (10 h) — 10.—14. apr.

Word Perfect 6.0 for DOS (algajaile) (8 h) — 18.—21. apr.

Word 6.0 for Windows (edasijõudnuile) (8 h) — 2.—5. mai

Word 6.0 for Windows (edasijõudnuile) (8 h) — 15.—18. mai

Word Perfect 6.0 for DOS (edasijõudnuile) (8 h) — 22.—25. mai

Eelmise semestriga saime teiega koostöös juurde palju kogemusi (kahjuks ka negatiivseid). On meeldiv tõdeda, et pakutud kursuste vastu on olnud äärmiselt suur huvi ja kahjuks ei suutnud me vastu võtta kaugeltki kõiki, kes oleks seda soovinud. Kehtis seadus kes ees, see mees. Seega oli registreerimisel õnne neil, kes «UT» teistest varem kätte said. Kahjuks ei ilmunud aga sugugi mitte kõik registreerunutest kursustele. Juhtus isegi selliseid kursusi, kus kohale oli tulnud 3 inimest 10-st sooviavaldanust. Soovijaid oli aga veel kümneid.

Vältimaks edaspidi sellist olukorda, tuleb meil kursustele registreerimise korda muuta. **Edaspidi registreeritakse igale kursusele eraldi. Registreerimine algab kaks nädalat enne iga kursuse algust ning toimub niikaua, kuni grupis ruumi jätkub.** Kaks nädalat enne iga uue kursuse algust ilmub meeldetuletus selle kohta UT-s ning samaaegselt saadetakse teated kõikidesse dekanaatidesse. Aluseks jääb eelpooltoodud plaan. Võimalik, et mõned kursused tulevad ka maksulised (kaasaantavate õppematerjalide kulud). Kõik, mis puudutab kursuste sisu, kursustele tulijate vajalike teadmiste hulka ning registreerumist, tuuakse ära dekanaatidesse saadetavatel infolehtedel.

* * *

Tundub, et meie uus töökorraldus ajab asjad palju keerulisemaks. Võib-olla, kuid ma arvan, et nii võime asjast rohkem kasu saada. Siis kaob ära võimalus, et kolme kuu eest kursusele registreerunul ammu see ettevõtmine meelest läinud ja et lektorile makstakse tasu tegelikult vaid kolmandiku tehtud töö eest (kus tehtud töö on küll sama suur, kuid kasu sellest märksa väiksem). Loodan, et see vähene bürokraatia lisandumine ei takista meie meeldivat koostööd. Esimesele kursusele registreerimine **algab juba esmaspäeval.** Lisateavet selle kohta küsige dekanaatidest. Meeldivate kohtumisteni!

Arvutuskeskuse PC tarkvaragrupi juht MARET MERISTE

Käimas on teadustööde konkurss

Kultuuri- ja haridusministeerium on välja kuulutanud üliõpilaste teadustööde vabariikliku konkursi. Eesti kõrgkoolide põhiõppe üliõpilased võivad **1. märtsini** esitada teadusvaldkondade erialažüriidele 1994. ja 1995. aastal valminud teadustöid. Tööle tuleb märkida teadusvaldkond, kuhu töö autori arvates peaks kuuluma ning saata see vastava teadsuvaldkonna žürii moodustanud kõrgkooli aadressil. Esitada võib nii publikatsioone kui ka käsikirju, mis tuleb vormistada vastavalt teadustöö nõuetele. Parimate tööde autoreid autasustatakse aukirjade ja rahaliste preemiatega. Konkursi tulemused selguvad 1. aprilliks.

Konkurss toimub järgmistes teadusvaldkondades:

1. *Täppisteadused* (teoreetiline matemaatika, rakendusmatemaatika; füüsika, astrofüüsika, kosmoloogia ja atmosfäärifüüsika; biofüüsika).

2. *Tehnikateadused* (materjaliteadus, mehaanika, mäendus, energeetika, elektrotehnika, keemiatehnika, keskkonna- ja ehitustehnika, süsteemitehnika ja informaatika, masina- ja aparaadiehitus).

3. *Loodusteadused* (geoloogia, geograafia; ökoloogia, taksonoomia ja tsönoloogia; geneetika, füsioloogia ja mikrobioloogia; molekulaarbioloogia; orgaaniline keemia; füüsikaline, analüütiline ja anorgaaniline keemia; mereuuringud).

4. *Arstiteadused* (tervishoid, biomeditsiin, ravimid ja toksikoloogia, kliiniline meditsiin, stomatoloogia, ema ja laps, taastusravi ja rehabilitatsioon).

5. *Põllumajandusteadused* (mullateadus, agrokeemia, maaparandus; maaviljelus; metsandus; põllumajanduse mehhaniseerimine ja elektrifitseerimine; toiduaineteteadus ja biotehnoloogia; loomakasvatus; veterinaaria).

6. *Sotsiaalteadused* (majandus, õigusteadus, sotsioloogia, filosoofia, pedagoogika, psühholoogia, politoloogia).

7. *Humanitaarteadused* (ajalugu, keeleteadus, kirjandusteadus, folkloristika, kunstiteadused, muusikateadused, kunstilooming ja interpretatsioon).

Konkursitööde hindamiseks tuleb TÜ-s moodustada erialažüriid järgmistes teadusvaldkondades:

1. Arstiteadused,
2. Loodusteadused,
3. Täppisteadused,
4. Humanitaarteadused (ajalugu, keeleteadus, kirjandusteadus, folkloristika),
5. Sotsiaalteadused (v.a. pedagoogika).

Palun vastavate teaduskondade dekaanidel jälgida žüriide moodustamist 15. veebruariks. Kui teadusvaldkond hõlmab mitme teaduskonna erialasid, võiks žürii olla kokku pandud erinevate erialade spetsialistidest (vähemalt üks inimene iga eriala jaoks). Teavet ülejäänud teadusvaldkondade erialažüriide ja teiste kerkivate küsimuste osas saab ülikooli õppe- ja üliõpilasosakonnast (ph 217, tel. 435 230). **Jõudsat osalemist!**

ÜLLE HENDRIKSON, õppe- ja üliõpilasosakonna bakalaureuseõppe peaspetsialist

ANEKDOOTE TUDENGITEST, ÕPPEJÕUDUDEST JA PROFESSORITEST

Kirjanik Fr. Tuglas ja professor M. J. Eisen elasid korra naabruses. Tuglas läks voodi õige hilja — nii päikese tõustes — Eisen taas väga vara. Tuglas vaadanud aknast välja: «Ah, paras aeg magama minna. Eisen on juba üleval!» (Paul Aristelt)

* * *

Hiljuti Tartu tulnud noor üliõpilane vaatab aknast välja, näeb uulitsal lastekarja liginevat. Ütleb oma korteriperenaisele: «Sealt näikse ekskursioon tulevat!» Korteriperenaine vasta: «Ei, see ei ole mingi ekskursioon. See on professor Põld oma perekonnaga.» (M. J. Eisenilt)

* * *

Ühel suvel professor Walter Anderson läinud ühes vennaga professor K. Ramulile külla, kes suvitanud Luunjas. Tee olnud minejaile võõras, sellepärast võetud kaasa 3-verstaline topograafiline kaart, õieti Tartu-ümbruse leht sellest. Elavas jutuajamises läinud aga rändurid liiga kaugele ega ole teadnud enam, kus kohas nad viibivad. Hakatud otsima kaardilt abi. Siis selgunud hirmus õnnetus: mehed läinud juttu ajades kaardi pealt välja. Nad istunud kurvalt maha ega olevat osanud midagi ette võtta. On teadmata, kuidas nad viimaks kaardile tagasi said. (Rudolf Põldmäelt)

* * *

Prof. Mägiste ja Saareste vaielnud ägedasti telefonitsi. Saareste tahtnud veeretada mingi töö Mägiste kaela, see põhjendanud vastuväiteid. Kui Saareste seletanud: «See on ainult Teie subjektiivne arvamine», nähvanud Mägiste kärmesti: «Muidugi olen mina subjekt, ainult Teie tahate mind objektiks teha!» (Oskar Looritsalt)

* * *

Professor Harald Haberman on Riigipanga Leningradi osakonnas. Pärib, kas talle on raha saadetud. Noor naisseltsimees küsib: «FIO!» Haberman kehitab õlgu, ei saa aru. Naisseltsimees kordab veelgi kärsitumalt. «FIO!» Haberman küsib, mida see tähendavat? «Familija, imja, otchestvo.» Haberman vastab: «Ha Ha!» Nüüd ei saa ametnik aru. «Harald Haberman!» vastatakse. (Erna Normannilt)

* * *

Eduard Laugaste läheb mööda jõeäärt, vaatab — Udo Kolk seisab jões. Külm ilm. Ja Eduard Laugaste küsib: «Aga Udo, kas Sul külm ei ole?» — «Ei ole, mul on sokid jalas,» ütleb Udo Kolk.

* * *

Mihhail Makarov oli kõva suusataja. Pärit oli ta Narvast ja neid kahte asjaolu tahtis ära kasutada üks narvalasest tudeng. Ta sokutas ennast seltsiliseks Makarovi suusaretkedele ja iga korraga kasvas lootus eksamil kergesti läbi saada. Makarov oli kõva pinnija ja läbikukkujaid oli tavaliselt rohkesti. Tuli eksamiaeg kätte — ja Narva poiss läks sinna üsna enesekindlalt vähese ettevalmistusega. Aga Makarov ei teinud mingit hinnaalandust, kui nägi, et poiss piletit ei teadnud, küsis juurde ja juurde. Lõpuks vangutas pead ja ütles: «Tead Sina, Narva mees, vähem suusata, rohkem õpi!! (Kõigis Makarovist kõnelevais anekdootides matkiti ta venepärast hääldust. Ta eesti keel oli hea.)

* * *

Kord peatas Mihhail Makarov peahoone koridoris ühe tütarlapse ja pöördus tema poole niisuguse väga ühemõttelise lausega: «Ma vajan Teid kui naist.» Vaene tüdruk oli keeletu, punastas ja kahvatas kordamööda. Lõpuks sai asi selgeks: vembumehed olid näpanud Makarovi portfelli ja viinud selle naiste WC-sse, kuhu Makarov ise teadagi järele ei saanud minna.

* * *

Kord oli Makarov ütelnud ühele naistudengile, kuulnud ära tema eksamivastuse: «Sina loll oled, aga vähe sellest, sina veel paks oled. Mehele sina ei saa, mina sinule kolme panen.»

* * *

Kui mingist nõust — tassist, pudelist — veel kummutada annab, öeldakse: siin on veel Ernitsa lonks sees.

Ernits oli piimasaalis istunud laua taha, seal olid kefiiripudelid laual koristamata. Tema tilgutas iga pudeli põhjast lonksu, ise ütles: «Näe, siin on veel terve lonks head kraami, ega seda saa ära visata!»

* * *

Õpetajaid mitu masti:
Vanaisa, Kirbu-Kusti.

Vanaisa oli professor Karl Veermets. Ta luges puidu kasutamist ja metsakeemiat ja puidukaubatundmist. Kirbu-Kusti või Putuka-Kusti oli August Eenlaid. Elas Tähtvere linnaosas ja need putukajalad ja -lülid olid väga hullud pähe tuupida. Tema oli ka professor.

* * *

Kursusetööd pandi lauale
komisjon kargas kallale.
Komisjon ei andnud armu,
sest Peremees see näitas karmust.

Konks oli dekaan ja teised õppejõud kutsusid teda Peremeheks. Teised pelgasid teda väheke ja ütlesid, et ei saa paremat hinnet panna — Peremees ei luba. Aeti Konksu peale.

* * *

Kui mittestats küsis statsi käest, kuidas see Peegel kah eksamil on, siis sai vastuseks kaks sõna: «Nagu nimigi».

* * *

Valmetoloogia — murdeteadus ja kirjakeele ajalugu Aino Valmeti esituses.

* * *

Kõige enam kardeti eksamit anda Kinkarile. Tema puhul pidi olema tähtis jälgida jalga, mis tal üle põlve on visatud. Kui ta seda jalga kiigutama hakkab, on targem ise küsida, millal tagasi tulla.

Kirjandusmuuseumi kogudest

Välisstipendiumid

— Jaapani valitsus pakub Eesti üliõpilastele võimalust õppida Jaapani ülikoolis **jaapani keelt ja kultuuri**. Õppeperiood kestab ühe aasta alates käesoleva aasta sügisest. Stipendium katab sõidu- ja elamiskulud ning õppemaksu.

Soovijatele on seatud tingimuseks, et nad peavad praegu olema kolmanda aasta üliõpilased ning valdama jaapani keelt.

Taotluste esitamise tähtaeg EV Kultuuri- ja Haridusministeeriumile 1. märtsiks.

Taotluste vorme saab välissuhete talitusest (ph. ruum 304, tel. 155).

* * *

— Veel on võimalik kandideerida **Taani Haridusministeeriumi stipendiumile** 1995/96. õppeaastaks. Täpsem info välissuhete talitusest. Kiirustage!

RIINA LAIDVEE,
välissuhete talitus

INFO! INFO!

Narva ootab tööle!

Alates 1995/96. õ.-a. vajab Narva Linna Haridusosakond:

— eesti keele õpetajat vene õppekeelega kooli,
— inglise keele õpetajat vene õppekeelega kooli,
— saksa keele õpetajat vene õppekeelega kooli,
— inglise/saksa keele õpetajat vene õppekeelega kooli,
— lasteaiakasvatajat eesti lasteaeda.

Narva Eesti Gümnaasium vajab järgmisel õppeaastal kõrgharidusega ja vähemalt 5-aastase staažiga:

— algklasside õpetajat,
— inglise keele õpetajat,
— geograafia-bioloogiaõpetajat,
— huvijuhti,
— kehalise kasvatuse õpetajat, poiste tööõpetuse õpetajat.

Head korteritingimused.
Pöörduda aadressil: EE2000 Narva,
J. Anveldi 20,
Haridusosakond.
Tel. 4 45 94.

Praktiline emakeelekursus

Eesti keele õppetool korraldab ka kevadsemestril magistrantidele ja õpetajakutse taotlejatele praktilise emakeelekursuse «Eesti õigekeelsus ja väljendusoskus».

Õppetöö hakkab toimuma järgmiselt:

I rühm — humanitaaralade magistrandid (filosoofia-, sotsiaal-, usu-, õigus-, majandust.), õppejõud Lea Raudsepp
T 16—18 Tähe 153, N 16—18 Tähe 054.

II rühm — reaalalade magistrandid (mat., F-K, B-G, arstit., KKT), õppejõud Annika Hussar
T 10—12 Tähe 210A, R 10—12 Tähe 054.

III rühm — pedagoogikakeskuse üliõpilased, õppejõud Kersti Lepajõe
T 16—18 Tähe 055, R 8—10 Tähe 055.

Soovijatel palume end kirja panna eesti keele õppetooli juures (ph. 124). Õppetöö algab 7. veebruaril.

Reet Kasik,
eesti keele prof. kt.

Magistrandid ja doktorandid!

7. veebruaril algab kursus «Statistiline andmeanalüüs».

Loengud toimuvad kaks korda nädalas kaheksa nädalat (veebr.—märts):
T 16—18,
N 14—16
Vanemuise 46 suures auditooriumis, lektor E. Käärik.

Praktiline töö toimub üks kord nädalas 16 nädalat (veebr.—mai) Lai tn. 36 arvutiklassis (juhendajad S. Koskel ja M. Thetloff). Võimalikud ajad:
T 8—10, 10—12,
N 8—10,
R 8—10.
Arvutiklassi kohtade arv on piiratud.
Registreerimine ja info tel. 435 391, Ene Käärik.

Valikkursus

TÜ polikliiniku ja perearstiteaduse õppetool teatab, et 20., 21. ja 22. veebruaril kell 15—18 toimub valikkursus teemal «HELICOBACTER PYLORI» (professor H.-I. Maaroos) Maarjamõisa Polikliinikus, Puusepa 1A, II korruse aud. 2009. Osavõtjate arv piiratud (20). Registreerida sekretäri juures.

Keelekeskuses

Kevadsemestril alustavad tööd järgmised kursused:

Inglise keel magistrantidele (edasijõudnud — 1 semester):
T. Mullamaa T 10—12,
N 10—12;
I. Koppel T 10—12 Tähe 207,
N 10—12, Tähe 207.

Inglise keel magistrantidele (algajad — 2 semestrit):
E. Kaldjärv K 14—16 Tähe 155,
R 10—12 Tähe 155.

Inglise keele grammatika kordamiskursus (1 semester):
P. Kapp K. 14—16 Tähe 353,
R 8—10 Tähe 155.

Inglise keele intensiivkursus algajatele (1 semester):
T. Haud T 14—16.15 Tähe 207,
R 14—16.15 Tähe 207.

Ettevalmistus TOEFL-testiks (1 semester):
K. Kallis T 14—16 Tähe 353,
N 14—16 km. 214.

Saksa keel magistrantidele (edasijõudnud 1 semester):
K. Reppo E 12—14 km. 214,
K. Puusepp K. 16—18 Tähe 207.

Saksa keel magistrantidele (algajad 2 semestrit):
M. Rebane T 10—12 Tähe 155,
N 10—12 Tähe 157.

Itaalia keel (algajad 2 semestrit):
N. Aasmäe T 16—18 Tähe 155,
N 14—16 km. 217.

On ka üksikuid vabu kohti sügisel alustanud prantsuse keele algajate grupis:
T 14—16 km. 214,
N 16—18 Tähe 155.

Palume registreerida keeltekeskuses Ülikooli 18A—313.

Kohtade arv on piiratud.

Lugupeetud õppejõud!

Kui teil on probleeme oma käsikirja kirjastamisega, pöörduge meie poole. Lahendame teie probleemi Tartu odavaimate hindade ja kaasaegse kvaliteediga:

+ tellimuse täitmise tähtaeg on ühest nädalast ühe kuuni olenevalt trükise mahust;
+ tiraaž alates 100-st eksemplarist;
+ maht alates 12-st leheküljest.

Helistage meile tel. 27/ 473 642, AS ATLEX.

Soome Instituudis Vanemuise 19

Pühapäeval, 29. jaanuaril kell 16 Eesti—Vene—Soome kirjanikeseminari Tartu päev Kirjanduse Majas, Vanemuise 19.

NB! Soome Instituudi Tartu osakonnas on igal tööpäeval kell 10—16 avatud lugemissaal ja raamatukogu: Aamulehti, Demari, Helsingin Sanomat, Kaleva, Turun Sanomat, Suomen Kuvalehti, Soome kõrgkoolide ajalehti jpm.

Eelinfo

5. veebruar
Runebergi päev
21. veebr.—28. märts
näitus «Soome sild — Viron veräjät»
Tartu Ülikooli raamatukogus
28. veebruar
Soome kultuuri päev

Spordikeskus teatab

Sulgpall Hollandis

Euroopa üliõpilasspordis on suured sulgpalliturniirid väga populaarsed. Võistlustel on aluseks võetud tore süsteem, mis võimaldab osaleda erineva ettevalmistusega mängijatel. A-liigas osalevad sulgpallurid, kes kuuluvad oma riigi tipptasemesse, B- ja C-liigas on vastavalt linna ja klubi tipud. D-liigas võib esineda iga huviline, kes «sulge enda lõbuks lennutab».

Eelmisel aastal saavutasid TÜ üliõpilased võistkondliku esikoha Pariisis Orsay turniiril, edukalt esineti ka Oslo individuaalturniiril. Vana aasta lõpul sõideti Hollandisse. Enschede Twente Ülikooli traditsioonilisele uue aasta turniirile sulgpallis saabus 9 riigi 40 ülikooli 280 üliõpilast. Saabuti vanal aastal, koos võeti vastu uus aasta. 2.—4. jaanuarini lendas 20 väljakuga saalides sulgpall 9 tundi päevas. Ja igal õhtul veel pidu!

A-liigas olid edukad meie vilistlased Liia Dubkovskaja (esikoht üksikmängus) ja Mari Tomingas (2. koht paarismängus koos hollandlanna Ingrid Winneníga). B-liiga üksikmängus Piret Paris (inglise filol.) kolmas, C-liigas Kaia Nurk (arstit.) segapaaris kolmas, partner Achim Schuler Flensburgist. Kõik meie tudengid ei jõudnud küll auhinnakohale, kuid osavõturõõmu jätkus küllaga. Maikuu keskel tahetakse korraldada esimene rahvusvaheline üliõpilaste sulgpalliturniir Tartus.

Uuel semestril uus tunniplaan

Taotlused uue semestri pallimängutundide kohta tuleks kohe esitada spordikeskusse.

* * *

Lumevälja keskel seisab külmund puu
kunagi ei ole lumi olnud nõnda hele
kunagi ei mustem puu
öö langeb raagund oksadele
omaette naksub puu
Aeg on läinud aeg on tulnud
Helevalgel lumel miski süsimust ja suur

ENE MIHKELSON
Kogust «Ring ja nelinurk»

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241,
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 6230. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 3 (1778)
REEDE,
10. VEEBRUAR 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

Et väikesed rahvad alles jääksid

Selle eest ja selle nimel tegi oma tööd 5. veebruaril 90-aastaseks võinud saada akadeemik Paul Ariste. Paraku möödus 2. veebruaril juba viis aastat tema lahkumisest. Käesolev aasta ongi Eesti humanitaaraladel kuulutatud PAUL ARISTE AASTAKS. Eelmise nädala lõpul korraldasid ülikool ja sihtasutis Fenno-Ugria Paul Ariste päevad.

Neljapäeval kella 15-ks kogunes Raadi kalmistule akadeemiku õpilasi, kolleege, sugulasi. Kolleegide mõte oli teoks saanud — Paul Ariste kalmul avati tema hauakivi.

«Lugupeetud Paul Ariste pere liikmed ja õpilased, kolleegid ja sõbrad, keda siin on siiski võrreldamatult vähem kui üle kogu maailma, kus ta sõbrad ja mõttekaaslased jätkavad seda, mis oli talle püha,» ütles mälestuskivi avades üks akadeemiku õpilasi, praegune kultuuri- ja haridusminister Peeter Olesk. Ta meenutas mõndagi iseloomulikku teadlase elukäigust, käitumisest. Peeter Olesk kõneles, kuidas eelmisel päeval rääkinud Eesti Vabariigi president Lennart Meri oma tutvumisest Paul Aristega. «See juhtus Werneris, kus praegune EV president oli juba lauas istunud ja juhuslikult olnud seal vaba koht. Kui professor Paul Ariste sisse tulnud, leidnud ta selle vaba koha, esitlenud ennast tiitleid lisamata ja küsinud, mis raamat parajasti käes on. Ta leidnud, et peaksite lugema midagi, millest teil kasu on. See oli väga aristelik ja ma usun, et ka need, keda me täna siin ei näe, võiksid samuti rääkida, kuidas Ariste nende ellu tuli. Ta oli äärmiselt vahetu, abivalmis ja toetav ka siis, kui me olime ülikoolist juba lahkunud.»

❐ Paul Ariste meenub ikka heatahtliku ja terasena nagu siingi pildil lõpetajate seas.

Peeter Olesk jätkas: «Paul Ariste tegi oma tööd väga raskel ajal väga ennastsalgavalt ja väga suurte unistustega. Mõnele on ta neist rääkinud, aga ta on need ka kirja pannud. Kõige tähtsam nendest oli ikkagi see, et väikesed rahvad suurte konfliktide käigus alles jääksid ning peaksid meeles ja kasutaksid oma emakeelt, ja et need rahvad oskaksid ise ennast uurida.»

Peeter Olesk meenutas ka üht Paul Aristele omast joont, mis olevat praegu veel haruldasem kui tema elu ajal. «Ma usun, et ka siin meie keskel on neid, kes on näinud pahandavat Aristet, ta võis olla mõnikord isegi pisut raevunud. Aga väga harva olete ilmselt kohanud inimest, kellel oli kombeks kõnelda teiste inimeste tunnustuseks nii veenvalt ja nii enesestmõistetavalt, nagu tema seda tegi. Te ei ole kunagi näinud tigedat Aristet. Selles mõttes õpetas Ariste lisaks teadusele ka inimlikku suhtumist, inimlikku tähelepanu ja inimlikku soojust. Arvan, et selles mõttes on tema õpilasi kaugelt rohkem kui otseselt fennougristide hulgas, kus oli tema akadeemiline peaala. Seda tema õpetust on vaja jätkata ja levitada niikaua kui vähegi võimalik, sest sellel rajaneb kõik — nii üksikinimese õnn kui ka kogu rahva allesjäämine ja emakeele püsimine.»

Peeter Olesk asetas pärja akadeemiku hauale koos riigisekretär Ülo Kaevatsiga.

Rektor akadeemik Peeter Tulviste tuletas pärga asetades meelde, et Paul Ariste töötas ülikoolis enam kui sada semestrit ning et teda mäletatakse ülikoolis veel palju kauem.

Mälestuspärg jäi akadeemiku kalmule ka EV presidendilt Lennart Merilt. Vihmalumisele hauaplatsile lisandusid lilled kolleegidelt, õpilastelt... Palju oli Paul Ariste päevadele tulnud tema õpilasi väikestest soome-ugri riikidest.

Õhtupoolikul peeti aulas mälestusaktus, reedel konverents «Paul Ariste ja maailma keeled» ning laupäeval konverents «Paul Ariste ja maailma rahvad».

VARJE SOOTAK

❐ President Lennart Meri võttis Tartus osa nii akadeemik Paul Ariste päevadest kui ajaloomuuseumis Tartu rahulepingu 75. aastapäevale pühendatud konverentsist. Konverentsi korraldasid Jaan Tõnissoni Instituut, Välisministeerium ja ülikooli lähiajaloo õppetool.

ACTA DIURNA

* Esmaspäeval, 6. veebruaril algas kevadsemester.

* 6. veebruarist pidas psühholoogia osakonnas loenguid külalislektor Timo Piirainen Helsingi Ülikoolist.

* 6. ja 7. veebruaril toimusid aulas XXV Eesti füüsikapäevad (vt. 2. lk.).

* 7. veebruaril toimus geograafia instituudi magistrantide ja doktorantide seminar. Riho Karjus pidas ettekande «Looduslikud ja antropogeensed energiavoolud maastikus».

* Samal päeval arutati Riigikogu kultuurikomisjoni istungil Tartu Ülikooli seadust. Ülikooli esindas prorektor prof. Jaak Aaviksoo.

* 8. veebruaril esines aulaloenguga kolonel Ants Laaneots teemal «Eesti riigikaitse kontseptsioon ja ülikool».

* 9.—10. veebruarini korraldavad Eesti Arnold Schönbergi Ühing, Tartu Wagneri Selts, klassikalise ja romaani filoloogia kateeder ning ülikooli kultuurikeskus Tartu uue muusika päevad.

* 16. veebruaril toimub ajaloomuuseumis krahv Fr. Bergi 150. sünniaastapäevale pühendatud teaduskonverents.

TEABETALITUS

Ametiühingu komitee koosolekul

7. veebruaril

* Arutati ülikooli töötajate uute palkadega seonduvaid probleeme. Otsustati koguda andmed ametiühinguliikmete palgaastmete ja tööstaaži kohta ning esitada administratsioonile taotlus tööstaaži arvestamiseks nende töötajate uute palkade määramisel ja palgaeeskirjade koostamisel. Taotluses tuginetakse ministeeriumi käskkirja ja kollektiivlepingu vastavatele punktidele.

* Valiti delegaadid 15. märtsil Tallinnas toimuvale Universitase üldkogule.

INGRID ABRAM

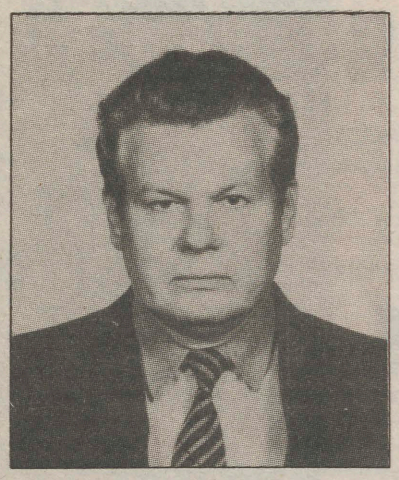

Õnnitleme!

Ilmar Kruse 60

10. veebruaril tähistab oma juubelit kauaaegne teenekas farmaatsia instituudi õppejõud.

Õnnitleme!

Kolleegid farmaatsia instituudist

Tähelepanu! FÜÜSIKA!

Teisipäeval toimus XXV Eesti füüsikapäevade raames nõukogu saalis Tartu Teaduspargi Arendusfirma korraldusel Tartu tehnoloogiafirmade ja füüsikute kontaktseminar.

Seminaril oli ligi 60 osavõtjat, sealhulgas kümmekonna, enamikus teadusmahuka tootmisega tegeleva ettevõtte esindajaid. Pikemalt tutvustati firmade TARKON, Tartu Instrument, VEMO-Pioneer, VEMO-Spektraal, EVIKON ja AS Inter-Spektro tegevust. Firmade ettekannetest koorusid peamised probleemid: Eesti turg on küllaltki väike ja maksujõuetu ning varasematel aastatel tööd pakkunud Venemaa tellimuste osakaal on tunduvalt vähenenud. Maailmatasemel toodangut Eestis küll tehakse, kuid meie eeliseks välisturul on suures osas ikka veel suhteliselt odav tööjõud ja sellest tulenevalt ka toodangu madalam lõpphind. Kalleid ja teadusmahukaid seadmeid on võimalik olnud müüa ainult 3—4 tükki. Tasapisi on meie teadus- ja tehnoloogiafirmadesse jõudmas ka tellimused välismaalt, näiteks täitis VEMO-Pioneer hiljuti Inglise kaitseministeeriumi uurimislabori tellimuse (uudne värvuslaser).

Seminari teises osas said sõna ka füüsikute esindajad, peamiselt TA Füüsikainstituudi teadlased. Nad tutvustasid oma rakendusuuringute tähtsamaid suundumusi ja saavutusi. Olev Saks TÜ eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudist andis teada, et näiteks Innovatsioonifond pole kurtnud mitte niipalju rahapuuduse, kui hoopis heade ideede ja projektide puuduse üle. Ka ülikooli pole tulnud palju asjalikke ettepanekuid ja probleeme, mille lahendamisele saaks kaasata füüsikute teaduspotentsiaali. Probleeme, mille üle murravad pead terve maailma spetsialistid, on pakutud lahendamiseks ka Eesti teadlastele. Näiteks ohuandurite väljatöötamine tuletõrjujate kaitseülikondadele, vere suhkrusisalduse määramine ilma analüüsita jne.

Kontaktseminari lõpul tõstatati veel mõningaid küsimusi, mis vajavad edasist selgeksrääkimist ja konkreetset tegutsemist. Väljendati muret seoses ohtliku tendentsiga huvi vähenemisest fundamentaaluuringute vastu nii teadusasutustes kui ka ülikooli tudengite seas; nenditi teadussaavutuste ja teadusmahuka toodangu müügi ja teadvustamisega tegelevate inimeste vähesust või koguni puudumist jm. Järgmine võimalus lähemalt tutvuda meie teadlaste ja tehnoloogiafirmade tegevusega avaneb eeldatavasti Tartus 23.—25. märtsini toimuval III Innovaatikamessil.

ENE NOBEL,
teabetalitus

Biomeedikumi suunas

Läinud nädalal toimus Maarjamõisas arstide ja proviisorite täienduskeskuse poolt korraldatud arstide täienduskonverents Kliinik 95. Selle raames peetud pressikonverentsil tutvustati lähemalt Eesti tervishoiu arendusprojekti aastateks 1995—1999. 34,5 miljonit USA dollarit maksev projekt kirjutati alla 25. jaanuaril. Selle alusel saadakse projekti jaoks Maailmapangalt 18 miljoni dollari suurune laen.

34,5-st miljonist dollarist läheb 62% arstiteaduskonna prekliiniliste ainete õppehoone (biomeedikumi) ehitamiseks, 3% ülikooli rahvatervise instituudi ning perearstiteaduse ja polikliiniku õppetooli uute õppeprogrammide väljatöötamisele. Üldse kasutatakse Maailmapanga 18 miljoni dollari suurusest laenust 7,5 miljonit ehitustegevuseks ning sama palju ka varustuse hankimiseks, üks miljon aga õppeprojektidele, ekspertiisile ja koolitusele.

Biomeedikumi on planeeritud ruumid rahvatervishoiu ja prekliiniliste ainete (anatoomia, biokeemia, farmakoloogia, immunoloogia, inimese bioloogia ning patoloogia) instituutidele ja osakondadele, ravimiametile, prosektuurile jt.

Asukoht on soodne, just teiste meditsiiniasutuste piirkonnas. Praegu asuvad prekliiniliste ainete õpperuumid linnas üheteistkümnes kohas laiali, rääkimata juba ammu kõlbmatuks tunnistatud hoonete kasutamisest, nagu näiteks Vana Anatoomikum ja mitmed teised. Dekaan prof. Ants Peetsalu lisas eelpoolöeldule ka seda, et uutes õpperuumides saavad oma arstialghariduse juba tuleva sajandi tohtrid. Biomeedikum peaks valmima 1999. aastal.

Prorektor prof. Jaak Aaviksoo ütles pressikonverentsil, et ülikool on selgelt tunnetanud vajadust asendada meditsiin tervishoiuga selle tänapäeva mõistes ning et Tartu Ülikool kui ainuke Eesti arstide ettevalmistuskeskus peab seda oma väga oluliseks osaks. Tugineb ju klassikaline ülikool neljale sambale, millest üks on just arstiteadus.

VARJE SOOTAK

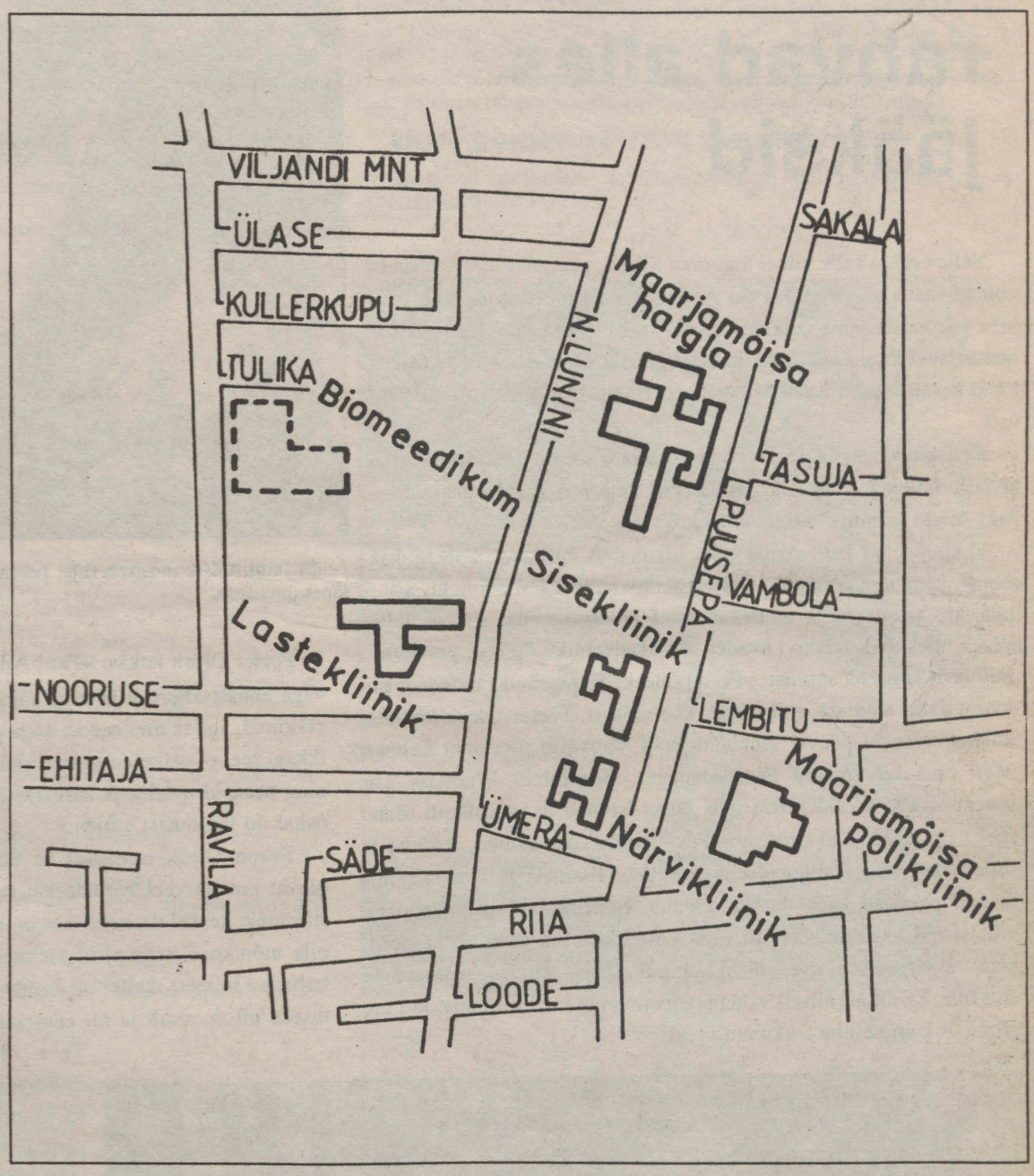

Sõltumatuks panga lahtioleku aegadest

Hansapank on tegutsenud Tartus poolteist aastat ja tal on praegu siin kaks kontorit: Kaubahalli kontor ja hiljuti valminud Karlova kontor E-kaubamajas. Selle aja jooksul on avatud 1450 kontot, neist 900 firmadele ja 550 eraisikutele. Arvelduskonto avamine eraisikutele ja juriidilistele isikutele on Hansapangas tasuline. Eraisikutel on võimalik saada arvelduskonto omanikuks ka tasuta, lastes oma tööandjal avada endale tasuta palgakonto. Seda palgakontot käsitletakse Hansapangas kui tavalist arvelduskontot.

Mida saab teha palgakontoga?

* Palgakonto võimaldab oma töötasu, sotsiaalhooldusraha, toetuste jne. arvelekandmist.

* Palgakontoga saab sooritada kõikvõimalikke pangandusoperatsioone, sh. lasta oma kontole kanda laekumisi välisvaluutas ja teostada pangaoperatsioone välisvaluutas.

* Tõelisi eeliseid pakub konto liikuvatele inimestele, kellel on juurdepääs oma arvele (võimalus raha välja võtta, sisse maksta ja teha makseid) igas Hansapanga kontoris Eestis — Kuressaares, Pärnus, Tartus, Tallinnas, Rakveres ja Kohtla-Järvel. Selle tagab põhimõte, et kõik kontorid on omavahel ühendatud ühtsesse arvutivõrku.

* Palgakonto valdaja saab oma kontoga siduda pangakaardi e. magnetkaardi.

Mida saab teha Hansapanga magnetkaardiga?

* Magnetkaart võimaldab kliendil sularahaautomaadist raha välja võtta sõltumata panga lahtioleku aegadest.

* Sularahaautomaadist on võimalik saada informatsiooni ka arveseisu ja seal toimunud liikumiste kohta.

* Ühe kontoga on võimalik siduda mitu magnetkaarti erinevate kasutamisõigustega, näiteks erinev väljavõtulimiit, keeld teada saada konto jääki jne.

Mis on palgakonto eelised?

Praegu on Hansapank Eestis paigaldanud 10 sularahaautomaati. Nendest kaks asuvad Tartus: üks E-kaubamajas, teine Hansapanga Kaubahalli kontoris.

Ligipääs arvele on garanteeritud ka siis, kui pank on suletud. Sularahaautomaadid töötavad *on-line*-režiimis, s.t. klient on otseühenduses panga ja oma kontoga kõikide tehingute vältel ning kõik rahaliikumised kajastuvad kontol kohe.

Raha kättesaamise lihtsus aitab vähendada kaasaskantava sularaha hulka. See lisab turvalisust ja aitab kaasa raha säästlikumale kasutamisele. On võimalik loobuda palgasabadest ja mitmel töökohal töötades spetsiaalsetest palgareisidest.

Ettevõtte seisukohalt võimaldab palgakontode avamine töötajatele vähendada suuri sularahakoguseid palgapäevadel ja panna palga väljamaksmise kohustus panga õlule. Vähenevad kulutused sularaha töötlemisele ja transpordile, sellega hoitakse kokku nii palgamaks kui ka palgasaaja aega ja raha.

Hansapanga magnetkaart on arenev toode. **Alates järgmisest aastast on seda võimalik kasutada peale sularahaautomaatide ka maksevahendina mõnedes kauplustes, kütusetanklates ja teenindusettevõtetes.** Ka sel juhul toimuvad kõik magnetkaardiga teostatavad tehingud reaalajas.

Juhul kui on huvi saada Hansapanga magnetkaardi omanikuks, kuid teil ei ole veel arvelduskontot Hansapangas, laske oma tööandjal avada teile tasuta palgakonto või pöörduge lisainformatsiooni saamiseks Hansapanga kontoritesse:

Tartu Kaubahalli kontor, Küüni 7, telefon 44 14 77,

Tartu Karlova kontor E-kaubamaja hoones, Tehase 16, telefon 47 04 36.

RUTI KANNELMÄE,
Hansapanga Tartu kontori juhataja

Üliõpilaslaulupidu toimub juunis

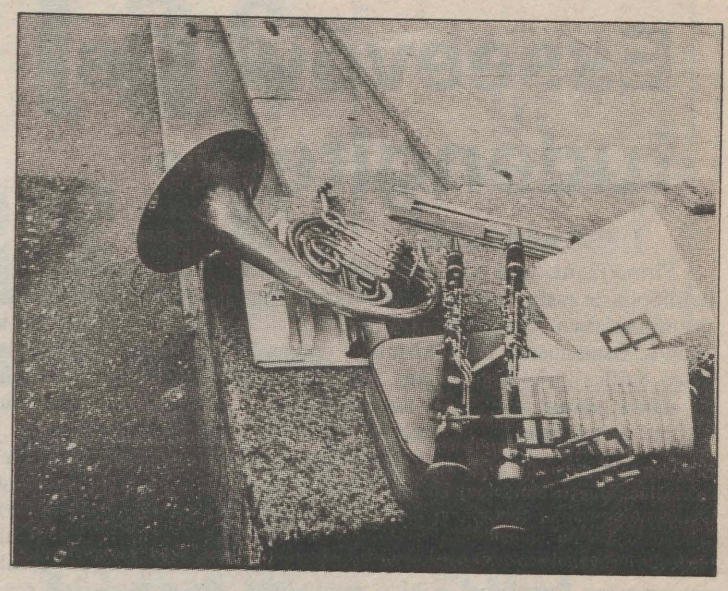

27. jaanuaril toimus Tartu Ülikooli nõukogu saalis XII üliõpilaste laulu- ja tantsupeo Gaudeamus peakomisjoni koosolek. Lisaks Gaudeamuse peatoimkonna liikmetele võtsid koosolekust osa EV kultuuri- ja haridusminister Peeter Olesk ning naaberriikide rahvuskultuuri keskuste esindajad Marta Katvere Lätist ja Leonidas Abaris Leedust.

XII üliõpilaste laulu- ja tantsupidu Gaudeamus leiab aset 7.—9. juulini sel suvel Tartus. Sellel suurüritusel osalevad kolme Balti riigi üliõpilaskoorid ja -tantsurühmad, oodata on ka külalisesinejaid Põhjamaadest. Lisaks laulu- ja tantsupeo programmile, mis viiakse läbi Tartu laululaval, toimuvad Gaudeamuse raamides mitmed tudengiüritused Tartu linna eri paigus.

Peakomisjoni koosoleku päevakorras oli peokava ja eelproovide ajakava kinnitamine. Eesti kooride eelproovid viiakse läbi 6. mail Tartus ja 7. mail Tallinnas. Ene Puusemp tutvustas laulu- ja tantsupeo teatmiku projekti. Teatmik kajastab Gaudeamuse kroonikat, mälestusi, XII peo ajakava ja osavõtvaid kollektiive. Teatmiku avaosasse otsustati paluda kirjalikke pöördumisi kolme Balti riigi presidendilt.

Nõupidamisel otsustati korraldada Gaudeamuse pressikonverents 8. juulil kell 11—13 Tartu laululava konverentsi saalis. Pressitoimkonnale tehti ülesandeks alustada kolme riigi TV- ja raadiotoimetustega läbirääkimisi, kuidas üritusi kajastada.

Peost osavõtjate lõpliku registreerimise tähtajaks kinnitati 1. märts.

Abilinnapea Jüri Sasi informeeris kavandatavatest ettevõtmistest Gaudeamuse pidude traditsiooni algataja, Tartu linna aukodaniku maestro Richard Ritsingu mälestuse jäädvustamiseks.

XII Gaudeamuse peatoimkonna esimeheks on rektor prof. Peeter Tulviste. Peo liikumist juhib Eesti Kooriühingu tegevdirektor Paul Raud. Akadeemilist pidu elavdavad lavastajad Jüri Lumiste ja Ain Mäeots. Kavas on keskaegne üliõpilasmüsteerium.

EEVA KUMBERG,
URMAS AUNIN
TÜ teabetalitus

Friedrich Siimon

Üks tundmatu ametimees minevikust — ülikooli pedell (korravalvur) ametimundris.

Friedrich Siimon (1866—1937) sündis Tartus, kus õppis Treffneri koolis, kuid majanduslikel põhjustel jäi see lõpetamata. 1893. aastal astus ta TÜ teenistusse sisehaiguste kliiniku teenijana. 1911. aastal sai temast **peahoone portjee** (nimetatud ka šveitseriks). Selles ametis oli ta kuni pensionile jäämiseni 1936. aastal. Järgmisel aastal Siimon suri. Ta elas koos oma perega peahoones asunud väikeses korteris.

Teda peeti kõige populaarsemaks meheks ülikoolis, keda tundis küll iga tudeng, ka need, kes polnud veel oma ihusilmaga rektorit näinud. Siimon seisis peahoone fuajees suure kella all. Ta kandis portjee mundrit, mis tsaariajal olnud eriti kulda ja karda täis, nii et peahoonesse juhtunud maainimesed pidanud teda professorite professoriks ja ülikooli ülemaks. Õppejõude tervitas soliidse kummardusega. Tsaariajal oli tal käes pikk kepp, millega koputas õppejõu sisenemisel fuajeesse: korralisele professorile kolm, erakorralisele kaks ja dotsendile üks kord. Oli nagu mingi kuningakoja tseremoniaalmeister. Ta valdas vabalt kolme kohalikku keelt ja kõnetas õppejõude nendes keeltes, vastavalt olukorrale ja ajastule.

Ta oli peahoones nagu mingi infokeskus. Siimonilt sai alati teada, kes õppejõududest või ametnikest oli tööle tulnud, kes juba lahkunud. Ka andis ta (väikese jootraha eest) kasulikku infot üliõpilastubade kohta, mille pakkumiskuulutusi oli mustal tahvlil (mõnikord ka pakikesena laual) õige palju. Nii teadis ta õelda, kus on kuri perenaine, kus mehelesaamist ootav peretütar, kus elamistingimused vabamad jne.

Korporantidel oli komme saata noori rebaseid Siimoni juurde küsima, millal «härra professor» saaks neid eksamile võtta. Siimon oli selliste naljadega harjunud ja tal olid keelel tabavad vastused. Veel oli Siimoni ülesanne viia huvilisi aula kohal olevaid kartsereid uudistama. Vanema mehena torises ta seejuures, sest treppidest üles-alla ronimine ei olnud kuigi mugav.

Siimon oli väliskujult imposantne, tublisti üle keskmise kasvu ja sirge kehahoiuga, mida veelgi rõhutas munder.

Professor Lauri Kettunen kirjutas oma mälestustes Siimoni kohta: «Talle oli antud pikkust ja tugevust üle tavalise normi, ja seistes oma kuldkaeluselises vormiriietuses peasissekäigu juures rippkellaga varustatud ametruumi uksel, oli teda tõesti uhke vaadata. Vanamees tundis kombeid ja sädeles rahulolust oma ülikooli teenides. «Tere, professori härrad,» tituleeris ta kõiki lihtrahva moodi mitmuses.

Tal oli õues kanakari ja väike kukk. Ilusatel suvepäevadel, kui auditooriumide aknad olid pärani, võis kuulda teaduse kuulutamise sekka ka Siimoni kuke laulmist.»

* * *

Ülikooli kartser olnud kartserina kasutuses kuni 1900. aastani. **Pedellid** olid XIX sajandil üliõpilaskonna politseinikud, kelle keskus asus nn. vanas ülikoolis, seal, kus praegu on kulla- ja hõbedapood Rüütli tänava ja Raekoja platsi nurgal. Sajandi keskel oli igal pedellil hooldada 60 üliõpilast, keda ta pidi nime- ja nägupidi tundma. Korda rikkunud tudengid viis pedell rektori juurde, kes määras karistuse, mis kanti peahoone katusekambrites-kartseritest.

HILLAR PALAMETS

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

Noored valima!

Eelmise aasta lõpul arenes edustuses ja valitsuses idee viia läbi õhutuskampaania, mis suunaks noori inimesi valima. Selle käigus kujuneski välja programm «Noored valima!». Noorte valimisprotsent kohalike omavalitsuste valimistel oli madal, sealjuures eriti häbiväärne tudengite oma. Üliõpilased on ja peavadki olema noorte ühiskonna teadlikum osa. Seetõttu on just meie mureks see, et Eesti tulevik kujuneks selliseks, kus me ka 4 või ka 40 aasta pärast elada tahaksime. Meie südametunnistusel peab olema see, et noored (loomulikult ka meie ise) läheksid valima, sest riigivõim on peamine tuleviku kujundaja. Kas me tõesti tahame Riigikogu, mille probleemiks number üks on pensionimäär ja seega tänane päev? Kas meie, tudengid, elame nii hästi, et ei vaja oma häält riigi juhtimise juures? Noored pered praeguses Eestis on tunduvalt kehvemas ja ebakindlamas olukorras kui pensionärid. Sellest, kas noored lähevad valima või mitte, sõltub märgatavalt järgmise Riigikogu koosseis. Meie hääl ei lähe kaduma. Ma ei usu, et tudeng ei tea, keda valida, kui juba pensionärid suudavad otsustada.

Ärge laske ennast heidutada sellest poliitilisest segadusest ja poriloopimisest, mis praegu toimub ja tõenäoliselt veel kuu aega kestab. Vaadake kandidaatide nimekirju ja te leiate sealt kindlasti inimesi, keda ise tunnete ja teate. Kindlasti ka neid, keda usaldate. Nii tulebki minna ja neid valida.

* * *

Programmi «Noored valima!» käigus ja toetusel toimub mitmeid üritusi veel veebruariski. Erakonnad korraldavad kohtumisi tudengitega (meid on informeeritud Parempoolsete, Reformierakonna, Koonderakonna ja Keskerakonna poolt), Isamaa ja ERSP Liit on juba ühe sellise kohviõhtu läbi viinud.

Tähtürituseks on kujunemas 3. märtsile planeeritav *rock*kontsert, millest aga täpsemalt tahaks kirjutada eraldi.

Tudengid, kes on huvitatud TÜÜ programmist «Noored valima!», pöörduge meie edustuse ja valitsuse poole, aadressil Ülikooli 20—305 või helistage tel. 435-331.

KAUPO KARELSON,
TÜÜ Valitsuse esimees

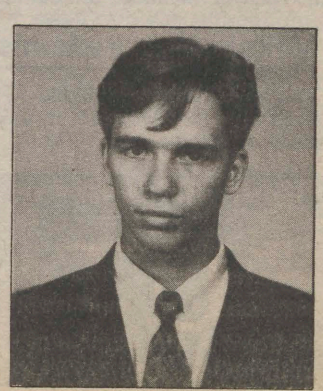

Esseevõistlus tudengitele

Firma **Honeywell** on alates 1985. aastast korraldanud statsionaarsete üliõpilaste esseevõistlust, mille võitjatel on võimalus õppida üks akadeemiline aasta omalt poolt valitud USA ülikoolis. Võistlus toimub ka tänavu. Osalemiseks tuleb kirjutada umbes 2500-sõnaline ingliskeelne essee, milles kirjeldatakse oma tulevikunägemust (**milline on maailm 25 aasta pärast** — kuidas tunnevad ennast inimesed tööl ja kodus, milline on tehnikamaailm, millised on ühiskondlikud probleemid jne.).

Võistlusele tuleb registreeruda **31. märtsiks k.a.** Registreerunutele teatatakse aadress, kuhu **1. maiks** saata oma võistlustöö. Euroopa finaal toimub Brüsselis septembris, kus parimatel võistlejatel tuleb oma tööd rahvusvahelise žürii ees inglise keeles kaitsta. Euroopa finaali neli võitjat saavad üheaastase stipendiumi õppimiseks mõnes ülikoolis. Lisaks auhinnatakse iga riigi või riikide grupi võitjat 1500 eküü suuruse preemiaga, mis makstakse välja antud riigis käibivas rahas. Eesti osaleb sel aastal võistlusel koos Soomega.

Tallinna Pedagoogikaülikooli üliõpilane Margo Matsina oli 1993. aastal üks neljast Euroopa finaali võitjast ja võib valida **Honeywell**'i finantseerimisel ühe USA ülikooli (aega selleks on viis aastat). Loodetavasti kasutavad paljud lahtise pea ja lennuka sulega tudengid võimalust ning osalevad ***Honeywell Competition Europe*** konkursil.

Registreerimisankeedid ja info õppe- ja üliõpilasosakonnast ph. 217, tel. 435 230.

ÜLLE HENDRIKSON,
õppe- ja üliõpilasosakonna bakalaureuseõppe peaspetsialist

Eesti koondise tasemel võistlevatele ja Eesti kõrgkoolides õppivatele sportlastele

Inglismaal, 35 minuti kaugusel Londonist asub Surrey Ülikool — modernne, kaasaegsete spordibaaside ja erinevate akadeemiliste kursuste süsteemiga kõrgkool.

Surrey Ülikool pakub viiele Ida-Euroopa akadeemilisele sportlasele õppestipendiumi, mis võimaldab üheaegselt treenida oma ala spetsialistide juhendamisel ja jätkata õpinguid valitud erialal. Stipendiumi võib taotleda heade tulemustega tegevsportlane (üliõpilane, magistrant), õpinguerialast sõltumata.

Tingimuseks on:

— kõrged akadeemilised näitajad (ülikooli kinnitus);

— hea inglise keele oskus (IELTS test);

— rahvusvaheline/rahvuskoondise tase oma spordialal, mida kinnitab kas vabariigi Olümpiakomitee või muu kõrgem spordiorgan.

Kandidaatidel võtta kiiresti ühendust **Eesti Akadeemilise Spordiliiduga (Tartu, Jakobsoni 5. Tel. 434 790, 433 032).** Detailsem info kohapeal.

* * *

Ainulaadne võimalus osaleda akadeemilisel lume*show*'l Soomes Kuopios 18. märtsil.

Info Eesti Akadeemilisest Spordiliidust (Tartu, Jakobi 5. Tel 434 790, 433 032).

* * *

Suurejoonelisemaid Prantsuse tudengite spordiüritusi igal aastal on PARIIS—ORSAY TEATEJOOKS 12- ja 25-liikmelistele võistkondadele, mis sel aastal peetakse 25. märtsil.

Ürituses osaleb rohkem kui 1500 tudengit Prantsusmaalt, Saksamaalt, Belgiast, Suurbritanniast, Hispaaniast, Hollandist, Poolast, Sloveeniast, Venemaalt... ning kas ka Eestist?

Rekordajad, mida lüüa: 12-liikmeline võistkond (1h 19'45"), 25-liikmeline võistkond (1h 11'20").

Info 27. veebruarini Eesti Akadeemilisest Spordiliidust (Tartu, Jakobi 5. Tel. 434 790, 433 032).

INFO!

Valim filosoofiat

Filosoofia osakond kuulutab kevadsemestriks **vabalt valitava ainena** välja järgmised loengukursused:

1. Assistent **Andrus Tool**: Sissejuhatus filosoofia ajalukku. 2,5 ap., AA.
2. Lektor **Jüri Tammaru**: Natuurfilosoofiast teadusfilosoofiani. 2,5 ap., AA.
3. Assistent **Andrus Tool**: Keskaja filosoofia. 2 ap., KA.
4. Professor **Eero Loone**: Ajaloofilosoofia. 2 ap., KA.
5. Professor **Eero Loone**: Poliitikafilosoofia. 2 ap., KA.
6. Assistent **Jüri Jekimov**: Seesmise vabaduse ideaal Ida ja Lääne antiik- ja keskaegses filosoofias. 1 ap., KA.
7. Assistent **Jüri Jekimov**: Kosmos mütoloogias ja filosoofias. 1 ap., KA.
8. Assistent **Arne Rannikmäe**: Filosoofia ajaloo ja tunnetusteooria kursus gümnaasiumis. Metoodiline ja sisuline aspekt. Algas sügisel 1994. 2 ap., KA.
9. Lektor **Jüri Tammaru**: Sümmeetria mõiste teaduses ja filosoofias. 2 ap., KA.
10. Assistent **Veiko Palge**: Sissejuhatus modaalsesse loogikasse. 2 ap., KA.
11. Professor **Rein Vihalemm**: Loodusteaduse filosoofilised alused. 2 ap., KA.
12. Professor **Ülo Matjus**: Esteetika. Algas sügisel 1994. 2 ap., ÜA.

Lähemalt (toimumisajad ja -kohad) filosoofia osakonnas Ülikooli 16—208. Palve kuulajail samas eelnevalt registreeruda. Loengud ei alga enne teist õppenädalat.

Ülo Matjus,
filosoofia osakonna juhataja,
professor

Arvutiõppe täienduskursus ülikooli töötajatele

Word 2.0 for Windows
(edasijõudnuile)
27. veebr.—2. märts
Kursustele registreerimine algab 13. veebruaril.
Informatsioon dekanaatidest!

Valikkursus

Prof. **Olev Raju** valikkursuse
«Eesti majanduse arengukontseptsioonid»
(16 tundi, 1 AP)
esimene loeng on 1. märtsil.
Loengud toimuvad kolmapäeviti
kell 18.15 Ülikooli 16—212.

Magistrandid ja doktorandid!

Neljapäeval, 16. veebruaril kell 16 toimub aulas rektoraadi kohtumine magistri- ja doktoriõppe üliõpilastega. Kutsume kõiki magistrante ja doktorante aktiivselt osalema! Põhjalikumat vastust nõudvad küsimused võib tuua kirjalikult rektoraati sekretäride kätte.

Väitekirjade kaitsmisi

Dagmar Kutsari väitekirja «TRANSFORMATION IN ESTONIA AS REFLECTED IN FAMILIES: INSIGHT INTO SOCIAL STRESS AND POVERTY» kaitsmine filosoofiadoktori kraadi taotlemiseks on reedel, 17. veebruaril kell 14 psühholoogia osakonnas Tiigi 78—336.

Oponendid: prof. M. Heidmets ja prof. J. Allik.

Spordikeskus teatab

Uuel semestril uue hooga

Spordikeskuses käis tegevus ka jaanuaris. Uuel semestril on muudatusi vähe. Saadaval on värske infobrošüür **«Vabaaine kehakultuur ja harrastussport. Kevad '95».** Sellest saab teavet spordi- ja harrastusrühmade tegevuspaikade, kellaaegade ja juhendajate kohta. Samas on ka info ainepunkti (AP) saamise tingimustest ja spordikeskuse tegevuse üldisest korraldusest. Olgu märgitud, et sügissemestril kasutasid üliõpilased elavalt AP saamise võimalust vabaaine KEHAKULTUUR eest. Jaanuari lõpuks oli arvestus sisse kantud ligi 300 üliõpilasele, vastavad nõuded aga täitis 1306 üliõpilast.

Teaduskondade pallimängutunnid

jäid endisteks, s.o. sügissemestri tunniplaani kohaseks.

Nobedasti tuleks tegutseda sissepääsukaartide pikendamisega.

Uut kirjandust

Spordikeskusel on valminud kaks abivahendit — metoodilist juhendit. Esimene on **Jaanus ja Tiia Teppani «Suuskade valimisest ja hooldamisest»**, mis peaks praegu olema eriti populaarne. Teine on **Alfred Pisukese «Tervisejooksuga tervist sepistama».** Mõlemaid saab spordikeskusest.

Ujumine

on alanud semestril ainult 6. keskkoolis (Uus tänav 54). ÜLIÕPILASTE JA TÖÖTAJATE kasutada on kuus aega: T 18 ja 18.30, K 18, 18.30 ja 19 ja 19.30. Ujumiskord maksab 5 kr., 60 min. järjest 7 kr. Tunnid algavad 21. ja 22. veebruaril. Ettemaks spordikeskusse ka märtsi eest.

PEREUJUMINE on R 18 ja 18.30. Täiskasvanud 5 kr., üks laps 4 kr., kaks ja enam last (igaüks) 3 kr. Tunnid algavad 3. märtsil. Ettemaks spordikeskusse.

Antiikkultuuri lektooriumis

Kattri Türgi ettekanne «HOMOSEKSUAALSUS — SUURIM STEREOTÜÜP KREEKA ÜHISKONNA MÕISTMISEL» on teisipäeval, 14. veebruaril kell 18.15 Klassikalise Muinasteaduse Muuseumis.

EESTI AKADEEMILISE NAISTE ÜHINGU

liikmed kohtuvad reedel, 10. veebruaril kl. 18 keeltemaja ruumis 212 kultuuri- ja haridusministri PEETER OLESKIGA.

TARTU NORRA SELTSIS

Laupäeval, 11. veebruaril kl. 13 saab Tartu Norra Seltsis enne Tartu maratoni meelde tuletada Lillehammeri taliolümpiamänge. Kell 13 näidatakse raamatukogu kohvikus videofilmi.

Lugupeetud õppejõud!

Kui teil on probleeme oma käsikirja kirjastamisega, pöörduge meie poole. Lahendame teie probleemi Tartu odavaimate hindade ja kaasaegse kvaliteediga:

+ tellimuse täitmise tähtaeg on ühest nädalast ühe kuuni olenevalt trükise mahust;
+ tiraaž alates 100-st eksemplarist;
+ maht alates 12-leheküljest.

Helistage meile tel. 27/ 473 642, AS ATLEX.

ÕPPELAENU DOKUMENTE

võetakse nüüd vastu Tähe 4 (füüsikahoone) fuajees T—R 12—18.

ÜLIÕPILANE!

Kui Sa otsid endale sobivat töökohta, siis mõtles sellele, kas oled juba registreeritud TÜÜ tööbörsil.

Tööbörs on avatud E—R 10—14, Ülikooli 20—305 (edustuse ruumes). Tel. 435 331.

HAIGEKASSA KAARDID

Linna ja maakonna haigekassa kaarti saab kaadriosakonnast (Jakobi 4, ruum 302) passi alusel.

VAJATAKSE KÜLJENDAJAT

AS ATLEX vajab poole koormusega küljendajat (töö Windowsi keskkonnas). Pöörduda tel. 473 642.

NOORMEHED!

Ülikoolilehe toimetuse riidekapp tahab vabaneda kahest mustast pintsakust, mis seisavad seal juba mitu aastat. Ehk sobib kellelegi. Need on ära anda täiesti tasuta, tule julgesti!

UT TOIMETUSEST SAAB OSTA JÄRGMISI RAAMATUID

* EPA kirjanduslikku almanahhi «Kõrsumise aastad» (ilm. 1990. a.).

* Juriidilist kirjandust:

* Inglise—eesti juriidiline sõnastik,

* David A. O. Edward, Robert C. Lane «Euroopa Ühenduse õigus. Sissejuhatus.»

* Mõned venekeelsed Fr. Nietzsche teosed.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 6409. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 4 (1779)
REEDE,
17. veebruar
1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

Järgmine
UT
ilmub neljapäeval,
23. veebruaril

EESTI VABARIIGI 77. AASTAPÄEVA KONTSERTAKTUS TARTU ÜLIKOOLIS

23. veebruaril kell 13 algab ülikooli aulas Eesti Vabariigi 77. aastapäeva pidulik koosviibimine. Tänavuse kontsertaktuse korraldaja on ülikool koos põllumajandusülikooli ja Tartu linnaga.

Aktuse avab ülikooli rektor prof. Peeter Tulviste, järgnevad Tartu linnapea Väino Kulli ja põllumajandusülikooli rektori prof. Mait Klaasseni sõnavõtud.

Lisaks nimetatutele esinevad tähtpäevateemaliste kõnedega üliõpilasorganisatsioonide ja vilistlaskonna esindajad.

Kõnede ja sõnavõttude järel pakub meelelahutust puhkpilliorkester «Tartu».

TEABETALITUS

Vabade kunstide professor on Jaak Rähesoo

Vabade kunstide professuur loodi ülikoolis kolm aastat tagasi. Sellesse ametisse on valitud Handо Runnel ja Madis Kõiv. Tänavu kandideerisid vabade kunstide professoriks literaat Jaak Rähesoo ning renessansiuurija David Kettlewell. Komisjon koosseisus rektor prof. Peeter Tulviste ning professorid Hans Trass ja Ain-Elmar Kaasik valisid Jaak Rähesoo, kes töötab vabade kunstide professorina 1996. aasta jaanuari lõpuni.

Täna valib ülikooli nõukogu raamatukogu direktori

Malle Ermel valiti raamatukogu direktoriks 1990. aastal kolme kandidaadi seast. Viis aastat on läbi ja taas on ees raamatukogule uue juhi valimine. Seekord on kandideerimiseks oma avalduse esitanud ainult üks kandidaat, raamatukogu praegune direktor Malle Ermel. Valimine toimub tänasel ülikooli nõukogu koosolekul.

Anti välja kolmas Tartu Ülikooli medal

Teisipäeval andis rektor Tartu Ülikooli medali ja aukirja kauaaegsele ülikooli ehitusjaoskonna juhatajale **Ahto-Toots Liigile** (63).

Medal antakse välja eriliselt pikaaegse ja kohusetundliku töö eest ülikooli heaks. Esimese medali omanik on rektori endine sekretär **Benita Vissel**, teine anti akadeemikule professor **Gennadi Vainikkole**. Ahto-Toots Liik on töötanud ülikoolis peaaegu 34 aastat. Alljärgnevalt väike usutlus tähtpäevalisega.

A.-T. Liik: «Olen põline tartlane. Minu isa oli ülikoolis professor ja küllap juba lapsepõlvest on jäänud minusse eriline austus ülikooli vastu. Sõja ajal olime ühe aasta perega «välis-eestlased» Saksamaal. Peale sõda õppisin edasi H. Treffneri Gümnaasiumis. 1950. aasta lõpus saadeti mind «tootvale tööle» Siberisse Omski kanti selle eest, et olin osalenud noorteühenduse SMV (Sini-Must-Valge) tegevuses. Kui 1956. aastal tagasi tulin, oli mul ehitustöö üsna hästi selge, kuigi varem poleks kunagi osanud arvata, et mind ehitustegevus kunagi huvitama hakkab.

Tartus lõpetasin gümnaasiumi viimase klassi ning otsustasin minna edasi õppima just ehituseriala. Kuna mul oli n.-ö. must ankeet, siis polnud kerge saada Tallinnasse sissekirjutust. Astusin siis Eesti Põllumajanduse Akadeemiasse mehaanika erialale, kust aasta pärast viisin dokumendid üle Tallinna Polütehnilise Instituudi kaugõppesse. Kuna kaugõppes õppimise ajal pidi olema töökoht, siis läksingi tööle. Alustasin Tartu rajooni REV-is ja linna ehitusvalitsuses. Varsti, 1962. aasta 5. oktoobrist olingi Tartu Ülikoolis ehitusbrigaadi inseneriks.

1966. aastal, kui ülikooli halduprorektoriks oli hr. Simm, hakkasime ajama asju, et ülikool saaks endale eraldi ehitusjaoskonna. See tõi suurema iseseisvuse, muuseas ka palkade määramise osas, mis oli eriti tähtis, sest meie inimeste palgad olid keskmistest ehitajate palkadest siiski madalamad. Nii meie tegevus arenema hakkaski. Ülikooli viimase juubeli ajal oli meil tööl ligi 120 inimest.

Suuremad ülikooli ehitused, mille juures käsi külge löödud, on Kääriku spordibaas, ülikooli arvutuskeskuse hoone ja tenniseväljak Toomel, pooljuhtide hoone jne. Meie peamiseks hooleks oli siiski ülikoolihoonete (neid on kokku ju üle saja) pidev korrashoid ja remont.

Muuseas oleme ehitanud ka garaaže Tartu kurikuulsale KGB-majale, kui ülikooli raamatukogu ehituse jaoks endised garaažid lammutati. Üks suuremaid ja vastutusrikkamaid ehitustöid oli kindlasti ülikooli peahoone vundamendi kindlustamine vasakpoolse tiiva poolt. Muidugi olime oma jõududega abiks ka 1965. aastal pärast põlengut ülikooli peahoone taastamisel.

Mina olen oma ülikooliaastate jooksul näinud siin 4 rektorit, 6 halduprorektorit, 5 garaažijuhatajat, 5 Kääriku spordibaasi juhatajat jne. Minu rehkenduste kohaselt oleks ülikooli keskmise juhtivtöötaja ametisoleku aja pikkus 7 ja pool aastat, nii et mina olin niigi liiga kauaks jäänud.

Olen isegi viimasel ajal mõtelnud, et mis mind siin ülikoolis ja konkreetsemalt ehitusjaoskonnas nii pikka aega kinni on hoidnud. Palgad polnud siin ju kunagi eriti head. Aga tundub, et see on kollektiiv, need inimesed, kellest väga paljud on töötanud siin üle 25 aasta. Ka on töö kokku viinud väga paljude erinevate huvitavate inimestega, olid ju vahepeal meie haldusalas ka kunstikool, muusikakool ja meditsiinikool. Samuti on töö ise olnud siin rohkem selline omaette tegutsemine, oleme olnud iseenda peremehed ja teinud väga erinevaid töid, nii et tüdimust pole küll veel kunagi tundnud.

Tegelikult on ju ülikool kui selline väga paljudele tartlastele eriti südamelähedane, ka meie töölistele. Esimest korda jõudis see tõdemus minuni just ülikooli peahoone põlemise ajal, kui palju linlased ülikoolist hoolivad, mitmed tulid oma abi tasuta pakkuma.

Ehitusosakonna vastutusrikkamad etapid on olnud seotud kas juubelite (TRÜ 350 — ülikooli klubi ehitus) või siis prominentsete väliskülaliste külaskäikudega (nt. Urho Kekkonen jt.). Minule isiklikult on kõige südamelähedasemaks jäänud ikka minu esimene suurem objekt — Kääriku spordibaas. Kui mul olidki vahepeal mõttes lahkumistujud, siis avastades, et mul pole enam nii kerge Käärikule minna, pani mind mõnigi kord ümber mõtlema. Nüüd ehitan endale Kääriku kanti suvilat, nii et jään ikka selle paiga patrioodiks.»

ENE NOBEL,
teabetalitus

❐ Ülikoolis 34 aastat töötanud ehitusjaoskonna juhataja Ahto-Toots Liik rektori vastuvõttul. Vasakult II prorektor prof. Teet Seene, prorektor Riho Illak, Ahto-Toots Liik, rektor prof. Peeter Tulviste, I prorektror prof. Jaak Aaviksoo.

EILE VÕTTIS RIIGIKOGU VASTU ÜLIKOOLI SEADUSE

ACTA DIURNA

☛ 13. veebruaril toimus õigusteaduskonnas juristide täienduskeskuse nõukogu aruandekoosolek.

☛ 13. veebruaril algas Vene TA Okeanoloogia Instituudi prof. Ivar Murdmaa loengutsükkel «Tänapäeva geookeanoloogia alused».

☛ 14. veebruaril avati raamatukogus näitus «Tabula Geographica Livoniae».

14. veebruaril toimunud TÜ valitsuse koosolekul arutati:

1996/97. õppeaasta vastuvõtuarve,

uute õppekavade avamist,

magistri- ja doktoritööde vormistamist,

oponeerimistasusid jm.

Lähemalt järgmises lehes.

☛ 16. veebruaril toimus rektoraadi kohtumine magistri- ja doktoriõppe üliõpilastega.

☛ 17. veebruaril toimuval TÜ nõukogu koosolekul on kavas emeriitprofessori ja erakorralise professori valimine, raamatukogu direktori valimine, Tartu Ülikooli arengukava arutamine, õppekavade kinnitamine jt. küsimusi.

☛ 17.—18. veebruarini toimub Käärikul molekulaarbioloogia talvekool.

☛ 21. veebruaril avatakse raamatukogus näitus «Soome sild — Viron veräjät».

Tänuavaldus

majandusteaduskonna II kursuse üliõpilasele IVARILE Tartu diskoritele osutatud abi eest.

Ühiselamuprobleemide arutelu jätkub

Esmaspäeval toimus Tartu raekojas linnavalitsuse ja kõrgkoolide neljas ühisnõupidamine. Nõupidamisel osalesid linnavolikogu esimees **Ants Veetõusme,** abilinnapea **Jüri Sasi**, kõrgkoolide haldusprorektorid **Riho Illak** ja **Rein Liblik** ning üliõpilaskondade esindajad. Seekordse kokkusaamise põhiteemaks oli **üliõpilane kui linnakodanik**. VE Üliõpilasküla direktor Andres Selli tõstatas mitmeid üliõpilaste kui linnakodanike õigustega seonduvaid probleeme, mis tulenevad praeguse seadusandluse puudulikkusest. Probleemid, millega üliõpilased Andres Selli sõnul kõige rohkem hädas on, puudutavad tudengite elukoha seadusandlikku määratlemist.

Oma pöördumises linnavalitsuse poole märkis Andres Selli järgmist: «Tartu linna elanikeks on tudengid registreeritud kolmel viisil:

1. Alaline sissekirjutus — püsitartlasest tudengid ja erandina üksikud üliõpilased, kellel on kas eksikombel või aastaid tagasi või ka erakorteri üürimise käigus passi löödud alalise sissekirjutuse pitser;

2. Tähtajaline sissekirjutus — üliõpilased, kes on kodust välja registreeritud ja kelle passis on Tartu linna sisseregistreerimise pitser lõpukuupäevaga;

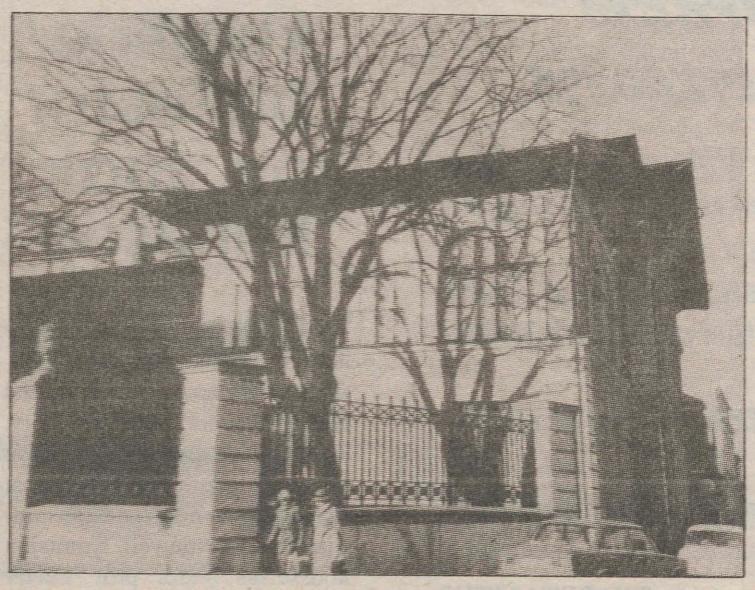

3. Nn. vahelehega registreeritud — s.t. tudengid, kes alalise sissekirjutusega on kodukohta registreeritud ja Tartusse registreeritud «vahelehega», mis täidab ajutise sissekirjutuse funktsioone.

Tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 21 sätestab isiku elukoha järgmiselt:

(1) Isiku elukoht on koht, kus inimene alaliselt või **peamiselt** elab.

(2) Kui seda kohta, kus inimene alaliselt või peamiselt elab, ei ole võimalik kindlaks teha, **on elukohaks koht, millega inimene on isiklikult ja majanduslikult enam seotud**.

(3) Kui 2. lõikes nimetatud tunnuste alusel võib isiku elukohaks lugeda mitut kohta, **võib isik määrata, milline neist on tema elukoht**. Kui isik ise ei ole oma elukohta määranud, võib huvitatud isik valida, millist neist kohtadest lugeda isiku elukohaks.

Tartu Ülikooli Üliõpilasküla ühiselamutes kasutavad üliõpilased eluruume üürilepingu alusel, siit tulenevalt saab üliõpilase elukohaks lugeda ühiselamut, kus üliõpilane on sõlminud üürilepingu ja elab keskmiselt 10 kuud aastas.»

Sellisest määratlusest tulenevad aga teatud segadused valijate nimekirja kandmisel. TÜ Üliõpilaskonna esimees Kaupo Karelson kinnitas, et on juba esinenud pretsedente, kus tudengid on kantud valimisnimekirjadesse korraga mitmes kohas, samuti on oht, et osa tudengeid jääb nimekirjadesse kandmata. Sissekirjutus on paraku olnud tingimuseks mitte ainult valimisõiguse realiseerimisel, vaid ka aluseks mõningate soodustuste, näit. eluasemetoetuse jm. saamisel. Et probleem ei puuduta ainult Tartu tudengeid, paluti üliõpilaskonnal tekkinud olukorda lähemalt uurida ja vajadusel koostada pöördumine valimiste keskkomisjoni poole, samuti Riigikogu ja valitsuse poole.

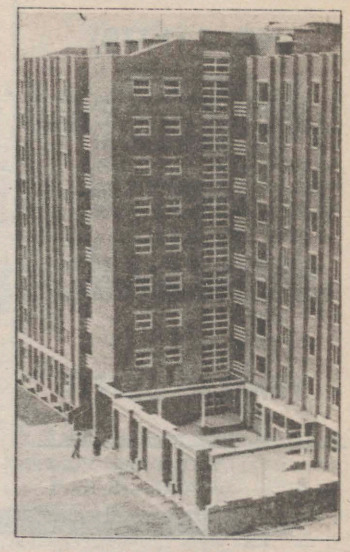

Linnavolikogu esimees Ants Veetõusme informeeris nõupidamist, et läheneva linnavolikogu istungi päevakorras on otsuseprojekt seni **ülikooli kohvikuid ja sööklaid hallanud ettevõtte «Ülikooli» tegevuse lõpetamisest munitsipaalettevõttena**. Ülikooli haldusprorektori Riho Illaku sõnul on seejärel kavas välja kuulutada rendikonkurss, esmajärjekorras Narva 25, Tähe 4 ja Vanemuise 46 sööklate ja kohvikute majandamiseks.

ERKKI LEEGO,
URMAS AUNIN

COPERNICUS'e keeletehnoloogia-projektid

1994. aasta kevadel käivitas Euroopa Komisjon programmi COPERNICUS teaduse- ja tehnoloogiaalase koostöö arendamiseks Kesk- ja Ida-Euroopa maadega. Üheks valdkonnaks, mida programm haarab, on keeletehnoloogia (vt. Heiki-Jaan Kaalepi ja Tiit Roosmaa artiklit «Eesti keel, tehnoloogia ja tulevik» 11. oktoobri «Postimehes», samuti Haldur Õimu artiklit «Keel ja keeletehnoloogia Euroopa Liidu vaatenurgast» 16. märtsi «Postimehes»). Kuulutati välja konkurss koostööprojektidele.

Nüüdseks on Brüssel valiku teinud ja tulemused on Eestile ja eriti Tartu Ülikoolile üpris rõõmustavad.

Valik keeletehnoloogia alal esitatud enam kui 100 projekti hulgast toimus kahes ringis. Esimeses ringis valiti välja viis projekti, kümmekond paigutati reservi teist ringi ootama. Nende viie hulgas oli neljas ka Eesti-poolne partner — kahes Tartu Ülikool, ühes Eesti Keele Instituut, ühes TA Küberneetika Instituut. Teises ringis lisandus veel seitse projekti, millest ühes taas osaleb Tartu Ülikool. Niisiis oleme osalised kokku kolmes projektis. Ülikoolipoolseks täitjaks on kõigis eesti filoloogia osakonnas üldkeeleteaduse õppetooli juures tegutsev arvutuslingvistika uurimisrühm, milles osalevad ka arvutiteaduse instituudi töötajad.

Mida need projektid endast kujutavad?

TELRI (= Trans-European Language Resources Infrastructure) on nn. *Concerted Action* tüüpi projekt, milles on ühtekokku 22 osalist. Koordinaator on Saksa Keele Instituut Mannheimist. Projekti eesmärgiks on välja arendada infovõrk, mille osalised vahetavad keeleressursse (korpusi, sõnastikke), tarkvara ja lõpuks lihtsalt keeletehnoloogia-alast teavet. Jaanuaris toimus juba Mannheimis avakonverents, kus Tartust käis prof. Haldur Õim. Projekti kestus on kolm aastat.

MULTEXT-EAST on Euroopa Liidu projekti MULTEXT (käivitus 1994. a. alguses) «tütarprojekt», mille eesmärgiks on tarkvara ja standardite väljatöötamine korpuste, sealhulgas mitmekeelsete paralleelkorpuste ja sõnastike loomiseks ja töötlemiseks ning selle tarkvara rakendamine erinevate keelte materjalile. Partnerid on Bulgaariast, Rumeeniast, Sloveeniast, Tšehhist ja Prantsusmaalt. Viimasest on ka koordinaator — Provence'i Ülikooli (Aix-en-Provence) *Laboratoire Parole et Language*. TÜ-poolne vastutav täitja on arvutuslingvistika töörühma teadur Heiki-Jaan Kaalep. Projekti kestus on kaks aastat, töö algab märtsikuus.

GLOSSER on projekt, mille eesmärgiks on töötada välja teatud prototüüpsüsteem, mis võiks olla abivahendiks tõlkijatele (või ka lihtsalt võõrkeelse teksti lugejatele), samuti keeleõppijatele. See haarab nii mitmekeelset korpust, sõnastikke kui ka morfoloogilise analüüsi ja sünteesi vahendeid. Partneriteks on Groningeni ülikool Hollandist, Bulgaaria TA Matemaatikainstituudi lingvistilise modelleerimise laboratoorium, Ungari keeletehnoloogiafirma «Morphologic» ja firma «Xerox» uurimiskeskus Prantsusmaal Grenoble'is. Eesti-poolne vastutav täitja on dots. Tiit Roosmaa arvutiteaduse instituudist. Projektis osaleb alltäitjana ka Eesti Keele Instituut Tallinnast. Projekt kestab samuti kaks aastat.

Kokkuvõtteks võib nentida, et lähiaastad kujunevad intensiivse keeletehnoloogilise töö aastateks ülikoolis. See nõuab keeleteadlaste ja informaatikute koostööd uuel tasemel. Keeletehnoloogia on seejuures ala, mille tulemused ei saa jääda ülikooli seinte vahele.

Euroopa Liidu riikide kogemustele ja initsiatiividele tuginedes on ette näha ka meil kiiret nõudluse kasvu keeletehnoloogia toodete ja spetsialistide järele.

31. jaanuaril arutati probleemi Eesti Informaatikanõukogus ja toetati ideed keeletehnoloogia-alaste tööde ühtse programmi käivitamise vajalikkusest.

Ülikooli jaoks tähendab see kõigepealt, et on vaja kiiresti alustada arvutuslingvistide süstemaatilist koolitamist Tartu Ülikoolis.

HALDUR ÕIM,
TIIT ROOSMAA

Jaanuaris arutas ülikooli juhtkond koos 15 maavanemaga Eesti regionaalpoliitikat ning võimalusi hariduse ja teaduse osatähtsuse suurendamiseks maakondade arengus. Tartu Ülikool sõlmis ka koostöölepingu Saare maavalitsusega.

Tartu Ülikooli ja Saare Maavalitsuse vaheline koostööleping

I. Lepingu eesmärk

Leping on sõlmitud eesmärgiga arendada ja tihendada ülikooli ja Saare maakonna koostöösidemeid.

II. Koostöö vormid

1. Koostöö täiendõppe valdkonnas:

1.1. Ülikool korraldab Tartus regulaarset täiendõpet vajalikel erialadel (õpetajakoolitus, arstiteadus, õigusteadus jm.), milles üldistel alustel võivad osaleda kõik vastava eriala spetsialistid;

1.2. Ülikool ja maavalitsus ning maakonna asutused korraldavad ühiselt vajalikel erialadel õppepäevi Saaremaal.

2. Koostöö teadusvaldkonnas:

2.1. Ülikooli õppejõud osalevad ettekannete ja loengutega Saaremaal toimuvatel üritustel, seminaridel ja konverentsidel. Seminarid ja konverentsid võivad toimuda maakonna korraldusel või ülikooli ja maakonna ühistööna.

2.2. Ülikooli teadlased korraldavad koostöös maakonna vastava eriala spetsialistidega või iseseisvalt teadusuuringuid maakonnas. Maavalitsuse ning maakonna asutused, organisatsioonid osutavad abi uurimistööde läbiviimisel.

2.3. Uurimistööde tulemustest antakse üks eksemplar (koopia) Saaremaa Muuseumi arhiivraamatukogule.

2.4. Ülikool võimaldab kopeerida Saaremaa Muuseumi arhiivraamatukogu tarvis Saaremaa-teemalisi diplomitöid. Muuseum omalt poolt võimaldab üliõpilastel ja ülikooli töötajatel kasutada oma kogusid uurimistööks ning levitab ajakirja «Kleio».

2.5. Ülikool võimaldab maavalitsusel pöörduda konsultatsioonide saamiseks juriidiliste üldprobleemide lahendamiseks. Nõutav eelnev kokkulepe erialaõppejõuga.

2.6. Ülikooli kliinikum on arstiteaduse valikerialadel kõrgeima etapi raviasutuseks Saare maakonnale.

2.7. Ülikool võimaldab maavalitsusel ja maakonna asutustel tellida ja osta ülikooli poolt väljaantavat teaduslikku ja õppekirjandust ning perioodilisi väljaandeid. Ülikool teatab korra kvartalis ülikoolis ilmunud väljaannetest.

3. Koostöö üliõpilaste ja õpilaste valdkonnas:

3.1. Ülikooli üliõpilased saavad poolte vastastikuse huvitatuse põhimõttel maavalitsuse osakondades ja maakonna asutustes sooritada õppepraktikat.

3.2. Ülikool tutvustab koostöös maakonna haridusosakonnaga õppimisvõimalusi ülikoolis ning väljastab maakonda huvitavat statistilist informatsiooni Saaremaalt pärit üliõpilaste kohta.

III. Lõppsätted

1. Käesolev leping on raamleping, millest tulenevate küsimuste lahendamiseks sõlmivad pooled täiendavad kokkulepped. Täiendavates kokkulepetes täpsustatakse poolte kohustused ning ühisprojektide finantseerimise kord.

2. Käesolev leping on koostatud kahes eksemplaris, millest üks jääb kummalegi poolele.

3. Leping jõustub selle allakirjutamise päevast ning on sõlmitud määramata tähtajaga.

Tartu Ülikool	Saare Maavalitsus
Ülikooli 18	Loss 1
EE2400 Tartu	EE3300 Kuressaare
PEETER TULVISTE	**JÜRI SAAR**
REKTOR, PROFESSOR	maavanem

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

Edustuse koosolekult

Selle semestri esimene edustuse koosolek toimus 8. veebruaril.

● **TÜÜ Valitsuse esimees Kaupo Karelson andis ülevaate kampaaniast «Noored valima».** Selle programmi raames korraldavad mitmed parteid ja valimisliidud veebruaris ja märtsi algul noortega kohtumisi, et tutvustada oma programme ning võita juurde noorte hääli.

Teise üritusena on plaanis suurem *rock*-kontsert. Selles asjus peetakse praegu erakondadega läbirääkimisi.

● **Eero Mikenbergi asemel valiti revisjonikomisjoni uueks liikmeks Marti Aavik.** M. Aavik lubas revisjoni läbi viia koosolekule järgneva nädala jooksul.

● **Kaupo Karelson tutvustas munitsipaalettevõtte Ülikooli asemel loodava aktsiaseltsiga sõlmitava rendilepingu projekti.** Selle järgi oleks minimaaltoiduvalik nendes ettevõtetes üliõpilastele ja ülikooli töötajatele odavam kui mujal linnas. Ettepanekuid ja mõtteid võib esitada Kaupo Karelsonile.

● **Väliskomisjoni esimees Kadri Ottis rääkis suvistest töövõimalustest USA-s.** 3 Tartu Ülikooli üliõpilast läbis psühholoogilise testi ning läheb suveks Ameerikasse tööle.

● **Järgmisteks kindlateks soodushinnaga etendusteks «Vanemuises» on 13. märtsil «Orkester», 27. ja 28. aprillil «Pisuhänd» ja «Secondhand».** Kui kellelgi on veel ettepanekuid, missugust etendust minna koos vaatama, siis sellest võib teatada edustusse.

● **Plaanis on hakata koostama üliõpilastele kogumikke, kus oleks sees info** dekanaatide, ühikate, söögikohtade, akadeemiliste organisatsioonide, soodustuste ning muu üliõpilasele esmavajaliku kohta.

● **Arne Otter andis ülevaate sotsiaal- ning haridusvallas toimunud muutuste kohta.** Õppelaenu võtmise tingimused on enamasti samad, ehkki Hoiupangal olevat plaanis muuta käendamise tingimusi karmimaks ning tõsta laenult võetavat intressi või hakata võtma teenustasu õppelaenu andmise eest.

● **Taas on suureks probleemiks tõusnud ühiselamud,** kus maksmata üüri tõttu on kinni keeratud soe vesi. Varsti võidakse hakata üürivõlglasi välja tõstma.

● **Järgmine edustuse koosolek toimub 22. veebruaril.**

LY LEEDU,
TÜÜ Valitsuse infosekretär

Armas üliõpilane!

Nüüd soodushind ekstra sinu jaoks ka

SIMSON STUDIOs.

Moe- ja liikumiskoolitus 33% odavam.
~~150~~ →100 krooni kuus.
Võimalus valida:

aeroobika
stepaeroobika
lavaline liikumine
kõndimisõpetus
enesekaitse
kosmeetika
juuksehooldus
etikett
terviseõpetus.

Esimene kohtumine juba sel pühapäeval, 19. veebruaril kl. 17 Tartu laululava ruumides Laulupeo pst. 25. Tunnid igal pühapäeval kl. 16—18. NB! Aegu on veel võimalik muuta! Pärast trenni ka võimalus käia sooja duši all.

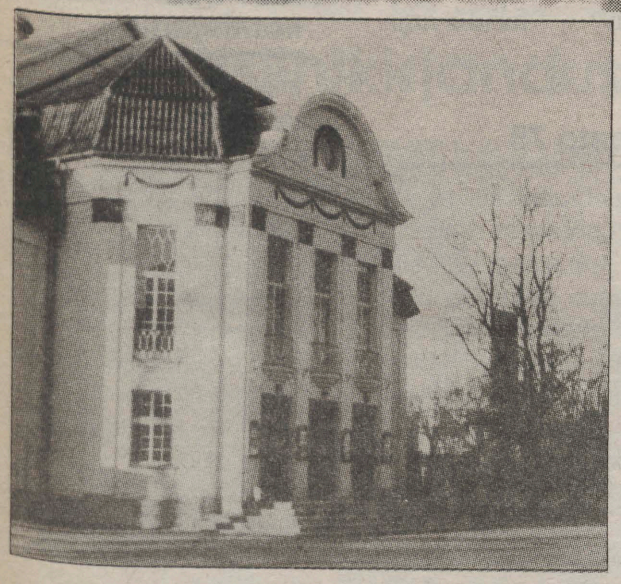

Teatrisse!

Taas soodushinnaga etendus nii üliõpilasele kui ülikooli töötajale!
13. märtsil Vanemuise väikeses majas Jean Anouilh'
2-vaatuseline koomiline tragöödia

«ORKESTER».

Pilet 50% odavam kui muidu. Tule ja osta pilet juba täna Ülikooli 20—305 kell 10—16.
P.S. Võimalus hakata ka piletilevitajaks.

Science and Technology Networki võimalustest uuel aastal

Oktoobrikuus terve nädala vaba parooliga tehtud otsinguid *STN*-i andmebaasides näitasid meie teadlaskonna suurt huvi selle süsteemi vastu ja aitasid määrata meile kõige rohkem huvipakkuvate andmebaaside ringi.

STN-i andmebaaside võrk kasvab pidevalt ja otsinguvõimalused muutuvad aina täiuslikumaks. *STN Service* saadab meile kord kuus ajakirja *«STN News»*. 1994. aastal tuli süsteemi juurde 26 andmebaasi, nende seas:

Aidsline — Aids Literature Online,
Cancerlit — Cancer Literature Online,
DrugB/ DDFU — The Derwnt Drug File (references from the worldwide pharmaceutical literature),
Investtext — full-text Database of Investment Research Reports,
IPA — International Pharmaceutical Abstracts,
JAPIO — Japan Patent Information Database,
NLDB — Newsletter Database (full-text of more than 600 of the most important business and industry news letters),
PHIC — Pharmaceutical and Helthcare News Database (full-text),
ProMT — Predicasts Overview of Markets and Technology,
SciSearch — Science Citation Index + 1000 journals from Current Contents series,
Toxline — Toxicology Literature Online,
UspatFull — contains full text of U.S. patents.

Kuna meie teadlaskonnale pakub ilmselt kõige rohkem huvi *SciSearch*, veidi detailsemalt sellest andmebaasist:

SciSearch — üks suurimatest ja laiahaardelisematest multidistsiplinaarsetest teaduslikest andmebaasidest avati *STN*-is eelmise aasta augustis.

ISI (Institute for Scientific Information) tootena sisaldab see andmebaas kõiki *Science Citation Index*is avaldatud kirjed ja lisaks veel *Current Contents*i seeriate kirjed.

SciSearch hõlmab kõiki tsiteeritavuse allikaid 4500-st ajakirjast, lisaks 1000 ajakirja *Current Contents*i seeriatest.

SciSearch sisaldab rohkem kui 10 miljonit kirjet alates 1974. aastast, suurenedes iga nädalaga 14500 kirje võrra.

*SciSearch*i kirjed annavad lisaks võtmesõnadele ja tavalistele bibliograafilistele andmetele refereeritava teaduspublikatsiooni kohta ka selles kasutatud kirjanduse viidete nimestiku. Seega saab otsingut teha muu hulgas ka tsiteeritava autori publikatsiooni järgi.

1 minut otsingut selles andmebaasis maksab 4.07 DEM-i ja ühe kirje salvestamine täisformaadis 2 DEM-i.

ALLA SAARI,
raamatukogu infoosakond

Ühenda meditsiin ja saksa keel suvepuhkusel Freiburgis

3.—11. juunini toimub Freiburgis (Saksamaal) arstitudengite ühenädalane saksa keele kursus. Euroopa Meditsiiniüliõpilaste Ühingu korraldatud *Eurotalk* on hea võimalus täiendada oma keeleoskust meditsiinilises terminoloogias, osaleda nii teoreetilistel kui ka praktilistel õppustel (rollimängud, diskussioonid), tutvuda Saksamaa tervishoiusüsteemiga.

Üle kogu Euroopa võetakse kursustele 40 üliõpilast. Soovitatavad on eelnevad saksa keele teadmised.

Kursus maksab 120 DEM-i. Selle hinna sees on majutus, toitlustamine, ekskursioon Baselisse, keelekursus, teatrikülastus.

Kui oled huvitatud mõnusast suvereisist, siis anna endast teada **enne 1. maid arstiteaduskonna dekanaati.**

VI rahvusvaheline üliõpilaste tervishoiukonverents

27.—28. aprillini toimub Kanaari saartel La Laguna Ülikoolis tervishoiualane konverents, kuhu on oodatud antud teemaga haakuvate teadusharude (meditsiin, farmaatsia, bioloogia, keemia, psühholoogia jt.) esindajad. Konverents on mõeldud tudengilt tudengile, see tähendab, et nii ettekannete koostajad kui ka hinnanguandjad on üliõpilased.

Meie üliõpilaskonnas on kindlasti neid, kes tegelnud tervishoiuprobleemide uurimisega. Nüüd avaneb suurepärane võimalus tutvustada oma teadustööd laiale maailmale.

Konverentsile registreerimiseks ja teeside ärasaatmiseks on jäänud aega 1. märtsini. Lähemat informatsiooni saab arstiteaduskonna dekanaadist.

ANNELII NIKITINA

«Linna ja ülikooli koostöö»

Täna kl. 15 algab Ajaloomuuseumis Turu ja Tartu linna ühisseminar «Linna ja ülikooli koostöö».

Pertti Paasio, Soome parlamendi välisasjade komisjoni esimees	Eesti ja Soome Euroopa Liidus
Heiki Nestor, regionaalpoliitika minister	Ülikoolilinn ja riik
Marju Lauristin, EV Riigikogu liige	Ülikoolilinn ja pealinn
Armas Lahonniity, Turu linnapea	Turu ja Tartu — kõrgkoolilinnad. Mida ühist on veel?
Väino Kull, Tartu linnapea	Tartu kui ülikoolilinna areng lähiaastatel
prof. Peeter Tulviste, TÜ rektor	Tartu linn ja Tartu Ülikool ühishuvisid otsimas
prof. Keijo Paunio, Turu Ülikool rektor	Kogemusi koostööst Turu linnaga
Ants Veetõusme, Tartu linna volikogu esimees	Ühiselamute koht linna ja ülikooli suhetes
Mikko Sedig, Turu Üliõpilaskülafond	Üliõpilaste elamuprobleemid kõrgkoolilinnades

Ülikool ja Tartu maraton

Ka Tartu Ülikooli üliõpilaste panus maratoni edukaks kordaminekuks polnud väike. Sportliku külje eest kandsid peamiselt hoolt kehakultuuriteaduskonna üliõpilased, kes osalesid arvukalt maratonil. Lisaks sellele said kolm tudengit kirja ka *Worldlopeti* punktid, sest on ju Tartu maraton selle sarja ametlik liige ning esimesed 30 on punktide väärilised.

Tudengite kohad:
22. Rein Kullamaa KKT IV,
23. Kuno Rooba KKT IV,
24. Simmo Kikkas psüh. I,
31. Jaanus Aus KKT II,
59. Priit Rooden KKT II,
128. Taivo Palloteder KKT II,
206. Toomas Soeson KKT III,
240. Antti Nöps maj. II,
258. Kalle Kose KKT II,
433. Naistest 18. Kati Kiisverk,
436. Naistest 19. Raili Lille KKT I.

Loomulikult oli suusarajal ka õppejõudude esindajaid, tuntumatest suusafännidest 311. Rein Lepik, 552. Oleg Andla, 593. Eero Medijainen ja teised.

Lisaks võistlusnumbriga maratonil higistajaile oli tegevuses hulgaliselt kohtuniku eredat vesti kandvaid üliõpilasi nii meditsiiniteenistuses, tehnikakontrollis, suusabaasis kui finišis.

Maratoni korraldajate poolt neile kõigile tänusõnad ja soov ka järgmistel maratonidel kõiki uuesti tegutsemas näha.

TIIU TEPPAN,
TÜ spordikeskus

«Gaudeamus XII» tulekul

8. ja 9. juulil toimub Tartus järjekordne üliõpilaste laulu- ja tantsupidu «Gaudeamus XII». Koos tantsijatega esinevad ka võimlejad. Kes on huvitatud tantsupeol võimlemisrühma koosseisus esinemisest, palun tulla 20. veebruaril kell 18 Lai 37 esimesele ühisproovile.

Info võimlemise lektoraadist Lai 37, telef. 435 243.

Võimlejate üldjuht
REET LINKBERG

Suurema palga saame kätte 20. veebruari palgapäeval

Ülikooli tuli Kultuuri- ja Haridusministeeriumi 31. jaanuari kauaoodatud määrus nr. 8, mis võimaldab rakendada vabariigi valitsuse eelmise aasta 27. detsembri määruses nr. 480 ettenähtud palgatõusu.

Ülikooli töötajate palgad tõusevad tagasiulatuvalt käesoleva aasta 1. jaanuarist vastavalt uutele kehtestatud palgamääradele ja nendega seotud lisatasudele. Tõusevad ka tunnitasud. Pärast ülikooli eelarve kinnitamist TÜ nõukogus on allasutustel võimalus palku täiendavalt reguleerida vastavalt eraldatud palgafondile.

TÜ töötajad saavad töötasu uute palgamäärade järgi ja jaanuarikuu vaheraha kätte 20. veebruaril algavatel palgapäevadel.

INFO! INFO! INFO!

CSMHI

The Center for the Studv of Mind and Human Interaction (CSMHI), an interdisciplinary center composed of psychoanalysts, psychiatrists, diplomats, historians, educators and environmentalists, has been approached by the Pew Charitable Trusts Foundation to develop psychopolitical, social, and environmental programs for Estonia. The CSMHI is based at the University of Virginia in Charlottesville, Virginia.

The Center is soliciting proposals from professors and students in four areas:

1. Education
2. Environment
3. Democratization
4. Conflict Resolution

For example, the study of historical consciousness, leadership issues in a changing world, ethnic and social tensions, and the relationship between environmental concerns and health are types of issues the Pew Grant will be funding.

For further inquiries, please contact

Raivo Vetik
Head of the Department of Politology
Tartu University
Tel: 435-274
and/or
Joy Boissevain
Program Director
CSMHI
Fax: 804-982-2524
e-mail: mind@virginia.edu

Veljesto 75

23. veebruaril kl. 15 tähistab üliõpilasselts Veljesto oma 75. sünnipäeva. Selle puhul toimub ülikooli nõukogu saalis ettekandekoosolek üldteemal «Identiteet». Ettekannetega esinevad: Linnar Priimägi, Ants Juske, Jaan Kangilaski, Jaanika Kroonberg, Karlo Funk, Tanel Mätlik.

Õpetatud Eesti Seltsi

1103. koosolek on kolmapäeval, 22. veebruaril kell 16.15 Klassikalise Muinasteaduse Muuseumis.

Kavas **Linda Kongo** ja **Ott Kursi** ettekanne «Tartu teadlaste sidemetest Vene Geograafia Seltsiga».

Kliiniliste uuringute eetika komisjonis

Inimesel teostatavate kliiniliste uuringute eetika komisjoni koosolek on 1. märtsil kell 15 TÜ nõukogu saalis.

Trükist

on ilmunud Mart Laari aulaloeng (16. sept. 1994) «Rahvusliku liikumise suurlõhe ja Jakob Hurt». Teabetalitusest saab seda osta garantiikirjaga (8 kr.).

INFO! INFO! INFO!

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 6409. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 5 (1780)
NELJAPÄEV,
23. veebruar
1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

Lugemiseni järgmisel reedel!!!

Esimesed kivid tuleviku ülikooli juriidilises vundamendis

16. veebruaril võttis Riigikogu vastu Tartu Ülikooli seaduse

Tartu Ülikooli seaduse vastuvõtmist on kommenteerinud juba mitmed väljaanded. Meeldetuletuseks, et jaanuaris võeti vastu **ülikooli seadus**. UT palus kommentaari prorektor prof. **Jaak Aaviksoolt**, kes oli tegev mõlema seadusega.

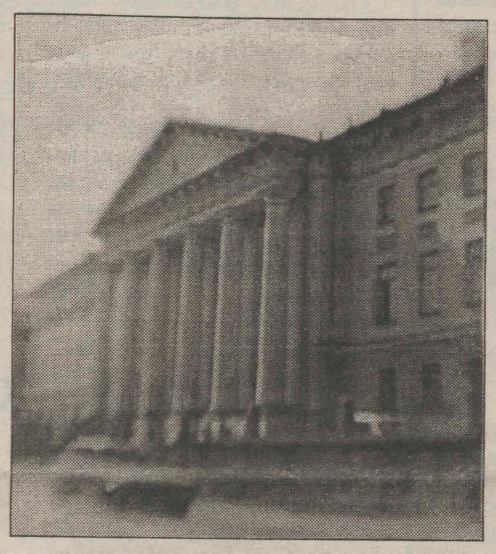

Paljud arvasid juba enne ülikooli seaduse arutelu, et Tartu Ülikoolil võiks olla oma seadus, mis kinnistaks tema staatuse. Umbes kaks aastat tagasi alustasime praeguse rektoriga sellest, et panna kõrgharidusele ja teadustegevusele üldse seadusandlik alus. Kultuuri- ja haridusministeeriumis aitasime vastava töögrupi kokku panna. Tollal olime seisukohal, et Eesti kõrgharidussüsteem on ühtne ning et selle seaduse raames on võimalik lahendada kõik küsimused, olles juba siis teadlik sellest, et Tartu Ülikoolil on oma spetsiifika, mis vajab kajastamist mitte sellepärast, et ülikool vajab kajastamist, vaid et ülikoolist väljapoole ulatuvad asutused (n. meditsiiniasutused, raamatukogu jt.) kajastataks eri sätetena ühes seaduses.

✗ ✗ ✗

Minister Paul-Eerik Rummo juhtimisel asus grupp tööle, kuid kahjuks kujunes seal välja seisukoht, et ühtegi ülikooli seaduses eraldi nimetada ei saa. Püüdsime siis ülikooli spetsiifikat kajastada üldsätetes niipalju, kui see võimalik oli. Paraku kujunes protsess pikaks ja vaevaliseks. Parlamendis katkestati ülikooli seaduse projekti arutelu eelmisel kevadel. Katkestati pealegi seisus, kus ei käsitletud ülikooli kliinikumi, raamatukogu, muuseume ega ülikooli varasid. Töögrupis tegutsesime koos Tehnikaülikooli juhtide rektori prof. Olav Aarna ja teiste kõrgkoolide esindajatega. Lootsime sügisel tööd jätkata. Kahjuks kujunes nii, et rektor Aarna hakkas Tallinna Ülikooli ideega tegelema. Leidsime rektoriga, et võibolla on tõesti õigus neil, kes juba ammu pidasid vajalikuks Tartu Ülikooli seadust, kus oleksid Tartu Ülikooli eksisteerimiseks vajalikud seadusandlikud sätted. Rõhutan veel kord, et see ei ole kunagi olnud ajendatud Tartu Ülikooli väljatõstmisest Eesti kõrgharidussüsteemis. Neid eriõigusi, millest räägitakse, selles ei ole. Ainuke eriõigus puudutab ehk ülikoolile varem kuulunud varasid. Ülikoolil on selle järgi õigus taotleda tagasi varasid, mis on praegu riigi omanduses. Aga neid on õigus tagasi taotleda kõigil juriidilistel isikutel. Iseküsimus on, kas valitsus oma määrusega otsustab tagastada ja kas see tagasitaotlemine käib seaduse alusel või muu vaba tahte alusel. Nii et ülikoolil ei ole vaja eristaatusi, eriõigusi, vaid tingimusi nende reaalsete funktsioonide täitmiseks, mida ta on täitnud ja mida ta tahab edasi täita. **(Järg 2. lk.)**

Eesti Vabariigi 77. aastapäeva kontsertaktus algab täna kell 13.

Ahti Pae stipendium

Täna antakse rektori kabinetis üle esimene Ahti Pae stipendium Tartu Ülikoolis. Stipendiaadiks on õigusteaduskonna 3. aasta üliõpilane **Margo Merisaar**. Stipendiumi määramisel võeti arvesse M. Merisaare head õppeedukust ja ühiskondlikku tegevust kursusevanemana, ajakirja Juridica müügiorganisaatorina jm.

Ahti Pae stipendium moodustub Rootsi Eestlaste Esinduse poolt TÜ-le üleantud Ahti Pae mälestusfondi varadest.

Kes oli Ahti Pae? Ta sündis 1919. aastal Eestis ja on lõpetanud Valga Gümnaasiumi. 1941. aastal võitles Tartu eest, liitus ERNA grupiga ja sõjatee tõi ta Tallinna. Saksa okupatsiooni ajal tegutses ajakirjanikuna ning evakueerus Rootsi, kus lõpetas Uppsala Ülikooli. Üle kolmekümne aasta oli ta Rootsi Eestlaste Esinduse büroo juhataja. Tema elutööks oli võitlus Eesti eest — tulirelvaga, sõnarelvaga ja suure tööpanusega.

✗ ✗ ✗

Kolmapäeval asutati ülikoolis keeleteadlase **Johannes-Voldemar Veski** nimeline stipendium.

Meditsiinikirjandust Suurbritannia suursaadiku kaasabil

EDUARD SAKI foto

❒ Suurbritannia suursaadik Charles de Chassiron ja arstiteaduskonna dekaan prof. Ants Peetsalu.

Eelmisel reedel viibis Tartus eraviisilisel külaskäigul Suurbritannia suursaadik Charles de Chassiron koos abikaasa Britt-Marie de Chassironiga. Ülikoolis kohtuti inglise keele kateedri ja arstiteaduskonna õppejõududega. Õhtupoolikul andis ta arstiteaduskonna dekanaadis üle Suurbritannia valitsuse kingituse, mis sisaldas hulgaliselt väärtuslikku meditsiinikirjandust.

Prof. Lembit Allikmets ütles UT-le, et ta on varem kohtunud Suurbritannia Moskva saatkonna tervishoiuatašeega, kelle kaudu kirjanduse organiseerimine alguse sai. Teaduskonnas tehti küsitlus, millist ingliskeelset erialakirjandust vajatakse. Nii sisaldabki kingitus 70 raamatut ja ajakirja *British Journal of Pharmacology* 1995. aasta 24 numbri tellimuse. Kirjandust on anatoomia, dermatoloogia, füsioloogia, tervishoiukorralduse, toksikoloogia, sisemeditsiini, õeteaduse, mikrobioloogia, viroloogia, oftalmoloogia, spordimeditsiini ja teistelt aladelt. Prof. Lembit Allikmets lisas, et see ei ole tavaline humanitaarabi korras saadud annetus, vaid et need on uued käibelolevad raamatud. Samuti olevat Inglismaalt muretsetud kirjandus odavam kui Ameerikast. Prof. Lembit Allikmets, kes oli selle Tartu kohtumise organiseerijaid, ütles veel, et ost oli väga soodne ning et edaspidi on ka informatsiooni saamine lihtsam. Kokku on kirjandust 50 000 krooni väärtuses (2500 inglise naela).

Esimesed kivid...

(Algus 1. lk.)

Sügisel moodustati rektori käskkirjaga komisjon, kuhu kuulusid peale minu veel prof. Inge-Maret Orgo ja dr. Peep Pruks. Valmistasime Tartu Ülikooli seaduse ja parlamendiliikmete kaudu esitasime selle Riigikogule. Seal oli mitmesuguseid arvamusi. Väga suure panuse andis selle realiseerimisel Mihkel Pärnoja. Meie toetajate hulgas olid veel Rein Veidemann, Lauri Vahtre, Jüri Adams, Toivo Jullinen jt., kes esitasidki seaduse Riigikogusse. Seda rünnati siit- ja sealtpoolt, paljudel juhtudel isegi seisukohtadelt, mida mina täiesti aktsepteerin. Näiteks, et paljud küsimused reguleeritaks tulevastes seadustes, nagu raamatukogu seadus. Täna aga seda seadust ei ole, kuid meil on vaja juba täna oma raamatukogu probleeme lahendada. Nii et paljuski on meie ülikooli seadus konkreetse aja laps ja niisugune, nagu ta parasjagu on.

✘✘✘

Tahaksin tagasi lükata aga mõned argumentide tasemel esitatud süüdistused, nagu näiteks Sulev Alajõe oma, et Tartu Ülikool on ise esitanud kuratooriumi idee ülikooli ja ühiskonna sidustamiseks ja et oma seaduses ei taha ta seda eriti näha. Ei taha jah, sest meil on ju ka ülikooli seadus, mis kehtib Tartu Ülikooli jaoks samuti nagu teistegi ülikoolide jaoks. Olen üsna kindel, et meie ülikool on üks esimesi, kes selle loob. See on ka meie arengukavas sees. Kõikide oponentidega, eelkõige Alajõega, nõustun aga selles, et ega seadus ülikoolist ülikooli tee. Seadus loob lihtsalt eelduse, et ülikool saaks korralik ülikool olla. Teiseks on ülikooli jaoks muidugi sümpaatne ja kohustav, eelkõige kohustav asjaolu, et Riigikogus peeti seda oluliseks. See on võimalus ja kohustus realiseerida oma akadeemilist potentsiaali Eesti ülikoolide ühe liikmena.

Edasi jääb loota, et president seaduse välja kuulutab.

Kui läheneda toimunule nii, et meil on nüüd Eestis ülikooli seadus, Tartu Ülikooli seadus ja Tartu Ülikooli arengukava, siis need on alles esimesed kivid selles juriidilises vundamendis, mida tuleviku ülikool vajab. Aga täna ei ole meil veel põhikirja, teaduskondade põhimäärusi, raamatukogu põhikirja. Eeldused, et me saaksime need välja arendada, on nüüd loodud. See tähendab, et ei ole vaja mitte ainult seadusi ja põhimäärusi, vaid ka arengukavasid, kus saame iseennast määratleda.

VARJE SOOTAK

TÜ valitsuses

14. veebruaril

✔ **1996/97. õppeaasta vastuvõtuarvud** kinnitati valitsuse eelmisel koosolekul. Sel koosolekul tehti parandusi ja täiendusi. Bakalaureuseõppes lisandus uue erialana avalikud suhted ja teabekorraldus (15 kohta). Prorektor prof. Teet Seene ütles, et kahjuks ei ole kõik teaduskonnad oma taotlusi õigel ajal esitanud. Parandus tehti eripedagoogika vastuvõtuarvu (taotletakse 30 kohta). Semiootika ja kulturoloogia erialale taotletakse 8 asemel 18 kohta (neist 10 venekeelsesse rühma). Õpetajakoolituse 13 erialale kinnitati 198 kohta, arstiteaduskonna internatuuri 210 ja residentuuri 70 kohta.

Arstiteaduskonna dekaani prof. Ants Peetsalu arvates tuleb edaspidi üle vaadata internatuuri poliitika. Sinna peaks pääsema konkursiga, et üliõpilane mõtleks internatuuri peale juba alates esimesest kursusest. Internatuuri mittepääsenu võiks uuesti konkureerida.

Prorektor prof. Jaak Aaviksoo lisas, et ministeerium kehtestas 44 residendile 800 ja 350 internile 600 krooni stipendiumi kuus.

Magistri- ja doktoriõppesse planeeritakse vastu võtta vastavalt 318 (1995/96 305) ja 154 (118) üliõpilast.

Põhiõppesse taotleb ülikool kokku 1305 kohta, seega saja võrra rohkem kui 1995/96. õppeaastaks. Valitsuse kinnitatud arvud esitatakse kultuuri- ja haridusministeeriumile.

Prorektor prof. Teet Seene peatus doktorantuuri esimese lennu lõpetamisel, kuna mitmed doktorandid on palunud end eksmatrikuleerida ning ka mõned juhendajad on leidnud, et nende doktorant ei tule toime. On olnud juhuseid, kus mitu ühe juhendaja doktoranti on õpingud pooleli jätnud.

Valitsus otsustas, et õppejõudude kandideerimisel peab rohkem tähelepanu pöörama juhendamise tulemuslikkusele ning magistri- ja doktoriõppe kohtade jagamisel arvestada ka õppetöö edukust. Teaduskondadel tuleb doktorantuuri olukorda analüüsida.

✔ **Uued õppekavad**

Bioloogia-geograafiateaduskond taotles magistri- ja doktoriõppes geoloogia (pinnakatte- ja rakendusgeoloogia) ning molekulaarse biomeditsiini ja ajakirjandusosakond põhiõppes avalike suhete ja teabekorralduse õppekava avamist. Valitsus nõustus nimetatud õppekavade avamisega.

Avalike suhete ja teabekorralduse õppekava otsustati arvata õppekavade nomenklatuuri ning taotleda ministeeriumilt 1996/97. õppeaastaks 15 kohta. Õppekava sisuline arutamine toimub valitsuses siis, kui on moodustatud sotsiaalteaduskonna nõukogu.

✔ **Magistri- ja doktoritööde vormistamise juhend**

(koostanud TÜ kirjastus) anti dekaanidele teaduskondades läbiarutamiseks. Magistritöö vormistamine on jäetud suhteliselt vabamaks, v.a. tiitelleht).

✔ **Oponeerimistasu**

Valitsus tühistas rektori käskkirja nr. 29 13. veebr. 1991 ning otsustas maksta väljastpoolt ülikooli oponeerijatele doktoriväitekirja oponeerimise puhul 20 tunni tunnitasu ja magistritöö eest 10 tunni tunnitasu.

TÜ töötajatele oponeerimistasu ei maksta, oponeerimist mainitakse *Curriculum Vitae*'s.

✔ **Tartu Ülikooli tunnustuste süsteem.**

Rektor prof. Peeter Tulviste informeeris valitsust TÜ tunnustuste süsteemi korrastamise vajadusest. Mitmed nimetused ja autasud on pärit nõukogude ajast, neid on vaja muuta ning asutada ka uusi. Projekt anti teaduskondadele tutvumiseks.

Valitsus kinnitas SKYTTE MEDALI statuudi. Johan Skytte oli ülikooli esimene kantsler, *Academia Gustaviana* tegelik asutaja. Medal antakse iga-aastase autasuna Eesti poliitikule, kes aitas autasustamisele eelnenud aastal kõige enam kaasa Tartu Ülikooli ja Eesti kõrghariduse arengule. Medali saaja otsustab TÜ nõukogu ja see antakse kätte igal aastal J. Skytte surmaaastapäeval 25. märtsil korraldatud tseremoonial. Esimene medal tahetakse üle anda selle aasta 25. märtsil, mil J. Skytte surmast möödub 350 aastat.

Rektor märkis, et valmimas on ka TÜ audoktorite ja auliikmete raamatu käsikiri.

✔ **Firma stipendium**

Firma Anttila on pakkunud 1000—2000 krooni suurust stipendiumi üliõpilasele, kes on ühe semestri jooksul kõige rohkem oma tulemusi parandanud. Valitsus otsustas stipendiumi suuruseks jätta 2000 krooni ning soovitas läbirääkimisi jätkata.

✔ **Kapitaalremonditööde kontrollimiseks**

moodustati komisjon, mille töötulemused võttis kokku komisjoni esimees prorektor prof. Jaak Aaviksoo.

Komisjon uuris remonditöödega seotud asjaajamist, tellis ehitusekspertiisi väljastpoolt ülikooli jne.

Haldusprorektor Riho Illak informeeris valitsust ülikooli ehitus- ja remondijaoskonna reorganiseerimisest. Ta lisas, et ülikoolis on tulnud tegelda mitmete avariide likvideerimisega. Et avariid ei juhtuks, on vaja parandada remondi kvaliteeti.

✔✔✔

✔ Likvideeriti arenduskoja 1992. aastal moodustatud nõukogu, mis pole poolteist aastat töötanud.

✔ Ajaloomuuseumi direktori ametisoleku aega pikendati aasta lõpuni.

TÜ valitsuses

21. veebruaril

✔ Valitsus võttis vastu käskkirjaprojekti **välisüliõpilaste- ja edasiõppijate kohta Tartu Ülikoolis** (dokumentide esitamise ja vastuvõtmise kord, õppemaks, õppima asumise, stipendiumi maksmise ja ühiselamuga kindlustamise kord).

✔ **Arutati 1994. aasta finantsaruannet ja 1995. aasta eelarve projekti.** Eelarveprojekt kinnitati ning see on teisipäeval toimuva TÜ nõukogu päevakorras.

✔ Valitsus nõustus kehakultuuriteaduskonna nõukogu taotlusega muuta treeninguõpetuse instituudi nimetus sporditeooria instituudiks.

TÜ nõukogus

17. veebruaril

*** Professorite valimine**

Emeriitprofessoriks valiti majandusteooria erakorraline professor majandusdoktor VAMBOLA TÜRK.

*** Erakorraliseks professoriks**

kandideerinud usuteaduskonna teaduri dr. theol. Tarmo Kulmari kinnitamine jäi ära, sest 31. jaanuaril Riigikogus vastuvõetud ülikooliseaduse järgi võetakse erakorraline õppejõud ja teadustöötaja tööle tähtajaliselt kuni kolmeks aastaks (4. pt. § 34 lg. 3). Ülikoolis on erakorralisi professoreid küll valitud, kuid praegu otsustas nõukogu küsimuse päevakorrast maha võtta, et mitte seadusega vastuollu sattuda.

*** Raamatukogu direktori valimine**

jäi samuti päevakorrast välja, sest peeti otstarbekaks pikendada direktori kohale kandideerimise aega veel kahe kuu võrra seoses sellega, et eelmisel päeval võeti vastu Tartu Ülikooli seadus, mis sätestab ülikooli raamatukogu staatuse, ning et kandideerinud oli ainult üks kandidaat. (Siinkohal UT toimetus vabandab, et püüdes viimasel minutil enne lehe trükkiminekut seda operatiivset infot lugejani tuua, kiskus ka kõige parema tahtmise juures ikka midagi viltu ja ajalehte uus teave ei jõudnud — toim.)

*** Tartu ülikooli arengukava**

TÜ nõukogu võttis vastu juba kahel korral arutatud oma ülikooli arengukava ning moodustas redaktsioonikomisjoni koosseisus rektor prof. Peeter Tulviste, professorid Hans Trass (esimees) ja Toivo Leiger. Arengukava peab olema viimistletud 23. veebruariks.

*** Õppekavade kinnitamine**

TÜ nõukogu kinnitas matemaatikateaduskonna matemaatika, informaatika ja matemaatilise statistika kõigi kolme astme õppekavad, milles õppetöö juba käib.

Bioloogia-geograafiateaduskonna kinnitamiseks esitatud õppekavade hulgas oli ka kaks uut: geoloogia (pinnakatte- ja rakendusgeoloogia) doktoriõppes ning molekulaarne biomeditsiin magistri- ja doktoriõppes. Bioloogia-geograafiateaduskonna õppekavad jäid hääletamisel kinnitamata. Arstiteaduskonna nõukogu ei olnud molekulaarse biomeditsiini õppekava viimase variandiga tutvunud ning polnud selle kinnitamisega nõus.

* Rektor informeeris nõukogu 28. veebruaril toimuva **erakorralise nõukogu päevakorrast** (1994. aasta finantsaruanne, 1995. aasta eelarve, nõukogu tööplaani kinnitamine, Skytte medali saaja selgitamine). Teaduskondadel oli Skytte medali kandidaate võimalik esitada 23. veebruarini.

* **Akadeemiline sekretär dots. Ivar-Igor Saarniit teatas kraadikaitsmiste nõukogude taotlustest.** Nõukogu kinnitas need. Vt. järgmist otsust.

1. Anda psühholoogia osakonna nõukogule õigus anda **magistrikraade** *(magister scientiarum)* **ja doktorikraade** *(doctor philosophiae)* **psühholoogia** õppekava alusel.

2. Anda filosoofia osakonna nõukogule õigus anda **magistrikraade** *(magister artium)* **ja doktorikraade** *(doctor philosophiae)* **filosoofia** õppekava alusel.

3. Anda kehakultuuriteaduskonna nõukogule õigus anda **magistrikraade** *(magister scientiarum)* **ja doktorikraade** *(doctor philosophiae)* **liikumis- ja sporditeaduste** õppekava alusel.

4. Anda bioloogia-geograafiateaduskonna nõukogule õigus anda **magistrikraade** *(magister scientiarum)* **ja doktorikraade** *(doctor philosophiae)* **botaanika ja ökoloogia, geograafia, geoloogia** ning **zooloogia ja hüdrobioloogia** õppekavade alusel.

5. Anda majandusteaduskonna nõukogule õigus anda **magistrikraade** *(magister artium)* **ja doktorikraade** *(doctor philosophiae)* **majandusteaduse** õppekava alusel.

6. Anda ajaloo osakonna nõukogule õigus anda **magistrikraade** *(magister artium)* **ja doktorikraade** *(doctor philosophiae)* **ajaloo** õppekava alusel.

7. Anda vene ja slaavi filoloogia osakonna nõukogule õigus anda **magistrikraade** *(magister artium)* **ja doktorikraade** *(doctor philosophiae)* **vene ja slaavi filoloogia** õppekava alusel.

Turu ja Tartu

17. veebruaril sai teoks esimene Turu ja Tartu linnavalitsuste ametlik kohtumine ühisseminarina «Linna ja ülikooli koostöö». Kahe linna ülikooli vahel on koostööd tehtud juba varem, linnatasandil ametlikku kokkusaamist pole olnud. Seminari korraldamise initsiatiiv tuligi ülikoolide poolt.

Seminari avades ütles **rektor prof. Peeter Tulviste**, et veel kümme aastat tagasi oleks niisugune kohtumine võimatu olnud, oli ju Tartu suletud linn. Ta väljendas heameelt, et nüüd saab siin arutada nii kahe linna kui kahe ülikooli koostööprobleeme. Samuti peatus ta senitehtul.

Soome parlamendi **välisasjade komisjoni esimees Pertti Paasio** meenutas oma Tartu külaskäiku kümme aastat tagasi ning võrdles tollaseid olusid praegustega. Ta peatus ka sellel, et Soome on nüüd Euroopa Liidu liige, millega Soome ise veel harjunud pole ning lisas, et soome keel on nüüd üks Euroopa Liidu ametlikest keeltest. Soome näeb Euroopa Liidu liikmena oma ülesannet ka selles, et aidata Eestil selle liikmeks saada.

Regionaalpoliitika minister Eiki Nestor käsitles oma sõnavõtus Eesti regionaalpoliitikat. Ta ütles, et kui vaadata Eestimaa kaardil lääne- ja põhjaosa, siis on näha, et seal on infrastruktuur jpm. rohkem välja arendatud kui lõuna pool. Ühe meeldiva erandina olevat siin Tartu. Ta lootis, et Tartu jääb heas mõttes Tartuks ning ta aitab kaasa regionaalpoliitka väljatöötamisele.

Riigikogu liige Mihkel Pärnoja tutvustas eelmisel päeval vastu võetud Tartu Ülikooli seadust.

Turu linnapea Armas Lahonniity rääkis ülikooli tähtsusest oma linnale ning rõhutas, et linna areng lähtub ülikooli arengust. Seoses Turu linna tehnopargiga võib lisada, et ka meie ülikooli ja Tartu teaduspargi arendusfirma vahel on koostööleping sõlmitud.

Tartu linnapea Väino Kull peatus statistikal ning märkis, et viimastel aastatel on Tartu linna elanike arv pidevalt vähenenud. Probleem vajaks uurimist. Samuti leidis ta, et Raadi lennujaama kasutamise kohta võiks ülikooliltki ettepanekuid tulla.

Nii meie kui Turu Ülikooli **rektorid** peatusid oma sõnavõtus lühidalt ülikoolidevahelisel koostööl.

Linna volikogu esimees Ants Veetõusme mainis linna ja ülikooli vahelisi nõupidamisi, kus on arutatud nii ühiselamute, sööklate-kohvikute, raamatupoe, Lillemäe jt. probleeme, mille ühisest arutamisest on kasu nii linnale kui ülikoolile (vt. ka eelmisi ülikoolilehti).

Turu Üliõpilasküla Fondi edukat tegevust tutvustas **Mikko Sedig**, millest on samuti UT-s juttu olnud.

Marju Lauristin avaldas oma sõnavõtus samuti lootust, et Tartu jääb oma potentsiaaliga Tartuks.

URMAS AUNINI
vahendusel UT-le

Palgaarutelu jätkub

Ülikooli juhtkonnale esitati pöördumine, millele on alla kirjutanud 806 töötajat. Selles on palve tõsta töötasu alates selle aasta jaanuarist 1,6 korda. Põhjenduseks on toodud asjaolu, et alates 1. jaanuarist 1994 kuni 1. jaanuarini 1995 on elukallidus mitmekordselt tõusnud ning et ülikoolile eraldati 1995. aasta eelarve 1,6 korda suurem kui eelmise aasta oma.

Ärakirjad on saadetud haridusministrile, ajalehtedele Universitas Tartuensis, Eesti Sõnumid ja Postimees.

Teisipäeva hommikul toimus 806 kirja autorite esindajate kohtumine rektori ja prorektoriga. Sellest võtsid osa rektor prof. Peeter Tulviste, prorektor prof. Jaak Aaviksoo, ülikooli jurist Heiki Kuningas ning kirjakirjutajate poolt Merike Poljakov, Milvi Kaber, Reet Sorokin, Mare Kulu, Ilmar Anvelt ja prof. Toomas Karu.

Prorektor prof. Jaak Aaviksoo informeeris kohtumise algul osalejaid sellest, et Tartu Ülikooli ametiühing on ametiühingute liidu TALO liige. TALO on koos valitsusega alla kirjutanud kokkuleppele, mille kohaselt kohustutakse 1,3-kordset palgatõusu aasta jooksul mitte vaidlustama. Ametiühinguliikmeil ei ole formaalselt õigust sellele nõudele alla kirjutada.

Lepiti kokku, et oma taotlustes jäädakse EV seaduste raamidesse (ka riigieelarvel on seaduse jõud).

Järgnenud arutelus selgitas prof. Jaak Aaviksoo, et ka Tartu Ülikooli taotlus on olnud õppejõudude ja teiste ülikooli töötajate palkade tõstmine ning loomulikult taotletakse ka lisaeelarvet. 1995. aasta eelarve muutmist aga ülikool ei saavutaks. Riigieelarves on riigiülikoolidele eraldatud 272,5 miljonit krooni. Ülikoolide osa jagab kultuuri- ja haridusministeerium, võttes aluseks üliõpilaskohad. Eelmise aastaga võrreldes on TÜ osakaal kasvanud ca 4%. TÜ on oma õiguste eest tugevamalt seisnud kui teised ning teised kõrgkoolid on kehvemas seisus, näiteks Muusikaakadeemia ja Kunstiülikool on sunnitud oma töötajaid koondama 10—14% ulatuses.

Ülikooli palgafond on eelmise aastaga võrreldes ca 40% suurem. Pärast 30%-list palgatõusu jääb veel 10%, mida on võimalik rakendada olemasolevate töötajate palgatõusuks või uute töötajate töölevõtmiseks. Juhtkonna poliitika on olnud selline, et pigem väheh paremaid ja paremini makstud töötajaid. Teaduskondadelt on aga kohtade taotlusi juurde tulnud.

Vastavalt palgatabelile (EV valitsuse määrus 480 27. dets. 1994) on võimalik töötajale maksta astmejärgne palk ja kuni 20% lisatasu. Seadus lubab rektoril kehtestada ka personaalpalga.

Prorektor Aaviksoo nentis, et üks võimalus on väita kogu riigitöötajate ametiühinguga, et 1,3-kordne palgatõus on olnud väike. Teine võimalus on, et pöördumise autorid toetaksid töö efektiivsuse taotlusi. Põhikohal tuleb koormust suurendada 30% ja töötajale 30% rohkem palka maksta, et mitmes kohas töötamine lõpetada.

Kohtumisel otsustati mõlemapoolselt, et:

1) õppejõudude palgamäärad on vabariigi keskmist arvestades lubamatult madalad;

2) ülikooli mitteakadeemilise personali palgamäärad on nende tööülesandeid ja vastutust arvestades allpool vastuvõetavat piiri, arvestades teiste asutuste sama taseme töötajate palkasid.

Läbirääkimised jätkuvad 27. veebruaril.

Skytte medali statuut

1. Johan Skytte oli 17. sajandi Rootsi riigiametnik, esimene Liivimaa, Ingeri ja Karjala kindralkuberner, *Academia Gustaviana* tegelik asutaja, selle privileegide looja, ülikooli esimene kantsler.
2. Skytte medal on iga-aastane autasu Eesti poliitikule, kes aitas autasustamisele eelnenud aastal kõige enam kaasa Tartu Ülikooli ja Eesti kõrghariduse arengule.
3. Skytte medal on pronksketas Skytte bareljeefi ja nimega, pöördel ladinakeelne tekst «tunnustuseks», koht medalisaaja nime märkimiseks ning tunnustuse avaldaja Tartu Ülikooli ladinakeelne nimi.
4. Medali saaja otsustab ülikooli nõukogu avalikul hääletamisel. Nõukogu võib oma otsusega tõsta medalisaajate arvu kuni kolmeni.
5. Skytte medali kandidaate on õigus esitada ülikooli nõukogu liikmetel.
6. Medaliga autasustamist kinnitab rektori allakirjutatud tunnistus. Medalisaaja nimi kantakse vastavasse auraamatusse.
7. Skytte medali ja tunnistuse annab rektor üle J. Skytte surma-aastapäeval 25. märtsil korraldatud tseremoonial.
8. Statuudi täitmist jälgib akadeemiline sekretär.

Kinnitatud TÜ valitsuses 14. veebruaril 1995. a.

Magistri- ja doktoriõppest

16. veebruaril kohtusid ülikooli magistri- ja doktoriõppe üliõpilased rektoraadiga.

Ligemale tuhandest ülikooli magistrandist ja doktorandist kogunes aulasse napilt poolsada. Rektoraati esindasid lisaks rektor prof. Peeter Tulvistele õppeprorektor prof. Teet Seene ja teadusprorektor prof. Jaak Aaviksoo, õppeosakonna juhataja Lea Michelson ja Anita Kärner, kes töötab ülikoolis magistri- ja doktoriõppe peaspetsialistina.

Kohtumisel tutvustati kokkutulnutele asjaomaseid isikuid, kelle poole pöörduda, kui õppeprobleemid ülepea kasvavad. Seejuures rõhutas prorektor prof. Teet Seene, et olulisim isik, kellega tudengil suhelda tuleb, on igaühe enda juhendaja ehk «akadeemiline isa või ema». Kraadi taotlevad üliõpilased peaksid oma õppekava tõsiselt võtma, selle täitmine on lõpetamise eeldus.

Rektoraadile esitatud küsimustest selgus, et rohkem on muresid doktoriõppe üliõpilastel. Kohustusliku õppetöö kohta käivat pärimist kommenteerides ütles prorektor prof. Teet Seene, et doktorandid peaksid kindlasti ka õppetööd tegema, iseasi kui palju. Näiteks sada kohustuslikku tundi on vaieldamatult liialt palju. Parandamaks teaduskraadi taotlejate ainelist olukorda, pakub ülikool tulevast sügisest neile tasuliste loengute pidamise võimalusi ülikooli täienduskeskuses.

Kuidas suhtub ülikool doktorantide ja magistrantide töötamisse?

Rektori sõnul huvitab ülikooli ennekõike see, et üliõpilane täidaks oma õppetööga seotud ülesandeid korralikult. Muidugi oleks parem, kui inimene töötaks ülikoolis või oma töö teemaga võimalikult lähedasel alal. Töötamist ei saa kellelegi keelata.

Kas vastab tõele, et järgmisest aastast ei saa doktorandid ise otse enam teadustöödeks grante taotleda?

Teadusprorektor prof. Jaak Aaviksoo vastas, et Eesti **Teadusfondi nõukogus** on see küsimus tõepoolest arutlusel olnud, kuid lõplikku otsust ei ole tema teada veel langetatud.

Doktori- ja magistriõppe üliõpilased saavad neid huvitavat informatsiooni nii seaduste kui õppekorralduse poolelt **Anita Kärneri käest ph. 223, tel. 435 142.**

EEVA KUMBERG,
teabetalitus

Valentinipäeva tähistas 2 Quick Start uue plaadi esitlusega

Tallinnas Pirita hotelli restoranis Katamaraan toimus ansambli 2 Quick Start esimese CD «Olen loobuda sust proovinud» presentatsioon, kus bändi liikmed andsid pressikonverentsi ning tähistasid õhtut esitluskontserdiga klubis Bonnie & Clyde.

Plaadil on 12 laulu, 7 neist 2 Quick Starti enda lugu. Põiklemisi nimetab **Pearu Paulus** talle enam meeldivad lood: «Kinni sind püüan», «Milleks?» ning «Kingitus» tavalises ja *house-mix*-versioonis. Tema sundimatust olekust, tühjatähja asjatamistest kumab läbi mõtetes valitsev rahulolu ilmunud plaadi kvaliteediga.

Plaadi tootmise ettevalmistamine algas septembri lõpul, mil 2 Quick Start sai endale stuudioruumid. «Saime rahulikult teha, ilma et kell oleks kogu aeg tiksunud,» sõnab Pearu, kes näib armastavat rahulikkust ja väljapeetust. Oma stuudio võimaldas staaridel lõputult kahelda ja mitu korda lugusid ümber teha. Tagamaks kvaliteeti, mis ka professionaalse muusiku kõrvadel ei lubaks eristada 2 Quick Starti tantsutümpsu läänelugudest, miksiti osa lugusid kokku Helsingis. «See tuli kasuks nii loole kui meile,» nendib Paulus.

Bändi tööpäevad kestsid kord 6, kord 12 tundi, kuni lõpuks venisid 24 tunnini, kuna planeeritud tähtaegadest peab bänd kinni. Esitluspäeval müüki paisatud plaat pidi esialgsete kavatsuste järgi ilmuma jõulude aegu. Uue kuupäeva valikut põhjendab solist kõhklustega, et jõulu virvarris oleks palju võinud kaduma minna.

Enda, Alari ja Ilmari sõprussuhteid kõrvutab Pearu võrdlusega perekonnast, kus üksteist igas probleemis aidatakse. Bändisisese tööjaotuse järgi on Pearu osaks välja pakkuda mõtetes kujunenud meloodiajuppe, nende sissemängimisega tegeleb **Ilmar Laisaar** ja lõpliku kõla viimistleb **Alar Kotkas**.

Erinevalt esimese kasseti väljaandmisest aasta tagasi, ei pidanud poisid seekord tegelema organisatoorsete küsimustega. Kus muusika plaadile jäädvustada, kuidas kujundada ja turustada — sellega tegeles energiline **Auris Rätsep**, plaadifirma *Aidem Pot Records* president. «Kui me alustasime,» meenutab Pearu, «pidime kogu protsessiga ise toime tulema. Nüüd on meie teha ainult muusika.»

Muusikakriitikute irooniamaigulist suhtumist 2 Quick Starti muusikasse vaatleb staar üldise suhtumisena tantsumuusikasse. «Neil kõigil võivad olla omad põhjused,» on ta tolerantne, «et kriitikud nimetavad seda teise sordi või labaseks masinamuusikaks, võib anda vastupidise efekti, muutudes nagu keelatud viligi eriti ihaldatavaks. Tantsumuusikal nagu igal teisel muusikal on olemas oma kindel koht.»

Pearu lühimõtisklus minevikust seostub sooviga midagi olulist korda saata ja täita Eesti tantsumuusikas valitsenud tühimik. Eesti Ekspressis ilmunud artikkel «Tähtede sõjast» ei ole staaris sõjameeli üles kütnud. Et Jami plaat ilmus varem kui 2 Quick Starti CD, tähendab Pearule fakti konstateeringut, et paljud on oma plaate varem välja andnud. «On mõttetu otsida ülepaisutatud ainestikku,» leiab Pearu, küsides: «Miks ei võrrelda Vennaskonda ja The Tuberkuloitedit?»

«2 Quick Starti olevik?» kordab Pearu ajavõitmiseks küsimust. «Meil on see, millest me unistasime, meil on oma stuudio.» Parasiitsõna, mida ta kasutab, on «nii-öelda» «... seega on 2 Quick Starti tulevik nii-öelda täis pingelist tööd.»

Tööks vajalikku inspiratsiooni ammutab staar elust enesest. «Mõni kordaläinud pidu, hetkeolukord, nukramad mõtisklused,» loetleb ta oma energiaallikaid. «Näiteks suvistel kontsertidel, kus lõbus publik tantsis, kaasa elas, minu ettepanekul rõhutatud akordide ajal pea kohal käsi plaksutas — see tekitas mingil momendil tunde, et tahaks lendu tõusta.» Aeg-ajalt viirastubki kõrvalseisjale maa peal hõljuv traagiline Pearu. «Ma ehk fantaseerin,» vastab ta küsimusele, kas laulab ehk konkreetsele isikule, «ma lihtsalt keskendun.»

Teine samm

Oma teise sammuna tahab 2 Quick Start tegelda produtseerimistööga. See on juba teostunud. Esimese artistina tõid nad lavale Nancy, kelle vastne singel «Aeg peatub (kui sind vaid näen)» kõlas ka 2 Quick Starti uue heliplaadi presentatsioonil. Uute artistide avastamise kõrval jätkab bänd ise oma lendu. «Ilmunud CD-l on palju meie oma lugusid — see annab kindlustunnet oma uusi mõtteid realiseerida,» arutleb Pearu.

Töötemaatikast kõrvale kaldudes võib leida 27-aastase abielumehe peast veel ühe uue mõtte: «Ma saan väikeste lastega väga hästi läbi, hoidsin oma venna ja õe väikseid lapsi. Võimalik, et minulgi sellised soovid varsti pähe liikuma hakkavad.»

Seega ei kavatse Pearu võtta snitti Tina Turnerilt, kes 50-ndates aastateski kuum popstaar on, ega Orumetsalt, kes vanemale põlvkonnale melanhoolselt nooruspõlve meenutab. «50-aastasena ei taha ma küll enam laval olla,» on Pearu kindel. Ta ei lahkuks lavalt ka Jason Donovani kombel, isegi mitte siis, kui teda ahvatleks Austraaliasse tulema üks tema lemmikutest: Sharon Stone või Whitney Houston. «Ütleksin sellest ära,» naerab ta avalalt, kuid särasilmselt. Ta ei soovi, et see kõlaks pateetiliselt, aga ta olla igas mõttes Eesti patrioot.

SELLE MÕTSAR

Kino 100 aasta juubeli puhul

Ülikool vajab tänapäevatasemelist kino- ja fotolaboratooriumi

Aastail, mil hakati projekteerima Lossi tänava uut hoonet, leidis tolleaegne ülikooli juhtkond, et üleülikooliliselt väga oluliste allüksuste nagu ka kino- ja fotolaboratooriumi ja paljundustehnika jaoks, mis olid siis ja on muide ka praegu veel nii ruumiliste kui tehnoloogiliste võimaluste suhtes ajastule mittevastavais tingimustes, on vaja leida uues hoones ülikooli vajadustele vastavad, tulevikku suunatud lahendused. See sai tehtud ja jäi mulje, et nii saabki olema. Lähtuti sellest, et foto ja kino kui tänapäeva kultuuri kaks tohutu tähtsusega ja nüüdseks iseenesestmõistetavat valdkonda peavad olema ka ülikooli seinte vahel vääriliselt esindatud. Paljundustehnika on aga kõigepealt õppetöö üks nurgakive ja ülikoolisisese asjaajamise tugisammas.

Vahepeal on juurde tulnud arvutigraafika ja videotehnika. Asjasse mittepühendatule võib nüüd näida, et fotograafiat ja filmi pole enam vaja. Või kui, siis niipalju, et oleks fotograaf käepärast, kes klõpsu vajaduse korral ära teeb, aga filmi saab kindlapeale asendada videoga. Et see nii pole, sellest on juba tükk aega tagasi mujal maailmas aru saadud ja esimene vaimustus üle läinud. Uus tehnika on foto ja filmi koormust tunduvalt vähendanud ja aidanud kallist hõbedat kokku hoida! Aga ega sellepärast foto ja filmi tähtsus vähenenud pole. Igaühel on oma koht selles küllalt keerulises, eriharidust ja oskusi nõudvas tehnika- ja kunstivallas. Foto ja filmi rakendusvaldkonnad on tänapäeval äärmiselt mitmekesised. Pole mõtet hakata haritud seltskonnale seletama, milline osa on fotol ja kinol olnud meie ülikooli õppe- ja teadustöös, raamatukogu ja muuseumide teenindamisel, kultuuripärandi ja ülikooli ajaloo talletamisel, välismaaga suhtlemisel ja teab veel kus. Ja mis tähtsus on neil käesoleval ajal? Jääb loota, et kunagi mahamärgitud perspektiivid praeguse reformi ajal saavad kui mitte kohe sajaprotsendiliselt, siis suures osas kindlasti realiseeritud. Ülikooli arenguperspektiivi seisukohalt on see tungiv aja nõue, mida ei saa tähele panemata jätta. Ja võimalused on ju olemas.

TULLIO ILOMETS

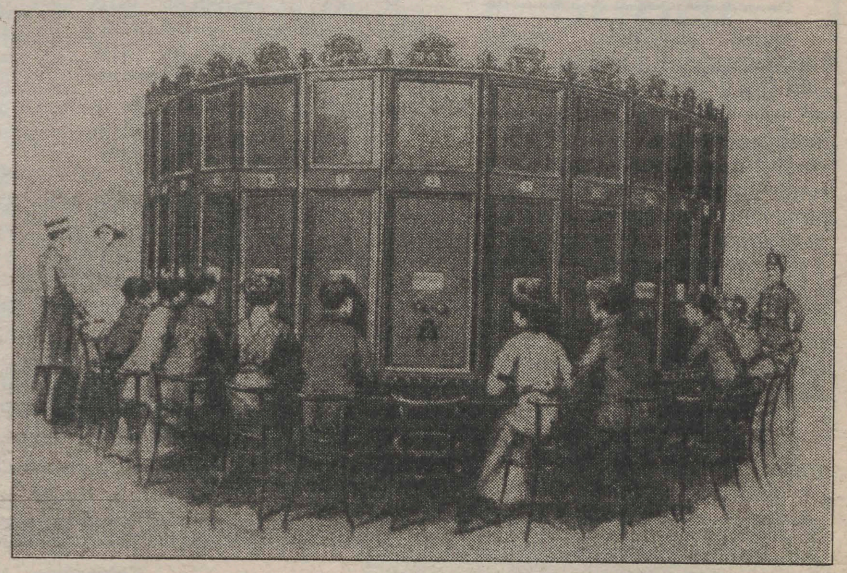

❒ Nii vaadati sada aastat tagasi panoraampilte Berliinis. «Kaiser-Panoraama» omaniku ülesandel sõitis terve hulk fotograafe mööda maailma ringi, et teha võtteid võõrastest paikadest. Berliinlased nimetasid seda meelelahutusvormi «geograafiatunniks»

Üliõpilaste ravikindlustusest

Vastavalt EV ravikindlustusseadusele 12. 06. 1991. aastast (muudatustega 22. 03. 1994. a.) kuuluvad ravikindlustusega kindlustamisele ka päevases õppevormis õppivad üliõpilased.

Üliõpilased võetakse arvele ja kantakse haigekassa registrisse nende elukohajärgse haigekassa järgi. Ravikindlustust korraldatakse maakonniti ja vabariiklike linnade kaupa. See tähendab, et üliõpilased võetakse arvele maakonnaas või linnas, kus nad alaliselt elavad.

Üliõpilane saab end haigekassa arvele võtta vanemate kaudu. Reeglina toimub see ema kaudu. Kui ema pole ravikindlustusega kindlustatud, siis isa kaudu. Kui üliõpilase vanem töötab, toimub arvelevõtmine vanema töökoha kaudu. Tööandjad esitavad nimekirjad, kuhu on kantud töötajad ja nende ülalpeetavad, (s.h. ka üliõpilased) haigekassale.

Mittetöötav vanem, kes saab pensioni, esitab vastavad andmed elukohajärgsele pensioniametile, kes esitab vastavad andmed edasi haigekassale. Mõlemal juhul esitatakse üliõpilase pass ja üliõpilaspilet.

Kui üliõpilane on abielus ja tema abikaasa töötab ning kui üliõpilase vanemad pole kindlustatud ravikindlustusega, toimub üliõpilase arvele võtmine abikaasa töökoha kaudu. Selleks esitab üliõpilane vormikohase avalduse koos abielutunnistuse, passi ja üliõpilaspiletiga.

Vallalised üliõpilased, kelle vanemad pole kindlustatud ravikindlustusega, võetakse arvele ülikooli kaudu. Vastavad andmed esitab haigekassale personaliosakond, kuhu üliõpilane peab pöörduma.

Haigekassa väljastab kindlustatule liikmepileti, mis kehtib kõigis Eesti Vabariigi raviasutustes, kus on sõlmitud haigekassaga leping.

Kui üliõpilane muudab oma andmeid (perekonnanime, elukohta, lõpetab ülikooli või katkestab õppimise), kohustub ta sellest teatama 30 päeva jooksul haigekassale. Liikmekaardi kehtetuks muutumisel kohustub kindlustatu selle 10 päeva jooksul haigekassale tagastama. Liikmekaardi kaotamise korral väljastab haigekassa kindlustatu avalduse alusel liikmekaardi dublikaadi, mille eest tuleb tasuda 30 krooni.

HEIKI KUNINGAS,
ülikooli jurist

Kas Tartu Ülikooli kergejõustik uuel tõusulainel?

Kahel eelmisel nädalavahetusel peeti Tartus ja Tallinnas Eesti talvised sisekergejõustiku meistrivõistlused, mis näitasid, et ülikooli kergejõustik on üle saamas viimaste aastate mõõnast. Selle kinnituseks on neli Eesti meistritiitlit. Kaks esikohta võitis KKT üliõpilane **Andrus Hämelane**, 50 m oli tema võiduajaks 5.85 ja 300 m 36.1. Matemaatikateaduskonna magistrant **Tiit Mauer** oli kiireim 600 m jooksus ajaga 1.21.9 ja teine 300 m 36.5-ga. Meeldivalt üllatas filosoofiateaduskonna neiu **Hille Lepp**, kes on mõne aastaga tõusnud Eesti naispikamaajooksu paremikku. Hille tuli Eesti meistriks 3000 m jooksus ajaga 10.37.1 ja oli kolmas 1500 m jooksus ajaga 4.53.6. Lisaks eespool nimetatud Eesti meistritele esines hästi KKT tudeng **Ramon Kaju**, kes oli kõrgushüppes 2.12-ga teine. Teise koha saavutasid veel arstiteaduskonna neiu **Meriana Maidla** kuulitõukes tulemusega 12.47 ja KKT tudeng **Juta Teder** naiste 600 m jooksus ajaga 1.39.7.

Sellel nädalavahetusel (26.—27. veebruar) peaksid nad kõik esindama Eestit Leedus toimuval traditsioonilisel kolme Balti vabariigi kohtumisel.

HARRY LEMBERG

Mis on inimõigused?

AEGEE-Tartu korraldab 24.—27. märtsini Narvas oma esimese suurema ürituse,

rahvusvahelise seminari teemal «Mis on inimõigused?»

Seminari nimetus ei kajasta täielikult selle sisu. Jutuks tuleb praegune immigrantide sotsiaalne, majanduslik ja kultuuriline olukord Kirde-Eestis, kuidas on tänane olukord üldse tekkinud ja millised on võimalikud lahendusteed nii Eesti riigiesindajate kui ka immigrantide pilgu läbi. Seminarist osavõtjad viiakse lähemalt kurssi ka venekeelse kogukonna probleemidega ja muuhulgas vaadeldakse meie seadusandluse vastavust inimõigustele (mis need ikkagi on?) Seminarist tehakse kirjalik kokkuvõte ja võimuletulevad parteid saavad sellest loodetavasti mõningat mõtteainet. Loomulikult saavad kokkuvõtte ka kõik osavõtjad.

AEGEE-seminar annab võimaluse väljendada oma mõtteid, rakendada teadmisi, kuulata erinevaid arvamusi jne. Enamik osalisi tuleb teistest Euroopa riikidest. Kellelgi pole keelatud sõlmida uusi sidemeid või teha koostööd. Seminarist osavõtmiseks on vajalik head inglise keele oskust (meil ei ole midagi ka suahiili, saksa, soome jmt. keelte kasutamise vastu.).

Peale loengute (4 loengut 2 päeva peale) toimuvad veel üldarutelud ja töö gruppides, seega peaks programm olema võrdlemisi paindlik. Plaanis on ka *Europarty* ja ekskursioon Narva linna.

Osavõtt on tasuta. AEGEE-Tartu garanteerib majutamise ja toitlustamise 2 korda päevas ning kohvipausid. Kohale tuleb sõita enda kulul (v.a. Tallinna inimesed). Eelarve katab Konrad Adenaueri Fond.

Keda üritus või AEGEE lähemalt huvitab, võib küsida teavet **Erki Uustalult** või **Tarmo Sillalt**, jätta **õigusteaduskonna dekanaati kiri** või saata **e-mail tarmo s@madli.ut.ee**. Viimane pöördumise tähtaeg on **10. märts**.

Spordikeskus teatab

Korvpallurid, võistlema!

Järgmisel nädalal algavad TÜ meistrivõistlused korvpallis (mehed ja naised). Võisteldakse kahes liigas: meistriliigas (mängitakse TÜ meistri nimele) ja harrastajate liigas. Meistriliigas mängivad teaduskondade esindused, õppejõudude esindused ja kehakultuuriteaduskonna kursuste võistkonnad. Harrastajate liigas saavad mängida kursuste ja osakondade võistkonnad.]

Registreerimine ja loosimine on teisipäeval, 28. veebruaril kell 16.30 Ujula tänava spordihoones.

Eesti üliõpilasmeistrid sisekergejõustikus

15. veebruaril olid Ujula tänava spordihoones Eesti üliõpilasmeistrivõistlused sisekergejõustikus. Tartu Ülikooli üliõpilastest saavutasid esikoha: **Kaire Paat** kõrgushüppes (1.55) ja 50 m tõkkejooksus (8,4), **Kristiina Pomm** kaugushüppes (4.76), **Meriana Maidla** kuulitõukes (11.94), **Andrus Hämelane** 50 m ja 150 m jooksus (5,9 ja 17,1), **Tiit Mauer** 1000 m jooksus (2.46,0), **Ramon Kaju** kõrgushüppes (1.95), **Rait Männik** kolmikhüppes (13.71) ja TÜ 4x150 m teatejooksus (2 naist + 2 meest) ajaga 1.17,3.

Oli osavõturohkeid alasid: meeste 50 m jooksus 19 osalejat, 150 m jooksus 14, kaugushüppes 11 võistlejat. Oli tasavägiseid ja põnevaid alasid: meeste kaugus- ja kolmikhüppes eraldas meistrit teise koha omanikust vaid 2 cm, naiste kõrgushüppes nii meister kui teise koha omanik võrdse tulemusega, naiste kaugushüpe võideti ühesentimeetrise eduga jne.

TÜ sai kokkuvõttes 10 esikohta, EPMÜ ja TTÜ võrdselt 3, TPÜ ühe esikoha.

Ujumine

21. veebruaril algasid 6. keskkoolis ujumistunnid üliõpilastele, töötajatele ja lastele. Info spordikeskuses.

Teatrisse

Taas soodushindadega etendus nii üliõpilasele kui ülikooli töötajale!
13. märtsil Vanemuise väikeses majas Jean Anouilh' 2-vaatuseline koomoline tragöödia

«Orkester»

Pilet 50% odavam kui muidu. Tule ja osta pilet juba täna Ülikooli 20—305 kell 10—16.
P.S. Võimalus hakata ka piletilevitajaks.

Armas üliõpilane

Nüüd soodushind ekstra sinu jaoks ka **SIMSON STUDIOS**.
Moe- ja liikumiskoolitus 33% odavam.
~~150~~ → 100 krooni kuus.
Võimalus valida:
aeroobika
stepaeroobika
lavaline liikumine
kõndimisõpetus
enesekaitse
kosmeetika
juuksehooldus
etikett
terviseõpetus.

Sel pühapäeval 26. veebruaril kl. 16 tasuta proovitrenn Tartu laululava ruumides Laulupeo pst. 25. Tunnid igal pühapäeval kl. 16—18. NB! Aegu on veel võimalik muuta! Pärast trenni ka võimalus käia sooja duši all.

INFO!

Tartu Ülikooli juures tegutsevad juriidilised isikud

Kõigil juriidilistel isikutel (väikeettevõtted, klubid, ühingud jne.) on vaja viia oma põhikiri kooskõlla kehtiva seadusega. Selleks on aega jäänud veel vaid **21. aprillini**. Oma tegevuse lõpetanud organisatsioonidel tuleb esitada likvideerimiskoosoleku protokoll Tartu Ettevõtete Registrisse. Nimetatud toimingud tegemata jätnud organisatsioonidel seisab pärast 21. aprilli ees kohtulik suhete klaarimine Ettevõtete Registriga.

Info tel. 435 255 H. Kukemelk.

Väitekirjade kaitsmised

Reedel, 10. märtsil kl. 14.15 kaitseb matemaatikateaduskonnas J. Liivi tn. 2 aud. 104 **Aarne Kokk** doktoridissertatsiooni «Joint Spectral Theory and Extension of Nontrivial Multiplicative Linear Functionals».

Töö juhendaja on dotsent M. Abel.

Oponendid on prof. A. Soltysiak (Poznani Ülikool) ja prof. A. Helemski (Moskva Riiklik Ülikool).

Reedel, 10. märtsil kl. 15.45 kaitseb samas **Rain Oks** magistridissertatsiooni «Aegridade analüüs personaalarvutil programmipaki STATGRAPHICS abil».

Töö juhendaja on lektor M. Viil.

Oponendid on prof. E.-M. Tiit (Tartu Ülikool) ja dots. A.-M. Parring (Tartu Ülikool).

Arvutiõppe täienduskursus ülikooli töötajatele

WordPerfect 6.0 for DOS
(algajaile)
14.—17. märts

Kursustele registreerimine algab 28. veebruaril.

Informatsioon dekanaatidest!

Suur korvpalli välkturniir

toimub 12. märtsil ülikooli spordihoones. Võistkonnas on 7 liiget.

Võistlusklassid: elukutselised, amatöörid, noored, naised. Küsi infot ja registreeri oma võistkond enne 9. märtsi TÜ spordiklubis Jakobi 5 kl. 13—16, tel. 43 47 90.

Vahetusüliõpilase stipendiumid Soome ülikoolidesse 1995/96. õ.-a.

Välissuhete talitusse (ph. 304) võib 15. märtsini esitada dokumente õppima pääsemiseks Helsingi, Joensuu, Tampere, Oulu ja Jyväskylä ülikoolidesse semestriks või aastaks (avaldus, akadeemiline õiend, soome keele tõend).

SIRJE ÜPRUS
välissuhete talituse peaspetsalist

Pedagoogikakeskuse valikkursused

Valikaine nimetus koos sisu lühiannotatsiooniga	Maht	õppejõd	Aeg
Õpioskuste kujundamine — õpioskuste olemus ja kujundamine koolis.	1 AP	Tiia Pedastsaar	22. märtsil kl. 12
Lugemise ja kirjutamise psühholoogia — lugemise psühholoogilised alused ja lugemise efektiivsuse tõstmise võtted. Efektiivse teksti koostamine. Kiirlugemise ja õigekirja korrektorid arvutil.	2 AP	Jaan Mikk	22. märtsil kl. 14
Teismeliste maailmanägemine — teismeliste mõtlemise iseärasusi. Probleemiasetused isiklikus, sotsiaalses ja eetilises vallas. Erinevaid nõustamisvõimalusi.	1 AP	Einike Pill	22. märtsil kl. 14
Perekonnaõpetus — perekonna olemus ja kujunemine tänapäeva perekonnaks, peresuhete psühholoogia ja eetika probleeme.	2 AP	Inger Kraav	21. märtsil kl. 14
Nõustamine — aitav inimsuhe. Toetava nõustamise psühholoogilised alused ja metoodika.	1 AP	Kanni Indre	20. märtsil kl. 14
Andragoogika — täiskasvanu õppimine ja arenemine. Täiskasvanute õpetamise eripära ja metoodika.	1 AP	Kanni Indre	20. märtsil kl. 16

Valikkursused toimuvad Pedagoogikakeskuse aud. 102.
Järgmised loenguajad lepitakse kokku kohapeal.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241,
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 6409. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

RMTK

NR. 6 (1781)
REEDE,
3. märts
1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

AVATUD USTE PÄEVAD 23. ja 24. märtsil

Mõtlik silmapaar auditooriumi seinal

❐ Kunstnik Jüri Arrak (vasakul) professor Juri Lotmani portreemaali avamisel.

Teisipäeval, professor Juri Lotmani sünnipäeval (1922—1993) oli ülikoolis tema mälestuspäev.

140. auditooriumis, mida tuntakse Abovjani auditooriumina, kus maailmakuulus kultuurisemiootik sageli loenguid pidas, avati Juri Lotmani portreemaal. Kunstnik Jüri Arrak tänas ülikooli selle töövõimaluse eest ning ütles, et ta tundis professorit maalides ja temale meeldinud muusikat kuulates temaga mingit lähedast vaimset sidet. Portreed ajendanud tegema sisemine kohustus, sest professor Juri Lotman on arvustanud varem tema söejoonistusi.

Professor Juri Lotmani abikaasa Zara Mints oli samuti meie ülikooli professor. Nende kolmest pojast on kaks Tartu Ülikooli kasvandikud, samuti miniad. Praegu õpib ülikoolis nende kaks lapselast. Juri Lotmani poeg Mihhail Lotman ütles, et Tartu ja Tartu Ülikool ei olnud tema isale juhuslikud kohad maailmas. Need olid kohad, kus ta tahtis elada ja töötada, kuid et ülikool oli rohkem kui töökoht, see oli elukeskkond.

Kultuuri- ja haridusminister Peeter Olesk meenutas Juri Lotmani heatahtlikkust, aine esitamisoskust, oskust elus muiata.

Presidendi ümarlaua esindaja Ants Paju andis loodavasse Juri Lotmani fondi vähemusrahvuste ümarlaua poolt 10 000 krooni.

Semiootika osakonna õppejõud Peeter Torop tutvustas loodavat Juri Lotmani fondi. Mittetulundusliku fondi eesmärk on toetada Tartu semiootikakoolkonna traditsioonide jätkamist, Juri Lotmani mälestuse säilitamist, tema pärandi talletamist ja väljaandmist.

Professor Ljubov Kisseljovalt kuulsid kokkutulnud kahest värskest kogumikust. Jätkub professor Lotmani poolt algatatud kogumiku «Töid vene ja slaavi filoloogia alalt. Kirjandusteadus» väljaandmine. Artiklikogumiku «Modernism ja klassitsism» koostamisest võttis osa ka J. Lotman. Nii need raamatud kui ka viimati ilmunud Tartu-teemaline album kingiti Itaalia saatkonna ja Stokcholmi Ülikooli esindajaile. Ka neil on oma panus fondi asutamisel.

Mälestuspäeval süüdati küünlad ka Juri Lotmani haual Raadi kalmistul.

VARJE SOOTAK

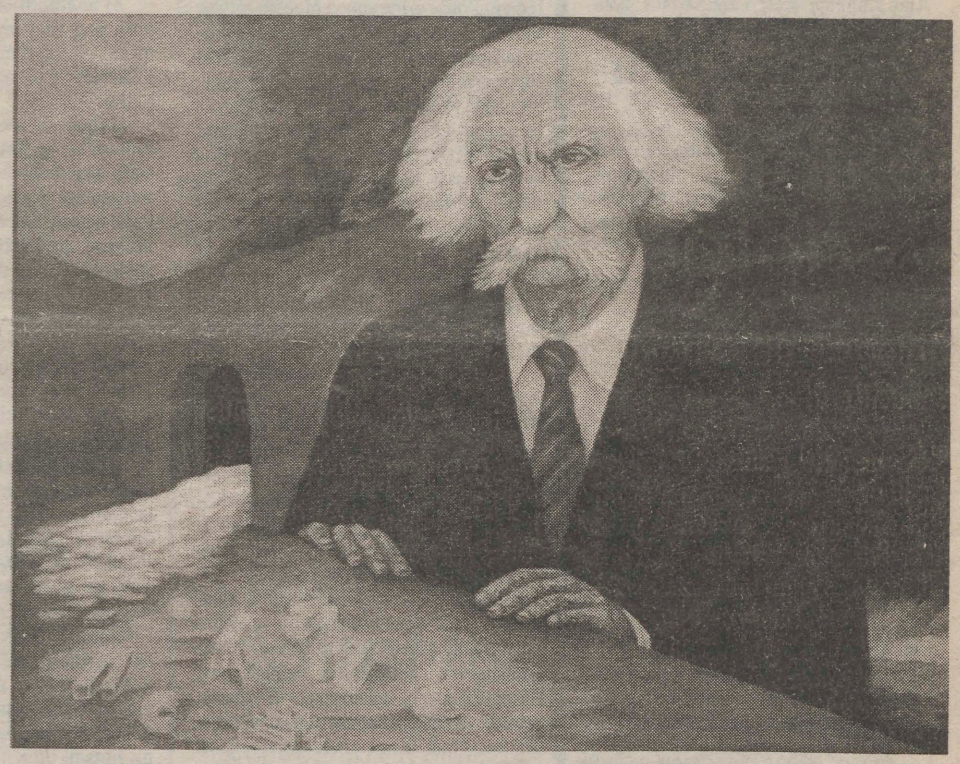

❐ Jüri Arraku portreemaalist on valminud ka värviline postkaart, mille ostmisega saab toetada Juri Lotmani fondi.

Asutati uus stipendium

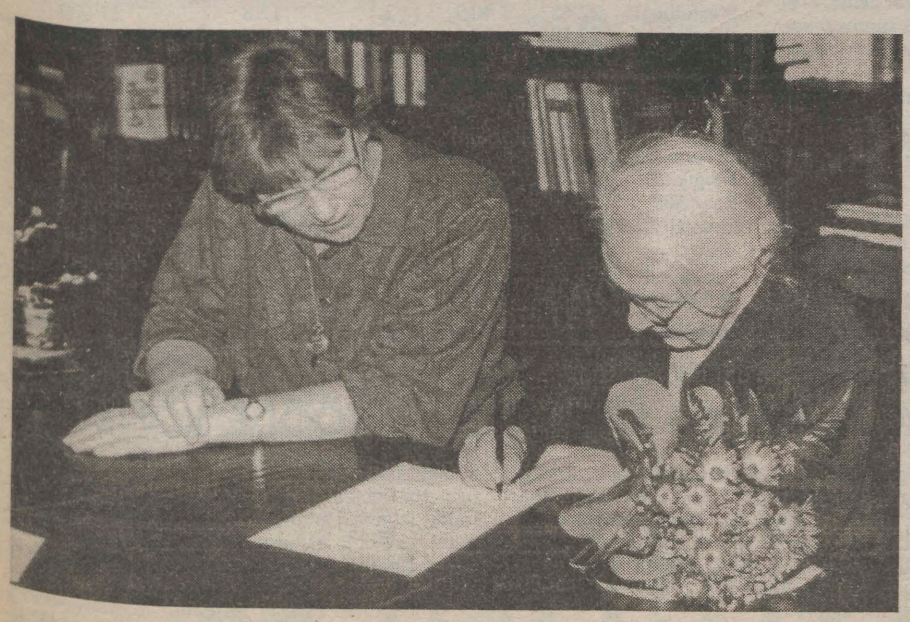

❐ Johannes Voldemar Veski tütar Asta Veski (paremal) ja prof. Reet Kasik.

EDUARD SAKI foto

22. veebruaril asutati Tartu Ülikoolis Johannes Voldemar Veski stipendium. Kohal viibisid J. V. Veski tütar pr. Asta Veski, rektor prof. Peeter Tulviste, eesti filoloogia osakonna juhataja prof. Haldur Õim, eesti keele korraline prof. Reet Kasik jt.

J. V. Veski stipendium moodustub tema tütre Asta Veski poolt Tartu Ülikoolile annetatud rahadest. Stipendiumi hakatakse maksma ülikooli poolt panka hoiule pandud annetuse hoiuprotsentidest üks kord aastas ühele peaainena eesti keelt õppivale 3. või 4. aasta üliõpilasele või magistrandile.

Stipendiumi määramisel võetakse aluseks üliõpilase õppeedukus ning tulemuslikkus keeleteaduslikus uurimistöös. Stipendiumi saaja teatatakse juunis J. V. Veski päeval ja stipendium antakse üle õppeaasta avaaktusel (esimest korda 1996. aastal).

Rektor prof. P. Tulviste tänas pr. Veskit annetuse eest. Prof. R. Kasik rääkis J. V. Veski elust ja keelealasest tegevusest. Asta Veski ja rektor prof. Peeter Tulviste kirjutasid alla stipendiumi statuudile. Tänu Asta Veski heale tahtele avaneb üliõpilastel võimalus enam pühenduda eesti keele uurimisele.

ÜLLE HENDRIKSON,
õppe- ja üliõpilaskonna bakalaureuseõppe peaspetsialist

«Eesti taassünni auhind» ülikooli

Eestis kolmandat korda jagatud parun Jakob von Uexkülli «Eesti taassünni auhinna» üks saajaid oli seekord Juri Lotmani rajatud Tartu semiootikakoolkonna edasiarendamise eest kollektiiv koosseisus Ann Malts, Ljobov Kisseljova ja Peeter Torop.

TÜ nõukogus

28. veebruaril

● Teisipäevasel koosolekul kinnitas nõukogu ülikooli 1995. aasta **eelarve**. Lähemalt arutelust ja otsustatust järgmises lehes.

● Kinnitati ka nõukogu kevadsemestri **tööplaan**.

● **Skytte medali** esimest(si) saajat(jaid) seekord veel ei valitud. Et valimiste eel ei sekkuks ülikool niiviisi poliitikasse (medal antakse Eesti poliitiku(i)le iga-aastase autasuna eelnenud aastal kõige enam Tartu Ülikooli ja Eesti kõrgharidusele kaasaaitamise eest), otsustati medali saaja(te) kandidaatide arutamine edasi lükata.

Kultuuridevahelise kommunikatsiooni keskus

Esimese töökoosoleku pidas kultuuridevahelise kommunikatsiooni keskus, mille loomine sai teoks Hamburgi Ülikooli üldkeeleteaduse professori Els Oksaare kaasabil ja initsiatiivil. Keskuse eesmärk on keelekasutuse uurimine ema- ning võõrkeelsete kultuuride kõigis aspektides, interdistsiplinaarsete teadusuuringute arendamine neis valdkondades ning üliõpilaste ettevalmistamine.

Keskuse tööd hakkab juhtima nõukogu koosseisus: dots. Tiia Tulviste, professorid Ülo Matjus, Peeter Järvelaid, Ago Künnap, Karl Lepa, Claus Sommerhage ja Els Oksaar.

Palgaarutelu

Esmaspäevasel kohtumisel juhtkonna ja 806 töötaja kirjale allakirjutanute esindajate vahel otsustati pidada otstarbekaks välja töötada kvalifikatsiooninõuded ja edutamise nõuded akadeemiliste ametikohtade piires ning samuti premeerimise eeskirjad.

ACTA DIURNA

● 27. veebruarist 3. märtsini toimus ajaloomuuseumis Eesti ajaloo seminar.

● 28. veebruaril oli Juri Lotmani mälestuspäev (28. 02. 1922—28. 10. 1993). Auditooriumis 140 avati portreemaal.

● 2. märtsil oli raamatukogus seminar «Vana raamat ülikooli raamatukogus».

● **Alates 12. märtsist täidab ajutiselt ülikooli kaplani kohuseid mag. theol. Andres Taul**, kes peab ülikooli jumalateenistusi ajaloomuuseumis 12. märtsil, 9. aprillil, 23. aprillil, 7. mail, 21. mail ja 4. juunil kl. 11.15. Jumalateenistusel saab teada üliõpilaste kõnetundide ajad.

Magistriõpe EUROOPA KOLLEDŽ IS

Euroopa Kolledž *(Colledge of Europe)* **loodi 1949. aastal eesmärgiga valmistada ette spetsialiste Euroopa integratsiooni alal. Euroopa Liidu institutsioonidesse oodatakse tööle inimesi, kes tunneksid Euroopa integratsiooni õiguslikku, majanduslikku ja poliitilist tagapõhja. Ajaloolise arengu tutvustamise kõrval pööratakse kolledž is erilist tähelepanu just kaasaegsetele protsessidele. Õppetöö toimub loengute ja seminaride vormis. Töökeeled on paralleelselt inglise ja prantsuse keel. Järgneval 1995/96. õppeaastal** avaneb Euroopa Kolledž is võimalus õpinguid jätkata ka kolmel Eesti noorel. Kaks kohta on Brugge'is (Belgia) ja üks koht Natolin'is (Poola). **Eelduseks on kõrghariduse olemasolu või selle omandamine enne 1995. aasta septembrit.** Programmi läbinutele ja magistritöö esitanutele antakse **magistrikraad** «Master of European Studies».

Õppetöö on kontsentreeritud järgnevatesse valdkondadesse:

— majandus; — õigus; — poliitika;
— inimressursside juhtimine.

Stipendiumile kandideerimiseks on vajalik:

1) inglise ja prantsuse keele oskus (TOEFL, DELF VÕI DALF);
2) vanus alla 30 aasta;
3) kõrgharidust tõendav dokument koos akadeemilise õiendiga (1995. aasta lõpetajatel akadeemiline õiend).

Avaldused 9. märtsiks.

Lähem informatsioon ja avalduste blanketid TÜ Euroopa Instituudist (raamatukogu ruumis 325, E—N kl. 10—13.

Vabariigi aastapäeval riigist ja ülikoolist

Linna ja kahe ülikooli ühine Eesti Vabariigi 77. aastapäevale pühendatud kontsertaktus toimus 23. veebruaril meie ülikooli aulas.

Rektor prof. Peeter Tulviste kõneles oma avasõnas riigi ja ülikooli suhetest. Ta ütles: «Tartu Ülikool on riigi ülikool ja täna on selle riigi sünnipäev. Riikide ja ülikoolide suhted ei ole kunagi olnud lihtsad. Meie ülesanne ei ole mitte ainult riiki teenida, vaid riigile tõtt ütelda ka sellistes olukordades, kus riigi üks või teine esindaja seda ehk kuulda ei taha. Me oskame seda veel kaunis vähe, sest nii meie riigi kui ülikooli ajalooga juhtus niimoodi, et samal ajal kui mõneks ajaks anastati meie riik, ei saanud ka see ülikool enam olla selle riigi ülikool.»

Oma pöördumises üliõpilaste poole ütles rektor, et selle aktuse korraldas organiseerunud üliõpilaskond. «Osalt tekkisid üliõpilasorganisatsioonid juba varem kui Eesti Vabariik, osalt vabariigi ajal. Nendegi legaalne tegevus katkes, kui katkes riigi legaalne tegevus. Nemadki on taastunud koos Eesti Vabariigiga. Nii et üliõpilasorganisatsioonide ja riigi suhted on võrreldavad ülikooli ja riigi suhetega.» Rektor jätkas sellest, et viimastel aastatel on meil olnud võimalus näha, kuidas taastub üliõpilasorganisatsioonide roll demokraatia- ja poliitikakoolina. Ta soovis, et üliõpilaskond oleks tervikuna niisuguseks poliitikakooliks, kus otsitaks, kuidas omavahel läbi rääkida, asju korraldada, kokkuleppele jõuda, kokkupõrgetest üle saada. Üliõpilaskond on poliitikakool valimistegi mõttes, selles mõttes, kui üliõpilased käiksid rohkem oma edustuse valimistel.

Kultuuri- ja haridusminister Peeter Olesk lausus oma tervituskõnes, et rahvusliku Tartu Ülikooli kaudu on tulnud teadusesse juba vähemalt kolmas põlvkond samas Tartu Ülikoolis õppinud akadeemilisi kodanikke. Selle põlvkonna rea esimesi liikmeid esindab tänases Tartus professor Voldemar Vaga. Selle rea esimesed liikmed pärinesid kodust, kus veel ei pruugitud enesestmõistetavalt kirjandust. Möödunud aasta lõpul sai Tartu Ülikooli audoktoriks professor Johannes Piiperi tütrepoeg. Johannes Piiper vanema isa oli Tallinnas kirjaoskamatu voorimees, kelle poeg võis enesestmõistetavalt tulla Tartu Ülikooli õppima ning kes oli siin pikaaegseks ja legendaarseks õppejõuks.» Minister lisas, et see on ka Tartu Ülikooli ajalugu ning Tartu Ülikooli teene on see, et niisugused pikad haritlasread on olemas.

Peeter Olesk rõhutas ka seda, et tulevikule mõeldes peab Eesti riik võtma endale selged kohustused akadeemilise kodanikkonna suhtes. «Ülikooli väljaehitamine ja edasiehitamine on praegu taas pikemaks ajaks päevaprobleemiks, kus ei saa olla järeleandmist ega ükskõiksust. Mulle tundub, et arusaamatused, millest alles nüüd on mõni päevavalgele tulnud või päevavalgele tiritud, on seotud omamoodi arusaamatusega selle ümber, missugune peab olema ülikooli kodu. Selle kodu ehitamine nõuab eeskätt pikaajalisi rahalisi kohustusi. Kuid kultuur ja teadus, millel ei ole kodu, on ebakindlad. Kui need on ebakindlad, on küsimärgi all ka riigi püsivus. Aga me vajame püsivat riiki.» Minister avaldas lootust, et Eesti haritlane vabaneks ka pika aja jooksul kujundatud tõrjutud hoiakust. «Ei ole midagi ohtlikumat kui see, et mõtlev inimene ei saa aru, kas tema riik peab temast lugu või ei. Sellest kahtlusest tuleb Eesti haritlaskond vabastada.»

Linnapoolsed tervitussõnad ütles abilinnapea Anto Ili.

Naaberülikooli poolt tervitas aastapäeva puhul kokkutulnuid EPMÜ rektor prof. Mait Klaassen.

Korp! Filiae Patriae ksv! Hille Saluäär mainis oma tervituskõne algul, et nemad on oma nime läbi isamaa tütred ja ehk Eesti Vabariigiga tihedamalt seotud kui enamik üliõpilasorganisatsioone. Edasi peatus ta lähemalt valimistel, leides, et madal valimisprotsent on riigile suureks hädaohuks. Ta rääkis ka sellest, et kuigi Eesti riigi areng on olnud üks kiiremaid Euroopas, on meil paljude inimeste elatustase langenud. Olukorra parandamiseks pole muud teed, kui majandusreformide jätkamine. Ta taunis ka mõnede inimeste ükskõiksust ja leigust Eesti riigi ja tuleviku suhtes.

Korporatsioon Ugala poolt esines ksv! Urmas Kalla.

Aastapäevaaktuse muusikalise poole sisustas puhkpilliorkester «Tartu».

Erinevustest akadeemilistes palkades

Olev Must

Möödunud aasta *American Sociological Review* viimases numbris (Vol. 59) ilmus Marcia L. Bellas'i artikkel palgaprobleemidest Ameerika ülikoolides. Artikli põhisisuks on akadeemiliste palkade erinevused meeste-naiste dimensioonis. Sooliste erinevuste käsitlemine ei ole küll käesoleva kirjutise lõppeesmärgiks, aga üldise informatsioonina võib huvitav olla ehk järgmine teave: kui naistöötajate osatähtsus mingil erialal hakkab ületama 30% piiri, siis võib hakata täheldama eriala üldise palganivoo langust ja eriala majanduslikku (?) de-evaluatsiooni. Võib öelda, et sooline diskrimineerimine palkades on täielikule võrdsusele pürgivas Ameerikas küllatki põhjalikult uuritud, dokumenteeritud ja on aktuaalne uurimisobjekt.

Artiklis on teinegi põhiidee, mis võiks suuremat resonantsi leida ka meie ülikoolis, ja nimelt — ka akadeemilised palgad on kujunenud nõudmise-pakkumise vahekorra alusel ehk teisisõnu — ka ülikoolis on palgad (töö-jõu)turu funktsioon ja et on võimalik empiiriliselt näidata, missugused turu parameetrid palka mõjutavad.

Ilmselt puudutab ja huvitab enamikku, mis alusel, kui palju ja mille eest ta palka saab, mis mõjutavad palgaerinevusi. Võib-olla tuleneb see minu ebakompetentsusest, kui väidan, et seda elulist küsimust ei ole nii meie ülikoolis kui Eestis tervikuna sisuliselt käsitletud. Nõukogude süsteem ei näinud siin erilist probleemi: oli koht ja oli palk, mille diferentseerimisvõimalused olid minimaalsed. Nüüd, mil eelmise süsteemi kõikvõimas palga tariifiteatmik on kaotanud oma toime, on tekkinud teatud vaakum, sest on selgusetu, mille alusel, mis moodi jagada palgafondi, kellele ja kuidas maksta palka. Näib, et palgajaotuse valdkonnas on hakanud domineerima mitmesugused modernsed müüdid, aga mitte analüütilised lähenemised. Müüdi all ma mõtlen vaadete süsteemi, kus esiplaanil on emotsioonid, usk ja veendumus ning kus põhiideestiku esitamisel ei kasutata loogilis-analüütilist tõestusviisi.

Nüüd olen vist loonud petliku ootuse, et ehk annab M. L. Bellas'i kirjutis kõikehõlmava ja igati O.K. lahenduse Eesti ja Tartu Ülikooli palgaprobleemidele. Ei, seda siiski ei juhtu. Artiklil on kolm väärtust (oletatava Eesti lugeja jaoks):

1) informatsioon palkade diferentsidest ainevaldkondade lõikes Ameerika ülikoolides (tõsi küll, andmestik on enam kui 10 aastat vana, kuid palkade diferentseerumise seisukohalt on aeg ehk teisejärguline);

2) informatsioon teguritest, mis mõjutasid akadeemiliste palkade suurust; ja

3) analüütilise akadeemilist palgapoliitikat käsitleva mõtteviisi arendamine — ka meil oleks mõtet teada, mille alusel ja mis tegurid kujundavad palka.

Tabelis on toodud 1984. aasta USA kolledžite ja ülikoolide õppekoosseisude keskmised palgad ja mõningad tööjõuturu parameetrid ainevaldkondade kaupa. Siit võib igaüks uudistada, kuivõrd prestiižikas eriala oleks tal Ameerika taustsüsteemis. Nagu näeme, saavad Ameerika ülikoolides reeglina kõige suuremat palka hambaarsti (44 214 $) ja väikseimat raamatukogunduse eriala õppejõud (23 658 $). Suurima keskmise palga suhe väikseimasse on 1,9. Teiseks on oluline tähele panna seda, et ülikoolis töötav professionaal teenib keskmiselt oma mitteakadeemilisest kolleegist ligi viiendiku rohkem. Ja kolmandaks, ülikoolide õppejõudude palgad on suhteliselt ühesugusemad, ühtlasemd, vähem diferentseeritud kui praktikute omad: standardhälbed vastavalt 5,3 ja 9,0. Loomulikult tuleb aru saada sellest, et numbrid, millest on jutt, ei ole mingid normatiivid või palgamaksmise etalonid, vaid et tegemist on palgaerinevuste faktilise seisuga. (Nii ei pea olema, nii lihtsalt on.)

M. L. Bellas'i eesmärk ei olnud info jagamine palga tasemetest, seda on huvitav ehk teada meil, teda huvitasid tegurid, mis tingivad erinevusi akadeemilistes palkades. Ta uuris regressioonanalüüsiga enam kui paarikümne nii individuaalse (sugu, vanus, publikatsioonid, kraad jne.) kui kontekstuaalse (naiste osatähtsus erialal, tööpuudus jne.) teguri mõju palgale. Tulemuseks oli küllaltki hea regressioonmudel, mis prognoosis (R^2) 65,5% palkade variatiivsust. Järgnevalt lühidalt teguritest, mis mõjutasid akadeemilise ameeriklase palganumbrit.

Kõigepealt soo mõjust. Otseselt sugu — kas oled mees või naine — ei mõjutanud saadud palga summat, soo mõju oli kaudne, see ilmnes koosmõjus mingi teise tunnusega:

— palga suurust mõjutas naiste osatähtsus erialal. Piltlikult võiks öelda nii, et 1% naisi erialal — muude tegurite samaksjäämise korral — vähendas palka 32 $ aastas;

— pärast kraadi kaitsmist on järgnevatel tööaastatel naiste palgatõus peaaegu kaks korda aeglasem kui meestel;

— olla naine ja õpetada võimalikult palju põhiõppe *(undergraduate)* üliõpilast tähendab tõenäosust saada suhteliselt väikest palka.

Mõned seosed olid triviaalsed, nagu näiteks ametikoha, publikatsioonide arvu ja aastas töötatud kuude mõju palgale. Loomulikult, mida kõrgem ametikoht, mida enam publikatsioone või mida pikem on töövahekord, seda suurem on palk.

Mõningad seosed vääriksid aga kindlasti teadvustamist ja tähelepanu ka meil.

— Mida suurem tööpuudus erialal, seda väiksem akadeemiline palk.

— Mida rohkem on antud professiooni jaoks mitteakadeemilisi töökohti, seda suurem palk ülikoolis. Üks enamprotsent praktikuid erialal andis õppejõu aastapalgale juurde 24 $.

— Mida suurem on mitteakadeemiline, seda suurem on ka akadeemiline palk.

— Teadusülikoolide palgad on suuremad rakenduslike omast.

— Riiklikes ülikoolides on palgad suuremad eraülikoolide omast.

Ja nüüd kõige üllatuslikumad seosed:

— mida enam õpetada põhiõppe üliõpilast, seda väiksem on palk. Keskmine nädalakoormus oli 8,2 tundi õppetööd (σ=5,7). Piltlikult iga (nädala) tund õppetööd üliõpilastega vähendas õppejõu palka 180 $;

— kraadiõppele kulutatud aeg ei andnud palka juurde, küll aga lisas seda administratiivne tegevus. 1 tund=120 $;

— kõrgepalgalise õppejõu indikaatoriks on assistentide *(research assistent)* olemasolu.

Kes soovib kõike täpsemalt lugeda, siis artikkel on kättesaadav meie raamatukogus: **M. L. Bellas Comparable Worth in Academia: the Effects on Faculty Salaries of the Sex Composition and Labor-Market Conditions of Academic Disciplines**. *American Sociological Review*, 1994, Vol. 59. Ja kes tunneb veelgi suuremat huvi, siis artikli lõpus toodud kirjandus aitab avada ukse akadeemilisi palku käsitlevate uurimuste maailma.

Akadeemilised palgad Ameerikas (1984)

Ainevald	Keskmine aastapalk ($)	Naiste % erialal	Töötute % erialal	Antud erialal väljaspool ülikoole (%)	Keskmine erialane palk väljaspool ülikoole ($)
Stomatoloogia	44 214	15,7	0,1	99,4	40 005
Meditsiin	43 160	25,5	0,2	96,0	50 005
Õigus	40 670	34,0	0,5	99,3	30 518
Põllumajandus	36 879	12,9	0,8	43,4	31 063
Insenerialad	35 694	4,6	0,5	65,5	35 133
Geoloogia	33 206	13,5	0,3	58,1	33 602
Keemia	33 069	16,2	1,1	61,9	32 489
Füüsika	32 925	7,2	1,2	40,7	33 434
Bioloogia	32 605	29,8	1,4	27,4	30 500
Majandus	32 179	14,8	0,3	34,2	37 052
Filosoofia	31 430	23,1	1,8	17,1	18 500
Ajalugu	31 276	30,5	1,5	20,5	21 113
Äri	30 753	27,1	1,9	98,9	20 244
Arhitektuur	30 337	31,6	1,1	98,3	21 758
Psühholoogia	29 894	45,5	1,1	51,0	30 807
Ped., psühhol.	29 675	49,5	0,9	82,5	20 195
Sotsiaaltöö	29 208	80,0	1,9	98,6	16 965
Matemaatika	29 128	15,4	0,4	17,9	32 537
Pedagoogika	28 952	48,1	0,7	97,1	19 465
Sotsioloogia	27 633	40,9	2,1	12,8	21 600
Kunst	27 198	57,6	2,1	96,6	11 586
Muusika	26 548	45,5	4,3	98,5	16 193
Ajakirjandus	25 950	52,3	3,1	93,4	20 135
Inglise keel	25 892	53,6	1,9	12,1	18 000
Võõrkeeled	25 566	55,0	3,5	12,1	20 352
Eelkool. ped.	24 924	94,2	1,4	96,2	17 505
Näitekunst	24 865	58,5	5,5	97,1	20 005
Raamatukogundus	23 658	82,2	1,1	78,9	15 980
Keskmine	30 982	36,1	1,5	64,5	25 598
St. hälve	5,303	21,5	1,3	34,2	9,052

Eesti Teaduste Akadeemia ja Tartu Ülikool kuulutavad Avatud Eesti Fondi toetusel välja

INGLISKEELSETE SOTSIAAL- JA HUMANITAARTEADUSLIKE TÖÖDE KONKURSI

Konkursi eesmärk on premeerida Eestis elavaid sotsiaal- ja humanitaarteadlasi, kelle uurimused on leidnud tunnustust arenenud läänemaades, ning aidata kaasa teadusliku uurimistöö ja kõrghariduse edenemisele Eestis. Preemiate üldsumma on 57 tuhat krooni. Preemiate arvu ja suuruse määrab konkursikomisjon lähtudes tööde hulgast ja tasemest.

Konkursile võib esitada **1992. aastal ja hiljem väljaspool Eestit inglise keeles avaldatud töid kõigi sotsiaal- ja humanitaarteaduste alalt.** Esitatavaks tööks võib olla artikkel, artikliteseeria või raamat (monograafia, kogumik, õpik jms.). Artikliseeria sama(de) autori(te) sulest ei pea tingimata olema pühendatud ühele probleemile. Oma töid saavad konkursile esitada vaid autorid ise. Kollektiivsete tööde puhul võivad kaasautorid elada väljaspool Eestit, kuid premeeritakse ainult Eestis elavaid autoreid.

Konkursile ei võeta Eestis 1994. aastal korraldatud ingliskeelsete sotsiaalteaduslike tööde konkursil osalenud töid. Konkursile võib esitada töid, mis osalevad või on osalenud teistel konkurssidel. Esitada tuleb üks eksemplar (originaal või koopia) töö(de)st koos autori kaaskirjaga, milles leiduvad autori(te) kohta järgmised andmed: nimi, töökoht, aadress ja telefon. Mitme autori puhul kirjutab kaaskirjale alla autorite kollektiivi juht.

Tööd tuleb esitada **hiljemalt 1. maiks 1995** aadressil: Eesti Keele Instituut, Roosikrantsi 6, EE 0100 Tallinn (ümbrikule märkida «Ingliskeelsete tööde konkurss»). Konkursi tulemused tehakse teatavaks 1995. aasta juunis.

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

Edustuse koosolekult

22. veebruari koosolekul esitas lahkumisavalduse TÜÜ Valitsuse esimees Kaupo Karelson.

Ta põhjendas seda suure ajapuudusega seoses kohtuasjadega. Edustus vabastas Kaupo Karelsoni, seoses sellega loeti lahkunuks kogu senine TÜÜ Valitsus. Uue valitsuse moodustajaks valiti üksmeelselt senine tööbörsi projektijuht Andres Salu. Kuni 8. märtsini, mil ta esitab oma valitsuse koosseisu, täidavad oma ametikohustusi senised funktsionärid.

● **Esialgse ülevaate oma tööst andis revisjonikomisjon.** Töö jätkub ning täpsemalt räägitakse sellest järgmisel koosolekul.

● **Kultuurisekretär Erika Ellamaa tutvustas 8. märtsil toimuvat kodu- ja välistudengite ühispidu.** Sissepääs on tasuta, tantsuks mängib Viljandi Kultuurikolledži ansambel Untsakad. 13. märtsil võib Vanemuises poole hinnaga vaadata etendust «Orkester».

Eesti Üliõpilaskondade Liidu president Meelis Kitsing rääkis EÜL-is toimuvast. Plaanis on korraldada aprillis Eesti tudengite kevadpäevad.

● **Arne Otter tutvustas taas õppelaenu võtmise ja käendamise tingimusi ning nendesse kavandatavaid muudatusi.**

LY LEEDU,
TÜÜ infosekretär

Üliõpilane!

MIDA ARVAD LIHAVÕTTE-VAHEAJAST?

Alates järgmisest õppeaastast võiks aprilli algul olla nädalane lihavõttevaheaeg. Selle võrra muutuks lühemaks jaanuari talvevaheaeg. Mida Sina arvad?

Palun teata oma mõtetest edustusse **8. märtsiks**. *Asume Ülikooli 20—305.*

Välistudengite klubi

8. märtsil kell 19 toimub ülikooli vanas kohvikus suur KODU- JA VÄLISTUDENGITE ÜHISPIDU.

Tantsuks mängib ansambel UNTSAKAD.

Kavas välistudengite klubi loomine. Sissepääs peole tasuta, söök, jook ja muu meelepärane tuleb pidulistel ise endale võimaldada. Tule Sinagi! See pidu on suurepärane võimalus suhelda välistudengitega.

Hea teatri-sõber!

Talv on olnud vaatamata meie põhjamaisusele üllatavalt niru ning nii mõnegi tudengi näole on ilmunud tüdimust väljendav ilme. Eks lumerõõmudest ilmajäämine on põhjamaalasele muidugi pettumus, eriti kui kõhn rahakott ei võimalda väikest vaheldust Alpi lumistel nõlvadel ega kargel Lapimaal. Õnneks on siiski ka kodukandis võimalusi oma hinge turgutada ja kevadele rõõmsama meelega vastu minna. Peeter Volkonski kutsub kõiki teatrihuvilisi ülikoollasi oma vastvalminud etendusele **«Orkester» Vanemuise teatri väikeses saalis 13. märtsi õhtul kell 18.** See on noortepärane kaasakiskuv näidend, kus Volgi partneriks on Helje Soosalu, Tiia Porss, Kais Adlas, Kersti Neem, Malle Koost ja Diana Klas. Vastu tulles tudengkonna soovile võimaldab Vanemuise rahvas kõigil huumorimeelega õppuritel ja ülikooli töötajatel saada osa 13. märtsi esietendusest odavama hinnaga — muidu 35 krooni maksva pileti saab huviline osta TÜÜ Edustuse ruumest vaid 20 krooni eest. Armsad tudengid, võtke kaasa oma neiud-kavalerid ja tehke neile meeldejääv õhtu. Selleks astuge edustuse ruumest vana kohviku peal läbi enne 10. märtsi ja lunastage pilet.

Pakutud teatrisoodustus on järjekordne TÜÜ Edustuse ja Vanemuise teatri vahelise koostöö tulemus. Seda soodustust on kasutanud juba paarsada tudengit ja kuuldu järgi on rahuloluks olnud põhjust. Esimene tudengitele mõeldud etendus oli «Iwona, Burgundia printsess». Selle kõrgetasemelisus tõstis paljude teatrisõprade silmis Vanemuise seni vahel keskpäraseks hinnatud mainet. Kõmu levib kiiresti ja jõulueelsel «Kuningas Lear'i» etendusel oli tudengite ja nende tuttavate osakaal vaatajaskonnas tubli enamus.

Etendusi võiks toimuda ka tihedamini, kui leiduks hakkajaid inimesi, kes väikese tasu eest tuleksid piletilevitajaks. Suur tänu neile, kes samasugusele üleskutsele on seni reageerinud.

Kõik, kes soovivad näha populaarseid «Pisuhänna» ja «Second-hänna» etendusi, oodaku aprillini, mille 26. ja 27. kuupäeval on järjekordne võimalus saada kordumatu teatrielamus säästes samal ajal hulk kroone.

ERIKA ELLAMAA,
TÜÜ Valitsuse
kultuurisekretär

Tule teatrisse!

«Raamatukogu teeninduse toimivus»

Nii võiks sõnastada 6.—12. märtsini korraldatava lugejaküsitluse teema. Usun, et põhijoontes teame, millega raamatukogu püsi- ja juhukasutajad rahul on, mis neid häirib, nurinat või lausa pahameelt tekitab. Küsitlusega kogutud andmestik on meile toeks nende ebakohtade kõrvaldamisel.

Nädala jooksul jagame välja mitmeid ankeete, mille küsimustikku palume süveneda ja täidetult tagastada. Ankeedi võite anda raamatukogutöötaja kätte või lasta selleks ettenähtud kastidesse.

Vastuseid ja hinnanguid ootame selle kohta, miks raamatukogusse tulite ja kas päev oli tulemuslik; kas saite kätte soovitud materjalid; kas raamatukogutöötaja abi oli küllaldane jvm. Vastajate endi huvides on anda meile võimalikult palju teavet, mis häirib, mis on raske või ebaotstarbekalt korraldatud, millisest kirjandusest puudust tuntakse. Seda võib suvalise küsitluslehe tagaküljele kirjutada või ka ise uuringugrupi liikmetele öelda. Uuringustaap asub **ruumis 319** teaduskirjanduse lugemissaalide poolel ja seal on alati keegi, kes vastab küsimustele ja kes on huvitatud teie ettepanekutest-märkustest.

Raamatukogutöötajatelegi on see nädal pingeline. Lisaks tavapärasele tööle teeme kõikvõimalikku statistikat.

Meie eesmärk on teada saada, kuidas ollakse rahul teaduskirjanduse ja ajakirjanduse valikuga. Seetõttu palume olla varmad vastama lugemissaalide avariiulite juures. Lisaks küsitlusele peame statistikat välisajakirjade kasutatavuse kohta. Kuna ajakirjad on väga kallid, korrigeerime kasutusandmeid, arvestades järgmise aasta tellimust.

Küsitluse aluseks on Ameerika teadusraamatukogude jaoks väljatöötatud metoodika (*Measuring Academic Library Preformance. A Practical Approach.* Chicago-London, 1990 (Am. Lib. Ass.)), mida on kasutatud umb. 20 Ameerika ja Euroopa ülikooli raamatukogu. Meie raamatukogu osaleb selle uuringuga ühisprojektis «Eesti, Läti, Leedu ja Rootsi teadusraamatukogude organisatsioon ja töökorraldus», mida juhib Stockholmi Ülikooli raamatukogu. Ankeetide vormistamisel ja andmete töötlemisel on abiks meie ülikooli sotsiaalteaduskond.

KÜSITLUSELE KAASA AIDATES ON TEIL VÕIMALUS MÕJUTADA RAAMATUKOGU TÖÖKORRALDUST!

KOOSTÖÖ EEST TÄNADES

MALLE ERMEL,
raamatukogu direktor

Konkurss Turu Ülikooli stipendiumile

Üliõpilasel/magistrandil on võimalik õppida Soomes Turu Ülikoolis 1995/96. õppeaastal 3 kuud kuni akadeemiline aasta. Dokumendid esitada välissuhete talitusse **1. aprilliks 1995**.

Turu Ülikool on määranud stipendiumi kogusuurusega 20 kalendrikuud soovitavalt üliõpilastele ja magistrantidele järgmistest ülikoolidest:

Gdanski Ülikool,
Tartu Ülikool,
Rostocki Ülikool,
Albert Szent-Györgyi Ülikool Szegedis,
Attila Jozsefi Ülikool Szegedis.

Stipendiumi suurus on 3000 FIM-i kuus ja see sisaldab:

* elamiskulud,
* üliõpilasliidu osamaksu,
* majutuse.

Reisikulud ei ole stipendiumi sisse arvatud.

Õppeperiood: 1. 09. 1995—31. 05. 1996. Stipendiumi pikendamist ei ole ette nähtud.

Õppekeel:

On vajalik soome keele või inglise keele hea oskus. Õppetöö toimub soome keeles, üksikud kursused on inglise keeles. Magistrantidele mõeldud kursused põhinevad inglise keelel.

Avalduse esitamine:

1. Vabas vormis avaldus koos põhjendusega oma ülikooli rektori nimele.
2. Dekaani soovituskiri.
3. Keeleoskuse tõend.
4. Väljavõte õpinguraamatust.

Lõplik valik toimub juunis Turu ülikoolis. Kogu summa stipendiumideks on ette nähtud kõikide ülalloetletud ülikoolide peale.

Valitud üliõpilastele/magistrantidele teatatakse 30. juuniks.

NB! Veel on võimalik esitada avaldusi õpinguteks teistes Soome ülikoolides 1995. aasta sügissemestril.

SIRJE ÜPRUS,
välissuhete talituse
peaspetsialist

❐ Turu Ülikooli arstiteaduskonna õppehoone.

Spordikeskus teatab

Ujumisega Taanimaale

Eesti Tervisespordi Ühendus ja Eesti Ujumisliit on algatanud ürituse «Uju terviseks».

Ujumishuviliste ergutamiseks on välja pandud 4 välisreisi, 3 võitu kuni 400 krooni ja 50 väiksemat eset (reklaamsärgid, ujumistarbed). Loosimisele lähevad osavõtjakaardid, kus on õpetaja märge, et ajavahemikus 1. märtsist 1. maini on ujumas käidud 10 korda. Osavõtjakaardid on tasulised: täiskasvanuile 5 kr., õpilastele, üliõpilastele ja pensionäridele 2 kr. Kaarte saab spordikeskusest või TÜ tundide ajal õpetaja Kaja Haljastelt.

TÜ ujumistunnid on 6. keskkoolis T, K ja R. Registreerimine koos kuu ettemaksuga spordikeskuses (Jakobi 5, tel. 434 790).

Praegu töötavad ujulad on kõik kaherajalised, Vanemuise 25 kutsekeskkoolis ja 5. keskkoolis 25 m, 6. keskkoolis 20 m ja Kaunase pst. 16. keskkoolis 17,5 m. Igasse ujulasse saab ka nn linnakodanike tundi. Vanemuise tänava ujulas maksab 45 min. 15 kr., 6. keskkoolis 60 min. 7 kr.

Loosimisele pääsemiseks tuleb osavõtjakaardid tagastada spordikeskusse või ujumisõpetajale kas aprilli viimasel nädalal või kuni 4. maini.

Tartu Ülikooli avatud uste päevad

23. märts

kl. 11—12	AVAMINE	Peahoone, Ülikooli 18, aula
12—13	FILOSOOFIATEADUSKOND	Peahoone, Ülikooli 18, aula
13.30—14.30	FILOSOOFIATEADUSKONNA ERIALAD	osakondade ruumides
12—13	KEHAKULTUURI-TEADUSKOND	Spordihoone, Ujula 4, ruum 204
13—14	FÜÜSIKA-KEEMIA-TEADUSKOND	Keemiahoone, Jakobi 2, ruum 320
14—15	MATEMAATIKA-TEADUSKOND	Peahoone, Ülikooli 18, aula
15—16	USUTEADUSKOND	Peahoone, Ülikooli 18, aula
16—17	MAJANDUSTEADUSKOND	Nooruse 9, aula

24. MÄRTS

11—12	SOTSIAALTEADUSKOND	Füüsikahoone, Tähe 4, ruum 156
12.30—13.30	BIOLOOGIA-GEOGRAAFIA-TEADUSKOND	Vanemuise 46, ruum 225
14—15	ARSTITEADUSKOND	Keemiahoone, Jakobi 2, ruum 226
14.30—15.30	ÕIGUSTEADUSKOND	Peahoone, Ülikooli 18, aula

Inglise keele testi tutvustatakse 23. märtsil kl. 17—18 Tähe 4—160 ja saksa keele testi kl. 17—18 Tähe 4—170.

24. märtsil toimub inglise keele testi tutvustamine kl. 16—17 Tähe 4—160 ja saksa keele testi tutvustamine samas ruumis kl. 17—18.

Ülikooli muuseumidesse saavad avatud uste päevadele tulnud 23. ja 24. märtsil tasuta.

INFO! INFO! INFO!

10. märtsil ajaloomuuseumi konverentsisaalis

KORP!VIRONIA TEADUSPÄEV

RAHA: MÕJU MAJANDUS-SÜSTEEMILE JA ÜHISKONNALE TERVIKUNA

kl. 11 Prof. Mart Sõrg, Eesti Panga Nõukogu liige — «Inflatsioon Eestis».

kl. 11.45 Basil Zavoico, IMF-i esindaja Eestis — «Rahvusvahelise Valuutafondi roll üleminekumajandustes».

kl. 12.30 kohvipaus.

kl. 13 Tanel Ross, Eesti Panga peaspetsialist — «Avatud ühiskond ja rahapoliitika — tuleviku valikud».

kl. 14 lõuna.

kl. 15 Jaan Priisalu, magister, Küberneetika Instituudi infotehnoloogiaosakond — «Panganduse infotehnoloogia».

kl. 15.45 Tarvo Seenmaa — «Gentrifikatsioon».

Osavõtumaks 10 krooni.

ARVUTIÕPE

Arvutiõppe täienduskursus ülikooli töötajatele (Corel Draw 3.0) toimub 20.—23. märtsini. Kursustele registreerimine algab 6. märtsil. Info dekanaatidest.

ÕPETATUD EESTI SELTSI

1104. koosolek on kolmapäeval, 8. märtsil kell 16.15 TÜ peahoones nõukogu saalis.

Koosolekuga tähistatakse **prof. H. Moora 95. sünniaastapäeva**. **V. Trummal** annab ülevaate H. Moora tegevusest arheoloogia, **J. Linnus** etnograafia vallas.

«MIS ON INIMÕIGUSED?»

AEGEE-Tartu seminar «Mis on inimõigused?» lükatakse Konrad Adenaueri Fondi palvel edasi 7.—9. aprillile.

Osavõtuavaldusi saab õigusteaduskonna dekanaadist. Viimane sisseandmise tähtaeg 20. märts.

TARMO SILD

TEOTAHTELINE TUDENG!

Lähenemas on ülikooli kevadpäevad. Kui sul on soovi ja tahtmist kaasa lüüa nii heade mõtete kui ka tegudega, tule teisipäeval, 7. märtsil kell 20 Narva mnt. 27 kohvikusse.

TÜ KLUBI JA KULTUURIKLUBI

Ajakirjandusüliõpilast JAANUS MEINARTIT mälestab
Universitas Tartuensise toimetus

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 6409. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

RMTK

NR. 7 (1782)
REEDE,
10. MÄRTS 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

JÄRGMISEL NÄDALAL ILMUB KA UT ERINUMBER SISSE-ASTUJATELE!

Tartu ja Groningeni ülikooli vahel sõlmiti koostööleping

1.—6. märtsini viibis Hollandis ülikooli delegatsioon koosseisus rektor prof. Peeter Tulviste, välissuhete talituse peaspetsialist Sirje Üprus, õigusteaduskonna dekaan dr. Peep Pruks ja germaani-romaani filoloogia osakonna juhataja prof. Karl Lepa. Sõlmiti koostööleping Tartu ja Groningeni ülikooli vahel.

Lepingule kirjutasid alla TÜ rektor prof. Peeter Tulviste ja Groningeni Ülikooli president prof. dr. E. Bleumink. Juba toiminud koostöö sai raami viieks aastaks. Lähemal ajal täpsustatakse tööplaan.

1614. aastal asutatud Groningeni Ülikoolis saab õppida 50 erialal, selles on 18 500 üliõpilast (kõik astmed) ja 5000 töötajat. Seni on meie ja Groningeni ülikooli vahel mitmesugune koostöö juba toimunud, nagu näiteks külalislektorite loengud, TEMPUS-e projekt *(Minor languages)* jm. Sirje Üpruse sõnul oli kohapeal lepingu sõlmimiseks põhjalikult ettevalmistustööd tehtud. Enne lepingule allakirjutamist esimese päeva õhtul tutvustati lähemalt teaduskondade ja teiste üksuste koostöösoove.

Delegatsiooni liikmed tutvusid erinevate teaduskondadega, raamatukogu, kliinikute jm., kust toodi kaasa mitmeid häid ideid. Raamatukogule oli üllatuseks meie vanade raamatute restaureerimine, selleski valdkonnas huvitutakse koostööst.

Ülikooli esindus tutvus ka Groningeni linna ja provintsiga. Viimasel päeval külastati Amsterdami Ülikooli.

VARJE SOOTAK

❐ Groningeni Ülikooli peahoone.

❐ Tartu Ülikooli rektor professor P. Tulviste ja Groningeni Ülikooli president prof. dr. E. Bleumink lepingule alla kirjutamas.

SIRJE ÜPRUSE foto

Tartu Ülikooli seadus on välja kuulutatud

6. märtsi hilisõhtul kuulutas EV president Lennart Meri otsusega nr. 505 välja Tartu Ülikooli seaduse, teatas presidendikantselei pressinõunik Indrek Treufeldt. Seadus annab ülikoolile muuhulgas õiguse tagasi taotleda talle enne 1940. aasta suve kuulunud varasid. Ülikoolis tegeldakse praegu varade nimekirja täpsustamisega, sest on ilmnenud, et arhiiviandmed, mis tõestaksid ülikooli omandiõigusi teatud konkreetsete objektide suhtes, on kohati ebatäiuslikud. Ülikooli kinnisvarade seisu tutvustatakse ülikooli märtsikuu nõukogus. Pärast seda asub ülikool oma taotlusi vormistama.

URMAS AUNIN

❐ Helsingi Ülikooli poolt olid väitekirju üle andmas HÜ jurist Olli Muttilainen (vasakult) ja teabetalituse juhataja Rauno Velling. Viimasest paremal on rektori referent Katri Raik ja rektor Peeter Tulviste.

ANDRES TENNUSE foto

500 kilo väitekirju

Teisipäeval, 7. märtsil kohtus rektor prof. Peeter Tulviste Helsingi Ülikooli teabetalituse juhtaja Rauno Vellinguga, kes andis Tartu Ülikoolile üle Helsingi Ülikooli kahel viimasel aastal trükitud väitekirjade kogu. Rauno Vellingu sõnul on väitekirju kõigilt erialadelt. Väitekirjade arvu kohta ütles hr. Velling, et trükised kaalusid kokku 500 kilo. Kolm aastat tagasi toodi Tartusse ja kingiti ülikoolile veelgi suurem arv trükiseid. Väitekirjad jäävad hoiule ülikooli raamatukogu dissertatsioonide fondi.

Samuti tutvustas Rauno Velling Helsingi Ülikooli ja Soome TV-kanali MTV ühist telesaadete programmi «MTV-Akadeemia» (MTV-Akatemia), mis on eetris 1993. aastast alates. Saatesarjas esinevad populaarteaduslike ja üldharivate loengutega Soome tuntumad teadlased. Hr. Vellingu sõnul on Helsingi Ülikoolil plaanis edaspidi saadetesse esinema kutsuda Eesti ja ka Tartu Ülikooli tuntumaid teadlasi ning õppejõude.

Helsingi Ülikoolis tegutseb ka oma televisioonikeskus, mis valmistab populaarteaduslikke õppefilme ja teleprogramme. Hiljuti käidi näiteks Lätis jäädvustamas seal elavaid viimaseid liivlasi. Kümmekond õppefilmidega videokassetti anti üle ka Tartu Ülikoolile.

URMAS AUNIN

ACTA DIURNA

● 2. märtsil alustas onkoloogiakliinikus tööd USA suurfirmas General Motors valminud **kompuuter-tomograaf.**

● 3. märtsil tähistati teaduskonverentsiga ajaloomuuseumis geograafiaprof. **Salme Nõmmiku 85. sünniaastapäeva.**

● 3. märtsil peeti Vanemuise 46 õppehoones **Eesti Matemaatika Seltsi üldkoosolek.**

● 3. märtsil toimus **Gaudeamuse** peatoimkonna koosolek (vt. 3. lk.).

● **1.—6. märtsini viibis ülikooli delegatsioon eesotsas rektoriga Hollandis. Sõlmiti koostööleping (vt. 1. lk.).**

● 6. märtsil kuulutas president välja **TÜ seaduse** (vt. 1. lk.).

● 6. märtsil avati raamatukogus **Kalli Kalde graafika ja pisiplastika näitus.** See jääb avatuks 3. aprillini.

● 6.—12. aprillini toimub raamatukogus **kompleksne lugejauuring** (vt. eelmist UT-d).

● 7. märtsil kingiti ülikoolile **Helsingi Ülikooli väitekirjade kogu** (vt. 1. lk.).

● 7.—8. märtsini esines personalitöö loengutega **Pennsylvania Ülikooli personaliosakonna asejuhataja dr. Phyllis Lewis** (vt. 2. lk.).

● 8. märtsil tähistas Õpetatud Eesti Selts prof. **Harri Moora 95. sünniaastapäeva.**

● 9. märtsil avati humanitaarraamatukogus **õiguskirjanduse osakond.**

● 10. märtsil kaitses matemaatikateaduskonnas doktoritööd **Aarne Kokk** ja magistritööd **Rain Oks.**

● 10.—11. märtsini toimub Tartus Eesti **koolinoorte füüsikaolümpiaadi lõppvoor.** Avamine kl. 11 füüsikahoones, lõpetamine kl. 15 aulas.

● **12. märtsil alustab TÜ ajutine kaplan mag. theol. Andres Taul ülikooli jumalateenistusi ajaloomuuseumis.**

● 14. märtsil valib TÜ nõukogu **Skytte medali** saaja.

● 18. märtsil tähistab **Tartu üliõpilaste looduskaitsering** 37. aastapäeva.

● 14. märtsil toimub Tartu näitusehallis **Innovaatika teabepäev.**

Teabetalitus
UT

Haapsalus infopäeval

Esmaspäeval korraldas Lääne maavalitsus Haapsalus oma koolidele infopäeva, kus jagasid õpilastele sisseastumisteavet Eesti kõrgkoolide esindajad. Tartu Ülikooli tutvustasid vastuvõtutalituse peaspetsialist Aime Randveer ja üliõpilastalituse peaspetsialist Andres Salu. Kaasa võeti mitmesugust ülikooli tutvustavat materjali, sealhulgas eelmise aasta vastuvõtu tulemused. Andres Salu pidas loengu TÜ õppetöö korraldusest ja ülikooli suundumustest, Aime Randveer kõneles sisseastumistingimustest. Näidati ka ülikooliteemalist videoprogrammi.

Viis päeva personalitööd

Lõppema hakkav nädal tõi ülikooli taas ühe kauge külalise Pennsylvania Ülikooli personaliosakonna asejuhataja dr. Phyllis Lewise. Fulbrighti programmi raames saabunud õpetlase ajakava kujunes üsna tihedaks. Nelja Tartus veedetud päeva jooksul kohtus 20-aastase kõrgharidusalase administratiivtöö kogemustega spetsialist ülikooli juhtidega, konsulteeris vastloodud personaliosakonda, külastas majandusosakonda ning esines psühholoogia- ning majandustudengitest auditooriumile uuemaid motivatsiooniteooriaid käsitlenud loenguga.

Külaskäiguaja sisse mahtusid ka kaks avalikku loengut ülikooli nõukogu saalis. Personalitööspetsialisti kuulama tulnud dekanaatide juhatajad, administratiivtöötajad, personaliosakonna esindajad ning üksikud asjahuvilised üliõpilased said teadmisi Ameerika kõrgharidussüsteemi eripäradest ning sellest, kuidas käib TÜ-st ligi kolm korda suuremas Pennsylvania Ülikoolis töö nii akadeemilise kui mitteakadeemilise personaliga. Täna lõppenud visiidist lõikas suuremat kasu siiski ehk arengupersonaliosakond, kellel avanes võimalus õppida teiste kogemusi ning kõrvutada oma tegevuskavasid organisatsiooni omadega, mille personalitööalane tegevus on mõõdetav aastakümnetega.

RAIVO VALK,
TÜ personalijuht

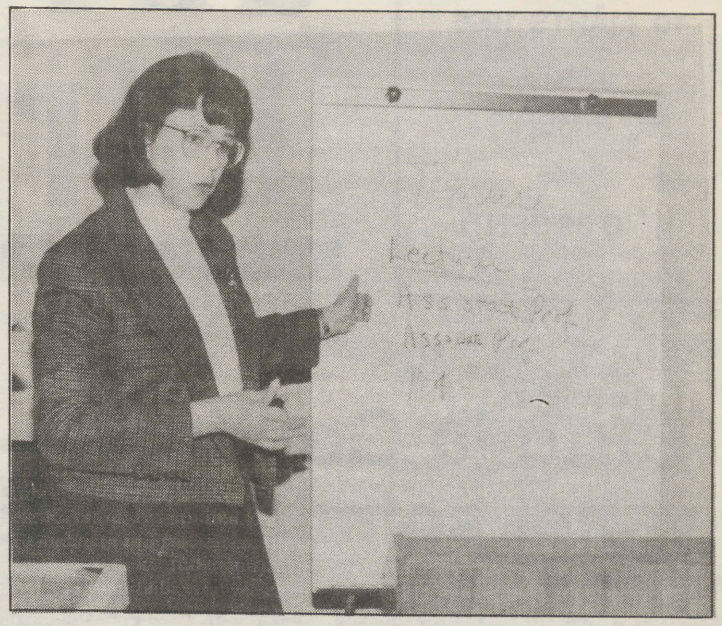

❐ **Pennsylvania Ülikooli personaliosakonna asejuhataja dr. Phyllis Lewis nõukogu saalis loengut pidamas.**

ANDRES TENNUSE foto

TÜ NÕUKOGUS

28. veebruaril

● **1995. AASTA EELARVEST. Käesoleva aasta eelarve kujunemist ja sellega seonduvaid probleeme tutvustas ülikooli eelarvekomisjoni esimees prorektor JAAK AAVIKSOO.**

Eelarveprojekti valmistas ette rektori käskkirjaga moodustatud eelarvekomisjon (esimees prorektor prof. Jaak Aaviksoo, liikmed prof. Ants Peetsalu, prorektor Riho Illak, pearaamatupidaja Epp Vengerfeldt, plaanifinantsosakonna juhataja Oleg Andla, prof. Ain Heinaru ja dots. Ivar-Igor Saarniit), kes tegeleb samuti käesoleva aasta eelarvega seonduvate jooksvate küsimustega. Nõukogus arutusele tulnud eelarveprojekti arutas eelnevalt ülikooli valitsus ning kiitis selle heaks.

Komisjoni esimees ütles, et parandatud hariduseelarve sai ülikool kultuuri- ja haridusministeeriumist (KHM) alles mõni päev tagasi ning et Teadusfondi ametlikku baaseelarvet pole veel kohale jõudnud. Saabunud oli küll pedagoogide täienduskeskuse (920 000 kr.) ja täppisteaduste kooli eelarve (764 000 kr.). Komisjoni töö tegi raskemaks ka asjaolu, et ministeeriumi uue määruse järgi mindi üle kuluartiklite uuele nomenklatuurile, kuid ülikooli oli saabunud ainult määruse lisa. Puuduvad kommentaarid, selgitused.

* * *

1995. aasta riigieelarve seadus võeti vastu detsembri lõpus. Tartu Ülikooli puudutavalt oli selles ette nähtud:

— ülikoolide kogusumma 272 488 000 krooni (sellest TÜ-le trükiste soetamiseks 9 000 000 krooni;

— Teadusfondi summad 166 870 000 krooni;

— investeeringute summad 95 476 000 krooni, s.h. TÜ humanitaarteaduste õppehoonele 4 000 000 krooni ja ülikooli kapitaalremondiks 13 000 000 krooni;

— sotsiaalministeeriumi investeeringusummades 4 500 000 krooni TÜ biomeedikumi hoonele.

Kõrghariduse eelarveline finantseerimine (5 riiklikku ülikooli ja 7 rakenduskõrgkooli) kasvas eelmise aastaga 1,41 korda (palgafond sealhulgas mitteametlikel andmetel 1,31 korda). Meie ülikooli kasv oli vastavalt 1,53 ja 1,40 korda. Prorektor Jaak Aaviksoo selgitas, et niisugune kasv oli tingitud eelkõige ministeeriumi poolt aktsepteeritud **uutest finantseerimispõhimõtetest**. Finantseerimisel võeti aluseks kinnitatud vastuvõtuarvud ja nominaalõppeaeg ning erialade erinev maksumus. Uut printsiipi rakendati selle aasta eelarves vaid osaliselt, sest Tartu Ülikoolile soodus, ent järsk üleminek oleks seadnud raskuse ette mitmed teised kõrgkoolid. Uutmoodi finantseerimise aluseks on tingüliõpilaste arv ja käesoleval aastal on TÜ osakaal kõrghariduse eelarves 38,1% (eelmisel aastal 34,8%). Üldse on Eestis 41 647 tingüliõpilast, TÜ-s sealhulgas 16 843 ehk 40,4%.

* * *

Ülikooli **hariduseelarve** (146 247 000 kr.; eelmisel aastal 93 792 000 kr.) kasvas 1,56 korda e. 57%. Koos teaduseelarve ja teiste, eelkõige riigieelarveväliste laekumistega moodustab ülikooli eelarve kokku ligi 200-miljonilise summa.

Hariduseelarve palgafond kasvab eelmise aastaga võrreldes 40% võrra (1994 — 39 207 000 kr., 1995 — 54 874 000 kr.). Selle kasv oli küll väiksem kui kogu eelarve kasv, kuid samal ajal suurem kui teistes kõrgkoolides. Seitsmes Eesti kõrgkoolis on palgafondi juurdekasv väiksem kui 30%, mis on EV Valitsuse määrusega tarvilik palkade tõstmiseks. Hariduseelarve täiendavaid ressursse saab kasutada palkade täiendavaks tõstmiseks lisaks 20. veebruari palgapäevast kättesaadud tõusule (alates 1. jaanuarist suurenes palk 30% võrra vastavalt EV Valitsuse määrusele).

Teaduskondade ja teiste allüksuste vahel palgafondi jaotamisel lähtus komisjon seisukohast, et teaduskondade osakaal peaks jääma samaks nagu varasematel aastatel (71%), kuivõrd palgatõus on üle palgaastmete ja töötajate kategooriate ühtlane (1,3 korda alates k.a. 1. jaanuarist). Siiski teaduskondade efektiivne palgafond kasvas veidi sellega, et kehakultuuriteaduskonnast viidi spordibaaside 26 töökohta haldusprorektori vastutusalasse ilma palgafondita.

Teaduskondade ligi kaks korda kasvanud õppevahendite ja majanduskulude jaotamisel teaduskondade vahel lähtus komisjon eelmisel aastal kujunenud suhtest teaduskondade palga- ja õppekulude vahel, mis on teaduskonniti erinev. Aluseks võeti palgafondi ja muude kulude suhe. Teaduskonniti on see erinev, sest ka erialade kulud on erinevad. Komisjon ümardas eelmise aasta suhte ja korrutas selle palgafondi protsendiga (art. 30, 38). Komisjoni esimees ütles, et sellise lähenemise üle võib diskuteerida, kuid teisi põhimõtteid praegu selleks pole. Ka teaduse baasfinantseerimise majanduskulude jaotamisel on lähtutud samast.

Teaduskondadevahelised proportsioonid määrati lähtudes tingüliõpilaste arvust ja varasemast tasemest arvestades dekaanide seisukohti.

Haridussummade palgafond katab 12%-lise liiaga minimaalsed kulutused, võimaldades kõigile töötajaile sama palgatõusu. Rektoraat on seisukohal, et igati tuleb eelistada palgatõusu koosseisude suurenemisel. Töökoormuse optimeerimise kaudu peetakse soovitavaks töötajate arvu isegi kahandada, suunates vabanevad vahendid täiendavaks palgatõusuks.

Oluliselt on kasvanud **stipendiumifond** (üldsumma on 9 593 000 kr.). Suurenemise üks põhjusi on see, et Sotsiaalministeeriumilt on suunatud internidele 2 500 000 ja residentidele 284 000 krooni stipendiumiks.

Stipendiumifond on planeeritud lähtudes üliõpilaste arvust ning peaks kõigi eelduste kohaselt katma ülikooli selle aasta vajaduse ning vältima eelmise aasta konflikte. Stipifondist kinnipidamise eest vastutavad dekaanid ning neil tuleb leida ka võimalus eelmisel aastal peatatud stipendiumide väljamaksmiseks sel aastal eraldatud vahenditest. (Vastavalt TÜ valitsuse otsusele on kehtestatud doktorandi stipendiumiks 900, magistrandil 540, põhiõppe üliõpilasel 360 ja välisüliõpilasel 675 krooni kuus — toim.)

Meeldiv samm oli KHM-lt eraldada trükiste muretsemiseks 9 miljonit krooni (1994 — 3 626 000 kr.). Prorektor mainis, et selle summa kasutamise kohta peab ülikool välja töötama täpse korra, mitte jätma ainukeseks korraldajaks raamatukogu.

Nii kapitaalremondi kui -ehituse summad on märksa suuremad (vastavalt 1,85 ja 1,67 korda), kuid need ei ole piisavad.

Teaduse baasfinantseerimise maht kasvas vaid 11% (15 700 000, 1994 — 14 179 000 kr.). Riigikogus vastu võetud teaduskorralduse seaduse järgi finantseeritakse järgmisest aastast alates vaid asutuste infrastruktuuri ja selle ülalpidamiskulusid. Sellest tulenevalt jääksid teadlaste ja abitöötöö ülalpidamiseks vaid grantid, sihtfinantseeringute summad ja (seni olematute) riiklike programmide vahendid. Probleem vajab lahendamist riiklikul tasandil ning seda arutatakse lähemal ajal Teadus- ja Arendusnõukogus.

Grantide osatähtsus teaduse finantseerimisel suurenes 24-lt protsendilt 28-ni, sihtfinantseerimise osatähtsus jääb 4% tasemele ja baasfinantseerimiseks jääb vaid 68% eelarvest. Teadusfondi nõukogu otsusega on eraldatud 3 miljonit krooni reservi, millest toetatakse ilmselt uusi asutatavaid teadusasutusi. Selle tulemusena kasvab baasfinantseerimise palgafond ainult 20%, 30%-list palgatõusu siit ei saa katta.

Eelarvekomisjoni ettepanekul otsustati teadusfondi majanduskulude summadest (3 854 000 kr.) eraldada teaduskondadele eelmise aastaga võrreldes vähem ning anda rohkem teaduskonnavälistele üksustele põhjusel, et grantide aparatuuri kuludelt ei arvestata enam ülikooli üldkulude eraldist ja vastav puudujääk tuleb millegagi katta.

Riigieelarvevälised laekumised. Oluliselt suur on selles ETF grantide summa — 13 917 000 kr. (kasv 1,64 korda) ning see peaks lahendama baasfinantseerimise puudujäägist tingitud vaegfinantseerimise.

Teaduskulude palgafondi jaotamisel lähtus komisjon sellest, et see oleks sama suur kui teaduskondadevälistel allüksustel. Arvestades veel eelseisvat struktuurireformi ei pidanud komisjon vajalikuks teaduskondade praegusi palgajaotamise proportsioone muuta. Prorektor märkis, et teaduse baassummade kasutamine on praegu teaduskondades väga erinev (majandusteaduskonnas on 2,5 korda rohkem raha, kui on vaja välja maksta praegustele töötajatele, usuteaduskond on samal ajal kehvemas seisus).

Teaduskonnavälised allüksuste palgafond on jaotatud rektori ja prorektorite vastutusalade kaupa. Seoses käimasoleva struktuuri- ja palgafondi muudatustega on jäetud rektori reservi haridussummadest 625 500 krooni. Juhtkond taotles nõukogult luba neid muudatusi jooksvalt sisse viia valitsuse ja nõukoguga kooskõlastamata.

Teaduskonnavälised allüksuste palgafondis juhtis eelarvekomisjoni esimees tähelepanu sellele, et oluliselt suurendati eraldisi **Üliõpilaskülale.** Hariduseelarves on Üliõpilaskülale ette nähtud 4,4 miljonit krooni, sellest üks miljon jääb ülikooli käsutusse ühiselamute remondiks. Üldauditooriumide sisustamiseks on pool miljonit krooni. Juhtkond on seisukohal, et mitme teaduskonna kasutuses olevate üldauditooriumide sisustamine peab olema administratsiooni mure. Lossi tänava maja sisustamiseks on samuti pool miljonit.

EELMISE AASTA FINANTSARUANDLUSE kohta ütles prorektor Jaak Aaviksoo, et eelmise aasta bilanss valmis 16. veebruariks. See on ministeeriumile esitatud. Ülikoolisisene aruandlus polnud selleks ajaks veel nii valmis, et seda saanuks nõukogus sisuliselt arutada. Aruandeaasta lõpetas ülikool eelarveliste summade osas ühemiljonilise pluss-seisuga. Eelarveväliseid laekumisi oli 3,8 miljonit plusspoolel. Nii oli aastavahetusel nn. vabu vahendeid ligi 5 miljonit krooni. Suurem osa nendest summadest pole aga juhtkonna ega allüksuste kontrolli all, vaid on mitmesuguste finantseerimissubjektide «personaalsete» arvete all. Vastavalt sisseviidud korrale kasutab finantseerimissubjekt oma varasid iseseisvalt. Seega on aasta jooksul seisnud hulk summasid täiesti kasutult inflatsiooni küüsis ning olukorra parandamiseks tuleks midagi ette võtta.

Haldusprorektor RIHO ILLAK lisas, et eelarves on ette nähtud 13 miljonit krooni kapitaalremondiks ning 4 miljonit Lossi tänava maja ehitamiseks, kuid ülikooli ehitus- ja remondisummad on kokku ligi 20 miljonit krooni (teadussummadest lisaks 540 000 krooni, raamatukogu remondiks 3,8 miljonit krooni jm.). Kapitaalremondi 13-st miljonist kroonist läheb maha 4,5 miljonit krooni peahoone toestamiseks (lepingu järgi kohe Riigi Muinsuskaitseametile.

(Järg 3. lk.)

TÜ Valitsuses

3. veebruaril

● **Valitsuse erakorralist koosolekut juhatanud prorektor prof. Teet Seene tutvustas kultuuri- ja haridusministeeriumi teaduse ja kõrghariduse osakonna juhataja Tiit Laasbergi ettepanekuid mõnede erialade ületoomise kohta Tartu Ülikooli, mis võimaldaksid lõpetada erialade tarbetu dubleerimise riiklikes kõrgkoolides.**

Seoses EV Valitsuse 29. septembri 1994. aasta istungi otsuse täitmise ja kõrgkoolide 1995. aasta vastuvõtu kontrollarvude kinnitamisega sooviti kiiresti teada meie ülikooli seisukohta.

Tartu Ülikooli soovitakse üle tuua järgmised erialad:

1. Kehakultuuriõpetaja TPÜ-st,
2. Põllumajanduse ökonoomika ja ettevõtlus EPMÜ-st,
3. Põllumajanduslik raamatupidamine ja rahandus EPMÜ-st,
4. Hüdrograafia Eesti Merehariduskeskusest (EMK),
5. Hüdrometeoroloogia ja loodushoid EMK-st,
6. Tööndusliк kalapüük ja kalakasvatus EMK-st.

Ministeeriumile otsustati vastata, et ülikool peab alates 1995. aastast mainitud erialadel vastuvõttu võimalikuks.

Teise ja kolmandana märgitud erialad võiksid olla majandusteaduse kui laiema eriala spetsialiseerumise suundadeks ettevõttemajanduse peaõppes (3. ja 4. õppeaastal).

Viimasena mainitud eriala peeti otstarbekaks nimetada «ihtüoloogia ja kalandus».

Prorektor prof. Teet Seene jätkab ministeeriumiga läbirääkimisi vastuvõtuarvude ja nende tingimuste suhtes.

● **Plaani- ja finantsosakonna juhataja Oleg Andla informeeris valitsust 1995. aasta teaduskulude eelarvest. Täpsustatud andmed jõudsid ülikooli hilja ning TÜ Nõukogu otsuse järgi võib need kinnitada TÜ Valitsuses.** Täpsustatud andmete järgi suurenes palgafond (üldsumma 9 026 000 kr.) ühe protsendi võrra, muude kulude osakaal vähenes samavõrra (majanduskulud on 3 696 000 krooni, sellest teaduskondadele 1 200 000 ja teistele 2 496 000 krooni).

Valitsus kinnitas 1995. aasta teaduskulude eelarve.

TÜ NÕUKOGUS

28. veebruaril

(Algus 2. lk.)

Ühiselamute kohta lausus haldusprorektor, et neis ei jätku remondiks ühest miljonist, aga remonti on väga vaja. Pealegi on ülikooli eesmärk hoida üür üliõpilaste jaoks nii väike kui vähegi võimalik, kahjuks kallineb aga kogu aeg küte, elekter jm. Olukorda aitaks parandada lisaeelarve.

KÜSIMUSED, SÕNAVÕTUD

Ametiühingukomitee esimees Aleksander Jakobson esitas küsimuse tervistkahjustava töö kompenseerimise kohta (nagu näiteks eripiim jm.). See kompenseeritakse palgalisana.

Majandusteaduskonna dekaan prof. Janno Reiljan nentis, et ühtseid finantseerimispõhimõtteid pole ülikoolis välja töötatud ning et seda tuleks kiiresti tegema hakata. Ta tunnustas juhtkonna suurt tulemuslikku tööd väljaspool ülikooli rahade hankimisel.

Arstiteaduskonna dekaan prof. Ants Peetsalu ettepanek jaotada 1995. aasta teaduse eelarve (artikkel 30) teaduskondade vahel 1994. aasta proportsioonide järgi sai hääletusel ainult 13 poolthäält ning ei läinud seega läbi.

Prorektor prof. Jaak Aaviksoo tegi ettepaneku esitada dekaanidel 1996. aasta eelarve jaotamise põhimõtete väljatöötamiseks tegelikud õppekoormused. Ta lisas, et on uurinud ligi paarikümne välismaise ülikooli finantseerimispõhimõtteid, kuid pole kohanud ühtki selgelt formaliseeritud jaotusalgoritmi — paratamatult on lähtutud konkreetsetest ülikoolisisestest vajadustest.

Nõukogu hääletas koos nii prof. Janno Reiljani (välja töötada ühtsed finantseerimispõhimõtted) kui prof. Jaak Aaviksoo ettepaneku (esitada õppekoormused) poolt. 1995. aasta eelarve kinnitati.

Nõukogu otsustas, et rektoraadil tuleb ette valmistada ja esitada käesoleva aasta septembris TÜ nõukogusse 1996. aasta eelarve koostamise põhimõtted, mis arvestaksid erialade struktuuri muutmise vajadust ja tegeliku töökoormuse jaotumist (ning ümberjaotumist) teaduskondade vahel.

Nõukogu kohustab teaduskondade dekaane esitama hiljemalt 30. märtsiks ja 20. juuniks andmed tegelike õppekoormuste kohta vastavalt rektoraadi taotlustele.

J. SKYTTE MEDALI SAAJA VALIMINE

lükati edasi (vt. eelmist UT-d). Nõukogu tuleb selle valimiseks kokku teisipäeval, 14. märtsil.

KINNITATI TÜ NÕUKOGU KEVADSEMESTRI TÖÖPLAAN

Märtsis kuulatakse ära ülikooli aastaaruanne (Tartu Ülikool 1994. aastal) ja eelmise aasta finantsmajandustegevuse aruanne. Samuti tehakse ülevaade ülikooli kinnisvaradest ning kavas on ka TÜ põhikirja esimene lugemine.

Aprillis tahetakse vastu võtta ülikooli põhikiri, valida raamatukogu ja ajaloomuuseumi direktorid ning ära kuulata magistri- ja doktoriõppe ülevaade.

Mais valib nõukogu TÜ audoktorid. Tehakse ülevaade ülikooli majandusolukorrast ning remondi- ja ehitustööde seisust, samuti haldusaparaadi reformist.

Juunis kuulab nõukogu rektori aruannet oma tööst ja ülikooli olukorrast. Arutatakse õpetajakoolitust ülikoolis ning järgmise õppeaasta arenduseesmärke.

KRAADIKAITSMISE NÕUKOGUD

Akadeemiline sekretär dots. IVAR-IGOR SAARNIIT tutvustas kraadikaitsmise nõukogude taotlusi. Nõukogu otsustas anda **eesti filoloogia osakonna nõukogule õiguse anda magistri- ja doktorikraade eesti ja soome-ugri filoloogia õppekava alusel.**

Arstiteaduskonna nõukogu saab anda **meditsiinidoktori kraade ning magistrikraade biomeditsiinis ja farmaatsias.**

Üliõpilaskonnal on uus valitsus

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

Edustuse eelmisel koosolekul esitas tagasiastumispalve senine TÜÜ Valitsuse esimees Kaupo Karelson. Uue valitsuse moodustajaks valiti üksmeelselt senine tööbörsi projektijuht ANDRES SALU.

8. märtsi koosolekul esitas Andres Salu oma valitsuse sekretäride kandidaadid. Uus valitsus kinnitati järgmises koosseisus:

valitsuse esimees: ANDRES SALU — 19 poolt (vastu ega erapooletuid polnud),

majandussekretär: OLIVER HELM — 18 poolt, 1 vastu,

kultuurisekretär: ERIKA ELLAMAA — 19 poolt,

infosekretär: LY LEEDU — 18 poolt, 1 erapooletu,

välissekretär: GERT ANTSU — 19 poolt.

Sotsiaal- ja haridussekretär Arne Otter vajalikku häälteenamust ei saanus. Uus kandidaat esitatakse järgmisel koosolekul. Kolm esimesena mainitud sekretäri olid ametis ka senises valitsuses.

LY LEEDU,
TÜÜ Valitsuse infosekretär

Gaudeamus vajab sponsoreid

Eelmisel reedel toimus XII üliõpilaste laulu- ja tantsupeo peakomisjoni koosolek. Kavas oli ära kuulata Leedu ja Läti esindajate informatsioon ettevalmistustest, samuti tudengiüritustest Tartus ja kinnitada eelarve. Leedulaste delegatsioon Tartusse ei jõudnudki, kuigi oli eelmisel päeval Vilniusest välja sõitnud, lätlased saabusid hilinemisega.

Ülikooli klubi juhataja Heino Variku tutvustas laulupeo ajal kavandatavaid üliõpilasüritusi, mis ei ole mõeldud ainult esinejaile ja osavõtjaile, vaid kogu linnale. Ta rõhutas, et see on veel esialgne plaan. Kava väljatöötamisega on tegelenud klubi, kultuuriklubi, üliõpilaskonna valitsus ja edustus. Teokssaamine sõltub finantseerimisest.

Üritused on kavandatud neljale päevale. Neljapäeval, 6. juulil on nn. Eesti päev, reedel Läti ja laupäeval Leedu päev. Neil päevil saab vaadata üliõpilaskunstnike näitusi, tudengiteatrite ja -bändide etteastumisi, õhtuti on peod klubides ja kohvikutes. Reedele on kavandatud suur simman Tartu akadeemilise meeskoori ja Tehnikaülikooli meeskooori ning puhkpilliorkestrite *show*'ga korvpalliväljakul.

Laupäevasele päevale langeb Eestis toimuva folkloorifestivali Baltica maapäev Tartu linnas. Võimaluse korral osaleksid selles ka laulupeolised. Õhtul on laulupeoliste sõpruspidu spordihallis ja korvpalliväljakul.

Pühapäeval on Raekoja platsil puhkpilliorkestrite kontsert.

Heino Variku ütles, et nende ürituste korraldamiseks eelarvelisi vahendeid pole, on vaja leida sponsoreid. Kogu eelarve on 90 000 krooni, kuhu on arvestatud ka maksud, töötasud jm. Mõned üritused on tasulised. Kuna küsimus on veel finantseerimises ning juulini mitu kuud aega, võib planeeritusse muudatusi tulla. Osaleda on tahtnud ka mitmed Skandinaaviamaade tudengite trupid, kellelt pole veel täpsemat vastust.

Ülikooli ajaloomuuseumi teadur Mare Viiralt tutvustas Gaudeamuse ajaloo näituse ettevalmistuskäiku. Ajaloomuuseumi rõdusaalis saab 44 stendil vaadata 220 fotot. Ajalooürikutest on selgunud, et kolme Balti riigi laulu- ja muusikahuvilised üliõpilased on koos midagi ette võtta üritanud juba palju varem, sajandi algul. Needki faktid tahetakse teatavaks teha. (Meenutuseks, et esimene Balti riikide üliõpilaslaulupidu toimus Tartus 1956. aastal, edaspidi teatud vaheaegade järel kordamööda igas pealinnas; külalisesinejaid oli tavaliselt ka Ukrainast, Valgevenest jm. — toim.) Näitus läheb maksma 12 600 krooni, mis on paika pandud muuseumi eelarves, sellest puuduvad 3000 krooni lubas haldusprorektor Riho Illak katta ülikoolist.

Näitust saab vaadata pikemat aega, mitte ainult laulupeo ajal.

Elvi Oolo kultuurikeskusest teatas, et laulupeol on avaldanud soovi esineda ka kaks kaugemat külaliskollektiivi. Üks neist on üliõpilassegakoor Viinist ja teine 78-liikmeline puhkpilliorkester Belgiast.

Kultuurikeskuse juhataja Aasa Must tutvustas eelarvet. Riigieelarvest on eraldatud laulupeoks 700 000 krooni, millest ei piisa. Praegu otseselt keegi sponsorite leidmisega ei tegele. On valminud küll reklaamlehed sponsorite jaoks, kuid reageerinuid veel pole.

Koosolekul tekkis mitmeid küsimusi seoses üldjuhtide ja teiste töötajate tasustamisega, samuti ei teatud täpselt, millised toimkonnad on olemas, kes kuhu kuulub jne.

Eelarve jäi sel koosolekul veel kinnitamata.

Koosolekut juhatanud peatoimkonna asejuhataja Ants Veetõusme arvates on laulupeo korraldamise vastu mitmel pool veel vähe huvi. Kiiresti on vaja leida sponsoreid.

Peatoimkond saab järgmine kord kokku 7. aprillil.

VARJE SOOTAK

Teadusajaloo ja Teadusfilosoofia Balti Assotsiatsiooni XVIII Balti teadusajaloo konverents toimub 17.—19. jaanuaril 1996 Riias

18th BALTIC CONFERENCE ON HISTORY OF SCIENCE (Riga, 17—19 January 1996)

The Conference is arranged for the foundation anniversaries of the national universities of the Baltic countries (University of Latvia, Tartu University in Estonia, Kaunas University) and the Latvian Academy of Sciences.

Principal subjects of the Conference:

1. Peculiarities of the science functioning in a big and small country: experience of the Baltic countries.

2. Formation of the national universities and the academies of sciences in the Baltic states.

The conference will have plenary sessions and the meetings of six sections:

— Section of general problems of science,

— Section of the history of universities,

— Section of physical and technical sciences,

— Section of natural sciences,

— Section of engineering sciences,

— Section of the history of medicine.

Meetings of the Section of the Science and Technique Monuments, organized under the sponsorship of the Latvian Society for the Protection of Nature and Monuments, Foundation of the History of Technique and the Motor Museum, are planned to be held at the Riga Motor Museum.

One meeting of the Section of the history of medicine, connected with the history of science and the history of medicine, is planned to be dedicated the centenary of Prof. P. Stradiņš, a founder of the Museum of the History of Medicine: «Historians of medicine — professionals and amateurs». Duration of a plenary report — 20—30 min., of a sectional report — 10 min.

In case you wish to participate, please, send the application card (a form is attached) and the abstract (1—2 typewritten pages) in English, German or Russian (a form is attached).

The Programme Committee reserves the right to select the contributions according to the subject and quality, and will to inform you about the decision.

The Second Announcement will provide you with the information concerning the enrolment fee and some other conditions of the Conference.

Participants are requested to send their applications-abstracts not later than May 1, 1995 to:

Prof. J. Stradiņš, Turgeneva iela 19, Riga, LV 1524, Latvia,
Fax: 371-2-228784, 371-8821153,
e-mail: Ira(a)ac.Ira.Iv.

ORGANISING COMMITTEE

* * *

Osavõtu registreerimislehti võib saada ülikooli ajaloo muuseumist (S. Tamul, tel. 493) või Tallinn, EE 0001, Estonia pst. 7, Teadusajaloo ja Teadusfilosoofia Eesti Ühendus (tel. 454415, 454594).

Teadusajaloo ja Teadusfilosoofia Eesti Ühendus

STUDIENSTIPENDIUM DER KONRAD ADENAUER STIFTUNG FÜR EINEN STUDIENAUFENTHALT IN DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND

Die Ausländerförderung der Konrad Adenauer Stiftung will jüngere Graduierte bei Ihrer wissenschaftlichen Aus- und Weiterbildung mit einem Stipendium unterstützen. Vorrangig werden Studierende berücksichtigt, die den auflagenfreien Zugang zur Promotion erlangen können. Bewerbungen von Kandidaten mit der Zulassung zu einem Postgraduierten-Studiengang sind ebenfalls erwünscht.

Voraussetzungen für eine Bewerbung sind Studienleistungen, die im Durchschnitt der im deutschen Zensurensystem vergleichbaren Benotung von 2,0 entsprechen, ein durch Engagement im Heimatland nachgewiesenes gesellschaftspolitisches Interesse, persönliche Eignung, sehr gute deutsche Sprachkenntnisse sowie die Bereitschaft, nach Abschluß des Studiums bzw. der Promotion in das Heimatland zurückzukehren. Stipendienbewerber dürfen die Altersgrenze von 30 Jahren nicht überschritten haben.

Wir vergeben in der Regel keine Stipendien an Kandidaten, die bereits von anderen deutschen Institutionen für mehr als ein Semester gefördert worden sind.

BEWERBUNGSSCHLUSS: **10. April 1995**

AUSWAHL: Die Kandidaten werden in einem zweistufigen Verfahren ausgewählt. Eine erste Auswahl wird in der Außenstelle Baltische Länder der Konrad Adenauer Stiftung in Tallinn vorgenommen. Die danach verbleibenden Bewerber werden von dem Referat Begabtenförderung der Konrad Adenauer Stiftung in Sankt Augustin/Deutschland zu einer Auswahltagung Anfang Juni 1995 nach Tallinn eingeladen.

BEWERBUNG: Ausführliche Bewerbungsunterlagen können bei folgender Adresse nachgefragt werden:

Konrad Adenauer Stiftung, p.k. 3552, EE 0090 Tallinn

Fulbright announcement

The United States Information Service (USIS) in Tallinn announces a call for applications for the 1996—97 Fulbright Scholar Program.

These are grants for Estonians to conduct research at universities or special liberaries/collections in the United States. Candidates may be university teachers or researchers, or professionals whose expertise would be enhanced by further study or research in their field.

Grants are awarded for a period of three to twelve months. Subject to availability of funds, some grants may be extended for limited periods.

The program is administered by the United States Information Agency (USIA) which is overseas represented by USIS, headed by the Public Affairs Officer. Applications are processed by the Fulbright Advising Center in Tartu and the USIS in Tallinn.

Priority fields for Estonian researchers:

journalism and communications, fine arts, English language and literature, American studies, education, public administration, law and legal studies, anthropology, archeology, criminology, demography/population studies, economics, geography, history, sociology, political science and government, international relations, urban studies.

Eligibility requirements for the Fulbright Scholar Program:

1. Citizenship or permanent resident status in Estonia.

2. Doctoral degree or equivalent professional training or experience. Please note: Lack of Ph. D will not automatically disqualify a candidate.

3. Proficiency in English appropriate to the proposed lecturing or research project to be carried out in the United States.

4. A detailed statement of proposed activity for research or lecturing at an American institution.

5. Certification of good health.

Initial screening and endorsement of a scholar's application will be done by USIS Tallinn.

The deadline for sending applications for 1996—97 academic year is October 30, 1995. Complete applications should be sent to the following address:

United States Information Service
Embassy of the United States of America
Kentmanni 20
Tallinn EE0001

For further information and application forms please contact USIS/Tallinn or Fulbright Advising Center in Tartu:

United States Information Service (USIS)
Embassy of the United States of America
Kentmanni 20
Tallinn
Telephone: (2) 6312-210
Fax: (2) 6312-026

Fulbright Advising Center
Tartu University Library
Struve 1—318
Tartu
Telephone & Fax:
(27) 441-243
E-mail: marvi@utlib.ee

Office hours: Tue—Fri 10.00—13.00; 14.00—16.00

Tudengid, tulge «olümpiamängudele»!

15. märtsil kell 18 toimuvad TÜ kergejõustikuhallis juba traditsiooniks kujunenud võistkondlikud kergejõustikuvõistlused «Ununenud olümpiaalad».

Võistlusaladeks on paigaltkõrgus- ja -kolmikhüpe, raskusheide ja köievedu(!).

Kõik need alad on olnud kaasaegsete olümpiamängude alguskümnendite kergejõustikuvõistluste kavas. Seda küll ainult meestele. Meil aga võistlevad võrdväärselt ka naised. Paigaltkõrgus- ja -kolmikhüppes ning raskusheites kuulub võistkonda 3 meest ja 3 naist. Ala võidab võistkond, kes saavutab tulemuste suurima kogusumma.

Mehed heidavad 24-kilost, naised 16-kilost sangpommi.

Köieveo võistkonda kuulub samuti 3 meest ja 3 naist. Võidab rohkem võite saanud võistkond.

Lisaks eeltoodud aladele on kavas veel ühe ringi teatejooks (võistkonnas 5 meest ja 5 naist). Võidab parima aja saavutanud võistkond.

Osa võivad võtta teaduskondade või osakondade (KKT kursuste) võistkonnad. Ei ole keelatud ka nn. vennaskondade (treeningurühmad jms.) võistkondade esinemine.

Nii üksikalade kui ka kõigi alade kokkuvõttes võitnud võistkonda autasustatakse kas säiliva või mittesäiliva autasuga. Eraldi märgitakse ära ka originaalsema võistluskostüümiga võistleja.

Võistkondi registreeritakse kuni 15 minutit enne võistluste algust.

ALFRED PISUKE,
spordikeskus

Tartu Ülikooli avatud uste päevad

23. märts

kl. 11—12	**AVAMINE**	**Peahoone, Ülikooli 18, aula**
12—13	FILOSOOFIATEADUSKOND	Peahoone, Ülikooli 18, aula
13.30—14.30	FILOSOOFIATEADUSKONNA ERIALAD	osakondade ruumides
12—13	KEHAKULTUURI-TEADUSKOND	Spordihoone, Ujula 4, ruum 204
13—14	FÜÜSIKA-KEEMIA-TEADUSKOND	Keemiahoone, Jakobi 2, ruum 320
14—15	MATEMAATIKA-TEADUSKOND	Peahoone, Ülikooli 18, aula
15—16	USUTEADUSKOND	Peahoone, Ülikooli 18, aula
16—17	MAJANDUSTEADUSKOND	Nooruse 9, aula

24. MÄRTS

11—12	SOTSIAALTEADUSKOND	Füüsikahoone, Tähe 4, ruum 156
12.30—13.30	BIOLOOGIA-GEOGRAAFIA-TEADUSKOND	Vanemuise 46, ruum 225
14—15	ARSTITEADUSKOND	Keemiahoone, Jakobi 2, ruum 226
14.30—15.30	ÕIGUSTEADUSKOND	Peahoone, Ülikooli 18, aula

Inglise keele testi tutvustatakse 23. märtsil kl. 17—18 Tähe 4—160 ja saksa keele testi kl. 17—18 Tähe 4—170.

24. märtsil toimub inglise keele testi tutvustamine kl. 16—17 Tähe 4—160 ja saksa keele testi tutvustamine samas ruumis kl. 17—18.

Ülikooli muuseumidesse saavad avatud uste päevadele tulnud 23. ja 24. märtsil tasuta.

INFO! INFO! INFO!

Rahvastikustatistika kursus

Alates aprillikuust (9. õppenädalast) saab kuulata rahvastikustatistika kursust. Lektor on prof. Ene-Margit Tiit Matemaatilise Statistika Instituudist. Kursuse mahuks on 8 kahetunnilist loengut ning see hakkab toimuma neljapäeviti peahoone aud. 102 kell 16.15—18, esimesel nädalal (6. aprill) erandina kaks tundi varem — kell 14.15—16.

Loengukursus ei eelda otseselt erilist matemaatikaalast ettevalmistust, kuid arusaadavalt mõistavad seda sügavamini need üliõpilased, kes on tuttavad tõenäosusteooria ja matemaatilise statistika põhitõdedega. Seega on kursusele peale matemaatikute teretulnud ka sotsiaal-, majandus-, arstiteaduskonna jt. tudengid.

Käsitletakse järgmisi küsimusi: rahvastikustatistika ajalugu, rahvastiku registrid ja -loendused. Sündimus, suremus, ränne. Iive ja loomulik iive. Rahvastiku sugulis-vanuseline koostis, meeste ja naiste suhtarv. Rahvastiku püramiid. Abiellumus, lahutumus, nende arengutendentsid. Viljakus. Keskmine sünnitusvanus ja selle muutumine. Suremustabelid ja oodatav keskmine elukestus. Rahvastiku prognoosimeetodid, nende statistiline käsitlus ja usaldatavus.

Kursuses käsitletakse kõiki rahvastikuprotsesse eeskätt Eesti rahvastiku andmetel ja analüüsitakse sellega Eesti rahvastiku hetkeolukorda ning tuleviku prognoosi. Kursuse õppekavva võtmise tingiski see, et rahvastikuprobleemid on Eestis üldhuvitavad ja diskussioon nende ümber nii massimeedias kui mujalgi elav ning pahatihti mitteprofessionaalne.

Kursuses on võimalik teha **1-punktine arvestus (3-tunnine kirjalik töö loengukursuse lõpul) või 2-punktine arvestus**, mis sisaldab lisaks eelpoolnimetatule veel iseseisva töö (projekti), mis võib põhineda kas kirjandusele või matemaatilisele modelleerimisele arvuti abil üliõpilase valikul.

Kursusele registreerimine toimub esimesel (ja erandina ka teisel) loengul.

Valikkursus

24. märtsil kell 11.15—17 algab pedagoogikakeskuse aud. 102 (Ülikooli 16) **loogika** valikkursus (1 AP) — Ene Grauberg.

Eelregistreerimine pedagoogikakeskuses kl. 9—17.

Ülikooli jumalateenistused

12. märtsil alustab **Tartu Ülikooli ajutine kaplan mag. theol. Andres Taul** ülikooli jumalateenistustega ajaloomuuseumis Toomel. Jumalateenistused toimuvad 12. märtsil, 9. ja 23. aprillil, 7. ja 21. mail ja 4. juunil kõik algusega kell 11.15.

TARTU LASTEKAITSE ÜHING

korraldab konkursi õpingute rahalise toetuse saamiseks.

Konkursi tingimused:

— noor lastega pere,

— mõlemad vanemad Tartus paikneva riikliku õppeasutuse edukad üliõpilased,

— mõlemad vanemad Tartust pärit,

— raske majanduslik olukord.

Vajalikud dokumendid:

— avaldus, kus on mainitud taotlejate nimed, sünniajad, elukoht, õppeasutus,

— õppeasutuse soovituskiri, soovitajate nimi (nimed), töökoht, kontakttelefon.

Avaldus koos soovitustega saata **hiljemalt 15. märtsiks** Tartu Lastekaitse Ühingule Anne 67.

Info tel. 27/437 237 kl. 9—11.

Looduskaitseringi aastapäev

Tartu üliõpilaste looduskaitseringi 37. aastapäeva üritused on **laupäeval, 18. märtsil**: kl. 12 ettekandekoosolek Vanemuise 46 geograafiaauditooriumis, kl. 14 ülikooli vana kohviku kaminasaalis vilistlaskogu asutamine.

Õpetatud Eesti Seltsi

1105. koosolek on kolmapäeval, 15. märtsil kl. 16.15 klassikalise muinasteaduse muuseumis. Kavas prof. N. Zavarjuhhi (Saranski Ülikool) ettekanne «Mordva: ajalugu, probleemid».

Teabepäev

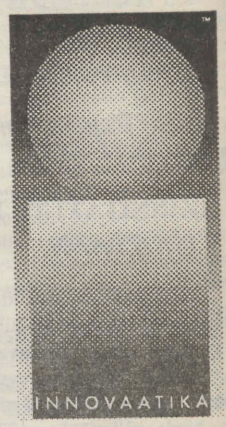

AS «Tartu Näitused» korraldab teisipäeval, 14. märtsil kl. 15 oma näitusehallis (Kreutzwaldi 60) messi Innovaatika 95 teabepäeva.

Praegu on messile registreerunud kõik Eesti suuremad ülikoolid, teised kõrgkoolid ja hulganisti teadusasutusi, samuti enamik Tartu üldhariduskoole. Messi eesmärk on tutvustada erinevaid õppimisvõimalusi, uusi põnevaid uurimistöid, samuti mitmesuguseid teenuseid, teadusmahukaid tooteid ning õppe- ja teadustööks vajalikke vahendeid.

Kavas on seminarid, nõupidamised ja kontserdid. Loodetavasti külastavad messi ka abituriendid, kuna samal ajal toimuvad avatud uste päevad (23.—24. märts).

Innovaatika 95 toimub samas 23.—25. märtsini.

Ene Nobel

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241,
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 6678. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 8/9
(1783/1784)
REEDE,
17. märts 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

Universitas Tartuensis

TÄNASES UT-s SISSE-ASTUJATE ERINUMBER!!!

Tartu Ülikool Raamatukogu

Edustuse koosolekult

Edustuse 8. märtsi koosoleku tähtsaimaks päevakorrapunktiks oli loomulikult TÜÜ uue valitsuse ametisse kinnitamine. Nüüd kuuluvad sinna valitsuse esimees Andres Salu, kultuurisekretär Erika Ellamaa, välissekretär Gert Antsu, majandussekretär Oliver Helm ja infosekretär Ly Leedu. A. Salu sõnul seisab valitsusel ees 6 suuremat ülesannet:

1. Tuleb ette valmistada ja läbi viia edustuse järgmised valimised;
2. Viia lõpule revisjon ja avalikustada selle tulemused;
3. Parandada suhteid ülikooli juhtkonnaga;
4. Aidata kaasa Gaudeamuse laulupeo korraldamisele;
5. Võtta osa m/e «Ülikooli» valduses olevate varade rendikonkursi tingimuste väljatöötamisest;
6. Lahendada edustusesisesed probleemid.

Tänases lehes tutvustavad end lähemalt Andres Salu ja Gert Antsu, kes on valitsuse uued liikmed.

Järgmised edustuse valimised toimuvad 18.—20. aprillini. Valimiseeskiri ilmub järgmises UT-s. Sel ajal on plaanis korraldada ka üks suurem valimisüritus, et suurendada valimaskäijate protsenti.

Andres Salu

Olen sündinud 26. veebruaril 1971. aastal Tartus. Tartu 5. Keskkooli lõpetasin 1989. aastal. Samal aastal astusin Tartu Ülikooli füüsika-keemiateaduskonda, mille lõpetasin 1994. aastal keskkonnakeemia erialal. Praegu olen keskkonnakeemia 1. aasta magistrant. Akadeemiliselt kuulun korp! Rotaliasse. 1993/94 olin TÜÜ Valitsuse haridussekretär. Olen 1994. aastal loodud üliõpilaskonna Tööbörsi projektijuht.

✔✔✔

Nagu pahatihti viimasel ajal Eestis kombeks, valitakse ümber valitsuste esimehi. Seega tuleb ka minul sisuliselt hüpata liikuvale rongile. Arvan, et need TÜÜ Valitsuse liikmed, kes on oma tööd hästi teinud, peaksid seda jätkama. Teistel on aga kaks võimalust — nad kas hakkavad samuti korralikult tööle või leiavad rakendust teises kohas.

Eelkõige tahan praegu parandada suhteid ülikooli juhtkonnaga ja veenda neid, et üliõpilaskonnas ei olda lihtsalt endale nime tegemise pärast, vaid et sealsed inimesed tahavad ka midagi ära teha. Suhtlemiskogemus ülikooli juhtkonnaga pärineb mul eelkõige sellest ajast, kui kuulusin TÜÜ haridussekretärina õppetöökorralduskomisjoni ning püüdsin seal välja pakkuda üliõpilastele paremaid ja õigemaid lahendusi. Üliõpilaskonna roll on muutumas ka seoses ülikooli seadusega.

TÜÜ Valitsuses pean oluliseks meeskonnatööd ning ei taha näha konflikte isiklikul pinnal. Mind huvitab eelkõige, kui hästi keegi oma tööga hakkama saab ning kui kompetentne ta on, mitte aga see, kes kellega käib (parteilises mõttes).

Loomulikult on tähtis ka igapäevatöö: aprilli keskel on tulemas edustuse uued valimised, samuti aitame organiseerida üliõpilaslaulupidu Gaudeamus.

Üliõpilaskonna ametnikud on üliõpilaste jaoks, mitte vastupidi!

Gert Antsu

Olen sündinud 20. oktoobril 1974. aastal Pärnus. Aastail 1981—1989 õppisin Pärnu 6. Keskkoolis, 1989—1992 Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumis, mille lõpetasin hõbemedaliga. Alates 1992. aasta sügisest õpin sotsiaalteaduskonnas politoloogiat. Olen end täiendanud aasta Taanis. Akadeemiliselt kuulun korporatsiooni Rotalia, samuti olen noorteühenduse Res Publica liige.

✔✔✔

Välissekretärina kavatsen üldjoontes jätkata oma eelkäijate tööd. Plaanin jätkata ja süvendada suhteid välisriikide ülikoolide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Selle alla kuulub seminaride, konverentside, keelekursuste ja muude õppimisvõimaluste vahendamine Tartu Ülikooli üliõpilastele, samuti küllasaabuvate välismaa tudengite vastuvõtmine. Senisest rohkem tuleks tähelepanu pöörata ülikoolis õppivatele välistudengitele, nende tegevusele võimaluse piires kaasaaitamine peaks olema minu üks peamisi prioriteete. 8. märtsil toimus ühispidu meie ja välistudengite vahel, seal loodi ka välistudengite klubi, mis peaks looma välistudengitele senisest rohkem võimalusi suhtlemiseks nii omavahel kui eesti tudengitega.

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

Edustus võttis vastu uue kodukorra.

Naistepäeva puhul kostitasid edustuse noormehed õrnema soo esindajaid tordiga.

LY LEEDU,
TÜÜ valitsuse infosekretär

Kohvik ja välistudengid, meeldiv õhtu??

Kaheksandal märtsil võis vanas kohvikus üle pika aja taas näha pidutsemas välistudengeid. Nimelt toimus seal Suur Välis- ja Kodutudengite Ühisjämm. Peale TÜÜ kultuurisekretäri sütitavaid avasõnu võttis ohjad enda karvastesse kätesse ansambel Untsakad Viljandi ainukesest kõrgkoolist. Kohe esimeste polkade ajal võis näha jalga keerutamas mitmeid edustuse prominente segamini mõningate välistudengitega. Polka võlus alguses küll põhiliselt koduüliõpilasi, kuid varsti said kohmetusest võitu ka külalised ning peagi võisid kohalolijad näha traditsionaalse polka kõrval ka vennasrahvaste jalakoputamist ning «skandinaaviapoiste» õõtsumist. Lisaks rõõmuküllasele tantsukeerutamisele võeti õhtu jooksul üles ka tõsisemaid teemasid. Rootsi üliõpilaste initsiatiivil arutati terve õhtu jooksul kuluaarides võimalust moodustada välistudengite selts. Mõte leidis igatahes küllalt mahlaka kandepinna.

Untsakate väsimist püüdsid igati ära hoida tantsijad samast Viljandi Kultuurikolledžist, kes esitasid tudengite tantsuvaheaegadel stiilset modern-karakter-mistahes-tantsu. Tähtsaim, mis õhtu jooksul selgus, oli kirjutaja arvates see, et ka ülikooli kohvik võib olla niisama meeldiv istumis- ja ajaveetmiskoht kui parimad Tartu õhtused lokaalid.

Ega polegi vist muud, kui et ootaks pikisilmi järgmist taolist meeldivat kohvikuõhtut.

TIMO KIKAS,
TÜÜ Edustuse kultuurikomisjoni liige

Ülikoolis peeti esimene jumalateenistus

❒ **Diakonõpetaja Heino Nurk (vasakult), ülikooli kaplan Andres Taul ja usuteaduskonna üliõpilane Martin Toon 12. märtsil ülikooli esimesel jumalateenistusel.**

Pühapäeva hommikupoolikul pidas ülikooli ajutine kaplan ANDRES TAUL Toomel ajaloomuuseumis esimese jumalateenistuse.

● **Kuidas Te tutvustaksite ennast UT lugejale?**

Olen sündinud 1936. aastal Helmes. Koos vanematega põgenesin Saksamaale, 1947. aastal saabusime Inglismaale. Seal käisin ka koolis. Saksamaale läksin tagasi Erlangeni Ülikooli, seejärel õppisin kolm aastat Oxfordi Ülikoolis, kus tegin veel kaks aastat magistritööd. Mu esimene kogudus oli Põhja-Inglismaa kogudus. Olin viimane, keda ordineeris Johan Kõpp 1961. aastal Stockholmis. Ta oli siis 88 aastat vana, aga veel tore ja elujõuline. Tahtsin jääda eesti koguduste juurde, Inglismaal oli neid vähe ja nii läksin 1969. aastal New Yorki Rudolf Kiviranna juurde abiõpetajaks. New Yorgist läksin Kanadasse Toronto Vana-Andrese kogudusse. Viimased 12 aastat olen olnud Toronto Peetri koguduse õpetaja ja 17 aastat Toronto Usuteaduse Instituudi lektor.

● **Millised on olnud kontaktid Tartu Ülikooliga?**

Minu isa dr. Jaak Taul pidas siin enne usuteaduskonna sulgemist 1940. aastal usuteaduskonna viimased loengud. Ja juhtus nii, et kui teaduskond taasavati, pidasin mina esimesed neli loengut. Isa oli selleks ajaks juba liiga vana. Kontaktid hakkasid arenema ja nüüd pean dekaan prof. Kalle Kasemaa ettepanekul ülikoolis kevadsemestril süstemaatikaloenguid.

● **Kuidas olete rahul meie üliõpilastega?**

Nad on hästi toredad. Eriti tore on see, et usuteadust on tulnud õppima palju tütarlapsi. On ju kirik ja kirikutegevus alati olnud seotud rohkem meestega. Hea, kui tütarlastest üks murdosagi kiriku juurde tööle jääks.

● **Jumalateenistustega on meil algust tehtud, aga oma kogudust ülikoolil veel pole. Milline on Teie arvamus edaspidise suhtes?**

Praegu ei ole veel taastatud ülikooli ega Jaani kogudust. Viimase taastamise peale juba küll mõeldakse. Taastamisel võiks mõlemad ühendada ja nimetada Ülikooli-Jaani koguduseks. Selline on minu mõte. Paberi peal on taastamine muidugi lihtne. Loodan, et ka jumalateenistused annavad huvilistest ülevaate. Esimest teenistust oli kuulamas ehk sadakond inimest. Pärast teenistust pakuti all kohvikus ka kohvi. Kohvikutöötaja ütles, et käiku läks 80 tassi.

● **Kuidas Teile meeldis teenida praeguses ajaloomuuseumis, endises Toomkirikus?**

Väga meeldis, see on ju endine sakraalehitus ja praegu väga kaunis. Ülikooli vana kirikut ei tohikski enam kirikuna taastada, see on ilusaks raamatukoguks sisustatud. Praegu pole veel ei ülikooli kogudust ega kirikut. Uus taastatud, ühendatud kogudus mahuks Jaani kirikusse. Selleks on vaja taastada aga ka unikaalne Jaani kirik.

Järgmine jumalateenistus on palmipuudepühal, 9. aprillil.

VARJE SOOTAK

Johan Skytte mälestus-päev

24. märtsil ajaloomuuseumis

kl. 12.15 SKYTTE-LOENGUD valges saalis

● Prof. Helmut Piirimäe. J. Skytte Tartu Ülikooli esimese kantslerina.

● Prof. Stig Örjan Ohlsson. Stiernhielm, Hiärne ja kolm ülikoolifilosoofilist nurka.

● Dr. Bo H. Lindberg, Uppsala Ülikool. Johan Skytte pärand. Õigusliku ja poliitilise kultuuri seos.

Prof. H. Piirimäe tutvustab ajaloomuuseumi Rootsi saali.

kl. 15.15 SKYTTE MEDALI ÜLEANDMINE Morgensterni saalis.

TÜ nõukogu erakorraline koosolek jäi 14. märtsil ära kvoorumi puudumise tõttu (liikmeid peab kohal olema kaks kolmandikku, sellest jäi puudu üks). J. Skytte medali saaja(d) valitakse tänasel koosolekul. Kandidaatideks on esitatud Marju Lauristin ja Mart Laar.

ACTA DIURNA

* 13. märtsil avati raamatukogu teaduskirjanduse lugemissaalide fuajees näitus «Jan N. Baudouin de Courtenay 150».

* 14. märtsil toimus INNOVAATIKA 95 teabepäev.

* 17. märtsil on TÜ nõukogu erakorraline koosolek, kus valitakse J. Skytte medali saaja(d).

* 18. märtsil kl. 12 algavad Tartu üliõpilaste looduskaitseringi 37. aastapäeva üritused.

* 21. märtsil kl. 16 algab keemiahoone aud. 216 loengusari «Kultuuriväärtuste säilitamine, konserveerimine ja restaureerimine».

* 21. märtsil kl. 15 avatakse raamatukogu uudiskirjanduse saalis Šveitsi kirjastuse Karger-Verlag teaduskirjanduse näitus.

* 21.—22. märtsil Eesti Lastekaitse Liidu päevad Tartus. Tutvutakse ülikooliga, kuulatakse loenguid. Rektor on alates k.a. jaanuarist ELO patroon.

* 22. märtsil kl. 16.15 esineb Õpetatud Eesti Seltsis dr. phil. Ülo Valk loenguga «Ristieelne kurat eesti folklooris».

* 22.—23. märtsini toimub konverents «Statistika ühiskonna uuringutes» (vt. 8. lk.).

* 22.—24. märtsini saab kuulata prof. Juha Pentikäise loenguid soomeugrilaste ja saamide usundist. Videofilmid (loe 8. lk.).

* 23.—24. märtsini on TÜ avatud uste päevad.

* 23.—25. märtsini toimub Tartu näitusehallis INNOVAATIKA 95.

Ametiühingukomitee koosolekul

9. märtsil

* Tutvuti kollektiivlepingusse tehtud täienduste ja parandustega. Pikemalt peatuti lisatasu maksmist puudutavatel punktidel.

* Kollektiivlepingust tulenevalt otsustati ametiühinguliikmetele taotleda lisapuhkuse määramise võimalust. Alustatakse suvel Pärnu II Keskkoolis puhata soovijate registreerimist.

* Lähtudes ülikooli 1995. aasta eelarvest jätkus palgaarutelu.

* Konkretiseeriti ametiühingukonverentsi korraldamisest tingitud probleeme. **Konverents toimub 6. aprillil.**

INGRID ABRAM

Jõustusid kollektiivlepingu muudatused

Käesoleval aastal olid kollektiivlepingu läbirääkimised tunduvalt lihtsamad kui mullu, kuna nüüd oli tegemist olemasoleva lepingu täiendamisega, täiendusettepanekuid laekus ametiühinguliikmetelt aga vähevõitu.

Peamine arutelu käis lisatasude ümber töö eest tervistkahjustavates tingimustes või täpsemalt — kas näha ette vahendid nendeks teaduskondade eelarvetes või eraldi reana ülikooli eelarves.

Lõppkokkuvõttes on tähtsaim vahest see, et neil, kes töötavad tervistkahjustavates tingimustes, on nüüd õigus lisatasule (5 või 10 protsenti põhipalgast, mis tuleb administratsioonil neile reaalselt ka välja maksta).

Kollektiivlepingu täiendused ja parandused

Tartu Ülikooli rektor (tööandja esindaja) ja Tartu Ülikooli Ametiühingu esimees (töötajate esindaja) leppisid kokku järgmises:

1. Viia kollektiivlepingusse sisse allpool loetletud täiendused ja parandused:

a) sõnastada § 1 (3) järgmiselt:

Töötajad on kohustatud tegema individuaalses töölepingus kokkulepitud tööd; täitma kokkulepitud tööülesandeid ohustamata ennast ja oma töökaaslasi ning kahjustamata TÜ vara ja mainet, kinni pidada töödistsipliinist ning järgima TÜ põhikirja ja töösisekorra eeskirja nõudeid.

b) jätta välja § 3 (1) alalõige "e"

c) lisada uus § 4 Lisatasud.

Täiendavalt töölepingus näidatud ametipalgale makstakse töötajale lisatasu:

(1) töö eest õhtusel ajal või öösel iga töötunni eest õhtusel ajal 10% ja öösel 20% tema tunnipalgamäärast.

(2) tervistkahjustavate mõjurite olemasolu korral vastavalt lisale nr. 1. Vahendid selleks nähakse ette teaduskondade eelarves ja (pro)rektori vastutusalade eelarvetes.

d) sõnastada endise § 23 (2) alalõik 1 järgmiselt:

1) tagama töö korraldamisel ohutud ja tervislikud töötingimused vastavalt töökaitsealastele õigusaktidele, nähes ette vajalikud vahendid ülikooli eelarves.

e) sõnastada endise § 23 (2) alalõik 5 järgmiselt:

5) tagama töökaitsealaste õigusaktide kättesaadavuse ja nõudma töötajatelt nende täitmist.

g) asendada endises § 31 telefonikõnede maksumuse summa **"250 krooni kuus"** *summaga* **"300 krooni kuus"**

h) lisada endise § 42 (1) lõppu:

Kontrolli tulemuste kohta koostatakse ühisprotokoll, mille tekst kooskõlastatakse uue kollektiivlepingu sõlmimise käigus ning avaldatakse TÜ ajalehes.

i) liita alates § 5 paragrahvi numbrile number **"1"**.

j) asendada lisas nr. 1 **"Palga tõus palgaastmetes"** *sõnadega* **"Lisatasu %-des põhipalgast"**

Lisa nr. 1 uus sõnastus on toodud lisas.

2. Ülejäänud osas jäävad kehtima 14. veebruaril 1994 sõlmitud kollektiivlepingu sätted.

TÜ rektor
/allkiri/
PEETER TULVISTE
7. märts 1995. a.

TÜ ametiühingu esimees
/allkiri/
ALEKSANDER JAKOBSON
7. märts 1995. a.

Kollektiivlepingu lisa nr. 1

Tervistkahjustavad mõjurid, mis annavad õiguse lisatasule

Tervistkahjustavad mõjurid	Lisatasu %-des põhipalgast
1. Toksilised ained	
1.1. I—II ohuklassi ained	10
1.2. III—IV ohuklassi ained	5
2. Tolm, valdavalt fibrogeense toimega	10
3. Ioniseeriv kiirgus	10
4. Tööruumi mikrokliima	
4.1. Suhteline õhuniiskus 25% üle lubatud normi soojal aastaajal	10
4.2. Infrapunane (soojus-)kiirgus üle 140 W/m^2	5
5. Bioloogilised tegurid ja mikroorganismid	
5.1. I, II ja III ohuklassi tegurid	10
5.2. Valgulised ja kehaomased ained (seerumid, vitamiinid, amiinohapped jt.)	10

Lisatasu makstakse töötajatele, kes töötavad tervistkahjustavates tingimustes vähemalt 75 protsenti tööajast.

Töökaitsevolinikud koostavad töötajate nimekirjad, kellele taotletakse lisatasu, ning koos a/ü usaldusisikutega esitavad need kinnitamiseks dekaanidele või (pro)rektorile.

TÜ Ametiühing ja Tartu Haritlaste Liit

Küllalt suur hulk TÜ ametiühingu liikmeid tõenäoliselt ei tea, et:

1. Nad kõik on ühtlasi Tartu Haritlaste Liidu (THL) liikmed;
2. TÜAÜ on THL-i asutajaliige;
3. THL loodi:

— aitamaks haritlastel paremini kaitsta oma huve, kergemini leida või vahetada tööd;

— tihendamaks ülikooli ametiühingu sidemeid haritlastega linnas ja maal;

— aitamaks kaasa linna ja maakonna arengule;

— tugevdamaks ülikooli ametiühingut.

4. TÜAÜ (THL) pakub oma liikmetele tasuta nõu ja abi tööotsimisel-vahetamisel, täiendõppe, juriidilistes ja psühholoogilistes küsimustes;

5. THL-i büroo asub Kaunase pst. 5—33 (tel. 486585) ja on avatud T 9—14, K 15—18, R 9—13 (info, töösooviankeetide täitmine, üritustele registreerimine jms.).

6. Kolmapäeviti kell 16—18 toimuvad Kaunase pst. 5—33 TÜAÜ (THL) liikmetele arutelud, väitlused, registreerimine testideks jpm.

7. TÜAÜ komitee on avatud kõigile liikmetele endiselt igal tööpäeval kell 10—16 Ülikooli 20—303.

8. TÜAÜ esimees ootab a/ü liikmeid teisipäeviti ja neljapäeviti kell 10—12 Ülikooli 20—303 (kohal suure tõenäosusega) ja muudel aegadel tööpäeva piires (kohal väiksema tõenäosusega).

9. TÜAÜ juriskonsuldi vastuvõtuaeg on teisipäeviti kell 14—15 (a/ü liikmetele on nõuanded ja abi tasuta, soovitav eelregistreerida tel. 434875).

10. Ametiühing on seda tugevam, mida rohkem on tal liikmeid — kutsuge oma kolleege astuma ametiühingusse.

TÜAÜ KOMITEE

Tartu üliõpilaste looduskaitseringi

37. aastapäev ei ole üldse mingi ümmargune arv, et sellest pikemalt juttu teha. Viimasel ajal on ringist aga vähe kuulda olnud, kuid nagu järgnevast selgub, tukkuma pole jäädud, koguni elavnemise märke näib olevat.

MIS SIIS ON TARTU ÜLIÕPILASTE LOODUSKAITSERING, edaspidi lihtsalt LK?

Selle asutasid 13. märtsil 1958. aastal Eesti Põllumajanduse Akadeemia ja Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilased. Muide, samal päeval ilmus ajakirja Eesti Loodus esimene number. Nii et õhus oli midagi, midagi, mis Eesti looduse pärast muretsema pani ning koos tegutsema suunas. Asutamisest peale on ringiga olnud seotud hilisem Eesti Looduskaitse Seltsi esimees Jaan Eilart, kelle juhendamiseta poleks ring olnud see, mis ta on olnud. Ringi asutamisest ja eelnevatest aastakümnetest on üsna rohkesti kirjutatud ning kel tahtmist, otsigu üles ringi juubeliteaegsed ülikoolilehe numbrid. Vaid niipalju veel, et taolist õpetatud looduskaitse spetsialistide taimelava polnud veel tollases Nõukogude Liidus olnud ning hiljem on selgunud, et ring on oma olemuselt ainulaadne kogu maailmas. Nii seltsi kui ringi omaaegsed kultuuri- ja ajalootaustalised üritused täitsid eelnevatel aastakümnetel just seda, mida alati ametlikult teha ei saanud. Ja loomulikult oli ring mõttekaaslaste seltskond selle sõna kõige edumeelsemas tähenduses.

* * *

Praegu juhib ringi geograafia neljanda kursuse üliõpilane PEEP MARDISTE. Milline on ringi hetkeseis?

Ringi minevikust on mul jäänud selline tunne, et igal aastal tuli juurde paarsada inimest. Selline tegevus ja suhtlemine oli tollal ainulaadne ja tung oli suur, ilmselt oli taolistest ettevõtmistest puudus.

Praegust olukorda seoksin taas üldise taustaga. Kui 80-ndate lõpul, mil väravad maailma avanema hakkasid, avanesid ka meie väliskontaktid ja tung ringi oli suur. Aktiivsuse laine oli põhjustanud ka fosforiidiliikumine. Varsti lõpetas tollane seltskond ülikooli ning kohe ei olnud järgmist aktiivsete inimeste voolu peale tulemas. Eneseväljendusvõimalusi oli juba teisigi. Praegu näib Eesti keskkonnakaitsjate aktiivsus taas tõusvat. Jaanuaris oli Pärnus rohelise liikumise aastakoosolekul ka korraldajate meelest seninägematult arvukas osavõtt. Oli ka palju meie ülikooli tudengeid.

Millest huvi tõus?

Esimene iseseisvumistuhin on mööda läinud ja saadakse aru, et majandus ei ole ainuke juhtiv jõud, et selle kõrval on ka muid olulisi asju. Hakatakse aru saama, et majanduslik tõus võib loodusele ohtlikuks muutuda. Huvi kasv on igatahes olemas, iseasi, kas me suudame seda juhtida, suunata.

Mida viimasel ajal ringis tehtud on?

On jätkunud traditsioonilised üritused. Avamatkal Valgemetsa on olnud viimastel aastatel ka soomlasi. Esimest korda jäime Valgemetsa ööseks, et arutada õhtul Tõnu Oja eestvedamisel Eesti keskkonnakaitse hetkeseisu. Arutelule jäi 30—40 inimest.

Aasta viimasel õhtul oleme alati süüdanud küünlad Raadil puhkavate kultuuritegelaste ja teiste tuntud inimeste kalmudel.

Üks viimaseid üritusi oli väike metsalaager Lüllemäel. Paralleelselt samal ajal toimus seal Karula rahvuspargi ja omavalitsuste seminar. Osaleti mõlemal. On olnud nii ühepäevaseid kui mitmepäevaseid retki Setumaale, Alutagusele, Paldiskisse, oleme teinud jürituld ja tähistanud volbriööd.

Kuidas info liigub? On olnud perioode, kus selleks kasutati agaralt ülikooli ajalehte.

Kuna enamik ringi kuulujaid on bio-geost, siis liigub teave oma teaduskonna kaudu. Organiseerimisega on ikka nii, et alles viimasel päeval võib selguda, kuhu minnakse ja millega minnakse. Viimasel ajal on rohkem rahvast ka teistest teaduskondadest. Järgmine suurem ettevõtmine, mis teistest teaduskondadest tudengeid juurde tõi, on kavatsus Islandile minna. Praegu käib aktiivne organiseerimine, kord nädalas tullakse kokku. Loodan siiralt, et see retk teoks saab. See ei ole mitte ainult meie jaoks avastamata maailm. Praegu otsime sponsoreid ja kõikvõimalikke kontakte.

Millega ise lähemalt tegelete?

On plaan uurida rahvusvaheliste finantsinstitutsioonide mõju; nende projektide keskkonna mõju Ida-Euroopas, üldse keskkonnapoliitikat, keskkonnamajanduse kokkupuutepunkte. Hiljuti käisin Tšehhis arengupankade ja keskkonnateemaga seotud konverentsil. Raske on tõmmata piire selle vahel, mida tehakse ringis, mida oma erialal, mis on roheliste rida, mis teiste oma. Kõik on omavahel seotud. Eesti roheliste nime all on mul ilmunud üks peaaegu aasta kestnud uurimus.

Ringil on olnud alati kena tava kutsuda aastapäevale ka oma vilistlasi. Sel korral on kavas koguni vilistlaskogu asutada.

Tahame kokku kutsuda vanemaid olijaid, kes võiksid anda omalt poolt ideid ja kõnelda sellest, mida nemad tegid. Hea oleks saada nõu ja tuge. Looduskaitseringi vilistlased on ka ise alati aktiivsed olnud, kuid vilistlaskogu seoks meid tugevamalt.

LOODUSKAITSERINGI AASTAPÄEV

algab laupäeval, 18. märtsil kl. 12 ettekandekoosolekuga Vanemuise 46 geograafiaauditooriumis.

VARJE SOOTAK

UNIVERSITAS TARTUENSISE eriväljanne

SISSEASTUJATE LEHT

Lugupeetud sisseastuja!

Tänavu tuleb sisseastujatel sooritada teaduskonna poolt valitud eksam ühest või mitmest ainevaldkonnast, kirjutada kirjand ja sooritada võõrkeele eksam. Sisseastumiseksamid on reeglina kirjalikud. Ainult mõnedel erialadel on esimene eksam või osa sellest suuline (usuteadus, germaani-romaani filoloogia erialad). Teaduskonna poolt valitud profileeriva eksami maksimaalseks hindeks on 20 palli. Kirjandi ja võõrkeele eksamit hinnatakse 10-palli süsteemis. Usu- ja õigusteaduskonda astumisel on kõik eksamid võrdse kaaluga ning nende sooritamisel on võimalik saada maksimaalselt 10 palli. Võõrkeele eksam sooritatakse kas inglise, saksa või prantsuse keelest.

Erandina toimuvad enne eksameid **loominguline konkurss** ajakirjanduse, esitatud tööde hindamine maalikunsti ning kehaliste võimete testid kehakultuuri ja sporditeaduse erialale astujatele.

Vene õppekeelega keskõppeasutuse lõpetanud, kes astuvad eesti keeles õpetatavale erialale, peavad eksamitele saamiseks sooritama eesti keele testi.

Keskkooli lõputunnistuse hindeid sel aastal Tartu Ülikooli astumisel ei arvestata.

Soodustused ülikooli astumisel on keskkooli kuldmedaliga, keskeriõppeasutuse või kutsekeskkooli kiitusega lõpetanutel, kes vabastatakse ülejäänud eksamite sooritamisest, kui nad teevad teaduskonna poolt valitud aine eksami hindele «väga hea». Reale erialadele astumisel on ette nähtud soodustused vastavate vabariiklike õpilasolümpiaadide võitjatele. Ilma eksamiteta võetakse vastu aineolümpiaadide võitjaid füüsika, keemia, matemaatika, bioloogia ja geograafia erialale. Esimene eksam loetakse sooritatuks maksimaalsele pallide arvule ajaloo, eesti ja soome-ugri filoloogia ning vene ja slaavi filoloogia erialale astujatel vastava olümpiaadi võitjatel. Õigusteaduse erialale astumisel soodustusi ei ole.

Alakonkursi puhul on teaduskondadel lubatud sisseastumiseksameid asendada erialase vestlusega.

Vastuvõtt toimub sisseastumiskatsete tulemuste põhjal koostatud pingerea alusel. Võrdsete pallide korral teeb valiku teaduskonna dekaan.

✧ ✧✧

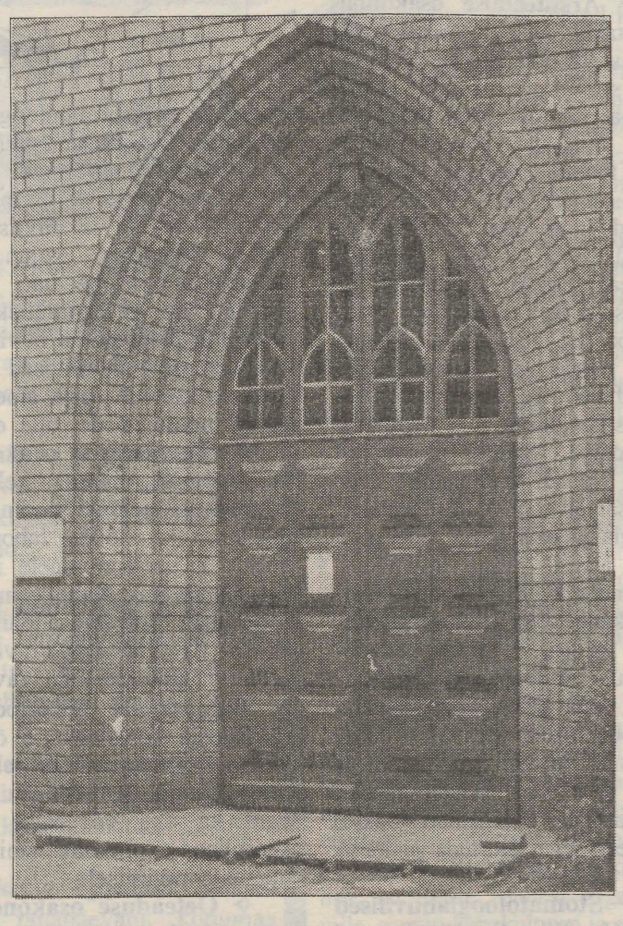

❒ **Tule ja proovi avada** *alma mater*'**i uksi, see viib Sind ülikooli ajaloo muuseumi.**

Tartu Ülikooli astumiseks tuleb anda avaldus, mis kirjutatakse kohapeal. Vajalik on keskharidust tõendav dokument. Esitada võib ka notariaalselt või tunnistuse väljaandja poolt kinnitatud koopia. Fotosid läheb vaja neli ja kaasas peab olema pass. Dokumendid tuleb vormistada korrektselt ning esitada vastuvõtukomisjonile isiklikult.

Ajakirjanduse erialale kandideerijad peavad esitama avaldatud töid ja toimetuse soovituse, maalikunsti erialale astujad oma maale või joonistusi.

Avalduse saab anda **kahele erialale**, kusjuures ära tuleb märkida eelistus.

Kahele erialale kandideerimisel kantakse eksameid üle. Kirjandi kirjutavad ja võõrkeele testi sooritavad kõik sisseastujad ainult üks kord koos esimese eelistuse erialaga. Kui mõlemal valitud erialal on teaduskonna poolt valitud eksam samast õppeainest, siis sooritatakse ka see ainult üks kord koos esimese eelistuse erialaga. Hinded kannab üle vastuvõtukomisjon.

Eksamile minnes peab kaasas olema eksamileht ja pass. Nende puudumisel eksamile ei lubata.

Eksamitulemuse selgumise aja ütleb eksamikomisjon eksami alguses. Eksamitulemused pannakse välja teadetetahvlile. Telefoni teel eksamitulemusi ei teatata.

Eksamitele ilmumine eksamiplaanis ettenähtud ajal on kohustuslik. Mõjuva põhjuseta eksamilt puudujat järgmistele eksamitele ei lubata. Kui haigestud, tuleb sellest teatada vastuvõtukomisjonile hiljemalt eksami sooritamise päeval ja esitada pärast arstitõend.

Ühiselamukoha saamiseks tuleb pöörduda ühiselamu komandandi poole. Soovitav on seda teha juba dokumentide sisseandmise ajal.

Ülikooli sissesaanute nimekirjad pannakse välja hiljemalt **28. juulil.**

Dokumente ülikooli astumiseks võetakse vastu **19.—30. juunini.** Ajakirjanduse ja maalikunsti erialadel lõpetatakse dokumentide vastuvõtt **26. juunil**. Sisseastumiskatsed toimuvad **5.—23. juulini**.

Vastuvõtukomisjon hakkab tööle ülikooli peahoone I korrusel. Vastuvõtukomisjoni teadetetahvlile pannakse konsultatsioonide ja eksamite toimumise ajad ning kohad.

Kui midagi on jäänud arusaamatuks, siis küsi julgesti!

Hea Tartu Ülikooli astuja,

ülikoole on Eestis mitu ja pole ehk kerge ühe või teise kasuks otsustada. Tartu Ülikool erineb teistest ennekõike selle poolest, et ta on Eesti ainuke universitas, st. ülikool, kus viljeldakse väga mitmekesiseid teadusi (ja jõudumööda kunstegi), neid omavahel seostades ja niiviisi maailma võimalikult täielikku tunnetamist taotledes. Tudengi jaoks tähendab see seda, et ta saab valida kuulamiseks kursusi väga paljude erisuguste ainete seast. Tänu ainesüsteemile võib näiteks võõrfiloloogia tudeng soovi korral majandust lisaks õppida või psühholoogiatudeng usuteaduskonnas loenguid kuulata ning eksameid teha. Mõni teaduskond pakub selleks rohkem, teine vähem vabadust, aga olemas on see kõigil. Tudeng saab ise kaasa rääkida oma stuudiumiplaani koostamisel, lähtugu ta seejuures puht tunnetuslikust huvist või tulevase elukutse vajadustest või mõlemast. Kui oma ülikooli piirid kitsaks jäävad, saab stuudiumi avardada teistes Eesti või välismaa ülikoolides õppides, kellest paljudega Tartu Ülikoolil või mõnel selle teaduskonnal on sõlmitud lepingud üliõpilaste ja õppejõudude vahetuse kohta. Aga Tartuski tehakse maailmatasemel teadust nii loodus- kui ka täppisteadustes; humanitaar- ja sotsiaalteadustes; meditsiinis.

Keda nende teaduste õppimine ja valikuvõimaluste kasutamine võlub, see on Tartu Ülikoolis niisama teretulnud nagu tema esimesed sisseastujad sügisel 1632.

Tartu Ülikooli rektor
professor PEETER TULVISTE

ÕIGUSTEADUSKOND

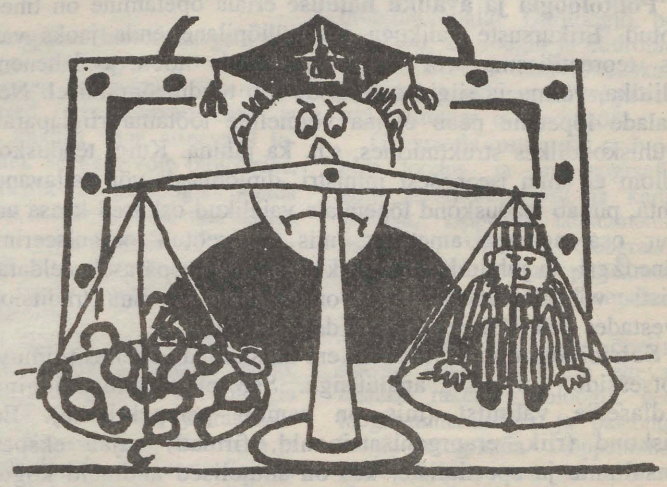

Õigusteadus on ühiskonna seisukohalt omapärane inseneriteadus. Just juristid on need, kes poliitilise võimu (seadusandja) ülesandel töötavad välja ja rakendavad õigusnorme, mis reguleerivad inimeste kooselu, nende ühistegevust.

Õiguse osatähtsus meie ühiskonnas on oluliselt kasvanud ja kasvab veelgi. Toimub rahvusliku õiguskorra taastamine ja selle loomine. Just juristidel lasub eriline vastutus selle eest, et Eesti Vabariigis kinnistuksid õiguslikult õigusriigi põhimõtted. See on oluline kogu meie maa ja rahva arengule, sest turumajandus saab efektiivselt toimida üksnes õigusriigile toetudes.

Noored, kes valivad juristi elukutse, saavad anda sellesse protsessi oma osa.

(Järg 2. lk.)

Õigusteaduskond

(Algus 1. lk.)

Õppekorraldus

Viimastel aastatel on nii õppetöö sisus kui vormis toimunud küllaltki põhjalikud muudatused. Õppekorraldus baseerub ainesüsteemil. See annab üliõpilastele üsna suure vabaduse oma õppeplaani ise koostada, lähtudes huvidest ja eesmärkidest. Teaduskonnas pakutav akadeemiline õigusharidus on kolmeastmeline ja diferentseeritud. Bakalaureuseõppe ehk akadeemilise koolituse esimese astme kestus on üldjuhul 4 aastat. Pärast põhistuudiumi lõpetamist võivad edukamad jätkata õpinguid magistriõppes ehk akadeemilise koolituse teises astmes, mis kestab kaks aastat.

Kolmandaks ja akadeemilise õigushariduse kõrgeimaks astmeks on doktoriõpe, mis vältab neli aastat.

Teaduskonnas on rakendatud meetmeid ka õppetöö sisukamaks muutmiseks. Regulaarselt peavad meie üliõpilastele loenguid külalisprofessorid Euroopa ja Ameerika ülikoolidest. Paljud teaduskonna õppejõud on ennast täiendanud Soome, Rootsi, Saksamaa, Suurbritannia jt. riikide kõrgkoolides. Edukamatel üliõpilastel on ühe või kahe semestri jooksul olnud võimalus õppida ja praktiseerida välismaal.

Teaduskonnas pakutava akadeemilise õigushariduse eesmärk on ette valmistada laia üldharidusliku baasiga oma eriala hästi tundvaid juriste, kes peale lõpetamist on valmis alustama erapraksist või töötama riigi- või kohaliku omavalitsuse asutustes.

Sisseastumiskatsed

Teaduskonda astuda soovijad peavad sooritama sisseastumiskatsed võõrkeeles (inglise, saksa või prantsuse keel; hinnatakse arvestatud või mittearvestatud), ajaloos ja kirjutama kirjandi. Kõik eksamid on kirjalikud.

Kui teil on julget pealehakkamist, loogilist mõtlemist, püsivust ja te olete oma kutsumuses kindlad, siis ootab teid õigusteaduskond.

Dots. **KALLE MERUSK**,
prodekaan

SOTSIAALTEADUSKOND

Sotsiaalteaduskond on ülikooli noorim teaduskond, mis alustas oma tegevust 1. septembril 1992. Praeguse sotsiaalteaduskonna siht on anda kõrgemat haridust kolmel erialal (peaaines): **politoloogia, sotsioloogia** ning **avaliku halduse** erialal (viimane hõlmab üldist ühiskondlikku ja riiklikku halduskorraldust ning on enam tuntud ingliskeelse nimega *public administration*). Vastu võetakse kolmele erialale kokku 50 üliõpilast. Sisseastumiseksamid on eesti keele kirjand, matemaatika ning võõrkeele tasemeeksam. Sisseastumiseksamid on küll kõigil ühised, ent kohe algul toimub üliõpilaste spetsialiseerumine ühele kolmest pakutavast erialast: sotsioloogia (15 üliõpilast), politoloogia (15 üliõpilast) ja avalik haldus (20 üliõpilast).

Esimeste semestrite jooksul kuulatakse eeskätt põhikursusi, sealhulgas politoloogias, sotsioloogias, avalikus halduses, lisaks psühholoogias, ühiskonnateaduslikes kvantitatiivmeetodites, statistikas jne. Edasiste kursuste valikul püüab teaduskond jätta üliõpilastele võimalikult suure valikuvabaduse. Põhimõtteliselt on võimalik osa teaduskonna lõpetamiseks vajalikust 160-st ainepunktist koguda ka näiteks loengute kuulamisega antiikkirjanduses või bioloogias, kui üliõpilane peab seda oma tuleviku jaoks vajalikuks. Eksamid on kirjalikud, kuid õppejõu soovil võib eksamineerida ka suuliselt.

Politoloogia ja avaliku halduse eriala õpetamine on tihedalt seotud. Erikursuste valikuga saab üliõpilane enda jaoks valida kas teoreetilisema või enam praktikale toetuva lähenemise poliitika, võimu ja riigiaparatuuride töö tundmaõppimisel. Nende erialade lõpetanu peab olema võimeline töötama riigiaparaadis ja ühiskondlikes struktuurides, s.h. ka juhina. Kuigi teaduskonna diplom ei anna iseenesest ministri, diplomaadi või vallavanema kohta, püüab teaduskond lõpetajale vajalikud oskused kaasa anda. Suur osa nendest ametitest, mis on seotud organiseerimis-, mänedž eri- ja juhtimistööga ja kus Eestis tavapäraselt eeldatakse juristi- või majandusharidust, on lääne ühiskonna traditsioone arvestades tulevikus politoloogidele avatud.

Sotsioloogia on seotud rohkem ühiskonna ja selles toimuvate protsesside uurimise, analüüsiga. See ei tähenda tingimata teadlasetee valimist (mis on samuti perspektiivne). Eesti ühiskond (riik, eraorganisatsioonid, firmad) vajab eksperte, konsultante ja spetsialiste, kes on suutelised andmeid koguma ja neid teaduslikult üldistama just antud organisatsiooni vajadusi arvestades. Kompetentse nõustamise vajadus ainult kasvab ühiskonna arenedes.

✧ ✧ ✧

Tartu Ülikooli sotsiaalteaduskond on alles kujunemisjärgus. Alates k.a. 1. juunist liituvad sotsiaalteaduskonnaga seni filosoofiateaduskonda kuuluvad **psühholoogia, semiootika, ž urnalistika, sotsioloogia ja sotsiaaltöö**. Moodustub uus sotsiaalteaduskond koos uute perspektiivide ja õppimisvõimalustega.

Dots. **HENN KÄÄRIK**,
sotsiaalteaduskonna dekaani kt.

ARSTITEADUSKOND

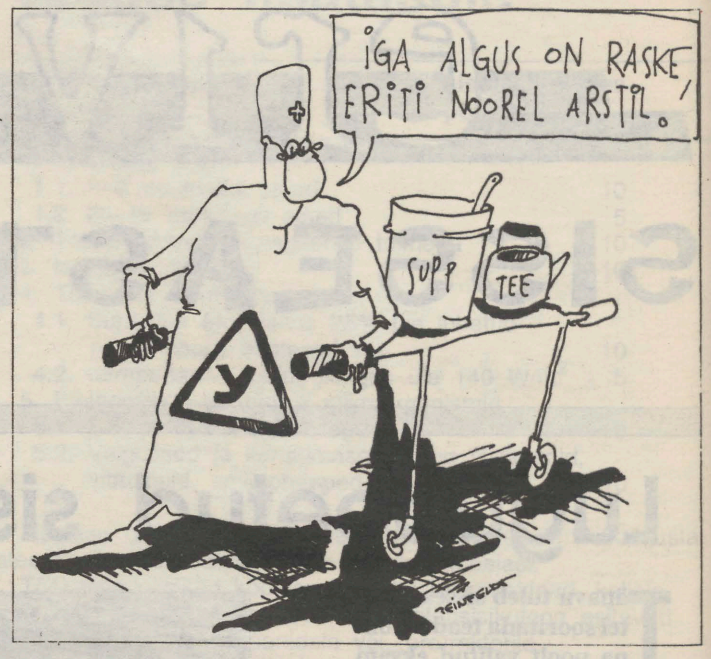

Arstiteaduskonna ajalugu ulatub kaugele 17. sajandisse, kui 1632. aastal rajatud Tartu Ülikoolis hakati meditsiini õpetama. Sajandite jooksul on siit sirgunud paljud kuulsad arstid (nt. N. Pirogov, Fr. R. Kreutzwald, L. Puusepp, K. Rammul, O. Schmiedeberg, A. Linkberg jt.).

Hoolimata soliidsest east pole arstiteaduskond jäänud loorberitele puhkama, vaid areneb üha edasi, et noored teadusejüngrid ka tulevikus ihuhädasid ravitseda oskaksid ja oma tööga eesti meditsiinile au ning kuulsust tooksid.

1995/96. õppeaastal võib valida 4 osakonna vahel.

✧ **Arstiteaduse osakonnas** õpetatakse heade traditsioonide vaimus tohtreid, kes pärast 6-aastast stuudiumit peaksid toime tulema igas olukorras. Paar esimest õpiaastat võivad tüütult pikad tunduda, sest päevi täidavad põhiliselt keemia ja füüsika, ning hetked Vanas Anatoomikumis on ainsad, mis ei luba unustada arstiteaduskonda kuuluvust. IV kursuseks on prekliinilised ained (anatoomia, histoloogia, biokeemia, patoloogia, farmakoloogia jt.) läbitud ning teoreetiline alus haigusprotsesside olemusest omandatud. Sellest momendist alates hakkab arstihakatise süda rõõmsamalt lööma. Sisehaiguste, kirurgia ja erihaiguste õppimisel saab tähtsa näoga kliinikutes promineerida, diagnoosida, skalpelli kätte võtta. Kehtib kirjutamata seadus, — mida uudishimulikum ja teadusjanulisem tudeng, seda parem arst tulevikus. Ülikooli lõpetamisel on tavaliselt selgunud kitsam eriala, millega noor arst end siduda tahaks. Kaheaastase internatuuri jooksul on veel aega täiustuda ja lõplik otsus langetada.

✧ **Stomatoloogiahuvilised** peavad ülikoolis õppima 5 aastat. Sarnaselt arstiteaduse osakonna esmakursuslaste pingsatele õpingutele on ka hambaravitudengid paaril aastal hõivatud prekliiniliste ja üldmeditsiiniliste ainete omandamisest. Seejärel nihkub rõhuasetus stomatoloogiliste teadmiste ja oskuste õppimisele. III kursuse üliõpilane võib juba oma parimatel sõpradel hambaid ravida ja niiviisi tulevase klientuuri kujundada. Hambaravi, ortopeediat, ortodontiat, näo- ja lõualuudekirurgiat ning palju muud huvitavat õpetavad oma ala tõelised spetsialistid, kes ei varja ametisaladusi noorte kolleegide eest.

✧ **Farmaatsia osakonda** on oodatud noored, kel on tahtmist ja eeldusi ravimitega tegelemiseks, tööks laborites, uurida keemiliste ainete mõju organismis jms. Kahel esimesel õppeaastal õpitakse üldaineid, alates III kursusest ravimite keemiat, kohtukeemiat, ravimite valmistamise tehnoloogiat, farmaatsia korraldust. 5 õppeaasta jooksul saavad selgeks mitte ainult koduaia taimed, vaid ka ühe või teise aine keerulised toimemehhanismid haiguste ravimisel.

✧ **Õeteaduse osakond** on arstiteaduskonna noorim. 1991. aastast õpetatakse meditsiiniõdesid peamiselt kolmes suunas — ülemõe, intensiivraviõe ja meditsiinikoolide õppejõudude koolitus. 3 aasta vältel õpetatakse neile tervishoidu, meditsiinipsühholoogiat, patoloogiat, kliinilisi distsipliine, pedagoogikat. Lõpetamisel saadakse kõrgem haridus.

Võrreldes eelmiste aastatega on vastuvõetavate üliõpilaste arvu vähendatud. See ilmselt tihendab konkursisõela. Tänavu võetakse vastu järgnevalt:

— **arstiteaduse osakond**
eesti õppekeelega 55
vene õppekeelega 15
— **stomatoloogia osakond 30**
— **farmaatsia osakond 25**
— **õeteaduse osakond 10**

Arstiteaduse, stomatoloogia ja farmaatsia osakonda pürgijatel tuleb sooritada:

— **bioloogia+keemia test (20 punkti)**
— **kirjand (10)**
— **võõrkeel (10)**

Sulgudes on toodud eksami eest saadav maksimaalne punktide arv. Kõik eksamid on kirjalikud. Õeteaduskonda kandideerijad läbivad intelligentsustesti ja kirjutavad kirjandi.

Eksamitel esitatavatest nõuetest saab parema ettekujutuse suvel korraldatavatel konsultatsioonidel.

Head põrumist sisseastumiseksamitel ja kohtumiseni arstiteaduskonna rebastepeol!

ANNELII NIKITINA,
teaduskonna pressisekretär

MATEMAATIKATEADUSKOND

Matemaatikateaduskonnas on võimalik omandada bakalaureusekraadi kolmel erialal: matemaatikas, informaatikas ja matemaatilises statistikas. Kõik üliõpilased saavad korraliku matemaatikaalase baashariduse, samuti põhiteadmised arvutiteaduses, sealhulgas elementaarse programmeerimise ja tarkvara kasutamise oskuse. Erialaainetele lisaks sisaldavad õppekavad kohustuslike kursustena filosoofia, inglise keele ning veel ühe võõrkeele üliõpilase valikul. Õppekorraldus baseerub ainesüsteemil, mis annab tudengitele oma õppeplaani koostamisel suure vabaduse. Normaalse edukuse juures on bakalaureuse stuudiumi kestus 4 aastat. Vastuvõtt teaduskonda on ühine, eriala peaaine valitakse kolmandal semestril pärast matemaatika ning informaatika põhiainete tsükli läbimist.

Matemaatika eriala üliõpilastele antakse hea ettevalmistus nii matemaatika teoreetilistes kui ka rakenduslikes valdkondades. Lisaks põhiainele saab iga tudeng pühenduda umbes veerandi stuudiumi ulatuses enda valitud kõrvalainele kas oma teaduskonna erialade hulgast või väljastpoolt. **Informaatika** eriala lõpetajate haridus lubab edukalt tegelda nii teoreetilise arvutiteaduse kui ka arvutite rakendamisega igapäevases elus. Sellealase koolitusega inimesi vajatakse ettevõtetes, riigiasutustes, massikommunikatsioonis, teadusasutustes, koolides ja mujal. **Matemaatilise statistika** eriala lõpetanute järele on suur nõudmine Riigi Statistikaametis, maakondade ja linnade statistikabüroodes. Kindlustusmatemaatikale spetsialiseerunuid võtavad tööle kindlustusbürood. Teadustegevusele orienteeritud lõpetajad leiavad rakendust mitmesuguste teadusvaldkondade uurimisasutustes ja kõrgkoolides.

Pärast bakalaureusekraadi saamist jätkavad paremad lõpetajad õpinguid kaheaastases **magistriõppes**. Lisaks eespool nimetatud erialadele on magistrikraadi võimalik kaitsta ka **tööstusmatemaatikas**. See on kaasaegne ja huvitav rakendusmatemaatika valdkond, mis tegeleb aktuaalsete rakenduslike probleemidega.

(Järg 5. lk.)

MATEMAATIKA-TEADUSKOND

(Algus 4. lk.)

Matemaatikateaduskonnas saab omandada ka gümnaasiumi **matemaatika-** või **informaatikaõpetaja** kutse. Selleks tuleb pärast bakalaureuse stuudiumit (või sellega paralleelselt) läbida üheaastane pedagoogiline tsükkel, mis koosneb pedagoogika, eriala ja selle õpetamise metoodika, didaktika ja psühholoogia ainetest, ning sooritada koolis praktika. Lisaerialana võib saada ka põhikooli füüsikaõpetaja kutse.

✧ ✧ ✧

Matemaatikateaduskond võtab vastu 90 uut üliõpilast, neist 15 vene õppekeelega rühma. **Vastuvõtueksameid** on kolm: matemaatika kirjalik eksam, mille eest võib maksimaalselt saada 20 punkti, kirjand (10 punkti) ja võõrkeel (inglise, saksa või prantsuse keel; 10 punkti). **Ilma eksamiteta** võetakse vastu vabariikliku matemaatikaolümpiaadi keskkooli lõpuklasside vooru ja vabariikliku informaatikaolümpiaadi 10 esimest.

Prof. **TOIVO LEIGER**,
matemaatikateaduskonna dekaan

Usuteaduskond

USUTEADUSKOND

Keskaja ülikoolides peeti usuteaduskondades saadavaid teadmisi hariduse tipuks. Nii 1932. aastal asutatud *Academia Gustaviana*'s kui ka Tartu Ülikooli edasises ajaloos on usuteaduskond seisnud auväärsel kohal. Ka pärast Tartu Ülikooli usuteaduskonna taasavamist 1991. aastal on see soliidseim teoloogia õppimise koht Eestis.

Usuteaduskond püüab anda võimalikult hea akadeemilise humanitaarhariduse, kus põhitsükli 4 aasta jooksul saab sügavuti minna piiblikeeltes, kristlikus teoloogias, kirikuloos ja dogmaatikas ja kus õpitakse tundma ka teisi usundeid.

Usuteaduskonnas on 6 õppetooli.

Vana Testamendi teaduse ja semiidi keelte õppetooli juures õpitakse heebrea keelt, Iisraeli ajalugu, sissejuhatust Vanasse Testamenti, selle üksikute raamatute seletusi ja Vana Testamendi teoloogiat. On võimalik õppida ka uusheebrea, araabia, süüria ja pärsia keelt.

Uue Testamendi teaduse ja kreeka keele õppetooli alla kuuluvad vanakreeka keel, Uue Testamendi aegne ajalugu. sissejuhatus Uude Testamenti, tema üksikute raamatute seletused ja Uue Testamendi teoloogia.

Ajaloolise usuteaduse ja ladina keele õppetool hõlmab kirikulugu alates algkogudusest kuni tänapäevani, kodumaa kirikulugu kaasa arvatud, dogmadelugu, misjonilugu ja ladina keelt; saadakse ülevaade sümboolikast (erinevatest kristlikest kirikutest), uususunditest, loetakse algkeeles kreeka ja ladina kirikuisade tekste ja kirikuloo ürikuid. Eesti kirikuloo huvilistel on soovitav lisaks õppida alamsaksa ja rootsi keelt.

Süstemaatilise usuteaduse õppetooli aineteks on sissejuhatus teoloogiasse, filosoofia ajalugu, kristlik dogmaatika ja eetika. **Tegeliku usuteaduse (praktilise teoloogia) õppetooli** juurde kuulub rida eriaineid, mida vaimulik oma tulevases töös vajab. näiteks kultuseõpetus, jutlustamisõpetus, kirikujuhtimise õpetus. religioonipedagoogika, hingehoid, misjoniteadus.

Võrdleva usuteaduse õppetool on eriomane Tartu Ülikoolile juba sõjaeelsest ajast — enamikus välismaa ülikoolides õpetatakse vastavaid aineid filosoofiateaduskondades. Kohe esimesel õppeaastal tehakse tutvust võrdleva usundilooga, mille raames õpitakse tundma usundiloolisi teooriaid, surnud usundeid, teisi elavaid usundeid, lisanduvad eesti ja soome-ugri rahvaste usund. religioonipsühholoogia ja -sotsioloogia, hiljem ka religioonifilosoofia ja -fenomenoloogia.

Traditsiooniliselt on teoloogilist haridust aidanud Tartus anda eriteadlased Saksamaa ülikoolidest. Ka praegu on igal semestril vahetumas 2—3 külalisõppejõudu, mistõttu pannakse esimestest õpingupäevadest peale suurt rõhku saksa keele õppimisele.

Õppe- ja teadustöö edendamiseks on loodud Tartu Ülikooli Teoloogia Fond, mille rikkalikku raamatukogu igapäevaõpingutes usinasti kasutatakse.

Mõistetavatel põhjustel on TÜ usuteaduskonna õppekavas eriline rõhuasetus evangeelsel teoloogial. Usuteaduskonna lõpetanud leiavad tööd Eestimaa luterlikes kirikutes vaimulikena. koolides õpetajatena, sotsiaalhoolekandes, ajakirjanduses, miks mitte soovi korral ja vastaval hilisemal spetsialiseerumisel ka muuseumitöötajate, arhivistide, kirikuajaloolaste või tõlkijatena. Töökamatel ja andekamatel lõpetajatel on võimalik taotleda teoloogia alal magistri- ja doktorikraadi.

Vastu võetakse 25 uut üliõpilast, kel seisavad sisseastumiseksamitena ees vestlus, kirjand ja võõrkeeletest.

Dr. theol. **TARMO KULMAR**,
usuteaduskonna vastuvõtukomisjoni esimees

KEHAKULTUURI-TEADUSKOND

Kehakultuuri ja sporditeaduste eriala

- ✧ **Kehaline kasvatus**
- ✧ **Sportlik treening**
- ✧ **Liikumisravi**
- ✧ **Terviseõpetus**
- ✧ **Spordijuhtimine**

Akadeemiline kehakultuuriharidus hõlmab kõiki ülaltoodud valdkondi ning haakub teadmistega inimeste tervise ning kehalise aktiivsuse seostest (terviseteadustega).

Tartu Ülikoolis hakati kehakultuurikaadrit koolitama 1928. aastal arstiteaduskonna juurde loodud Kehalise Kasvatuse Instituudis, millest 1944. aastal kasvas välja kehakultuuriteaduskond. Viimastel aastatel on kehakultuuriteaduskonnas toimunud põhjalik struktuuri ja õppetöö reformimine. Reformide märksõnadeks on õppetöö akadeemilisus ja interdistsiplinaarsus.

Käesoleval ajal on kehakultuuriteaduskonna koosseisus kolm instituuti (spordibioloogia, spordipedagoogika ja treeninguõpetuse instituut) ning üleülikoolilist praktilist spordiõpetust ja -harrastust korraldav spordikeskus.

Bakalaureuseõpe kestab 4 aastat. Õppekavas eristatakse kahe alternatiivse eriharuga **peaainet** (sporditeadused ja liikumisravi), **kõrvalaineid** (terviseõpetus ja spordijuhtimine) ning **vabalt valitavaid aineid**. Bakalaureuseõppe mahuks on 160 ainepunkti (AP).

Kahel esimesel õppeaastal on koolituse eesmärgiks anda üldisi ja interdistsiplinaarseid teadmisi, mis võimaldavad luua süsteemse ettekujutuse inimese organismi ehitusest ja talitlusest ning kehaliste harjutuste toimest organismile, samuti kehakultuuri ja spordi rollist ühiskonnas. Selle etapi üks ülesandeid on teadvustada liikumis- ja sporditeaduste probleeme ning kindlustada teadmised, oskused ja vilumused kooli kehalise kasvatuse spordialade õpetamiseks ning treeningtööks valitud spordialal. Siin toimuv õppetreeningtöö on kehakultuurialase koolituse lahutamatu komponent, mis võimaldab üliõpilastel realiseerida ennast nii spordis, kui ka hankida vajalikke kogemusi tulevaseks kutsetööks. Lisaks sellele õpetatakse kahel esimesel õppeaastal mitmesuguseid loodus-, sotsiaal- ja humanitaarteaduslikke aineid.

Alates kolmandast õppeaastast valivad üliõpilased kas sporditeaduste või liikumisravi õppesuuna (eriharu), kus saadakse süvendatud ettevalmistus, mis on vajalik tulevaseks tööks kas kehalise kasvatuse, spordi või liikumisravi (füsioteraapia) valdkonnas.

Kehakultuuriteaduskonnas on kõrvalainetena võimalik õppida terviseõpetust ja spordijuhtimist. Kokkuleppel dekanaadiga võib kõrvalaineid valida ka teistest teaduskondadest. Samuti võivad kehakultuuri ja sporditeadusi kõrvalainena õppida teiste teaduskondade üliõpilased nii alam- *(approbatur)* kui ka keskastme *(cum laude approbatur)* tasemel. Eriti on see soovitav tulevikus pedagoogikutset taotlevatele üliõpilastele.

Bakalaureuseõppes koostatakse ja kaitstakse kolm uurimistööd ning sooritatakse praktika nii pea- kui ka kõrvalainetes. Stuudium lõpeb kas lõputöö kaitsmise või erialase komplekseksamiga. Õppekava edukalt läbinud saavad kehakultuuri ja sporditeaduste bakalaureusekraadi (BSc).

Neil lõpetajatel, kes soovivad saada kehalise kasvatuse õpetaja kutset, tuleb stuudiumijärgselt läbida **üheaastane õpetajate kutsekoolituse etapp** (40 AP), kus õppetöö toimub nii pedagoogikakeskuse kui ka kehakultuuriteaduskonna baasil.

Bakalaureuseõppe lõpetanud võivad konkursi korras jätkata õpinguid 2-aastases **magistriõppes** (80 AP), mille edukal läbimisel saadakse magistrikraad (MSc) liikumis- ja sporditeaduste alal. Akadeemilise koolituse kõrgeim aste on **doktoriõpe** (160 AP), kus peale õppekava läbimist ja **doktoritöö kaitsmist** antakse lõpetajatele filosoofiadoktori kraad (PhD) liikumis- ja sporditeaduste alal.

Bakalaureuseõppes on **konkursieksamiteks** bioloogia, emakeel (kirjand) ja võõrkeel. Enne eksameid viiakse läbi kehaliste võimete testid, mida hinnatakse arvestusena.

Ootame teaduskonda õpihimulisi ja spordihuvilisi noori, kellel on missioonitunnet spordi, kehalise kasvatuse, liikumisravi ja sporditeaduste edendamiseks.

Dots. **MATI PÄÄSUKE**,
kehakultuuriteaduskonna
dekaan

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND

1995. aasta sügisel on bioloogia-geograafiateaduskonnas loodusteadusliku hariduse omandamist võimalik alustada 40 bioloogia-, 25 geograafia- ja 8 geoloogiahuvilisel noorel. Teaduskonda võetakse vastu ka 25 tulevast loodusteaduse õpetajat. Bioloogia erialale sisseastujad teevad eksami võõrkeeles ning kirjalikud eksamid bioloogias ja keemias ning kirjutavad kirjandi. Samad eksamid on vaja teha ka tulevastel loodusteaduse õpetajatel. Geograafia ja geoloogia erialale sisseastujatel on lisaks võõrkeelele ja kirjandile vaja teha kirjalik eksam geograafias.

Põhiõpe on kõigil erialadel planeeritud 4 aastat. Põhiõppe lõpetanud võivad jätkata õpinguid **2-aastases magistrantuuris** ja seejärel **4-aastases doktorantuuris**. Põhiõppe lõpetajad bioloogia ja geograafia erialal, kes taotlevad õpetaja kutset, peavad jätkama õpinguid **ühe aasta** jooksul vastava programmi alusel.

Kõik teaduskonnas õpetatavad erialad nõuavad baasteadmisi matemaatikas, füüsikas, keemias, oskust töötada arvutiga ja head võõrkeelte, eeskätt inglise keele tundmist. Need kursused on õppeplaanides kohustuslike ainetena.

Tänapäeva bioloogia, geograafia ja geoloogia on paljudes erinevates suundades arenevad teadused, mis uurivad elus- ja eluta loodust väga erinevatel tasanditel. Seetõttu võib bioloogiks, geograafiks või geoloogiks õppida mitmel erineval viisil, mis tähendab, et meie üliõpilastel on suhteliselt suur vabadus endale kitsama eriala valikul ja õppekava koostamisel.

Bioloogide ettevalmistamine toimub kolme instituudi baasil, milleks on: botaanika ja ökoloogia instituut, molekulaar- ja rakubioloogia instituut ning zooloogia ja hüdrobioloogia instituut. Sellega on loodud võimalus spetsialiseeruda elusloodus erinevate tahkude uurimisele alates taime- ja loomakoosluse ökoloogiast kuni rakus toimuvate molekulaarsete protsesside ja keemiliste reaktsioonideni.

Bioloogide töökohtade valik sõltub valitud erialast. Molekulaar- ja rakubioloogid, mikrobioloogid, geneetikud ja biokeemikud töötavad nii teaduslaborites kui ka rakenduslikel erialadel. Nimetatud spetsialiste vajavad meditsiini- ja veterinaarlaborid, sanitaar-epidemioloogiajaamad ja ettevõtted, kus rakendatakse biotehnoloogiat. Ökoloogid, botaanikud, zooloogid ja hüdrobioloogid leiavad tööd looduskaitsealadel, keskkonnakaitsega seotud asutustes ja teadustööl.

Geograafia instituudis saab õppida loodus- ja inimgeograafiat ning geoinformaatikat ja kartograafiat. Õppetöö lahutamatuks osaks on välitööd. Geograafid leiavad tööd teadus-, projekteerimis-, kartograafia-, keskkonnakaitse- ja turismiasutustes.

Geoloogia instituudis õppijad saavad kitsama erialase ettevalmistuse rakendusgeoloogia, geoloogia-mineraloogia ja paleontoloogia-stratigraafia õppetoolide juures. Lõpetanutest saavad kaardistus-, hüdro- ja ehitusgeoloogid, harvem ka petrograafid ja paleontoloogid. Tööd leitakse Eesti Geoloogiakeskuses, Geoloogia Instituudis, projekteerimisasutustes ja maakondade keskkonnateenistuse juures.

Sõltumata erialast on õppetöö üks vorme üliõpilaste osalemine teaduslikus uurimistöös, mis põhiõppes lõpeb lõputöö koostamise ja kaitsmisega. Kõikidel instituutidel on tihedad sidemed välismaa ülikoolidega, mis realiseeruvad nii teadus- kui ka õppetöös.

MAJANDUS-TEADUSKOND

Turumajanduse väljakujunemine on viimastel aastatel oluliselt suurendanud noorte huvi majandushariduse vastu. Majandusalaseid teadmisi on vaja praktiliselt kõigil elualadel ja kõigis ametites. TÜ majandusteaduskonna ülesandeks on eesti ainsa klassikalise ülikooli — *alma mater*'i — traditsioonidest lähtuvalt pakkuda akadeemilist teadusuuringutel baseeruvat majandusharidust. See tähendab, et me ootame õppima noori, kes raha ja rikkuse teenimise kõrval tahaksid edaspidi elamise ja olemise mõtet, ühiskonna ja maailma ajaloolise arengu probleeme avaramalt ja sügavamalt tundma õppida.

TÜ majandusteaduskonna lõpetanu peab olema valmis kõrgele vastutusrikkale kohale asumiseks ettevõttes või riigiametis, kus tema otsuste tarkusest sõltub paljude inimeste käekäik. Vastavalt sellele on kujundatud kogu õpetuse sisu. Ligikaudu 50 protsenti kogu stuudiumist on kõigile sisseastujaile ühesugune, sest majanduse üldistest probleemidest peab ühtviisi hästi aru saama nii tulevane firma pearaamatupidaja ja müügijuht kui ka ministeeriumi osakonnajuhataja või Eesti esindaja välisriikides. Selline haridus võimaldab meie lõpetajal kergelt töökohta vahetada, mis on turumajanduse tingimustes eduka karjääri üks olulisemaid eeldusi.

Siiski on igaühel majanduses oma töö või probleemid, mis erilist huvi pakuvad. Seepärast saab iga üliõpilane olulise osa õpingutest ise kujundada: spetsialiseerumiseks eriaineid või kursuse- ja bakalaureusetöödeks teemasid valides. Viimastel aastatel mitmekesistavad õppimisvõimalusi paljude välismaa ülikoolide professorite külalisloengud. Kümmekond protsenti TÜ majandusteaduskonna aktiivsemaid üliõpilasi on igal aastal leidnud õppimisvõimalusi välismaal. Kokkuvõttes leiab TÜ majandusteaduskonnas endale meelepärast tegevust nii see, kes unistab suurte rahade liigutamisest pangas, kui ka see, kes püüab matemaatiliste mudelite abil Eestile parimat majanduspoliitikat välja töötada.

Majandus on väga huvitav, kuid keeruline ala. Majandusspsetsialist vajab kõigepealt häid teadmisi matemaatikas, et ratsionaalses arvude (raha!) maailmas end koduselt tunda. Kuid samavõrd vajab ta eduks filoloogivõimeid, et nii kaas- kui ka välismaalasele end täpselt kõnes ja kirjas selgelt väljendada. Eelkõige vajab majandusse pürgija aga järjekindlust ja vastutustunnet oma ülesannetele parima lahendustee leidmisel ning julgust ja otsustusvõimet eesmärgi poole pürgimisel. Majandusalaste teadmistega varustatuna peaks TÜ majandusteaduskonnast ellu astuma inimene, kes oskab teenida miljoneid või koguni miljardeid, kuid mõista ka kultuuri arendamise tähtsust eesti maa ja rahva arengule.

✧ ✧ ✧

Käesoleval aastal võtab majandusteaduskond vastu 165 päevase osakonna kuulajat: 40 eestikeelse rahvamajanduse, 100 eestikeelse ja 25 venekeelse ettevõttemajanduse erialale. Kolmandast õppeaastast alates ei ole eraldi venekeelset õpperühma, spetsialiseerumise aineid (eriaineid) õpetatakse ainult eesti keeles.

Üliõpilased õpivad kaks aastat alusõppes, kus omandatakse majanduslik üldharidus ning arendatakse mõtlemis- ja otsustusvõimet. Kolmandal ja neljandal õppeaastal (peaõppes) jätkub majandusliku üldhariduse süvendamine, kuid toimub ka spetsialiseerumine huvidest tuleneva tulevase töökoha vajadusi silmas pidades.

Üliõpilane valib peaõppes 2 talle huvipakkuvat erialaainete kompleksi (eriainet) järgmistest pakutavatest: **ärirahandus ja investeeringud; raha ja pangandus; majandusarvestus; turundus; kaubandus ja teenindus; majanduspoliitika ja haldusmajandus; välismajandus; majanduse modelleerimine ja informaatika**. Lisanduvad valikained, mille üliõpilane lülitab oma õppeplaani majandusteaduskonna ja teiste teaduskondade pakutud kursustest.

Stuudiumi jooksul tuleb üliõpilastel koostada neli kirjalikku uurimistööd — kursusetööd (üks igal nominaalaastal). Ülikooli lõpetamiseks ja bakalaureusekraadi omandamiseks tuleb sooritada lõpueksamid mõlemas valitud eriaines ja kirjutada bakalaureusetöö.

Sisseastumiseksamid on matemaatika (kirjalik), võõrkeele test ja eesti keel (kirjand). Üliõpilaseks saamisel on aluseks sisseastumiseksamitega saavutatud hindepunktide summa. Hindepunkte on võimalik saavutada matemaatikas maksimaalselt 20, võõrkeele testis maksimaalselt 10 ja eesti keeles maksimaalselt 10. Võrdse punktisumma korral on aluseks matemaatikaeksami tulemus.

Majandusharidus on praegu väga nõutud ja teaduskonda pürgijaid ootab karm konkurents. Majandusteaduskonna õppejõud ja üliõpilaskond ootavad sügisel uut tublit täiendust.

Prof. **JANNO REILJAN**,
majandusteaduskonna dekaan

FILOSOOFIATEADUSKOND

Filosoofiateaduskond on ülikooli suurimaid teaduskondi. Ühte on koondatud paljude teadusvaldkondade ja erialade õpetamine. Elujõudu kogub idee mitte võtta lähitulevikus üliõpilasi enam üksikutele erialadele, vaid teaduskonda kui tervikusse. See tähendab, et õpingud hargnevad ülikooli (teaduskonna) sees. Mida üliõpilane õpib, hakkab suuresti sõltuma temast endast.

Tartu Ülikool aastal 1995 ei dikteeri enam oma üliõpilastele, milliseid aineid missugusel aastal ja missuguses järjekorras õppida: Tartu Ülikool ei keela enam õppimast seda, mis üliõpilast tõeliselt huvitab; üliõpilane saab ise, lähtudes oma huvidest, pakutava õpetuse tasemest ja tööturu võimalustest, otsustada, mida õppida ja milliseid eksameid sooritada.

Ainevaliku printsiibi poole hakati Tartu Ülikoolis liikuma seoses filosoofiateaduskonna taasavamisega. Ilmselt on humanitaarainetes valikuvabadus lihtsam ja ka olulisem kui mõnes teises valdkonnas.

Filosoofiateaduskond taastati 1. jaanuarist 1992. Teaduskonna taasloomine on üks samm Tartu Ülikooli järjepidevuses. Samas vastab filosoofiateaduskonna ideestik ülikooli uuenemiskontseptsioonile. Filosoofiateaduskond peab olema isiksusekeskse humanitaarhariduse omandamise parim koht mitte üksnes Tartu Ülikoolis, vaid hoopis laiemalt. See saavutatakse **akadeemilisuse** ja **avatusega**. Akadeemilisus tähendab õppejõudude koostööd, talenti, loovust, töökust ja kompetentsust; teadmiste ülimuslikkuse tunnustamist.

1995/96. õppeaasta hakul on filosoofiateaduskonnal järgmised allüksused (sulgudes esialgselt planeeritav vastuvõtuarv):

ajaloo-osakond (50),
eesti filoloogia osakond:
- **eesti ja soome-ugri filoloogia (60),**
- **eesti keel võõrkeelena (25);**

eripedagoogika osakond (30),
germaani-romaani filoloogia osakond:
- **inglise keel ja kirjandus (40),**
- **saksa keel ja kirjandus (30),**
- **romaani filoloogia — prantsuse ja hispaania keel (12),**
- **skandinavistika — rootsi keel (12),**
- **klassikaline filoloogia (15);**

kultuurikeskus — maalikunst (5),
vene ja slaavi filoloogia osakond (30),
filosoofia osakond (10).

Kaugõppesse enam vastuvõttu ei toimu.

Teaduskonda kuulub struktuuriväliselt ka **vabade kunstide professuur**, mida on kutsutud täitma Jaak Rähesoo.

Päevaõppes õpib 1500, kaugõppes 383 üliõpilast.

EKSAMID

Kõigil erialadel on **võõrkeele eksam** (10 palli), **emakeele kirjand** (10 palli); lisaks **profileeriv eksam** (20 palli) järgmiselt:

ajaloo erialal — ajalugu;
eripedagoogika — test (ajalugu, psühholoogia, bioloogia, kultuur);
maali erialal — loominguline konkurss;
eesti ja soome-ugri filoloogia erialal — eesti keel, kirjandus ja Eesti ajalugu;
vene ja slaavi filoloogia erialal — vene keel ja kirjandus;
eesti keele (võõrkeelena) erialal — lingvistiline test;
germaani-romaani filoloogia erialadel — ei sooritata võõrkeele tasemeeksamit, vaid kaheosaline võõrkeele eksam (kirjalik+suuline): inglise keel ja kirjandus — inglise keel, saksa keel ja kirjandus — saksa keel, prantsuse keel ja kirjandus — prantsuse keel, hispaania keel ja kirjandus — inglise, saksa või prantsuse keel, skandinavistika erialal (rootsi keel) — rootsi keel;
klassikalise filoloogia erialal — test (ajalugu, eesti keel, kirjandus);
filosoofia erialal — test (ajalugu, matemaatika).

SOODUSTUSED ÜLIKOOLI ASTUMISEL

Eesti ja soome-ugri filoloogia erialal loetakse eelnenud kahe aasta jooksul saavutatud eesti keele ja kirjanduse õpilasolümpiaadi võidud vastavalt kas eesti keele või kirjanduse eksamiosa sooritusteks maksimaalsele positiivsele hindele.

Ajaloopäevade (-olümpiaadi) üle-eestilise vooru 12. klassi vanuserühma 1.—3. kohale tulnud vabastatakse antud aastal ajaloo osakonda astumisel sisseastumieksamitest üldajaloost ja Eesti ajaloost, nende eksamilehele kantakse 20 palli.

Vene ja slaavi filoloogia erialal loetakse eelnenud kahe aasta jooksul saavutatud vene keele ja kirjanduse õpilasolümpiaadi võidud (1.—3. koht) vastavalt kas vene keele või kirjanduse eksamiosa sooritusteks maksimaalsele positiivsele hindele.

✧ ✧ ✧

Filosoofiateaduskonda kuulusid seni ka sotsioloogia, psühholoogia, semiootika ja ajakirjanduse osakond ning sotsiaaltöö õppetool, mis alates 1. juunist on sotsiaalteaduskonna koosseisus. Nii et kuigi praegu tutvustatakse neid erialasid veel filosoofiateaduskonna juures, tehakse vastavaid sisseastumiseksameid juba sotsiaalteaduskonnas.

Prof. **AGO KÜNNAP**,
filosoofiateaduskonna
dekaani kt.

AJAKIRJANIKUKS

Ajakirjandusosakond võtab traditsiooniliselt vastu 15 üliõpilast, õpingud kestavad 4 aastat.

Kahel esimesel aastal saavad tudengid reporteri- ja toimetajatöö praktilist koolitust, lisaks mitmeid ajakirjandusega seotud eriaineid. III ja IV kursusel tulevad programmi valikained, spetsialiseerutakse trükisõnale, raadiole ja televisioonile. I—III õppeaasta järel on suvel kuuajaline praktika toimetustes. Et jääda viiendaks ja kuuendaks aastaks magistritööd tegema, peab üliõpilane sooritama riigieksami hindele «väga hea» ning tema diplomitöö pälvima esiletõstmist. Ülejäänud asuvad IV kursuse lõpetamise järel tööle diplomeeritud ajakirjanikuna.

Üliõpilaskandidaadid peavad esitama **hiljemalt 26. juuni hommikupoolikul** vastuvõtukomisjonile oma seni ilmunud **kaastööd** ning **toimetuse soovitused**. Sisseastumiseksamitele eelneb kirjalikust tööst ja vestlusest koosnev **loominguline konkurss**. Neil, kes eksamitele ei pääse, jääb aega oma sisseastumisdokumente esitada mõnesse teise teaduskonda või kõrgkooli.

AJAKIRJANDUS-OSAKOND

FÜÜSIKA-KEEMIATEADUSKOND

Meie teaduskonnas võib õppida nii **füüsikuks** kui **keemikuks**. Et mingile kitsale erialale väljaõppinuid läheb järjest vähem vaja, on meil hakatud ette valmistama asjatundjaid, kes leiavad rakenduse paljudes eluvaldkondades.

Nimelt on meil võimalik õppida järgmisi rakendusliku kallakuga erialasid: **keskkonnafüüsikat** (sealhulgas meteoroloogia), **rakendusfüüsikat** (sealhulgas elektroonika, metroloogia, biomeditsiinitehnika jt.), **keskkonnakaitsekeemiat ja biokeemiat**. Individuaalprogrammide alusel on võimalik õppida **restaureerimist, parfüümeeriat, tekstiili- ja nahakeemiat jt.**

Loomulikult jätkub teadlaste ettevalmistamine füüsika- ja keemia **fundamentaalsuundades (astrofüüsika, teoreetiline füüsika, optika ja spektroskoopia, tahkisefüüsika, biokeemia, orgaaniline keemia, füüsikaline keemia, elektrokeemia, analüütiline keemia, kompuuterkeemia jt.)**.

Keemiku- või füüsikudiplomi saate nelja aastaga. Kolmel esimesel aastal õpitakse valdavalt kohustuslikke aineid. Selle ajaga võetakse läbi eriala üldained, kõrgem matemaatika ja humanitaarainete tsükkel. Alates kolmandast aastast kuulavad üliõpilased nn. **eriala- ja valikaineid**, mille hulgas on olulisel kohal rakendusliku suunitlusega ained (näiteks keemikutel materjalidekeemia, tehnoloogia, tehniline analüüs ja rakenduselektrokeemia).

Edukamatel lõpetajatel on võimalik jätkata õpinguid kahe aasta vältel ja omandada **magistrikraad**.

Pärast magistrikraadi saamist on võimalik taotleda kõrgeimat teaduskraadi — **doktorikraadi**. Selleks tuleb õppida veel 4 aastat doktorantuuris ja kaitsta doktoritöö.

Neil, kes soovivad saada **gümnaasiumiõpetaja kutset**, tuleb pärast diplomi saamist õppida veel **viies aasta**. Selle aja jooksul õpitakse **pedagoogilisi, psühholoogilisi ja metoodilisi** aineid ning tehakse läbi **koolipraktika**. On võimalik omandada ka mõne teise aine (näiteks matemaatika) õpetaja lisakutse.

Vastuvõtt meie teaduskonda toimub üldistel alustel sisseastumiseksamite põhjal. **Eksamid** on järgmised: kirjand (maksimaalselt 10 punkti), võõrkeel (10) ning füüsika ja matemaatika koondtest (füüsika erialale astujale) või keemia ja matemaatika koondtest (keemia erialale astujatele). Erialaeksamil on võimalik saada 20 punkti. Erandina võetakse **ilma eksamiteta** vastu füüsika või keemia erialade vabariikliku aineolümpiaadi 15 esimest. Keskkooli kuldmedaliga või keskeriõppeasutuse kiitusega lõpetanud vabastatakse ülejäänud sisseastumiseksamitest, kui erialaeksam on sooritatud 17-20 punktile. Alakonkursi korral toimub eksamite asemel erialane vestlus.

Dots. **MÄRT LIIGANT**,
füüsika-keemiateaduskonna
prodekaan

VASTUVÕTU-EESKIRJAD 7. LK.

Tartu Ülikooli põhiõppe vastuvõtueeskirjad 1995. aasta suvel

I. Üldsätted

1.1. Tartu Ülikool võtab õppima keskharidusega Eesti Vabariigi kodanikke, samuti siin alaliselt elavaid teiste riikide kodanikke ja kodakondsuseta isikuid ühtsetel alustel. Teistes riikides elavaid välisriikide kodanikke ja kodakondsuseta isikuid võetakse õppima rektori poolt kehtestatud korra alusel (rektori kk. 230, 08. 07. 94).

Sotsiaaltöö erialale astumisel on vanuse alampiiriks 22 aastat.

1.2. Dokumente ülikooli astumiseks võetakse vastu **19.06—30.06 tööpäeviti** kl. 10—16 ülikooli peahoones (Ülikooli 18). Ajakirjanduse ja maalikunsti erialadel lõpetatakse dokumentide vastuvõtt **26. 06.** Sisseastumiskatsed toimuvad **05.07—23.07** ja uute üliõpilaste vastuvõtt vormistatakse hiljemalt **28. 07.**

1.3. Sisseastujalt nõutavad dokumendid:

* **isiklik avaldus** (kirjutatakse kohapeal)

Avalduse saab anda kuni kahele erialale kandideerimiseks, märkides ära erialad eelistatuse järjekorras.

* **keskharidust tõendav dokument** (originaal või selle notariaalselt või väljaandja poolt kinnitatud koopia)

* **neli fotot** (3x4 cm)

* **pass**

Dokumendid tuleb vastuvõtukomisjonile esitada isiklikult.

1.4. Ajakirjanduse erialale kandideerijad peavad lisaks esitama avaldatud töid ja toimetuse soovituse. Maalikunsti erialale soovijad esitavad enne eksameid komisjonile 10 tööd (maalid, joonistused). Maalikunsti eriala eksamikomisjon töötab Kunstnike majas (Vanemuise 26).

II. Sisseastumiskatsed

2.1. Kõik sisseastujad teevad teaduskonna poolt valitud eksami ühest või mitmest ainevaldkonnast, kirjutavad kirjandi ja sooritavad võõrkeele eksami (v.a. germaani-romaani filoloogia erialad).

Kui teaduskonna poolt on valitud profileeriv eksam, siis selle maksimaalseks hindeks on 20 palli.

Kirjandit ja võõrkeele eksamit hinnatakse 10 palli süsteemis.

2.2. Kõik eksamid on kirjalikud (v.a. usuteaduse ja germaani-romaani filoloogia erialadel).

2.3. Ülikooli sisseastumiseksamite aluseks on Tartu Ülikooli astujatele väljaantavas teatmikus toodud programmid.

2.4. Kahele erialale kandideerimisel võib eksameid üle kanda.

2.5. Erandina toimuvad enne eksameid **ajakirjanduse** erialal loominguline konkurss,

maalikunsti erialal esitatud tööde hindamine,

kehakultuuri ja sporditeaduste erialal kehaliste võimete testid,

vene õppekeelega keskõppeasutuse lõpetanutele, kes astuvad eesti keeles õpetatavale erialale, eesti keele test, mille edukalt läbinud lubatakse sisseastumiskatsetele.

2.6. Erialati on sisseastumiseksamid nende toimumise järjekorras järgmised (sulgudes märgitud eksami eest saadav maksimaalne punktide arv):

* **usuteadus**
1. kollokvium (10)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **arstiteaduskonna erialad (arstiteadus (ravi), stomatoloogia, farmaatsia)**
1. bioloogia+keemia (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **bioloogia**
1. bioloogia+keemia (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **loodusteaduste õpetaja**
1. bioloogia+keemia (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **geograafia**
1. geograafia (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **geoloogia**
1. geograafia (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **ajalugu**
1. ajalugu (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **filosoofia**
1. test (ajalugu, matemaatika) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **eripedagoogika**
1. test (ajalugu, bioloogia, psühholoogia, kultuur) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **psühholoogia**
1. test (ajalugu, bioloogia, psühholoogia, kultuur) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **semiootika ja kulturoloogia**
1. test (ajalugu, bioloogia, psühholoogia, kultuur) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **sotsiaaltöö**
1. kutsesobivuskatse (psühholoogiline test, intervjuu, kirjalikud ülesanded) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **maalikunst**
1. loominguline konkurss (1 nädala jooksul joonistatakse ja maalitakse vastavalt etteantud ülesandele) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **ajakirjandus**
1. eesti keel+Eesti ajalugu (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **eesti ja soome-ugri filoloogia**
1. eesti keel+eesti kirjandus (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **eesti keel (võõrkeelena)**
1. lingvistiline test (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **inglise keel ja kirjandus**
1. inglise keel (kirjalik+suuline) (20)
2. kirjand (10)

* **saksa keel ja kirjandus**
1. saksa keel (kirjalik+suuline) (20)
2. kirjand (10)

* **skandinavistika (rootsi keel)**
1. rootsi keel (kirjalik+suuline) (20)
2. kirjand (10)

* **klassikaline filoloogia**
1. erialatest (ajalugu, eesti keel, kirjandus) (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **romaani filoloogia prantsuse keel ja kirjandus**
1. prantsuse keel (kirjalik+suuline) (20)
2. kirjand (10)

hispaania keel ja kirjandus
1. võõrkeel (inglise, saksa või prantsuse keel kirjalik+suuline) (20)
2. kirjand (10)

* **vene ja slaavi filoloogia**
1. vene keel ja kirjandus (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **füüsika**
1. füüsika+matemaatika (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **keemia**
1. keemia+matemaatika (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **kehakultuur ja sporditeadused**
1. bioloogia (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **majandusteaduskonna erialad (ettevõttemajandus, rahvamajandus)**
1. matemaatika (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **matemaatika**
1. matemaatika (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **sotsiaalteadused (avalik haldus, kultuuriantropoloogia, poliitikateadus, sotsioloogia)**
1. matemaatika (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

* **õigusteadus**
1. ajalugu (20)
2. kirjand (10)
3. võõrkeel (10)

2.7. Sisseastumiskatsed toimuvad reeglina eesti keeles.

Vene õppekeelega keskõppeasutuse lõpetanud võivad eesti keeles õpetatavale erialale astumisel soovi korral kirjutada kirjandi vene keeles.

2.8. Venekeelsed õppegrupid avatakse **arstiteaduse (ravi), füüsika, matemaatika ja ettevõttemajanduse** erialadel, kus põhiainete õpetamine esimesel 2—3 aastal toimub vene keeles.

2.9. Võõrkeele eksam sooritatakse inglise, saksa või prantsuse keelest.

2.10. **Soodustused** ülikooli astumisel.

* Keskkooli kuldmedaliga, keskeriõppeasutuse või kutsekeskkooli kiitusega lõpetanud vabastatakse ülejäänud eksamite sooritamisest, kui nad sooritavad teaduskonna poolt valitud aine eksami hindele «väga hea» (17—20 või 10 palli). Õigusteaduse erialale astumisel soodustusi ei ole.

* Alakonkursi puhul on teaduskondadel lubatud sisseastumiseksamid asendada erialase vestlusega.

* Ilma eksamiteta võetakse vastu füüsika-keemiateaduskonna erialadele vastavalt füüsika ja keemia vabariikliku aineolümpiaadi 15 esimest.

* Ilma eksamiteta võetakse vastu matemaatikateaduskonna erialadele vabariikliku matemaatikaolümpiaadi keskkooli lõpuklasside vooru ja vabariikliku informaatikaolümpiaadi 10 esimest.

* Ilma eksamiteta võetakse vastu bioloogia ja geograafia erialale vastavalt bioloogia ja geograafia vabariikliku aineolümpiaadi kolm esimest.

* Ajaloopäevade (-olümpiaadi) üle-eestilise vooru 12. klassi vanuserühma 1.—3. kohale tulnud vabastatakse antud aastal ajaloo osakonda astumisel sisseastumiseksamitest üldajaloost ja Eesti ajaloost, nende eksamilehele kantakse 20 palli.

* Eesti ja soome-ugri filoloogia erialal loetakse eelnenud kahe aasta jooksul saavutatud eesti keele ja kirjanduse õpilasolümpiaadi võidud vastavalt kas eesti keele või kirjanduse eksamiosa sooritamise maksimaalsele positiivsele hindele.

* Vene ja slaavi filoloogia erialal loetakse eelnenud kahe aasta jooksul saavutatud vene keele ja kirjanduse õpilasolümpiaadi võidud (1.—3. koht) vastavalt kas vene keele või kirjanduse eksamiosa soorituseks maksimaalsele positiivsele hindele.

III. Immatrikuleerimine

3.1. Vastuvõtt ülikooli toimub sisseastumiskatsete tulemuste põhjal.

3.2. Pallide koguarvu võrdsuse korral teeb valiku teaduskonna dekaan. Vajadusel võib läbi viia täiendava testi või vestluse.

3.3. Kui mõnel erialal jääb pärast konkurssi vabu kohti ja teaduskond soovib need täita, võivad neile kandideerida mõnel teisel erialal sisseastumiseksamid sooritanud, kuid konkursiga välja jäänud üliõpilaskandidaadid. Järelkonkursi eksameid on võimalik sooritada eksamisessiooni piires. Vastuvõtu järelkonkursiga kandideerijate hulgast otsustab teaduskond.

3.4. Pärast õppeaasta algust ei ole sisseastujate immatrikuleerimine 1. aasta üliõpilaseks reeglina lubatud.

IV. Üliõpilaskandidaadi kohustused ja õigused

4.1. Sisseastuja võtab eksamile kaasa eksamilehe ja passi ning esitab need eksamikomisjonile. Nimetatud dokumentideta eksamile ei lubata.

4.2. Eksamitele ilmumine eksamiplaanis ettenähtud ajal on kohustuslik. Mõjuva põhjuseta eksamilt puudujat järgmistele eksamitele ei lubata. Haigestumisest peab üliõpilaskandidaat või tema lähedased teatama kohe vastuvõtukomisjoni sekretärile. Haigustõendi esitamisel on võimalik eksamit sooritada eksamiplaanis ettenähtust teisel ajal eksamisessiooni piires. Muudel mõjuvatel põhjustel eksamiaegade muutmise eksamisessiooni piires otsustab vastuvõtukomisjoni sekretär.

4.3. Kui eksamineeritav ei ole nõus saadud hindega, võib ta 24 tunni jooksul alates hinde teatavaks tegemisest esitada vastuvõtukomisjonile kirjaliku põhjendatud apellatsiooni. Apellatsiooni arutab ja annab vastuse selle esitamisele järgneval päeval apellatsioonikomisjon, kuhu kuuluvad vastuvõtukomisjoni liige, eksamikomisjoni esimees ja eksamineerinud õppejõud. Apellatsioonikomisjoni otsus on lõplik. Vastu võetakse ainult sisseastujate poolt isiklikult esitatud apellatsioone.

Kõik ülikooli sisseastumisega seotud küsimused lahendab lõplikult vastuvõtukomisjon.

Tartu Ülikooli avatud uste päevad 1995

23. MÄRTS

11.00—12.00	AVAMINE	Peahoone, Ülikooli 18, aula
12.00—13.00	FILOSOOFIATEADUSKOND	Peahoone, Ülikooli 18, aula
13.30—14.30	FILOSOOFIATEADUSKONNA ERIALAD	osakondade ruumides (info kohapeal)
12.00—13.00	KEHAKULTUURITEADUSKOND	Spordihoone, Ujula 4, ruum 204
13.00—14.00	FÜÜSIKA-KEEMIATEADUSKOND	Keemiahoone, Jakobi 2, ruum 320
14.00—15.00	MATEMAATIKATEADUSKOND	Peahoone, Ülikooli 18, aula
15.00—16.00	USUTEADUSKOND	Peahoone, Ülikooli 18, aula
16.00—17.00	MAJANDUSTEADUSKOND	Nooruse 9, aula
16.00—18.00	Võõrkeele testi tutvustamine (prantsuse k.)	Füüsikahoone, Tähe 4, ruum 155
17.00—18.00	Võõrkeele testi tutvustamine (inglise k.)	Füüsikahoone, Tähe 4, ruum 160
17.00—18.00	Võõrkeele testi tutvustamine (saksa k.)	Füüsikahoone, Tähe 4, ruum 170

24. MÄRTS

11.00—12.00	SOTSIAALTEADUSKOND	Füüsikahoone, Tähe 4, ruum 156
12.30—13.30	BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND	Vanemuise 46, ruum 225
14.00—15.00	ARSTITEADUSKOND	Keemiahoone, Jakobi 2, ruum 226
14.30—15.30	ÕIGUSTEADUSKOND	Peahoone, Ülikooli 18, aula
16.00—17.00	Võõrkeele testi tutvustamine (saksa k.)	Füüsikahoone, Tähe 4, ruum 160
17.00—18.00	Võõrkeele testi tutvustamine (inglise k.)	Füüsikahoone, Tähe 4, ruum 160

Õpilastel on võimalik tasuta külastada TÜ muuseume (ajaloomuuseum Toomemäel, klassikalise muinasteaduse muuseum, zooloogia muuseum, geoloogia muuseum).

INNOVAATIKA on ainus kõrgharidusele ja teadusele orienteeritud mess Eestis

Messi peakorraldaja on Tartu Ülikool.

INNOVAATIKA ei ole teadussaavutuste paraad, nagu neid korraldati rahvamajandussaavutuste näitustel. **INNOVAATIKA — see on uuenemine,** uuenenud ülikoolid, uudsed suhted teadlaste ja praktikute vahel. Neid suhteid püüavad tugevdada praegu kõik arenenud riigid. Uusi suhteid soovivad ülikooliga luua Tartu linn ja kogu Eesti, sealjuures Kagu-Eesti regioon.

Kui me tahame, et Tartu säilitaks oma koha Eesti teadus- ja hariduskeskusena, on vaja, et siin jätkuks teadlasi ja õpetajaid, kelle juurde tullakse meeleldi õpetust saama. Suur muudatuste aeg on toonud esile vajaduse endast uuel viisil märku anda. Tutvustagem oma töid ja tulemusi ka kodurahvale. Messile tuleb palju noori. Noored tahavad õppida. Nad teavad, et XXI sajand tuleb teadmiste sajand. Tõestagem, et Tartus saab omandada häid teadmisi ja siin on palju valdkondi, kus teadmisi tulemuslikult rakendada. Soovitakse «oma silmaga näha ja käega katsuda», enne kui otsustada. Kui noored jäävad Tartusse, siis Tartu elab ja areneb, siis on tulevikku ka Tartus tehtaval teadustööl.

Rahvusülikool olla ei ole privileeg. See on eelkõige kohustus. **INNOVAATIKA 95 ootab Teid.** Tulge, tutvustage end ja oma töid ning tutvuge kolleegide väljapanekutega. Uskuge, te ei kahetse. Võita on rohkem kui kaotada.

LEENI UBA,
innovatsioonitalitus
tel. 435 294

KOLMAS HARIDUS- ja TEADUSMESS

INNOVAATIKA 95
N 23. märtsil kell 11—19
R 24. märtsil kell 11—19
L 25. märtsil kell 10—16
Tartus, Tähtvere näitusehallis, Kreutzwaldi 60.

Buss 16: Annelinn—Kesklinn—Tartu Näitused

Osalejaid on üle 50:

teadusasutused, kõrgkoolid, kirjastused, koolid, teaduspark, koolitus- jt. firmad.

Kavas on näitus, seminarid ja loengud intellektuaalomandi kaitsest, teadustöö rahastamisest, teadlaste ja praktikute koostööst, aparaadidisainist, muutustest ülikooli õppekorralduses, üliõpilaselust jms.

Spordikeskus teatab

Hollandist 2. koht

Kõige rohkem ülikoolidevahelisi pallimänguturniire korraldavad vist Hollandi üliõpilased. Enschedes oli segavõistkondade turniir nelja riigi 48 võistkonna vahel. TÜ harrastajate võistkond pidas 11 mängu, neist kaotati viimane, turniiri finaalmäng. Mängiti aja peale, 12,5 minutit geim.

TÜ korvpallivõistlused

Ülikooli korvpallivõistlustel lõppesid alagruppide mängud. Kohamängud 1.—4. kohani on meeste meistriliigas E 27. märtsil ja E 3. aprillil, naistele T 28. märtsil ja T 4. aprillil. Meeste harrastajateliigas loositakse 8 edukamat meeskonda veerandfinaalidesse. Siin jõutakse finaalmänguni 10. aprillil.

Ajakava Ujula tänava spordihoones ja spordikeskuses (Jakobi 5).

Fulbright announcement

The United States Information Service (USIS) in Tallinn announces a call for applications for the 1996—97 Fulbright grants for graduate students.

These are grants for Estonians who intend to enter graduate degree programs in the United States.

Grants are awarded for one academic year. Subject to availability of funds, some grants may be extended for limited periods.

The program is administered by the United States Information Agency (USIA) which is overseas represented by USIS, headed by the Public Affairs Officer. Applications are processed by the Fulbright Advising Center in Tartu and the USIS in Tallinn.

✔✔✔

Priority fields for Estonian graduate students:

journalism and communications, fine arts, English language and literature, American studies, education, public administration, law and legal studies, anthropology, archeology, criminology, demography/population studies, economics, geography, history, sociology, political science and government, international relations, urban studies.

Priority will not be given to candidates in business and in real sciences.

Eligibility requirements for graduate students:

1. Applicants must be Estonian citizens and enter the U.S. on nonimmigrant visa.

2. Applicants should be 35 years of age or younger at the time of application and hold a university degree.

3. Applicants should have clearly defined study goals and career objectives.

4. Applicants should plan on continuing their studies in the U.S. in their own field of study. Grants cannot be awarded to candidates in the medical fields.

5. Applicants should have an excellent academic record and the fluent in English.

6. Preference will be given to candidates who have already taken the necessary U.S. admission tests with high scores by the application deadline.

For more information on the program or application forms, please feel free to contact the Fulbright Advising Center in Tartu or USIS in Tallinn. Applications are strongly encouraged to contact the Fulbright Advising Center in Tartu for more detailed application instructions, but also for additional information on U.S. higher education. Thorough individual consultation is also avilable upon request.

The Fulbright Advising Center is open Tue—Fri from 10 a.m. to 1 p.m. and from 2 to 4 p.m. at Struve 1 (Tartu University Library), Tartu EE2400. The advising center telephone number is (27) 441243.

The deadline for sending applications for 1996—97 academic year is AUGUST 30, 1995. Complete applications should be sent to the following address:

United States Information Service
Embassy of the United States of America
Kentmanni 20
Tallinn EE0001

The Selection Committee will interview finalists in mid-September and make the final selection of the candidates in late September. All applications will be notified about the decision of the Committee.

Šveitsi kirjastuse näitus

Märtsi lõpus jõuab ülikooli raamatukokku Šveitsi kirjastuse *Karger-Verlag* teaduskirjanduse näitus. Selle avamine toimub teisipäeval, 21. märtsil kl. 15 raamatukogu uudiskirjanduse saalis.

Kirjastus *Karger-Verlag* (Basel) on Šveitsi suurim meditsiini ja loodusteaduste kirjanduse väljaandja. Kirjastus alustas oma tänuväärset tegevust 1890. aastal Berliinis ja on olnud edukas siiamaani. Tänu maailmamainega teadlaste koostööle on kirjastus pälvinud rahvusvahelise tunnustuse nii teatmeteoste, raamatute kui ka ajakirjade väljaandmisel. Ülikooli raamatukogu tellib kirjastuselt 1992. aastast kolme ajakirja: *European Neurology, Human Heredity* ja *Cardiology*.

Kõik näitusel eksponeeritav jääb meie varadesse lugejate tarvis. Näitusel on ka raamatute ja ajakirjade 1994/95. aasta kataloogid ning prospektid, mille järgi on võimalik tellimusi vormistada.

ILONA SMUŠKINA,
raamatukogu kultuuriosakonna juhataja

Juha Pentikäise loengud soomeugrilaste ja saamide usundist

JUHA PENTIKÄINEN on Helsingi Ülikooli võrdleva usunditeaduse professor ning Turu Ülikooli folkloristika ja usunditeaduse dotsent. Ta on üks populaarsemaid Soome usunditeadlasi, kes on tuntud ka väljaspool oma kodumaad. Pentikäinen on pidanud loenguid külalisprofessorina mitmetes Ameerika ülikoolides: Californias, Minnesotas, Indianas ja Texases.

Kuna professori erialaks on põhjarahvaste kultuurid ja usundid, siis on jäänud seljataha arvukad uurimismatkad. Alates 1960. aastast on ta teinud välitöid Skandinaavias, Ameerikas ja Venemaal elavate arktiliste rahvaste juures, aastast 1988 avanes talle tee Siberi põhjarahvaste — komide, hantide, manside, neenetsite, jakuutide ja nanaide juurde, kus ta on töötanud 16 korral.

Juha Pentikäise teaduslikku tegevust tähistavad väga mitmed uurimisteemad. Oma teaduslikku karjääri alustas ta Põhja surnud lapse traditsiooni uurimisega «The Nordic dead-child tradition» (1968). Järgnes usundiantropoloogiline uurimus konkreetse inimese usust ja maailmavaatest — «Maria Takalon uskonto» (1971). «Kalevala» mütoloogia uurimisel antropoloogia ja psühholoogia meetoditega avas ta soomlaste rahvusidentiteedi suurteosest uue huvitava nägemuse veel elavast mütoloogiast (teos «Kalevala Mythology», 1989). Pentikäise tõlgendus tegi «Kalevala» tänapäeva soomlasele, kellel on olemas ka oma rahvuseepose päev Kalevalapäev (28. veebruar), rohkem mõistetavaks kui originaali. Soomeugrilaste surmakultuuri uurimustest sündis «Suomalaisen lähtö» (1990). Eriti on Pentikäist paelunud šamanism, ta on uurinud saamlaste šamanismi ja šamaani trummi («The Samanic Drum as Cognitive Map». «Studia Fennia»32, Helsinki 1987).

Tema viimane teos «Saamelaiset — Pohjoisen kansan mytologia» (1995) käsitleb ühe vana põhjarahva — saamide mütoloogiat.

Juha Pentikäinen on ka tuntud kui visuaalne antropoloog. Ekspeditsioonid Siberi põhjarahvaste juurde on andnud mõningaid huvitavaid antropoloogilisi filme. Ta on 8 videofilmi autor, mille teemaks on šamanism. Viimased filmid on tal tehtud koostöös Mihàly Hoppàliga, kes on tuntud ungari etnoloog ja maailmatasemel šamanismiuurija.

Juha Pentikäinen oli esimene lääne teadlane, keda lubati pärast stalinlikke tagakiusamisi uurima endise NSVL Amuuri äärseid rahvaid. Kui ta 1990. aastal sinna saabus, eksisteeris veel nanai hõim, kuid enamik selle liikmeid oli juba venestunud. Amuuriäärse nanai hõimu elu uurimistulemuste baasil on tal valminud 4 videofilmi, uuemad filmid käsitlevad nanai šamanismi.

VIDEOFILMID

VIIMASED ŠAMAANID
Juha Pentikäise etnograafiline video Amuuri jõel

1991. aastal. 15 min. Helsingi Ülikooli audio-visuaalne keskus, reklaamiosakond ja usundiloo uurimise osakond. Tatjana Bulgakova ja Juha Pentikäise etnograafia. Teostus: Juha Pentikäinen, Pekka Pulkkila, Esko Gustafsson ja Rauno Velling.

ME MÄLETAME SEDA VEEL

Juha Pentikäise etnograafiline dokumentaalfilm nanaide surmast. 27 min. Tatjana Bulgakova ja Juha Pentikäise etnograafia. HOPENTI Production ja Helsingi Ülikooli usundiloo uurimise osakond.

ŠAMAANID LENDAVAD JÄLLE

Juha Pentikäise väliuurimus Siberi šamaanide seas. 21 min. Intervjuud ja režissööritöö Mihàly Hoppàlilt. HOPENTI Production ja Helsingi Ülikooli usundiloo uurimise osakond.

MINU RAHVA VAEVAD

Nanai naissamaani Lindza Beldi etnograafiline portree. 16 min. HOPENTI Production ja Helsingi Ülikooli usundiloo uurimise osakond.

✔✔✔

Juha Pentikäise loengud ja videofilmid soomeugrilaste ja saamide kultuurist ja usundist toimuvad

22. märtsil kl. 18—21 peah. aud. 102,
23. märtsil kl. 18—22 keemiah. ringauditooriumis,
24. märtsil kl. 14—17 keemiah. ringauditooriumis.

Professoril on plaanis maikuus pidada veel loenguid «Kalevala» mütoloogiast.

TIINA VÄHI,
TÜ kultuuriantropoloogia lektor

INFO!

Konverents «Statistika ühiskonna uuringutes»

toimub 22. ja 23. märtsil. Selle korraldajad on Eesti Statistikaselts, Eesti Akadeemilise Sotsioloogia Liit, TÜ Matemaatilise Statistika Instituut ja sotsiaalteaduskond.

22. märtsil algab konverents kl. 11 Tähe 4—160 ja 23. märtsil kl. 10 Liivi 12—104.

Info tel. 435 148, 435 337.

Language Learning Service Ltd

kuulutab välja konkursi kahele stipendiumile (õppemaks+majutus) õppimiseks 2-nädalastele **itaalia** keele intensiivkursustele 2.—12. maini või 15.—26. maini Itaalias **RIMINI ITAALIA KEELE- JA KULTUURIKESKUSES.**

✔✔✔

Konkursil osalemiseks palume esitada kirjalik avaldus koos foto, enesetutvustuse ja õppimise soovi põhjendusega.

Esitamise tähtaeg on **31. märts**.

Külalisfilosoof Hollandist

Märtsis külastab Eestit Madalmaade kalvinistlik filosoof professor Brümmer, kes sai kuulsaks oma kodumaa usufilosoofidest kolleegide pööramisega Heideggeri juurest moodsasse analüütilisse filosoofiasse. Professor Brümmer tuleb ka Tartusse ja peab meil kaks ingliskeelset loengut, kuhu on teretulnud kõik soovijad:

22. märtsil 16.15 «Armastuse relatsioonilise mõiste arendamisest», raamatukogu aud. 293;

23. märtsil 10.15 «Metafoor ilukirjanduses ja mõtlemises», ph. 102.

Magistritöö kaitsmine

Reedel, 7. aprillil kl. 14.30 kaitseb filosoofia osakonna väitekirjade kaitsmise nõukogus Lossi t. 2 aud. 405 magistriväitekirja «Füüsikalised kaalutlused. Teadusfilosoofiline analüüs» (juhendaja prof. R. Vihalemm) magistrant **Jüri Eintalu**.

Oponendid: prof. Lembit Valt (Tallinn) ja füüsika-matemaatikakandidaat Madis Kõiv.

Õpetatud Eesti Seltsi

1106. koosolek on kolmapäeval, **22. märtsil kell 16.15** klassikalise muinasteaduse muuseumi ruumides. Kavas **dr. phil. Ülo Valgi** ettekanne «Ristiusueelne kurat eesti folklooris».

Tähelepanu!

Loeng
«Kultuuriväärtuste säilitamine, konserveerimine, restaureerimine»
toimub teisipäeviti keemiahoone aud. 216 kl. 16.

Alustame teisipäeval, 21. märtsil.

Osavõtt vaba kõigile asjasthuvitatuile.

TULLIO ILOMETS

Matemaatikateaduskonna vilistlaskonverents

toimub laupäeval, 25. märtsil kl. 12 Tartus Vanemuise 46 suures auditooriumis (osavõtjate registreerimine kl. 11.30 fuajees).

Esinevad dekaan prof. Toivo Leiger ning nende lendude esindajad, kes lõpetasid ülikooli 10, 20 ja rohkem aastat tagasi. Samuti antakse konverentsil kätte Arnold Humala 1993/94. õppeaasta preemia.

Jalgpallifännid!

Euroopa suurim tudengite jalgpalliturniir 10—15-liikmelistele meeskondadele ja 6—10-liikmelistele naiskondadele toimub Hollandis Eindhovenis 13. ja 14. mail.

Info Eesti Akadeemilisest Spordiliidust Jakobi 5, tel. 434 790, 435 477.

Puhkama Pärnusse

Hooajaline puhkekodu L. Koidula nim. Pärnu II Keskkooli ruumes on tänavu suvel avatud järgmiselt: 26.06—05.07; 06.07—15.07; 16.07—25.07; 26.07—04.08.

Avaldused palutakse tuua ametiühingukomiteesse hiljemalt 30. aprilliks.

«Terve elulaad»

Esmaspäeval, 27. märtsil kl. 15.15 algab Jakobi 5, aud. 302 vabaaine teemal **«Terve elulaad»** (1 AP). Prof. Atko Viru.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 6678. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 10 (1785)
REEDE,
24. MÄRTS 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

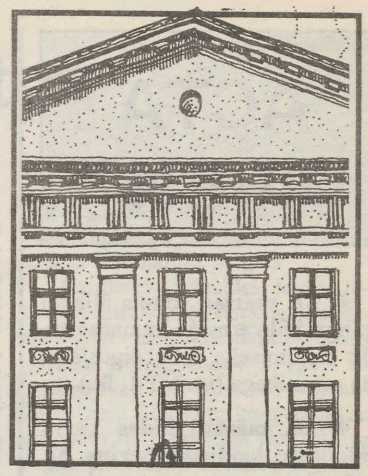

Tartu Ülikooli Raamatukogu

Johan Skytte mälestuspäev

24. märtsil ajaloomuuseumis

kl. 12.15 SKYTTE-LOENGUD valges saalis

- *Prof. Helmut Piirimäe. J. Skytte Tartu Ülikooli esimese kantslerina.*
- *Prof. Stig Örjan Ohlsson. Stiernhielm, Hiärne ja kolm ülikoolifilosoofilist nurka.*
- *Dr. Bo H. Lindberg, Uppsala Ülikool. Johan Skytte pärand. Õigusliku ja poliitilise kultuuri seos.*

Prof. H. Piirimäe tutvustab ajaloomuuseumi Rootsi saali.

kl. 15.15 SKYTTE MEDALI ÜLEANDMINE *Morgensterni saalis.*

Sõbra maja on ülikooli sõber

Eelmisel reedel kirjutati rektori kabinetis alla rendilepingule, mille alusel Tartu Ülikool rendib õigusjärgsetelt omanikelt Tartus Kalevi tn. 24 ja 22 asuvad hooned kümneks aastaks. Kalevi 24 oli seni tuntud kui kultuurikeskus Sõbra Maja.

Rendilepingule kirjutasid ülikooli poolt alla rektor prof. **Peeter Tulviste** ning teiselt poolt õigusjärgne omanik **Eva Saks** ja õigusjärgse omaniku **Linda Viikmani** poolt volitatud isik **Ants Martins**. Allakirjutamise juures viibisid ka ülikooli haldusprorektor **Riho Illak** ja Eva Saksa abikaasa, ülikooli lektor, filosoofiadoktor **Olev Saks**.

Rektor prof. Peeter Tulviste tänas omanikke, et nad on otsustanud anda tagastatud hooned kultuuri käsutusse ja ülikoolile rendile, sest majanduslikult oleks olnud omanikele kindlasti kasulikum rentida need kellelegi teisele. Proua Eva Saks märkis omakorda, et ainult tänu ülikooli toetusele ja teise omaniku mõistvale suhtumisele on nad mõlemad oma hooned tagasi saanud ning neil on hea meel, et ülikool saab neid nüüd kasutada kultuuri arendamise eesmärgil.

Haldusprorektor Riho Illaku sõnul on lähemal ajal kavas moodustada ja täita majade hooldamiseks vajaminevad struktuurid. Renditavatesse hoonetesse planeeritakse ruume ülikooli seni erinevates paikades asuva **kultuurikeskuse, maalikateedri** ja **kultuurikollektiivide jaoks**. Uute ruumide vastu on huvi tundnud ka üliõpilasedustus ning seni veel ilma oma ruumideta korporatsioonid, et seal läbi viia oma kultuurilist seltsielu jms. Haldusprorektori arvamuse kohaselt võiks kultuurikeskus oma edaspidist tegevust jätkata harjumuspärase nime all Sõbra Majana.

Majas seni tegutsenud kollektiivid saavad jätkata oma tegevust vähemalt hooaja lõpuni. Kuna omanikud andsid mõlemad hooned ülikoolile üle tervikvarana, siis tuleb ülikoolil üle vaadata ka senised rendilepingud ning sõlmida allrendileping Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonnaga rendilepingu koostamiseks.

Ene Nobel

NB! Toetused Jaan Tõnissoni Postimehe Fondist!

Ka sel aastal ei jää tulemata toetussummad Jaan Tõnissoni Postimehe Fondist rahvusvaheliste teaduskonverentside korraldamiseks Tartu Ülikoolis.

Toetussummade taotlemiseks tuleb teaduskondadel esitada teave käesoleval kalendriaastal korraldatavate (ja juba korraldatud) rahvusvahelise osalusega teaduskonverentside kohta ülikooli kantseleisse Sirje Margile **kuni 31. märtsini.**

Teabes märkida konverentsi nimetus, toimumise aeg, peakorraldaja (instituut, osakond), läbiviimise eest vastutaja ja orienteeruv osavõtjate arv, sh. välisosalus.

100 000 krooni, mis Jaan Tõnissoni Fondi kaudu annetas Tartu Ülikoolile hr. Heldur Tõnisson, ootab adressaate!

Aega on nädal, kuid on parem, kui teatate planeeritavast konverentsist oma teaduskonna dekanaadi juhatajale **juba täna.**

Informatsioon tel. 43 51 35 või ph. ruumist 215.

SIRJE MARK

TÜ nõukogus 17. märtsil

Nõukogu erakorralisel koosolekul valiti hiljuti asutatud Johan Skytte medali saajad. Rektor prof. Peeter Tulviste teatas, et rektoraat on esitanud medali saaja kandidaatideks endise sotsiaalministri prof. **MARJU LAURISTINI** ja endise peaministri magister **MART LAARI.** Statuudi järgi on Skytte medal iga-aastane autasu Eesti poliitikule, kes aitas autasustamisele eelnenud aastal kõige enam kaasa Tartu Ülikooli ja Eesti kõrghariduse arengule. Kandidaate on õigus esitada TÜ nõukogu liikmetel. Medali saaja otsustab TÜ nõukogu avalikul hääletamisel ning nõukogu võib oma otsusega tõsta medalisaajate arvu kuni kolmeni.

Prof. Marju Lauristin oli sotsiaalminister aastail 1993 ja 1994. Ta aitas tõhusalt kaasa tervishoiureformi käivitamisele, mille üks osa on ülikooli biomeedikumi hoone ehitamine. Reformi käivitamiseks saadav Maailmapanga laen on investeering Eesti tulevikku ja meditsiini. See on pärast ülikooli taasasutamist 19. sajandi alul suurim kapitalimahutus ülikooli ja Tartu linna. Prof. Marju Lauristin on järjekindlalt seisnud ülikooli ja selle arstiteaduskonna huvide eest.

Sama kandidaadi on esitanud ka arstiteaduskond. Dekaan prof. Ants Peetsalu lisas rektoraadi põhjendusele ka abi ülikooli kliinikumi käivitamisel ja igakülgsel toetamisel.

Rektoraadi teise kandidaadina esitatud magister Mart Laar oli peaminister 1992 kuni 1994. Ta aitas kaasa ülikooli ja kogu Eesti kõrghariduse probleemide teadvustamisele ja tõstatamisele valitsuse tasemel. Mart Laari juhitud valitsus pööras suurt tähelepanu ülikooli muredele, ennekõike pooleliolevate hoonete lõpetamisele.

Prof. Raul Tammet küsis, kas kõne all pole olnud praeguse kultuuri- ja haridusministri Peeter Oleski kandidatuur.

Rektor vastas, et teisi ettepanekuid pole tehtud, ning et medalit saaks anda poliitikule autasustamisele eelnenud aasta tegevuse eest. Mõistlik oleks anda autasu neile, kes sellel ametipostil praegu enam ei ole. Rektor lisas, et vaieldamatud teened ülikooli ees on ka Riigikogu liikmel Mihkel Pärnojal.

Rektor tegi ettepaneku anda välja kaks medalit. Hääletuse tulemusena otsustati Skytte medal anda mõlemale esitatud kandidaadile (Marju Lauristinile ühehäälselt, Mart Laari puhul jäi 5 liiget erapooletuks). Medalid antakse kätte reedel, 24. märtsil — Johan Skytte mälestuspäeval.

*** Akadeemiline sekretär Ivar-Igor Saarniit kandis ette žurnalistika osakonna nõukogu taotluse anda talle magistrikraadide andmise õigus ajakirjanduse õppekava plaani alusel.**

Koosolekul tõusetus küsimus, kas osakonna nõukogu taotluse puhul peab olema lisatud ka teaduskonna nõukogu arvamus. Bioloogia-geograafiateaduskonna dekaan prof. Toivo Maimets ütles, et igal juhtumil oleks seda vaja teada. Prof. Lembit Allikmetsa arvates ei viidud TÜ teaduskraadide põhimäärusesse pärast projekti arutamist TÜ nõukogus sisse parandust, et osakonna nõukogu võib kraade anda vaid teaduskonna erilisel aktsepteerimisel.

I.-I. Saarniit täpsustas, et ülikoolis praegu kehtiva teaduskraadide põhimääruse järgi on osakonna nõukogul võimalik taotleda endale kraadide andmise õigust ka ilma teaduskonna nõukogu vastava arvamuseta. Küll aga pole ükski selline taotlus jõudnud ülikooli nõukogusse ilma dekaani toetuseta ja žurnalistika osakonna nõukogu taotlusel on filosoofiateaduskonna dekaani toetus olemas. Rektori arvates oli žurnalistika osakonna taotlus reeglitega kooskõlas ning hääletamisel läks see läbi (4 vastu, 3 erapooletut).

*** Akadeemiline sekretär tegi ettepaneku arvestada õppekorralduskomisjoni TÜ nõukogule nõuandva organina.** Sellesse kuuluvad: prof. Enn Seppet (esimees), prof. Jüri Allik, prof. Jüri Sepp, prof. Ain Heinaru, dots. Tiit Roosmaa, magistrant Andres Salu, prof. Teet Seene, Lea Michelson ja Anita Kärner. Nõukogu toetas seda ettepanekut.

ACTA DIURNA

❖ **17. märtsil** sõlmis ülikool lepingu **Sõbra maja** kümneaastaseks rentimiseks selle õigusjärgsete omanikega (vt. UT 1. lk.).

❖ **18. märtsil pidas Tartu üliõpilaste looduskaitsering 37. aastapäeva.**

❖ **20.—22. märtsini toimusid ülikoolis Eesti Lasteorganisatsiooni päevad.** Kohtuti ELO patrooni rektor prof. Peeter Tulvistega, tutvuti õppimisvõimalustega, muuseumide, raamatukogu, teaduskondadega.

❖ **21. märtsil** avati raamatukogu uudiskirjanduse saalis **Šveitsi kirjastuse Karger** meditsiinikirjanduse näitus. Väljapanek jääb avatuks 26. märtsini.

❖ **21. märtsil** toimus Soome Instituudis kohtumine **TÜ euroteaduskonna õigusteaduse õppejõu Suvianna Hakalehtoga.**

❖ **21. ja 22. märtsil esines loengutega Umeå Ülikooli prof. Kersti Haliste.**

❖ **21. märtsil toimus Geograafia Instituudis seminar «Massikommunikatsioon, tähendusruum, keskkonna intersubjektiivsus».** Ettekanne oli Veiko Sepalt.

❖ **22.—23. märtsini toimus konverents «Statistika ühiskonnauuringutes».**

❖ **22.—24. märtsini korraldas kultuuri- ja haridusministeeriumi koolituspoliitika osakond Tartus maakondade haridusjuhtidele esimese koolitustsükli,** mille programmi töötas välja TÜ täiendus- ja koolituskeskus.

❖ **23. märtsil** toimus pedagoogikakeskuses **Eesti Akadeemilise Pedagoogika Seltsi üldkogu koosolek.**

❖ **23. ja 24. märtsil toimusid avatud uste päevad.**

❖ **23.—25. märtsini on haridus- ja teadusmess INNOVAATIKA 95.**

❖ **24. märtsil on Johan Skytte mälestuspäev (vt. 1. lk.).**

❖ **24.—25. märtsini korraldab keelekeskus konverentsi «Language Teaching, Culture and Learner».**

❖ **25. märtsil kl. 12 on Vanemuise 46 suures auditooriumis matemaatikateaduskonna vilistlaskonverents.**

❖ **26. märtsil kl. 9 algab zooloogia ja hüdrobioloogia instituudis Vanemuise 46 aud. 301 Ornitoloogide Ühingu konverents.**

❖ **26. märtsil kl. 15 esineb humanitaarraamatukogus Jakobi 1 folklorist Mare Kõiva loenguga «Paranähtuste ajaloost ja esinemisest Eestis».**

❖ **31. märtsil toimuva TÜ nõukogu koosoleku päevakorras on** TÜ aastaaruanne, 1994. aasta finantsmajandustegevuse aruanne, ülevaade ülikooli kinnisvaradest ja TÜ põhikirja esimene lugemine.

❖ **31. märtsil kl. 14 peab Tampere kunsti- ja kommunikatsioonikolledži õppejõud, fotograaf Aimo Hyvärinen** ph. aud. 235 loengu «Soome fotokunsti tänapäev ja tulevik». Kunstnike Majas avatakse tema fotonäitus.

Raharindel eriliste muutusteta

Teisipäevases Postimehes ilmunud artiklit «Rahapuudus võib halvata töö Tartu Ülikoolis» (autor Urmas Paet) kommenteeris ülikooli valitsuse sama päeva koosolekul prorektor prof. Jaak Aaviksoo. Ta ütles, et olukord on tõesti selline, nagu Postimehes kirjutatud.

Esmaspäevase seisuga oli ülikooli hariduseelarvesse laekunud 20,03 miljonit krooni, mis moodustab ettenähtust 63,4%. Teaduseelarve baasfinantseerimisest oleks pidanud laekuma 3,49 miljonit, on laekunud aga vaid 2,36 miljonit krooni, seega üksnes 67,6%. Teadusfondi rahadest ei olnud veel midagi üle kantud.

Kultuuri- ja Haridusministeeriumi eelarvele on laekunud raha peaaegu samamoodi nagu sealt ülikooli arvele (66%) ning oli samuti tühi.

Ülikoolis suudeti 20. märtsi palgapäeval palgad välja maksta erivahendite ja eriülesandeliste summade arvel. Prorektor Jaak Aaviksoo ütles kolmapäevases raadiointervjuus, et vabariigi valitsus peab lahendama vähemalt tähtajaliste maksete (sotsiaalmaks, tulumaks) maksmise kõsimuse, sest neid millegagi riigieelarvelisel asutusel tasuda ei ole ja tekib viivis.

Pearaamatupidaja Epp Vengerfeldt ütles eile UT-le, et lähtudes ülikooli aastaeelarvest, peaks olema 24. märtsi seisuga TÜ hariduseelarve vahenditesse laekunud 33,19 miljonit krooni, laekunud oli 21,53 miljonit. Seega oli puudu 11,66 miljonit. Teaduseelarve vahenditesse oleks pidanud olema laekunud 3,66, laekunud oli 2,36 miljonit krooni.

Rahandusministeeriumi seisukoha järgi avatakse eelarvelisi vahendeid aasta algul vähem ning aasta lõpus rohkem arvestades tõusvat inflatsiooni. Ülikoolile eelarve järgi laekuma pidava summa arvestuse aluseks aasta algusest peale on inflatsiooni koefitsient arvestamata.

Pearaamatupidaja lisas, et ülikoolil on iga päev KHM-ga telefoniühendus ning et eilse informatsiooni järgi peaks raha lähematel päevadel mingil määral laekuma. Ministeerium kannab TÜ-le raha üle vastavalt oma eelarvesse laekumisele, arvestades tema haldusalas olevate asutuste proportsioone.

190 aastat keeleteadlase Ferdinand Johann Wiedemanni sünnist

30. märtsil 1805 sündis Haapsalus, maakonnakohtu kirjutaja ja laevareederi Johann Gottlib Wiedemanni perekonnas poisslaps, kellele pandi nimeks Ferdinand Johann.

Ferdinand Johann Wiedemanni haridustee algas Haapsalu Kreiskoolis (1814—1819) ja jätkus Tallinna kubermangugümnaasiumis (1819—1821). Aastal 1824 immatrikuleeriti noormees Tartu ülikooli õigusteaduskonda, mille lõpetas 1826. aastal. Vaatamata omandatud erialale paelus teda enam keeleteadus. Huvialaks kujunesid kreeka, ladina, prantsuse, itaalia, inglise ja semiidi keeled. 1830. aastal sooritas F. J. Wiedemann Tartu Ülikooli vanade keelte ülemõpetaja eksami ja sai loa lugeda ülikoolis võrdlevat keeleteadust, kuid kuna ta peatselt lahkus Miitavisse (Jelgavasse), jäi tal Tartu Ülikooli teenistusse astumata. Aastail 1837—1857 töötas F. J. Wiedemann Tallinnas gümnaasiumis ladina ja kreeka keele õpetajana ning raamatukoguhoidjana. Seal sai alguse ka tema sügavam huvi soome-ugri keelte ja ajaloo vastu. Pärast valimist Peterburi TA akadeemikuks (1857) kutsuti F. J. Wiedemann 1858. aastal samasse tööle. Tema elutööks kujunes ulatuslik rahvakeelset fraseoloogiat ja murdesõnavara sisaldav «Ehstnisch-deutsches Wörterbuch» (Peterburi 1869). Teavet suure teadlase elust ja tegevusest saab **neljapäeval, 30. märtsil kl. 13 ülikooli ajaloo muuseumi konverentsisaalis algaval F. J. Wiedemannile pühendatud teadusajaloo päeval.**

* **Paul Alvre** tutvustab F. J. Wiedemanni kui silmapaistvat soome-ugri keeleteadlast.

* Mõnest Stahli sõnast F. J. Wiedemanni eesti-saksa sõnaraamatus kõneleb **Valve-Liivi Kingisepp.**

* **Heli Laanekask** räägib F. J. Wiedemanni kirjadest Sjögrenile.

* **Tiit-Rein Viitso** ettekanne käsitleb Sjögren-Wiedemanni liivi keele grammatikat.

* **Helmi Neetari** ettekanne on pühendatud F. J. Wiedemanni ja Alexander v. Sengbuschi keeleväitlusele.

Avatud on teemakohane näitus. Ootame kõiki keelehuvilisi.

MARE VIIRALT

TÜ valitsuses
21. märtsil

❖ TARTU ÜLIKOOLI 1994. AASTA ARUANNE.

TÜ aastaaruande tutvustamist alustas rektor prof. Peeter Tulviste. Aruanne koosneb kolmest osast: üldandmetest, õppe- ja teadustöö osast. Rektor mainis lühidalt ülikoolile olulisi sündmusi, tuues sealjuures esile ülikooli seaduse, Tartu Ülikooli seaduse ja teaduskorralduse seaduse vastuvõtmise. Ülikoolisiseselt pidas rektor olulisimaks ülikooli arengukava valmimist. (Kuna aastaaruanne on nõukogu 31. märtsi koosoleku päevakorras, siis saab sellest lähemalt lugeda koosolekut käsitlevas artiklis, praegu peatume lühidalt arutelul — toim. Kõik TÜ olulised sündmused avaldatakse ka praegu koostatavas TÜ aastaraamatus 1994.)

Aruande õppetöö osal peatus prorektor prof. Teet Seene.

Tabelites on välja toodud ka ainepunktid nii teaduskondade kui ühe õppejõu kohta, samuti ühe täidetud koha kohta. Teaduskonniti on punktide arv väga erinev ning vähene arv näitab: 1) üliõpilaste ja õppejõudude ebaõiget suhet, 2) peetakse liiga spetsiifilisi loenguid, kus käib vähe üliõpilasi, 3) samuti on madalatasemelisi loenguid. Põhjendus, et osa üliõpilasi käib küll loenguid kuulamas, kuid ei soovigi ainepunkte saada, on väheveenev. Prorektor mainis ka seda, et üliõpilased on pöördunud õppeosakonna poole seoses loengute ärajäämisega. Sel õppeaastal on selle üle kurtnud ka välisõpilased (näiteks jäid paljud loengud ära õppeaasta esimesel nädalal).

Prorektor tõstis möödunud aastast esile teaduskraadide põhimääruse vastuvõtmist ning nentis, et pooleli on ka kutsekraadide põhimäärus. Atesteerimise osas tõstis ta esile majandusteaduskonda, kus olevat teistest kaugemale jõutud ning on õppejõudude hindamisel püütud arvestada ka üliõpilaste arvamust (teaduskonnas on tehtud vastav uurimistöö — loe UT nr. 33, 4. nov. 1994 — toim.).

Prorektor tänas õppeosakonda aruande põhjaliku ettevalmistuse eest.

Teadustöö poolt tutvustas teaduskorralduse peaspetsialist Rein Lepik.

Tabelites on ära toodud ETF-i grantidena kõrgkoolidele ja teadusasutustele laekunud summade jaotus, grandirahade jaotumine valdkondade ja teaduskondade kaupa, teadustöö finantseerimine välismaistest allikatest, teadustöö teemade ja projektide jaotumine teaduskonniti jm. Rein Lepik ütles, et sageli oli erinevusi teaduskondade diskettidel ja väljatrükitud kujul esitatud materjalides. Seepärast nõuti väljatrükkide puhul dekaani allkirja. Mõnikord tekitab probleeme ka see, et iga ajakirjanduses ilmunud artikkel ei näi veel teadustöö olevat.

Prof. Teet Seene tegi ettepaneku edaspidi aruandes välja tuua publikatsioonide suhtearv eraldi nii teadurite kui teadustöökohustuslike õppejõudude kohta.

Arstiteaduskonna dekaan prof. Ants Peetsalu küsis, kus kajastub aruandes metoodiline töö. Ta ütles, et lisaks õppe- ja teadustööle tegeldakse teaduskondades palju ka metoodilise tööga, sealhulgas koostatakse väga häid õppetööks vajalikke materjale. Rein Lepik vastas, et metoodilise töö materjalid kajastuvad publikatsioonide tabelis üksikväljaannetena 4. jaotuse all.

Majandusteaduskonna dekaani prof. Janno Reiljani arvates võiks edaspidi panna aruandes rohkem rõhku sellele, kuidas näeb välja meie ülikooli teadusalade seis võrreldes Eesti teiste asutuste samade aladega.

Prorektor Jaak Aaviksoo lisas aastaaruande arutelus, et selles peaks kajastuma ka raamatukogu, täienduskoolituse, muuseumide ja kirjastustegevus.

Füüsika-keemiateaduskonna dekaan prof. Jüri Tamm arvas, et aruandest võiks leida ka üliõpilaste välisvahetuse andmeid. Prorektor Teet Seene vastas, et siit iseseisvalt välismaale õppima läinute kohta on informatsioon ainult dekanaatides. Enamasti on mujale õppima läinud saanud akadeemilise puhkuse, mis ei ole õige selles mõttes, et nad on siiski meie üliõpilased.

Prorektor Jaak Aaviksoo rõhutas, et aastaaruandes peaks kajastuma see, mis on seotud just meie ülikooliga, mis on tehtud siin õppides ja töötades, mitte see, mida on mujal tehtud.

Valitsuses arutatud aastaaruanne esitatakse kinnitamiseks TÜ nõukogu 31. märtsi koosolekul.

❖ TÜ 1995. AASTA FINANTSMAJANDUSTEGEVUSE ARUANNE.

Aruannet tutvustanud prorektor prof. Jaak Aaviksoo ütles, et ülikooli eelarve kogumahtuvus oli 130 miljonit krooni, millest riigieelarvelisi laekumisi oli 110 miljonit krooni. Ta pidas olulisteks momentideks riigieelarveväliste laekumiste kasvu, tänu millele ei mindud uude aastasse võlgadega. 1993. aasta lõppes ühemiljonilise võlaga.

Möödunud aasta riigieelarve eraldus laekus ülikoolile täies mahus. Palgafondi ülekulud ei olnud suured.

Probleemiks on grantide raha kasutamine, mis on antud konkreetse töö tegemiseks teatud tähtajaks, kuid mis jääb üle. Raha võib kasutada ainult vastavalt kinnitatud grantieelarvele. Sageli laekuvad olulised summad alles üsna rahandusaasta lõpus ja neid ei jõuta enam ära kasutada. Seetõttu esineb raha ülejääki (643 tuh. kr.). Selles suhtes tuleks luua kord ning raha kanda näiteks teaduskonna arengufondi vmt. Probleeme on ka seoses innovatsioonifondiga. Leping on sõlmitud TÜ nimel, summasid käsutab aga keegi konkreetne isik. Probleem tekib siis, kui see isik lahkub TÜ teenistusest. Ta tegi ettepaneku panna kaasvastutajaks allüksuse juhataja.

Prorektor Riho Illak peatus aruande majandusküsimustel. Hea uudisena oli tal seejuures teatada, et kõik ülikooli hooned on nüüd varustatud soojamõõturitega. Ehitusest on valminud väikepereelamu, Riia 23 (viimases on veel osa töid teha), jätkub humanitaarhoone ehitus. Kui seni on remonttöid tehtud rohkem hädaabikorras, siis nüüd on koostatud TK-de esildisel vastavad plaanid ning remont peaks kulgema ülikooli hoonetes läbimõeldumalt.

Seegi aruanne on TÜ nõukogu päevakorras.

❖ TALLINNA ESINDUSEST.

Ülikooli 75. aastapäeva aegu avati pealinnas Müürivahe 11 Tallinna esindus. Veebruaris asusid seal TÜ esindajana tööle Eneken Laugen ja vastutava sekretärina Meeli-Mari Vana.

Esinduse peamine eesmärk on, et Tallinna õpilased saaksid paremini kätte infot TÜ kohta, seal antakse ülikooli kohta mitmesugust informatsiooni (õpetatavad erialad, vastuvõtutingimused, õppimistingimused, magistri- ja doktoriõpe, üliõpilaselu, üliõpilasorganisatsioonid jm.). Seal on ka müügil infomaterjale, Universitas Tartuensis, kirjastuse trükised jm.

Esindus peab sidet Tallinna haridusametiga, aitab korraldada täiendõpet, organiseerib pealinnas ülikooli tutvustavaid üritusi jne. Eneken Laugen ütles, et Tallinna esindus on avatud kõigile ülikooli töötajaile ning et seda paika saab kasutada Tallinnas viibides oma tööasjade ajamiseks (helistamine jne.).

Esinduses on edaspidi kavas hakata korraldama rektoraadi ja dekaanide kõnetunde ja teadlaste infotunde Tallinna firmadele.

Ülikooli vastu näib olevat üsna suur huvi. Esindus ootab kõigilt allüksustelt kõikvõimalikku informatsiooni ja materjale, aga samuti mitmesuguseid koostööettepanekuid.

Esindus on avatud igal tööpäeval kl. 9—17-ni, vastuvõtuaeg on kl. 10—16-ni.

Ülikooli kasutada on endiselt ka kaugkoolituse ruumid Koplis, kus on võimalik loenguid pidada.

❖ 1995/96. ÕPPEAASTA AKADEEMILINE KALENDER.

Valitsus vaatas läbi ja kinnitas järgmise õppeaasta akadeemilise kalendri.

Õppeaasta algus (avaaktus kl. 10)	28. 08. 95
Õpingukava esitamise tähtaeg	11. 09. 95
Tartu Ülikooli aastapäev. Promotsioon	01. 12. 95
Jõuluvaheaeg	18. 12. 95—01. 01. 96
Sügissemestri arvestuslik lõpp	28. 01. 96
	20 ÕN
Kevadsemestri algus	05. 02. 96
Õpingukava esitamise tähtaeg	19. 02. 96
Kevadsemestri arvestuslik lõpp	28. 06. 96
	20 ÕN

❖ JUHTNÖÖRID MAGISTRI- JA DOKTORITÖÖDE VORMISTAMISEKS.

Valitsus vaatas läbi kirjastuse poolt väljatöötatud magistri- ja doktoritööde vormistamise juhendi ning oli nõus nende kasutuselevõtmisega.

* * *

❖ **Prorektor Jaak Aaviksoo kommenteeris ülikooli rahapuudust, millest kirjutati ka sama päeva Postimehes (vt. ülemist artiklit).**

❖ **Rektor informeeris valitsuse liikmeid Heldur Tõnissoni Postimehe Fondilt TÜ-le eraldatud 100 000 kroonist, mis on eraldatud ülikoolile rahvusvahelise osalusega konverentside korraldamiseks.** Vastavad taotlused tuleb esitada 31. märtsiks (vt. ka 1. lk.).

TÜÜ Tööbörsi projektijuht on MARTIN HALLIK

Olen sündinud 5. septembril 1975. aastal. Aastail 1982—1990 õppisin Pärnu Vanalinna Koolis, 1990—1993 Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumis, mille lõpetasin hõbemedaliga. Alates 1993. aasta sügisest õpin filosoofiaosakonnas ajalugu. Akadeemiliselt kuulun korp! Rotaliasse. TÜÜ Edustuse liige 1994—1995, kandideerisin nimekirjas In Corpore.

* * *

TÜÜ Tööbörsi uue projektijuhina kavatsen jätkata oma endist tööd. Jätkub üliõpilaste registreerimine andmebaasi ning info jagamine vakantsetest töökohtadest nii era- kui riiklikust sektorist. Plaanis on algatada mitmeid uusi suundi ja programme. Esimene neist oleks üliõpilaste rakendamine TÜ palgalistel ametikohtadel.

Selleks kavatseme teha koostööd TÜ personalitalitusega. Teiseks suuremaks plaaniks on koostöö kohalike omavalitsustega, et üliõpilased leiaksid rakendust kodukoha omavalitsuste alluvuses. Praeguseks on tööbörsilt infot saanud ca 70 tudengit.

Armsad ISE-tegijad!

Kui oskad näppida kitarri või mõnd muud häält tegevat instrumenti, osaled bändis, maalid, joonistad, laulad, etled mõnes avalikkusele seni varjus olnud teatris või oled mõne kuulsusrikka isetegevuskollektiivi liige ja tunned surmavat igavust kuupäevadel 7.—9. juulini, siis tule ja osale tudengifestivalil **Gaudeamus.**

Kui Sind arvatakse festivali ISE-tegijate väärikasse kogumisse, siis garanteeritakse Sulle:

esinemisvõimalus Tartu looduskaunites kohtades,

TARTU ÜLIKOOLI

ÜLIÕPILASKOND

ajutine varjupaik,
söödav nänn,
mõnus äraolemine.

Kui oled valmis suvel teiste maailmade loomeinimestega kampa lööma, siis tule ja registreeri end võimalikult siva **TÜÜ Edustuses Ülikooli 20 (tel: 435 331).**

Välismaalasena Tartus

Juba kuuendat aastat elab Tartu Ülikool vabale ülikoolile omast elu — siia tulevad välislektorid, siin õpivad välistudengid. Küllalt lühikese ajaga on ülikool omandanud sellise taseme, et välistudengid moodustavad juba 2% kõigist tudengeist. Samuti pole tulevikulootus 10% võimatu, kui ülikoolil edaspidi jõudu ja vahendeid on, et kõiki soovijaid väljastpoolt Eestit vastu võtta.

JOHAN HELLSTRAND on üks neist välismaalastest, kes on endale Tartu õppe- ning töökohaks valinud. Juba neljandat semestrit õpetab ta siin rootsi filoloogidele rootsi keelt ja ajalugu ning sotsiaalteadusi ja õpib ise vene keelt ning üritab vabal ajal arhiivis magistritööd teha. Ta on lõpetanud Lundi Ülikooli ning on õppinud aasta Kopenhaagenis. Sealt saigi ta lähemaid teateid Eesti ning Tartu Ülikooli kohta. Sealsetelt eestlastelt sai ta esmakordselt teada elust Tartus ja õppimisvõimalustest Tartu Ülikoolis. Esimest korda Eestisse tulles jäi ta siiski pikemalt Tallinna, kus õpetas gümnaasiumis rootsi ja inglise keelt. Tartusse jõudis Johan Hellstrand mõni aeg hiljem, kui külalisõppejõud Halliki Mälk teda siia õpetama kutsus. Et elu Tartus meeldima hakkas, pikendas ta oma siinolekut ning jätkas rootsi keele ja ajaloo õpetamist.

Sageli oskavad kaugemalt tulnud inimesed kergemini mõtestada siinset elu ja inimesi. Ehk ei osata alati kõike täpsemalt tabada, kuid üldpildi oskavad tihti just nemad, «väljaspoolsed», paremini raamistada. Ja põnev on teada, millisena meie igapäevaelu nähakse — just nende käest, kes mingil määral kohanenud ja oludega tuttavad. Ka johan Hellstrand on jõudnud Tartuga harjuda ning naudib ülikoolilinnale omast akadeemilist atmosfääri. Tema jaoks on Tartu Ülikool just sellepärast ainulaadne, et tõeliselt klassikalise struktuuriga ülikool on ometi koguarvult väike. Siin suhtlevad üliõpilased ja õppejõud palju tihedamini kui sarnastes ülikoolilinnades nagu Lundis (25 000 tudengit). Õppejõul on sageli aega oma tudengiga tegelda, mistõttu hea kontakt õpetaja ning õpetatava vahel on tavaline. Rootsi ülikoolides, ka klassikalistes, selline läbikäimine puudub. Uued, peamiselt 1970-ndatel rajatud modernsed ülikoolid on oma sisestruktuurilt hoopis teist laadi.

* * *

Välistudengina tunneb Johan puudust suurematest kontaktidest eesti üliõpilastega. Aktiivsemad välistudengid (peamiselt Skandinaaviast) käivad omavahel tihedalt läbi. Soome tudengid organiseerisid mõni kuu tagasi oma seltsi, nagu see oli varasematelgi aegadel. Sidemeid eestlastega võiks ometigi rohkem olla ning seetõttu tekkis idee luua Välistudengite Ühendus. Edustuse kultuurikomisjoni korraldatud 8. märtsi peol sai selline idee ka välja kuulutatud ning asi käima lükatud. Eesmärk on ühendada sellesse kõik välistudengid, korraldada ühiseid üritusi ning kaasata nendesse ka eestlasi.

Tartu Ülikooli reklaamimine väljapool Eestit on üks probleeme, millega Johan samuti tegeleb. Mõnede Eesti õppejõudude kaasabil kirjutas ta Tartust «Lundagårdis» artikli, et sealsetele üliõpilastele siinsetest võimalustest teatada.

Kui Eestist tavaliselt kirjutatakse, siis ikka seoses maffia või muu kriminaalsega. See jätab inimestele Eestist väga ühekülgse pildi, kurtis ta. Tuli tõdeda, et meie ülikooli palju väljaspool ei teata. Hea, et Tartul on osade ülikoolidega lepingud, mille kohaselt mõned tudengid Tartusse õppima saavad tulla. Paljudele pole see muidugi mingi väljapääs ning seega jääb enamikule Tartu ikka teadmatuks paigaks.

Haridusest kõneldes leidis Johan Hellstrand, et Põhjamaad peaksid veelgi enam raha haridusse paigutama. Norra, Rootsi ja Taani finantseerivad läbi erinevate projektide siinseid ülikoole, kuid toetavad ehk liialt n.-ö. tehnilist teadust ega suuna piisavalt vahendeid humanitaaraladele.

«Haridus on määrav, et inimesed ja ühiskond muutuksid. Eestil on uued võimalused ja uus ühiskond. Ka Põhjamaad võiksid seda pisut enam väärtustada,» nentis Johan.

Olenemata probleemidest siinse bürokraatiaga ning mõnedest väärmõistmistest on siin meeldiv olla.»

Kadri Ottis

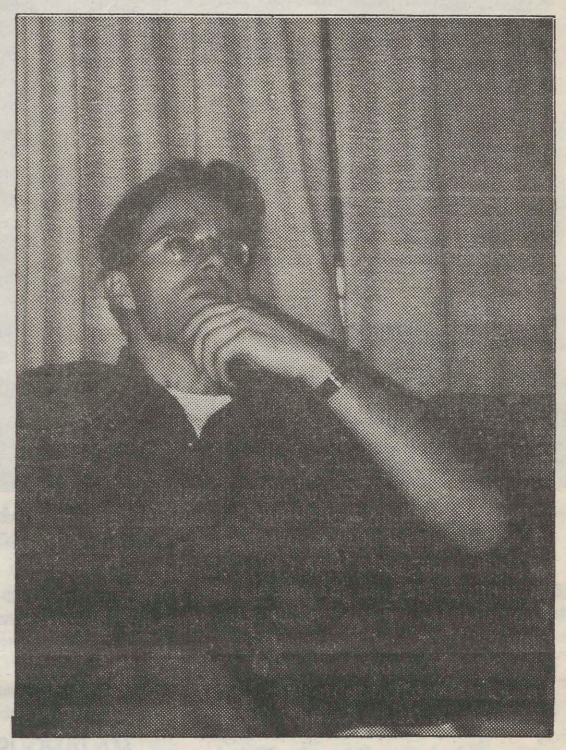

❐ **Johan Hellstrandi arvates on Tartus hea kontakt õpetaja ja õpetatava vahel tavaline.**

Üliõpilaste purjetamise maailmameistrivõistlused ehk purjetamise maailmameistrivõistlused üliõpilastele

Purjetamise maailmameistrivõistlused üliõpilastele ehk *Course de l'Europe* leiavad aset 28. oktoobrist 5. novembrini Prantsuse Riviera vetes. Võistlusest võtavad osa võistkonnad üle kogu maailma (eelmisel aastal 19-st riigist). Võistlejatele on saadaval üle 20 identse jahi, mille meeskonda kuulub 8 inimest. Meeskonna liikmed peavad olema samast ülikoolist ja sinna peab kuuluma vähemalt kaks tütarlast. Võistlus hõlmab avamerepurjetamist, olümpiakolmnurki ja öist regatti.

Meeskondade kulutused (toit, majutus jne.) katavad korraldajad. Osavõtumaks on alla 20 000 Prantsuse frangi meeskonna kohta (s.o. veidi üle 5000 Eesti krooni inimese kohta). Võistluse ajal kujuneb väga omapärane olümpiaküla atmosfäär.

Kui Sul on soov osaleda, võta ühendust TÜÜ Edustusega!

Välissekretär

LC Tartu stipendiumid

Lions-liikumine on maailmas toimivatest heategevusliikumistest üks vanimaid. Alguse sai see juba 1917. aastal USA-s. Esimesed klubid Eestis loodi 1989—1990. Praegu tegutseb Eestis 28 *lions*-klubi, kelle hulgas on ka viieaastane LC Tartu. Ülemaailmset liikumist ühendav traditsioon on tegelda globaalselt mõne suurema vajaliku projektiga.

Eestis on käivitatud uus pikemaajaline projekt Tarkuse Iva. Selle idee on koguda raha Eestis (loodetavalt ka Soomes ja Rootsis), panna see panka protsente kandma ning võimaldada selle eest andekatel noortel end täiendada väljaspool vabariigi piire.

1. Praegu on võimalik LC Tartu ja tema sõprusklubi LC Uppsala-Sävja vahendusel kahel rootsi keelt valdaval tudengil või magistrandil kaks nädalat võtta osa õppetööst Uppsala Ülikoolis. See algab kas aprilli lõpust või mai algusest. Soovijate omapoolsed kulutused piirduksid vaid taskurahaga.

2. Teine võimalus on 11.—24. juunini osa võtta ühel inimesel seminarist Saksamaal Hamburgis. Seminari teema on «Sissejuhatus turumajandusse». Kõik kulud kannab *lions*-liikumine. Kasutaja poolt on aga eeltingimused.

Eelduseks on majandus- või inseneriteadmistega tudeng, magistrant või hiljuti ülikooli lõpetanu. Vanusepiir 22—35 aastat. Vajalik saksa keele valdamine ja seda peab tõestama ka dokument. Samuti peab olema hea tervis, sedagi tõestagu arstitõend.

Eelpooltoodust tõsiselt huvitatuil palume pöörduda võimalikult kiiresti avalduse ja lühikese enesetutvustusega järgmistel koordinaatidel:

Kompanii 3/5, tel. 432 909 Tiit Jänese

Aardla 25, tel. 470 579 Heino Anderson

3. 27. mail tähistab LC Tartu oma 5. aastapäeva. Sel päeval antakse välja **kaks tuhandekroonist stipendiumi** Tartu Ülikooli ja Eesti Põllumajandusülikooli **üliõpilasperedele**. Stipendiumi saamisele võib pretendeerida üliõpilaspere, kes võtab tõsiselt ja andunult oma igapäevatööd, et end tulevikus edukalt teostada valitud erialal. Kandidaatide esitamise õigus on Tartu kõrgkoolide üliõpilastel, õppejõududel ja nende ühendustel. Nemad vormistavad ka iseloomustava taotluse. Esitamise tähtaeg on **20. aprill aadressil Kompanii 3/5, Tiit Jänese.**

Õppima Uppsala Ülikooli

Uppsala Ülikool pakub stipendiumi ühele üliõpilasele õppimiseks Uppsala Ülikoolis 1995/1996. õppeaastal.

Nõuded kandideerijaile:

— õppinud vähemalt kaks aastat koduülikoolis,

— väga hea rootsi (inglise) keele oskus.

Kandideerimiseks palume esitada välissuhete talitusse **10. aprilliks** järgmised dokumendid:

1. Põhjendatud avaldus oma ülikooli rektori nimele,
2. Dekanaadi soovituskiri,
3. Keeleoskuse tõend,
4. Väljavõte õpinguraamatust.

Kas akadeemilise turismi romantika lõpp?

Tahaksin sellele retoorilisele küsimusele lisada kaks väljavõtet hiljuti sõpradelt saadud kirjadest. Sõbrad on võõrsil end täiendamas. Ja huvitav on see, et kuigi üks nendest on Ameerika ja teine Soome ülikoolis, on nende kirjades midagi üllatuslikult samasugust. Ei tahaks esialgu teha suuremaid üldistusi, tahaks piirduda vaid osutamisega võimalikule probleemile. Vabandan aga sõprade ees, sest luba nende kirjade avalikustamiseks ma ei ole küsinud.

Sõnum Ameerikast: «.../ Siin on suurepäraste ruumide, arvutite ja paljundusmasinatega raamatukogu. Laserkettal on küll ERIC, kuid mitte PsycLit ega CC. [Tartus on ka need olemas. — O. M.]. Olen istunud rohkem /.../ teaduskonna arvutiklassis ja kõige rohkem kodus. Mõnel kellaajal võtab aega, enne kui serveriga ühendust saab, veidi aeglane on ka, kuid käib. Eks märtsi alguses saabuv telefoniarve näita, kas pean oma eluviisi muutma või mitte. Nüüd sain ühe pruugitud 386-arvuti, täna ehk ühendavad võrku, paraku on sellel vaid 5 1/4 draiv. Mis on mugav, on Interneti ühendus. /.../ Sööme riisi ja kapsast, loodame välja tulla. Uurimistöö on seni olnud veidi mitmesuunaline, et mitte öelda laialivalguv. /...»

Teine kiri Soomest: «.../ Hakkan pikapeale ära harjuma, kuigi töötingimused on siin tegelikult palju kehvemad kui meil. Arvutid on enamasti 286 ja pole eriti korras, programmid on vanad ja keegi pole huvitatudki, et midagi muuta. Suure hädaga saab kirjutada teksti (pikapeale hakkab jälle meelde tulema see sinise ekraaniga kirjutamine). Kui kolm aastat tagasi tundus, et siin on arvutite osas kõik nii kaugele arenenud, siis praegu enam ei tundu üldse. Ainult mailide süsteem on täiuslikum, keegi ei pea enam naabri ukse peale koputama, et midagi küsida, vaid teeb seda arvuti kaudu. Alguses olin kaunis suures masenduses. Siin on pool aastat ka /.../ Tartust, kes teeb magistritööd samal /.../ -teemal, tema sõidabki nüüd kolmeks nädalaks ära, et Tartus oma statistilised analüüsid ära teha, kuigi tuli tegelikult siia neid tegema. Inimesi on kateedris palju, aga kõik vaid jooksevad ringi ja kellelgi pole õieti millekski aega, s.t. väga raske on leida kedagi, kes näiteks nõu annaks või milleski aitaks. /...»

OLEV MUST

SPORDIKESKUS TEATAB

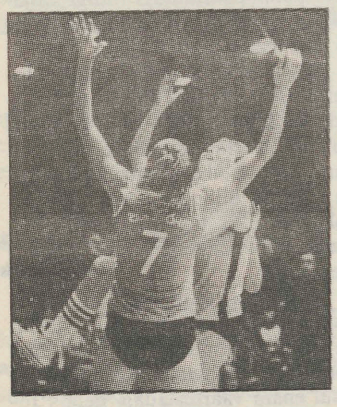

ALGAVAD FINAALMÄNGUD

TÜ korvpallivõistlustel on selgunud need, kes jätkavad pürgimist esikohale.

Naiste meistriliigas jätkavad mänge 1.—4. kohani töötajad, KKT III kursus, arsti- ja õigusteaduskond. Edukamate hulgast pudenesid välja KKT I ja IV kursus ning inglise filoloogid. **Mängud on T 28. märtsil kell 17 ja T 4. aprillil kell 17 Ujula tänava spordihoones.**

Meeste meistriliigas olid alagrupimängud eriti tasavägised. Grupis A kogusid võrdse arvu KKT I ja II kursus ning matemaatikaüliõpilased. Korvide vahe järgi pääsesid edasi KKT I (+4) ja matemaatikateaduskond (+3). Alagrupist B sai 3 võiduga esikoha KKT III kursus. Järgmisel kolmel meeskonnal oli võrdselt üks võit ja kaks kaotust. Edasi pääses õigusteaduskond (+4), finaali ukse taha jäid KKT IV kursus (0) ja majandusteaduskond (–4). **Finaalturniiri mängud on esmaspäeviti (27. märtsil ja 3. aprillil) kell 18.30 Ujula tänava spordihoones.**

Meeste harrastajate liigas mängiti kolmes alagrupis. Kahekssa edukama hulka jõudsid majanduse I ja II kursus, õigusteaduskonna I ja II kursus, psühholoogia I ja arsti IV kursus. Kahele vabale kohale pretendeerivad ajaloo II ja matemaatika II kursus ning keemiaosakond. Künnis jäi ületamata ajaloo I ja majanduse I kursusel.

MEISTRILIIGA JÄI SAAVUTAMATA

Eesti võrkpallimeistrivõistluste üleminekuturniiril oli 4 meistriliiga tagumist ja 2 esiliiga esimest meeskonda võistlemas meistriliiga neljale vabale kohale. TÜ meeskond jäi alla meistriliiga kogemustega meeskondadele ja uks edasipääsuks jäi suletuks. TÜ meeskonnal jäi laeks 9. koht ja esiliiga edukaima nimetus.

* * *

Eeloleval neljapäeval kell 10.30 algab Ujula tänava spordihoones rahvusvaheline võrkpalliturniir (kestab kaks päeva). Laupäeval kell 12 on samas Eesti üliõpilasmeistrivõistlused (võistlejate ja harrastajate liiga).

* * *

Groningenis (Holland) on 4.—11. juunini võrkpalliturniir, kuhu harrastajad võivad sõita mängima või kaasa elama. Info spordikeskuse võrkpalliõpetajalt **Tarmo Kajandilt.**

SULGPALLI MEISTRITIITLID TARTUSSE

Eesti üliõpilaste sulgpallimeistrivõistlused olid TÜ spordihoones. Meeste üksikmängus võitis **Jaanus Ots (õigust.)**, teine **Tanel Kaart (matemaatikat.)**, kolmas **Indrek Tarto (TTÜ)**. Paarismängus said meistrimärgid J. Otsa ja T. Kaardi rinda.

Harrastusmängijad võistlesid päev varem TTÜ spordihoones. Üksikmängus võitsid esikoha inglise filoloogid **Piret Paris** ja **Tomi Ranta**. Piret võitis ka naispaari koos **Eva Lehepuuga** (arstit.) ja segapaari koos **Kristo Tauliga** (füüsika-keemiatead.). Teisi-kolmandaid kohti üksikutes mänguliikides võitsid **Kristo Taul** (F-K), **Kaia Nurk** ja **Triin Mäesalu** (arstit.).

* * *

Nüüd ootab TÜ sulgpallureid Pariisi üliõpilasturniir, kus mullu saavutati Euroopa 30 ülikooli seast üldesikoht.

Mais on kavas Tartus korraldada rahvusvaheline üliõpilasturniir.

KAS TÜ MAJANDUSTUDENGITEST NAISED-MEHED KÕIGE TUGEVAMAD?

Nii oleks alust väita möödunud kolmapäeval toimunud kergejõustikuvõistluste «Ajahõlma kadunud olümpiaad» kõieveo võistluste põhjal, kus nimetatud teaduskonna neljanda (!) kursuse võistkond (3 meest ja 3 naist võistkonnas) tiris ära ka kõik kehakultuuriteaduskonna kursused eraldi. Kas siin on tegemist tõesti füüsiliselt väga tugevate võistlejatega (kogukaal oli võistkonnas üks kergemaid), ei julge väita. Küll aga oli ta kõieveos üks ala tehnikat paremini valdav võistkond.

Võistkondlikult konkureerisid üldvõitja tiitlile eeskätt KKT kursused omavahel, ometi suutis majanduse IV võistkond lüüa KKT IV kursust.

Esikohale tuli aga KKT I k., edestades II kursust vaid ühe punktiga.

Kuigi tegemist oli võistkondliku võistlusega, toome ära ka üksikalade edukaimad mehed ja naised. Paigaltkolmikhüppes hüppas KKT I aasta tudeng **Kaimar Mitt** 8.73 m. Vaid 1 cm-ga kaotas talle majandustudeng **Vahur Soosaar**. Naistest oli **Aime Krukovi** (KKT I) tulemus 7.12. Paigaltkõrgushüppes ületasid nii KKT III a. tudeng **Andrus Ottender** kui ka KKT IV a. tudeng **Raivo Tsopatalu** mõlemad 1.45 m. Naistest sai **Kaire Paat** (KKT III) jagu 1.15-st.

Et kiirjooksja peab olema füüsiliselt hästi arenenud, seda tõestas vabariigi üks paremaid sprintereid **Andrus Hämelane** esikohavõiduga raskusheites tulemusega 7.91 m. Naistest võitis sama ala **Kairi Kuur**. Võitjad õpivad KKT-s vastavalt IV ja III kursusel. 10x150 m teatejooksus oli võidukas KKT IV k.

Kui spordiklubi poolt väljapandud tortidest said suu magusaks kõik võistkonnad, võites kokkuvõttes ühe või teise üksikala, siis originaalsema võistluskostüümi meene sai eespool märgitud kõrgushüppaja **Andres Ottender**, kes võistles arvatavalt beduiini võistlusdressis. Sama auhinna pälvisid ka kehakultuuritudengid **M. Pastak** ja **R. Simson**, kes taotlesid meeste võrdõiguslikkust võistluskostüümide valikul naistega, võttes omaks viimaste võistlusdressi.

Oli elevust, liikumislusti, kaasaelamisrõõmu. Kahju, et enamik teaduskondi ei pidanud sellest lugu. Osalejaid oli ca 100. Võistluste korraldamisega tulid praktikantidena edukalt toime KKT II aasta kergejõustikueriala tudengid.

Alfred Pisuke,
TÜ spordikeskus

INFO!

Lääne-Viru Maavalitsuse Haridusosakond pakub tööd

Lääne-Virumaa koolidesse vajatakse alates 1. septembrist määramata ajaks tööle järgmiste ainete õpetajaid:

Eesti keel ja kirjandus

1. Kadrina Keskkool	— 22 t., korteri valikuvõimalus;
2. Kadrina Keskkool	— 24 t., korteri valikuvõimalus;
3. Tamsalu Keskkool	— 22—24 t., korteri valikuvõimalus;
4. Rakke Keskkool	— 10 t., huvitegevuse juhi koht, korter valikuga;
5. Lasila Põhikool	— 28 t., ahjuküttega korter;
6. Muuga Põhikool	— 22—24 t., korter ahjuküttega;
7. Tudu Põhikool	— 16 t. + teisi aineid (eriti vene keel), ahjuküttega korter;
8. Kunda II Keskkool (vene õppekeelega)	— 22 t., korteri valikuvõimalus.

Inglise keel

1. Vinni-Pajusti Gümnaasium	— 22 t., korteri valikuvõimalus;
2. Tapa Gümnaasium	— 22—24 t., korteri valikuvõimalus;
3. Kadrina Keskkool	— 22—24 t., korteri valikuvõimalus;
4. Rakvere III Keskkool	— 22 t., korteri valikuvõimalus;
5. Rakke Keskkool	— 22 t., korter ahjuküttega;
6. Vajangu Põhikool	— 22 t., valikuvõimalus;
7. Kiltsi Põhikool	— 22—24 t., NB! Lepingu sõlmimise korral toetust kuni 15 000 kr., ahjuküttega korter;
8. Lasila Põhikool	— 20 t., ahjuküttega korter;
9. Kunda II Keskkool (vene õppekeelega)	— 22 t., korteri valikuvõimalus;
10. Rakvere II Keskkool (vene õppekeelega)	— 2 õpetajat, koormus á 22 t., korteri valikuvõimalus.

Saksa keel

1. Kadrina Keskkool	— 22—24 t., mugavustega korter;
2. Vinni-Pajusti Gümnaasium	— 22 t., mugavustega korter;
3. Tapa Gümnaasium	— 22—24 t., korteri valikuvõimalus;
4. Väike-Maarja Gümnaasium	— 22 t., korteri valikuvõimalus.

Vene keel

1. Rakke Keskkool	— 27 t., ahjuküttega korter
2. Põlula Põhikool	— 14 t. + kunsti- ja tööõpetus 12 t., ahjuküttega korter.

Ajalugu

1. Kadrina Keskkool	— 22—24 t., mugavustega korter;
2. Tamsalu Keskkool	— 22—24 t., korteri valikuvõimalus;
3. Haljala Keskkool	— 24—28 t., mugavustega korter;
4. Tapa Gümnaasium	— 22—24 t., korteri valikuvõimalus;
5. Rakke Keskkool	— 10 t. + õppealajuhataja koht
6. Väike-Maarja Gümnaasium	— 22 t., korteri valikuvõimalus.

Kunstiõpetus

1. Haljala Keskkool	— 15 t. + ringitöö, mugavustega korter;
2. Vajangu Põhikool	— 8 t. + ringitöö + teisi õppeaineid, korter mugavustega.

Füüsika

1. Tapa Gümnaasium	— 20 t. + keemia, korteri valikuvõimalus;
2. Rakke Keskkool	— 12 t. + tööõpetus 16 t., korteri valikuvõimalus.

Matemaatika + füüsika

1. Lasila Põhikool	— 29 t., ahjuküttega korter

Bioloogia

1. Kadrina Keskkool	— 22 t., korteri valikuvõimalus.
2. Tapa Gümnaasium	— 22 t., korteri valikuvõimalus.

Geograafia, bioloogia, keemia

1. Põlula Põhikool	— 8 g. + 7 b. + 5 k. kokku 20 t., ahjuküttega korter

Keemia

1. Tapa Gümnaasium	— 14 t. + füüsika 20 t., korteri valikuvõimalus.

Algklassid

1. Tapa Gümnaasium	— 24 t., korteri valikuvõimalus;
2. Tamsalu Keskkool	— 24 t., korteri valikuvõimalus;
3. Tudu Põhikool	— 20 t. + muusikaõpetus, ahjuküttega korter.

Kehaline kasvatus

1. Põlula Põhikool	— 11 t. + teisi aineid vastavalt õpetaja soovile, ahjuküttega korter;
2. Rakke Keskkool	— 10 t. + huvijuhi koht, korteri valikuvõimalus;
3. Väike-Maarja Gümnaasium	— 22 t. (poisid), korteri valikuvõimalus.

Muusikaõpetus

1. Kiltsi Põhikool	— 10 t. + huvijuhi koht, korter ahjuküttega.

Tööõpetus poeglastele

1. Laekvere Põhikool	— 10 t. + füüsika + teisi aineid, kokku 24 t., mugavustega korter;
2. Rakvere II Keskkool (vene õppekeelega)	— 20 t., korter.

Psühholoog

1. Rakvere III Keskkool	— 1,0 kohta, mugavustega korter.

Logopeed

1. Laekvere Põhikool	— 1,0 kohta + lisa valla 3 koolis logopeedina, mugavustega korter.

Lähem info koolidest või haridusosakonnast tel. 427 76, 427 77.

INFO! INFO! INFO!

Valikloengud

Valikloengud teemal **«Bioloogilised rütmid ja tervislik eluviis»** algavad **neljapäeval, 30. märtsil kell 16.15** füsioloogia instituudi ruumes Näituse t. 2. Lektor prof. **Selma Teesalu.**

Soome fotokunst

Tampere Kunsti- ja Kommunikatsiooni Kolledži õppejõud, fotograaf Aimo Hyvärinen peab loengu teemal «Soome fotokunsti tänapäev ja tulevik» 31. märtsil kl. 14 peahoones aud. 235.

Kunstnike Majas on avatud tema fotonäitus.

Juha Pentikäise

loengud on edasi lükatud (vt. eelmist UT-d) ja toimuvad 29., 30. ja 31. märtsil.

Teadlasvahetus

NB! Vastavalt Uppsala ja Tartu ülikooli vahelisele koostööprogrammile on 1995/96. õppeaastal võimalik kandideerida lühiajalisele teadustööle (1—2 nädalat) Uppsala Ülikoolis.

Kandideerijail palume esitada välissuhete talitusse 10. aprilliks põhjendatud avaldus rektori nimele koos dekaani nõusolekuga.

SIRJE UPRUS,
välissuhete talituse peaspetsialist

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 6848. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 11 (1786)
REEDE,
31. MÄRTS 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

**Tudeng!
Tänases lehes
on
edustuse
VALIMISEESKIRI!**

Tartu Ülikooli Rootsi Kogu

«ÜLIKOOL ON MIDAGI ENAMAT, KUI SÕNAD, MIS SEAL RÄÄGITAKSE»

Ühelt poolt üritusterohke ja teiselt poolt gripilaineline reede ei toonud ajaloomuuseumisse esmakordselt toimuvale Skytte päevale just palju huvilisi. Päeva esimesel poolel olid kavas ettekanded, teisel poolel anti esmakordselt kätte Skytte medalid. **Rektor prof. Peeter Tulviste** ütles avasõnades, et seoses Tartu Ülikooli asutamisega on peaaegu alati räägitud kuningas Gustav Adolfist, kuid ka Johan Skytte, kelle portreed oleme harjunud nägema ülikooli nõukogu saali seinal, väärib enamat meeldetuletamist. «Rootsi kindralkuberner Liivi–, Karjala– ja Ingerimaal, kes oli Academia Gustaviana idee algataja, ülikooli esimene kantsler, on seda väärt, et tema tegevust ka edaspidi põhjalikult uurida.»

Prof. Helmut Piirimäe kõneles oma ettekandes Johan Skyttest kui ülikooli esimesest kantslerist, peatudes lähemalt tema haridusteel ning Rootsi tegevusel. (Lähemalt saab sellest lugeda järgmises UT-s.)

Prof. Stig Örjan Ohlssoni ettekande teemaks oli «Skytte, Stiernhielm, Hiärne ja kolm ülikoolifilosoofilist nurka».

Rootsi suursaadik Eestis Lars Grundberg lisas Johan Skyttest omalt poolt mõned nägemused.

Dr. Bo H. Lindberg Uppsala Ülikoolist käsitles Skytte pärandi õiguslikku ja poliitilise kultuuri seost.

17. sajandi meeleolu aitas luua ülikoolis ja Tartus juba tuntud muusik **David Kettlewill** oma ansambliga.

Pärast ettekandeid tutvustas prof. Helmut Piirimäe ajaloomuuseumi Rootsi saali.

* * *

Johan Skytte esimesed mälestusmedalid anti kätte ajaloomuuseumi Morgensterni saalis. Tseremoonial viibisid ka peaminister Andres Tarand ja Rootsi suursaadik Lars Grundberg.

Rektor Peeter Tulviste ütles, et Skytte medal on autasu, mida ülikool annab sellisele Eesti poliitikule, kes on autasu andmisele eelnenud aastal kõige enam ära teinud Tartu Ülikooli ja Eesti kõrghariduse heaks. Ta lisas, et see on ühtlasi autasu sellele poliitikule, kes medali saamise hetkel ei ole enam selles ametis. «Johan Skytte oli riigimees, kellele haridusasjad olid südamelähedased. See ongi põhjus, miks medal kannab Skytte nime. Skytte oli aastail 1629–1634 esimene Liivimaa, Ingeri ja Karjala kindralkuberner. Skytte asutas Tartus Eesti esimese gümnaasiumi, seejärel ülikooli ja selle juurde ka Eesti esimese trükikoja. Tartu oli sel ajal Rootsi poolt vallutatud alade keskus ja siia rajas Skytte ka kõrgeima kohtu – õuekohtu. Täna oleme siia palunud kaks riigitegelast, kellele on haridusasjad samuti südamelähedased».

Akadeemiline sekretär dots. Ivar–Igor Saarniit tutvustas Skytte medali statuuti (see ilmus UT–s nr.5, 23. veeb.k.a.) ja TÜ nõukogu 17. märtsi otsust, mille põhjal otsustati välja anda kaks medalit. Rektoraat ja arstiteaduskond olid esitanud kandidaadiks endise sotsiaalministri **Marju Lauristini** ja rektoraat ka endise peaministri **Mart Laari**. Mõlemad on otseselt Tartu Ülikooliga seotud, nad on meie ülikooli vilistlased. Marju Lauristin on ühtlasi TÜ professor, Mart Laar kaitses möödunud aasta lõpul ülikoolis magistrikraadi. Rektor tutvustas lühidalt ka neile medali andmise põhjusi. Marju Lauristini teeneks olid tervishoiureformi ja kliinikumi käivitamine, eriti abi biomeedikumi hoonele Maailmapanga laenu hankimisel. Mart Laar aitas kaasa ülikooli ja kogu Eesti kõrghariduse probleemide tõstatamisele valitsuse tasemel, samuti pööras ta suurt tähelepanu ülikooli pooleliolevatele ehitustele.

Auaadressil, mille luges ette **teabetalituse juhataja Urmas Aunin**, on muuhulgas kirjas, «Täname Teid selle eest, et olete kaasa aidanud Johan Skytte poolt Tartu Ülikooli avaaktusel 15. märtsil 1632. aastal väljendatud põhimõtete kaitsmisele, et akadeemia oleks liivimaalastele ja nende järeltulijatele tarkusetempliks, osavuse asupaigaks, vooruse elukohaks, kunstide kindluseks ja kõigile teadustele avatud kohaks, et oleks neile igaviku kantsiks ja kaitstud sissekäiguks kõigile inimestele ja rahvastele päikese all.»

❐ **Prof. Marju Lauristin ütles pärast Skytte medali kättesaamist, et ei ole kõrgemat tunnustust ja autasu inimestele, kes peavad ülikooli oma *alma mater*'iks.**

❐ **Magister Mart Laar lausus oma tänukõnes, et Skytte medal ei ole tunnustus ainult tema valitsusele, vaid kõigile viimase kahe ja poole aasta jooksul Eestit juhtinud valitsustele.**

EDUARD SAKI fotod

Prof. Marju Lauristin ütles pärast autasu kättesaamist, et ei ole kõrgemat tunnustust ja autasu inimestele, kes peavad ülikooli oma *alma mater*'iks. Ta meenutas, et sai hea kogemuse koos arstiteaduskonna ja rektoraadiga suheldes Maailmapangaga. «Meie vastas olid kogenud pankurid ja poliitikud, meie pool oli ainult suur tahe ja ilus unistus, kuid puudus kogemus, kuidas neid maksma panna, kuidas ebavõrdsust tasandada, võrdseks dialoogiks muuta.»

Marju Lauristin ütles ka, et me teame ja mäletame aegu, kus ülikooli seinad ja keskkond rääkisid meile tõelistest väärtustest, õpetasid meid rohkem kui sõnad, mida räägiti auditooriumis. «Ülikool on midagi enamat, kui sõnad, mis seal räägitakse». Ta arvas, et praegu võib tekkida vastupidine seis, kus sõnad ja tõed, mida räägitakse, kõnelevad homse, tuleviku keelt, seinad aga lagunemise, eilse keelt. See olukord võiks ülikoolile surmavalt ohtlik olla. See oli üks innustav põhjus, milleks me sellega tegelesime, mõeldes mitte ainult rahast, mida saame, vaid Eesti arstiteadusest, üldse teadusest ja eesti rahvast. Marju Lauristin tänas kõiki, eriti aga oma õpetajat professor Juhan Peeglit.

Magister Mart Laar lausus oma sõnavõtus, et see autasu pole tunnustus mitte ainult tema juhitud valitsusele, vaid Eestit viimase kahe ja poole aasta jooksul juhtinud valitsustele. See on ka tunnustus veendumusele, et Eesti peab arenema ühtlasemalt, et lisaks tallinna kiludele peaks olema ka koht tartu vaimule ja selle kaudu ka Tartu Ülikoolile. Ta tänas oma õppejõude, kes õpetasid seda ülikooli austama ja armastama, samuti valitsuse liikmeid ning rektorit ja tema meeskonda. Kui ülikool poleks ennast ise aidanud, oleks olnud võimatu teda aidata, see on ka tunnustus teie tööle.»

* * *

Toimetuse küsimusele, kas Tallinnas saadud kogemused kasutab ta nüüd ära ülikoolis, vastas prof. MARJU LAURISTIN,

«Arvan, et mida rohkem tuleb Tallinna «mehhanismidest» läbi käinud ülikooliinimesi tagasi, seda konkurentsivõimelisemaks ülikool muutub.»

Magister MART LAARILT päris toimetus, mida tähendab ajaloolasele Skytte auhind.

«See on eriti väärtuslik, kuna olen ülikooli ajalugu õppinud prof. Piirimäe käe all ja Skytte tähendusest väga palju kuulnud. See on igale poliitikule suureks komplimendiks.»

VARJE SOOTAK

MIS TOIMUS MESSIL INNOVAATIKA 95

Haridus- ja teadusmessil INNOVAATIKA 95 (23.–25. märtsini) oli võimalik tutvuda Tartu Ülikooli, Eesti Põllumajandusülikooli, Tallinna Tehnikaülikooli, Tallinna Pedagoogikaülikooli, Eesti Riigikaitse Akadeemia, Concordia ülikooli jt. teadustöödega ning õppimisvõimalustega neis kõrgkoolides. Teaduste Akadeemiat esindasid TK Kirjastus, Eesti Keele Instituut, Füüsika Instituut, Eesti Mereinstituut, huvi pakkus taime– biotehnika uurimiskeskuse EVIKA väljapanek. Teavet jagas Põhja–Ameerika Ülikoolide Teabekeskus. Messil oli esindatud veel rida rakenduskõrgkoole, eriala–, kutse– ja teisi koole, nagu Tartu Lennukolledž, Tartu Teoloogia Akadeemia, Tartu Õpetajate Seminar, Tallinna Kõrgem Tehnikakool ja mitmed teised.Oma teadusmahukaid tooteid pakkusid Tartu Teaduspargiga seotud firmad.

Tartu Ülikooli esindasid teaduskondade väljapanekud, õppeosakond, kirjastus, raamatukogu, üliõpilaskond ja botaanikaaed.

Messi pidulikul avamisel osales 7–liikmeline Riigi Patendiameti delegatsioon eesotsas peadirektori Matti Pätsiga ning ülikoolide ja kõrgkoolide esindajad, Tartu Ülikoolist rektor prof. Peeter Tulviste, prorektorid prof. Jaak

Järg 2. lk.

TÄNUAVALDUS!

Rektor tänab kõiki, kes aitasid korraldada Eesti Lastekaitseorganisatsiooni päevi Tartu Ülikoolis 20.—22. märtsini: prorektor prof. Teet Seene, prof. Ain Heinaru, prof. Karl Lepa, prof. Toivo Maimets, prof. Janno Reiljan, dots. Hillar Palamets, dots. Ants Salumaa, dots. Helle Vissak, Virge Anso, Toomas Hiio, Kristel Karu, Ene Kivisik, Maret Meriste, Merik Meriste, Paul Vahur, Paul Vesik, ülikooli ajaloomuuseumi giidid Marje Raudsepp ja Toomas Pung, klassikalise muinasteaduse muuseumi giidid Ave Kristof ja Laidi Laiverik, ülikooli raamatukogu giidid Ester Ilja, Heili Kase ja Kersti Taal, ülikooli teabetalitus.

Samuti avaldab rektor tänu kõikidele, kes aitasid kaasa Skytte–päeva korraldamisele ja läbiviimisele 24. märtsil: prof. Stig Örjan Ohlsson, prof. Helmut Piirimäe, hr. David Kettlewell ja tema lauljad, pr. Ela Martis ja ülikooli ajaloomuuseum, pr. Imme Viidalepp, ülikooli teabetalitus.

ACTA DIURNA

❖ 27. märtsist 23. aprillini on raamatukogu lugemissaali fuajees uus **kunstinäitus** TÜ maaliosakonna tudengite Triin Ranneti, Kait Andrei ja Madis Mats Kuninga töödest.

❖ 27.—28. märtsini toimusid Koolifüüsika Ühingu, TÜ füüsika didaktika instituudi ja Riigi Kooliameti korraldatud **XVIII füüsikaõpetajate päevad.**

❖ 28.—29. märtsini korraldas Juristide Täienduskeskus koos Riigikohtu ja õigusteaduskonnaga ajaloomuuseumis seminari **«Organiseeritud kuritegevuse vastane seadusandlik ning praktiline võitlus.»**

❖ 29. märtsil toimus sotsiaalteaduskonnas seminar **«Media and Power»** (lektor G. Murdock Loughbourghi Ülikoolist).

❖ 28. märtsil oli Geograafia Instituudis seminar **«Ajalooliste kaartide seostamine GIS-idega»** (ettekandja Leida Lepik).

❖ 29., 30. ja 31. märtsil toimuvad Juha Pentikäise loengud koos videofilmidega **soome-ugrilaste ja saamide kultuuridest ning usundist** (vt. infot üle-eelmisest UT-st, s.o. 17. märts).

❖ 30. märtsil tähistati ajaloomuuseumis teadusajaloo päevaga **Ferdinand Johann Wiedemanni 190. sünniaastapäeva.**

❖ 31. märtsil toimus **TÜ nõukogu koosolek.** Päevakorras oli: TÜ 1994. aasta aruanne, 1994. aasta finantsaruanne, korralise professori valimine, ülevaade TÜ kinnisvaradest ja TÜ põhikirja esimene lugemine.

❖ 31. märtsil kl. 16 esitlevad Eesti Ajalooarhiiv ja TÜ arhiivinduse õppetool Eesti Ajalooarhiivis Liivi 4 **esimest Eesti ajalooalast elektroonilist publikatsiooni** (CD-ROMi) Aadu Must: «Eesti ajalooline onomastika: perekonnanimed 19. sajandil».

❖ 31. märtsil kl. 14 peab Tampere kunsti- ja kommunikatsioonikolledži õppejõud, fotograaf Aimo Hyvärinen ph. aud. loengu **«Soome fotokunsti tänapäev ja tulevik».** Kunstnike Majas avatakse tema fotonäitus.

❖ 1. ja 2. aprillil toimub **noorgeograafide kevadkool** Elvas.

❖ 4.—10. aprillini on ph. aud. 102 **dr. Peter Eckardti loengusari** (Hannoveri Ülikool), vt. 4. lk.

❖ 5. aprillil on antiikkultuuri lektooriumis prof. D. Dr. Otto Kaiseri ettekanne **«Sõpruse käsitlus Platonil ja Aristotelesel».**

❖ 5. aprillil peab Õpetatud Eesti Seltsis ettekande magistrant Kalle Kroon teemal **«Maakaitseväest regulaararmeeni». Eesti ja Läti väeosad Põhjasõjas 1701—1710».**

MIS TOIMUS MESSIL INNOVAATIKA 95?

Algus 1. lk.

Aaviksoo ja Riho Illak, Tallinna Pedagoogikaülikooli rektor prof. Talis Bachmann, Eesti Põllumajandusülikooli rektor prof. Mait Klaassen, Tallinna Tehnikaülikooli prorektor prof. T. Kaps, Tartu Teoloogia Akadeemia rektor E. Haamer. Avamisel viibisid Tartu Linnavolikogu esimees A. Veetõusme, Tartu Linnapea V. Kull, Eesti Panga nõukogu esimees prof. U. Meriste ja peatselt teist innovaatiliste probleemide konkurssi kavandava Innovatsioonipanga nõunik prof. A. Kirt jpt.

Riigi Patendiameti peadirektor M. Päts andis rektor prof. P. Tulvistele üle kaubamärkide tunnistused, sõnalise kaubamärgi **TARTU ÜLIKOOL** ja kujutismärgi **TARTU ÜLIKOOLI PEAHOONE FRONTOON** registreerimise kohta.

Messi kavas oli rida seminare.

Seminar intellektuaalomandi õiguskaitsest

Ettekannetega esinesid Riigi Patendiameti peadirektor M. Päts «Tööstusomandi kaitsest kaasaja Eestis», Eesti patendivolinike seltsi juhatuse liige, õiguskandidaat Jaak Ostrat patendibüroost Lasvet, «Tööstusomandi õiguskaitse praktikast» ja prof. Heiki Pisuke «Autoriõigusest teaduses ja hariduses».

Seminari «Muudatustest Tartu Ülikooli õppesüsteemis»

Ettekanded olid Aime Randveer, Lea Michelson ja Andres Salult.

Riigi Patendiameti esindus, kuhu kuulusid peadirektor Matti Päts, tema asetäitjad Toomas Lumi ja Harri–Koit Lahek ning osakonnajuhatajad, oli seminari lõpus lahkesti nõus konsultatsioone ja infomaterjale jagama.

Seminar teadustöö rahastamisest

Ettekanded olid prof. Loit Reintamilt Eesti Teadusfondist ja Rünno Lumistelt, EUREKA projekti koordinaatorilt.

Arutelu «Tehnosiire.Teadlaste ja ettevõtjate koostööst»

Kuulati Tallinna Kunstiülikooli õppejõu Aleksander Jakovlevi probleemi üldistavat ettekannet «Aparaadidisainist».

Leeni Uba edastas informatsiooni innovatsiooni initsiativgrupist, millesse kuuluvad Majandusministeeriumi, Eesti Innovatsioonifondi, Eesti Balti Majandusakadeemia, Tallinna Tehnikaülikooli jt. asjatundjad.

Järgnes arutelu innovatsioonitöö probleemidest ülikoolis ja suhetest ettevõtetega.

Leeni Uba,
Sirje Kahu,
teadus– ja arendusosakonna innovatsioonitalitus

ARSTITEADUSKONNA PÄEV AMETÜHINGUS

21. märtsil oli ametühingukomitees arstiteaduskonna päev; hommikupoolikul toimusid TÜAÜ esimehe *têtê–à–têtê–* vestlused teaduskonna ametühinguliikmetega, keskpäeval võttis TÜAÜ jurist **Aivar Kello** vastu ainult arstiteaduskonna ametühingu liikmeid. Kella 16–ks olid kõik teaduskonna ametiühinguliikmed kutsutud üldkohtumisele, kus **Aleksander Jakobson** rääkis TÜAÜ probleemidest ja kavadest ning vastas küsimustele.

Arstiteaduskonna päeva korraldamise põhjuseks oli asjaolu, et teaduskonna ametühingul ei ole pikemat aega enam volitatud isikuid (usaldusisikud, juhatuse liikmed), kes esindaksid liikmeskonda administratsiooni ees ja ametühingukomitees. Senised esindajad on kas ülikoolist töölt lahkunud või jäänud ametiühingust välja.

Päev läks korda. Osavõtt oli küllalt aktiivne. Arstiteaduskonna usaldusisikuks valiti **Alar Sepp** tervishoiu instituudist ning juhatuse liikmeteks **Aalo Eller** traumatoloogia ja ortopeedia kliinikust ning **Koidula Demitševa** närvikliinikust. Valiti ka delegaadid 6. aprillil toimuvale TÜAÜ konverentsile.

Aleksander Jakobson

ÜLIKOOLI KÜLASTAS HIINA DELEGATSIOON

Reedel, 24. märtsil viibis Tartus Hiina Rahvavabariigi delegatsioon, sealhulgas ka Hiina Riikliku Teaduse ja Tehnika Komitee esindus. Härrad Li Guangyun ja Yang Xiu Min Hiina RV–gi Eesti saatkonnast, komitee rahvusvahelise koostöö osakonna Balti riikide projektijuht Zhan Hongqi ja Ida–Euroopa ja Kesk–Aasia osakonna asedirektor prof. Xiong Jian pidasid läbirääkimisi Tartu Ülikooli prorektori prof. Jaak Aaviksooga ning ülikooli esindajatega, et valmistada ette kahe riigi vahelist koostööprotokolli teaduse ja tehnika alal. Eesti poolt tegeleb ettevalmistustega peale Tartu Ülikooli ka Tallinna Tehnikaülikool ja majandusministeerium.

Peamisteks valdkondadeks, millest läbirääkimistel kõneldi, on infovahetus teaduskontaktide tihendamiseks, vastastikuste õppimisvõimaluste avardamine ning teadusmahukas toodang, samuti on kavas tihendada tudengite vahetust. Praegu õpib Tartu Ülikoolis kolm hiina tudengit.

Külalised käisid peale lõunat ka haridus– ja teadusmessil «Innovaatika 95» ning külastasid Tartu Teadusparki. Õhtul lahkus delegatsioon Tartust Tallinna.

Ene Nobel

ÜLIÕPILASKOND MAKSAB RAHA TAGASI

Sügisel arutati edustuse koosolekul 50 krooni suuruse trahvi kehtestamist üliõpilaspileti kaotamise eest. Kuna vastav otsus pole aga edustuse koosoleku protokollis fikseeritud, siis kehtis kuni 22. märtsini eelmisel aastal kehtestatud trahv 20 krooni. Edustus otsustas oma viimasel koosolekul;

* maksta tagasi liigselt kinnipeetud raha (30 EEK) iga kaotatud üliõpilaspileti asemel välja antud dublikaadi eest;

* kehtestada uueks trahviks üliõpilaspieti kaotamise eest 50 EEK.

Raha makstakse tagasi TÜ Üliõpilaskonna ruumist (Ülikooli 20–305) tööpäeviti 10–16.

ÕPPIMA ISLANDI ÜLIKOOLI

Islandi Kultuuri– ja Haridusministeerium pakub 1995/96. õppeaastaks stipendiumi 416 000 islandi krooni islandi keele ja kirjanduse õpinguteks Islandi Ülikoolis Reykjavikis ühele Eesti üliõpilasele.

Stipendiumi taotlejate õppeprogrammi peavad kuuluma Islandi kultuuri uurimused.

Kandideerijail palume esitada 10. aprilliks välissuhete talitusse järgmised dokumendid eesti keeles:

– põhjendatud taotlus,

– dekaani soovituskiri,

– väljavõte õpinguraamatust.

Riina Laidvee,
välissuhete talituse vanemreferent,
tel. 435 155

EDUSTUSE KOOSOLEKULT

Edustuse järjekordne koosolek toimus 22. märtsil.

*** Oma tööst andsid aru TÜÜ valitsuse liikmed.** Andres Salu andis lühikese ülevaate 18. märtsil toimunud kohtumisest rektoraadi ja üliõpilaskonna esindajate vahel.

Edustuse kultuurikomisjon ja kultuurisekretär annavad oma panuse ka üliõpilaslaulupeo Gaudeamus korraldamiseks. Üliõpilaskonna ettepanekul määrati peo peakorraldajaks Riho Illak, moodustamisel on sekretariaat.

Edustuse liige Arne Otter, kes kuni 22. märtsini oli sotsiaal– ja haridussekretäri kohusetäitja, rääkis lähemalt ka Hoiupanga esindajatega. Veidi on lihtsustatud käendussüsteemi, laenuintress jäi selleks aastaks 5 %–le, ent esmakordselt õppelaenu võtjatele on kehtestatud 25–kroonine teenindustasu. Praeguseks on eelnõu kujul olemas uus laenu võtmise kord, mille kohaselt õppelaenu hakkaksid saama ka residendid ja doktorandid. Eelmisel poolaastal võeti laenu 7 131 000 krooni ulatuses, laenu taotlejaid oli 3739.

Et eelmisel korral jäi kinnitamata sotsiaal– ja haridussekretär, siis tegi Andres Salu ettepaneku jagada see töö ära välissekretäri Gert Antsu ja kultuurisekretäri Erika Ellamaa vahel. Edustus kinnitas selle ettepaneku.

*** Edustuse 5. koosseis valitakse 18.–20. aprillini.** Edustus kinnitas valimistoimkonna koosseisus: Ly Leedu, Margus Pillau, Eero Mikenberg, Margo Lemetti ja Viljar Peep.

TÜÜ valitsus tegi ka ettepaneku muuta valimiseeskirja nii, et osa edustuse liikmeid valitaks teaduskondadest ning osa nimekirjadest nagu seni. Sel kombel oleksid esindatud kõik teaduskonnad. Edustus seda ettepanekut ei toetanud.

*** Sotsiaalteaduskonna üliõpilane Urmas Paet** oli sirvinud edustuse koosoleku protokolle ning avastanud, et protokollimata oli jäänud otsus üliõpilaskonna liikmekaardi kaotamise eest trahvi suurendamise kohta, ometigi on reaalselt trahvi tõstetud. Edustus parandas nüüd tookordse vea ja kinnitas trahvimäära tõstmise. Üleliigselt kasseeritud raha makstakse üliõpilastele tagasi.

*** Et ükski revisjonikomisjoni liige polnud kohal,** ei esitanud mainitud toimkond ka aruannet oma tööst. Valitsus on aga ise revideerinud oma rahalist seisu ja eelmise valitsuse ajal tekkinud kahjumit ning esitas edustusele seda puudutava pöördumise.

Ly Leedu, TÜÜ infosekretär

TÜÜ VALITSUSE PÖÖRDUMINE TÜÜ EDUSTUSE POOLE

TÜÜ valitsus vaatas läbi kõik TÜÜ raamatupidamises olevad dokumendid ning konstateeris, et TÜÜ varadega on käitutud ebaperemehelikult, eelkõige seoses Tartu Ülikooli vilistlaste kojutulekuga. Kojutuleku peakorraldajaks ja materiaalselt vastutavaks isikuks oli rektori käskkirjaga kinnitatud Kaupo Karelson, kes samal ajal oli ka TÜÜ uue valitsuse tööd ettevalmistava komisjoni esimees ja tulevane valitsuse esimees ning omas seega juurdepääsu TÜÜ rahadele. Kahjuks kujunes olukord selliseks, et kõik ei laabunud nii nagu planeeritud ja «Estonia» laevakatastroof mõjutas ürituse käiku kardinaalselt. Seetõttu jäid ürituse korraldamiseks planeeritud rahalised vahendid laekumata ning korraldajad, et tasuda korraldamisega seotud kulusid, olid sunnitud kasutama TÜÜ rahasid. Eelnevast lähtudes on seoses kojutulekuga üliõpilaskonnale tekitatud materiaalset kahju 68 500 krooni ulatuses. Senini on täitmata ka osa võetud kohustusi ja lepingud (Postimees, Tartu Raadio, Autoring), seda eelkõige laevakatastroofi tõttu. Samas on kojutuleku eest välja makstud töötasusid (näiteks Eero Mikenbergile 3500 EEK). Täpsemad summad on teadmata, kuna revisjonikomisjon pole siiani lõpetanud oma tööd ega esitanud revisjoniakti.

Lisaks kasutati üliõpilaskonna raha (7000 EEK) kojutuleku ajal ärajäänud missivõistluste organiseerimiseks ülikooli ballil, seda balli organiseerimiskomisjoni teadmata. Kõik väljamaksed on tehtud ilma vastavate otsusteta. Kahjude korvamiseks teeb praegune valitsus aktiivset koostööd ürituse peakorraldaja Kaupo Karelsoniga.

Korraldamata oli töö ka TÜÜ tehnilise sekretäri Katrin Kolliga. Nii ei ole ülikooli aastapäeva balli korraldamise toimkonna liige talle määratud preemiat reaalselt kätte saanud. Vastav summa oli üliõpilaskonna eelarvest eraldatud ja Katrin Kollile üle antud.

Eelnev jutt on eelkõige kantud vajadusest anda objektiivset teavet ja ära hoida asjatuid kuulujutte üliõpilaste ning teiste üliõpilaskonnaga seotud inimeste hulgas. Praegune TÜÜ valitsus ei soovi varjata üliõpilaskonnas toimuvaid tegelikke protsesse ning üritab teha kõik jõupingutused selle heaks, et olukorda parandada ning ära hoida samade vigade kordumist.

A. Salu, E. Ellamaa, L. Leedu, G. Antsu

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKONNA EDUSTUSE VALIMISED TOIMUVAD 18.–20. APRILLINI. LÄHEMAT TEAVET JAGAB VALIMISTOIMKOND.

TÜÜ edustuse otsusega 8. märtsist 1995 *määrati edustuse 5. koosseisu valimiste ajaks 18.–20. aprill.* 22. märtsil kinnitati valimistoimkond koosseisus; Ly Leedu, Margus Pillau, Eero Mikenberg, Viljar Peep ja Margo Lemetti.

Valimistoimkond annab teada järgmist:

1. Valimiseeskiri ilmub 31. märtsi lehes.
2. Valimisnimekirjade nõuetekohaseid blankette saab TÜÜ edustuse ruumist (Ülikooli 20–305) 31. märtsist 10. aprillini kl. 10–16.
3. Nimekirjad tuleb ära tuua 6., 7. ja 10. aprillil kl. 10–16.
4. Nimekirjad kinnitatakse 11. aprillil.
5. Valimised toimuvad 18.–20. aprillini kl. 10–17 TÜ peahoone fujees.
6. Häälte lugemine toimub 20. aprillil kl. 17.
7. Valimistulemused kinnitatakse 26. aprillil edustuse koosolekul.
8. Uue edustuse volitused algavad 1. mail.

Täpsemat infot nimekirjade koostamise kohta saab telefonil 435 331 ja 432 806 või valimistoimkonnalt. Võimalike vigade vältimiseks palume hoolikalt tutvuda valimiseeskirjaga, mis on tänases UT–s. Kindluse mõttes olgu allpool veel lühidalt selgitatud, mil moel peaks toimuma nimekirjade koostamine ja esitamine, et need loetaks kehtivaks.

Iga TÜÜ liige (üliõpilane, magistrant, doktorant, intern või resident) võib kandideerida ainult ühes nimekirjas. Nimekirja pikkus pole piiratud. Igal nimekirjal peab olema esindaja, kes vajaduse korral on kontaktisikuks valimistoimkonna ja nimekirja liikmete vahel. Nimekirjal peavad olema vähemalt 15 valija toetusallkirjad, iga valija võib toetada vaid ühte nimekirja.

Nimekirju võtame täidetuna vastu 6., 7. ja 10. aprillil kl. 10–16. Palume kindlasti arvestada seatud ajapiire, hilinemise korral vabandusi ei arvestata. Nimekirja esindajal palume valimistel arvestada, et esindajatega oleks võimalik kiireloomulistes asjades kontakteeruda ka telefonitsi.

Kõigile soodsaid valimistulemusi soovides Teie valimistoimkond

TARTU ÜLIKOOLI
ÜLIÕPILASKOND

TÜ ÜLIÕPILASKONNA EDUSTUSE VALIMISEESKIRI

I. Üldosa

§ 1

Edustus on TÜ Üliõpilaskonna esindusorgan, mis kaitseb tema huve ning otsustab TÜ põhikirja ja TÜ Üliõpilaskonna põhikirja alusel üliõpilaskonda puudutavaid küsimusi.

Edustuse volituste tähtajaks on üks aasta algusega 1. maist. Edustuse liikmete arv on 25.

§ 2

Korralised edustuse valimised toimuvad iga aasta aprillikuus. Valimiste päevad, koha ja kellaajad määrab kindlaks edustus ja teeb need üliõpilaskonnale teatavaks vähemalt kolm nädalat enne valimiste algust.

§ 3

Edustuse tegevuse ennetähtaegsel lõppemisel varem kui kolm kuud enne korralisi valimisi toimuvad erakorralised valimised.Erakorralised valimised kuulutab välja TÜ Üliõpilaskonna Valitsus hiljemalt 7 ööpäeva jooksul peale edustuse tegevuse lõppu, ühtlasi teatades valimiste päevad, koha ja kellaajad kolm nädalat enne valimiste algust.

Erakorraliselt valitud edustuse volitused kestavad kuni järgmise korraliselt valitud edustuse esimese koosolekuni.

§ 4

Õigus valida ja valimistel kandideerida on kõigil TÜ Üliõpilaskonna liikmetel. Valijate nimekirjast välja jäänud üliõpilaskonna liikmed võetakse nimekirja ka valimiste kestel üliõpilaspileti alusel.

§ 5

Igal valijal on üks hääl. Valijad osalevad valimistel võrdsetel alustel. Hääletamine on salajane. Kontroll valijate tahteavalduse üle ei ole lubatud.

§ 6

Valimised korraldab edustuse kinnitatud 5–liikmeline valimistoimkond, mille liikmed ei kandideeri valimistel.

Valimistoimkonna ülesanded on;

1) valijate nimekirja koostamine ja kontrollimine;

2) valimiste korra tutvustamine;

3) kandidaatide nimekirjade vastuvõtmine ja kehtivuse tunnistamine vastavalt valimiseeskirja nõuetele;

4) valimissedelite valmistamine ja valijatele väljaandmine;

5) hääletamise korraldamine ja korra tagamine hääletusruumis;

6) valimiskäigu protokollimine, valimistulemuste kindlakstegemine ja avaldamine.

§ 7

Edustuse valimistel kasutatakse nimekirjalise proportsionaalse esindatuse valimissüsteemi.

II. Valimisnimekirjade esitamine

§ 8

Kandidaatide nimekirjad esitatakse valimistoimkonnale kolme tööpäeva jooksul hiljemalt 8x24 tundi enne valimiste algust.Nimekirjad võivad endale nime võtta.

Kandidaatide nimekirjal peab olema vähemalt 15 valija allkiri.

§ 9

Kandidaatide arv nimekirjas ei ole piiratud. Kandidaat võib esineda ainult ühes nimekirjas.

§ 10

Nimekirja märgitakse kandidaadi ees– ja perekonnanimi ning lisatakse tema elukoht ja üliõpilaspileti number ning kirjalik nõusolek kandideerida selles nimekirjas.

Kandidaatide nimekirjad on tagasivõtmatud.

§ 11

Kandidaatide nimekirju esitades teatavad esitajad kirjalikult, kes allakirjutanutest on nende nimekirja esindaja, viimast vastava volitusega varustades. Kui seda ei ole tehtud, arvatakse nimekirja esindajaks esimene allakirjutanu.

Nimekirjade esindajail on õigus osaleda vaatlejana valimistoimkonna töös.

§ 12

Iga valija võib alla kirjutada ainult ühele nimekirjale, vastasel korral kehtib see allkiri, mis on järjekorras esimesena esitatud nimekirjal. Ühes nimekirjas ei või sama valija esineda kandidaadina ja nimekirjale allakirjutanuna.

§ 13

Kui esitatud nimekiri ei vasta valimiseeskirja nõuetele, on valimistoimkond kohustatud sellest hiljemalt 8x24 tundi enne valimiste algust teatama nimekirja esindajale, andes võimaluse teha vastavad parandusi, mis tuleb esitada vähemalt 5x24 tundi enne valimiste algust.

§ 14

Kõik kehtivaks tunnistatud nimekirjad nummerdatakse nende esitamise järjekorras ja pannakse välja valimisjaoskonda nähtavale kohale hiljemalt 4x24 tundi enne valimiste algust.

III.Valimiste läbiviimine

§ 15

Valimissedelid on ühesuguse välimusega ja tembeldatud TÜ Üliõpilaskonna pitsatiga.

§ 16

Valijale annab valimissedeli allkirja vastu valimisjaoskonna töötaja valijate nimekirja alusel isikut tõendava dokumendi esitamisel.

§ 17

Iga valija kirjutab valimissedelile selle nimekirja numbri, millele ta soovib oma hääle anda.

§ 18

Valija hääletab valimissedeli valimiskasti laskmisega.

§ 19

Hääletamise ajal on valimisruumis vähemalt üks valimistoimkonna liige.

§ 20

Agitatsioon valimiste päevadel ei ole lubatud, välja arvatud varem üles pandud trükised väljaspool valimisruumi.

§ 21

Enne hääletamise algust kontrollib valimiskasti valimistoimkonna esimees kõigi komisjoni liikmete juuresolekul.

Hääletamise vaheaegadel plommib või pitseerib valimiskasti valimistoimkonna esimees kõigi komisjoni liikmete juuresolekul.

§ 22

Valimistoimkond avab valimiskasti pärast hääletamise aja lõppemist. Valimiskasti avamine enne hääletamise aja lõppemist on keelatud. Enne valimiskasti avamist peab valimistoimkond üle lugema ja kustutama kõik valijatele välja andmata jäänud sedelid.

§ 23

Valimiseeskirja nõuetele mittevastavate valimissedelite kehtetuks tunnistamise otsustab valimistoimkond lihthäälteenamusega. Kehtetuks tunnistatud sedelid nummerdatakse ja põhjused kontrollitakse.

§ 24

Pärast kehtivate sedelite üldarvu kindlakstegemist loetakse ja protokollitakse nimekirjadele antud häälte arvud. Häälte lugemine on avalik.

§ 25

Nimekirjade poolt antud hääled transformeeritakse kohtadeks nn. jagajate meetodiga, kasutades modifitseeritud Sainte–Laguë reeglit. Võrdsete keskmiste puhul saab koha nimekiri, mille poolt on antud rohkem hääli.

§ 26

Kui kohtade jaotamisel langeb mõnele nimekirjale rohkem kohti, kui selles nimekirjas on kandidaate, jaotatakse need kohad § 25 ettenähtud korras teiste nimekirjade vahel.

§ 27

Kandidaadid loetakse valituks nimekirjades märgitud järjestuses.

§ 28

Valimisprotokolli kirjutab alla valimistoimkond.

Protokollile lisatakse valimistoimkonna liikmete eriarvamused ning valimistoimkonnale esitatud avaldused ja kaebused hääletamisel esinenud võimalike korrarikkumiste kohta.

Valimistulemused avaldab valimistoimkond hiljemalt kolmandal päeval pärast valimiste lõppu. Kogu valimiste kohta käiva materjali esitab valimistoimkond edustusele ning see säilitatakse järgmiste valimiste lõpuni.

§ 29

Edustuse valimiste tulemused kinnitab eelmine edustus.

Erakorraliste valimiste tulemused kinnitab rektor.

§ 30

Valitud edustuse esimene koosolek toimub hiljemalt mai teisel nädalal. Selle kutsub kokku eelmine edustus või erakorraliste valimiste puhul TÜÜ Valitsus. Valitud edustuse esimest koosolekut juhatab uue eesistuja valimiseni eelmine edustuse eesistuja (asetäitja).

§ 31

Edustusest lahkunud liikmete asemele astub järgmine kandidaat lahkunud liikmete nimekirjast.

Kui mõnes nimekirjas ei ole enam kandidaate vabanenud kohtade täitmiseks, alustatakse kohtade jaotamist § 25 ettenähtud korras teiste nimekirjade vahel.

Tartu Ülikooli üliõpilaskonnast nii ja teisiti

«...seepärast tuleb elada nii, et pärast ei oleks piinavalt valus elatud aastate pärast.» — N. Ostrovski.

Kui hästi järele mõtlema hakata, siis üliõpilaskonnal on oma mõte. Ta on olnud mõnikord õigel ajal isegi õiges kohas, et peatada halba või olnud hoopis läbi surumas mõnda head ja kasulikku ideed. Kuid mida teab tavaline üliõpilane sellest? Tema jaoks on teada, et nn. edustuse ruumis käivad tähtsa näoga ringi mõningad persoonid, mind kui tavaüliõpilast panevad ka tähele, eriti kui piisavalt endast märku anda. Kõik tundub justkui korras olevat, kuid siiski jääb teatav kõrvalmaik juurde, kas ta ikka mõistab mind — kas ta tegelikult ikka tahab aidata, võib-olla on tal hoopis isiklikud huvid sealjuures olulisemad. Tal on ju vaja mind esindades endale nime teha nn. poliitika(u) kool. Minul kui tavaüliõpilasel piisab sellest, kui saan üliõpilaspileti ja laenusaamiseks üliõpilasstaatust tõendava dokumendi, rohkem pole ju vaja — las need poliitikuhakatised mõtlevad, et esindavad mind — igatahes mina katsun ise kuidagi hakkama saada.

No näed, jälle on ajalehest lugeda, et mingid rahad on kadunud, kusagilt on midagi vasakule läinud ning revisjon ei suuda samuti midagi tõestada. Tahestahtmata paneb eemalolijat mõtlema — osavasti kokku mängitud. Hea, et mina neid valinud ei ole.

Praegune ülepolitiseeritud üliõpilaskond on oma valusad vitsad kätte saanud. Selginemas on arusaamine, et üliõpilaskonnas ei ole vaja kitsaid huvigruppe (poliitilisi parteisid), kes ei esinda peale iseenda suurt kedagi. Üliõpilasliidritel puudub täpsem teadmine, mis on tegelikult ülikoolis ja õppetöös probleemideks. Aga kust nad seda teada saavadki, sest vaid üksikud üliõpilased võtavad osa teaduskonna nõukogude istungitest, TÜ Nõukogus on ainult 2 üliõpilasesindajat ja kui nemad otsustavad info enda kitsa huvigrupi jaoks monopoliseerida, ei saadagi aimu tegelikest võitlustandritest.

Need, kellele on oluline ülikoolist ainult «paber» saada, ei vaevugi mõtlema selle kvaliteedile, mis ülikooli õppetöös hetkel on. Neil, kellele on tähtsad ka teadmised, ei ole alati rahul kõigega ja nemad võiksidki seista teaduskonna nõukogudes «praagi» vastu. Peab olema piisavalt julgust, et seista silmitsi oma õppejõududega ja avaldada arvamust ka siis, kui see on negatiivne. Uskuge, kui te ei tee head hetkel endale, siis järgmistele (noorematele) aastakäikudele küll, sest ükskord murdub see, mis pole päris õige ja kui teie idee oli arendamist väärt, siis «kaevatakse» see uuesti välja. Kokkuvõttes võidab kogu ülikool.

Selliseid üksikuid «võitlejaid» on vähe, aga saades valitud nn. üliõpilasomavalitsusse (üliõpilasparlamenti) võiksid nad moodustada teatava «kriitilise massi», kes suudaksid nii üht kui teist liikuma panna.

Üliõpilaskond nõuab muutusi ja seda eelkõige depolitiseerumise suunas. Valimised võiksid toimuda teaduskonna tasandil, kus üliõpilased üksteist rohkem tunnevad ja samas teavad üksteise võimeid ning oskusi. Ainult üliõpilased ise suudavad, kui nad seda tahavad, seista oma õiguste ja huvide eest. Neid ei suuda päriselt asendada ükski ametnik ei ülikoolis ega väljaspool seda. Uue ülikooliseaduse järgi peab hakkama TÜ nõukogudesse kuuluma vähemalt 1/5 üliõpilasesindajaid. Valigem siis sinna need, kes ka teavad ülikoolis toimuvaid tegelikke protsesse. Kindlasti ei tohiks nad piirduda ainult nende teadmistega, mida on loetud «Postimehest».

Uue seaduse järgi loetakse üliõpilaseks ka magistrandid ja doktorandid, siinkohal üleskutse neile.

Üliõpilaskonna aluspõhimõtteid tuleb muuta, et ta püsiks ka edaspidi ja ei korrataks juba varemtehtud vigu.

Kas üliõpilaskonnal on mõtet? (vt. esimene lause).

PS. Antud artiklit palun mitte käsitleda kellelegi isiklikult suunatuna, vaid siinsed mõtted on kantud teistest eesmärkidest.

ANDRES SALU

SPORDIKESKUS TEATAB

Parandame vead

Eelmises ajalehenumbris ruttasime sündmustest ette. Rahvusvaheline võrkpalliturniir algab Ujula tänava spordihoones neljapäeval, 6. aprillil kl. 10.30 (mängitakse kolmel väljakul) ja jõuab lõpule järgmisel päeval.

Laupäeval, 8. aprillil algusega kl. 12 peetakse samas Eesti üliõpilaste meistrivõistlused võrkpallis (meistrite harrastajate liigas meestele ja naistele).

Soomlased korraldavad seminari

Teisipäeval, 11. aprillil ja kolmapäeval, 12. aprillil korraldavad Soome Üliõpilaste Kehakultuuriliidu (OLL– Opiskelijoiden Liikuntaliito) esindajad Ujula tänava spordihoones seminari teemal «Kuidas realiseerida ideed?»

Seminar algab kl. 10 uue pallimängu *ultimate* tutvustamise ja tegeliku kaasalöömisega. Seejärel kestab kaks–kolm tundi teoreetiline osa auditooriumis. Pärastlõunal on konkreetse turniiri tegelik korraldamine ja läbiviimine. Uudsuse mõttes valiti selleks põrandapall (*sählypallo*).

Järgmisel päeval kordub esimese päeva kava.See võimaldab üliõpilastel valida endale sobiv päev kaasategemiseks.

Spordihuvilised, võistkondade kaptenid ja funktsionäärid teaduskondadest, osakondadest, kursustelt, samuti üilõpilsaseltsidest ja korporatsioonidest on teretulnud. Kasutagem võimalust enesetäiendamiseks spordijuhtimises.

Palume osalejail registreerida spordikeskuses (Jakobi 5–112) kuni 6. aprillini, et tagada seminari materjalide ettevalmistamine.

Saalibändi meistrivõistlused

Esmakordselt peeti Eestis saalibändi meistrivõistlused. Tartu Ülikooli esindas Eesti Hambaarstiüliõpilaste Liidu meeskond. Võistkonna hulgas jäädi 7. kohale. Esile tuleks tõsta üliõpilaste harjutamislusti, milles oma osa on kapten TÕIV JOANDIL.

Märtsi keskel olid hambaarstiüliõpilsed külas Helsingi Ülikoolis. Sealsete «ametivendadega» lõppesid mängud sõbraliku viigiga 1.1.

Käsipallimeeskonnale 5. koht

Eesti käsipallimeistrivõistlustel saavutas TÜ meeskond 5. koha. Mängujuhi pikaaegne vigastus ei võimaldanud pääsu nelja poolfinalisti hulka.

Naiskondade finaalmängud, kus mängib ka TÜ esindus, on algaval nädalavahetusel.

«Pool sajandit eestlust paguluses»

Säärase pealkirjaga koguteos ilmus möödunud aasta lõpus Stockholmis Teataja väljaandel. Teos tähistab pagulusse saabumise ja välis-eestluse poolsajandi juubelit. Koguteose toimetasid **Arvo Horm, Aksel Mark, Ilmar Olesk, Otto Paju ja Aleksander Terras.** Mainitud koguteose mõte oli tekkinud juba mõned aastad tagasi, kui kavandati ajalehe Teataja poolsajandi juubelit. Teataja oli esimene ajaleht paguluses ja selle esimene number ilmus 28. oktoobril 1944. Kuna Teataja annab ülevaate eelnenud 50-st aastast, siis tekkiski korraldajatel soov tähistada paguluse poolsajandit väärikalt nii välis- kui ka kodumaal. 1944. aasta sügisel olid paljud sunnitud kodumaa maha jätma ja nii tekkisidki eesti ühiskonnad Rootsis, USA-s, Kanadas, Austraalias, Inglismaal ja mujal.

* * *

Koguteos koosneb neljast ülevaatest, mille aluseks on Teataja aastakäigud. Ajalehe toimetaja Aksel Mark võttiski esimeses osas *«Aasta-aastalt»* kroonikaks kokku lehe poolsajandi aastakäikude kümned tuhanded leheküljed. Isikunimede registris on 1200 nime, sisaldades suurema osa väliseestluse tuntud inimestest poole sajandi kestel. Selle registri abil on võimalik leida nende isikute elukäigu olulised faktid: sünniajad, tähtpäevad ja paljudel ka nende surmaajad.

1944. aasta lõpul saabus massiliselt eesti põgenikke Rootsi ja Saksamaale. Stockholmis asutati Eesti Komitee, mida asus juhtima omaaegne Riigikogu aseesimees Rudolf Penno. Komitee asus energiliselt organiseerima eestikeelseid koole. Kuulutustetulpadele ilmusid eesti leiva müümise teated. Suur osa eestlastest siirdus laagritest metsatöödele, suhkrupeedipõldudele, laudatöödele ja vabrikutesse. Paguluspõlve algus ei olnud meelakkumine.

Kuid samal ajal organiseeris Eesti Komitee koolitoimkonna (esimees H. Mark), mis töötas välja õppekavad ja organiseeris õpikute kirjastamist. Sigtunas hakkas tööle 100 õpilasega Eesti Gümnaasium, 25 eesti kunstnikku korraldas ühisnäituse Karlstadti kunstimuuseumis ning Hanno Kompus lavastas Stockholmis «Pisuhänna».

Nii algas uus elu paljude murede, kuid ka rõõmudega. Tekkis ka omavahelisi lahkarvamusi, nääklemisi. Kuid Bernhard Kangro avaldab uue luulekogu «Põlenud puu», August Gailit romaani «Leegitsev süda», Saksamaal luuletab Henrik Visnapuu, ilmub prof. Jüri Uluotsa mälestusraamat, toimuvad kontserdid.

Eestis ei teata sellest kõigest praktiliselt midagi: neid siia saata polnud võimalik, eestikeelsed raadiosaated välismaalt summutati. Tõsi, siit-poolt üritavad nõukogulased külastada pagulaslaagreid, kuid neis viibinute äge protest ajas selle kava nurja.

* * *

Koguteose järgmise osa *«Eesti riikliku järjepidevuse sätestamisest»* on koostanud Aleksander Terras. See on dramaatiline ülevaade paguluseestluse 50 aasta pikkusest vabadusvõitlusest ning poliitilisest ja ühiskondlikust tegevusest. Selles osas vaadeldakse sündmusi alates 1943. aastast, mil Rootsis oli Eestist vaid kümmekond põgenikku. Käsitletakse sealsete organisatsioonide tegevust. Tehakse ulatuslik tagasivaade poliitilistele sündmustele kodumaal enne II maailmasõda ning okupatsiooni ajal. Samas leiame andmeid ka Otto Tiefi valitsuse moodustamisest ning tegevusest. Loomulikult antakse ülevaade pagulasorganisatsioonidest.

* * *

Kaks järgmist osa *«Operatsioon Läänemeri. Päästeaktsioonid Eestist 1943—1945»* ja *Teataja poole sajandi kroonika 1944—1994* on koostanud Arvo Horm. Esmakordselt avaldatakse koguteose kolmandas osas dokumendid Eesti Abistamisorganisatsiooni poolt Eesti randadele saadetud 57 päästepaadi kohta koos nende 1430 inimese nimekirjaga, kes jõudsid Gotlandi ja teistele Rootsi randadele. Esimene paadi- ja päästeoperatsioon toimus juba 1943. aasta sügisel ja see õnnestus. Järgnesid uued reisid, eriti 1944. aasta sügisel. Nii on koguteoses avaldatud fotod purjeka «Viru» jõudmisest 23. septembril 1944 Gotlandile, «Veenuse» jõudmisest 27. septembril 1944 Örnsköldsviki sadamasse 842 põgenikuga. Päästeoperatsioonist võtsid osa mootorpaadid «Maret», «Marta», «Liisa», «Peeter», «Norge», «Leola» ja paljud teised. Peale Eesti Abistamisorganisatsiooni organiseerisid päästeaktsioone ka teised organisatsioonid. Nende tegevuse kohta on ilmunud mitmeid käsitlusi, kuid Arvo Hormi arvates pole kõik need saanud tänaseni väärikat uurimist ja hinnangut. Käis ju võitlus elu eest. Paadimeeskondadel oli korduvalt tulevahetust nii sakslastega kui ka hiljem venelastega. «Vähe oli neid paate, kus ei leidunud kuuliauke,» öeldakse abistamiskomitee aruandes.

Kogumiku selles osas saavad paljud esmakordselt teada, millise paadiga ja kellega koos nad tookord vabadusse pääsesid ja kes olid need meremehed, kes neid 50 aastat tagasi üle tormise Läänemere tõid. Ülevaade esitab andmeid ka sellest, kuidas eestlased saabusid Saksamaale ja Kesk-Euroopasse ja kuhu nad sealt edasi läksid.

* * *

Koguteose neljandas osas annab A. Horm ülevaate Teataja tööst. Stockholmis ilmuv Teataja pole ainult paguluses vanim eesti ajaleht, vaid ta on ilmunud ka kauem kui suur osa iseseisvas Eestis välja antud ajalehti. Temast vanem on K. A. Hermanni asutatud Postimees 87. ilmumisaastaga (1857—1940 ja 1991—1995). Teataja kujutab endast Eesti pagulaskonna ajaloo peegelpilti pagulaslaagrite esimestest päevadest kuni tänaseni. See on huvitav uurimisobjekt nii ajakirjanduse esindajatele, ajaloolastele kui ka majandusteadlastele. Seda enam, et kasutada on ajalehe aastakäigud, samuti peakoosolekute, juhatuste ja toimetuste kolleegiumide protokollid.

Teataja eelkäijatena märgitakse väikeseformaadilisi lehti Päris-Eesti (sept. 1943) ja Eesti Teataja (aug. 1944). Need olid mõeldud levitamiseks Eestis. Viimaste koostaja ja toimetaja oli Jaan Ots, keda abistasid Heldur Tõnisson, Hans Ronimois, Arvo Horm, Ants Oras. Teataja toimetamisele kutsuti G. Suits. H. Ronimois, J. Ots, H. Tõnisson, A. Linkhorst ja B. Jugel. Peale selle alustasid ilmumist veel väljaanne Välis-Eesti (29. okt. 1944) ja Stockholms Tidningen Eestlastele (22. dets. 1944). Hiljem jätkas viimane ilmumist iseseisva ajalehena Eesti Päevaleht. Nende kohta on koguteoses ulatuslik ülevaade. Eesti ajaleht ilmus ja ilmub ka mujal.

Koguteos *«Pool sajandit eestlust paguluses»* on suureformaadiline, üle 200-leheküljeline raamat. Peale ülevaadete leidub selles hulgaliselt fotosid, nimekirju, luuletusi. Koguteos kujutab endast Eesti ajaloo olulist lõiku.

Koguteost saab tellida aadressil: «Teataja», Box 16 323, S-103 26 Stockholm. Raamatu hind on aga küllaltki kõrge — 200 Rootsi krooni, millele lisanduvad postikulud. Eesti raamatukogudesse peaks see aga kindlasti jõudma.

VALNER KRINAL

INFO! INFO! INFO!

Sommersemester 1995

Vorlesungsankündigung
4. April—10. April
Dr. Peter Eckardt
Universität Hannover

Dienstag, den 4. April, 14.15, ph. 102
1995 — das Jahr der 50jährigen Jubiläen in Deutschland (8. Mai, Zerstörung Dresdens, «Aufstieg aus Ruinen»)

Mittwoch, den 5. April, 14.15, ph. 102
Amnestie für ehemalige kommunistische Geheimdiensmitarbeiter (Stasi-Angehörige)? Eine deutsch — deutsche Zerreißprobe

Donnerstag, den 6. April, 16.15, ph. 102
Das deutsch-russische Verhältnis. Der Wandel durch den Krieg in Tschetschenien

Freitag, den 7. April, 14.15, ph. 102
Rechtsradikalismus und Gewalt in Kunst und Kultur. Steht Deutschland vor einem neuen politischen Abgrund?

Montag, den 10. April, 10.15, ph. 102
Das politische und moralische Errinnern an Auschwitz — 50 Jahre nach der Befreiung des Konzentrationslagers
Die Veranstaltungen im Hörsaal ph. 102.

«Inglid ja deemonid. Teoloogilisi, antropoloogilisi ja usundiloolisi aspekte»

Saksamaa Usundiloo Uurimisselts ja TÜ usuteaduskond korraldavad **7.—8. aprillini ph. aud. 138** sümpoosioni teemal «Inglid ja deemonid. Teoloogilisi, antropoloogilisi ja usundiloolisi aspekte».

Reedel, 7. aprillil kl. 10.15 esinevad ettekannetega mag. Peeter Roosimaa, prof. dr. Toomas Paul, Siret Rutiku ja mag. Karl Laantee.

Kl. 14.30 jätkavad sümpoosioni prof. dr. Otto Kaiser (Marburg), Martin Neher (Marburg) ja prof. dr. Jaan Puhvel (California).

Laupäeval, 8. aprillil kl. 10.15 on ettkanded prof. dr. Manfried Dietrichilt (Münster), kand. Mare Kõivalt (kirjandusmuuseum), dr. Tarmo Kulmarilt ja dr. Ülo Valgilt (kirjandusmuuseum).

Kl. 14.30: dr. Gregor Ahn (Bonn), dots. Jaan Kivistik ja Marju Lepajõe.

Õpetatud Eesti Seltsi

1107. koosolek on **kolmapäeval, 5. aprillil kell 16.15** klassikalise muinasteaduse muuseumis. Kavas magistrant **Kalle Krooni** ettekanne «Maakaitseväest regulaararmeeni. Eesti ja Läti väeosad Põhjasõjas 1701—1710».

Antiikkultuuri lektooriumi

ettekanne 5. aprillil kl. 18.15 TÜ nõukogu saalis **prof. dr. Otto Kaiserilt** «Sõpruse käsitlus Platonil ja Aristotelesel».

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 6908. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 12 (1787)
REEDE,
7. aprill 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!
Järgmine
UT
ilmub
neljapäeval,
13. aprillil

TARTU ÜLIKOOLI
ÜLIÕPILASKOND

Tartu Ülikooli üliõpilaskonna edustuse valimised toimuvad 18.–20. aprillini

TÜÜ edustuse otsusega 8. märtsist 1995 *määrati edustuse 5. koosseisu valimiste ajaks 18.—20. aprill*. 22. märtsil kinnitati valimistoimkond kooseisus; Ly Leedu, Margus Pillau, Eero Mikenberg, Viljar Peep ja Margo Lemetti.

Valimistoimkond annab teada järgmist:

1. Valimiseeskiri ilmus 31. märtsi lehes.

2. Valimisnimekirjade nõuetekohaseid blankette saab TÜÜ edustuse ruumist (Ülikooli 20–305) 31. märtsist 10. aprillini kl. 10–16.

3. Nimekirjad tuleb ära tuua 6., 7. ja 10. aprillil kl. 10—16.

4. Nimekirjad kinnitatakse 11. aprillil.

5. Valimised toimuvad 18.—20. aprillini kl. 10–17 TÜ peahoone fuajees.

6. Häälte lugemine toimub 20. aprillil kl. 17.

7. Valimistulemused kinnitatakse 26. aprillil edustuse koosolekul.

8. Uue edustuse volitused algavad 1. mail.

Täpsemat infot nimekirjade koostamise kohta saab telefonil 435 331 ja 432 806 või valimistoimkonnalt. Võimalike vigade vältimiseks palume hoolikalt tutvuda valimiseeskirjaga. Kindluse mõttes olgu allpool veel lühidalt selgitatud, mil moel peaks toimuma nimekirjade koostamine ja esitamine, et need loetaks kehtivaks.

Iga TÜÜ liige (üliõpilane, magistrant, doktorant, intern või resident) võib kandideerida ainult ühes nimekirjas. Nimekirja pikkus pole piiratud. Igal nimekirjal peab olema esindaja, kes vajaduse korral on kontaktisikuks valimistoimkonna ja nimekirja liikmete vahel. Nimekirjal peavad olema vähemalt 15 valija toetusallkirjad, iga valija võib toetada vaid ühte nimekirja.

Nimekirju võtame täidetuna vastu 6., 7. ja 10. aprillil kl. 10—16. Palume kindlasti arvestada seatud ajapiire, hilinemise korral vabandusi ei arvestata. Nimekirja esindajal palume valimistel arvestada, et esindajatega oleks võimalik kiireloomulistes asjades kontakteeruda ka telefonitsi.

Kõigile soodsaid valimistulemusi soovides Teie valimistoimkond.

Austatud edustusse kandideerijad!

Et kõigil valimisnimekirjadel oleks sel korral võrdsed võimalused suuremat edu ja paremaid tulemusi saavutada, siis teatame teile alljärgnevalt kahest reklaamivõimalusest:

KÕIGIL KANDIDEERIJAIL ON VÕIMALUS TUTVUSTADA END UNIVERSITAS TARTUENSISES. ERIVÄLJAANNE ILMUB NELJAPÄEVAL, 13. APRILLIL. Selleks peavad materjalid — nimekirjad, fotod (nii värvilised kui mustvalged), joonistused (ainult mustvalged — NB! kontrastsed) ja programmid jõudma toimetusse hiljemalt teisipäeval, 11. aprillil kl. 12-ks. Toimetus palub eelnevalt kontakti võtta, et teaksime mahtu arvestada.

*** Tudengiraadio** erisaade kõlab eetris 13. aprillil kl. 21 Tartu Raadio lainepikkustel. Iga nimekirja üht esindajat palume koguneda stuudiosse 20 minutit varem, et saate asjus täpsemalt kokku leppida.

Edukat valimiskampaaniat soovides

Teie valimistoimkond

Valik on Sinu!

Viimases ülikoolilehes ilmunud edustuse valimiseeskirja on pisut muudetud. Edustuse koosoleku ülevaatest saab teada, et valitsus tegi ettepaneku muuta valimiseeskirja nii, et osa edustuse liikmeid valitakse teaduskondadest ning osa nimekirjadega nagu seni. Edustus seda ettepanekut siiski ei toetanud.

ÜLIÕPILASKONNA VALITSUSE PRAEGUNE ESIMEES ANDRES SALU, miks tegite teaduskondade kaudu valimise ettepaneku?

Kui edustus valitakse 25-liikmelisena, siis oleks võinud 12 inimest valida teaduskondades (igast teaduskonnast üks, kõige suurematest, s.o. arsti- ja filosoofiateaduskonnast mõlemast kaks) ning 13 kohta oleks jäänud nagu senigi nimekirjavalimistel organisatsioonide ja teiste ühenduste jaoks.

Teaduskondade kaudu valimine aktiviseeriks tudengite endi tegevust teaduskondades. Seal kokku puutunud probleemidega ja teaduskonnanõukogudest saadud kogemustega suudaksid nad edustuses palju rohkem ära teha kui ainult organisatsioonidest sattunud inimesed.

Kas teaduskonnanõukogudes on praegu üliõpilasi?

Vähe. Mõnel pool on, nagu näiteks matemaatikateaduskonnas (vähemalt oli), ajaloo-osakonnas ja vist veel kusagil. Kui oma teaduskonna nõukogus on tekkinud tudengitel mingi probleem, mis on üldisem ja väljub ühe teaduskonna raamidest, on teaduskonda esindavail tudengeil sellega juba lihtsam edustuses välja tulla, samuti TÜ nõukogus. Pealegi mõistetakse siis ka üleülikoolilisi probleeme paremini. Samuti peaks TÜ nõukogus rohkem üliõpilasi olema, vastavalt uuele ülikooliseadusele — vähemalt 1/5 nõukogu koosseisust.

Nii et tegelikult ajendasid valitsuse esimehe Kaupo Karelsoni ootamatu tagasiastumine ja Sinu juhtiva nn. ajutise valitsuse moodustamine edustuse viienda koosseisu valimisprotseduuri muutma, millest küll paraku asja ei saanud.

Arvan, et ühel hetkel oleks selleni niikuinii jõutud. Senine eeskiri oli 1992. aastal parim, mis olla võis, aga kõik muutub. Siis ei olnud ju ka ülikooli seadusi ja muid vajalikke dokumente.

Ühe parandusena on valimiseeskirjas siiski sees see, et uus edustus astub ametisse 1. maist varasema 1. septembri asemel. Minu meelest ongi edustuse tegutsemisaeg alati väga lühikeseks jäänud. Kuni end probleemidega kurssi viiakse, eelmise edustuse struktuuri muudetakse ja tegutsema hakata jõutakse, tulevad juba uued valimised.

Üks suund võikski olla selline, et mõne alalise probleemiga tegelevad töölepinguga tööle võetud inimesed. Ta võiks tegelda näiteks raamatupidamise ja mõnede sotsiaalküsimustega (ühiselamud, õppelaen jmt.). Nii ei peaks sama probleemiga igal aastal uus inimene tegelema hakkama. Üliõpilane omandab siin muidugi väga häid asjaajamise kogemusi, töö selgeks õppinuna minnakse tööle mujale.

Miks edustus siiski valitsuse poolt pakutud ettepanekutega nõus ei olnud?

See oleks nõudnud TÜÜ põhikirja muutmist ja mängu tulid ka poliitilised huvid.

Arvan, et üliõpilaskonna juhtkond ei peakski nii palju poliitikaga tegelema, kui just üliõpilasprobleemidega, jõudma üliõpilaste endini ja teadvustama nende probleeme nii ülikooli juhtkonnas kui vabariigi tasandil. Kuna nüüd on ka magistrandid ja doktorandid üliõpilased, siis oleks hea, kui ka nemad edustusse satuksid, nende kaudu võimenduksid probleemid veelgi, ja see oleks ka hea vastastikune õppimine.

Nimekirjade kaudu edustusse valitud üliõpilased esindaksid organisatsioone ja nende valimas käinute protsent (10) kajastab enam-vähem organisatsioonidesse kuuluvate üliõpilaste arvu.

Midagi ei olegi halvasti, kui igaüks neist esindaks ka oma teaduskonda, kuid paraku see päriselt nii ei ole. Puudub informatsioon teaduskonna nõukogust ja probleemidest. Sellest oligi kantud meie idee, et laiendada edustuse alust.

Üks probleem on veel. Praegu tekib teinekord teatud infomonopol. Üks tudeng, kes esindab teisi, saab enda kätte mingisuguse info, mis vajaks näiteks ka oma osakonnas või teaduskonnas edasikandmist, kuid sageli saab sellest teada ainult tema oma kitsam ringkond.

Aga valimised tulevad ja tudengkonnale oleks igati kasulik, kui on rohkem kandideerijaid ja muidugi valijaid ka. Valik on Sinu!

Küsis VARJE SOOTAK

Üliõpilaskülal uus direktor

Reedel, 31. märtsil valiti väikeettevõtte «Üliõpilasküla» ühisnõukogu koosolekul ettevõtte uus direktor. Selleks sai 1972. aastal sündinud **Andres Kask**.

Eelmine direktor lahkus omal soovil paar nädalat tagasi.

Väikeettevõtte ühisnõukogusse kuuluvad ülikooli, üliõpilaskonna, ettevõtte ja ühiselamute elenike esindajad. TÜ väikeettevõte Üliõpilasküla moodustati 1990. aastal üliõpilaste, külastajate jt. majutamiseks.

Erkki Leego

Tartu Ülikooli isikkooseis ja struktuur ilmunud!

Ülikooli allüksused saavad uut struktuuriraamatut ülikooli teabetalitusest garantiikirja (üleandmisakti) alusel. Viimasele palume märkida kuluartikkel (mis summadest tasutakse) ja materiaaalselt vastutava isiku allkiri. Väljaande hind on 18. 50. Edaspidi on võimalik seda osta ka ülikooli kirjastuse müügipunktist.

TÜ Teabetalitus (tel. 435 421).

ACTA DIURNA

* 31. märtsil maeti rahvaste monumendi juurde peahoone kindlustustöödel välja kaevatud inimeste luustikud.

*3. aprillil esitlesid etnoloogia- ja rahvaluuleüliõpilaste ühendus Tartu NEFA ning eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool ajakirja **Vanavaravedaja** teist numbrit.

* 4. aprillil oli geograafia instituudis Toomas Pallo **seminar säästliku energiamajanduse perspektiividest Eestis.**

* 5. aprillil külastas ülikooli **Nordhein Westfaleni Liidumaa kultuuriminister hr. Schwier.** Ta kohtus rektori ja prorektoritega ning külastas ajaloo- ja kirjandusmuuseumi.

* 6. aprillil kirjutasid **Valga Maavalitsuses maavanem Rein Randver ja rektor alla kahepoolsele koostöölepingule. Valga Gümnaasiumis oli TÜ infopäev.**

* 7. aprillil saab **125-aastaseks** Eesti vanim üliõpilasorganisatsioon **Eesti Üliõpilaste Selts.** Kl. 12 algab aulas aktus.

* 7.—8. aprillini on usuteaduskonna ning Saksa Religiooni Ajaloo Seltsi **ühisseminar INGLID JA DEEMONID: hea ja kurja teoloogilised, antropoloogilised ja religiooniajaloolised aspektid.** (Info eelmises UT–s.)

* 7.—10. aprillini korraldab üliõpilasorganisatsioon AEGEE–Tartu Narvas rahvusvahelise seminari **"Human Rigts – What Do They Mean?"**

* 8. aprillil on aulas **Tartu Akadeemilise Naiskoori uudisloomingu kontsert.**

* 9. aprillil kl. 11.15 on Toomel ajaloomuuseumis **ülikooli jumalateenistus,** mille viib läbi ülikooli kaplan Andres Taul.

* 10. aprillist saab raamatukogus vaadata usuteaduskonna üliõpilaste koostatud väljapanekut **NELIPÜHADEST.**

* 11. aprillil kl. 14 algab ajaloomuuseumis **prof. Viktor Masingu 70. sünnipäevale pühendatud akadeemiline koosolek.** Raamatukogus on avatud näitused "Samblikud ja samblikupildid" ning raamatunäitus "Viktor Masing 70". Kl. 11.30 toimub monograafia "Eesti suursamblikud" esitlus.

* 12. aprillil toimuva **TÜ valitsuse** päevakorras on TÜ palgaeeskirja projekti ja dekaanide palga arutelu, samuti õppetehnika kasutamine, audoktorid, *overheadi* summade jagamine jm.

* 12. aprillil kl. 11.15 algab raamatukogu teatmekirjanduse lugemissaalis **seminar «Bibliograafiatöö perspektiivid TÜ raamatukogus».** Kavas ettekanded Maare Kümnikult, Ruth Michelsonilt, Kersti Taalilt, Mare Ongalt, Imbi Pelkonenilt ja Mare Rannalt.

Ferdinand Johann Wiedemanni sünnist möödus 190 aastat

Läinud neljapäeval toimus Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseumi saalis Ferdinand Johann Wiedemanni (30. 03. 1805—29. 12. 1887) 190. sünniaastapäevale pühendatud konverents.

Sissejuhatava sõnavõtuga esines TÜ uurali keelte professor Ago Künnap, kes meenutas kuulajaile mõndagi sellest, kes Wiedemann oli, kust ta tuli ja mida ta tegi.

Ettekanne F. J. Wiedemannist soome-ugri keelte uurijana oli TÜ emeeritusprofessorilt Paul Alvrelt. Autori haigestumise tõttu luges selle ette Ago Künnap. Teemal «Wiedemanni kirju lugedes» avaldas mõtteid TÜ lektor, praegu Oulu ülikooli eesti keele lektorina töötav Heli Laanekask. Wiedemanni liivi keele grammatikast rääkis TÜ läänemeresoome keelte professor Tiit-Rein Viitso. F. J. Wiedemanni ja A. von Sengbuschi (Pühalepa pastor) keeleväitlusest Eesti Keele Instituudi vanemteadur, dr. phil. Helmi Neetar. Sõnavõttudega esinesid TÜ ungari keele lektor Peter Pomozi, Heli Laanekask jt. Mininäitusel olid eksponeeritud Wiedemanni tähtsamad tööd.

Usin teadusemees jõudis teha tunduvalt rohkem kui nelja ettekande raames sellest rääkida jõuti. Kuid 190 pole ju 200. 10 aasta pärast tahame anda ammendava vastuse küsimusele, kes Wiedemann oli, kust ta tuli ja mida ta tegi, ning loodame, et selleks ajaks oleme ka «nii varakad» (A. K.), et võime tähistada Wiedemanni suurt juubelit igati tema töö vääriliselt.

Tiina Kukk-Halling

Õnnitleme!

LEHTE PÕDER

Ta on töötanud Tartu Ülikoolis alates 1977. aastast, kõigepealt laborandina hospitaalsisehaiguste kateedris, alates 1992. aastast vastloodud polikliiniku ja perearstiteaduse õppetooli laborant-asjaajajana. Proua Lehtet tuntakse arstiteaduskonnas kui töökat ja abivalmis, suhtlemisaldist ja kõigega kursis olevat inimest.

5. aprillil tähistas ta oma esimest juubelit.

Õnnitleme!

Kolleegid TÜ Polikliinikust

TÜ NÕUKOGUS
31. märtsil

● ÜLIKOOLI AASTAARUANNE ●

Aastaaruannet kommenteerisid rektor prof. Peeter Tulviste ja prorektorid prof. Teet Seene ning Jaak Aaviksoo.

Kolmandat aastat oli nõukogu kavas kaks aastaaruannet. Üks tehakse aasta algul ja koosneb rohkem statistilisest materjalist, juunis ettekantav rektori ülevaade oma tegevusest ja ülikooli olukorrast on ideoloogilisemat laadi. Rektor arvas, et selline aruandluse süsteem ei pruugi veel kõige parem olla ning et selles suhtes on kõik ettepanekud teretulnud.

Aruanne on 38-leheküljeline ning koosneb kolmest osast: üldandmed, personal; õppetöö ja teadustöö. Allasutuste aruanded selles puuduvad. Üldandmete puhul ei saa viimast aastat eelviimasega eriti võrrelda, sest nüüd on esimest korda lisaks põhikohaga töötajatele arvesse võetud ka kohakaaslased (töötajate üldarv 1993. a. — 3250, neist akadeemilist personali 1291, korralisi professoreid 138; 1994. a. vastavad arvud — 3237, 1262, 133).

Rektor pidas ülikoolile oluliseks Riigikogus vastuvõetud seadusi: ülikooliseadust, Tartu Ülikooli seadust ja teaduskorralduse seadust, mis annavad oma tegevuse korraldamiseks seadusandliku aluse. Neile seadustele toetub ka ülikooli põhikiri. Samuti toonitas rektor nõukogus kinnitatud arengukava tähtsust.

Õppetöö kohta mainis rektor, et on kehtestatud õppekavade ühtne struktuur, on loodud reeglid, kuidas avada uut eriala, kinnitatud õppekavade nomenklatuur, teaduskraadide põhimäärus, mõnevõrra on muudetud üliõpilaste vastuvõtu põhimõtteid. On alustatud kutseõppekavade ja kutsekraadide põhimääruse ning Avatud Ülikooli põhimõtete väljatöötamist, samuti magistri- ja doktoriõppe programmide hindamist.

Teaduskondliku struktuuri poolest on muudatusi filosoofia- ja sotsiaalteaduskonnas, 1. juulist on integreeritud mitmed seni filosoofiateaduskonnas õpetatavad teadusalad sotsiaalteaduskonnaga.

Läinud aastal moodustati kaks interdistsiplinaarset keskust: orientalistikakeskus ja kultuuridevahelise kommunikatsiooni keskus.

Oluliselt on muutunud ülikooli administratsiooni töö, on ära jaotatud rektori ja prorektorite vastutusalad, uueks ametikohaks on akadeemiline sekretär, on loodud uusi osakondi (teadus- ja arendusos., õppe- ja üliõpilasos. jt.). Rektor selgitas, et eesmärgiks pole olnud uute struktuuride loomine, vaid et see on tulnud vajadusest tööd paremini korraldada. Reformimise eeltööd tehakse personalitöö osas, õppetehnika poolel ning väga oluliselt on muudetud majandusstruktuure. Eelmise aasta aprillist on ümber korraldatud kirjastuse töö.

Üheks silmanähtavamaks muudatuseks pidas rektor läbimurret ülikooli ehitustegevuses: varsti peaks valmima humanitaarõppehoone esimene järk, valmis on külalistemaja üks sektsioon. Hoogsalt läheb peahoone ja raamatukogu remont, töö käib Rostovtsevi eraülikooli endises hoones Näituse 20, kuhu kolib üle õigusteaduskond. Rektor lisas, et aasta tagasi tuli tööle uus haldusprorektor ning et tema töö tulemusi on juba selgelt näha.

Ülikool sai eelmisel aastal lisataotlustega oluliselt juurde raha nii lisaeelarvest kui valitsuse reservfondist. Oluline oli Maailmapangalt laenu taotlus.

Rohkem kui varem pöörati tähelepanu sidemetele Eesti ühiskonnaga, et selgemalt teada saada, mida erinevad huvigrupid ülikoolilt ootavad, ning ühtlasi taotleda nendelt ülikooli huvide arvestamist. Nimetamist väärisid maavanemate kogu moodustamine ning ülikoolipäevade korraldamine maakondades ja linnades TÜ aastapäeva puhul, samuti ülikooli esinduse avamine Tallinnas.

Koostöö Tartu linnaga läheb küll visamalt, kui algul oli plaanitud, kõige konkreetsemalt sujub see ühiselamute vallas.

Seoses võimaliku õppemaksu kehtestamisega eelmise valitsuse ajal, hakati energilisemalt mitteriiklikke ja nimelisi stipendiume asutama.

Personali osas mainis rektor peale uue haldusprorektori tööleasumist eelmisel aastal ka matemaatikateaduskonna dekaani prof. Toivo Leigeri ja arstiteaduskonna dekaani prof. Ants Peetsalu ametisse asumist. Vabade kunstide kutsutud professoriks valiti eelmisel aastal Madis Kõiv.

* * *

Õppetöö osa kommenteerides ütles prorektor Teet Seene, et teatud muudatusi tehti üliõpilaste vastuvõtmisel. Nii võis astuda kahele erialale korraga, valdavalt mindi üle kirjalikele eksamitele. Esmakordselt võeti üliõpilasi vastu sotsiaaltööle. Kogemused on näidanud, et ilmselt ei õigusta end erialane vestlus, sest neilt erialadelt on üliõpilasi lahkunud juba esimese kümne päeva jooksul.

Prorektor mainis, et viimasel aastal on kehtestatud mitmeid õppetööd reguleerivaid nõudeid, mis ei ole mitte selleks, et õppetöö oleks bürokraatide kontrolli all, vaid et siin kehtiksid omad kindlad reeglid. Näitena tõi ta uue eriala avamise korda, millele annab esmalt oma nõusoleku teaduskonna nõukogu ja mille seejärel kinnitab TÜ nõukogu.

Seoses prorektorite vastutusalade määratlemisega moodustati II prorektori vastutusalas õppe- ja üliõpilasosakond. Sellesse osakonda toodi ka välisüliõpilaste õppetöö korraldamine.

Kui varem nimetati magistrante ja doktorante edasiõppijateks, siis nüüd on nad samuti üliõpilased. Neile on lisandunud varem osaliselt sotsiaal- ja tervishoiuministeeriumi vastutusalas olnud internid ja residendid.

Ainesüsteemi terviklikuks toimimiseks kehtestati õppekavade ühtne struktuur, mille eesmärk on õppekavade mitmekesisemaks muutmine, vältimaks diplomite väljastamist väga kitsal erialal.

Lisaks kõigi astmete eriala õppekavadele alustati ka kutseõppe õppekavade väljatöötamist. See puudutab õpetajakoolituse kutseaasta õpet 40 ainepunkti ulatuses ning internatuuri ja residentuuri.

Ainepunktide arvestamise juures rõhutas prorektor, et see ei ole mitte õppejõu koormuse, vaid struktuuriüksuse mahu näitaja.

Õppetöö kvaliteedist rääkides tõstis prof. Teet Seene esile majandus- ja arstiteaduskonda, kus üliõpilased on õppejõudude kohta küsitluse läbi viinud.

Korduvalt oli möödunud aastal kõne all õppetöö mittetoimumine.

Peale teaduskraadide põhimääruse on väljatöötamisel kutsekraadide põhimäärus. Eestis ei ole sel alal veel kogemusi kusagilt võtta.

Uudseks momendiks on rakendusliku kõrghariduse integreerimine ülikooli. Nii peaks sügisel alustama tööd TÜ Pärnu Majanduskolledž.

Alustatud on ka Avatud Ülikooli põhimõtete väljatöötamist. Selle eesmärk on võimaldada nii traditsioonilist kraadiõpet kui ka õppetööd uutel interdistsiplinaarsetel erialadel ning lühikursuste kaudu distantsõppe vormis haridustee jätkamist.

Ühe probleemina tõi prorektor välja õppeaja pikenemise tendentsi. Näiteks 120-st eesti ja soome-ugri filoloogia eriala 1993. aasta 4. ja 5. aasta üliõpilaste nimekirjas olevaist lõpetas eelmisel aastal vaid 10.

Teadustöö osa kommenteerides ütles prorektor prof. Jaak Aaviksoo, et see on koostatud teaduskondadest saadud statistilise materjali põhjal ning et sisuliselt saavad teadustööd hinnata allüksused ise. Ta märkis, et esiletõstmist vääriv on teaduskondades erinev ning avaldas lootust, et teaduskonnad saavad aruandest võrdlusandmeid ning ühtlustavad järgmistel aastatel oma lähenemist nii, et aruandes on edaspidi niisugused materjalid, mida saab levitada ka väljaspool Eestit.

Teadustöö vabariikliku tunnustusena tuli ülikooli üks peapreemia kollektiivile Heidi-Ingrid Maaroosi juhtimisel ning teise preemia saanutest on TÜ osaline kolmes. Prorektori arvates võib väita, et kuni 40% akadeemilisest teadusest tehakse Tartu Ülikoolis.

Üldine teadusproduktsioon kasvab, kuid selle ebaühtlus suurenevat. Üksused, kus varasematel aastatel on loodud tugevam teadustöö baas, saavad hõlpsamini raha, sinna tuleb ka rohkem magistrante ja doktorante.

Prorektor juhtis tähelepanu ka sellele, et neid allüksusi, kes ei suuda konkureerida rahvusvahelises ulatuses ega ka Eesti teadusfinantseerimise turul, ähvardab väljasuremisoht. Konkurentsivõime kadumine teaduses suretab pikemas perspektiivis välja ka ülikooli vastavad erialad. Seda ka seal, kus praegu ollakse veel monopoolses seisundis. Kõrgharidusturg muutub aina rahvusvahelisemaks.

Paljudel allüksustel (sotsiaal-, majandus-, õigusteaduskond) ei ole täna prioriteediks mitte rahvusvaheliste publikatsioonideni jõudmine, vaid õppetöö põhimõttelise ümberkorraldamisega kindla aluse loomine rahvusvahelisele tasemele jõudmiseks järgmistel aastatel.

TÜ konkurentsivõime teadussummade hankimisel on olnud üldiselt hea.

Nõukogu kinnitas aastaaruande. Rektor tänas selle koostajaid. Aastaaruanded on olemas dekaanidel, sellega saab tutvuda ka TÜ kantselei juhataja Sirje Margi juures. Olulisem materjal avaldatakse ka TÜ aastaraamatus.

Nõukogu järgmistest päevakorrapunktidest lähemalt järgmises UT-s.

Tartu Ülikooli seadus

Vastu võetud 16. veebruaril 1995

§ 1. Seaduse ülesanne

Käesolev seadus määrab Tartu Ülikooli õigusliku seisundi suhetes riiklike institutsioonidega. Seadus sätestab ülikooli autonoomia, tegevuse aluste ja korralduse erisused teiste riigiülikoolidega võrreldes.

§ 2. Tartu ülikooli eesmärk ja õiguslik seisund

(1) Tartu Ülikool (edaspidi ülikool), asutatud 1632. aastal, on Eesti Vabariigi riiklik rahvusülikool, mis asub Kultuuri– ja Haridusministeeriumi valitsemisalas.

(2) Ülikool on universaalne, integreeritud teadus–, õppe– ja kultuuriasutus, mille eesmärk on teaduse edendamine ja teadusel baseeruva kõrghariduse omandamise võimaluste loomine kõigil temas viljeldavatel erialadel ning teadus–, koolitus– ja muul kultuuritegevusel põhinevate teenuste osutamine. Ülikool lähtub oma akadeemilises tegevuses Euroopa ülikoolide Magna Charta põhimõtetest.

(3) Ülikool on avalik–õiguslik juriidiline isik, kes tegutseb käsoleva seaduse, ülikooliseaduse (RT I 1995, 12, 119), oma põhikirja ja muude õigusaktide alusel.

§ 3. Rektor

(1) Rektor valitakse ülikooli põhikirjas määratud ajaks ja korras nende hulgast, kes on või on olnud professor. Rektori kinnitab ametisse Vabariigi Valitsus. Viimane keeldub sellest, kui on rikutud valimiskorda.Sel juhul korraldatakse uued valimised.

(2) Rektor vastutab ülikooli üldseisundi ja arengu eest, annab aru ülikooli nõukogule ning Vabariigi Valitsusele.

(3) Rektori vabastab ametist Vabariigi Valitsus ülikooli nõukogu ettepanekul.

§ 4. Ülikooli asutused

(1) Ülikooli asutused on ülikooli kliinikum, raamatukogu, botaanikaaed, muuseumid ja teised asutused, mille ülesanne on kõrvuti õppe– ja teadustegevusega osutada ka teenuseid.

(2) Ülikooli asutustel on juriidilise isiku õigused ja nad tegutsevad ülikooli nõukogu kinnitatud põhikirja alusel.

§ 5. Kliinikum

(1) Kliinikum on ülikooli koosseisus olev integreeritud ravi– ja teadusasutus, mille baasil toimub arstiteaduskonna õpe.

(2) Kliinikum tegutseb oma põhikirja alusel, mille kinnitab sotsiaalminister ülikooli nõukogu ettepanekul.

(3) Kliinikum osutab raviteenuseid ning on selles tegevuses ülikoolist sõltumatu.

(4) Kliinikumi juhib põhikirja alusel moodustatud juhatus, kes vastavalt kliinikumi põhikirjale valib esimehe (ülikooli prorektori), kelle kinnitab ametisse sotsiaalminister rektori ettepanekul.Kliinikumi juhatuse esimehel on kliinikumi töötajate suhtes tööandja õigused.

(5) Juhatuse esimees on aruandekohustuslik rektori ja ravialastes küsimustes sotsiaalministri ees.

(6) Kliinikumi arstid–õppejõud ja teadurid kuuluvad arstiteaduskonna liikmeskonda. Arstide–õppejõudude ja teadurite ametikohad kliinikumis täidetakse valimiste korras ühtsetel alustel õppejõudude kohtade täitmisega.

§ 6. Ülikooli raamatukogu

(1) Ülikooli raamatukogu on ülikooli koosseisus olev riiklik universaalne teadusraamatukogu, mille ülesanne on infoteenuste osutamine, Eesti rahvustrükiste täieliku kogu loomine ja säilitamine ning ülikooli liikmeskonna teenindamine.

(2) Ülikooli raamatukogu tegutseb seaduse ja oma põhikirja alusel. Põhikirja kinnitab ülikooli nõukogu.

§ 7. Arsti- ja proviisoriõpe

(1) Arstiõpe koosneb põhiõppest, internatuurist ja residentuurist, proviisoriõpe põhiõppest ja internatuurist. Arsti põhiõppe nominaalkestus on kuus aastat, stomatoloogi ja proviisoriõpe kestab viis aastat.

(2) Internatuuri nominaalkestus on kuni kaks aastat. Selle lõpetamine annab üldarsti või proviisori kutse koos vastava kutsekraadiga.

(3) Residentuuri nominaalkestus on kaks kuni viis aastat. Selle lõpetamine annab eriarsti kutse koos vastava kutsekraadiga.

§ 8. Ülikooli õigus omandile

Ülikool on oma vara omanik, kes valdab, kasutab ja käsutab oma vara käesolevas seaduses ja oma põhikirjas sätestatud ulatuses ja korras.

§ 9. Ülikooli vara kooseis

(1) Ülikoolil on:

1. Vara, mida ülikool kasutab oma põhikirjas sätestatud ülesannete täitmiseks ja mille riik annab seaduse alusel ülikooli omandisse.

2. Vara, mis ülikooli taotlusel antakse seaduse alusel tema omandisse hiljem.

3. Vara, mille teine isik võõrandab ülikooli kasuks.

(2) Ülikoolil on õigus omada vara, mis oli ülikooli omandis enne 1940. aasta 16. juunit.

§ 10. Varaga seotud õigused ja kohustused

(1) Ülikool omandab ja võõrandab vara seaduse alusel oma põhikirjas ettenähtud korras. Kinnisvara omandatakse ja võõrandatakse ülikooli nõukogu otsusel ja Vabariigi Valitsuse loal.

(2) Ülikooli vara väljendub tema bilansis. Kliinikumi vara kajastub iseseisvas bilansis, mis moodustab ülikooli bilansi autonoomse osa.

(3) Ülikool ei vastuta kliinikumi ja kliinikum ülikooli varaliste kohustuste eest.

(4) Ülikool osutab tasulisi kooliteenuseid ning teostab tasulisi teadusuuringud, millest saadavaid vahendeid kasutatakse tema põhikirjalise tegevuse finantseerimiseks. Kooliteenuste tasu määrad kehtestab kultuuri– ja haridusminister rektori ettepanekul.

§ 11. Finantseerimine

(1) Ülikooli koolitustegevust finantseeritakse riigieelarvest, silmas pidades vastuvõtukvootide alusel vastuvõetud üliõpilaste arvu ja erialade maksumust, samadel alustel teiste riigiülikoolidega, samuti õppemaksust ja teistest laekumistest.

(2) Ülikooli teaduskulude finantseerimise kord sätestatakse teaduskorralduse seaduses (RT I 1995, 5, 42).

(3) Ülikooli raamatukogu finantseeritakse riigieelarvest infoteenuste osutamiseks ja trükiste kogumiseks samadel alustel teiste vastavate raamatukogudega.

(4) Kliinikumis teostatavat ravi finantseeritakse samadel alustel riigihaiglatega, arvestades õppetegevusest tulenevat spetsiifikat. Raviteenuslepingud sõlmib kliinikumi juhatus.

§ 12. Järelevalve ja aruandlus

(1) Riiklik järelevalve ülikooli tegevuse üle ja ülikooli aruandlus oma tegevusest toimub ülikooliseaduse ja teaduskorralduse seaduse alusel.

(2) Kliinikumi diagnostika ja ravi üle teostab järelevalvet Sotsiaalministeerium ning teised seadusega selleks volitatud ametiasutused ja ametnikud oma pädevuse piires.

(3) Sotsiaalministeeriumil on õigus peatada või tühistada kliinikumi juhtkonna ja kollegiaalsete otsustuskogude ebaseaduslikke määrusi, käskkirju, korraldusi, otsuseid ja toiminguid, mis on seotud diagnostika ja raviga. Ebaseadusliku tegevusetuse korral on sotsiaalministeeriumil õigus nõuda toimingute sooritamist või vastava õigusakti andmist.

(4) Diagnostikaks ja raviks eraldatud riigieelarveliste vahendite kasutamise aruande esitab kliinikum Rahandusministeeriumile ning Sotsiaalministeeriumile nende poolt määratud mahus ja tähtaegadel.

§ 13. Vara andmine ülikooli omandisse

Vabariigi Valitsus annab oma määrusega hiljemalt ühe aasta jooksul pärast käesoleva seaduse jõustumist ülikoolile tasuta üle sellise enne 1940. aasta 16. juunit ülikooli omandis olnud vara, mida ülikool taotleb ja mida on ülikooli omandisse võimalik üle anda ning mis on ülikoolile vajalik tema põhikirjas sätestatud ülesannete täitmiseks.

§ 14. Muudatus varasemas seaduses

Eesti Vabariigi haridusseaduse (RT 1992, 12, 192; RT I 1993, 35, 547; 40, 593; 63, 892; 1994, 12, 200; 1995, 12, 119) § 35 kolmas lause sõnastatakse järgmiselt: «Ülikooli varade õigusliku seisundi sätestavad ülikooliseadus ja Tartu Ülikooli seadus.»

Teadmiseks!

Raamatukoguvahelise laenutuse (RVL) kaudu võivad Tartu Ülikooli Raamatukogu lugejad tellida raamatuid või artiklikoopiaid teiste riikide raamatukogudest.

RVL-i teenused on tasulised. Konkreetne hind sõltub sellest, millisest raamatukogust lugeja poolt soovitud trükis õnnestub laenata.

Palun pidage meeles, et **10. aprillist**:

- maksavad lugejad tellitud raamatu tagastamise kulud ja üksikutel juhtudel ka laenutasu (kui trükise välja saatnud raamatukogu seda nõuab);
- tellides koopia ajakirja artiklitest, tuleb maksta koopiate eest saabunud arvete järgi. Tellimust täitev raamatukogu võib koopia saata ka tasuta.

Raamatukogu püüab alati leida lugeja jaoks kiireima ja odavaima variandi.

RVL-i teenuste eest võib tasuda nii sularahas kui teaduskonna või granti summadest.

Maria Luštšik,
RVL-i sektori juhataja

Üliõpilasvahetus Taivaniga

Kultuuri- ja Haridusministeeriumile on tulnud Taivani poolt ettepanek sõlmida Eestiga üliõpilasvahetuse iga-aastane kokkulepe (võimalik ka magistrant/doktorant).

Taivani poole arvates võiks vahetus hõlmata ühe aasta jooksul orienteeruvalt 2 üliõpilast. Õppeaja pikkuse määramise suhtes konkreetset ettepanekut Taivani esindajal ei olnud, kuid kõne alla võiks tulla nii põhiõppe kui ka üksikud õppeaastad/semestrid.

Kuna õppetöö toimub Taivanis hiina keeles, siis eelneks ülikooli õppetööle aastane keeleõpe. Soovitavad erialad on hiina keel, kultuur, ajalugu, samuti ka elektroonika, majandus, meditsiin.

Palume teaduskondadel esitada omapoolsed ettepanekud sellise koostöö kohta **välissuhete talitusse 13. aprilliks.**

Riina Laidvee,
välissuhete talituse vanemreferent
tel. 435 155

Eesti Hariduskonverents '95. Tallinn, 20.-22. aprill

Austatud lugeja!

Viimased tähtsamad hariduselu sündmused olid 1987. aastal õpetajate kongress ja 1988. aastal haridustöötajate konverents. Tänaseks on Eestis toimunud põhimõttelised muutused: oleme iseseisva riigina asunud demokraatliku elukorralduse teele, meie majandus lähtub turumajanduse nõuetest, Eesti on Euroopa Nõukogu liikmesriik ja on alla kirjutanud mitmetele rahvusvahelistele konventsioonidele. Meile on tähtis rahvusliku identideedi teema. Ühiskonnas toimunud muutused esitavad väljakutse ka haridusele. Meil tuleb hinnata, kuivõrd on meie hariduse areng kooskõlas ühiskonna arenguga. Haridus on riigi arengu seisukohalt prioriteetne valdkond, mille koordineerimiseks on vaja riiklikku programmi.

Hariduskonverentsi ees on kolm ülesannet:

1. Anda hinnang hariduses toimunule 1987. aastast alates tänapäevani;
2. Algatada hariduse arengukava, mis arvestaks sotsiaalmajanduslikke ja poliitilisi muutusi;
3. Kaasata hariduspoliitika kujundamisse ühiskonna haridushuve kandvaid sotsiaalseid subjekte: seltse, kutse-ja ametiliite, ühendusi jt.

Konverentsil on kaks peateemat: «Eesti hariduskontseptsioon ja selle tulevik» (ettekandja prof. Olav Aarna) ning «Kohustuse ja vastutuse jagamine haridusotsuste tegemisel tervikliku hariduspoliitika kujundamiseks ja stabiilsuse tagamiseks» (ettekandja prof. Peeter Kreitzberg).

Konverentsi ettevalmistamiseks on tööle rakendatud kaks töögruppi. O. Aarna juhitav töögrupp kavandab riiklikku haridusprogrammi. Haridusprogramm määratleb riigi hariduslikud eesmärgid ja määrab, millised tegevused on tarvilikud nende eesmärkide saavutamiseks, millal toimub tegevuse alustamine ja lõpetamine, kuidas kasutatakse ainelisi ja vaimseid ressursse ning kes juhib ja vastutab programmi täitmise eest. P. Kreitzbergi juhitav töögrupp lähtub tõdemusest, et hariduse demokratiseerimiseks ja hariduse juhtimises toimuva müra, üle- ja alaotsustamise vältimiseks on Eesti hariduse üheks sõlmküsimuseks koordineeritud ja hästi läbimõeldud haridusotsustuste mehhanismi loomine.

Konverentsist kutsutakse osa võtma institutsioone ja sotsiaalseid rühmi, kes on ühiskonna haridushuvi kandjad ja kelle osalusel kujuneb Eesti huvidele vastav hariduspoliitika. Need on:

1. Riiklike ja munitsipaalinstitutsioonide-koolide ja õppeasutuste, omavalitsuste, maakondade, riigiametite, ministeeriumide, Riigikogu esindajad; need on inimesed, kes on ühiskonna poolt volitatud või oma ametikoha tõttu kohustatud korraldama hariduselu;
2. Haridusalaste ühenduste, õpetajate seltside, kutse- ja ametiliitude, ametiühingute, valimisliitude esindajad; loodame partnerlussuhete tekkele riiklike ja munitsipaalinstitutsioonide ning seltside, ühingute ja liitude vahel.

Ühiskonna tegelikke vajadusi ja huve kajastav hariduspoliitika kujuneb erinevate institutsioonide ja mitmesuguste sotsiaalsete gruppide koordineeritud tegevusena. Vabatahtlike, inimeste endi initsiatiivil loodud ühenduste kaudu võimendavad inimeste haridusalased soovid, seisukohad, tulevikunägemused. Seltside, ühenduste, liitude kaudu teadvustub ühiskonna tegelik haridusvajadus, mille realiseerimine ja elluviimine on mitmesuguste munitsipaal- ja riiklike institutsioonide ülesanne.

Lugupidamisega

Ene-Mall Vernik,
projekti «Eesti Hariduskonverents'95» juht

Kui teil on ettepanekuid ja märkusi, siis palume need saata kirjalikult aadressil: Viive Jüriso, «Eesti Hariduskonverents '95» korraldustoimkond, Pronksi 3-309, Tallinn EE0001

On saabunud hulgaliselt materjale suvelaagrite ja muude projektide kohta.

Rahvusvahelised noorte suvelaagrid Euroopas 1995. aastal

Võta osa, küsi kohe lisainfot EESTI NOORSOO ALGATUSKESKUSEST meie aadressil: EE0013 Tallinn, Västriku 6/10 (tuba 204) või tel. 45 26 45 Riina Randmaa.

Koht	Programmi nimi	Töökeel	Programmi lühiülevaade	Aeg	Vanus	Maksumus
Luxemburg Medernach	Euroopa meedianädal, videoõpetus	saksa prantsuse	Videokaamera kasutamine, praktilised õppused, filmimine, harjutused arvutiga, ekskursioonid	16.—22.07	15—21	189 DEM= 1440 EEK
Saksamaa/ Prantsusmaa	Rahvusvaheline sümfooniaorkestri ja puhkpillinädal	saksa prantsuse	Orkestriproovid ja kontserdid	18.—30.07	15—21	350 DEM= 2800 EEK
Saksamaa	Berliini eksperimenteering	saksa prantsuse	Berliini ajaloolised ja poliitilised vaatepunktid, poliitilised diskussioonid, kultuuriprogramm	22.—29.07	16—25	420 DEM= 3360 EEK
Saksamaa, Neuerburg	Euroopa noorte kultuurinädal	saksa prantsuse	Fotografeerimine, maalimine, joonistamine, poeesia, keraamika, tants, teater, kultuuriprogramm	23.07—05.08	15—17	620 DEM= 4960 EEK
Austria, Vorarlberg	Matkamise ja jalgrattanädal Vorarlbergis	saksa inglise prantsuse	Vaba aja ja spordi nädal mägedes ja rannas	09.—20.07	16—25	1400 ATS= 1600 EEK
Austria, Götzis Vorarlberg	Eurolaager 95	saksa inglise	Kultuuriprogramm, tants, teater, muusika. Nädala lõpus etendus	08.—15.07	16—25	1500 ATS= 1710 EEK
Rootsi, Umeå	Rahvusvaheline juhi koolituskursus	inglise	Juhtimise teooria, koostöö harjutused, initsiatiivharjutused	30.06—07.07	18 a. alates	950 SEK= 1550 EEK
Rootsi, Umeå	Rahvusvaheline seikluslaager	inglise	Kanuusõit, purjetamine, matkamine jne.	25.07—03.08	15—17	1050 SEK= 1710 EEK
Rootsi, Umeå	Rahvusvaheline seikluslaager	inglise	Muusika, purjetamine, kanuusõit, ratsutamine, kunst ja osavus	25.07—03.08	17—25	1120 SEK= 1820 EEK
Ungari Debrecen	Rahvatants, rahvakunst ja käsitöö	inglise saksa	Rahvatantsude õppimine, käsitöö, mängud, muusika, sport, lillekarneval	12.—21.08	18—25	350 DEM= 2800 EEK
Ungari, Hajduszoboszlo	Seikluslaager	inglise saksa	Mängud, sport, ekskursioonid, muusika, lillekarneval	12.—21.08	16—25	350 DEM= 2800 EEK
Ungari, Debrecen	Spordilaager	inglise saksa	Atleetika, ujumine, tennis jne. erinev sportlik tegevus	14.—21.08	15—18	300 DEM= 2400 EEK
Inglismaa, Kent	Muusika ja kunst	inglise	Rock, džäss, Aafrika, Ladina ja Aasia muusika tundmaõppimine ja nende muusikariistade valmistamine	07.—13.08	14—20	150 GBP= 2890 EEK
Inglismaa, Kent	Teatrikunst	inglise	Muusikal tantsu, laulu ja näitlemisega	13.—19.08	14—20	150 GBP= 2890 EEK
Inglismaa, Kent	Rahvusvaheline noorte peotantsu laager	inglise	Erinevate tantsustiilide õppimine	30.07—06.08	14—20	150 GBP= 2890 EEK
Soome, Kokkola	Seikluslaager	inglise soome	Purjetamine, kanuusõit, kalapüük, matkamine	31.07—06.08	17—25	900 FIM= 2320 EEK
Soome, Kokkola	Matkanädal Lapimaal	inglise soome	Matkamine Lapimaal	06.—13.08	17—25	1300 FIM= 3360 EEK
Soome, Alajärvi	Kunsti- ja muusikanädal	inglise	Peamiselt kunst ja muusika	07.—12.08	15 a.	550 FIM= 1420 EEK
Soome, Seinäjoki	Loodus ja seiklus	inglise saksa	Ekskursioonid, kalapüük, paadisõit jne.	03.—10.08	16—20	600 FIM= 1550 EEK
Luxemburg, Mersch	Kultuur 1995	saksa prantsuse inglise	Tantsu, video, fotograafika ja muusika laager. Kultuuriprogramm	18.—30.07	18—25	8000 LFR= 3000 EEK
Luxemburg	Spordilaager	prantsuse inglise	Sportlik tegevus, kanuusõit, tennis, golf, kultuuriprogramm	12.—23.07 ja 30.07—06.08	alates 18 a.	178000 LFR= 6600 EEK
Luxemburg, Ettelbruck	Rahvusvaheline muusikanädal	prantsuse saksa inglise	Erinevate muusikavormide harjutamine: koor, orkester, tantsumuusika	13.—23.07	16—25	9950 LFR= 3100 EEK
Prantsusmaa, Strasbourg	Rahvusvaheline noorte kohtumine	inglise saksa prantsuse	Teater, teatriimprovisatsioon, video, sport, jalgpall, korvpall	31.07—08.08	15—20	1000 FF= 2310 EEK
Rumeenia, Sibiu	Töönädal ümbruskonnas	inglise saksa	Töö- ja puhkenädal, kultuuriüritused	17.—22. 07	18—28	25 USD= 325 EEK
Rumeenia, Sibiu	Üliõpilaste teatrifestival	inglise saksa prantsuse	Teatrifestivaliks ettevalmistamine, draama õppimine festivaliks	01.—08.05	18—28	100 USD= 1300 EEK
Rumeenia, Sibiu	Maalimise nädal Sibiu 95	inglise saksa	Maalimise tunnid, kultuuriprogramm	20.08—02.09	16—22	100 USD= 1300 EEK
Eesti, Tallinn	Tantsunädal	inglise soome eesti	Džäss, stepp ja karaktertantsutunnid. Kultuuriprogramm	17.—21.07	15—29	
Eesti, Lääne-Virumaa	Matkalaager	inglise saksa eesti	Spordi- ja matkategevus, kultuuriprogramm	07.—14.07	alates 14 a.	
Eesti, Pärnu	Noorte lilleseade laager	soome inglise eesti	Erinevate lilleseadevõtete õppimine	17.—23.07	16—26	=1550 EEK

* 10. mai on viimane registreerimise tähtaeg.
* Hind sisaldab kohapealse toitlustamise, majutamise ja programmilise tegevuse.
* Hind ei sisalda sõidu- ja viisakulusid. Kohalesõiduks valib tee ja vahendi iga noor ise.

SPORDIKESKUS TEATAB

Käsipallinaiskond Eesti meister

Eesti käsipallimeistrivõistluste teises finaalmängus võitis Tartu Ülikooli naiskond sealse Reval-Spordi 24:17. Esimesele finaalmängule tallinlannad Tartusse ei sõitnud ja neile märgiti kaotuseks tulemus 0:10. Põhjuseks oli sulepeast välja imetud konflikt, mis Eesti Käsipalliliidus põhjendamatuks loeti.

Eesti meistriteks said ajaloo-osakonna esmakursuslane Kristiina Kallas, kehakultuuritudengid Katrin Aasmäe ja Ilona Pavlova, kaugõppur Pille Uiga, vanemlaborant Eveli Allik, TÜ vilistlased Leelo Hallaste, Merike Sula, Katrin Hunt, Tiia Püvi, EPMÜ vilistlane Siiri Uusküla ning juba mitu aastat naiskonnaga ühinenud vilistlased Ülle Paasoja ja Katrin Zeiger. TÜ naiskonda juhendab kehakultuuriteaduskonna lektor Milvi Visnapuu, kes on omaaegne Eesti koondise kapten.

Soomlased õpetavad sporti korraldama

Teisipäeval, 11. aprillil kl. 10 algab Ujula tänava spordihoones *Opiskelijoiden Liikuntaliitto* esindajate seminar «Kuidas realiseerida ideed (sportlikku)?» Algul tutvustatakse uut mängu ultimatet, siis järgneb auditooriumis teoreetiline osa ja pärastlõunal praktiline pallimänguturniiri korraldamine.

Kolmapäeval, 12. aprillil algusega kl. 10 korraldatakse sama kava.

See on sobiv võimalus teadmiste täiendamiseks ja kogemuste saamiseks mistahes teaduskonna aktivistidele, üilõpilasseltside ja korporatsioonide funktsionäridele.

INFO! INFO!

Doktoriväitekirjade kaitsmisi

Reedel, 21. aprillil kl. 14.15 kaitseb matemaatikateaduskonnas J. Liivi tn. 2 aud. 104 **Toomas Lepikult** doktoridissertatsiooni teemal «Jäikplastste konstruktsioonide dünaamika ülesannete automatiseeritud lahendamine».

Töö juhendaja on prof. Ü. Lepik.

Oponendid on prof. J. Lellep (Tartu Ülikool) ja dots. J. Kirs (Tallinna Tehnikaülikool).

***

Reedel, 21. aprillil kl. 15.45 kaitseb matemaatikateaduskonnas J. Liivi tn. 2 aud. 104 **Sander Hannus** doktoridissertatsiooni teemal «Plastsete silindriliste koorikute parameetriline optimiseerimine geomeetrilist ja füüsikalist mittelineaarsust arvestades».

Töö juhendaja on prof. J. Lellep.

Oponendid on prof. Ü. Lepik (Tartu Ülikool) ja dots. J. Kirs (Tallinna Tehnikaülikool).

Külalisloengud

etnoloogia õppetoolis 18.-22. aprillini T, K, N, R 16-18; L 10-12 (Lossi 2-407). Prof. Karl Roth «The Study of Material Culture»; «German Folklore».

Antiikkultuuri lektooriumi

loeng «Vana Egiptus ja Vana Testament e. Muinas-Egiptuse ja Piibli pärimuste seosed» **Sergei Stadnikovilt** 11. aprillil kl. 18.15 TÜ nõukogu saalis.

Amerikaniseeruv Euroopa

26. ja 27. aprillil toimub Tartus **II rahvusvaheline põhja-amerikanistika konverents** teemal «Amerikaniseeruv Euroopa: müüt või reaalsus?». Konverentsi korraldajaks on juba teist aastat järjest Balti Põhja-Ameerika Uuringute Keskus Tartu Ülikooli juures. Konverentsile on lisaks kohalikele esinejatele oodata ka üle kolmekümnne välisesineja USA-st, Kanadast ja Euroopast

Ettekanded käsitlevad konverentsiteema kõiki aspekte: ajaloolist, poliitilist, õiguslikku, sotsioloogilist, kultuurilist, lingvistilist jne.

Töö toimub sektsioonides peamiselt Tartu Ülikooli peahoones. Ettekandeid on kuulama oodatud kõik huvilised. Informatsiooni ja eelregistreerida saab ülikooli keeltemajas, Ülikooli 18 a, ruumis 318 või tel. 435 218.

Tartu Lastekaitse Ühing

korraldab konkursi õpingute rahalise toetuse saamiseks. Toetuse suurus 500-1000 krooni kuus alates järgmisest õppeaastast. Toetust ei pea tagastama.

Konkursi tingimused:
– noor lastega pere;
– mõlemad vanemad Tartus paikneva riikliku õppeasutuse edukad üliõpilased;
– mõlemad vanemad pärit Tartust;
– raske majanduslik olukord.

Vajalikud dokumendid:
– avaldus, kus on mainitud taotlejate nimi, sünniaeg, elukoht ja õppeasutus;
– õppeasutuse soovituskiri, soovijate nimi (nimed), töökoht, kontakttelefon.

Avaldus koos soovitusega saata **hiljemalt 15. aprilliks** Tartu Lastekaitse ühingule, **Anne 67**. Info tel. 27/437 237 kl. 9-11.

Ülikooli naiskoori kontserdile!

Laupäeval, 8. aprillil kl. 18 esineb aulas uudisloomingu kontserdiga Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor.

Õppima Jaapanisse!

Jaapani saatkond edastas Kultuuri-ja Haridusministeeriumile Jaapani valitsuse teadaande, milles pakutakse ühele Eesti magistrandile või doktorandile võimalust saada stipendiumi 1996. aastaks magistri-või doktoriõppeks Jaapani ülikoolis. Stipendium katab sõidu-ja elamiskulud ning õppemaksu. Kandidaadi valib välja Jaapani saatkond.

Taotlused stipendiumi saamiseks palume esitada **välissuhete talitusse 15. maiks**.

Taotluse vorme saab välissuhete talitusest, samas on võimalik tutvuda magistri-ja doktoriõppe programmiga.

Riina Laidvee,
välissuhete talituse vanemreferent
tel. 435 155

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 6979. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

EduStus

"universitas tartuensise" eriväljaanne

Hei! Hei!

Tule uut edustust valima juba teisipäeval, 18. aprillil.

Seda saab teha 20. aprillini kl. 10—17-ni peahoone fuajees.

* Häälte lugemine toimub 20. aprillil kl. 17.
* Valimistulemused kinnitatakse 26. aprillil.

NIMEKIRI NR. 1

Universitas per aevum (lad. k. «Ülikool läbi aja»)

Uni- Per aevum versitas

1. Rainer Kivi
2. Niina Popova
3. Koit Kallaste
4. Andre Sääsk
5. Madis Replik
6. Ilja Denks
7. Eiko Keeman
8. Magnus Pukk

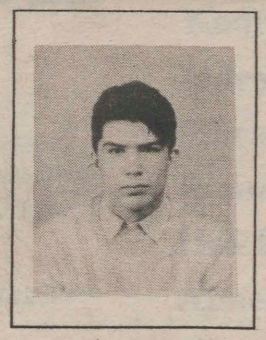

RAINER KIVI, filosoofia

NIINA POPOVA, ravi

KOIT KALLASTE, geograafia

ANDRE SÄÄSK, füüsika

ILJA DENKS, filosoofia

EIKO KEEMAN, füüsika

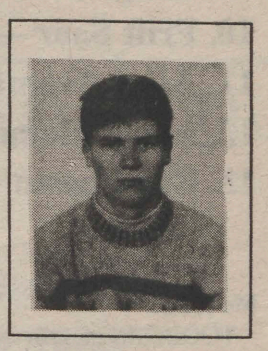

MAGNUS PUKK, geoloogia

Järg 2. lk.

NR. 13—14
(1788—1789)
NELJAPÄEV,
13. aprill 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

Universitas Tartuensis

HEI,
tänases
lehes
KEVADPÄEVADE
KAVA!!!

NIMEKIRI NR. 1

Universitas per aevum

(Algus 1. lk.)

on tasakaalukat ja akadeemilist mõtteviisi pooldav rühmitus.

Antud nimekirja põhiseisukohad, millega peaks tegelema TÜ Edustuse tulevane koosseis, on järgmised:

1.0 Õppemaksu kehtestamine pole TÜ-s esialgu mõeldav, sest;

1.1 Puuduvad raha ja pank, mis võimaldaksid võtta u 20 000 krooni suurust **pikaajalist viieprotsendilist** õppelaenu ja;

1.2 Ka esialgne õppelaenu mehhanism ei võimalda kõigil laenusoovijatel laenu saada, seega;

1.3 Käendajate osas tuleb lihtsustada õppelaenu mehhanismi;

1.4 Vältida tuleks jäika mõtteviisi, mille järgi:

parempoolsus on hea,

õppemaks on parempoolne,

õppemaks on hea;

1.5 Samas on mõeldav õppelaenu kahekordistamine (9000 kr. aasta kohta);

2.0 Üliõpilased peavad saama reaalseid juurdepääsuvõimalusi TÜ kollegiaalsetesse organitesse ülikooli siseelu-õppekorralduse määramiseks;

2.1 Taastada tuleks astmeline stipendium sõltuvalt õppeedukusest ja sotsiaalsest seisundist;

2.2 Teaduskondade ja osakondade õppeprogrammide koostamine ka üliõpilaste asjaks;

2.3 Ka tudengile võimalus valida endale nii alternatiivne sobiv õppejõud kui ka kohane inimene teaduskonna etteotsa;

2.4.0 TÜ Raamatukogu kohvikus peab alati saama head kohvi (ka õhtuti) kogu tassi ulatuses, samuti jääb interjöör põhjendamatult maha väljaspool kohatavast arengust;

2.4.1 Kui ei suudeta ületada ka neid puudusi, peab edustus avaldama TÜ juhtkonnale survet, et nende ruumide otstarbekamaks kasutamiseks kuulutataks välja avalik konkurss;

2.4.2 Viimane kehtib ka kõigi teiste ülikooli ruumides ebaefektiivselt tegutsevate ettevõtete kohta;

3.0 Ühiselamud;

3.1. Erinevate firmade poolt hallatavates ühiselamutes esitatav hinnakiri peab olema samas ka ära põhjendatud, s.o. ka üliõpilane on tarbija ja seega on tal õigus teada, mille eest ta maksab;

3.2 Edaspidi tuleks vabariigi valitsusel taotleda rahalisi vahendeid ühiselamute turvalisemaks ja inimkesksemaks muutmisel (Abloy-lukkude, taksofonide, pesumasinate jmt. paigaldamiseks);

3.3 Ka ühiselamutele eluaseme toetus;

Eelnevalt lisaks:

4.0 TÜ Edustuse valitsus ei ole tulevikus väärt ajakirjanduses seni kohatavat tähelepanu, sest;

4.1 Edustuse valitsuse koosseisu, ametisse astumise ja tegevuse suunad määrab edustus;

4.2 Edustuse valitsus on seega edustuse tahte elluviija üliõpilaskonna jaoks, järelikult;

4.3 Tulevase edustuse valitsuse pale sõltub iga üliõpilase valikust;

5.0 Antud nimekirja liikmed ei pürgi edustuse valitsusse, vaid näevad oma kohta edustuse täiskogus.

NIMEKIRI NR. 2

IN CORPORE 2

1. **Martin Hallik** — Rotalia
2. **Karen Voolaid** — Indla
3. **Margit Markus** — Amicitia
4. **Anu Kärtner** — ENÜS
5. **Veiko Spolitis** — Revelia
6. **Lauri Bender** — Frat! Liviensis
7. **Veljo Kurik** — Liivika
8. **Hennart Arismaa** — Rotalia
9. **Hergo Prei** — Frat! Liviensis
10. **Priit Saar** — Rotalia
11. **Alari Avamägi** — Revelia
12. **Ingrid Eomois** — Amicitia
13. **Eve Ehastu** — ENÜS

Me teeme:
* TÖÖBÖRS efektiivsemaks!
— üliõpilaste rakendamine ülikooli töökohtadel,
— tööbörs riikliku tööhõive programmi osaks.
* Teaduskonverentsid TÜ tudengitele poole hinnaga!
* Tudengitele oma ÕLLEFESTIVAL!
* Infopank stipendiumidest!
* Paljunduskeskus kesklinna!

AKADEEMILIST VABADUST!

Me võitleme:
* Majutuslepingud Euroopa ülikoolidega!
* Raamatukogu kauem lahti!
$ Õppelaen suuremaks!
* Tudengite PUB kesklinna!

Vali nimekiri nr. 2 18.—20. aprillini peahoones!

NIMEKIRI NR. 5

«VALI MIND, TUDENG!»

Terje Seemen - stud. hist.
Leppo Lindmäe - stud theol.
Andres Veer - stud. rer. oec.
Ann Rahnu - stud. iur.
Timo Maran - stud. biol.
Kristjan Kalkun - stud. hist.
Hille Saluäär - stud. phil.
Pelle Kask - stud. psych.
Leane Morits - stud. hist.

Mõistus ja organiseeritus viivad tulemusteni!

NIMEKIRI NR. 3

* Rohkem professionaalsust, vähem poliitikat!

* Demokraatia ei vaja isandaid, vaid juhte! Üliõpilaskond vajab demokraatiat.

* Teaduskondade hääl edustusse!

Kuigi see tundub esialgu mõistmatuna, kui me deklareerime, et ei taha minna edustusse ainult iseendale nimetegemise pärast, siis me ei üritagi sõnadega lugejat veenda selles, vaid soovime näidata seda oma tegudega. Meie sooviks ei ole tegelda grandioossete projektidega, vaid üritada teha igapäevast tööd nii hästi kui suudame. Mida me teeme?

Probleeme on tekitanud üliõpilaskonna staatus — kas sinna kuuluvad kõik üliõpilased ülikooli astudes, kes moodustavad enda soovide väljendamiseks omavalitsuse või peaks üliõpilaskond olema vabatahtliku liikmeskonnaga organisatsioon. Leiame, et mõlemal on nii positiivsed kui negatiivsed aspektid, kuid meie jaoks pole oluline mitte niivõrd üliõpilaskonna staatus, vaid tema efektiivsus, samuti vajalikkus ja kasulikkus üliõpilastele.

Teaduskondade hääl edustusse. Edustuse senine kogemus on näidanud piisavalt kõnekalt kitsaste huvigruppide esindajatest koosneva ülepolitiseeritud edustuse teovõimelisust. Võib-olla suudaks esindusorgan olla paremini ülikooli igapäevaprobleemidega kursis, kui tema liikmete hulgas oleks inimesi, kes oleksid valitud esindama teaduskonna siseprobleeme, millest nad saaksid veelgi parema ettekujutuse, võttes osa ka teaduskonna nõukogude tööst.

Üliõpilased Tartu Ülikooli nõukogusse. Tudengil on võimalus 1/5 esindajate kaudu mõjutada otsuseid, aga kui meil puudub teadmine ülikoolis toimuvatest tegelikest protsessidest, siis kaotab selline esindatus mõtte. Ei ole ju mõtet ainult käetõstmise pärast koosolekutel käia. Veelkordne tõestus teaduskondade tasandi kaasamise vajalikkusest üliõpilasesindusse. Samuti ootame aktiivsust teise ja kolmanda astme üliõpilaste osaluses, st. magistrandid ja doktorandid.

Üliõpilaskonna valitsusse professionaalid. Mõttetu on tööorgan, mille liikmed vahetuvad iga aasta ning vahel ka sagedamini (nii nagu poliitikute huvid nõuavad). Seega võiks üliõpilaskonna valitsuses olla töölepingu alusel inimene, kes lahendab pidevalt probleeme seoses ühikatega, õppelaenudega, muid sotsiaalseid küsimusi ja samuti töötaja raamatupidamise alalt, kes hoiaks korras finantsid — sellega väheneks võimalus korruptsiooniks. Väheneksid probleemid pidevate üleandmiste osas, kuid see ei tähenda, et revisjonitoimkonnale oma kindel koht ei peaks säilima (võib-olla palgata isegi audiitor, kui rahakott seda võimaldab).

Oppekorraldusega seotud probleemid.

* Võõrkeeleõppe nõudmine ja pakkumine tasakaalu.

* Üliõpilaste arvamuse avaldamine õppekorralduseeskirjade koostamisel.

* Tudeng ei ole nii rumal, et ei võiks olla üheks lüliks õppejõu töö hindamisel.

* On vaja inimest, kes koostaks andmebaasi stipendiumidest & välisõppimisvõimalustest. See pole sugugi võimatu, sest stipendiumide kohta on informatsioon õppeosakonnas ja välislepingute kohta ülikooli välissuhete talituses.

Kultuuriüritused üliõpilastele soodsamaks.

* Läbirääkimised käivad «Vanemuisega» juba praegu nn. tudengiabonemendi sisseseadmiseks tuleval teatrihooajal.

* Päevased kinoseansid üliõpilaspileti esitamisel võiksid olla odavamad ja tuleb asuda läbirääkimistele kinodega.

* Üliõpilastele oma teater — üliõpilasstuudio, nende tegevuse toetamine.

«Mõistus, Tule Koju!»

KUI HÄSTI JÄRELE MÕTLEMA HAKATA, SIIS ÜLIÕPILASKONNAL ON OMA MÕTE!

P.S. «Mõistus, Tule Koju!» teeb ka pidu ning see saab toimuma 17. aprillil Tähe tn. 3 Tudengiklubi keldris. Sissepääs kella 20—21-ni.

SAATE PIDUTSEDA JA MUUSEAS NÄHA KA MEID!

* * *

Gert Antsu	— politoloogia
Erika Ellamaa	— sotsioloogia
Allan Sikk	— politoloogia
Andres Salu	— keskkonnakeemia mag.
Timo Kikas	— keskkonnakeemia mag.
Kadi Kerge	— sotsioloogia
Urmet Lee	— haldus
Kadri Uustal	— haldus
Indrek Tani	— haldus
Marko Vesso	— antropoloogia
Rauno Vinni	— sotsiaalteaduskond:1
Heli Pals	— sotsioloogia
Anneli Tarkmeel	— sotsiaalteaduskond:1
Mari Kerge	— soome filoloogia
Ann Randmets	— politoloogia

NIMEKIRI NR. 4

Paparazzi soovib, et ülikool oleks midagi enamat kui pelgalt diplomi tagaajamine. Meie eesmärgiks on taastada vana hea akadeemiline rahutus.

PUDRUMÄED & ÕLLEJÕED

«IVO PILVING & PAPARAZZI»

Ivo Pilving
Margus Kurm
Leif Kalev
Mati Lüdimois
Karl Haavasalu
Toomas Prangli
Kadri Aua
Martti Kalaus
Jaanus Tehver
Tarmo Laanetu
Anneli Ott
Gaida Vassin
Kaarel Sammet
Andres-Teet Merisalu
Piret Lepik

NIMEKIRI NR. 6

«OMA MEES»

Mart Laidmets - ajalugu

Allan «Päka» Sinimäe - geograafia

Jaanus Saaliste - matemaatika

Alar Schönberg - skandinavistika

Ivari Niinemäe - geograafia

Kaia Sirkel - ajalugu

Aire Koik - ajakirjandus

Juha Hämäläinen - juura

Pasi Suikki - ajalugu

Peeter Pääso - majandus

Urmas Ustav - juura

Anneli Avistu - ajakirjandus

Jelena Zolotarjova - vene filoloogia

Merike Ivask - ajalugu

Toomas Tiivel - majandus

Kadri Kiviste - skandinavistika

Triin Nõges - ajalugu

Merle Ellermäe - psühholoogia

Piret Paris - inglise filoloogia

Janika Kõuts - ravi

Andres Mütt - teoloogia

Ahti Raidal - füüsika

Mait Metspalu - geograafia

Kristel Vaino - ajakirjandus

Marge Sargma - geoloogia

Me teame, mida me teeme, sest teeme koos teiega!

Kultuurifond tööle!

Raamatukokku suitsetamisruumid!

Ühikatesse telefoniautomaadid!

Üliõpilasesindajad teaduskondade tööd kujundama!

Loome uuesti üliõpilasmaleva! (Ja juba sel suvel.)

Me teame, kuidas õppelaenu süsteemi viia ühele käendajale!

Äratame taas tudengivaimu!

Oma mees on õigel teel!

NIMEKIRI NR. 7

«MEES LA MANCHAST»

e. Tartu Piraajaklubi 1995. aasta ametlik soosik Priit Riemann.

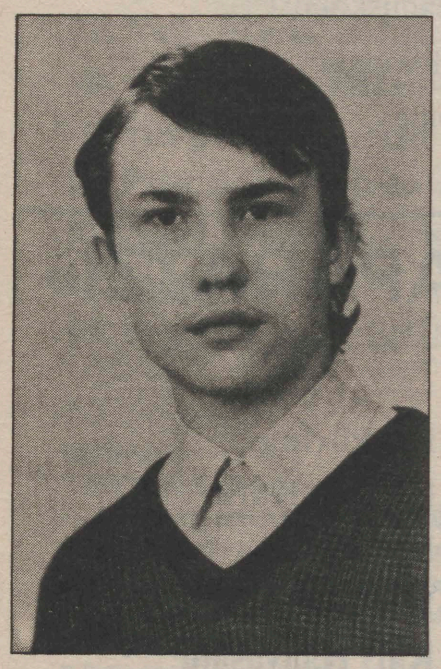

Enam toetust kultuurile!

Miks kandideerin sellise nime all? Aga sellepärast et:

1. Olen aus rüütel Don Quijote, mees La Manchast, kes püüab midagi ära teha üliõpilaste elu parandamiseks ja lõbusamaks muutmisel.

2. Rüütlid olid ajalooareenil teatavasti minevikus. Ka mina tegelen viimase uurimisega (studeerin nimelt neljandat aastat ajalugu).

3. Cervantese romaani «Teravmeelne hidalgo don Quijote La Manchast» ainetel on loodud nii muusikal kui ooper. Olen ka ise musikaalne inimene (laulan kooris) ning ka seetõttu sobib see minu iseloomustusega.

Mida kavatsen edustuses teha üliõpilaselu lõbustamiseks:

* seista vastu õppemaksu sisseviimisele;
* muuta õppelaenude andmise tingimused lihtsamaks;
* säilitada üliõpilaste sõidusoodustused;
* Tartusse tuleks luua tõeliselt stiilne üliõpilasklubi, diskoteek vms., kus korraldataks võimalikult palju erinevaid üritusi;
* töökorras taksofonid ühikatesse tagasi;
* lõpetada elektrikatkestused ühikates;
* soojaveesurve olgu stabiilne;
* keelata loengupidamine nohuhaigetel õppejõududel ilma vatimarlimaskita;
* kohviautomaat raamatukokku juba sel aastatuhandel;
* lõpetada vaalapüük Emajões juba sel aastatuhandel;
* Tähe tänava õppehoonesse lillelett juba sel aastatuhandel;
* Õie palgata ministriks juba sel aastatuhandel;
* hävitada ühikates rotid juba sel aastatuhandel;
* Piraajaklubi staabile riiklik dotatsioon.

Olen valmis koostööks kõigiga, kes jagavad samu põhimõtteid.

NIMEKIRI NR. 8

Nr. 8 **Nr. 8**

Šindleri List

Tõnis Eerme

Hannes Haamer **Ahti Kuris**

Martin H. Mutt **Tanel Vari**

Ando Viispert

Marek Põldeots

Margit Šein

Jaak Laineste

Alar Oppar

Nr. 8 ... ongi lahendus. **Nr. 8**

NIMEKIRI NR. 9

Nimekirja nr. 9 ei ole avaldamiseks toodud.

AEGEE JA SÕBRAD

NIMEKIRI NR. 10

ja Sõbrad

MARIS ILVES, AEGEE- Tartu ja sõprade parim osa.
Vali ebamehiseim!

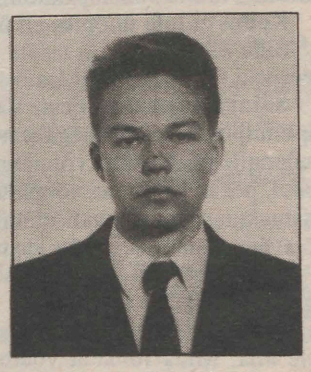

TARMO SILD, Väike-Maarja mõlkijate klubi auesimees. AEGEE- Tartu asepresident.
Luban valijatega kohtuda peale valimisi.

MADIS RAUSI, kandidaat, kes ei väsi mõtlemast oma valijate peale.
Elu ülikoolis on kindlamatesse piiridesse jõudmas ja ka edustusel on aeg astuda oma tegevuses kvalitatiivselt uude ajajärku. Võõrfiloloogide aktiivsus edustuses on siiamaani kahetsusväärselt väike olnud, õigemini pole me seal üldse esindatud. Puuduvas võimekuses asi igatahes ei peitu. Muutkem siis lõpuks nii teiste arvamust meist, kui (mis veel tähtsam) meie arvamust iseendist! PS! Täpsema info saamiseks ja küsimuste esitamiseks haara mul varrukast kinni või helista tel. 473 470!

PEETER TAIM, abielus, 1 laps, tegev Sõbra Majas.
AEGEE ja sõbrad taastavad elu Sõbra Majas.

ERKI UUSTALU, seest siiruviiruline, pealt kullakarvaline.

MARKO RILLO, vabakutseline muusik, kahes kõrgkoolis õppija, poldipoja vanaisa ja AEGEE- Tartu projektijuht.

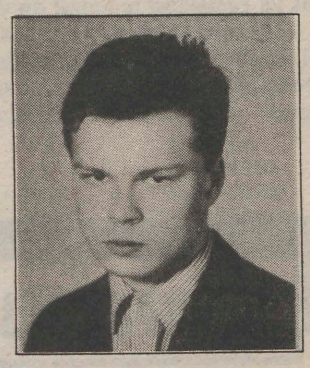

MART PAIS, AEGEE- Tartu finantssekretär.
Sa ei pea mind mitte valima, kui sa ei taha.

EVERT PAAS, Merisest Läänest (Saaremaa), rikkumata maailmavaade

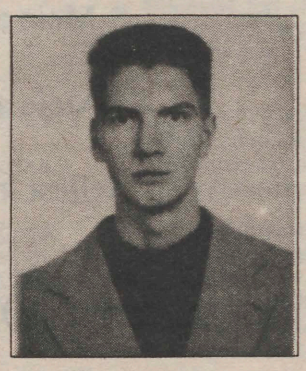

ROMEK MÄRTSIN.
Mina olengi Ida- Virumaa parim ratsutaja, kuigi ma ratsutada ei oska. Aga kõik eestlased teen ikkagi terveks.

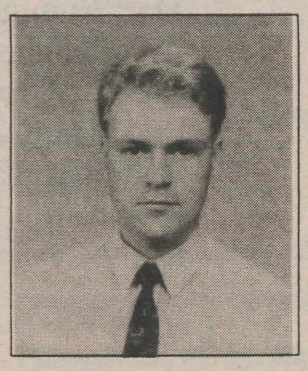

PRIIT PÕIKLIK, 1971, sotsioloogia 4., Eesti Raadio toimetaja.
Vali viimane!

AEGEE JA SÕBRAD KÜSIVAD

ET KUULDA ÜLIÕPILASTE ARVAMUST AEGEE JA SÕPRADE SUHTES, KORRALDAB AEGEE JA SÕBRAD KÜSITLUSE.

1. Kas Sa oled tunnetanud edustuse vajalikkust?
jah/ei
Kui jah, siis vasta palun edasi.
2. Kas TÜÜ Edustus peaks korraldama suveülikoole?
jah/ei
3. Kas edustus peaks toetama üliõpilaste osavõttu rahvusvahelistest võistlustest?
jah/ei
4. Kas meesüliõpilane peab läbima sõjalise väljaõppe?
jah/ei
5. Kas Sina hakkaksid käima Sõbra Majas kui taastada seal ülikooli vaim?
jah/ei
Kui vastad enamikule küsimustele "jah", siis tasuks Sul kaaluda meie toetamist.
Kas soovid osa võtta AEGEE–Tartu kevadise stipendiumi loosimisest?
jah/ei
LÕIKA VASTATUD KÜSITLUSLEHT VÄLJA JA LASE hiljemalt teisipäevaks, 18. aprilliks peahoones UT müügilaual olevasse kasti.

Tarmo Sild - õigus
Madis Rausi - saksa fil.
Maris Ilves - õigus
Erki Uustalu - õigus
Marko Rillo - õigus
Mart Pais - arst
Mari Joller - õigus
Kristiina Põld - ravi
Elar Simmo - õigus
Olev Liivik - ajalugu
Jaak Kalda - ajalugu
Juhan Raudsepp - ajalugu
Margarita Boskakova - prantsuse fil.
Peeter Taim - sotsiaaltöö
Evert Paas - ravi
Triin Uukkivi - õigus
Romek Märtsin - ravi
Ingrid Ott - inglise fil.
Peeter Raantse - ravi
Priit Põiklik - sotsiol.

Järg 6. lk.

NIMEKIRI NR. 10

Algus 5. lk.

«AEGEE JA SÕBRAD»
(AEGEE – EUROOPA TUDENGITE KESKLIIT)
PAKUVAD VÄLJA OMA PROGRAMMI

1. Üliõpilane on rahvus, mis kõneleb oma keelt, kellel on oma kultuur, juhid ja ajalugu.

Üliõpilane alustab iseseisvat elu, õpib, leiab ülikoolist uusi sõpru ja sageli kallima.

On keskmisest targem, joob keskmisest rohkem õlut, paneb keskmisest rohkem pidu.

Iseseisvaks eluks on vajalikud raha ja elamispind.

Raha saab vanematelt, (õppe)laenuga ja tööga teenides.

Oma vanematega peab iga tudeng ise hakkama saama.

Õppelaen peab olema suurem ja selle kustutamine peab olema lihtsam.

Meestudengil peaks piisama sõjalise väljaõppe läbimisest. Arvame, et õppelaenu peaks saama ka ühe käendajaga.

Tööbörsi saab ja tuleb veelgi laiendada. Lisaks Eesti firmadele pakub AEGEE ja Sõbrad välja veel koostöö Euroopa firmadega. AEGEE raames selline projekt juba toimib – **Job Fair Manager,** kus ka eestlasest tudengil on võimalik tööd saada.

Elukoht. Tudeng elab kas erakas, ühikas, kodus või suvel silla all. Erakabörsi kaudu on paljud endale teise kodu leidnud, aga mõned ka põrgu. Seepärast peab edustus välja töötama teatud kaitsesüsteemi – lepingu erakaomaniku ja tudengi vahel. AS Üürimisteenus soovib korteri(lepingu) eest 1000 krooni – kõik pole juristid või rikkad. Kui tudeng soovib, siis edustus aitab teda.

Ühika elamistingimused on viletsad. Ülikooli juhtkonda tuleb mõjutada, et nad eraldaksid raha lisaks peahoone tualeti sisustamisele ka mujale. Kui ülikool eraldab raha, korraldame remondi teostamiseks avaliku vähempakkumise.

Kodus ei tohi üliõpilaselt üüri võtta.

Silla all elamine on tasuta. AEGEE ja Sõbrad nimekirjas kandideerivad 6 arstitudengit teavad, kuidas inimese elu päästa.

Sõjaväeteenistus. Eesti Vabariigil on sõjaväge vaja. 12–kuulise diplomijärgse teenimisega praegustes kaitsejõududes tudeng hävib. Tudengile peab jääma võimalus ennast hävitada. Kui ta seda siiski ei soovi, peaks tal olema võimalus läbida ülikoolis teoreetiline ettevalmistuskursus ning suvalisel ülikooliperioodil 1 – 2–kuuline praktika. Sõjaväes teenimine peaks kustutama õppelaenu.

Välissuhted. Tartu Ülikool on sopistunud. Siin on vähe välisüliõpilasi ja värsket õhku. Meie omadest käivad välismaal parimatest parimad või tuttavamad. Samas ei jää meie õppejõudude tase muudele alla. Mida rohkem võtab Tartu Ülikool vastu välistudengeid, seda enam saame vahetust teha.

Välismaal õppides kulub suurem osa rahast elamis– ja söömiskuludeks. Eestis on need kulud mitu korda väiksemad.

AEGEE ja Sõbrad arvavad, et alates 1996. aastast tuleb edustusel korraldada suve– ja talveülikoole. Nõnda saavad välismaal ennast täiendada ka lihtsalt head.

Edustuse otsesidemed teiste ülikoolidega peavad Tartu tudengile kasu tooma. Toetame ühiseid spordi– ja muid võistlusi. Edustus peab toetama ka rahvusvahelistest konkurssidest osavõtjaid. Praegu on väga raske ühest ülikoolist teise punkte üle kanda. Seda tuleb lihtsustada.

AEGEE ja Sõbrad lubavad Sõbra Maja ellu äratada. EPA klubi on hea, aga TÜ–l on vaja oma maja. Inimesed on olemas.

AEGEE ja Sõbrad lubavad, et korraldavad üliõpilastega kohtumisõhtuid ka pärast valimisi.

AEGEE JA SÕBRAD KUTSUVAD

kõiki üliõpilasi täna, 13. aprillil EPA klubisse.

Üleval astub ette tudengibänd *Uncle Bens.*

Keldris disko.

Kell 22 – 23 üliõpilastele sissepääs tasuta. Kes soovib, võib AEGEE ja Sõpradega lähemalt tutvuda.

Üllatused!

NIMEKIRI NR. 11

Martin Aadamsoo
Lauri Mälksoo
Mait Müürsepp
Indrek Kald
Vallo Kask
Kaarel Tarand
Jaan-Olle Andressoo
Indrek Ostrat
Janno Simm
Teemu Ahola
Hanno Varblane
Annar Alas
Mika Raudvassar
Ragnar Õun
Paul Korrovits
Marten Kokk
Toomas Nurmoja
Illimar Ploom
Mart Rummo
Aivar Niglas
Toomas Gross
Erki Tamm
Andres Kahar
Kiur Aarma
Paul Ney

«ÜLIM TÕDE»

* Meie ei luba midagi, sest mis maksavad lubadused!

* Me lihtsalt teame, mis ja kuidas oli ja mida tuleb teha, et jälle nii oleks.

* Meie ajal oli raha pigem üle, aga ei iial puudu.

* Meie ajal valitses kord ja see tuleb tagasi!

Sellest kõigest saab teha ainult ühe järelduse.

See on: me ei peta kedagi, kuna ei luba midagi. Ja see ongi **ÜLIM TÕDE.**

POLIITIKAKLUBI MEKA

KUS VÕIKS ASUDA POLIITIKU MEKA?

Palverännak. Ajendatud soovist jõuda ihaldatud eesmärgini – Mekasse, liigub palverändurite voor hõõguvatel liivadel visalt edasi. Inimene, unustades mugavuse ja heaolu otsib oma täiust.

Nii võiks kujutleda pilti ajaloost, mil tuhanded inimesed asusid otsingute teele, leidmaks püha linna ja oma paremat Mina. Nii võib kujutleda ka tänapäeva, mil igaüks otsib paremat homset ja mõni meist iseennast. Meid kõiki ühendab soov leida midagi erilist. Eriti innukalt otsivad noored... Kes meist poleks olnud noor?

Noored on ka **poliitikaklubi "Meka"** liikmed. Mis ühendab noori, poliitikat ja Mekat? Küllap see sama, mis ühendab tegijat, tegevust ja eesmärki. Esimesest kasvab välja teine, teist poleks aga kolmandata.

"Meka" liikmeid seob noorus, soov õppida, saavutada ja leida oma eesmärk. Kõigi huviks ja hobiks on poliitika, sellest tuleneb ka klubi nimi. Klubisse kuuluvad üliõpilased ja magistrandid Tartu kõrgkoolidest ning seetõttu on mõistetav, et suurt tähelepanu pööratakse teadmiste ja võimete arendamisele.

Et klubi tegevust mitmekesisemaks muuta, nähakse tulevikus eneste seas tegevpoliitikuid ja politolooge.

Poliitikaklubi "Meka" on neutraalne, ta ei kuulu tervikuna ühegi erakonna koosseisu ega esinda ühtegi kindlat poliitilist suundumust. Põhjenduseks on asjaolu, et tihtipeale ja eriti praegu on noorel poliitikahuvilisel päris raske määrata oma poliitilisi veendumusi, veendumusi, mis on aluseks ühe või teise poliitilise arengusuuna valikul. Soovides vältida hilisemaid pettumusi, tahab klubi anda oma liikmetele võimaluse tutvumiseks erinevate maailmavaadete ja nende jaotumisega veel enne, kui tehakse lõplik otsus ühte või teise erakonda astumiseks.

Võttes eesmärgiks abistada aktiivseid noori iseenese poliitilisel leidmisel, on klubi võtmesõnadeks neli sõna: TEADMINE, OSKUS, KOGEMUS, MÕISTMINE. Nendele sõnadele tuginevad ettevõtmised peaksid kindlustama teadmised teooriast, oskused tegudest, kogemused tehtust ning mõistmise tulemustest. Kuigi klubi soovib oma tegevuses sõltumatuks jääda, ei tähenda see seda, et välistatakse igasuguseid kontakte. Leiame, et koostöös erinevate poliitiliste jõududega täienevad klubi liikmete teadmised märksa enam kui aktiivsest tegevusest eraldumisel ja jäigalt akadeemilisel lähenemisel. Muidugi ei tähenda see, et teadmisi kõrvale jäetaks. Üks täiendab teist ja ainult mõlema koostöös on võimalik isiksuse harmooniline areng. Poliitikaklubi "Meka" on neutraalne, kuid liikmed võivad kuuluda erakondadesse. Klubi austab oma liikmete arvamusi ja veendumisi ning seab liikmeksoleku tingimuseks peamiselt koostöövalmiduse.

***

KLUBI LOODI 24. JAANUARIL 1994. AASTAL. Vaatamata lühikesele tegevusajale on kohtutud paljude tegevpoliitikutega (I. Raig, A. Rüütel, J. Raidal, A. Haug jt.), külastatud Riigikogu ja ministeeriume. Üritustena on korraldatud seminar erastamise teemadel, millest võttis osa ka reformiminister Liia Hänni. Valimiste eel sai teoks valimisdebatt mitme juhtiva valimisliidu ja poliitikute osavõtul. Kokkusaamisi on olnud erinevate poliitilisi suundi esindavate erakondadega ja muu hulgas Kaitseliidu esindajatega, kellega vesteldi üliõpilasi puudutavatel teemadel. Klubi sihiks on tööd samadel teemadel jätkata.

Oleme huvitatud uute liikmete juurdevõtmisest, keda kõidab meie tegevuse suund ja kes tahavad areneda läbi teadmiste ja tegevuse **(klubi kontakttelefon on 433 095).**

Meie kõigi tõekspidamised arenevad ja täiustuvad, otsides oma Mekat. Võib–olla peaksid poliitikud oma "Mekat" otsima mitte rahas ega valitsusvõimus, vaid omaenese seest. Vahest siis leiab igaüks meist eraldi ja me kõik koos oma kaotatud parema homse...

Kõike head soovides

poliitikaklubi "Meka"
aseesimees
ERMO TÄKS

POLIITIKAHUVILISED JA POLIITIKASSE PÜRGIJAD!

Poliitikaklubi "MEKA" korraldab infotunni ja kutsub huvilisi osalema klubi tegevuses

kolmapäeval, 19. aprillil kl. 17

ülikooli vanas kohvikus.

TÜ VALITSUSES

11. APRILLIL

***Tartu Ülikooli uut palgaeeskirja tutvustas lähemalt personaliosakonna juhataja Leelo Muru.** Pärast küsimusi ja ettepanekuid otsustati palgaeeskiri kinnitada. Loodame selle avaldada meie ajalehe järgmises numbris.

***Arutuse all olid ka dekaanide palgad.** Kuna dekaanide vastutus ja administratiivse töö maht on suurenenud, on tekkinud vajadus vähendada nende auditoorse õppetöö koormust.

***Prorektor prof. Teet Seene andis lühiülevaate ülikooli õppetehnika olukorrast ja selle kasutamisest.** Kõige raskem probleem on matemaatikateaduskonnal tahvlite kvaliteediga. See lubati kiiremas korras lahendada.

***Valitsus kinnitas ülikooli audoktorite statuudi,** kuid otsustas, et sel aastal audoktoreid ei valita. See protseduur jääb ikka seotuks ainult ülikooli suuremate tähtpäevadega. Seni on ülikoolis valitud alates 1982. aastast 28 audoktorit.

***Jagati *overhead*'i summasid. Osaliselt otsustati rahuldada bioloogia–geograafia–, filosoofia–, füüsika–keemia– ja matemaatikateaduskonna avaldused kokku 127 tuhande krooni suuruses.**

***Valitsus kiitis heaks teabetalituse projekti hakata koraldama ülikoolisiseseid teabetunde. Esimene toimub kolmapäeval, 26, aprillil kl. 11.**

ENE NOBEL,
teabetalitus

Ülikooli kaplan on Andres Taul

Palmipuudepühal toimunud ülikooli jumalateenistusel ajaloomuuseumis pühitses EELK peapiiskop Jaan Kiivit TÜ esimeseks kaplaniks Andres Tauli. Esimese jumalateenistuse pidas Andres Taul samas 12. märtsil. Lisaks eelnimetatuile teenisid usuteaduskonna üliõpilased Lagle Heinla ja Allan Taruste, klaveril mängis Aaro Tetsmann. Laulis ülikooli kammerkoor Karin Herne juhatusel.

Järgmine jumalateenistus on 23. aprillil.

Gaudeamuse eelarve on kinnitatud

Eelmisel reedel toimunud Gaudeamuse peatoimkonna koosolekul kujunes küll tähtsaimaks küsimuseks eelarve kinnitamine, kuid vähem tähtsad ei olnud teisedki.

Üliõpilaslaulupeo lavastus– ja kujunduskontseptsiooni autorid Jüri Lumiste ja Ain Mäeots Vanemuisest tutvustasid rongkäigu liikumist ja teisi ettevõtmisi.

Rongkäik algab raamatukogu juurest ja liigub peatumistega raekoja ning ülikooli peahoone juures Kassitoomele, kus peeti 1956. aastal esimene Gaudeamus. Seal peaksid rongkäigulisi ootama Tartu akadeemilised üliõpilaste taidluskollektiivid. Koos liigutakse lauluväljakule, kus kooride esinemiste vahel on kavas ka rahvuslikud etteasted. Eesti kava on üles ehitatud müsteeriumiideele hea ja kurja vahelisest võitlusest, selle kannavad ette ilmselt lavakunstikateedri üliõpilased.

Kunstnik Lilja Blumenfeld tutvustas laulu– ja tantsupeo kujunduskavandeid.

Edustus tegi oma 22. märtsi koosolekul ettepaneku määrata Gaudeamuse peakorraldajaks prorektor Riho Illak. Viimane tutvustaski toimkondade tegevust. Kinnitati tegevtoimkondade esimehed.

Kinnitati Gaudeamuse eelarve, mille suuruseks on 2 295 990 krooni. Peo kulude ja tulude lõppsumma kinnitamine võimaldab juba palju konkreetsemalt ettevalmistustöödega tegelda. Lõppsumma võib muidugi veel muutuda. Probleeme on mitmeid – lepingute sõlmimine, autorikaitse jt.Ettevalmistamisel on koostöölepingute sõlmimine raadio ja televisooniga.

VARJE SOOTAK

RAAMATUKOGU DIREKTORIKS

on avaldanud soovi kandideerida kolm inimest. Avalduse on esitanud senine direktor **Malle Ermel,** raamatukogu infoosakonna juhataja **Ülle Must** ning kultuuri– ja haridusminister **Peeter Olesk.** Kandidaadid arutab läbi vastav komisjon ning esitab oma eelistusjärjekorras TÜ nõukogu 28. aprilli koosolekule.

ACTA DIURNA

***11. ja 12. aprillil pidas vabade kunstide kutsutud prof. Jaak Rähesoo** loenguid teemal "T. S. Eliot ja angloameerika modernism".

*11. aprillil esines seminaril Rootsi geoloogiakeskuse geokeemia osakonna juhataja **Sten Åke Ohlsson** teemal "Geokeemilised uuringud Rootsi geoloogias".

*12. aprillil algasid **Tartu Ülikooli loengud rahvusraamatukogus.** Avaloengu "Kultuur ja mõtlemine" pidas rektor prof. Peeter Tulviste.

*19. aprillil esineb loenguga "Ajaloo uurimine ja õpetamine kaasajal" prof. Helmut Piirimäe.

Kevadpäevad

Teisipäeval, 25. aprillil

Kl. 11	AIESEC-Tartu ja Rahvapanga ühisprojekt «Rahapäev».	Inseneride Maja, Veski tn. 2
Kl. 17.45	Kevadpäevade lipu «õnnistamine», maskoti väntsutamine, paraad ja ilutulestik.	Füüsikahoone ees, Tähe tn. 4
Kl. 18-19	SUUR PILETILAAT. Laadal piletid odavamad, pärast kallimad!	Füüsikahoone fuajees
Kl. 18	Tartu Lasteteatri etendus täiskasvanuile S. Becketi «Lõppmäng».	Tartu Lasteteatris Jaama tn. 14
Kl. 19	Etendus «Pisuhänd». Tudengitele piletihinnad poole odavamad.	«Vanemuise» väikeses majas
Kl. 21	Õhtu Tudengiklubis. «Kaunimad aastad Su elus». Programmis H. Kaljujärv, R. Simmul, A. Dvinjaninov, J. Lumiste, T. Lunge. Tantsuks «New Metronomic Band».	Tähe tn. 3
Kl. 21	Väikeste lõõtspillide ühing-Marko Matvere ja teised.	B. F. G. klubis Tuglase tn. 7
Kl. 22	Biitlomaania.	EPMÜ klubis
Kl. 22	Tudengikohvik fännidele, Party ansambliga «The Speculative Rock'n'Roll Band.	Narva mnt. 27

Kolmapäeval, 26. aprillil

Kl. 11 ja 13	Stuudioteater «Minerva» lasteetendus «Koll Kustav ja rott Plotu».	Sõbra Majas, Kalevi tn. 24
Kl. 16	Kevadpäevade vabaõhuklubi «Perela» avamine.	EPMÜ klubi terrassil
Kl. 19	Etendus «Second-händ». Tudengitele piletihinnad poole odavamad.	«Vanemuise» väikeses majas
Kl. 21	Õhtu tudengiklubis. «Laulud elust ja armastusest». Programmis D. Klas, O. Viikholm, A. Bachblum, M. Trink, J. Alavere. Õhtu lõpeb tantsuga.	Tähe tn. 3
Kl. 21	Vennad Johansonid.	B. F. G. klubis
Kl. 22	Diskoöö-Neofoobia.	EPMÜ klubis
Kl. 22	Tudengikohvik fännidele. Iiri paab «Karm Jänes» ansambliga «O'Lalla»	Narva mnt. 27.
Kl. 22	Ansambel «Singer-Vinger».	«Sõbra Majas»

Neljapäeval, 27. aprillil

Kl. 18	Jüri kooliteatri etendus. V. Luik «Koera sünnipäev».	Otto teatris
Kl. 18	Lõuna-Eesti Itaalia Seltsi aprllikarneval.	Tartu Tamme Gümnaasiumis, Tamme pst. 24
Kl. 20	Laulukonkurss «TUDENGILAUL'95».	EPMÜ aulas
Kl. 21	Õhtu tudengiklubis. Eesti tantsumuusika läbi aegade».	Tähe tn. 3
Kl. 21	Mike Ortiz-ehtne indiaanlane.	B. F. G. klubis
Kl. 22	Modern-Party. Priit Pihlap uue ansambliga.	EPMÜ klubis
Kl. 22	Tudengikohvik fännidele. «Kõvera kärsa kõrts» ansambliga «Untsakad».	TÜ kohvkus, Narva mnt. 27

Reedel, 28. aprillil

Kl. 17	TÜ Akadeemilise Naiskoori 50. sünnipäeva kontsert.	TÜ aulas
Kl. 18	Kontsert õhus. EÜE laule «Murloolt», sekka rocki «Hendrik «Lätilt»»	B. F. G. klubis.
Kl. 20	Stuudioteater Minerva uuema aja farss «Abielumehest armukesepidaja».	Sõbra Majas
Kl. 21	Õhtu tudengiklubis. «Hirmsamad hetked su elus» Grupp «Lepad» ja meeskvartett «Viies ratas». Õhtu lõpeb tantsuga.	Tähe tn. 3
Kl. 22	Kantrisaluun.	EPMÜ klubis
Kl. 22	Tudengikohvik fännidele. Cafee «Rendez-Vous», Erki Otsman	TÜ kohvikus, Narva mnt. 27.
Kl. 22	Stiilipidu «COUNTRYSITY» «Kolme kanjoni saluun», mängupõrgu, lõbumaja, fort «Must päike», indiaanireservaadis, pangaröövlid ning kullaotsijad, tants ja tagaajamine-ehk metsiku lääne tuhat toimetust sajas nurgas.	Füüsikahoones

Laupäeval, 29. aprillil

Kl. 13	TUDENGITE AASTALAAT. Laadapalagan, loterii, päevapiltnik. Bändid, pundid, moosekandid, kerjused ja muidu sandid.	Raekoja platsil
Kl. 14	Teatejooks kostümeeritud tudengivõistkondadele.	Raekoja platsil
Kl. 14	TÜ etnograafiaansambel «Lakstigal».	Kesklinna Kaubahalli ees
Kl. 16	KUMMIPAADIRALLI Emajõel.	«Kaunase» ees
Kl. 21	Õhtu tudengiklubis. Kupleeõhtu Peeter Kaljumäega. Õhtu lõpeb tantsuga.	Tähe tn. 3
Kl. 22	Telemaja.	EPMÜ klubi
Kl. 22	Tudengikohvik fännidele. Intellektuaalrocki õhtu ansamblitega «Lavender», «Ääremaa», ja «V. V. Projekt».	TÜ kohvikus, Narva mnt. 27

Pühapäeval, 30. aprillil

Kl. 12	Laste «Rattatuur '95» (võiduajamine kuni 5-aastastele kolmerattalistel sõiduriistadel).	Tähtveres
Kl. 20	Tantsuetendus «Volbriõhtu tantsud».	Vanemuise väikeses majas
Kl. 21	VOLBRIPIDU LAULU, TANTSU JA ÕLLEGA. Tartu Akadeemilise Meeskoori ja ansambel «MTJ» ühisooper «Kolm kella». Tantsumõll ansambliga «Kukerpillid». Loominguline kollektiiv «Beer Covery». Kõigile tulijatele tops õlut tasuta. Volbrilõke Emajõel.	Tartu Turuhoones
Kl. 24	Volbriöö karneval.	EPMÜ klubis

Peakorraldaja Tartu Ülikooli Klubi ja Kultuuriklubi
Kohtumiseni kevadpäevadel!

Tudengilaul'95

Veel kord on võimalus oma laulupidu maha pidada 27. aprillil kl. 20 EPMÜ aulas. Mängureeglid on endised. Osa võtma kutsume tudengeid kõigist kõrgkoolidest. Saatepillid olgu ainult akustilised. Viimane aeg registreerimiseks on 26. aprillil kl. 12-18 Tähe tn. 4, ruum D-057 (söökla kõrval). Samas lepime kokku mikrofoniproovi ajad. Infot saab tel. 479 358. Kui tahad olla parim, loo ise hea laul!

Toimkond

Teatejooks kostümeeritud võistkondadele!

Laupäeval, 29. aprillil kl. 14 Raekoja platsil.

1. Klopsi kokku oma võistkond 6-st näost.
2. Vali teatepulgaks oma võistkonda kõige enam iseloomustav asi, olend või muu säärane.
3. Registreeri tund enne algust kohapeal.

Kummipaadiralli Emajõel Kaunase ees.

Laupäeval, 26. aprillil kl. 16.

* Kõikide kummist ujumisvahendite ülevaatus ja võistkondade registreerimine pool tundi enne algust kohapeal. Päästevest kaasa! Ilma starti ei lubata!

Rektori käskkirja nr. 353535

kohaselt on kõik Tartu tudengid kohustatud ilmuma Rae platsile aprillikuu viimasel laupäeval kella poole üheks peale lõunat.Seoses TUDENGILAADAGA, käsin:

1. Tassida kohale kõik mõeldav ja mõeldamatu, pruugitud ja pruukimatu, uus ja vana, omatehtud ja varastatud, mis kõlbab maha müüa ja vahetada.
2. Äritseda soodushindadega.
3. Sööta, joota ja lõbustada kaastudengeid ja linnarahvast.
4. Käskkirja sisu levitada kõigile pimedatele muusikutele, kurtidele lauljatele, jalututele tantsijatele.

Professor Jaan Riiv
(24. 09. 1919—06. 04. 1995)

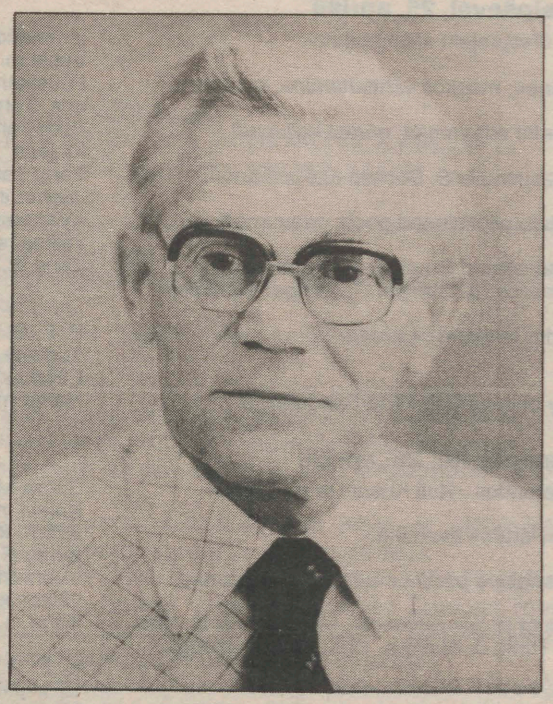

6. aprilli hommikul lakkasid meie lugupeetud kolleegi, tunnustatud teadlase, õppejõu ja universaalse sisehaiguste ja südamehaiguste **arsti enda** südametuksed. See on kogu Eesti arstkonnale, eriti aga Tartu Ülikooli arstiteaduskonna kardioloogia kliinikule korvamatu kaotus. Prof. Jaan Riiv ei olnud professoriks võrsunud laboratooriumis, vaid temast kui praktiseerivast arstist sai nii teadlane kui õppejõud. See tähendab, et prof. Jaan Riivile olid teada arstliku tegevuse veepealsed ja veealused ehk varjatud probleemid. Tema jaoks oli selge, mida tulevane arst peab kindlasti teadma, mida on kasulik teada ja milliseid kogemusi ja teadmisi võib omandada töö käigus. Talle olid tuttavad ka tervishoiu organiseerimise põhialused- ta oli 1949-1954. Tartu Rajooni Täitevkomitee tervishoiuosakonna juhataja.

Prof. Jaan Riivi elu ja sellest tulenevat silmaringi erakordset diapasooni võivad valgusteda mõningad eluloolised andmed.

Ta sündis Vana-Koidlas. Õppis Tallinna Gustav Adolfi gümnaasiumis. Arstiteaduskonna lõpetas 1945. aastal. Jaoskonnaarstiks oli ta 1943-1946 Tamsalus, 1946-1949 Kursis. Praktiseeriva meediku tööle järgnes administraatoritöö. 1951. aastal asus Jaan Riiv tööle teaduskonnasisehaiguste kateedri assistendi kohale, 1961. aastal sai temast sisehaiguste propedeutika kateedri juhataja, sama kateedri professorina töötas ta 1993. aasta lõpuni, mil prof. Jaan Riiv astus emeriitprofessori staatusse.

Meditsiinikandidaadi kraadi kaitses prof. Jaan Riiv 1958, meditsiinidoktori väitekirja 1972. aastal. Arvestades Jaan Riivi võimekust ja praktilisi kogemusi nii arsti, tervishoiuorganisaatori, kateedrijuhataja kui ka pedagoogina ja teadlasena on raske ületähtsustada tema universaalsust, samas suurt konkreetsust, mitte ainult sisemeditsiini, vaid ka teistesse meditsiinivaldkondadesse kuuluvates küsimustes.

Pärandiks jäävad ligi paarikümne õppevahendi kõrval nii peatükid paljudes monograafiates kui osalus mitme monograafia autorina. Ta on autoriks ja kaasautoriks ligi paarisajale teaduslikule publikatsioonile.

Prof. Jaan Riivist jääb elama Eesti Südamearstide Seltsi loov ja töine vaim, mis formeerus suurel määral sel ajal kui tema oli seltsi esimeheks.

Prof. Jaan Riivi tööst jäid püsivad jäljed nii Eesti Sisearstide Seltsi kui ka omaaegse Üleliidulise Kardioloogide Seltsi juhatuse tegevusse.

Prof. Jaan Riivi tegevuse iseloomulikuks jooneks oli reaalse elu lähedus, praktilistele eluprobleemidele lahenduse otsimine, nagu näiteks tema doktoriväitekirja eestikeelne tõlge: «Sümpatoadrenaalse süsteemi osatähtsus ateroskleroosi, südame isheemiatõve patogeneesis, ravis ja profülaktikas».

Professor Jaan Riivi töö elab edasi tema õpilastes. Temast on saanud osake Tartu Ülikooli ajaloost.

Kardioloogia kliinik,
arstiteaduskond,
Tartu Ülikool

SPORDIKESKUS TEATAB

«Täielik edu võrkpallis»

Ujula tänava spordihoones peeti Eesti üliõpilaste meistrivõistlused võrkpallis. Positiivse üllatusena tuleb märkida, et mõlemad meistritiitlid said Tartu Ülikoolile.

Naiskondadest ju TÜ ei mänginud tänavu meistrisarjas, sest mitmed tugevamad esinevad teiste, jõukamate klubide värvides.Tallinna Pedagoogikaülikooli naiskond tuli veidi aega tagasi Eesti Meistriliiga võitjaks. See on klubisport. Aga üliõpilasvõistlustel alistas TÜ esmalt TTÜ 2:0 ja seejärel ka TPÜ 2:0. Eesti Akadeemilise Spordiliidu meistrimärgi said arstiteaduskonna doktorant Eve Pihl, üliõpilased Inta Vagale (arsti 4.), Anneli Roosalu (geograafia 5.), Evelin Miilen (keemia 5.), Triin Kiudma (KKT 4.), Anu Lilp (KKT 3.), Katrin Sikk (arsti 2.), Katri Kotkas (majanduse 2.).

TTÜ võideti 2:0 ja pingsas heitluses ka EPMÜ 2:1. TTÜ sai võiduga EPMÜ üle teise koha. Eesti üliõpilasmeistriteks tulid Meelis Tambets (bioloogia magistrand), arstiteaduskonna üliõpilane Ruudo Annus, Jaan Liitmäe (majanduse 3.) ja KKT noormehed Tair Anton, Tiit Visnapuu, Peep Kihlevelt, Priit Põldmaa.

Kolmas esikoht tuli naiste harrastajate liigas, kus TÜ võitis EPMÜ esinduse 2:1 ja Eesti Riigikaitse Akadeemia naiskonna 2:0.

TÜ võistkondi juhendas spordikeskuse õpetaja Tarmo Kajandi.

Meeste harrastajate liigas oli ainult üks mäng: Eesti Riigikaitse Akadeemia võitis Eesti Merehariduskeskuse 3:1.

Ülikooli korvpallimeistrid

Mitu nädalat kestnud teaduskondadevahelised korvpallivõistlused on peetud.

Naiskondadest tuli TÜ meistriks arstiteaduskond (Jaanika Perttelson, Eija Dorbek, Imbi Eelmäe, Airi Sokk, Mare Malva, Thea Hermanson, Reet Puks, Terje Kihulane ja Sigrid Vool). Teise koha saavutas töötajate naiskond eesotsas Riina Saarmaaga ja kolmanda õigusteaduskonna naiskond. Kehakultuuri kursustest oli edukamana III kursus alles neljandal kohal.

Meesteturnniril panid tippmängijad asjad paika. «Tartu Gaasi» üks põhimängijaid Valmo Kriisa koos Andres Ottenderiga «Omadest Poistest» juhtisid KKT III kursuse meeskonna esikohale. Liidritele assisteerisid Jaak Vahi, Aivar Schütz, Peep Kivileht, Imre Ilves, Raivo Simson, Andres Pallon, Mait Kuusik, Meelis Pastak. Võitjatele järgnesid KKT I kursus, õigusteaduskond ja matemaatikateaduskond.

Võistluste korraldus lasus üliõpilaste õlgadel, peakohtunik oli Kalle Kollin (KKT 4.)

«Mälestusturniir»

Omaaegse TÜ sportmängude kateedri juhataja (1945-1961) ja Eesti võrkpalli koondnaiskonna treeneri Aleksander Rünga mälestusturniir oli Ujula tänava spordihoones. Segavõiskondi oli 15. Esikoha said Eesti meistrisarja kogemustega mängijad «Fortuna» meeskonnast ja «Prospordi» naiskonnast. Teise koha sai TÜ esindus, kolmanda «Fortuna» ja «Stella» ühisvõistkond.

Meeste turniiril oli 6 võistkonda. Tulemused: 1. TÜ, 2. Tallinna «Liider», 3. Tartumaa «Fortuna».

Turniir oli mõeldud rahvusvahelisena. Kohale tuli ainult Šiauliai esindus (mullune võitja). Tulemata jäid mullused esinejad sakslased, hollandlesed, soomlased. Tundub, et Eestit külastatakse vaid korraks ja uudishimu rahuldamiseks. Pidav suhtlemine Euroopa ääremaaga on tudengitele liiga kulukas.

INFO! INFO! INFO!

Prantsuse keele õppimine Prantsusmaal

Kultuuri- ja Haridusministeeriumi välissuhete osakond annab teada, et **Rambouillet Rahvusvahelises Instituudis** on prantsuse keele kursused mitmele tasandile (kaasa arvatud 0-st) ja kestavad üks, kaks, kolm või kuus kuud. Ühekuulise kursuse hind nelja inimese jaoks neljainimese toas (koos hommiku-, lõuna- ja õhtusöögiga) ning 25 õppetunniga nädalas on 6350 FRF ehk umbes 14 000 krooni.

Rambouillet' aadress on:
Etudes Francaises,
Chateau du Vieux- Moulin,
78120 RAMBOUILLET
FRANCE
Tel. 8–10–33–1–30–41–100–00
Fax 8–10–33–1–34–85–73–12

Täiendavat infot saate ka Prantsuse Kultuurikeskusest, Kuninga tn. 4, tel. 449 505

Õpetatud Eesti Seltsi

1108. koosolek on kolmapäeval, 19. aprillil kl. 16. 15 klassikalise muinasteaduse muuseumis. Kavas doktorant **Hiromi Komori** eestikeelne ettekanne «Baltimaade ja Skandinaavia uuringutest Jaapanis».

«Tiibeti budistlikust psühholoogiast ja psühhoteraapiast»

Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi korraldusel toimub **neljapäeval, 20. aprillil kl. 17** ajaloomuuseumi rõdusaalis Kopenhageni Ülikooli ja Kuningliku Raamatukogu Tiibeti osakonna juhataja Ph. D. Tarab Tulku avalik loeng **«Tiibeti budistlikust psühholoogiast ja psühhoteraapiast».** Loeng on vaba kõigile huvilistele.

Magistrieksam võõrkeeles

toimub 4. mail kl. 10:
(inglise keel Tähe 4- 207, saksa keel Tähe 4- 155).

Erialane kirjandus tuua hiljemalt 2. maiks keelekeskusse (keeltemaja ruumi 313), registreerimine samas.

Keelekeskus

Külalisloengud

etnoloogia õppetoolis 18.- 22. aprillini. T, K, N, R 16- 18, L 10- 12.

(Lossi 2- 407). Professor Karl Roth. «The Study of Materia Culture», «German Folklore».

Esinevad Åbo Akadeemia meeskoor ja naiskoor

Pühapäeval, 16. aprillil kl. 18 on Tartu Ülikooli aulas Åbo Akadeemia meeskoori Brahe Djäknari ja naiskoori Florakören kontsert.

Kavas soome klassikaline ja nüüdisaegne muusika (L. Madetoja, A. Sallinen, J. Sibelius, E. Rautavaara) ja V. Tormis. Lisaks sellele tuleb ettekandele erinevate rahvaste rahvamuusikat.

Koori dirigent on Ulf Långbacka.

Vaba parooliga STN-i andmebaasidesse

25. ja 26. aprillil toimub raamatukogu andmebaaside ruumis (320) järjekordne praktiline seminar. Vaba parooliga saab taha otsinguid **«Science and Technology Network»** andmebaasides STN-i Baltikumi esindaja juhendamisel.

Lugupeetud teadlased, doktorandid, magistrandid ja diplomandid. Teil avaneb võimalus oma töö tegemiseks leida värskeim ja ammendav kirjandus. Eriti peksid seda võimalust kasutama need, kes pole saanud piisavalt materjali **«Current Contensi»** ajakirjadest.

STN-i andmebaasid (neid on ligi 200) hõlmavad arvutiteadust, bioloogiat, geoloogiat, farmakoloogiat, füüsikat, inseneriteadust, keemiat, matemaatikat, majandust, meditsiini jm.

Osavõtuks on vaja eelnevalt registreerida enne 23. aprilli tel. 435 417 (arvutiandmebaasid), kella 9-20-ni.

Alla Saari,
raamatukogu infoosakond
tel. 432 467, 435 417

✿ ✿ ✿

VÄRVILIST KEVADET!

✿ ✿ ✿

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241,
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 7023. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 15 (1790)
REEDE,
21. APRILL 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

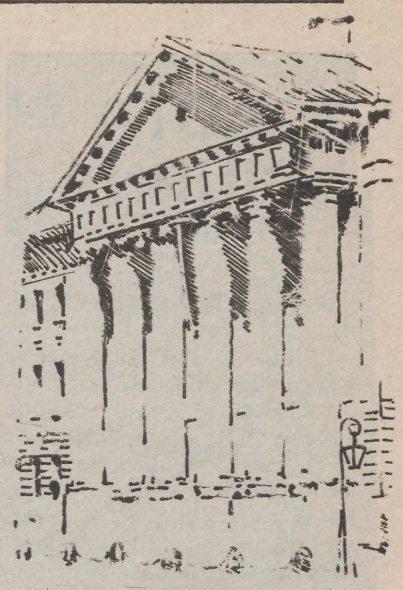

Tudengilaul '95

Veel kord on võimalus oma laulupidu maha pidada 27. aprillil kl. 20 EPMÜ aulas. Mängureeglid on endised. Osa võtma kutsume tudengeid kõigist kõrgkoolidest. Saatepillid olgu ainult akustilised. Viimane aeg registreerimisks on 26. aprillil kl. 12-18 Tähe tn. 4, ruum D-057 (söökla kõrval). Samas lepime kokku mikrofoniproovi ajad. Infot saab tel. 479 358. Kui tahad olla parim, loo ise hea laul!

Toimkond

Teatejooks kostümeeritud võistkondadele!

Laupäeval, 29. aprillil kl. 14 Raekoja platsil.

1. Klopsi kokku oma võistkond 6-st näost.
2. Vali teatepulgaks oma võistkonda kõige enam iseloomustav asi, olend või muu säärane.
3. Registreeri tund enne algust kohapeal.

Kummipaadiralli Emajõel Kaunase ees

Laupäeval, 29. aprillil kl. 16.

* Kõikide kummist ujumisvahendite ülevaatus ja võistkondade registreerimine pool tundi enne algust kohapeal.

Päästevest kaasa! Ilma starti ei lubata!

Rektori käskkirja nr. 353535

kohaselt on kõik Tartu tudengid kohustatud ilmuma Rae platsile aprillikuu viimasel laupäeval kella poole üheks peale lõunat. Seoses TUDENGILAADAGA, käsin:

1. Tassida kohale kõik mõeldav ja mõeldamatu, pruugitud ja pruukimatu, uus ja vana, omatehtud ja varastatud, mis kõlbab maha müüa ja vahetada.
2. Äritseda soodushindadega.
3. Sööta, joota ja lõbustada kaastudengeid ja linnarahvast.
4. Käskkirja sisu levitada kõigile pimedatele muusikutele, kurtidele lauljatele, jalututele tantsijatele.

Teisipäeval, 25. aprillil

Kl. 11	AIESEC-Tartu ja Raepanga ühisprojekt «Rahapäev».	Inseneride Maja, Veski tn. 2
Kl. 17.45	Kevadpäevade lipu «õnnistamine», maskoti väntsutamine, paraad ja ilutulestik.	Füüsikahoone ees, Tähe tn. 4
Kl. 18-19	SUUR PILETILAAT. Laadal piletid odavamad, pärast kallimad!	Füüsikahoone fuajees
Kl. 18	Tartu Lasteteatri etendus täiskasvanuile S. Becketi «Lõppmäng».	Tartu Lasteteatris Jaama tn. 14
Kl. 19	Etendus «Pisuhänd». Tudengitele piletihinnad poole odavamad.	«Vanemuise» väikeses majas
Kl. 21	Õhtu Tudengiklubis. «Kaunimad aastad Su elus». Programmis H. Kaljujärv, R. Simmul, A. Dvinjaninov, J. Lumiste, T. Lunge. Tantsuks «New Metronomic Band».	Tähe tn. 3
Kl. 21	Väikeste lõõtspillide ühing — Marko Matvere ja teised.	B. F. G. klubis Tuglase tn. 7
Kl. 22	Biitlomaania.	EPMÜ klubis
Kl. 22	Tudengikohvik fännidele, Party ansambliga «The Speculative Rock'n'Roll Band».	Narva mnt. 27

Kolmapäeval, 26. aprillil

Kl. 11	Stuudioteater «Minerva» lasteetendus «Koll Kustav ja rott Plotu».	Sõbra Majas, Kalevi tn. 24
Kl. 16	Kevadpäevade vabaõhuklubi «Perela» avamine.	EPMÜ klubi terrassil
Kl. 19	Etendus «Second-händ». Tudengitele piletihinnad poole odavamad.	«Vanemuise» väikeses majas
Kl. 21	Õhtu tudengiklubis. «Laulud elust ja armastusest». Programmis D. Klas, O. Viikholm, A. Bachblum, M. Trink, J. Alavere. Õhtu lõpeb tantsuga.	Tähe tn. 3
Kl. 21	Ansamblid «Untsakad» ja «Alle-aa».	B. F. G. klubis
Kl. 22	Diskoöö-Neofoobia.	EPMÜ klubis
Kl. 22	Tudengikohvik fännidele. Iiri paab «Karm Jänes» ansambliga «O'Lalla»	Narva mnt. 27.
Kl. 22	Ansambel «Singer-Vinger».	«Sõbra Majas»

Neljapäeval, 27. aprillil

Kl. 18	Jüri kooliteatri etendus. V. Luik «Koera sünnipäev».	Otto teatris
Kl. 18	Lõuna-Eesti Itaalia Seltsi aprllikarneval.	Tartu Tamme Gümnaasiumis, Tamme pst. 24
kl. 20	Nõmeteater esitab E. Ionescu «Kiilaspäise kaunitari»	Otto-teatris
Kl. 20	Laulukonkurss «TUDENGILAUL'95».	EPMÜ aulas
Kl. 21	Õhtu tudengiklubis. Eesti tantsumuusika läbi aegade».	Tähe tn. 3
Kl. 21	Mike Ortiz-ehtne indiaanlane.	B. F. G. klubis
Kl. 22	Modern-Party. Priit Pihlap uue ansambliga.	EPMÜ klubis
Kl. 22	Tudengikohvik fännidele. «Kõvera kärsa kõrts» ansambliga «Untsakad».	TÜ kohvikus, Narva mnt. 27

Reedel, 28. aprillil

Kl. 19	EÜE laule «Murloolt», sekka rocki «Hendrik «Lätilt»»	B. F. G. klubis.
Kl. 20	Stuudioteater Minerva uuema aja farss «Abielumehest armukesepidaja».	Sõbra Majas
Kl. 21	Õhtu tudengiklubis. «Hirmsamad hetked su elus» Grupp «Lepad» ja meeskvartett «Viies ratas». Õhtu lõpeb tantsuga.	Tähe tn. 3
Kl. 22	Kantrisaluun.	EPMÜ klubis
Kl. 22	Tudengikohvik fännidele. Cafee «Rendez-Vous», Erkki Otsman ja sõbrad.	TÜ kohvikus, Narva mnt. 27.
Kl. 22	Stiilipidu «COUNTRYSITY» «Kolme kanjoni saluun», mängupõrgu, lõbumaja, fort «Must päike», indiaanireservaat, pangaröövlid ning kullaotsijad, tants ja tagaajamine-ehk metsiku lääne tuhat toimetust sajas nurgas. Tantsuks «Justament».	Füüsikahoones

Laupäeval, 29. aprillil

Kl. 13	TUDENGITE AASTALAAT. Laadapalagan, loterii, päevapiltnik. Bändid, pundid, moosekandid, kerjused ja muidu sandid.	Raekoja platsil
Kl. 14	Teatejooks kostümeeritud tudengivõistkondadele.	Raekoja platsil
Kl. 14	TÜ etnograafiaansambel «Lakstigal».	Kesklinna Kaubahalli ees
Kl. 16	KUMMIPAADIRALLI Emajõel.	«Kaunase» ees
Kl. 17	TÜ Akadeemilise Naiskoori 50. sünnipäeva kontsert.	TÜ aulas
Kl. 21	Õhtu tudengiklubis. Kupleeõhtu Peeter Kaljumäega. Õhtu lõpeb tantsuga.	Tähe tn. 3
Kl. 22	Telemaja.	EPMÜ klubi
Kl. 22	Tudengikohvik fännidele. Intellektuaalrocki õhtu ansamblitega «Lavender», «Ääremaa», ja «V. V. Projekt».	TÜ kohvikus, Narva mnt. 27

Pühapäeval, 30. aprillil

Kl. 12	Laste «Rattatuur '95» (võiduajamine kuni 5-aastastele kolmerattalistel sõiduriistadel).	Tähtveres
Kl. 20	Tantsuetendus «Volbriõhtu tantsud».	Vanemuise väikeses majas
Kl. 21	VOLBRIPIDU LAULU, TANTSU JA ÕLLEGA. Tartu Akadeemilise Meeskoori ja ansambel «MTJ» ühisooper «Kolm kella». Tantsumöll ansambliga «Kukerpillid». Loominguline kollektiiv «Beer Covery». Kõigile tulijatele tops õlut tasuta. Volbrilõke Emajõel.	Tartu Turuhoones
Kl. 24	Volbriöö karneval.	EPMÜ klubis

Peakorraldaja Tartu Ülikooli Klubi ja Kultuuriklubi

Kohtumiseni kevadpäevadel!

ACTA DIURNA

* 17.—20. aprillini oli rektor prof. Peeter Tulviste visiidil Lundis.

* 17.—23. aprillini on raamatukogu uudiskirjanduse saalis näitus ülikooli kirjastuse trükikoja 1994. ja 1995. aasta **trükistest.**

* 18.—24. aprillini pidas ajaloo õppetoolis loenguid prof. **Klaus Roth** Müncheni Ülikoolist.

* 18. aprillil oli **täienduskoolituse keskuse infopäev.**

* 18. aprillil toimus geograafia instituudis seminar **Intergraph tarkvara MGE Terrain Modelleri kasutamine maastikuökoloogias** (esines Krista Mölder).

* 19. aprillil kutsuti **sekretäride ametipäeva** puhul kokku ka kõik endised ja praegused rektoraadi sekretärid.

* 19. aprillil jätkusid Eesti Rahvusraamatukogus **ülikooli loenguid humanitaar- ja sotsiaalaladelt. Prof. Helmut Piirimäe** pidas loengu ajaloo eetikast.

* 20. aprillil lõppesid **edustuse valimised.**

* 20.–21. aprillini tähistati **tervishoiu instituudi saja-aastast tähtpäeva.**

* 23. aprillil kl. 11.15 on **jumalateenistus** ajaloomuuseumis.

* 25.—27. aprillini ajalooosakonnas **dr. Sirkku Pihrmani** (Turu ülikool) loengud «Lääne- ja Põhja-Euroopa arheoloogia 20. sajandil».

* 25.—30. aprillini toimuvad **kevadpäevad.**

* 26. aprillil kohtuvad ülikooli juhtkonnaga **Järva maavalitsuse esindajad.**

* 26. aprillil külastab ülikooli **Stockholmi Ülikooli rektor.**

* 26. aprillil peab TÜ **loengute sarjas Eesti Rahvusraamatukogus** kl. 16.15 loengu «Etniliste konfliktide lahendamise strateegiad» dr. Raivo Vetik.

* 26.—27. aprillini kl. 10—17 odavate raamatute müük raamatukogu õppekirjanduse lugemissaali juures.

* 27. aprillil kl. 14 **TÜ teabepäev Tartu güididele.**

* 27. aprillil kl. 9 **konverents «Investigative Reporting in Post Soviet Estonia»** ajaloomuuseumis.

* 27.—28. aprillini on ülikoolis **Münsteri Ülikooli rektor.**

* 27.—28. aprillini on Inseneride Majas **rahvusvaheline konverents üleminekumajanduse finantsprobleemidest.**

* 29. aprillil toimub aulas **Tartu Ülikooli Akadeemilise Naiskoori juubelikontsert.**

19. aprillil oli sekretäride päev

Rektoraadis oli sel päeval tavapärasest rohkem sekretäre — sinna olid kutsutud varasematel aegadel lühemat-pikemat aega töötanud rektorite ja prorektorite sekretärid.

Vastuvõtt rektoraadis, tutvumine ülikooli praeguse töökorraldusega, ühine kohvilaud — see aitab lähendada sekretäriametit pidavat ja pidanud nooremat-vanemat põlvkonda.

Juuresolev foto peaks äratundmisrõõmu pakkuma paljudele ülikooli töötajatele.

Esimeses reas vasakult endised sekretärid Tiia Kalaus, Irene Tüür, Benita Vissel ja Kiira Loit. Tagareas vasakult praegused sekretärid Lehti Pilt, Katre Pirnipuu, Aive Zirk ja Leelo Kriisa.

EDUARD SAKI foto

Ülikooli trükiste näitus

Raamatukogu uudiskirjanduse lugemissaalis avati esmaspäeval väljapanek «Tartu Ülikooli trükikoja trükised 1994—1995».

Avamisel ütles ülikooli kirjastuse direktor Mart Orav, et välja on pandud trükised, mis on valminud nii ülikooli kirjastuses, kui ka ülikooli trükikojas, samuti need, mis ainult ülikooli trükikojas trükitud. Osa trükiseid on valminud väljaspoolt ülikooli tellijatele. Kirjastus tahab taolise väljapaneku igal kevadel üles panna. Viimase kahe aasta jooksul valminud trükised on tehtud veel vanade masinate ja vana tehnoloogiaga, kuid vaatamata tingimustele on kaunilt kujundatud raamatuid. Dissertatsioone on näha nii vanas kui uues kujunduses.

Tallinnas oli koos EKAL-i Universitas üldkogu

29. märtsil toimus Tallinnas Eesti Kõrgkoolide Ametiühingute Liidu Universitas üldkogu istung, mille töös osales ka Tartu Ülikooli ametiühingukomitee delegatsioon, kuhu kuulusid ALEKSANDER JAKOBSON, KERSTI MEIESAAR, LJUDMILA DUBJEVA, TEET UUSTARE ning allakirjutanu. Päevakord oli tihe ja nii kestis üldkogu istung planeeritust mõnevõrra kauemgi.

Kõigepealt kuulati ära Universitase aastaaruanne. Kuna kõrgkoolidesse olid sellekohased materjalid juba varem laiali saadetud, piirdus **juhatuse esimees TOIVO ROOSIMAA** aruandest lühiülevaate andmise ning täiendavate kommentaaride lisamisega. Siiani on põhiliselt tegeldud palgaprobleemidega. TALO kaudu on Universitas seotud seaduste väljatöötamisega. Asutamisel on oma infosüsteem. Rohkem tähelepanu tuleks osutada täiend- ja ümberõppe korraldamisele. Samas ei võimalda Universitase eelarve palgata täistöökohaga juristi. See probleem on esialgu lahendatud ajaliselt sõlmitavate lepingutega. Koostööd tehakse mitme välisorganisatsiooniga, selles osas on arenguruum eriti suur. Seni on arendatud suhteid eelkõige rootslastega, kelle abi on seisnenud mitmesuguste kursuste korraldamises. Nii on näiteks suveks kavandatud palgatemaatikat puudutav seminar. Probleeme on mitmeid, sest lisaks üldistele kitsaskohtadele lisanduvad üksikute kõrgkoolide omad — lahtikirjutamata on näiteks ametiühingute kaasotsustamisõigus palgaküsimustes. Samas oleks aga kohatu mainimata jätta tõsiasja, et ühistegevus Universitase kaudu on toonud märgatavalt kasu, näiteks tulemuslikud palgaläbirääkimised. Ühiselt jõuti seisukohale, et TALO ja EV Valitsuse vahel alanud palgaläbirääkimistel tuleb 1996. aastal kokkuleppesse kirju-

Järg 4. lk.

TÜ NÕUKOGUS

31. MÄRTSIL

(Algus UT–s nr. 12, 7. aprill)

1994. AASTA FINANTSMAJANDUSTEGEVUSE ARUANNE

Eelmise aasta finantsmajandustegevuse aruannet kommenteerisid prorektorid Jaak Aaviksoo ja Riho Illak.

Prof. Jaak Aaviksoo tõi välja ülikooli tulud ja kulud. Suurimad eelarvelised laekumised olid haridussummadest (88 miljonit) ja Teadusfondist (14 miljonit). Need summad jaotatakse teaduskondadele ja teaduskonnavälistele allüksustele. Eelarvelisi laekumisi oli kokku 108 919 000, eelarvevälisei 20 267 900 krooni. Eelarvelised kulud moodustasid kokku 106 814 200 ja eelarvevälised 18 769 200 krooni. Ligi 5-miljonilise ülejäägi moodustasid põhiliselt rahalised vahendid ja laos arvel olevad vahendid. Hariduseelarve jääk on selles 620 500 krooni. Suurema osa moodustab aasta lõpul reservina laekunud Lossi tänava hoone ehituse raha, mille realiseerimisega oli raskusi. Põhilise ülejäägiosa – 3,8 miljonit moodustasid eelarvevälised laekumised, mis ei olnud enamasti ülikooli administratsiooni käsutada, vaid erinevate finantseerimissubjektide (rahvusvahelised projektid, Teadusfondi grantid jt.) kasutada. Raha kasutamata jätmisele juhtis ülikooli tähelepanu ka Teadusfondi nõukogu. See ei olevat küll juhtkonna, vaid grantisaaja ja Teadusfondi probleem, kuid vajab siiski lahendamist (küsimus oli kõne all ka finatsmajandustegevuse arutelul TÜ Valitsuses – vt. UT nr. 10, 24. märts k.a.).

Majanduspoole kuludest ja tuludest kõneldes ütles prorektor Riho Illak, et näiteks küttekulusid läks plaanitust vähem, kuna ei osatud kulutusi nii täpselt ette näha. Kulusid vähendas soojamõõturite ülespanek ning 1993. aastal oli rohkem ette makstud. Samal ajal suurenesid aga sidekulud peaaegu kahekordselt.

Ehitusjaoskonna töö püütakse viia turumajanduse alustele, s.t. tasustamist vastavalt töötegemisele. Peainseneriteenistuse kulud olid samuti suuremad, sest TÜ osales Toomemäe hoonete elektriküttele üleviimise ühisprojektis.

Mõnevõrra on suurenenenud ka puhastus– ja korrastustöö summad, sest järjekindlalt on püütud üle minna puhastusfirmade teenuste kasutamisele (Ujula t. ja Jakobi t. võimla, Tähe 4, raamatukogu). See on ennast õigustanud.

Kapitaalehituse ja –remondi tähtsaima objekti Lossi t. humanitaarteaduste hoone summad saadi riigi lisaeelarvest ja valitsuse reservfondist. Ehitajaga sõlmiti pooleliloniline leping just samal päeval.

Kapitaalremondis oli üle 30 objekti (peahoone, raamatukogu, Näituse 20, Vanemuise 46, Kääriku jt.).

Professor Atko Virut huvitas, kuidas ülikoolis on organiseeritud audiitortegevus. Prorektor Jaak Aaviksoo vastas, et see veel puudub. Riigiasutusena tegutsedes peaks ülikooli ka kontrollima. Siiani pole keegi väljastpoolt korralikult kontrollinud, mis ei ole õige. Riigikontrolli poole on pöördutud, kuid neil ei ole praegu selleks aega ja jõudu olnud. Ülikoolil on kavas hakata välja töötama oma raamatupidamiseeskirju. Sisse tuleks seada ka sõltumatu audiitorsüsteem. Avalik-õiguslike juriidiliste isikute (nagu ülikool TÜ seaduse järgi nüüd on) raamatupidamise korraldust aga veel ei ole.

Majandusteaduskonna dekaan prof. Janno Reiljan tegi ettepaneku kaasata näiteks mingi ehitus– või remonditöö vastuvõtmisse ka vastavas hoones tegutseva allüksuse esindaja.

Nõukogu kinnitas eelmise aasta finantsmajandustegevuse aruande.

KORRALISE PROFESSORI VALIMINE

Diferentsiaal– ja integraalvõrrandite korraliseks professoriks valiti rakendusmatemaatika instituudi dotsent, füüsika–matemaatikakandidaat **Arvet Pedas.**

ÜLIKOOLI KINNISVARAD

Kinnisvaradest tegi ülevaate ülikooli kinnisvaraosakonna juhataja kt. Carmen Merzin. Tartu Ülikooli seaduse järgi on ülikoolil õigus omada vara, mis oli ülikooli omandis enne 1940. aasta 16. juunit. Hiljuti asutatud osakonnal tuleb esmalt kindlaks teha, mis millal ülikooli omanduses oli ja kellele kuulub vara praegu. Ülikooli varad kinnistati EV Tartu Ülikooli seadusega 21. juulil 1925. Seadus tunnistas ülikooli järjepidevust ega vaidlustanud eelmiste võimude ajast pärinevaid varalisi õigusi.

Näiteks paragrahv 112 sätestas, et ülikooli omanduseks läheb kogu endise Vene keiserliku Jurjevi ja Saksa okupatsiooniaegsete võimude poolt avatud ülikooli kinnis– ja vallasvara. «Eriti kuulub Tartu Ülikoolile tema igaveseks omanduseks kingitud Tartu kindluse, Toomemäe ja rootsi kiriku ase, ühes kõigi nende juurde kuuluvate varandustega, maha antud osa, mis on antud Tartu linna kätte. Samuti läheb Tartu Ülikooli omanduseks Maarja mõis, Raadi mõisa süda ühes sealasuvate hoonetega, Kastre–Peravalla metsandik ja Saaremaal Kuusnõmme mõisa süda ühes sealasuvate hoonetega, eraldatud mereranniku ja saarekestega».

Varade valitsemine kuulus ülikooli nõukogu võimkonda. Kõik ülikooli varad olid maksuvabad. Praeguses TÜ seaduses mingisuguseid soodustusi ei ole ette nähtud.

Ühekordselt reguleeris ülikooli varalisi suhteid ka 1938. aastal TÜ Instituutide Hoone (praegune keemiahoone) ehitamiseks kinnisvara võõrandamise seadus, mille alusel sundvõõrandati dr. Kengsepa maja praeguse keemiahoone asukohal.

Huvitav on teada, et peale TÜ omaaegse seaduse järgi ülikoolile kuulunud maakohtade (Kuusnõmme Saaremaal, kuhu rajati ülikooli bioloogiajaam; Kastre–Peravalla metsandik, Raadi mõis) kohustati 1947. aastal ENSV Ministrite Nõukogu määrusega Tartu Linna Täitevkomiteed ülikoolile üle andma Ilmatsalu turbaraba (36 ha) koos sinnakuuluva tööliste ühiselamuga.

Tartu linnas oleks ülikoolil õigus tagasi saada 23 kinnistut, millest paljud objektid kuuluvadki ülikoolile või naaberkõrgkoolile. Nii näiteks ostis ülikool 1911. aastal Veski t. 6 hoone (kliinik), milles praegu asub EPMÜ klubi.

Ülikool andis oma maid ka põlisrendile (obrok) Toomemäe ümbruses ja Maarjamõisas. Toomel oli umbes 67 ja Maarjamõisas 16 krunti. Praegu kehtivate seaduste järgi põlisrendi krunte omanikele ei tagastata.

Prorektor Jaak Aaviksoo juhtis tähelepanu TÜ seadusele, milles on öeldud, et Vabariigi Valitsus annab ülikoolile tasuta üle need varad, mida ülikool taotleb ning mida on

Järg 3. lk.

Tartu linn ja ülikool Turu linnas ja ülikoolis

10.–13. aprillini viibisid Turus Turu linnavalitsuse, ülikooli ning üliõpilaskülafondi külalistena Tartu linnavolikogu esimees Ants Veetõusme, TÜ haldusprorektor Riho Illak, rektori abi Ene Seidla ja TÜ Üliõpilasküla direktor Andres Kask. Kolme päeva jooksul tutvuti Turu üliõpilasküla majandusmudeliga, ehitus– ja kliendipoliitikaga. Teisalt oli visiit jätkuks veebruaris Tartus toimunud Turu ja Tartu linnade ning ülikoolide juhtide ühisseminarile «Linna ja ülikooli koostöö». Selle seminari Soomepoolseks algatajaks oli muuhulgas Turu Üliõpilaskülafondi tegevdirektor Mikko Sedig. Delegatsioon viibis vastuvõtul Turu linnavolikogu esimehe Jukka Mikkola ning linnapea Armas Lahoniity juures.

Tartu on ülikoolilinn ja üliõpilane on linnakodanik. Selline on üliõpilaste olmeküsimustega tegeleva linna ja ülikooli ühiskomisjoni veendumus. Komisjon on Tartu linnavolikogu esimehe Ants Veetõusme juhtimisel töötanud 5 kuud.

Praeguse üliõpilasküla kinnistute olukord on kriitiline, praegune ettevõttevorm — ebaseaduslik. Muutusi on oodatud kaua.

Nüüdseks on jõutud veendumusele, et ülikool kui õppeasutus ei peaks tegelema eluaseme üürimisega. Kõne all olnud võimalikest arenguteedest peetakse sobivaimaks Turu Üliõpilaskülafondi ettevõttevormi ja majandamismudelit. Turu Üliõpilaskülafond tegutseb 1969. aastast ja on Põhjamaade edukaimate hulgas. Üliõpilaskülafondi juhatuses ja volikogus on kõige rohkem linna esindajaid, kõikide kõrgkoolide ja ametikoolide üliõpilaskonnad ja õpilaskonnad valivad oma esindaja. Fondi loomise eesmärgiks on olnud linna ja riigi toetus: linn on kinkinud maad, riik annab madala protsendiga pikaajalist laenu ning toetab üliõpilast üüri maksmisel.

Ene Seidla

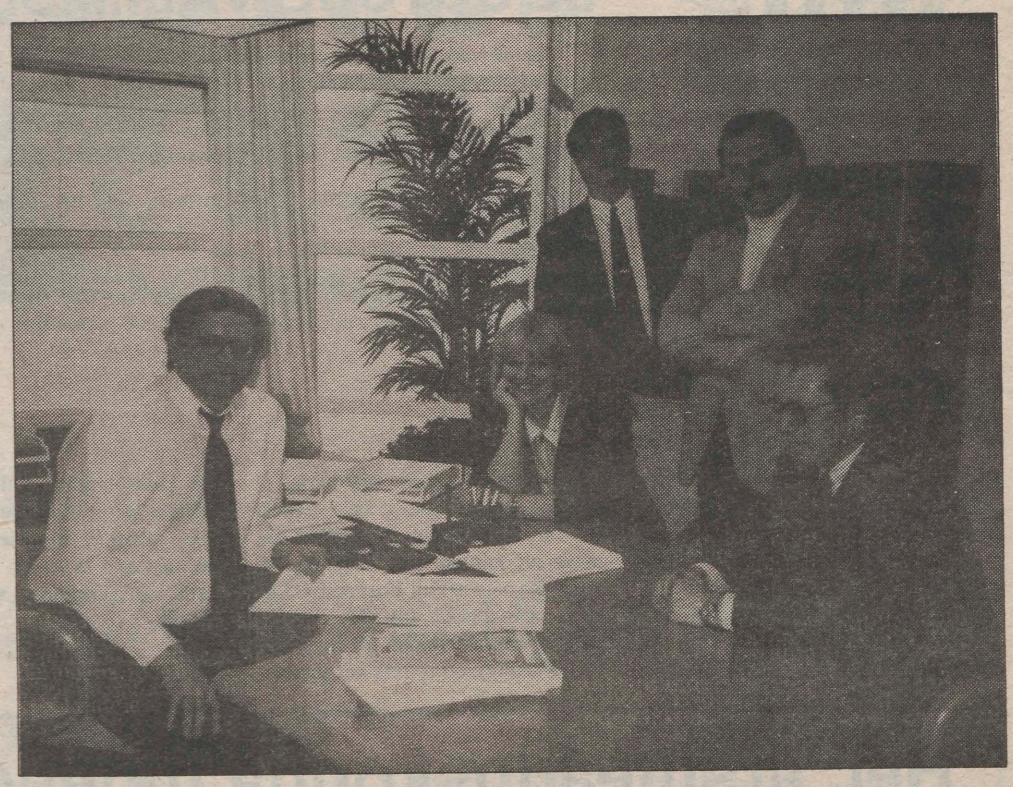

Turu üliõpilaskülafondi tegevdirektor Mikko Sedig (vasakul) ja tartlased Ants Veetõusme, Riho Illak, Andres Kask ning Ene Seidla.

TÜ nõukogus

31. märtsil

Algus 2. lk.

ülikooli omandisse võimalik üle anda ning mis on ülikoolile vajalik tema põhikirjas sätestatud ülesannete täitmiseks. Nii et kõigepealt on vaja üldse otsustada, mida ülikool tagasi saada soovib ning kindlaks teha nende objektide kulud ja tulud. Milliseid objekte on aga ülikoolile võimalik tagasi anda, on ilmselt Vabariigi Valitsuse otsustada.

Ta ütles, et peale kinnisvara on ülikoolist ära viidud kaarte, arheoloogiakogusid jm., mille kohta peab oma seisukoha võtma ka ülikooli nõukogu. Rektori arvates peab ülikool huvi tundma ka nende varade vastu, mis rektor Edgar Kant sõja lõpul kaasa viis. Prof. Paul Varul lisas selgituseks et omandireformi aluste seaduse järgi tagastatakse vara rohkem füüsilistele isikutele, vähem juriidilistele isikutele. Samuti ei tagastata maid, kuhu on uued hooned peale ehitatud, hooneid, millele on üle 50% juurde ehitatud jne. Valitsusel on üsna suur otsustusõigus, tagastamata saab jätta kultuuri– ja sotsiaalobjekte.

Prof. Jaak Aaviksoo rõhutas, et praegu veel ülikoolil mingit vara ei ole, kõik on riigi vara ning et tagasitaotlemisotsused tuleb teha väga mõistlikult.

TARTU ÜLIKOOLI PÕHIKIRI

Põhikirja projekti valmistas ette rektori käskkirjaga moodustatud komisjon (esimees prorektor prof. Jaak Aaviksoo, arstiteaduskonna dekaan prof. Ants Peetsalu, bioloogia–geograafiateaduskonna dekaan prof. Toivo Maimets, õigusteaduskonna dekaan prof. dr. Peep Pruks ja ülikooli jurist Heiki Kuningas).Ettevalmistusest tegi ülevaate komisjoni esimees prof. Jaak Aaviksoo.Tarvidus uue põhikirja järele tuleneb otseselt ülikooliseadusest ja TÜ seadusest, rääkimata erinevatel tasemetel tunnetatud vajadusest ülikooli tegevuse kindlama juriidilise korrastamise järele. Seaduse kohaselt tuleb põhikiri viia kooskõlla kehtivate seaduste ja teiste õigusaktidega. **Arvestades põhikirja tähendust ülikooli tegevusele tuleb selle koostamist pidada ülikooli käesoleva arenguetapi olulisimaks ülesandeks.**

Projekti juurde lisatud seletuskirjas on öeldud, et tööks oli vähe aega – veidi vähem kui kolm nädalat muu töö kõrvalt. Ülesanne oli raske ka seepärast, et kehtivas seadusandluses on vastuolusid. Ebapiisavalt on seni läbi töötatud ülikooli sisemine korraldus, samuti riiklik (kõrg)haridus– ja teaduskorraldus.

Nõukogus esimesele lugemisele tulnud põhikirja projektile oli saabunud parandus– ja täiendusettepanekuid veel 11–lt isikult.

Nõukogu otsustas jätta esitatud projekti järgneva arutelu ja uue põhikirja väljatöötamise aluseks.

Põhikirja projekt koosneb seitsmest peatükist: üldsätted; juhtimine (nõukogu, rektor, prorektor, valitsus); struktuur (teaduskond, osakond, instituut, keskus, interdistsiplinaarsed üksused); haldus–majandusstruktuur; ülikooli asutused; õppekorraldus; liikmeskond (professuur, dotsent, lektor, assistent, õpetaja, teadustöötajad, õppejõudude ja teadustöötajate valimine konkursi korras, üliõpilaskond); vara ja finantseerimine; järelevalve, aruandlus ja kontroll. Põhikirja struktuur järgib TÜ seaduse struktuuri.

Järgnevalt **arutatigi** projekti peatükkide kaupa.

Majandusteaduskonna dekaan prof. Janno Reiljan leidis, et valimiskomisjonides puuduvad **üliõpilased.** Komisjoni esimees nõustus, et üliõpilaste osa on nõrgalt läbi töötatud, sest tudengitega võeti kontakti liiga hilja. Üliõpilaskonna valitsuse esimees Andres Salu arvates peaks ka ülikooli valitsusse üks üliõpilaskonna esindaja kuuluma.

Seoses prof. Jaan Miku küsimusega õpetajate kutsetunnistustega, mida ülikool välja annab, arvas prof. J. Aaviksoo, et ülikooli akadeemiline õpe katab nii teadusliku õppe kui ka kõrgema kutseõppe (teadus– ja kutsekraadid), kuid et põhikirjas võiks olla ära märgitud ka nii **nii kutse– kui ametiõpe.**

Praeguse projekti kohaselt kuuluvad **TÜ nõukogusse** rektor, prorektorid, ülikoolis töötamist jätkavad endised rektorid, teaduskondade ja üliõpilaskonna poolt valitud esindajad, kusjuures nõukogu otsusel võiks sinna valida ka ülikooli asutuste esindajaid. Iga teaduskonna esindajaist peaksid vähemalt pooled korralised professorid olema. Prorektori sõnul on nõukogu roteeruv ning **dekaanid** ei ole *ex officio* selles praegu sees. Ühes kirjalikus ettepanekus olevat soov, et nõukogusse ei peaks kuuluma kedagi peale korraliste professorite. Prof. Janno Reiljani arvates on dekaanide nõukogusse mittekuulumine teaduskondadele kahjulik. **Probleem on siin selles, et dekaan valitakse kolmeks, nõukogu liikmed aga kaheks aastaks.** Ta tegi ettepaneku seda korda muuta. Füüsika–keemiateaduskonna dekaani prof. Jüri Tamme meelest jääb nõukogu aastaks ilma uue dekaanita, juhul kui valiti uus dekaan ning vahepealseid nõukogu valimisi pole. *Rector emeritus'*e Jüri Kärneri arvates on aeg professorite võimu kärpima hakata, s.t. et nõukogus peaksid olema esindatud kõik grupid.

Prof. Ain Heinaru toetas **nõukogu juurde alaliste komisjonide moodustamise** ideed.

Teaduskonna nõukogu koosseisu kohta arvas prof. Janno Reiljan, et kui korralised professorid moodustavad rohkem kui poole sellest, siis peaks ühe professori lahkumisel nõukogust välja arvama ka ühe mitteprofessorist nõukogu liikme. Teaduskonna nõukogu moodustamisel peaks rohkem sõnaõigust olema teaduskonnal endal. Kehakultuuriteaduskonna dekaan dots. Mati Pääsuke toteas tema ettepanekut.

Professuuri puhul juhtis prof. Jaak Aaviksoo tähelepanu sellele, et § 99 järgi ei ole ühisprofessorid TÜ professorid, sest neil ei ole ülikooliga sõlmitud töölepingut.

Prof. Atko Viru arvates ei ole mõttekas § 99 järgi ette näha kaht erinevat valimisprotseduuri (s.t. et esmakordsel valimisel läbib professori ametikohale kandideerija esmalt halibilitatsiooniprotseduuri).

Prof. Jüri Kärner tegi ettepaneku sisse viia **dotsendi** akadeemiline tiitel.

Nõukogu otsustas võtta arutatud projekti aluseks edasises töös põhikirja kallal, anda komisjonile nõukogu komisjoni staatus ning kohustas komisjoni projektiga edasi töötama. Nädala jooksul võis komisjonile esitada veel kirjalikke parandusettepanekuid ning põhikirja uus versioon tuli nõukogu liikmetele välja saata hiljemalt 21. aprillil. Nõukogu otsustab aprillikuu koosolekul nende muudatusettepanekute arvestamise, mida põhikirjakomisjon ei olnud arvestanud.

REGISTREERITI KORPORATSIOON

Nõukogu registreeris 1994. aastal taasasutatud üliõpilaskorporatsiooni **Arminia Dorpatensise.**

MAGISTRIKRAADI

andmise õiguse otsustas nõukogu anda germaani–romaani filoloogia osakonna nõukogule germaani–romaani filoloogia õppekavade alusel.

Õnnitleme!

UUDO REINO

16. aprillil täitus 60 aastat Eesti ühel juhtival lastekirurgil, Tartu Ülikooli kirurgiakliiniku dotsendil Uudo Reinol.

Uudo Reino oma selge, kõlava hääle ja huvitavate longutega on kõikidele arstiteaduskonna üliõpilastele ja täienduskursustel viibivatele praktiseerivatele arstidele üheks armastatumaks õppejõuks.

Uudo Reino on sündinud Tartus teenistujate perekonnas. Ta lõpetas Tallinna 10. Keskkooli ning 1959. aastal kiitusega Tartu Ülikooli. Pärast ülikooli lõpetamist töötas Räpina haiglas kirurgina ja peaarstina. Seejärel oli ta Moskva Arstide Kesktäiendusinstituudis ordinatuuris ja aspirantuuris. Aspirantuuri lõpetas meditsiinikandidaadi väitekirja kaitsmisega teemal «Soo määramine ja selle korrektsioon laste väliste ja sisemiste genitaalide anomaaliate puhul». Antud töö oli esimene selleteemaline endisaegses N. Liidus.

Alates 1966. aastast töötab juubilar Tartu Ülikoolis, kus igapäevaseks tööks on üliõpilaste õpetamine, haigete laste opereerimine, noorte kolleegide õpetamine ja juhendamine. Töö noortega on olnud Uudo Reinole alati südamelähedane, 10 aasta vältel oli ta ülikooli üliõpilaste teadusliku ühingu esimees.

Uudo Reino teadustööd hõlmavad lastekirurgia erinevaid probleeme, kõige enam lasteuroloogia vallas. Talle on antud 5 autoritunnistust, on avaldatud ligi 100 publikatsiooni. Praegu on Uudo Reino Balti Lastekirurgide Assotsiatsiooni ja Eesti Lastekirurgia Seltsi president ning Soome M. Sulamaa nimelise Lastekirurgide Seltsi liige.

Uudo Reino heatahtlikkus, optimism ja väsimatu energia on pälvinud enamiku patsientide ja õpilaste tänu. Soovime Uudo Reinole tervist ja edasist kannatlikkust nii oma patsientide ravimisel kui ka oma teadmiste jagamisel üliõpilastele ja kolleegidele!

Tartu Ülikooli kirurgiakliinik

Õnnitleme!

Assistent TEA– MAI TAMMARU õnnitleb 50. sünnipäeva puhul farmaatsia instituudi pere

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

EILE LÕPPESID EDUSTUSE VALIMISED

Teisipäevast neljapäevani oli tudengitel võimalik anda oma hääled edutuse viienda koosseisu kandidaatidele. Osales 11 nimekirja 164 kandidaadiga. Vaatamata segadustele nimekirjade registreerimisel ja protestidele oli huvi valimiste vastu üsna suur. Esimesel päeval käis valimas 341, teisel 686 üliõpilast. Kokku käis valimas 1021 üliõpilast, nii et osalusprotsent kujunes tänavu igati suuremaks.

Nimekiri nr. 1 sai 119 häält (kohti edustuses esalgsete andmete järgi — 3), nr. 2 — 117 (3), nr. 3 — 122 (3), nr. 4 — 87 (2), nr. 5 — 67 (2), nr. 6 —71 (2), nr. 7 — 27 (0), nr. 8 — 125 (3), nr. 9 60 (1), nr. 10 — 113 (3), nr. 11 — 113 (3).

Üliõpilaste üldarv on 7115 (valimisprotsent neist oli 14,35), valimisõiguslikke tudengeid (s.t. üliõpilaspileti omanikke) on 6306 (valimisprotsent 16,19).

Repliik!

Lugupeetud T. Eerme, H. Haamer, A. Kuris, M. H. Mutt, T. Vari, A. Viispert, M. Põldeots, M. Šein, J. Laineste ja A. Oppar.

Mind pani suuresti imestama eelmises UT– s (s. o. nr. 13– 14) avaldatud teie valimisnimekirja nimi– «Šindleri List». Ma ei taha olla moraalijutlustaja ega eelda, et tegu on mõnitamisega, kuid teades, kes oli O. Šchindler, teades, et see mees oli kantud oma väljapaistva tegevuse pärast Yad Vashemi «Õiglaste raamatusse» (muide, eestlastest sai ainsaks sellise au osaliseks Uku Masing), on selline kergemeelsus lausa kohatu. Schindleri nimi, mille taga on inimeste veri, ellujäämise küsimus, ning selle kasutamine, mis teie jaoks on mäng; nende kahe samastamine on vähemalt ebaeetiline.

Anton Weiss– Wendt,
stud. hist.

Hei, arstiteaduskonna tudeng!

Kuni 30. aprillini on Sul võimalik taotleda Harald Luningi nimelist stipendiumi. See on asutatud H. Luningi viimse tahte alusel eesmärgiga toetada materiaalsetes raskustes olevat arstiteaduskonna tudengit, kes paistab silma õppe- ja teadustöös. Stipendiumi suurus on 500 USD- d, mis makstakse välja aasta jooksul neljas osas.

Taotleda võivad kõik arstiteaduskonna üliõpilased, ka korduvalt. Stipendiumi taotlemiseks on vaja esitada:

– *curriculum vitae* koos põhjendusega stipendiumi taotlemiseks;
– teaduskonna poolt kinnitatud hinneteleht;
– publikatsioonide loetelu.

Sooviavaldused esitada stipendiumikomisjonile arstiteaduskonna dekanaati.

Anneli Nikitina

Ülikooli teabepäev

Teabetalitus hakkab ülikoolisisese informatsiooni operatiivsemaks levikuks korraldama teabetunde.

Esimene toimub kolmapäeval, 26. aprillil. Jagatakse infot TÜ valitsuse viimase koosoleku kohta ning informeeritakse sellest, mida arutatakse 28. aprillil TÜ nõukogus. Personaliosakond vastab küsimustele palgaeeskirja kohta.

Kuulama ja küsima oodatakse kõiki huvilisi, nii õppejõude ja teisi töötajaid ja üliõpilasi. Dekaanide juhatajate ülesandeks oleks edastada kogu info ka oma allüksuses.

Tallinnas oli koos EKAL-i Universitas üldkogu

Algus 2. lk.

tada EV Valituse kohustus garanteerida planeeritav palgatõus vastavate rahaliste vahenditega.

✕ **Järgmisena arutati põhikirja parandusettepanekuid.** Pärast ägedat keskustelu uus põhikiri ka kinnitati. olulisematest muudatustest tuleks esile tuua kaks põhimõttelisemat. Esiteks muutus Universitase nimetus — nüüd on tegemist **Eesti Kõrgkoolide Ametiliitude Ühendusega (EKAÜ).** Teiseks võetakse edaspidi üldkogusse delegaatide saatmisel aluseks järgmised printsiibid: iga EKAÜ liikmesorganisatsioon lähetab kaks delegaati ning lisaks delegaadi iga 300 vastava organisatsiooni liikme kohta.

✕ **Seejärel kinnitati tegevusprogrammi põhiseisukohad ja 1995. aasta eelarveprojekt,** mille kohaselt maksab iga liikmesorganisatsioon Universitasele 15% laekunud liikmemaksude summast.

✕ **Kõige lõpuks kinnitati ametisse juhatuse uus koosseis,** kuhu kuulub ka Tartu Ülikooli ametiühingukomitee esimees Aleksander Jakobson. Juhatuse esimeheks valiti taas Tallinna Tehnikaülikooli AÜL-i Komitee esimees Toivo Roosimaa.

Lõppkokkuvõttes võib üldkogu istungit pidada töiseks ja kordaläinuks. Suur osa tööd seisab aga veel ees. Loodetavasti on järgmisel kokkusaamisel juba rohkem põhjust ühiseks rõõmustamiseks.

INGRID ABRAM

Ametiühingus tehti vahekokkuvõtteid

6. aprilli pärastlõunal kogunesid TÜAÜ allorganisatsioonide esindajad ühisele istungile, tegemaks kokkuvõtet kahe viimase aasta töötulemustest ning seadmaks uusi sihte. Toimus ametiühingukonverents. Üritust võib pidada igati kordaläinuks ja loodetavasti toob käesolev lühiülevaade lugejateni veidigi sel õhtul valitsenud töömeeleolust.

Kõigepealt esines kohalviibinuile **TÜAÜ esimees Aleksander Jakobson,** kes peatus mõnel ametiühingukomitee aruande punktil. Aja kokkuhoiu huvides olid vastavad materjalid asjaosalistele varem laiali saadetud. Lühikokkuvõte polnud arvude ning nimede üksluine jada, vaid selle asemel kõrvutati viimasel ametiühingukonverentsil seatud eesmärke tehtuga.

Järgnevalt sai sõna **revisjonikomisjoni esinaine Juta Sikk,** kelle ettekandest selgus, et ametiühingukomitee raamatupidamine on igati korras. Aasta jooksul on toimunud kaheksa töökoosolekut, kus arutati päevakohaseid ja aktuaalseid probleeme, näiteks kollektiivlepingu ja palgamäärusega seonduvat. Samas tõstatati küsimus streigifondi otstarbekusest, kuid kohe saadi ka ammendav vastus – uues eelarves streigifond puudub, järelejäänud raha kulutatakse uute tegevussuundade toetamiseks.

Seejärel avanes võimalus kasutada vaba mikrofoni. Pikemalt peatuti kollektiivlepingul ning sellest tulenevalt pikaajalisel, kuid endiselt teravalt päevakorras oleval probleemil– lisatasude maksmisel tervistkahjustava töö eest. Ühiselt võeti vastu ka TÜ põhikirjaprojekti puudutav otsus, mis arvestab eelkõige teadurite ja õppejõudude huve. Otsuse kohaselt peaks eelpoolnimetatute valimisperioodi pikkuseks jääma endiselt viis aastat (mitte kolm kuni viis).

Pärast ametiühingukomitee ja revisjonikomisjoni aruannete kinnitamist asuti neljanda päevakorrapunkti juurde, mis nägi ette täienduste tegemist TÜAÜ põhikirja. Kinnitati muudatused, mille järgi toimub ametiühingukonverents iga kahe aasta tagant, vahepealsel aastal tuleb kokku esinduskogu, mis koosneb ametiühingukomitee liikmetest, allorganisatsiooni juhatuse liikmetest ning revisjonikomisjonist. Uuesti määratleti valimisperioodid: allorganisatsioonide juhatusel on see kuni kaks aastat, TÜAÜ esimehel neli aastat (varem kaks kuni kolm). Ametiaja pikendamist põhjustab tõsiasi, et see töö nõuab pikaajalist süvenemist ja professionaalseid oskusi.

Nüüd asuti läbi viima TÜAÜ esimehe ja revisjonikomisjoni valimisi. **Neist esimese kandidaadiks seati senine TÜAÜ esimees Aleksander Jakobson, kolmeliikmelisse revisjonikomisjoni kandideerisid Juta Sikk, Erika Jüriado ning Juta Freiberg.** Pärast salajast hääletamist asus tööle häältelugemiskomisjon, samaaegselt jätkus konverents TÜAÜ tegevuskava ja eelarveprojekti analüüsimisega. Mõneajalise arutelu järel mõlemad ka kinnitati.

Viimaks informeeriti kohalviibinuid valimistulemustest. Selgus, et kõik ülesseatud kandidaadid osutusid valituteks.

Lõppsõnaga esines Aleksander Jakobson, kes juhtis tähelepanu sellele, et usaldusisikute osatähtsus on võrreldes varasemaga tunduvalt suurenenud ja kuigi võib julgelt väita, et TÜAÜ on teiste kõrgkoolide ametiühingute arengust mõnevõrra ees, on siingi veel väga palju õppida. Senised kaks aastat on ametiühingule olnud sisulise töö ettevalmistajaks, nüüd tuleb minna edasi.

Ingrid Abram

INFO! INFO! INFO!

VÄITEKIRJADE KAITSMISI

Kiira Subi väitekirja «The laboratory surveillance of the acute respiratory viral infections in Estonia» kaitsmine meditsiinidoktori kraadi saamiseks toimub kolmapäeval, 26. aprillil kl. 15 TÜ aulas. Oponendid on prof. R. Uibo ja erak. prof. T. Krispin.

Reedel, 28. aprillil kl. 10 kaitseb ph. aud. 139 magistritööd «Muusika ääremail: nganassaani linnu– ja loomahäälendid» Eesti Keele Instituudi nooremteadur **Triinu Ojamaa.** Oponendid on psühholoogiadoktor Jaan Ross ja filoloogiakandidaat Ingrid Rüütel.

Reedel, 28. aprillil kl 12 kaitseb ph. aud. 139 magistritööd «Eesti noomeni silbistruktuur ja aktsent» Eesti Keele Instituudi juhtteadur **Peeter Päll.** Oponendid on filoloogiadoktor Paul Alvre ja filoloogiakandidaat Jaak Peebo.

ÜLEMINEKUMAJANDUSE FINANTSPROBLEEMID

27.—28. aprillini algusega kl. 11 toimub Inseneride Majas Veski t. 2

rahvusvaheline konverents üleminekumajanduse finantsprobleemidest. Korraldaja on majandusteaduskonna rahanduse ja arvestuse instituut. Esinevad teadlased USA–st, Soomest ja Eestist. Ühte ja sama teemat käsitlevad nii külalisesineja kui Eesti teadlane.

EETIKAKOMISJON

Inimesel teostatavate kliiniliste uuringute eetika komisjoni koosolek on 26. aprillil kl. 15 patofüsioloogia õppetoolis ruumis 314.

NAISKOORI JUUBELIKONTSERT

Laupäeval, 29. aprillil kl. 17 ootab ülikooli akadeemiline naiskoor aulasse kõiki oma juubelikontserdile.

HEI, TUDENG!

Odavalt ja kiiresti tehakse **köitetöid** Vaba t. 26a (esmaspäevast reedeni kl. 9—16).

TUDENGIFOLKLOOR

Tähendades üles oma tudengipõlve maleva–, seltsi– ja korporatsioonipärimust, jutte õppejõududest ja tudengitest, kirjelusi rebasekslõõmisest, kombeid ja uskumusi, pajatusi ja anekdoote, ühikapärimust, kilde ja paroole, laule jm. võid võita TUHANDEID kroone ning muud huvitavat. **Aga tähtis pole võit, vaid osavõtt!**

Üleskirjutused, lindistused ja arvutikettad saada hiljemalt **30. aprilliks**

Eesti Rahvaluule Arhiivi (Tartu, EE2400 Vanemuise 42). Infot saab tel. 43 00 53, 43 00 45. Täpsemad küsitluskavad ph. ruumist 242, sinna saab jätta ka tööd. (Tudengifolkloorist oli lähemalt juttu UT-s nr, 33, 4. nov. 1994).

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 7103. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 16 (1791)
REEDE,
28. APRILL 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

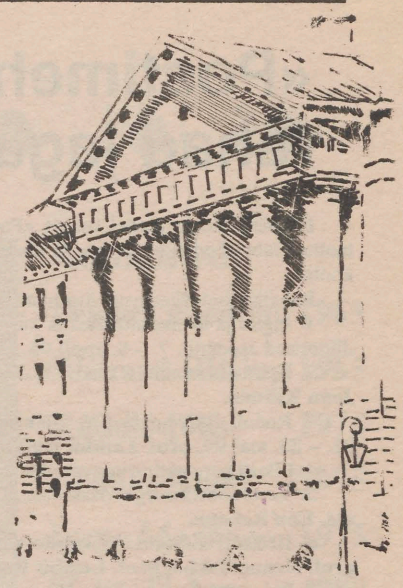

Tartu Ülikooli Raamatukogu

Ülikooli akadeemilisel naiskooril on sünnipäev

50 aastat tagasi tuli maestro Richard Ritsingu käe all kokku ülikooli akadeemiline naiskoor. Poolsada lauluaastat on toonud edu ja tunnustust nii ülikoolile kui eesti koorilaulule. 1963. aastast hoiab dirigendikeppi Vaike Uibopuu, esimene naisdirigent üldlaulupeo puldis, kes on naiskoori juhtinud rahvusvahelistе võitudeni konkurssidel ja festivalidel.

Laupäeval, 29. aprillil kell 17 on kõigil võimalik koori kuulata ja õnnitleda juubelikontserdil.

UT 2. ja 3. leheküljel saab aga lugeda väljavõtteid juubelitrükisest ning intervjuud dirigendiga.

ÕNNITLEME! JÜRI KÄRNER 55

Üldzooloogia korraline professor, bioloogiadoktor, *rector emeritus*. ÕNNITLEME!

Edustus valitud!

Tartu Ülikoolis õpib ühtekokku 7115 päevase õppe üliõpilast, magistranti, doktoranti, interni ja residenti. Üliõpilaskonna liikmekaardi on neist välja võtnud 6306. Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna Edustuse 5. koosseisu käis valimas 1027 Üliõpilaskonna liiget, see on 14, 35% ülikoolis õppijate koguarvust ning 16, 19% Üliõpilaskonna liikmetest. Eelmistel aastatel on valimiskäijate hulk ja protsendid olnud järgmised:

1990. a. – 1087 valijat, 18, 4%
1992. a. – 711 valijat, 12, 4%
1993. a. – 957 valijat, 16, 3%
1994. a. – 659 valijat, 10, 2%

Hääletussedeleid võeti välja 1027, loeti kehtivaks 1021 hääletussedelit. Hääled ja kohad jagunesid nimekirjade vahel esialgsetel andmetel järgmiselt:

NIMEKIRI, HÄÄLI, KOHTI, EDUSTUSSE PÄÄSESID

1. Universitas Per Aevum	119	3	Rainer Kivi Niina Popova Koit Kallaste
2. In Corpore	117	3	Martin Hallik Karen Voolaid Margit Markus
3. Mõistus, tule koju	122	3	Gert Antsu Erika Ellamaa Allan Sikk
4. Ivo Pilving & Paparazzi	87	2	Ivo Pilving Margus Kurm
5. Vali mind, tudeng	67	2	Terje Seemen Leppo Lindmäe
6. Oma mees	71	2	Mart Laidmets Allan Sinimäe
7. Mees la Manchast	27	0	
8. Shindleri list	125	3	Martin–Hendrik Mutt Hannes Haamer Tõnis Eerme
9. Andke meie raha tagasi	60	1	Meelis Kitsing
10. AEGEE ja sõbrad	113	3	Tarmo Sild Madis Rausi Maris Ilves
11. Ülim tõde	113	3	Martin Aadamsoo Lauri Mälksoo Mait Müürsepp

Kohtade jagamisel kasutati modifitseeritud Saint–Lague meetodit. Uue edustuse koosseisu kuulub 10 praeguse edustuse ja valitsuse liiget. Esmakordselt on edustusse valitud ka vene rahvusest üliõpilane Niina Popova.

Uue edustuse koosseis kinnitati 26. aprillil edustuse koosolekul, nende volitused algavad 1. mail.

Ly Leedu,
valimiskomisjoni esimees

TARTU ÜLIKOOLI
ÜLIÕPILASKOND

«Postimehe» fondi rahad jagatud!

Eelmise nädala reedel vaagis «Postimehe» Fondi nõukogu toetussummade taotlusi rahvusvahelise osalusega teaduskonverentside korraldamiseks Tartu Ülikoolis.

Rahalist toetust saavad järgmiste konverentside korraldajad:

1. Inglid ja deemonid. Hea ja kurja teoloogilised, antropoloogilised ja usundiloolised aspektid. 7. – 8. aprill 95, **prof. Kalle Kasemaa.**

2. Kohtuarstiteadus – minevik, olevik, tulevik I. 29. – 30. juuni 95, **van. ass. Jaan Kasmel.**

3. Rudolf Buchheimi 175. sünniaastapäevale pühendatud teaduskonverents. 21. – 23. mai 95, **prof. Lembit Allikmets.**

4. I Balti perearstide konverents. 26. – 27. august 95, **dots. Margus Lember.**

5. Veresoontekirurgia osakonna 30. aastapäeva konverents. 13. mai 95, **van. ass. Enn Rebane.**

6. III Balti torakaal– ja kardiovaskulaarkirurgia kongress. 1. – 3. juuni 95, **prof. Henno Tikko, prof. Lembit Roostar.**

7. Rahva tervis ja ajalugu. 20. – 21. aprill 95, **dots. Aidula–Taie Kaasik.**

8. Puusa– ja põlveliigeste endoproteesimine. 11. – 12. mai 95, **prof. Tiit Haviko.**

9. Androloogia diagnostika ja ravi põhiaspektid. 6. – 7. mai 95, **prof. Helbe Sinimäe.**

10. Taimetoitainetega saastumise modelleerimine (keskkonnakaitse). 5. – 13. august 95, **prof. Ülo Mander.**

11. Keskkonnaanalüüs. 21. – 24. september 95, **prof. Toomas Tenno, dots. Heldur Keis.**

12. Arenev isiksus muutuvas maailmas. 10. – 22. november 95, **dots. Inger Kraav, prof. Peeter Kreitzberg.**

13. Rahvusvaheline lingvistiline üliõpilaskonverents. 28. – 30. aprill 95, **magistrant Oksana Palikova, prof. Irina Külmoja.**

14. Noorte semiootikute suvekool. 10. – 13. august 95, **Anti Randviir, prof. Igor Cernov.**

15. Prof. W. Andersoni 110. sünniaastapäevale pühendatud rahvusvaheline mälestuskonverents. 6. – 7. oktoober 95, **prof. kt. Paul Hagu.**

16. 4. rahvusvaheline kaasaegse folkloori seminar. November 95, **prof. kt. Paul Hagu.**

17. Etnoloogide ettevalmistamine. Kaasaegsed uurimis– ja õpetamisstrateegiad. 11. – 15. september 95, **prof. Elle Vunder.**

18. Kooli kehalise kasvatuse õpetajate rahvusvaheline konverents. 12. – 15. oktoober 95, **dots. Reet Linkberg.**

19. Üleminekumajanduse finantsprobleemid. 27. – 28. aprill 95, **prof. Mart Sõrg.**

Summad on diferentseeritud ja ülikooli raamatupidamises loetletud peakorraldajatele avatud.

Anttila stipendium Tartu Ülikoolis

24. aprillil kirjutasid TÜ rektor Peeter Tulviste ja AS Anttila tegevdirektor Tauno Tuula alla esimesele firma poolt välja pandud stipendiumi statuudile. Anttila stipendiumi suurus on 4000 krooni semestris. Stipendium antakse välja kord semestris ühele TÜ põhiõppe üliõpilasele, kes on ühe semestri jooksul kõige enam parandanud õppetöö tulemusi. Võrdsete tulemuste puhul saab stipendiumi noorim kandidaat. Anttila stipendiaat ei tohi samal ajal saada teisi stipendiume.

Tähelepanu, üliõpilased!

Esimene Anttila stipendium antakse välja sel suvel pärast õppeaasta lõppemist. Stipendiumile võivad kandideerida kõik põhiõppe üliõpilased, kelle eksamitulemused on käesoleval kevadsemestril paremad möödunud sügissemestrist. **Taotlus koos sünniaja ja dekanaadis kinnitatud väljavõtetega õpinguraamatust kahe viimase semestri õppetöö tulemuste kohta tuleb estada õppe– ja üliõpilasosakonda hiljemalt 30. juuniks.**

Jõudu tööle – uus stipendium on edasipüüdlikele!

Ülle Hendrikson,
õppe– ja üliõpilasosakonna bakalaureuseõppe peaspetsialist
(ph. 217, tel. 435 230)

Harald Luningi nimelise stipendiumi statuut

1. Stipendiumi mõiste.

Harald Luningi nimeline stipendium on materiaalne toetus õppe– ja teadustöös edukatele Tartu Ülikooli arstiteaduskonna üliõpilastele.

2. Stipendiumi väljakuulutamise, taotlemise ja määramise kord.

Stipendium kuulutatakse välja kaks kuud enne väljaandmist.

Taotluse esitamise tähtaeg on **13. mai.**

Stipendium antakse välja iga aasta 1. juunil üheks õppeaastaks.

3. Taotlemise kord.

Taotleda võivad kõik arstiteaduskonna üliõpilased.

Igal üliõpilasel on võimalus taotleda stipendiumi ka korduvalt.

Stipendiumi taotlemiseks on vaja esitada:

1) *curriculum vitae* koos põhjendusega stipendiumi taotlemiseks (mitte üle ühe lehekülje);

2) teaduskonna poolt kinnitatud hinneteleht ning keskmine hinne;

3) publikatsioonide loetelu.

4. Stipendiumi määramine.

Stipendiumi määramiseks moodustatakse kohalik 6–liikmeline nõukogu, kes tähtajaks laekunud taotluse põhjal konsensuse alusel valib välja sobivad kandidaadid.

Lõpliku stipendiaatide valiku teeb stipendiumi asutanud haldusnõukogu.

Stipendiumi suurus ja hulk sõltub elatustasemest ning algkapitalilt laekunud kasumist.

Taotlused Harald Luningi nimelise stipendiumi taotlemiseks esitada dots. Toomas Asserile (Närvikliinik, L. Puusepa 2, tel. 448 502).

Ülikooli akadeemilisel

❐ **Richard Ritsing dirigeerimas 15. mail 1962.**

1945. aasta kolmandal märtsikuu päeval esitab Tartu Ülikooli muusikaõpetaja, helilooja ja dirigent **Richard Ritsing** rektorile prof. Alfred Koortile avalduse, milles palutakse nõusolekut naiskoori organiseerimiseks. Rektori otsus avalduse nurgal on «Nõus. 3. III 45 A. K.»

Koguneb 35 üliõpilast, ülikooli töötajat ning endise Tartu Naislaulu Seltsi lauljat. Koor valib oma esimeseks esinaiseks ülikooli teadussekretäri **Irene Maaroosi.**

Koor nimetab end üldkoosoleku otsusega 29. septembril 1946 **Tartu Akadeemiliseks Naiskooriks.**

1946. aasta 28. aprillil toimub järjekordne ühiskontsert Tartu Akadeemilise Meeskooriga. Kontserdi järel avaldavad lauljad rahulolematust publiku suhtes, kes ei tõusnud püsti, kui koor laulis «Gaudeamust». Edaspidi otsustab osa koori liikmetest kohustuda õpetama kontserdipublikut, minnes istuma esimestesse ridadesse ja õigel ajal püsti tõusma.

Koori esimestel eluaastatel sünnivad tänaseni püsivad laulu- ja sõprussidemed Filharmoonia Meeskooriga (RAM) ja TPI meeskooriga (TTÜ AM).

1947 on esimese sõjajärgse üldlaulupeo aasta. Siitpeale võtab ülikooli akadeemiline naiskoor osa kõikidest üldlaulupidudest ja kohalikest laulupäevadest.

1948. aasta aprillis sõidab koor esimesele **välisreisile Riiga — Kaunasesse — Vilniusse.**

1949. aasta repertuaar kannab selgelt poliitilise surve jälgi. Maestro R. Ritsingu koor säilitab siiski Novikovi «Maailma Demokraatliku Noorsoo marsi», Velmeti «Stalini nimega» ja Glieri «Hümn tööle» laadsete laulude kõrval M. Härma, V. Kapi. A. Karindi muusika ja lisab repertuaari koguni W. A. Mozarti «Hällilaulu» ning R. Schumanni «Mustlased».

1950. aastal nimetab koor end juhatuse otsusega Tartu Riikliku Ülikooli Naiskooriks. Ideoloogiline surve tugevneb. Naiskoor peab osalema massilaulude kampaanias.

1950.—1951. a. toimuvad koori 5. aastapäeva kontserdid Tartu Ülikooli aulas ja Tallinnas «Estonia» kontserdisaalis. Eesti Raadio tarvis lindistatakse kontserdijagu laule. Juubeliaasta ja 1952. aasta repertuaaris on juba kvalitatiivselt keerukamad teosed nagu ooperikoorid P. Tšaikovski «Mazepast» ja «Jevgeni Oneginist», A. Borodini «Vürst Igorist», E. Kapi «Vabaduse laulikust», Dargomõžski «Näkineiust», A. Rubinsteini «Öö», R. Schumanni «Mustlased», J. Brahmsi «Hällilaul». Solistina teeb kaasa Tiit Kuusik.

1952. a. toimub ülimenukas kontsertreis Riiga. Kooriga liitub kontsertmeister **Vaike Klaar.**

1953. a. olulisimaid ülesastumisi on 29. märtsil toimunud R. Ritsingu autoriõhtu.

1954. a. oktoobris sõidab koor taas kontsertmatkale Kaunasesse ja Vilniusesse. Selleks puhuks õpitakse kaks leedukeelset teost. Solistina teeb kaasa TRÜ üliõpilane Kalmer Tennosaar.

1955. aasta lõpul toimuval kunstilise isetegevuse vabariiklikul ülevaatusel saab naiskoor esimese koha.

Repertuaari on lisandunud F. Schuberti «Ave Maria», R. Schumanni «Unelm», E. Griegi «Solveigi laul», J. Straussi «Kevad», neidude koor A. Vestrovski ooperist «Askoldi haud».

1956. a. aprillis toimub õnnestunud kontsertreis Leningradi. Solistidena teevad kaasa Mall Heinmaa ja Hans Trass.

Koor saab endale akadeemiliste kooride vormimütsid (valged, musta äärega).

1956. aastal korraldab naiskoor koos meeskooriga Tartus esimese rahvusvahelise üliõpilaslaulupeo «Gaudeamus».

Koos meeskooriga ja TRÜ sümfooniaorkestriga esitatakse «Gaudeamusel» kontsert ooperikooridest.

1956. aastast peale saab koorilaulja hääleseade tunde **Rudolf Jõksilt**, kes on 1928. aastal Roomas prof. A. Stame lauluklassi lõpetamise järel diplomeeritud kontserdi- ja ooperilauljaks. Rudolf Jõks paneb aluse ülikooli naiskoori isikupärasele kõlale, mis aastakümneidki hiljem võidab maailmas tunnustust.

1959. a. kevadel saab koor oma lipu.

1960. aasta on juubeliaasta. Ilmub juubeliväljaanne «Tartu Riikliku Ülikooli Naiskoor 1945—1960». Toimuvad juubelikontserdid Tartus ja Tallinnas. Solistidena teevad kaasa Georg Ots, Olaf Prinits ja Mall Heinmaa. Kammeransambli koosseisus teeb kaasa ka Alo Ritsing. Eriti menukad on koorid ooperitest «Madame Butterfly» (G. Puccini) ja «Hugenotid» (G. Meyerbeer).

1961. aastal toimub nädalane kontsertreis Moskvasse, mida saadab erakordne edu. Solistina on kaasas Illart Orav ja Jüri Pärg.

Kesktelevisiooni vahendusel esineb koor 10 lauluga televaatajatele «kuuendikul planeedist».

Koor võetakse Ülevenemaalise Kooride Ühingu liikmeks.

1962. aasta 21. oktoobril esinetakse Mart Saare 80. juubeli kontserdil.

1963. aastal tehakse värskelt konservatooriumi lõpetanud Tartu H. Elleri nimelise muusikakooli õpetajale **Vaike Uibopuule** ettepanek liituda ülikooli naiskooriga.

1963. aasta sügisel lahkub maestro Richard Ritsing naiskoori juurest.

1964. aastal liitub kooriga noor dirigent **Linda Taal.**

Hakkavad ilmuma kogumikud «Laule TRÜ Akadeemilisele Naiskoorile». Repertuaarivaliku pärast tuleb Vaike Uibopuul hiljem nii mõnigi kord võimuesindajatele aru anda.

1965. aastal asub koor kontsertreisile Armeeniasse. Solistina teeb kaasa Mati Palm.

1966. aastal on koor jõudnud oma esimese suurvormini (G. Pergolesi «Stabat Mater»).

1968. aasta kevadel sõidab naiskoor Ungarisse.

1969. aasta 7. märtsil lauldakse koos RAMiga G. Ernesaksa autorikontserdil TÜ aulas.

1969. aasta juubelilaulupeole eelnevad võistulaulmised. II voorus «Estonia» kontserdisaalis saab Tartu ülikooli naiskoor üliõpilaskooride hulgas esikoha.

1969. aasta jõuluõhtul toimub ülikooli kohvikus küünlavalgusõhtu, kus esitatakse J. S. Bachi «Pastoraal», W. A. Mozarti tertsett ooperist «Võluflööt», A. Lotti «Vere lanquoros nostros», L. Cherubini «Agnus Dei», Th. Morley «Kevadelaul», G. F. Händeli koor ooperist «Judas Maccabäus», G. Pergolesi «Stabat Mater».

1970. aastal saab naiskoor veerandsaja-aastaseks. Ilmub juubeliväljaanne «25 aastat Tartu Riikliku Ülikooli Akadeemilist Naiskoori».

Koor on oma elu jooksul andnud juba üle 100 iseseisva kontserdi.

Vaike Uibopuu on ülikooli kammerkoori asutaja ja esimene dirigent.

Juubeliaastal võtab koor ette oma elu pikima reisi: Kaasan — Novosibirsk — Tomsk.

1971. aastal lahkub Linda Taal koori juurest. Kooriga liitub koormeister **Ene Ahven.**

1972. aastal esineb koor Tallinnas rahvusvahelise koorifestivali «Tallinn 72» vabariiklikus voorus ja saab II koha.

1973. aastal sõidab koor Saksamaale Dresdenisse laulma festivalile «Dresdeni suvi».

Tartus lauldakse Veljo Tormise ja Richard Ritsingu autorikontserditel.

1974. aasta on Carl Orffi «Carmina Burana» aasta. 8 kuu pingeline töö vormub 2 kontserdiks «Estonias» ning üheks «Vanemuises» koos TPI meeskooriga ja ERSOga, dirigeerib Eri Klas.

Vaike Uibopuu dirigeerib sel suvel ja edaspidi üliõpilaslaulupeol.

1975. Osaletakse koorifestivalil «Tallinn 75».

Mõnda aega tegutseb koori juures «nullkursus».

Koor sõidab kontserdimatkale Moskvasse.

1976. aastal liitub kooriga koormeister **Kadri Leppoja.**

1970-ndate aastate keskpaiga repertuaari iseloomusta-

Järg 3. lk.

naiskooril on sünnipäev

vad B. Britteni «Missa brevis in D», «Deo Gracias», «As dew in Aprille», «Balulalow», J. Brahmsi «Hällilaul», «Regina coeli», Z. Kodaly «Öö mägedes» ja «Ave Maria», F. Mendelssohn-Bartholdy «Kolm motetti», V. Tormise «7 liivi rahvalaulu», «Lüpsiloits», «Järv tare taga», «Taevaste tuul», M. Saare «Meie elu», «Leelo» ja «Sügisepäike».

1977. aastal on kooril suur osa ülikooli taasavamise 175. aastapäeva pidustustes.

1978. Koor võtab taas ette Siberi-matka Krasnojarskisse ja Novosibirskisse.

1979. aasta. Vaike Uibopuu juhatab teatris «Vanemuine» V. Tormise etendust «Naistelaulud», millest saab aastateks teatri esindusetendus. Etenduses laulavad ka paarkümmend ülikooli naiskoori lauljat.

1980. aastal sünnib Tallinnas Tartu Ülikooli Akadeemilise Naiskoori vilistlastest koosnev koor. Koguneb üle 70 laulja.

1981. aastal tutvustab naiskoor ülikooli läheneva juubeli ürituste sarjas ülikooli ja eesti koorilaulu kahenädalasel reisil Kaunasesse — Bresti — Lvovi — Kišinjovi — Kiievisse.

Tartu Akadeemilise Meeskooriga kahasse jõuab ülikooli naiskoor oma esimese kauamängiva heliplaadini.

1982. a. M. Saare 100. sünniaastapäevale pühendatud isetegevuslike kooride konkursil tuleb ülikooli naiskoor oma kooriliigis võitjaks.

Esinetakse Tartu Ülikooli päevadel Leningradis.

1982. aasta aprillis kantakse «Estonia» kontserdisaalis uuesti ette G. Pergolesi «Stabat Mater», kaastegev «Estonia» kammerorkester, dirigeerib Endel Nõgene.

1982. aasta on Tartu ülikooli 350. juubeli pidustuste aasta. Koos Tartu Akadeemilise Meeskooriga ja ERSOga kantakse pidulikul kontserdil «Vanemuises» ette Eino Tambergi kantaat «Alma Mater», osaletakse suurel vabaõhuetendusel «Vivat Academia». ETV juubelisaadetest on üks tervenisti naiskoorist.

Detsembris esinetakse Z. Kodaly 100. sünniaastapäeva kontserdil.

80-ndate aastate repertuaari toob uudsust modernne Arne Mellnäsi «Aglepta», mis kontsertidel suurt elevust tekitab.

1983. aastal laulab koor Novgorodis, Petroskois ja Leningradis. Eestis tähistatakse Gustav Ernesaksa 75. sünnipäeva.

1980-te aastate traditsioonide hulka kuuluvad ka sügisesed kontserdid Kristjan Jaak Petersoni ausamba juures Toomel.

1984. aastal sõidab koor Kaasanisse.

1985. aastal saab koor 40-aastaseks. Juubelikontserdid toimuvad TÜ aulas ja «Estonia» kontserdisaalis. Kaasa teeb RAT «Vanemuise» sümfooniaorkester Toomas Kapteni juhatusel. Sel kontserdil tuleb esiettekandele Ester Mägi «Vahtralt valgõ pilve pääle». Ka kümne aasta pärast on see laul üks koori armastatumaid. 1990. aasta konkursil Itaalias, Riva del Gardas kuulub ta *grand prix* võitnud võistluskavasse, 1992. aastal Tour'is teise koha saanud kavasse. J. S. Bachi 300. sünniaastapäevale on juubelikontserdis pühendatud kaks koori kantaatidest nr. 78 ja nr. 4. V. Tormise «Suvi» Bulgaaria triptühhonist. Soolot laulab Viivian Kallaste.

Juubeliaastal pääseb koor esimest korda «raudse eesriide» taha, Soome Vabariiki.

1985. aasta on ka üldlaulupeo aasta. Esimese naisena tõuseb üldlaulupeo dirigendipulti Vaike Uibopuu. Peep Puks jäädvustab meie laulupeodirigendi «Tallinnfilmi» dokumentaalfilmi «Helin».

1986. aastal võtab koor osa Ungaris Debrecenis toimunud 12. Bela Bartoki nimelisest rahvusvahelise koorikonkursi folkloori programmist ja võidab diplomi.

1987. aastal võidab ülikooli naiskoor naiskooride võistulaulmise Tallinnas. Koor valmistub sõiduks Itaaliasse, kuid sõit jääb poliitilistel põhjustel ära. Koor alustab Michael Haydni «Missa Sancti Aloysii» õppimisega ja jõuab aasta pärast selle teose esiettekandeni Nõukogude Liidus.

1988. aastal võetakse osa rahvusvahelisest festivalist «Eurotreff '88» Wolfenbüttelis. Eesti iseseisvumine on alanud. Ülikooli naiskoor identifitseerib end publiku ja teiste osavõtjate üllatuseks otsustavalt kui Eesti, mitte kui Nõukogude Liidu koor.

Samal aastal minnakse vastukülaskäigule Soome Turu ülikooli koorile ja orkestrile Sohon Torvet. Koori uueks kontsertmeistriks on **Epp Hansberg**. Koori hääleseadjaks saab **Mare Puusepp**.

1990. aastal jõuab koor Euroopas parimate hulka. Rahvusvahelisel koorikonkursil Itaalias Riva del Gardas võidetakse *grand prix*. Võidukavasse kuuluvad Th. Morley «Sing we and chant it», G. Verdi «Laudi alla virgine Maria», E. Mägi «Vahtralt valgõ pilve pääle» ja P. Kostiaseni «Jakobin pojat». Kahele eesti koorile kingitakse reis Veneetsiasse.

Koori 45. sünnipäeva aegu ilmub koori kassett.

Sel aastal käiakse veel teiselgi Euroopa-reisil — Saksamaal.

1991. aastal võtab koor ette pika ja raske matka Hispaaniasse, Baskimaale. Nädala jagu tehakse tööd festivali Europa Cantat '11 proovidel. Esinetakse iseseisva kontserdiga festivali kõrgetasemelisele publikule ning lauldakse kaasa kahes festivalikooris.

1992. aastal otsustab koor jõudu katsuda ühel Euroopa tõsisemal koorikonkursil «Forilege Vocal de Tours» ning võidab oma kooriliigis II koha ning III preemia. Kavas on F. Puolenci «Ave verum corpus», H. Badingsi «Kyrie», E. Mägi «Vahtralt valgõ pilve pääle» ja V. Tormise «Virmalised».

Koos Tartu linnavalitsusega käiakse Tartu sõpruslinnas Tampere.

1993. aastal osaletakse Põhjamaade üliõpilaskooride laulufestivalil Norras, osaletakse festivalikooris, kus lauldakse Knut Nystedti «Sok Herren». See teos jääb koori repertuaari. Antakse kaks väga edukat iseseisvat kontserti: Trondheimis ja Lillehammeris. Aasta repertuaari lipulaevaks on Franc Poulenci teosed «Litanie» ja «Ave verum corpus», E. Rautavaara ja V. Tormise looming.

Aasta suurvorm on Gabriel Faure «Requiem», klaveril Epp Hansberg, baritonisoolot laulab Taisto Noor.

1993. aasta sügisel annab koor Tartu Ülikooli aulas kontserdi Soome dirigendi Kari Turuse käe all.

Sel sügisel tulevad kokku Tartu Ülikooli naiskoori vilistlased ja loovad vilistlaskoori. Koori juhatab Vaike Uibopuu. TÜ naiskooril on nüüdsest juba kaks vilistlaskoori.

1994. a. kevadel esitatakse taas G. Faure «Requiem». Kaasa teevad «Vanemuise» sümfoonikud. Dirigeerib Lauri Sirp.

Sel aastal võtab koor taas ette Hispaania-matka. Osaletakse Valencias ülikoolide kooride festivalil. Ülikooli naiskoori iseseisvat kontserti saadab suur edu.

Auliikmed:

Feodor Klement	**1965**
Richard Ritsing	**1965**
Rudolf Jõks	**1975**
Arnold Koop	**1975**
Irene Maaroos	**1975**
Helve Kabur	**1980**
Veljo Tormis	**1985**
Heidi Saretok	**1990**
Vello Peedimaa	**1990**
Ute Otte	**1995**
Kari Turunen	**1995**

1982. aastal pärast Mart Saare 100. sünniaastapäevale pühendatud koorikonkurssi kirjutab Gustav Ernesaks ajalehes «Sirp ja Vasar»: «Vaike Uibopuu on eesti dirigendiks sündinud. Ta tõendas tuhtlasi, et väga soliidne, äärmiselt sümpaatne liigutussüsteem on hästi seotav sisulise sügavusega. Ei mingit puudujääki emotsionaalsuses. Kõik toimub pingutamatult ja vaba lennukusega. Olnuks koorijuhtide eriauhinnaks ainus tammeleht – ulataksin selle V. Uibopuule».

1985. aasta üldlaulupeo dirigentide hulgas on esmakordselt ka naine, kes vallutab selle ja järgnevate laulupidude lauljate ja kuulajate südamed nõudliku lauluviimistlusega, oma naiseliku, veidi tantsulise dirigeerimise stiiliga, hingestatusega. Millist jõudu võib küll vaja olla, et panna laulma üldlaulupeokoor...

Vaike Uibopuu ütleb selle kohta ise: «Mitte füüsilist jõudu, vaid ennekõike hingejõudu on vaja».

Käeliigutus toob helid muusikasse, käeliigutus võtab nad ära. Käeliigutus paneb helid helisema ja jätab salateadvusesse nende salapuudutuse. Muusika võlumaailmas seisab laulja dirigendi ees ja vaatab tema poole aukartuse ja armastusega, ikka alt üles.

INTERVJUU NAISKOORI DIRIGENDI VAIKE UIBOPUUGA

Naiskooril on juubel – 50, lauljad ise seevastu aga alati noored.Kuidas läheb naiskoor vastu oma juubelile?

Ühelt poolt on juubeliaasta hirmutav, teiselt poolt on see koorile väga tähtis. Ettevalmistusi on tehtud juba paar aastat – repertuaari otsitud, noote paljundatud jne. Nootide paljundamisel oleme abi saanud ka oma koorilauljatelt endilt, polegi alati pidanud ülikooli raha kasutama. Michael Haydni «Missa sub titulo Sti. Leopoldi» nõuab näiteks soliste ja orkestrit, aga loodame, et laupäeval kõik laabub, et keegi haigeks ei jää jne. Sellist muusikat pole Eestis varem palju liikunud, noodid muretsesime Ungarist.

Meid on **viimastel aastatel** haaranud eriti Põhjamaade muusika. Oleme kohtunud ühe suurepärase Norra heliloja Knut Nystedtiga, kes on meile oma loomingut saatnud. Saame valida ka Rootsi ja Soome heliloojate teoseid, vähem on naiskooridele kirjutanud Eesti heliloojad.

Aga juubeliürituste raames toimus ka Eesti heliloojate uudisloomingu konkurss.

Naiskoorile laekus 15 helitööd. Žüriile (esimees Raimo Kangro) esitati neist viis. Esimese preemia vääriliseks tunnistati Pille Kanguri «Lillemüüjad», teiseks tuli Alo Ritsingu «Neli miniatuuri», kolmandaks Anti Marguste «Tõde tõest».

Võlunud on meid ka renessanssmuusika. On võimalik osa võtta konkursist, kus just vanaaja muusikat rõhutatakse. Peame seda stiili valdama, see ei ole kerge, aga loodame parimate spetsialistide abile.

Millal ja kus konkurss toimub?

Augustis Itaalias Arezzos. Ei tahagi sellest veel eriti rääkida.Osalemine tähendab meile muidugi lisatööd. Meil käis kooris ringi isegi paber küsimusega: «Kas oled suvel valmis raskusteks ja harjutama kaks nädalat enne reisi?» Kunagi esines sealsel konkursil Tallinna Kammerkoor, kellele sai osaks vaimustav vastuvõtt.

Suvesse jääb ka üliõpilaste laulu– ja tantsupidu Gaudeamus.

Gaudeamuse teostest on meil selged kaks, kogu repertuaari loodame mais ära õppida, neid ei ole enam palju – ühendkooride laulud, hümnid. Hea, et meil organiseerimistööga tegelda ei tule.

Mis on probleemiks?

Hädas oleme majandusliku poolega, ei saa alati meile määratud raha kätte. See on kunst ja meie ei valda seda kunsti. Kord ei ole veel eelarvet avatud, kord ei ole arvel raha, pealegi lähevad protsendid raha kättesaamisel maha jne. Dirigent ei peakski seda kõike oskama, sellise rabelemisega kaotad tahes–tahtmata midagi oma loomingulisest poolest.

Kooril peaks olema oma mänedžer?

Jah, meil peaks olema tasuline mänedžer. Näiteks Tallinna Polütehnilise Ülikooli meeskoor on oma klubist eraldunud, saanud mingi teise alluvuse. Nende lauljatel ja vilistlastel on muidugi ka väga häid ja mõjukaid sidemeid, mehed ise juba töötavad mõjukates kohtades. Neil on võimalus digitaalplaatideks, suuri orkestreid abiks võtta, rohkem konkurssidele sõita jne., millest meie ainult unistada võime.

Meie peame ise nii riiete kui bussijuhtidega tegelema. Aga loodame, et kuulaja meie kannatusi ei märka. Vahel on tunne, et peaksin endale uue ameti võtma ja kohtuasju ajama hakkama. Sügisese õnnetu reisi 12000 krooni on bussijuhtidel meile veel tagasi maksmata. Juubeliks õmmeldavate kleitide ja jakkide puhul on tunne, et osatakse ainult voodilinu või autoistmekatteid õmmelda.Vigu on nii palju, et nutt tuleb peale.

Tartu Akadeemiline Naiskoor on tuntud ja hinnatud. Mille poolest ta teistest naiskooridest erineb? Kuidas dirigent ise seda peeglist näeb?

Kõigepealt erineb koor selle poolest, et siin laulavad ju noored andekad inimesed, kes küll sageli vahetuvad nagu koolis ikka. Aga ülikooli tulevad ikka parimad üliõpilased. Ja tullakse isegi naiskoori, kuigi geenid kisuvad segakoori. Head naiskoori taset on võimalik saada siis, kui kooris valitseb distsipliin. Nii ei saa, et tahan, tulen proovi, ei taha, ei tule jne. Peab kella tundma ja aega jaotada oskama.

Suur pluss on see, et oleme ennast koguaeg harinud Rudolf Jõksi hääleseadega. Mina käisin tema juures tundides ja tean tema taotlusi. Olen püüdnud seda ise edasi viia. Püüan ka individuaalset hääleseadet teha. Oleme saanud alati kiita ning mujal on meie käest koguni küsitud, kas oleme professionaalne koor. See on kõige suurem kiitus.

Naiskoori pääsemisel on ka katsed, lauljail peab siiski mingi muusikaline eelharidus olema.

Kui poleks eelnevat muusikalist haridust, seisaksime paigal, ei saaks nii raskeid teoseid laulda, nagu me laulame. Ka dirigendil peab olema võimalus vastu saada midagi väärtuslikku. Tüdrukud on vahvad, igaüks on isiksus, kellegi omapära ei surmata meil. Rõhutan ikka seda, et alati ei pea mitte ainult ise saama, vaid et peab ka vastu anda oskama, ning neid, kes sulle on head teinud, peab oskama ka tänada.

Olete olnud ülikooli naiskoori dirigent üle 3o aasta. Kas noored on ikka samasugused?

Noored on ikka noored. Kuigi neil ei ole neid kogemusi, mis on vanemal inimesel, on neil jälle oma energia, mida sullegi annavad, nad ei ole veel läbi põlenud.

Aga seda võib küll märgata, et praegusi noori peab koori ees seistes rohkem äratama, nad ei ole enam nii terved, nii vitaalsed kui varem, kuidagi väsinumad.

Juubelikontsert toimub sel laupäeval ülikooli aulas kell 17. Mis on kavas?

Esitame juba eespool mainitud missa, uudisloomingu võistluse võidutöid, Veljo Tormise, Ester Mägi ja Knut Nystedti loomingut.

Peame meeles oma abistajaid, keda on päris palju. Üks neist on näiteks kaua kooris laulnud Tiina Jassinski, kes on lausa koori elav entsüklopeedia. Valime oma auliikmeid.

VARJE SOOTAK

AEGEE suveülikoolid

* Erinevate keelte valdamine lihtsustab suhtlemist ja paneb aluse üksteisemõistmisele. Samuti pakuvad keeled täiendavat informatsiooni kultuurist. Niisiis, vallates keeli muutuvad inimesed üksteisele lähedasemaks.

Mitte ainuüksi keeled, vaid ka pilk kultuuri, oma võõrustajate probleemidest ning mõttemaailmast arusaamine annavad Euroopa kultuuridest sügavamaid teadmisi.

See ongi põhjuseks, miks AEGEE korraldab suviseid keeltekursusi ning suveülikoole muudes ainetes.

AEGEE suveülikoolid erinevad teistest suvel toimuvatest kursustest, sest nad on organiseeritud vabatahtlikult tudengitelt tudengitele üle kogu Euroopa.

***

* Suveülikool sisaldab endas kahenädalasi või pikemaid erinevate tundide arvuga programme. Tunde annavad professionaalsed õppejõud või keeletudengid. Lisaks tavalisele õppetööle on organiseerival AEGEE–l sulle pakkuda ka rikkalik sotsiokultuuriline programm: ekskursioonid, kohtumised kohalike tudengite või linna autoriteetidega, muuseumide, teatri ja kino külastamine jne.

Need programmid tutvustavad osavõtjatele võõrustava regiooni kultuurilist, ajaloolist, kunstilist ning sotsioloogilist tagapõhja eesmärgiga luua lähedasemaid kontakte kohalike inimestega, et toetada paremat arusaamist üksteise käitumismaneeridest.

* Eelmisel aastal organiseerisid AEGEE piirkondlikud organisatsioonid 81 erinevat kursust 92 erinevas Euroopa linnas, kus õpetati 16 keelt (bulgaaria, kataloonia, kroaatia, tšehhi, inglise, hollandi, prantsuse, saksa, kreeka, ungari, itaalia, rumeenia, vene, slovaki, hispaania ja galiitsia) ja 13 muud ainet (organisatsiooni juhtimine, kommunikatsioonid, arvutid, kultuur, Euroopa õigus, gastronoomia, folkloor, ajalugu, laevandus, filosoofia, fotograafia, poliitika, sport).

Eelistatuimad suvekursused olid reisisuveülikool (*Travelling Summer University*) läbi Põhjamaade, mis oli organiseeritud AEGEE–Aalborgi, Kopenhaageni, Lundi ja Turku/Åbo poolt (167 sooviavaldust), hispaania keele kursus Madriidis (162) ning prantsuse keele kursus Montpellier'is (151).

Kursustele registreeris 4028 tudengit (2322 naissoost ja 1706 meessoost). Osavõtjad olid pärit 135–st ülikoolilinnast, 13–st Euroopa riigist. Nad kõnelesi 38 erinevat keelt.

Keskmine suveülikooli osaleja oli sündinud 1972. aastal, vanim oli 34–aastane, noorim 16.

AEGEE suveülikoolid 1995

KOHT, AINE/TEEMA, AEG

Aachen Development 23. 9. – 8. 10.
Amsterdam Nederlands 16. 7. – 29. 7.
Ankara Turkee 16. 8. – 3. 9.
Athna Ellinika 16. 7. – 31. 7.
Bari Italiano 4. 7. – 16. 7.
Bergamo Italiano 20. 7. – 3. 8.
Berlin Deutsch 23. 7. – 6. 8.
Bordeaux Francais 9. 9. – 23. 9.
Bremen Deutsch 29. 7. – 12. 8.
Bucuresti Culture 28. 8. – 10. 9.
Budapest Magyar 18. 8. – 1. 9.
Castell Catala 10. 9.– 23. 9
Castell Espanol 10. 9 – 23. 9.
Central History 6. 8. – 25. 8.
Chisinau Roman 2. 7. – 15. 7.
Chisinau Russkii 2. 7 – 15. 7.
Constanta History 30. 7. – 13. 8.
Cosenza Italiano 21. 7. – 3. 8.
Cork Celtic 24. 6. – 7. 7.
Delft Computer 9. 7. – 22. 7.
Dunaujvaros Folklore 18. 6. – 2. 7.
Einchoven Environment 20. 8. – 2. 9.
Ellada Environment 2. 8. – 17. 8.
Enschede Communication 30. 7. – 13. 8.
Erlangen Deutsch 17. 7. – 30. 7.
Ferrara Italiano 25. 8. – 8. 9.
Firenze Italiano 9. 7. – 23. 7.
Freiburg i.B. Deutsch 23. 7. – 6. 8.
Goettingen Deutsch 18. 9. – 30. 9.
Grenoble Francais 11. 6. – 25. 6.
Groningen Navigation 10. 8. – 24. 8.
Heidelberg Deutsch 24. 7. – 5. 8.
Helsinki Suomi 24. 7. – 6. 8.
Innsbruck Deutsch 10. 7. – 23. 7.
Istanbul Culture 17. 7. – 31. 7.
Karlsruhe Francais 31. 7. – 13. 8.
Karlsruhe Dance 31. 7. – 13. 8.
Kaunas Culture 31. 7. – 15. 8.
Koebenhavn Dansk 13. 8. – 27. 8.
Koeln Deutsch 6. 8. – 19. 8.
Koeln Koelsch 6. 8. – 19. 8.
Kyiv Environment 6. 8. – 30. 8.
Laredo Espanol 16. 7. – 30. 7.
Las Palmas Espanol 17. 7. – 31. 7.
Leiden Nederlands 16. 8. – 19. 8.
Liege Francais 24. 7. – 6. 8.
Lund Svenska 7. 8. – 20. 8.
Maastricht English 9. 7. – 23. 7.
Madrid Espanol 1. 8. – 13. 8.
Mainz Deutsch 21. 8. – 1. 9.
Milano Italiano 1. 7. – 15. 7.
Montpellier Francais 2. 7. – 16. 7.
Muenchen Deutsch 2. 7. – 16. 7.
N. E. Poland Environment 1. 7. – 15. 7.
Napoli Italiano 15. 7. – 29. 7.
Napoli Environment 2. 8. – 15. 8.
Osnabruck Deutsch 15. 7. – 29. 7.
Oviedo Espanol 10. 9. – 24. 9.
Palermo Italiano 29. 7. – 13. 8.
Paris Francais 2. 7. – 16. 7.
Peiraias Ellinika 17. 7. – 31. 7.
Perugia Italiano 15. 7. – 30. 7.
Praha Cesky 10. 7. – 23. 7.
Presov Environment 1. 8. – 15. 8.
Rennes Francais 30. 6. – 15. 7.
Riccione Italiano 16. 7. – 30. 7.
Roma Italiano 16. 7. – 31. 7.
Rotterdam Music 25. 6. – 8. 7.
Saarbruecken Deutsch 29. 7. – 12. 8.
Salerno Italiano 16. 7. – 30. 7.
St. Peterburg Russkii 17. 7. – 30. 7.
Santiago Espanol 13. 7. – 26. 7.
Sevilla Espanol 11. 9. – 26. 9.
Sofia Bulgarski 14. 8. – 28. 8.
Sofia History 14. 8. – 28. 8.
Tampere Suomi 6. 8. – 20. 8.
Thessaloniki Ellinika 15. 7. – 30. 7.
Tilburg Nederlands 2. 7. – 16. 7.
Timisoara Roman 24. 7. – 7. 8.
Torino Italiano 9. 7. – 22. 7.
Trier Deutsch 23. 7. – 6. 8.
Udine Italiano 16. 7. – 30. 7.
Utrecht Environment 22. 8. – 2. 9.
Valencia Espanol 17. 9. – 1. 10.
Warszawa Polski 9. 7. – 24. 7.
Wien Deutsch 2. 7. – 16. 7.
Zagreb Hrvatski 15. 7. – 29. 7.

NB! Aine/teema om märgitud läbiviimise keeles.

Informatsioon ja avaldused:
Kaarel Relve (õigus 1.), E–mail: kaarel_r@madli.ut.ee
Marko Rillo (õigus 1.), E–mail: marko_r@madli.ut.ee
Tel. 48 80 18 (kl. 21 – 22)
Teated, kirjad ning oma kontaktandmed võite jätta õigusteaduskonna eesruumi (ülikooli peahoone, ruum 313). AEGEE–Tartu nimele.

Avalduste esitamise viimane tähtaeg on **5. mai.**

Kohad on piiratud. Kes ees, see sees!!!

TÄNAPÄEVA FOLKLOORI LOENGUD TÜ-s

LEEA VIRTANEN

Vanad soomlased kandsid karuhammast kaelas, sest uskusid selles olevat karu võimu. Nüüd on lõunamaalt toodud õnnekivid ja ehted selle kõrvale tõrjunud, kuid nende kandmise eesmärk on ikka üks: ehe toob õnne. Inimene usub ju heasse niisama palju kui halvassegi. Kui ollakse pikka aega õnnelik, hakatakse arvama, et ebaõnne periood pole enam mägede taga – need vahelduvad ikka teatud üleloomulike seaduste järgi.

Üks rahvaluule uurimissuundi tegeleb nimelt probleemidega, kuidas meie olemasolevasse kultuurikohti sobituvad uued, teiste kultuuride ilmingud. Selle teemaga on pikka aega tegelnud **Helsingi Ülikooli rahvaluuleprofessor LEEA VIRTANEN.** Tema kirjutatud «Suomalainen kansanperinne» (1988) on meie rahvaluule õppejõudude ja üliõpilaste jaoks soome folkloristika käsiraamatuks. Eesti lugejatele on tuntud ka teosed: «Varastettu isoäiti» (1987) – tänapäeva linnajuttudest; «Nykymagian käsikirja» (1988) – kaasaegsest maagiast; «Arjen uskomuksia (1994) – igapäevastest uskumustest jpt. L. Virtanen on tegelnud lastefolkloori uurimisega. Populaarsed on tema loengud kaasaegsest maagiast Helsingi Ülikooli folkloristikaüliõpilastele.

Ebausk ei ole kaduv nähtus: ka linnades elab hulk maagilisi uskumusi. Maagia on siin saanud rohkem eraasjaks, millest meelsamini tuttavate hulgas ei räägita. Kui talupojaühiskonnas oli ka isiklik elu avalik, siis tänapäeva inimene kaitseb end selle eest ja loob enda jaoks poolsalaja rituaale, millest teistele ei räägita. Piirsituatsioonides omandavad maagilised toimingud inimese jaoks kindla tähenduse – tekib tunne, et õnne saab mõjutada (näit. eksamile või võistlusele maskotti, amuletti kaasa võttes). Kui tuntakse end turvaliselt, naerdakse nende uskumuste üle.

L. Virtanen põhjendab kaasaegse folkloori uurimise vajalikkust asjaoluga, et humanitaaralaste uurimuste põhieesmärgiks ongi see, et õpitaks tundma iseennast ja teisi inimesi.

Usundilistest ilmingutest tänapäeval ja nende muutumisest ajas kuulete prof. L. Virtase loengutes, mis toimuvad ph. aud. 102:
2. mail kl. 13 – 16,
3. mail kl. 13 – 16,
4. mail kl. 10 – 13 ja
5. mail kl. 10 – 13.

Loengud on soome keeles. Vajadusel eestikeelsed abimaterjalid. Üliõpilastel on kursuse lõpul võimalus sooritada eksam (1 AP).

TIIA KÖSS,
eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool

INFO!

PERESTIPP

Viiendat aastat paneb Tartu Lions–klubi välja stipendiumi üliõpilasperedele.Üks 1000–kroonine toetussumma on ette nähtud TÜ, teine EPMÜ tudengiperele. Stipendiumi taotlejate esitamise õigus on statuudikohaselt kõrgkoolide õppejõududel, üliõpilastel ja nende ühendustel.

Taotlused palume saata **15. maiks** Veski t. 2. Stipipäev on 27. mail, LC Tartu 5. sünnipäeval.

ÕPETATUD EESTI SELTSI

1109. koosolek on kolmapäeval, 3. mail kl. 16.15 klassikalise muinasteaduse muuseumis. Kavas dots. **Ants Järve** ettekanne «Eesti teatriaastal pagulaste teatritest».

ANTIIKKULTUURI LEKTOORIUMIS

on 3. mail kl. 18.15 klassikalise muinasteaduse muuseumis ettekanne «PLUS IN AMORE VALET MIMNERMI VERSUS HOMERO.../Propertius/ **Kattri Türgilt.**

DOKTORIVÄITEKIRJADE KAITSMISI

27. aprillil kaitses bioloogiamagister **Urmas Tartes** doktoriväitekirja «Respiration Rhythms in Insects» PhD teaduskraadi saamiseks zooloogia erialal.

TÄNU

AEGEE JA SÕBRAD TÄNAVAD KÕIKI OMA VALIJAID.

Spordikeskus teatab

Harrastusmängijaist parim ravi IV

Ülikooli korvpallivõistluste harrastajate liigas jõudsid finaali arstiteaduskonna 4. ja õigusteaduskonna 1. kursus. Tulevased arstid võitsid 38:35. Edukas meeskonnas mängisid Jaanus Kahu (liider), Karl Väärt, Arno Ruusalepp, Ragnar Loit, Jüri Karjagin, Alo Kullerkann, Jaanus Martti, Toomas Pähklamägi.

Kolmandale kohale jõudis majanduse 3. kursus.

Esikoht jäi punkti kaugusele

Eesti üliõpilaste meistrivõistluste sarjas olid harrastajate liiga mängud TÜ spordihoones (Ujula tn.).

Meesteturniir oli põnev, sest võiduta ei jäänud keegi ja ka kaotusekibedust tuli kõikidel maitsta. Võrdselt ühe kaotusega lõpetasid turniiri Eesti Riigikaitse Akadeemia ja Tartu Ülikool. Ühepunktiline kaotus omavahelises mängus jättis meie tudengid teisele kohale.

Põllumajandusülikool oli kolmas. Järgnesid Tallinna Kõrgem Tehnikakool ja Eesti Mereharidiuskeskus. Tallinna Tehnikaülikoolist jõudis kohale vaid üks mängija.

Neljast registreeritud naiskonnast olid kohal vaid TÜ tudengid. Tartu Õpetajate Seminar, TTÜ ja Rakvere Pedagoogikakool jäidki kadunuks.

Rannavolle ja naisvõimlemine

Laupäeval, 29. aprillil on Ujula tänava spordihoones Eesti üliõpilasvõistlused paarisvõrkpallis (rannavolles).

Pühapäeval on samas üle–eestilised üliõpilasvõistlused naisvõimlemises.

Medaleid võrkpallureile

TÜ naiskond ei osalenud tänastel Eesti meistrivõistlustel, meeskond aga tuli 9. kohale, jäädes napilt meistrisarja ukse taha.

Sellele vaatamata jagus medaleid neile TÜ üliõpilastele, kes esinevad jõukamate klubide eest. Naismängijaist said hõbemedali Tartu Pro Spordis mängivad Katri Kotkas (majanduse 2.), Evelin Miilen (keemia mag.), Eve Pihl (arstit. dok.) ja Triin Kiudma (KKT 4.). Viimane arvati ka Eesti koondisse.

Pronksmedali sai Annely Roosalu (Bio–Geo mag.) Viljandi Volle naiskonnast.

Meestest jõudsid hõbemedalini Pärnu Jarti eest mängivad Valdo Järvekülg (KKT 4.) ja Kristjan Kais (KKT 1.). Napilt jäi medalist ilma matemaatika esmakursuslane Aimar Arak Viljandi Vollest.

TÜ kasvandikest olid edukamad treenerid: Mati Merirand (Rakvere Rivaal 1. koht), Alar Kaljuvee (Tartu Pro Sport 2. koht), Teet Tibar (Viljandi Võlle 3. ja 4. koht).

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 7173. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 17 (1792)
REEDE,
5. MAI 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

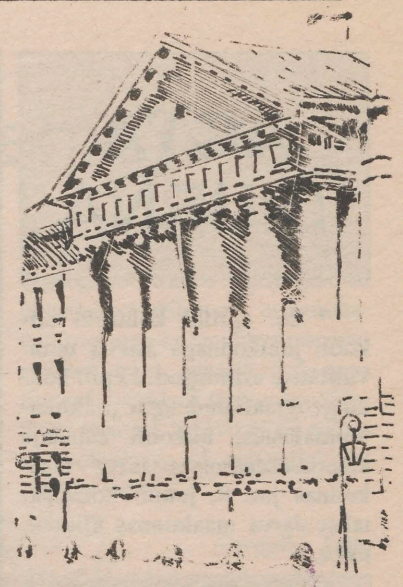

Tartu Ülikooli Raamatukogu

TÜ NÕUKOGUS

28. APRILLIL

*RAAMATUKOGU DIREKTORIKS VALITI PEETER OLESK

*VÕETI VASTU TARTU ÜLIKOOLI PÕHIKIRI

*MAGISTRI– JA DOKTORIÕPPE TULEMUSLIKKUSEST

*KINNITATI KEHAKULTUURITEADUSKONNA ÕPPEKAVA

Enne esimest päevakorrapunkti kinnitati **ajutise salajase hääletamise kord, kui valitavale kohale on esitatud üle ühe kandidaadi.** Selles on kirjas, et kui enam kui kahe kandidaadi korral ei saa ükski kandidaat vajalikku arvu poolthääli, korraldatakse teine hääletusvoor, milles osalevad kaks enim poolthääli saanud kandidaati. Kui kahe kandidaadi korral kumbki kandidaat ei saa vajalikku arvu poolthääli, korraldatakse uus hääletusvoor, milles osaleb rohkem poolthääli saanud kandidaat. Kui ka viimases hääletusvoorus ei saa kandidaat vajalikku häältearvu, korraldatakse uued valimised. Kui hääletusvoorus saab mitu kandidaati võrdse arvu hääli, otsustab edasimineja(d) loos.

RAAMATUKOGU DIREKTORIKS VALITI PEETER OLESK

Prorektor prof. Jaak Aaviksoo ütles, et raamatukogu kandidaatide esimeseks esitamistähtajaks oli avaldus ainult ühelt kandidaadilt, tollaselt direktorilt Malle Ermelilt. Nõukogu pikendas tähtaega kahe kuu võrra. Avaldused laekusid **Malle Ermelilt,** raamatukogu infoosakonna peabibliograafilt **Ülle Mustalt** ning kultuuri– ja haridusminister **Peeter Oleskilt.** Kandidaadid arutas läbi rektori käskkirjaga moodustatud **komisjon** (esimees prorektor prof. Jaak Aaviksoo, liikmed usuteaduskonna dekaan prof. Kalle Kasemaa, kirjastuse juhataja Mart Orav ja prof. Helmut Piirimäe). Komisjon lähtus kandidaatide hindamisel järgmistest kriteeriumidest:

*kandidaatide kogemused ja eeldused raamatukogu juhtimiseks, arendamiseks ja selle üheks Eesti juhtivaks teadusraamatukoguks viimisel;

*kollektiivi juhtimine raamatukogutöö tänapäeva tasemele viimisel;

*teaduslik tegevus ja kvalifikatsioon raamatukogunduse ja infoteaduse valdkonnas. Komisjoni esimees ütles, et nendest kriteeriumidest lähtudes sobisid kõik kandidaadid.

Sealjuures märkis komisjon kandidaatide iseloomustamisel järgmist: Ülle Must on avaldanud rea publikatsioone raamatukogunduse teemadel ning kaitsnud 1995. aastal infoteaduste magistrikraadi Tallinna Pedagoogikaülikoolis. Töö raamatukogu infoosakonna peabibliograafina 1992. aastast on olnud tulemusrikas. Malle Ermel on rea aastate jooksul raamatukogus kohusetundlikult töötanud (1975. – 1988. aastani teadussekretärina, 1990. aastast direktorina). Tal on raamatukogu juhtimisel silmapaistvaid kogemusi, tema juhtimise ajal on raamatukogu saavutanud häid tulemusi. Peeter Olesk on töötanud kirjandusmuuseumi direktorina 1990 – 1993, olles samal ajal ka eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri õppejõud. 1993 – 1994 oli ta rahvastikuminister ja seejärel kultuuri– ja haridusminister. Ta on avaldanud ligi 400 artiklit, sealhulgas umbes 50 teaduslikku publikatsiooni. Ta on tuntud kirjandusajaloo uurija. «Sõnavõtud raamatuteaduse ja raamatukogunduse alal on leidnud tunnustust ning ko-

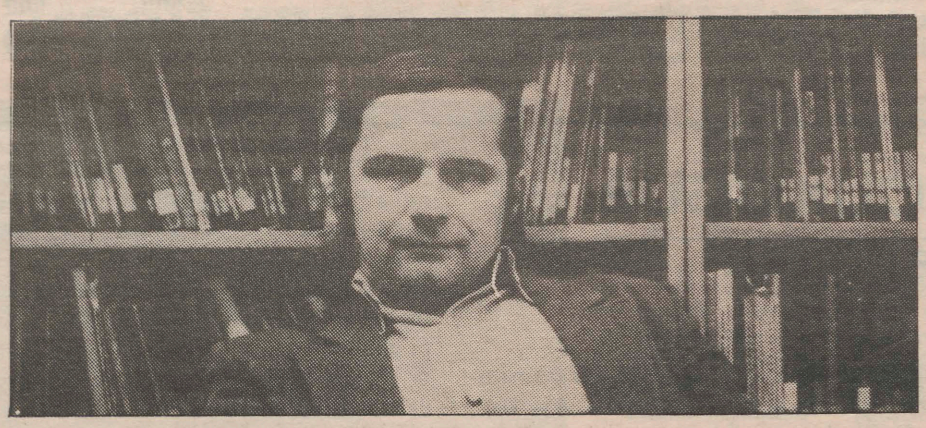

❐ **Raamatud ei jäta Peeter Oleskit ega Peeter Olesk raamatuid. Olavi Paide foto toimetuse arhiivist nelja-viie aasta eest, kui vastsel raamatukogu direktoril oli UT-s oma veerg.**

Järg 2. lk.

Tänuavaldus

Rektor prof. Peeter Tulviste tänab Innovaatika 95 ettevalmistamisel ja läbiviimisel kaasa aidanud ülikooli pere liikmeid.

Jaak Aaviksoo, prorektor
Arno Anijalg, innovatsioonitalitus
Urmas Aunin, teabetalitus
Ruthi Grossman, botaanikaaed
Tiia Helekivi, kirjastus
Leo–Henn Humal, füüsika–keemiateaduskond
Ado Jaagosild, arstiteaduskond
Sirje Kahu, innovatsioonitalitus
Katrin Karu, kirjastus
Valve Kivi, botaanikaaed
Ene Kivisik, majandusteaduskond
Leelo Kriisa, rektoraat
Peeter Kukk, arvutigraafika ja õppetehnika keskus
Ly Leedu, üliõpilaskond
Erkki Leego, teabetalitus
Aleks Lenzner, arstiteaduskond
Rein Lepik, teadustalitus
Vaike Lihtmaa, arvutigraafika ja õppetehnika keskus
Tõnu Mauring, majandusteaduskond
Lea Michelson, õppe– ja üliõpilasosakond
Raik–Hiio Mikelsaar, arstiteaduskond
Merike Mäemets, arvutigraafika ja õppetehnika keskus
Mart Orav, kirjastus
Ülo Pintson, arstiteaduskond
Heiki Pisuke, õigusteaduskond
Mati Pääsuke, kehakultuuriteaduskond
Rein Raamat, arstiteaduskond
Aime Randveer, õppe– ja üliõpilasosakond
Riina Reinumägi, matemaatikateaduskond
Jüri Ruus, sotsiaalteaduskond
Olev Saks, füüsika–keemiateaduskond
Andres Salu, õppe– ja üliõpilasosakond
Ilona Smuškina, raamatukogu
Mare Säkk, raamatukogu
Elga Tamm, arvutigraafika ja õppetehnika keskus
Jüri Tamm, füüsika–keemiateaduskond
Karl Tamm, filosoofiateaduskond
Hannes Tammet, füüsika–keemiateaduskond
Otto Teller, arvutuskeskus
Toomas Tenno, füüsika–keemiateaduskond
Leeni Uba, innovatsioonitalitus
Arved Vain, füüsika–keemiateaduskond
Violetta Vain, füüsika–keemiateaduskond
Külli Vendik, filosoofiateaduskond
Mare Vene, kehakultuuriteaduskond

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

Edustuse uudised

Kolmapäeval toimus edustuse V kooseisu 1. koosolek. Senine üliõpilaskonna valitsus esitas seoses ametiaja lõppemisega **1. mail** tagasiastumispalve. Koosolek nõustus sellega, kuid vana valitsus täidab oma tööülesandeid uue valitsuse ametisse astumiseni.

Valiti ka uue valitsuse moodustaja. Selleks sai praegune tööbörsi juht **Martin Hallik** 13 poolthäälega. Margit Markus kogus kaheksa ning Mart Laidmets kaks poolthäält. Kõik kandidaadid olid ka edustuse IV koosseisu liikmed.

TÜÜ Edustuse eesistujaks valiti praegune üliõpilaskonna valitsuse esimees Andres Salu. Abieesistuja kohale oli kaks kandidaati: **Margus Kurm** kogus kolmteist ja **Rainer Kivi** seitse poolthäält.

Järgmine edustuse koosolek toimub nädala pärast, seal nimetatakse tõenäoliselt ametisse üliõpilaskonna uus valitsus.

Ly Leedu,
TÜÜ valitsuse infosekretär

Doktoriväitekirjade kaitsmisi

27. aprillil kaitses doktoriväitekirja «Respiration Rhythms in Insects» bioloogiamagister **Urmas Tartes.** Talle anti Ph.D teaduskraad zooloogia ja hüdrobioloogia erialal.

***

Neljapäeval, 11. mail kl. 14 kaitseb Tiigi t. 78 aud. 336 doktoriväitekirja «Measurement of Elementary Movement Vectors in Human Visual System» («Elementaarse liikumisvektori kodeerimine inimese nägemissüsteemis») **Aleksander Pulver.**

Oponendid on Talis Bachmann, Ph.D (Tallinn) ja Piet Vos, Ph.D (Nijmegen).

Dissertatsioonis analüüsitakse liikumistaju olulisi probleeme ja uuritakse erinevate liikumisanalüsaatori mudelite adekvaatsust. Empiiriliste uurimuste tsükli tulemusena formuleeritakse omadused, millele peab vastama iga Reichardti tüüpi liikumisanalüsaatori mudel.

Ka Universitas Tartuensis on ülikooli arvutivõrgus,

mis tähendab, et meile saab nüüd kaastöid e–mailiga saata. Muidugi ei tähenda see seda, et ka viimasel hetkel saabunud teated ja muud lood veel kohe lehes ilmuvad. Need tuleb veel esialgu ümber laduda, maketti seada ning trükikojas küljendada. Seepärast palume saabuvatest artiklitest meile ette teatada. Viimased lood saame vastu võtta kolmapäeva hommikupoolikul, aga siis juba kokkulepituna. Teateid saab anda veel terve kolmapäeva jooksul.

Niisiis, toimetuse e–maili postkast on:

varje@admin.ut.ee

Kõik see on toimetusele väga uudne ja huvitav, ootame põnevusega arvutikaastöid.

Meeldivat koostööd!

UT

ACTA DIURNA

* 26. aprillil kohtusid ülikooli juhtkonnaga **Järva maavalitsuse esindajad.** Lepiti kokku geograafiatudengite praktikavõimalustes, ülikooli esindaja ametisseseadmises Järva maakonnas jm. 8. juunil korraldatakse Järva maakonnas ülikooli päev.

* 27. – 28 aprillini oli ülikoolis visiidil **Münsteri Ülikooli rektor prof. Dieckheuer.**

* 27. –28. aprillini toimus majandusteaduskonna rahanduse ja arvestuse instituudi korraldusel teine **rahvusvaheline konverents «Üleminekumajanduse finantsprobleeme».**

* 27. – 28. aprillini korraldasid Eesti Psühhosotsiaalse Rehabilitatsiooni Ühing ja Eesti Psühhiaatrite Selts ning Maailma Tervishoiu Organisatsiooni Eesti esindus **konverentsi «Uusi ja vanu probleeme Eesti vaimses tervishoius».**

* 28. aprillil kaitsesid **magistritööd Peeter Päll ja Triinu Ojamaa.**

* 29. aprillil toimus **Tartu Ülikooli Akadeemilise Naiskoori juubelikontsert.**

* 30. aprillil lõppesid kuus päeva kestnud **kevadpäevad.**

* 2.– 3. maini toimus Tallinnas **seminar «Kõrghariduse finantserimine Eestis ja naabermaades».**

* 2. – 31. maini on raamatukogu õppelugemissaali fuajees avatud Tartu kunstniku **Peeter Alliku graafika näitus.**

* 2. – 5. maini esines külalisloengutega usundilistest ilmingutest tänapäeval ja nende muutumisest ajas Helsingi Ülikooli rahvaluuleprofessor **Leea Virtanen.**

* 2. mail toimus geograafia instituudis **seminar «Kaitstavate alade mitteutilitaarne ressursipotentsiaal» (Üllas Ehrlich).**

* 3. mail oli antiikkultuuri lektooriumis ettekanne **Kattri Türgilt: «PLUS AMORE VALET MIMNERMI VERSUS HOMERO».**

***

* 6. MAIL **75 aastat tagasi sündis** tuntud keeleteadlane ja TÜ õppejõud **OLEG MUTT.**

* 8. – 10. maini toimub **Balti III koolinoorte keemiaolümpiaad,** mille korraldab täppisteaduste kool.

* 9. mail kaitseb magistritööd «On regeneration and genetic transformation possibilities of oat (Avena sativa L.) in tissue cultures» **Jüri Sild.**

* 11. mail kaitseb doktoriväitekirja «Measurement of elementary movement vectors in human visual system» **Aleksander Pulver.**

ACTA DIURNA

Tartu Ülikooli Fond Kanadas toetas auditooriumi sisustamist humanitaarhoones

28. aprillil saabus Torontost Tartu Instituudi direktor–sekretärilt Endel Arujalt teade, et eesti ülikooli 75. aastapäeva eel tehtud üleskutse toetada Tartu Ülikooli vastas üle viiekümne sealse eestlase. 10 000 Kanada dollari eest sisustatakse auditoorium valmiva humanitaarhoone Toome–poolses tiivas.

1988. 1. detsembril asutatud Tartu Ülikooli Fond Kanadas on ülikooli mitmeti toetanud. Kõige enam on juttu olnud 1990. aasta arvutisaadetistest. Viimastel aastatel on raamatukogule regulaarselt tellitud ajakirju «Nature» ja «Science» ning värskeima teadusperioodika sisu tutvustavat «Current Contents on Diskette». Fondi toetus Tartu Ülikoolile jätkub.

Katri Raik,
rektori referent

Eesti Teaduste Akadeemia

kuulutab välja **üliõpilaste teadustööde konkursi.** 1995. aastal annab Akadeemia kuni 15 preemiat à 1000 kuni 2000 krooni.

Uurimispreemiad määratakse üliõpilaste poolt põhistuudiumi või magistratuuri ajal läbi viidud ja 1995. aastal edukalt lõpetatud ning teadustöö standardite järgi vormistatud tööde ning nende alusel avaldatud publikatsioonide eest.

Preemiale konkureerimiseks tuleb üliõpilasel (või tema juhendajal) esitada sellekohane kirjalik taotlus koos köidetud uurimistööga, millele on lisatud juhendaja kirjalik arvamus ning üliõpilase isikuandmed (nimi, aadress, õppeasutus, eriala, kursus, telefoninumbrid).

Üliõpilastöid uurimispreemia taotlemiseks võetakse vastu **1. septembrist kuni 20. oktoobrini s. a.** Sihtfondi komisjon vaatab laekunud tööd läbi kolme nädala jooksul ja teeb oma otsuse üliõpilastele kirjalikult teatavaks hiljemalt 1. detsembriks.

Uurimispreemiad antakse kätte Teaduste Akadeemia täiskogu või presiidiumi istungil.

Tööd tuleb esitada aadressil:
Üliõpilaste Teadustöö Sihtfond
Eesti Teaduste Akadeemia Presiidium
Kohtu 6, EE0001 Tallinn

KOLMAPÄEVAL ON JÄRGMINE TEABETUND

Info levikuks on teatavasti mitmeid viise. Praegugi on võimalus ülikooli uudiseid teada saada nii raadiost, televisoonist, päevalehtedest, ülikoolilehest, asjaosalistelt endilt. Paraku ei levi vajalik info mitte alati nii kiiresti kui võiks. Aga ka mitte igasugune ülikooli inimesele tarvilik info ei vaja suuremas teabekanalis teatamist. Just ülikoolisisese info kiiremaks levimiseks hakkas teabetalitus koos ülikooli valitsuse ja nõukoguga teabepäevi korraldama.

Esimesel teabepäerval eelmisel kolmapäeval ütles rektor prof. Peeter Tulviste, et ülikoolis on varemgi infotundidega katsetatud. Info leviku probleem ei ole omane mitte ainult meie ülikoolile, vaid selle üle kurdetavat ka välismaa kõrgkoolides, kus on sageli oma raadio, televisioon, mitu tasuta ajalehte jne. Nii et õppida suurt kusagilt pole, tuleb ise katsetada.

Esimesel teabepäeval tutvustas akadeemiline sekretär dots. Ivar–Igor Saarniit nõukogu päevakorda (nõukogu koosolek toimus eelmisel reedel, 28. aprillil). Personaliosakonna juhataja Leelo Muru kõneles täiendatud ja parandatud palgaeeskirjast. Kuna kohapeal kerkis seoses palkade määramisega mitmeid küsimusi, pidas teabetalituse juhataja Urmas Aunin järgmisel korral vajalikuks selgitusi jagama kutsuda ka mõnd eelarvekomisjoni liiget.

Kõne all oli muidki küsimusi, mida tõesti võiks iga ülikoolis õppiv või töötav inimene teada, kuid ka toimetus teeb katset ja ei kirjuta seekord kõigest. Kas oma allüksustes on teabetunnist osavõtnud inimesed (näiteks sellest peaksid osa võtma kõik dekanaatide juhatajad) kuuldu edasi andnud? Tehke katset ja küsige midagi klassikalise muuseumi külastamise, ülikooli sümboolika, visiitkaartide ja Gaudeamuse kohta.

Loomulikult ei jää toimetus alati kõrvaltvaatajaks, vaid püüab ka mõne killukese edasi anda.

JÄRGMINE TEABETUND TOIMUB KOLMAPÄEVAL, 10. MAIL KL. 11 TÜ NÕUKOGU SAALIS.

Kõne all on viimane TÜ nõukogu koosolek, palgaprobleemid jm.

Kuulama ja küsima võivad tulla kõik!!!

TÜ NÕUKOGUS

28. APRILLIL

Algus 1. lk.

misjon on seisukohal, et nende põhimõtete alusel ülikooli raamatukogu tegevuse korraldamine võiks olla igati soovitatav.» J. Aaviksoo mainis komisjoni nimel ka P. Oleski raamatukogu toetavat poliitikat kultuuri– ja haridusministrina.

Lisaks nimetatud materjalidele oli laekunud kaks kirja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingult, milles toetati Malle Ermeli kandidatuuri ning väljavõte ülikooli raamatukogu osakonnajuhatajate koosoleku protokollist, kus samuti toetati senise direktori kandidatuuri. Nõukogu koosolekule eelnenud päeval jõudis kohale raamatukogus läbiviidud hääletustulemuste protokoll. 205–st inimesest toetas Peeter Oleskit 142, Malle Ermelit 50 ja Ülle Musta 13.

Seejärel said viieks minutiks sõna avalduste esitamise järjekorras kandidaadid ise.

MALLE ERMEL ütles, et direktori kohale kandideerides midagi suurt ja huvitavat lubada on raske, sest raamatukogude funktsioonid on aastasadade jooksul püsinud muutumatutena. Raamatukogu ülesanne on koguda, säilitada ja teha lugejale kõik olemasolev kättesaadavaks. Viimased aastakümned on siia lisanud ka infovahendaja rolli.

TÜ raamatukogu on viimastel aastakümnetel tegutsenud Eesti teadusraamatukogudest kõige piiratumate ressurssidega, vaatamata sellele, et ta on parim teadusraamatukogu Eestis. Kasinad ressursid on tunduvalt takistanud arendustegevust eriti infotehnoloogias. On loodud sidemed juhtivate raamatufirmade ja kirjastustega. Järgmiste aastate suurimaid ülesandeid on infotehnoloogiline kaasajastamine (elektronkataloogid). Väga oluline on edasi arendada seda, mis meie raamatukogus on olemas ja mida rahvusvaheliselt oodatakse, eeskätt soome–ugri keeleteaduse bibliograafia jmt.

Raamatukogu infotehnoloogilise kaasajastamisega peab kaasnema ka hoone enda funktsionaalne ümberkujundamine.

ÜLLE MUST lausus, et raamatukogu arengukava idee on pärit juba paarsada aastat tagasi ülikooli raamatukogu esimeselt juhatajalt Carl Morgensternilt: komplekteerida väärtkirjandust, tegutseda tihedas koostöös ülikooliga ja tagada raamatukogu avatus teadushuvilistele lugejale. Ü. Must ütles, et täpselt seda peame arvestama ka täna, kuid see tuleb lahendada tänapäevaste vahenditega. Märksõnadeks ülikooli ja raamatukogu koostöös on lugeja õpetamine, eriti elektroonilises valdkonnas, tihedam integratsioon õppetööga, järjekindlam koostöö komplekteerimise osas, samuti ühised uurimisprojektid. Viimases pidas ta üheks olulisemaks Euroopa Liidu infoühiskonna projekti. Järgmiste märksõnadena mainis ta raamatukogu moderniseerimist ja täiendõpet. Raamatukogu moderniseerimise esimese etapi põhiülesanne on täiend– ja ümberõppe programmide rakendamine. Praegu on väga tähtis jõuda lülituda Euroopa Liidu nn. kolmandate riikide raamatukogude infosüsteemide moderniseerimisprogrammidesse.Samuti pidas ta oluliseks koos teiste raamatukogudega ühise elektroonilise kataloogi loomist. Ka Ü. Must pidas hädavajalikuks seoses praeguse remondiga hoone sisemisi ümberkorraldusi. Omaaegne ruumilahendus ei rahulda enam.

PEETER OLESK alustas remondist. Venida see ei tohi, pidev remont halvab nii lugejaid kui töötajaid. Muidugi nõuab see lisakulutusi.

Seadusandlus puudutab ka raamatukogusid. Suuremad raamatukogud on omavahel paratamatult konkurendid. Praegune seadusandlus kaitseb nendest ainult üht, see on rahvusraamatukogu. Tulevikuülesandeid silmas pidades peab seadlusandlus kaitsma ka ülikooli raamatukogu.

Oluline on eesti kirjanduse täiendamine, sealjuures pagulaste kogude ja käsikirjade Tartusse saamine. TÜ vilistlastel on kohustused ennekõike ülikooli ees. Ka P. Olesk toonitas infotehnoloogia arendamist.

Ümber– ja täiendõppe osas märkis Peeter Olesk, et meie raamatukogude kõige üldisem kaadriprobleem on see, et neis töötab vähe raamatukogunduse kõrgema eriharidusega inimesi. Tartus olevat see probleem teravam kui mujal. Seepärast pidas ta loomulikuks, et ülikoolis taastataks raamatukogunduse ja bibliograafia ainete õpetamine, nagu see oli enne sõda. Esialgu tuleks alustada täiendõppest.

Prof. Ain–Elmar Kaasik küsis Peeter Oleskilt, et kas ta ei siirdu raamatukogu direktoriks valituna uuesti tagasi poliitikasse. Peeter Olesk vastas, et nende ülesannete täitmiseks, millest ta kõneles, kulub vähemalt kümme, mitte ainult viis aastat. Muud pakkumised, ka Tallinnas, on ta ära öelnud.

Hääletustulemused olid järgmised: Peeter Olesk sai 19 ja Malle Ermel 14 häält, Ülle Must hääli ei saanud.

***

Järgmistest päevakorrapunktidest (TÜ põhikiri, magistri– ja doktoriõppe tulemuslikkusest – prorektor prof. Teet Seene ja teistest küsimustest) lähemalt järgmises ajalehes.

Eripedagoogid Hamburgis, Kielis ja Bremenis

Tartu Ülikooli ja Hamburgi, Kieli ning Bremeni ülikoolide eripedagoogika osakondade vahel on olnud paariaastased kontaktid. Tänu DAAD–i poolsele *(Deutsche Akademische Austauschdienst)* finantseerimisele sai 3. – 15. aprillini teoks grupi eripedagoogika tudengite **õppereis Saksamaale.**

TÜ eripedagoogika osakonnas on kaks eriharu: logopeedia ja hälvikupedagoogika. Läbiviidud õppereis keskendus enamjaolt hälvikupedagoogikale, just eriõppeasutuste, õppetöökodade ja hooldekodude külastamisele. Kohtumisel Saksamaa ülikoolide õppejõudude ja tudengitega selgus, et logopeedide koolitamisel on riikides palju ühist.

Peamised erinevused kahe riigi ülikoolide õppekavade vahel tulenevad nende strukturaal–mastaabilistest erinevustest. Saksamaa on suurriik ja sellest tulenevalt on võimalik üliõpilaste spetsialiseerumine kitsale eripedagoogika valdkonnale. Näiteks on eraldi õpperaskustega laste pedagoogika, käitumisraskustega laste pedagoogika jm. Eesti on väike, täpselt sarnase puudega inimesi on vähem. Seega koolitatakse siin laiema diapasooniga spetsialiste. See tähendab, et logopeed tegeleb kõigi erinevate kõnepuuetega.

Kõige enam jäime rahule **Kielis** veedetud päevaga, seda tänu hälvikupedagoogika professor Walburgile. Lisaks tutvumisele kõnekooliga, integratiivsete lasteaedadega, õnnestus külastada üksikuid muuseume, kontserte ning osaleda linnaekskursioonil Lübeckis.

Üks tudengite tähelepanekuid oli see, et kuigi Eestis rõhutatakse lähedaste erialade esindajate koostöö vajalikkust (*team*'i töö), kipub see pigem arvustamise kui abina välja kukkuma. Saksamaal oli tihe koostöö erinevate spetsialistide vahel muljet avaldav. Näiteks organiseerisid Breemeni Ülikooli õppejõud koos töötute hälvikupedagoogide ning üliõpilastega järeleaitamiskooli edututele algklasside õpilastele. Koolist on kujunenud ülikoolile arvestatav praktikabaas. See on avatud pärastlõunati ning ei sega igapäevast õppetegevust tudengitel ega koolilastel.

Palju on räägitud eestlaste häbelikkusest. Ka Põhja–Saksamaal on samad probleemid. Lastest arenevad avatud ja suhtlusvalmid inimesed juhul, kui nad julgevad olla isikupärased ja iseseisvad. Iseseisvust arendatakse igapäevases koolitöös. Külastatud tundides nägime, kuidas algklassiõpilased oma koolipäeva alustavad. Tund algab küll tervele klassile ühel ja samal ajal, kuid tunni sisu on iga õpilase jaoks erinev. Õpetajal on sellises koolis vaid suunav ja kontrolliv funktsioon. Meile on harjumuspärane õpetaja, kes seisab klassi ees ja korraldab kõigi tööd üheaegselt lähtudes «keskmise» lapse suutlikkusest. «Avatud õpetuse» meetodil toimuvas tunnis istub õpetaja laste keskel, oodates nendepoolseid küsimusi ja olles valmis neid vajaduse korral iseseisvates õpingutes abistama. Sellises koolis on õppimise ajendiks mitte kohustus või sund, vaid õpilaste omapoolne sügav huvi. Päeva alguses paneb õpetaja iga lapse sahtlisse just temale ettenähtud ülesanded. Laps valib ise ülesannete sooritamise järjekorra ning peab arvet tehtud töö üle. Iseseivalt minnakse ka vastama. Tänu sellisele õpetusele on lapsed õpetajast sõltumatud ning suudavad muidki probleeme lahendada.

Veel jäi meelde käik ühte Kieli integratsioonilasteaeda. Sealne õpetamine toimus põhimõttel: vähe mänguasju laste ümber, sest lapsed ei pea mängima mitte asjadega, vaid üksteisega. Meie lasteaedades ohatakse lääne poole, kus on olemas mitmekesist õppematerjali. Peatume hetkeks ja mõtleme, millist maailma me rohkem hindame: kas meeldivatel inimsuhetel või materiaalsetel väärtustel põhinevat.

Õppereis oli nii huvitav ja informatsioonirikas, et DAAD–i poolne grupijuht Christina Schultz, erialalt inglise filoloog, lõpuks kahetsust avaldas, et ta varem nii vähe eripedagoogikast teadis. Reisil käinud üliõpilastest võib loota, et nad saadud kogemusi ka praktikas rakendama hakkavad, misläbi Saksamaa eesrindlikud ideed meiegi koolisüsteemi jõuavad. Tulevikus on oodata vastukülaskäike nii tudengitelt kui õppejõududelt.

Veronika Tallo

❒ **Grupijuht Marje Koorits (vasakult), prof. Walburg, Christina Schulz ja grupijuht Marika Padrik.**
RIIN NAESTEMA foto

Populaarselt raamatukogust

❒ **Üks hubasemaid paiku on raamatumuuseum.**

EINAR TIITSU foto

Kõigepealt tahaksin tänada kõiki 6.– 12. märtsini toimunud lugejaküsitlusele vastajaid. Saime hulga informatsiooni selle kohta, millisena me oma kasutajale paistame ja millisena meid näha loodetakse. Põhjalikuma kokkuvõtte avaldame edaspidi, see artikkel on tehtud ankeedi vabade vastuste põhjal eesmärgiga aidata mõnest raamatukogu kasutamisel tekkivast probleemist kergemini üle saada.

***

Väga paljud pretensioonid olid seotud **raamatukogu hoonega** – lagunenud põrandad, räpased WC–d, lagunev mööbel kohvikus, halb valgustus, halb õhk, suitsetamisruumi puudumine. Selles osas on raamatukoguhoidjatel raske midagi muuta, kuid kindlasti jõuavad ankeedivastused nende inimesteni, kes võivad hoone heaks midagi ära teha. Küll aga aitavad meid raamatukogu sisulist tööd puudutavad vastused.

Tundub, et raamatukogu **elektronkataloogi** ei jõua lugejad kuidagi ära oodata. Info leidmine kataloogist on vaevanõudev, kuna kataloog muutub järjest kohmakamaks, mida suuremaks ta paisub. Teadmiseks kõigile, et oleme alustanud oma elektronkataloogi loomist, praegu sisaldab see 1200 kirjet. Lugejate käsutusse saab selle anda ehk aasta pärast, kuid ka siis tuleb vanemat kirjandust otsida kaartkataloogist.

Mõned nipid, kuidas kirjanduse saamiseks vähem aega kulutada.

* Kui te ei tea täpselt, mida vajate, tellige kataloogi järgi leitud huvipakkuv kirjandus lugemissaali (ajakirjade või loodusteaduste saal; seal on vähem kasutajaid). Siis näete, millised tellitud raamatud huvi pakuvad, millised mitte, ja selgub, milliseid raamatuid saab ainult kohapeal kasutada. Raamatute kojulaenutuse ümbervormistamiseks tuleb küll täita kojulaenutussedel, kuid see võtab märksa vähem aega kui mitmekordne tellimine.

Seda, kas raamat asub lugemissaalis või mitte, näeb ajakirjade saali vastas olevast lugemissaalide kataloogist. See on väike ja kergesti käsitsetav. Uue teaduskirjanduse leiate suure tõenäosusega just sealt ning ei pea üldse aega ootamisele kulutama.

* Vajalikul teemal kirjandust otsides küsige nõu konsultandilt. Ta oskab leida lihtsaima viisi erinevatest kataloogidest info leidmisel. SEE, KUI TE EI LEIA SOOVITUD RAAMATUT, EI TÄHENDA VEEL, ET SEDA RAAMATUKOGUS EI OLE.

* Soovisedelit täites kirjutage sinna kõik kataloogikaardil olevad kohaviidad, samuti sama raamatu kordustrükkide kohaviidad teistelt kataloogikaartidelt. Kui olete sedelile kirjutanud ka kohaviida tähisega N- - - -, siis küsige raamatut kõigepealt õpikute kojulaenutamisletist, eitava vastuse korral teaduskirjanduse kojulaenutusletist. Kui kirjutate sedelile kõik kohaviidad, ei pruugi te raamatut mitu korda tellida ja oodata. NB! Kõikidest õpikutest (kohaviit tähisega N- - - -) on osa eksemplare õppekirjanduse lugemissaalis, võimaluse korral laenutatakse neid ka mõneks päevaks koju.

* Selle asemel, et eesti ajalehti ja ajakirju lapates seminari või kursusetöö jaoks materjali hankida, kasutage linnaraamatukogu. Sealsed kartoteegid sisaldavad infot väga paljude eesti ajakirjanduses ilmunud artiklite kohta ja need on kättesaadavad kõigile. Ülikooli raamatukogul pole mõtet seda tööd dubleerida. Lutsu–nimelise raamatukogu bibliograafiaosakonna tel. on 432 221.

* Kes vajab vaikset õppimise ja töötamise kohta, leiab ideaalse võimaluse Humanitaarraamatukogus, kus on kena valge mööbel, laualambid laudadel, vaikne ja õhurikas saal. Seda raamatukogu võivad kasutada kõik meie lugejad sõltumata erialast.

***

Lühidalt veel mõnest teie poolt nimetatud probleemist. AJALEHTI EI JÄTKU, seda teadsime varemgi, kuid uuring näitas, et nende järgi on nõudmine hulga suurem kui meie võimalused lubavad. Esialgu püüame seda probleemi lahendada ruumiliste ümberkorraldustega, s.t. teha saali istekohti juurde, et ajalehti saalist välja ei viidaks. Samuti on plaanis muuta uute ajakirjade paigutus loogilisemaks, siis on uusi nimetusi hõlpsam leida.

Õpikute laenutähtajad on eriti arstiteaduskonna tudengite meelest liiga lühikesed. Neid õpikuid, mida meil on veel vanast ajast suures eksemplaarsuses, laenutame endiselt pikemaks ajaks. Uued õpikud on aga kallid ning me ei saa õppekirjandust muretseda nii palju, et kõik saaksid terveks semestriks endale õpiku.

Ilukirjandust ja ajaviiteajakirju ei jätku kõigile. Seegi on raamatukogutöötajatele teada, kuid tahaks meenutada, et ülikooli raamatukogu on teadusraamatukogu ja seetõttu muretseb eelkõige teaduskirjandust. Hobikirjanduse valik on linnaraamatukogus suurem ja see on ka loomulik.

***

Kokkuvõtteks tuleb öelda, et ülikooli raamatukogult ootavad tema lugejad märksa rohkemate funktsioonide täitmist kui ainult teadusraamatukoguks olemist. Siin tahetakse süüa, sõpradega kohtuda ja vestelda, vaikselt õppida, lehti lugeda, pildiajakirju sirvida, mõnusalt aega veeta, arvutit kasutada, grupiti diskuteerida jne.

Küsimusele «Mida te täna raamatukogus tegite?» on mitu tudengit vastanud: «Ma elan siin». Tahaks et need ligi kolm tuhat lugejat, kes päeva jooksul raamatukogu uksest sisse tulevad, ei peaks pettunult lahkuma. Selleks püüab raamatukogu oma lugejate vajadustega kursis olla, kuid lugejadki peaksid raamatukogu võimalusi tundma õppima.

KÕIGE LÕPUKS VEEL ÜKS UUDIS: alates aprillikuust saab arvutiandmebaaside ruumis (320) kasutada **kahte uut andmebaasi «MAJPOL» ja «ÕIGUS».** Need sisaldavad infot majanduse, poliitika ja õigusalaste artiklite kohta, mis on ilmunud Eesti ajakirjanduses alates 1995. aastast.

Kärt Miil

Professor Lembit Tähepõld

27. märts 1929—30. aprill 1995

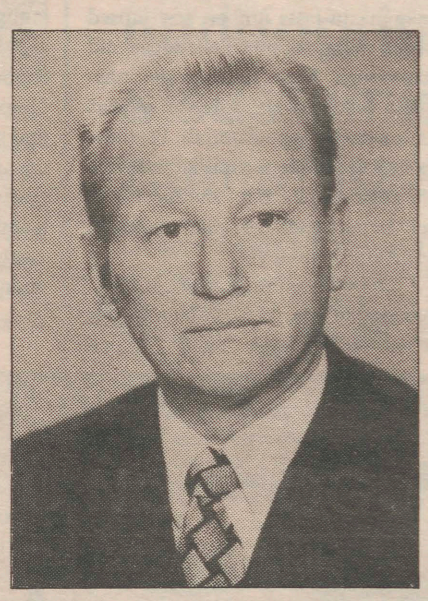

30. aprilli varahommikul peatus meie lugupeetud kolleegi, tunnustatud õppejõu ja biokeemiateadlase süda. See on kogu ülikoolile, arstiteaduskonnale, eriti aga biokeemia instituudile korvamatu kaotus. Prof. Lembit Tähepõld oli ju pikki aastaid arstiteaduskonna biokeemiaõppejõud ja biokeemia instituudi juhataja. Olles oma pedagoogikameisterlikkuse ja laboratooriumikogemused omandanud sihikindla ja põhjaliku eneseharimisega, kuulub ta kindlalt Eesti Vabariigi biokeemikute eliiti.

Prof. Lembit Tähepõllu elu ja sellest tuleneva silmaringi väga laia ja sügavat diapasooni võivad valgustada tema eluloolised andmed.

Prof. Lembit Tähepõld (kuni 1939 Sternfeldt) sündis 1929. aastal Kuuste vallas. Oma keskhariduse sai ta H. Treffneri Gümnaasiumis. 1947. aastal astus ta arstiteaduskonda, mille lõpetas 1953. aastal. Järgnevalt oli ta assistendiks (1953–1962), dotsendiks (1962–1963) ning alates 1963. aastast juhatajaks arstiteaduskonna biokeemia kateedris. Alates 1978. aastast juhatas ta biokeemia kateedrit professorina. 1994. aastal astus Lembit Tähepõld emeriitprofessori staatusesse.

Meditsiinikandidaadi kraadi kaitses prof. Lembit Tähepõld 1958. aastal, meditsiinidoktori väitekirja 1975. aastal. Arvestades Lembit Tähepõllu sihikindlust, töökust, võimekust nii biokeemiaõppejõuna, kateedrijuhatajana kui ka biokeemiaelu organisaatorina on selge, et tegemist oli universiaalse isikuga, samal ajal aga oma eriala tõelise professionaaliga. Universaalsust kinnitavad tema juhendamisel kaitstud arvukad ja väga erinevat temaatikat käsitlevad meditsiiniteaduste kraadid, professionaalsust aga sügavad ja nüüdisaegsed eriteadmised, samuti ka arvukad teaduslikud publikatsioonid. Prof. Lembit Tähepõllu kui pedagoogi pärandiks jääb mitukümmend õppevahendit.

Prof. Lembit Tähepõllust jäävad elama Eesti Biokeemia Seltsi loov ja tõine vaim, tema elutöö on leidnud aga kindla järjepidevuse tema õpilastes. Temast endast on saanud osake Tartu Ülikooli ajaloost.

Biokeemia instituut,
arstiteaduskond,
Tartu Ülikool

DIONÜÜSIA

VISUAALSETE KUNSTIDE FESTIVAL DIONÜÜSIA 95

MEES II AASTATUHANDE LÕPUL, 10. - 14. MAINI

I. TEATER

Teatret Cantabile 2, lav. N. Facchini (Taani)
<Snaiperid>, <Eksiil> - Vanemuise VM 10. mail kl. 19, kontserdisaalis kl. 21.
Man Act (Inglismaa)
<Jimmy Messiah, Call Blue Jane> - Vanemuise VM 11. mail kl. 17.
Tallinna Linnateater, lav. J. Rohumaa
L. Visconti <Rocco ja tema vennad> - Vanemuise SM 11. mail kl. 19.
Eesti Draamateater, lav. M. Unt
D. Mamet <Oleanna> - Vanemuise 46 11. mail kl. 22.
Music Theater Werkschütz, lav. W. Seewald (Saksamaa)
<Hulljulm loomismäng - Vanemuise SM, 11. mail kl. 17.
Theatrum Somnium Medusae, lav. O. - E. Ost (Saksamaa)
<Tinaraske öö> - ajaloomuuseumis 12. mail kl. 18.
Vanemuine, lav. P. Pedajas
<Hingede öö> - Vanemuise SM 12. mail kl. 21.
Kolp Trupp, lav. ja autor T. Pabut
<Taevaredel> - Vanemuise kontserdisaali fuajees 12. mail kl. 22.
St. Peterburgi Meeste Ballett, lav. V. Mikhailevski (Venemaa)
<Homo Ecce ja ah need sedöövrid...>
Vanemuise SM 13. mail kl. 19.
Eesti Draamateater, trupp U3 & ESP, lav. M. Unt
<Nukumaja ehk Norbert> - Vanemuise VM 13. mail kl. 21.
Vladimir Jepifantsevi Projekt (Venemaa)
<Tôrksa taltsutus> - Vanemuise SM 14. mail kl. 15.

II. KUNST & PERFOMANCE

DeSTUDIO, P. Laurits & H.E. Merila - **Mootorlaev <Patrionysos>,** projekt Emajõel 12. - 14. mail.
PEETER ALLIK - **Viva Cuba,** installatsioon Vanemuise SM fassaadil.
TERJE OJAVER - **Fiktsioon: Varjud,** projekt Kaarsild.
JÜRI OJAVER - **Projekt Pedestrian bridge** Kaarsild ja Võidu sild.
JAAN TOOMIK - videoprojekt Ülikooli 2, 12. mail.
VANO ALLSALU - **Vabadus, Vendlus, Halastus** perfomance Raekoja platsil 10. - 12. maini.
ENE-LIIS SEMPER & RAOUL KURWITZ - **Sanctus,** videoinstallatsioon Toomkiriku varemeis.
RAIVO KELOMEES - **Anima,** jälgimis- ja valveinstallatsioon TMK.
INBOIL, KADI KREIS & ARLIS NARUSBERK - Ideaalmaastik, audiovisuaalne installatsiooni objekt Sebra galeriis.
INBOIL & MERCA - **Abielutüli,** improviseeritud lühinäidend Draakoni kohvikus 13. mail.
LEONHARD LAPIN & ALBERT TRAPEEŽ - **Poeesia ja punalipud,** perfomance Raekoja platsil 12. mail.
Enviroment SMOP, TIINA TAMMETALU, ANN LUMISTE & KAI KALJO - **Teenimine,** perfomance Vanemuise Kontserdisaali ööklubis.
Dionüüsiline obelisk, projekt Raekoja platsil.
EVE KASK - galeriis Illegaard.
OLJA ILISTRATOVA - **Mees II aastatuhande lôpul,** installatsioon Vanemuise kontserdisaali ees.
PAUL RODGERS - **Vaikus vajub sügavale,** projekt Raekoja platsil.

III. FILM

Vanemuise 46

P. Greenaway <Joonistaja leping>, 1982 - 11. mail kl. 15.
J. Stelling <Pöörmeseadja>, 1994 - 11. mail kl. 17.
M. Leigh <Alasti>,1993 - 12. mail kl. 15.
K. McMullen, <Nii on lood, John...>, 1994 - 13. mail kl. 13.
P. Greenaway <Uppumised järgemööda>, 1988 - 13. mail kl. 14.

IV. FOTO

TOOMAS VOLKMANN, ANN TENNO Rüütli galeriis, **LY LESTBERG** Illegaardis, **STEPHAN WAGENPFEIL** KÜÜs, **VABA FOTO SEIN** Vanemuise SM fuajees.

Ametiühingukomitee koosolekul

27. aprillil

*** Aleksander Jakobson andis lühiülevaate 21. – 23. aprillini Tallinnas toimunud Eesti hariduskonverentsil räägitust.**

*** Kavandati TÜAÜ koolitusprogrammi koostamist ja ellurakendamist.**

*** Arutati organisatsioonilisi küsimusi – TÜAÜ esimehe asetäitjateks kinnitati Kersti Meiesaar ning Raivo Masso.**

* Kuna pensionärid moodustavad TÜAÜ liikmeskonnast rohkem kui ühe kümnendiku, otsustati aktiivsemalt hakata tegelema ka nende probleemidega.

*** Jätkati tööd TÜAÜ–d tutvustavate infomaterjalide küsimusega.**

Ingrid Abram

INFO!

Venia legendi

17. mail kl. 12.15 - 13.45 toimub TÜ peahoone aud. 128 vene keele õppetooli lektor Svetlana Meltseri *venia legendi* teemal <Keele ja kõne ühiskondlikest funktsioonidest>.

Magistritöö kaitsmine

Jüri Silla magistritöö <On regeneration and genetic transformation possibilites of oat (*Avena sativa* L.) in tissue cultures> kaitsmine toimub teisipäeval, 9. mail kl. 10 Riia 23 aud. 1 - 16. Oponeerib bioloogiakandidaat dots. Evi Padu.

Spordikeskus teatab

Rannavollet mängiti saalis

Eesti üliõpilaste paarisvõrkpalliturniiril TÜ spordihoones olid esindatud TÜ (arvukalt), TTÜ ja EPMÜ.

Meeste võistlejate liigas said esikoha Jaan Liitmäe (maj. III) ja Raivo Simson (KKT III), kes ligi kahetunnises heitluses võitsid paari Valdo Järvekülg (KKT IV) – Ain Langel (biokeemia inst. ins.).

Meeste harrastajate liigas võitsid KKT III kursuse tudengid Peep Kihlevelt ja Aigar Kaibald.

Naisvõistlejaid jätkus ainult ühte rühma. Harrastajate hulka kuuluvad TÜ kehakultuuriüliõpilased Sirje Hendla ja Kairi Kuur said ilusa võidu Eesti meistrivõistlustel osalenud TTÜ üliõpilaste üle ja teenisid esikoha. Kolmandaks tulid TÜ geograafiatudengid Marge Mõtte ja Liis Randmets.

Sügissemestri tunniplaani

hakatakse juba koostama. Kõikidel rühmadel ja organisatsioonidel, kes eeloleval sügisel soovivad kasutada TÜ spordiruume, tuleb esitada **kirjalik taotlus** spordikeskusesse (Jakobi 5–112). Pallimängurühmadel lisada ka lõppeval õppeaastal oma tundides korraldatud ürituste loetelu. Rühmajuhid, kontrollige oma rühma sissepääsukaartide olukorda. Tundide jagamisel arvestatakse nende rühmadega, kus osalejate arv oli vähemalt 15 inimest.

Võimlemine

30. aprillil peeti Tartu Ülikooli spordihoones Eesti Akadeemilise Spordiliidu rühmvõimlemise meistrivõistlused.

A– ja B–võistlussarjas võisteldi kahe kavaga – (kohustuslik vabakava, vabalt valitud vahenditega kava). C–sarjas võistlesid algajad võimlejad.

A–võistlussarjas võitis esikoha ja kõrgkoolide meistritiitli treener Inga Neisaare võimlemisrühm koosseisus:
Maris Kikas KKT III k.,
Kristin Sepp maj. III k.,
Aira Saar KKT II k.,
Anu Smirnov KKT II k.,
Kersti Kull KKT I k.,
Kai–Riin Bachman fil. II k.

Teiseks jäi Linda Martise võimlemisrühm. Kolmandat kohta välja ei antud.

C–võistlussarjas võitis esikoha treener Kaja Hermlini võimlemisrühm koosseisus:
Ulrike Ustav psüh. I k.,
Lilia Kapaun psüh. I k.,
Ulvi Vikat eesti fil. I k.,
Merili Metsvahi eesti fil. III k.,
Merje Kikas ajal. II k.,
Mai Müür ravi III k.

Teiseks jäi TÜ võistkond (treener Linda Martis), kolmas oli Reet Linkbergi juhendatud võistkond.

Tallinna kõrgkoolid sel aastal ei osalenud.

Merle Rehand

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 7213. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 18 (1793)
REEDE,
12. MAI 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

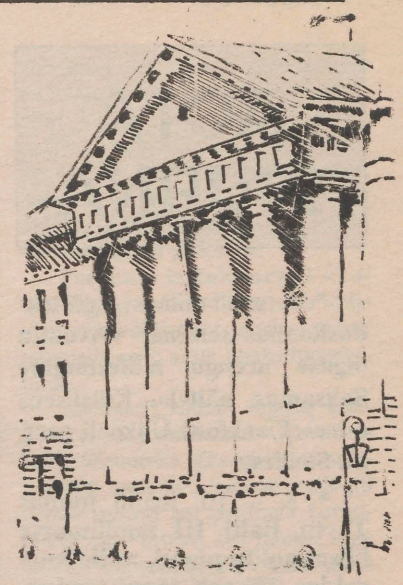

Tartu Ülikooli Raamatukogu

REKTORI VEERG

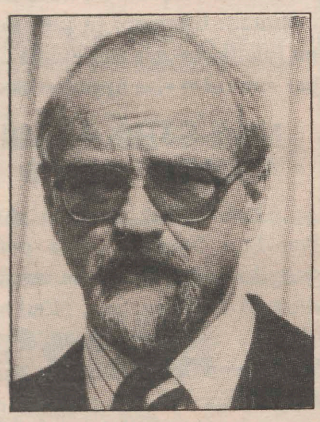

REKTORI VEERG

REKTOR PROFESSOR PEETER TULVISTE

MÜNSTERI ÜLIKOOLIST...

Münsteri Ülikool *(Westfälische Wilhelms–Universität Münster)* on üks neist, kellega meil on tänu eelmisele sealse ülikooli rektorile prof. Maria Wasnale suhted, mida võib vist lausa südamlikeks nimetada. Sügisest on ametis uus rektor prof. Gustav Dieckheuer, kes tegi aprilli lõpus Tartusse oma esimese visiidi.

Kõigepealt oli meil kõne all **üliõpilasvahetus.** Münsteri Ülikooliga on olnud väga head suhted ning siin ei ole sellist probleemi, et lepingu raam on alles ja pilti enam ei ole või ei ole õieti kunagi olnud. Siin on pilt alati raami sees olnud, s.t. tegelik koostöö on olemas. Seni on see puudutanud rohkem õppejõude kui tudengeid. Pikemalt jääb koostöö kestma, kui see toimib mõlemas suunas, s.t. kui seda ei kasuta mitte ainult meie tudengid, kellel on huvitav vaadata, mis Saksamaal sünnib, ja seal õppida, vaid ka vastupidi.

Mida on meil pakkuda sakslastele, rootslastele, soomlastele – kellele tahes?

Tavaliselt oleme piirdunud sellega, et oleme rääkinud Eestit puudutavatest ainetest, mis on ka päris loomulik ja peabki olema – eesti keel, ajalugu, folkloor, mis iganes. Kui kellelgi on olnud huvi, siis oleme tutvustanud ka meie zooloogiat, botaanikat jm. Senisest tunduvalt julgemalt võib pakkuda meie täiendusvõimalusi **vene filoloogia alal** nii vene filoloogidele kui ka teiste ainete tudengitele.

Vene filoloogiat võime pakkuda esiteks sellepärast, et siin elab palju inimesi, kellele vene keel on emakeel, et siin on võimalik elada vene keele sees ja samal ajal on võimalik vältida mitmesuguseid ohte, mida Lääne–Euroopa riikide inimesed kardavad. Ma ei tea, kui suur see oht on, aga paljud pelgavad Venemaale minna. Kardetakse kõrget kuritegevuse taset. Loomulikult on ka meil kuritegevus olemas, aga selle tase ja kartus on võrratult madalam. Teiste sõnadega, siin oleks võimalik elada vene keele sees ja samal ajal neid ohte vältida.

Teiseks eelduseks on see, et meil on väga tugev vene filoloogia, mis on jäänud veel professor Lotmani ajast.

Münsteri Ülikooli rektor arvas, et see pakuks samavõrra huvi ka sealsetele juura– ja majandustudengitele, kes spetsialiseeruvad Venemaal. Nemad peaksid siin kätte saama vene keele ja ühtlasi ka suhtlema inimestega, kellel on nõukogude süsteemis seesolemise kogemus.

Veel pakkusin välja muidugi eesti filoloogia ja sealjuures soome–ugri, just Siberi väikeste rahvuste uurimise.

Magistrantidele ja doktorantidele pakkusin välja **ühiskonna uurimise**, meil saaks uurida just ühiskonna kiiret arengut. 70–ndatel aastatel oli Euroopa maades niisuguseks objektiks Hispaania, kusjuures nüüd võib selleks vabalt pakkuda Eestit. Eestil on see suur eelis, et ta on väga väike ning sellepärast on protsessid, mis suures riigis väga raskesti hoomatavad ja jälgitavad, siin suhteliselt nähtavad. Neid saab uurida läbi väikeste andmemassiivide, et otsida seoseid ühiskonna erinevate aspektidega. Eesti pakub praegu selleks häid võimalusi.

Münsteri Ülikooli oodatakse Baltimaadest **magistrante ja doktorante,** kelle jaoks on eraldi stipendiumid. Õppeajaks on neli kuud. Erialad ei ole piiratud, minna võib kasvõi kohe, bakalaureuseõpe peab olema läbitud.

Teiseks oodatakse Baltimaadest **külalisprofessorit.** Meilt oli Münsteri Ülikoolis külalisprofessoriks olnud majandusteaduskonna dekaan prof. Janno Reiljan. Külalisprofessor töötab seal 3 – 4 kuud ning õpetab neid aineid, mis on sealsetes õppekavades sees. Järgmist õppejõudu oodatakse humanitaar– või loodusteaduste alalt. Kui magistrantide ja doktorantide kohta öeldi, et nende sinnasaatmine ei võtagi peaaegu aega, siis külalisprofessorite puhul peab varem ette teatama. Münsteri Ülikooli kureerib meil õigusteaduskonna professor Raul Narits.

Mul on tõeliselt heameel, et koostöö Münsteriga nii kenasti edeneb. Meil on Münsteri üliõpilastele olemas stipendiumid, lepingupartneri vahendusel oleme saanud kirjastusele hea trükimasina, valguskaabli, keelelabori euroteaduskonnale. Nii et ka materiaalselt on meie heaks palju tehtud, kuid ma ütlen veel kord, et kõige rohkem võlub mind seejuures eriti lähedane suhe.

...PALDISKIST

TARTU ÜLIKOOLI PÄEV PALDISKIS on mõeldud ennekõike sellise üritusena nagu korraldasime sügisel Narvas. Narvaga saab seda võrrelda just seepärast, et kahe linna olukord on kuigivõrd sarnane. Nii Narvas kui Paldiskis on eestlasi äärmiselt vähe ning vene elanikkonnaga toimuvad neis paigus igasugused põnevad protsessid. Muuhulgas ei läinud Narvas näiteks 1993. aastal suurem osa edasiõppijatest mitte enam Venemaale, vaid hakkas edasiõppimisvõimalusi otsima Eestist. Tahaksin väga teada, kuidas see Paldiskis on.

Paldiskis tahaksime tutvustada Tartu Ülikoolis õppimisvõimalusi. Narva vene koolide abituriendid jätsid küll erakordselt soodsa mulje, võimalik, et Paldiskis on samasugused. Narva linnapeaga on kokkulepe, et mõnel juhul on võimalik soodustuspoliitikat teha. Oleme seda valmis tegema ka Paldiskis.

...HELSINGIST

TARTU ÜLIKOOLI TUTVUSTAV PÄEV HELSINGIS TUGLASE SELTSIS sai teoks Tuglase Seltsi ettepanekul. Sinna läheme välisüliõpilastalituse peaspetsialisti Ellen Aunini ja Soome üliõpilase Antti Larmolaga. Ka seal tutvustame Tartus õppimise võimalusi. Umbes pooled meie praegustest välistudengitest on pärit Soomest, mis on iseenesest mõistetav kultuurilise, keelelise ja geograafilise läheduse poolest. Välisüliõpilaste õpetamine on meil kestnud veel nii lühikest aega, et kogemusi on raske kokku võtta. Seepärast pole veel tänase päevani selget poliitikat. On teada, et Soomes on palju neid, kes tahaksid siin arstiteadust õppida. Kui palju me oleme nõus vastu võtma, kas me suudame igal alal anda niisugust haridust, et sellega jäädakse rahule, kas nad leiavad sellise haridusega pärast hea rakenduse? Praegu on seda veel vara öelda. Igatahes tahame oma võimalusi Soomes tutvustada, Soome–poolne huvi olemas.

VARJE SOOTAK

TARTU ÜLIKOOLI PÄEV PALDISKIS

Kolmapäeval sai teoks järjekordne ülikooli päev, seekord Paldiskis. Ülikooli esindasid sellel rektor prof. Peeter Tulviste, prorektor prof. Teet Seene, õppe– ja üliõpilasosakonna juhataja Lea Michelson, vastuvõtutalituse esindaja Aime Randveer, keelekeskuse lektor Anne Jänese, vene ja slaavi filoloogia osakonna lektor Ann Malts ning rektori referent Katri Raik.

Rektor prof. Peeter Tulviste tutvustas ülikooli, prorektor prof. Teet Seene kõneles õppesüsteemist, Lea Michelson sisseastumistingimustest nii venekeelsetele erialadele kui ka eesti õppekeelega osakondadesse. Anne Jänese tutvustas eesti keele testi ja riigikeele eksamit. Ann Malts pidas loengu «Kes on eestlane?»

Rektor külastas linnavalitsust, kohtuti vene keskkooli õpilastega, tehti merereis.

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

TÜÜ Valitsuse esimees Martin Hallik.

EDUSTUSE KOOSOLEKULT

10. MAIL

*Kolmapäevasel uue edustuse koosolekul valiti **toimkondade esimehed:**

õigustoimkond (ajutine) – Leif Kalev,
majandustoimkond – Tõnis Eerme,
välistoimkond – Terje Seemen,
kultuuritoimkond – Erika Ellamaa.

Toimkondade esimehed moodustavad ise oma toimkonna koosseisu ning toimkondadel tuleb ette valmistada oma programm.

***

***Revisjonikomisjoni** valiti:
Mait Müürsepp,
Tarmo Sild ja
Allan Sikk.
Komisjon valib ise endale esimehe.

***

***Üliõpilasküla ühisnõukogusse valiti üliõpilaskonda esindama: Allan Sikk, Martin Henndrik Mutt, Ivo Pilving ja Andres Salu.**

TÜÜ VALITSUSE
esimeheks kinnitati MARTIN HALLIK.
Välissekretär on GERT ANTSU,
majandus– ja finantssekretär AHTI KURIS,
infosekretär MARTIN HENDRIK MUTT,
kultuurisekretär MARTIN AADAMSOO,
haridussekretär LAURI MÄLKSOO.

Lähemal ajal valmistab valitsus ette kohtumise rektoraadiga. Järgmine edustusekoosolek toimub 24. mail.

ACTA DIURNA

* 8. mail toimus **õigusteaduskonnas seminar «Avaliku õiguse arengu mõtestamine Saksamaa näitel».** Külalisena esines Frankfurti Ülikooli prof. M. Stollies.

* 8. – 10. maini toimus **Tartu Balti III koolinoorte keemiaolümpiaad, mille korraldas ülikooli täppisteaduste kool.**

* 8. – 10. maini külastas **õigusteaduskonda Göttingeni Ülikooli prof. U. Blaurock.**

* 9. mail avati **raamatukogu kataloogisaalis Katrin Vahimetsa illustratsioonide näitus.** Need on valitud Juhani Püttsepa lasteraamatust «Kapten Huu tähereisid».

*** 9. mail kaitses Jüri Sild magistritööd** «On Generation and Genetic Transformation Possibilities of Oat «Avena sativa L.» in Tissue Cultures».

* 10. mail toimus teine **ülikoolisisene teabetund.**

* 10. mail oli **Tartu Ülikooli päev Paldiskis.**

* 10. – 12. maini esines loengutega **vabade kunstide kutsutud professor Jaak Rähesoo teemal «T. S. Eliot ja angloameerika modernism».**

* 11. mail pidas sotsiaalteaduskonnas loenguid teemal **«The Russians Under Soviet Regime: Dominant Nation or Underprivileged Minority» külalislektor prof. Pal Kolstø Oslo Ülikoolist.**

* 11. mail oli **Tartu Ülikooli päev Helsingis Tuglase Seltsis.** Ülikooli esindasid rektor prof. Peeter Tulviste, välisüliõpilastalituse peaspetsialist Ellen Aunin ja Tartu Ülikoolis õppiv Soome üliõpilane Antti Larmola.

* 11. mail kaitses **doktoriväitekirja «Measurement of Elementary Movement Vectors in Human Visual System» Aleksander Pulver.**

* 12. mail toimuval **TÜ Valitsuse erakorralisel koosolekul** arutatakse ministeeriumipoolseid muudatusi vastuvõtuarvudes, õppekavade nomenklatuuri muudatusi, bakalaureusediplomite väljaandmisi jm.

* 13. mail toimub **Tartus soome üliõpilaste floorapäev** (vt. 4. lk.)

* 12. mail korraldatakse geoloogia instituudis **dots. Evald Mölsi 90. sünniaastapäevale pühendatud ettekandekoosolek.**

* 17. mail tähistab **Tartu Norra Selts** ülikooli vanas kohvikus **Norra rahvuspüha. Norra filoloogid** esitavad oma versiooni tuntud lastenäidendist «Kardemoni linna rahvas ja röövlid». Saab vaadata Norra–teemalisi videofilme.

* 18.—19. maini toimub Saaremaal **Tartu ja Turu ülikoolide ühisseimar.**

ACTA DIURNA

TÜ NÕUKOGUS

28. aprillil

Eelmisest lehest sai lugeda, kuidas TÜ Nõukogus valiti raamatukogu direktor, kelleks sai endine kultuuri– ja haridusminister Peeter Olesk. Tänases lehes jätkame nõukogus arutatud küsimusi. Teiseks päevakorrapunktiks oli

Tartu Ülikooli põhikirja

arutamine ja vastuvõtmine. Tuletame meelde, et põhikirja esimene lugemine toimus märtsikuu nõukogu koosolekul.

Põhikirja projekti ettevalmistamiseks oli rektor käskkirjaga moodustanud komisjoni, mille esimeheks oli prorektor prof. Jaak Aaviksoo ja liikmeteks arstiteaduskonna dekaan prof. Ants Peetsalu, bioloogia–geograafiateaduskonna dekaan prof. Toivo Maimets, õigusteaduskonna dekaan prof. Peep Pruks ning ülikooli jurist Heiki Kuningas. Pärast nõukogus toimunud arutelu oli võimalik esitada parandusi ja täiendusi.

Nõukogu liikmed arutasid läbi nii põhikirjakomisjoni ettepanekud kui ka need, mida komisjon polnud arvesse võtnud ning samuti need, mis tulid kohapealt. Omad ettepanekud olid esitanud ka üliõpilased. Neid kommenteeris üliõpilaskonna esindajana ja nõukogu liikmena Andres Salu. Põhikirja projekti §34–s on kirjas, et üliõpilaskonna edustus on ülikooli poolt tunnustatud, üliõpilaskonna poolt valitud esinduskogu. Valimiseeskirjad kehtestab rektor. Kui tunnustust edustusena taotleb mitu esinduskogu, siis tunnustab ülikool suurima valimiskonnaga taotlejat.

TÜ nõukogu otsustas Tartu Ülikooli põhikirja vastu võtta. (Lähemalt on põhikirjast kirjutatud selle nädala Postimehes.

MAGISTRI– JA DOKTORIÕPPE TULEMUSLIKKUSEST

tegi ülevaate prorektor prof. Teet Seene. Arvulised andmed olid kättesaadavad tabelitest.

Üheks murettekitavamaks probleemiks on väljalangevuse pidev suurenemine, kusjuures majanduslikel põhjustel lahkutakse vähe, vähemalt ametliku põhjusena on seda maininud vaid viis inimest. Suur osa magistrante ja doktorante arvatakse ülikoolist välja seoses õppimisaja lõppemisega või õppetööle mitteilmumisega, kusjuures teaduskonnas avastatakse olukord sageli alles õppeosakonna järelepärimise peale.

Järgmise probleemina tõi prorektor välja juhendamise. Ta tegi ettepaneku juhendajad kord semestris osakonna või teaduskonna nõukogus ära kuulata. Suuremat tähelepanu tuleks pöörata õppejõudude tagasivalimisel ka sellele, kui palju on magistrante ja doktorante juhendatud, milline on nende juhendamise tulemuslikkus. Teaduskondades peaks kaaluma magistrantide ja doktorantide arvel saadud lisasummade ümberjaotamist, kui juhendajate töö ei anna tulemusi. Edukamatel juhendatel võiks aga vähendada auditoorse töö koormust. Magistriõppesse peaks hakkama üliõpilasi vaatama juba teisest ülikooliaastast peale.

Majandusteaduskonna dekaan prof. Janno Reiljan arvas, et suurem osa üliõpilasi ei mõtle akadeemilise karjääri peale, see ei ole nende jaoks küllalt atraktiivne. Kui me ei suuda luua assistendi kohti, kus neid rakendada, kaob enamik magistrante ja doktorante mujale.

Prof. Jaak Aaviksoo vastas, et võimalused selliseid kohti luua on eelkõige juhendajatel. Prof. Teet Seene lisas, et sellised võimalused on napid neil, kes on assistentide kohale valinud perspektiivikad inimesed, kellel pole grante. Kuid üht–teist sõltub ka riigi suhtumisest, näiteks keeruline olukord on õigusteaduskonnas. Riik võiks nõuda kraadi olemasolu teatud kohtadele asumiseks riigiametis.

Otsustati kohustada teaduskondade nõukogusid arutama kevadsemestri jooksul magistri– ja doktoriõppe olukorda ja tulemuslikkust ning esitama ettepanekud olukorra parandamiseks teisele prorektorile.

KEHAKULTUURITEADUSKONNA ÕPPEKAVA

Dekaan dots. Mati Pääsuke esitas kinnitamiseks oma teaduskonna õppekava, mis ka kinnitati.

Bioloogia–geograafiateaduskonna dekaani prof. Toivo Maimetsa arvates pole praegu veel nõukogule kinnitamiseks esitatavatele õppekavadele selgeid nõudeid ja ta soovitas kinnitamise edasi lükata. Prorektor Teet Seene arvas, et ülikooliseaduses on õppekavale esitatud raamnõuded küllaldased õppekava mõiste määratlemiseks. Õppekava kinnitamist toetas prof. Janno Reiljan. Õppe– ja üliõpilasosakonna juhataja Lea Michelson tuletas meelde, et ülikoolis on käskkiri, milles on ära näidatud õppekava struktuur ja kinnitamise kord. Ka õppekorralduskomisjoni esimees prof. Enn Seppet arvas, et teaduskondades tuntakse õppekavaga seotut ning et komisjon on kehakultuuriteaduskonna õppekava soovitanud kinnitada.

***

ÕPPETOOLI ÜMBERNIMETAMINE

Nõukogu nimetas arstiteaduskonna ettepanekul tervishoiu instituudi **hügieeni ja keskkonna toksikoloogia õppetooli** ümber **rahvatervise õppetooliks.**

MAGISTRIKRAADI ANDMISE OIGUS

Akadeemline sekretär dots. Ivar–Igor Saarniit esitas pedagoogikakeskuse taotluse magistrikraadi andmise osas. Nõukogu otsustas anda pedagoogikakeskuse nõukogule õiguse anda **magistrikraade** *(magister artium)* **pedagoogika** õppekava alusel.

TARTU ÜLIKOOLI KURATOORIUM

Rektor prof. Peeter Tulviste informeeris nõukogu liikmeid sellest, et 7. aprillil kinnitas kultuuri– ja haridusministeerium TÜ kuratooriumi koosseisu.

TÜ kuratooriumi kuuluvad:

akadeemik Pavel Bogovski,
Teaduste Akadeemia president Jüri Engelbrecht,
Eesti suursaadik USA–s Toomas–Hendrik Ilves,
endine riigisekretär Ülo Kaevats,
EELK peapiiskop Jaan Kiivit,
kirjanikud Madis Kõiv ja Hando Runnel,
Riigikogu liikmed Ants Käärma ja Andres Tarand,
Eesti Julgestusteenistuse aktsiaseltsi ESS Lõuna–Eesti tegevdirektor Ants Laanots,
Hiiu maavanem Tiit Laja,
advokaat Simon Levin,
AS Baltika peadirektor Meelis Milder,
Hamburgi Ülikooli professor Els Oksaar,
Narva linnavolikogu esimees Anatoli Paal.

Kuratooriumi volituste tähtajaks on kolm aastat. Ülikooliseaduse järgi on kuratoorium ülikooli ja ühiskonda sidustav ning nõuandev kogu, mis moodustatakse majandus– ja kultuuriringkondade ning valitsusasutuste esindajaist. Kuratoorium teeb oma ettepanekud kultuuri– ja haridusministrile ning ülikooli nõukogule ülikooli arengut puudutavate küsimuste kohta. Kuratooriumi volitatud esindaja võib sõnaõigusega osa võtta TÜ nõukogu koosolekuist. Üldsusele peab kuratoorium vähemalt kord aastas esitama oma hinnangu ülikooli kohta.

AUDOKTOREID

sel aastal TÜ valitsuse otsusega ei valita.

Tartu Ülikooli üliõpilaste õiguskeeleuurimuste võistlus

Valitsuse õigusterminoloogia komisjon kuulutab välja Tartu Ülikooli üliõpilaste õiguskeeleuurimuste võistluse ning selle tingimused.

1. Võistlusest võib osa võtta iga Tartu Ülikooli üliõpilane sõltumata teaduskonnast või kursusest.

2. Uurimus peab olema kirjutatud eesti õiguskeele aktuaalsel teemal, mille valib üliõpilane ise. Komisjon pakub näiteks järgmisi teemasid.

* Praeguse eesti õiguskeele häirivamaid puudusi.

* Võõr– ja omasõnalised rööpterminid eesti õiguskeeles.

* *us–* ja *is–* tuletised majandus– ja õigusterminoloogias (nt. *esildus ja esildis, hüvitus ja hüvitis, kohustus ja kohustis, koormatus ja koormatis, koormus ja koormis).*

* Välislepingu keelekasutus (Riigi Teataja II osas avaldatu põhjal).

3. Uurimus peab olema masinakirjas või arvutitrükis ning varustatud märgusõnaga. Tööle tuleb lisada sama märgusõnaga kinnine ümbrik, milles on töö esitaja ees– ja perekonnanimi, teaduskond ja kursus ning aadress.

4. Uurimus tuleb esitada **1. novembriks** õigusteaduskonna kantseleisse.

5. Uurimused vaatab läbi ja hindab õigusterminoloogia komisjoni moodustatud žürii.

6. Nähakse ette **kolm auhinda:**

I auhind – 3000 krooni,
II auhind – 2000 krooni,
III auhind – 1000 krooni.

Kui nõutava tasemega töid pole laekunud, võib žürii jätta mõne auhinna välja andmata ja määrata ergutusauhindu.

7. Auhindamata töödele lisatud ümbrikke ei avata.

8. Auhinnatud uurimusi võidakse avaldada või refereerida Õiguskeeles.

KA UNIVERSITAS TARTUENSIS ON ÜLIKOOLI ARVUTIVÕRGUS,

mis tähendab, et meile saab nüüd kaastöid e–mailiga saata. Muidugi ei tähenda see seda, et ka viimasel hetkel saabunud teated ja muud lood veel kohe lehes ilmuvad. Need tuleb veel ümber laduda, maketti seada ning trükikojas küljendada. Seepärast palume saabuvatest artiklitest meile ette teatada. Viimased lood saame vastu võtta kolmapäeva hommikupoolikul, aga siis juba kokkulepituna. Teateid saab anda veel terve kolmapäeva jooksul.

Niisiis, toimetuse e–maili postkast on:

varje@admin.ut.ee

Kõik see on toimetusele väga uudne ja huvitav, ootame põnevusega arvutikaastöid.

Meeldivat koostööd!

UT

Professor Paul Saagpaku stipendiumi konkurss 1995/1996. õppeaastaks Tartu Ülikoolis

* Stipendium määratakse **ühele eesti ja inglise keelt põhiainena õppivale üliõpilasele** või vastavalt samade alade **magistrantidele** viimaseks õpinguaastaks eelneva stuudiumi jooksul saavutatud tulemuste eest.

* Stipendiumi määramisel võetakse aluseks üliõpilase (magistrandi) õppeedukus eesti või vastavalt inglise keele erialal ning kalduvus rakendada oma teadmisi teaduslikus uurimistöös.

* Stipendiumi taotlemiseks tuleb esitada **20. juuniks filosoofiateaduskonna dekaanile:**

– avaldus,
– väljavõte õpinguraamatust (saab dekanaadist),
– teadusuuringuid ja sellealast tegevust kinnitavad dokumendid (näit. artikkel, osalus üliõpilaskonverentsil, projektis, kursusel, arvamus osakonna õppejõult vms.).

* Stipendiumi saajad määrab komisjon, kuhu kuuluvad prorektor, eesti ja inglise keele professorid ja filosoofiateaduskonna üliõpilaskonna esindaja.

* Stipendium antakse kätte 1995/96. õppeaasta avaaktusel.

Informatsiooni saab filosoofiateaduskonna dekanaadist ning õppe– ja üliõpilasosakonnast (ph. ruum 217, tel. 435 230, Ülle Hendrikson)

Põhja-Ameerika Keskus teatab

The **Social Science Research Council (SSRC)** announces a call for applications to the 1995 **Visiting Scholar Fellowship Competition.** This program is a part of the SSRC–MacArtur Foundation Program on International Peace and Security. It is designed to bring researchers from sub–Saharan Africa, Eastern and Central Europe, and the non–Russian republics of the former Soviet Union to major universities and research centers in English–speaking countries.

The SSRC seeks applications from scholars who are in the early stages of their professional research beyond the PhD level, or from other eligible applicants at an equivalent stage, including public servants, journalists and lawyers. Scholars who have held the PhD competition gives strong priority to those who have not previously had the opportunity to study or do research outside their home regions. The program began in 1990 and offers an exciting opportunity for researchers to pursue innovative work on topics in international peace and security studies.

The application deadline is **July 15, 1995** and the announcement of awards November 1995.

For information and application materials please contact:

Social Science Research Council
Visiting Scholar Fellowship Competition
Program on International Peace and Security
605 Third Avenue, 17th Floor
New York, N. Y. 10158
U. S. A.
Tel: 212–661–0280
Fax: 212–370–7896
E–mail: chiplckd@acfcluster.nyu.edu

***

Täiendav info ja ka mõned avalduse vormid on olemas Põhja–Ameerika Ülikoolide Teabekeskuses ülikooli raamatukogus, ruum 318, tel. 441 243.

Marvi Pulver

***

Woodrow Wilson International Center Fellowships in the Humanities and Social Sciences 1996–97

The Woodrow Wilson Center awards approximately 35 fellowships annually in an international competition to individuals with outstanding project proposals representing the entire range of scholarship, with a strong emphasis on the **humanities and social sciences**. The Center especially welcomes projects which transcend narrow specialities.

Applications **from any country** are welcome. For academic participants, eligibility is limited to the **postdoctoral** level, and normally it is expected that academic candidates will have demonstrated their scholarly development by publication beyond the Ph. D. dissertation.

The average yearly support is approximately $47 500 including travel expenses for Fellows, their spouses, and dependent children, and health insurance.

The deadline for receipt of applications is **October 1, 1995.** Decisions on appoitment will be made by March 1. 1996.

Further information and application forms may be obtained from:

The Fellowships Office
The Woodrow Wilson Center
1000 Jefferson Drive S. W.
SI MRC 022
Washington, D. C. 20560
U. S. A.
Tel.: (202) 357 2841
Fax: (202) 357 4439

***

Põhja–Ameerika Ülikoolide Teabekeskuses (ülikooli raamatukogu, ruum 318, tel. 441 243) on saadaval selle programmi infoleht ja mõned avalduse vormid. Avaldusi võib küsida ka järgmisel e–maili aadressil: minchew@act–act4–po.act.org. Teie palve antakse edasi keskusele, kust teile saadetakse tavalise postiga avaldus.

Marvi Pulver

Laulu kuulates

28. aprillil võis žürii liige Peep Puis laval igati õigustatult hõisata: «Atškoo!». Sest tudengilaulu–võistlus toimus juba kahekümne esimest korda.

Vähemalt minu jaoks algas üritus tõelise nätakaga, sest emotsionaalse tempereerituse poolest polnud justkui vastast **Baltimaade vabahärra Ants von Saunale**. Ta mässis mu nõnda sitkelt ümber sõrme, et olen ta prille, kaela ja mõnd liigutust hiljem korduvalt unes näinud. Ka teiste žüriiliikmete meelest oli ta väärt auhindamist **(II koht).**

Ajaloolaste ühendus «Käed eemle Lätimaast» sai sisuliselt **rahvusvahelise preemia** oma kava eest, mis kajastas naabrite soomus-sooje suhteid. Niisiis Raimond Paulsi räimepreemia**. Parimaks töötluseks** tunnistati **«Maagilise Kluubi»** «Wayfaering (?) Stranger». Ka parimas **EPMÜ ansamblis** ei tekkinud kahtlust – selle tiitli sai mitmeid aastaid tuttav **«Hanybal»** (seekord oli see küll EPMÜ–st ainuke esineja).

Peep Puisi ettepanekul ja teiste žüriiliikmete heakskiitva mõmina saatel tunnistati **parimaks instrumentalistiks arstitudeng Ain Aaviksoo,** kes tõesti hästi mängis mu mälu järgi (vaheldumisi) kolmel pillil: klaveril, kontrabassil ja kitarril. Nagu viimatimainitu, oli ka **Valdo Valper** pärit **«Pulpulaatorist».** Laheda rootsikeelse pilalaulu (?) «Hüüra–Füüra Mörr» eest sai Valdo **Gustav Adolfi preemia.**

Parimaks lauluks arvati «Taniel Tina ja sõbrad» esituses «Silvi», mida võiks minu meelest vabalt nimetada selle aasta üheks tudengihitiks.

Kahtlaselt kaunilt lõpetas konkursi **arstide ansambel «Jjb».** Sellesse ühendusse läks **parima naisbassisti** preemia, samuti mängiti nende palasid kui parimaid kevadlaule. Žürii arutas, kas mõnda lugu teistest esile tõsta, kuid kuna mõni eelistas «Süütust», teine «Armastust» ja kolmas ansambli nimilugu, jäeti see juuksekarva lõhkiajamine siiski ära. **I koht siiski.**

Konkursi kohta tervikuna sõendan küllalt pikaaegse lauluhindajana öelda, et tänavune võistulaulmine ei toonud esile «pära– ega tipp–poeesiat», vaid oli tasemelt üsna ühtlane. Kuid mitte igav!

Lõpetuseks veel isiklikku. Kerkis kahetsus, et ma enam üliõpilane pole. Ja kohe seejärel tundsin endas veendumust, et ega ma nii vana ka ole, et ühe tudengite mäsuks nimetatava asjaga kaasa minna. Ja läksin järgmisel õhtul stiilikale «Countrysity». Midagi vist otsima.

Jaan Malin

(tudengilaulu alguses olin ma vabahärra, lõppedes vaba härra)

P. S.

Loomulikult ei olnud laule hindamas ainult Peep ja mina. Oma arvamuse ütlesid veel ennast elukutselisteks žüriiliikmeteks kutsuv **Eve Lukk** ja EPMÜ–t esindanud **Hardi Tamm.**

J. M.

DIONÜÜSIA • DIONÜÜSIA

❐ «Ecce homo» & «Ah, need šedöövrid...»

Loe 4. lk.

Selle suve üks suursündmus toimub 30. juunil ja 1. juulil Haapsalu lossipargis.

See festival on TREFFPUNKT.

Treffpunkt on suur pidu täpselt kümnele tuhandele inimesele, sest rohkem pileteid ei müüda. Neil kümnel tuhandel on võimalik osa saada suurest kahepäevasest *show*'st, kus peale muude atraktsioonide on võimalus ka hulgaliselt head muusikat kuulata.

Kahel laval esinevad Eesti parimad bändid ja mitmed külalised, peamiselt Rootsist. Pärast kontsertide lõppemist saab iidsest piiskopilinnusest meeletu ööklubi, kus esimesel ööl toimub suur tantsupidu Rootsi *disco*taari ACCAGAS'e ja Eesti tähtedega. Teisel ööl raputab lossi ja publikut Eesti selle suve suurim vabaõhu–*rave*.

Kindlustamaks end ilmastikuolude vastu, plaanitakse 2500 ruutmeetri suuruse kardinsüsteemil töötava varikatuse ehitamist. (Selle alla mahuksid peaaegu kõik külastajad.)

Nagu festivalile kohane on muusikavalik lai – *reggae*'st raskema rokini ja *cover*'eid mängivast puhkpilliorkestrist Mr. Lawrenceni.

Kohal on Eestist: Mr. Lawrence, Vennaskond, BDÖ, Claymakers, Genialistid ja selle suve Eestimaa kuumad grupid;

Rootsist: Rootsi Elvis'94 – Stefan Wikström ja Memphis Maffia, *reggaeband* Kalle Baah, ACCAGAS, Mother Moose jt.

30. JUUNI • 1. JUULI • 1995
HAAPSALU LOSSIPARK

Festivali korraldaja GLAGUKI Massiürituse AS soovitab juba praegu oma suvekalendrisse teha märge ja rääkida loetust kõigile oma sõpradele ning tuttavatele, sest see on festival, kuhu **lähevad kõik!**

Lugupeetud lõpukursuste tudengid!

Küllap olete Ida–Virumaa looduse mitmekesisusest ja ainulaadsusest, aga ka siinsetest keskkonnamuredest palju kuulnud. Siiski läheb elu ülesmäge ning põlevkivi ja elektrit ning siinset loodust on vaja kogu Eestile ja tulevastele põlvedele. Selles pole kahtlust.

Kohalike keskkonnauuringutega tegeleb praegu Eesti TA Ökoloogia Instituudi Jõhvis asuv Kirde–Eesti osakond. Viimasel ajal tunneme suurt puudust noortest energilistest inimestest, kes siinset teaduspotentsiaali aitaksid arendada ja edasi viia. On probleeme, mida tuleb lahendada just siin kohapeal.

Nii ootabki ÖI Kirde–Eesti osakond täiendust oma ridadele noore teadushimulise bioloogi või geograafi, aga ka keskkonnainseneri või majandusteadlase näol, kellele pakuvad huvi keskkonnaprobleemid ja iseseisev teadustöö ökoloogia ning regionaalse arengu valdkonnas. On olemas reaalne võimalus täiendada end välismaal. Eriti teretulnud oleksid pakkumised Ida–Virumaalt pärit õppurite seast.

Huvitatutel palun endast märku anda aadressidel:

ÖI Kirde–Eesti Osakond, Pargi tn. 15, EE2045, Jõhvi (tel. 233 61 912) või Ökoloogia Instituut, Kevade tn. 2, EE0031, Tallinn (tel. 22 451 634, direktor J.– M. Punning).

Ühtlasi tuletan meelde, et Ida–Virumaa Säästva Arengu (IVSA) komisjoni poolt välja kuulutatud kõrgkooli parima lõputöö konkursi tähtajaks on 1. juuni. Ootavad rahalised auhinnad! Kelleni pole veel info jõudnud, saab seda samuti meie osakonnast komisjoni teadussekretäri Arvi Toomiku käest või tel. 233 60 615.

Valdo Liblik, ÖI Kirde–Eesti osakonna juhataja

Ida–Virumaa Säästva Arengu (IVSA) komisjon kuulutab välja kõrgkooli parima lõputöö konkursi

Esitatavad tööd peaksid käsitlema Ida–Virumaa **keskkonnaprobleeme, majandust ja sotsiaalset arengut või kultuuri.** Osaleda võivad kõikide Eesti kõrgkoolide lõpetajad. Esitatavatele töödele peab olema lisatud vastava õppetooli või instituudi kaaskiri ning retsensioon.

Parimatele lõputöödele antakse välja üks **preemia** (2000 krooni) igas valdkonnas. Komisjonil on õigus välja anda **eripreemiaid** või vastava tasemega tööde puudumisel preemiasummat muuta.

Konkursitööd saata hiljemalt 1. juuniks Ida–Virumaa Säästva Arengu Komisjoni teadussekretäri nimele: Arvi Toomik, Ökoloogia Instituut, Pargi 15, EE2045 Jõhvi. Täiendavat teavet saab tel. 233 60 615.

IVSA komisjon

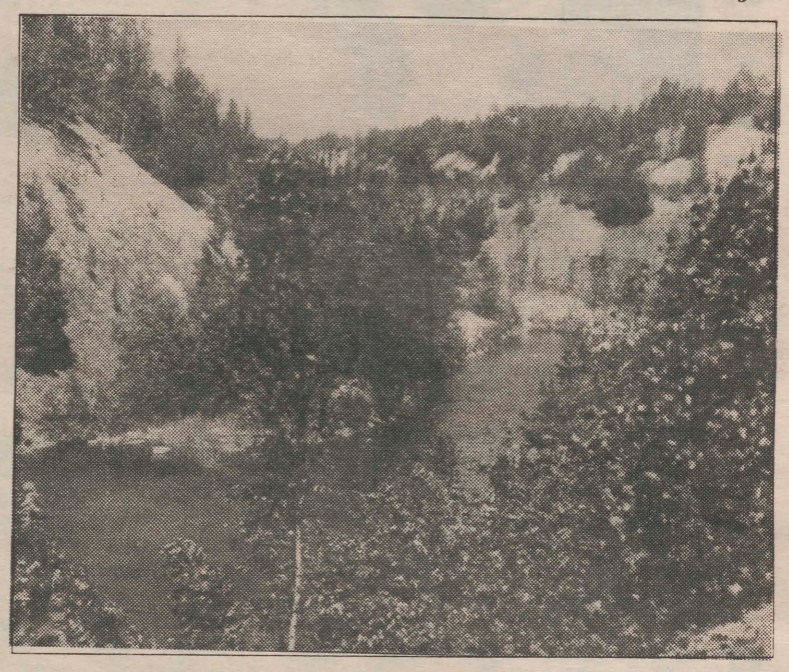

NAISE JÄREL TULI MEES

Sest eelmisel aastal keskendus Dionüüsia festival naisele, naise–teemale. Mees, see peaks peetu, juhiks näha tahetu jõudis ka järele. Hea, et üldse jõudis. Naise(ste) läbi (mõtlen siin peakorraldajat). Aga seekord on mees põhjalikumalt ette võetud – teatris, kunstis, filmis, fotos...

MEES II AASTATUHANDE LÕPUL

Meest saab vaadelda, temast saab rohkem mõelda. Kas ka rohkem mõista? See sõltub juba meist, naistest, kas me üldse tahame teda mõista sellisena, nagu ta on. Tahame tedagi näha oma ideaalis, enda mudeli järgi looduna. Kas praegune edukas Eesti naine ei suru meest aina enam madalamaks? Aga pagan võtaks, mees isegi ei mõtle samamoodi nagu meie, naised. Las ta jääda selliseks, nagu ta on. Võib–olla oma liigse agarusega, tahtega kõike valitseda ja kamandada ka äpu mehe puhul kasvavad poistest veel äpumad. Ja siin on siis naise loogika – näe, mees on ikka naise kujundada. Aga laskem tal jääda meheks ka. Vahva, et sellel Dionüüsial on just nii rohkelt meesintellektuaale kaasa tegemas. Mida nad meile ütlevad viie päeva jooksul? Kas hakkame mehi paremini mõistma?

Kolmandat Dionüüsiat ahmiv ajakirjanik

Spordikeskus teatab

Karikad jäid Helsingisse

3. mail peeti Helsingis igaaastane korvpallikohtumine Helsingi Ülikooli ja Tartu Ülikooli vahel.

TÜ naiskonda kuulusid arsiteaduskonna üliõpilased Imbi Eelmäe, Jaanika Pertelson, Eija Dorbek, Airi Sokk (stomat.) ja Dea-Kristel Hermanson (spordimed.), juuratudengid Aliis Liin, Ines Sarkans ja Urve Sinisaar ning kehakultuurlane Anu Säärits.

Mäng oli tasavägine. Esimesel poolajal saavutasid soomlannad neljapunktilise edu 32:28. Edasi õnnestus Tartu mängijatel vahet punkti võrra vähendada, kuid lõpptulemus oli 64:61 Helsingi Ülikooli naiskonna eduks. Tartu resultatiivsemad olid Jaanika Pertelson 32 (!), Eija Dorbek 10 ja Imbi Eelmäe 8 punktiga.

Helsingi linnapea rändauhind jäi sellel aastal võõrustajatele.

TÜ meeskonda kuulusid majandusüliõpilane Indrek Oll, arsiteaduskonna üliõpilane Jaak Vahi ja kehakultuuriüliõpilased Kalle Kollin, Martin Jürgenson, Aivar Schütz, Kaupo Jõeveer, Tiit Vau, Tõnis Vaga, Jaak Raie, Andres Ottender.

Helsingi Ülikooli esindus võitis poolaja 29:26 ja kogu mängu 64:58. Tartlaste edukamad olid Jaak Raie 19, Martin Jürgenson ja Andres Ottender 16 ning Tiit Vau 13 punktiga.

Ka Urho Kaleva Kekkoneni rändkarikas jäi nüüd Helsingisse.

Korvpallimeister on TÜ

TÜ spordihoones olid Eesti üliõpilaste meistrivõistlused (võistlejate) korvpallis.

Meeste turniirile tulid TÜ, TTÜ ja EPMÜ esindus. Kuigi Tartu Ülikoolil puudusid Tartu Gaasi ja Omade Poiste eest võistlevad viis mängijat, suutsid "nooremad" võita esikoha üsnagi kindlalt. EPMÜ alistati 72:53 ja TTÜ 65:39. Meistrimärgi said Indrek Oll (majanduse I), Kalle Kollin (KKT IV), Meelis Pastak (KKT III), Jaak Raie (KKT II), Peeter Välkmann (KKT II), Martin Jürgenson (KKT II), Kaupo Jõeveer (KKT II), Priit Saaron (KKT I), Indrek Visnapuu (KKT I), Teet Luuse (KKT I).

Meistritiitli tegi ihaldusväärsemaks asjaolu, et nüüdsest alates kaasneb esikohaga ka rahaline preemia.

Teise koha sai EPMÜ võiduga 60:38 TTÜ üle.

Naiskondi oli võistluspaigas ainult üks - Tartu Ülikool.

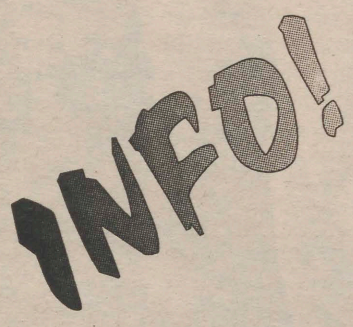

Ajaloomuuseumis on vaadata

Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseumis Toomemäel on **püsiekspositsioon** ülikooli ajaloost ja **näitused**: «Aadresse Tartu Ülikooli raamatukogust 1852 – 1932» Morgensterni saalis; «Poolesaja–aastane noor naiskoor» (Tartu Ülikooli Akadeemilise Naiskoori juubelinäitus) tänapäeva ruumis ja Eesti Moodsa Kunsti Muuseumi Tartu toimkonna aastanäitus rõdusaalis.

Keelekeskus teatab

Magistrieksam inglise keeles toimub 24. mail kl. 10 (Tähe 4 – 207).

Registreerida saab ja erialast kirjandust tuua hiljemalt 22. maiks keelekeskusesse (keeltemaja, ruum 313).

Magistritööde kaitsmisi

19. mail kl. 10 kaitseb ph. aud. 139 magistritööd «Vaateid liivi rahvakalendrile» Eesti Keele Instituudi teadur **Kristi Salve.**

Oponendid on filoloogiakandidaadid Mall Hiiemäe ja Mare Kõiva.

19. mail kl. 12 kaitseb ph. aud. 139 magistritööd «Siberi šamanism. Samaanivisioonid ja nende pärimuslik kontrollimine» Eesti Keele Instituudi teadur **Aado Lintrop.**

Oponendid on filoloogiadoktor Ülo Valk ja teoloogiadoktor Tarmo Kulmar.

Tartu Norra Seltsis

Tule ja tähista koos meiega Norra rahvuspüha **kolmapäeval, 17. mail kl. 18** ülikooli vanas kohvikus. Õhtu suursündmuseks on norra filoloogide versioon tuntud lastenäidendist «Kardemoni linna rahvas ja röövlid». Päeval kl. 11 – 16ni saab kohvikus vaadata Norra–teemalisi videofilme.

Floorapäev Tartus

Laupäeval, 13. mail toimub Soome üliõpilaste kevadine isamaaline pidu. Kl. 12 on Peetri kirikus soomekeelne missa, seejärel rongkäik Narva mnt. – Vanemuine, kl. 14 Kirjanduse Majas kontsertaktus, kl. 16 piknik Toomemäel.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 7285. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 19 (1794)
REEDE,
19. MAI 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

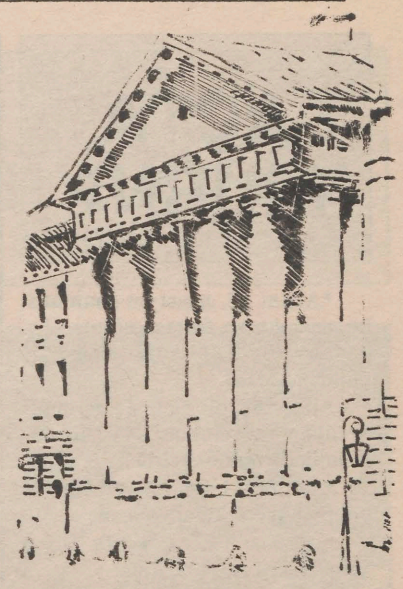

ÜLIKOOLI RAHVAKUNSTIANSAMBLIL ON SÜNNIPÄEV

50

50 aastat tagasi, keerulistel aegadel, aegadel, mille kohta arvavad nooremad inimesed, et siis polnudki peale murede mingeid rõõme, sündisid ülikoolis ometi nii naiskoor kui rahvakunstiansambel. Mälestusteridadest selgub, et esimesed treeningud toimusid vana kohviku rõdusaalis. Uskumatu ju? Uskumatu on seegi, et tangod ja foksid olid keelatud ning et ansambel pidi tudengitele valsse ja padespani õpetama. Veelgi uskumatum on aga see, et ansamblil oli kohustus propageerida rahvatantsu ka teaduskondades.

Uskumatut on palju. Kõige tähtsam on aga see, et on vastu peetud tänu entusiastidele ja et elatakse edasi. Kuidas, sellest lähemalt 3. leheküljel.

Tartu Ülikool tähistab Turu Ülikooli aastapäeva

Eile ja täna toimub Saaremaal esimese soomekeelse ülikooli Turu Ülikooli 75. aastapäevale pühendatud seminar. Seminari korraldab kaks aastat tagasi asutatud Turu Ülikooli Täienduskeskuse Lääne-Eesti Büroo.

Turu Ülikool on esimene ülikool, kellega Tartu Ülikool 1987. aastal koostöölepingu sõlmis. Koostöö, eriti teadlas- ja üliõpilasvahetus, toimib kahe ülikooli vahel hästi.

Saaremaa seminaril esineb TÜ rektor prof. Peeter Tulviste ettekandega kahe ülikooli sidemetest, nende minevikust, tänapäevast ja tulevikuväljavaadetest. Seminaril osalevad ka prorektor prof. Teet Seene ja ülikooli geograafiaõppejõud.

Saaremaa on esimene Eesti maakond, millega Tartu Ülikool käesoleva aasta jaanuaris koostöölepingu sõlmis. Rektor prof. Tulviste kohtub Saare maavanema hr. Jüri Saarega. Maavalitsuses on kavas arutada lepingu täitmisega seotud küsimusi.

Katri Raik,
rektori referent

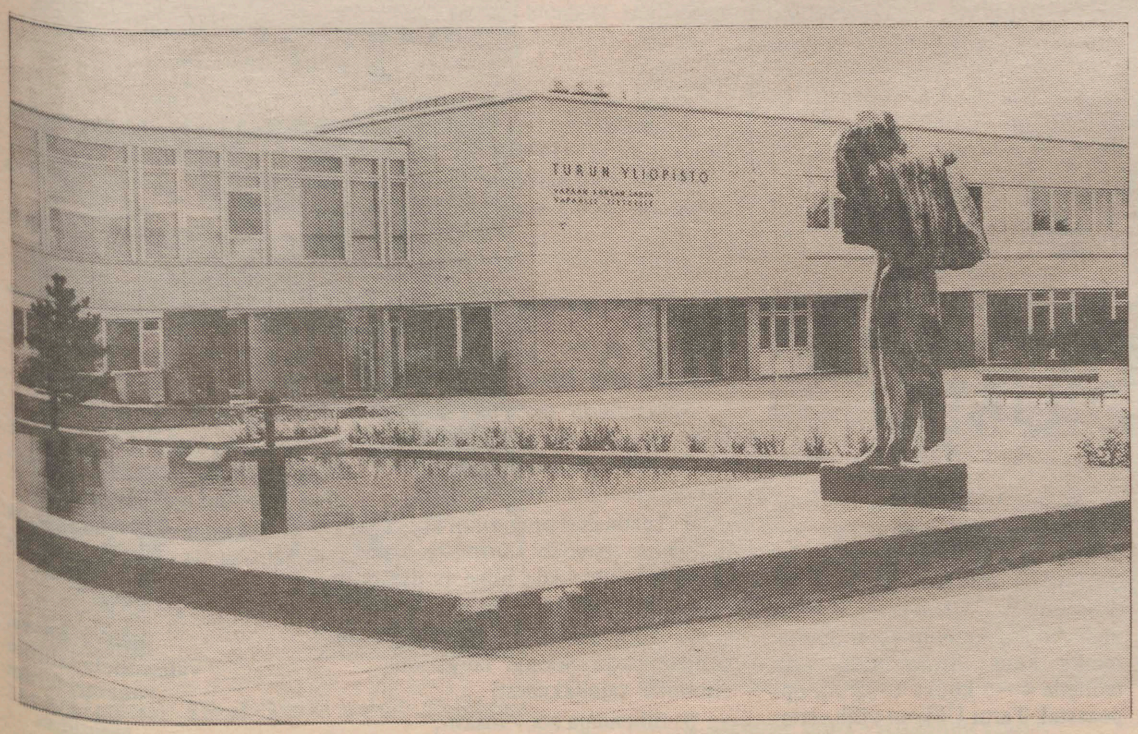

TEABE-TUNNIST

10. mail toimus nõukogu saalis teine teabetund. Tunni aja sisse kavandatud päevakorrapunkte oli päris palju, ka huvilisi ja küsimusi jätkus.

EELARVE PALGAFONDI KUJUNEMISEST

Kuna eelmisel teabetunnil tekkis küsimusi palkade kohta, selgitas sel korral palgafondi kujunemist **eelarvekomisjoni esimees prorektor Jaak Aaviksoo.**

Ta alustas sellest, et nii ülikooliseaduse, Tartu Ülikooli seaduse kui uue põhikirja järgi on ülikool avalik-õiguslik juriidiline isik, ning seega poleks Tartu Ülikool enam riigiülikool. Praegu puudub sellest küsimusest ühene arusaam ning pole veel selge, kuidas ülikool edaspidi raha saab. Seni on ülikooli kui riigieelarvelise asutuse raha tulnud kultuuri- ja haridusministeeriumi kaudu neljast allikast: haridus- ja teaduseelarvetest, pedagoogide täienduseks ning täppisteaduste kooli jaoks ettenähtust. Nende sees on ära näidatud ka palgafondi määr, mis on seadusega paika pandud ning mida ülikoool ise muuta ei või. Peale nende on riigieelarvevälised summad, nagu grantid, lepingulised tööd, välisõppemaksud jt., kus palgafond ei ole kindlaks määratud, vaid sõltub finantseerijast.

Eelarvelise palgafondi jaotamisel on ülikool pidanud lähtuma riigieelarveliste asutuste töötajatele kehtestatud palgamääradest, mille aluseks on vabariigi valitsuse määrus. Viimase aluseks on valitsuse ja TALO (Teenistujate Ametiliitude Organisatsioon) kokkulepe. TALO pidas palgaläbirääkimisi riigieelarveliste asutuste töötajate nimel. Sel aastal tõusid palgad 30%. TALO lubas suuremat palka sel aastal rohkem mitte taotleda.

Ministeerium ei määra enam ülikooli töötajate koosseisu ega arve, ka ülikooli juhtkond on samal seisukohal. Seega on kohtade arvu üle saanud otsustada allüksuste juhid ise või selle vastutusala prorektorid. Kui mitu inimest saab tööle võtta, sellele võib piirangu seada palkadeks ettenähtud summa.

Teaduskondade vahel jaotatakse palgafondi summad järgmiselt: eelarvekomisjoni ettepanekud vaatab läbi ja kiidab heaks ülikooli valitsus, lõpliku

(Järg 2. lk.)

ACTA DIURNA

*Alates 12. maist on **raamatukogus** kaktuste fuajees **näitus «Johannes Silvet 100»** (koostaja Tiiu Põllumaa).

*15. mail oli ajaloomuuseumis **Maaja Vadi raamatu «Organisatsioonikäitumine» esitlus.**

* 16. mail toimus **looduskaitsekomisjoni ettekandekoosolek.**

* 17. mail tähistas **Tartu Norra Selts Norra rahvuspüha.**

* 18. ja 19. mail toimus **Saaremaal Turu ja Tartu ülikoolide seminar.**

* 19. mail tähistatakse **ettekandekoosolekuga** raamatukogus **Ferdinand Linnuse 100. sünniaastapäeva.**

* 19. mail avatakse **ajaloomuuseumis ikebaananäitus.**

* 20. mail tähistab oma **50. sünnipäeva ülikooli rahvakunstiansambel.**

* 20. mail kell 11 **asetatakse pärg Gustav Adolfi monumendi juurde (osaleb Rootsi suursaadik Eestis).**

* 22.—23. maini toimub **Rudolf Buchheimi mälestuskonverents Vanemuise kontserdisaalis.**

* 22. mail on **TÜ valitsuse koosolek. Päevakorras** filosoofiateaduskonna taotlus **avada Suurbritannia ja Inglise Keelt Kõnelevate Maade Uuringute Keskus** Tartu Ülikooli juures.

* 24. mail toimub **Õpetatud Eesti Seltsi koosolek klassikalises muinasteaduse muuseumis.**

* 24. mail tähistatakse **ajaloomuuseumis teadusajaloopäevaga Johan Wilipi 125. sünniaastapäeva.**

* 24. mail toimub kl. 11-12ni nõukogu saalis **teabetund.**

* 25.-27. maini toimub **Helsingi Ülikoolis audoktorite promoveerimine (promoveeritakse ka TÜ korraline professor Ene-Margit Tiit).**

* 26. mail on **TÜ nõukogu koosolek. Päevakorras: korralise professori valimine** (Ülo Valk), **emeriitprofessorite valimine** (Valner Krinal, Antidea Metsa), **ülevaade ülikooli majandusolukorrast ning remondi- ja ehitustööde seisust, haldusaparaadi reformist** (Riho Illak).

* ARVUTUSKESKUSE TEABEPÄEV

Esmaspäeval, 29. mail kl. 10 tutvustavad **Liivi tn. 2** aud. **104** arvutuskeskuse edasist töökorraldust ning tulvikuplaane arvutuskeskuse juhataja ja peaspetsialistid.

Päevakord:

* Avasõna — Jaak Aaviksoo

* AK töösuunad — Merik Meriste

* Arvutid õppetöös — Anne Villems

* Arvutite hooldus — Jüri Tapfer

* Arvutivõrgu seisust — Viljo Soo

* Riistvara arengust — Otto Teller

* Muutused täienduskoolituses — Maret Meriste

Sõnavõttudele järgnevad vestlused, konsultatsioonid, küsimuste vastused, tutvumine arvutiklasside kasutusvõimalustega.

Ootame kõigi huviliste aktiivset osavõttu!

Merik Meriste,
arvutuskeskuse juhataja

ACTA DIURNA

TÜ VALITSUSES

12. MAIL

MUUDATUSED VASTUVÕTUARVUDES

Prorektor prof. Teet Seene informeeris valitsust kultuuri- ja haridusministeeriumi poolt tehtud muudatustest 1996/97. õppeaasta vastuvõtuarvude osas.

Ministeeriumi teaduse ja kõrghariduse osakond ei ole nõus suurendama Tartu Ülikooli vastuvõttu uuel õppeaastal. Üldine põhimõte on mitte suurendada kõrgkoolide üliõpilaste vastuvõtu koguarvu. Ülikool taoles vastu võtta 1305 uut üliõpilast, lubati 1222. Magistriõppesse taotleti 318 kohta, lubati 303, doktoriõppesse lubati 154 asemel 118. Ülikool taotleb, et vastuvõtuarvud jääksid samaks või kasvaksid.

Ministeeriumi soovitus võeti teadmiseks ning teaduskonnad võisid nädala jooksul esitada oma pretensioonid, mis oleksid II prorektori ja ministeeriumi vaheliste läbirääkimiste aluseks.

BAKALAUREUSE-DIPLOMITE VÄLJAANDMINE VASTAVALT ÜLIKOOLI SEADUSELE

Prorektor prof. Teet Seene ütles, et ülikooli seaduse järgi saab kraadiga diplomi välja anda siis, kui lõputöö on kaitstud. Teaduskondades on olnud selle kohta kahesuguseid arvamusi: 1) kraadi võib anda kõigile, sest seadusel pole tagasiulatuvat jõudu ning õppeaasta alguses lõputöö nõudmist ei esitatud ja 2) lugeda lõputööks kursusetöö. Pikem arutelu tekkis valitsuses arstiteaduskonna farmaatsia ja meditsiiniõeteaduse erialade puhul.

Otsustati, et nendele, kes on õppinud 4–aastase õppekava järgi, sh. ka farmaatsia õppekava järgi, antakse bakalaureuse kraadiga diplom. Meditsiiniõdedele, kes on õppinud 3–aastase õppekava järgi, antakse ülikooli diplom. Teaduskondadel tuleb oma õppekavad viia vastavusse ülikooli seadusega, mis näeb ette diplomi- ja bakalaureuseõppe puhul diplomi- või bakalaureusetöö kaitsmise.

MUUDATUSED ÕPPEKAVADE NOMENKLATUURIS

Kuna õppekava mõiste ümber on viimasel ajal arusaamatusi olnud, täpsustas prorektor T. Seene seda. **Õppekava** on KHM-s registreeritav dokument, mis määrab õpingute nominaalse õppeaja, õppeainete loetelu, valikuvõimalused, õppetingimused ja nõuded lõpetamiseks, sh. lõputööle. Ühe õppekava sees on **erialad.** Igal akadeemilisel astmel on oma õppekava. **Õpingukava** on üliõpilase kohustuste dokument. Selle põhjal otsustab dekaan, kas 75% kavast on täidetud, kas üliõpilane on edasi jõudnud.

Otsustati sisse viia järgmised muudatused:

1. Bioloogia-geograafiateaduskonna magistriõppe zooloogia ja hüdrobioloogia õppekavas asendada kraadi nimetuses «erizooloogia» «üldzooloogiaga»;

2. Filosoofiateaduskonna bakalaureuseõppe eesti ja soome-ugri filoloogia õppekava kraadi nimetusele lisada sulgudes eriharude nimetused: «eesti keel, eesti kirjandus, teatriteadus, eesti ja võrdlev rahvaluule, soome-ugri keeled, soome keel ja kirjandus, ungari keel ja kirjandus, eesti keel (võõrkeelena). Viia eesti ja soome-ugri filoloogia eriharu eesti keel (võõrkeelena) üle bakalaureuse õppekavade nomenklatuuri;

3. Füüsika-keemiateaduskonnas lisada magistri- ja doktoriõppe õppekava kraadi nimetuses «füüsika» järele sulgudesse «astrofüüsika, keskkonnafüüsika»;

4. Lisada majandusteaduskonna diplomiõppe nomenklatuuri õppekava «ärijuhtimine». Asendada magistriõppes kutsekraade andvate õppekavade nomenklatuuris nimetus «ettevõttemajandus» nimetusega «ärijuhtimine».

5. Õigusteaduskonnas märkida bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes õigusteaduse õppekavade täitnutele diplomile: *bakalaureus artium* (õigusteadus), *magister iuris, doctor iuris.*

***

***Majandusteaduskonna dekaan prof. Janno Reiljan tõstatas kaugõppe ja tasulise õppe küsimuse.** Valitsuse koosolekut juhatanud I prorektor prof. Jaak Aaviksoo arvates tuleb need küsimused põhjalikult ette valmistada, kusjuures lähtudes seadustest ja põhikirjast tuleb jõuda konsensusele ka ministeeriumiga.

***Prof. Jaak Aaviksoo tutvustas rektori käskkirja projekti ülikooli nõukogu moodustamise korra kohta.** Käskkirjaga määratakse teaduskondade esindajate arv ja valimisperiood (sel aastal pooled liikmed 2 aastaks, ülejäänud 4 aastaks). Mais peavad toimuma valimised teaduskondades. Uued liikmed asuvad tööle uuest õppeaastast.

***Allüksuste põhikirjad** tuleb kuu aja jooksul viia vastavusse ülikooli põhikirjaga. Prof. J. Aaviksoo palus teha teaduskondadel ettepanekuid komisjoni kohta, kes hakkab ligi sadat dokumenti ühtlustama ja juriidiliselt läbi vaatama.

***Valitsus võttis vastu informaatikanõukogu ettepanekud arvutustehnika eelarveliste summade kasutamise kohta.** Prof. J. Aaviksoo tutvustas ka arvutuskeskuse uut struktuuri. Uus juhataja on Merik Meriste, koosseise on vähendatud ning seoses sellega tõusid palgad.

Arenduskoja uus direktor on Ado Jaagosild.

TEABETUND

(Algus 1. lk.)

otsuse teeb ülikooli nõukogu. Raha jaotamisel teaduskondadele on tuginetud varasematele jaotustele ning püütud lähtuda ka õppetöö maksumusest, s.t. ministeeriumi ja kõrgkoolide vahel kokkulepitud erialakoefitsientidest. Koefitsiendi rakendamist ei ole ülikoolis võetud dogmana, sest ülikooli spetsiifika on erinev. Peale ametipalkade miinimum- ja maksimummäära on palgaeeskirja järgi siiski mõningad piirangud. Nii näiteks määrab meil dekaanide ja professorite palgad rektor. Vabariigi valitsuse määruse põhjal on rektoril õigus maksta lisatasusid, mis ületavad astmepalgamäärasid 20%. Nii et kui allüksus taotleb lisatasu maksmist ning raha selleks on, seda ka makstakse. Põhimõtteliselt võiks siis ühele inimesele maksta ükskõik kui suurt lisatasu. Suurima lisatasuna on ülikoolis makstud ühele inimesele 60% palgast. Enamasti on suuremaid lisatasusid makstud siis, kui juhtivatele kohtadele ei ole tööturul astmepalga eest võimalik kvalifitseeritud kaadrit saada. Kokkuvõtteks ütles prorektor Jaak Aaviksoo, et enamiku ülikooli töötajate palga määramine on praegu dekaanide ja teiste oma allüksuste juhtide ja vastava prorektori pädevuses. Juhinduda tuleb sealjuures astmepalga määradest ja olemasolevast rahasummast. Ülikooli palgaeeskirjas pole kindlaid argumente, mille alusel võib töötaja oma juhilt suuremat astmepalka või suuremat lisatasu nõuda. Seni on olnud selle vajalikkuse kohta erinevaid arvamusi. Oma seisukoha peaks ütlema nii ülikooli ametiühing kui ülikooli valitsus ning kokkuleppele jõudes tuleks vastu võtta palgaeeskirja täiendus.

Prof. Jaak Aaviksoo nimetas lõpetuseks ülikooli praeguse palgapoliitika suunad:

1) pigem vähem töötajaid, kuid selliseid, kes pühendavad kogu oma tööaja ja jõu ülikoolile, ning kellele maksta kõrgemat palka kui neile, kes teevad ülikooli poolt kinnimakstud tööajast tööd väljapoole ülikooli. Viimased peavad oma mujal töötamise ülikooliga kooskõlastama (töölepingu vastav klausel). Sellise seisukoha on heaks kiitnud ka ülikooli valitsus;

2) valitsus ja rektoraat on seisukohal, et tööaja kasutamist peab tõhusamalt kontrollima ning piirama töötamist teiste tööandjate juures. Seda saab aga teha siis, kui tõuseb ka ülikoolis tehtava töö eest saadav palk.

Ametiühingupoolsele küsimusele palgafondi kujunemisest seoses ülikooli juriidilise staatuse muutumisega vastas prorektor Jaak Aaviksoo, et praegu saaks aluseks võtta vaid teiste maade kogemusi. Ülikoolil on sellisel juhul küll palju vabadust, kuid veelgi rohkem kohustusi. Kui ülikool pole enam riigieelarveline asutus, pole ka enam riigieelarvelisi ega eelarväliseid laekumisi. On vaid tulud ja kulud. Tulud tekivad väljapoole ülikooli tehtavatest teenustest, nagu näiteks koolitus, teadustöö, konstultatsiooniteenistus, täienduskoolitus jmt. Kõige suuremaks tellijaks jääb tõenäoliselt riik ning riigiga tuleb sõlmida koolitusleping, kokku leppida hindades, maksegraafikus, viivistes jne. Kui riigieelarveliste asutuste töötajatel tõstetakse edaspidi palku, siis ülikoolile see enam ei mõju. Kuid ülikoolis kaovad ära ka palgapiirangud, v.a. see, et kellelegi ei tohi maksta alla miinimumpalga. Kõike muud saaks ülikool ise otsustada.

Hiljuti Tallinnas toimunud kõrghariduse finantseerimise teemalisel seminaril otsustati, et kiiresti tuleb moodustada rahandus-, kultuuri- ja haridusministeeriumi ning kõrgkoolide esindajate töörühm, kes hakkab ette valmistama küsimust, kuidas uuel aastal oleks võimalik üle minna uuele finantseerimisele. Prof. J. Aaviksoo mainis ka seda, et peale kõige muu peab tõusma ka kõrgkoolide endi, sealjuures muidugi meie oma ülikooli finants-majanduslik kompetentsus, kaasa arvatud allüksuste oma.

TARTU ÜLIKOOLI PÕHIKIRJAST

Põhikirja ettevalmistamise komisjoni esimees prof. Jaak Aaviksoo mainis põhikirja kohta, et sellega seonduvast on põhjalikult kirjutatud Postimehes. TÜ nõukogu kinnitas põhikirja 28. aprillil. See jõustub ministeeriumis allakirjutamise hetkest. Rektor esitas põhikirja ministrile 9. mail. Bürokraatiat järgides tuleb võib-olla ministeeriumil veel välja töötada ja esitada valitsusele kinnitamiseks ülikoolide põhikirja registreerimise kord ja registri pidamise kord. Alles pärast seda saaks registreerida TÜ põhikirja. Üldiselt registreeritakse kümne päeva jooksul.

EDUSTUSES

toimuvast saab täpsemalt teada edaspidi, sest uus edustus hakkas tegutsema alles 1. maist ning valitsuski oli veel valimata. Tutvustati uut infosekretäri Martin-Hendrik Mutti. Seoses Arne Otteri artikliga Päevalehes (kritiseeriti TÜ nõukogu seoses TÜ põhikirja vastuvõtmisega) ütles ta, et Otteril polnud põhjust esineda kogu üliõpilaskonna nimel.

ÜLIKOOLI LEHEKÜLG RAHVA HÄÄLES

Teabetalituse vanemtoimetaja Eeva Kumberg informeeris Rahva Hääle koostööpakkumisest. Ülikoolil on võimalus tutvustada ennast pikemalt kaks korda kuus. Lehekülje (pool Rahva Hääle leheküljest) koostab teabetalitus. Oodatud on kõik ettepanekud.

***

JÄRGMINE TEABETUND TOIMUB KOLMAPÄEVAL, 24. MAIL KL. 11—12 NÕUKOGU SAALIS.

Kavas informatsioon ülikooli ehitustest ja majanduspoolest, Tallinna esindusest, Sõbra Majast ning arvutuskeskusest

VARJE SOOTAK

STIPENDIUMID

CIMO stipendiumid

Soome Vabariik pakub CIMO vahendusel magistrikraadiga üliõpilastele võimalust end täiendada Soome kõrgkoolides või teadusasutustes. CIMO on valmis maksma stipendiumi 4000 Soome marka kuus. Stipendiumi võib taotleda 4—5 kuuks 1995/96. õppeaastal. Tartu Ülikool võib esitada CIMO-le 25 taotlust, millest valitakse välja 10—15.

Stipendiumi taotlemiseks palume esitada välissuhete talitusse **12. juuniks** järgmised dokumendid inglise või soome keeles:

1. Teadustöö programm (1—2 lk.), mis sisaldab uurimisteema nimetuse, juhendaja nime ja ülevaate seni tehtust;

2. Tööplaan (1—2 lk.) koos põhjendusega Soome kõrgkoolis viibimise vajalikkusest;

3. Juhendaja soovituskiri;

4. Stipendiumi taotleja *curriculum vitae*;

5. Diplomite koopiad;

6. Soomepoolse kõrgkooli või teadusasutuse nõusolek stipendiaat soovitud ajal vastu võtta;

7. Stipendiumitaotluse vorm (võimalik saada välissuhete talitusest).

Riina Laidvee,
välissuhete talituse
vanemreferant
tel. 435 155

Ülikooli rahvakunstiansamblil on sünnipäev

Ülikooli rahvakunstiansamblile pandi alus 1945. aasta sügisel. Toonasest rahvasuus kutsutud «tühikargajate» pundist on võrsunud meheeas tiitlite ja teenetega kollektiiv, kelle kunstimeisterlikkusele on aplodeeritud nii kodumaal kui ka piiri taga.

Veerand sajandit suunas tantsusamme (1953—1978) Helju Mikkel, tudengitele lihtsalt Memm.

1979. aastast on ansambli kunstiline juht Henn Tiivel, ja treener Mall Aso.

1966. aastast kannab rahvakunstiansambel teenelise kollektiivi nime. Oldi esimene tantsuansambel vabariigis, kes väljaspool N Liitu väikese mereäärse rahva kultuuripärandit tutvustas. Välisreisid on aegade jooksul viinud Soome, Nigeeriasse, Šveitsi, Rootsi, mitmel korral Saksa- ja Tšehhimaale. Ansambli reliikvial, tammepuust mõõgal, on kirjas teisigi kaugeid kante.

Tantsides sünnib sõprus, kujunevad traditsioonid. Igal sügisel, kui puud lehekulda maapinnale laotavad, kogunetakse sõprusringi, et vöökirjamustritega väravate vahelt vastu võtta uus vahetus. «Rebaseseisus» saab läbi, tõotusega Hennu ja vanemate kaaslaste ees saab kandidaadist päris RKA-lane. Peale trikoolooris tekli seob nüüd ühise sõprusringi tunne ja armastus esiemade-isade loomingu vastu.

Kui päevad kõige lühemad ja aastalõpp endast märku annab, kui pannil särisevad tanguvorstid ja toas hõljub kuusevaigu ning piparkoogi hõngu, kogunetakse taas aasta pidulikumale — haljasoksa õhtule. Tinavalamine, rammukatsumine, seltskondlikud mängud ja tantsud, nurgas seisev õlleastja on alati kuulunud õhtu juurde.

Piki päikese liikumise teed, tõusust loojangu suunas mööduvad tudengiaastad. Enne kui *alma mater* sind kuue samba alt välja puistab, enne kui aulas tušihelide saatel diplom ulatatakse, kogunetakse viimast korda sõprusringi. Karikakrapäev. Veidi nukker, ühe lõpp, teise algus. Kaasas Hennu ja Memme õpetussõnad, lahkutakse iseseisvasse ellu, endast andma.

Tantsides sünnib sõprus, avarduvad kultuurisidemed, saadakse osa teiste rahvaste loomingust.

Sõprussidemed on kujunenud Läti Ülikooli ansambliga «Dancis» ja Vilniuse Ülikooli rahvakunstiansambliga. Osa on võetud kõigist «Gaudeamustest».

* * *

Ansambli koosseis vaheldub pidevalt. Ühed teevad esimesi samme, teised löövad käega, kolmandad võtavad vastu vilistlasmärgi. Hoolimata ansambli seltslikust ülesehitusest, on meie näo alati kujundanud kunstiline juht. Esimesteks juhtideks olid I. Reidla ja E. Prinits. Laulude-tantsude õpetamisega on aegade jooksul vaeva näinud paljud. Meie juhtidel on jätkunud jõudu oma ideid teoks teha, siin on sündinud uusi tantsegi.

Mis on meie jaoks tähtis? Järjepidevus läbi aastate ja aastakümnete. Meie hulgast on kasvanud palju tantsuõpetajaid. Tähtis on põhimõttekindlus treeningutel, proovides, et tööd tehes ja vaeva nähes leida armastust, et avastada säde iseendas ja puhuda see leegiks, mis soojendab ansamblikaaslasi ja kumab publikulegi.

* * *

❐ **Langevate lehtede pidu ehk ansambli rebaste löömine.**

❐ **Helju Mikkel (Memm) 1984. aasta Gaudeamusel.**

MALL ASU hakkas ansamblis tantsima 1973. aastal. Treener on ta 1980. aastast alates.

*** Kui palju on praegu ansmabli liikmeid ja kes nad on?**

Praegu on ansamblis 17 üliõpilast, poisse on neist ainult 2. Kuna ees seisab Gaudeamus, siis aitasid meid hädast välja vilistlased. Laulu– ja tantsupeole läheb seega kaks sega- ja kaks naisrühma.

*** Kuidas te niimoodi tantsida saate, kui noormehi vähe on?**

Õnneks on tüdrukute tantse küllaga. On ka tantse ühele poisile ja mitmele tüdrukule. See aasta läheb meil põhiliselt Gaudeamuse tantsude õppimisele.

*** Varem oli noormehi ansamblis ju palju rohkem. Nende seas oli ka mitmeid kirjutajaid, kes ansambli elust pidevalt teada andsid, nagu Rein Sikk, Vambola Paavo, Hannes Kuusma jt.**

See on alles paari viimase aasta probleem, kui taastekkisid korporatsioonid ja seltsid. Noormehed läksid sinna. See on ka arusaadav, sest varem olid meie koorid ja ansamblid peaaegu ainukesed kohad, kus oma eestlust sai näidata. Nüüd on palju teisi kohti ja võimalusi ning ega ansamblis vastu pidada ka kerge ole. Trenn on kaks tundi korraga mitu korda nädalas. Enesedistsipliini peab olema. Vahete-vahel tantsib meil ka keskkooliõpilasi, aga sügisel alustanutest ei jää talveks suurt kedagi järele. On olnud ka neid, kes tantsivad keskkooli ajal ja edasi ka ülikooli ajal.

*** Praegu juhendab ansamblit ikka Henn Tiivel?**

Henn Tiivel on kunstiline juht, mina olen treener. See oligi Tiiveli üks põhimõtteid, et treener tuleks oma inimeste seast. Siis pole ju vaja ka kõike uuesti seletama hakata, meie põhimõtteid ja traditsioone.

*** Milline on olnud ansambli viimane aasta?**

Põhiliselt ongi Gaudeamuseks ettevalmistumine ja oma juubeliks ka. Juubeliks on samuti vilistlased kaasatud. Alustasime juba sügisel, esimest korda tulime kokku vilistlaste kojutuleku ajal. Tollest ajast peale on regulaarselt harjutatud.

*** Kas mujal olete ka esinemas käinud?**

Viimasel aastal küll mitte. Varem sõitis ansambel väga palju ringi. Viimane välisreis oli 1990. aastal Rootsi. Siis algas ka mõõnaperiood - noormeeste põud. Tüdrukuid tuleb alati.

Gaudeamuse ajal juhtub nüüd küll nii, et tantsijad peavad ilma juhtideta hakkama saama. Sõidame koos Henn Tiiveliga Ameerikasse. Vabariiklik tantsujuhtide rahvatantsurühm võtab Ameerikas osa lääneranniku päevadest.

*** Kuidas juubelit peate?**

Laupäeval kell 14 algab peahoone juurest rongkäik. Esineme Raekoja platsil, kaubahalli ja kaubamaja juures. Tantsime ja kutsume rahvast kella 16-ks Sõbra majja kontserdile. Õhtul on Narva maantee 27 kohvikus koosviibimine vilistlastega.

Ootame kõiki kontserdile!

Küsis VARJE SOOTAK

❐ **Henn Tiivel 1981. aastal Tallinnas laulupeol.**

❐ **Memme tants «Kullaketrajad».**

STIPENDIUMID

Rotalia Fondi stipendiumid

USA-s Seattle'is asuv Rotalia Fond annab 1995/96. õppeaastaks EV kõrgkoolides (TÜ, TTÜ, TPÜ, EPA, EMA, TK) õppivatele väljapaistvatele üliõpilastele ja magistrantidele stipendiumi kokku 30 000 dollari ehk *ca* 330 000 krooni ulatuses.

Rotalia Fond ei kasuta formulare ega kutsu stipendiumide taotlejaid isiklikeks usutlusteks, seepärast peaksid kirjalikud taotlused sisaldama hästi esitatult järgmist informatsiooni:

1) isiklikud andmed ja foto,
2) elulugu,
3) hariduskäik,
4) dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust või hinnete kaardist,
5) vähemalt ühe õppejõu soovitus,
6) töökogemused,
7) vabatahtlik tegevus rahvuslikes, noorte-, kultuuri-, heategevuslikes ja kristlikes organisatsioonides (nagu kaitseliit, naiskodukaitse, noorkotkad, kodutütred, skautlus, üliõpilaskond, korporatsioonid, seltsid, punane rist, laulukoor, orkester, näitering, pühapäevakooli õpetaja),
8) teenistus EV kaitsejõududes,
9) perspektiiv, kuidas taotleja kavatseb oma õpinguid kasutada ka Eesti rahva ja riigi hüvanguks,
10) milliseid stipendiume ja toetusi on taotleja varem saanud või kuidas ta on seni oma õpinguid finantseerinud?

Stipendiumitaotlused saata hiljemalt **30. juuniks** aadressil:

Rotalia Fondi Stipendiumi Komitee
c/o Karl Laantee
Postkast 343
EE2400 Tartu

Rotalia Fondi Stipendiumide Komiteesse kuuluvad Eestis: mag. Karl Laantee, esimees; TTÜ dots. dr. Maire-Liis Hääl, korp! Rotalia vil!; kogu esindaja Tartus Arved Kurits; TÜ kanselei juhataja Sirje Mark; Tartu linnavolikogu kultuurkapitali juhatuse liige dots. Silvia Russak; korp! Rotalia vil! kogu Tallinna esindaja (kes valitakse lähemal ajal ning haridusministeeriumi väilssuhete osakonna juhataja Tiia Raudma. Informatsiooni tel. 27-486 637.

Stipendiumitaotlustele vastatakse 1. septembriks ning stipendiaatidele antakse stipendiumi tšekk tuhandele dollarile kätte korp! Rotalia 82. aastapäeval 10. novembril Tartus.

Rotalia Fondi põhikapitaliks on vilistlase Gerhard Treubergi pärandus, mille investeerimisest laekunud summadest on antud toetusi Eesti akadeemilisele noorusele juba ligi kümme aastat.

Viljandi linna nimeliste aastastipendiumide põhimäärus

1. Viljandi Linnavalitsus määrab hästi edasijõudvaile viljandlastest üliõpilastele neli nimelist aastastipendiumi alates teisest kursusest:
1.1 CARL ROBERT JAKOBSONI stipendiumi;
1.2 JOHAN LAIDONERI stipendiumi;
1.3 JAAN LATTIKU stipendiumi ja
1.4 JAAN TÕNISSONI stipendiumi.

2. Taotlusi nimeliste aastastipendiumide määramiseks võivad vabas vormis esitada nii üliõpilased kui ka juriidilised isikud, lisada tuleb õppeasutuse soovitus. Taotlused esitatakse Viljandi Linnavalitsusele hiljemalt 23. juuniks.

3. Esitatud stipendiumitaotlused vaatab läbi Viljandi Linnavalitsuse poolt moodustatud komisjon, kelle otsus tehakse teatavaks 23. augustiks.

4. Isikutega, kellele on määratud stipendium, sõlmib Viljandi Linnavalitsus lepingu.

5. Teave nimeliste stipendiumide taotlemise ja määramise kohta avaldatakse ajakirjanduses.

6. Nimelise aastastipendiumi suurus on 6000 krooni, mis makstakse välja kuude lõikes. Viljandi Linnavalitsusel on õigus eelarveaasta alguses suurendada stipendiume lähtudes elukalliduse tõusust.

Jaak Allik,
volikogu esimees

Academia Europaea

Erinevates teadusharudes töötavate Euroopa tippteadlaste ühendus ACADEMIA EUROPAEA annab Rootsi Instituudi ja Rahvusvahelise Teadusfondi (ISF) finantstoetusel preemiad andekatele Balti riikide noortele teadlastele. 1995. aastal antakse välja 18 preemiat à 1000 DEM järgmiselt:

7 preemiat loodusteaduste ja matemaatika vallas, 7 preemiat bioteaduste vallas ning 4 preemiat humanitaar- ja sotsiaalteaduste vallas.

Preemiat võivad taotleda alla 34- aastased oma kodumaal töötavad Balti riikide teadlased, kes on teinud teadustöö, mis on publitseeritud või publitseerimiseks vastu võetud raamatuna või artiklina mõnes ingliskeelses teadusajakirjas. Kollektiivseid töid ei premeerita.

Informatsiooni teaduspreemiate konkursi tingimuste kohta (ingliskeelne preemia põhimäärus ja eestikeelne lühikokkuvõte) saate teadustalitusest **ph. ruum 304, tel. 435 255.**

Vajalikud dokumendid koos preemiale pretendeeriva teadustööga tuleb esitada hiljemalt **14. juuniks k.a.** teadustalitusse.

Preemiad kuulutatakse välja sel sügisel ja need annab laureaatidele üle Academia Europaea president ametlikul tseremoonial ühes Balti riigis.

Rein Lepik,
teaduskorralduse peaspetsialist

Meenutame Eesti esimest füüsikaprofessorit Johan Wilipit tema 125. sünniaastapäeval

Selleks ajaks, kui 1919. aasta 1. detsembril Tartus rahvuslik ülikool avati, oli Tartu Ülikooli kasvandike hulgast sirgunud rida eesti rahvusest haritlasi, kellest nii mõnigi oli väärilne olema Tartu Ülikooli professor.

Üks selliseid rahvusliku haritlaskonna esindajaid oli 1870. aastal Viljandimaa taluperes sündinud ja 1895. aastal Tartu Ülikooli füüsikakandidaadikraadiga lõpetanud J. Wilip. 1920. aastal valis Tartu Ülikooli ajutine nõukogu J. Wilipi füüsika õppetooli professoriks ja Füüsika Instituudi juhatajaks. Aastatel 1920—1940 oli tema õpilasteks enamik eesti vanemast akadeemilisest põlvkonnast pärinevaid füüsikuid.

Töötanud pärast ülikooli lõpetamist Peterburi Mereväeakadeemia ja Teaduste Akadeemia füüsikalaboratooriumides (1896—1920) koos tuntud seismoloogi B. Golitsõniga, tekkis J. Wilipil huvi seismoloogia vastu. Temast sai lühikese ajaga seismomeetria asjatundja. Vaatamata sellele, et B. Golitsõni konstrueeritud seismograafid olid oma ajastu kohta hämmastavalt täpsed ja tundlikud, õnnestus J. Wilipil teha nende juures rida olulisi parandusi ja täpsustusi.

Rahvusvahelise tunnustuse sai J. Wilipi 1930. aastal kaitstud doktoriväitekiri: «A galvvanometrically registering vertical seismograph with temperature compensation». Oponendid hindasid väitekirja parimaks sel ajal ilmunud seismoloogiaalaseks tööks.

Aastail 1926—1939 tellis 22 maailma suuremat seismoloogiajaama Tartu firmalt «Teaduslikkude Aparaatide Tööstus. Hugo Masing» J. Wilipi täiendustega seismograafide täskomplekte. Neist 8 saadeti Euroopa erinevatesse seismoloogiajaamadesse, 8 Ameerikasse, 4 Aasiasse, 1 Aafrikasse ja 1 Austraaliasse. Parim, 23. komplekt paigutati 1931. aastal Tartus tööd alustanud Eesti seismoloogiajaama, mis seoses II maailamasõjaga 1941. aastal suleti. Jaamas olnud seismograafide komplekt läks sõjaajal kaduma.

1970. aastal kogutud andmete põhjal töötasid Golitsõn—Wilipi seismograafid veel seitsmes jaamas: Saksamaal, Taanis, Itaalias, Poolas(2), USA-s ja Austraalias.

J. Wilip suri 27. jaanuaril 1942. aastal Tartus. Tema kalmu Raadi kalmistul tähistab õpilaste poolt 1947. aastal püstitatud graniidist hauakivi.

J. Wilipi sünnipäeva tähistab ülikooli ajaloo muuseum 24. mail kl. 14 teadusajaloo päevaga.

Ettekannetega esinevad: eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi prof. **Mart Elango** (J. Wilipi elust ja teaduslikust tegevusest) ja TTÜ aparaadiehituse instituudi direktor prof. **Maido Ajaots** (J. Wilip — konstruktoriandega füüsik). Muuseumi teadur **Marje Raudsepp** räägib muuseumi sidemetest J. Wilipi Austraalias elava tütre Irene Haldma-Eelmaga.

Oodatud on kõik, eriti aga üliõpilased, kes huvituvad eesti rahvusliku haritlaskonna osast nii eesti, kui ka maailma teaduse ajaloos.

Marje Raudsepp

INFO! INFO! INFO!

Eesti Farmakoloogia Selts

korraldab koos teiste Läänemeremaade farmakoloogiaseltsidega 21.-23. mail Tartus Rudolf Buchheimi mälestuskonverentsi farmakoloogia ja kliinilise farmakoloogia nüüdisprobleemide käsitlemiseks.

Konverents tomub «Vanemuise» kontserdisaalis. Teaduslikud istungid algavad 22. ja 23. mail kell 9. Konverentsi töökeeleks on inglise keel.

Konverentsil osalevad näitusega Eli Lilly, Labsystems, Nycomed SEFA, Orion, Tamda, Medipharm.

Informatsioon Tartu telefonidel 432 043 või 435 278.

NB! 24. mail toimub Tartu Psühhiaatriakliinikus Eesti psühhiaatria kongress, algus 10. 30.

Osalema on kutsutud kõik huvitatud arstid ja proviisorid!

Magistritööde kaitsmisi

Esmaspäeval, 5. juunil kl. 12.15 kaitseb Lossi 2 aud. 404 filosoofia alal magistriväitekirja «Teadlane ja insener: koolituse ja tegevuse võrdlev filosoofiline analüüs Thomas Kuhni teadusfilosoofiast lähtudes» magistrant **Meeme Allmann**. Oponeerivad filosoofiakandidaadid Priit Järve ja Valdar Parve.

Õpetatud Eesti Seltsi

1110. koosolek on **kolmapäeval, 24. mail kl. 16.15 klassikalise muinasteaduste muuseumis.** Kavas on kaks ettekannet: **Udo Kolk** «Voldemar Tamman ja eesti lauluvara», **Jüri Linnus** «Ferdinand Linnus 100».

Raamatukogus kaasaegset venekeelset teaduskirjandust (näitus)

22.-28. maini on raamatukogu uudiskirjanduse saalis võimalik tutvuda uuema venekeelse teaduskirjandusega. Venemaa korporatsiooni «Informsojuz» vahendusel saabub ligi 200 nimetust raamatuid ja ajakirju. Näitusel on võimalik tellida kirjandust. Eksponeeritavad trükised kingitakse raamatukogule.

***

19. mail tähistavad Eesti Rahva Muuseum ja Tartu Ülikooli Raamatukogu **Ferdinand Linnuse 100. sünnipäeva.**

Kell 11 algab raamatukogu aud. 293 ettekandekoosolek. Esinejad:

Heiki Pärdi (ERM) — avasõna,

Silja Vendelin (Tartu 3. KK) — F. Linnuse elust,

Jüri linnus (TÜ) — F. Linnus kui Tartu Ülikooli õppejõud,

Piret Õunapuu (ERM) — F. Linnus Eesti Rahva Muuseumi direktorina.

Ettekandakoosolekule järgneb **näituse «Ferdinand Linnus — 100» avamine** teaduskirjanduse lugemissaalide fuajees.

Puhkus Pärnus

Veel on vähesel arvul vabu kohti puhkamiseks Pärnu 2. Keskkoolis järgmistel aegadel:

26. juuni — 5. juuli,
6. juuli — 15. juuli,
16. juuli — 25. juuli,
26. juuli — 4. august.

Täiendavaid avaldusi võtame vastu **26. maini**. Ametiühingu liikmetele hinnasoodustus.

Ametiühingukomitee

Ikebaanad ajaloomuuseumis

Reedel, 19. mail alates kl. 17-st on ülikooli ajaloomuuseumi valges saalis avatud kevadine ikebaana näitus.

Õiendus

Parandame eksitava info 28. aprilli UT-s **Postimehe Fondi** teabes rahvusvaheliste konverentside korraldamiseks jagatud toetusrahade kohta. Noorte semiootikute suvekooli korraldamiseks eraldatud toetusraha taotles ainuisikuliselt Anti Randviir, ning on seega ka ainuisikuliselt arvestatav summade käsutajana.

Spordikeskus teatab

Võimlemise ja pallimängude rühmavanemad

Enne suvepuhkust valmib spordikeskuse sügissemestri tunniplaan. Kõikidel rühmadel tuleks maikuu jooksul esitada spordikeskusele tundide taotlused (Jakobi 5–112). Pingerea loomiseks esitada lõppeval õppeaastal rühma poolt korraldatud üritused ja võistlustulemused.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 7353. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 20 (1795)
REEDE,
26. MAI 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

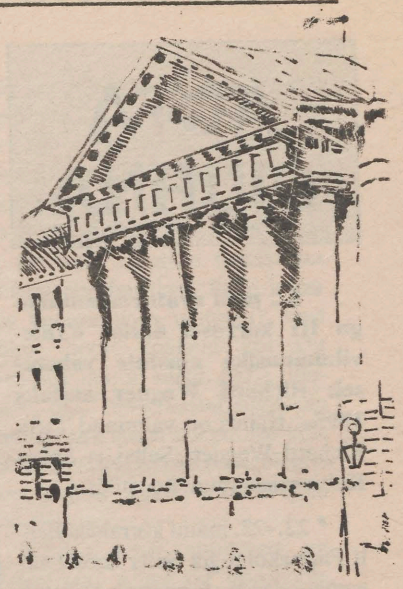

TÜ VALITSUSES

23. mail

*** Arutati filosoofiateaduskonna taotlust avada Suurbritannia ja Inglise Keelt Kõnelevate Maade Uuringute Eesti Keskus Tartu Ülikooli juures.**

Keskuse akadeemiline programm annaks üliõpilastele pärast vastavate akadeemiliste nõuete edukat täitmist teise eriala Suurbritannia ja teiste inglise keelt kõnelevate maade uuringute alal. Samuti oleks keskus teabekeskuseks, mis tegeleks valitsusasutustele, eraettevõtetele ja kultuuriasutustele olulise informatsiooni ja teadmiste hankimise ning levitamisega. Iseseisva, kasumit mittetaotleva, interdistsiplinaarse akadeemilise programmina keskus kuuluks romaani-germaani filoloogia osakonna juurde.

Valitsus küll aktsepteeris selle loomist, kuid leidis, et põhikirjas in vastuolusid TÜ põhikirjaga. **Otsustati soovitada TÜ nõukogul keskus luua ning filosoofiateaduskonnal viia keskuse põhikiri vastavusse TÜ seaduse ning TÜ uue põhikirjaga.**

* * *

*** Valitsus kinnitas majandusteaduskonna 1995/96. õppeaasta eksternieksamite ettevalmistamise teenuste hinnad:**

1. Täienduskoolitus bakalaureuse programmi alusel — 10 000 krooni,

2. Ärijuhtimise diplomiõpe eksternina — 12 800 krooni,

3. Ärijuhtimise magistriõpe eksternina — 15 000 krooni,

4. Tippjuhtide sertifikaadiprogramm, 12 moodulit — á 2400 krooni.

***

Õigusteaduskonna dekaan dr. Peep Pruks informeeris valitsuse liikmeid sellest, et seoses mitmendat aastat suure vastuvõtuarvuga kursuste tõttu vajab teaduskond keemiahoone ringauditooriumi nädalaringset kasutamist. Otsustati korraldada dekanaatide juhatajate ja õppeosakonna ühine nõupidamine.

LILLED GUSTAV ADOLFILE

Laupäeval külastas Tartut Rootsi laevastiku juht kapten Christer Nordling koos Rootsi suursaadiku Lars Grundbergiga.

Tartu-päeval käidi ka Gustav Adolfi mälestussamba juures, kuhu asetati lilled. Lilledega on austanud Gustav Adolfit rootslased 1992. aasta kuninga-visiidist peale.

Ülikooli poolt osalesid tseremoonial prorektor Riho Illak, välissuhete talituse peaspetsialist Sirje Üprus ning Rootsi külalisõppejõud Stig-Örjan Ohlson ja Ulla-Terling Haslan.

TEABETUND

24. MAIL

TÜ TALLINNA ESINDUSEST

rääkis selle esindaja pealinnas ENEKEN LAUGEN.

Esinduse ruumid valmisid novembris, tööle asuti veebruaris. Praegu töötab seal kaks inimest. Peale esindaja on ametis veel vastutav sekretär Meeli-Mari Vana.

Esinduse põhiülesanne on jagada ülikooli kohta igasugust infot: vastuvõtust, õppimisvõimalustest, teaduskondadest, allasutustest. Vajaduse korral on esindus kontakteerunud otse teaduskondadega. Esindusest saab osta ülikooli infomaterjale, ajalehte, kirjastuse trükiseid. Keskkoolidel on võimalik tellida infotunde. Omalt poolt ollakse kontaktis haridusameti, ministeeriumi, välissaatkondade ja teistega.

Peale teabe jagamise on püütud vastu võtta ülikooli väliskülalisi (on isegi väike ööbimisvõimalus — kaks kohta, dušš), tegeldakse ülikooli valitsuse liikmete viisadega.

Esindus on organiseerinud Rahvusraamatukogus ülikooli õppejõudude loengutsükli. Kolm loengut on peetud, need jätkuvad sügisel. Samuti on alustatud dekaanide kõnetundidega, esimese pidas õigusteaduskonna dekaan.

Esindus on oma soodsa asupaigaga kesklinnas aadressil Suur-Karja 15/Müürivahe 11 sobiv paik ülikooli töötajate tugipunktiks. Siit saab ajada oma ametiasju (telefon, faks), jätta teateid, edasi saata pakke jne. On võimalik ka väikseid nõupidamisi korraldada.

Eneken Laugeni sooviks oli, et teaduskonnad ja teised allüksused teataksid ka esindusele oma igasugustest muudatustest. Huvitutakse õppekavadest, seni on need saatnud vaid filosoofiateaduskond.

TÜ TALLINNA ESINDUSE tel. on (26) 406 866, faks (26) 406 868.

SÕBRA MAJA

on ülikooli uus struktuuriüksus. Teabetunnis tutvustas seda lähemalt direktor KULNO KUNGLA.

Sõbra Maja rentis ülikool märtsis õigusjärgsetelt omanikelt (Kalevi 24 ja 22) kümneks aastaks (vt. ka UT nr. 10, 24. märts 1995). Kulno Kungla on ametis aprillist, selle majaga on ta seotud 70-ndate lõpust, taas 1992. aasta kevadest seoses linna kultuuriosakonnaga.

Missugused üksused, ringid majja asuvad ja missuguseid üritusi seal korraldatakse, sõltub suuresti soovijaist endist. Teaduskondadele on laiali jagatud ka vastavat infot sooviga tagasisidet saada. Koostööd on tehtud Heino Varikuga kevad- ja sügispäevade aegu, ka rahvakunstiansambli juubelikontsert toimus Sõbra Majas.

Majas on 330 istekohaga saal, väike treeningusaal, keldrikorrus kuulub praegu baari käsutusse.

Linna kultuuriosakond peaks majast varsti ära kolima, ülikoolist kolib sinna kultuurikeskus.

Sõbra Majas oodatakse igasuguseid ettepanekuid, mida ja kuidas seal korraldada. **Aadress on Kalevi 24, tel. 433 736.**

Teabetunnis tekkis ka küsimusi, mida tähendab Sõbra Maja struktuuriüksusena. Prorektor Riho Illak selgitas, et see on samasugune struktuuriüksus nagu on ajaloomuuseum, spordibaasid jne. UT püüab Sõbra Maja varsti lähemalt tutvustada.

ÜLIKOOLI MAJANDUSOLUKORDA NING REMONDI- JA EHITUSTÖÖDE SEISU

tutvustas lühidalt prorektor Riho Illak. Kuna need küsimused on ka tänase TÜ nõukogu päevakorras, siis pikemalt juba järgmises ajalehes.

ARVUTUSKESKUSE

teabepäeva tutvustas selle juhataja Merik Meriste.

* * *

JÄRGMINE TEABETUND ON KAHE NÄDALA PÄRAST, IKKA KOLMAPÄEVAL KELLA 11—12ni.

VARJE SOOTAK

ACTA DIURNA

*** 22. mail avati raamatukogu III korrusel näitus «Tulevikumuusika ajastute vahetusel: Richard Wagner aastaks 1995».** Näitus on valminud Tartu Richard Wagneri Seltsi ja Saksa Kultuuriinstituudi koostöös.

* 22.–23. maini korraldas Eesti Farmakoloogia Selts koos Läänemeremaade farmakoloogiaseltsidega **Rudolf Buchheimi mälestuskonverentsi,** kus käsitleti farmakoloogia ja kliinilise farmakoloogia nüüdisprobleeme.

* 22.–28. maini saab **raamatukogu uudiskirjanduse saalis tutvuda uuema venekeelse teaduskirjandusega.**

* 23., 24. mail pidas vabade kunstide kutsutud professor **Jaak Rähesoo loenguid teemal «T. S. Eliot ja angloameerika modernism».**

* 24. mail toimus ajaloomuuseumis esimese **Eesti füüsikaprofessori** Johan Wilipi 125. sünniaastapäevale pühendatud teadusajaloo päev.

* 24. mail toimus **ülikoolisisene teabetund.**

* 24. mail pidas **külalislektor prof. D. dr. Otto Kaiser loengu «Märkusi Kanti religioonifilosoofiast. Sissejuhatus».**

* * *

* 25. ja 26. mail oli Lohusalus kultuuri– ja haridusministeeriumi korraldusel kõigi **riiklike kõrgkoolide dekaanide nõupidamine.**

* 25.–27. maini toimub Helsingi Ülikoolis pidulik audoktorite promoveerimine. Teiste hulgas promoveeritakse **Helsingi Ülikooli audoktoriks Tartu Ülikooli matemaatikateaduskonna matemaatilise statistika korraline professor Ene–Margit Tiit.**

* 26. mail on **ülikooli nõukogu koosolek.** Päevakorras korraliste professorite valimine (kandideerivad filoloogiadoktor Ülo Valk ja erakorraline professor, filoloogiakandidaat Marju Lauristin), emeriitprofessorite valimine (kandideerivad prof. Valner Krinal ja prof. Antidea Metsa), ülevaade ülikooli majandusolukorrast ning remondi– ja ehitustööde seisust ja haldusaparaadi reformist.

* 26. mail kl. 19 annab aulas kontserdi **TÜ kammerkoor.**

***

* 1.—2. juunini korraldab **Juristide Täienduskeskus koos õigusteaduskonnaga ajaloomuuseumis Avatud Eesti Fondi toetusel seminari «Inimõiguste realiseerimine praktikas».**

* 2. juunil kaitsevad **magistritööd Anu Nurk** (fiolosoofiatk.), **Helger Lipmaa** ja **Jaano Inno** (matemaatikatk.).

ACTA DIURNA

Ülikooli arvutuskeskuse teabepäev

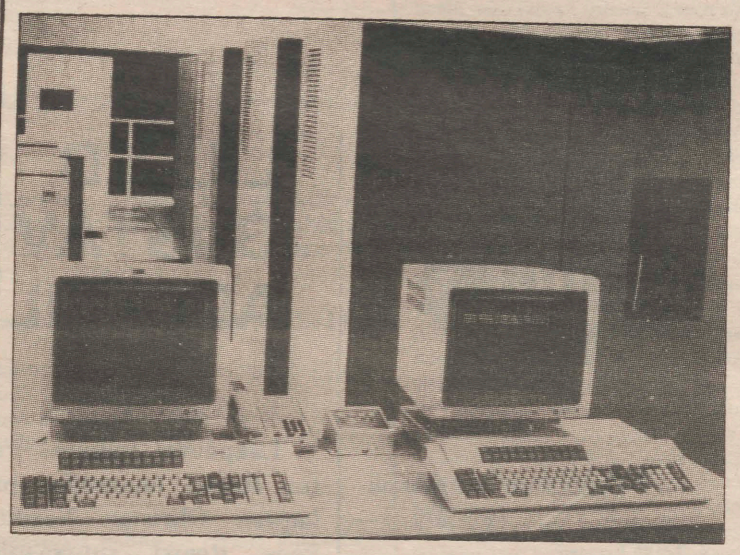

Muudatused meie pidevalt uuenevas *universitas'*es pole puudutamata jätnud ka arvutuskeskust. Milline on arvutuskeskuse uus struktuur ja tema lähemate aastate põhilised töösuunad, sellest saab ülevaate arvutuskeskuse teabepäeval, mis toimub 29. mail kl. 10—14 arvutuskeskuses J. Liivi tn. 2, ruumis 104.

Ühel vaadeldava reorganiseerimisega seotud muudatusel tahaks aga siinkohal veel peatuda. Nimelt lülitati varem ülikooli teabetalituse tegevussfääri kuulunud elektroonilise infosüsteemi ehk WWW (*World Wide Web*)–süsteemi hooldamine nüüd arvutuskeskuse arvutivõrkude töörühma ülesannete hulka. Kuigi ümberkorraldused praegu alles käivad, tahaks pöörduda ülikooli allasutuste poole palvega teatada, **millist praktilises töös vajalikku üleülikoolilist (püsi)informatsiooni peaks WWW–süsteem juba olemasoleva kõrval veel sisaldama.**

Edaspidise töökorralduse huvides oleks meeldiv, kui igas allüksuses leiduks asjasthuvitatuid, kellega koostööd teha. Kavas on arvutuskeskuse täiendõppe töörühma vahendusel ka vastavasisuliste õppuste ja seminaride läbiviimine.

Kontaktisikud ja aadressid:
Mare Jaeger, e–mail: mjaeger@madli.ut.ee
Andres Jaeger, e–mail: ajaeger@madli.ut.ee
TÜ arvutuskeskus, J. Liivi 2, ruum 314, tel. 435 428

Andres Jaeger

* * *

Esmaspäeval, 29. mail kl. 10 tutvustavad **Liivi tn. 2** aud. **104** arvutuskeskuse edasist töökorraldust ning tulevikuplaane arvutuskeskuse juhataja ja peaspetsialistid.

Päevakord:
* Avasõna — Jaak Aaviksoo
* AK töösuunad — Merik Meriste
* Arvutid õppetöös — Anne Villems
* Arvutite hooldus — Jüri Tapfer
* Arvutivõrgu seisust — Viljo Soo
* Riistvara arengust — Otto Teller
* Muutused täienduskoolituses — Maret Meriste

Sõnavõttudele järgnevad vestlused, konsultatsioonid, küsimuste vastused, tutvumine arvutiklasside kasutusvõimalustega.

Ootame kõigi huviliste aktiivset osavõttu!

Merik Meriste,
arvutuskeskuse juhataja

Tartu Ülikooli õppejõudude ja teadurite elulood 1980—1994 (Biograafialeksikon II)

Ükskord on vaja ka punkt panna. TÜ biograafialeksikoni II **2770** elulugu on arvutis. Need on koostatud kolme algmaterjali baasil: J. Lankotsa väljasaadetud ankeetide vastused (ca 1000), AIS–i sektorijuhataja E. Lasna poolt tehtud personaliandmete väljatrükk (seisuga 1. 1. 1993) ja võrdlus ülikooli struktuuridega. Arvuti väljatrükid 222–l leheküljel on saadetud teaduskondadesse ja allasutustesse täpsustamiseks. Esimesena sai 1. novembril 1994 väljatrüki kätte arstiteaduskond, viimasena üleülikoolilised allasutused mai lõpul. Tagasi on seni jõudnud matemaatika– ja majandusteaduskondade, filosoofiateaduskonna eesti–, germaani-romaani– ja vene-slaavi filoloogia, filosoofia– ja eripedagoogika osakondade, pedagoogikakeskuse, täppisteaduste kooli, füüsika didaktika instituudi ja mõnede professorite individuaalsed täpsustused. Ja ongi kõik! Nüüd on aeg ümber saanud ja **kõiki** väljatrükke koos täpsustustega oodatakse tagasi. Semestri lõpu askeldustes võivad need lehekesed ka muude paberite seas kaotsi minna, millest oleks väga kahju.

Ainukesed asjalikud ettepanekud leksikoni paremaks muutmiseks on seni teinud eelmise leksikoni heaks tublit tööd teinud matemaatik dots. E. Tamme. Need olid: kõikides elulugudes korrata ka kõrgkooli lõpetamine (kuigi see on eelmises leksikonis), samuti antud ametikohal töötamise algusaasta (kuigi sellega lõpeb elulugu eelmises leksikonis) ja mujale tööle siirdunuil näidata kuhu ja millisele ametikohale. Esimese ettepaneku täitmine ei ole raske, kuna vastav info on eelmises leksikonis olemas, teine võib sisse tuua mõne ebatäpsuse, kui isik ise ei ole vajalikuks pidanud seda märkida. Kolmas ettepanek on realiseeritav ainult allasutuse vastava märkuse puhul. Paraku on seni tagastatud elulugude puhul sageli peetud mittevajalikuks lahkunud kolleegide andmete täpsustamist. Nähtavasti ei ole koostajal võimalik ka ühtlustada õpetatavate loengukursuste loetelu üksikasjalikkust ja teadustrükiste temaatikat. Seda võiks soovi korral teha kokkuleppeliselt vastav allüksus ise. Samuti jääb teadustrükiste (–publikatsioonide) mõiste lahtimõtestamine ja arv iga isiku oma südametunnistuse asjaks, mõttetu oleks kellelgi teisel kõike ümber hindama hakata. Asjasse pühendamatu võib arvata, et koostajal on võimalik osakonna või instituudi kompetentsi asendada. Ka kõrgkooli lõpetamise eriala märkimisest on mõningatel juhtudel püütud arusaamatutel põhjustel loobuda, kui vastaval erialal ei töötata. Problemaatiline on eriala märkimine liitega –teadlane, seda eriti juhul, kui teaduslik produktsioon peaaegu puudub. Ka siin aktsepteerib koostaja vastava teaduskonna või allüksuse seisukohta, seda ka kohakaaslasena või õppeülesande täitjana töötavate isikute elulugude sissevõtmise või väljavõtmise osas, kuigi magistrantide ja doktorantide puhul oleks sissevõtmine koostaja arvates väga vajalik.

Annan endale aru, et eelmise leksikoni koostamisel kõikide teaduskondade või allasutuste töötajate elulugude koostamise eest hea seisnud vastutavate isikute — toimetuskolleegiumi liikmete institutsioon enam ei toimi, et keegi kedagi millekski kohustada ei saa ka ühise üleülikoolilise ettevõtmise puhul. Ometi võib akadeemilises asutuses ikkagi kehtida oma *alma mater'i* au küsimus, st. BIOGRAAFIALEKSIKON on ülikooli visiitkaart ja nii täpsed kui tema andmed on, nii täpseks võib ka meid hinnata. Sellepärast olgu see väike looke ülikooli lehes meeldetuletuseks kõigile, kes seni on oma või ka kolleegide elulugude täpsustamise unustanud. Lähema nädala-kahe kestel ootan kõiki elulugude väljatrükke tagasi KROONIKA postkasti kaudu kantseleis. Teie saate kaasa aidata, et «Biograafialeksikon II» ilmuks aasta lõpuks, ja kõige värskemate andmetega. Nüüd ei saa seda käsikirja seitse aastat laagerduma sundida enam Glavlit ega ka osa elulugusid kaotsi minna, nagu see oli eelmise leksikoni puhul. Edukat koostööd ja nüüd ka — **palun kiirustage!**

Milvi Hirvlaane
Tel. 435 111

Uued andmebaasid ülikooli raamatukogus

Viimaks on võimalik leida teavet ka Venemaa ning SRÜ-s ilmunud kirjanduse kohta.

CD-ROM-il andmebaasis **Russian Books in Print PLUS 1994** leiavad kajastamist raamatud, mis on välja antud endises NSV Liidus ja Venemaal ajavahemikus 1989. aasta oktoobrist kuni 1993. aasta märtsini, samuti trükised, mis on võetud kirjastusplaani aastani 1997.

Andmebaasi esitletakse Venemaa rahvusbibliograafiana ning see on Venemaa Raamatupalati, firma Bowker-Saur Ltd, aktsiaseltsi Dialoog ja Vene bibliograafiaühingu ühisprojekt. Umbes 20%-le raamatukirjetest on lisatud lühike annotatsioon.

Andmebaas sisaldab ka andmeid eestikeelsete raamatute kohta. Enamjaolt on need raamatud ilmunud aastatel 1990—1991.

Alates aprillikuust saab ülikooli raamatukogu infoväljaande **Current Contents** kaht seeriat: **Social and Behavioral Sciences** ja **Engineering, Computing and Technology** (varustatud referaatidega). Loodame väga, et need operatiivsed infoallikad leiavad nüüd senisest aktiivsemat kasutamist.

Haridusalast informatsiooni on võimalik saada CD-ROM-il andmebaasist **CIJE on disc (Current Index to Journals in Education, ERIC Thesaurus, ERIC Digests).** Andmebaas katab ajavahemiku 1969—1994.

Kuni 15. juunini on infoosakonnas võimalik kasutada bioloogia– ja meditsiinialaseid andmebaase **Life Science Collection 1990–1994** ning **Biological Abstracts 1995** (I kvartal). Need andmebaasid sisaldavad teadusinformatsiooni botaanika, zooloogia, mikrobioloogia, kliinilise ja eksperimentaalmeditsiini, biokeemia ja biofüüsika alalt.

Üht viimati mainitud andmebaasidest planeerib raamatukogu tellida, seepärast on kasutajate tähelepanekud ja soovitused teretulnud.

Olete oodatud raamatukogu infoosakonda (ruum 320) tööpäeviti 9—20 ning laupäeviti 10—16. eelregistreerimine tel. 435 417.

Marika Meltsas,
raamatukogu infoosakond

Kuidas on noorharitlased kohanenud turumajandusega?

Taas on kevad ja ülikool pereheite ootel. Arvukad noorharitlased täiendavad tööturgu. Võib–olla on eelkäijate kogemuses midagi õpetlikku.

Turumajandusele üleminekul toimuvad ülikoolidiplomiga noorharitlaste asendis tööturul olulised nihked, siit aga ilmselt ka kõrgkoolis saadava ettevalmistuse ja tööl reaalselt rakendatava vahekorras. Saamaks lähteandmeid selle uue olukorra analüüsimiseks, korraldas **Tartu Ülikooli sotsioloogia osakonna haridussotsioloogia uurimisrühm 1992. aastal Eesti kuue ülikooli päevase osakonna lõpetanud noorharitlaste kõrgkoolijärgse elutee uurimuse.**

1992. aastal sai ülikoolide diplomi üle kahe tuhande kolmesaja noore. **1994. aastal toimunud postiküsitluse teel saadi neilt 1265 täidetud ankeeti:** Tartu Ülikoolist 438, Tallinna Tehnikaülikoolist 321, Eesti Põllumajandusülikoolist 247, Tallinna Pedagoogikaülikoolist 194, Eesti Muusikaakadeemiast 44 ja Tallinna Kunstiülikoolist 21.

Töö- ja elukäigu uurimiseks paluti respondentidelt andmeid nende asendist ja olukorrast **kolmel ajamomendil**: esimesel töökohal pärast kõrgkooli lõpetamist, lõpetamise aasta sügisel (täpsemalt 15. novembril 1992) ning teise kõrgkooli lõpetamise järgse aasta kevadtalvel (15. veebruaril 1994).

Järgnevas käsitluses anname kõigepealt ülevaate 1992. aasta kõrgkoolilõpetanute **tegevuse struktuurist lõpetamisejärgsel sügisel ja selles toimunud muutusi kuni 1994. aasta kevadeni.**

Põhitegevus

Kõigist 1992. aasta lõpetanutest töötas ligemale kolm neljandikku sama aasta sügisel kas täieliku või osalise koormusega. Iga kaheksas õppis magistratuuris või mingil muul viisil. Sama paljud olid kas dekreet– või lapsehoolduspuhkusel või lihtsalt kodused. Registreeritud töötuid ja neid, kes tööd otsisid, oli selle uurimuse andmetel vastsete ülikoolidiplomiga haritlaste hulgas 3%. Kõrgkoolide kaupa on lõpetamisejärgne tööhõive erinev.

Muusikaakadeemia suhteliselt väikese lõpetajaskonna puhul on tööleasumine (ilmselt omandatud alal) määrav variant ning kõik teised väheolulised. Tartu Ülikooli eripära on edasiõppijate suur osakaal: iga viies-kuues lõpetanu. Muudes õppeasutustes on edasiõppijate osa enam-vähem ühesugune. Pedagoogikaülikooli lõpetanud, valdavalt noored naisharitlased, hoolitsevad kõige enam järelkasvu eest. Sama paistab kehtivat ka EPMÜ diplomi saanud naispere kohta. Muudel põhjustel koduseid, samuti tööotsijad on eri ülikoolide lõpetanute seas enam-vähem ühepalju.

Muutused noorharitlaste tegevuses 1994. aasta varakevadeks

1994. aastaks olid noorharitlaste seosed tööga oluliselt teisenenud. Ligemale kolm neljandikku jätkas 1992. aasta sügisel paikapandud põhitegevust. Valdkondade kaupa oli pilt oluliselt erinev. Kõige väiksemad muutused on toimunud tööga hõivatute hulgas: ligemale üheksa kümnendikku töötab edasi. Töölt eemalejäämist on tinginud eelkõige lapsehooldus või edasiõppimine. 1992. aasta töötuist ja tööotsijatest oli kaheksa kümnendikku tööle asunud, ülejäänud oli suurem osa lapsepuhkusel. Sügisel 1992 edasiõppimisega hõivatuist oli iga teine tööle asunud, nagu iga kolmas sel ajal lapsehooldus– või dekreetpuhkusel viibinutest.

Niisiis on vahepealseil aastail toimunud **muutused kõige arvestatavamad kolmes valdkonnas:** töötavate haritlaste hulk on suurenenud endiste töötute, tööd otsinute, koduste ja õppinute arvel; vähemaks on jäänud edasiõppijaid ning 1994. aasta varakevadel oli 1992. aasta sügisega võrreldes rohkem naisharitlasi dekreetpuhkusel.

Milliste kõrgkoolide lõpetanuid vahepealsed muutused kõige enam puudutavad?

Täieliku või osalise koormusega töötajate arv on kasvanud eelkõige EPMÜ, TÜ ja TTÜ lõpetanute seas, kus on vastavalt kahanenud õppimist jätkajate osakaal. **Lapsepuhkusel naisi on tulnud juurde kõigi õppeasutuste lõpetanute hulgas, nagu on kõikjal vähemaks jäänud edasiõppijaid.**

Põhitöö ja omandivorm

Huvi võiks pakkuda, mis tüüpi asutustes—ettevõtetes rakendusid need noored haritlased, kel oli kõrgkoolijärgsel sügisel mingi töövahekord. **Riigipalgalisi** oli kõigist 1992. aastal ülikooli lõpetanuist samal sügisel **kaks kolmandikku**. Kolmandik teenis leiba muul viisil, eelkõige ettevõtlusega kas kellegi teise või enda firmas, «üksiküritajana» või pidas talu.

Vt. tabel.

Riigitöö ja ettevõtlusega tegelemise vahekord sõltub kõrgkooli diplomist. Mida humanitaarsem on erialane ettevalmistus, mida tihedam on selle seos sotsiaalsfääriga, seda enam ollakse riigipalgal. Öeldu kehtib eelkõige EMA, TÜ ja TPÜ lõpetanute kohta. Erandiks on Tallinna Kunstiülikooli diplomiga haritlaste põhitöö struktuur, seda mitte niivõrd hõivatuse poolest vabakutselisena, kuivõrd arvuka osalusega ettevõtluses, sealhulgas enda firmas. Riigitööl oli neist üksnes iga viies lõpetanu. Tehnika– ja Põllumajandusülikool kui valdavalt tootmissfääri spetsialistidega varustavad õppeasutused on andnud lõpetajaid, kes rakenduvad rohkem ettevõtluses kui riigitööl. Harva ettetulev töötamine eraisiku teenistuses seondub peamiselt naisharitlastega, kes töötavad välismaal koduabilise või lapsehoidjana.

Muutusi on vahepealseil aastail toimunud ka noorte haritlaste põhitöö omandivormis. Ilmneb, et kõigist töötavatest haritlastest on kolm neljandikku säilitanud oma 1992. aasta põhitöö sfääri. Üleminekud puudutavad seega veidi rohkem kui neljandikku neist 1992. aasta lõpetanuist, kes olid samal sügisel tööle asunud. Kõige suuremaid «kaotusi» kandis riigitöö (kui mitte arvestada üksikuid eraisiku teenistuses olevaid noorharitlasi, kelle koosseis uuenes täies ulatuses), kust lahkus poole rohkem kui uut täiendust juurde saadi. Selle tulemusel olid 1994. aastal riigitööle jäänud veidi enam kui pooled kõigist töötavatest haritlastest. Nende arvel kasvas eeskätt eraettevõtete töötajaskond.

Kuidas need muutused on puudutanud erinevaid kõrgkoole lõpetanud noorharitlasi?

Olenevalt diplomist on ka põhitöö struktuuris toimunud muutused erinevad. Eesti Muusikaakadeemia lõpetajaskond on praktiliselt säilitanud oma 1992. aasta sügisel kujunenud hõivatuse. Kõige rohkem on riigipalgalt lahkujaid TPÜ, EPMÜ ja TTÜ lõpetanute hulgas, suundumusega erafirmasse, sealhulgas ka enda loodud firmasse.

Kas põhitöö on seotud kõrgkoolis omandatuga, võiks olla juba järgmine teema.

Hans Dsiss,
haridussotsioloogia
vanemteadur

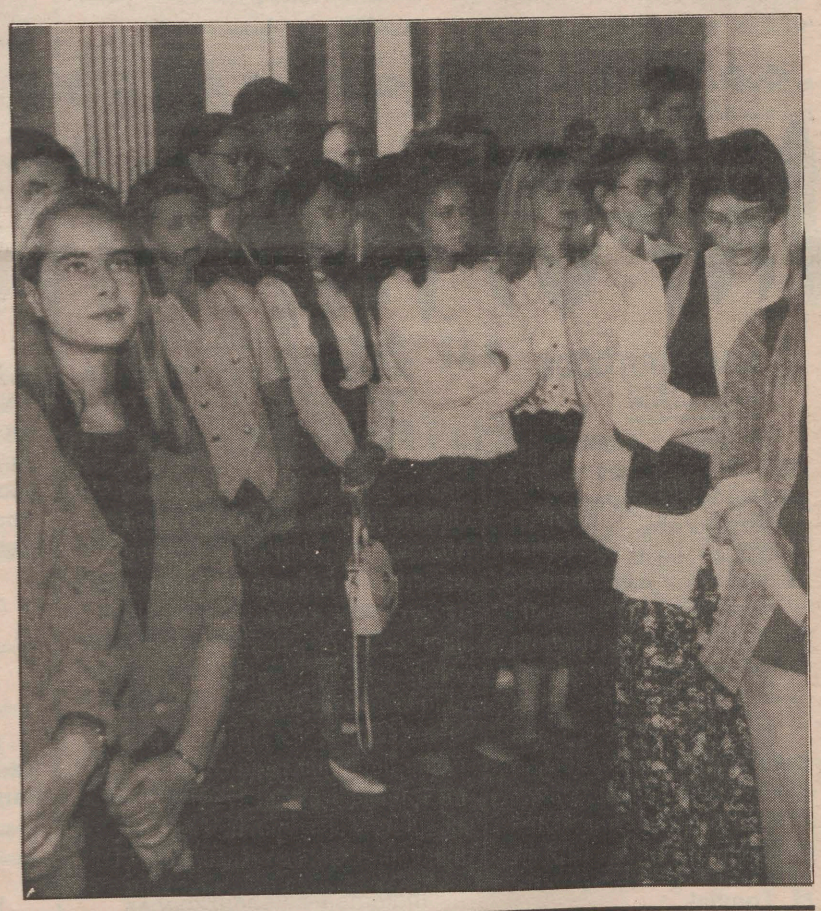

Noorharitlaste põhitöö 1992. aasta sügisel (%)

PÕHITÖÖ	KÕIK	NENDEST LÕPETAS					
		TÜ	TTÜ	TPÜ	EPMÜ	TKÜ	EMA
1. Talupidaja	2	—	—	1	8	—	—
2. Enda firmas	2	1	4	2	3	12	—
3. Muus erafirmas	20	15	40	15	13	18	2
4. Riigiettevõttes	66	77	47	74	60	29	95
5. Tüüp ebamäärane	4	2	7	3	7	6	—
6. Eraisiku teenistuses	1	1	—	1	2	—	—
7. Vabakutseline	2	1	—	2	—	35	3
8. Äritegevus	1	2	1	1	2	—	—
9. Muu töö	2	1	1	1	5	—	—
KOKKU	100	100	100	100	100	100	100

TEATER

Nõme

Millest algas *nõmedus*? Enne inimest ei olnud seda päris kindlasti olemaski. Millest algas «Nõmeteater»? Tuli kord ennemuiste (2 aastat tagasi) kokku kamp noori inimesi, kes leidsid, et meie tänapäeva üha kiireneva elutempoga maailmas on häbiväärselt tähelepanuta jäänud nii igapäevane nähtus nagu *nõmedus*. Peale vaevarohket embrüonaalseisundit ning kannatusterikast sünnitust kooruski endise TÜ Draamastuudio munast inetu pardipoeg Tartu Tudengriigi Nõmeteater, meenutamaks meile kõigile, millised me, inimloomad, oleme.

Tartu Tudengriigi Nõmeteatri esimene tegevhooaeg on möödas viperusteta. Sesoon algas esietendusega 27. aprillil «Thèatre d' Otto's». Kõrgpunktiks võiks pidada 10. mail toimunud etendust eelnimetatud teatris ning lõppakordi kavatseb Nõmeteater helisema panna 30. mail Tartu Lasteteatri katuse all. Nagu kõik eelnevadki etendused, toimub ka hooaja lõpuetendus suurürituse raames (enne kevadpäevad & Dionysia). Nimelt toimub 30. mail Lasteteatris Suur Eugene Ionesco Päev, mille kestel tuuakse rahva ette autori kaks šedöövrit. Kell 19 võivad huvilised näha Lasteteatri esituses «Tulevik on munades» ning kell 21 on Tartu Tudengiriigi Nõmeteatri ettekandes võimalik nautida «Kiilaspäist Lauljatari».

VAATA MEID JA MÕTLE, MILLINE OLED SA ISE!

Tartu Tudengriigi Nõmeteatri vastik näitejuht Timo Kikas ja tema parem käsi Meelis Luhamaa.

Tartu Tudengriigi Nõmeteater esitab:

30. mail kell 21 Tartu Lasteteatris

Eugene Ionesko
KIILASPÄINE LAULJATAR
Lavastaja Timo Kikas
Heli Pavel Cacofonix
Kunstnik Ludvig van Kolumbus
Kostüümid Chrisostomus Julm

Osades: Meelis Luhamaa, Kristel Nõlvak, Timo Kikas, Thea Palm, Indrek Tulp, Kristel Merilo

Edustuses

Kolmapäeval, 24. mail toimus edustuse järjekordne istung. Koosolekut austas oma kohalolekuga **prorektor prof. Teet Seene**, kes pani üliõpilasesindusele südamele enamat huvi ja kaasalöömist haridusega seotud küsimuste lahendamisel, pidades esmajoones silmas õppekavade väljatöötamist.

Üheks olulisemaks küsimuseks kujunes **üliõpilaspiletite** väljaandmine õppeaastal 1995/1996. EÜLi esimees Meelis Kitsing tutvustas uute liikmekaartide kavandit. Uutel üliõpilaspiletitel on erinevalt senistest küljes mitmed turvaelemendid. Kavandiga on võimalik tutvuda esinduses ning omapoolseid ettepanekuid võib esitada 1. juunini EÜLi.

Arutusel oli ka **üliõpilaskonna esindajate valimine TÜ Nõukogusse**. Vastavalt rektori käskkirjale kuulub nõukogu koosseisu 53 liiget, kellest 11 on üliõpilaskonna esindajad. Edustus peab nimetama oma esindajad maikuu jooksul ning esindatud peavad olema kõigi astme üliõpilased. Täpsemalt tuleb küsimus arutlusele järgmisel kolmapäeval, edustuse erakorralisel koosolekul.

TÜÜ Valitsuse liikmed andsid ülevaate oma senisest tööst ning 23. mail toimunud rektoraadiga kohtumisest. Kohtumisel arutati võimalikku ruumide eraldamist, vilistlaste kojutulekust tulenenud 66 tuhande kroonilist lünka üliõpilaskonna eelarves, üliõpilaskonna ja TÜ omavahelisi suhteid, samuti ka üliõpilaspiletite väljaandmist uuel õppeaastal.

Kinnitati ka välis–, majandus– ja õigustoimkondade koosseisud.

Järgmine istung toimub 31. mail.

Koosoleku protokollija Kristi Kepp ja TÜÜ pressiteenistus

TARTU ÜLIKOOLI
ÜLIÕPILASKOND

Tudengipärimuse kogumisvõistlus on lõppenud

Neljapäeval, 18. mail tehti ülikooli vanas kohvikus kokkuvõtteid tudengifolkloori kogumise võistlusest. Kokku oli tulnud 50 asjaosalise ümber võistlusest osavõtjaid, organiseerijaid, esinejaid ja muidu kaasaelajaid. Saku õlletehas oli peolistele keelekastmiseks välja pannud viis erinevat sorti märjukest ning eripreemiateks Saku õlletehase embleemiga suveniire.

Eesti Kirjandusmuuseumi rahvaluule arhiivi ja Eesti Keele Instituudi folkloristide korraldatud kogumisvõistlusest võttis osa 380 endist ja praegust üliõpilast. Suurem enamus osavõtjaid oli Tartu Ülikoolist ja Tallinna Pedagoogikaülikoolist.

Laekus pajatusi endistest ja praegustest õppejõududest ning tudengitest, mälestusi üliõpilaselust, ühiselamulugusid, kursusepäevikuid, fotosid, malevalaulikuid, korporatsioonide ja seltside pärimusi ja palju muud. Ühtekokku oli tulemuseks **üle 6000 lehekülje käsikirjalist materjali, ligemale 15 tundi helilindistusi ja paar amatöörfilmi tudengielust.** Tundub, et Tartu Ülikooli vilistlane olla on auasi, sest nende arvele tuleb kanda kõige sisukamad võistlustööd.

Nii Tartu Ülikool kui Tallinna Pedagoogikaülikool olid oma paarematele tudengitele välja pannud kolme tuhande krooni suuruse preemiafondi.

Tartu Ülikooli endiste ja praeguste tudengite hulgast said rahalise preemia, raamatu ning tänukirja: **Anu Soon** (bioloogia 1968—1973); **Vaike Hang** (geoloogia 1952—1956); **Arnold Mäeorg** (meditsiin 1944—1951); **Jaan Malin** (filoloogia 1980-ndad); **Heli Ojat** (filoloogia 1958—1963); **Kaleph Jõulu** (filoloogia 1950-ndad); **Arne Ader** (bioloogia 1981—1986); **Kristel Ader** (bioloogia 1983—1988); **Ell Vahtramäe** (filoloogia 1984—1990); **Sirje Aasamäe** (farmaatsia 1970-ndad); **Marju Kõivupuu** (filoloogia 1980-ndad); **Liina Saarlo** (filoloogia); **Elle-Mari Rebane** (filoloogia); **Eleri Tammemägi** (filoloogia); **Jüri Sepp; Ants Särgava; Olavi Jaago** jt. (matemaatika, kollektiivne); **Ott Krikmann** (füüsika); **Liina Laur** (filoloogia); **Andres Jatsa, Aivar Ilvs** jt. (matemaatika, kollektiivne).

Suuremat aktiivsust ja arvukamat osavõttu oleks oodanud just praegustelt tudengitelt. Aga see on vist raske ja ilmvõimatu, arvestades kiiret elutempot ja asjalikku maailma. Üks tudengineiu kirjutas: «Mul on kruvikeeraja, lokitangid, veidi pannkoogijahu, aga aega mitte kunagi...»

Igatahes neljapäeval sulasid erinevad põlvkonnad märkamatult üheks jõuks, keda sidus mõni ühine mälestus, laul või lihtsalt äratundmisrõõm, et näe, noorus ja ülikool ikka samasugune nagu siis, kui mina ükskord...

Tudengifolkloori kogumise võistlus on lõppenud. Elagu Tudengifolkloor! Eesti Rahvaluule Arhiiv (Vanemuise 42) ootab endiselt tudengipärimust.

Eda Kalmre

LÕPU-AKTUSED

Usuteaduskond	**E 19. juunil**	**kl. 12**
Bioloogia– geograafiateaduskond	**E 19. juunil**	**kl. 15**
Õigusteaduskond	**T 20. juunil**	**kl. 12**
Kehakultuuriteaduskond	**T 20. juunil**	**kl. 15**
Füüsika– keemiateaduskond	**K 21. juunil**	**kl. 11**
Matemaatikateaduskond	**K 21. juunil**	**kl. 14**
Majandusteaduskond	**N 22. juunil**	**kl. 12**
Filosoofiateaduskond	**N 22. juunil**	**kl. 15**
Sotsiaalteaduskond	**N 22. juunil**	**kl. 15**
Arstiteaduskond	**T 27. juunil**	**kl. 12**

INFO! INFO! INFO!

MAGISTRITÖÖDE KAITSMISI

Reedel, 2. juunil kl. 12 kaitseb TÜ nõukogu saalis magistritööd «Ungari ja eesti verbirektsioonide kontrastiivne analüüs» eesti filoloogia osakonna lektor **Anu Nurk.**

Oponendid on filosoofiadoktor László Keresztes ja filoloogiadoktor Ago Künnap.

* * *

2. juunil kl. 10.15 kaitseb matemaatikateaduskonnas J. Liivi 2 aud. 104 **Helger Lipmaa** magistridissertatsiooni «Ülevaade suhtluskeerukusest». Töö juhendaja on prof. M. Tombak.

Oponendid on prof. L. Võhandu (TTÜ) ja dots. U. Kaljulaid (TÜ).

* * *

2. juunil kl. 11.45 kaitseb samas **Jaano Inno** magistridissertatsiooni «Statistiline valikuuring rakendusega Eesti pere–eelarve uuringule». Töö juhendaja on dots. E.–M. Tiit (TÜ) ja E. Tamm (Riigi Statistikaameti osakonnajuhataja).

* * *

Kolmapäeval, 7. juunil kl. 10.15 kaitseb matemaatikateaduskonnas J. Liivi 2 aud. 104 **Kaia Rammulus** magistridissertatsiooni «Vektoriväärtustega jadade ruumide ß–kaasruumid». Töö juhendaja on prof. T. Leiger.

Oponendid on dots. L. Loone (TÜ) ja dots. V. Soomer (TÜ).

* * *

7. juunil kl. 11.45 kaitseb samas **Hannes Kukk** magistridissertatsiooni «Jadaruumide topologiseerimine summaruumi abil». Töö juhendaja on prof. T. Leiger.

Oponendid on dots. M. Tõnnov (TÜ) ja dots. E. Kolk (TÜ).

* * *

7. juunil kl. 10.15 kaitseb matemaatikateaduskonnas Vanemuise 46 aud. 136 **Toomas Susi** magistridissertatsiooni «Afiinse rühma jätkatud operaatorid ja polünoomide algebralised invariandid». Töö juhendaja on prof. M. Rahula.

Oponendid on prof. Ü. Lumiste (TÜ) ja K. Riives (TÜ).

7. juunil kl. 11.45 kaitseb samas **Valdis Laan** magistridissertatsiooni «Monoidide homoloogilisest klassifikatsioonist». Töö juhendaja on prof. M. Kilp.

Oponendid on prof. H. Päeva (TTÜ) ja lektor U. Nummert (TÜ).

* * *

7. juunil kl. 13.15 kaitseb matemaatika teaduskonnas Vanemuise 46 aud. 136 **Jelena Filonenko** magistridissertatsiooni «Poolparalleelsed ruumisarnased pinnad psöudoeukleidilises ruumis». Juhendaja prof. Ü. Lumiste.

Oponendid dots. A. Parring ja dots. K. Rives.

* * *

Tööd!

Lasva Vallavalitsus kuulutab välja konkursi Pikakannu Põhikooli

direktori

ametikoha täitmiseks.

Kandidaatidelt nõutakse pedagoogilist kõrgharidust ning pedagoogilist staaži (vähemalt 5 aastat).

Avaldused koos elulookirjelduse ja haridust tõendava dokumendiga esitada Lasva Vallavalitsusele hiljemalt **5. juuniks.** Konkursi tingimustega saab tutvuda vallavalitsuses.

* * *

Mustla Keskkool (Viljandist 25 km Võru poole) vajab alates uuest kooliaastast eriharidusega **inglise keele õpetajat.** Tasuta 3-toaline mugavustega korter ja lisatasu 25% palgast. Info tel. (243) 41 383, (243) 41 294.

Spordikeskus teatab

«Üliõpilaste rahvusvaheline sulgpalliturniir»

Viimastel aastatel on meie üliõpilased osalenud Prantsusmaa, Hollandi ja Norra populaarsetel üliõpilasturniiridel. Tekkis mõte pakkuda välja Tartu turniir koos ühiste seltskondlike üritustega. 12.—14. mail lendasidki ülikooli spordihoone kümnel väljakul suled.

Osavõtusoovi avaldasid Flensburg, Helsingi, Oslo, Plymouth, Zürich, Tallinn, Riia ja Uppsala. Ainult inglased ei jõudnud kahjuks kohale.

Tugevamate grupis olid paremad **Piret Kärt** (TÜ) ja **Terje Lall** (TÜ vilistlane), meestest **Heiki Sorge** ja **Teppo Smolander** (TÜ). B-grupis võitis **Indrek Küüts,** C-grupis Henri Vogt Helsingist ja D-grupis Stefan Köppel Zürichist. Parim naine C-grupis oli Miriam Andres (Zürich) ja D-grupis **Triin Rünkorg** (TÜ). Meeste paarismängus võitsid A-grupi Michael Dahl (Oslo) ja **Einar Veede** (TÜ), B-grupi Nils Heidorn (Flensburg) ja **Tomi Ranta** (TÜ), D-grupi Stefan Köppel (Zürich) ja **Eve Praks** (TÜ). Segapaarid: **A-Piret Hamer** ja **Einar Veede** (TÜ); **C-Külli Kallavus** (TÜ) ja Stefan Köppel (Zürich).

Rahvusvahelise üilõpilasvõistluse keeruka ettevalmistuse ja läbiviimisega said väga edukalt hakkama üliõpilased. Peamised tegutsejad olid **Kaia Nurk, Triin Mäesalu, Marin Kraft ja Mari Nõges** arstiteaduskonnast, **Laivi Rello ja Alo Reintam** majandusteaduskonnast, inglise filoloog **Piret Paris,** keemik **Kristo Taul** ja EPÜ tudeng Virko Lepmets. TÜ spordikeskus avaldab neile tänu ja kiitust.

«Üliõpilaste tennisemeistrid»

Möödunud nädalavahetusel, hästi sobiliku ilmaga, peeti TÜ tenniseväjakutel Toomeorus Eesti Akadeemilise Spordiliidu tennisemeistrivõistlused.

Meeste üksikmängu finaalis võitis arstiteaduskonna üliõpilane **Edward Laane Jaan Rosentali** (maj. I) 6:2, 6:0. E. Laane valmistub nüüd osalema universiaaditurniiril Fukuokas.

Kolmanda koha mängus võitis **Priit Põder** (arsti II) EPMÜ esindaja Ülo Kikase 6:1, 6:3.

Naiste üksikmängu finaali jõudsid Pirje Lont (Eesti Riigikaitse Akadeemia) ja **Reet Reedik** (maj. IV). Tallinlanna võitis 6:1, 6:3. Kolmanda koha pälvis **Betra Leesment** (KKT) võiduga **Elo Aariki** (arsti VI) üle.

Meeste paarismängu võitsid **Edward Laane** ja **Jaan Rosental, segapaarismängu Elo Aarik ja Edward Laane.**

Harrastajate rühmas mängisid TÜ, EPMÜ ja TTÜ esindajad. Edukaim oli matemaatikateaduskonna dotsent **Peeter Oja,** kes finaalmängus võitis võrkpalliõpetaja **Tarmo Kajandi** 6:2, 6:3.

«Ja saigi ujumisega Taani»

Eesti Tervisespordi Ühendus korraldas märtsis–aprillis ujumise propageerimise perioodi. Igaüks, kes käis 10 korda ujumas ja Tallinna vastava kaardi saatis, võttis osa loosimisest. Peaauhindadeks oli ühele reis Taani ja kolm sõitu Soome.

Loosimispäevaks oli Tallinna laekunud 3000 ujujakaarti, nende hulgas 50 Tartu Ülikoolist. Loosiõnn soosis treeninguõpetuse instituudi sekretäri **Evelin Allikut,** kellel nüüd avaneb võimalus külastada Taanit.

Spordikeskus kutsub ujumishuvilisi alates septembrist harjutusi jätkama.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 7434. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 21 (1796)
REEDE,
2. JUUNI 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

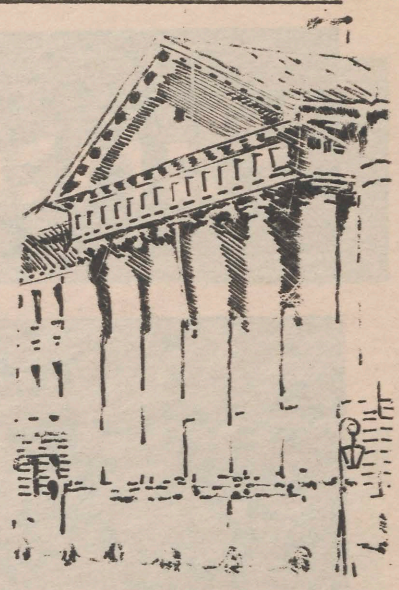

MIS ON PR?

Mõnigi on kohanud ülikooli asjaajamises uut tähekombinatsiooni PR. Lahtiseletatult tähendab see **PERSONALIOSAKONDA**, mis iseenesest ei ole ülikoolis uus, vaid uuenenud. Sellise kahe kirjatähe kombinatsioon on lõplik, sest sobivama- PO on hõivanud polikliinik. Ehk on PR personaliosakonna tähenduses siiski parem lühend kui PS, PE või muu taoline., arvavad asjaosalised ise. Personaliosakonnaga alustab UT ülikoolis uute või ümberkujundatud struktuuriüksuste tutvustamist. Tänases ajalehes on PRist kaks sisekülge ja üht-teist on lugeda neljandalgi. Järgmises UTs jätkame ja külastame ka arvustuskeskust.

Personaliosakonna juhataja Leelo Muru ja personalijuht Raivo Valk jagavad ühist tööruumi majandusmaja kolmandal korrusel.

EDUARD SAKI foto

ACTA DIURNA

* 26.–28. maini korraldasid **Eesti Loodusuurijate Seltsi teoreetilise bioloogia sektsioon ja Jakob von Uexkülli Keskus Vana–Otepääl kevadkooli «Äratundmise teooria».**

* 29. mail toimus **arvutuskeskuse teabepäev.**

* 29. mail toimus ajaloomuuseumis **J. Lotmani kogumiku** presentatsioon.

* 1.–2. juunini korraldas Avatud Eesti Fondi toetusel **Juristide Täienduskeskus koos õigusteaduskonnaga seminari «Inimõiguste realiseerimine praktikas» (lähtudes Euroopa Inimõiguste Konventsioonist), külalislektor on Ph. D. Jeremy McBride Birminghami Ülikoolist.**

* 2. juunil kaitsevad magistritööd **Helger Lipmaa, Jaano Inno** ja **Anu Nurk.**

* 4. juunil kl. 11.15 on ajaloomuuseumis **ülikooli jumalateenistus.**

* 5.–7. juunini viibib Eestis Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi kutsel Tiibeti budismi sakya koolkonna pealaama **Tema Pühadus Sakya Trizin**, kes 5. juunil kell 12 peab aulas loengu «Religioon igapäevaelus».

* 5. juunil kaitsevad magistritööd **Roosmarii Kurvits** ja **Priit Pullerits.**

* 7. juunil kaitsevad matemaatikateaduskonnas magistritööd **Kaia Rammulus, Hannes Kukk, Toomas Susi, Valdis Laan** ja **Jelena Filonenko.**

* 7. juunil kl. 11–12 on nõukogu saalis **teabetund.**

* 8. juunil sõlmitakse **Järva maavalitsuse ja Tartu Ülikooli vahel koostööleping.**

ACTA DIURNA

Ökoloogia-alaste lõputööde konkurss

Jätkates traditsiooni kuulutab TA Ökoloogia Instituut välja konkursi parimale Tartu Ülikooli üliõpilase lõputööle, mis on iseseisev uurimistöö ja mille temaatika ühtib Ökoloogia Instituudi peamiste uurimissuundadega.

1. Konkursil võivad osaleda lõputööd, mis käsitlevad järgmisi uurimisvaldkondi:

– keskkonnatingimuste, maastike ja ökosüsteemide arengu seaduspärasuste interdistsiplinaarne uurimine;

– biokeemilise aineringe uurimine järvedes ja soodes;

– taimede füsioloogilised ja biokeemilised vastureaktsioonid ning tolerantsus keskkonnatingimuste muutumisele;

– tehnogeenne mõju looduskeskkonnale, saasteainete leviku seaduspärasused.

2. Osaleda võivad kõik lõputööd, mis kaitstakse 1995. aastal olenemata üliõpilase erialast.

3. Töö võib konkursikomisjonile esitada lõputöö juhendaja või vastava õppetooli professor koos omapoolse kaaskirjaga hiljemalt **9. juuniks** aadressil Lai 40, Botaanika ja Ökoloogia Instituut.

4. Konkursile esitatud tööd tagastatakse soovijale pärast tulemuste väljakuulutamist.

Tähelepanuks üliõpilastele!

Biotehnoloogia õppetooli juures on võimalik teha diplomi–, magistri– ja doktoritöid. Saab valida kahe suure teema vahel:

1. DNA diagnostika – siin töötatakse välja uut mutatsioonianalüüsi tehnoloogiat, uuritakse Eestis enamlevinud geneetilisi haigusi põhjustavaid mutatsioone, juurutatakse fluorestseeruvate markerite kasutamist isiku tuvastamiseks ja isaduse tõestamiseks;

2. Inimese genoomi projekt – siin eraldatakse uusi inimese ja hiire geene ja uuritakse nende funktsiooni ning struktuuri, kasutades selleks kõiki kaasaegseid molekulaargeneetika meetodeid. Eelkõige kontsentreerutakse ribosoomi valgu geenidele ja nende seostele vähkkasvajate tekkega.

Üliõpilased, kes koostavad oma diplomi–, magistri– või doktoritööd, osalevad ka teadusprojektide täitmises ja neile makstakse töö eest stipendiumi.

Temaatikad sobivad arsti, bioloogia, keemia ja füüsika eriala üliõpilastele.

Avaldused koos CV ja teaduslike huvide kirjeldusega saata **TÜ Molekulaar– ja Rakubioloogia Instituuti, Riia 23, Tartu EE2400.**

Andres Metspalu,
biotehnoloogia korraline professor

TÜ nõukogus

26. mail

* Sotsiaalpoliitika korraliseks professoriks valiti erakorraline prof. **Marju Lauristin.**

* Emeriitprofessoriks valiti erakorraline prof. **Valner Krinal.**

* Ülikooli majandusolukorrast ning remondi– ja ehitustööde seisust, samuti haldusaparaadi seisust tegi ülevaate prorektor Riho Illak.

* Kinnitati õigus–, majandus– ja bioloogia–geograafiateaduskonna õppekavad.

* Otsustati luua filosoofiateaduskonna koosseisus interdistsiplinaarne Suurbritannia ja Teiste Ingliskeelsete Maade Uuringute Eesti Keskus TÜ juures.

* **Magistri- ja doktorikraadide andmise õiguse said õigusteaduskonna nõukogu** *(magister iuris; doctor iuris)* õigusteaduse, **füüsikaosakonna nõukogu** *(magister scientiarum; doctor philosophiae)* füüsika, **keemiaosakonna nõukogu** *magister scientiarum; doctor philosophiae)* keemia ja **semiootika osakonna nõukogu** *(magister artium; doctor philosophiae)* semiootika ja kulturoloogia õppekava alusel.

* Nõukogu tegi Kultuuri- ja Haridusministeeriumi ettepanekul **TÜ põhikirja** mõned parandused.

Lähemalt nõukogus arutatust järgmises ajalehes.

«Update in Nephrology»

Eesti Nefroloogide Seltsi ja arstiteaduskonna korraldatav rahvusvaheline kursus «UPDATE IN NEPHROLOGY, mis on mõeldud Balti nefroloogidele ja õdedele, toimub 3.–5. juunini Maarjamõisa Polikliiniku konverentsisaalis.

Kursuse initsiaatoriteks on *ISN – International Society of Nephrology, EDTA/ERA – European Dialysis and Transplant Association/European Renal Association, ESPN – European Society of Pediatric Nephrology, WCRC – World Counsil On Renal Care*; ja see viiakse läbi Moskvas, Peterburgis ja Tartus. Tartusse saabub üle 20 maailma erinevate riikide lektori, kes kõik on oma ala prominendid ja nimetatud organisatsioonide juhid.

Kursuse avab arstiteaduskonna dekaan Maarjamõisa Polikliinikus 4. juuni hommikul kl. 8, loengud kestavad 4. ja 5. juunil kl. 8–19ni.

Õigusajaloolased ehitavad Eesti–Soome silda

1991. aastal alanud Tartu ja Helsingi ülikoolide õigusajaloolaste koostöö on viimastel aastatel olnud konstruktiivne. Mõlemas kõrgkoolis õigusajaloo õpetamise koordineerimine on seda lihtsam, et meil on kasutusel soomlaste tõlkeõpikud. Alates 1994. aastast on alanud ka ühiste õigusajalooseminaride korraldàmine. Kui möödunud aastal toimus seminar Tartus, siis tänavu olid võõrustajateks Helsingi kolleegid. Nädalane seminar, mida juhatasid õigusajaloo prof. kt. Pia Letto–Vanamo (Helsingi) ja prof. Peeter Järvelaid ning Tiit Rosenberg Tartust, oli soomlaste arvates unikaalne, sest õigusajaloo aktuaalsete probleemide üle arutasid ühise laua taga üliõpilased, magistrandid, doktorandid, dotsendid ja professorid. Tartlastele oli see haruldaseks võimaluseks kustutada oma huvi uuema teaduskirjanduse vastu, mida meie naabritel on võrreldamatult rohkem kui Tartus.

Augustis toimub Tartus õigusajaloolaste järgmine kohtumine, kus on aruteluks võimalik koostöö NORFA programmi raames.

Kersti Veer

PERSONALI

Kes on kes?

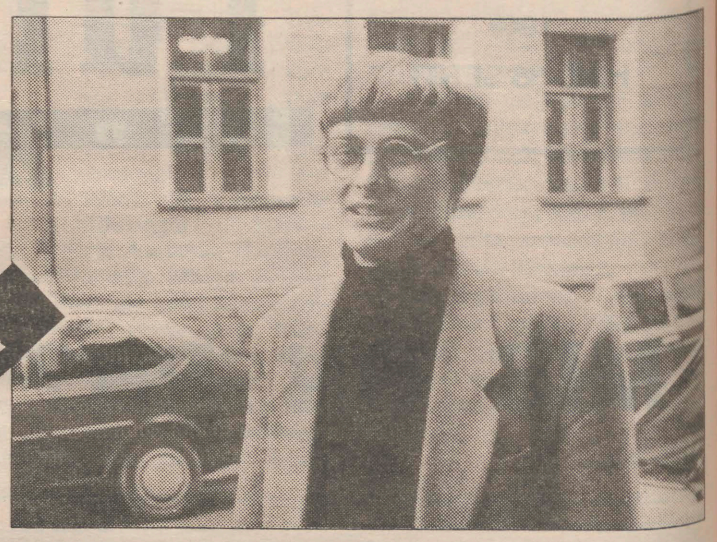

LEELO MURU (32), personaliosakonna juhataja

***Milline on olnud senine lühike elukäik?**

Sündinud olen Elvas, keskkooli lõetasin 1981. aastal Paides. Siis tulin õppima ülikooli, kus 1987. aastal lõpetasin eesti filoloogina. Tol ajal toimis veel suunamine ning mind suunati koos perega Võrru, kus olin kaks aastat õpetaja. 1992. aastal tuli pere Tartusse tagasi.

***Mida olete Tartus teinud?**

Asusin tööle linnavalitsuse haridusosakonda, kus viimati töötasin koolikorralduse peaspetsialistina. Alates 6. veebruarist olen ülikoolis.

***Kuidas tulite ülikooli tööle? Oli see juhuslik, suundumuslik, kellegi poolt pehmeksrääkimine?**

Personalitööga tegelemiseks on mulle julgust andnud see, et lisaks filoloogiharidusele olen õppinud kolm aastat psühholoogia kaugõppeosakonnas.

Selline pakkumine mulle tehti ja pärast üksjagu mõtlemist arvasin, et võiksin sellega hakkama saada.

***Esimene mulje. Oli see ehmatav, vastas oodatu tegelikkusele?**

Ehmatav see kindlasti ei olnud, aga väga huvitavad on paralleelid linnavalitsuse ja ülikooli struktuuri vahel.

Milline näib ülikool nüüd, siin töötades? On ju suhe endiste õppejõududegagi teine. Mida üldse tähendab Teile *alma mater?

Ütleksin, et roos on roos ja ülikool on ülikool. Mida tähendab ülikool? Tema vastu on sügav austus ja respekt. Ta on oma ja armas. Arvan, et ühtekuuluvustunne on ülikooli inimestel olemas.

***Perekonnaseis?**

Abiellusin ülikooliajal, peres on kaks tütart: Laura-Liisa on 10-aastane ja Katariina 6-aastane. Abikaasa Toomas töötab Karl Ristikivi muuseumis vanemteadurina.

***Kas ülikoolitöö lõpeb alati kell viis? Pere ju ootab.**

Läheb ka kauemaks, just seetõttu, et kuna oleme praegu n.-ö. strateegilises staadiumis ning sageli ei saa pikka süvenemist ja läbimõtlemist nõudvat tööd teha päris kella kaheksast viieni tööajal. Käib inimesi ning tuleb tegelda ühe või teise operatiivse asjaga. Sageli on rahulik just pärast mõnda kirjatööd teha.

***Milleks töö ja kodu kõrvalt veel aega jääb?**

Nädalavahetused ja suvi kulub maakodus Pangodi ääres.

RAIVO VALK (23), personalijuht

***Mida Teil on enda tutvustamiseks öelda?**

Mina olen põlistartlane, käisin siin keskkoolis (2. kk.), siin ülikooliradadele sattunud.

***Sattunud?**

Ei, Tartusse jääda ülikooli pärast oli siiski teadlik valik: perekonnatraditsioon ja ülikooli hea nimi. Õppisin psühholoogiat, akadeemilise õppimise lõpetasin möödunud aasta detsembris. See ametikoht ongi mul esimene täisajaga töökoht, kus annab ühendada oma teadmisi ja energiat.

***Kas personalijuhiks tulekut mõjutas ka lõputöö, mis käsitles ülikooli imidžit tartlaste seas, ja mida on tutvustatud ka ülikoolilehes?**

Ei oska öelda, võib–olla kaudselt, varjatult. Minu jaoks oli see heade asjaolude kokkulangemine. Aga sellegipoolest on mul hea meel, et saan jätkata oma tegevust ülikooli juures.

***Teie sisseelamine?**

Sisseelamisaeg ei ole veel läbi, iga päev toob minu jaoks midagi uut, mida õppida, ja arvan, et nii peaks olema ka staažikamate töötajate juures. Pidev õppimise ja enesetäiendamise soov on hea töö tulemuse eelduseks, eriti veel ülikoolis, mis peaks teatavas mõttes teistele asutustele eeskujuks olema.

***Ülikool ise uueneb juba üliõpilaste tõttu pidevalt, siin ei saakski kuidagi paigal tammuda.**

Jah, paratamatult, elu muutub meie ümber ja üliõpilased esitavad uusi nõudmisi. Seda vaimu olen püüdnud ka personaliosakonda sisse tuua. Tuleb üle vaadata osa valdkondi, kus on toimitud kakskümmend aastat ühtemoodi - teha neis muudatusi, jätkata vanaviisi või läheneda põhimõtteliselt uut moodi.

***Teie hobid?**

Viimasel ajal on vaba aeg seotud pereeluga. Mul on neljakuune poeg Kaur. Abikaasa, me ei ole veel ametlikult registreeritud, nii et siis elukaaslane Aune Allikas on psühholoogia magistrant. Ja veel üks tegelane, keda ei saa nimetamata jätta, on koer Pau.

Mingil määral olen hakanud ennast ka liigutama, palli mängima, töö selline istuva iseloomuga.

***Kas kuhugi seltsi või korporatsiooni kuulute?**

Üliõpilasseltsi Liivika, nii et ka seltsielu nõuab teatud tähelepanu.

Sissevaade personaliosakonda

Ülikooli administratiivüksuste ja juhtimise ümberkorraldamise käigus ilmus 6. veebruarist «maakaardile» personaliosakond (PR). PR moodustati kaadriosakonna ning töö– ja kodanikukaitseosakonna liitmisel. PRi moodustamise eesmärk oli soov ja vajadus lisaks kaadriarvestusele arendada ja teostada ülikoolis teisigi pesonalitööga seotud valdkondi.

Personalitöös on töötajate valikul ja töölevõtul, töötajate arendamisel, motiveerimisel, töö korraldamisel ja tasustamisel jms. olemas teatud hulk suuliselt või kirjalikult sõnastatud põhimõtteid ja vastavaid tegevusi, mis ühe tööandja (tööandja on ülikool) juures peaksid olema samasugused, kui tahetakse rakendada ühtset personalipoliitikat. PRi peamiseks ülesandeks ongi ülikooli personalipoliitika sõnastamine ja vastavate läbirääkimiste korraldamine, lisaks soovitavate personalitöö valdkondade väljakujundamine ja arendamine ning olemasoleva personaliga seotud protseduuride kajastamine ja täiustamine.

Praegu toimub PRi kaudu enamik töötajate töösuhetega seotud tegevusi: **töölepingute ja töötajate arvestus, üleviimiste, palkade, lisatasude, tunnitasudega seotud käskkirjade, puhkusekäskkirjade vormistamine, haigekassakaartide ja töötõendite väljaandmine, volikirjade kinnitamine, töötajate ning üliõpilaste isikutoimikuarhiivi pidamine. PRi töötajaid tutvustades selgub, et siin on tööl kas väga pikaajalise ülikooli töökogemusega või uuenduste lainel alles sellel aastal tööle asunud inimesed.** Võib kindlalt väita, et PRi koosseis ja tegevus on muutuv suurus.

Praegu töötavad meil:

Anu Kallip (teaduskonnavälised struktuuriüksused), **Mare Paju** (FL, FK, KK, MJ) ja **Kiira Polin** (US, AR, BG, SO, MT, OI) – töölepingute vormistamine ja personaliarvestuse vaneminspektorid;

Inna Kaarna (magistrandid, doktorandid, internid, residendid) ja **Helve Kardmaa** (põhiõppe üliõpilased) – üliõpilaste arhiivitoimikute vaneminspektorid;

Urve Nahkur– sekretär, haigekassakaartide ja töötõendite väljastamine:

Aino Juursoo ja **Marge Männiste** – arhiivitoimikute köitmine (80–ndate keskelt alates on töötajate ja üliõpilaste isikutoimikud köitmata ja ülikooli arhiivi üle andmata);

kodaniku– ja töökaitse õppejõud **Tõnu Paasoja** ja **Valev Reidolv** ning laborant **Svetlana Berlin** on praegu PRi töötajad, kuid järgides printsiipi, et õppetöö on teaduskondade ülesanne, siis uuest õppeaastast peaks nende paiknemine muutuma;

laohoidja **Koidula Üpruse** valduses on olnud senini endise tsiviilkaitseüksuse ladu, mis peale amortiseerunud ja kasutusaja ületanud vahendite mahakandmist kuulub säilitatava varustusega ümberpaigutamisele;

töökaitse vaneminseneri **Aino Punnari** ülesanne on ülikooli töökaitse– ja tööohutustegevuse koordineerimine ja nõustamine;

personalijuristi **Kaja Oksa** ülesandeks on tööseadusandlusest lähtuva (töö– ja tööettevõtulepingud jms.) ning vanaduspuhkusega seotud dokumentide vormistamise nõustamine ning tööandja nõustamine; personalijuht **Raivo Valk** töötab välja ja asub teostama personalikoolituse ja –valiku põhimõtteid; **personaliosakonna juhataja** varustab nii PRi funktsioneerimise kui personalitööga seotud tegevuse kaasajastamise ning personalipoliitika väljatöötamise ja personalitööga seotud protseduuride arendamise eest. PRi arendustegevuse prioriteedid on praegu kaasaegse personaliarvestuse ja ülikooli organisatsiooni ja ametikohtade kirjelduste väljatöötamine ning töölepinguga seotud protseduuride arendamine – sõlmimine, muudatuste vormistamine PRis või arvutivõrgu võimalusi kasutades kohapeal.

Tahaksime lähtuda põhimõttest, et tardumine on tagasiminek ja organisatsiooni areng algab iga töötaja isiklikust soovist arendada, õppida midagi uut, teha täna midagi mõistlikumalt, oskuslikumalt kui eile ja olla initsiatiivikas tehes ettepanekuid paremaks töökorralduseks oma vahetule tööandjale.

Jõudu tööle!

Leelo Muru

«Miks?» – küsimine on alati kasulik

***Alustagem endisest kaadriosakonnast. Sellega puututi tavaliselt kokku töölevormistamisel ja lahkumisel, samuti mitmesuguste tõendite hankimise puhul. Osakonna muu tegevus jäi üldiselt teadmata. Mille poolest erineb personaliosakond endisest kaadriosakonnast?**

LEELO MURU, personaliosakonna juhataja: kaadriarvestus ja isikutoimikute pidamine on võib-olla kolmandik sellest, mida mõistetakse personalitöö all laiemalt. Personalitöö peaks lähtuma kindlatest kokkulepitud printsiipidest alates töötaja valikust, tema motiveerimisest, aga samuti tema arendamisest, koolitamisest. Ülikoolis on jõutud arusaamisele, et tuleb arendada ka seda inimest, kes on juba olemas, sest tihtipeale ei ole valik liiga suur, et saaksime uusi inimesi kõige paremate hulgast. Sellepärast on personalitöös väga oluline osa koolitusel.

Personalitöö spetsiifilisemad pooled on veel töötajate psühholoogiline nõustamine ja nende karjääri nõustamine. Millal me selleni jõuame, ei oskagi veel öelda.

Ma ei julge öelda, et kõike seda hakkab tegema personaliosakond, aga me võiksime olla algataja, ideede generaator. Oma alluvatega tegeleb ikkagi vahetu tööandja, kuid temalgi peab selge olema, millist tööd ta oma alluvatega teeb ja kiudas seda teha.

Järg 3. lk.

SINU ARVAMUS?

PROBLEEME JA LAHENDUSTEID

PRi töötajad on koostanud ülevaate personalitöö sisust ülikoolis. Koostamisel on kasutatud intervjuusid mitmete ülikooli juhtidega, vestlusi osakonna töötajatega, dokumentide analüüsi, vaatlusi, tutvutud osakonna senise tööga. Järgnevalt pakume sellest lugeda rubriigis «SINU ARVAMUS» toimetuse tehtud valikkokkuvõtet. PR loodab ülikooli töötajate osavõtlikku suhtumist ning probleemsetes valdkondades laiemat arutelu. Samuti on oodatud ettepanekud personalitöö paremaks lahendamiseks.

Mis on mis?

OSAKOND

«Miks?» – küsimine on alati kasulik

Algus 2. lk.

***Kas sellest tuleb nii aru saada, et iga töötaja oleks nagu pidevalt personaliosakonna tähelepanu all, kuigi ta töötab oma tööandja käe all? Et siin ei ole mitte ainult tema paberid, vaid et tegeldakse tema arengukäiguga, õieti sellega, mida tal on oma töös edasiseks arenguks tarvis.**

RAIVO VALK, personalijuht: töötajate töösuhet puudutavate paberite koht on tõepoolest personaliosakonnas. Kas aga sellises mahus isikutoimikute pidamine mõistlik on, väärib kaalumist. Pole ju isikutoimikul enam endisaegset kõrvaltähendust. Me ei taha kujuneda mingisuguseks kontrollorganiks, pakuksime pigem võimalusi edasiarenguks, täiendamiseks.

Mis puudutab vahekorda endise kaadriosakonnaga, siis tahaksime nihutada rõhuasetust paberitöölt rohkem tööle inimese endaga.

***Üheks sellise töö näiteks on ju koolitusvajaduse hindamise ankeet, mida oli võimalik hiljaaegu täita, ja millest on selles lehes eraldi artikkel.**

RAIVO VALK: jah, tahaksimegi käima panna töötajate süstemaatilise täienduskoolituse.

***Millest te oma osakonnas alustasite?**

LEELO MURU: kõigepealt püüdsime kontakti leida ülikooli võtmeisikute ja oma osakonna töötajatega. Uurisime eelnevat tegevust. Vestlesime ligi kahekümne juhiga, mis andis võimaluse kaardistada, kuidas hinnatakse olemasolevat seisu, kuidas hindavad seda need, kes on siin kauem olnud, kuidas need, kes juhivad ja suunavad ülikooli arengut. See ongi baaslähenemine personalitöö arendamisele. Oleme selle põhjal koostanud ka ülevaate, millest tahaksime mõningaid huvipakkuvaid osasid ajalehes avaldada. Hea oleks, kui selle kohta ülikooli töötajad mõtteid avaldaksid ning isegi poleemika võiks tekkida.

RAIVO VALK: meie siin majandusmaja kolmandal korrusel ei saa ära otsustada sugugi kõiki ülikooli töötajaid puudutavaid asju, meie haare ei ole nii lai. Oma sõna peaksid sekka ütlema kõik, kes tunnevad, et neid see puudutab. Ja nii saaks võimalikult avalikult ja asjaosaliste arvamusi teades oma asju ajada.

LEELO MURU: mulle on näiteks teabetunnist jäänud selline mulje, et uskumatult vähe teatakse üldse, mis administratsiooni poolel juhtub ning missugustel kaalutlustel teatud otsused vastu võetakse. Seepärast on teabetund info edastamisel väga hea samm edasi.

***Millest te ikkagi praktiliselt alustasite? Kas hakkasite kohe midagi ümber tegema?**

LEELO MURU: kui mõnest konkreetsest asjast rääkida, siis suures osas on meie osakonna osalusel ettevalmistatud palgaeeskiri vastu võetud. Käsil on uue lähetuste eeskirja koostamine. Oleme nõustanud uute struktuuriüksuste juhte ametikirjelduste ja üksuste kirjelduste tegemisel. Sellekohane juhend on koostamisel.

Koostamisel on uus töölepingu vorm, see on seotud ka arvutite kasutulevõtmisega ja vastava programmi koostamisega. See tähendab, et tööleping sõlmitakse arvutivõrgu võimalusi kasutades või vahetu töökorraldaja arvutis kohapeal või peab ta vajalikuks ja usaldab personaliosakonda töötajaga töölepingu sõlmimisel.

***Kuidas see siiski täpsemalt välja näeks?**

LEELO MURU: välja näha võiks see nii, et ülemus saab arvutivõrgust töölepingu vormi, mis täidetakse koos töötajaga kohapeal. Võrgu kaudu saaks seda otse personaliosakonda saata. Töölepingu registreerimine peaks samuti arvutisse minema.

RAIVO VALK: preagu ei ole veel sugugi kõik arvutid ülikooli arvutivõrku ühendatud, kuid mõistlik on pilk tulevikku suunata. Samal ajal tuleks ära kaotada käskkirjad, sest need oleksid topelt, tööleping ju toimib.

***Kust te veel olete malli võtnud peale küsitluste?**

RAIVO VALK: selle aasta märtsis külastas ülikooli vastava ala spetsialist Pennsylvania ülikoolist (USA), kes nõukogu saalis 2 avalikku loengut pidas. Oma osakonnas saime temalt välja uurida, missugune on personalitöö Ameerika ülikoolides ja kuulda hulgaliselt soovitusi. Põhiline, mida ta iga asja puhul rõhutas, oli see, et alati tuleb küsida **miks, milleks** on see või teine asi vajalik.

LEELO MURU: selliselt lapse silmadega olemegi siia administratiivstruktuuridesse sisse sattunud ja alati ka küsinud, miks on üks või teine asi nii. Sageli on stabiilse olukorraga harjunud inimesele see isegi ärritav, et keegi küsib miks ja miks, kui see asi on ju koguaeg nii olnud. Arvan, et see miks–küsimine oleks igaühele kasulik, ehk saaks midagi kaasaegsemalt ja väiksema jõukuluga teha, aeg on edasi läinud. Töövahendid on muutunud, meie teadmised on suuremad. Nii et soovitame kõigil küsida MIKS.

Oleme püüdnud leida ka vastavat kirjandust, eesti keeles on seda suhteliselt napilt (nüüd küll kaks uut ülikooli kirjastuse väljaannet). Ingliskeelest personalialast kirjandust siiski ülikooli raamatukogus leidub.

Üks kogemus on seegi, et oleme külastanud meie teiste kõrgkoolide kolleege, aga samuti eraettevõtteid. Üks kolmepäevane personaliosakondade külastus Tallinna oli üsna mõtteid tekitav ja õpetlik. Tohutult palju oleneb inimesest, kes on personalijuhiks, tema taustast ja huvidest. Tema nägu on ka osakonna töö.

RAIVO VALK: teine värske tuulepuhang oli Turu Ülikooli külastamine, kus meie jaoks erilise luubi all oli muidugi personaliosakond. Kontaktid on olemas, tahame neid ka siia tutvuma kutsuda.

***Kas mujal on personaliosakond meie omast palju erinev?**

LEELO MURU: esiteks on erinev see, et seda tööd on oluliseks peetud märksa kauem, traditsioon on taga. Turu ja Ameerika võrdlus näitab, et personalitööd on võimalik ka väga erinevalt korraldada. Põhimõtted võivad olla erinevad, dogmaatilist tõde, kuidas ilmtingimata peaks tegema, pole. Saab lähtuda väga paljudest asjadest - ühiskonna arengust, meie teadmistest, juhtide prioriteetidest, soovidest. Turus öeldi väga huvitavalt, et iga juht soovib midagi teistmoodi teha ning et administratsiooni ülesandeks on nendele soovidele vastu tulla, muutused ette valmistada. See on mõneti mõistetav, iga juht püüab näidata, et tema pakutav on eelmisest midagi paremat.

***Kas mujal nähtu põhjal on meil ka midagi väga head olnud, sellist, mida polekski vaja ümber korraldada?**

RAIVO VALK: küsitlusest selgus näiteks, et hea mulje on jätnud inimestega suhtlemine. Mitmete töölõikude põhiolemus võib tõesti samaks jääda, kuid muutuvad nüansid, ka tegemise protseduur muutub, juba arvutite kasutuselevõtu pärast.

LEELO MURU: inimeste tegevusvabadus on praegu ülikoolis ääretult suur, oleks meil ainult tarkust seda vabadust õiges suunas ära kasutada, eriti arenguks, mitte enesega rahuloluks, aga samuti osata vastutada oma vabaduse eest.

Varje Sootak

Ka töökultuur on töökaitse

AINO PUNNAR,
töökaitse vaneminsener

*** Kui kaua olete ülikoolis töökaitsega tegelnud?**

Üle seitsme aasta.

*** Ülikool on üks tavapäratu, väga suur organism, väga erinevate osadega. Kuidas üldse aru saada töökaitsest ülikoolis?**

Selle üldise mõiste alla mahuvad nii töökaitse ise kui ohutuskaitse, aga samuti töökultuur, töötervishoid, tuletõrje. Töökaitseinsener peabki seda ülikoolis koordineerima ja organiseerima.

*** Filoloogia ja keemiku jaoks tähendab töökaitse vist siiski erinevat mõistet?**

Jaa. Füüsikul, keemikul ja teistel, kes tegelevad ohtlike ainete jmt., on oma töökaitsealane väljaõpe. Peame lähtuma töökaitseseadusest, tööõiguslikest aktidest jmt. Töökultuur puudutab aga kõiki.

*** Loomulikult peaks puudutama. Kõik me tahame töötada meeldivas keskkonnas.**

Ruum peab vastama töötingimustele. Kõigepealt peab valgustus korras olema.

*** Kas selleks on kindlad nõuded?**

On olemas vastavd normid. Näiteks teil toimetuses, kus palju kirjatööd tehakse, peaks olema 200-300 luksine valgustus. Töötingimusi saame kontrollida peasanitaararsti ja peainspektsiooni käskkirja järgi. Ventilatsioon peab korras olema, seega ruumi õhutamisvõimalus.

*** Kes kontrollib?**

1987. aastal passistati ülikoolis kõik tööruumid. Kontrollib vastav komisjon, selle esimees on ehitus– ja remondiosakonna juhataja Ahto Põldes. 1992. aastal võttis ülikooli nõukogu vastu käskkirja, mille järgi peab iga suurema üksuse peale olema töökaitsevolinik. Neid on ülikoolis praegu 40 ringis.

*** Kuidas nad end harivad?**

Voliniku määrab allüksuse juhataja. Selleks peavad nad ka ette valmistatud olema.

*** Kuidas toimida, kui juhtub mingi tööõnnetus ?**

Töötaja peab sellest kohe teatama oma üksuse juhatajale, sealt antakse mulle teada ja kohe koostame vastava akti.

*** Kas viimastel aastatel on ülikoolis midagi ränka juhtunud?**

1990. aastast pole tõesti midagi suuremat ette tulnud. Inimesed ise on hoolsad. Muret teeb aga hoonete vajumine, karniisidelt kukub krohvi jne. Nii et ohutustehnikanõuetest on vaja väga kinni pidada. Praegu ongi koostamisel uus töökaitse korraldamise juhend. Kõikidel soovitan aga olla väga tähelepanelik ja nõuetest kinni pidada.

SINU ARVAMUS?

Mitteakadeemilise personali palgad on ülikoolis madalad, seepärast on sageli ka raskusi uue töötaja leidmisel. Puudus on spetsialistidest, tihti valikut polegi ning uus töötaja leitakse tuttavate kaudu või kellegi soovitusel. Arvatakse, et mitteakadeemilise personali leidmisel ei pruugi konkurss end alati õigustada. Puudub ka ülevaade ülikooli vakantsetest kohtadest. Probleem muutub eriti aktuaalseks koondamise puhul, sest seaduse järgi tuleb töötajale pakkuda ümberpaiknemisvõimalust samas asutuses.

Sageli kujuneb formaalseks ka akadeemilise personali konkurss, sest laekub vaid üks avaldus. Peale väheahvatlevate palkade võib probleemi taga näha ka stabiilsust väärtustavaid hoiakuid ja minevikupärandina kinnistunud oskamatust ning soovimatust oma tööjõudu välja pakkuda. Väljastpoolt ülikooli õpetama pääsemise teeb raskeks ka tugev «sisekaitse».

UUE TÖÖTAJA LEIDMINE

Uue töötaja otsingul:

1. Luua tööotsijate ja töövahetajate kartoteek, millest antakse teada nii ülikoolis endas kui ajakirjanduse kaudu. Teha koostööd Haritlaste Liidu ja üliõpilaskonna tööbörsiga. Tööd otsivate tudengite andmebaasi võiks kasutada esmalt ülikooli ja alles seejärel linna nõudmiste rahuldamiseks;

2. Määratleda TÜ ametikohtade konkursi (töölevõtu) avaldamise tingimused, vorm, väljakuulutamise kord jm.;

3. Teadvustada ajakirjanduse kaudu ülikooli kui potentsiaalset (suurimat Tartus) tööandjat, soovitada avaldada õppejõudude konkursikuulutusi ka rahvusvahelises ajakirjanduses;

4. Personalijuhilt saab tellida intervjuusid ja kandideerijate testimist sobivaima töötaja leidmiseks;

5. PRilt saab tellida analüüsi ja hinnangut struktuuriüksuse personali ja ametikohtade vastavuse-vajaduse kohta;

6. PR nõustab vahetuid tööandjaid ametikirjelduste väljatöötamisel.

Läbi seaduste, eeskirjade...

Kaja Oksa,
personalijuht

EDUARD SAKI foto

Olen personalijuristi ametikohal töötanud neli kuud. Selle aja jooksul olen kogenud, et vahetud töökorralduse andjad vajavad väga tööandja, s. o. ülikooli huve silmas pidavat tööõigusalast nõuannet.

Selleks, et TÜ töötajad teaksid, missuguste probleemidega püüan aidata toime tulla, tutvustangi järgnevalt oma tööülesandeid. Samuti valgustan mõnd isiklikku tähelepanekut, mille üle soovitan ka vahetutel töökorraldajatel järele mõelda.

Kõigepealt nimetan lugejatele olulisimad tööõigust reguleerivad **normdokumendid**, mis peaksid olema kättesaadavad ka allüksustes:

– EV töölepingu seadus,
– palgaseadus,
– töö– ja puhkeajaseadus,
– puhkuseseadus,
– töötajate distsiplinaarvastutuse seadus,
– TÜ põhikiri,
– TÜ kollektiivleping,
– TÜ töösisekorraeeskiri,
– TÜ palgaeeskiri.

Kõige rohkem tekitab neist probleeme töölepinguseaduse sätete kohaldamine. Praegune TÜ–s kehtiv töölepingu vorm on väga põhjalik. On välja antud ka selle vormistamise juhend, ent näib, et allüksustes pannakse kirja ainult hädavajalik.

Töölepingus täidetav p. 3 «töö sisu» ei võimalda mahutada kõiki tööülesandeid. Soovitan koostada ja viidata konkreetse ametikoha ametijuhendile, millele on alla kirjutanud töötaja ja vahetu tööülesannete andja. PR töötab praegu välja ametijuhendite/kirjelduste koostamise soovitusi ja pakub seni sellekohast nõuannet.

Järg 4. lk.

HEA KOLLEEG – endine, praegune või tulevane ülikooli töötaja,

personaliosakond on koht, kuhu vahetevahel ikka asja on. Meie ühine soov on, et võiksid lahkuda pärast iga külaskäiku meie juurde lahendatud probleemide ning hea tujuga. Pole kahtlust, et on asju, mida saaks parema tulemuse huvides teisiti korraldada. Kindlasti on Sinulgi tekkinud endist kaadriosakonda külastades tähelepanekuid ja mõtteid ilmingutest, millega rahul oled või mis Sind häirivad:

● **TÖÖKORRALDUS (ajakulu, ratsionaalsus jms.)**

meeldib	häirib

● **SUHTLEMINE JA INTERJÖÖR**

Seni on personaliosakond olnud külastajatele avatud 4 tundi päevas – paratamatult tuleb osa tööaega reserveerida töölepingute ning muude dokumentide ja toimikute vormistamiseks. Me ei tea aga paraku, kas senised vaneminspektorite vastuvõtuajad 10–12 ja 13–15 Sulle just sobivamad on. Seepärast palumegi märkida ristikesega, millistel kellaaegadel peaksid vaneminspektorid kindlasti külastajaid vastu võtma:

8—9		13—14	
9—10		14—15	
10—11		15—16	
11—12		16—17	
12—13			

Kui midagi jäi veel ütlemata, siis ära kõhkle seda tegemast siin:

Palun märgi veel, kas oled:

naine
mees

üliõpilane
tööline
teenistuja
teadur
õppejõud

struktuuriüksus .....

Täname koostöö eest!

Personaliosakond

Lõika see välja ja lase kas peahoones UT laual olevasse kasti või majandusmaja fuajee postkasti.

Läbi seaduste, eeskirjade...

Algus 3. lk.

Õppejõud ja teadurid ei ole küll kohustatud kogu õppetöövälisel tööajal oma ametiruumides viibima, vaid nad võivad töötada raamatukogus, kodus jm., ent nad peavad olema kättesaadavad kl. 9–14ni. See tähendab, et vahetu töökorraldaja peab kiiresti teadma, kus töötaja viibib. Ühetunnine vastuvõtuaeg nädalas ei ole ilmselt piisav. Õppejõudude ja teadurite kättesaadavusega ei ole asjad korras, paljudel juhtudel saab nende käitumist tõlgendada töökohustuste rikkumisena, näit. eemalviibimine ilma töölähetust või töölepingu peatumist vormistamata.

Meie töötajad on tõstatanud probleemi seoses ülikooli poolt võimaldatava tasuta **arvutialase väljaõppega** ülikooli töötajatele. (Lausa tasuta see pole. Lähemalt tuleb sellest juttu järgmises UTs arvutuskeskuse erileheküljel.– toim.). Meil hea väljaõppe saanud noored töötajad suunduvad edaspidi tööle erafirmadesse, kus pakutakse soodsamat palka. Mida saab tööandja teha selle vältimiseks? Soovitan lugeda põhjalikult **TÜ töölepingu vormistamise juhendit.** Seal on kirjas, et määratud ajaks saab sõlmida töölepingu ka töötajaga, kellele on lepingus ette nähtud erisoodustused (näit. tööandja kulul täiend– ja ümberõpe). Nimetatud juhul võib lepingu sõlmida kuni viieks aastaks.

Niisugust töölepingut saab töötaja algatusel ennetähtaegselt lõpetada vaid kolmel juhul: kui töö jätkamist takistab haigus, invaliidsus või invaliidistunud perekonnaliikme hooldamise vajadus. Teatud juhtudel on töötaja kohustatud oma süülise käitumise tagajärjel ka tagastama erisoodustuse korras saadu. Juhin tähelepanu veel sellele, et seoses erisoodustuste andmisega tuleb töölepingu punktis 1 ära näidata, et töötaja võetakse tööle määratud ajaks, märkides ka töötaja viimase tööpäeva. Hiljem saab töölepingut pikendada või muuta ta sõlmituks määramata ajaks. Kõige sagedasem töölepingu lõpetamise alus on poolte kokkulepe TLS par. 76 alusel. Selline töölepingu lõpetamise alus on soodne, mitte varju heitev kummalegi osapoolele.

Muret tekitab see, et lapsehooldus-puhkuselt saabuvad naised on seoses vahepeal toimunud koosseisude muudatustega jäänud ilma oma lapsehooldus-puhkuse–eelsest ametikohast. Tahan otsestele töökorraldajatele südamele panna: kui on tekkinud kahetsusväärne olukord, et inimest ei ole võimalik parimagi tahtmise juures tööle tagasi võtta, mõelge sellele juba varem, aga mitte alles siis, kui töötaja on juba tööle tulnud. Seadus ei keela lapsehoolduspuhkusel olevale emale koondamisest ette teatada. Koondada tohib aga alles siis, kui laps on kolmeaastane.

Koondamise teemal tuletan veel meelde, et enne töölepingu lõpetamist koondamise tõttu on tööandja kohustatud pakkuma võimaluse korral teist tööd.

On väga vajalik, et vahetud töökorraldajad informeeriksid PRi oma allüksuse **vabadest ameti(töö–)kohtadest.** Siis saaks PR tõhusamalt abiks olla töötajate ümberpaigutamisel.

Veel üks tähelepanek seoses **lapsehoolduspuhkusega.** Meie töötajad tavatsevad millegipärast reeglina tulla pärast lapsehoolduspuhkust tööle päeval, mil laps saab kolmeaastaseks. Palun silmas pidada, et ülalpidamistoetuse maksmine emale lõpetatakse lapse kolmeaastaseks saamise päevale järgnevast päevast, seega võiks sünnipäeva ära pidada veel ema lapsehoolduspuhkusel olles.

Nüüd vaatleksin oma tööd ka ebameeldivamalt poolelt, nimelt **töötajate karistamisest ja töölepingu lõpetamisest tööandja algatusel.** Kuidas toimida, kui töötaja on korda saatnud tööalase eksimuse, mille eest ta karistust väärib, on piisava põhjalikkusega selgitatud TÜ töösisekorra eeskirja V osas. Palun arvesse võtta seda, et distsiplinaarkaristuse määramise õigus kuulub tööandja esindajale, kelleks on rektor/prorektor. Teaduskondadele ei ole selleks volitusi antud.

Distsiplinaarkaristused, s.h. töölepingu lõpetamine töötaja süülise käitumise tõttu, peavad olema vormistatud järgides tööseaduste nõudeid. Peame eeldama, et vallandatud töötaja võib pöörduda kohtusse avaldusega ta tööle ennistada ning tööandjalt välja mõista töötasu tema töölt sunnitud puudumise aja eest.

Töötajad, kellega süütegude tõttu tööleping lõpetatakse, ei tule pahatihti oma tööraamatu järele. Nad võiksid seda teha, sest tööraamatusse kantakse töölepingu lõpetamise alus ainult töötaja soovil. Kui töötaja sellist soovi ei avalda, märgitakse tööraamatusse ainult töölepingu lõpetamise kuupäev.

Minu ametiülesannete hulka kuulub ka **pensionide vormistamine.** Tahaksin meelde tuletada, et töötajad, kellele on pension küll määratud, ent nad on töötamist jätkanud, omavad õigust pensioni ümberarvutamisele vähemalt iga kahe-aastase täiendava pensioniõigusliku staaži järel.

Väga sageli käiakse minu juures saamas kooskõlastust **tööettevõtulepingule.** Kuigi neid lepinguid on ülikoolis sõlmitud aastaid, paistab vormistamine olevat osapooltele arusaamatu. On ebaselge, kellel on õigus esineda neis lepinguis tellijapoolena. Tuleb täpselt paika panna, kellele on delegeeritud õigus sõlmida ülikooli nimel tööettevõtulepinguid. Uus tööettevõtulepingu vorm on praegu koostamisel.

Lõpuks tahan öelda, et minu soov on tõepoolest aidata kõiki, kes minu poole pöörduvad.

Kaja Oksa

JÄRGMISES LEHES

jätkuvad PERSONALIOSAKONDA tutvustavad materjalid. Raivo Valk kirjutab personalikoolitusest, avaldada on veel probleemikatkeid rubriigis «Sinu arvamus».

Spordikeskus teatab

Tennisehuvilised

Kuni jaanipäevani on võimalik korraldada 10– tunnine tennise algõpetuse kursus Ujula tänava spordihoones, kui tõõtajaid või üliõpilasi koguneb vähemalt kümmekond. Soovijail registreerida spordikeskuses (Jakobi 5–112, tel. 434 790) **kuni 7. juunini.** Kursuse alguseks on planeeritud neljapäev, 8. juuni kl. 17.

Ujumiskursus Käärikul

Spordikeskus on valmis korraldama Käärikul ujumiskursuse nii lastele kui täiskasvanuile KKT õppelaagri ajal 26. juunist 5. juulini. Kursused viib läbi spordikeskuse ujumisõpetaja Kaja Haljaste. Need on tasuta, kuid majutus– ja toitlustamismured tuleb osalejail iseseisvalt lahendada. Variante on mitu: kui Käärikul pole ruumi, siis jäävad veel ümberkaudsed talud ja miks mitte kaasa võtta telk. Infot võiks küsida **Kääriku baasi administraatorilt tel. 276–5723.** Ühendage suvepuhkus kasulikuga.

Kursustest huvitatud peaksid end registreerima spordikeskuses kuni jaanipäevani (Jakobi 3–112, tel. 434 790).

INFO! INFO!

«Jupiter article Highway»

on uus ja kiire koopiate tellimise võimalus viiest juhtivast Madalmaade raamatukogust.

Teid huvitava artikli koopia saate posti teel nelja päeva või faksiga 8 tunni jooksul.

Tellimuste saatmine toimub faksi või e–mailiga. Oma soovidega pöörduge raamatukogu raamatukogudevahelise laenutuse osakonda **tuba 321.**

Magistritööde kaitsmisi

Esmaspäeval, 5. juunil kl. 14 kaitseb peahoone aud. 235 **Roosmarii Kurvits** magistritööd «Ajalehe kujundusstiili võimalused ja piirid («Äripäeva» näitel)».

Kl. 16 kaitseb samas **Priit Pullerits** magistritööd «Uudis. Olemuslugu. Juhtkiri».

* * *

14. juunil kl. 14 kaitseb Toomel **Anu Kannike** magistritööd «Etnoloogilise esemeuurimise kommunikatiivne aspekt. Eesti rangipuud». Oponendid on TA Ajaloo Instituudi vanemteadur ajal.dr. A. Viires ja lektor J. Plaat.

Terje Anepaio kaitseb samas magistritööd «Tartu linna ja maakonna laadad 1920–1940». Oponendid on prof. T. Rosenberg ja ajal.dr. J. Linnus.

15. juunil kl. 15 toimub Toomel **Viljar Peebu** magistritöö «Eesti Vabariigi 6. Riigikogu (1938–1940) ning tema poliitiline ja õiguslik taust» kaitsmine. Oponendid lektor A. Pajur ja lektor T. Anepaio.

* * *

19. juunil kl. 12 kaitsevad pedagoogikakeskuse aud. 102 magistriväitekirja **Tiiu Kuurme** «Õppija kogemus kui kooli humaniseerimise keskne probleem». Juhendaja prof. J. Orn. Oponendid prof. P. Kreitzberg ja Pedagoogikaülikooli magister A. Liimets.

* * *

Kl. 15 kaitseb samas **Karmen Trasberg** magistritööd «Rahvusliku hariduse idee areng Eestis 19. sajandil». Juhendaja prof. E. Jansen. Oponendid prof. J. Rannap ja TÜ magister S. Priimägi.

Venia legendi

12. juunil kl. 14.15 peab J. Liivi 2 aud. 104 *venia legendi* loengu «Mittekorrektsete üleannete regulariseerimisest» rakendusmatemaatika instituudi vanemteadur **Uno Hämarik.**

Kirjastamisteenus!

A/S Atlex kirjastab käsikirju kiiresti ja Tartus soodsaimate hindadega. Info tel. 473 642, 25/249 368.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 7484. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 22–23
(1797–1798)
REEDE,
9. JUUNI 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

Universitas Tartuensis

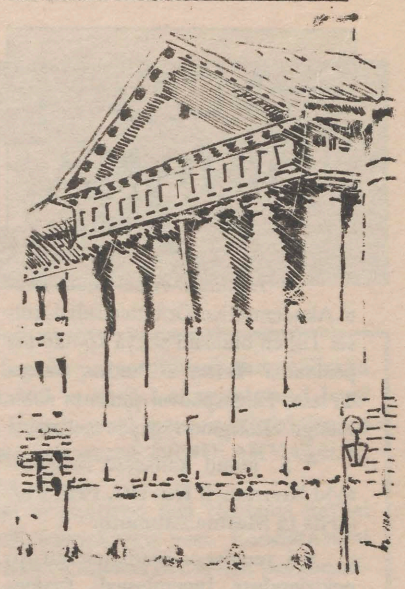

❐ Meie igapäevane peahoone juunis 1995.

EDUARD SAKI foto

EILE SÕLMISID JÄRVA MAAKOND JA ÜLIKOOL KOOSTÖÖLEPINGU

Neljapäeva hommikul algas Paide Kultuurimajas Tartu Ülikooli päev. Ülikooli, õppimisvõimalusi ja sisseastumist tutvustasid rektor prof. Peeter Tulviste ja prorektor prof. Teet Seene. Täienduskoolitust tutvustasid täienduskeskuse juhataja dots. Mati Salundi ning majandusteaduskonna prodekaan prof. Mait Miljan. Jagati ülikooli tutvustavaid infomaterjale, müüdi kirjastuse väljaandeid, näidati videofilme.

Õhtupoolikul kirjutasid maavanem ja rektor alla koostöölepingule.

Marju Lauristin töötab sotsiaalteaduskonna dekaani kohusetäitjana

Vastavalt TÜ nõukogu otsusele viidi sotsiaalteaduskonna reformi käigus 1. juunist filosoofiateaduskonna koosseisust sotsiaalteaduskonda **sotsioloogia, ajakirjanduse, psühholoogia ja semiootika osakonnad ning sotsiaaltöö õppetool.**

Sotsiaalteaduskonna dekaani kohusetäitjaks määrati sotsiaalpoliitika korraline professor **Marju Lauristin**.

ÜLIKOOL SAAB UUE TELEFONIJAAMA

Nädal tagasi kirjutasid ajaloomuuseumis rektor prof. Peeter Tulviste, Baltimore Eesti AS juhatuse esimees Tiit Arro ja AS Hansa Liising tegevdirektor Mart Tooming alla lepingule, mille järgi ostab ülikool endale uue, firma LM Ericssoni telefonivahendusjaama MD 110 Consono.

Tegemist on osaga pikemaajalisest projektist, mille kogumaksumus on 4,5 miljonit krooni. Uus telefonivahendusjaam on selle aasta toode ning üks esimesi omataolisi Eestis. See võimaldab kasutusele võtta üle 600 abonendi, hõlmab kõiki ülikooli hooneid ning on tunduvalt ökonoomsem.

Jaam alustab tööd uue õppeaasta algul.

Konkursile laekunud neljast telefonijaama ja viiest liisingfirma pakkumisest olid ülikoolile soodsaimad just nende kahe firma pakkumised.

EEVA KUMBERG

1994/95. õ.–a. üliõpilaste teadustööde vabariikliku konkursi võitjate autasustamine

toimus 6. juunil TÜ nõukogu saalis. Lisaks Kultuuri– ja Haridusministeeriumi poolt välja pandud tänukirjadele ja preemiatele pidas ülikool võitjaid meeles lilleõie ja Juhan Luiga raamatuga «Mäss ja meelehaigus». Autasud andis üle rektor prof. Peeter Tulviste. Konkursi tulemused olid järgmised:

1. Arstiteaduste alal:

KHM tänukiri ja I preemia: KATRIN KRESSEL «Kaebuste seos psühhoemotsionaalse seisundiga südamehaigetel». Juh. dots. Kai Saks

KHM tänukiri ja II preemia: ANDRES KINK «Aordisisese ruumala muutuste mõõtmine mitteinvasiivselt mitmesegmendilise reograafia meetodil». Juh. vanemteadur Jüri Vedru

KHM tänukiri ja III preemia: TOOMAS JUKK «Pikaajaline hapnikuravi kroonilise pulmokardiaalse puudulikkuse puhul». Juh. dots. Helle Leesik ja dokt. Toomas Pruunsild

2. Loodusteaduste alal:

KHM tänukiri ja I preemia: MARGIT MAHLAPUU «Phylogenetic relationships in Peniophora quercina group». Juh. prof. Nils Hallenberg ja prof. Erast Parmasto

KHM tänukiri ja II preemia: DIANA MAKARENKO «Aluselise saaste mõju mõhnastike ökosüsteemidele». Juh. vanemteadur Are Kont

KHM tänukiri ja III preemia: INDREK SAKS «Pindaktiivsete ainete mõju hapniku massiülekandele piirpinnal gaas–vedelik». Juh. prof. Toomas Tenno ja Priit Nigu

3. Täppisteaduste alal:

KHM tänukiri ja II preemia: MARKO VANA «Atmosfääri aerosoolse saaste allikate identifitseerimisest». Juh. dots. Eduard Tamm

KHM tänukiri ja II preemia: MEELIS KASELA «Omaväärtusanalüüsil põhinevad struktuuriindeksid ja nende arvutamise programm SINDEX».

KHM tänukiri ja II preemia: MARTIN MAREK MILEIKO «Kalevipoeg: kas üksikisik või koondkuju?» Juh. dots. Henn Voolaid

4. Humanitaarteaduste alal:

KHM tänukiri ja I preemia: AADO LINTROP «Siberi šamanismist».

KHM tänukiri ja I preemia: ENE KÕRESAAR «Eesti rahvapärane kattevaip». Juh. prof. Elle Vunder

KHM tänukiri ja II preemia: ANDRES ANDRESEN «Eestimaa provintsiaalkonsistooriumi koosseis ja tegevus protokolliraamatute (1801–1805) alusel». Juh. prof. Sulev Vahtre

KHM tänukiri ja II preemia: KATRI SOE «Die Blendung» von Elias Cannetti: Versuch zur werkimmanent–tiefenpsüchologiscen Analyse einer Brüderbeziehung unter biografischem Gesichtspunkt». Juh. prof. Claus Sommerhage

KHM tänukiri ja III preemia: KAI KALM «Zur Punktion der Phraseologismen im künstlerishen Text. Vergleich eines estnischen und eines deutschen Romans». Juh. prof. Karl Lepa

5. Sotsiaalteaduste alal:

KHM tänukiri ja I preemia: AUNE ALLIKAS ja KRISTEL KARU «Ajalooteadvus: üldist teooriat ja empiirilisi andmeid Baltimaadest». Juh. prof. Peeter Tulviste

KHM tänukiri ja II preemia: RIINA MURUMÄGI «Ettevõtlusotsustuste kujundamine ja elluviimine». Juh. prof. Aino Siimon

KHM tänukiri ja III preemia: LUULE KANTS «Individualism ja kollektivism – Tartu ja Narva üliõpilaste võrdlus». Juh. dots. Tiia Tulviste

KHM tänukiri: MARGUS PAAS «Eesti Maarahva kongressil läbiviidud sotsioloogilise uurimuse aruanne». Juh. prof. Asser Murutar

KHM tänukiri: MERLE RAHUMETS «Auditi väljavõtte protsess». Juh. dots. Lehte Alver

KHM tänukiri: AILI PUSS «Kindlustusseltsi finantsmajanduslik tegevus». Juh. prof. Vambola Raudsepp

6. Pedagoogikateaduste alal:

KHM tänukiri ja I preemia: KAIE HOLTER «Kodu materiaalne olukord õpilase eluviisi mõjustajana». Juh. dots. Inger Kraav

KHM tänukiri ja III preemia: ALINA BRAZJULENE «Füüsika alternatiivsed õpikud üheksandale klassile: teksti kvaliteedi ja õpikute hindamise objektiivsed näitajad». Juh. dots. Larissa Vassiltšenko

KHM tänukiri: ARGO LUUDE «Illustratsioonide ja teksti seos kaheksanda klassi füüsikaõpikus». Juh. prof. Gunnar Karu

KHM tänukiri: MARGO ELMEST «Kodukasvatuse mõju lapse staatusele lasteaias». Juh. lektor Aino–Kanni Indre

ACTA DIURNA

* 5.–7. juunini viibis Eestis Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi kutsel Tiibeti budismi sakya koolkonna pealaama **Tema Pühadus Sakya Trizin.** Esmaspäeval pidas ta aulas loengu «Religioon igapäevaelus».

* 5. juunil kaitsesid magistritööd **Roosmarii Kurvits, Priit Pullerits ja Meeme Allmann.**

* 5. juunist on raamatukogu õppekirjanduse lugemissaali fuajees avatud **näitus Kiira Kahro akvarellidest.** Kataloogisaalis on samast kuupäevast **näitus «Poola foto».**

* 7. juunil toimus selle semestri viimane **teabetund.**

* 7. juunil kaitsesid magistritööd **Kaia Rammulus, Hannes Jukk, Toomas Susi, Valdis Laan ja Jelena Filonenko.**

* 8. juunil oli **Tartu Ülikooli päev Järvamaal.**

* 9. juunil toimub aulas **XIX Eesti õigusteadlaste päev teemal «Õigusloome Eestis: ootused, tegelikkus, perspektiivid».**

* 12. juunil kaitsevad magistritööd **Teet Velling, Tiit Teder ja Alo Vanatoa.**

* 13. juunil kl. 12 toimub Nooruse tn. 9 **tasulise majandustäienduskoolituse infopäev.**

* 14. juunil kaitsevad magistritööd **Anu Kannike, Terje Anepaio, Andres Valkna, Eve-Irene Lepist ja Ade Kallas.**

* 14. juunil kl. 11 toimub nõukogu saalis **Gaudeamuse peatoimkonna** koosolek.

Kell 13 samas pressikonverents.

* 15. juunil kaitsevad magistritööd **Heiki Berg, Erki Tammiksaar, Ivo Leito, Priit Alumaa, Tiit Jürimäe, Urmas Johanson, Jaak Arold, Ülle Piibar, Aarne Kasikov, Kristjan Leiger, Toomas Plank, Toomas Reimann, Marko Kaasik, Anu Reinart, Helle Kaasik ja Veiko Saar.**

* 16. juunil kaitsevad masgitritööd **Aldo Oras, Gerda Raidaru, Mart Loog, Toonika Rinken, Säde Viirlaid, Vello Pällin ja Karin Alev.**

TÜ NÕUKOGUS

26. MAIL

Lisaks eelmises lehes toodud informatsioonile täna lähemalt ÜLIKOOLI HALDUSREFORMIST.

HALDUSAPARAADI REFORMI ja uuenenud üksuste juhte tutvustas prorektor RIHO ILLAK. Haldusstruktuuride reform viidi läbi lähtudes ülikooli arengukava põhimõtetest, kus on märgitud: «et iseseisva osakonnana peaks tegutsema ülikooli kinnisvara haldamisega tegelev struktuur, mis peaks kompleksselt hoolitsema hoonete korrashoiu ja remondi eest... Tuleb läbi vaadata ülikooli teenindavate struktuuriüksuste funktsioonid ja otstarbekus... Ülikooli kui terviku huvides tuleb ühtlustada ülikoolisisene finants-majandustegevus, tagades ülikooli tsentraalselt teenindavate üksuste efektiivse töö.»

Praegu on ülikoolis järgmised **haldusüksused:**

*** ehitus- ja remondiosakond, juh. AHTO PÕLDES –** (ehitusteenistus, juh. Madis Noor; remonditeenistus, juh. Kersti Lepik ja ehitusjaoskond, juh. Raivo Sareal).

Osakond moodustati endise ehitusjaoskonna, remondi- ning kapitaalehitusosakonna baasil);

*** majandusosakond, juh. TOOMAS KLEIMANN –** (komandandi- ja valveteenistus, valveülem Vladimir Fedossenko; varustusteenistus, elamuteenistus).

Liideti majandus-, valve- ja varustusosakond;

*** peainseneriosakond, peainseneri kt. NIGUL LIIVAMÄGI;**

*** raamatupidamise osakond, pearaamatupidaja EPP VENGERFELDT;**

*** transpordiosakond, juh. VALDEKO MÜÜRSEPP** – (endine automajand);

*** kinnisvarade osakond, peaspetsialist CAROL MERZIN;**

*** kommunikatsioonitehnika osakond, juh. OLAV KIIS** – ülikooli õppetehnika- ja metoodikateenistusest ületoodud õppetehnikaosakond;

*** TÜ linna spordibaasid, dir. MEELIS JUKK;**

*** TÜ Kääriku spordibaas, dir. AVO ORAV** – spordibaasid olid varem kehakultuuriteaduskonna koosseisus;

*** Sõbra Maja, dir. KULNO KUNGLA.**

VE Üliõpilasküla reformikava väljatöötamiseks on moodustatud ülikooli, linnavalitsuse ja volikogu ning EPMÜ esindajate ühiskomisjon. Märtsis asus tööle uus direktor **ANDRES KASK.**

Haldusreformi kommenteerides ütles Riho Illak, et muudatused on tehtud paremaks töökorralduseks ja ajanõuetest. Lõpptulemuseks peaks olema ülikooliprobleemide parem lahenemine. Näiteks tõi varem segadust valvurite allumine valveosakonnale ja komandantide allumine majandusosakonnale. Töö peaks olema ladusam ja konkreetsem, kui valvurid alluvad otse komandandile. Komandandi- ja valveteenistus kuulub nüüd koos majandusosakonda.

Varustusosakonna olemasoluga seoses on küsitud, kas iga struktuuriüksus ei võiks ise kõike vajaminevat osta, kuna rahad on jaotatud. Suuremas koguses ostmine, millega varustusosakond tegeleb, on aga märksa odavam.

Ümbernimetatud peainseneri osakonnale on juurde tulnud koostöö juba iga ehitatava või remonti mineva objekti projekteerijate ja töö tegijatega, et jääksid ära vead, mis võiksid ilmneda alles vastuvõtmisel.

Transpordiosakond hakkab tegelema ka ülikooli hoonete transpordiskeemidega, sealhulgas parkimiskorraldusega.

Täiesti uus on kinnisvarade osakond, mille juhataja konkursi kuulutus ilmus eelmise päeva Postimehes.

Spordibaasid on toodud kehakultuuriteaduskonnast haldusprorektori vastutusalasse majanduslikel kaalutlustel. Väga palju hoolt vajab Kääriku spordibaas.

Järgmises ajalehes pikemalt ülikooli majandusolukorrast.

Üliõpilaskonna õigustoimkonna OTSUS

ÜLIÕPILASKOND

Tuginedes TÜÜ põhikirja punktidele 1, 3, 9 ja 11 ning edustuse 15. 05. 1995 volitusele, kuulutan välja üldise arutelu Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna seisundi ja tegevuse aluspõhimõtete osas.

Arutelu kestab 15. septembrini 1995 ning osaleda võivad kõik, kellel midagi öelda.

Käesolevast otsusest tuleb võimalust mööda teavitada kõiki Tartu Ülikooli üliõpilasi

Leif Kalev,
Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna ajutise õigustoimkonna esimees.

On aeg muutusteks

Üliõpilaskonna taastamisest peale on usaldus tema vastu olnud küllaltki madal. Viimaste aastate skandaalid põrutasid selle aga täiesti põhja. Kogu sebimise juures pole tavaüliõpilaste sõna kordagi kuulda tahetud. Nüüd on aeg selleks käes. Õigustoimkond ootab just nimelt lihtsalt üliõpilaste seisukohti ja ettepanekuid. **Kas TÜÜ–d (Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna ametlik lühend) üldse ongi vaja? Kui, siis missugusena?** Kõik küsimused, ka lugematud teised, on üliõpilasaruteluks valla. Juhtivates ringkondades väidetakse omavoli põhjenduseks sageli: tavaline üliõpilane lihtsalt ei oska ja ei viitsi midagi teha. Nüüd on võimalus näidata, et see ei ole nii. (Või siiski on?).

Kirjalikke arvamusi võib jätta nn. üliõpilaskonna edustuse ruumi (peahoone kõrval asuva nn. vana ülikooli kohviku kohal, kolmandal korrusel – seal, kust te oma kallid üliõpilaspiletidki saite) või ülikooli kantseleisse Leif Kalevi (õigusteaduskond) nimele. Aega on 15. septembrini.

Üliõpilaskonna ajutine õigustoimkond – mis see on?

Esimesena küsisid seda nüüdsed üliõpilasjuhid, kui nimekiri number neli («Ivo Pilving ja Papparazzi») valitsusliidu moodustamise läbirääkimistel vastavalt lubatud uuenduskavadele niisuguse ettepaneku tegi. Tollal antud vastus on püsinud tänaseni.

Üliõpilaskonna maine on langenud. Samas valitseb ka segadus, mis ta on ja milleks teda üldse vaja on. Neid asju on püütud lahendada, kuid kõik on seni jäänud kildkondlike vaidluste tasemele. Tulemuseks on olukord, kus viimasel ajal tehakse «igal aastal uus põhikiri». See tähendab, uued võimumehed muudavad kõik ümber. Selline määramatus aga mõjub kahjulikult igasugustele pikemaajalistele kavadele ja soodustab «ühepäevaliblikaelu», oleskelu vastavalt ettetulevale.

Üks (ja sobiv) tee asja parandamiseks ongi õigustoimkond, mis moodustub kõikide üliõpilaskonna poliitiliste jõudude kokkuleppe tulemusena ja püüab samas ise poliitilisust vältida. Tema põhituumiku moodustavad esimees ja teatud hulk inimesi (kõige rohkem 6), kes on valitud nende teadmiste ja oskuste põhjal. Seda kogu nimetatakse «väikeseks ringiks». Oma töös juhindub viimane mitmelt poolt tulevatest arvamustest.

Toimkonna «suur ring» väljendab üliõpilaskonna poliitiliste jõudude arvamusi – seal osalevad ka nende esindajad.

«Lihtsalt» üliõpilased ja ka teised soovijad saavad sõna sekka öelda siinsamas kõrval väljakulutatava arutelu kaudu. Peale selle üritatakse veel teada saada üli-koolipoolne nägemus ning katsuda midagi kasulikku välja nopida ka teiste (nii Eesti kui välismaa) ülikoolide kogemustest. Ehk leidub muidki võimalusi. Kõige selle kaudu peabki tekkima üldpilt.

Lühidalt ajakavast ja ülesannetest. Eelmises lõigus märgitud teabe kogumine peaks lõppema septembri keskpaigaks. Siis järgneb andmete töötlemine ja üldistus. Pärast seda hakatakse vajadusel taotlema muudatusi Tartu Ülikooli põhikirjas. Uue aasta tuleku paiku peaks valmis olema Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna enda uus põhikiri. Seejärel on teha veel edustuse kodukord, valimisjuhend ning muud sellised pisemad asjad.

Toimkond on ajutine. Järelikult, kui kõik saab korda, läheb ta laiali.

Isikkoosseis (igaühe kätte neist võib anda ka oma arvamuse):

esimees – Leif Kalev;
«väike ring» – Jüri Raatma*;
«suur ring» – Tõnis Eerme, Martin Hallik, Priit Kama, Eiko Keeman, Margus Kurm, Mart Laidmets, Margit Markus, Marko Rillo, Andres Salu, Erki Tamm.

* Enne sügist väikest ringi lõpuni ei koostata, sest sinna peavad saama tõesti pädevad inimesed.

STIPENDIUM

Anttila stipendium ootab

Esimene Anttila stipendium antakse välja sellel suvel. Stipendiumile võivad kandideerida kõik põhiõppe üliõpilased, kelle eksamitulemused on käesoleval kevadsemestril paremad möödunud sügissemestrist. Võrdsete tulemuste puhul saab stipendiumi noorim kandidaat. Taotlus koos sünniaja ja dekanaadis kinnitatud väljavõttega õpinguraamatust kahe viimase semestri õppetöö tulemuste kohta tuleb esitada õppe– ja üliõpilasosakonda hiljemalt 28. juuniks. Anttila stipendiumi suurus on 4000 krooni semestris. Anttila stipendiaat ei tohi samal ajal saada teisi stipendiume.

Ülle Hendrikson,
õppe– ja üliõpilasosakonna bakalaureuseõppe peaspetsialist
(ph. 217, tel. 435 230)

TEABE-TUND

7. JUUNIL

*** Rektori referent Katri Raik tegi ülevaate ülikooli korraldatud MAAPÄEVADEST.**

Ülikooli vastu tuntakse Eesti erinevais paigus suurt huvi, kusjuures sageli teatakse meist üsna vähe, seega ka õppimis- ja täiendusvõimalustest, koostööst rääkimata. Maakonnapäevad on andnud ülikooli tutvustamiseks hea võimaluse. Väga huvitatud ollakse ka meie trükistest. Mitme maakonnaga on sõlmitud koostööleping, paremaks sidepidamiseks seatakse esialgu Saaremaal ja Järvamaal sisse ka ülikooli esindaja ametikoht maavalitsuses. Sügisel maakonnapäevad jätkuvad.

***SISSEASTUMISTINGIMUSI tutvustasid prorektor prof. Teet Seene ja õppeosakonna töötajad.**

*** Kommunikatsioonitehnika osakonna juhataja Olav Kiis kõneles lähemalt uuest TELEFONIJAAMAST.** Sellega seoses olevatest muudatustest kirjutame lähemalt edaspidi. Muudatused on suured ja meeldivad. Ümberkorralduste ajaks jääme mõneks päevaks telefonisideta, aga sellest eelnevalt teatatakse.

***Ülikooli kantselei juhataja Sirje Mark** selgitas postikorralduse muudatusi, sest. 1. juunist on sotsioloogia, ajakirjandus-, semiootika ja psühholoogia osakond ning sotsiaaltöö õppetool filosoofia-osakonna asemel sotsiaalteaduskonna koosseisus ning nende post tuleb panna uue teaduskonna lahtrisse. Üliõpilaste lõpetamine toimub veel filosoofiateaduskonna koosseisus.

PERSONALI OSAKOND

Personalikoolituse olevikust ja tulevikust

Juba ainuüksi nimetuses ülikool peitub viide asutuse peamisele tegevussuunale teadustöö kõrval. On selge, et koolituse keskmes oli, on ja jääb ikkagi üliõpilane, ent haridusasutuses (ja tegelikult igas muus asutuseski) oleks patt jätta tähelepanuta põhitegevusena mitte õppivate, vaid juba töötavate inimeste arenemis– ja täiendõppevõimalused. Personaliosakonna poolt kavandatav personalikoolitus hõlmabki ülikooli töötajate tööalaseks arendamiseks suunatud väljaõppe– ja täienduskoolitusüritusi. Ometi hakkab ülikooli poolt pakutav täienduskoolitus olema üsna selge orientatsiooniga– see on ametialane, s.t. soositakse neid koolitusvaldkondi, millest oleks otseselt kasu olgu siis tööülesannete paremaks täitmiseks, ülikoolisiseselt uuele töökohale pürgimiseks või on enesekoolitamine tingimuseks praegusel ametikohal jätkamiseks.

Võimalust osaleda koolituses võib käsitleda kui teatavat hüve, mida organisatsioon oma liikmetele pakkuda saab. Toimub ju täienduskoolitus valdavalt tööajal ning uued teadmised või oskused annavad töötajale omakorda tagatise nõutamaks rahuldavamat palka, sest töötaja väärtus organisatsiooni jaoks on peale täienduskoolitust tõusnud. Kriitiline moment tööandja jaoks seisneb siin selles, et inimese «aktsiad» ei tõuse mitte ainult süsteemi sees, vaid ka tööjõuturul üldse ning nii voolavad usinalt ülikooli soodsaid täienduskoolitusvõimalusi pruukinud töötajad ülikoolist erafirmadesse. Sellise äravoolu tagasihoidmiseks on aga võimalik töölepingusse lisada klausel, mille alusel kuuluksid tööandja kaetud koolituskulud tagasimaksmisele, kui töötaja lahkub näteks kolme aasta jooksul peale koolituse saamist.

Seni on koolitusüritustest osavõtt olnud asjahuvilistele tasuta, ent teadupärast päris «tasuta» asju enamasti ei eksisteeri, sest keegi maksab need ikkagi kinni. Kui see «keegi» on anonüümne ega puuduta isiklikku rahakotti, võib osaleja tulla kursusele mitte õppima, vaid otsima mugavat vaheldust töörutiinile. Seetõttu on praegused koolitusprojektid ilmselt ühed viimased «ilma rahata» kursused (näiteks juba üle aasta arvutuskeskuse poolt korraldatav menukas arvutikoolitus võib osalejailt (õigemini tööandjalt) hakata sisse nõudma ca 60 krooni suurust väljaminekut 10–tunnise kursuse eest)). Liiatigi on seniseid koolitajaid nördima pannud sagedased juhtumid, kus esimesel päeval ilmub kohale vaid 2/3 registreerinuist, suur hulk end hiljem kirja pannud inimestest jääb aga ukse taha. Sellegipoolest jääb ülikoolisisene koolitus töötajatele oluliselt soodsamaks kui sama oskuse omandamine mõne erafirma spetsialisti käe all. Kindlasti on koolitusvaldkondi, mille kulud katab täielikult ülikool või tasub osavõtukulud allüksus.

Asjatundlike koolitajate leidmine ei tohiks suurimaks probleemiks kujuneda, sest ülikoolis on väga paljude erialade õppejõude. Vaadates Eesti koolitusfirmade koolitajate nimekirju, võib sealt sageli leida inimesi, kelle nime taha on märgitud sõnapaar Tartu Ülikool. Tasemel läbiviijatest puudu tulla ei tohiks.

Täienduskoolituse suurim umbsõlm seisneb ehk selles, et tihti vajaksid täienduskoolitust just need, kes seda ise ei tunneta. Kui puudub osavõtuind, läheb ka parim koolitusprogramm vett vedama. Vaevalt et koolitusel koolituse enda pärast mõtet on.

Kuna ülikooli paljudes administratiivüksustes on viimasel ajal toimunud märkimisväärseid muutusi «elavjõus ja tehnikas», on peale suurt suve käivituv koolitustegevus suunatud peamiselt nende vajadustele, kuid avatud ka kõigile teistele TÜ töötajatele. Mai alguses läbiviidud koolitusvajaduse hindamise ankeedi tulemusi silmitsedes võib julgelt öelda, et puudust tuntakse praktiliselt kõigest – 71% 61–st vastanust osaleks arvutialasel koolitusel. Inglise keele või seadusandlusalase koolituse vastu tunneb võrdselt huvi 61% vastanutest. Kõike loetleda ei jõua, ent olgu siiski toodud veel mõned populaarsed võimalikud täienduskoolitusteemad: **meeskonnatöö, konfliktide lahendamine, aja planeerimine** (ehk nn. korraga seitsme erineva asjaga tegelemise oskus), **väljendusoskus, dokumentide vormistamine, läbirääkimised.** Väga kitsast ringkonda puudutavatel aladel personaliosakond vaevalt kunagi koolitust organiseerima asub, neid võimalusi tasub endiselt ise otsida.

Kuna kokkuseadmisel on sügissemestri koolituspakett ning ka üldised täienduskoolituspõhimõtted, on teretulnud igasugused ettepanekud, arvamusavaldused ning koolitussoovid, mis võiksid realiseeruda juba sügisel. Ühendust saab: **personaliosakond Jakobi 4, tel. 431 205. e–mail raivo@admin.ut.ee**

Raivo Valk

Eelmises UTs oli pikemalt lugeda personaliosakonna tööst ja suundadest. Kogu ettevalmistatud materjal ei mahtunud isegi ära, nii et täna on võimalik lugeda veel personalijuhi Raivo Valgu artiklit ja avaldada oma arvamust (SINU ARVAMUS) mitme olulise valdkonna suhtes.

Tolle ajalehenumbri tegijad ei suutnud aga viimasel hetkel ust kinni hoida trükiveakuradi külaskäigu eest. Loodetavasti luges lugeja ise õigesti, s.t. et Kaja Oksa ei ole mitte personalijuht, vaid personalijurist. Vabandame.

TÖÖSSESUHTUMINE JA PALK — SINU ARVAMUS?

Paiguti on levinud moonakamentaliteet, kus ülikooli suhtutakse kui heasse äraolemiskohta- ülikoolis palka eriti ei maksta, aga tööd ka tegema ei pea. Kui töötaja on ära, ei osata öelda, kus ta parajasti olla võiks ja millal tuleb. Mõttekas oleks töödistsipliini pisteline kontroll, kuid tööandjaid seda tegema motiveerida pole lihtne.

Lisapingeid tekitab palgainfo avalikkus (võimalus näha palganimekirju), kuna ei soovita mõista ja on problemaatiline küsida-vastata, miks kolleegile rohkem makstakse. Palgaseaduse kohaselt on palk töötaja-tööandja kokkulepe, mis ei kuulu avalikustamisele. Kuid see on siiski peamine motivatsioonitegur, mille põhjal töötajaid tunnustada või karistada. Erinev töötasu on ühtlasi töötajatele antavaks hinnanguks. Senised palga diferentseerimise alused vajaksid väärtõlgenduste ärahoidmiseks suuremat selgitamist.

Probleemiks on ka osalise tööaja või kohakaaslusega töötajate tööpanus võrreldes põhikohaga ja täisajaga töötajatega. Segadust on selleski, kui palju peab ikkagi töötama või mida tegema 0,5 kohaga õppejõud. Praegu on poole koha pidamine (laveerimisvõimalus) kasulikum kui tunnitasu alusel töötamine.

AMETIKIRJELDUSED — SINU ARVAMUS?

Ametikirjelduste puudumise tõttu on tekkinud olukordi, kus teatud töölõik jääb tegemata, sest otsesed kohustused ja õigused on täpselt määratlemata.

Ametikirjeldusi on teinekord raske koostada, sest igapäevased kohustused on muutuvad, sageli teevad ka sama ametinimetusega töötajad erinevat tööd.

1. Tuleb jõuda olukorrani, kus ametikirjeldus saaks iga töölepingu lahutamatuks osaks;

2. Teadvustada allüksuste juhtidele ja vahetutele tööandjatele ametikirjelduste vajalikkus, koostamise printsiibid, pakkuda vastavat koolitust ja nõuannet.

SINU ARVAMUS? — AMETIALANE KOOLITUS

Ametialane täienduskoolitus ei ole seni toimunud süstemaatiliselt, selle põhimõtted on sõnastamata. Seni on olnud töötaja koolitamine tema enese asi. Suunatud koolitustegevuse vastu on huvi olemas, huvi tuntakse keele-, raamatupidamisoskuste, õigusalase ning sotsiaalse kompetentsuse õppe vastu.

Praegu teevad tegeliku personalitöö suures osas ära vahetud tööandjad ja allüksuste juhid. Juhtivatele kohtadele valitakse tihti just suuremate õppejõukogemustega ning teadustöös silmapaistnud inimesi, kellel võivad aga juhtimis- ja personalitöökogemused puududa. Oluline on pakkuda juhtimisalast koolitust vahetutele tööandjatele.

1.Peale ametialase täienduskoolituspõhimõtete väljatöötamise ja tutvustamise võiks PRist kujuneda ametialase täienduskoolituse sõlmpunkt, mis vahendab vastavat teavet ning algatab ja viib koos ülikooli täienduskeskuse, arvutuskeskuse ning teaduskondadega läbi süstemaatilisi koolitusprogramme (juhtidele ja teenindajatele);

2. PR tekitab huvi täienduskoolitusprojektides osalemise vastu (koolituse pakkumine on üks motivatsioonitegureid, mis lisandub palgale);

3. Esmajärjekorras ära kasutada koolitusel ülikoolisisene potentsiaal vastava ala õppejõudude kaasamisega.

TÖÖTAJATE HINDAMINE — SINU ARVAMUS?

Vahel jääb osa töötajaid paremini tööle rakendamata ja nende potentsiaal efektiivselt kasutamata, kuna keegi temaga (töösuhtega) otseselt ei tegele. Kardetakse, et hindamisel on võimatu leida objektiivseid eksperte: väljastpoolt tegija ei oska seda teha, tööandja on aga erapooletu. Hindamise tulemused peavad olema seotud palgaga.

1. Töötaja ja vahetu tööandja diskussioon tuleb muuta tavaliseks, seda soodustada (tööülesannete maht, nende täitmine, poolte ootused jms.). See on seotud ametikirjeldustega.

2. Välja töötada mitteakadeemilise personali hindamise kriteeriumid, tutvustada, luua allüksustes positiivne häälestatus.

Ingliskeelsete humanitaar- ja sotsiaal-teaduslike tööde konkurss

Innustamaks Eesti humanitaar– ja sotsiaalteadlaste pürgimist rahvusvahelisele ideeturule pakkus kadunud akadeemik Andrus Park välja mõtte toetada edukamaid. See mõte sai teoks avatud ühiskonna veendunud pooldaja **George Sorosi** abiga, kes *Avatud Eesti Fondi* toetusel andis sellele projektile tänavu 60 000–kroonise katte.

Tööde hindamiskomisjon (J. Allik, P. Järve ja J. Ross) leidis kokku 35 mujal maailmas ilmunud ingliskeelset teaduslikku tööd või artiklite seeriat, mis vastasid konkursi tingimustele ja väärisid tunnustust. Anti välja 9 esimest preemiat (igaüks 3100 krooni):

*** Talis Bachmann** – New Yorgis ilmunud monograafia «Visuaalse maskeerimise psühhofüsioloogia: teadvustatud kogemuste peenstruktuur»;

*** Juhan Kahk** – Rootsis ilmunud teos «Parunid ja talupojad: järjekestvus ja muutused Eesti külas 1816–1994»;

*** Aksel Kirch** ja **Marika Kirch** – artiklite seeria rahvusvahelistes poliloogiaajakirjades Eesti etnilistest probleemidest:

*** Valter Lang** koos kolleegidega – Strasbourg'is ilmunud kogumik «Eesti: loodus, inimene ja kultuuripärand»;

*** Urve Lippuse** – Helsingis doktoritööna kaitstud monograafia «Lineaarne muusikaline mõtlemine»;

*** Eero Loone** – Londonis ilmunud monograafia «Nõukogude marksism ja analüütilised ajaloofilosoofiad»;

*** Juhan Tuldava** – Trieris ilmunud monograafia «Kvantitatiivse lingvistika meetodid»;

*** Peeter Vares** ja **Olga Zhurjari-Ossipova** – artiklite seeria Eesti julgeolekuga seonduvate probleemide kohta;

*** Ants Viires** koos kolleegidega – Soomes ilmunud koguteos «Igapäeva elu ja rahvus».

Lisaks jagati tunnustust ja raha (igaühele 1100 krooni) järgmistele Eesti humanitaar– ja sotsiaalteadlastele, kes on avaldanud märkimisväärseid töid rahvusvahelistes väljaannetes: **Aili Aarelaid–Tart, Sirje Ainsaar, Mare Haab, Mati Hint, Arvo Krikmann, Mikko Lagerspetz, Marju Lepajõe, Anne Lill, Helle Metslang, Anu Narusk, Toomas Niit, Ivar Petersen, Heiki Pisuke, Aleksander Pulver, Mart Rannut, Rein Ruutsoo, Ellu Saar, Vaike Sarv, Reet Sool, Tiia Tulviste, Jaak Valge, Anna Verschik, Raivo Vetik, Jüri Viikberg ja Rein Vöörmann**.

Tunnustust leidnud tööde autoritest töötab ligikaudu 60% Teaduste Akadeemia instituutides, 26% Tartu Ülikoolis ja 9% Tallinna Pedagoogikaülikoolis. Esindatud olid praktiliselt kõik sotsiaal– ja humanitaarteaduste erialad: etnoloogia, ajalugu, arheoloogia, filosoofia, politoloogia, psühholoogia, folkloristika, keele–, kirjandus–, muusika–, ajakirjandus– ja õigusteadus. Auhinnatud tööde hulk ja tase annavad tunnistust sellest, et Eesti humanitaar– ja sotsiaalteadlaste oskus pääseda rahvusvahelisele ideeturule on viimaste aastatega kasvanud.

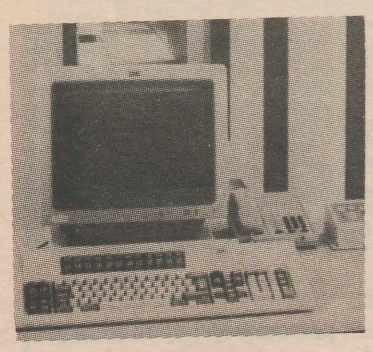

Arvutuskeskus?

Quo vadis, arvutuskeskus?

29. mail toimus arvutuskeskuses teabepäev, kus keskuse nõukogu tutvustas senise töökorralduse suuremaid muudatusi. Käesolev kirjutiste seeria on teabepäeva loomulik jätk, autorid esitavad üksikasjalikumalt keskuse töösuunad ja teadvustavad seeläbi laiemale avalikkusele nii taotlusi, probleeme kui ka koostöölootusi.

Pealkirjas esitatud küsimus on aktuaalne paljudes Euroopa ülikoolides — teadvustades infotehnoloogia rolli ülikooli igapäevases töös ei osata paraku seda tehnoloogiat igapäevase tööriistana piisavalt hästi rakendada. Seni pole ülikoolides koostatud sellist informatsioonistrateegiat, milles oleks analüüsitud lähtudes ülikooli arengusuundadest infotöötluse raskuspunkte ja selle põhjal kavandatud informatiseerimist ja investeeringuid. Reeglina on arendustöö olnud arvutuskeskuste teha. Teaduskondades ja instituutides on paralleelselt tehtud arendustöid, mis on enamasti lähtunud rohkem hetkevajadustest kui pikaajalisest arengukavast. Teadvustub vajadus ülikooli(de) informatiseerimisstrateegia järele, mille alusel senised tööviisid ja infrastruktuur tuleviku huvides ümber korraldada.

Euroopa ülikoolides võime täheldada järgmisi arengutendentse:

1. Arvutivõrgu osatähtsus kasvab igapäevatöös — ülikooli arvutivõrgu ja kohtvõrkude arendamine, võrgu kasutajate koolitamine ja võrgu infoteenuste levik on ülikooli infrastruktuuri arendamisel kõrgeima prioriteediga. Arvutivõrgu «areng» isevoolu teel on osutunud liialt kulukaks. Küsimus on eelkõige võrguvahendite sisukas ja otstarbekas kasutamises, INTERNETi spetsialistid ei toeta selle kiiresti paisuva nn. teaduse kiirtee *(information superhighway, tiedon valtatie)* vaimustust. Praegust INTERNETti nähakse pigem olevat *a crowded footpath*, püütakse teadvustada tõsiasja, et igapäevatöös ollakse tänu INTERNETi senisele arengule suurte kvalitatiivsete muutuste alguses;

2. Olulise ülesandena nähakse informaatika (pigem infotehnoloogia) täienduskoolituse sisu (igapäevase töö informatiseerimine!) ja vormi süstemaatilist arendamist, kuna infotehnoloogiavahendite kasutus areneb kiiresti ülikooli kõigis tegevusvaldkondades;

3. Töö tarkvaraga vajab selle laialdase rakendamise ja kiiresti kasvavate kulutuste tõttu süstemaatilist lähenemist. Käsikäes tarkvara pakutavate ülikoolisiseste teenuste arendamisele pööratakse suurt tähelepanu tarkvarakoolitusele;

4. Infosüsteemide osas on põhitähelepanu infosüsteemide arendamisel haldus-, majandus- ja bürootöös, nende süsteemide seostamisel arvutivõrgu vahendusel. Infosüsteeme käsitatakse eelkõige kui ülikoolitöö infotehnoloogia rakendamise töökeskkonda. Otstarbekaks peetakse hajusinfosüsteemile üleminekut, alamsüsteemide arendus- ja hooldus antakse vastava allüksuse kompetentsi;

5. Suurt tähelepanu pööratakse rakendusuuringutele infotehnoloogia otstarbekaks rakendamiseks ülikoolides: moodustumas on EUNIS *(European University Information System Organisation)*. Selle esimene kongress toimub sügisel Düsseldorfis. EUNISe tegevus hõlmab praktiliselt kõik ülikooli tegevusvaldkonnad. Aktiivne töö käib (1991. a. alates) OECD «Programme on Institutional Management in Higher Education» (IMHE) projekti «Information Technology: Issues for Higher Education Management» raames;

6. Väheneb riistvara ülikoolipoolse tehnilise teenindamise osakaal — suurenenud on arvutite töökindlus ja garantiiaeg, peetakse otstarbekaks kasutada eelkõige müüjafirmade pakutavat tehnilist hooldust;

7. Peetakse otstarbekaks loobuda infotehnoloogiavahendite liialt tsentraliseeritud kasutamisest: arvutiklasside kasutamise korraldus ja arendustööd on reeglina vastava instituudi pädevuses, reorganiseeritakse endisi arvutuskeskusi. Arvutuskeskuse uue rollina nähakse infotehnoloogiaalase töö koordineerimist (riistvara, tarkvara, infosüsteemid) ülikooli allüksuste vahel ja teatud teenuste (arvutivõrk, infoteenused, koolitus, riist- ja tarkvara muretsemine ning konsultatsioonid etc.) pakkumist allüksustele ning töötajatele.

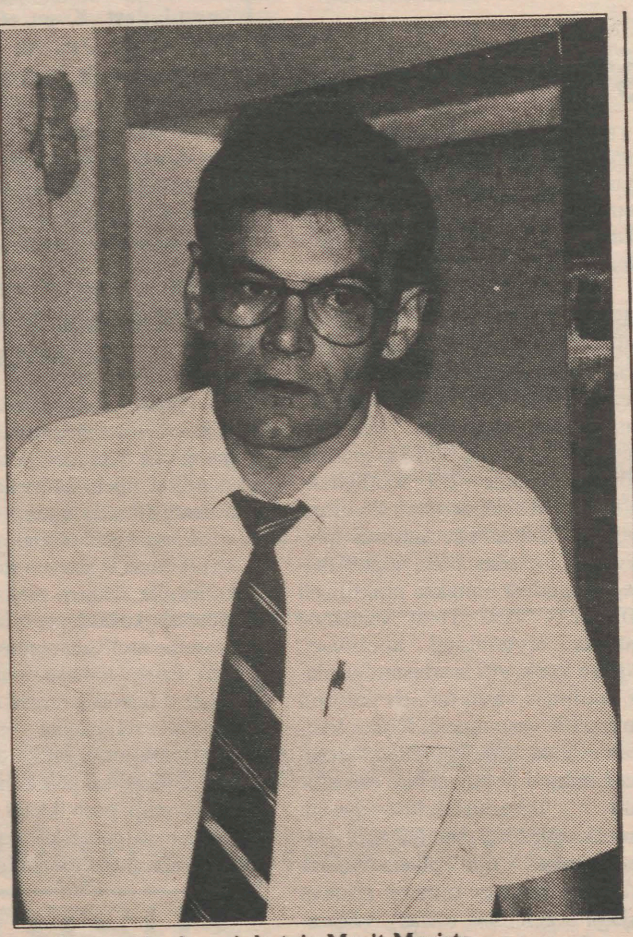

❐ Arvutikeskuse juhataja Merit Meriste.

Ülikoolis tervikuna on informatiseerimist otstarbekas vaadelda kahest aspektist:

I. aspekt: informatiseerimise valdkonnad
1. Informaatika õppimise ja õpetamise jaoks
2. Informaatika teadusuuringute jaoks
3. Haldus- ja administratiivinfosüsteemid
4. Infosüsteemid arvutivõrgus & infolevi & andmekaitse

II. aspekt: töösuunad
1. Riistvara hooldus- ja arendustööd
2. Tarkvara hooldus- ja arendustööd
3. Arvutivõrgu hooldus- ja arendustööd
4. Informaatika täienduskoolitus
5. Infosüsteemide hooldus- ja arendustööd
6. Arvutiklasside hooldus- ja arendustööd

Ülaltoodud arengutendentse ja informatiseerimise valdkondi silmas pidades esitame informatiseerimistööde korraldamise pidepunktid. Kirjutaja annab enesele täielikult aru oma seisukohtade subjektiivsusest, ometi peab otstarbekaks kujunenud seisukohad **arutamiseks** kirja panna. Loodetavasti annab see meie ülikoolis esialgse aluse informatiseerimise ja infotehnoloogia rakendamise strateegiate kujundamisele ja arendamisele.

Töökorraldus ülikoolis tervikuna

1. Informatiseerimise ja infotehnoloogia meetodite rakendamise strateegiate koostaja ning koordineerija on **ülikooli informaatikanõukogu**, kellelt lähtuvad tarvilikud ettepanekud ülikooli valitsusele.

2. Informatiseerimine ja infotehnoloogia rakendamiseks ülikooli töös vajalik arendus- ja uurimistegevus on arvutuskeskuse põhiülesanne.

3. Informatiseerimine toimub arvutuskeskuse, teaduskondade ja üleülikooliliste allüksuste koostöös tegevussuundade kaupa:

3.1. **Arvutuskeskuse pädevuses on**

a) ülikooli arvutivõrgu hooldamine ja arendamine (võrgu riist- ja tarkvara, kasutamise korraldus, *WWW*-serverid),

b) informaatika täienduskoolitus ülikooli töötajatele ja väljaspool ülikooli,

Järg 5. lk.

Tartu Ülikooli kasutamise

I. Üldsätted

1. TÜ arvutivõrgu kasutamisel tuleb juhinduda ülikooli tegutsemise eesmärkidest, milleks on TÜ seaduse järgi «teaduste edendamine ja teadusel baseeruva kõrghariduse omandamise võimaluste loomine kõigil temas viljeldavatel erialadel ning teadus-, koolitus- ja muul kultuuritegevusel põhinevate teenuste osutamine».

2. Käesolevad reeglid sätestavad arvutivõrgu kasutajate ja teenindajate õigused ning kohustused.

3. Reeglid kehtivad kõigis TÜ arvutivõrku lülitatud arvutisüsteemides.

4. Üldpõhimõtted:

- kõigile on avatud võimalus ülikooli tegevuse põhikirjaliste eesmärkidega seotud kasutuseks;
- teistele ei tohi tekitada asjatut tüli;
- tuleb austada privaatsust.

5. Kui arvutivõrgu erinevad kasutusviisid satuvad konflikti, siis lähtutakse järgnevast eelistuste kahanemise järjekorrast:

1) tunniplaanijärgne õppetöö;
2) muud ülikooli tegevuse eesmärkidega otseselt seotud tööd;
3) ülikooli tegevuse eesmärkidega kaudselt seotud tegevused;
4) muud tegevused, mis ei häiri teiste võrgukasutajate tööd.

6. Arvutite, muude arvutivõrgu alamsüsteemide ning ruumide haldajad võivad ülaltoodud põhimõtetest ja seadmete sihtotstarbest lähtuvalt kehtestada täiendavaid reegleid. Need on esmajoones:

- arvutite ja arvutiklasside kasutamise reeglid,
- kohtvõrkude kasutamise reeglid,
- ruumide kasutamise kord,
- reeglid üksikute arvutivõrgu teenuste kasutamiseks.

7. Arvutivõrgu teenindajateks on serverarvutite süsteemiadministraatorid ja arvutivõrgu administraatorid.

II. Teenindajate kohustused

1. Teenindajad tagavad arvutivõrgu ja arvutisüsteemide normaalse funktsioneerimise.

2. Kasutajatele tehakse kättesaadavaks arvutisüsteemide ja olulisemate võrguteenuste (*e-mail, www, gopher, news, ftp* jmt.) kasutamise juhised.

3. Teenindajad on kohustatud saladuses pidama andmeid, mis nad on saanud seoses oma töökohustuste täitmisega ja mille kohta neil puudub nende andmete omaniku luba seda edasi anda, v.a. juhud, mil seadus kohustab info teatavaks tegema.

4. Teenindajad on kohustatud jälgima oma hoolduses olevate süsteemide töökorras olekut ja turvalisust. Hälvete avastamisel tuleb nendest võimaluse korral kasutajatele teada anda.

III. Teenindajate õigused

1. Teenindajatel on oma kohustuste täitmiseks õigus ajutiselt piirata arvutisüsteemide ja võrgu kasutamist.

2. Arvutisüsteemi või -võrgu häireolukorra kiireks selgitamiseks on teenindajal õigus lugeda kasutajate faile. Niimoodi saadav info ei kuulu levitamisele (II.3).

IV. Kasutajate õigused

1. Kasutusõiguse saanud isikuil on õigus kasutada arvutivõrku igal ajal, kui see ei ole vastuolus muude kehtivate reeglitega.

2. Arvutivõrgu töö ja teenuste parema korraldamise ettepanekuid võtavad vastu arvutuskeskuse arvutivõrgu ja riistvara peaspetsialistid.

3. Kui kasutajal on teenindajate suhtes pretensioone, siis saab ta need esitada arvutuskeskuse juhatajale.

❐ Otto Teller.

Mis on mis?

arvutivõrgu reeglid

V. Kasutajate kohustused

1. Kasutaja on kohustatud kaasa aitama arvutisüsteemide turvalisuse tagamisele. Selleks peab ta:
- hoidma saladuses kasutamisõigusi tagavaid paroole;
- mitte lubama teistel isikutel kasutada oma kasutajatunnust;
- tagama, et kõrvalistel isikutel poleks võimalik kirjutada tema kataloogidesse ja failidesse.

2. Kasutajad ei tohi varjata oma pärisnime.

3. Kasutajad on kohustatud järgima teenindajate poolt kehtestatud piiranguid, s.h. jälgima, et nad ei ületaks nendele eraldatud kettakvoote.

VI. Kasutajate piirangud

1. Keelatud on teiste kasutajate segamine nii otseselt kui ka kaudselt (näiteks ressursside tahtliku raiskamisena).

2. Arvutivõrku ja tasuta saadud kasutajatunnust ei tohi kasutada tulu saamise eesmärgil, v.a. ülikooli ja tema asutuste põhikirjaliseks tegevuseks. Ülikooli arvutite maksuliseks kasutamiseks sõlmitakse eraldi leping.

3. Arvutivõrku ühendatud arvutites on keelatud hoida ja ülikooli arvutivõrgus levitada illegaalselt omandatud tarkvara.

4. Arvutivõrgu kasutamisel on keelatud selline tegevus, mis häirib süsteemide kasutust nende haldaja poolt määratud otstarbel või põhjustab arvutivõrgu häireid.

5. Mitmekasutajasüsteemides peab kasutaja hoidma oma püsifaile oma kodukataloogis või selle alamkataloogides. Seansi ajal on lubatud failide ajutine hoidmine süsteemi ajutiste failide kataloogis. Failide mujale paigutamiseks tuleb eraldi kokku leppida süsteemi hooldajaga.

6. Keelatud on arvutivõrkude ja operatsioonisüsteemide turvaaukude kasutamine täiendavate juurdepääsuõiguste ja privileegide saamiseks.

VII. Väärkasutuse tagajärjed

1. Kahtluse tekkimisel arvutivõrgu ja arvutisüsteemide kasutamise reeglite rikkumisel võtab vastava süsteemi hooldaja kontakti kasutajaga ja selgitab välja, millega on tegemist. Kui kasutajaga ei õnnestu kontakti võtta, on süsteemi hooldajal õigus peatada kasutamisõigus kuni asjaolude selgitamiseni kasutaja poolt.

2. Kui osutub, et rikkumine toimus süsteemi(de) mitteküllaldase tundmise tõttu, siis annab süsteemi hooldaja juhtnööre edasise tegevuse jätkamiseks.

3. Tahtlikul või korduval reeglite rikkumisel võidakse kasutajale anda hoiatus, kehtestada täiendavaid kasutusega seotud piiranguid või tähtajaline kasutuskeeld.

4. Hoiatusi annab ja täiendavaid kasutuspiiranguid kehtestab arvutuskeskuse vastava ala peaspetsialist või (juhul kui rikkumine piirdub mõne konkreetse allüksusega) allüksuse poolt määratud vastutav isik. Tähtajalise kasutuskeelu määrab arvutuskeskuse juhataja. Kasutuskeeldu rakendatakse juhul, kui on tegemist korduva või raskeid tagajärgi põhjustava tahtliku rikkumisega.

5. Arvutuskeskuse juhatajal, peaspetsialistidel või allüksuste vastutavatel isikutel on vältimatu vajaduse korral õigus takistada või piirata süsteemi kasutamist väärkasutuse uurimise ajaks.

6. Reeglite rikkumises kahtlustataval on õigus esitada omapoolne selgitus.

7. Juhul kui väärkasutus on ulatuslik, põhjustab olulist kahju või on tegu kuriteo kahtlusega, võib Tartu Ülikool esitada kohtule hagi kahju sissenõudmiseks süüdlaselt või politseile taotluse asja uurimiseks.

Koostanud:

OTTO TELLER, riistvara peaspetsialist,
VILJO SOO, arvutivõrgu peaspetsialist

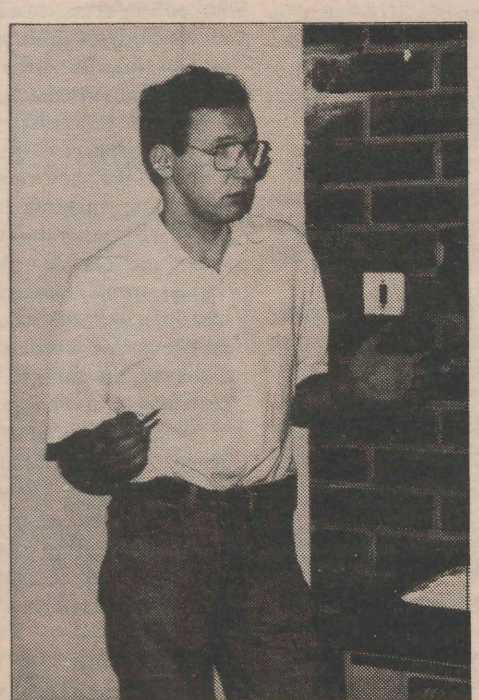

❐ Viljo Soo.

Quo vadis, arvutuskeskus?

Algus 4. lk.

c) riist- ja tarkvara hooldamine ja arendamine koos teiste allüksustega,

d) arvutiklasside tehniline hooldus ja arendustööde koordineerimine,

e) teenused nimetatud valdkondades,

f) infotehnoloogia rakendusuuringud.

3.2. Teaduskondade pädevuses (loomulikult koos arvutuskeskusega) on otstarbekas korraldada hooldus- ja arendustööd kahes esimeses põhisuunas «Informaatika õppimise ja õpetuse jaoks» ning «Informaatika teadusuuringute jaoks».

3.3. Teaduskondade, instituutide ja üleülikoolilise allüksuste ning arvutuskeskuse ühiseks töösuunaks on infotehnoloogia meetodite ja vahendite rakendamine igapäevases töös (haldus- ja majandusinfosüsteemi ja bürootarkvara, arvutivõrk).

4. Ülikooli infosüsteemi arendamise aluseks on praegune majandusinfosüsteem, sellega koostöös ja (majandus)infosüsteemi peaspetsialisti koordineerimisel on otstarbekas välja arendada ülikooli haldusinfosüsteemi teised osad (üliõpilaste infosüsteem, admininfosüsteem). Infosüsteemide hooldus- ja arendustööd on otstarbekas korraldada nende põhikasutajateks olevates allüksustes teadus- ja arendusosakonna suunamisel (infosüsteemide peaspetsialisti eestvedamisel).

5. Raamatukogu infosüsteemi arendamine on raamatukogu vastava osakonna ülesandeks.

6. Tsentraalsetest vahenditest finantseerida informaatikanõukogu ettepanekute kohaselt arvutivõrgu arendamisest, infosüsteemide arendamisest, litsentsiga tarkvarale üleminekut ning suuremaid riist- ja tarkvara hankeid. Võtta teaduskondade eelarvete koostamisel arvesse nende halduses olevate arvutiklasside hooldus- ja arendustööde vajadus.

Informatiseerimistööde korraldus

1. Riistvara hooldus- ja arendustööd
- arvutuskeskus, teaduskonnad (kohtvõrgud, arvutiklassid)

2. Tarkvara hooldus- ja arendustööd
- arvutuskeskus, teaduskonnad (kohtvõrgud, arvutiklassid)

3. Arvutivõrgu hooldus- ja arendustööd
- arvutuskeskus

4. Informaatika täienduskoolitus
- arvutuskeskus

5. Infosüsteemide hooldus- ja arendustööd
- koordineerimine: teadus- ja arendusosakond, arvutuskeskus
- majandusinfosüsteem: teadus- ja arendusosakond
- admininfosüsteem: teadus- ja arendusosakond
- üliõpilaste infosüsteem: õppeosakond ja teaduskond
- raamatukogu infosüsteem: raamatukogu andmetöötluse osakond

6. Arvutiklasside hooldus- ja arendustööd
- arvutuskeskus: tehniline hooldus, arendustööde koordineerimine
- teaduskonnad: kasutamine, arendustööd

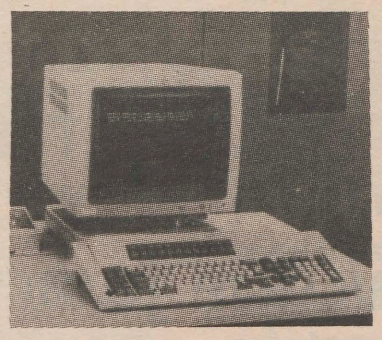

Ümberkorraldused praeguses töös

1. Vastavalt töösuundadele on tööle rakendatud suundade peaspetsialistid ja moodustatud arvutuskeskuse nõukogu järgmises koosseisus:

Merik Meriste – juhataja,
Otto Teller – riistvara peaspetsialist
Viljo Soo – arvutivõrgu peaspetsialist,
Anne Villems – arvutiklasside arendustööde peaspetsialist,
Jüri Tapfer – arvutiklasside tehnilise hoolduse peaspetsialist,
Maret Meriste – informaatika täienduskoolituse peaspetsialist.

Tarkvara peaspetsialisti otsime ja loodame rakendada sügisest alates.

2. Tartu Ülikool on astunud EUNIS *(European University Information Systems Organisation)* liikmeks alates maist 1995, ülikooli esindajaks on Merik Meriste.

3. Infosüsteemi arendustööd on informaatikanõukogu soovitusel antud majandusinfosüsteemi peaspetsialisti **Tiit Eenma** (teadus- ja arendusosakond) pädevusse, seades eesmärgiks välja arendada infosüsteemide põhikomponendid:
- majandusinfosüsteem,
- admininfosüsteem,
- üliõpilaste infosüsteem.

Nimetatud alamsüsteemide kasutamise peab informaatikanõukogu otstarbekaks anda täielikult vastava allüksuse pädevusse (majandusinfosüsteem majandusmajja, üliõpilaste infosüsteem õppeosakonda ja dekanaatidesse, etc.).

Informaatikanõukogu on aktsepteerinud järgmised arvutuskeskuse ettepanekud:

4. Arvutiklassid anda teaduskondade/ instituutide haldusse, pakkudes keskuse poolt tehnilise hooldamise teenuse ja arendustööde koordineerimise. (Arvutiklasside töö korraldamiseks vajaliku ettepaneku ülikooli valitsusele koostavad informaatikanõukogu ülesandel Anne Villems ja Jüri Tapfer koos teaduskondadega).

5. Liivi 207 paiknev arvutiklass anda arvutuskeskuse käsutusse täienduskoolituse ja ülikooli töötajate individuaalse enesetäienduse tarbeks.

6. Viia täienduskoolitus tasuliseks (ülikooli töötajatele omahinnaga), saavutades sellega otstarbekama korralduse ja kattes sel viisil koolituskulud.

7. Alustada eeltöid täienduskoolituse korraldamiseks väljaspool ülikooli, pakkudes koolitusteenust firmadele ja üksikisikutele alates selle aasta sügisest. Koolituse tulu rakendada ülikooli informatiseerimise tarbeks.

8. Edukamaks tööks on otstarbekas kujundada teaduskondade ja allüksuste (või nende rühmade) informaatikaspetsialistide nn. **tugiisikute võrk**. Tugiisik on ühelt poolt oma teaduskonna/allüksuse informaatikaspetsialist (konsultant igapäevases töös, arendustööde eestvedaja), teiselt poolt informaatikanõukogu ja arvutuskeskuse kontaktisik («käepikendus»).

MERIK MERISTE,
arvutuskeskuse juhataja

Arvutuskeskuse kontakttelefonid:

Merik Meriste (juhataja)	**432 034**
	435 385
Viljo Soo (arvutivõrk)	**435 228**
Otto Teller (riistvara)	**435 438**
Maret Meriste (täienduskoolitus)	**435 368**
Anne Villems (arvutiklasside arendus)	**435 416**
Jüri Tapfer (arvutite hooldus)	**435 368**
Andres Jaeger (WWW serverid)	**435 428**
Arvutiklass (J. Liivi 2–207)	**435 259**

Arvutuskeskus? Arvutuskeskus?

Arvutite ja arvutiklasside hooldusest

Ülikooli arvutipark on üpris kirju. Kõrvuti kaasaegsete 486 ja *Pentiumidega* on kasutusel iga liiki abide korras saadud päris primitiivsed arvutid, lisaks viis nn. Kanada arvutite klassi, mis teeb kokku üle paarisaja arvuti. Nende remont ja korrashoid on tõsine probleem. Arvutifirmad sellega ei tegele, mistõttu on see omaniku mure. Arvutuskeskuse insenerid on seda tööd jõudu ja võimalust mööda teinud ja teevad ka edaspidi. Originaaldetaile püütakse asendada meil kättesaadavatega või kombineeritakse mitmest logust üks töötav arvuti.

Järjest rohkem tööd lisavad ka 386-arvutid, eriti arvutiklassides kasutatavad. Eletroonikadetailidega on isegi lihtsam hakkama saada kui mehhaaniliste sõlmedega. Kui ikka printer enam ei liigu või liialt logiseb, siis on tema koht utiilis.

Hoopis lihtsam on viimastel aastatel ostetud garantiialuste arvutitega. Omanikul tarvitseb vaid helistada müügifirma telefonil. Muret on aga just nende klassidega, kus kasutusintensiivsus on suur ja kasutajad ise väga erineva karakteriga. Vigade kuhjumise vältimiseks oleme müügifirmalt saanud reservmonitore jms., et vead operatiivselt likvideerida, eriti kui firma asub Tallinnas.

Taoliste tehnilist laadi küsimustega tuleb arvutiomanikul nii või teisiti kokku puutuda. Arvutuskeskus on oma jõududega püüdnud neid lahendada. Praegu võib oma muredega pöörduda arvutuskeskuse **tel. 435 315.**

Kõrvuti arvutite ja abiseadmete töökõlblikkusega pole vähetähtsad ka töökoha, eriti arvutiklassi olmetingimused: valgustus, ventilatsioon, kliima, elektriinstallatsioon, mööbel jms.

Enamik arvutiklasse paiknebki endistes loengu- ja klassiruumides ning nendes puuduvad konditsioneerid, ventilatsiooniseadmed; või kui ka midagi on suudetud paigaldada, siis ei vasta need nõuetele. Siin saab arvutuskeskus aidata nõuannete ja infoga.

Sama olukord on uute arvutiklasside ehitamisega. Käsil on arvutiklasside projekteerimine arvutuskeskuse hoone suurde arvutisaali. Esialgu on ruumi paarile klassile, edaspidi, kui suured arvutid oma koha loovutavad, saab veel sama arvu klasse lisada.

Projekteerijatega on jõutud üksmeelele kasutada mobiilseid vaheseina mooduleid. Neid on otstarbekas kasutada ka teiste suurte ruumide väiksemateks tegemisel (mitte ainult arvutiklasside korral). Uutes klassiruumides lahendatakse ka olmetingimused, mööbli ost ja samuti ka uute arvutite muretsemine.

Kevadest saadik on ülikool saanud õiguse infotehnoloogiavahendite riigihanke konkurssside korraldamiseks. Käsil on hankekonkurss uude klassi 10 kaasaegse 486-arvuti ostmiseks.

Siinkohal tähelepanuks kõigile, kes plaanitsevad 486 ostu: soodne on lülitada ennast siia konkurssi, et saada arvuti märksa odavamalt. Samamoodi toimus arvutiost ka möödunud aastal, siis korraldas konkursi Eesti Informaatika Fond.

Täpsemat infot arvutite konfiguratsiooni ja konkursis osalemise kohta, samuti arvutiklassside tehnikaprobleemidest saab allakirjutanult tel. **435 368** ja **431 040.**

Teretulnud on kõik ettepanekud ja nõuanded edaspidise koostöö kohta.

JÜRI TAPFER,
arvutiklasside tehnilise hoolduse peaspetsialist

❐ **Arvutikeskuse kauaaegse juhatajana on Jüri Tapfer käinud läbi ülikooli arvutiajaloo.**

Informaatika täienduskoolituse arengusuunad

❐ **Maret Meristelt on saanud arvutiõpetust paljud ülikooli töötajad.**

Kui mõni aasta tagasi hakkas ülikooli allüksustes personaalarvutite hulk järsult suurenema, tuli inimestele anda kõige hädavajalikumad arvutiga suhtlemisoskused. Kui poolteist aastat tagasi oma tööd alustasime, oligi tähtsaim ülesanne aidata «tulekahju kustutamise korras» inimesed arvutite juurde ja tutvustada neid erinevate võimalustega, mida arvutid pakuvad neile, kel puudub vajadus ja huvi süveneda programmeerimise saladustesse. Tõenäoliselt ei ole siinkohal vale öelda, et tegelesime nn. teise kirjaoskuse õpetamisega. Kui tõmmata paralleele esimese ja nn. teise kirjaoskuse vahel, siis kindlasti meenuvad paljudele kirjandi kirjutamise raskused, ükskõik kui head kirjaoskajad me ka polnud. Nüüd hakkame meiegi jõudma seisu, kus kirjaoskus on omandatud ja tuleb mõelda, kuidas omandatud oskuse abil «kirjandit kirjutada».

Arvutikasutuse ehk informaatika koolituse ühe suunana näemegi edaspidi just seda tüüpi kursuste pakkumist, kus tähelepanu on suunatud tööülesannete lahendamisele juba õpitud tarkvarapakettide abil. See tähendab, et teatud mõttes pretendeerime arvutikasutuse kultuuri arendamisele. Loomulikult jätkame ka kirjaoskuse õpetamist, kuna neid, kes algusest alustavad, leidub veel pikaks ajaks. Üheks väga tähtsaks suunaks on kujunemas arvutivõrgu kasutamise koolitus. Viimased kogemused näitavad, et sellest kujuneb pikaks ajaks väga lai tööpõld ja kui seni oleme korraldanud vaid *Interneti* kasutamise kursusi ja seigelnud ülemaailmses võrgus, siis edaspidi tutvume võimalustega kasutada arvutivõrku ka ülikoolisisese töö korraldamisel.

Erinevalt eelpool räägitud õpetusest, mis koosneb ennekõike lühikursustest, on meil kavas sügisel alustada ühte pikemaajalist õppetsüklit, mille eesmärgiks on nn. **tugiisikute koolitus** allüksustele. Selle eesmärk on asjast huvitatud allüksustest suunatud (vabatahtlikele) inimestele sügavamate arvutialaste teadmiste andmine, mis tagab arvutitega seonduvate lihtsamate probleemide sujuvama lahenemise. Ideaalis võiksid neist inimestest kujuneda ka kontaktisikud arvutuskeskuse ja vastava allüksuse vahel. Õpetus koosneb erinevatest moodulitest, mis võimaldab osalejail valida just sellist õpetust, nagu ta oma olemasolevate teadmiste põhjal arvab vaja minevat. Ühe tsükli moodulid jaotuvad ühe õppeaasta peale. Tsükli eduka läbimise korral saavad osalejad ka vastava tunnistuse.

* * *

Uuest õppeaastast muutub ka meie töö tehniline korraldus. Peatun siinjuures neljal peamisel muutusel:

● lisaks regulaarselt toimivatele kursustele, mis kuulutatakse välja iga semestri alguses, võib iga allüksus (või mitu allüksust üheskoos) **tellida** neile vajaliku sisu ja mahuga **kursuse,** kui saadakse kokku terve õppegrupp (10 inimest);

● **kehtestatakse kursusetasu (~60 EEK/10h).** Selles hinnas sisaldub üksnes lektori tunnitasu ja õppematerjali paljundamise hind. Osalemistasu peaks maksma osaleja allüksus, kui allüksus on huvitatud selle inimese koolitamisest. Kui allüksuse seisukohalt selle inimese koolitamine ei ole vajalik, siis on ülikooli töötajail võimalik sellel kursusel osaleda juhul, kui ta maksab ise;

● **kursustel osalejate hulka arvatakse ka kraadiõppes olevad inimesed.** Seni oli osalejate hulk piiratud üksnes ülikooli töötajatega, nüüd anname selle võimaluse ka magistrantidele ja doktorantidele. Viimaste jaoks ei tähenda see siiski punktiõpet, vaid pakume üksnes võimaluse kiiresti omandada teatud oskusi;

● **sügisest alustame informaatikakoolituse läbiviimist väljaspool ülikooli.** Tahame seda pakkuda nii riigiettevõtetele ja -asutustele kui ka eraettevõtetele. See on tulunduslik ettevõtmine, millelt saadav tulu suunatakse ülikooli informatiseerimisele;

● **sügisest jääb seni koolituses osalenuile juba tuttavaks saanud arvutuskeskuse arvutiklass 207 tervenisti meie käsutusse.** Ilmselt ei toimu seal õppetöö siiski iga päev varahommikust hilisõhtuni, mistõttu ülikooli töötajaile jääb võimalus kasutada arvuteid iseseisvaks tööks. Seega saavad arvuti kasutamise võimaluse ka need allüksused, kus korralikke arvuteid veel ei ole. Samuti saavad siia tulla töötama need, kes vajaksid töö käigus abi.

Nagu ikka, põhjustavad igasugused ümberkorraldused erinevaid emotsioone. Usun, et nii juhtus ka nüüd, kui seda artiklit lugesite. Tahan siiski loota, et meie koostöö jätkub sügisest vähemalt niisama sujuvasti, kui see on seni toimunud.

MARET MERISTE,
informaatika täienduskoolituse peaspetsialist

Arvutuskeskus? Arvutuskeskus?

Arvutid õppetöös

Olles kokku puutunud paljude õppejõudude raskustega leida õppetööks sobivat arvutiklassi, olin nagu enamik õppejõude, kellega olen sel teemal vestelnud, veendunud, et olukord on halb, kui mitte öelda lausa katastroofiline. Hiljuti olin aga sunnitud USA kolleegile pikema diskussiooni ärahoidmiseks saatma meie olemasolevate klasside loetelu. Nimelt oli talle ühe seal külas oleva meie õppejõu nutulaul nii südamesse läinud, et ta 8-bitiseid arvuteid (kui palju on ülikoolis neid õppejõude, kes veel selliseid mäletavad?) meile saatmiseks kokku korjama asus. Nimekiri, mille Tartu Ülikooli olemasolevatest arvutiklassidest kokku sain, tuli üsna muljet avaldav:

— 2 klassi tööjaamu (ATI, geograafiaosakond),
— 1 klass *Pentium*-arvuteid (euroteaduskond),
— 1 klass multimeedia *Macintoshe* (euroteaduskond),
— 1 klass multimeedia 486 (eripedagoogika osakond),
— 4 klassi *Interneti*s olevaid 486 (ATI, AK, füüsikaosakond, ajakirjandusosakond),
— 1 klass *Interneti*s olevaid 386 (ATI),
— 7 klassi 286 arvuteid (ATI, füüsikaosakond, majandusteaduskond, raamatukogu),
— 3 terminaaliklassi (AK jm.).

(Klassiks on loetud vähemalt nelja arvutiga ruum, kus tehakse ka tunniplaanijärgset õppetööd, terminaaliklassides regulaarset õppetööd ei toimu).

Vastusena annetati korjatud 8-bitised arvutid kohalikule heategevusorganisatsioonile ja teatati meile, et meie olukord on parem, kui nii mõneski ennast USA 10 parima ülikooli hulka lugevas kõrgkoolis, loomulikult üliõpilaste hulka arvestades. Siin saaks muidugi kõvasti vaielda, sest on ju meil ka isiklikke arvuteid omavate üliõpilaste suhtarv tublisti madalam, aga öelda, et meil arvutiklasse samahästi kui pole, oleks küll patt.

Kui siit nimekirjast on mingi klass puudu jäänud, siis on see selle olukorra süü, kus ülikoolis pikka aega ei olnud inimest, kellel oleks pidanud olema ülevaade arvutiklassidest ja kes oleks teinud ettepanekuid ülikooli sellealase arendustegevuse (mis seni küll enam lihtsalt areng kui teadlik arendustegevus on olnud) suunamiseks. Arvutuskeskuse teabepäeval levitati teaduskondade ja osakondade esindajate seas ankeeti, mille põhjal saab juba natuke täpsema ülevaate kokku panna. Sel nädalal saavad ka AK teabepäeval esindamata osakonnad oma ankeedid kätte ja varsti pärast nende tagasisaamist on oodata täpsemat ülevaadet. Vahest aitab see ülevaade vähendada õppejõudude arvu, kes käivad tuttavate käest infot hankimas, et kas keegi teaks juhatada kahe-kolme praktikumi jaoks kusagilt selliste ja selliste parameetritega sobivat klassi.

Üldine suund peaks olema sellele, et teaduskond/osakond, kel õppetöös suuremas mahus arvuteid vaja kasutada, ka vastavat arvutiklassi omaks. Selline ei ole mitte plaan, vaid tänane tegelikkus (vt. eeltoodud arvutiklasside loetelu, kus sulgudes on klassi omanik). Arvutiteaduse instituudile jääb arvutikasutuse algõpetuse tegemiseks mingi hulk klasse, kus ka need osakonnad/teaduskonnad, kel oma klasse veel pole, omale võimalusel arvutiklasside aega leiavad (vähemalt enamik soovijaid on siiani kuidagi ära mahtunud). Loodetavasti ei ütle ka teised klassiomanikud naabrite aitamisest mõõdukas mahus ära.

Ülikool on leidnud oma üldvahenditest viimasel kahel aastal raha ühe klassi ostmiseks. Enamik siin mainitud klassidest on hangitud mingi abi-, arendus- vms. programmi raames. On teada, et ka sel aastal peaks näiteks TEMPUSe raames meie klasside arv täiendust saama. Kuna põhifinantseerimisest tulev 1 klass aastas ei kata isegi klasside vananemise koefitsienti, on lootus olukorra radikaalseks paranemiseks ikkagi osakondade/teaduskondade initsiatiivil. Olukorda peaks parandama ka planeeritav suurtehing Sun'i firmaga, mis veel sel aastal peaks materialiseeruma kolmes Sun-tööjaamade klassis. Nende arvelt peaks olukord personaalarvutitega natuke lahedamaks minema. Kui kõigil arvuteid piisavalt, pole võib-olla ka AK koordineerivat rolli enam vaja. Ehk jõuame vahest mõne aja pärast isegi niikaugele, et igal õppejõul ja õppuril on oma isiklik arvuti, mida igas auditooriumis jm. ruumis ka võrku lülitada saab.

Seni aga maadleme järgmiste tõsiste probleemidega:

1. Vananenud klasside suur osakaal — loetelus eelviimase punktina mainitud seitse 286-protsessoril baseeruvatest arvutitest moodustatud klassidest on enamik veel ka ilma kõvakettata, nii et vähegi tänapäevase tarkvara kasutamine ei tule neil kõne allagi. Niisiis on keskkoolist tulnuil, kus rohkem kui pooltel koolidel on vähemalt paar kaasaegset *Windows*'iga töötavat arvutit, ja keda siin vananenud tehnikal arvutitele tutvustama hakatakse, alust arvata, et ülikool on üks kole ajast mahajäänud asutus. Võimalus need arvutid vähem vananenud ja *Windows*'ikõlbliku 386 vastu välja vahetada, sai ülikooli riistvaraga tegelevatelt inimestelt hävitavalt lüüa — kui juba vahetada, siis tõeliselt kaasaegse tehnika vastu. Seega seisame väljavaate ees, et ka 1995. aasta sügisel hakkame osale algajatele ilma kõvaketta ja *Windows*'ita arvutisuhtlust õpetama, mis selle asja kuidagi lootusetuks teevad.

2. Tarkvara — ülikool on paar aastat oma üldkasutatavat tarkvara legaliseerinud ja arvutiklassidesse üldkasutatavaid pakette muretsenud. Seda jätkatakse ka sel aastal. Oma aine õpetamiseks vajamineva eritarkvara peaks muretsema ikka õpetav osakond/teaduskond.

3. Arvutivõrku lülitumine. On käibel ütelus: arvuti, mis pole võrgus, pole tänapäeval enam arvuti. Selles on omajagu tõtt ja see maksab ka arvutiklasside kohta. Igas klassis peaks olema lokaalvõrk, kust ka Internetti pääseb. Selline klass aga vajab süsteemiadministraatorit ning nende koolitamise ja paikapanemisega on vaja veel hulk tööd ja vaeva näha.

4. Üliõpilaste juurdepääs arvutitele. Oleks loomulik, et iga soovi avaldav üliõpilane pääseb ka arvuti juurde. Enamikule tähendab see õigust külastada õppetöövälisel ajal arvutiklasse. Arvutiklasse oleme suutelised lahti hoidma kella 20-ni, eriti kiiretel aegadel (semestri lõpud) kella 22-ni. Väljaspool seda aega oleks mõeldav juurdepääs terminaalidele, mis praegu takerdub aga mõne üliõpilase tahtmatuse taha aru saada, et arvutiklass pole baar/intrituba/jne. Kannatavad muidugi teised.

Praegu oleme olukorras, kus arvutit töövahendina kasutavate ainete loetelu kardetavalt/loodetavalt lähiaastatel hüppeliselt pikeneb. Mõistliku materiaalse baasi saame luua ainult ühiste jõupingutustega. Selleks kõigile head koostööd soovides

ANNE VILLEMS,
arvutiklasside
arendustööde peaspetsialist

Ülikooli elektroonilisest informatsioonisüsteemist

Teatavasti põhineb kõnealune informatsioonisüsteem ülemaailmses arvutivõrgus *Internet* töötaval hüpertekstisüsteemil *World Wide Web (WWW)*. Nimetatud süsteemis säilitatakse kogu andmestik nn. hüpertekstidena, see tähendab, et tekstid esitatakse keeles HTML (= *HyperText Markup Language*). See annab aga informatsiooni esitlemiseks ja kasutamiseks uued võimalused. Nii näiteks saab antud teksti viidata mistahes kohal teisele terviktekstile või tema mingile osale, vajaduse korral seda kohe ka lugeda ning naasta hiljem algtekstile; informatsioonile on võimalik lisada pildid, diagrammid, kaardid, plaanid ja muud illustreerivad materjalid ning isegi muusika. Eespool nimetasin vaid mõned selle süsteemi võimalused.

Seoses ülikooli arvutuskeskuse reorganiseerimisega lülitati varem teabetalituse tegevussfääri kuulunud ülikooli elektroonilise informatsioonisüsteemi (lühidalt *WWW*–süsteemi) hooldamine ja edasiarendamine nüüd arvutuskeskuse arvutivõrgu töörühma ülesannete hulka.

Kuigi ümberkorraldused praegu alles käivad, tahaks juba nüüd pöörduda allüksuste poole palvega teatada, millist praktilises töös vajalikku üleülikoolilist (püsi)informatsiooni peaks ülikooli *WWW*–süsteem lisaks olemasolevale veel sisaldama. Ilmselt oleks aeg mõtlema hakata ka sellele, kuidas kõnealuse süsteemi võimalusi allüksustes paremini kasutada. Tulevikus võiks ju näiteks igal allüksusel olla üleülikoolilises *WWW*–süsteemis oma alamsüsteem, mille toimetamine (informatsiooni valimine, kujundamine jms.) jääks juba vastava allüksuse kompetentsi.

Edaspidise töökorralduse huvides oleks meeldiv, kui allüksustes leiduks asjasthuvitatuid, kellega koostööd teha. Arvutuskeskuse täienduskoolituse töörühma vahendusel on kavas vastavasisulised õppused ja seminarid.

Kontaktisikud ja aadressid:
Mare Jaeger, e–mail: mjaeger@madli.ut.ee
Andres Jaeger, e–mail: ajaeger@madli.ut.ee
TÜ arvutuskeskus, J. Liivi 2, ruum 314, tel 435 428
Andres Jaeger

Ülikooli arvutivõrk

Üleülikoolilist arvutivõrku, mis on osake ülemaailmsest võrgust *INTERNET*, on arendatud juba paar aastat. Algul toimus areng rohkem entusiasmi najal ja isevoolu teed. Võrku said kasutada ainult need, kellel oli küllalt palju teadmisi alatasa kerkivatest tehnilistest probleemidest. Arvutuskeskuse arvutivõrgu töörühm näeb oma tegutsemise eesmärgina arvutivõrgu muutmist kasutajasõbralikumaks, aga ka korrastatumaks. Vaatame põgusalt üle selle saavutamise peamised töösuunad.

1. Võrguteenuste kättesaadavuse tagamine ja teenuste arendamine.

Paljudele on arvutivõrk saanud igapäevaseks töövahendiks. Samas on küllaltki palju neid, kellel pole selle kasutamine veel võimalik. AK näeb ühe oma ülesandena võrgu kättesaadavuse laiendamist. Esmane on tagada võimalikult paljudele **arvutiposti** *(e–mail)* kasutamise võimalus. Tahame sisse seada ühtse arvutiposti aadresside süsteemi kujul **Eesnimi.Perekonnanimi@ut.ee.** Üsna palju korralduslikku tööd on ka toetuse tagamisel võimaldamaks arvutipostiga saata ja vastu võtta suvalisel kujul andmed, sealhulgas eestikeelseid tekste.

Infolevi korraldamiseks ülikoolis ja ka väljapoole peame ülal ***mailingliste***, **uudiste süsteemi** ja hüpertekstisüsteemi **WWW.** Enamvähem praeguses mahus püüame jätkata **ftp–arhiivi** pidamist, spetsialiseerides edaspidi selle sisu ülikooli vajadustele. Üldotstarbeline tarkvara ja info peaksid sealt edaspidi minema EENeti arvutitesse. Koostöös EENetiga püüame rakendada otsimissüsteemi, millega saab kiiresti kätte juhatada vajaliku info asukoha, vältida sama info mitmekordset pumpamist üle kitsaste välisliinide ja mitmes arhiivis hoidmist.

Kuigi arvutivõrk on koht, kuhu kulub väga palju ressursse, võib selle kaudu ka mõningaid vahendeid kokku hoida. Üheks näiteks on **võrguprinterid**. Ei ole ju mõtet igal allüksusel osta küllalt kallist laserprinterit, kui selle kasutamissagedus on väike. Tunduvalt odavam on hankida mitme lähestikku asuva allüksuse jaoks üks ühine printer, mida saab läbi arvutivõrgu ühiselt kasutada. Tuleb vaid kokku leppida, kuidas katta printimise kulud. Arvutuskeskus saab siin lisaks nõuannetele ja abile printeri võrku lülitamisel aidata vajaliku arvestussüsteemi ülesseadmisega ja neis majades, kuhu ulatub ülikooli arvutivõrk, ka arvepidamisega. Mõningane kogemus selles vallas on juba olemas. Koostöös allüksustega püüame asju korraldada nii, et kõigis majades oleks vähemalt üks selline printer, mida saaks vastava tasu eest kasutada kõik ülikooli liikmed, kellel selleks vajadus tekib. Sarnastel põhimõtetel kavatseme üles seada ka **telefaxi** kasutamise teenuse.

Ülikooli arvutivõrgus on juba küllalt palju suure kasutajate hulgaga arvuteid. Tihti on ühel kasutajal juurdepääs mitmele arvutile. Ülikooli muutlikes oludes nõuab nende korrashoid märkimisväärseid jõupingutusi süsteemide administreerimisel. Olukord muutub veelgi keerukamaks, kui võrku on lülitatud tööjaamad, millele on samuti vaja tagada paljude kasutajate juurdepääs. Hädast aitab välja ühtne infosüsteem, mis sisaldab kõigi kasutajate infot ja on kättesaadav kõigile süsteemi lülitatud arvutitele. Selline infosüsteem, mis on rakendatud AK ja arvutiteaduse instituudi arvutites, võimaldab ühiselt kasutada ka erinevate arvutite ressursse.

Arvutivõrgu teenuste osutamiseks on avutuskeskuse halduses hetkel kaks *Sun*–arvutit (**INTERNETi** nimedega *kadri.ut.ee* ja *madli.ut.ee*), mis teevad ära põhilise töö. Sellel aastal on lisandumas veel mõned *Sun*–serverid koos mitmekümne tööjaamaga. Esialgu on veel käigus ka suurarvutid IBM ja VAX *(raud.ut.ee* ja *vask.ut.ee)*. Kuigi nende arvutite kaudu on põhimõtteliselt võimalik osutada mitmeid teenuseid ja nad on küllalt head rehkendajad, läheb nende ülalpidamine üha kulukamaks juba ainuüksi elektrikulu tõttu. Suuri kulutusi nõuaks nende arvutite tarkvara tänapäevasel tasemel hoidmine. Lisaks võtavad nad enda alla hulk ruumi, mida saab paremini ära kasutada. Tunduvalt otstarbekam on üle minna tänapäevaste, peamiselt *Unix*–süsteemis töötavatele arvutitele. Sellise suuna oleme me ka valinud.

Kõigi nimetatud valdkondade töö koordineerimisega ja *Unix*–arvutite töö tagamisega tegeleb arvutuskeskuses **võrgu peaadministraator:**

Toomas Soome, e–mail: Toomas.Soome@ut.ee
J. Liivi 2, ruum 313,
tel. 435 428.

Mitmes allüksuses on üles seatud või seadmisel oma kohtvõrk *(Novell, Windows NT* vmt.). Selliste kohtvõrkude integreerimine üleülikoolilisse võrku nõuab head koostööd. Arvutuskeskus ei ole võimeline kõiki kohtvõrke oma haldamise alla võtma. Eeldame siiski, et võrgu muretsenud allüksused leiavad ka inimese, kes korraldab selle igapäevast tööd. Küll aga oleme valmis pakkuma nõuandeid ja abi kohtvõrkude arendamisel ja probleemide lahendamisel.

2. Kasutamiskorra kehtestamine ja tagamine.

Uueks õppeaastaks tahame saada täpsemat ülevaadet meie halduses olevate arvutite kasutajatest. Selleks tuleb kõigil kasutusõiguse soovijail täita ja esitada vastav **taotlus–ankeet**. Niipea, kui ankeedid on trükitud, anname sellest teada ja kasutajad võivad end registreerima tulla. Praegused kasutajatunnused kehtivad kuni uue õppeaasta alguseni.

Kasutajate registreerimise ja kasutusõiguste andmisega tegeleb **arvutuskeskuse dispetšer**

Liivi Urm, e–mail: Liivi.Urm@madli.ut.ee
J. Liivi 2, ruum 102,
tel. 435 138.

Arvutivõrgu kasutamise korrastamiseks on koostatud **«Tartu Ülikooli arvutivõrgu kasutamise reeglid».** Need leiate siitsamast lehest. Reeglid kehtivad kogu ülikooli arvutivõrgus.

3. Kasutajatoetus.

Üks olulisemaid töösuundi, millega AK on seni lubamatult vähe tegelnud, on arvutikasutajate abistamine. Tahame jõuda niikaugele, et võrgukasutuse osas oleksid kättesaadavad vähemalt sissejuhatavad eestikeelsed **juhendid**, mille najal saaks tööd alustada ka algaja arvutikasutaja. Samuti on oluline arvutivõrgu kasutamise **kursuste** regulaarne korraldamine. Muutub ju see valdkond nii kiiresti, et ajaga kaasas käimiseks tuleb pidevalt juurde õppida.

Lisaks sellisele süstemaatilisele tööle tahame olla abiks ka nõustamisega, kui mingil allüksusel on lahendada suuremaid arvutivõrgu kasutamise probleeme ja operatiivabi andmisega igapäevaselt kerkivate küsimuste lahendamisel. Operatiivabi andmiseks seame AKs sisse nn. **arvutiabi punkti**, mis võtab vastu kõik allüksuste arvutialased küsimused, puudutagu need siis kas riistvara, tarkvara, arvutivõrku, klasside töökorraldust või täienduskoolitust, registreerib need pöördumised ja annab lahendamiseks vastavatele spetsialistidele.

Omaette töösuund on **avaliku elektroonilise infosüsteemi** arendamine (vt. siinses lehes A. Jaeger «Ülikooli elektroonilisest infosüsteemist»).

Viljo Soo,
arvutivõrgu peaspetsialist
e–mail: Viljo.Soo@ut.ee

Tartu Arenduskeskuse konverentsimaja

Tartu Arenduskeskusel on pikaajaline konverentside organiseerimise ja koolitusprogrammide ning täiendõppe läbiviimise kogemus. Arenduskeskuse Konverentsimajas on võimalik korraldada konverentse kuni 60 osavõtjaga. Lisaks suurele auditooriumile on kaks väiksemat seminariruumi, kus on võimalik pidada seminare, *workshop*'pe, arutelusid jne.

Maja on varustatud kaasaegse audio–visuaalse tehnikaga, mis võimaldab videomaterjalide demonstreerimist ja samuti väiksemate gruppide videotreeninguid. Kasutada saab ka grafoprojektorit ja paljundusmasinat.

Konverentsimajas on osavõtjate toitlustamisvõimalus, korraga saab rootsi lauaga toitlustada 30 ning tavalistes tingimustes 16 inimest. Külastajatele pakub lõõgastumisvõimalust mugav 5–kohaline soome saun. Konverentsimajas on ka külalistetoad (korraga on võimalik majutada 18 külalist).

Majutushinnad varieeruvad 300st 700 kroonini.

Tartu Ülikoolile ja teistele pikaajalistele koostööpartneritele kehtivad soodushinnad nii ruumide üürimisel kui ka majutamisel. Näiteks saali üürimine üle 4 tunni on 1700 krooni, ööbimine kahekohalises toas ühele inimesele maksab 200 krooni.

Kogu maja rentimine üheks ööpäevaks maksab 8000 krooni.

Tartu Arenduskeskusel on mitmeid koostööpartnereid Tartu linnas, kellega koos on võimalik majutada ka konverentsist osavõtjaid ja vajadusel organiseerida täiendav toitlustamine väljaspool konverentsimaja.

Arenduskeskuse Konverentsimaja personal valdab inglise keelt ja tagab kõigile külalistele meeldiva teeninduse. Konverentsimaja asub Tartus, Tähtveres.

Tartu Arenduskeskus
Vanemise 21
Tartu EE2400
Tel/fax (27) 430 567
Tel. (27) 421 190

Tartu Arenduskeskuse konverentsimaja
Tartu EE2400
Vikerkaare 40
Tel. 421 190; 421 192

LÕPU-AKTUSED

Usuteaduskond	**E 19. juunil**	**kl. 12**
Bioloogia–geograafiateaduskond	**E 19. juunil**	**kl. 15**
Õigusteaduskond	**T 20. juunil**	**kl. 12**
Kehakultuuriteaduskond	**T 20. juunil**	**kl. 15**
Füüsika–keemiateaduskond	**K 21. juunil**	**kl. 11**
Matemaatikateaduskond	**K 21. juunil**	**kl. 14**
Majandusteaduskond	**N 22. juunil**	**kl. 12**
Filosoofiateaduskond	**N 22. juunil**	**kl. 15**
Sotsiaalteaduskond	**N 22. juunil**	**kl. 15**
Arstiteaduskond	**T 27. juunil**	**kl. 12**

Spordikeskus teatab

«Üliõpilasmeistrid kergejõustikus»

Maikuu viimasel nädalal peeti TÜ staadionil Eesti üliõpilasmeistrivõistlused kergejõustikus. Kahepäevasel võistlusel oli kavas 25 ala.

Esimese päeva nn. kõigile kättesaadavatest aladest oli naistele kui ka meestele võrdselt 8 ala. Esikolmikusse jõudsid TÜ sportlased 22, EPMÜ üliõpilased 11, EPÜ omad 7, TTÜ esindajad 4 ja Eesti Riigikaitse Akadeemia kadetid 3 korral. Meistritiitleid said TÜ ja EPÜ võrdselt 6, EPMÜ 2, TTÜ ja ERA 1. Kui TÜ meesvõistlejaid võitsid 5 ala kaheksast, siis naisüliõpilastele jäi ainult üks esikoht TPÜ ja EPMÜ 2 esikoha vastu.

Teisel päeval olid kavas tehniliselt keerukamad alad: tõkkejooksud, teivas– ja kolmikhüpe, kettaheide, 800 m jooks. Selleks ajaks oli enamik tallinlastest juba tagasi sõitnud, jäid vaid kindla peale üritajad. Nüüd sai TÜ veel 7 esikohta TTÜ ühe vastu.

Konkurentsi ergutas asjaolu, et Eesti Kergejõustikuliidu poolt kehtestatud pronksmärgi normi ületamise puhul premeeris Akadeemiline Spordiliit iga ala kolme edukamat treeningulaagriga. Kahjuks ei saanud sellega hakkama kõikide alade võitjadki. Kolm normitäitjat tuli naiste odaviskes, meeste 100 m jooksus ja kõrgushüppes.

TÜ edukaimateks osutusid: kolmekordne võitja **Tiit Mauer** (matem. mag.) 400 m–49.9; 800 m–1.59,7; 400 m tõkkejooks–55,2; kahekordne võitja **Ramon Kaju** (KKT IV) kõrgus–2,13; ketas–45.20; **Andrus Hämelane** (KKT IV) 100 m–10,9; **Andris Sprivul** (geograafia III) 1500 m–4.05,6; **Peeter Nigol** (KKT mag.) kaugus–6.79; **Jevgeni Tanaga** (arsti IV) kolmik–14.08.

Lisaks neile premeerituile tulid üliõpilasmeistriks TÜ esindajaist veel **Merle Kivimets** (KKT II) 100 m–13,3; **Kristiina Heroodes** (ajaloo II) 800 m–2.30,8; **Heli Põder** (KKT III) ketas–34.56; **Margus Pedaste** (bioloogia I) 110 m tõkkej.–16,3.

«Orienteerumises võidukas TTÜ»

Tallinna Tehnikaülikooli korraldusel peeti Kembal Eesti üliõpilaste võistlused orienteerumises. Nii naiste kui ka meeste suundorienteerumises (vastavalt 5 km ja 10 KP ning 7,8 km ja 13 KP) läks TTÜle naiste klassis kolmikvõit ja meeste osas isegi viis esimest kohta. Tartu Ülikooli esindajaist oli Priit Karon (KKT I) kuues ja Priit Roodes (KKT II) kaheksas. Naiste distantsil TÜ esindajad puudusid. Üliõpilaste MM–võistlustel ja maailma karikavõistlustel osalenud Tartu Ülikooli üliõpilased olid tegevad kas õppetööga (?) või võistlesid samal ajal Soomes sealsete spordiklubide eest, sest sealt tulevad sissetulekud, mis aitavad treenida ja ka õpinguid jätkata. Mis teha, kui meie üliõpilaste «leivaisad» on teisel pool Soome lahte.

INFO!

Magistritööde kaitsmisi

12. juunil kl. 10 kaitseb bioloogia–geograafiateaduskonna nõukogus Vanemuise 46 aud. 301 **Teet Velling** magistriväitekirja «Characterization of three different monoclonal antibodies produced against cultured human fetal myogenic cells» MSc kraadi saamiseks üldzooloogia erialal.

Tiit Teder kaitseb samas kl. 12 magistriväitekirja «Genitaalide varieerumist piiravatest teguritest viiel perekonna *Pimpla* liigil (*Hymenoptera, Ichneumoniadae*)» MSc kraadi saamiseks loomaökoloogia erialal.

Alo Vanatoa kaitseb magistriväitekirja «Hapnikuvõla tasumisest suure jahumardika *(Tenebrio molitor* L) valmikutel» MSc kraadi saamiseks loomaökoloogia erialal samas kl. 14.

Heiki Berg kaitseb magistriväitekirja «Etnilised vähemused Eestis. Poliitgeograafiline uurimus» MSc kraadi saamiseks inimgeograafia erialal 15. juunil kl. 11 Vanemuise 46 aud. 246.

Erki Tammiksaar kaitseb magistriväitekirja «Geograafia õpetamisest Tartu Ülikoolis aastatel 1802–1918» MSc kraadi saamiseks loodusgeograafia erialal 15. juunil kl. 10 Vanemuise 46 aud. 327.

***

14. juunil kl. 15 kaitsevad nõukogu saalis magistritöid:

*** Andres Valkna** «Roti hipokampuse adenülaaditsüklaasi regulatsioon neuropeptiid galaniini ja tema analoogidega», juhendajad dots. E. Karelson ja prof. M. Zilmer, oponent prof. J. Harro;

*** Eve–Irene Lepist** «Naatriumalginaadi geelistumise mehhanism ja pressimisjõu toime raviaine vabanemisele kõvadest želantiinkapslitest», juhendaja prof. P. Veski, oponent dots. R.–A. Kiivet;

*** Ade Kallas** «Faktor VIII preparaatide KRYO–AHG ja KOATE–HP *in vivo* regeneratsioon hemofiilia haigetel», juhendajad prof. H. Everaus ja prof. T. Hinrikus, oponent prof. P. Veski.

***

Keemia alal kaitsevad magistritöid Jakobi 2, aud. 320:

15. juunil kl. 9. 15 **Ivo Leito** «Mõnede NH– ja NOH–hapete happesuse uurimine». Juhendajad prof. I. Koppel ja teadur V. Pihl. Oponent dots. P. Burk;

Priit Alumaa «Metallokomplekside püsivuskonstantside ioonkromatograafiline ja potentsiomeetriline määramine». Juhendaja J. Pentšuk. Oponent dots. P. Burk;

Tiit Jürimäe «Viielüliliste hetero– ja metallotsüklite oligomeeride kvantkeemiline analüüs». Juhendaja prof. M. Karelson. Oponent dots. P. Burk;

Urmas Johanson «Redoksomadustega polümeeride elektrokeemiliste omaduste uurimine». Juhendaja prof. J. Tamm. Oponent keem. kand. A. Allik;

Jaak Arold «Vesiniku katoodse eraldumise seaduspärasused monokristalsel niklil». Juhendaja prof. J. Tamm. Oponent keem. kand. T. Silk;

Ülle Piibar «Raskemetallide elektrokeemiline määramine ning metallide ja polümeersete ligandide vaheliste kompleksimoodustumisreaktsioonide uurimine». Juhendaja dots. H. Keis. Oponent prof. T. Tenno;

16. juunil kl. 9. 15 **Aldo Oras** «Maomürgi toksiin MT4: primaarne struktuur ja spetsiifilisus muskariinse retseptori alatüüpide suhtes». Juhendajad prof. J Järv ja dots. E. Karelson. Oponent dots. A. Rinken;

Gerda Raidaru «Muskariinse atsetüülkoliini retseptori solubiliseerimine erinevate digitoniini preparaatidega ja solubliseeritud retseptori moolkaalu määramine». Juhendajad prof. J. Järv ja dr. A. Rinken. Oponent dots. T. Ilomets;

Mart Loog «Proteiini kinaas A spetsiifilisusest reaktsioonis peptiidsubstraatide ja valkudega». Juhendaja prof. J. Järv. Oponent dots. E. Karelson;

Kl. 13. 15 **Toonika Rinken** «Glükoositundliku biosensori konstrueerimine ja uurimine». Juhendajad prof. T. Tenno ja prof. J. Järv. Oponent prof. P. Palumaa;

Säde Viirlaid «2,13– ja 3,13–oktadekadienüülatsetaatide isomeeride süntees». Juhendaja dots. U. Mäeorg. Oponent dots. T. Ilomets;

Vello Pällin «Jotalaamhappe tootmise laboratoorse tenoloogilise reglemendi väljatöötamine». Oponent dots. H. Timotheus.

***

15. juunil kl. 9 kaitsevad Tähe 4 aud. 217 füüsikaosakonna nõukogus väitekirja magistrikraadi (MSc) saamiseks füüsika alal:

Aarne Kasikov «Kahekihiline mittehomogeensus aurustatud optilises kihis (MgF2 näitel)», oponendid f.–m. k. Ilmar Rammo ja f.–m. k. Lembit Sossi;

Kristjan Leiger «Effect of Hydrostatic Pressure on the High–Resolution Optical Spectra of Impurity Molecules in Solids», oponendid f.–m. dr. Arvi Freiberg ja f.–m. k. Artur Suisalu;

Toomas Plank «Elektronegatiivsete lisandgaaside mõju koroonastriimerite kordussagedusele atmosfääriõhus», oponendid: f.–m. k. Jaan Salm ja f.–m. k. Kalju Eerme;

Toomas Reimann «Kaheksanda klassi õpilaste füüsikaalased eelteadmised ja nende vastavus õpiku autorite ootustele», oponendid f.–m. k. Henn Voolaid ja ped. kand. Larissa Vassiltšenko;

Marko Kaasik «Air Pollution Dispersion and Deposition Modelling in Local and Regional Scales», oponendid tehn. kand. Lui Pikkov ja dr. Knut Erik Grønskei;

Anu Reinart «Päikesekiirgus järvevee omaduste iseloomustajana», oponendid biol. k. Peeter Nõges ja f.–m. k. Uno Veismann;

Helle Kaasik «Kolme neutriino maksimaalne segunemine ja päikeseneutriinod», oponendid f.–m. k. Jüri Lembra ja f.–m. k. Ilmar Ots;

Veikko Saar «A 140 Mpc Scale Built in the Universe», oponendid f.–m. k. Jaan Pelt ja f.–m. k. Mihkel jõeveer.

***

Spordibioloogia instituudi teadur **Karin Alev** kaitseb magistritööd «Kehalise aktiivsuse mõju müosiini raskete ahelate isovormide kompositsioonile ja müosiini raskete ahelate uuenemisele» 16. juunil kl. 10. 15 Jakobi 5 aud. 302. Oponeerivad: prof. biol. dr. A.–M. Viru ja prof. biol. dr. P. Kõrge.

***

19. juunil kl. 10. 15 kaitseb matemaatikateaduskonnas J. Liivi 2, aud. 104 **Anneli Soom** magistridissertatsiooni «Kvalitatiivsete tunnuste vahelise seose visualiseerimine». Juhendaja dots. L.–M. Tooding, oponendid prof. E.–M. Tiit ja prof. K. Pärna.

19. juunil kl. 11. 45 kaitseb samas **Indrek Sander** magistridissertatsiooni «Infosüsteemide loomine Klient/Server keskkonnas». Juhendaja K. Ääremaa, oponendid prof. J. Kiho ja prof. T. Tepandi (TTÜ).

20. juunil kl. 10. 15 kaitseb Vanemuise 46 aud. 136 **Ernst Tungel** magistrdissertatsiooni «Plastsete sfääriliste koorikute analüüs ja optimiseerimine». Juhendaja J. Lellep, oponendid dots. J. Majak ja dots. H. Hein.

20. juunil kl. 11. 45 kaitseb samas **Lilla Dovner** magistridissertatsiooni «Poolparalleelsed ajasarnased pinnad ruumis $_kE^n$». Juhendaja Ü. Lumiste, oponendid on dots. A. Parring ja vanemteadur V. Abramov

20. juunil kl. 13. 30 kaitseb samas **Terje Hõim** magistridissertatsiooni «Mõõdu järgi kiirusega koonduvus ja summeeruvus». Juhendaja H. Türnpu, oponendid on prof. T. Leiger ja dots. M. Tõnnov.

***

20. juunil kl.14 kaitseb psühholoogiaosakonnas (Tiigi 78, aud. 336) **Anu Realo** magistriväitekirja «Individualism–collektivism and self–consciousness in relation to the five–faktor model of personality traits» (Individualismi–kollektivismi ja eneseteadvuse seos «Suure Viisiku» isiksuse mudeliga). Oponent: psühholoogiamagister Mait Raava.

***

27. juunil kl. 14 kaitseb keeltemaja aud. 212 inglise keele alal magistriväitekirja «Functional Analysis of Written Text» magistrant **Paul Elberg**. Juhendaja dots. Heino Liiv. Oponendid prof. Krista Vogelberg ja lektor Mihhail Lotman.

***

Kirjastamisteenus!

A/S Atlex kirjastab käsikirju kiiresti ja soodsaimate hindadega Tartus. Info tel. 473 642, 25/249 368.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 7552. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 24–25
(1799–1800)
REEDE,
16. JUUNI 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

Universitas Tartuensis

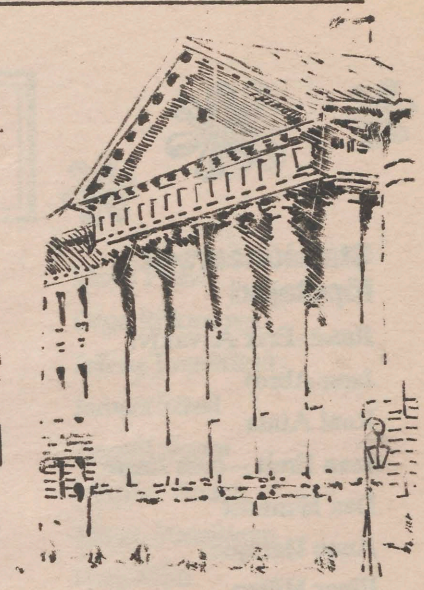

PALJU ÕNNE LÕPETAJAD

Usuteaduskond

Vallo Ehasalu – *cum laude*
Alar Helstein – *cum laude*
Roomet Jakapi
Kerstin Kask
Argo Kuslap
Taavi Laanepere
Juhan Lüüs
Tatjana Peetersoo
Urmas Petti – *cum laude*
Liina Raudvassar
Rein Schihalejev
Allar Taruste
Erik Uus – *cum laude*
Tea Vassiljeva – *cum laude*

Bioloogia-geograafiateaduskond

Botaanika ja ökoloogia eriala:
Ants Aader
Liina Eek
Ülle Hanson – *cum laude*
Pille Kangur
Riina Koidumaa
Marika Kose
Signe Kuntsel
Moonika Laud
Merle Mägi
Asko Noormets
Ivika Ostonen
Helina Otsnik
Eve Popp
Marek Sammul
Irja Saar
Ave Suija
Kadri Tali
Eve Truu
Anneli Zirkel
Maarja Öpik

Biokeemia ja biofüüsika:
Rain Lehtme
Leino Pank
Maret Vaher

Biotehnoloogia ja biomeditsiin:
Madis Kurvet
Andres Männik
Raivo Trummal
Marko Piirsoo – *cum laude*

Molekulaarbioloogia ja geneetika:
Ülo Maiväli
Arvo Narits

Mikrobioloogia:
Andres Tover

Inimgeograafia:
Kristiina Jors
Kadi Jürimäe
Kadri Kalmus
Kristel Kiis
Andrias Kuld
Kairi Metsa
Andres Piirsalu
Epp Remmelg
Priidu Ristkok
Andres Rõigas
Kadi Sikk
Tanel Tabur
Vahur Vares
Urmas Vessin

Loodusgeograafia ja maastikuökoloogia:
Ain Kull
Kadri Teetlok
Kalle Tihemets
Riinu Värk

Geoinformaatika ja kartograafia:
Külli Kaljus

Geoloogia:
Toomas Ever
Andres Marandi
Jüri Raud
Tiia Rodi
Maili Semidor
Kristian Teiter
Jana Vilbo

Zooloogia:
Helvi Kaaviste
Kaisa–Helena Luht
Merje Põlma
Raivo Rahumets
Eve Sankovski
Enn Silla
Alar Suija
Kadri Taal

Hüdrobioloogia:
Peeter Kangur
Kaie Kibuspuu
Ene Küüner
Aveli Pedastik
Karin Poola
Siiri Põldma
Arno Põllumäe
Andra Rannaste
Marek Vahula
Priit Zingel

❐ **6. juunil andis rektor 1994/95. õppeaasta üliõpilaste teadustööde vabariikliku konkursi võitjaile kätte kultuuri- ja haridusministeeriumi tänukirjad ning preemiad. Aune Allikas ja Kristel Karu pälvisid sotsiaalteaduste alal uurimuse «Ajalooteadvus: üldist teooriat ja empiirilisi andmeid Baltimaadest» (juhendaja prof. Peeter Tulviste) eest ministeeriumi tänukirja ja I preemia.**

EDUARD SAKI fotod

Õigusteaduskond

Statsionaarselt lõpetajad

Ilmar–Erik Aavakivi
Jane Abroi
Raul Ainla
Jaan Erelt – *cum laude*
Dea Hannust
Aune Harujõe
Einar Hillep
Kaire Hänilene
Kai Härmand
Marti Hääl – eksternina
Marianne Jukk
Uve Jürgens – eksternina
Marko Kaevando
Margit Kajak
Signe Kask
Kristjan Kenapea
Kilvar Kessler
Robert Kimmel
Jürgen Kirsis
Ainar Koik
Pille Kustala
Peeter Kutman
Kristin Kuusk
Jaak Kütt
Kristi Land
Anu Lehtpuu
Ele Lepik
Maili Lokk
Heiki Loot
Helina Luksepp
Ülar Maapalu
Mari Männiko
Sirle Niklus
Jaanus Ots
Piret Paukštys
Lauri Paulus
Liina Pohlak – *cum laude*
Maris Puskar
Kristjan Rahu
Rita Raidmaa
Peep Rajavere
Erik Ringmaa
Toomas Saaver
Aro Siinmaa
Krista Soa
Ilmar Straus – *cum laude*
Andres Suik
Marge Taru
Toomas Taube
Martin Teder
Talis Toompere
Leo Tõnetalo
Harry Vaher
Anu Vahtra – eksternina
Kadri Väling
Indrek Västrik
Hedi Wahtramäe

Kaugõpe

Kairi Aasamets
Vivian Agu – eksternina
Rain Eisler
Svetlana Gorbatšova
Illar Hallaste
Helen Hiiemäe
Anneli Hinto
Marika Jaanson
Maret Juur
Raine Kaljulaid
Irina Kamõšan
Inna Kirsipuu
Rauno Kuber
Alar Kukk
Kersti Kulla
Tõnis Kõiv
Karin Kõressaar
Kersti Kägi
Argo Küünemä
Silvar Laanemäe
Katrin Laaniste
Kalju Leppik
Ilona Litvinova
Jürgo Loo
Elina Madal
Anna Maikallo
Uno Maitus
Ifret Mamedgusseinov
Aivar Mesikäpp
Mia Mogilnikova
Valentina Muhhamadejeva
Dilaila Nahkur
Lea Ojasoo
Larissa Ote
Anne Palmiste
Marju Persidskaja
Sergei Politšev
Igor Prigoda
Maarika Pähklemäe
Leili Ruus
Kaja Suur
Jaroslav Šebaršin
Anneli Tanum
Paavo Turkin
Monika Uibo
Margus Veskimäe
Anne Vissak
Tamara Vologzanina
Aivar Vähi

Kehakultuuriteaduskond

Doris Aljaste
Aleksandr Bunjašin
Julia Dubovitskaja
Ingrid Hamer
Tatjana Iljina
Ija Ivanova
Valdo Järvekülg
Virge Kabrits
Kalev Karu
Tiina Kivisalu
Katrin Koit
Kalle Kollin
Ivika Koppel
Piret Krutob
Rein Kullamaa
Klaarika Kuslap
Katrin Kõre
Lilian Laul
Kairis Leinus – *cum laude*
Elviira Lidmets
Arvi Lopman
Triinu Lukin
Mariann Matlep
Ivo Merioja
Janek Metsva
Georgi Orlov
Madis Paluoja
Pille Parbus
Ilona Pavlova
Jelena Polkopa
Toomas Proovel
Toomas Pähklamägi
Peep Päll
Ere Raudsepp
Kuno Rooba
Margit Rüütli
Hele Saareoks
Natalja Semjonova
Aire Simson
Marika Sults
Anu Säärits
Nora Zorina
Mihhail Zotov
Karin Tammik – *cum laude*
Veikko Tanni
Ruth Vaar
Andres Veermäe
Raino Verliin
Dmitri Vinogradov
Aleksei Vjaizinen – *cum laude*
Natalja Voss

Füüsika–keemiateaduskond

Füüsika eriala

Jelena Antipova
Eiko Keeman
Kai Kivi
Rainer Kivimaa
Aira Lõhmus – *cum laude*
Rünno Lõhmus
Aarne Männik
Ülle Murula
Paul Ney
Urmo Parm
Vahur Pohlasalu
Alar Puss
Kaido Reivelt
Andrus Riim
Peeter Saarelaid
Leo Saks – *cum laude*
Ergo Sei
Andre Sääsk
Ene Taalmann
Indrek Tammemägi

Keemia eriala

Urmas Buhvestov
Elo Eriste
Jarek Epner
Monika Jürgenson
Ivar Koppel
Rein Kupri
Riho Kurg – *cum laude*
Peeter Laumann
Triinu Maasikas
Tõnu Maasikas
Urmas Muinasmaa – *cum laude*
Erik Mõlder
Ivi Peiker
Janek Peterson
Andrus Raudsalu
Marit Roos
Külliki Saar – *cum laude*
Klarika Siegel – *cum laude*
Veikko Taal
Ingrid Tavits
Erik Teinemaa
Reet Tungel

Matemaatikateaduskond

Matemaatika eriala

Zanna Arganova
Igor Feklin
Jelena Filonenko
Hanno Hussar
Maria Jakovtšenko
Hannes Jukk
Agnes Kook
Jelena Kornilova
Paavo Kuuseok
Valdis Laan
Leino Laks
Jelena Lavrova
Niina Malkova
Janne Männik
Margit Muldma
Jelena Naumova
Meelike Pandis
Kaia Rammulus
Ene Raudsaar
Marek Schapel
Julia Sergejenko
Julia Sergijenko
Oksana Šinalskaja
Zanna Sodikova
Toomas Susi
Natalja Solonevitš
Margus Sõmer
Ernst Tungel
Natalja Tšekarda
Cristine Uibokand

Informaatika eriala

Igor Bossenko
Andres Järviste
Andres Jatsa
Ahti Kelder
Helger Lipmaa
Indrek Pinsel
Indrek Sander
Raul Tammesoo
Ando Tull
Siim Uibokand
Ene Vatsa

Matemaatilise statistika eriala

Inge Hiielaan
Jaano Inno
Tanel Kaart
Kadri Kõiv
Kaido Korela
Kati Korm
Kadri Meister
Jana Ossipova
Matti Pruul
Olga Rõkunova
Jelena Rozenfeld
Jaanus Sibul
Anneli Soom
Merike Terask
Maria Vassiljeva
Eret Võsa

Magistratuuri matemaatilise statistika eriala

Rain Oks

ARSTITEADUSKONNA DEKAAN PROF. ANTS PEETSALU VALITI PÕHJA-AMEERIKA SEEDETRAKTI KIRURGIA SELTSI LIIKMEKS

Mais külastas arstiteaduskonna dekaan prof. Ants Peetsalu Ameerika ja Kanada kolleege. San Diegos võttis ta osa Põhja-Ameerika Seedetrakti Kirurgia Seltsi (SSAT) 36. aastakoosolekust. Eelmisel aastal valiti ta seltsi tegevliikmeks, traditsiooniline vastuvõtutseremoonia toimus nüüd.

Ettepaneku saata oma dokumendid SSATi liikmeks valimiseks tegi eestlasest kirurg Andrus Voitk Torontost. Soovitajateks pidi olema kolm tegevliiget, kelleks olid kolleegid Ameerikast ja Kanadast. Prof. Ants Peetsalu kandidatuur võeti vastu esimesel katsel. Valimise puhul arvestatakse kandidaadi panust seedetrakti kirurgias, akadeemilist taset, teadustööde sisu ja arvukust. Aastakoosolekul muudeti põhikirja, mis teeb edaspidi liikmeks saamise lihtsamaks ja kiiremaks. Prof. Ants Peetsalu kirjutab vastuvõtmisest ja külaskäikudest järgnevalt ise.

LIIKMEKS VASTUVÕTT

Tseremoonia oli lihtne. Seltsi president, maailmanimega seedetrakti kirurg Lawrence Way kutsus uued liikmed tähestiku järjekorras ette ning lausus neile soovitused ja õnnitles. Tunnistus saadetakse postiga. Taoline tseremoonia oli viimane, aastane ootusaeg ja tseremoonia jäävad ära. Edaspidi saab liikmeks kohe pärast komisjoni otsust.

Arvan, et minu valimine sellise kõrgetasemelise seltsi liikmeks on küllalt suur tunnustus Tartu Ülikooli Kirurgiakliinikule ja arstiteaduskonnale, aga ka kogu ülikoolile, seda enam, et kõrge rahvusvahelise maine ja seni piiratud liikmeskonnaga seltsis on viis liiget Rootsist, kaks Taanist ja ei ühtegi Soomest.

Vastuvõtutseremoonia ajal toimus ka teaduslik sessioon seedetrakti kirurgia aktuaalsetest probleemidest. Iga SSATi liige saab pidevalt erialast ajakirja. See saabub kirurgiakliinikusse ja on kättesaadav medinfo keskuses.

MONTREALIS

külastasin kuulsat McGilli Ülikooli arstiteaduskonda ja kirurgiakliinikut.

Kliiniku tööpäevad olid pikad, sain sealt väga kasulikke kogemusi. Eriti sügava mulje jätsid residentide programmid. Võtsin osa mitmest residentide seminarist, kus nägin, kui suuri teadmiste ja praktiliste kogemuste nõudeid neile esitatakse. Töökoormus on suur, nõuded kasvavad pidevalt, kuid lõpptulemuseks on hea laiade teadmiste ja küllaldaste kogemustega kirurg.

Montrealis esinesin kahe loenguga kuulsa patoloogi William Osleri nimelises auditooriumis. Kuulajaskond oli arvukas: kirurgid, gastroenteroloogid, residendid, üliõpilased. Pärast teist loengut tänati ja nagu seal kombeks, kingiti külalislektorile McGilli Ülikooli lips. Ettekantud seedetrakti kirurgia materjal pakkus kuulajatele huvi ning mul soovitati saata see Kanada teadusajakirjadele.

Kanada ühe omapärana märkasin suurt spordihuvi, eriti muidugi jäähoki vastu. Montreali Kirurgiakliiniku juhataja prof. D. Mulder oli omal ajal noorte hulgas väljapaistev jäähokimängija ja kuna ka mina olen olnud selle spordialaga seotud, siis külastasime Montreali kuulsat foorumit ning olin üks 12 000st jäähokivõistluse jälgijast. Mälestuseks kingiti mulle praegu kuulsaima väravavahi Patric Roy autogrammiga jäähokikepp.

TORONTO

nädala veetsin põhiliselt Toronto Ülikooli arstiteaduskonnas ja selle kirurgiakliinikus. Kuna Toronto ja meie ülikooli vahel on sõlmitud koostööleping, siis oli palju kohtumisi dekaani Arnie Abermanniga, õppe- ja teadusprodekaanidega, kliiniku juhataja ja teistega. Minu kohtumisi ja arutelusid aitas korraldada üldkirurgia osakonna juhataja dr. Ülo Ambus, kes on ka korduvalt Eestis käinud ning aidanud palju kaasa Toronto ja Eesti arstide koostööle.

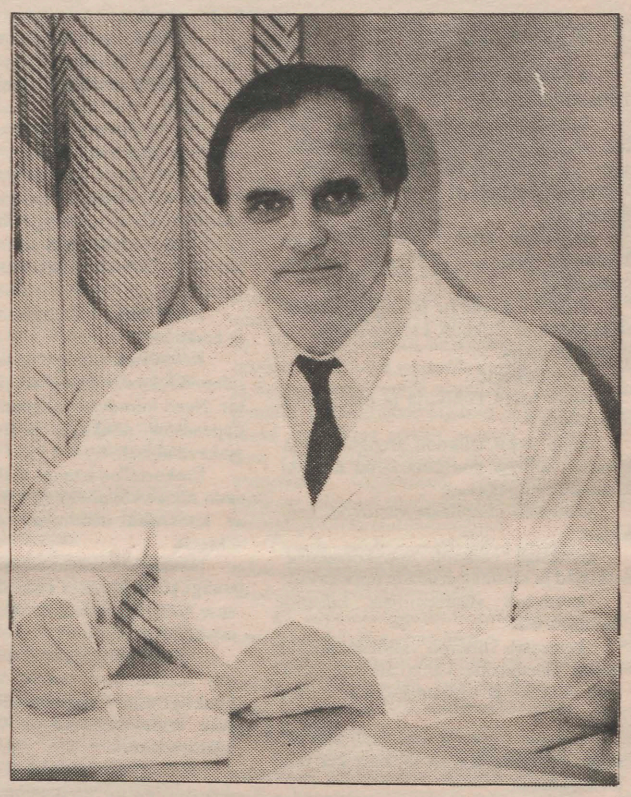

Torontos tutvusin arstide ettevalmistusega. Noor arst peab küllaltki vara, s.o. juba pärast teaduskonna lõpetamist otsustama, kas ta läheb perearstiks või spetsialistiks. Perearstide ettevalmistus ja tase on seal üks maailma parimaid. Residentuuri ajal on Torontos nagu Montrealiski töö väga intensiivne. Iga kolme kuu järel (neli aastat) kontrollitakse residenti pidevalt testidega. Ka õpetajad on pideva kontrolli all. Residendid hindavad ise pidevalt oma õpetajaid ning edastavad info teaduskonna juhtkonnale. Üksteist kontrolliv ja stimuleeriv süsteem toodab häid spetsialiste. Meeldiv oli näha ka dr. Ülo Ambuse kabinetiseinal mitmeid kiitusi.

Seminarid, arutelud, visiidid haigete juurde andsid palju ideid, mida saaks rakendada ka meie ülikoolis.

Kirurgiakliinikus esinesin residentidele maokirurgialase loenguga. Kuna Eestis on probleemiks haavandiverejooksud ja nende kirurgiline ravi, siis pakkusid meil kasutatavad kirurgilise ravi meetodid ja kaugtulemused huvi ka Kanada kolleegidele. Võtsin osa ka iga-aastasest kirurgiakliiniku nn. Gallie päevast. Konverentsil esinevad parimad noored õppejõud ja residendid. Bankett koos abikaasadega toimub suures restoranis, kus jagatakse parimatele auhindu ja austatakse pensionile siirduvaid kolleege.

Kuna minu Kanadas olekut ning sõitu Kanadast San Diegosse ja tagasi sponsoreerisid Põhja-Ameeika Eesti Arstiteadlaste Seltsi Kanada koondis koos korp! Fraternitas Esticaga, siis andsin juhatusele lühiülevaate külaskäigu tulemustest. Tartu Kolledžis pidasin Kanada eestlastele ettekande meie arstiteaduskonnast. Torontos külastasin ka linnahaiglat ja üht erakliinikut.

Sain selle kolme nädala jooksul palju kasulikku, millest võiks üht-teist ka Eesti arstide ettevalmistamisel rakendada. Avaldan siinkohal palju tänu ka dr. Andrus Voitkile koos perega, dr. Ülo Ambusele, prof. Martin Puhvelile ja Julius Ridalile, kes minu õnnestunud reisile palju kaasa aitasid. Samuti tänan firmat *Baltic Intermed*, kes sponsoreeris lennupiletid Tallinn — Montreal — Tallinn liinil.

ACTA DIURNA

*** 14. juunil toimusid üliõpilaste laulu- ja tantsupeo Gaudeamus peakomisjoni koosolek ja pressikonverents.**

*** 14. - 15. juunini viibis ülikoolis külas Kiievi Mohyla Akadeemia rektor Vjatšeslav Brijukhovetski. Külaskäigu eesmärgiks oli arutada koostöövõimalusi meie ülikooliga.**

*** 16. juunil kaitsevad magistritööd Aldo Oras, Gerda Raidaru, Mart Loog, Toonika Rinken, Säde Viirlaid, Vello Pällin ja Karin Alev.**

*** 16. juunil korraldab *US Information Service* inglise filoloogia sektsioonis seminari «Professional English: American Situations and Strategies».**

*** 19. juunil kaitsevad magistritööd Anneli Soom, Indrek Sander, Ernst Tungel, Lilla Dovner ja Terje Hõim.**

*** 19. juunil algab uute üliõpilaste dokumentide vastuvõtt.**

*** 19. juunil toimuvad usuteaduskonna ja bioloogia-geograafiateaduskonna lõpuaktused.**

*** 20. juunil kaitseb magistritööd Anu Realo.**

*** 20. juunil toimuvad õigusteaduskonna ja kehakultuuriteaduskonna lõpuaktused.**

*** 21. juunil kaitsevad magistritööd Kalle Kroon ja Niina Raid.**

*** 21. juunil võtab rektor vastu parimaid üliõpilassportlasi.**

*** 22. juunil kl. 11 on ajaloomuuseumi konverentsisaalis matemaatikaprofessor Jaan Lellepi 50. sünnipäevale pühendatud seminar.**

*** 22. juunil kaitsevad magistritööd Krõõt Aasamaa, Aire Allikas, Aiki Järviste, Hardo Lilleväli, Helgi Loogus, Tiiu Mandel ja Siiri Tarrikas.**

*** 22. juunil on majandus-, filosoofia- ja sotsiaalteaduskonna lõpuaktused.**

*** 27. juunil on rektori vastuvõtt *cum laude* lõpetajatele.**

Tartu Ülikooli põhikiri

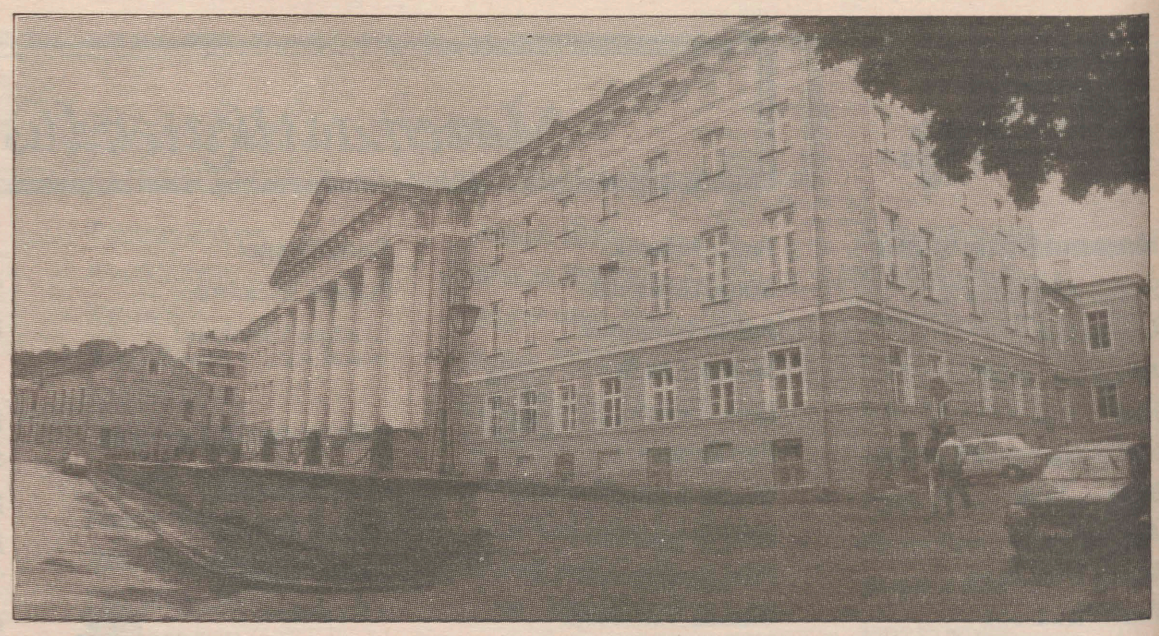

Registreeritud Kultuuri- ja Haridusministeeriumis 1. juunil k.a.

Kinnitanud Tartu Ülikooli nõukogu 28. aprillil k.a.

I. ÜLDSÄTTED

1. Käesolev põhikiri (edaspidi Põhikiri) sätestab Tartu Ülikooli (edaspidi Ülikool) tegevuse eesmärgi ja ülesanded, juhtimise ja struktuuri, õppekorralduse, liikmeskonna põhiõigused ja -kohustused, vara valdamise ja käsutamise korra, finantseerimise alused ning aruandluse ja kontrolli.

2. Ülikool on avalik-õiguslik juriidiline isik, kes tegutseb Eesti Vabariigi põhiseaduse, Tartu Ülikooli seaduse, ülikooliseaduse, Põhikirja ja teiste õigusaktide alusel.

Ülikool juhindub oma akadeemilises tegevuses Euroopa ülikoolide *Magna Charta* põhimõtetest.

3. Ülikooli autonoomia seisneb õiguses iseseisvalt:

otsustada teadus- ja õppetöö sisu, õppekorralduse ning õppekavade üle;

kehtestada üliõpilaste vastuvõtu-, õppe- ja Ülikooli lõpetamise tingimused ning kord;

määrata oma sisemine struktuur;

määrata õppejõudude ja teadustöötajate valiku tingimused;

otsustada teisi tema pädevusse kuuluvaid küsimusi.

4. Ülikooli eesmärgiks on edendada teadusi kõigis oma tegevussuundades, anda teadus- ja akadeemilisel kutsetegevusel põhinevat kõrgemat haridust kõikidel astmetel ning osutada teadus-, koolitus- ja arendustegevusel põhinevaid teenuseid.

5. Oma eesmärgi saavutamiseks Ülikool:

teeb teadustööd kõigis fundamentaal- ja rakenduslikes teadusvaldkondades;

teeb sihtfinantseerimisega teadusuuringuid ning tellimuslikke teadus- ja arendustöid;

arendab infotehnoloogilist infrastruktuuri;

algatab ja korraldab teadus- ja arendustegevusega seotud programmide täitmist ning teadustulemuste ülekannet praktikasse, asutades selleks vastavaid struktuuriüksusi;

õpetab teadustööle tuginevalt üliõpilasi bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppe programmide alusel ja annab välja vastavaid lõpudokumente;

korraldab diplomiõpet ja annab välja sellekohaseid tunnistusi vastavalt kehtestatud korrale;

korraldab akadeemilist kutseõpet ja annab välja kutsetunnistusi ja -kraade;

korraldab täienduskoolitust ning annab välja vastavaid tunnistusi;

loob ja arendab välissidemeid, teeb koostööd ja sõlmib lepinguid teiste teadus- ja haridusasutuste ning organisatsioonidega Eestis ning välismaal;

nõustab, teostab ekspertiise ning osutab litsenseerivaid teenuseid;

arendab kirjastustegevust;

arendab Tartu Ülikooli Raamatukogu (edaspidi Raamatukogu) Ülikooli liikmeskonna teenindamiseks ja avalike teadusinfoteenuste osutamiseks;

arendab koos Sotsiaalministeeriumiga Tartu Ülikooli Kliinikumi (edaspidi Kliinikum) kui integreeritud ravi-, õppe- ja teadusasutust;

korraldab esmajoones ülikooli muuseumide vahendusel teaduslike ja muuseoloogiliste kogude täiendamist, teaduslikku läbitöötamist ning säilitamist, tagades neile avalikkuse juurdepääsu;

asutab enda juurde akadeemilisi seltse ja ühinguid, toetades nende tegevust;

arendab oma liikmeskonna loomingulise-, kultuurilise- ja sportliku eneseteostuse võimalusi, tõstes selle kaudu teadus- ja õppetöö efektiivsust.

6. Põhikirja võtab vastu ja teeb selles muudatusi Ülikooli nõukogu 2/3 liikmete poolthäältega.

Põhikiri ja selle muudatused registreeritakse Kultuuri- ja Haridusministeeriumis ning need jõustuvad registreerimise päeval.

7. Tartu Ülikool asub Tartus. Ülikooli struktuuriüksused ja asutused võivad paikneda väljaspool Tartut.

8. Ülikoolil on oma pangaarved, pitsat ning sümboolika.

II. JUHTIMINE

II.1. Nõukogu

9. Ülikooli kõrgeim otsustuskogu on Ülikooli Nõukogu.

Nõukogu koosseisu kuuluvad rektor, prorektorid, dekaanid, akadeemiline sekretär, raamatukogu direktor, teaduskondade ja üliõpilaskonna poolt valitud esindajad.

Nõukogu otsusel võib nõukogu koosseisu nimetada Ülikooli asutuste esindajaid.

Ülikooli nõukogu istungitel osaleb sõnaõigusega Ülikooli kuratooriumi volitatud esindaja.

10. Nõukogu:

võtab vastu Põhikirja ja teeb selles muudatusi;

võtab vastu Ülikooli arengukava ja kinnitab sellega kooskõlastatud teaduskondade arengukavad;

kehtestab üliõpilaste vastuvõtu eeskirjad;

kehtestab Ülikooli õppekorralduse eeskirjad ja kinnitab erialade õppekavad;

kehtestab akadeemiliste kraadide põhimääruse;

kehtestab Ülikooli valimiseeskirjad, milles sätestatakse valitavate ametikohtade täitmine ja otsustuskogude valimine;

otsustab õppe- ja teadustöö üldküsimusi, mis puudutavad rohkem kui ühte teaduskonda;

kinnitab õppejõudude ja teadustöötajate ametinõuded ja -juhendi ning valimiste eeskirjad;

valib korralised professorid;

annab emeriitprofessori nimetusi;

valib Ülikooli audoktorid ja auliikmed;

kinnitab Ülikooli koondeelarve, määrab teaduskondade ja Ülikooli asutuste eelarved, s.h. Kliinikumi eelarve õppe- ja teadustööga seonduva osa, ning kinnitab koondeelarve täitmise aruande;

otsustab kinnisvara omandamise ja võõrandamise;

kuulab ära rektori, prorektorite ning vajadusel dekaanide ja asutuste juhtide aruanded;

määrab Ülikooli akadeemilise struktuuri;

kinnitab akadeemiliste struktuuriüksuste põhimäärused ja Ülikooli asutuste põhikirjad; esitab Kliinikumi põhikirja sotsiaalministrile kinnitamiseks;

otsustab Ülikooli asutuste, samuti tema osalusel loodavate isikute asutamise, reorganiseerimise ja likvideerimise küsimusi;

otsustab Ülikooli astumise rahvusvahelistesse organisatsioonidesse;

kuulab ära ja avaldab seisukohti Ülikooli kuratooriumi ettepanekute suhtes;

vaatab läbi kaebusi rektori ja ülikooli valitsuse otsuste kohta, kui need on oma pädevust ületanud;

otsustab teisi Põhikirjaga, seadusega või seaduse alusel tema pädevusse antud küsimusi.

11. Teaduskondade esindusnormiks nõukogus on kuni 150 üliõpilaste arvuga teaduskonnast üks esindaja; kuni 600-st kaks esindajat; kuni 1350-st kolm esindajat; kuni 2400-st neli ning suuremast viis esindajat. Iga teaduskonna esindajatest vähemalt pooled peavad olema korralised professorid.

Üliõpilasesindajate esindusnormiks on 1/5 nõukogu koosseisust, kusjuures esindatud peavad olema kõigi astmete üliõpilased vähemalt ühe esindajaga.

12. Teaduskondade esindajad valitakse neljaks aastaks ja üliõpilaskonna esindajad nimetatakse üliõpilaskonna edustuse poolt üheks aastaks.

13. Nõukogu liikmete valimised toimuvad paaritu aasta maikuus, kusjuures uuesti valitakse iga teaduskonna esindajatest pooled (pluss-miinus üks).

14. Valijateks võivad olla ning nõukogu liikmeteks võivad kandideerida antud teaduskonna töötajad, kes töötavad valitavatel ametikohtadel täieliku tööajaga.

15. Valimised on salajased ja toimuvad teaduskonna nõukogu laiendatud istungil, milles osalevad valimisõiguslikud teaduskonna liikmed.

Valituks osutuvad kõige enam hääli saanud kandidaadid.

Valimistulemused kinnitatakse pingereana.

16. Nõukogu uued liikmed asuvad ametisse õppeaasta alguses.

17. Nõukogu liikme lahkumisel Ülikoolist või tema töölepingu peatamisel asendab teda asendusliige, kelle kinnitab põhiliikmetega samaks perioodiks rektor dekaani esildisel valmistulemuste pingerea alusel.

18. Nõukogu istungid on korralised ja erakorralised.

Korralised istungid kutsub kokku ja juhatab rektor, viimase äraolekul prorektor. Need toimuvad vähemalt kuus korda õppeaastas nõukogu poolt kinnitatud ajakava alusel.

Erakorralise istungi võib kokku kutsuda rektor või nõukogu 1/3 nimekirjalise koosseisu nõudmisel akadeemiline sekretär.

Nõukogu kokkukutsuja saadab välja istungi päevakorra ja ettevalmistatud otsuse projekti hiljemalt üks nädal enne nõukogu istungit.

19. Nõukogu otsused on kehtivad, kui otsustamisel osaleb vähemalt 2/3 nõukogu nimekirjalisest koosseisust. Otsuse vastuvõtmiseks on vajalik poolthäälte enamus.

Nõukogu võtab vastu nõukogu kodukorra, milles reglementeeritakse nõukogu töö alused ja küsimuste arutamise kord.

Nõukogu istungeid protokollib akadeemiline sekretär.

20. Nõukogu moodustab oma liikmetest järgmised alalised komisjonid: akadeemiline komisjon, eelarvekomisjon, teadus- ja arenduskomisjon ning õppekomisjon.

Oma valdkonnas komisjonid:

valmistavad ette küsimusi nõukogus arutamiseks;

avaldavad seisukohti ja annavad arvamusi nõukogu päevakorda võetud küsimuste suhtes;

teevad ettepanekuid rektorile ja Ülikooli valitsusele;

arutavad küsimusi, mida rektor või nõukogu esitab komisjonile seisukohavõtuks.

21. Kui nõukogu päevakorras olevat alalise komisjoni valdkonda puudutavat küsimust pole eelnevalt arutatud komisjoni istungil on komisjonil õigus taotleda küsimuse edasilükkamist nõukogu järgmisele istungile.

22. Akadeemilise komisjoni eesmärgiks on Ülikooli akadeemilise kultuuri, taseme ja maine tagamine.

Akadeemiline komisjon arutab:

õppejõududele ja teadustöötajatele esitatavaid akadeemilisi ametinõudeid;

Ülikooli lõpetajaile esitatavaid kraadinõudeid;

korraliseks professoriks kandideerimist;

akadeemiliste aunimetuste andmist ja nende saamiseks esitamist;

akadeemilist eetikat, tavasid ja teisi akadeemilise sisuga küsimusi.

Akadeemilise komisjoni esimeheks on rektor. Akadeemilisse komisjoni võivad kuuluda ainult korralised professorid.

23. Eelarvekomisjoni eesmärgiks on Ülikooli eelarve- ja finantsküsimuste ettevalmistamine nõukogule.

Eelarvekomisjon:

arutab rektori poolt nõukogule esitatavat Ülikooli koondeelarvet ja -eelarve täitmise aruannet;

teeb ettepanekuid eelarve koostamise põhimõtete ja protseduuri osas;

arutab Ülikooli finants-majanduslikku olukorda ja bilansi aruannet.

Eelarvekomisjoni esimeheks on rektori nimetamisel üks prorektoritest.

24. Teadus- ja arenduskomisjoni eesmärgiks on Ülikooli teadustegevuse üldküsimuste ja institutsionaalse arengu probleemide ettevalmistamine nõukogule.

Teadus- ja arenduskomisjon arutab:

Ülikooli arengukava;

Ülikooli struktuuri muudatusi ja juriidilise isiku asutamisega seonduvaid küsimusi;

teadustöö organisatsioonilisi ning evaluatsiooni valdkonda kuuluvaid küsimusi;

Ülikooli välissidemeid ja -lepingute sõlmimist;

teisi Ülikooli arengusse puutuvaid üldküsimusi.

Teadus- ja arenduskomisjoni esimeheks on rektori nimetamisel üks prorektoritest.

25. Õppekomisjoni eesmärgiks on Ülikooli õppetöö ja sellega seonduva teadustöö arengu ning üliõpilasi puudutavate küsimuste ettevalmistamine nõukogule.

Õppekomisjon arutab:

üliõpilaste vastuvõttu ja õppetöö korraldust;

õppekavasid;

täienduskoolituse arengut ja sellealast koostööd Ülikoolis ning väljaspool Ülikooli;

üliõpilaskonna poolt esitatud probleeme.

Õppekomisjoni esimeheks on rektori nimetamisel üks prorektoritest.

26. Alalistel komisjonidel on esimees ja seitse liiget, kes valitakse nõukogu poolt kaheks aastaks õppeaasta esimesel istungil, kusjuures igal aastal vahetub pool komisjonide koosseisust. Alalised komisjonid võivad kaasata oma töösse eksperte, kes pole nõukogu liikmed. Alalistesse komisjonidesse, v.a. akadeemilisse komisjoni, peab kuuluma vähemalt üks üliõpilane.

27. Komisjonide istungid kutsub kokku ja juhatab esimees, kes võib juhatamise õiguse anda ka komisjoni liikmele.

Komisjonid on otsustusvõimelised, kui kohal on vähemalt neli komisjoni liiget. Komisjonide esimeestel pole otsustamisel olevates küsimustes hääleõigust.

Komisjonide töökorralduse määrab nõukogu poolt vastuvõetav alaliste komisjonide reglement.

28. Nõukogu võib lisaks alalistele komisjonidele moodustada arutamisele kuuluvate küsimuste ettevalmistamiseks ajutisi komisjone.

29. Nõukogu võtab oma pädevuse piires vastu määrusi ja otsuseid.

Nõukogu otsus, mis sisaldab üldisi eeskirju, vormistatakse määrusena, millele kirjutavad alla rektor ja akadeemiline sekretär ning see avaldatakse teadmiseks Ülikooli liikmeskonnale.

Nõukogu otsus üksikküsimustes vormistatakse otsusena, millele kirjutab alla rektor ja akadeemiline sekretär ning see tehakse teatavaks asjaosalistele.

30. Nõukogu määruse või otsusega mittenõustumisel ei kirjuta rektor neile alla ja esitab küsimuse uuesti läbivaatamiseks nõukogu järgmisele koosolekule, kelle otsus on lõplik.

31. Ülikooli nõukogu otsusele võib teaduskonna nõukogu esitada protesti rektorile, kes otsustab küsimuse teistkordse läbivaatamise Ülikooli nõukogus.

II.2. Rektor

32. Ülikooli juhib rektor, kes teostab oma pädevuse piires kõrgeimat halduse- ja distsiplinaarvõimu.

Rektor vastutab Ülikooli üldseisundi ja arengu eest, annab aru nõukogule ning Vabariigi Valitsusele.

33. Rektor:

esindab Ülikooli kui tööandjat;

teeb korraldusi ja annab käskkirju, mis on Ülikooli liikmeskonnale täitmiseks kohustuslikud;

esindab Ülikooli ja tegutseb Ülikooli nimel Põhikirjas sätestatud õiguste ulatuses, sõlmib Ülikooli nimel lepinguid ja teeb muid tehinguid vastavalt seadusele ja Põhikirjale;

on Ülikooli nõukogu ja valitsuse esimees;

tagab Ülikooli nõukogu määruste ja otsuste täitmise;

esitab nõukogule aastaaruande;

moodustab Ülikooli valitsuse ja kehtestab selle põhimääruse;

kinnitab Ülikooli töösisekorraeeskirjad;

kinnitab Ülikooli asjaajamiseeskirjad;

kinnitab Ülikooli raamatupidamiseeskirjad;

tagab õppetegevuse ja teadusuuringute otstarbeka korralduse;

nimetab ametisse prorektorid, määrab nende arvu ning tegevusvaldkonnad;

määrab rektori asendamise korra;

tagab koondeelarve ning selle täitmise aruande koostamise ja esitab need kinnitamiseks nõukogule;

otsustab olulisemaid majandusküsimusi;

otsustab teisi Põhikirjaga, seadusega või seaduse alusel tema pädevusse antud küsimusi.

34. Rektor võib oma õiguste teostamise teha ülesandeks prorektoritele, Ülikooli valitsusele ja teistele Ülikooli töötajatele välja arvatud 33 punktides 7—10 ja 12 nimetatud õigused.

35. Rektor valitakse ametisse viieks aastaks Ülikooli valimiskogu poolt.

36. Rektori ametikohale võib kandideerida isik, kes on Eesti kodanik ja on või on olnud valitud mõne ülikooli korraliseks professoriks ning on valimiste ajaks noorem kui 60 aastat.

37. Valimiskogu liikmeteks on kõik Ülikooli nõukogu liikmed, kõikide teaduskondade nõukogude liikmed ja kõik Ülikooli korralised professorid.

38. Valimiste läbiviimiseks moodustab Ülikooli nõukogu hiljemalt kuus kuud enne ametis oleva rektori valimisaja lõppu 5-liikmelise valimiskomisjoni ja määrab selle esimehe.

Samaaegselt kinnitab nõukogu valimiste läbiviimise reglemendi.

Valimiskomisjoni esimees kuulutab valimised avalikult välja Ülikooli nõukogu nimel vähemalt kolmes Eesti suurima levikuga päevalehes hiljemalt viis kuud enne ametis oleva rektori valimisaja lõppu.

39. Kandidaate võivad esitada valimiskomisjonile teaduskondade nõukogud, teiste Eesti teadusasutuste nõukogud, vähemalt 1/4 Ülikooli nõukogu liikmetest, Ülikooli 15 korralist professorit, Ülikooli üliõpilaskonna edustus ning Ülikooli endised ja ametisolev rektor.

Valimised toimuvad hiljemalt kolm kuud enne ametis oleva rektori valimisaja lõppu.

40. Valituks osutub kandidaat, kes kogus üle poole valimiskogu häältest.

41. Rektori kinnitab ametisse valimistulemuste alusel ja valimiskomisjoni esildisel Vabariigi Valitsus.

Viimane võib sellest keelduda, kui rikuti valimiskorda. Sel juhul korraldatakse uued valimised. Kuni uue rektori ametisse kinnitamiseni jätkab rektor oma ametiülesannete täitmist.

Enne ametisse asumist annab rektor ametivande nõukogu ees.

42. Rektoriks valitud Ülikooli töötaja tööleping peatatakse rektoriks oleku ajaks ning tal on õigus jätkata töötamist sellel ametikohal rektori ametist vabastamisel.

43. Rektor vabastatakse ametist ennetähtaegselt:

umbusalduse avaldamisega;

muudel seaduses sätestatud alustel.

44. Umbusaldust võidakse avaldada juhul, kui rektor süüliselt rikub seadust või Põhikirja, ei tule toime töökohustuste täitmisega või ei suuda tagada Ülikooli eesmärgi elluviimist.

Rektorile umbusalduse avaldamise otsustab Ülikooli nõukogu salajasel hää-

Järg 5. lk.

letusel, kui selle poolt hääletab vähemalt 2/3 nõukogu liikmetest.

Umbusalduse küsimuse võivad nõukogu ees tõstatada vähemalt kolm teaduskonna nõukogu oma ühisavaldusega või kultuuri- ja haridusminister oma pöördumisega. Küsimuse arutamiseks valib Ülikooli nõukogu ajutise esimehe.

45. Rektori vabastab ametist Ülikooli nõukogu ettepanekul Vabariigi Valitsus.

46. Rektori nõuandva organina tegutseb rektoraat, mille koosseisu kuuluvad prorektorid ja rektori nimetamisel teised isikud.

47. Rektoraadi koosolekuid kutsub kokku ja juhatab rektor või teda asendav prorektor.

Küsimuste tõstatamise õigus koosolekuil on kõigil rektoraadi liikmeil.

II.3. Prorektor

48. Prorektor juhib rektori poolt määratud tegevusvaldkonda ja vastavaid struktuuriüksusi ning asendab rektorit.

49. Prorektor:

vastutab oma tegevusvaldkonna ja vastavate struktuuriüksuste seisundi ja arengu eest ning annab aru rektorile ja nõukogule;

esindab Ülikooli suhetes kolmandate isikutega rektorilt saadud volituste alusel;

tegutseb vastavalt oma pädevusele ning teeb oma vastutusala piires korraldusi, mis on täitmiseks kohustuslikud.

50. Prorektori nimetab ametisse ja vabastab ametist rektor.

Prorektori töölepingu tähtaeg lõpeb teda nimetanud rektori ametist vabastamisega.

51. Kliinikumi juhataja (Ülikooli prorektori) kinnitab ametisse sotsiaalminister rektori ettepanekul. Töölepingu Kliinikumi juhatajaga sõlmib rektor.

52. Prorektor töötab tähtajalise töölepingu alusel. Prorektoriks nimetatud isiku tööleping Ülikoolis ametikohal, kus ta enne prorektori ametisse asumist töötas, peatatakse prorektoriks oleku ajaks ning tal on õigus jätkata töötamist sellel ametikohal prorektori töölepingu lõppemisel.

II.4. Valitsus

53. Ülikooli operatiivseks juhtimiseks moodustab rektor käskkirjaga Ülikooli valitsuse ning määrab selle tegevuse alused ja korra.

54. Ülikooli valitsuse koosseisu kuuluvad prorektorid, kõikide teaduskondade dekaanid ja üliõpilaskonna valitsuse esimees.

Ülikooli asutust puudutavate küsimuste arutamisele kutsutakse asutuse juht.

55. Ülikooli valitsuse istungid kutsub kokku, määrab nende päevakorra ja juhatab rektor või teda asendav prorektor.

Valitsuse liikmeil on õigus taotleda täiendavate küsimuste võtmist istungi päevakorda. Vastava otsuse teeb valitsus. Ülikooli valitsuse istungid protokollitakse.

56. Ülikooli valitsus võtab vastu seisukohti ja otsuseid Ülikooli operatiivse juhtimise küsimustes.

Ülikooli valitsus võtab vastu seisukohti rektori poolt nõukogule arutamiseks esitatud küsimustes.

Valitsuse otsused on Ülikooli liikmeskonnale kohustuslikud.

57. Rektor võib keelduda valitsuse otsuse vormistamisest, esitades selle uuesti läbivaatamiseks valitsuse järgmisele istungile. Kui valitsus oma otsust ei muuda, on rektoril õigus esitada küsimus otsustamiseks Ülikooli nõukogule.

III. STRUKTUUR

58. Ülikooli struktuur jaguneb akadeemiliseks ja haldus- ning tugistruktuuriks. Ülikooli koosseisu kuuluvad Ülikooli asutused.

59. Ülikooli akadeemilise struktuuri moodustavad teaduskonnad ja nende koosseisus olevad allüksused.

60. Ülikooli struktuuriüksusi juhivad Põhikirjas või struktuuriüksuste põhimäärustes sätestatud otsustuskogud ja valitavad või nimetatavad töötajad.

III.1. Akadeemiline struktuur

III.1.1. Teaduskond

61. Teaduskond on Ülikooli põhiüksus, mis ühendab endas lähedaste teadusvaldkondade teadus- ja õppetöö.

Teaduskonna ülesandeks on Ülikooli põhieesmärgi teostamine oma teadusvaldkonnas kogu Ülikooli hõlmavalt.

62. Teaduskonna tegevuse alused ja korra sätestab teaduskonna põhimäärus, mille võtab vastu teaduskonna nõukogu ja kinnitab Ülikooli nõukogu.

63. Teaduskonna põhilisteks ülesanneteks on:

oma teadusvaldkonna arengu jälgimine ning teadus- ja õppetegevuse korraldamine tagamaks põhilistes tegevussuundades rahvusvahelist konkurentsivõimet;

teaduskonna arengukavade koostamine;

teaduskonnas õpetatava(te) eriala(de) õppekava(de) koostamine ning vastava õppe- ja teadustöö korraldamine;

täienduskoolituse läbiviimine oma erialadel;

erialaline nõuande- ja konsultatsioonitegevus;

lepingulise teadus- ja arendustöö korraldamine;

teaduskonna akadeemilise järelkasvu eest hoolitsemine.

64. Teaduskonna tööd juhib dekaan ja teaduskonna nõukogu.

65. Teaduskonna dekaan valitakse teaduskonna korraliste, täieliku tööajaga õppejõudude ja teadustöötajate poolt teaduskonna korraliste professorite hulgast kolmeks aastaks. Arstiteaduskonna dekaani valimise õigus on lisaks Kliinikumi korralistel, täieliku tööajaga arstidel-õppejõududel ja teadustöötajatel.

Kui dekaani kohale ei esitata korraliste professorite kanditatuure või korraline professor osutub mittevalituks ka pärast teistkordset valimisprotseduuri, määrab dekaani rektor.

Dekaani õppejõu koormust võib rektor vähendada kuni 50%, dekaani kohustuste täitmise eest makstakse lisatasu.

Dekaan annab aru rektorile.

66. Teaduskonna nõukogu koosneb teaduskonna täieliku tööajaga korraliste õppejõudude ja teadustöötajate poolt valitavatest liikmetest ja üliõpilaste esindajatest.

Valimiste korra sätestab teaduskonna põhimäärus.

67. Teaduskonna nõukogu:

kuulab ära ja kinnitab dekaani poolt teaduskonna põhiülesannetest lähtuvalt esitatud tegevuse aastaaruande;

arutab ja otsustab õppe- ja teadustööd puudutavaid küsimusi tulenevalt teaduskonna põhiülesannetest ja esitab teaduskonna arengukava Ülikooli nõukogule kinnitamiseks;

teeb ettepanekuid Ülikooli nõukogule teaduskonna struktuuri muutuste, samuti õppetoolide loomise ja likvideerimise kohta;

teeb ettepanekuid Ülikooli nõukogule professorite valimiseks;

valib teaduskonna õppejõud (arstiteaduskonnas ka arstid-õppejõud) ja teadustöötajad, v.a. professorid;

otsustab teadus- ja kutsekraadide, kõrgharidusdiplomite ja kutsetunnistuste andmise Ülikooli nõukogu poolt kinnitatud õppekavade alusel;

kinnitab teaduskonna allüksuste eelarve ja selle muudatused.

68. Teaduskonna koosseisus võivad olla osakonnad, instituudid ja teised struktuuriüksused vastavalt teaduskonna põhimäärusele.

Teaduskonna koosseisu võivad kuuluda ka Ülikooli asutused.

III.1.2. Osakond

69. Osakond on teaduskonna struktuuriüksus, mis ühendab erialalt lähedasi instituute või õppetoole ja korraldab õppe- ja teadustööd oma õppekava(de) alusel.

Osakonna tööd juhib osakonna juhataja ja osakonna nõukogu.

Osakonna nõukogu teeb teaduskonna nõukogule ettepanekuid kõigis oma eriala puudutavates küsimustes.

Ülikooli nõukogu poolt kehtestatud tingimustel võib osakonna nõukogu teaduskonna kaudu taotleda õigust otsustada teadus- ja kutsekraadide andmist.

Teaduskonna nõukogu võib delegeerida osakonnanõukogudele õiguse valida lektoreid, assistente, õpetajaid ja teadureid.

III.1.3. Instituut

70. Instituut on struktuuriüksus, mis ühendab erialalt lähedasi õppetoole.

Instituuti juhib dekaani poolt korraliste professorite või erandina dotsentide seast kuni kolmeks aastaks määratud juhataja.

Instituut võib taotleda teaduskonna nõukogult instituudi nõukogu moodustamist, mille koosseisu kinnitab rektor.

Ülikooli nõukogu poolt kehtestatud tingimustel võib instituudi nõukogu teaduskonna nõukogu kaudu taotleda õigust otsustada teadus- ja kutsekraadide andmist.

71. Õppetool on korralise professori määratletud ametikoht koos selle juurde kuuluvate õppejõudude, teadustöötajate ja teenistujatega, kelle suhtes korraline professor on töökorraldajaks.

III.1.4. Keskus

72. Keskus on teatud õppeainete õpetamiseks loodud struktuuriüksus, mis ei kanna iseseisvat õppekava ja mille põhiülesandeks on õppetöö kogu Ülikooli ulatuses.

Keskus kuulub teaduskonna koosseisu ning selle ülesanded sätestatakse põhimäärusega, mille kinnitab Ülikooli nõukogu.

III.1.5. Interdistsiplinaarsed üksused

73. Teaduskonna nõukogu ettepanekul võib Ülikooli nõukogu asutada interdistsiplinaarseid üksusi, mis tegutsevad oma nime all ja Ülikooli poolt kinnitatava statuudi alusel mõne struktuuriüksuse juures.

Nende üksuste ülesandeks on koondada ühe nime (kaubamärgi) alla vastav interdistsiplinaarne, mitmeid struktuuriüksusi hõlmab teadus- ja/või õppetöö ning selleks vajalikud vahendid.

Üksustel ei ole koosseisulisi ametikohti.

III.2. HALDUS- JA TUGISTRUKTUUR

74. Ülikooli haldus- ja tugistruktuuri allüksused tegutsevad rektori käskkirjaga määratud eesmärgil ja ülesannete täitmiseks neile antud õiguste piires.

Allüksuste juhatajad annavad aru rektorile või tema poolt määratud prorektorile.

III.3. ÜLIKOOLI ASUTUSED

75. Ülikooli asutused on Ülikooli koosseisu kuuluvad iseseisvad ülesandeid täitvad allüksused, milledele Ülikooli nõukogu on nende põhikirjade kaudu delegeerinud juriidilise isiku õigusi.

76. Asutust juhivad asutuse juht ja nõukogu, mille koosseisu kinnitab rektor vastava prorektori või dekaani esildisel.

Asutused annavad oma tegevusest aru asutuse põhikirjas sätestatud ulatuses ja korras.

III.3.1. Tartu Ülikooli Raamatukogu

77. Raamatukogu on Ülikooli asutus, mille ülesandeks on:

teavikute ja inforessursside kogumise, töötlemise, säilitamise ja kättesaadavaks tegemise kaudu tagada vaba juurdepääs informatsioonile;

rahvustrükiste täieliku kogu loomise, teadus- ja kultuuriloolist väärtust omavate arhivaalide kogumise, säilitamise ja kättesaadavaks tegemise ning rahvuslike inforessursside loomises osalemise kaudu aidata kaasa Eesti kultuuri säilitamisele ja arengule;

Raamatukogu- ja infoteadusalane arendus- ning teadustegevus.

78. Raamatukogu tööd juhib viieks aastaks avaliku konkursi korras valitud direktor ja Raamatukogu nõukogu.

III.3.2. Tartu Ülikooli Kliinikum

79. Kliinikum on Ülikooli koosseisu kuuluv integreeritud ravi- ja teadusasutus, mille baasil toimub arsti- ja meditsiiniala õpe.

Kliinikum tegutseb põhikirja alusel, mille Ülikooli nõukogu ettepanekul kinnitab sotsiaalminister.

Kliinikumil on iseseisev bilanss ja raamatupidamisarvestus, oma pangaarved, pitsat ning sümboolika.

Kliinikumi juhatajal on Kliinikumi töötajate suhtes tööandja õigused.

80. Õppe- ja teadustööd Kliinikumis finantseerib Ülikool, korraldab ja selle taseme eest vastutab arstiteaduskonna dekaan.

Kliinikumi koosseisu kuuluvatel kliinikutel on Ülikooli instituutide õigused, nad kuuluvad arstiteaduskonna koosseisu ning annavad õppe- ja teadustöö küsimustes aru teaduskonna dekaanile.

81. Kliinikumi arstid-õppejõud ja teadustöötajad valib arstiteaduskonna nõukogu ja nad kuuluvad arstiteaduskonna liikmeskonda.

III.3.3. Tartu Ülikooli Botaanikaaed

82. Botaanikaaed on Ülikooli asutus, mille ülesandeks on botaaniliste kogude loomine, säilitamine ja eksponeerimine, sellel põhinev teadus- ja õppetöö ning teenuste osutamine.

III.3.4. Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseum

83. Tartu Ülikooli Ajaloo muuseum on Ülikooli asutus, mille ülesandeks on Ülikooli ja Eesti teadusajaloo mälestiste kogumine, säilitamine, uurimine, eksponeerimine ja populariseerimine.

III.3.5 Tartu Ülikooli Klassikalise Muinasteaduse Muuseum

84. Klassikalise Muinasteaduse Muuseum on Ülikooli asutus, mille ülesandeks on kunstivarade kogumine, säilitamine, uurimine, eksponeerimine ja populariseerimine.

III.3.6. Tartu Ülikooli Kääriku Spordibaas

85. Kääriku Spordibaas on Ülikooli asutus, mille ülesandeks on Kääriku spordikompleksi hooldamine ja arendamine, sellel põhinev õppetöö ja teenuste osutamine.

III.3.7. Tartu Ülikooli Täienduskoolituskeskus

86. Täienduskoolituskeskus on Ülikooli asutus, mille ülesandeks on koostöös Ülikooli teaduskondadega korraldada täienduskoolitust.

IV. ÕPPEKORRALDUS

87. Õppetööd sätestatakse õppekorralduse eeskirjades, akadeemiliste kraadide põhimäärustes ja Ülikooli valitsuse või teaduskondade nõukogude poolt õppetöö alal kehtestatavates eeskirjades. Isikute õppimine eksternina sätestatakse Nõukogu poolt kinnitatavas eksternatuuri põhimääruses.

88. Õppetöö Ülikoolis toimub õppekavade alusel. Õppekava on õpingute alusdokumendiks, mis koostatakse vastavalt Ülikooli nõukogu poolt kehtestatud nõuetele, võetakse vastu teaduskonna nõukogus ja kinnitatakse Ülikooli nõukogus.

Õppekavast lähtudes koostab üliõpilane individuaalse õpingukava.

89. Vastuvõtueeskirjad kehtestatakse eraldi diplomi- ja bakalaureuseõppele, magistri- ja doktoriõppele, samuti internatuuri ja residenduuri ning õpetajate koolituse tarvis. Vastuvõtt Ülikooli toimub üks kord aastas enne õppeaasta algust.

Vastuvõtueeskirjad võtab vastu Ülikooli nõukogu lähtudes teaduskondade nõukogude ettepanekutest ja esitab need kinnitamiseks kultuuri- ja haridusministrile.

Vastuvõtueeskirjad peavad sisaldama vastuvõtutingimusi ning avalduste vastuvõtmise ja sisseastumiseksamite läbiviimise korda.

90. Üliõpilaseks immatrikuleeritakse sisseastumiseksamite põhjal dekaani esildise alusel rektori käskkirjaga.

Õppeaasta kestel võib individuaalkorras üliõpilaseks immatrikuleerida varem eksmatrikuleeritud isikuid ja teistest ülikoolidest üle tulnud üliõpilasi.

91. Kultuuri- ja Haridusministeeriumi kaudu riigieelarvest tasustatavate õppekohtade erialakvoodid määrab kultuuri- ja haridusminister Ülikooli nõukogu ettepanekul.

Lisaks sellele kvoodile võib Ülikool luua õppekohti, milleks vajalikud koolituskulud kaetakse teiste tellijate poolt. Tellijal on õigus kehtestada omapoolseid tingimusi üliõpilaskandidaatide vastuvõtule.

Kõik üliõpilaskandidaadid peavad sooritama jooksva aasta sisseastumiseksamid Ülikoolis positiivsetele hinnetele.

92. Õppejõudude eeskirjades sätestatakse üldnõuded õppetöö korraldusele ja õppetöö erinevatele vormidele, õppejõudude ja üliõpilaste õigused ja kohustused õppetööga seoses, samuti üliõpilaste eksmatrikuleerimise ja reimmatrikuleerimise tingimused, akadeemilise puhkuse saamise tingimused ja teisi õppetööd puudutavaid üldreegleid.

Õppekorralduse eeskirjades arvestatakse teadusvaldkondade spetsiifikat ja need võivad erialati erineda.

93. Ülikooli õppeaasta koosneb kahest 20-nädalasest semestrist.

Õppetöö mahu ühikuks on ainepunkt, millele vastab arvestuslikult 40 tundi üliõpilaste tööd, millesse on arvestatud auditoorne ja iseseisev töö.

94. Akadeemiliste kraadide põhimäärustes sätestatakse nõuded akadeemilise õppe lõputöödele ja nende kaitsmise kord. Põhimäärused kehtestab Ülikooli nõukogu.

V. LIIKMESKOND

95. Ülikooli liikmeskonna moodustavad Ülikooli töötajad ja üliõpilased. Ülikooli töötajad on Ülikoolis töölepingu alusel töötavad õppejõud, teadustöötajad ja teenistujad.

Üliõpilased on bakalaureuse-, magistri-, doktori- ja diplomikavade alusel õppivad isikud, samuti residendid ja internid, kes on rektori käskkirja alusel Ülikooli immatrikuleeritud.

96. Ülikooli õppejõud on professorid, dotsendid, lektorid, assistendid ja õpetajad.

Kliinikumis töötavad professorid, dotsendid ja assistendid võivad olla arstid-õppejõud, kelle ametikohas on ühendatud arsti ja õppejõu töökohustused.

Kliinikumi täieliku tööajaga töötavad arstid-õppejõud kuuluvad arstiteaduskonna liikmeskonda ja on võrdsustatud teaduskonna vastavate töötajatega.

97. Ülikooli teadustöötajad on vanemteadurid ja teadurid.

98. Ülikooli õppejõud ja teadustöötajad jagunevad korralisteks ja erakorralisteks õppejõududeks ning teadustöötajateks.

Korraliste õppejõudude ja teadustöötajate ametikohad nähakse ette Ülikooli koosseisus ja nad täidetakse konkursi korras.

Konkursi korras täitmata jäänud korraliste õppejõudude ja teadustöötajate ametikohtadele, samuti riiklike programmide ja teiste tähtajaliste ülesannete täitmiseks võetakse kuni kolmeks aastaks tööle erakorralised õppejõud ja teadustöötajad.

99. Korraliste õppejõudude ja teadustöötajate koosseisud kinnitab rektor dekaanide ja Ülikooli struktuuriüksuste juhtide ettepanekul igaks õppeaastaks.

Kliinikumi koosseisud määrab Kliinikumi juhatus.

100. Korralised professorid, dotsendid ja vanemteadurid valitakse konkursi korras viieks aastaks, lektorid neljaks aastaks ning asssistendid, õpetajad ja teadurid kolmeks aastaks.

Arstide-õppejõudude valimisperiood on sama kui vastavatel õppejõududel.

101. Õppejõudude ja teadustöötajate ametikohtadel töötamiseks esitatavad nõuded ja ametijuhendid määrab Ülikooli nõukogu.

Erakorralistele õppejõududele ja teadustöötajatele kehtivad samad kvalifikatsiooninõuded kui korralistele õppejõududele ja teadustöötajatele.

102. Ülikooli õppejõudude ja teadustöötajate kohuseks on teha teadus-, õppe- ja õppe-metoodilist tööd Ülikooli valitsuse poolt kehtestatud mahus, samuti kohustus täita ülesandeid valitavatel ja määratavatel akadeemilistel ametikohtadel.

103. Ülikoolis võib õppe- või teadustööd tegevatele isikutele, kellega Ülikool ei ole sõlminud töölepingut, anda külalisõppejõu või külalisteaduri nimetuse.

Külalisõppejõu ja -teaduri nimetuse annab rektor dekaani ettepanekul. Vastava korra määrab Ülikooli nõukogu.

Külalisõppejõul ja -teaduril on Ülikooli liikmetega võrdsed õigused Ülikooli infrastruktuuri kasutamisel lepingujärgse õppe- ja teadustöö huvides.

104. Tartu Ülikooli audoktori nimetuse ja teised Ülikooli poolt antavad aunimetused ning nende andmise korra kehtestab Ülikooli nõukogu.

V.1. Professor

105. Professor on oma eriala juhtiv õppejõud, kes korraldab Ülikoolis oma aine (aineterühma) õpetamist ning suunab vastavaid uurimistöid.

Professor vastutab oma teaduseriala taseme eest Ülikoolis. Tema peamiseks ülesandeks on korraldada kraadiharidust ja kindlustada akadeemiline järelkasv.

Kliinikumis töötav professor vastutab lisaks oma eriala vastavas lõigus ravi-diagnostilise töö kvaliteedi eest.

106. Korraliste professorite ametikohad erialati määrab Ülikooli nõukogu.

107. Korraliseks professoriks valitakse isik, kellel on Eesti doktorikraad või mõnes teises riigis antud akadeemiline kraad, mis tasemelt sellele vastab.

Korraline professor valitakse Ülikooli nõukogu poolt teaduskonna nõukogu ettepanekul.

Korralise professori kandidaadilt nõutakse rahvusvahelisel tasemel teadustööd vähemalt kolme doktoritöö mahus ning vähemalt viieaastast teaduslik-pedagoogilist staaži.

108. Kunstialadel saab professoriks olla oma erialal üldsuse poolt tunnustatud loovisik, kellel ei pea olema doktorikraadi.

109. Ülikooli nõukogu võib asutada eri statuudiga professori ametikohti. Nende kohtade täitmise kord, samuti ametiülesanded määratakse statuudis.

110. Emeriitprofessori nimetuse annab Ülikooli nõukogu korralise profes-

Järg 6. lk.

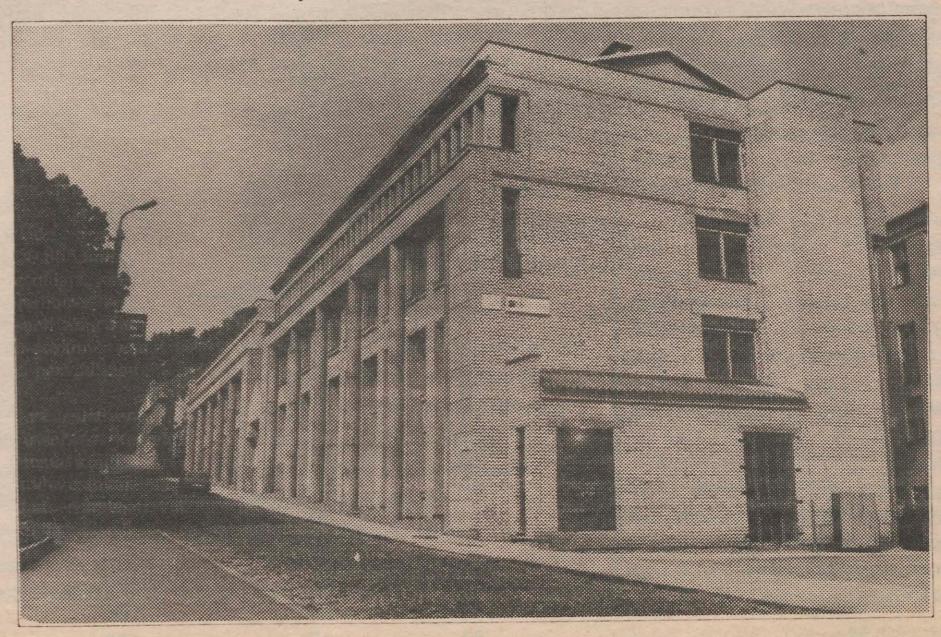

Tartu Ülikooli põhikiri

Algus 5. ja 5. lk.

sori ametikohalt pensionile siirduvale õppejõule.

Nõukogu võib anda emeriitprofessori nimetuse teistele professori kutset omavatele pensionile siirduvatele õppejõududele.

Emeriitprofessoril on õigus osaleda Ülikooli tegevuses, kusjuures ta ei täida professori ametikohta.

111. Kui õppetooli pole võimalik täita korralise professori nõuetele vastava isikuga, võib rektor dekaani esildisel kuni kolmeks aastaks kinnitada õppetoolile hoidja.

Õppetooli hoidja põhiülesandeks on õppetooli arendamine teaduskonna nõukogus kinnitatud arenduskava alusel kuni korralise professori ametisse asumiseni.

V.2. Dotsent

112. Dotsent on oma eriala tunnustatud õppejõud, kes õpetab mingit ainet või ainete rühma ja kuulub õppetooli juurde.

113. Dotsendiks võib valida isiku, kellel on Eesti doktorikraad või mõnes teises riigis omandatud akadeemiline kraad, mis tasemelt sellele vastab.

Dotsendil peavad olema küllaldased teaduslik-pedagoogilise töö kogemused ning teadustöö tulemused publitseeritud rahvusvahelise levikuga erialaajakirjades. Tal on õigus lugeda põhi- ja valikkursusi nii pea- kui kõrvalainetes.

V.3. Lektor, assistent, õpetaja

114. Lektor on loengulisi ja praktilisi õppeülesandeid täitev õppejõud.

Lektori ametikohale võivad kandideerida magistrikraadi omavad isikud.

115. Assistent on erialase kvalifikatsiooniga abiõppejõud, kelle põhiülesandeks on seminaride, praktikumide ja harjutustundide läbiviimine.

Assistendi ametikohale võivad kandideerida erialase kõrgharidusega isikud, kellel on teadusliku tegevuse kogemus.

116. Õpetaja on praktilist laadi õppeülesannete täitja.

Õpetaja kohale võivad kandideerida erialase kõrgharidusega isikud.

V.4. Teadustöötajad

117. Vanemteadur on kõrge kvalifikatsiooniga vähemalt 10-aastase teadustöö staažiga teadustöötaja, kelle põhiülesandeks on teaduslik töö ja selle juhendamine, teadustulemuste pidev publitseerimine rahvusvahelise levikuga erialaajakirjades ning teadusliku töö lepingute ja uurimistoetuste taotlemine ja täitmine.

118. Teadur on iseseisvat kõrgetasemelist teaduslikku uurimistööd tegev teadusuurija, kelle põhiülesandeks on teadusliku töö ning selle tulemuste publitseerimine rahvusvahelise levikuga erialaajakirjades.

119. Vanemteaduriks võivad kandideerida isikud, kellel on Eesti doktorikraad või mõnes teises riigis omandatud akadeemiline kraad, mis sellele oma tasemelt vastab.

Teaduriks võivad kandideerida isikud, kellel on Eesti doktori- või magistrikraad või mõnes teises riigis omandatud akadeemiline kraad, mis sellele oma tasemelt vastab.

V.5 Õppejõudude ja teadustöötajate töösuhted

120. Konkursi võitnud isikuga on rektor kohustatud sõlmima tähtajalise töölepingu. Rektor võib sellest keelduda, kui on rikutud konkursi tingimusi või läbiviimise korda. Sel juhul esitab rektor küsimuse läbivaatamiseks Ülikooli nõukogule.

121. Kui konkursi võitnud kandidaat keeldub töölepingu sõlmimisest või kolme kuu jooksul ei jõuta lepingu tingimustes kokkuleppele, võib rektor dekaani ettepanekul pakkuda töölepingut valimistel pingerea järgmisele kohale jäänud isikule.

122. Ülikooli korralistel õppejõududel on õigus viie aasta jooksul ühele töösülesannetest vabale semestrile oma kutseoskuste täiendamiseks või muuks loometööks ühes ametipalga säilitamisega.

Kliinikumi arstide-õppejõudude puhul sõltub töösülesannetest vaba semestri periood õppekoormuse osakaalust.

Vastava korra sätestab Ülikooli valitsus.

123. Korraliste õppejõudude ja teadustöötajate tööleping lõpetatakse vanuse tõttu nende 65-aastaseks saamisele järgneva semestri alguseks.

Neil isikutel on õigus töötada erakorraliste õppejõududena ja teadustöötajatena, v.a. konkursi korras täitmata korralistel ametikohtadel.

V.6. Üliõpilaskond

124. Kõik Ülikooli üliõpilased moodustavad üliõpilaskonna.

Üliõpilaskonda kuulumist tõendab Ülikooli poolt antav üliõpilaspilet.

125. Üliõpilaskonnal on õigus omavalitsusele.

Üliõpilaskonna omavalitsus esindab üliõpilaskonda Ülikoolisisestes suhetes ja suhetes teiste isikutega.

Üliõpilaskonna omavalitsuse organiteks on üliõpilaskonna edustus ja üliõpilaskonna valitsus.

126. Üliõpilaskonna edustus on üliõpilaskonna poolt valitud esinduskogu. Valimiseeskirja kinnitab rektor.

127. Üliõpilaskonna edustus moodustab üliõpilaskonna valitsuse ja nimetab oma esindajad Ülikooli nõukogusse.

Üliõpilaskonna edustuse ja valitsuse tegutsemise alused sätestatakse üliõpilasomavalitsuse põhimääruses, mille kinnitab Ülikooli nõukogu.

VI. VARA JA FINANTSEERIMINE

128. Ülikooli vara kasutatakse Ülikooli eesmärgi teostamiseks.

129. Ülikooli vara valdajad on Ülikooli struktuuriüksused ja Ülikooli asutused Põhikirjas, struktuuriüksuste põhimäärustes ja Ülikooli asutuste põhikirjades ning raamatupidamiseeskirjades sätestatud korras.

130. Ülikooli vara jaotamise ja ümberjaotamise teaduskondadele ning Ülikooli asutuste vahel määrab kindlaks nende ettepanekul Ülikooli valitsus.

Kui teaduskond või tema allüksus ning Ülikooli asutus ei ole nõus tema valduses oleva vara üleandmisega teisele valdajale, otsustab küsimuse Ülikooli nõukogu.

131. Vara, mis on antud Ülikoolile sihtotstarbeliselt, ei saa ära võtta selle valdaja valdusest, kellele see on antud.

132. Vallasvara võõrandamise otsustab rektor (prorektor) vara valdaja taotlusel. Vallasvara valdaja tahtest sõltumata võib selle vara võõrandamise otsustada Ülikooli nõukogu valitsuse ettepanekul.

133. Vallasvara omandatakse:

rektori, prorektori otsusel nende käsutuses olevate vahendite ulatuses;

dekaani, Ülikooli asutuse juhi või muu struktuuriüksuse juhataja otsusel nende käsutuses olevate vahendite ulatuses

sihtfinantseerimise summade käsutaja otsusel, mis on kooskõlastatud struktuuriüksuse juhatajaga.

134. Vara valdamise ja kasutamise korra teaduskonnas, Ülikooli asutuses või muus struktuuriüksuses määrab kindlaks teaduskonna dekaan, asutuse või struktuuriüksuse juht.

135. Kinnisvara omandatakse ja võõrandatakse Ülikooli nõukogu otsusel ja Vabariigi Valitsuse loal.

136. Ülikooli vara võib anda rendile või muul alusel teiste isikute valdusse, kui see vara ei ole ajutiselt Ülikoolile vajalik.

Ülikooli vara rendile andmise õigus on rektoril, kes võib seda delegeerida prorektoritele või Ülikooli asutuse juhtidele.

137. Ülikooli vallasvara ei tohi anda rendile pikemaks ajaks kui 10 aastat, kinnisvara pikemaks ajaks kui 25 aastat.

138. Ülikooli vara üleandmisel teistele isikutele on Ülikooli asutustel ja struktuuriüksustel eesõigus taotleda nimetatud vara enda valdusse andmist.

139. Ülikool osutab põhitegevusest tulenevaid tasulisi teenuseid, millest saadav tulu kasutatakse tema eesmärgi saavutamiseks.

VII. JÄRELEVALVE, ARUANDLUS JA KONTROLL

140. Riiklikku järelevalvet Ülikooli tegevuse üle teostavad Kultuuri- ja Haridusministeerium ning teised seaduses määratud ametiasutused ja ametnikud seadusega sätestatud alustel, ulatuses ja korras.

141. Kultuuri- ja haridusministril on õigus peatada rektori ja Ülikooli nõukogu ebaseaduslike õigusaktide kehtivus ja nõuda nende muutmist.

Vaidluse korral lahendab küsimuse kohus.

142. Riiklik järelevalve, aruandlus ja kontroll Kliinikumi diagnostika ja ravitöö üle toimub Tartu Ülikooli seaduses sätestatud alustel ja korras.

143. Ülikooli struktuuriüksuste ja asutuste aruandlus ning kontroll toimub nende põhimäärustes ja põhikirjades sätestatud korras.

144. Sihtfinantseeringute kulutamise kohta esitab Ülikool aruande finantseerijale viimase nõudel poolte kokkuleppel määratud alustel, ulatuses ja korras.

145. Ülikooli majandustegevuse iga-aastast kontrolli teostab audiitor. Audiitorfirma määrab, tema ülesande piiritleb ja aruannet arutab Ülikooli nõukogu.

VIII. PÕHIKIRJA RAKENDAMINE

146. Ülikooli struktuuriüksuste põhimäärused ja asutuste põhikirjad viiakse Põhikirjaga vastavusse hiljemalt 6 kuu jooksul, arvates Põhikirja jõustumisest.

147. Põhikirjas nimetatud eeskirjad ja teised dokumendid võetakse vastu hiljemalt ühe aasta jooksul, arvates Põhikirja jõustumisest.

148. Enne Põhikirja jõustumist valitud isikud ja otsustuskogud tegutsevad valimisperioodi lõpuni, kui Põhikiri ei näe ette teisiti.

149. Põhikirja-s 89 määratud vastuvõtueeskirjade kinnitamine kultuuri- ja haridusministri poolt rakendub alates 1. jaanuarist 1998.

Kas turumajandus vajab kõrgkooli teadmisi?

Põhitöö vastavus erialale

Veidi vähem kui pooltel noorharitlasel on põhitöö otseselt seotud omandatud erialaga, ülejäänutel on see vastavus kas ligilähedane või puudub hoopis. Igast kümnest kõrgkoolilõpetanust hakkab viis esimesel töökohal kasutama just kõrgkoolis omandatud teadmisi, kolmel on töö enam–vähem kõrgkoolierialaga seotud ja kahel üldse mitte. Riigitööl olevate haritlaste hulgas (valdavalt õpetajad, arstid) on kõige rohkem neid, kelle töö on vastavuses erialase ettevalmistusega. Teise äärmuse moodustavad haritlased, kes olid eraisiku teenistuses: mitte keegi neist ei kasutanud oma erialateadmisi. 1992. aastal teenis sellisel viisil ülalpidamist 10 noorharitlast, neist pooled naised, kes kõik viibisid välismaal kas lapsehoidja või koduabilisena.

Nagu andmetest nähtub, baseerub individuaalne äritegevus ja töö oma firmas kõrghariduse omandamise järgsel sügisel valdavalt mitteerialasel tegevusel. Märksa rohkem on kõrgkoolis omandatud ettevalmistusega seotud see töö, mida tehakse kellelegi teisele kuuluvas erafirmas. Niisiis võimaldab omandatud erialaga vastavuse kõige enam riigitöö, kõigil muudel juhtudel on erialaga seotus oluliselt nõrgem. Rõhutame siinjuures, et tegemist on vastajate hinnanguga oma teadmiste kasutamise võimaluste kohta, mida võivad mõjutada ka mitmesugused töö ja omandatud eriala suhtes välised, hetkeolukorrast tulenevad jmt. tegurid.

Teadmiste kasutamise võimalustele antud keskmise hinnangu alusel on **kõrgkoolide vahel statistiliselt olulised erinevused**, mis sõltuvad omakorda ühe või teise kõrgkooli lõpetanute põhitegevuse valdkonnast. Nende õppeasutuste lõpetajail, kellest enamik oli riigitööl, on see töö tüüpiliselt ka erialane. Inseneriharidusega noorharitlastel, kes eelistasid ettevõtlust riigitööle, on töö vastavus erialasele ettevalmistusele kõige nõrgem: vaid veidi enam kui kolmandikul on otsene seotus.

Paistab, et praegustes oludes algabki töökarjäär paljudel noortel (linna)haritlastel mitte niivõrd erialateadmiste rakendamise, kuivõrd enese elu sisseseadmiseks soodsama äritegevuse kaudu, mis võib kokku langeda kõrgkoolis omandatuga, kuid valdavalt ei tarvitse nii olla. Nii on vähem kui kolmandiku Tallinnas ettevõtlusega tegelevate haritlaste töö õpitud erialale vastav, ülejäänuil on see seos kaudsem või hoopis puudub.

Kuidas on **teisel kõrgkooli lõpetamise järgsel aastal** lood võimalustega kasutada riigi- või eratööl kõrgkoolis omandatud teadmisi, nähtub esimesest tabelist.

Noorharitlaste 1994. a. põhitöö vastavus omandatud erialale (%)

PÕHITÖÖ	HINNANGUD TÖÖ VASTAVUSELE			
	VASTAS	ENAM–VÄHEM	EI VASTANUD	KOKKU
1. Talupidaja	31	44	25	100
2. Enda firmas	22	29	49	100
3. Muus erafirmas	31	34	35	100
4. Riigiettevõttes	55	29	16	100
5. Tüüp ebamäärane	25	39	36	100
6. Eraisiku teenistuses	17	—	83	100
7. Litsentsi alusel	40	20	40	100
8. Vabakutseline	54	38	8	100
9. Äritegevus	20	—	80	100
10. Muu töö	50	33	17	100

Seoses ettevõtlusega tegelevate haritlaste osakaalu olulise tõusuga, on vähemaks jäänud neid, kelle põhitöö ja omandatud eriala on otseses vastavuses. Võrreldes 1992. aasta hinnangutega kasvas samavõrra mitteerialast tööd tegevate haritlaste hulk. Hinnangute interpreteerimisel tuleks arvesse võtta ka neid muutusi, mis on toimunud pooleteise aasta jooksul ühe või teise alaga seotute koosseisus. Riigitöötajate rühm, kus ollakse kõige sagedamini hõivatud omandatud erialale vastava tööga, teisenes kõige väiksemas mahus.

Vastupidist olukorda, kus üle nelja viiendiku teeb erialale mittevastavat tööd, esindavad täies koosseisus uuenenud eraisiku teenistuses olevad haritlased. Talupidajate koosseis uuenes poole võrra, ja hinnangutest võib järeldada, et poolte tegevus vastab erialale. Ka oma firma loomine on vahepealseil aastail toimunud rohkem kõrgkoolis saadud erialase ettevalmistuse baasil. Endiselt on omal käel äriga tegelemine valdavale enamikule erialaga mitteseonduv. Kui üldistada andmeid nendest, kelle töö 1992. aasta sügisel ja 1994. aasta varakevadel ei vastanud kõrgkoolis omandatud erialale, on täheldatav tendents, et kellelegi teisele kuuluvas erafirmas ja riigiettevõttes või -asutuses töötamine on eeldatavasti vähem isiklikku initsiatiivi võimaldav. Siin on uuritaval perioodil kasvanud nende osa, kelle töö ei vasta omandatud ülikoolierialale.

Teise tabeli andmed näitavad, et erialaoskuste kasutamise võimaluselt on kõrgkoolide vahel olulised erinevused, nii nagu see oli ka 1992. aastal, sõltuvalt omakorda sellest, millise põhitöö valdkonnaga on tüüpiliselt seotud ühe või teise kõrgkooli lõpetanud.

Noorharitlaste 1994. aasta põhitöö vastavus omandatud erialale kõrgkoolide kaupa (%)

	KÕIK	NENDEST LÕPETAS					
	TÜ	TTÜ	TPÜ	EPMÜ	TKÜ	EMA	
1. Vastas	44	56	28	49	35	63	70
2. Enam–vähem	31	27	43	20	33	26	23
3. Ei vastanud	25	17	29	31	32	11	7
KOKKU	100	100	100	100	100	100	100

Nii oli EMA lõpetajaist absoluutne enamik riigitööl ja see vastab ligi kolme neljandiku erialale. Vastandgruppi esindavad TTÜ lõpetanud, kellest kaks kolmandikku tegi põhitööd mitteriiklikus sfääris. Umbes sama palju on nende hulgas ka haritlasi, kelle põhitöö ei seondunud üldse või oli kaudselt seotud erialase ettevalmistusega. Kõikide koolide lõpetajaskonnas peale TKÜ on vähenenud nende hulk, kelle põhitöö vastas otseselt erialasele ettevalmistusele.

Hinnangute analüüs näitab, et kõigist tööga hõivatud haritlastest on üle kolme neljandiku erialaga seotusele andnud ühesuguse hinnangu nii 1992. kui 1994. aastal. Kõige suurem hinnangute kokkulangevus on otseselt erialast tööd tegevatel haritlastel: neli viiendikku 1992. aastal selliselt vastanuist jäi samale arvamusele ka 1994. aastal. Viiendikul oli vahepealseil aastail seos muutunud ebamääraseks või hoopis kadunud. **Öeldu kinnitab juba ülalpool kirjeldatud põhisuundumust: erialatöölt mitteerialasele.**

Esitatu võiks pakkuda huvi nii neile, kelle korraldada on õppetöö sisuline pool, kui ka neile, kelle hooleks on teadmiste omandamine. Kas piirduda kõrgkoolis vaid kohustuslike programmiliste distsipliinidega ja kompenseerida puudujääk hiljem töö kõrvalt täiend– või ümberõppe kaudu või teha kohe panus tulevikule ja selle nimel näha rohkem vaeva ka nende teadmiste omandamisel (näit. arvutiõpe, võõrkeeled, seadusandlus, asjaajamine jne., millest 1992. aasta diplomandid kõige enam puudust tundsid), milleks põhikursus võib-olla otseselt ei kohusta.

Tähelepanelik lugeja leidis arvatavasti loo pealkirjale vastuse.

Hans Dsiss,
haridussotsioloogia vanemteadur

Head kolleegid,

Ühtlustamaks TÜ allüksuste ja olulisemate ametinimetuste ingliskeelsete tõlgete kasutamist on alljärgnevas tabelis toodud TÜ inglise filoloogide poolt pakutud ja dekanaatidega kooskõlastatud ingliskeelsed vasted. Ootame kõigilt keele- ja asjatundjatelt esitatud tabeli kohta kirjalikke märkusi ja kommentaare 26. juuniks k.a. teabetalitusse, ph 209.

TARTU ÜLIKOOL	**UNIVERSITY OF TARTU**
Ülikooli nõukogu	University Council
Ülikooli valitsus	University Board of Governors
Rektor	Rector
I prorektor	First Pro-Rector
II prorektor	Second Pro-Rector
Haldusprorektor	Administrative Pro-Rector
Pearaamatupidaja	Chief Accountant
Dekaan	Dean
Dekanaat	Dean's Office
Korraline professor	Professor in Ordinary
Erakorraline professor	Professor Extraordinary
Emeriitprofessor	Professor Emeritus
Dotsent	Docent
Lektor	Lecturer
Assistent	Assistant
Teadur	Reseacher
Vanemteadur	Senior Reseacher
Juhataja	Head
Direktor	Director
Akadeemiline sekretär	Academic Secretary
Teaduskond	Faculty
Teaduskonna nõukogu	Faculty Council
USUTEADUSKOND	**FACULTY OF THEOLOGY**
ARSTITEADUSKOND	**FACULTY OF MEDICINE**
Anatoomia instituut	Department of Anatomy
Farmaatsia instituut	Department of Pharmacy
Farmakoloogia instituut	Department of Pharmacology
Füsioloogia instituut	Department of Physiology
Biokeemia instituut	Department of Biochemistry
Mikrobioloogia instituut	Department of Microbiology
Patoloogilise anatoomia ja kohtuarstiteaduse instituut	Department of Pathological Anatomy and Forensic Medicine
Tervishoiu instituut	Department of Public Health
Üld- ja molekulaarpatoloogia instituut	Department of General and Molecular Pathology
Kliinikum	**University Hospitals**
Anestesioloogia ja intensiivravi kliinik	Department of Anesthesiology and Intensive Care
Kardioloogia kliinik	Department of Cardiology
Kirurgiakliinik	Department of Surgery
Kopsukliinik	Department of Pulmonology
Kõrvakliinik	Department of Oto-Rhino-Laryngology
Lastekliinik	Department of Pediatrics
Nahahaiguste kliinik	Department of Dermatology
Naistekliinik	Department of Obstetrics and Gynecology
Nakkushaiguste kliinik	Department of Infectios Diseases
Närvikliinik	Department of Neurology and Neurosurgery
Polikliinik ja perearstiteadus	Department of Polyclinic and Family Medicine
Psühhiaatriakliinik	Department of Psychiatry
Radioloogia ja onkoloogia kliinik	Department of Radiology and Oncology
Silmakliinik	Department of Ophthalmology
Sisekliinik	Department of Internal Medicine
Spordimeditsiini ja taastusravi kliinik	Department of Sports Medicine and Rehabilitation
Stomatoloogia kliinik	Department of Stomatology
Traumatoloogia ja ortopeedia kliinik	Department of Traumatology and Orthopaedics
Arstide ja proviisorite täienduskeskus	Center of Post-Graduate Medical Training
Füüsilise antropoloogia keskus	Center for Physical Anthropology
BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND	**FACULTY OF BIOLOGY AND GEOGRAPHY**
Botaanika ja ökoloogia instituut	Institute of Botany and Ecology
Geograafia instituut	Institute of Geography
Geoloogia instituut	Institute of Geology
Geoloogia muuseum	Museum of Geology
Molekulaar- ja rakubioloogia instituut	Institute of Molecular and Cell Biology
Zooloogia ja hüdrobioloogia instituut	Institute of Zoology and Hydrobiology
Zooloogia muuseum	Museum of Zoology
Botaanikaaed	Botanical Garden
FILOSOOFIATEADUSKOND	**FACULTY OF PHILOSOPHY**
Ajaloo-osakond	Department of History
Eesti filoloogia osakond	Department of Estonian
Eripedagoogika osakond	Department of Education of Children with Special Needs
Filosoofia osakond	Department of Philosophy
Germaani-romaani filoloogia osakond	Department of Germanic and Romance Languages and Literatures
Vene ja slaavi filoloogia osakond	Department of Russian and Slavonic Languages and Literatures
Keelekeskus	Language Center
Kultuurikeskus	Center for Arts
Pedagoogikakeskus	Center for Education
Põhja-Ameerika uuringute keskus	Center for North American Studies
Briti uuringute keskus	Center for British and Overseas Studies
FÜÜSIKA-KEEMIA-TEADUSKOND	**FACULTY OF PHYSICS AND CHEMISTRY**
Eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituut	Institute of Experimental Physics and Technology
Füüsika didaktika instituut	Institute of Physics Didactics
Keskkonnafüüsika instituut	Institute of Environmental Physics
Teoreetilise füüsika instituut	Institute of Theoretical Physics
Füüsikalis-tehniline katsekoda	Experimental Unit of Physics
Füüsikalise keemia instituut	Institute of Physical Chemistry
Keemilise füüsika instituut	Institute of Chemical Physics
Orgaanilise keemia instituut	Institute of Organic Chemistry
Täppisteaduste kool	Exact Sciences School Liaison Unit
KEHAKULTUURITEADUSKOND	**FACULTY OF EXERCISE AND SPORT SCIENCES**
Spordibioloogia instituut	Institute of Exercise Biology
Spordipedagoogika instituut	Institute of Sport Pedagogy
Sporditeooria ja treeninguõpetuse instituut	Institute of Sport Theory and Coaching
Spordikeskus	Sport Center
MAJANDUSTEADUSKOND	**FACULTY OF ECONOMICS AND BUSINESS ADMINISTRATION**
Majandusinformaatika ja -modelleerimise instituut	Institute of Business Informatics and Economic Modelling
Majanduspoliitika ja riigimajanduse instituut	Institute of Economic Policy and Public Economy
Rahanduse ja arvestuse instituut	Institute of Finance and Accounting
Rahvamajanduse ja ettevõttemajanduse üldteooria instituut	Institute of Economics and Business Theory
Turunduse ja juhtimise instituut	Institute of Marketing and Management
Euroopa Instituut	Institute for European Studies
MATEMAATIKATEADUSKOND	**FACULTY OF MATHEMATICS**
Arvutiteaduse instituut	Institute of Computer Science
Matemaatilise statistika instituut	Institute of Mathematical Statistics
Puhta matemaatika instituut	Institute of Pure Mathematics
Rakendusmatemaatika instituut	Institute of Applied Mathematics
SOTSIAALTEADUSKOND	**FACULTY OF SOCIAL SCIENCES**
Politoloogia osakond	Department of Political Sciences
Avaliku halduse ja sotsiaaltöö osakond	Department of Public Administration and Social Work
Psühholoogia osakond	Department of Psychology
Semiootika osakond	Department of Semiotics
Sotsioloogia osakond	Department of Sociology
Ajakirjanduse osakond	Department of Journalism
ÕIGUSTEADUSKOND	**FACULTY OF LAW**
Avaliku õiguse instituut	Institute of Public Law
Eraõiguse instituut	Institute of Private Law
Rektori vastutusala	**Rector's Office**
Ülikooli kantselei	University Office
Peaarhivaar	Head Archivist
Tallinna Esindus	Representative Office in Tallinn
Personaliosakond	Personnel Department
Teabetalitus	Information and Public Relations Office
Kirjastus	University Press
Ajaleht «Universitas Tartuensis»	Newspaper «Universitas Tartuensis»
Ajaloomuuseum	History Museum
Klassikalise muinasteaduse muuseum	Museum of Classical Antiquities
I prorektori vastutusala	**First Pro-Rector's Office**
Teadus- ja arendusosakond	Department of Research and Institutional Development
Plaani-finantsosakond	Department of Planning and Finance
Õppe- ja teadustöö arenduskoda	Development Center of Study and Research
Arvutuskeskus	Computing Center
Täienduskeskus	Center for Continuing Education
Mõõtelabor	Maintenance Laboratory of Scientific Instruments
Raamatukogu	University Library
Spordiklubi	Sports Club
II prorektori vastutusala	**Second Pro-Rector's Office**
Õppe- ja üliõpilasosakond	Department of Study and Student Affairs
Arvutigraafika- ja õppetehnikakeskus	Audio-Visual Center
Haldusprorektori vastutusala	**Administrative Pro-Rector's Office**
Ehitus- ja remondiosakond	Department of Construction and Maintenance
Kinnisvaraosakond	Department of Real Estate
Kommunikatsioonitehnika osakond	Department of Telecommunications
Majandusosakond	Department of General Services
Peainseneriosakond	Department of Technical Services
Raamatupidamise osakond	Department of Accounting
Transpordiosakond	Department of Transportation
Kääriku spordibaas	Kääriku Sports Center
Linna spordibaasid	Sports Centers in Tartu
v/e Üliõpilasküla	Student Hostels
Üliõpilaskonna Edustus	**Student Union**

Hei tudengid!

Kui te ei ole veel otsustanud, kuidas veeta oma suvepuhkust nõnda, et see mõjuks kosutavalt nii ihule kui hingele, siis siin on mõned võimalused. Kõige alljärgneva kohta saab teavet **Eesti Akadeemilisest Spordiliidust (Jakobi 5–218).**

Suvel ühe nädala jooksul paistab päike Nijmegenis eredamalt kui kusagil mujal Hollandis. Sel ajal peetakse seal traditsiooniline käimisüritus «Neli päeva marssimist», millest igal aastal võtab osa rohkem kui 35 000 huvilist. Samal ajal toimub suvefestival, mis tähendab, et Nijmegeni keskus on täis muusikat, tänavateatrit, «marssijaid» ja «mittemarssijaid», kes naudivad üksteist.

Nijmegeni ülikooli spordikeskus korraldab 16.–23. juulini käimisürituse raames RAHVUSVAHELISE ÜLIÕPILASTE SUVEKESKUSE, kuhu oodatakse tudengeid ka Eestist. Kui oled julge ja ei karda kõndida 30–50 km päevas ning tahad sellest suurest melust osa saada, siis lähemat infot saab EASList.

Eindhoveni (Hollandi) üliõpilaste triatloniklubi SQUADRA VELOCE ootab 3–liikmelisi võistkondi (1 ujuja + 1 jalgrattur + 1 jooksja) jõudu katsuma TRIO–TRIATLONIS (1,5 km ujumist, 40 km jalgrattasõitu, 10 km jooksmist). Võistlus toimub **30. septembrist – 1. oktoobrini.** Osavõtuks oleks vajalik registreeruda enne 1. augustit.

Soome Üliõpilasspordiliit kutsub tudengeid üle kogu maailma osalema RAHVUSVAHELISES MATKALAAGRIS (Muonio Hike), mis toimub Ounas-Pallase Rahvuspargis, **Muonios, 27. augustist - 4. sptembrini.** Oodatakse kõiki, kes tahavad tunda Lapimaa taiga–tundra atmosfääri ning rahuldada oma suhtlemisvajadust teiste maade tudengitega.

EUROOPA NOORTE VABATAHTLIKE JUHTIDE SUVEKOOL 14. augustist – 1. septembrini Soome Spordiinstituudis Vierumäel neile, kes:

*** naudivad rahvusvahelist atmosfääri;**

*** on huvitatud euroopalikust koolitusest ja vabatahtlike vahetusest seoses spordiga;**

*** õpivad kehakultuuri ja sporditeadusi või majandust ja äri kõrgkoolis või rakendushikus kõrgkoolis;**

*** mõtlevad karjäärivõimalustele rahvusvahelise spordielu või äriga seotud tegevusvaldkondades;**

*** on valmis töötama vabatahtlikuna mõnel rahvusvahelisel spordiüritusel.**

Osalejad:

* õpivad spordi–, hariduse või ärijuhtimist;

* saavad suure teadmistepagasi, millele rajada vabatahtlike töö;

* saavad spordiürituste ja/või võistluste korraldamise kogemusi;

* saavad infot ja teadmisi rahvusvaheliste maailmamängude programmist.

See on tõeliselt kõrgetasemeline 3–nädalane koolitusprogramm, mille teemad kannavad alapealkirju: meeskonna komplekteerimine– 1. nädal (14.–18. aug.); vabatahtlike juhtimine– 2. nädal (21.–25. aug.); võistluste korraldamine– 3. nädal (28. aug.–1. sept.). Kursuse maksumus on 2900 FIMi. Hinna sees on elamine koos täieliku toitlustamisega ja transport Helsingi lennuväljalt Vierumäele. Koolitus toimub koostöös Šveitsi, Šotimaa, Rootsi, Soome ja Ungari kõrgkoolidega.

Ilmar Rebane

4. august 1912 – 13. juuni 1995

13. juunil suri õigusteadlane, professor Ilmar Rebane. Ilmar Rebane sündis 4. augustil 1912. aastal. 1936. aastal lõpetas Tartu Ülikooli õigusteaduskonna, töötas seejärel Eesti Tööliskoja peasekretärina ja 1938. aastast õiguskantsleri nõunikuna. Peaaegu kogu sõjajärgse aja oli professor Ilmar Rebane seotud Tartu Ülikooli õigusteaduskonnaga.

Lahkunu oli Eesti kehtiva kriminaalõiguse üks rajajaid, samuti tulevase kriminaalseadustiku eelnõu üks põhiautoreid. Ilmar Rebase teadustöö hõlmas lisaks puht–erialalistele käsitlustele ka õigusteooria fundamentaalseid küsimusi. Mitmed põlvkonnad juriste on õppinud kriminaalõigust professor Ilmar Rebase loengute ja õppevahendite alusel; ei ole praktiseerivat juristi, õigusteadlast ega üliõpilast, kelle laualt puuduksid Ilmar Rebase koostatud kriminaalkoodeksi kommentaarid. Pärast emeriteerumist jätkas professor aktiivset osalemist Eesti õigusloomes.

Ärasaatmine laupäeval, 17. juunil kell 12 ülikooli aulast, matus Raadi kalmistul.

Õigusteaduskond

Jüri Linnus

19. jaanuar 1926 – 12. juuni 1995

12. juunil lahkus oma 70. eluaastal ajaloodoktor, ülikooli klassikalise muinasteaduse muuseumi direktor ja Õpetatud Eesti Seltsi esimees Jüri Linnus. Ta jäi endale lõpuni truuks: mõni tund enne surma sai ta valmis oma viimase teaduskirjutise – arvustuse noore kolleegi magistritöö kohta.

Ilmselt kodust saadud mõjutusel (isa Ferdinand Linnus (Leinbock) oli Eesti esimene etnoloogiadoktor ja kauaaegne Eesti Rahva Muuseumi direktor) läks Jüri Linnus pärast Tartu I Keskkooli lõpetamist ülikooli ajalugu ja etnoloogiat õppima.

1953 – 1970 oli Jüri Linnus Tartu Ülikooli ainus etnoloogiaõppejõud.

30 aastat töötas ta Eesti Rahva Muuseumis mitmel juhtival kohal, kuid tegelikult oli ta muuseumiga seotud kogu oma elu. 1987. aastast alates oli ta ülikooli klassikalise muinasteaduse muuseumi direktor. Dr. J. Linnus oli üks Õpetatud Eesti Seltsi taastajaid ja selle esimees.

Jüri Linnuse elu möödus väga töökalt, sest kunagi ei pidanud ta vaid ühte ametit. Selleks oli alati nii majanduslikke, aatelisi kui isiksuslikke põhjusi – ta oli liiga energiline ja loova mõtlemisega, et käed rüpes istuda. J. Linnus oli kindlasti inimene, kes ei teinud tööd raha pärast – õpetamine ja teadus olid ta kutsumused. 1993. a. kaitses ta doktoritöö Eesti maakäsitöölistest.

Nüüd on Jüri Linnuse elutöö valmis, kuid selle tähenduse avastamine seisab veel ees. J. Linnuse vaieldamatuks teeneks on eesti etnoloogia rahvuslike traditsioonide järjekindel kaitsmine ja rõhutamine nii ülikooli õppejõuna kui ka Eesti Rahva Muuseumi teadusjuhina.

Inimesena oli Jüri Linnus äärmiselt korrektne. Õpilased mäletavad teda elava ja vaimuka lektorina, töökaaslastele meenub ta nõudliku, kuid abivalmi juhina.

Eesti Rahva Muuseum
Tartu Ülikool
Õpetatud Eesti Selts
Klassikalise Muinasteaduse Muuseum

SAS – tarkvara on käeulatuses

Matemaatilise statistika instituudi eestvõttel ja ülikooli juhtkonna ning paljude teiste instituutide ja kliinikute toetusel sai hiljuti teoks võimsa statistika ja andmehaldussüsteemi SAS kollektiivlitsentsi hange. Selle ostuga peaks ülikoolis jõudma uuele tasemele nii statistika õpetamine kui kasutamine teadusuuringutes. Litsents kestab viis aastat. See sisaldab 50 koopiat e. üksiklitsentsi, millest suurem osa on leidnud endale ka konkreetse omaniku (muuhulgas installeeritakse SAS–süsteem ka ühte arvutiklassi). Praegu on aga mõned koopiad veel vabad ja ootavad kasutajat, mistõttu mõni sõna süsteemi tutvustuseks.

SAS–süsteem sai maailmas tuntuks kui parim statistikapakett juba paarkümmend aastat tagasi. Liidriroll statistilise analüüsi alal on säilinud tänini, kuid samas on süsteem mitmes olulises suunas laienenud ning pakub tänapäeval lahendusi sellistes valdkondades, nagu juurdepääs andmetele ja andmelahendus, statistiline anlüüs, geoinfosüsteemid, turu–uuringud ja prognoosimine, finantsmodelleerimine, kvaliteediohje, auditeerimine, klient/server lahenduste teostamine, projektijuhtimine ja operatsioonianalüüs, ettevõtte aruandlus, juhtkonna andmehaldussüsteemid jne.

SAS–litsentside levitamine ülikoolis toimub kokkulepetena asjast huvitatud allüksuste ja matemaatilise statistika instituudi vahel. Palume SAS–süsteemist huvitatuil võtta ühendust allakirjutanuga (**tel. 435 258 või 435 148**) või tulla MSI–sse (Liivi 2, IV k.) kõige lähemal ajal.

Kalev Pärna,
matemaatilise statistika instituudi juhataja

GAUDEAMUS ALGAB 8. JUULIL

«Tudengite rahvusvahelise laulu- ja tantsupeo Gaudeamus XII lavastusega seotud müsteeriumi peamotiiviks on ohverdustseremoonia pidustuste kordaminekuks. Kes ja kuidas ja kas üldse ohverdatakse, seda näete täpsemalt 8. juulil, Gaudeamuse esimesel päeval Tartu laululaval,» sõnas Gaudeamuse lavastusgrupi liige Ain Mäeots Vanemuise teatrist. Peo märksõnadeks ongi lavastusgrupi sõnul just ebatraditsioonilisus ja nooruslikkus.

Kolmapäevasel peatoimkonna koosolekul andsid tegevtoimkondade juhid ülevaate ettevalmistuste hetkeseisust, samuti kuulati Leedu delegatsiooni koordinaatori Leonidas Abarise informatsiooni nende probleemidest. Läti delegatsiooni esindus ei saanud seekordsel koosolekul osaleda, kuid nad saatsid kirjaliku lühiinformatsiooni. Lätlastega kohtuvad meie tegevtoimkondade juhid 20. juunil Tartus.

Koosolekut kokku võttes ütles peakorraldaja, haldusprorektor Riho Illak, et kõik toimkonnad on suhtunud oma ülesannetesse äärmiselt tõsiselt ning et suuremad probleemid on lahendatud.

Praegu on Gaudeamusele registreerinud ligi 4500 osavõtjat. Oma tulekust on teatanud ka üle saja eriti tähtsa külalise (VIPi) alates Eesti Riigikogu liikmetest, lõpetades linna ja ülikooli külalistega. Pidustuste kavasse lisati ka 8. juulil enne rongkäigu algust Raadi kalmistul tudengilaulupidude traditsiooni algataja ja linna aukodaniku Richard Ritsingu mälestussamba avamine.

Külalised on majutatud enamasti linna koolidesse, kus neile tagatakse nii toitlustamine kui meditsiini- ja turvateenused. Liiklust Gaudeamuse ajal linnas oluliselt ei piirata, väljaarvatud rongkäigu marsruudil. Toitlustamine on planeeritud laululava parkla territooriumile. Kuna linn ei ole peo ajal täielikult kindlustatud sooja veega, pakutakse osalejatele täiendavat abi saunateenuste osas.

Möödunud esmaspäeval algas ka piletite eelmüük Tartus, Tallinnas ja Pärnus. Eelmüügist ostetud pilet on ligi kaks korda odavam, seetõttu loodavad korraldajad, et suurem osa pileteid levitatakse just sel teel. Odavamad eelmüügihinnad kehtivad 6. juuli hommikuni.

Turvateenustega tegeleb peo ajal Kaitseliit, samuti valvab korra järele politsei.

Järgmisel nädalal hakatakse aktiivsemalt tegelema ka reklaamiga, samuti selguvad lõplikult pidustustega kaasnevad tudengiüritused. Tudengiüritused ja muud taolised ülesastumised toimuvad kogu linnas. Esialgsete plaanide kohaselt kujuneb linnas keskseks kohtumiskohaks Vanemuise teatri väliterrass, põnevat ootamist pakub kindlasti tudengite pidustuste ajaks planeeritud ooperietendus.

ENE NOBEL

INFO! INFO!

Magistritööde kaitsmisi

21. juunil toimuvad ajaloo–osakonnas Toomel magistritööde kaitsmised. Kl. 12 kaitseb **Kalle Kroon** magistritööd «Maakaitseväest regulaararmeeni. Maamiilits Rootsi armee koosseisus Eesti– ja Liivimaal 1701–1710». Oponendid on Eesti Vabariigi suursaadik Rootsis ajal.kand. Margus Laidre ja lektor Tõnu Tannberg.

Kell 14 kaitseb kunstiteadlane **Niina Raid** magistritööd «Tartu tänavad ja ehitised (16.–19. sajand)». Oponendid dots. Leo Tiik ja lektor Kaur Alttoa.

***

Neljapäeval, 22. juunil kl. 9 toimuvad molekulaar– ja rakubioloogia instituudis Riia 23 aud. 1–16 magistritööde kaitsmised.

Krõõt Aasamaa kaitseb magistritööd «Õhulõhede tundlikkus lehe veesisalduse vähenemise suhtes mõnedes katsevariantides». Oponent dots. biol.doktor H. Moldau.

Aire Allikas kaitseb magistritööd «BPV E2 valgu bioloogilise funktsiooni avaldumiseks on vajalik DNA–seonduv domään». Oponent bioloogiakand. S. Kivi.

Aiki Järviste kaitseb magistritööd «Ensüümiaktiivsuste määramine pärmi *Pichia pinus* permeabiliseeritud rakkudes». Oponent bioloogiakand. J. Simisker.

Hardo Lilleväli kaitseb magistritööd «Identification of phenylalanine hydroxylase gene mutations in Estonian phenylketonuria patients». Oponent lektor J. Parik.

Helgi Loogus kaitseb magistritööd «Mõningate põllukultuuride hapendus–taandusrežiimi sõltuvus idanemiskeskkonnast». Oponent prof. biol.doktor A. Laisk.

Tiiu Mandel kaitseb magistritööd «Veise papilloomiviiruse tüüp 1 (BPV–1) stabiilselt replikatsiooni ja koopiate arvu reguleerivate mehhanismide uurimine». Oponent bioloogiakand. A. Kilk.

Siiri Tarrikas kaitseb magistritööd «Benomüülresistentsete *Trichoderma viride* tüvede juurekompetentsuse võimalikud põhjused». Oponent dots. biol.kand. E. Padu.

***

Kliiniliste uuringute eetika komisjonis

Inimesel teostatavate kliiniliste uuringute eetika komisjoni koosolek toimub 21. juunil kl. 16 patofüsioloogia õppetooli ruumis nr. 314.

Tänukiri

Täname väga lugupeetud **Asta Veskit,** kes neil päevil kinkis meie õppetoolile kaks suurepärast teatmeteost. Need on 4–köiteline «Puškini keele sõnastik» (Moskva, 1956–1961) ja 17–köiteline «Kaasaja vene kirjakeele sõnaraamat» (Moskva–Leningrad, 1950–1965). Mõlemad raamatud on pärit kuulsa keeleteadlase Johannes Veski raamatukogust.

Ljubov Kisseljova,
vene kirjanduse õppetooli juhataja

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 7633. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 26 (1801)
NELJAPÄEV,
22. JUUNI 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

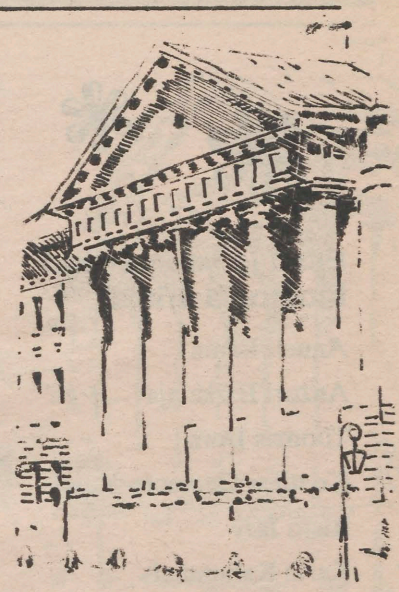

Majandusteaduskond

Majandusteaduse eriala

Päevane osakond

Olga Anissimova
Anna Annikova
Anu Arro – *cum laude*
Ahti Asmann
Janika Bachmann
Aleksei Djomin
Elina Dmitrijeva
Anatoli Dorkin
Jelena Doronina
Eeta Ehasalu
Mart Einpalu
Maris Ennet
Katri–Triin Gergents
Indrek Gusev
Maren Kallas
Riina Kallas
Kersti Kanniste
Anna Karina
Kadri Karlis
Katrin Karlson
Kadrin Kasak
Ingrid Kase
Marge Keerig
Jaan Kelle
Priit Kiilmaa
Kädi Kikkas
Ene Kits
Ingrid Kivistik
Pavel Kohal
Anu Kudeviita
Anu Laansalu
Irja Limak
Tiina Loorits
Päärn Marran
Marion Metsniit
Holger Mägi
Kristel Mägi
Monika Naaber
Ines Nigul
Alje Nohrin
Asso Noor
Merle Noormägi
Kadri Ojasalu
Tauno–Jussi Onoper
Anti Orav
Ave Orula
Merilyn Paju
Tõnu Pekk
Jane Poll
Maris Polli
Pille Pulver
Kristel Rammo
Andrea Randver
Lauri Reinberg
Dmitrij Remezov
Oleg Rjahhovski
Aivar Roogsoo
Tõnu Roolaht – *cum laude*
Vahur Roosaar
Ave Ruumet
Reena Sade
Priit Sander – *cum laude*
Liina Sarapuu
Karin–Brita Sepandi
Juulika Sepp
Kaarin Silm
Laura Sirk
Margus Sitsi
Taimi Soiela
Aire Soodla
Veera Šerpitis
Aleksei Švedov
Galina Zahharova
Svetlana Žabina
Margus Žuravljov
Kristiina Tamberg
Terje Tammearu
Veronika Teran
Riina Uind
Riina Unt
Kersti Uudam
Marika Vaarmari
Maris Vask
Kersti Villems
Jaan Õmblus
Ene Õunmaa

Majandusküber-neetika eriala

Art Arukaevu
Elari Kingo
Ahto Kivi
Sven Kunsing – *cum laude*
Merle Laasmaa
Maido Leosk
Andres Müürsepp
Raul Ristmäe
Ivar Sults
Meelis Šokman
Triinu Tamm

Välismajanduse eriala

Jana Hirjel – *cum laude*
Heidi Kakko – *cum laude*
Urmas Oru
Reet Reedik – *cum laude*
Alo Reintam

Turunduse ja kaubanduse eriala

Kristi Augjärv
Meelis Luht
Andras Metsa
Ivan Novik
Anneli Ohvril
Timo Penu
Ülo Vardja

Majandusarvestuse eriala

Tiina Preis
Sulev Vedler

Rahanduse ja panganduse eriala

Rauno Kallas
Aivo Kangus
Peep Remmelg
Urmas Tsahkna
Ilmar Tälli

Põhiõppe lõpetanud endised üliõpilased

Majandusarvestuse eriala

Ena Haabma
Mikk Raidma

Rahanduse ja panganduse eriala

Karli Lambot

Kaugõppe osakond

Taavi Allikas
Eve Altrov
Raul Benno
Pille Jens
Lii Jõgi
Merike Kaseorg
Toomas Lepasepp
Kristel Meesak
Sven Mändmets
Tiina Mölder
Sirle Neidre
Tiia Otsason
Vilja Palk
Aare Puidak
Auli Pulk
Maigi Raidma
Andres Rootsi
Margit Schmied
Hedi Soe
Janne Tamm
Toomas Teder
Marina Tomberg
Aivar Turu
Gea Viinalass
Rain Vilu

Turunduse ja kaubanduse (vene) eriala

Oksana Barotova
Natalja Jevdokimenko
Jelena Kabanova
Valeria Kitajeva
Anna Kožurina
Marina Kutuzova
Alla Melnik
Irena Stefanovitš
Žanna Podvoiskaja
Ilona Tšekan
Leonid Tšerepanov
Natalja Volkova

Rahanduse ja panganduse eriala

Alo Alunurm
Reet Gridassov
Jana Jankovski
Peeter Kamberg
Ruth Kirotar
Kai Kruusamäe
Riho Kruuv
Aivo Kukk
Merje Nelis
Piret Palgi
Tiina Pihlak
Krista Toom
Tiina Tops

Majandusarvestuse eriala

Tiina Grauberg
Anne Haabma
Katrin Hünerson
Maret Jõhvik
Tiiu Kagover
Karin Kondrašev
Signe Leheste
Katrin Lillep
Kaire Lohk
Krista Luhaste
Mare Pajo
Monika Saarkopli
Signe Schulz
Aivar Tomson

Välismajanduse eriala

Gunnar Alabert
Jüri Feldmann
Janno Feofanov
Ülar Kindma
Ülle Koppel
Priit Lind
Kersti Loite
Siiri Odrats
Tiina Tammik
Pille Uustalu

Filosoofiateaduskond

Eesti ja soome–ugri filoloogia eriala

Anneli Baran
Anzori Barkalaja
Toomas Born
Kristiina Garancis–Kurs
Risto Järv
Karin Kaljumägi
Vilja Kiisler – *cum laude*
Mari Koik
Külli Kolde
Tiit Konsand
Ilvi Liive
Liina Lukas – *cum laude*
Tiia Paide
Katrin Purde
Madli Päts
Mall Reier
Kristina Rüütelmaa
Kristi Sak – *cum laude*
Liina Teder
Epp Toomsalu – *cum laude*
Kadri Vider
Krista Visas
Sirje Volmre – *cum laude*
Aire Vähejaus

* Diana Berg (diplom välja antud dets. 94)
* Anna Humal (diplom välja antud veebr. 95)

Eesti keel võõrkeelena eriala

Lilian Kajand
Jana Konovalova
Aule Leesmäe
Siret Meltsov
Agne Narusk
Elo Rohult – *cum laude*
Marianne Tarelkina

* Liena Muizniece (diplom välja antud sept. 94)

Inglise keele ja kirjanduse eriala

Anu Art
Eva–Liina Asu
Ingrid Hermet
Merit Karise
Anneli Kaur
Margit Keller
Herdis Kirk
Kadri Kroon
Anu Oja
Tiina Pihel
Raili Põldsaar – *cum laude*
Maiu Reinhold
Signe Saks – *cum laude*
Ann Siirde
Pille Somson – *cum laude*

Saksa keele ja kirjanduse eriala

Natalia Belinskaja
Aldo Kask
Terje Koppelmaa
Andres Kärssin
Piret Nahk – *cum laude*
Reet Parts
Diana Puus
Malle Rajangu
Katri Soe
Terje Tiiman (eksternina)
Liina Truus
Katrin Voll – *cum laude*

Prantsuse keele ja kirjanduse eriala

Viivika Grišakova
Katrin Kamerov

Klassikalise filoloogia eriala

Maria Kanter
Katrin Kiisler – *cum laude*
Kaarina Krull
Hille Laido
Katrin Moon
Janika Päll – *cum laude*
Merike Soodla

Skandinavistika (rootsi keel ja kirjandus) eriala

Kadi–Riin Haasma – *cum laude*
Liina Kümnik
Kadi Mustasaar

Vene ja slaavi filoloogia eriala

Natalja Burdakova
Olga Burdakova
Olga Burmakina
Olga Danilova
Liina Enok
Ilona Fefelova
Irina Gretško
Alla Gurõljova
Natalja Hermann
Larissa Jakovleva – *cum laude*
Olga Krajeva
Tatjana Leppik
Meeli Madissoo
Marina Makarova
Signe Matteus
Jelena Nõmm – *cum laude*
Zanna Pindma
Margarita Pogorelova
Jelena Poverina – *cum laude*
Angela Reinmets
Jana Rõzova
Eleonora Rudakovskaja
Natalja Serokurova – *cum laude*
Natalija Sindetskaja
Irina Soroka – *cum laude*
Tatjana Stepaništševa – *cum laude*
Olga Sudajeva
Alina Šuvalova
Jelena Zolotareva
Tatjana Zverkova
Tatjana Trojanova
Deniss Tšernjajev
Jekaterina Valtsifer
Aleksandra Vassiljeva
Natalja Vladimirova
Roman Voitehhovitš

Ajakirjanduse eriala

Aare Kasemets
Olari Koppel – *cum laude*
Piret Tali
Sirli Tarve

Ajaloo eriala 5. aasta üliõpilased

Eeva Eek
Indrek Erikson
Tiina Korhonen
Kaido Orula
Talis Vare
Neeme Kook – diplom 01. 95
Janno Lauringson – diplom 01. 95
Eeva Raud – diplom 01. 95
Tanel Rütman – diplom 01. 95
Tiina Tootsi – diplom 01. 95
Gurly Raud – diplom 01. 95
Urmas Koch
Indrek Kuuben
Virge Lell
Andres Meesak
Külli Niidassoo

Ajaloo osakonna 4. aasta üliõpilased

Anneli Ambros – *cum laude*
Arti Hilpus – *cum laude*
Indrek Jääts – *cum laude*
Kadri Kallikorm – *cum laude*
Ivar Kangur
Pärtel Piirimäe – *cum laude*
Anti Seralt – *cum laude*
Mart Kuusk
Kalle Lõuna
Tiit Naarits
Liivo Niglas
Arne Otter
Hedi Pikk
Kristjan Raba
Sven Sakkov – *cum laude*
Ülo Siivelt
Aado Altmets – *cum laude* diplom 03. 95
Heidi–Maarja Melts – diplom 02. 95
Andrei Hvostov – diplom 02. 95
Marge Mardisalu – diplom 02. 95

Ajalooõpetajate koolituse kutseaasta üliõpilased

Ülle Jukk
Kristel Kase
Margit Kruglova
Karmen Laus
Margus Pillau
Kaie Roose

Maalikunsti eriala

Markus Kasemaa
Toomas Mürk
Kaire Nurk
Allan Undusk

Filosoofia eriala

Tanel Mätlik – *cum laude*

Sotsioloogia eriala

Veronika Teder – *cum laude*
Liina Laasi
Anu Rentel
Signe Vetik
Aet Annist – *cum laude*
Margus Paas

Eripedagoogika eriala 5. aasta üliõpilased

Ove Petersell – *cum laude*
Marju Allaste
Anu Parik
Reet Siig
Eda Põld
Tea Toomberg
Ave Grauberg
Einike Keernik – *cum laude*
Anne–Ly Rappu
Urmas Haus
Kaili Terras
Marge Kõdar
Kaire Mölder
Sirje Simral
Merit Karro
Katrin Alling

Psühholoogia osakonna 4. aasta üliõpilased

Talvi Kallasmaa – *cum laude*
Tuuli Ruus – *cum laude*
Kaja Laul
Velli Parts
Tiina Uudelt
Leena–Mari Õim

Kaugõppe osakond

Eesti ja soome–ugri filoloogia eriala

Sanne Haab
Vega Jürgens (eksternina)
Kristiina Kirsipuu
Mairit Kratovitš
Ülle Lõhmus
Annika Otsa
Tea Põldoja
Triinu Pärt
Katrin Remiküll
Anu Randoja
Merike Rebane
Anu Sinimets
Karin Sonntak
Marge Tombach
Krista Tukk

Inglise keele ja kirjanduse eriala

Annika Anton
Krista Haak
Margit Härmson
Aleksandra Kurvits

Saksa keele ja kirjanduse eriala

Meeri Kougia (eksternina)
Maris Mättikas (eksternina)

Prantsuse keele ja kirjanduse eriala

Kadri Rebane

Ajaloo eriala

Sergei Dzjuba
Svea Eving–Nõu
Andrus Igalaan
Tiina Kilumets
Katrin Kool
Margus Maiste
Helen Mikiver
Viktor Niitsoo (lõpetas 18. jaan. 95)
Ivari Padar
Heikki Pauts
Jaak Pihlak
Juta Rikk
Raivo Ruus
Tiina Saksakulm
Kristiina Selli
Tuuli Tarandi

Eripedagoogika eriala

Maret Rander
Eili Rohtla
Anu Sulina (lõpetas 23. jaan. 95)
Anu Täkker
Merge Vaher

Psühholoogia eriala

Riina Anton
Erge Heido
Marika Merits
Anne Muinaste
Ülle Võhma

NR. 26 (1801)
NELJAPÄEV,
22. JUUNI 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

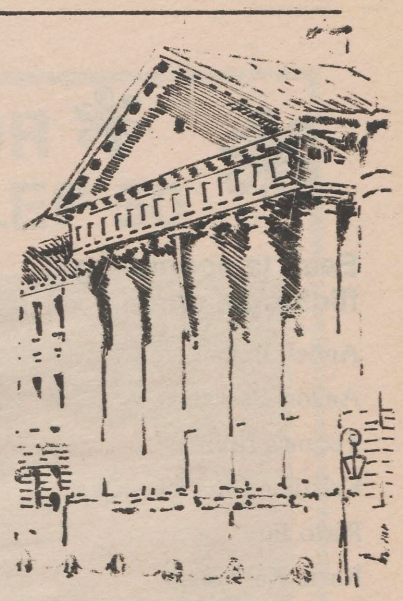

Majandusteaduskond

Majandusteaduse eriala

Päevane osakond

Olga Anissimova
Anna Annikova
Anu Arro – *cum laude*
Ahti Asmann
Janika Bachmann
Aleksei Djomin
Elina Dmitrijeva
Anatoli Dorkin
Jelena Doronina
Eeta Ehasalu
Mart Einpalu
Maris Ennet
Katri–Triin Gergents
Indrek Gusev
Maren Kallas
Riina Kallas
Kersti Kanniste
Anna Karina
Kadri Karlis
Katrin Karlson
Kadrin Kasak
Ingrid Kase
Marge Keerig
Jaan Kelle
Priit Kiilmaa
Kädi Kikkas
Ene Kits
Ingrid Kivistik
Pavel Kohal
Anu Kudeviita
Anu Laansalu
Irja Limak
Tiina Loorits
Päärn Marran
Marion Metsniit
Holger Mägi
Kristel Mägi
Monika Naaber
Ines Nigul
Alje Nohrin
Asso Noor
Merle Noormägi
Kadri Ojasalu
Tauno–Jussi Onoper
Anti Orav
Ave Orula
Merilyn Paju
Tõnu Pekk
Jane Poll
Maris Polli
Pille Pulver
Kristel Rammo
Andrea Randver
Lauri Reinberg
Dmitrij Remezov
Oleg Rjahhovski
Aivar Roogsoo
Tõnu Roolaht – *cum laude*
Vahur Roosaar
Ave Ruumet
Reena Sade
Priit Sander – *cum laude*
Liina Sarapuu
Karin–Brita Sepandi
Juulika Sepp
Kaarin Silm
Laura Sirk
Margus Sitsi
Taimi Soiela
Aire Soodla
Veera Šerpitis
Aleksei Švedov
Galina Zahharova
Svetlana Žabina
Margus Žuravljov
Kristiina Tamberg
Terje Tammearu
Veronika Teran
Riina Uind
Riina Unt
Kersti Uudam
Marika Vaarmari
Maris Vask
Kersti Villems
Jaan Õmblus
Ene Õunmaa

Majandusküber-neetika eriala

Art Arukaevu
Elari Kingo
Ahto Kivi
Sven Kunsing – *cum laude*
Merle Laasmaa
Maido Leosk
Andres Müürsepp
Raul Ristmäe
Ivar Sults
Meelis Šokman
Triinu Tamm

Välismajanduse eriala

Jana Hirjel – *cum laude*
Heidi Kakko – *cum laude*
Urmas Oru
Reet Reedik – *cum laude*
Alo Reintam

Turunduse ja kaubanduse eriala

Kristi Augjärv
Meelis Luht
Andras Metsa
Ivan Novik
Anneli Ohvril
Timo Penu
Ülo Vardja

Majandusarvestuse eriala

Tiina Preis
Sulev Vedler

Rahanduse ja panganduse eriala

Rauno Kallas
Aivo Kangus
Peep Remmelg
Urmas Tsahkna
Ilmar Tälli

Põhiõppe lõpetanud endised üliõpilased

Majandusarvestuse eriala

Ena Haabma
Mikk Raidma

Rahanduse ja panganduse eriala

Karli Lambot

Kaugõppe osakond

Taavi Allikas
Eve Altrov
Raul Benno
Pille Jens
Lii Jõgi
Merike Kaseorg
Toomas Lepasepp
Kristel Meesak
Sven Mändmets
Tiina Mölder
Sirle Neidre
Tiia Otsason
Vilja Palk
Aare Puidak
Auli Pulk
Maigi Raidma
Andres Rootsi
Margit Schmied
Hedi Soe
Janne Tamm
Toomas Teder
Marina Tomberg
Aivar Turu
Gea Viinalass
Rain Vilu

Turunduse ja kaubanduse (vene) eriala

Oksana Barotova
Natalja Jevdokimenko
Jelena Kabanova
Valeria Kitajeva
Anna Kožurina
Marina Kutuzova
Alla Melnik
Irena Stefanovitš
Žanna Podvoiskaja
Ilona Tšekan
Leonid Tšerepanov
Natalja Volkova

Rahanduse ja panganduse eriala

Alo Alunurm
Reet Gridassov
Jana Jankovski
Peeter Kamberg
Ruth Kirotar
Kai Kruusamäe
Riho Kruuv
Aivo Kukk
Merje Nelis
Piret Palgi
Tiina Pihlak
Krista Toom
Tiina Tops

Majandusarvestuse eriala

Tiina Grauberg
Anne Haabma
Katrin Hünerson
Maret Jõhvik
Tiiu Kagover
Karin Kondrašev
Signe Leheste
Katrin Lillep
Kaire Lohk
Krista Luhaste
Mare Pajo
Monika Saarkopli
Signe Schulz
Aivar Tomson

Välismajanduse eriala

Gunnar Alabert
Jüri Feldmann
Janno Feofanov
Ülar Kindma
Ülle Koppel
Priit Lind
Kersti Loite
Siiri Odrats
Tiina Tammik
Pille Uustalu

Filosoofiateaduskond

Eesti ja soome–ugri filoloogia eriala

Anneli Baran
Anzori Barkalaja
Toomas Born
Kristiina Garancis–Kurs
Risto Järv
Karin Kaljumägi
Vilja Kiisler – *cum laude*
Mari Koik
Külli Kolde
Tiit Konsand
Ilvi Liive
Liina Lukas – *cum laude*
Tiia Paide
Katrin Purde
Madli Päts
Mall Reier
Kristina Rüütelmaa
Kristi Sak – *cum laude*
Liina Teder
Epp Toomsalu – *cum laude*
Kadri Vider
Krista Visas
Sirje Volmre – *cum laude*
Aire Vähejaus
* Diana Berg (diplom välja antud dets. 94)
* Anna Humal (diplom välja antud veebr. 95)

Eesti keel võõrkeelena eriala

Lilian Kajand
Jana Konovalova
Aule Leesmäe
Siret Meltsov
Agne Narusk
Elo Rohult – *cum laude*
Marianne Tarelkina
* Liena Muizniece (diplom välja antud sept. 94)

Inglise keele ja kirjanduse eriala

Anu Art
Eva–Liina Asu
Ingrid Hermet
Merit Karise
Anneli Kaur
Margit Keller
Herdis Kirk
Kadri Kroon
Anu Oja
Tiina Pihel
Raili Põldsaar – *cum laude*
Maiu Reinhold
Signe Saks – *cum laude*
Ann Siirde
Pille Somson – *cum laude*

Saksa keele ja kirjanduse eriala

Natalia Belinskaja
Aldo Kask
Terje Koppelmaa
Andres Kärssin
Piret Nahk – *cum laude*
Reet Parts
Diana Puus
Malle Rajangu
Katri Soe
Terje Tiiman (eksternina)
Liina Truus
Katrin Voll – *cum laude*

Prantsuse keele ja kirjanduse eriala

Viivika Grišakova
Katrin Kamerov

Klassikalise filoloogia eriala

Maria Kanter
Katrin Kiisler – *cum laude*
Kaarina Krull
Hille Laido
Katrin Moon
Janika Päll – *cum laude*
Merike Soodla

Skandinavistika (rootsi keel ja kirjandus) eriala

Kadi–Riin Haasma – *cum laude*
Liina Kümnik
Kadi Mustasaar

Vene ja slaavi filoloogia eriala

Natalja Burdakova
Olga Burdakova
Olga Burmakina
Olga Danilova
Liina Enok
Ilona Fefelova
Irina Gretško
Alla Gurõljova
Natalja Hermann
Larissa Jakovleva – *cum laude*
Olga Krajeva
Tatjana Leppik
Meeli Madissoo
Marina Makarova
Signe Matteus
Jelena Nõmm – *cum laude*
Zanna Pindma
Margarita Pogorelova
Jelena Poverina – *cum laude*
Angela Reinmets
Jana Rõzova
Eleonora Rudakovskaja
Natalja Serokurova – *cum laude*
Natalija Sindetskaja
Irina Soroka – *cum laude*
Tatjana Stepaništševa – *cum laude*
Olga Sudajeva
Alina Šuvalova
Jelena Zolotareva
Tatjana Zverkova
Tatjana Trojanova
Deniss Tšernjajev
Jekaterina Valtsifer
Aleksandra Vassiljeva
Natalja Vladimirova
Roman Voitehhovitš

Ajakirjanduse eriala

Aare Kasemets
Olari Koppel – *cum laude*
Piret Tali
Sirli Tarve

Ajaloo eriala 5. aasta üliõpilased

Eeva Eek
Indrek Erikson
Tiina Korhonen
Kaido Orula
Talis Vare
Neeme Kook – diplom 01. 95
Janno Lauringson – diplom 01. 95
Eeva Raud – diplom 01. 95
Tanel Rütman – diplom 01. 95
Tiina Tootsi – diplom 01. 95
Gurly Raud – diplom 01. 95
Urmas Koch
Indrek Kuuben
Virge Lell
Andres Meesak
Külli Niidassoo

Ajaloo osakonna 4. aasta üliõpilased

Anneli Ambros – *cum laude*
Arti Hilpus – *cum laude*
Indrek Jääts – *cum laude*
Kadri Kallikorm – *cum laude*
Ivar Kangur
Pärtel Piirimäe – *cum laude*
Anti Seralt – *cum laude*
Mart Kuusk
Kalle Lõuna
Tiit Naarits
Liivo Niglas
Arne Otter
Hedi Pikk
Kristjan Raba
Sven Sakkov – *cum laude*
Ülo Siivelt
Aado Altmets – *cum laude* diplom 03. 95
Heidi–Maarja Melts – diplom 02. 95
Andrei Hvostov – diplom 02. 95
Marge Mardisalu – diplom 02. 95

Ajalooõpetajate koolituse kutseaasta üliõpilased

Ülle Jukk
Kristel Kase
Margit Kruglova
Karmen Laus
Margus Pillau
Kaie Roose

Maalikunsti eriala

Markus Kasemaa
Toomas Mürk
Kaire Nurk
Allan Undusk

Filosoofia eriala

Tanel Mätlik – *cum laude*

Sotsioloogia eriala

Veronika Teder – *cum laude*
Liina Laasi
Anu Rentel
Signe Vetik
Aet Annist – *cum laude*
Margus Paas

Eripedagoogika eriala 5. aasta üliõpilased

Ove Petersell – *cum laude*
Marju Allaste
Anu Parik
Reet Siig
Eda Põld
Tea Toomberg
Ave Grauberg
Einike Keernik – *cum laude*
Anne–Ly Rappu
Urmas Haus
Kaili Terras
Marge Kõdar
Kaire Mölder
Sirje Simral
Merit Karro
Katrin Alling

Psühholoogia osakonna 4. aasta üliõpilased

Talvi Kallasmaa – *cum laude*
Tuuli Ruus – *cum laude*
Kaja Laul
Velli Parts
Tiina Uudelt
Leena–Mari Õim

Kaugõppe osakond

Eesti ja soome–ugri filoloogia eriala

Sanne Haab
Vega Jürgens (eksternina)
Kristiina Kirsipuu
Mairit Kratovitš
Ülle Lõhmus
Annika Otsa
Tea Põldoja
Triinu Pärt
Katrin Remiküll
Anu Randoja
Merike Rebane
Anu Sinimets
Karin Sonntak
Marge Tombach
Krista Tukk

Inglise keele ja kirjanduse eriala

Annika Anton
Krista Haak
Margit Härmson
Aleksandra Kurvits

Saksa keele ja kirjanduse eriala

Meeri Kougia (eksternina)
Maris Mättikas (eksternina)

Prantsuse keele ja kirjanduse eriala

Kadri Rebane

Ajaloo eriala

Sergei Dzjuba
Svea Eving–Nõu
Andrus Igalaan
Tiina Kilumets
Katrin Kool
Margus Maiste
Helen Mikiver
Viktor Niitsoo (lõpetas 18. jaan. 95)
Ivari Padar
Heikki Pauts
Jaak Pihlak
Juta Rikk
Raivo Ruus
Tiina Saksakulm
Kristiina Selli
Tuuli Tarandi

Eripedagoogika eriala

Maret Rander
Eili Rohtla
Anu Sulina (lõpetas 23. jaan. 95)
Anu Täkker
Merge Vaher

Psühholoogia eriala

Riina Anton
Erge Heido
Marika Merits
Anne Muinaste
Ülle Võhma

Sotsiaalteaduskond

Heli Illipe
Tiina Jokst
Andres Mäe
Tiit Riisalo
Marti Taru

Arstiteaduskond

Arstiteaduse osakond

Elo Aarik
Alar Aints – *cum laude*
Lembit Allikmets
Anne Annus
Toomas Anton
Piret Arula
Evelyn Eelma
Triin Eller – *cum laude*
Märt Elmet
Veronika Elmet
Tiia Elvre
Liisi Graf
Ants Haavel
Külli Hainsalu
Pille Heinamets
Dea–Krist Hermanson
Eve Hütsi
Pirje Hütt
Silja Hütt
Eret Jaanson
Dagmar Järviste
Aile Kaasik
Evo Kaha
Pille Kalda
Kuldar Kaljurand
Kristjan Kalling
Kaido Kangur
Inga Karu
Liina Karusoo
Üllar Kirs
Tiit Kivistik
Krista Klein
Jaana Koger
Riina Kokk
Tamar Koovit
Ester Kraav
Maarja Kroon
Tiina Kruus
Rein Kuik
Heli Kuus
Merike Künnap
Andres Kõiv
Sulev Kõks
Martti Laan
Merje Lahe
Eleri Lapsaniit
Jaak Lehtsaar
Peet Lensment
Alice Lill
Juuli–Maria Lille
Maivi Loo
Kaie Luhakooder
Anna Luik
Rein Luuk
Argo Lätt
Helen Lööndre
Lauri Maisvee
Tanel Martis
Eero Merilind
Kristel Merilind
Mari Metsla
Vahur Metsna
Margit Muliin
Meelis Mäss
Margus Noormets
Helke Nurm
Katrin Orav
Katrin Org
Mairi Org
Helgi Padari
Tarmo Palmsaar
Karin Palusaar – *cum laude*
Karin Petrova
Olev Pikk
Anne Poksi
Kristiine Pruudel
Ruth Pulk
Margus Pärnapuu
Kristel Päro
Tarmo Põesaste
Iris Rannit
Juta Raud
Konstantin Rebrov
Annika Reintam
Made Reinumägi
Helena Roon
Triinu Russki
Tõnu Rätsep
Marju Rätsepp
Inga Rääbis
Marek Šois
Tiina Saks
Kai Saluvere
Karin Sarapuu
Indrek Seire
Indrek Sepp
Siim Sikk
Piret Sillapere
Pille Sillari
Aadu Simisker
Piret Simral
Pille Soone
Helga Suija
Kristi Sutt
Maire Suurkivi
Saaga Talvik
Helen Tamm
Margus Tamm
Triin Tamm
Olav Tammik
Rita Teek
Eve–Kai Tensing
Tarmo Tomson
Taavi Toomela
Tiia Toomessoo
Annika Toompuu
Anu Toots
Tanel Torm
Sven Troost
Neeme Tõnisson
Innar Tõru
Lille Uibo
Pille Vaas
Aet Valgepea
Helve Vestman
Toomas Vestman
Janika Viilup
Kaia Viiul
Vallo Volke
Liisa Volt
Jaanus Vool
Tiina Känd – eksternina
Ülle Mägi – eksternina
Anneli Kahre – eksternina
Hille Sepa – eksternina
Ruudo Annus – eksternina
Tiina Heinaste – eksternina

Spordimeditsiini eriala

Gennadi Šapoval
Elina Šelpakova – *cum laude*
Ilona Salminja
Vaiva Tuomaite
Piia Tuvik
Inta Vagale
Nomed Vaitiekunaite
Jelena Verhotina
Renate Zumbakite – eksternina
Andris Dievinš – eksternina
Vaza Kvartskelija – eksternina

Farmaatsia eriala

Heidi Annuk
Kairi Ivask
Ülla Kaare
Tuuli Kullamaa
Maikki Lemetti
Marge Lutsu
Aina Läänesaar
Maire Maasing
Liis Nutt
Piret Paabusk
Margit Plakso
Katrin Pudersell – *cum laude*
Kristi Pärtel
Riina Ratassepp
Siret Raud
Laivi Saaremäel
Tiina Talur
Angela Tamre
Aime Teder
Terje Tähe

Arsiteaduse osakond (vene)

Marina Alieva
Petr Babjak
Jelena Bogovskaja
Dzemal Gabaidze
Parnaoz Hohašvili
Zurab Hutšišvili
Nune Israeljan
Galina Ljubimova
Getevan Lomtadze
Rusudan Mzavanadze
Ilona Neupokojeva
Irina Palijenko
Arkadi Popov
Diana Portnova
Anzela Šehvatova
Nino Saginadze
Julia Serova
Sergei Siltsenko
German Sofin
Sergei Sverenjak
Tamara Žvania
Igor Žukov

Vanemmeditsiiniõdede eriala

Iris Aruorg
Svetlana Balandina
Kadri Eist
Kai Ird
Mari Ment
Maive Mikk
Annika Mälksoo
Helve Niedrais
Terell Pihlak
Juli Praporštšikova
Anu Ruusmann
Tiina Sildver
Ingrid Susi
Marika Tamm – *cum laude*
Siiri Telling
Terje Torm
Leila Tähnas

Stomotoloogia eriala

Angelika Arand
Kattri Arge
Ülle Astok
Kristiina Ehasalu
Kristina Ellamaa
Tiina Hargi
Jüri Homenja
Eilike Int
Tõiv Joandi
Reet Kalam
Andres Korrovits
Kati Kurul
Age Kuusk
Ülle Kõll
Kadi Kõpper
Riina Laaser
Mari Leppik
Tiina Noot
Kristel Oosim
Ruta Ottesson
Ene Paal
Igor Piho
Ene–Renate Pähkla
Riina Pärnsalu
Piia Põlluste
Raili Randmer
Alon Rass
Raina Raudsepp
Mai Roos
Merje Salm
Piret Schults – *cum laude*
Viktoria Seene
Toomas Siigur – *cum laude*
Krista Siiman
Maris Sirkel
Irina Slepak – *cum laude*
Imbi Soomets
Külli Tehvand
Merike Toovis–Hyyti
Kärt Tääker
Marek Vink
Tiina Vinter

PROFESSOR JAAN LELLEP 50

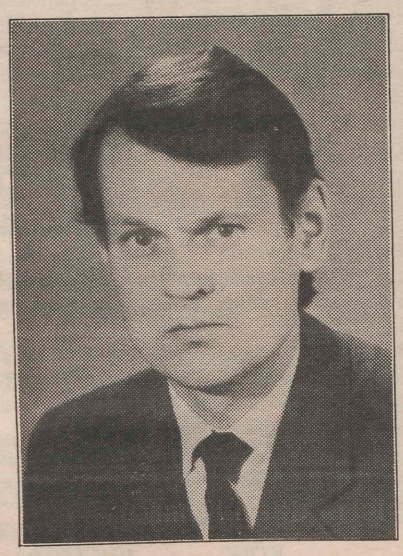

Jaan Lellep sündis 25. juunil 1945 Kambja vallas. Pärast Nõo keskkooli lõpetamist 1963. aastal astus ta ülikooli, mille lõpetas kiitusega 1968. aastal. Kohe lõpetamise järel astus J. Lellep aspirantuuri teoreetilise mehaanika kateedri juurde. Samas kateedris on ta töötanud assistendina, vanemõpetajana, dotsendina ja 1991. aastast korralise professorina.

1972. aastal kaitses Jaan Lellep füüsika-matemaatikakandidaadi ja 1990. aastal füüsika-matemaatikadoktori kraadi. Doktoriväitekirja «Plastsete geomeetriliselt mittelineaarsete konstruktsioonide optimiseerimine» kaitses ta Läti Teaduste Akadeemia Polümeeride Mehaanika Instituudis.

Prof. Jaan Lellep on 120 teadustöö autor, tema juhendamisel on kaitstud 1 kandidaadi-, 3 doktori- ja 2 magistritööd. Ta on alates 1994. aastast Euroopa Mehaanika Nõukogu liige ja käesolevast aastast Rahvusvahelise Konstruktsioonide ja Multidistsiplinaarse Optimiseerimise Ühingu liige.

Õnnitleme rakendusmatemaatika instituudi juhatajat ja teoreetilise mehaanika korralist professorit Jaan Lellepit juubeli puhul ning soovime jätkuvaid edusamme teadustöös!

Kolleegid rakendusmatemaatika instituudist

Kas noorharitlane elab jõukalt?

Meie uurimuse metoodika võimaldab esitada 1992. aastą kõrgkoolilõpetajate küsitlusandmete alusel ülevaate kõigilt töökohtadelt saadud palga kohta 1992. aasta novembris ja 1994. aasta veebruaris. Need andmed peaksid andma üldise ettekujutuse noorharitlaste sissetulekutest sügisel pärast kõrgkooli lõpetamist ja poolteist aastat hiljem.

1992. aasta novembris oli noorharitlaste keskmine kättesaadud töötasu 940 krooni. Eesti Statistikaameti andmeil oli töötajate keskmine brutopalk 1992. aasta IV kvartalis 802 krooni. Sellega võrreldes oli haritlaste rahaline seis oluliselt parem. Küsitletud haritlastest oli keskmisest (920 krooni) kõrgemalt tasustatud meeste ja eestlaste töö. Naisharitlaste palk oli meestega võrreldes ligemale kaks korda madalam, mis oli üsna lähedal vabariigi kõigi töötajate keskmisele palgale.

Kuidas jaotus keskmine palk **erinevate kõrgkoolide** lõpetanute vahel? Suurimad erinevused – 2,9 korda – olid lõpetamisejärgsel sügisel Kunstiülikooli ja Muusikaakadeemia lõpetanute palkades. Nagu näha, on oma töökarjääri alustanud kõige madalamalt tasustavatel kohtadel lisaks kunstnikele, ka Tartu Ülikooli lõpetanud.

Kuidas diferentseeruvad sissetulekud **elukoha** järgi? Kuigi Tallinnas ja maa–asulates elavate haritlaste sissetulekud erinevad 1,7 korda, on see siiski väiksem kõrgkoolidevahelisest erinevusest.

Riigitööl, enda ja teiste erafirmas hõivatud 1992. aasta kõrgkoolilõpetanute kuupalk 1992. aasta novembris ja 1994. aasta veebruaris (EEK)

	KÕIK		RIIGITÖÖ		ENDA FIRMA		TEISTE FIRMA	
	1992	1994	1992	1994	1992	1994	1992	1994
KÕIK:	940	2020	769	1483	2297	4628	1180	2616
SUGU								
MEHED	1206	2649	1013	1886	2521	4930	1452	3177
NAISED	680	1382	585	1173	400	600	734	1749
RAHVUS								
EESTLASED	967	2058	781	1484	2512	4738	1230	2692
TEISED	607	1448	612	1295	475	2375	497	1641
KÕRGKOOL								
TÜ	737	1692	667	1284	617	1440	902	2704
TTÜ	1226	3153	938	2123	4971	10030	1331	3207
TPÜ	802	1458	650	1064	400	1158	898	2043
EPMÜ	883	1532	566	1379	967	2025	1363	1753
TKÜ	596	1687	510	1000	400	2000	900	2000
EMA	1741	2155	1854	2140	–	–	300	3000
ELUKOHT								
TALLINN	1071	2605	829	1709	5460	9436	1334	3197
TARTU	654	1352	538	1113	783	1600	1036	1798
PÄRNU	768	1721	622	1505	450	2100	957	2231
MUUD								
LINNAD	790	1583	775	1207	725	1600	960	1670
MAA–ASULAD	642	1454	565	1122	2667	3600	796	2123

1994. aasta kevadeks oli noorharitlaste materiaalne seis oluliselt paranenud (vt. tabel). Keskmine palk oli tõusnud 2,1 korda, mis on mõnevõrra kiirem kui vabariigi kõigi töötajate palgatõus (Eesti Statistikaameti andmeil oli töötajate keskmine brutopalk 1994. aasta I kvartalis 1410 krooni). Teistest kindlamalt on vaadeldavas ajavahemikus jalad alla saanud noorharitlastest mehed ja mitte–eestlased, kelle palgatõus on olnud vastavalt 2,2– ja isegi 2,4–kordne.

Muutused **kõrgkoolide** kaupa näitavad, et hoolimata tagasihoidlikust stardist olid oma rahalist seisu 1994. aastaks kõige rohkem parandanud just kunstiülikooli lõpetanud (tõus 2,8–kordne). Peaaegu niisama järsk on olnud ka TTÜ lõpetanute sissetulekute kasv ja kõige väiksem muusikaakadeemia diplomiga haritlastel. Tartu Ülikooli lõpetanud näivad sissetulekute kasvu järgi otsustades (tõus 2,3–kordne) turumajanduses üsna keskpäraselt toime tulevat. Nad jäävad oma sissetulekutelt ligi kaks korda maha inseneridiplomiga spetsialistidest.

Millised on palgaproportsioonid **erinevate töösfääride** vahel, nähtub samuti tabelist. Nagu tavaliselt eeldatakse, nii ongi riigitöö kõige madalamalt tasustatav valdkond, suurimat tulu annab aga töö omaenda firmas seda nii 1992. kui ka 1994. aastal: erinevus on umbes kahekordne. (Tuleb arvestada, et tegemist on postiküsitlusel saadud andmetega, mille täpne vastavus palgalehega ei kuulu käesoleva uurimuse problemaatikasse). Haritlaste grupeerumine sotsiaalprofessionaalsete tunnuste alusel toob esile silmatorkavalt suure sissetulekute diferentseerumise. **Kõige madalamat palka said naised ja mitte–eestlased**, sõltumata sellest, millise omanikukuuluvusega ettevõttes nad parasjagu töötasid. Nii oli oma firma loonud meeste palgad naistega võrreldes 1994. aastal 8,2 korda kõrgemad. Ka rahvuse järgi erines palk kõige rohkem 1992. aastal oma firmas: 5,3 korda mitte–eestlaste kahjuks. Kõige väiksemad on riigitöötajate palgaerinevused, kus naised ja mitte–eestlased said 1994. aastal vastavalt 1,6 ja 1,2 korda madalamat palka.

Arvestades erinevate **kõrgkoolide** lõpetanute erinevat hõivatust riigi– ja eratööga, saamegi eri õppeasutuste lõpetanute sissetulekute niivõrd suure erinevuse seletuse. Kõige kõrgemat keskmist töötasu said nii 1992. kui ka 1994. aastal tehnikaülikooli diplomiga haritlased, kes olid rajanud omaenda firma. Paraku pole inseneridiplomiga haritlase töö kõrgemini tasustatud mitte üksnes enda firmas, vaid ka riigi– ja eraettevõttes. Kõige madalamat palka said pedagoogid ja Tartu Ülikooli lõpetanud, sõltumata sellest, millise omaniku juures nad parasjagu leiba teenisid.

Kui Tallinnas liiguvad keskmiselt kõige suuremad rahad, siis see tase on saavutatud eeskätt era– ja enda firma kõrgete palkade arvel. Haritlaste kõige vaesemat osa esindavad Tartu ja maa–asulate riigipalgalised.

Esitatu kinnitab tööturul kujunenud olukorda: noorharitlasel, erinevalt madalamale haridustasemele jäänud noortel ei ole töö saamine suureks probleemiks, eriti veel neil, kes ilmutavad algatusvõimet ja ettevõtlikkust.

Teiseks võimaldavad andmed väita, et haritlaskonda iseloomustavatest karakteristikutest diferentseerib sissetulekuid kõige rohkem ettevõtte või firma omanikukuuluvus, kus põhitööd tehti. Kui tehnikaülikooli lõpetanute töö on olnud oluliselt paremini tasustatud kui sellesse põlvkonda kuuluvail noorharitlastel keskmiselt, siis nende endi hulgas jaotub see rikkus küllalt ebavõrdselt, kontsentreerudes eelkõige erafirmade omanike kätte.

Kolmandaks ilmneb, vähemalt noorharitlaste töö– ja palgavõimaluste seisukohast lähtudes, et turumajanduse tingimustes on toimumas Eesti linnade traditsioonilises tähtsuslikus hierarhias muutused, kus Tartu ei pea üksnes konkureerima kaugele ette läinud pealinnaga, vaid ka teiste linnadega.

Tulles tagasi loo pealkirja juurde, võib uurimuse andmeile tuginedes väita, et eestlastest inseneridiplomiga meesharitlastel, kes elavad Tallinnas ja keda iseloomustab aktiivne osalus ettevõtluses, on elujärg kõigi teiste õppeasutuste lõpetanutega võrreldes oluliselt parem.

Hans Dsiss,
haridussotsioloogia vanemteadur

Aktiivõppe kursus matemaatika didaktikutele

Vabariigi matemaatika didaktikute selle kevade üks huvitavamaid ettevõtmisi oli kursus «Matemaatikaõpetuse nüüdissuundi». See sai teoks Avatud Eesti Fondi toetusel ja TÜ Puhta Matemaatika Instituudi matemaatika didaktika õppetooli eestvedamisel. Kursus viidi läbi kahe kahepäevase seminarina. Esimene toimus aprillis Tartus, teine mais Tallinnas. Osa võttis umbes 20 matemaatika didaktikaga ühel või teisel moel seotud inimest Riigi Kooliametist, Tartu Ülikoolist, Tallinna Pedagoogikaülikoolist ja Tartu Õpetajate Seminarist. Töö läbiviijaks oli palutud **Helsingi Ülikooli** vastava ala spetsialist **dr. Erkki Pehkonen**. Tema üksi sisustas kõik neli tihedat tööpäeva.

Aktiivõppe kursusi ei saa läbi viia passiivsete meetoditega. Nii domineerisid ka sellel kursusel aktiivsed töövormid. Lühiloengute ja kursuslaste praktiliste tööde oskusliku seostamisega tõstatati hulgaliselt olulisi koolitemaatika probleeme. Ühises diskussioonis või rühmatöös püüti leida ammendavaid lahendusi. Osalt see õnnestus, osalt mitte. Oli ju igal osavõtjal võimalus jääda omaenese seisukohtade juurde. Lektoril oli kaasa toodud ka hulgaliselt kirjandust.

Kursuste **Tartu tsüklis** käsitletud olulisemad küsimused võib kokku võtta järgmiste sõnadega: teadmiste staatiline ja dünaamiline käsitlus, omandamisprotsessi biheivioristlik ja kognitiivne tõlgendus, kogemustele toetuv õppimine, heuristiliste strateegiate kujundamise roll õpetuses, matemaatika kui õppeaine erinevaid käsitlusi, avatud õpetus ja avatud ülesanded, uurimusülesanded, projektmeetodid, probleemi lahendamise struktuur ja lõpuks mäng kui matemaatikaõpetust aktiviseeriv komponent. Et kõik käsitletu ka juurduks, jäeti kursuslastele koduseks tööks vaadeldud meetodite rakendamine oma igapäevatöös kas koolis või kõrgkoolis.

Kursuste **Tallinna tsükkel** algas iga osavõtja aruandega aktiivõppe ideede rakendamiskogemusest oma töös. Aega oli olnud umbes üks kuu. Kõigepealt esitas iga osavõtja oma aruande 5–liikmelisele rühmale, kus diskuteeriti, tehti kokkuvõtteid ja kanti need kõigile ette. Osavõtjate aruannetest selgus, et aktiivse(ma)te meetodite rakendamine polegi nii raske. Veelgi enam, sageli on nii, et enesele teadvustamata olemegi oma töös nendest ideedest lähtunud. Edasi peatuti sellistel küsimustel, nagu rühmatöö, selle roll ja võimalused matemaatikaõpetuses; probleemikeskne õpetus; matemaatika rakendamine ja selle erinevad võimalused koolis ning rakendusülesannete funktsioon matemaatikaõpetuses. Üheks põnevamaks ja vastuolulisi arvamusi tekitavaks probleemiks osutus õpilaste hindamine. See, et uus õpetusstiil eeldab ka uusi hindamismeetodeid, ei kutsunud esile mingeid vastuväiteid. Küsimused tekkisid alles siis, kui pakuti erinevaid hindamisvariante. Üksmeelele jõuti vaid selles, et nn. avatud ülesannete hindamine on väga komplitseeritud ja alati subjektiivset momenti sisaldav toiming.

Võttes kokku mõlemas töölaagris toimunut, tõdeti selliste ürituste vajalikkust. Senised suletud 50 aastat on pakkunud matemaatika didaktikutele vaid üksikuid tutvumisvõimalusi teiste maade matemaatikaõpetusega. Kursus pakkus hea võimaluse seda lünka täita. Saime väga kontsentreeritud ja asjatundliku ülevaate kõigest sellest, mis matemaatika didaktika alal läänemaailmas viimastel aastakümnetel on toimunud ja toimub. Liasks sellele lõi üritus soodsa pinnase vabariigi erinevate kõrgkoolide matemaatikadidaktikute koostööle. Kursuslased on tänulikud oma lektorile Erkki Pehkosele, Avatud Eesti Fondi finantseeritava projekti «Aktiivõpe ellu!» juhile Anne Villemsile ja kogu ürituse korraldajatele ning jäävad ootama uusi sarnaseid ettevõtmisi. Osavõtjad loodavad omandatud kogemusi rakendada nii tulevaste matemaatikaõpetajate ettevalmistamisel kui ka töötavate õpetajate täienduskoolituses.

TÜ matemaatika didaktika õppetooli dots.
Tiit Lepmann

INFO!

MAGISTRITÖÖDE KAITSMISI

27. juunil kl. 9.15 kaitsevad magistriväitekirja (Lai 40, aud. 207):

Anne Aan taimeökoloogia ja ökofüsioloogia erialal «Mitmerindeliste taimekoosluste struktuur ja funktsioneerimine erinevate kasvutingimustega aladel». Oponent prof. J. Paal;

Veiko Kastanje botaanika ja mükoloogia erialal «Limaseened *(Myxomycetes)* Soomaa Rahvuspargis». Oponent dots. M. Martin;

Helle Järve botaanika ja mükoloogia erialal «Studies in the segregates of *Lachnum Retz». (Hyaloscyphaceaea, Leotiales)* with thick-walled hairs». Oponent biol.kand. B. Kullman;

Toomas Kukk botaanika ja mükoloogia erialal «Perekond *Pilosella* **(Asteraceae)** Eestis». Oponent biol. kand Vilma Kuusk.

29. juunil kl. 9.15 kaitsevad magistriväitekirja (Vanemuise 46, aud. 246):

Jüri Plado rakendusgeoloogia erialal «Petrophysical Signatures of the Kärdla Impact Crater, Hiiumaa Island, Estonia». Oponendid geol.mineral. kand. H. Sildvee ja geol.mineral. kand. R. Vaher;

Argo Jõeleht rakendusgeoloogia erialal «Eesti aluskorra geotermiline soojusvoog ja radiogeenne soojustootlikkus». Oponendid geol.mineral. kand. V. Puura ja geol.mag. J. Kirs;

Tarmo All rakendusgeoloogia erialal «Lokaalsete magnetiliste anomaaliate paiknemise seaduspärasustest ja geoloogilis-geofüüsikalisest tõlgendamisest Eestis». Oponendid geol.mineral. kand. V. Puura ja geol.mineral.kand. R. Vaher.

30. juunil kl. 9.15 kaitseb samas magistriväitekirja

Tõnis Oja geoloogia ja mineraloogia erialal «Morphology of clastic constituents in the phosphate-bearing Kallavere Formation (North Estonia) with respects to depositional environments». Oponendid geol.mineral. kand. R. Raudsepp ja geol.mag. L. Ainsaar.

Hans-Seidel-Stiftung

annab välja stipendiume Saksamaal õppimiseks (sügis 1995 ja kevad 1996 kuueks kuuks). Vajalik hea saksa keele oskus. Eelistatud poliitika-, ajaloo-, majandus-, sotsiaal- ja kommunikatsiooniteadused.

Lähem info teaduskondadest ja teabetalitusest.

Kandideerimiseks kontakteeruda:

Hans-Seidel-Stiftung
Verbindungsstelle in den baltischen Staaten
Meistaru iela 10
LV-1050 Riga
Tel.: 00371-2-212 787
Tel. ja Fax: 00371-8830 338

Tähtaeg juuli lõpp.

HEA LUGEJA!

Üks ülikooli aastaring on jälle täis saanud. Läheme suurde suvisesse hingetõmbeaega. Lõpetajad lahkuvad, uued tudengid tulevad. Hingetõmbeaeg jõuab lehetegijatenigi. Lähemal ajal üritame hakkama saada veel Gaudeamuse erinumbriga ja siis...

kohtumiseni augusti lõpul. **UUS ÕPPEAASTA ALGAB 28. AUGUSTIL.**

Toimetus

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 7670. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

Sotsiaalteaduskond

Heli Illipe
Tiina Jokst
Andres Mäe
Tiit Riisalo
Marti Taru

Arstiteaduskond

Arstiteaduse osakond

Elo Aarik
Alar Aints – *cum laude*
Lembit Allikmets
Anne Annus
Toomas Anton
Piret Arula
Evelyn Eelma
Triin Eller – *cum laude*
Märt Elmet
Veronika Elmet
Tiia Elvre
Liisi Graf
Ants Haavel
Külli Hainsalu
Pille Heinamets
Dea–Krist Hermanson
Eve Hütsi
Pirje Hütt
Silja Hütt
Eret Jaanson
Dagmar Järviste
Aile Kaasik
Evo Kaha
Pille Kalda
Kuldar Kaljurand
Kristjan Kalling
Kaido Kangur
Inga Karu
Liina Karusoo
Üllar Kirs
Tiit Kivistik
Krista Klein
Jaana Koger
Riina Kokk
Tamar Koovit
Ester Kraav
Maarja Kroon
Tiina Kruus
Rein Kuik
Heli Kuus
Merike Künnap
Andres Kõiv
Sulev Kõks
Martti Laan
Merje Lahe
Eleri Lapsaniit
Jaak Lehtsaar
Peet Lensment
Alice Lill
Juuli–Maria Lille
Maivi Loo
Kaie Luhakooder
Anna Luik
Rein Luuk
Argo Lätt
Helen Lööndre
Lauri Maisvee
Tanel Martis
Eero Merilind
Kristel Merilind
Mari Metsla
Vahur Metsna
Margit Muliin
Meelis Mäss
Margus Noormets
Helke Nurm
Katrin Orav
Katrin Org
Mairi Org
Helgi Padari
Tarmo Palmsaar
Karin Palusaar – *cum laude*
Karin Petrova
Olev Pikk
Anne Poksi
Kristiine Pruudel
Ruth Pulk
Margus Pärnapuu
Kristel Päro
Tarmo Põesaste
Iris Rannit
Juta Raud
Konstantin Rebrov
Annika Reintam
Made Reinumägi
Helena Roon
Triinu Russki
Tõnu Rätsep
Marju Rätsepp
Inga Rääbis
Marek Šois
Tiina Saks
Kai Saluvere
Karin Sarapuu
Indrek Seire
Indrek Sepp
Siim Sikk
Piret Sillapere
Pille Sillari
Aadu Simisker
Piret Simral
Pille Soone
Helga Suija
Kristi Sutt
Maire Suurkivi
Saaga Talvik
Helen Tamm
Margus Tamm
Triin Tamm
Olav Tammik
Rita Teek
Eve–Kai Tensing
Tarmo Tomson
Taavi Toomela
Tiia Toomessoo
Annika Toompuu
Anu Toots
Tanel Torm
Sven Troost
Neeme Tõnisson
Innar Tõru
Lille Uibo
Pille Vaas
Aet Valgepea
Helve Vestman
Toomas Vestman
Janika Viilup
Kaia Viiul
Vallo Volke
Liisa Volt
Jaanus Vool
Tiina Känd – eksternina
Ülle Mägi – eksternina
Anneli Kahre – eksternina
Hille Sepa – eksternina
Ruudo Annus – eksternina
Tiina Heinaste – eksternina

Spordimeditsiini eriala

Gennadi Šapoval
Elina Šelpakova – *cum laude*
Ilona Salminja
Vaiva Tuomaite
Piia Tuvik
Inta Vagale
Nomed Vaitiekunaite
Jelena Verhotina
Renate Zumbakite – eksternina
Andris Dievinš – eksternina
Vaza Kvartskelija – eksternina

Farmaatsia eriala

Heidi Annuk
Kairi Ivask
Ülla Kaare
Tuuli Kullamaa
Maikki Lemetti
Marge Lutsu
Aina Läänesaar
Maire Maasing
Liis Nutt
Piret Paabusk
Margit Plakso
Katrin Pudersell – *cum laude*
Kristi Pärtel
Riina Ratassepp
Siret Raud
Laivi Saaremäel
Tiina Talur
Angela Tamre
Aime Teder
Terje Tähe

Arsiteaduse osakond (vene)

Marina Alieva
Petr Babjak
Jelena Bogovskaja
Dzemal Gabaidze
Parnaoz Hohašvili
Zurab Hutšišvili
Nune Israelian
Galina Ljubimova
Getevan Lomtadze
Rusudan Mzavanadze
Ilona Neupokojeva
Irina Palijenko
Arkadi Popov
Diana Portnova
Anzela Šehvatova
Nino Saginadze
Julia Serova
Sergei Siltsenko
German Sofin
Sergei Sverenjak
Tamara Žvania
Igor Žukov

Vanemmeditsiiniõdede eriala

Iris Aruorg
Svetlana Balandina
Kadri Eist
Kai Ird
Mari Ment
Maive Mikk
Annika Mälksoo
Helve Niedrais
Terell Pihlak
Juli Praporštšikova
Anu Ruusmann
Tiina Sildver
Ingrid Susi
Marika Tamm – *cum laude*
Siiri Telling
Terje Torm
Leila Tähnas

Stomotoloogia eriala

Angelika Arand
Kattri Arge
Ülle Astok
Kristiina Ehasalu
Kristina Ellamaa
Tiina Hargi
Jüri Homenja
Eilike Int
Tõiv Joandi
Reet Kalam
Andres Korrovits
Kati Kurul
Age Kuusk
Ülle Kõll
Kadi Kõpper
Riina Laaser
Mari Leppik
Tiina Noot
Kristel Oosim
Ruta Ottesson
Ene Paal
Igor Piho
Ene–Renate Pähkla
Riina Pärnsalu
Piia Põlluste
Raili Randmer
Alon Rass
Raina Raudsepp
Mai Roos
Merje Salm
Piret Schults – *cum laude*
Viktoria Seene
Toomas Siigur – *cum laude*
Krista Siiman
Maris Sirkel
Irina Slepak – *cum laude*
Imbi Soomets
Külli Tehvand
Merike Toovis–Hyyti
Kärt Tääker
Marek Vink
Tiina Vinter

PROFESSOR JAAN LELLEP 50

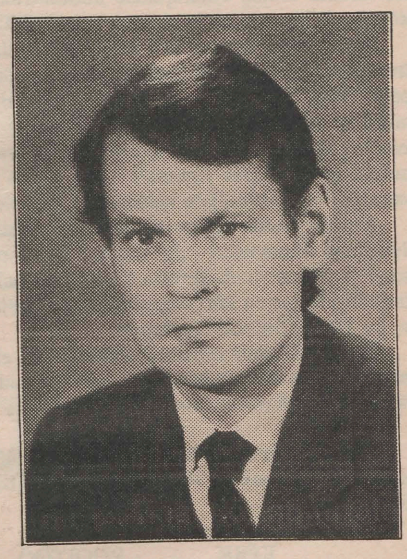

Jaan Lellep sündis 25. juunil 1945 Kambja vallas. Pärast Nõo keskkooli lõpetamist 1963. aastal astus ta ülikooli, mille lõpetas kiitusega 1968. aastal. Kohe lõpetamise järel astus J. Lellep aspirantuuri teoreetilise mehaanika kateedri juurde. Samas kateedris on ta töötanud assistendina, vanemõpetajana, dotsendina ja 1991. aastast korralise professorina.

1972. aastal kaitses Jaan Lellep füüsika-matemaatikakandidaadi ja 1990. aastal füüsika-matemaatikadoktori kraadi. Doktoriväitekirja «Plastsete geomeetriliselt mittelineaarsete konstruktsioonide optimiseerimine» kaitses ta Läti Teaduste Akadeemia Polümeeride Mehaanika Instituudis.

Prof. Jaan Lellep on 120 teadustöö autor, tema juhendamisel on kaitstud 1 kandidaadi-, 3 doktori- ja 2 magistritööd. Ta on alates 1994. aastast Euroopa Mehaanika Nõukogu liige ja käesolevast aastast Rahvusvahelise Konstruktsioonide ja Multidistsiplinaarse Optimiseerimise Ühingu liige.

Õnnitleme rakendusmatemaatika instituudi juhatajat ja teoreetilise mehaanika korralist professorit Jaan Lellepit juubeli puhul ning soovime jätkuvaid edusamme teadustöös!

Kolleegid rakendusmatemaatika instituudist

Kas noorharitlane elab jõukalt?

Meie uurimuse metoodika võimaldab esitada 1992. aastą kõrgkoolilõpetajate küsitlusandmete alusel ülevaate kõigilt töökohtadelt saadud palga kohta 1992. aasta novembris ja 1994. aasta veebruaris. Need andmed peaksid andma üldise ettekujutuse noorharitlaste sissetulekutest sügisel pärast kõrgkooli lõpetamist ja poolteist aastat hiljem.

1992. aasta novembris oli noorharitlaste keskmine kättesaadud töötasu 940 krooni. Eesti Statistikaameti andmeil oli töötajate keskmine brutopalk 1992. aasta IV kvartalis 802 krooni. Sellega võrreldes oli haritlaste rahaline seis oluliselt parem. Küsitletud haritlastest oli keskmisest (920 krooni) kõrgemalt tasustatud meeste ja eestlaste töö. Naisharitlaste palk oli meestega võrreldes ligemale kaks korda madalam, mis oli üsna lähedal vabariigi kõigi töötajate keskmisele palgale.

Kuidas jaotus keskmine palk **erinevate kõrgkoolide** lõpetanute vahel? Suurimad erinevused – 2,9 korda – olid lõpetamisejärgsel sügisel Kunstiülikooli ja Muusikaakadeemia lõpetanute palkades. Nagu näha, on oma töökarjääri alustanud kõige madalamalt tasustavatel kohtadel lisaks kunstnikele, ka Tartu Ülikooli lõpetanud.

Kuidas diferentseeruvad sissetulekud **elukoha** järgi? Kuigi Tallinnas ja maa–asulates elavate haritlaste sissetulekud erinevad 1,7 korda, on see siiski väiksem kõrgkoolidevahelisest erinevusest.

Riigitööl, enda ja teiste erafirmas hõivatud 1992. aasta kõrgkoolilõpetanute kuupalk 1992. aasta novembris ja 1994. aasta veebruaris (EEK)

	KÕIK		RIIGITÖÖ		ENDA FIRMA		TEISTE FIRMA	
	1992	1994	1992	1994	1992	1994	1992	1994
KÕIK:	940	2020	769	1483	2297	4628	1180	2616
SUGU								
MEHED	1206	2649	1013	1886	2521	4930	1452	3177
NAISED	680	1382	585	1173	400	600	734	1749
RAHVUS								
EESTLASED	967	2058	781	1484	2512	4738	1230	2692
TEISED	607	1448	612	1295	475	2375	497	1641
KÕRGKOOL								
TÜ	737	1692	667	1284	617	1440	902	2704
TTÜ	1226	3153	938	2123	4971	10030	1331	3207
TPÜ	802	1458	650	1064	400	1158	898	2043
EPMÜ	883	1532	566	1379	967	2025	1363	1753
TKÜ	596	1687	510	1000	400	2000	900	2000
EMA	1741	2155	1854	2140	–	–	300	3000
ELUKOHT								
TALLINN	1071	2605	829	1709	5460	9436	1334	3197
TARTU	654	1352	538	1113	783	1600	1036	1798
PÄRNU	768	1721	622	1505	450	2100	957	2231
MUUD								
LINNAD	790	1583	775	1207	725	1600	960	1670
MAA–ASULAD	642	1454	565	1122	2667	3600	796	2123

1994. aasta kevadeks oli noorharitlaste materiaalne seis oluliselt paranenud (vt. tabel). Keskmine palk oli tõusnud 2,1 korda, mis on mõnevõrra kiirem kui vabariigi kõigi töötajate palgatõus (Eesti Statistikaameti andmeil oli töötajate keskmine brutopalk 1994. aasta I kvartalis 1410 krooni). Teistest kindlamalt on vaadeldavas ajavahemikus jalad alla saanud noorharitlastest mehed ja mitte–eestlased, kelle palgatõus on olnud vastavalt 2,2– ja isegi 2,4–kordne.

Muutused **kõrgkoolide** kaupa näitavad, et hoolimata tagasihoidlikust stardist olid oma rahalist seisu 1994. aastaks kõige rohkem parandanud just kunstiülikooli lõpetanud (tõus 2,8–kordne). Peaaegu niisama järsk on olnud ka TTÜ lõpetanute sissetulekute kasv ja kõige väiksem muusikaakadeemia diplomiga haritlastel. Tartu Ülikooli lõpetanud näivad sissetulekute kasvu järgi otsustades (tõus 2,3–kordne) turumajanduses üsna keskpäraselt toime tulevat. Nad jäävad oma sissetulekutelt ligi kaks korda maha inseneridiplomiga spetsialistidest.

Millised on palgaproportsioonid **erinevate töösfääride** vahel, nähtub samuti tabelist. Nagu tavaliselt eeldatakse, nii ongi riigitöö kõige madalamalt tasustatav valdkond, suurimat tulu annab aga töö omaenda firmas seda nii 1992. kui ka 1994. aastal: erinevus on umbes kahekordne. (Tuleb arvestada, et tegemist on postiküsitlusel saadud andmetega, mille täpne vastavus palgalehega ei kuulu käesoleva uurimuse problemaatikasse). Haritlaste grupeerumine sotsiaalprofessionaalsete tunnuste alusel toob esile silmatorkavalt suure sissetulekute diferentseerumise. **Kõige madalamat palka said naised ja mitte–eestlased**, sõltumata sellest, millise omanikukuuluvusega ettevõttes nad parasjagu töötasid. Nii oli oma firma loonud meeste palgad naistega võrreldes 1994. aastal 8,2 korda kõrgemad. Ka rahvuse järgi erines palk kõige rohkem 1992. aastal oma firmas: 5,3 korda mitte–eestlaste kahjuks. Kõige väiksemad on riigitöötajate palgaerinevused, kus naised ja mitte–eestlased said 1994. aastal vastavalt 1,6 ja 1,2 korda madalamat palka.

Arvestades erinevate **kõrgkoolide** lõpetanute erinevat hõivatust riigi– ja eratööga, saamegi eri õppeasutuste lõpetanute sissetulekute niivõrd suure erinevuse seletuse. Kõige kõrgemat keskmist töötasu said nii 1992. kui ka 1994. aastal tehnikaülikooli diplomiga haritlased, kes olid rajanud omaenda firma. Paraku pole inseneridiplomiga haritlase töö kõrgemini tasustatud mitte üksnes enda firmas, vaid ka riigi– ja eraettevõttes. Kõige madalamat palka said pedagoogid ja Tartu Ülikooli lõpetanud, sõltumata sellest, millise omaniku juures nad parasjagu leiba teenisid.

Kui Tallinnas liiguvad keskmiselt kõige suuremad rahad, siis see tase on saavutatud eeskätt era– ja enda firma kõrgete palkade arvel. Haritlaste kõige vaesemat osa esindavad Tartu ja maa–asulate riigipalgalised.

Esitatu kinnitab tööturul kujunenud olukorda: noorharitlasel, erinevalt madalamale haridustasemele jäänud noortel ei ole töö saamine suureks probleemiks, eriti veel neil, kes ilmutavad algatusvõimet ja ettevõtlikkust.

Teiseks võimaldavad andmed väita, et haritlaskonda iseloomustavatest karakteristikutest diferentseerib sissetulekuid kõige rohkem ettevõtte või firma omanikukuuluvus, kus põhitööd tehti. Kui tehnikaülikooli lõpetanute töö on olnud oluliselt paremini tasustatud kui sellesse põlvkonda kuuluvail noorharitlastel keskmiselt, siis nende endi hulgas jaotub see rikkus küllalt ebavõrdselt, kontsentreerudes eelkõige erafirmade omanike kätte.

Kolmandaks ilmneb, vähemalt noorharitlaste töö– ja palgavõimaluste seisukohast lähtudes, et turumajanduse tingimustes on toimumas Eesti linnade traditsioonilises tähtsuslikus hierarhias muutused, kus Tartu ei pea üksnes konkureerima kaugele ette läinud pealinnaga, vaid ka teiste linnadega.

Tulles tagasi loo pealkirja juurde, võib uurimuse andmeile tuginedes väita, et eestlastest inseneridiplomiga meesharitlastel, kes elavad Tallinnas ja keda iseloomustab aktiivne osalus ettevõtluses, on elujärg kõigi teiste õppeasutuste lõpetanutega võrreldes oluliselt parem.

Hans Dsiss,
haridussotsioloogia vanemteadur

Aktiivõppe kursus matemaatika didaktikutele

Vabariigi matemaatika didaktikute selle kevade üks huvitavamaid ettevõtmisi oli kursus «Matemaatikaõpetuse nüüdissuundi». See sai teoks Avatud Eesti Fondi toetusel ja TÜ Puhta Matemaatika Instituudi matemaatika didaktika õppetooli eestvedamisel. Kursus viidi läbi kahe kahepäevase seminarina. Esimene toimus aprillis Tartus, teine mais Tallinnas. Osa võttis umbes 20 matemaatika didaktikaga ühel või teisel moel seotud inimest Riigi Kooliametist, Tartu Ülikoolist, Tallinna Pedagoogikaülikoolist ja Tartu Õpetajate Seminarist. Töö läbiviijaks oli palutud **Helsingi Ülikooli** vastava ala spetsialist **dr. Erkki Pehkonen**. Tema üksi sisustas kõik neli tihedat tööpäeva.

Aktiivõppe kursusi ei saa läbi viia passiivsete meetoditega. Nii domineerisid ka sellel kursusel aktiivsed töövormid. Lühiloengute ja kursuslaste praktiliste tööde oskusliku seostamisega tõstatati hulgaliselt olulisi koolitemaatika probleeme. Ühises diskussioonis või rühmatöös püüti leida ammendavaid lahendusi. Osalt see õnnestus, osalt mitte. Oli ju igal osavõtjal võimalus jääda omaenese seisukohtade juurde. Lektoril oli kaasa toodud ka hulgaliselt kirjandust.

Kursuste **Tartu tsüklis** käsitletud olulisemad küsimused võib kokku võtta järgmiste sõnadega: teadmiste staatiline ja dünaamiline käsitlus, omandamisprotsessi biheivioristlik ja kognitiivne tõlgendus, kogemustele toetuv õppimine, heuristiliste strateegiate kujundamise roll õpetuses, matemaatika kui õppeaine erinevaid käsitlusi, avatud õpetus ja avatud ülesanded, uurimusülesanded, projektmeetodid, probleemi lahendamise struktuur ja lõpuks mäng kui matemaatikaõpetust aktiviseeriv komponent. Et kõik käsitletu ka juurduks, jäeti kursuslastele koduseks tööks vaadeldud meetodite rakendamine oma igapäevatöös kas koolis või kõrgkoolis.

Kursuste **Tallinna tsükkel** algas iga osavõtja aruandega aktiivõppe ideede rakendamiskogemusest oma töös. Aega oli olnud umbes üks kuu. Kõigepealt esitas iga osavõtja oma aruande 5–liikmelisele rühmale, kus diskuteeriti, tehti kokkuvõtteid ja kanti need kõigile ette. Osavõtjate aruannetest selgus, et aktiivse(ma)te meetodite rakendamine polegi nii raske. Veelgi enam, sageli on nii, et enesele teadvustamata olemegi oma töös nendest ideedest lähtunud. Edasi peatuti sellistel küsimustel, nagu rühmatöö, selle roll ja võimalused matemaatikaõpetuses; probleemikeskne õpetus; matemaatika rakendamine ja selle erinevad võimalused koolis ning rakendusülesannete funktsioon matemaatikaõpetuses. Üheks põnevamaks ja vastuolulisi arvamusi tekitavaks probleemiks osutus õpilaste hindamine. See, et uus õpetusstiil eeldab ka uusi hindamismeetodeid, ei kutsunud esile mingeid vastuväiteid. Küsimused tekkisid alles siis, kui pakuti erinevaid hindamisvariante. Üksmeelele jõuti vaid selles, et nn. avatud ülesannete hindamine on väga komplitseeritud ja alati subjektiivset momenti sisaldav toiming.

Võttes kokku mõlemas töölaagris toimunut, tõdeti selliste ürituste vajalikkust. Senised suletud 50 aastat on pakkunud matemaatika didaktikutele vaid üksikuid tutvumisvõimalusi teiste maade matemaatikaõpetusega. Kursus pakkus hea võimaluse seda lünka täita. Saime väga kontsentreeritud ja asjatundliku ülevaate kõigest sellest, mis matemaatika didaktika alal läänemaailmas viimastel aastakümnetel on toimunud ja toimub. Liasks sellele lõi üritus soodsa pinnase vabariigi erinevate kõrgkoolide matemaatikadidaktikute koostööle. Kursuslased on tänulikud oma lektorile Erkki Pehkosele, Avatud Eesti Fondi finantseeritava projekti «Aktiivõpe ellu!» juhile Anne Villemsile ja kogu ürituse korraldajatele ning jäävad ootama uusi sarnaseid ettevõtmisi. Osavõtjad loodavad omandatud kogemusi rakendada nii tulevaste matemaatikaõpetajate ettevalmistamisel kui ka töötavate õpetajate täienduskoolituses.

TÜ matemaatika didaktika õppetooli dots.
Tiit Lepmann

INFO!

MAGISTRITÖÖDE KAITSMISI

27. juunil kl. 9.15 kaitsevad magistriväitekirja (Lai 4o, aud. 207):

Anne Aan taimeökoloogia ja ökofüsioloogia erialal «Mitmerindeliste taimekoosluste struktuur ja funktsioneerimine erinevate kasvutingimustega aladel». Oponent prof. J. Paal;

Veiko Kastanje botaanika ja mükoloogia erialal «Limaseened *(Myxomycetes)* Soomaa Rahvuspargis». Oponent dots. M. Martin;

Helle Järve botaanika ja mükoloogia erialal «Studies in the segregates of *Lachnum Retz». (Hyaloscyphaceaea, Leotiales)* with thick-walled hairs». Oponent biol.kand. B. Kullman;

Toomas Kukk botaanika ja mükoloogia erialal «Perekond *Pilosella* **(Asteraceae)** Eestis». Oponent biol. kand Vilma Kuusk.

29. juunil kl. 9.15 kaitsevad magistriväitekirja (Vanemuise 46, aud. 246):

Jüri Plado rakendusgeoloogia erialal «Petrophysical Signatures of the Kärdla Impact Crater, Hiiumaa Island, Estonia». Oponendid geol.mineral. kand. H. Sildvee ja geol.mineral. kand. R. Vaher;

Argo Jõeleht rakendusgeoloogia erialal «Eesti aluskorra geotermiline soojusvoog ja radiogeenne soojustootlikkus». Oponendid geol.mineral. kand. V. Puura ja geol.mag. J. Kirs;

Tarmo All rakendusgeoloogia erialal «Lokaalsete magnetiliste anomaaliate paiknemise seaduspärasustest ja geoloogilis-geofüüsikalisest tõlgendamisest Eestis». Oponendid geol.mineral. kand. V. Puura ja geol.mineral.kand. R. Vaher.

30. juunil kl. 9.15 kaitseb samas magistriväitekirja

Tõnis Oja geoloogia ja mineraloogia erialal «Morphology of clastic constituents in the phosphate-bearing Kallavere Formation (North Estonia) with respects to depositional environments». Oponendid geol.mineral. kand. R. Raudsepp ja geol.mag. L. Ainsaar.

Hans-Seidel-Stiftung

annab välja stipendiume Saksamaal õppimiseks (sügis 1995 ja kevad 1996 kuueks kuuks). Vajalik hea saksa keele oskus. Eelistatud poliitika-, ajaloo-, majandus-, sotsiaal- ja kommunikatsiooniteadused.

Lähem info teaduskondadest ja teabetalitusest.

Kandideerimiseks kontakteeruda:

Hans-Seidel-Stiftung
Verbindungsstelle in den baltischen Staaten
Meistaru iela 10
LV-1050 Riga
Tel.: 00371-2-212 787
Tel. ja Fax: 00371-8830 338

Tähtaeg juuli lõpp.

HEA LUGEJA!

Üks ülikooli aastaring on jälle täis saanud. Läheme suurde suvisesse hingetõmbeaega. Lõpetajad lahkuvad, uued tudengid tulevad. Hingetõmbeaeg jõuab lehetegijatenigi. Lähemal ajal üritame hakkama saada veel Gaudeamuse erinumbriga ja siis...

kohtumiseni augusti lõpul. **UUS ÕPPEAASTA ALGAB 28. AUGUSTIL.**

Toimetus

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 7670. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

THE 12TH STUDENTS' SONG AND DANCE FESTIVAL

GAUDEAMUS

12. ÜLIÕPILASTE LAULU- JA TANTSUPIDU
TARTU LAULULAVAL

TERE!

SVEIKI!

LABAS!

NR. 27 (1802)
REEDE,
30. JUUNI 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 1 KROON

Universitas Tartuensis

ILUSAT
PIDU!

GAUDEAMUS

Laul ja tants ühendavad inimesi. Laulame ja tantsime ikka nendega, kellega on meil midagi ühist, mida tahame hoida, või kellest soovime, et meil nendega midagi ühist oleks.

*** GAUDEAMUSE PEATOIMKONNA ESIMEES ON REKTOR PROFESSOR PEETER TULVISTE. Mida tähendab Teile üliõpilaste laulupidu?**

On üks niisugune põnev nähtus nagu Baltimaade ühtsus, mida on hinnatud väga erinevalt. Fakt on see, et me oleme omavahel palju erinevamad kui läänes on kombeks arvata, aga fakt on ka see, et lääs näeks meid heameelega ühiselt tegutsemas. Pole kahtlust, et meil ongi palju ühist. Majanduses on praegu paraku niimoodi, et meil on rohkem ühesugust tootmist ja sellest tulenevalt rohkem omavahelist konkurentsi kui koostööd. Seda suurem kohustus on kultuuri- ja hariduse valdkondades, kus niisugust konkurentsi praktiliselt ei ole ja kus on äärmiselt oluline koostööd teha. Sellest on korduvalt juttu olnud ka Balti riikide rektorite omavahelistel arupidamistel. Praegu on meil suvekoolid kraadiõppijaile. Pole ju mõtet kutsuda maailma parimaid teadlasi viie-kuue kitsa eriala õppija jaoks Eestis, kui sellest saaksid osa võtta ka leedulased, lätlased, soomlased jt. Samamoodi on olemas väike üliõpilasvahetus Baltimaade kõrgkoolide vahel.

Kõige selle kõrval on kena, kui kestab ka kultuurialane koostöö. Laulupidu on vaieldamatult üks niisugune sündmus, mis inimesi ühendab. Iga nõukogude ajal elanu mäletab seda tunnet, mis üldlaulupeod meile andsid, ükskõik kui tugeva surve all need üritused ka olid. Pole kahtlust, et Gaudeamus ühendab ka neid kolme riiki ja rahvusi, ja eriti noori. See ongi see mõte, miks on tarvis niisugust suurt asja ette võtta, mida ei ole tänapäeva tingimustes sugugi lihtne korraldada. Kõige rohkem õigustab ettevõtmist ehk see, et erinevate ülikoolide tudengid ei saa mitte ainult omavahel kokku, vaid et nad ka laulavad koos, mis eriti ühendab. Nii et ma näen siin täiesti otsest mõtet: tudengid saavad tuttavaks, edaspidi on lihtsam üksteise poole pöörduda teises ülikoolis jne.

Meil on ühiseid probleeme lääne ülikoolidega, aga on spetsiifilisi selle regiooni ülikoolide probleeme, mis omased tervikuna Ida–Euroopale. Samas on probleeme, mis omased ainult Balti ülikoolidele. Ühine on ka kolme Balti riigi taust ning geograafiline asend.

See on esimene iseseisvusaegne üliõpilaslaulupidu, eelmise vabariigi ajal neid ei korraldatud. Üliõpilaste spordivõistlusi oli küll Leedu, Läti, Eesti ja Soome vahel. Kui 5o-ndatel laulupeod toimuma hakkasid, siis ühineti surve vastu. Vastu on ju alati kergem ühineda kui poolt.

Minul endal Gaudeamusega otseseid kokkupuuteid pole olnud, õppisin Moskvas. Moskvas oli aga 60-ndate teisel poolel Baltikumi üliõpilaste klubi. Nii et Leedu ja Läti tudengitega puutusin küll kokku.

Kokku tullakse ikka ennekõike selleks, et on pidu, ja pidu on see, mis inimesi ühendab, nii et midagi paremat ei saa soovida kui

HEAD PEOTUJU!

ÜHENDAGU MEID TÄNASED LAULUD JA TANTSUD, ET HOIAKSIME EDASPIDIGI KOKKU NII ÕNNELIKEL KUI KA RASKETEL AEGADEL!

❒ **Hiljuti 50. aastapäeva tähistanud ülikooli rahvakunstiansambeli ajalugu on ka Gaudeamuste ajalugu.**

ÜKS KÜSIMUS

KAS GAUDEAMUSELE LÄHETE?

***Margus, majandustudeng:** no ikka, see pidi midagi vägevat tulema, ja ma lubasin kellelegi ühe esinemise ajal pöialt hoida.

***Sisseastumisteateid silmitsev tüdruk:** mis see veel on? Ah laulupidu, millal? Aga kes mu eest eksamile läheb?

***Üks tudengiliider:** ei, ei lähe, pole Tartus, pole Eestiski. Prantsusmaa ootab. Ei saa ju kõike korraga!

***Keegi vilistlane:** ma vist isegi tulen Tartusse, poeg tahab ülikooli astuda, vaatan siis päeval peolisi kui tema eksameil. On ikka tudengikandidaate teil praegu palju!

GAUDEAMUS

Visandeid akadeemilise seltskonna muusikaelust

Muusika on inimsoo vaimse olemise üks tähtsamaid avaldusvorme ja üldkultuuri lahutamatu osa. Eesti rahva kultuurilise arenemise protsessis on muusikal olnud täita tähtis roll — muusika on rahva ühistunde säilitaja, rahvusliku iseteadvuse ärataja (mõelgem tagasi kas või 1988. aasta suvele).

ACADEMIA DORPATENSIS'ES

Eesti kunstmuusika on ligikaudu 160 aastat vana, Tartu akadeemilise seltskonna muusikaharrastused ulatuvad aga kaugele *Academia Dorpatensis*'e aegadesse, mil *studiosus Dorpatensis* pidi akadeemiliste tarkuste kõrval omandama kõik õukonnaoskused: käitumisõpetuse, vehklemise, tantsud, ratsutamise, moodsad keeled ning muidugi musitseerimisoskused. Kuid juhtub, et õpitut kasutatakse vales kohas ja valel ajal — nii oli lugu ka musitseerimisega... Ekstsesse seoses musitseerimisega esines tollal alatihti: «...tudengite kogunemisi saatnud pillimäng ja kisa, mis suuresti häirinud linnakodanike rahulikku und». Näiteks esitas Tartu linnakooli konrektor 13. mail 1691 ülikooli senatile kaebuse, et tudengid piiranud ühel õhtul tema maja, sealjuures üks üliõpilane puhunud kõvasti flööti, et auväärse linnakodaniku proua sellest nii hirmunud, et lamanud mitu päeva tõvevoodis...». Põhimõtteliselt polnud õhtune musitseerimine keelatud, aga probleeme ilmselt tekitas ja küsimust arutati ülikooli senatis. 15. augustil 1699 teatas kantsler Erik Dahlbergh, et serenaade siiski ära keelata ei tohiks, need on «ilusad ja lubatud», kuid hoiatas ekstsesside eest.

Ametlik muusika kõlas *Academia Dorpatensis*'e päevil inauguratsioonipidustustel.

XIX SAJANDI ALGUSEST

Laulusõbrad on XIX sajandi Tartu üliõpilased alati olnud. Õhtuti koguneti Toomemäele, kus siis varemetes või sildadel vastastikku lauldi (kuni naistekliiniku ümberehitamiseni 1911—1913 oli vastastikune laulmine Toome sildadelt võimalik, hiljem arvati, et «lärm» häirib patsientide rahu). Tõrvikuga rongkäigud korraldati tervitamaks mõnda armastatud professorit või rektoreid nende ameti üleandmisel.

Üht niisugust tõrvikrongkäiku kirjeldab 86 salmi pikkuses lugulaulus (hiljem võeti mitmed salmid tudengite poolt kasutusele) üliõpilane L. K. Kolbe: «Üliõpilased kogunesid senioride juhatusel, et minna tervitama vastvalitud rektorit G. F. Parrotit, kes omakorda lubab kõik kartserid tühjendada ja üliõpilastel karistuseta aknaid sisse loopida. Eelmine rektor on aga rõõmus, et tudengite lärmamised temasse enam ei puutu.»

Tähtsaimad laulu ja mänguga pidustused olid kaks komerssi: 21. aprillil ülikooli taasavamise tähistuseks ja augustikuul rebaste komerss. Kevadel koguneti Toomemäele, kust siis ühiselt Raadile siirduti, seal veedeti aega lauluga... Augustikomerss peeti Kvissentalis, kus reinveini (valati külalistele), ja piiskoppi rüübates laulu ja sportmängudega aega veedeti. Põnevaim spordiala oli ratsutamine — «hobuseks» rebane, tema kukil varasema aastakäigu täistudeng. Õhtul süüdati lõke ja hüpati sellest üle, innustuseks mõned stroofid vemmalvärssidest. Öösel suunduti lauluga linna tagasi. Laulmist harrastati paremates seltskondades ka väljaspool linna piire, eemal pedellide kullipilgust — Jaama kõrtsis, «Novumis» e. Valge Hobuse kõrtsis jm.

Seltskondliku läbikäimise võimalusi pakkusid tollal professorid, korraldades muusikaõhtuid. Seda võimalust palju ilmselt ei kasutatud — tõsisem meeleolu ja sunnitud olek ei kutsunud. Meeldejäävamad muusikaõhtud olnud prof. Chr. Ledebouri juures. 1803. aastal taotles G. F. Parrot luba Tartu intelligentsile ja üliõpilastele **«Akadeemilise Musse»** avamiseks, mis avatigi alles 1814. «Akadeemiline Musse» kujunes 1891. aastani Tartu intelligentsi kogunemiskohaks, siin oli hea lugemislaud, male- ja kabenurk, kõige muu kõrval korraldati regulaarselt kontserte ja luuleõhtuid, laupäeviti balle.

Muusikaharrastused ei piirdunud akadeemilise mussega, oli võimalus osaleda **«Ressource» seltsis, Tartu Muusikaseltsis, Tartu Lauljate Ringis, Tartu Lauluseltsis «Liedertafel», käia Raadi mõisas von Liphardti keelpillikvartetti kuulamas jne.** Viimast juhatas pikemat aega F. David, hilisem tunnustatud saksa viiulipedagoog.

Tartu Ülikooli muusikadirektorina töötas a. 1865 Fr. Brenner, varasema, 1840. aastatel, Diletanten-Singvereini juht; seltsi oli asutanud ülikooli agronoomia professor Johann Friedrich Schmaltz. Muuhulgas viljeleti vaimulikku muusikat, heategevatele kontsertidele kaasati esinema üliõpilasi (korp «Livonia» ja «Estonia» kvartetid jne.). Tähelepanuväärne esinemine oli 1856. aastal Jaani kirikus. Esitati Fr. Mendelssoni oratoorium «Paulus». Jaani kiriku kõrval oli eelistatuim esinemiskoht ülikooli aula, muusikaelu algaski tavaliselt koos uue õppeaastaga.

TARTU AKADEEMILISTE MUUSIKUTE HULKA

kuulusid **Karl Otto von Madai** (1809—1850), kriminaalõiguse professor (1837—1842) nn. Lauluakadeemia rajaja aastal 1850.

Tartu Muusikaseltsi rajaja oli **Rudolph Pohley,** kes koos üliõpilastega korraldas Music-Corpsi suvemuusika õhtuid. Music-Corpsi ja Lauluakadeemia ühisesituses kõlas 1840. aastal F. J. Haydni oratoorium «Loomine».

Tuntud muusikaürituste korraldaja oli 1825—1829 matemaatikat ja juurat õppinud hilisem kuulus Prantsuse maletaja **Lionel Adalbert Bagration Felix Kieseritzkuy.**

Samal ajal alustas õpinguid **Juri Georg Arnold,** hilisem vene muusikateoreetik, helilooja, Moskva Konservatooriumi professor.

1866. aastal ilmus matemaatilise muusikateooria valdkonda kuuluv uurimus «Harmooniasüsteem, duaalses arenduses», autoriks ei keegi muu kui Tartu Ülikooli füüsikaprofessor, kuulus meteoroloog **Arthur von Oettingen** (1836—1920). Peale muusikateooria edasiarendajana oli ta Baltimail tuntud ka dirigendi ja komponistina. 1884. aastal noodistas Oettingen Mihkel Veske palvel 42 rahvaviisi Paistu mailt.

Professionaalsel tasemel harrastusmuusikud olid **Wilhelm Ostwald,** Nobeli laureaat 1909. 1872—1881 nn. Ostwaldi keelpillikvarteti juht ja solist oli kirurgiaprofessor **Werner Zoege von Manteuffel** (1857—1926), muuhulgas tollal Tartus tuntud antikvaar ja kunstikoguja.

Vene lauluseltsi «Rodnik» vaimne isa oli meteoroloogiaprofessor **Boris Sreznevski** (1857—1934). Seltsis tegutsesid sega- ja meeskoor, kokku üle paarisaja lauljaga, tartlaste hulgas olid hinnatud «Rodniku» kammermuusika õhtud.

Vene kirjanduse ja teatri ning koorimuusika metseeniks kujunes sajandivahetusel ülikoolis meditsiini tudeerinud **Joseph Zmigrodski** (1858—1936).

Järg 4. lk.

ÜKS KÜSIMUS

***Mida tähendab teile Gaudeamus?**
(Ristküsitlus siit ja sealt)

***

* Ongi aeg, et laululaval midagi tõelist toimuks, seni on ainult mingi diskomüra ja poptähed. Lauluväljaku tähendus on eestlastele midagi muud kui seal tantsimas käimine. Ootan ehedat professionaalset laulu ja tantsu ja kes siis veel, kui mitte noored ei pea seda tegema?

* Mulle tuleb paar tuttavat Saksa tudengit külla. Kui rääkisin neile, mis meil toimuma hakkab, olid nad väga üllatunud, et tudengid koos võivad niimoodi laulda ja tantsida. Tahavad kangesti oma silmaga näha. Nii et mulle pakub huvi just see, kuidas nemad seda näevad ja hindavad. Meile on need laulupeod nagu igapäevased asjad.

* Eks ta üks esinejate eneste pidu rohkem ole. Aga natuke vaatama-kuulama ikka lähen.

* Linna peal pidi põnevaid asju toimuma, igasugust tudengimöllu. Noh, tudengipidu ikka!

* On kuulda, et eüekad pidid ka midagi tegema. No, ongi õige - klassika ja lähiminevik koos.

❐ Ülikooli segakoor 1934. aasta Miina Härma juubelikontserdil. Esireas ENÜS-i liikmed.

Visandeid akadeemilise seltskonna muusikaelust Tartus

Algus 3. lk.

XIX sajandi II poolel asutati ülikooli juurde mitmeid otseselt

MUUSIKAGA TEGELEVAID HUVIALA-ÜHENDUSI

1883—1918 tegutses Tartu Ülikooli juures **Juudi Kirjanduslik Muusikaline Selts,** 1905. aastal registreeriti Keiserliku Jurjevi Ülikooli juurde **Väike-Vene (Ukraina) Üliõpilaste Muusika ja Näitemängu Selts.** 1908—1915 sisustas tudengite vaba aega muusikaga **Vene Muusikat Harrastavate Jurjevi Üliõpilaste Ühing.** Kõik nimetatud ühendused loodi heategevaks otstarbeks ja üliõpilaste ühendus oli kitsama suunitlusega. XX sajandi esikümnel virgunud Tartu muusikaellu tõid uusi tuuli Peterburi Konservatooriumi lõpetanud Juhan Aavik jt., ka välisinterpreedid. «Vanemuisesse» tuli sümfooniline muusika — kõik see innustas muusikahuvilisi tutvuma lähemalt kaasaegse vene muusikaga, sh. vene kirikumuusikaga.

Muusikalise enesetäiendusega tegeldi veel **Poola Venelaste Muusikalises Seltsis, Poola Üliõpilaste Seltsis, Leedu Üliõpilaste Seltsis, Korp! Polonias, Läti Üliõpilaste Seltsis «Atauga», Läti korp!ides «Lettonia», «Metraine», kel oli oma koor või meesansambel.**

1915. aastal keelati Tartu ja Riia üliõpilastel kanda korporatsioonide välismärke. Sellele vastasid üliõpilased omalaadse protestiga: Poola, Eesti, Läti ja Leedu üliõpilasmuusikud organiseerisid heategevuskontserte protestimaks I Maailmasõja vastu. Siit sündis esimest korda Ühis-Balti mõte. Teatavasti loodi Balti riikide üliõpilaste keskbüroo SELL (Eesti, Läti, Leedu ja Soome) 1923. aastal.

ESIMESTEST LAULUPIDUDEST

Eesti koorimuusika areng ja laulupidude traditsioon on sügavalt seotud ülikooli ja tema akadeemilise vaimuga.

Eesti esimese üldlaulupeo mõtte kandjad olid Tartu Ülikooli vilistlased ja «Vanemuise» seltsi liikmed J. Hurt, P. Blumberg, J. Mielberg, C. Hohlfeldt. Alates II üldlaulupeost liitus nendega K. A. Hermann. Laulupidude korraldamise eeskujud saadi ikkagi baltisaksa akadeemiliselt noorsoolt.

21. mail 1861 korraldasid Tartu üliõpilased koos Tartu Saksa Meestelauluseltsiga **I Akadeemilise Noorsoo Laulupeo** (*Gesangfest der Akademischen Jugend*). Muidugi oli see baltisakslaste laulupidu. Tartu I laulupeo korraldamise põhiraskus lasus kolmel saksa lauluseltsil. See toimus 6. juunil 1865. Eestlaste endi esimene laulupüha toimus Tartu Ülikooli usuteaduskonna vilistlase, pastor Martin Körberi eestvedamisel 21. mail 1863 Saaremaal Ansekülas. M. Körber ise väitis, et tema sai otsese innustuse ja eeskuju 1861. aastal Riias toimunud Balti laulupeost (*Baltische Sängfest*).

Järgmised eesti üldlaulupeod toimusid: II 1879 Tartus, III 1880 Tallinnas, IV 1891 Tartus, V 1894 Tartus, VI 1896 Tallinnas, pikema vaheaja järel VII 1910 Tallinnas, VIII 1923 Tallinnas (osalesid ka Tartu, Helsingi, Riia ja Oslo üliõpilaskoorid), IX 1928 Tallinnas, X 1933 Tallinnas ja 1938 XI Tallinnas, olles viimane iseseisvusaegne üldlaulupidu enne II Maailmasõda.

Suur oli Eesti I üldlaulupeo tähendus, sõnum eesti noorele intelligentsile: laulupidu süvendas usku eesti keele elujõusse, innustas eesti üliõpilasi asutama oma organisatsioone ja innustas eesti haritlasi rahvaviiside kogumisele, mis lõi eeldused algupärasele koorimuusikale. Jakob Hurt kirjutas: «...igal rahval on oma pärimuslik kutuuriline ühisvara, mis eristab teda teistest rahvustest...».

TARTU AKADEEMILISE MEESKOORI ALGUS EÜS-ist

Eesti Üliõpilaste Selts alustaski 1904. aastal vil! Oskar Kallase tegelikul korraldusel rahvaviiside kogumist, tulemus: 13 000 rahvaviisi 12 köidetud kogus.

Suurt tähelepanu pööras muusikaharrastustele EÜS. Algul võeti agaralt osa A. Sprenk-Lätte laulu- ja muusikakoori tööst. Harjutused toimusid EÜS-i majas. Paljud EÜS-i liikmed laulsid «Vanemuise» seltsi kooris. EÜS-i koosviibimisi ilmestas meeskvarteti ja meeskoori laul. Seltsi algatusel ja Juhan Simmi üleskutsel alustas 1911/1912 tegevust **organisatsioonidevaheline meeskoor** — sellega pandi alus Tartu Akadeemilisele Meeskoorile. (Koori ja tema dirigentide L. Neumanni, R. Ritsingu loometee on leidnud kajastust mitmetes väljaannetes ja näitusel «Gaudeamus»).

Osa EÜS-i lauluharrastajaid laulis segakooris L. Neumanni juhatusel, esitades moodsaid eesti koorilaule.

Muud muusikaharrastused EÜS-is piirduvad kammermuusika üritustega, noodikirjanduse hankimisega, toimusid muusikateooria kursused. EÜS-i võib pidada eesti üliõpilaskonna muusikatraditsioonide rajajaks. Seltsi initsiatiivil loodi 1920. aastal üliõpilaskonna muusika sektsioon, 1922. aastal alustas tegevust **üliõpilaste segakoor** (dirigent J. Aavik). Kooris laulis 1938. aastal 78 lauljat.

TARTU ÜLIKOOLI AKADEEMILISE NAISKOORI ALGUSEST

Ülikooli naiskoor tähistas sel kevadel oma 50. sünnipäeva. Lauljad teavad, et naiskoori oli püütud asutada kahel korral: esimene katsetus oli **12. märtsil 1926** ja teine **1939. aastal.** Koor sai siis koos laulda kuni 1. detsembrini 1940, mil nõukogude võimu sunnil suleti kõik Tartu Ülikooli üliõpilasühendused. Naiskoori dirigendiks oli tollal **Enn Võrk,** hääleseadjaks **Richard Ritsing.**

Naiskoori asutajaliikmete hulgast leiame Erna Ariste, Mari Ritsingu, Alice Moora, Gerda Laugaste, Eha Võrgu jt.

Oma koor oli ka **Eesti Naisüliõpilaste Seltsil.** 1923. aasta üldlaulupeol ja võistluskontserdil lauldi Miina Härma juhatusel. Paremini lauldi siis Soome Üliõpilasliidu Koorist, Norra Naisüliõpilaste Koorist ja Läti üliõpilassegakoorist «Dziesmuvara». Miina Härma valiti ENÜS-i auvilistlaseks, *grand old lady* viimast juubelit tähistati ENÜS-is 1939. aastal.

TEISTES ÜLIÕPILAS-ÜHENDUSTES

Üldine muusikalembelisus iseloomustab teisigi Tartu Ülikooli juures tegutsenud korporatsioone ja ühendusi.

EÜS **«Põhjalal»** oli orkester, **«Liivikal»** sümfooniaorkester, ENÜS-il peale koori veel topeltkvartett, 1926. aastal asutas EÜS **«Ilmatar»** oma muusikasektsiooni. Tuntud olid **«Veljesto»** koorid ja kvartetid, 1922. aastal alustati seal teoreetilise muusikaõpetusega. Veljestolased tegid isegi koomilisi oopereid. 1934. aastal mängiti muusikalist farssi «Flöödipuhuja faun», protestimaks natside võimuletuleku vastu Saksamaal.

«Rahvahulgad, tulge kokku Emajõe kaldale!...», meenutades neid ridu Tartu tudengilaulust, kerkivad silme ette värvimütsides korporandid. Korporatsioonides ei lauldud ainuüksi volbriööl, komerssidel ja konvendis, vaid tõsisemaks muusikaharrastuseks asutati sümfooniaorkestreid, koore, ansambleid.

1925. aastal alustas korp! **Vironias** tegevust sümfooniaorkester, korp! **Sakalas** oli oma kvartett ja kergemuusikaorkester. **«Ugala»** initsiatiivil tuli kokku EKL meeskoor (1923), **«Revelias»** korraldati temaatilisi muusikaõhtuid.

«Filiae Patriae» naiskoor viljeles kaasaegset koorimuusikat, sh. noorema põlvkonna eesti heliloojate loomingut. Kerge muusika ajaviitemuusika tähenduses kuulus perekonnaõhtute, ballide ja maskeraadiõhtute kavva.

Mitmed vanad ülesvõtted Eesti Ajaloo Arhiivis säilitatavates korporatsioonide materjalide hulgas viitavad sellele, et üliõpilasorganisatsioonides oli muusika tegemine mitmepalgeline ja kulges koorimuusika radadelt ajaviitemuusikani (kerge muusika orkester korp! Amicitias jpt.). Tollal ilmunud üliõpilaskooride esinemiste kontsertarvustused (üks innukas arvustaja oli Ritardando = Richard Ritsing) annavad alust hinnata taset professionaalsuse lähedaseks.

* * *

Eesti ülikooli loomine oli toonud kaasa Tartu üliõpilasellu põhjaliku murrangu — üliõpilaselu peamisteks seosteks said ühised rahvuskultuurilised ettevõtmised. «Civitas studiosorum estonorumi» kõrvale mahtusid oma kultuuriliste tõekspidamistega saksa, poola, leedu, läti, vene üliõpilasühendused. Sisuliselt uuenesid kultuurikontaktid hõimurahvastega Soomes ja Ungaris, samuti kontaktid Skandinaaviamaadega.

Tartu akadeemilise seltskonna muusikaelu on läbi sajandite olnud ääretult huvitav, käesolevad visandid puudutasid teemat vaid pindmiselt.

Sirje Tamul

❐ **Tudengipidu 1981. aastal.**

Läbi ajaloo

«Kõik see, mis on üllas ja hea,
ei kustu, ei kao, sest laul on
me aare, milleta elada ei saa»

Richard Ritsing

Eesti XIV üldlaulupeo ajal 21. juulil 1955. aastal Tallinnas toimus kooride kogunemispaigas Toompuiesteel ajalooline sündmus. Rongkäigu algust ootavad TRÜ Naiskoor ja Tartu Üliõpilasmeeskoor otsustasid ühisel meelel teha ettepaneku korraldada järgmisel, 1956. aasta suvel Tartus **esimene üliõpilaslaulupidu.** Peorõõmudest taheti osa saama kutsuda kontsertmatkadelt tuttavaid kollektiive Lätist, Leedust, Ukrainast, Valgevenest ja Venemaalt.

Üliõpilaslaulupeo mõtet hakkas kohe toetama kauaaegne üliõpilaskooride dirigent **Richard Ritsing,** kes koostas ka esimese vastavasisulise märgukirja tollasele Tartu Riikliku Ülikooli rektorile Feodor Klementile.

Eeltööd laulupeo organiseerimiseks algasid 27. juulil 1955. aastal, mil rektori kabinetis toimus laulupeo korraldamise esimene nõupidamine. Et tegemist oli vastavalt tollastele tõekspidamistele ka poliitiliselt tähtsa üritusega, oli võimudel vaja jälgida üliõpilaste lojaalsust ning ühtlasi suunata ka laulupeo repertuaarivalikut. Selleks kehtestas EKP Tartu Linnakomitee sündmuste käigu üle kontrolli. Kinnitati laulupeo toimumise aeg ja koht, kutsutavate kollektiivide nimekirjad, repertuaar ja eelarve, sümboolika, dekoratsioonide kavandid, loosungite tekstid, üldjuhid jne.

Tuleb tõdeda, et partei- ja komsomolikomiteede «juhtiv roll» laulupidude korraldamisel vajutas oma pitseri ka järgmistele suurüritustele. Nii toimuski 3. novembril 1955. aastal EKP Tartu Linnakomitee koosolek, kus moodustati üliõpilaslaulupeo peakomisjon ja kinnitati repertuaaritoimkond. Organiseerimiskomitee esimeheks sai Richard Ritsing, sekretäriks Irene Maaroos (hilisem kauaaegne ülikooli naiskoori laulja), liikmeteks valiti J. Peegel, A. Leius, V. Ritslaid, A. Tolk, A. Muuga, J. Meerits ja E. Namm. Repertuaaritoimkonda asus juhtima samuti R. Ritsing, liikmed olid Roland Laasmäe ja Helju Mikkel.

Kutsed Tartu tudengite suurüritusele saadeti Moskva, Peterburi (Leningradi), Minski, Kiievi, Riia, Kaunase, Vilniuse, Petroskoi (Petrozavodski) ja Tallinna kõrgkoolidele.

I
7.—8. JUULI 1956
TARTUS

Baltimaade esimene üliõpilaste laulu- ja tantsupidu toimus 7.—8. juulini 1956 Tartu Toomeorus 2500 osavõtjaga.

Laulupeo aujuhiks valiti Tartu üliõpilaskoori asutaja ja esimene dirigent Juhan Simm. Üldjuhiks olid Haralds Mednins Lätist, Pranas Sližys Leedust, Grigori Sandler Leningradist ja Richard Ritsing Tartust.

Rahvakunstiõhtut juhtisid Ullo Toomi ja Helju Mikkel. Need olid inimesed, kes panid aluse ligemale 40 aasta vanusele üliõpilaslaulupidude traditsioonile.

II
5.—6. JUULI 1958
RIIAS

Paari aasta järel võttis laulupeo korraldamise enda kanda Läti üliõpilasnoorus. **5.—6. juulini 1958 toimuski II üliõpilaste laulu- ja tantsupidu, milles osales ligemale 3000 lauljat-tantsijat.** Kontsertidel Riias ja Siguldas esines 59 koori, tantsuansamblit ja orkestrit, neist Lätist 19, Leedust 13, Eestist 14, Valgevenest, Ukrainast, Tatarimaalt igaühest 3 ja Venemaalt 1 kollektiiv.

Laulupeo audirigendiks valiti Arturs Bobkovics, peadirigentideks Paulis Kvelde, Pranas Sližys ja juba esimesel laulupeol juhatanud Richard Ritsing. Tantsukollektiive juhendas Harrijs Suna.

III
8.—9. JUULI 1967
TARTUS

Saatuse tahtel tuli pärast 9-aastast vaheaega Tartu akadeemilisel noorsool taas läbi viia **Baltimaade üliõpilaste laulu- ja tantsupidu,** seekord esmakordselt **Gaudeamuse nimetuse all.**

8.—9. juulini 1967 saabus laulupidude hällilinna Tartusse 53 kollektiivi 3200 peolisega. Läti üliõpilaslauljaid-tantsijaid esindasid 7 koori ja 5 tantsuansamblit, Leedust saabus 9 koori, 3 orkestrit ja tantsuansamblit. Valgevenest saabus Tartusse 7 kollektiivi. Kõige arvukamalt olid esindatud peoperemehed 11 koori, 6 tantsuansambli ja orkestriga. Laulupeo audirigendiks oli Gustav Ernesaks. Tuntud nimede kõrval nagu Richard Ritsing, Grigori Sandler, Pranas Sližys, olid uute dirigentidena üldjuhtideks Aleksander Bilibin Valgevenest, Mihhail Hardajev Ukrainast ja Edgars Racevskis Lätist.

Laulupeoüritused algasid 8. juuli keskpäeval rongkäiguga Vanemuise kontserdisaali eest. Rongkäigus demonstreerisid oma rahvarõivaid Läti Riikliku Ülikooli segakoor ja tantsuansambel «Dancis», Riia Polütehnilise Instituudi koorid ja rahvatantsijad ansamblist «Vektors». Leedust osalesid rongkäigus teiste kollektiivide seas Kaunase Polütehnilise Instituudi koorid, sealhulgas akadeemiline koor «Jauniste» ja puhkpilliorkester «Politechnika» ning üks Leedu vanemaid üliõpilaskoore «Daina».

Avakontsert toimus paar tundi hiljem vastvalminud Tähtvere lauluväljakul. Peale kontserdi jätkusid pidustused samas rahvakunstiõhtuga, mida juhendasid aujuhina Ullo Toomi ja üldjuhina Helju Mikkel. Noorust jagus nii Tartusse kui selle lähimasse ümbrusse. Mitmed kontserdid toimusid Elvas. Lõppkontserdil Tähtvere lauluväljakul kõlasid lõpulauludena E. Mengalise «Ära mühise roheline mets» ja M. Lüdigi «Koit».

IV
6.—8. JUULI 1968
VILNIUSES

Aasta hiljem, 1968 võtsid «Gaudeamuse» korraldamise enda õlule Leedu kõrgkoolid. **IV laulu- ja tantsupidu toimus 6.—8 juulini Vilniuses.** Eestist, Lätist, Moldaaviast, Karjalast, Valgevenest ja Venemaalt saabus ligemale 5000 peolist. Seekordse peo audirigendiks valiti üliõpilaslaulupidude toetaja ja üks selle alustalasid Konradas Kaveckas, tantsupeo aujuhiks oli J. Lingys.

V
9.—10. JUULI 1971
RIIAS

9.—10. juulini 1971 kogunes Riiga ja selle lähistele Ogresse V Gaudeamusele 3000 laulu, tantsu ja muusikalembelist tudengit. Eestit esindas 16, Lätit 13, Leedut 11, Venemaad ja Valgevenet 3 ning Ukrainat ja Karjalat 2 laulu- ja tantsukollektiivi. Lõunamaist temperamenti lisasid esinemisprogrammidele Kiievi ülikooli koorikapell «Dnipro» ja Valgevene Riikliku Ülikooli tantsuansambel «Krõžatšokk». Alalistele esinejatele lisandusid esmakordselt külalised Moldaaviast — tantsuansambel «Tinerece» Kišinjovist ja rahvamuusikaansambel «Taraf». Kõige kaugemalt sõideti kohale Novosibirskist. Üliõpilaslaulupeod on olude kiuste olnud optimistlikud ja tujuküllased. Tõsiste kooriproovide ja tantsuharjutuste vahel jätkus alati aega ka tudenginaljadeks. Veel tänini mäletavad toonased lauljad veekarnevali Ogres.

VI
6.—7. JUULI 1974
TARTUS

Peokorraldusjärg jõudis kolmandat korda taas **Tartusse 1974. aastal,** mil toimus **VI Gaudeamus. 6.—7. juulini** esines Tartus 40 koori, 20 tantsuansamblit ja 10 orkestrit. VI laulupeo aujuhtideks valiti Gustav Ernesaks ja Ullo Toomi, üldjuhtideks A. Üleoja, H. Mikkel. E. Peäske ja U. Uiga. Leedu kollektiivide üldjuhtideks olid Konradas Kaveckas ja Eduardas Brazauskas.

Paljude Leedu kollektiivide seas osales VI Gaudeamusel Kaunase Polütehnilise Instituudi laulu- ja tantsuansambel «Nemunas» A. Balciunase juhtimisel. Üheks vanemaks leedu kooriks oli 1925. aastal asutatud Kaunase Meditsiiniinstituudi koor «Neris». Dirigentideks on olnud paljud tuntud leedu dirigendid, nagu K. Kaveckas (1934—1939), K. Griauzde (1939—1946). 1971. aastast on dirigent A. Mišeikis. Šiauliaist saabus laulupeole Pedagoogilise Instituudi 1958. aastal asutatud naiskoor «Pavasaris».

Läti laulukooride üheks pikaajalisema esinemistraditsiooniga kooriks oli Läti Riikliku Ülikooli 1920. aastal asutatud rahvakoor «Juventus». Koori on juhatanud tuntud dirigendid Arturs Bobkovics (kuni 1950. a.), Haralds Mednins (1950—1957), laulupeole sõideti Daumants Gailisi juhendamisel. Enam kui 400 kontserdiga oli enne laulupeole tulekut esinenud E. Racevskise juhitud Riia Polütehnilise Instituudi rahvakoor «Gaudeamus». J. Duminši dirigendikäe all saabus peopaika Riia Meditsiiniinstituudi Rahvakoor «Riga». Lõunanaabrite esinemisele lisas värvi ja hoogu Läti Põllumajanduse Akadeemia 1947. aastal asutatud rahvakunstiansambel «Kalve» Rudolfs Šteinsi juhtimisel. Läti koore ja orkestreid juhatasid Edgars Racevskis, Paulis Kvelde, Imants Kokars ja Hermanis Eglitis.

Üldise ideoloogilise surve tugevnemist tollases Nõukogude Liidus alates 1960. aastate lõpust ja 1970. aastatel võib jälgida paljudes eluvaldkondades, sealhulgas ka üliõpilaste laulu- ja tantsupidude korraldamisel. Kui V Gaudeamus oli pühendatud NLKP XXIV kongressile, siis nüüdne VI seoti ÜLKNÜ 50. aastapäevaga. Oli märgata repertuaari tunduvat politiseerumist, kasvas sotsialismi ja kommunismi ülistavate laulude osatähtsus. Vaatamata valitseva režiimi ponnistustele jäi reper-

Laulupeolisi 1971. aasta Gaudeamuselt.

Järg 6. lk.

Läbi ajaloo

Algus 5. lk.

tuaari siiski ka südamelähedasi laule ja tantse lauljatele ja dirigentidele. Olenemata sellest, kas ametlikus repertuaaris oli või ei olnud G. Ernesaksa «Mu isamaa on minu arm», kõlas see laul alati kõikidel laulupidudel, aidates säilitada kodumaa-armastust ja meenutades iseseisvusaastaid.

VII 7.—9. JUULI 1978 VILNIUSES

VII Gaudeamuse korraldamise võtsid enda kanda taas Leedu tudengid. Laulupidu, milles osales 6000 üliõpilast, toimus **7.—9. juulini 1978. aastal** Vilniuses. Seekordseks audirigendiks valiti Konradas Kaveckas, kunstiliseks juhiks Antanas Jozenas. Peadirigendid olid Imants Kokars, Viktor Rovdo, Grigori Sandler, Vladislav Sokolov ja Ants Üleoja. Rahvakunstiõhtu aujuhiks oli J. Lingys, kunstiliseks juhiks J. Gudavicius, peaballettmeistriteks A. Spura ja H. Tiivel.

VIII 10.—12. JUULI 1981 RIIAS

VIII laulupidu toimus 10.—12. juulini 1981 Riias ja Ogres. Sellel osales ligemale 6000 lauljat-tantsijat-mängijat Baltimaadelt, Gruusiast, Moldaaviast, Ukrainast, Valgevenest ja Venemaalt. Audirigentideks valiti V. Sokolov, V. Tšernušenko, V. Rovdo ning üldjuhtideks A. Jozenas, J. Gudavicius, E. Brazauskas, I. Kokars, U. Šteins, H. Eglitis, K. Auškas, A. Ratassepp, M. Agu, V. Loogna.

Eestist sõitis laulupeole 19 kollektiivi, neist 8 Tartu kahest kõrgkoolist. Kõigist laulupidudest on osa võtnud Baltimaade vanim, 1912. aastal J. Simmi poolt asutatud Tartu Üliõpilasmeeskoor (aastast 1965) Tartu Akadeemiline Meeskoor. Koori on juhatanud Eesti muusikamaailmas tuntud dirigendid J. Simm (1911—1924), L. Neumann (1924—1933), R. Ritsing aastast 1933 ja alates 1963. aastast teise dirigendina Alo Ritsing.

Alates esimesest üliõpilaslaulupeost on kõikidel pidudel laulnud Tartu Ülikooli (end. TRÜ) Akadeemiline Naiskoor. Koori esimeseks ja kauaaegseks dirigendiks (1945—1963) oli tema asutaja, helilooja R. Ritsing. 1963. õppeaastal hoidsid taktikeppi R. Laasmäe ja V. Lepik. Samal aastal alustas dirigendina äsja konservatooriumi lõpetanud Vaike Uibopuu, kes töötab sellel ametipostil tänini. Mõnda aega dirigeeris V. Uibopuu kõrval L. Taal. Tartu Ülikoolist võtsid laulupeotee veel jalge alla 1971. aastal asutatud kammerkoor V. Uibopuu ja T. Otsuse juhendamisel, 1945. aastal loodud rahvakunstiansambel H. Mikkeli ja M. Eljase eestvedamisel ja puhkpilliorkester S. Kaldi taktikepi all. Põllumajandusülikooli (end. EPA) esindasid puhkpilliorkester E. Tubli dirigeerimisel ja rahvakunstiansambel E. Madi juhendamisel, segakoori juhatas A. Kõbas. Tallinna esindu-

❐ **Gustav Ernesaks 1967. aasta koore juhatamas.**

❐ **Maestro Richard Ritsing 1984. aasta Gaudeamusel Tallinnas.**

nid Harrijs Suna, Richard Ritsing, Konradas Kaveckas. Esmakordselt austati selle tiitliga Vladislav Tšernušenkot. Koorid said esinemisküpseteks üldjuhtide Kuno Arengu, Imants Kokarsi, Adolfas Krogertase käe all. Puhkpilliorkestrite peadirigentidena tegutsesid Ahti Rääst, Hermanis Eglitis, Eduardas Brazauskas.

Tantsuseadeid aitasid teha Mait Agu, Juris Brežins, Jozas Gudavicius, Vidas Aleksandravicius ja Vitautas Nasvytis. Lõppkontserdil anti laulupeotõrvik üle järgmisele korraldajamaale — Lätile.

XI 27.—30. JUULI 1991 LÄTIS

27.—30. juulini 1991 olid laulupiduliste võõrustajateks meie lõunanaabrid lätlased. XI laulupidu tõi kaasa olulise muudatuse. Esmakordselt võidi ilma võõrvõimu ettekirjutuseta välja tulla rahvuslippudega, valida meelepärane repertuaar ja sümboolika. XI Gaudeamuse üritustest Lätimaa eri paigus Ogres, Liepajas, Cesises võttis osa 4500 üliõpilast. Eesti kontserdil Cesises esinesid Alo Ritsingu, Vaike Uibopuu, Jüri Rendi, Ahti Rääsi ja Henn Tiiveli juhendamisel ettevalmistatud programmiga eesti tudengite 11 koori, 3 orkestrit, 4 tantsukollektiivi ja üks rahvakunstiansambel 1180 esinejaga.

Leedust saabus tantsupeole 16 koori, 7 orkestrit ja tantsukollektiivi kokku 1519 esinejaga. Kollektiive juhendasid Jozas Gudavicius, Kazys Motuza, Richards Tamutis, L. Abarius. Peoperemehi lätlasi esindas ligemale 1800 tudengit. XI Gaudeamuse aujuhiks valiti üliõpilaslaulupidude traditsioonide kauaaegne edendaja Edgars Racevskis.

* * *

1995. aastal on Gaudeamus jõudnud taas Tartusse: 8.—9. juulil toimuvale suurpeole oodatakse 4500 tudengit Eestist, Lätist, Leedust, Austriast ja Belgiast. Üliõpilaslaulupidude traditsioon elab ja areneb.

Vivat Gaudeamus XII!

Mare Viiralt

sest moodustasid enamuse Tallinna Tehnikaülikooli (end. TPI) lauljad-tantsijad-mängijad H. Uibo, A. Üleoja, S. Melliku, E. Üleoja, U. Taremaa, E. Peäske, S. Valgemäe ja Ü. Luhti juhtimise all.

Muusikaakadeemiast (end. Tallinna Konservatoorium) võttis osa kolm koori A. Ratassepa, U. Järvela, H. Kaljuste dirigeerimisel, Pedagoogikaülikoolist (end. TPedI) naiskoor L. Kardna taktikepi all.

IX 6.—8. JUULI 1984 TALLINNAS

Üliõpilaste IX suurpeole Tallinnasse 6.—8. juulini 1984. aastal saabus 6000 peolist 36 kõrgkoolist: neist Leedust 10, Lätist 9, Venemaalt 6, Ukrainast ja Valgevenest 2 ning Gruusiast ja Moldaaviast 1. IX Gaudeamusel osales Leedust 43 kollektiivi 2400 laulja-tantsijaga.

Lätist saabus 26 kollektiivi 1600 esinejaga. Kaksteist koori, orkestrit ja tantsuansamblit oli kutsutud Ukrainast, Valgevenest, Venemaalt, Gruusiast.

Oma kunsti tutvustasid kokku 53 koori, 26 rahvatantsurühma, 20 puhkpilliorkestrit. Üritused algasid kontsertidega Eesti eri paigus. Leedu tudengitele algas laulupidu esinemisega Tartu Ülikooli staadionil, lätlased kinkisid oma kunsti pärnakatele. Narvas võis nautida ukraina ja vene üliõpilaste esinemist.

IX laulupeo aujuhtideks valiti Vladislav Sokolov, Gustav Ernesaks, Richard Ritsing. Läti üliõpilased esinesid üldjuhtide Imants Kokarsi, Hermanis Eglitise, Uldis Šteinsi hoole all. Leedu lauljaid-tantsijaid saatis aujuhina Konradas Kaveckas, üldjuhtidena tegutsesid Antanas Jozenas, Eduardas Brazauskas, Jozenas Gudavicius. Eesti orkestri ja tantsukollektiivide esinemise valmistasid ette Elmar Peäske aujuhina ning Arvo Ratassepp, Mait Agu, Lia Palmse ja Ahti Rääst üldjuhtidena. Kuigi õhus oli aimata mingeid muutusi demokraatia suunas, koosnes repertuaar siiski veel ligemale viiendiku osas Kommunistlikku Parteid ja suurt nõukogude kodumaad ülistavatest lauludest. Kuid juba järgmisel, X laulupeol toimusid olulised muutused.

X 1.—3. JUULI 1988 VILNIUSES

X üliõpilaste laulu- ja tantsupidu Gaudeamus toimus 1.—3. juulini 1988 Vilniuses. Kätte oli jõudnud aeg, mis üliõpilaslaulupidude ajaloos tähistas vana lõppu ja uue algust. Puhuma olid hakanud tugevad vabadustuuled. Isegi perestroika ei aidanud — NSVL lõpuni jäi veidi rohkem kui kolm aastat. Pikkade surveaastate varjus olnud rahvuslikud aated ja eneseteadvus avaldusid niipea, kui selleks andis võimaluse kommunistliku režiimi nõrgenemine. Vaatamata võimude eitavale suhtumisele, tuldi eesti tudengite õhutusel ja eestvedamisel esmakordselt lauluväljakule ja kontserdipaikadesse rahvuslippude lehvides.

Vilniusse olid kogunenud 36 kõrgkooli esindajad Eestist, Lätist, Valgevenest, Ukrainast, Moldaaviast, Venemaalt ja Leedust. Peol esines 135 koori, tantsuansamblit ja orkestrit ligemale 7000 osavõtjaga.

Aujuhtideks olid valitud **laulu- ja tantsupidude veera-**

❐ **Ülikooli naiskoori dirigent Vaike Uibopuu on selle aasta Gaudeamuse ühendkoori ja naiskooride üldjuht.**

XII
üliõpilaste laulu- ja tantsupidu
GAUDEAMUS

Ajakava
Programme

Reedel, 7. juulil

kell 11 näituse «Gaudeamus läbi aegade (I—XI)» avamine TÜ ajaloomuuseumis.

Laupäeval, 8. juulil

kell 16 Richard Ritsingu hauamonumendi avamine Raadi kalmistul
kell 17.30 rongkäik
kell 19 laulupeo kontsert
kell 23 sõpruspidu TÜ spordihoones

Pühapäeval, 9. juulil

kell 11 puhkpillide kontsert Raekoja platsil
kell 15 Gaudeamuse tantsupeo kontsert

KÕIK GAUDEAMUSED AJALOOMUUSEUMIS

Ajaloomuuseum ei paku mitte ainult üliõpilaste laulu- ja tantsupidudega seonduvat, vaid rohkematki, mis puudutab tudengeid muusikas, laulus ja tantsus. Tänu ajaloomuuseumi töötajaile on selleski erinumbris kajastatud rohkem olnut.

MARE VIIRALT ajaloomuuseumist ütles, et näitusel «Gaudeamus läbi aegade» on vaadata kõikide laulupidude sümboolikat, kollektiivide kingitusi jpm. huvitavat. Ajalugu saab näha ka neljakümnel fotostendil. Ta palus eriti tänada kauaaegset meeskoori lauljat Ants Nilsonit, kes kinkis oma fotokogud ajaloomuuseumile ja kellelt tuli ka selle näituse mõte. Samuti palus ta tänada Eesti Rahva Muuseumi, kes muide veel lahtipakkimata mannekeenid näituse tarvis kasutada andis, jt. Näitust hakkavad ilmestama eesti, läti ja leedu rahvariietes noormehed ja neiud.

Väljapaneku koostasid Mare Viiralt ja Sirje Tamul, kujundasid Maarika Tang ja Õie Lepa. Vaadata saab seda sügiseni.

Mis veel toimub?

Neljapäeval, 6. juulil

kl. 15 Maalitudengite installatsioon «Džungel» Lossi t. ja Ülikooli t. nurgal.
kl. 16 Rockbänd «The Fury» «Vanemuise» terrassil.
kl. 17 Tudengiansamblid «Vanemuise» terrassil.
Maalitudengite installatsioon «Väljund» Küüni t. ja Riia t. nurgal.
kl. 18 Maalitudengite installatsioon «Seinad» «Vanemuise» terrassil.
kl. 19 Ansambel «The Claymakers» «Vanemuise» terrassil.
kl 21 *Rave* ansambliga «Neuron Phase» «Vanemuise» terrassil.

Reedel, 7. juulil

kl. 11 Näituse «Gaudeamus läbi aegade» avamine Ajaloomuuseumis Toomel.
kl. 15 Orkestri «Harmonieorkest Noordlimburgse Akademie» (Belgia) kontsert «Vanemuise» terrassil.
kl. 16 Läti tudengite programm «Vanemuise» terrassil.
kl. 17 Leedu tudengite programm «Vanemuise» terrassil.
kl. 19 Barokkooper «Polly» Ajaloomuuseumis Toomel.
kl. 22 Õhtud tudengiklubides (Tähe 3, Veski 6, Tuglase 7, Narva 27).
kl. 22 «Õlleõhtu laulu ja tantsuga». TÜ korvpalliväljakul TAM & MTJ, ühisooper «Kolm kella». «Popsid».
kl. 22.35 Barokkmuusika päikeseloojangul Toome varemetes (Camerata Tartuensis).

Laupäeval, 8. juulil

kl. 12—17 Tudengikollektiivide kontserdid folkloorifestivali «Baltica» raames Raekoja platsil
kl. 16 R. Ritsingu mälestuskivi avamine Raadi kalmistul.
kl. 17—18 «Gaudeamuse» rongkäigu tervituskontsert «Vanemuise» terrassil.
kl. 22 Õhtud tudengiklubides (Tähe 3, Veski 6, Tuglase 7, Narva 27).
kl. 23 Öösimmann TÜ korvpalliväljakul ja spordihallis.

Pühapäeval, 9. juulil

kl. 11 Puhkpilliorkestrite *show* Raekoja platsil.

MÜSTEERIUMI LAVASTAMINE

on üliõpilaste laulu- ja tantsupeol vist esmakordne. Täpsemalt oskavad öelda vahest laulupidude kroonikud. Sel korral saab seda aga igatahes näha.

***

***AIN MÄEOTS, olete tegevtoimkonnas kirjas Eesti bloki lavastajana. Mida Te pakute?**

Gaudeamusel on tavaliselt igal riigil oma kava, kas tants, liikumine või midagi muud. Selle aasta kava algatus tuli Riho Illakult, kes arvas, et võiks teha midagi traditsioonilisemast erinevat. Tema pöörduski Vanemuise poole. Mina mõtlesin välja esialgse stsenaariumi, mille koos Marikaga ümber töötasime. Lavastus on müsteeriumi vormis. Müsteerium on küll väga tinglik nimetus. Viimasel ajal kutsutakse müsteeriumiks juba kõike, nagu näiteks Mati Undi lavastustki. Aga arvan, et see on vahest ettekantava kõige täpsem nimi. *Performance* see pole, etendus ka ei ole, tants ka mitte.

***MARIKA AIDLA on müsteeriumi «Ilmsüüta neitsi ohverdamine» liikumisjuht. Kuidas koostöö läheb?**

Erilist tööjaotust meil ei ole, arutame kõik koos läbi.

*** Mida te müsteeriumist lähemalt räägiksite?**

(NB! Järgnevalt vastasid mõlemad müsteeriumi autorid läbisegi, nii et vastusedki on koos.)

Selle teemaks on ohverdamine. Siia jätame üllatusmomendi, sisu ei saa me ära rääkida. Niipalju võib öelda, et see kestab 20 minutit ja et see on visuaalne vaatemäng, kus keegi ohvriks tuuakse. Aga kes ohverdamise läbi viib, kuidas, kes ohverdatakse jne., see selgub kohapeal.

***Ja kes seda teevad?**

Mängivad Tartu Ülikooli teatriteaduse tudengid ja stuudioteater Minerva. Massistseenides teeb kaasa Enn Madi rahvatantsurühm. Kokku on osalejaid ligi 40.

***Millist ilma on 8. juulil vaja?**

Oleme arvestanud, et võib olla igasugune ilm.

***Tutvustage palun endidki lähemalt.**

AIN MÄEOTS: mina lõpetasin eelmisel aastal lavakunstikateedri, tulime neljakesi Vanemuisesse, kus esimene hooaeg läbi sai.

***Kas Tartu Ülikooliga on see esimene kokkupuude?**

Niipalju on olnud, et käisin kunagi lahtiste uste päeval, mõtlesin juurasse või psühholoogiasse astuda.

***MARIKA AIDLA:** mina olen Vanemuises balletitantsija, lõpeb kaheksas hooaeg. Ülikooliga rohkem suhteid ei ole olnud, kui et olin mingi aeg raamatukogus lugeja.

***AIN MÄEOTS:** vaat seda olen mina ka.

***Aga Gaudeamustega?**

AIN MÄEOTS: mina olin kusagil esimeses, teises, kolmandas klassis rahvatantsurühmas. Ei, üks negatiivne kokkupuude on ka. Tallinnas laulupeol oli mul seal väljaku peal päev otsa jube halb tunne. Üks liikumisjuht märkas, et ma kuidagi lõdvalt teen ning tuli ja tutistas mind. Mul tulid vihapisarad silma.

MARIKA AIDLA: mina sain alles paar aastat tagasi teada, et selline laulupidu olemas on.

***Milline on teie enda suhe laulu ja tantsuga? Milline muusika meeldib?**

AIN MÄEOTS: see on väga lai, tegelikult meeldib mulle kuulata head muusikat. Klassikat kuulan ka, seda mul küll kodus ei ole. Mulle ei meeldi praegune eesti diskomuusika, see ajab vahel naerma, vahel vihale. Mingid JAM-id ja mis need on. See on nii magedal tasemel tehtud. Mul ei ole midagi tasemel diskomuusika vastu.

Mis laulupeosse puutub, siis klassika peab alati olema, aga mulle tundub, et see on veidi kivistunud. Kujutan ette, mis oli alguses, see oli hoopis muust vaimust kantud, tolle aja protestivaimust jne. Nüüd peaks leidma nagu mingi teise käivitamise idee. Müsteeriumiga üritamegi natuke.

MARIKA AIDLA: Minule meeldib igasugune hea muusika. See peab olema raudselt hästi tehtud, näiteks ei meeldi mulle praegune jazz.

Aga müsteeriumi jaoks anname oma parima.

VARJE SOOTAK

❐ **X Gaudeamusel lehvisid esimest korda sinimustvalged lipud.**

LAULUPEO KAVA 8. JUULIL

AVATSEREMOONIA

ÜHENDKOOR

Laulupeotule süütamine

Vana üliõpilaslaul — Gaudeamus
Juhatab Alo Ritsing

AVAKÕNE — prof. Peeter Tulviste, Tartu Ülikooli rektor, XII Gaudeamuse peatoimkonna esimees

Fredrik Pacius (1809—1891) — Mu isamaa, mu õnn ja rõõm
Johann Voldemar Jannsen (1819—1890)
Juhatab Vaike Uibopuu

Karlis Baumans (1835—1905) — Jumal, õnnista Lätimaad
Juhatab Edgars Racevskis

Vincas Kudirka (1858—1899) — Leedu, mu kodumaa
Juhatab Povilas Gylys

Richard Ritsing (1903—1994) — Tulease
Jakob Liiv (1859—1938)
Juhatab Alo Ritsing

EESTI

Tudengimüsteerium — Ilmsüüta neitsi ohverdamine
Lavastaja Ain Mäeots

NAISKOORID

Anti Marguste (1931) — Vivat, crescat, floreat!
Juhatab Vaike Uibopuu

Bronius Kutavicius (1932) — Sõnajalg
Sigitas Geda (1943)
Juhatab Rasa Gelgotiené

Imants Kalniņš (1941) — Lõpulaul filmist «Põialpoiss»
Mara Zalite (1952)
Juhatab Inta Eizenberga

Oskar Merikanto (1868—1924) — Suveõhtu
Antti Jussila
Juhatab Linda Kardna

NAIS- JA MEESKOORID

Gustav Ernesaks (1908—1993) — Muusikale
George Gordon Byron (1788—1824)
Juhatab Ene Kangron

MEESKOORID

Emils Darziņš — Emba kallist kodumaad
Friedrich von Schiller (1759—1805)
Juhatab Edgars Racevskis

Leedu rahvalaul, — Ciuto
seadnud Juozas Tallat-Kelpša
Juhatab Leonidas Abaris

Eduard Oja (1905—1950) — Vokiratas
rahvaluule
Juhatab Jüri Rent

George Bizet (1838—1875) — Agnus Dei
Juhatab Arvids Platpers

LEEDU

Algirdas Martinaitis (1950) — Zemaiciai maantee
Marcelijus Martinaitis (1936)
Juhatab Jurijus Kalcas

Süit leedu rahvalauludest. — Öökulli suur peą
Jonas Tamulionise (1949) töötluses
Juhatab Stasys Žalalis

Mine, sokuke, allikale
Juhatab Romaldas Misiukevicius

Pasun Vilniuses
Juhatab Kastytis Barisas

Tamara Kalibataite (1926) koreograafia, — Opstainas
Vidas Aleksandraviciuse (1944) muusika

Laimis Vilkoncius (1950) — Selle laulu pärast
Justinas Marcinkevicius (1930)
Juhatab Ramune Navickiené

Vidmantas Bartulis (1954) — Gloria
Juhatab Algis Zaboras

SEGAKOORID

Wolfgang Amadeus Mozart (1756—1791) — Ave verum corpus
Juhatab Pranas Sližys

Juozas Naujalis (1869—1934) — In monte Oliveti
Juhatab Feliksas Viskantas

Eduard Oja (1905—1950) — Kangakudumise laul
rahvaluule
Juhatab Valli Ilvik

Martins Brauns (1951) — Sõjasalgad
Janis Peters (1939)
Juhatab Juris Klavinš

LÄTI

Läti rahvalaul, — Puhu tuul
seadnud Emils Melngailis
Juhatab Ilze Valce

Läti rahvalaul, — Järve kohal valged kased
seadnud Stanislavs Broks
Juhatab Harijs Kraulis

Läti rahvalaul, — Daugava kaldal on kõrged mäed
seadnud Selga Mence (1953)

Läti rahvalaul, — Leiba ei saa vaevata
seadnud Selga Mence
Juhatab Juris Klavinš

Läti rahvalaul, seadnud — Kõu toob minia
Arturs Salaks ja
Arvids Jansons
Juhatab Edgars Znutinš

Uldis Žagata (1928) koreograafia, — Veski
muusika seadnud Raimonds Pauls (1936)
Kunstiline juht Rolands Juraševskis
Juhatab Juris Klavinš

PUHKPILLIORKESTRID

Jan Hadermann — Kaksikud
Juhatab Harri Illak

Raimonds Pauls (1936) — Valsside popurrii «Tuulte tund»
Juhatab Maris Martinsons

Valdo Rüütelmaa (1967) — Skorpion
Juhatab Valdo Rüütelmaa

Kaziz Daugela (1960) — Fortuna
Juhatab Pranciškus Memenas

ÜHENDKOOR

Peteris Barisons (1904—1947) — Lätimaa
Janis Akuraters (1876—1937)
Juhatab Edgars Racevskis

Juozas Gudavicius (1873—1939) — Kus metsad rohetavad
Ksaveras Sakalauskas-Vanagelis (1863—1938)
Juhatab Povilas Gylys

Konstantin Türnpu (1865—1927) — Priiuse hommikul
Marie Heiberg (1890—1942)
Juhatab Jüri Rent

Ludwig van Beethoven (1770—1827) — Kõik taevad laulvad
Christian Fürchtegott Gellert (1715—1769)
Juhatab Kuno Areng

Gaudeamuse lõpetamine ja juhtide austamine.

TANTSUPEO KAVA 9. JUULIL

PROLOOG

1. KOLM SÕSARAT — Mait Agu koreograafia
Aarne Vahuri muusikaline seade
Enn Madi lavastus

2. KOLMÕGESKI KAARASSIM — Enn Madi seade ja lavastus
rahvamuusika

3. LOITS — Lembe Lõivu koreograafia
Veljo Tormise muusikaline seade
Reet Linkbergi lavastus

4. TANTSULOITS — Mait Agu koreograafia
Erich Loidi muusika
Enn Madi ja Reet Linkbergi lavastus

AVAMINE — «Gaudeamuse» tantsupeo aujuht Helju Mikkel

LEEDU TUDENGITE TANTSUD

1. TRYPTAS — Elena Morkuniene koreograafia
Algimantas Bražinskase muusika
Stasys Žlibinase sõnad

2. ROLENDERIS — Tamara Kalibataite koreograafia
Algirdas Klova muusika

3. ROKISKISE KADRILL — Elena Morkuniene koreograafia
Jurgis Gaižauskase muusika

4. UOLINDERIS — Juozas Lingyse koreograafia
Jurgis Gaižauskase muusika

5. VEMBUMEHED — Ricardas Tamutise koreograafia
Robertas Varnase muusika

6. VIIMANE POLKA — Elena Murkuniene koreograafia
Jurgis Gaižauskase muusika
Stasys Žlibinase tekst

Kunstiline juht ja pealavastaja — Elena Morkuniene
Lavastajad: — Birute Akelaitiene
Ricardas Tamutis

ESIVANEMATE PÄRANDUS

Tartu Ülikooli rahvamuusikaansambel «Lakstigal»
Leedu Politseiakadeemia rahvamuusikaansambel
Vilniuse Ülikooli rahvamuusikaansambel «Jaunimelis»
Leedu Põllumajanduse Akadeemia rahvamuusikaansambel «Ukininkas»
Klaipeda Ülikooli rahvamuusikaansambel
Leedu Muusikaakadeemia Klaipeda muusikainstituudi rahvamuusikaansambel
Läti Ülikooli folklooriansambel «Dandari»

Üldjuht — Maie Eljas
Juhatavad: — Vytautas Alenskas
Romualdas Sadzevicius
Algirdas Valiulis
Ernests Spics

LÄTI TUDENGITE TANTSUD

1. PÄIKESETÜTRE PULMAD — Žigurds Miezitise koreograafia
rahvamuusika,
Rolands Jurasevskise lavastus

2. LATGALLIA TANTS — Elmars Belinskise koreograafia ja lavastus
rahvamuusika

3. AH, MU VANA LISA — Arta Sakárne koreograafia
rahvamuusika
Gunta Skapare lavastus

4. JUST NII — Aivars Kruminši muusika
Dirigent Maris Martinsons

5. TANTS KÄTERÄTTIDEGA — Uldis Šteinsi koreograafia ja lavastus
rahvamuusika

6. OH, MISSUGUNE ELU! — Gunta Skapare koreograafia ja lavastus
rahvamuusika

7. LÕBUS VESKI — Uldis Žagata koreograafia
Raimonds Paulsi seade
Dirigent Juris Klavinš
Rolands Juraševskise lavastus

Programmi kunstiline juht — Rolands Juraševskis

PUHKPILLIORKESTRID

1. Hans Hindpere
VIVA, MUSICA! — Juhatab Andres Avarand

2. Tauras Adomavicius
PIDU KODUMAAL — Juhatab Vytautas Cepenas

3. Alnis Zakis
LAS KÕLAB — Juhatab Maris Martinsons

TARTU TUDENGITE TANTSUD

1. POLKA-MASURKA — Maie Orava koreograafia
rahvamuusika

2. KELLEL ÜLE, SII ÜTELGU... — Riina Aro koreograafia
Raivo Diksoni muusikaline seade

3. VÕRO POLKA — Paul Bobkovi koreograafia
rahvamuusika
Enn Madi lavastus

TARTU JA TALLINNA NAISVÕIMLEJAD

SUVEFANTAASIA — Inga Neissaare koreograafia ja lavastus,
muusikaansambel «Andreas»

TALLINNA TUDENGITE TANTSUD

TTT — Mait Agu koreograafia ja lavastus
Urmas Lattikase muusikaline seade
Tallinna lauludest,
ansambel «Kiigelaulukuuik»

TARTU MARSS — Raimond Valgre muusika
Sirje Pallo koreograafia ja lavastus
Dirigent Enno Tubli

FINAAL

1. BERŽANSKASE SUKTINIS — Elena Morkuniene koreograafia ja lavastus
Tauras Adomaviciuse orkestratsioon
Dirigent Pranciškus Memenas

2. PIKSETANTS — Ilze Mazane koreograafia
Georgs Dovgjalo muusikaline seade
Dirigent Maris Martinsons
Uldis Steinsi lavastus

3. OIGE JA VASEMBA — Enn Madi seade ja lavastus
Dirigent Enno Tubli

Üliõpilaste laulu- ja tantsupeo «Gaudeamus» tantsupeo lõpetamine ja juhtide austamine

---

Vabandame, et tehnilistel põhjustel ei ole me saanud kasutada läti ja leedu tähti. Toimetus.

ÜHE PEO TÄHENDUS

võib olla väga erinev nii esinejaile, kuulajaile, korraldajaile, eemalseisjaile. Sadadele organiseerijatele Lätis, Leedus, Eestis on see eelkõige töö, töö ja töö, nagu esinejaile endidelegi. Viimastele jääb aga esinemisrõõm, suhtlemisrõõm, ja ühiselt kõigile kordaminemisrõõm. Kuulaja-vaataja ei tea sageli aimata köögipoolt, neid raskusi, millest üle tuli saada, ja millest vahel üle ei saadagi. Tema võtab vastu vaid selle, mis pakutakse. Aga pakutakse tuleva nädala lõpu poole ju palju: koorilaule ja rahvatantse, vanemaid ja uuemaid, spetsiaalselt kaheteistkümnenda peo tarvis tehtuid. On näitusi, vaatemänge, tantsu ja muusikat. Tasub vaid tahta millestki osa saada.

Seegi Universitas Tartuensise erinumber püüdis midagi pakkuda ja just ajaloo poole pealt, mis meil seni veel enamasti teadmata. Esinejaist ja nende etteastetest hakkavad neil päevil kirjutama, rääkima, näitama kõik teised infokanalid. Meie kohtume aga uuesti augusti lõpus, kus püüame veel omaltki poolt midagi gaudeamuslikku lisada.

ILUSAT ÜHIST PIDU!

Toimetus

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 7735. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 28 (1803)
REEDE,
25. AUGUST 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

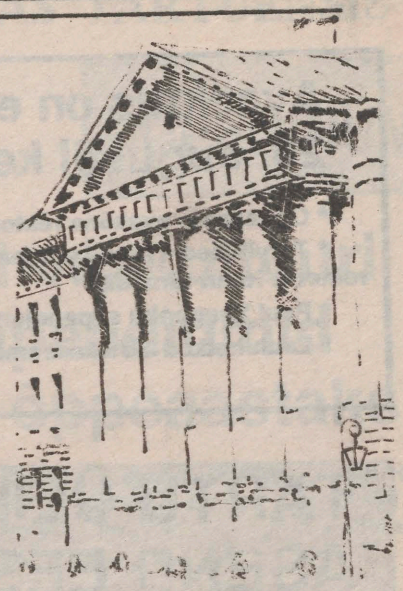

Tagasipilguga juulist augustisse

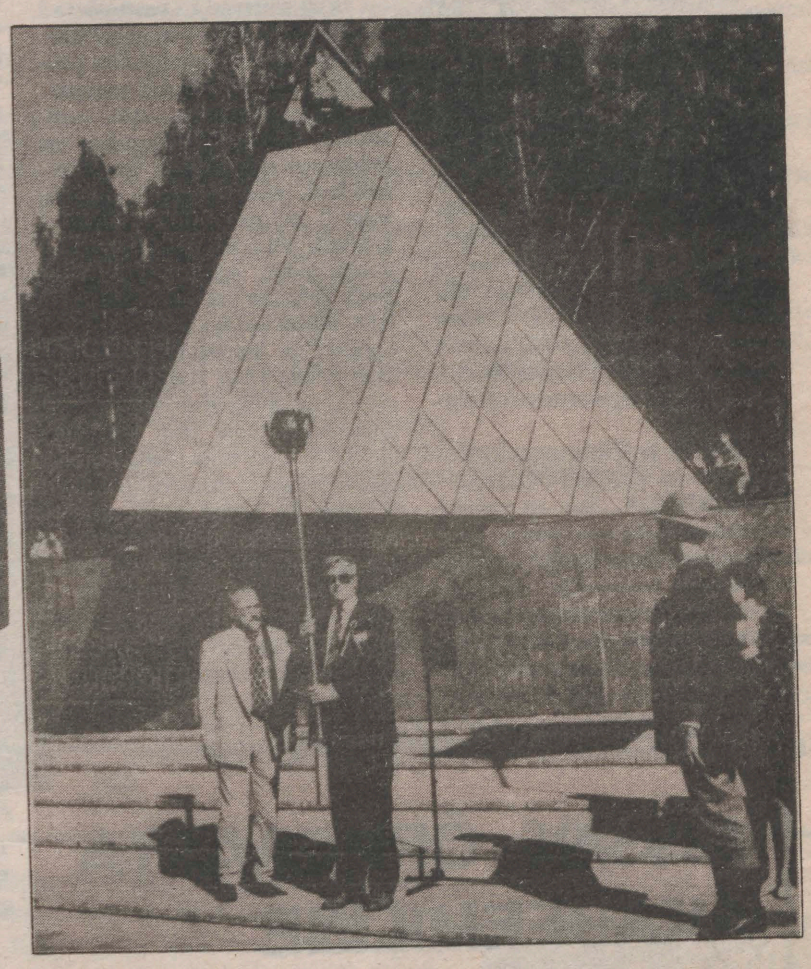

Järgmise üliõpilaste laulu- ja tantsupeo tõrvik süüdatakse mõne aasta järel Leedumaal. Kartser (vasakpoolne foto) peahoone pööningul on avatud.

EDUARD SAKI fotod

Avaaktus on esmaspäeval, 28. augustil kell 10 aulas

*** Õppeaasta avakõne rektor prof. Peeter Tulvistelt**

*** Tervitused Tartu linnapealt Väino Kullilt, EPMÜ prorektorilt Henn Elmetilt.**

*** Paul Saagpaku stipendiumide kätteandmine.**

*** Lauluhetked TÜ akadeemiliselt naiskoorilt.**

1214 UUT ÜLIÕPILAST

Ülikooli võeti tänavu vastu 1214 uut üliõpilast. Esmakordselt avatakse ka asutuste jt. poolt finantseeritavad üliõpilaskohad. Tasulise õppe vormina on olemas eksternõpe vabakuulajaile.

Nendest ja teistest vastuvõtuga seotud uudistest saab peagi lugeda lähemalt.

TARTU ÜLIKOOLI ASEND EESTI ÜHISKONNAS ON VÄLJA KUJUNENUD

*** Kas rektoril oli suvel aega vaadata oma ülikooli natuke eemalt: millega võib rahule jääda, mis annab põhjust muretsemiseks?**

Muidugi paistab ülikool kaugemalt natuke teistmoodi kui igapäev siit sammaste vahelt sisse tulles ja välja käies. Minu meelest oli möödunud akadeemilise aasta kõige suurem saavutus see, et **KUJUNES VÄLJA ÜLIKOOLI ASEND EESTI ÜHISKONNAS** nii puhtjuriidiliselt (ülikooliseadus, Tartu Ülikooli seadus) kui ka muul viisil.

Lühidalt öeldes, riik aktsepteeris parlamendi ja valitsuse tasemel Tartu Ülikoolile selle asendi, mida me taotlesime. Sellega on riik oma seadusandliku kohuse ülikooli ees täitnud ning nüüd on nii–öelda meie kord. Nüüd peame meie vaatama, kas oskame neid õigusi, oma autonoomiat rakendada ja pakkuda ühiskonnale seda, mida ühiskond ülikoolilt ootab. Arvan, et see oli kõige olulisem muutus. Ülikooli uus staatus ei väljendu mitte ainult parlamendi, poliitikute seisukohas, vaid seda näitab seegi, et ülikooli on suur tung. Paistab, et meisse ei ole usku mitte ainult Riigikogus, vaid ka nende hulgas, kes on äsja keskkooli lõpetanud ja kes on alati kõige targemad. Tore, et ka nende silmis on Tartu Ülikoolil oma väärtus. Seda peame hoidma.

Kui jätkata teemal **ülikool ja ühiskond**, siis tõstaksin esile **KURATOORIUMI** loomise.

Ülikooli kuratoorium tuleb esimest korda kokku oktoobrikuu esimesel nädalal. Tema ülesanne on õelda ülikoolile, mida ühiskonna erinevad kihid, rühmad, huvigrupid, kuratooriumi liikmed ülikoolilt ootavad. Teisest küljest hakkavad needsamad inimesed edaspidi ühiskonnas seisma ülikooli huvide eest. Kui ülikool teeb seda, mida ühiskond soovib, siis peab ühiskond looma ülikoolile selleks ka tegutsemisvõimalused.

Ülikooli ja ühiskonna teemasse kuulub ka **KOOSTÖÖ MAAKONDADEGA.** See on samuti möödunud aasta tore samm, tänu millele ülikooli ja ühiskonna suhted näevad teistmoodi välja kui varem. Siia kuuluvad lausa isiklikud head suhted maavanematega, maakondadega sõlmitud koostöölepingud ja ülikooli päevad maakondades, samuti regionaaluuringute koostööleping Põllumajandusülikooliga.

Kuigivõrd, kuigi mitte nii hästi, kui oleksin tahtnud, on arenenud ka **KOOSTÖÖ TARTU LINNAGA.** Ülikool sai oma arengukava valmis, linn veel lõpetab oma. Nende kokkuviimine on olnud kõne all. Edenenud on Üliõpilasküla liin ülikooli ja linna vahel, seda enneköike tänu volikogu esimehe isiklikule algatusele. Paistab, et edenema hakkab ka koostöö spordirajatiste osas ja spordis üldse. Tõelist läbimurret linna ja ülikooli suhete vahel loodan järgmisel aastal. Head tahet on ilmutatud mõlemalt poolt.

*** See on mingil määral ülikooli väline pilt, aga siia kuue samba vahele vaadates?**

Ülikool seest? Olen mitu korda kasutanud üleskeeratud kella kujundit. Administratsioon peab kella üles keerama, seda õlitama ja vaatama, et selle konstruktsioon täiustuks ja et ta käiks täpselt. Siiamaani on olnud niisugune tunne, et pigem tuleb kella sees ringi joosta, keerata kord ühte ja kord teist ratast, kell tervikuna veel siiski ei käi. Vahel jääb ta maha ja üleskeeramisest on vähe. Möödunud aastaga astusime siiski sammu lähemale sellele, et kell iseseisvalt ja tervikuna käima hakkaks.

Seda näitavad ka **vastuvõetud seadused ja neile toetuvad normatiivsed dokumendid.** Üle pika aja ei pea enam tähtsaid asju põlve otsas otsustama, vaid meie staatus, õigused ja kohustused on seadusega määratletud. On tekkinud hulk pabereid, milles on hulk selgeid mängureegleid. Teaduskondade põhikirjad ja kõik muud dokumendid, mida saame nüüd palju lihtsama vaevaga välja töötada, määravad ära ka iga inimese õigused ja kohustused. Igaühelt saab nõuda tema kohustuste täitmist ning igaüks teab oma õigusi, seda, mida tema saab ülikoolilt nõuda. See on väga oluline. Loodan, et järgmise akadeemilise aasta lõpuks on ka see töö tehtud.

Suur töö on tehtud **ÕPPEKAVADE VÄLJATÖÖTAMISEL.** Täna hommikul (22. augustil – toim.) sain meie kirjastusest kätte selle akadeemilise aasta õppekavad, mis on kolmandad sõjajärgse ülikooli elus. See on *status quo* fikseerimine, see, mida praegu loetakse. Küsimata on veel see, kas loetakse just neid asju, mida peaks lugema, mida suudame lugeda. Nüüd, kus enam–vähem on selgeks saanud, mida tehakse, peame küsima, kas on hea, et tehakse just seda ja kas seda, mida tehakse, tehakse ka hästi. Teiste sõnadega, nüüd läheb tegevus fikseerimisest kaugemale: õppekavade võrdlemine teiste ülikoolidega, mis on erinevat, kas meie erinevused on põhjendatud, kas neid peab veel selgemalt esile tooma või on nad tekkinud lihtsalt sellepärast, et on näiteks inimene, kes ainet loeb jne. Sellist sisulist tööd ei saanudki varem teha, sest puudus ülevaade.

Aina tihedamini on päevakorral, nüüd, kus oleme avalik–õiguslik isik ega ole enam seotud riigiasutuste eeskirjadega, **PALGAD.** Praegu on Eestis alasid, kus ülikool ei ole võistlusvõimeline. Nüüd, kus meil on suurem vabadus ja pole enam kellelegi ette heita, et palgad on just niisugused nagu nad on, tuleb meil endil selle küsimusega tegelda. Peame suutma maksta korralikku palka neile, keda ülikoolile tõesti tarvis on, kes valitakse välismaa ülikoolidesse tööle või kes kergesti leiaksid hästi makstavat tööd Eestis. Ei ole ju mõeldav, et parimad juristid või majandusteadlased töötaksid väljaspool ülikooli ega õpetaks siin järglasi. Tahame teha järsu ja radikaalse palgapoliitika muudatuse, täpsemalt öeldes, tõsta palka nendel inimestel, kes on Eestis oma ala parimad ja kellele teised asutused maksaksid suuremat palka kui meie.

Tartu Ülikooli seadusega anti meile õigus tagasi küsida **ÜLIKOOLI KINNISVARAD.** Kinnisvarade nimestik on olemas, on uuritud ka nende praegust seisundit. Hulk tööd on veel teha. Tuleb küsida, mida me hakkame selle varaga tegema, kuidas majandame, mille eest maksame makse, kuidas neid objekte hooldada, mis tasub end ära, mis ei tasu, mis tasub praegu ära, mis tasub viie või kümne aasta pärast ära jne. Siin on terve probleemiring, kus on ühtlasi tegu ühe olulise alternatiivse sissetulekuallikaga. Üks oluline valdkond, kus möödunud aastal palju ära tehti, oligi alternatiivsete, s.t. riigieelarvevälise allikate määratlemine.

EHITUS. Julgen öelda, et kõige kitsam koht on ülikoolis praegu **ruumipuudus.** Ei saa olla korralikul rahvusvahelisel tasemel ülikool, kui ei ole kohta, kus tööd teha. Mida teeme? Ehitame edasi. Võtame kursi sellele, et 1996. aasta suveks oleks täielikult valmis humanitaarhoone ja endine Rostovtsevi eraülikooli hoone, mida praegu remondime õigusteaduskonna jaoks.

Algab biomeedikumi hoone ehitus. Kuna selle taga on võimsad finantsid, siis loodame, et asi edeneb kiiresti.

Väga oluliseks pean meie **TEADUSKONDLIKU STRUKTUURI TAASKORDSET MUUTUMIST.** Meil on olemas kaks vana nimega, kuid sisuliselt uut teaduskonda. Need on sotsiaalteaduskond ja filosoofiateaduskond. Sotsiaalteaduskonna eneseteadvuse kujundamiseks on väga palju ära teinud professor Rein Taagepera ja nüüd muutumise ajal professor Marju Lauristin. Kuna see on kantud sotsiaalteaduste iseseisvumise ja nende eneseteadvuse ärkamise üldisest ideoloogiast, mis teistes maades oli paarkümmend aastat tagasi, siis oli teatud eeskuju olemas.

Murelikumaks teeb filosoofiateaduskond, tegelikult humanitaarteaduskond, mis koosneb filoloogia osakondadest, ajaloo osakonnast jt. Humanitaarteadlastel on nüüd ülikoolis erakordselt hea võimalus ennast uuesti määratleda. Nad pole enam koos sotsiaalteadlastega, vaid omaette, ja neil on võimalik n.–ö. puhtal kujul esindada Eesti humanitaarteadusi ja hoolitseda selle eest, et Tartu Ülikool oleks parim humanitaarteaduste keskus, et Eesti parimad humanitaarteadlased töötaksid siin. Kuna Teaduste Akadeemia instituute endisel kujul enam pole, siis on absoluutselt selge, et ülikooli peal on vastutus selle eest, mis sünnib humanitaarteaduste vallas mitte ainult ülikoolis, vaid Eestis üldse.

Praegune dekaani kohusetäitja prof. Ago Künnap on juba tükk aega soovinud, et keegi teine ka seda ametit kannaks. Loodan, et lähemal ajal leitakse sellele kohale mõni uus rahvusvahelise mainega humanitaarteadlane. See on erakordselt esinduslik koht. Filosoofiateaduskonna dekaan peab esindama meie humanitaarteadusi nii Eestis kui väljas. Lähemal ajal peame välja kuulutama dekaani konkursi.

Veel tahaksin rääkida sellest, et vanasti pidime õpetama mitmeid kitsaid erialasid vaatamata sellele, kas meil inimesi oli või mitte. Mujale õieti õppima ei pääsenud. Minu meelest jätkub selline ideoloogia mõnes mõttes ülikoolis veel praegugi – läbi hammaste ja põlve otsas, aga teeme ikka ise. Selleks ei ole mitteminigisugust vajadust, sest on välja kujunemas üleeuroopalik ülikoolide süsteem, kus toimib ülikoolidevaheline tööjaotus. Igaüks peaks õpetama enneköike seda, milles ta tugev on. Erialasid, mille õpetamiseks meil baasi ega võimalusi pole, on võimalik õppida mujal. Mõningaid samme on astutud Baltimaade kõrgkoolide koordineerimise osas. Õpetagem paremini neid aineid, mida suudame, ja jätkem õpetamata ained, mille õpetajaid meil pole. Ülikooli võimalused niiviisi ei kahane, vaid kasvavad. Tänu suhetele välismaa ülikoolidega suudame saata oma tudengeid ka kõige parematesse ülikoolidesse. Siinkohal on hea ära mainida ka seda, et lähemal ajal kirjutan koos Eesti teiste rektoritega alla koostöölepingule nn. akadeemilise hulkurluse asjus. See tähendab seda, et iga Eesti ülikooli tudeng saab valida endale aineid peale oma ülikooli ka teistest Eesti ülikoolidest.

*** Mis eristab praegust üliõpilast Teie ülikooliaja üliõpilasest?**

Minu meelest on tudengitel oluliselt muutunud nõudlikkuse tase. Praegune üliõpilane teab, mida ta tahab. Ülikooliharidus ei ole enam niipalju lapsepõlve pikendus kui varem, vaid eeldus ühe teatud eluviisi ja tegevusalani jõudmiseks. Kui varem lepiti antava hariduse tasemega, siis praegu nõutakse maksimaalset, samuti on suurem ainevalik. Nüüd on oma ülikooli kaudu võimalus ka mujale õppima minna. Niisuguste võimaluste üle olen tänapäeva tudengitele siiralt kade.

Küsis VARJE SOOTAK

1995/96. ÕPPEAASTA AKADEEMILINE KALENDER

Õppeaasta algus	**28. aug.**
Õpingukava esitamise tähtaeg	**11. sept.**
Tartu Ülikooli aastapäev. Promotsioon	**1. dets.**
Jõuluvaheaeg	**18. dets. – 1. jaan.**
Sügissemestri arvestuslik lõpp	**28. jaan.**
***	
Kevadsemestri algus	**5. veebr.**
Õpingukava esitamise tähtaeg	**19. veebr.**
Kevadsemestri arvstuslik lõpp	**28. juuni**

JÄRGMISES LEHES:

*** intervjuu halduseprorektor Riho Illakuga ja peahoone remondist;**

*** selle õppeaasta vastuvõtust, ka välisüliõpilastest;**

*** TÜ nõukogust;**

*** suvistest väliskontaktidest jm.**

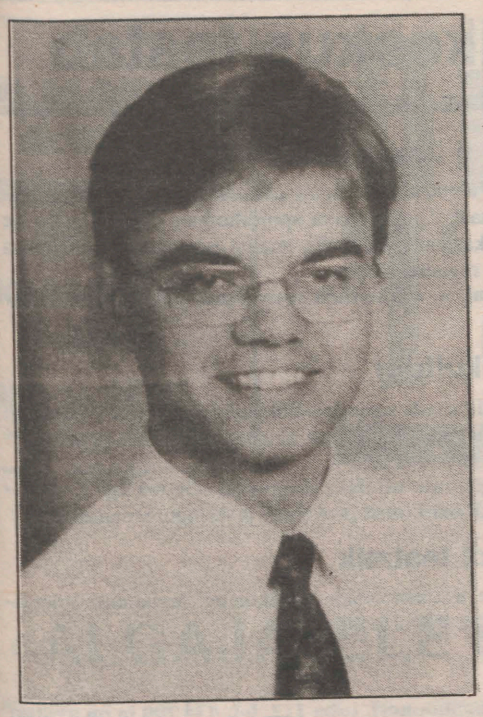

Hei, tudengid!

Soovin teile head algavat õppeaastat ning edu ja õnne teie tegemistes! Rõõmustagem, sest vanad sõbrad on jälle koos. Kuid meie seas on ka üle tuhande rebase, julgust ja pealehakkamist teilegi!

Tartu Ülikooli Üliõpilaskond on loodud kaitsmaks üliõpilaste huve ning soodustuste pakkumiseks oma liikmetele. Mida uut või vana on TÜ Üliõpilaskonnal sel sügisel oma liikmetele pakkuda? Sellele küsimusele tahakski vastust.

* * *

Esimene suurem muutus, mis silma torkab, on edustuse ruum ise, kuna see sai suvel remonditud. Tahtsime muuta ruumi avaramaks ja valgemaks, kuid välise vormi muutusele peavad loomulikult kaasnema ka sisulised muudatused. Kavas on palgata **raamatupidaja** ning **tööbörsi projektijuht**. Professionaalne raamatupidamine on hädavajalik selleks, et liikmemaksudest laekunud raha jällegi õhku ei haihtuks. Varasemate aastate kogemus on küllaltki kurb. Tööbörsi on kavas laiendada üle Eesti, s.t. et oleks võimalik hankida töökohti ka väljaspool Tartut, sest kohalik tööjõuturg on siiski väike. Seetõttu on edustus ühinenud ka Interneti võrguga. Sellise projekti juhtimiseks peab olema inimene, kes on selle võimalikult edukast tegevusest majanduslikult huvitatud ning samas ka vastutav. Aga kust tuleb selleks raha? Eks ikka vabatahtlikest liikmemaksudest. **Liikmemaksu suuruseks otsustas edustus panna 45 krooni.** Seda on palju! Tõsi ta on, et jällegi rohkem kui mullu. Tegelikkuses on liikmemaks tõusnud vaid veidi, sest eelmisel õppeaastal oli pileti omahind ühe krooni ringis, sel õppeaastal 12 krooni. Tegemist on plastikkaardiga. Seda on peaaegu võimatu võltsida ning hiljem lisatakse sinna üksnes pikendusklleeps. Kui eelmine aasta oli üliõpilaskonnale liikmemaksudest laekuv tulu ühe liikme kohta 29 krooni, siis sel aastal on see 33 krooni. Seega on liikmemaksust tulenev sissetuleku tõus 4 krooni liikme pealt. On seda vähe või palju? Ei tea, pole majandusanalüütik, kuid hinnad on aastaga oluliselt tõusnud küll.

Kuid TÜ Üliõpilaskonna liige võib õigustatult küsida, et mis mul sellest, mina pean jälle maksma suurema summa oma taskust, kas ikka tasub olla TÜ Üliõpilaskonna liige. Mis on selle raha eest minu jaoks tehtud?

Õige! Selle raha eest tuleb TÜÜ Edustusel ja Valitsusel ka midagi teha. Seega loetlen mõningaid soodustusi, mida annab **TÜÜ liikmepilet**. Linna odavaimad paljundused on sinu kasutada TÜÜ liikmepileti esitamisel. Selle pileti esitamisel on sul võimalik osta CD-sid ja kassette 10% odavamalt, saada linna odavaimaid, kuid samas kvaliteetseid fototeenuseid. Kui sul pole autojuhilube, siis võid sõiduõpetusegi saada 10% odavamalt. Üksnes TÜÜ liikmepilet võimaldab palju odavamalt sisse saada mitmetesse diskoteekidesse, odavad lõunasöögid restoranides, odav õlu jne. Paljunduskeskusest saab varsti osta odavamaid kirjatarbeid. Endiselt saad selle liikmepiletiga 10% odavama reisikindlustuse. Samuti hakkab selle pileti alusel saama odavamaid teatripileteid. Kinopiletite osas käivad samuti läbirääkimised. Mis puudutab soodustusi, siis nende täpsed ja täielikud nimekirjad pannakse üles ühiselamutesse ja õppehoonetesse. Endiselt on TÜÜ liikmetele tasuta tööbörs ja erakabörs. Juurutada tahaks ka omaabilaenu, s.t. et TÜÜ liikmed saavad ilma protsendita laenata raha TÜ Üliõpilaskonnalt näiteks mingi ürituse korraldamiseks. Oktoobri lõpuks reklaamiks välja ka andmebaasi fondidest ja stipendiumidest, mille kasutamine on liikmetele tasuta.

On toimunund ka sisemisi muudatusi. On sõlmitud **materiaalvastutuslepped**. Ükski vastutav isik ei saa enam õelda, et ei tea midagi ega vastuta, juhul kui midagi kaotsi läheb. Samuti on uus toetuste jagamise printsiip. Nimelt saavad toetusi need TÜÜ Valitsuse ja Edustuse liikmed, kes on midagi konkreetset ära teinud. Enam ei hakata raha saama paljalt selle eest, et see või teine on mingile kohale valitud. Selline toetuste printsiip toob küll hulga rahulolematuid, kuid minu arvates on see ainuvõimalik viis toetusteks eraldatud raha ratsionaalselt kasutada.

Ma ei taha olla populist ja õelda, et võitlen välja kaks või kolm korda suurema õppelaenu. See oleks täiesti katteta lubadus, riigi eelarvega on asi ju teadupärast väga nadi. Luban parem võidelda millegi väiksema ning reaalsema eest. Nimelt, et raamatukogu oleks sessi ajal vähemalt osaliseltki kauem avatud. Samuti üritaks mingilgi kujul lõpuks üliõpilaste hulgas läbi viia nn. populaarsusküsitlused õppejõudude kohta.

Seega, kas tasub olla TÜ Üliõpilaskonna liige? Vaadake reklaamplakateid TÜ Üliõpilaskonna soodustuste kohta! Minu arvates tasub küll ja seda sõna otses mõttes.

MARTIN HALLIK,
TÜÜ valitsuse esimees

TARTU ÜLIKOOLI
ÜLIÕPILASKOND

Õnnitleme!

SULEV UUS

60

20. augustil oli sünnipäev ajakirjandusosakonna õppejõul Sulev Uusil.

Kolleegid, õpilased ja ülikooli ajalehe toimetus õnnitlevad teda tema tähtpäeval ning soovivad jätkuvat heatahtlikkust ja meeldivat koostööd.

Palju õnne!

STIPENDIUM

Eesti Rahvuskultuuri Fondi stipendiumid 1995/96. õppeaastaks

17. augustil kirjutasid rektor prof. Peeter Tulviste ja Eesti Rahvuskultuuri Fondi tegevdirektor Toivo Toomemets alla ERF–i stipendiumide uuendatud lepingule. Suurenenud on stipendiumide arv ning stipendiumid antakse välja avaliku konkursi korras.

Lepingu sisu:

1. Eesti Rahvuskultuuri Fond, soovides toetada kodumaist kõrgharidust, asutab 1995/1996. õppeaastaks Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonnale järgmised stipendiumid:

kümme stipendiumi oma erialal väljapaistvale põhiõppe üliõpilasele, á 700 krooni kuus (7000 krooni aastas);

kaks stipendiumi magistrantidele, á 1200 krooni kuus (12 000 krooni aastas);

ühe stipendiumi ilma põhipalgata külalisõppejõududele, 2500 krooni kuus (kaheks semestriks á 4 kuud, 20 000 krooni aastas).

2. Stipendiumid määrab Tartu Ülikool avaliku konkursi korras. Konkursi tingimused kehtestab rektor.

3. Tartu Ülikool esitab Eesti Rahvuskultuuri Fondile stipendiaatide nimed ja nende pangarekvisiidid hiljemalt 20. septembriks 1995.a.

4. Eesti Rahvuskultuuri Fond kohustub üliõpilaste ja magistrantide stipendiumid välja maksma kord kuus, kandes raha stipendiaatide hoiuarvetele septembrikuu eest hiljemalt 25. kuupäeval ja järgnevalt iga kuu 15. kuupäeval.

Külalisõppejõududele makstakse stipendium välja Tartu Ülikooli esildiste alusel nädala jooksul nende esitamise kuupäevast, kuid mitte enam kui ühe kuu stipendiumi ulatuses korraga.

Eesti Rahvuskultuuri Fondi stipendiumide määramise kord 1995/96. õppeaastaks

1. Stipendiumid kuulutatakse välja ajalehes Universitas Tartuensis õppeaasta esimeses numbris.

2. Stipendiumide määramisel üliõpilastele ja magistrantidele võetakse aluseks õppeedukus ja erialane tegevus, külalisõppejõududele – loetava kursuse unikaalsus ja tähtsus lähtuvalt rahvuskultuuri arengu aspektist ning ainemaht AP–des.

3. Taotlused esitatakse rektori nimele ülikooli kantseleisse kuni 15. septembrini 1995.

4. Üliõpilaste ja magistrantide stipendiumide taotlejail esitada:

*isiklik avaldus, milles toodud isikuandmed, hariduslik tagapõhi (koolid, kursused, tööpraktika jms. teave viimase kahe aasta jooksul saadud stipendiumide, uurimispreemiate kohta toetusfondidest, aadress, telefon ja pangarekvisiidid (panga nimi, aadress, kood, isikukonto number),

*väljavõte õpinguraamatust 1994/95. õppeaastal sooritatud eksamite–arvestuste ja saadud ainepunktide kohta (väljastab dekanaat),

*soovituskiri vastava eriala õppejõult (magistrandi puhul korraliselt professorilt).

5. Külalisõppejõu stipendiumide taotlused kogu õppeaasta ulatuses esitavad osakonnad:

*taotluses esitatakse külalisõppejõu isikuandmed (CV), töötamise koht ja täpne aeg, loetavad kursused koos ainemahuga ainepunktides; kodune aadress, telefon (nii Tartus kui kodumaal).

6. Eesti Rahvuskultuuri Fondi stipendiumi määramisel ei ole takistuseks mõne muu stipendiumi või uurimispreemia samaaegne omamine.

7. Stipendiumid määrab komisjon, mille koosseisu kuuluvad:

*rektor (esimees),
*filosoofiateaduskonna dekaan,
*eesti filoloogia osakonna juhataja,
*germaani–romaani filoloogia osakonna juhataja,
*ajaloo–osakonna juhataja,
*sekretär (hääleõiguseta).

8. Tartu Ülikool teatab stipendiumi saajatest ajalehes Universitas Tartuensis ja teistes Eesti teabekanalites.

***

Eesti Rahvuskultuuri Fondilt on võimalik taotleda toetust mõningate uurimisprojektide läbiviimiseks. Eelduseks on asjaolu, et uurimisprojekt on seotud Soomega (nõuab uurimismaterjali kogumist Soomes vms.), tähelepanu pööratakse eriti pooleliolevate doktoritööde toetamisele.

Teave õppe– ja üliõpilasosakonnast (Ülle Hendrikson, tel. 435 230).

Professor Paul Saagpaku stipendiumid

antakse üle õppeaasta avaaktusel. 1995/96. õppeaasta stipendiaatideks on eesti keele eriala 4. aasta üliõpilane Liina Lindström ja inglise filoloogia eriala 4. aasta üliõpilane Raili Põldsaar. Stipendiumi suurus on 2500 krooni.

Paul Saagpaku stipendium asutati 1993. aastal ning see antakse ühele eesti ja ühele inglise keelt põhiainena õppivale üliõpilasele eelneva stuudiumi jooksul õpingutes ja keelealases uurimistöös saavutatud tulemuste eest.

STIPENDIUM

Informaatika täienduskoolitus jätkub

Maikuus toimunud arvutuskeskuse infopäeval räägiti palju uutest töösuundadest ja –korraldustest meie majas. Kes infopäeval ei osalenud, võis toimunust pikemalt lugeda UT–st 9. juunil. Kuivõrd sügis on jälle kätte jõudmas, siis tahaksin meelde tuletada ja värskendada teavet sellest töölõigust, mis puudutab informaatika täienduskoolitust. Oma õppetööd alustame taas septembris ning seda planeerime ikka semestri kaupa. Artikli lõpuosas on kursuste täpne kava. Kuid kuna meie töökorralduses on palju uut, siis keskenduksin esialgu sellele.

* Esimene ja oluline muudatus on see, et **kursused muutuvad maksuliseks** (umb. 60 EEK/10h). Selles hinnas sisalduvad üksnes lektori tunnitasu ja õppematerjali paljundamise hind. Iga kursuse hind arvutatakse siiski eraldi. Osalemismaksu peaks maksma osaleja allüksus, kui allüksus on huvitatud selle inimese koolitamisest. Kui allüksuse seisukohalt selle inimese koolitamine ei ole vajalik, siis on ülikooli töötajail võimalik kursusel osaleda juhul, kui ta maksab ise vastava tasu.

* Seni oli osalejate hulk piiratud üksnes ülikooli töötajatega, nüüd anname võimaluse osaleda **ka magistrantidel ja doktorantidel**. Viimaste jaoks ei tähenda see siiski punktiõpet, vaid pakume üksnes võimaluse kiiresti teatud oskusi omandada.

* Lisaks regulaarselt toimuvatele kursustele, mis kuulutatakse välja semestri alguses, võib iga allüksus (või mitu allüksust üheskoos) tellida neile sisule ja mahule **vastava kursuse**, kui kokku saadakse vähemalt 6–liikmeline grupp. Vabaksjäävate kohtade täitmiseks levitame teavet teistes ülikooli allüksustes.

* Nüüdsest jääb seni koolituses osalenuile juba tuttavaks saanud arvutuskeskuse **arvutiklass 207** tervenisti meie käsutusse. See on avatud tööpäeviti kl. 9–12. Ilmselt ei hakka õppetöö toimuma iga päev varahommikust hilisõhtuni, mistõttu ülikooli töötajaile jääb võimalus kasutada neid arvuteid iseseisvaks tööks. Seega saavad arvuti kasutamise võimaluse ka need allüksused, kus korralikke arvuteid veel ei ole. Samuti saavad siia tulla töötama need, kes vajaksid töö käigus abi.

* Sügisest alustame informaatika koolituse läbiviimist **väljaspool ülikooli**. Tahame seda pakkuda nii riigiettevõtetele ja –asutustele kui ka eraettevõtetele. See on ettevõtmine, millest saadav tulu suunatakse ülikooli informatiseerimisele.

Need on olulisemad muudatused meie töökorralduses, millega kaasnevad ka väikesed tehnilised muudatused, mis puudutavad peamiselt kursustele registreerimise korda.

Registreerimine algab sellel päeval, kui semestri õppekava avaldatakse UT–s. Registreeritakse kõigile kavas esitatud kursustele ning seda saab teha **telefonitsi. Seejärel tuleb ülikooli kassasse nädala jooksul üle kanda kursuse tasu. Sularahas saab kursuse eest maksta arvutuskeskuse toas 303 või 312** sama aja jooksul. Kui nädal pärast telefonitsi registreerimist pole raha üle kantud või makstud, kustutatakse soovi avaldanu nimekirjast ning tema asemele võetakse esimene varunimekirjas olev soovija.

Sellel semestril planeerime **kolme eri tüüpi õpet**. Nagu varasemaltki, jätkame **lühikursuste** läbiviimist erinevate töövahendite tutvustamiseks. Sellele lisaks käivitub **kaks pikemat õppetsüklit** (á 30h) asjaajajaile ja juhtivtöötajatele, mis mõlemad on mõeldud arvutikasutuse algajaile. Kursuse käigus tutvutakse võimalustega, mida pakuvad *Windows 'i* töökeskkond, *MS–Office'i* pakett ja arvutivõrk, kuid vastavalt grupile käsitletakse teemasid erinevalt. Kolmandaks kavandame **tugiisiku koolitust**, mis vältab kogu õppeaasta. Selle koolituse üksikasjad on veel täpsustamisel ning täpsema info toimumise viisi ja aja kohta teatame hiljem.

Selleks semestriks kavandatavate kursuste plaan on järgmine:

Arvutikasutuse põhioskused asjaajajaile	**11.09 – 05.10 (v.a. teisip.)**	**kl. 10 – 12**
Arvutikasutuse põhioskused juhile	**09.10 – 30.10**	**kl. 14 – 16**
MS Word 6.0 for Windows (alg)	**11.09 – 15.09**	**kl. 12 – 14**
Algkursus (DOS+Win)	**18.09 – 22.09**	**kl. 12 – 14**
CorelDraw 4.0	**25.09 – 29.09**	**kl. 12 – 14**
Arvutivõrgu kasutamine (alg)	**28. – 29.09 ja 02.10 – 05.10**	**kl. 12 – 14**
Arvutivõrgu kasutamine (alg)	**28. – 29.09; 09.10; 11.10 – 13.10**	**kl. 10 – 12**
MS PowerPoint 4.0	**16.10 – 20.10**	**kl. 10 – 12**
WordPerfect 6.0 for DOS (alg)	**23.10 – 27.10**	**kl. 10 – 12**
MS Word 6.0 for Windows (ed.)	**30.10 – 03.11**	**kl. 10 – 12**
MS Exel 5.0 (alg)	**06.11 – 10.11**	**kl. 10 – 12**
WordPerfect 6.0 for DOS (ed.)	**13.11; 15.11 – 17.11**	**kl. 10 – 12**
Algkursus (DOS+Win)	**20.11–24.11**	**kl. 10 – 12**
MS Excel 5.0 (ed)	**27.11; 29.11 – 01.12**	**kl. 10 – 12**
Algkursus (DOS+Win)	**04.12 – 08.12**	**kl. 10 – 12**
Windows 3.11 for Workgroups	**04.12 – 07. 12**	**kl. 14 – 16**
Arvutivõrgu kasutamine (alg)	**11. – 15.12; 18.12**	**kl. 10 – 12**
Arvutivõrgu kasutamine (alg)	**11. – 12.12; 19.12 – 22. 12**	**kl. 10 – 12**

Kuni 1. septembrini saab kursustele registreerida telefonil **435 259 kl. 9 – 12.** Nimetatud päeval muutuvad kõik arvutuskeskuse telefoninumbrid, olulisemad neist teatame lehes. Samuti on võimalik saada informatsiooni kursuste toimumise ja registreerimise kohta arvutuskeskuse WWW–kodulehekülgelt aadressil www.cs.ut.ee/–mjaeger/.

Maret Meriste,
informaatika täienduskoolituse peaspetsialist

Valim filosoofiat

Filosoofia osakond kuulutab sügissemestriks **vabalt valitava ainena** välja järgmised loengukursused:

1. Lektor **Tõnu Luik**: Filosoofia-ajalooline sissejuhatus filosoofiasse. 2,5 ap., AA.
2. Assistent **Andrus Tool**: Sissejuhatus filosoofia ajalukku. 2,5 ap., AA.
3. Professor **Eero Loone**: Sissejuhatus sotsiaal- ja poliitikafilosoofiasse. 2,5 ap., AA.
4. Lektor **Jüri Tammaru**: Sissejuhatus filosoofiasse (tunnetusteoreetilise kallakuga). 2,5 ap., AA.
5. Lektor **Tõnu Luik**: Friedrich Nietzche metafüüsiline alusasend: platonismi ümberpööramine. 2 ap., KA.
6. Assistent **Andrus Tool**: Keskaja filosoofia. 2 ap., KA.
7. Doktorant **Eduard Parhomenko**: Eetika põhjendamine Immanuel Kanti ja Max Scheleri filosoofias. 2 ap., KA.
8. Doktorant **Eduard Parhomenko**: Sissejuhatus Martin Heideggeri ajaloomõtlemisse. 1 ap., KA.
9. Professor **Eero Loone**: Ajaloofilosoofia. 2 ap., KA.
10. Assistent **Tiiu Hallap**: 20. sajandi analüütiline filosoofia. 2 ap., KA.
11. Professor **Rein Vihalemm**: Teadusfilosoofia ja -metodoloogia. 2 ap., KA.
12. Lektor **Jüri Tammaru**: Aja filosoofia. 2 ap., KA.
13. Assistent **Arne Rannikmäe**: Filosoofia ajaloo ja tunnetusteooria kursus gümnaasiumis: metodoloogiline ja sisuline aspekt. 2 ap., KA. Jätkub kevadel 1996.
14. Assistent **Veiko Palge**: Loogika ja loogika filosoofia. 2 ap., KA.

Ükski loengukursus ei alga enne 2. õppenädalat. Lähemalt toimumisaegadest ja -kohtadest filosoofia osakonnas Ülikooli 16—208. Palve kuulajail samas eelnevalt registreeruda.

ÜLO MATJUS,
filosoofia osakonna juhataja, professor

Spordikeskus teatab

Harrastusspordi tutvustamine

Sportimisvõimaluste tutvustamine algab pallimängudega. **Kolmapäeval, 30. augustil** kl. 17 saab Ujula tänava spordihoones jälgida ja ka ise proovida korv–, võrk– ja käsipalli, sulgpalli, tennist ja põrandapalli. Samas on ka harjutusrühmadesse registreerimine.

Järgmisel **kolmapäeval, 6. septembril** saab samas jälgida võimlemisrühmade esinemist.

Vabaaine kehakultuur

Üliõpilastel on võimalik saada semestris ühte ainepunkti (AP) vabaaine KEHAKULTUUR eest. Selleks tuleb valida meelepärane rühm ja semestri vältel käia harjutustel 40 tunni ulatuses.

Eelmise õppeaasta sügissemestril täitis ainepunkti nõuded ligi 1300 üliõpilast, neist 332 soovis AP märkimist protokolli ja õpinguraamatusse.

Harrastusspordi teatmik

on valmis. Seda jagatakse teaduskondade avaaktustel, levitatakse spordihoonetes. Teatmikku saab ka spordikeskusest.

Spordikeskus

asub Jakobi 5 (kehakultuurihoones), tuba 112, tel. 434 790 ja on avatud tööpäeviti kella 16–ni.

Registreerimine Tartu 13. sügisjooksuks

Üliõpilastel ja TÜ töötajatel on võimalus registreerida **17. septembril** toimuvale Tartu 13. sügisjooksule tööpäevadel spordikeskuse ruumis. Osavõtumaks poolmaratoni (21,1 km) ja 10 km distantsile on 30 krooni.

TÜ esindajad Fukuokas

Jaapanis algasid ülemaailmsed üliõpilaste suvemängud (UNIVERSIAAD), mille korraldas Rahvusvaheline Ülikoolide Spordiliit (FISU). Oma ulatuselt ja tasemelt peaks universiaad asuma kohe olümpiamängude järel. Eelmisel universiaadil (Buffalo, 1993) osales 12 spordialal 6000 üliõpilassportlast.

Eesti Akadeemiline Spordiliit (EASL) suutis tänu vabariigi valitsuse ja sponsorite toetusele lähetada Fukuokasse neli võistlejat. Meie ülikooli esindavad kettaheitja **Aleksander Tammert** (sõit sai teoks tänu rektori toetusele) ja arstiteaduskonna üliõpilane **Edward Laane**, kes teeb kaasa tenniseturniiril.

Eestit esindavad veel kümnevõistleja Indrek Kaseorg (EPMÜ, oli Buffalos 2. kohal) ja vehkleja Merle Esken (EPÜ, tänavuste MM–võistluste pronksmedaliomanik epee naiskonnavõistlustes).

Eesti delegatsiooni juhib ja esineb FISU teaduskonverentsil ettekandega EASL–i peasekretär Kairis Leinus (tänavune kehakultuuriteaduskonna lõpetanu).

INFO!

Sotsiaalteaduskonna ajakirjandusosakond teatab prof. Ray Laakaniemi valikkursustest (4 AP) sügissemestril

Introduction to Public Relations

* Types of public relations problems and occupations;
* Development of public relations through free publicity to press agentry to problem solving and research–based audience analysis;
* Use and understanding of public opinion;
* Application of public relations in corporate, government, education, social welfare and other types of public relations;
* Writing for and dealing with the media.

Loengud on teisipäeviti peahoone aud. 128 ja neljapäeviti peahoone aud. 139, kell 16–18.

Prof. Ray Laakaniemi on Fulbrighti stipendiaat USA–st. Ta töötab 1993. aastast ajakirjandusosakonna juhatajana Bowling Green State Universitys (Ohio). Kaitses 1979. aastal doktorikraadi (Ph.D) Ohio ülikoolis, on kirjutanud mitmeid avalikkussuhete ja teabekorralduse õpikuid.

KORPORATSIOON FRATERNITAS LIVIENSISE KÜLALISÕHTU

on neljapäeval, 7. septembril kl. 19.

1. Frat. Liviensisest ja üliõpilasorganisatsioonidest räägib vil! kogu esimees.
2. Ametlik istumine.

Aadress: Akasdeemia 4 (ülikooli raamatukogu taga).

SEMIOOTIKA ENDALE KESK– VÕI ÜLEMASTME ERIALAKS VALINUD STUDENDID!

Algava õppeaasta õppeplaani arutelu, individuaalplaani koostamise ja muu tähtsa asjus on koosolek 29. augustil kell 18 ph. 140.

Osavõtt absoluutselt obligatoorne!

Semiootikaosakond

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 8080. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 29 (1804)
REEDE,
1. SEPTEMBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

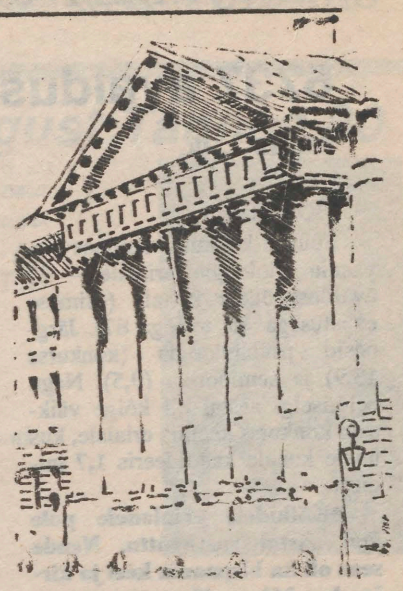

«ALGAJATELE PALJU ÕNNE, JÄTKAJATELE PALJU JÕUDU!»

Ülikooli 364. sügise avakõnes ütles rektor prof. Peeter Tulviste uute üliõpilaste poole pöördudes, et aulasse kogunenud ei mäleta nii tihedat sisseastujate sõela. Seepärast olevat ülikoolil neilt põhjust loota mitte ainult seda, et nad õpiksid siin õpetatavat, vaid et nad sekkuksid ka ülikooli asjadesse ning hindaksid kõike pakutavat kriiitiliselt. Seejärel tõi rektor välja eelmise õppeaasta olulisemad tulemused ning peatus selle aasta suundadel (vt. rektori intervjuud eelmisest UT–st). Rektor tervitas ka ülikooli kuratooriumi liikmeid, kes osalesid aktusel esimest korda. Algajatele soovis ta palju õnne ja jätkajatele palju jõudu.

Tartu linnapea Väino Kull ja **EPMÜ prorektor Henn Elmet** soovisid head jätkuvat koostööd ülikooliga.

TÜÜ Valitsuse esimees Martin Hallik ütles esmakursuslastele, et kuna üliõpilased on akadeemilise elu keskpunktiks ja liikumapanevaks jõuks, siis olgu nad nõudlikud ja pingutagu. Tõestagu nad, et ülikool on üliõpilaste jaoks, mitte vastupidi.

Rektor tutvustas ka ülikooli valitsust ning andis Liina Lindströmile ja Raili Põldsaarele kätte Paul Saagpaku stipendiumid.

❒ Täna ei küsi esmakursuslane enam, kus asub km. või üt. nagu esmaspäeval tunniplaani maha kirjutades.

❒ Üks kahest Paul Saagpaku stipendiumi saajast oli inglise filoloogia 4. aasta üliõpilane Raili Põldsaar.

EDUAR SAKI fotod

6737 avaldust 4267-lt pürgijalt

INTERVJUU VASTUVÕTUTALITUSE PEASPETSIALISTI AIME RANDVEERUGA

***Uued tudengid on kohal. Palju üldse soovis tänavu Tartu Ülikooli astuda ja palju lõpuks võeti?**

Põhiõppesse võeti 1214 esimese aasta üliõpilast. Üliõpilaskandidaatidel oli ka võimalus anda avaldus kahele erialale, kusjuures tuli ära märkida eelistatud eriala. Seepärast ongi astuda soovijate ja avalduse esitanute arv teist aastat erinev. Kokku laekus 6 737 avaldust 4267–lt kõrgkooli pürgijalt.

***Eelistatumad erialad on olnud juba mitmendat aastat õigusteadus, majandus. Mis veel?**

Kõige rohkem (1197) avaldusi laekuski õigusteaduse erialale, kusjuures esimese eelistusena märkis seda 1033 üliõpilaskandidaati. Järgnes ettevõttemajandus 823 avaldusega, esimesena oli seda eelistanud 624 inimest. Siis tulevad edasi ajalugu 436 (178), sotsiaalteadused 401 (158) jt.

Järg 2. lk.

TÜ NÕUKOGUS

30. JUUNIL

*** Arutati läbi ja võeti vastu õpetajakoolituse komisjoni poolt ette valmistatud dokumendipakk** (õpetaja kutsekoolituse vastuvõtu ja lõpetamise kord, üliõpilaste pedagoogilise praktika üldjuhend, ainedidaktika lektoraadi statuut, pedagoogide täienduskoolituse korraldus, õpetajakoolituse kutsetunnistuse statuut) ja **kinnitati õpetajakoolituse õppekavad.**

Nõukogu tänas komisjoni (esimees prof. Toomas Tenno) tehtud töö eest ning soovitas tööd jätkata mitme koosolekul üleskerkinud küsimuse puhul, nagu näiteks õpetajakoolitus vene koolide tarvis jt. Komisjonil tuli ka ette valmistada märgukiri kultuuri– ja haridusministeeriumile mitme nõukogus tõstatatud küsimuse ja mõne muu probleemi kohta, mille lahendamatus seadustes või hariduspoliitikas takistab õpetajakoolituse süsteemi loomist.

***Rektor prof. Peeter Tulviste esitas aruande oma tööst ja ülikooli olukorrast.**

*** Rahvusvaheliste suhete teooria korraliseks professoriks valiti ajaloo osakonna dotsent, ajalookandidaat Kaido Jaanson.**

*** Emeriitprofessoriks valiti töö– ja sotsiaalhooldusõiguse erakorraline professor Heino Siigur ning neurokirurgia korraline professor Arvo Tikk.**

*** Võeti vastu õppekorralduse eeskiri ja kinnitati kutsekraadide põhimäärus.**

*** Kinnitati füüsika–keemiateaduskonna õppekavad.**

* Sotsiaalteaduskonna nõukogu sai õiguse anda **doktorikraade** (*doctor philosophiae*) **ajakirjanduse** õppekava alusel, sotsioloogia osakonna nõukogu õiguse anda **magistrikraade** (*magister artium*) **sotsioloogia** õppekava alusel ning avaliku halduse ja sotsiaaltöö osakonna nõukogu õiguse anda **magistrikraade** (*magister artium*) ja **kutsemagistri kraade sotsiaaltöö** õppekava alusel.

*** Nõukogu kinnitas Georg Sorose nimelise professuuri statuudi.**

1. SEPTEMBRIL

toimuva nõukogu istungil räägib rektor uue akadeemilise aasta algusest, prorektor Jaak Aaviksoo uue õppeaasta arenduseesmärkidest ning võetakse vastu nõukogu kodukord. TÜ nõukogu uue koosseisu avaldame järgmises ajalehes.

6737 avaldust 4267-lt pürgijalt

Algus 1. lk.

***Konkurss?**

Suurim konkurss kujunes hispaania filoloogia erialale – 22 avaldust ühele kohale (esimese eelistusega 45, teisega 87). Järgnesid psühholoogia (konkurss 13,9) ja semiootika (9,5). Nagu eelmiselgi aastal oli kõige väiksem konkurss keemia erialale, kus ühele kohale kandideeris 1,7 inimest.

***Kõikidele erialadele pole igal aastal vastuvõttu. Nende seas oli ka hispaania keel ja kirjandus. Mis veel?**

Tänavu olid taolised erialad veel skandinavistika, prantsuse keel ja kirjandus ning klassikaline filoloogia.

***Aga päris esimest korda avatud erialad?**

Esimest korda oli eraldi vastuvõtt filosoofia, semiootika ja kulturoloogia erialale. Majandusteaduskonnas toimus esmakordselt vastuvõtt kahele erialale: ettevõtemajanduse ja rahvamajanduse erialadele. Loodusteaduste õpetaja erialale võeti seekord vastu bioloogia–geograafiateaduskonnas. Eelmisel aastal oli see eriala avatud füüsika–keemiateaduskonnas.

***Millised olid soodustatud vastuvõtutingimused?**

Soodustatud tingimused olid vabariikliku üliõpilasolümpiaadi võitjatel, kellest ilma eksamiteta võeti vastu 24. Kuldmedali või kiitusega lõpetanud vabastati ülejäänud eksamitest, kui nad tegid eksami hästi (17 punkti).

Kuldmedali omanikest sai sisse 70, soovijaid oli 90. Hõbemedalistidele soodustusi ei ole, neist sai sisse 54%.

*** Milliseid vastuvõtuprobleeme võiks välja tuua?**

Üks põhilisi probleeme oli see, et me ei osanud arvestada nii suure ülikooli astuda soovijate arvuga. Tööd tuli võrreldes eelmise aastaga väga palju juurde. Avalduse toojaid oli üle tuhande rohkem.

Üheks probleemiks kujunes ka eesti keele test neile vene õppekeelega lõpetanutele, kes tahtsid astuda eestikeelsele erialale. Ilmselt tuleb keskkoolis eesti keelele rohkem tähelepanu pöörata, sest kui ei sooritatud eesti keele testi, siis eksamitele ei saadud. Testi sooritas 80%.

*** Kes on aga vabakuulaja?**

Teaduskondadel oli lubatud soovi korral korraldada tasulise teenusena ettevalmistamist eksternieksamiteks neile, kes sooritasid sisseastumiseksamid, kuid ei saanud konkursiga sisse. Vastuvõtukvoodiks oli lubatud kuni 15% eriala vastuvõtu kontrollarvust. Sellist võimalust kasutasid kõik peale õigusteaduskonna. Nimekirja võetute üldarv oli 200. Taolisel viisil õppija ei ole veel üliõpilane, vaid vabakuulaja. Vabakuulajad õpivad üliõpilastega samade õppekavade alusel ning iga uue semestri algul on neil vabade kohtade puhul õigus taotleda üliõpilaseks immatrikuleerimist.

Uudne on aga ettevõtete ja organisatsioonide poolt loodud ja finantseeritavad üliõpilaskohad.

***Uute üliõpilaste vastuvõtt on läbi, millega nüüd tegelete?**

Tegeleme veel kokkuvõtetega, aga ees on tuleva aasta vastuvõtt. Selle kohta küsivad järgmise aasta sisseastujad juba praegu.

*** Kas mõni vastuvõtu muudatus on juba teada?**

Praegu on veel vara öelda, kuid neid võib muidugi tulla. Näiteks juba sel kevadel oli ministeeriumil kavatsus korraldada koolides niisugune riiklik eksam (kirjand), mille põhjal võetakse kõrgkoolidesse vastu, ilma et seal tuleks kirjand uuesti kirjutada. Viimasel hetkel sellest loobuti.

*** Mujal maailmas võetaksegi ju ülikoolidesse keskkooli lõpueksamite hinnete põhjal. Millal see meil võiks toimuma hakata?**

Selleni läheb ilmselt veel aega. Igal juhul peab siis keskkooli lõpueksamite korraldus olema vastavuses ülikoolide nõudmistega.

VARJE SOOTAK

ACTA DIURNA

*** 28. augustil oli õppeaasta avaaktus.**

*** 31. augustil tähistati prof. Karl Morgensterni 225. sünniaastapäeva ettekandepäevaga «Ammendamatu Morgenstern». K. Morgensterni haual Raadi kalmistul süüdati küünlad.**

*** 31. augustist viibib ülikoolis Helsingi Ülikooli delegatsioon eesotsas teabetalituse juhataja Rauno Wellinguga. Valmistatakse ette Helsingi ja Tartu ülikooli ühist teleprogrammi ning kingitakse raamatuid õigusteaduskonnale.**

*** 1. septembril toimub TÜ nõukogu uue koosseisu esimene istung.**

*** 1. septembril kl. 14 on aulas välisüliõpilaste avaaktus.**

*** Kolmapäeval, 6. septembril kl. 11 on nõukogu saalis teabetund.**

Haldusstruktuurid on välja kujunenud

INTERVJUU HALDUSPROREKTOR RIHO ILLAKUGA

Millisena algab halduisprorektori uus õppeaasta?

Pean algaval õppeaastal kõige olulisemaks seda, et selgemini on välja joonistunud minu vastutusala struktuur. Aasta esimestel kuudel alanud **haldusstruktuuride ümberkorraldus** on käivitunud päris edukalt. On olnud ka poleemikat ühe või teise osakonna olemasolu üle, nagu näiteks ehitusjaoskond, kuid nüüd on selgeks saanud selle ilmne vajalikkus. Halduisprorektori vastutusalasse on juurde tunud neli struktuuriüksust: Kääriku spordibaas, linna spordibaasid, Sõbra Maja ja 1. augustist ka ülikooli kohvikud.

Haldusstruktuuridesse on tööle tulnud ka uusi noori inimesi. Verevahetust on vaja olnud, see ei ole toimunud kirvemeetodil, vaid tasakaalukalt. Personalitöös on palju abi olnud personaliosakonnast ja rektori abist Ene Seidlast.

Teisena märgiksin ära ülikooli ehituste ja remondi märgatavat edasiliikumist, mis on lõpetanud aastaid kestnud vaikelu. Kui vaid riigipoolne toetus suurem oleks, saaks palju stabiilsemalt ehitada. Näiteks **humanitaarhoone** oleksime jõudnud sel aastal täielikult valmis ehitada, hea tahtmise korral isegi õppeaasta alguseks, aga raha on Riigikogu andnud vaid näpuotsaga. See on lausa riigivaenulik tegevus, kui nii võib öelda. Kui raha antakse ühele objektile jupi kaupa, tuleb sel viisil ehitada kasvõi kümme aastat. See on ju absurdne. Vaatamata kitsikusele on humanitaarhoone Toomepoolne osa valmis ja antakse septembri lõpus täielikult käiku. Euroteaduskond on sellesse juba kolinud, samuti töötab seal filosoofiateaduskonna ajaloo osakond.

Ehitustest tooksin teisena välja **peahoone remondi.** Töö käib, see on kõigile näha, ning loodame, et 31. detsembriks saavad sisetööd valmis. Kogu peahoone lõpetamiseks on uuel aastal vaja riigieelarvest raha juurde.

Kolmas objekt oleks **raamatukogu,** mille varisemisoht on täielikult likvideeritud. Praegu remonditakse konverentsisaali, kartoteegisaali fuajeed jm. Vahetatakse ka kõik välisuksed. Raamatukogus on sel aastal tehtud väga ulatuslikke töid ning neid jätkame. Paari kolme aastaga saaksime raamatukogu täielikult korda.

Väga oluline objekt on **Näituse 21. Endise Rostovtsevi eraülikooli hoone** karp on suletud, maja edasine hävimine peatatud. Kuna maja esialgne funktsioon muutus (kunstiasutuste asemel õigusteaduskond), siis tuli teha ümberprojektteerimine. Uus projekt peab valmima oktoobris. Rahaküsimuses tuleb aga riigi poole pöörduda.

Peale nende mainitud objektide tehakse tööd sel aastal kokku peaaegu 80 objektil. Nii suurt remondimahtu pole olnud juba aastaid.

Lossi tänava valmimine võimaldab ka mitmeid allüksusi paremini ümber paigutada. Nii viiakse endisest kirikust ära ladu. Arhiiv saab sellega ruumi juurde. Mitmel pool on linnas laiali haldusstruktuuride asupaigad. Otstarbekamaks tööks tahame need kokku viia Narva mnt. 4/6 majja.

Kui veel uuendustest rääkida, siis heameelt on valmistanud transpordiosakonna tegevus. Tublisti on uuenenud automajand. Müüme oksjonitel vanu autosid ning oleme soodsalt uusi ostnud. Praegu on ülikoolil 11 uut autot, enamikus Fordid ja üks väikebuss Mercedes.

Olulised muudatused on toimunud ka **Üliõpilaskülas.** Uus direktor Andres Kask on loomas oma meeskonnaga korralikku majutussüsteemi, näiteks sõlmitakse nüüd iga üliõpilasega leping. Üliõpilasküla administratsioon kolis Pepleri 14 ühiselamusse, loomisel on klienditalitus, sisse on seatud majutusjuhi ametikoht. Remonditöid tehakse ka ühiselamutes. Peagi peaks kapitaalremondist tulema Narva mnt. 25 kolmas korrus.

NB! Toimetus hakkab ehitus– ja remondiobjektidel tihedamini silma peal hoidma. Tänases lehes saab EHITUSVEERGUDES lähemalt lugeda peahoonest, järgmises raamatukogust.

VARJE SOOTAK

Uus kord ehitustööde tellimisel

Alates 1. septembrist alustab iseseisva struktuuriüksusena tööd TÜ ehitusjaoskond (rektori käskkiri 1–03/708 RE 21. 08. 1995).

Ehitus– ja remonditööde tellimuste vormistamiseks tuleb tellimuskirjale taotleda finantseerijalt maksegarantii ning seejärel tuua tellimus ehitusjaoskonda lõpliku kokkuleppe sõlmimiseks (Jakobi 3 II korrus, tel. 435 388).

RAIVO SAREAL,
ehitusjaoskonna juhataja

SUVEKUUDE VÄLISKONTAKTE

Suvekuude väliskontaktidele heitsid tagasipilgu välissuhete talituse peaspetsialist SIRJE ÜPRUS ja rektori referent KATRI RAIK.

*** 7. – 9. juulini viibis ülikoolis Joensuu ülikooli välissuhete osakonna juhataja Outi Savonlahti koos ingliskeelsete programmide direktori Marjatta Hietalaga.** Tutvuti meie ülikooli sama ala inimestega ja arutleti koostöövõimaluste üle.

*** 8. – 14. juulini oli Tartus Georgia Ülikooli delegatsioon.** Tartu Ülikool ja Eesti Põllumajandusülikool kirjutasid alla lepingule Maaelu Arengu Instituudi ühiseks arendamiseks. Esimese maakonnana ühines lepinguga projekti eestvedaja Tartumaa. See kahe ülikooli vaheline leping on otsene järg prorektor prof. Jaak Aaviksoo ja EPMÜ rektori prof. Mait Klaasseni ning Tartu Maakonnavalitsuse esindajate visiidile Ameerika Ühendriikidesse Georgiasse. Georgia Ülikooli esindajad kirjutasid Tartus alla erikokkuleppele abiks regionaalpoliitika arendamisel, mis on neil väga tulemusrikas olnud.

*** 20. – 22. juulini viibisid siin Hamburgi Ülikooli viitsepresident Arnold Sywottek, endine prorektor Günther Engelhardt ja välisosakonna juhataja Roland Schaller.** Täpsustati ja kirjutati alla Hamburgi ning Tartu ülikooli vaheline koostööprogramm aastateks 1996 – 1998. Külalistega kohtus ka haridusminister Peeter Kreitzberg, kes on ühe tööprojekti juht.

*** 9. augustil külastas Tartu linna ja ülikooli USA uus suursaadik Eestis Lawrence Palmer Taylor.**

*** 13. – 15. augustini külastasid Tartut Münsteri Ülikooli endine rektor prof. Maria Wasna, Münsteri Rahvapanga direktor Werner Böhnke ja Münsteri Käsitöökoja direktor Bernd Schulze–Wierling, kes esindasid Tartus Baltikumi Toetusühendust Münsteris. Peeti läbirääkimisi ja leiti konkursi abil kaks töötajat Tartu ja Münsteri väikeettevõtlussuhete sisseseadmiseks. Baltikumi Toetusühendus Münsteris loodi aasta tagasi ja see on välja kujunenud Tartu ja Münsteri ülikoolide tihedast koostööst.**

*** Augustis leppisid koostöö arendamises kokku Bonni Ülikooli rektor Max G. Huber ja meie ülikooli rektor prof. Peeter Tulviste.** Algava koostöö huvides asutakse koostama nende erialade ülevaadet, millega saaks meie ülikoolis tegelda saksa keeles.

SEL SEMESTRIL HAKKAB TARTU ÜLIKOOLIS ÕPPIMA 276 VÄLISÜLIÕPILAST

Mitme sajandi jooksul on Tartu Ülikoolis õppinud paljude rahvuste üliõpilasi. Kohati on ülikool olnud väga rahvusvaheline. Mäletatavasti oli aga ülikool ligi pool sajandit välistudengitele suletud. Mõningane õppimisvõimalus oli küll tollastel liiduvabariikide noortel. Nüüd saavad siin välismaalased õppida juba seitsmendat aastat.

Välisüliõpilastalituse referent SILVI LANNES ütles, et tänavu lubasid teaduskonnad vastu võtta 228 välistudengit. Soovijaid oli rohkem. Eelmisel nädalal teatas oma loobumisest paarkümmend inimest. Peamine põhjus oli selles, et näiteks osa soomlasi andis oma oma dokumendid paralleelselt ka Soome kõrgkoolidesse, kus vastuvõtutulemused selgusid hiljem kui meil. Sissejuhatavaks nädalaks oli kohale jõudnud ligi 170 tudengit.

*** Mis oli sissejuhatav nädal?**

Võõrasse riiki õppima asudes oleks ju hea linna ja ülikooli enne õppetööd veidi rohkem tundma õppida. Selleks peeti eelmisel nädalal välisüliõpilastele mitmeid tutvustavaid loenguid ning toimus kohtumisi. Suur abi on meil Soomest pärit Kaija Rytkosest, kes õpib siin juba mitmendat aastat ja töötab ajutiselt meie osakonnas.

*** Kuidas üldse saab välismaalane meie ülikooli õppima tulla?**

Bakalaureuse– ja diplomiõppesse võetakse õppima need välisriikide kodanikud, kellel on lõpetatud keskharidus ja omal maal õigus ülikooli astuda.

Kogu õppeperioodiks bakalaureuse õppesse õppima asuv välisüliõpilane immatrikuleeritakse, kui üliõpilaskandidaat on esitanud nõuetekohased dokumendid, sooritanud ettenähtud sisseastumiseksamid ja tasunud esimese semestri õppemaksu.

Õppemaksu põhimäär on EV Valitsuse selle aasta 18. juuli määruse järgi 12 000 krooni semestris. Sõltuvalt õppekavast on ülikoolil õigus seda kuni 25 protsendi võrra suurendada või vähendada.

Õppemaksust on vabastatud need magistri–, bakalaureuse või diplomiõppe õppekava alusel õppivad välisüliõpilased, kelle peaaineks on eesti keel, kirjandus, ajalugu või kultuur.

Välisüliõpilase vastuvõtmine toimub dekaani esildise alusel.

*** Kas ja kui palju peab eesti keelt oskama?**

Kui välistudeng tahab meie ülikoolis diplomikraadini jõuda, peab ta eelnevalt eesti keelt oskama, muidu ei saa ta ju meil õppida. Neil tuleb sooritada eesti keele test. Need, kes tulevad vaid üheks semestriks õppima, ei pea testi tegema, kuid eesti keele oskus tuleks kindlasti kasuks. Võõrkeelseid loenguid on vähe. Neile, kes ei valda eesti keelt õppetööst osavõtuks piisaval tasemel, võimaldab keelekeskus tasulist eesti keele intensiivõpet 1 – 2 semestri vältel enne erialal õppima asumist. Üldse on välistudengil võimalik eesti keelt õppida mitme erineva kava järgi.

*** Millistesse teaduskondadesse rohkem sooviti astuda?**

Kõige rohkem sooviti arstiteaduskonda, seal toimus eraldi konkurss. Neil alustab õppetööd 22–liikmeline ingliskeelne grupp. Üldiselt oli soovijaid igasse teaduskonda.

*** Kõige rohkem välistudengeid tuli Soomest, kust veel tuldi?**

Peale Soome on neid veel Ameerikast, Kanadast, Rootsist, Taanist, Komist, Lätist jm., kokku 21-st riigist. Kevadel õppis siin 146 välisüliõpilast, kellest osa veel jätkab, nii et sel semestril on neid ligi 276.

Välisüliõpilaste avaaktus on reedel, 1. septembril kell 14 aulas.

EHITUS- VEERUD

«Peahoone

on ehitatud 19. sajandil palkparvedele, mis olid pehkinud nagu saepuru,» ütles keldris peahoone remonti tutvustades ehitus– ja remondiosakonna juhataja AHTO PÕLDES. Praod avastati keldrilagedes ja seintes möödunud aastal, need hakkasid ka fassaadi tekkima. Ekspertiis näitas, et kõige rohkem vajub peahoone keskosa. 70–ndatel aastatel avastati samuti peahoone vajumine ning siis toestati parempoolset tiiba, mis on korralikult vastu pidanud ega vaju. Peahoone keskosa ja vasakpoolse tiiva eessein vajus viimasel kolmel aastal kuni 5 mm aastas. Puitvaiade pehkimine on tingitud veetaseme kõikumisest. Kui veehorisont alaneb, hakkab kuivale jäänud puit lagunema. Nii võis aasta tagasi öelda, et osa vundamenti mitte ei toeta peahoonet, vaid et peahoone ripuks nagu õhus.

Peahoone tööde tellija on riigi muinsuskaitse amet, kes sõlmis vundamendi toestamiseks lepingu AS Stingeriga.

Kuidas käib peahoone toestamine?

Ahto Põldes: Peahoone saab 107 uut vaia, mis kujutavad endast üksteise külge keevitatud ja betooni täis valatud 80–sentimeetrilisi terastorusid. Toruhülss valatakse betooni täis ning surutakse hüdraulikaga pinnasesse 5–6 meetri sügavusse. Kui betoon on seal kivistunud, alles siis saab järgmise koha käsile võtta. Torude ülemised otsad toetuvad betoonpadjale ja raudplaadile vundamendi alumisel serval, torude alumised otsad pinnasele. Kui metall ajapikku roostetama juhtub, siis jäävad kandma valatud betoonvaiad.»

Keldris on amortiseerunud ka torustik. Seegi tuleb uuendada ning viia kas lae alla või põranda sisse, sest siis saaks kasutusele võtta peahoone keldriruumid.

Praegu võib julgelt öelda, et peahoone vajumine on peatatud, ohtlikku olukorda enam pole. Toestamistööd kestavad aasta lõpuni.

VARJE SOOTAK

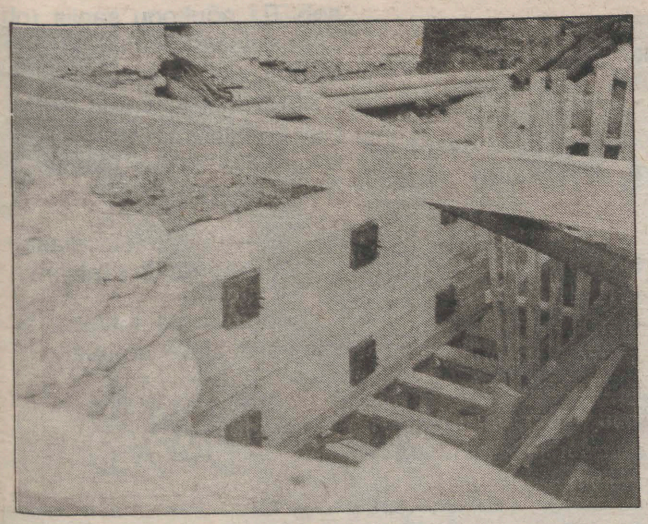

❒ **Ehitus- ja remondiosakonna juhataja Ahto Põldes selgitab peahoone vundamendi toestamist. Esimesel fotol on see lähemalt näha.**

Dots. August Tähnas 80

1. septembril tähistab oma 80. sünnipäeva kehakultuuriteaduskonna kauaaegne õppejõud dotsent August Tähnas.

Õnnitleme!

Kehakultuuriteaduskond

Sulev Maramaa 70

24. augustil tähistas oma 70. juubelit ülikooli kauaaegne õppejõud, meditsiinidoktor Sulev Maramaa.

Juubilar õppis arstiteaduskonnas aastatel 1944 – 1950, oli seejärel 8 aastat Mäksa Jaoskonnahaigla juhataja, töötades tegelikult perearstina. Alates 1958. aastast on ta töötanud arstiteaduskonnas. 1966. aastal anti talle meditsiinikandidaadi kraad ning juba seitsmekümnendate aastate alguses kaitses doktoriväitekirja «Müokardi adaptatsioon sümpatikomimeetikumide kardiotoksilisele toimele». 1991. aastal anti talle meditsiinidoktori kraad.

Sulev Maramaa on nii väljapaistev sisehaiguste arst, prof. Kuno Kõrge koolkonna traditsioonide jätkaja kui ka viljakas teadlane ja lugupeetud õppejõud, Eesti arstkonna hulgas populaarsete käsiraamatute «Kardioloogia II» ja «Nefroloogia» ning mitmete õppevahendite («Akadeemiline haigusslugu teaduskonna sisehaiguste kliinikus», «Püelonefriit», «Südame rütmihäired») autor. Aastaid on ta juhendanud tudengeid Üliõpilaste Teaduslikus Ühingus.

Kolleegid tunnevad teda ka kui aktiivset puhkajat: kirglikku matkajat ja süstasõiduharrastajat. Tänu tervislikele eluviisidele ja kolmele toredale lapselapsele on juubilar säilitanud nooruslikkuse nii välimuses kui hinges.

Soovime talle palju õnne ja jõudu ka edaspidiseks!

Kolleegid

Toomas Karu 60

22. augustil täitus 60 eluaastat kauaaegsel spordimeditsiini kateedri juhatajal, professor Toomas Karul. T. Karu lõpetas 1953. aastal spordilembese Tartu 1 Keskkooli. Keskkoolipäevil tuli ta Eesti koolinoorte meistriks mäesuusatamises, kahevõistluses ja murdmaasuusatamises, teiseks jalgrattaspordis. Samal aastal astus ta arstiteaduskonda, mille lõpetas kiitusega. Edasi valiski ta oma elukutseks spordimeditsiini. 1961 – 1964 oli ta Moskvas aspirantuuris (spordimeditsiin). Alates 1964. aastast käesoleva ajani õpetab juubilar TÜ–s spordimeditsiini, ta oli omaaegse spordimeditsiini osakonna rajajaid. Selle on seni lõpetanud 820 spordiarsti kõigist endistest NL vabariikidest. Ta on valitud Balti Spordimeditsiini Assotsiatsiooni presidendiks ja Kuopio Ülikooli dotsendiks. Juubilar on teaduslikult aktiivne, tal on ilmunud üle 140 teaduspublikatsiooni. Alati optimistliku ja sõbralikuna on ta suutnud säilitada ka hea kehalise vormi. Nimelt kuulub ta oma vanuseklassis Eesti tennise paremikku.

Soovime jätkuvat jõudu edaspidiseks!

Kolleegid
spordimeditsiini kliinikust

Folkloristika võimalustest Tartu Ülikoolis

Euroopas ega mujal maailmas polegi väga palju ülikoole, kus oleks võimalik õppida **folkloristika eriala ja kaitsta magistri– ning doktoritöid rahvaluuleteaduse alal.** Baltimaades on selline haruldane võimalus loodud Tartu Ülikoolis. 1919. aastal rajatud eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool jätkab tööd ka sel sügisel. Õppetool kuulub eesti filoloogia osakonda, kuid ometi on just folkloristika selline eriala, mis ületab rahvuskultuuri piire. Folkloorivormid ning uskumused liiguvad ülima kergusega rahvalt rahvale ja seetõttu pole erilist lootust neis selgust saada, kui keskenduda vaid ühele kitsale piirkonnale (nagu eesti keeleala). Ilmselt tuleb õppeplaanis veelgi suurendada nende ainete osatähtsust, mis esindavad võrdlevat folkloristikat. Erikursused erinevate rahvaste folkloorist annavad teadmisi, millele tuginedes saab eesti rahvaluulet näha ning mõtestada uues valguses. Ka rahvausundile ning mütoloogiale on kavas pöörata enam tähelepanu. Eesti rahvausundi üldkursusele lisaks on lähitulevikus võimalus kuulata erikursusi eesti rahvausust ning teiste kultuuride mütoloogiast.

***

Alates sellest sügisest on oodata mitmeid külalislektoreid nii naaberriikidest kui kaugemalt. Seetõttu peaksid tudengid olema valmis ka ingliskeelsete loengute kuulamiseks. On kahju, kui mõne maailma tippfolkloristi loeng Tartu Ülikoolis jääb üliõpilasel kuulamata puuduliku keeleoskuse tõttu. Ilmselt peab ka rahvaluule õppetool hoolt kandma selle eest, et üliõpilaste võõrkeelteoskus paraneks. On paratamatu, et osa kohustuslikku kirjandust tuleb lugeda võõrkeeltes. Samas oleme põhimõtteliselt valmis selleks, et hakata pidama üht sissejuhatavat kursust eesti folkloorist ning mütoloogiast ingliskeelsena. Seda muidugi juhul, kui välisüliõpilaste näol on nõudlus ja vajadus selleks olemas.

Tahaks loota, et TÜ folkloristika avastavad enda jaoks ka teiste osakondade ja teaduskondade üliõpilased, näiteks võõrfiloloogid, ajaloolased, psühholoogid, semiootikud ning teoloogid. Folkloristika õppimine kõrvalainena peaks sobima neile, kes soovivad kultuurile, kirjandusele või mõne ajastu mõttemaailmale läheneda vaatenurgast, mida nende õppeprogramm ei paku. Folkloristika võimaldab paremini mõista maailmakirjanduse ajalugu, usundilugu, mütoloogiat, kõrgkultuuri ja rahvakultuuri suhteid ning suulise pärimuse omapära erinevatel rahvastel. TÜ folkloristlikud seminari– ja diplomitööd ei pea ilmtingimata olema eesti rahvaluulest või mütoloogiast. Kui üliõpilasel on huvi mõne teise rahva folkloori või usundi vastu, on see ülimalt tervitatav. Mõistagi jääb keskseks eesti folkloori õpetamine, sest meie ülesanne on ka ette valmistada tulevasi Eesti professionaalseid folkloriste. Ühtaegu peaks püüdma võimalikult mitmekülgse hariduse poole, mis annaks eeldused kujuneda teadlaseks folkloristika mistahes valdkonnas. Tartu Ülikooli lõpetanud folklorist peaks olema valmis konkureerima ka rahvusvahelisel tööturul, et leida soovi korral tööd mõne välismaise uurimisprojekti raames.

Maailmas tuntakse eesti folkloristidest kõige paremini Walter Andersoni, kes oli sõjaeelsel ajal TÜ rahvaluuleprofessor. Tänavu möödub 110 aastat tema sünnist, mida eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool tähistab teadusliku sümpoosioniga «W. Anderson ja tänapäeva folkloristika». See toimub 6.–7. oktoobril Tartus ning esinejate hulgas on eesti folkloriste ja mitmeid väliskülalisi. Lõplik programm selgub septembri lõpuks. Juba praegu võib aga nimetada mõnda külalislektorit, kes on nõustunud Andersoni–sümpoosioniga seoses pidama meie üliõpilastele loenguid. Oktoobri algul on oodata **Kopenhaageni ülikooli rahvaluuleprofessor Michael Chesnutti** loenguid. Niisamuti on lubanud TÜ tudengitele esineda prof. **Rüdiger Schott Bonnist**. Ta on saanud kuulsaks Aafrika pärismaalaste folkloori kogujana ning uurijana. R. Schotti slaididega illustreeritud loeng TÜ–s puudutab ühe Ghaana hõimu usundit välitöödel saadud kogemuste põhjal.

Juba järgmisel nädalal on oodata külalist **California Ülikoolist**, kes peab **kolm loengut võrdleva mütoloogia teemadel.**

Prof. Jaan Puhveli eestikeelsed loengud toimuvad 4.; 11. ja 18. septembril kl. 14 peahoone aud. 102.

Teemad on: «Vägilase vaegused» (skandinaavia, india, kreeka ja iiri ainetel: Starkadr, Shishupala, Herakles, Suibhne) ja «Kuningal on külm» (india, iiri, rooma ja skandinaavia ainetel: Jajati, Eochaid, Numitor, Odin). Kolmanda loengu teema on «Dumézili pärus» ning selles räägib prof. J. Puhvel oma kuulsa õpetaja teaduspärandist. Kõik huvilised on oodatud.

***

Kindlasti on eesti ja võrdleva rahvaluule õppetoolil ka edaspidi üllatusi varuks. Loodame, et iga tudeng, keda huvitab folkloristika, leiab meie tunniplaanist endale meelepäraseid loengukursusi ning seminare. Eriti oodatud on tõsiste huvidega üliõpilased, kes soovivad avastada uut ega karda esitada endale ning õppejõule raskeid küsimusi. Folkloristika piirid on tegelikult väga avarad ja võimalused on lõputud. Kuidas me neid realiseerida suudame, sõltub õppejõudude ja tudengite koostööst ning neist nõudmistest, mida me üksteisele esitame. Et midagi teada saada ja saavutada, tasub alati nõuda enamat.

ÜLO VALK

Spordikeskus teatab

Harrastusspordi tutvustamine

jätkub Ujula tänava spordihoones **kolmapäeval, 6. septembril kl. 17.** Seekord on kavas peamiselt rütmivõimlemisrühmade esinemine, erinevaid stiile tutvustavad õppejõud Kaja Hermlin, Reet Linkberg, Inga Neisaar, Linda Martis, Luule Märtin, Merle Rehandi jt. Samas saab ka harjutusrühmadesse registreerida.

Pallimängutundide jagamine

teaduskondade ja osakondade rühmadele on **esmaspäeval, 4. septembril kl. 18** Ujula tänava spordihoones (aud. 204). Esitada rühma eelmise aasta tegevuse ülevaade.

Harrastusspordi teatmikku

saab spordikeskusest (Jakobi 5, tuba 112).

Sügisjooksule

Tartu sügisjooksul (17. septembril) osalejate registreerimist saab teha ka spordikeskuses, tööpäeviti kella 16–ni.

Esmakursuslased

Kolmas esmakursuslaste teatejooks üle Toomemäe – REBASTEJOOKS – on 27. septembril. Võistkonnas on 5 üliõpilast, neist vähemalt 2 tütarlast. Info spordikeskuses. Jälgige reklaami.

WU–SHU treeningud

algavad 4. septembril kl. 21 ja 6. septembril kl. 20 Jakobi 5 väikeses saalis. Treeninguid juhendavad vahel ka külalistreenerid Hiinast.

Raamatukogu

avatakse 4. septembril.

ESMAKURSUSLASED!

Raamatukogu *lugejapileti* saamiseks pöörduge registratuuri (W. Struve 1, II korrus) ja võtke kaasa FOTO 3 x 4. Lugejapileti maksumus on 1 kroon.

Olete oodatud ka tutvustavale **õppusele,** kus anname teile raamatukogu kasutamiseks vajalikke teadmisi ja teeme majas väikese ringkäigu.

ÕPPUSED toimuvad 4. septembrist 15. septembrini iga päev (v.a. laupäev, pühapäev) järgmistel kellaaegadel: 9.15, 10.15, 11.15, 12.15, 13.15, 14.15, 15.15, 16.15, 17.15.

NB! Kl. 14.15 võimalik õppus **soome keeles,** kl. 16.15 **vene keeles.**

Kursuste ja rühmade kaupa õppusele tulles oleks eelnevalt soovitav registreerida teatmekirjanduse lugemissaalis või tel. 435 366. Samast saab õppuste kohta ka muud infot.

Õppusele tulijatel palume **koguneda** raamatukogu kataloogisaali puhkenurka!

VALIGE SOBIV AEG JA TULGE RAAMATUKOKKU!

INFO! INFO! INFO!

Lisaeriala: rahvuslik käsitöö

TÜ kultuurikeskuses on võimalik omandada **rahvusliku käsitöö** lisaeriala.

* 2–aastase teoreetilise ja praktilise õppetöö käigus tutvustatakse käsitöö õpetamise metoodikat, kompositsiooni aluseid, värviteooriat, rahvuslikku tekstiili jne.

* Käsitööpraktikumides saab omandada kangakudumise, silmuskudumise, tikkimise ja pilutamise oskusi, aga samuti läbitakse raamil kudumise, tekstiilimaali ja lapitehnika lühikursused.

Lisainfo ja eelregistreerimine TÜ kodunduskabinetis Tiigi 78 – 208 31. augustil, 1., 4., ja 5. septembril kl. 15 – 17.

Välja üürida korter

Külalisõppejõule või –teadurile välja üürida **4–toaline eriprojektiga korter Mõisavahe tn. piirkonnas.** Telefon, kaabel–TV, julgeolekumeetmed (topeltuksed, trellid rõdul), I k. Kontakttelefon: 488 448 – Ene.

Külalislektori loengud pedagoogikakeskuses

Pedagoogikakeskuses se on saabunud Cambridge'i ülikooli lektor (PhD) Sean Darmody, kes loeb haridusfilosoofiat ja valikaineid (inglise keeles). Osavõtt kõigile vaba.

Esimene valikaine *British History, Culture and Civilization and its Influence on present Education* toimub kolmapäeviti, kl. 16 – 18 (alates 30. augustist) Tähe 4, ruumis 254 või 255 (ajutiselt).

Oodata on ka järgmisi valikaineid:

* *Contempory European Theories of Education,*

* *Curriculum Theories, Design and Development.*

Venia legendi

Raivo Vetik peab 7. septembril kl. 18.15, Tähe 4, aud. 158 *venia legendi loengu* teemal «Tartu sotsiaalteadused aastal 2020.»

Võrdleva mütoloogia loengud

Prof. Jaan Puhvel California Ülikoolist peab 3 loengut võrdlevast mütoloogiast 4.; 11. ja 18. septembril kl. 14 ph. 102 (korraldab eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool).

Magistritööde kaitsmisi

4. septembril kl. 14 kaitseb Riia 23 aud. 2 – 14 **Andres Salumets magistritööd** «Functional properties of cellobiose dehydrogenase from wood–degrading fungus *Phanerochaete chrysosporium*», oponent prof. M. Ustav.

4. septembril kl. 14 kaitseb TÜ nõukogu saalis (ph. 204) magistritööd «Eesti keele õpik ungarlastele ja selle koostamisega seotud teoreetilisi probleeme» eesti filoloogia osakonna magistrant **Anu Kippasto.**

Oponent on filoloogiakandidaat Paul Kokla (Tallinn).

Tööga saab tutvuda humanitaarraamatukogus.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 8136. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

Tartu Ülikooli

NR. 30 (1805)
REEDE,
8. SEPTEMBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

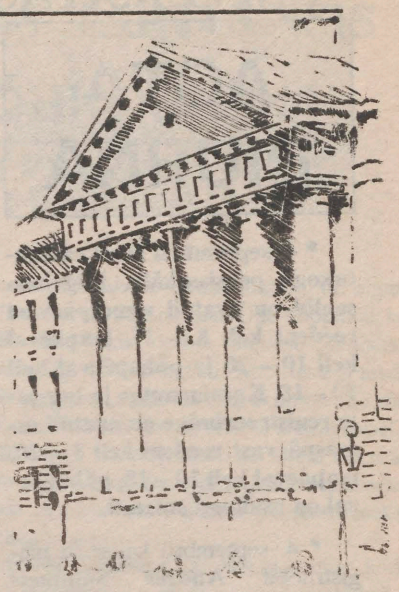

TÜ VALITSUSES

5. septembril

***VÄLISMAALASTE ÕPPEMAKS**

Valitsus arutas EV Valitsuse määrust õppemaksu kehtestamise kohta riigi ülikoolides õppivatele välismaalastele, kes ei ela alaliselt Eestis ning vastavat käskkirja projekti. Õppemaks on 12 000 krooni semestris ning sõltuvalt õppekavast on ülikoolil seda määra õigus 25 protsendi võrra suurendada või vähendada. Õppemaksust on vabastatud Eestis alaliselt mitteelavad välismaalased, kes õpivad doktoriõppes; magistri–, bakalaureuse või diplomiõppes õppekava alusel, mille peaaineks on eesti keel, kirjandus, ajalugu või kultuur. Otsustati vormistada määrusest lähtuv käskkiri.

***1996. AASTA VASTUVÕTUARVUD**

Arutati ja kinnitati kultuuri– ja haridusministeeriumi korrigeeritud vastuvõtuarvud 1996. aastaks. Ministeeriumilt otsustati taotleda bakalaureuseõppesse 1222, magistriõppesse 280 ja doktoriõppesse 100 kohta ning taotleda ka erialakvootide ümberjaotamist.

***1995/96. ÕPPEAASTA VABAKUULAJATE ARV**

Valitsus kinnitas alanud õppeaasta vabakuulajate arvu (190). Teaduskondade koolitusteenustest laekuvad summad jaotatakse järgnevalt: ülikooli üldkuludeks 10%, teaduskonna üldkuludeks 10% ja teaduskonna kuludeks 80%.

***ÕPPEJÕUDUDE VABA SEMESTER**

Arutati TÜ õppejõududele tööülesannetest vaba semestri andmise korra projekti. Ülikooliseaduse ja TÜ põhikirja alusel on korralistel õppejõududel õigus viie aasta jooksul ühele tööülesannetest vabale semestrile oma kutseoskuste täiendamiseks või loometööks koos ametipalga säilitamisega. Täiendatud ja parandatud projekt tuleb valitsuse järgmisel istungil teistkordsele lugemisele.

***TEISTE TÖÖANDJATE JUURES TÖÖTAMISE KOOSKÕLASTAMISE KORD**

Personaliosakonna juhataja Leelo Muru tutvustas teiste tööandjate juures töötamise kooskõlastamise korra projekti. Lähtudes töölepinguseadusest ning töötaja töölepingust tuleb oma tööleping või tööettevõtulepingu alusel toimuv tegevus teiste tööandjate juures alates k.a. 1. septembrist ülikooliga kooskõlastada.Teaduskondade töötajaile annab kooskõlastuse dekaan, ülikooli asutuse töötajaile asutuse juht, teiste töötajate puhul vastavalt vastutusalale rektor/prorektor. Kooskõlastusest võib keelduda, kui väljaspool ülikooli töötamine ei võimalda töötaja tööülesannete täitmist ülikoolis, kui soovitakse kasutada ülikooli tööaega, –ruume, –vahendeid, ametialast infot, kui väljaspool ülikooli töötamisega tekitatakse ülikoolile konkurentsi, kui teise tööandja juures töötamine kahjustab ülikooli mainet.

Kooskõlastamiseks esitab töötaja avalduse (selleks on vastav vorm), mis hakkab kehtima personaliosakonnas registreerimisest peale, ning kooskõlastus kehtib ühe aasta. Valitsus kehtestas teiste tööandjate juures töötamise kooskõlastamise korra.

***KORRALISTE ÕPPEJÕUDUDE JA TEADUSTÖÖTAJATE KOOSSEISUDE KINNITAMISE KORD**

Vastavalt ülikooli põhikirjale tuleb kinnitada korraliste õppejõudude ja teadustöötajate koosseisud. Et töösuhted pole juriidiliselt korrektselt määratletud, on tekkinud juriidilisi probleeme üleviimisel täiskohalt poolele kohale jne. Arutusel olnud projekti on välja töötanud personaliosakond.

***TÜ PALGAPOLIITIKAST**

Prorektor Jaak Aaviksoo tutvustas ülikooli palgareformi lähtekohti (vt. ka TÜ nõukogu (2. – 3. lk.)ja teabetunni ülevaadet tänase UT 4. lk.).

Tartu tund MTV Akadeemias

31. augustist 1. septembrini külastasid ülikooli Helsingi Ülikooli teabetalituse juhataja Rauno Velling, HÜ jurist Olli Muttilainen ja õigusteaduse emeriitprofessor Jouko Pesonen, teleprogramme vahendava firma HEADLINE tegevdirektor Arto Tuominen ja MTV toimetaja Raimo Lahti.

Külaskäigu eesmärgiks oli Helsingi ja Tartu ülikooli koostööd käsitleva telesaate ettevalmistamine. Telesaate esialgne tööpealkiri on TARTU TUND MTV AKADEEMIAS.Prof. Jouko Pesonen andis ühtlasi õigusteaduskonnale üle kingitusena juriidilist kirjandust, kokku 300 raamatut.

280 välisüliõpilast

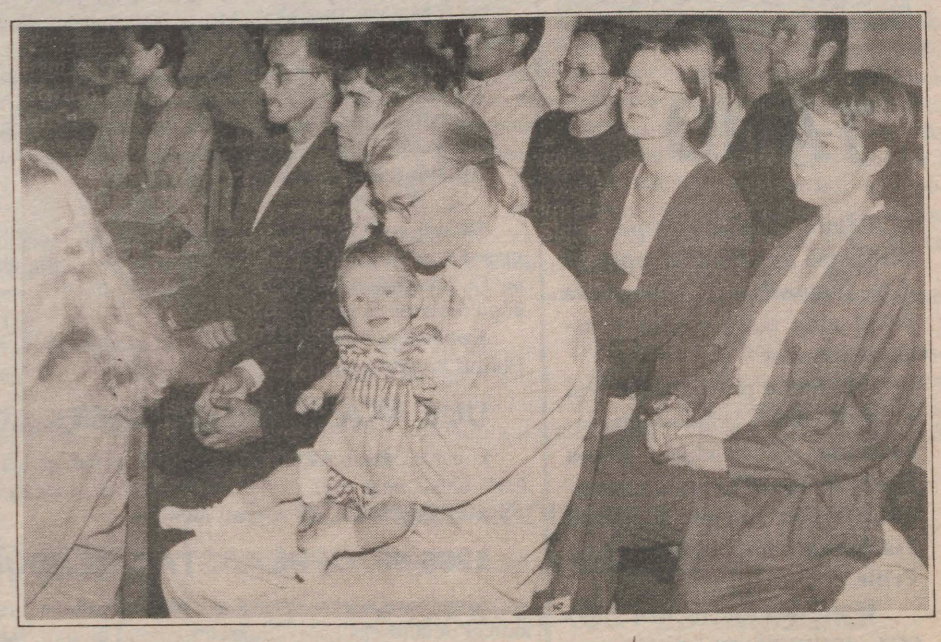

❒ **Välisüliõpilaste avaaktusest 1. septembril võtsid osa ka (vasakult) linna volikogu esimees Ants Veetõusme, Soome Vabariigi suursaadik Eestis Jaakko Kaurinkoski, Soome Suursaatkonna Tartu büroost Raija Sylvin, Soome Instituudi kultuurisekretär Pertti Pyhtilä, Soome Suursaatkonna pressisekretär Seppo Kuusisto, bioloogia–geograafiateaduskonna dekaan prof. Toivo Maimets ning filosoofiateaduskonna dekaani kt. prof. Ago Künnap.**

ANDRES TENNUSEfotod

ACTA DIURNA

*** 4. septembril avati raamatukogu peasissekäik. Lugemissaalid on avatud esmaspäevast reedeni kell 8 – 21, laupäeval kell 10 – 20 ja pühapäeval kell 10 – 18. Kojulaenutus ja lugejate registreerimine on avatud esmaspäevast reedeni kell 8 – 20, laupäeval kell 10 – 18, pühapäeval on osakond suletud.**

* 4. septembril kaitsesid magistritööd **Andres Salumets** «Functional properties of cellobiose dehydrogenase from wood–degrading fungus *Phanerochaete chrysosporium*» ja **Anu Kippasto** teemal «Eesti keele õpik ungarlastele ja selle koostamisega seotud teoreetilisi probleeme».

* 5. septembril toimus **ülikooli valitsuse istung.**

* 6. septembril oli **ülikoolisisene teabetund.**

***

* 8. septembril tähistatakse **geograafiaprofessori Endel Varepi 80. sünniaastapäeva.** Kl. 11.15 avatakse TÜ raamatukogus prof. Varepi elu ja tegevust kajastav näitus. Kl. 11.45 algab ajaloomuuseumis teaduskonverents. Kl. 15 toimub Endel Varepi mälestamine Elva kalmistul.

* 8. septembril kl. 10 algab TÜ geograafia instituudis (Vanemuise 46) **tuuleenergeetika seminar.** Käsitletakse tuuleenergia ressursse ja nende arvutamist, Eesti tuuleatlase andmestiku analüüsi tulemusi ning klimatoloogialiste mudelite rakendamist linna– ja regionaalplaneerimisel.

* 8.–9. septembrini toimuvad Eesti arstide päevad teatris «Vanemuine». Registreerimine algab kl. 8.

*** 11.–15. septembrini korraldavad Eesti Rahva Muuseum ja etnoloogia õppetool seminari «How to Make Etnologists Current Reaseach and Teaching Strategies».** Seminar algab 11. septembril kl. 10.15 ajaloomuuseumis.

*** 12. septembril kl. 10.15 algab ajaloomuuseumis Akadeemilise Baltisaksa Kultuuriseltsi konverents «Vanahärra Balthasar von Campenhausen – minevik ja tänapäev».**

ACTA DIURNA

TÄNU

Rektor õnnitles **õppe– ja teadustöö** arenduskoja juhatajat **Ado Jaagosilda** 65. sünnipäeva puhul ning tänas viljaka kauaaegse töö eest.

Pikaajalise ja viljaka töö eest avaldati tänu kehakultuuriteaduskonna dotsendile **Heino Laidrele**, spordikeskuse dotsentidele **Valter Lengile** ja **Alfred Pisukesele** ning lektor **Elvi Priile.**

Tänu kohusetundliku töö eest raamatukogu direktorina ning preemia pälvis Malle Ermel.

TÜ NÕUKOGUS

1. SEPTEMBRIL

*** UUE AKADEEMILISE AASTA ALGUSEST – rektor prof. Peeter Tulviste**
*** 1995/96. ÕPPEAASTA ARENDUSEESMÄRKIDEST – prorektor prof. Jaak Aaviksoo**
*** VÕETI VASTU TÜ NÕUKOGU KODUKORD**
*** PEDAGOOGIKAKESKUS NIMETATI PEDAGOOGIKA OSAKONNAKS**

TÜ NÕUKOGU UUS KOOSSEIS

1. Peeter Tulviste, rektor, arengupsühholoogia k.prof., psüh.dr., akadeemik, TÜ nõukogu esimees,
2. Jaak Aaviksoo, esimene prorektor, optika ja spektroskoopia k.prof., füüs.–mat.knd.,
3. Teet Seene, teine prorektor, funktsionaalse morfoloogia k.prof., biol. dr.,
4. Riho Illak, haldusprorektor,
5. Ivar–Igor Saarniit, akadeemiline sekretär, füüs.–mat.knd.,
6. Kalle Kasemaa, usuteaduskonna dekaan, Vana Testamendi teaduse ja heebrea keele k.prof., teol.mag.,
7. Tarmo Kulmar, teadur, teol.mag. (kuni 1997.a.),
8. Ants Peetsalu, arstiteaduskonna dekaan, kirurgiliste haiguste k.prof., med.dr.,
9. Lembit Allikmets, farmakoloogia k.prof., med.dr.(kuni 1999.a.),
10. Vello Salupere, sisehaiguste k.prof., med.dr.(kuni 1999.a.),
11. Jaak Maaroos, spordimeditsiini ja taastusravi k.prof., med.dr.(kuni 1997.a.),
12. Aavo–Valdur Mikelsaar, inimese bioloogia ja geneetika k.prof., biol.dr.(kuni 1997.a.),
13. Toivo Maimets, bioloogia–geograafiateaduskonna dekaan, rakubioloogia k.prof., PhD (biol.),
14. Ain Heinaru, geneetika k.prof., biol.knd. (kuni 1999.a.),
15. Jaanus Paal, botaanika k.prof., biol.knd. (kuni 1999.a.),
16. Volli Kalm, rakendusgeoloogia k.prof., geol.–mineral.knd. (kuni 1997.a.),
17. Ago Künnap, filosoofiateaduskonna dekaani kt., uraali keelte k.prof., filol.dr.,
18. Jaan Mikk, hariduskorralduse k.prof., pedag.dr. (kuni 1999.a.),
19. Tiit Rosenberg, Eesti ajaloo k.prof., ajalooknd. (kuni 1999.a.),
20. Ülo Matjus, filosoofia ajaloo k.prof., filos.knd. (kuni 1997.a.),
21. Tiit–Rein Viitso, läänemeresoome keelte k.prof., filol.dr. (kuni 1997.a.),
22. Jüri Tamm, füüsika–keemiateaduskonna dekaan, anorgaanilise keemia k.prof., keemiaknd.,
23. Ene Ergma, astrofüüsika k.prof., füüs.–mat.dr. (kuni 1999.a.),
24. Ants Tuulmets, orgaanilise keemia k.prof., keemiadr. (kuni 1997.a.),
25. Mati Pääsuke, kehakultuuriteaduskonna dekaan, dotsent, biol.knd.,
26. Vahur Ööpik, dotsent, biol.knd. (kuni 1999.a.),
27. Atko Viru, spordifüsioloogia k.prof., biol.dr. (kuni 1997.a.)
28. Janno Reiljan, majandusteaduskonna dekaan, välismajanduse k.prof., majandusdr.,
29. Jüri Sepp, majanduspoliitika k.prof., majandusknd. (kuni 1999.a.),
30. Kersti Meiesaar, dotsent, majandusknd. (kuni 1997.a.),
31. Mart Sõrg, raha ja panganduse k.prof., majandusdr. (kuni 1997.a.),
32. Toivo Leiger, matemaatikateaduskonna dekaan, matemaatilise analüüsi k.prof., füüs.–mat.knd.,
33. Kalev Pärna, tõenäosusteooria k.prof., füüs.–mat.knd. (kuni 1999.a.),
34. Mati Kilp, algebra k.prof., füüs.–mat.knd. (kuni 1997.a.),
35. Marju Lauristin, sotsiaalteaduskonna dekaani kt., sotsiaalpoliitika k.prof., filol.knd.,
36. Jüri Allik, psühhofüüsika k.prof., psühhol.dr. (kuni 1999.a.),
37. Igor Cernov, semiootika k.prof., filol.knd. (kuni 1997.a.),
38. Peep Pruks, õigusteaduskonna dekaan, õigust.dr.,
39. Raul Narits, võrdleva õigusteaduse k.prof., õigust.knd. (kuni 1999.a.),
40. Inge–Maret Orgo, töö– ja sotsiaalhooldusõiguse k.prof., õigust.knd. (kuni 1999.a.),
41. Kalle Merusk, riigi– ja haldusõiguse õppetooli hoidja, ajalooknd. (kuni 1997.a.),
42. Peeter Olesk, raamatukogu direktor,
43. Andres Salu, füüsika–keemiateaduskonna magistrant (kuni 1996.a.),
44. Martin Hallik, filosoofiateaduskonna üliõpilane (kuni 1996.a.),
45. Ahti Kuris, majandusteaduskonna üliõpilane (kuni 1996.a.),
46. Mart Laidmets, filosoofiateaduskonna üliõpilane (kuni 1996.a.),
47. Urmet Lee, sotsiaalteaduskonna üliõpilane (kuni 1996.a.),
48. Martin–Hendrik Mutt, sotsiaalteaduskonna üliõpilane (kuni 1996.a.),
49. Lauri Mälksoo, õigusteaduskonna üliõpilane (kuni 1996.a.),
50. Niina Popova, arstiteaduskonna üliõpilane (kuni 1996.a.),
51. Allan Sikk, sotsiaalteaduskonna üliõpilane (kuni 1996.a.),
52. Tarmo Sild, õigusteaduskonna üliõpilane (kuni 1996.a.).
TÜ nõukogus on ka 18 asendusliiget.

***

Istungi algul tänas rektor **Malle Ermelit,** kes juhatas raamatukogu viimased viis aastat. Malle Ermel pälvis oma töö eest ülikooli medali ja aukirja. Ta jätkab tööd raamatukogu personalijuhina. 1. septembrist on raamatukogu direktor Peeter Olesk.

Kordaläinud üliõpilaste laulu– ja tantsupeo Gaudeamus eest tänati **Riho Illakut** kingitusega.

UUE AKADEEMILISE AASTA ALGUSEST

kõneldes tõstis rektor esile ülikooli asendi ja staatuse väljakujunemist Eesti ühiskonnas ning samuti teisi olulisi momente, millest on juba olnud võimalik lugeda UT 25. augusti numbrist.

1995/96. ÕPPEAASTA ARENDUSEESMÄRGID

Arenduseesmärke tutvustades ütles prorektor **Jaak Aaviksoo,** et meie kellegi püüdluseks pole bürokratiseerunud ülikool, kus iga samm oleks reglementeeritud. Samas tekitab aga ka reeglite puudumine asjatuid konflikte ja arusaamatusi, raiskab energiat ja raha. Järgnevalt kommenteeris ettekandja järgmisi märksõnu.

Õnnitleme! Helmut Piirimäe 65

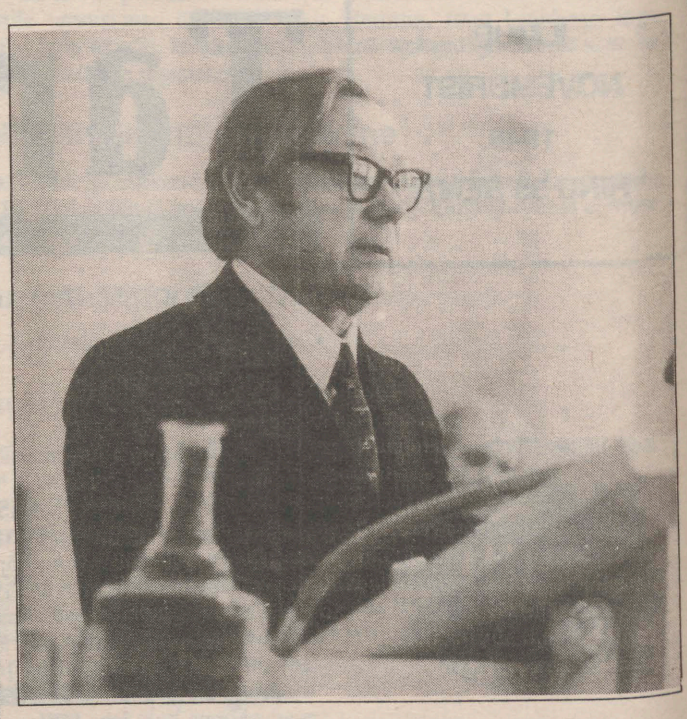

Täna, 8. septembril on sünnipäev üldajaloo korralisel professoril ajaloodoktor Helmut Piirimäel.

Õnnitleme teda ning soovime jätkuvat sõbralikku koostööd!

Kolleegid ja õpilased

I. Ülikooli kui institutsiooni jätkuv ülesehitamine.

Ülikooli põhikiri on olemas, kuid puuduvad veel sellel põhinevad **teaduskondade–instituutide põhimäärused.** Mõne kuu jooksul peavad ülikooli nõukogus kinnitamiseks valmima ka need. Rektori käskkirjaga on loodud juriidilist ekspertiisi tegev komisjon.

Väljaarendamist vajab **ülikooli asutuste struktuur.** Kaheks kõige olulisemaks nendest pidas prorektor **TÜ Kliinikumi kui Eesti meditsiini keskust ja TÜ raamatukogu kui Eesti rahvuslikku raamatukogu.** TÜ Kliinikum võiks märksa enam olla Eesti meditsiini keskuseks kui ta on praegu erinevate huvigruppide ja killustatuse tõttu. Ta arvas, et need vastuolud on ületatavad, nii et kliinikumi põhikirja saaks vastu võtta veel sel kalendriaastal.

Ka TÜ raamatukogu vajab juriidiliselt selgemat enesemääratlust, suuremat iseteadvust ja autonoomiat. TÜ põhikirjale ja seadusele tuginedes on akadeemiline sekretär koostanud dokumentide ülevaate, mis tuleb veel sel aastal vastu võtta. Osa neist on olemas, kuid vajavad kriitilist ülevaatamist.

II. Teaduskondade arengukavad ja enesemääratlus.

Eesti XXI sajandi teaduspildi kujundamisse Eestis peaks ülikool sekkuma märksa aktiivsemalt. Tuleb leida rohkem toetajaid väljaspool ülikooli. Kui riigil ei ole praegu veel teadusprioriteedid ja nende saavutamise teed selged, siis eelkõige teaduskondadel on selles kõige paremad võimalused. Selleks tuleb aga vajadus niisuguse töö järele ülikoolis selgelt teadvustada.

Kraadiõpe ja akadeemiline järelkasv. Tartu Ülikool on üks väheseid ülikoole nii Eestis kui Baltimaades, mis on viimastel aastatel õppejõudude poolest noorenenud. Noorenemine ei ole olnud veel piisav, seda eriti kõige loomejõulisema eaga õppejõudude osas (30 – 40 a.). Probleemid lähiaastatel ülikooli lõpetavate noorte ülikooli jäämisel ei ole mitte ainult materiaalsed. Ta meenutas prof. Lembit Allikmetsa varem väljendatud mõtet, et kui professor pensionile siirdudes peab õpetama jääma seetõttu, et tal ei ole järeltulijaid, siis sel juhul ei tule temast kümne küünega kinni hoida, vaid et alternatiive oleks pidanud otsima juba kümme aastat tagasi.

Õpetajate koolitus. Ülikoolil on nii vajadus kui võimalused õpetajate koolitusele suuremat tähelepanu pöörata. Kaasaegne ülikool ei saa olla vaid akadeemiline õppeasutus. **Rakenduskõrgharidust ja kõrgemat kutseharidust suurendab enamik arenenud riikide ülikoole.** Tänu suhteliselt liberaalsele ülikooliseadusele ja võib–olla tahtmatule liberaalsele riiklikule kõrghariduspoliitikale on selleks seaduste ja määruste tasemel üsna head võimalused.

Täienduskoolitus, avatud ülikool ei tohi Tartu Ülikooli jaoks jääda ainult märksõnadeks. Pole konstruktiivne vastandada teaduskondade korraldatavat täienduskoolitust teiste spetsiaalsete struktuuride täienduskoolitusega. Tööd jätkub kõigile, oleks vaid tahtmist häid ideid realiseerida. Samas ei pea täienduskoolitus puudutama mitte ainult inimesi väljaspool ülikooli, keda ülikooli töötajad peaksid õpetama, vaid ülikooli töötajad peavad ka ise ennast täiendama.

III. Ülikooli finantseerimine ja varad.

Prorektor ütles, et ülikooli finatspoliitika on olnud suunatud kommertsialiseerumise suunas. Tuleks leida kompromiss eelarvelise finantseerimise ja allüksuste initsiatiivil põhineva finantseerimise vahel. Protsess on käivitunud ja ülikooli on täiendavaid vahendeid juurde tulnud. Ühiste jõupingutustega on suudetud ülikooli eelarvet kasvatada kiiremini kui on kasvanud vähemasti see rahvusliku koguprodukti number, mille rahandusministeerium esitab Riigikogule. See pole piisav, võimalusi on rohkemaks. Teid tuleb veel otsida.

Ülikooli töötajate palgatingimuste parandamine. Olukorras, kus ülikooli töötajate keskmine palk on alla riigi keskmist palka, ei ole nende töö väärilselt tasustatud. Tasu suurendamise ainus tee ei ole mitte ainult riigi eelarve kaudu rohkem palka maksta. **Kvaliteetne koolitus– ja teadustöö** on ülikoolides hinnatud allapoole oma väärtust. Prorektor Aaviksoo on võrrelnud hindu, mida pakuvad väljaspool avalik–õiguslikke struktuure asuvad

Järg 3. lk.

Juubel keset haruldusi

Pole mingi ime, miks meie raamatukoguhoidjate palkade juures on erialane käsiraamat muutunud raamatuteadlaselegi luksusesemeks. Ent raamatu kallinemine puhtmajanduslikus mõttes tekitab meie lugejakäitumises väga ohtliku konflikti, mis omakorda peegeldub nii kultuuritundmises kui ka keelekasutuses. Sest on kultuurivastane, kui uus raamat saab harulduseks *enne*, kui ta kulub vanaks!

Mõtlesin sellest kibedusega tänavu suvel, kui kolleegid kinkisid ülikooli raamatukogu kauaaegsele arhiivimaterjalide korrastajale ja kirjastusloo väga põhjalikule uurijale **Ingrid Loosmele** ülevaate eest raamatu saatusest – Uno Liivaku teose «Eesti raamatu lugu». Enamik filoloogidest seda kahtlemata igale filoloogile vajalikku käsiraamatut osta ei jõua!

Päris kindlasti ei tee raamatu muutumine harulduseks sedamoodi õnnelikuks ülikooli raamatukogu käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonna juhatajat **Mare Randa**, kellel oli 7. septembril juubel. Ta on usaldusväärne arheograaf ja – mitte ainult sel põhjusel! – otsitud paleograaf. Mida need tööd endast kujutavad, võib igaüks ise järele vaadata, lüües sarja «Folia Baeriana» II köite (1976) lahti leheküljelt 127. Seal on reprodutseeritud Mare Ranna poolt välja loetud lehekülg Baeri esiisa perekonnakroonikast. Kõrval saab näha, kuidas tekst on trükikorda seatud.

Osakonnas töötades ja selle juhatamise kõrval on Mare Rand korraldanud rea väljaandeid, mida on põhjust kaugemaski tulevikus otsida ja kätte võtta. Ülikooli raamatukogu publikatsiooniseerias on ta toimetanud koos Hain Tankleriga 1. ande (1973) ning koostanud koos Hain Tankleriga 2. (1976) ja koos Ingrid Loosmega 6. ande (1992). Peale nende on ta koostanud kataloogi NSVL TA liikmete kirjadest raamatukogus (1979) ning toimetanud kataloogi näitusest Helsingi ja Tartu Ülikooli sidemete kohta sajandi algusest nõukogude okupatsiooni tulekuni (1990) ja Arvo Teringu koostatud kataloogi materjalidest valgustaja teaduslike sidemete kohta Halle ning Eesti–, Liivi– ja Kuramaa vahel (1994).

Rangelt teaduslikud, pakuvad nad samas vägagi intrigeerivat lugemist, ülikooli senati protokollide tundmaõppimine mõjuks aga kindlasti kasvatavamalt kui see, millega laiutab praegune ajakirjandus. Kõlab enam kui tänapäevaselt, kui rektor Parrot 1803. aasta septembri keskpaiku kirjutas raamatukogu rajajale Karl Morgensternile: «Elagu ülikool, ühtne ja jagamatu!»

1980. aastal ilmus Mare Ranna koostatud raamat «Rara. Haruldusi Tartu Riikliku Ülikooli Teaduslikus Raamatukogus». Selle trükitehniline lahendus kurvastab koostajat küllap tänagi, kuid sisuliselt vääriб too raamat kindlasti jätkamist, s.o. uusi väljaandeid harulduste tutvustamiseks. Käies äsja ülikooli raamatukogus, oli Ameerika Ühendriikide suursaadik Lawrence P. Taylor meie vanadest kaartidest siiralt võlutud. Miks peaks jääma unistuseks näha mõnda neist reprodutseerituna kingitusväljaandeks ja mõnda teist postkaardina?

Ent Mare Rand on tõlkinud ka Baeri dokumente ja aidanud niiviisi alati entusiastlikku Tullio Ilometsa. Samuti on ta uurinud raamatukogu vanema osa päritolu.

Kõlaks harjumatult, kui soovida Mare Rannale sünnipäevaks «Enam haruldusi!» Soovida vastupidist – «Et raamat ei oleks haruldane!» – oleks suisa kummaline. Soovin seepärast midagi miisugust, mida Mare Rand saab teistegagi jagada, – et ehitusasjad korda saaksid!

Peeter Olesk

TÜ NÕUKOGUS

1. SEPTEMBRIL

Algus 2. lk.

firmad. Ei pea tuginema ainult nendele hindadele, kuid ülikoolil on õigus ja kohustus küsida kvaliteetse koolituse eest väärilist tasu. Ühe üliõpilase koolituseks eraldadakse umbes 50% ühe elaniku kohta tulevast rahvuslikust koguproduktist, mis 1995. aastal on ligi 12 000 krooni. Koolituse ja teadustöö hind tõuseb eelduste kohaselt järgmisel aastal ka riigi eelarves. Ta rõhutas, et riigi eelarves hakatakse Tartu Ülikooli finantseerima sihtotstarbeliste assigneeringutena, seega pole ülikool ka finantsjuriidiliselt enam uuest aastast alates riigieelarveline asutus, vaid vastab oma juriidilisele staatusele ja on avalik–õiguslik juriidiline isik. See loob oma eelarve planeerimiseks ja struktureerimiseks täiendavad võimalused.

Õppe– ja teadustöö efektiivsuse tõstmine on võimalik ning kätkeb endas ka koosseisude põhjalikku läbivaatamist. Praegu töötab poole kohaga õppejõude, kes vaid loevad ja võtavad eksameid vastu 32 tunni ulatuses ning kelle tunnitasu seega on 600 krooni tund. Ülikoolil peavad olema võimalused nende sageli väga vajalike kvalifitseeritud töötajate tasustamiseks teistel alustel. Õppe– ja teadustöö sisuline koormus on ebaühtlane.

Uurimistoetuste, tasuliste teenuste jt. täiendavate sissetulekuallikate osatähtsuse tõstmine, nende kanaliseerimine läbi ülikooli asutuste. Ei saa pidada normaalseks ega moraalseks kui TÜ õppejõud töötab ülikooli tööaega ja töövahendeid kasutades teiste tööandjate huvides. Kui see töö on vajalik, tuleb see töö korraldada ülikooli kaudu. Seepärast peavadki eelkõige ülikoolile pühendunud üliõpilased, õppejõud ja teenistujad saama tulemusrikka töö eest ka väärilist tasu.

Ülikooli varade tagastamine ja nende efektiivne majandamine. Praegu ei ole veel selge, kuidas on kõige efektiivsem tagasisaadavaid objekte majandada, samuti see, mida üldse ülikool tagasi vajaks.

Põhimõtteküsimuseks hakkab kujunema ülikooli **ehituste** lõpetamine. Tuleva aasta riigi eelarvesse planeeritakse ülikooli kapitaalehituste ja –remondi jaoks raha 2,5 korda vähem kui selleks aastaks. Selle raha eest saaks valmis vaid humanitaarhoone fassaad ja viimistleda Rostovtsevi ülikooli fassaadi. Nende kahe objekti lõpetamiseks on vaja 5 korda suuremat summat.

Ülikoolil on ruume enam–vähem 200 000 ruutmeetrit. Nende hoonete ehituslik väärtus on hinnanguliselt 800 miljonit krooni. Tagasihoidlikku amortisatsiooni arvestades peaks nende hoonete korrashoidmiseks kuluma aastas 16 miljonit. Järgmiseks aastaks kavatsetakse eraldada aga selleks vaid 2,9 miljonit krooni. Riik neid vahendeid eraldada ei suuda ning tuleb otsida täiendavaid võimalusi.

IV. Interdistsiplinaarsus ja *Centres of Exellence* on teadus– ja hariduspoliitika märksõnad, mille abil on võimalik leida täiendavaid vahendeid ülikooli arendamiseks. Selleks on vaja **tugevdada interdistsiplinaarseid üksusi ja projekte ning kavandada rahvusvaheliselt silmapaistvaid teaduskeskusi üleriigilises koostöös.**

V. Üliõpilased.

Ülikooli efektiivseks arendustegevuseks on vajalik ka tugev **üliõpilasomavalitsus**. Eeldused selleks on olemas, kuigi sellise omavalitsuse väljaarendamise prioriteedid pole alati olnud kõige õigemad. Rohkem tähelepanu on pööratud rahale kui sisule. Hea idee suudab tänapäeval raha leida, raha ei suuda aga mitte alati häid ideid leida. Koos ülikooliga on need prioriteedid võimalik üle vaadata, kui TÜ nõukogu hakkab arutama omavalitsuse põhimäärust.

Üliõpilasküla väljaarendamine. Ühiselamud on praegu kehvemas seisus kui õppehooned. Võib–olla on põhjuseks ülikoolipoolne minnalaskmine, võib–olla see, et liiga entusiastlikult anti varade käsutamine juhatusele. Miks peab täna ülikooli ühiselamu ruutmeeter maksma üliõpilasele ja ülikoolile rohkem kui korteri ruutmeeter. Vahe on ligi kahekordne. Praegusest 2000st kohast peaks lähiaastatel saama 4000 – 5000 kohta. Ülikool loodab omalt poolt kaasa aidata eluasemetoetuse laiendamisega.

VI. Suured arendusprojektid.

Heaks näiteks tõi prorektor **Maailmapanga Eesti tervishoiuprojekti ja Biomeedikumi** ning Balti mere maade ülikoolide nõukogu kävitatud ***Euroteaduskonda*, koostööd maakondadega.** Kavandatud on **Maaelu Arengu Instituudi arendamine koostöös Põllumajandusülikooliga.**

Ülikooli **rahvusvaheline koostöö** on olnud suhteliselt edukas, kuid samas ka ebaühtlane. Paljudes allüksustes pole jõutud kaugemale formaalsetest visiitidest. Tihendamist vajab koostöö **EU institutsioonide ja partnerülikoolidega.**

Küsimused, sõnavõtud

Prof. Lembit Allikmets päris ülikooli kokkuhoiupoliitika üle. Prorektor ütles oma vastuses, et üks võimalus on tsentraliseeritud hangete kaudu kokku hoida. Näiteks kantseleitarvete puhul on võimalik kokku hoida ligi 50%. Selleks on vaja aga kehtestada ka Tartu Ülikoolis samasugune kord nagu on maailma teistes ülikoolides, et teatud kaupu saab vaid ülikooli varustusest. Vähendamist vajavad ka sidekulud. Seoses iseseisva bilansiga asutuste tekkimisega on otsustatud sisse seada ülikooli sõltumatu revidendi ametikoht.

Rektor lisas omalt poolt, et ligi aasta on rakendatud rektoraadis põhimõtet, et me ei ole nii rikkad, et kõike odavalt teha. See tähendab ka näiteks peahoone fassaadi värvimist – ka värvialune pind tuleb korda teha. Kokku hoida tuleb, aga selle kõrval tuleb teha hästi ka siis, kui see on kallis.

Prof. Ülo Matjus pakkus humanitaarhoone täpsemaks nimetuseks **philosoficum**.

Ta esitas küsimuse ka Immanuel Kanti materjalide kohta, mis anti kunagi meie ülikoolist Saksamaal Kanti teoste väljaandmiseks kasutada. Rektor ütles, et ülikool tegeleb nii ida kui lääne pool asuvate varade tagasinõudmisega, sealhulgas nii Voroneži kui rektor Edgar Kanti ülikoolist kaasavõetud varade probleemiga.

TÜ NÕUKOGU KODUKORD

Pärast arutelu võttis nõukogu vastu oma kodukorra.

PEDAGOOGIKAKESKUS PEDAGOOGIKA OSAKONNAKS

Filosoofiateaduskonna dekaan ja nõukogu olid esitanud taotluse nimetada pedagoogikakeskus kasavtusteaduste osakonnaks. Pärast arutelu jäi hääletamisel peale pedagoogika osakonna nimetus.

Teadustööde konkurss seoses Wastse Testamendi ilmumise 310. aastapäevaga

Kambjamaal on toimunud rida sündmusi, millel on oluline tähendus ja väärtus meie maa ja rahva jaoks, nii tänase kui ka tulevase Eesti jaoks (esimene laulukoor, rahvakool...). Üheks selliseks sündmuseks oli 1686. aastal (lõuna-) eesti keeles Wastse Testamendi väljaandmine. Teadaolevalt tõlkis selle Kambja pastor Andreas Verginius (Virginius) koos teiste baltisaksa pastoritega. Teose toimetas ja andis trükki tema poeg Adrian Verginius (Virginius). Wastne Testament kujunes maarahva oluliseks lugemisvaraks ja maailmapildi kujundajaks.

Kahtlemata oli see oluline kultuuriline sündmus, millega avanes nagu suur aken muusse maailma ja mis oli heaks tõukeks eesti keele arengule. Kuid see oli ka eestlaste isiksust ja moraali kujundav sündmus.

Wastse Testamendi väljaandmise 310. aastapäeva väärikaks tähistamiseks kuulutab Kambja Vallavalitsuse, B. G. Forseliuse Seltsi ja Tartu Ülikooli usuteaduskonna algatusel moodustatud korraldustoimkond välja teadustööde konkursi.

Tingimused:

1. Konkurss toimub kahes grupis:

a. üliõpilased, magistrandid, doktorandid;

b. muud teadustöötajad, uurijad.

2. Uurimus peab lahti mõtestama Wastse Testamendi ainukordseks jäänud tõlke vabalt valitud aspekte, näiteks:

Wastse Testamendi baltisakslastest tõlkijad;

Wastse Testamendi tõlke alustekst(id) ja tõlketekst;

Wastse Testamendi tõlke mõju oma ajastule ja hiljem;

Wastse Testamendi osa rahvuse, kultuuri, keele, kirjakeele, rahvaluule, eesti tõlkekirjanduse, hariduse ja usu ajaloos;

analoogiad teiste rahvaste ajaloost piiblitekstide eri murretesse tõlkimisel ning tõlgete kasutuselt kadumised.

3. Uurimus tuleb esitada masinakirjas või arvutitrükis ning varustada märgusõnaga. Tööle tuleb lisada sama märgusõnaga kinnine ümbrik, milles on autoriandmed. Töö maht peab olema vähemalt 80 lehekülge, kirjutatud kahese reavahega.

4. Uurimus tuleb esitada **1. märtsiks 1996** aadressil:

Tartu Ülikooli usuteaduskond,
Ülikooli 18—308,
EE2400 Tartu.
Märksõna:
Wastne Testament — 310.

5. Uurimused vaatab läbi ja hindab juubeliürituste korraldustoimkonna poolt moodustatud žürii. (Koosseis avaldatakse ajakirjanduses.)

6. Kummaski grupis on ette nähtud kolm auhinda:

I — kuuajaline uurimisstipendium Saksamaa Liitvabariigis;

kuuajaline uurimisstipendium Rootsi Kuningriigis;

II — kuuajaline uurimisstipendium Läti Vabariigis;

III — rahaline auhind.

Kui nõutava tasemega töid pole laekunud, võib žürii mõne auhinna jätta välja andmata või määrata ergutusauhindu.

7. Tööd avaldatakse kogumikus *Wastne Testament 310.* Töid on soovitav esitada konverentsil, mis toimub 26.—27. aprillil Tartu Ülikoolis ja Kambjas.

8. Täiendavat informatsiooni saab korraldussekretärilt pr. Evi Laidolt aadressil:

B. G. Forseliuse Selts
Riia 37
tel./fax 27/420 277
tel. 27/420 498

ja dots. Peeter Roosimaalt usuteaduskonna Uue Testamendi teaduse õppetoolist Ülikooli 18—306, tel. 27/435 345.

Wastse Testamendi 310. aastapäeva ka juubeliürituste korraldustoimkond

Stipiuudised arstitudengitele

Rahaline kitsikus on tuttav tunne peaaegu igale tudengile. See nagu kuuluks paratamatu kõrvalnähtusena ülikooliromantikasse. Iga võimalus oma rahakoti sisu täiendada tekitab meeldivat elevust üliõpilasridades ja äratab lootusi paremale elule. Nüüd ongi paar stipiuudist arstiteaduskonna õppuritele.

Eelmise õppeaasta kevadsemestri edukalt «headele» ja «väga headele» lõpetanud üliõpilased hakkavad saama riiklikku stipendiumi 360 krooni kuus. Ent kuni 35 tudengil, kelle õppeedukus ei olnud nii hea, aga kes vaevlevad majanduslikes raskustes (eelkõige on silmas peetud lastega üliõpilasi), on võimalus vähemalt sügiskuudel rahamuret leevendada. Selleks tuleb **enne 30. septembrit** esitada avaldus stipendiumi taotlemiseks, kus põhjendatakse oma soovi. Avalduses tuleb ära märkida perekonnaseis, laste arv, õppeedukus (hinnete keskmine). Kui mõlemad abikaasad on tudengid, siis on vaja esitada sellekohane tõend.

Lääne–Virumaalt pärit IV kursuse tudeng võib taotleda Saksamaa Plöni maakonna poolt väljapandud stipendiumi. Selle suurus arvestatakse lähtuvalt elatusmiinimumist ja makstakse üliõpilasele õpingute nominaalaja lõpuni. Avalduses peaks kajastuma alaline elukoht, perekonnaseis, laste arv, III kursuse hinded + hinnete keskmine. Taotlus tuleb esitada dekanaati **hiljemalt 15. septembriks.**

Eelmise õppeaasta tulemuste alusel määrati **E. Püssi nimeline stipendium 1995/96. a. V kursuse üliõpilasele Aleksander Šamarinile.**

Annelii Nikitina

TEABETUNNIS 6. septembril

*** Õppeaasta esimeses teabetunnis andis rektor prof. Peeter Tulviste lühiülevaate eelmisel päeval toimunud ülikooli valitsuse istungist.**

Ülikooli **palgapoliitikast** kõneldes ütles rektor, et kui seni oli ülikool seotud riigieelarveliste asutuste palgakorralduse eeskirjadega, siis nüüd saab toetudes ülikooliseadusele ja TÜ seadusele kehtestada uue palgaskaala. Selles lähtutatakse küll praegusest riigieelarveliste asutuste palgaskaalast, kuid tuuakse sisse ka lisatasud kuni 100%ni. Üleminek toimub kahes etapis – 1. oktoobrist on võimalik maksta lisatasusid kõige rohkem kuni 50% ning 1. märtsist kuni 100%. Lisatasu määrates lähtutakse sellest, kui oluline on töötaja või tema töökoht ülikooli eesmärkide saavutamisel, kui tulemuslikult ta töötab, kui suurt palka makstakse sama kvalifikatsiooniga ametikohal väljaspool ülikooli töötajaile (praegu ei suuda ülikool veel sel viisil konkureerida). Arvestatakse ka seda, kui palju on töötaja osalenud täiendavate finantseerimisallikate leidmisel. Samuti makstakse lisatasu ainult siis, kui teise tööandja juures töötamise puhul on see ülikooliga kooskõlastatud. Õppejõu puhul tuleb lisatasu kõne alla ainult siis, kui on täidetud eelmise õppeaasta koormusnorm, teaduri puhul peab olemas olema vastavalt oma ametikohale ettenähtud teadusproduktsioon. Kui meie ülikooli õppejõud või teadur on valitud mõne Euroopa Ühenduse riigi ülikooli sama tasemega ametikohale kui meil, siis võib taotleda siin 30% lisatasu.

Korrastama asutakse ka osalise koormusega õppejõudude töötamist. Näiteks mujalt ülikoolis poole kohaga ametis olijale eelistatakse maksta poole koha tasu asemel tunnitasu.

Ülikooli palgareformi eesmärgiks on viia tuleva aasta 1. septembriks palgad 1,5 – 2 korda senisest suuremaks.

Lõpuks peatus rektor ka valitsuses kõne all olnud **õppetöö algusel.** Nimelt ei toimunud esimesel nädalal mitte igal pool õppetööd. Osalt oli halb töökorraldus, osalt aga ka mõne õppejõu puudumise tõttu, kes polnud lähetuses ega puhkusel, kuid jäi välja ilmumata. Tööseadusandlus lubab vallandada, kui ühel päeval on mõjuva põhjuseta puudutud. Dekaanidel tuleb esitada esimesel nädalal ärajäänud õppetöö kohta andmed.

***Personaliosakonna juhataja LEELO MURU** tutvustas skeemi abil **õppejõudude ja teadustöötajate töösuhete** korrastamist. Sellest õppeaastast hakatakse kinnitama õppejõudude koosseisulisi ametikohti. Koosseisulisi ametikohti finantseeritakse hariduse eelarvest või teadusfondi baasfinantseerimisest, koosseisuväliste õppejõudude ja teadurite palk tuleb grantidest, lepingutest jm. vahenditest. Koosseisulised kohad täidetakse konkursiga. Praegune valimisprotseduur pärineb 1992. aastast, sel sügisel reegleid täpsustatakse. Koosseisuvälistele kohtadele määratakse või nimetatakse. Muutunud on korralise ja erakorralise õppejõu staatus – erakorraline õppejõud võib tegelikult töötada ka koosseisulisel kohal, kui näiteks konkursi korras on jäänud koht täitmata. Vastavalt ülikooli põhikirjale täidab erakorraline õppejõud ülikoolis mõnda riiklikku programmi või muud tähtajalist ülesannet. Koosseisulisel kohal ei saa õppejõud ega teadur töötada, kui ta on üle 65 aasta vana (ülikooli põhikirja §123), küll on neil isikutel õigus töötada erakorraliste õppejõudude ja teadustöötajatena (s.o. koosseisulistel ametikohtadel).

Mõningaid muudatusi on tulemas töölepingute osas. 1. oktoobrist tahetakse ülikoolis kaotada töölepingute muutmine käskkirjade alusel. Töölepingut saab muuta töölepingu muudatusena, kus selleks annab ühelt poolt oma nõusoleku töötaja ja teiselt poolt tööandja. Enne muudatuste sisseviimist kõneldakse neist ka teabetunnis.

Leelo Muru peatus ka TÜ valitsuses vastuvõetud teiste tööandjate juures töötamise kooskõlastamise korral. Ülikooli töötaja on kohustatud teise tööandja juures töötamise puhul teatama sellest oma avalduses (loe lähemalt TÜ valitsuse ülevaateartiklist). Rektor lisas, et ülikool püüab lähema aasta jooksul jõuda selleni, et ükski ülikoolis kõrgharidusega töötav inimene ei saaks palka alla vabariigi keskmise.

***ÜLIÕPILASKÜLA uus direktor ANDRES KASK** tutvustas lühidalt ÜK seisu. On loodud ÜK uus struktuur, suures osas vahetunud kaader, muutunud majutussüsteem. Praeguse kohtade defitsiidi kohta lausus direktor, et see on osaliselt tekkinud seetõttu, et nüüd on üliõpilased nii magistrandid kui doktorandid ning neilgi on õigus ühiselamukohale.

ÜK majutab ka ülikooli külalisi. Sellekohane info on saadaval nii dekanaatides kui ÜKs (Pepleri 14), tel. **430 833.** Ühiselamuprobleemidest saab peagi lähemalt lugeda ka mõnest UT numbrist.

***«UUS TELEFONIKESKJAAM** jõudis ülikooli esmaspäeval,» ütles kommunikatsioonitehnika osakonna juhataja **OLAV KIIS.** Selle ülespanemiseks läheb kaks nädalat. 1. oktoobriks peaksid 435ga algavad numbrid asenduma uutega. Muudatustest antakse teada nii UTs kui arvutivõrgus.

***ENE NOBEL** teabetalitusest informeeris **esmaspäeval, 18. septembril toimuvast mälestuspäevast Raadil.** Möödunud aastal taastus akadeemilise pere lahkunud liikmete mälestamine Raadi kalmistul. Tänavu toimub see 18. septembril kell 17.30. Teaduskondadel tuleb leida inimene, kes koostab möödunud akadeemilisel aastal lahkunute nimekirja, mälestatavate nimekirja, korraldab haudade korrastamise jne. Samuti on teabetalitusse tel. **435 421** oodatud kõik head mõtted.

***ÜLIKOOLI UUTE KIRJABLANKIDE** kohta ütles **kantselei juhataja SIRJE MARK,** et need tulevad kasutusele septembrikuu jooksul, kui on selgunud uued telefoninumbrid. Ülikooli kirjablanki on õigus omada kõigil struktuuriüksustel, selleks tuleb pöörduda vormikohase avaldusega kantseleisse. Teavet saab kantseleist tel. **435 126.**

***KINNISVARADE OSAKONNA JUHATAJANA** on ametisse asunud **ERKI TAMM.** Kinnisvarade probleeme tutvustati ka eelmisel semestril TÜ nõukogus (vt. UT nr. 15). Osakond asub majandusmaja ruumis 312, tel. on **435 129.**

***ARVUTUSKESKUSE** poolt on allüksustesse saadetud informatsioon oktoobris tööd alustava Eesti Hariduse ja Teaduse Andmesidevõrgu «EENet» ühiselt sisustatud **10 SUN tööjaamaga arvutiklass.** See klass on nii ülikooli kui teiste haridus– ja teadusasutuste töötajate tarbeks. Allasutuste töötajail on võimalik täita küsimustik, kuidas ja mida õppida ja kasutada soovitakse.

*** Täienduskeskuse juhataja Mati Salundi** teatas, et oktoobri lõpus jätkub Tartus hariduskonverents. Sellega seoses toimub **26. oktoobril infopäev** ning ilmub **kogumik.** Kes mida kogumikus näha või avaldada soovib, võib pöörduda täienduskeskuse poole **Tähe 4 – 109 enne 26. septembrit.**

VARJE SOOTAK

Spordikeskus teatab

Universiaad Fukuokas

lõppes 3. septembril. Tartu ülikooli esindaja **Aleksander Tammert** võistles kettaheites ja oli tulemusega 58.14 kaheksas. Arstiteaduskonna üliõpilane **Edward Laane** tegi kaasa tenniseturniiril. Tallinna Pedagoogikaülikooli lõpetanu Merle Esken oli epees 17.–18. kohal.

1993. aasta Buffalo universiaadil saavutas Eesti Põllumajandusülikooli esindaja Indrek Kaseorg hõbemedali. Seekord oli ta esimese võistluspäeva järel 4062 punktiga viies. Teisel päeval ei suutnud Kaseorg rohkemat kui 5. kohta hoida. Punkte kogunes 7943.

Vabaaine kehakultuur

Vabaaine KEHAKULTUUR eest võib üliõpilane saada semestris **ühe ainepunkti (AP),** kui ta osaleb 40s harjutustunnis ja teeb ära suulise arvestuse.

Huvi suureneb

30. augustil oli Ujula tänava spordihoones pallimänge tutvustav õhtupoolik, kus soovijad said ka ise proovida. Kohale tuli paarsada asjahuvilist. Paarikümmne minutiga said täis tenniserühmad. Hulgaliselt registreerus üliõpilasi ka korvpalli–, võrkpalli– ja sulgpallirühmadesse.

Ujumishuvilised

Alates 11. septembrist saab spordikeskusest infot ujumistundide kohta. Registreerimisel võib valida päeva ja kellaaja, tasuda tuleb eelolev kuu maks, ujulapääsmel peab olema arsti luba.

Mullune õppeaasta arvudes

Eelmine õppeaasta näitas, et sügissemestril oli spordihuviliste arv suurem kui kevadel. Üliõpilasi oli spordi– ja harrastusrühmades sügisel 1401, kevadel 1254. Neile lisandusid internid, magistrandid ja doktorandid – sügisel 63, kevadel 64 ja ülikooli töötajad – sügisel 312, kevadel 204. Juurde tuleb arvata spordiklubi liikmed, vilistlased, teiste kõrgkoolide õppurid ja kooliõpilased – sügisel 216, kevadel 177. Seega kokku kasutas spordikeskuse teenuseid sügisel 1992, kevadel 1709 inimest.

Teaduskondade osa: arstit. 298, filosoofiat. 293, majandust. 198, matemaatikat. 133, kehakultuurit. 126, bioloogia–geograafiat. 116, õigust. 105, sotsiaalt. 65, usut. 7.

Kursuste kaupa: I 476, II 313, III 253, IV 215, V 91, VI 28.

Spordikeskusel uus juhataja

Alates 1. septembrist juhatab spordikeskust Harry Lemberg.

Eelteade esmakursuslastele

Juba kaks aastat on erinevate teaduskondade esmakursuslaste vahel jõudu proovitud **teatejooksus. Igal sügisel, SELLEL AASTAL kolmapäeval, 27. septembril kl. 16, antakse peahoone eest start «Rebastejooksule».**

Osa võtavad erinevate teaduskondade 5–liikmelised võistkonnad (vähemalt 2 neidu!), kes etappide kaupa läbivad 2 km ringi Toomemäel. Ühel etapil on jooksumaa pikkuseks umb. 400 m. Registreerida ja rajaskeemiga saab tutvuda spordikeskuses Jakobi 5 (112). Tavaliselt on starti tulnud 21 – 23 võistkonda, ärksamatel oma *team'i* kostüümid ja kaasaelajad kaasas. Auhinnad on traditsiooniliselt kaupluselt «Akord» ja «ProSport», õhtul temaatiline diskoõhtu!

INFO!

Saksa uuem dramaturgia

Hannoveri ülikooli õppejõud, Dr. phil. INGRID HENTSCHEL peab 11. – 12. septembrini kolm loengut saksa uusimast dramaturgiast.

E 11. 09 kl. 12 – 14 ph. 127 – Tänapäeva draama näitelavad: teater kui *theatron* Peter Handke, Heiner Mülleri ja Botho Straussi dramaturgias.

T 12. 09 kl. 10 – 12 ph. 102 – Vaataja ja näitleja: B. Straussi komöödia «Külastaja».

T 12. 09 kl. 14 – 16 ph. 102 – Peter Handke pealtvaataja esteetika: «Tund, mil me üksteisest midagi ei teadnud».

Loengud lülituvad **üldise teatriajaloo programmi** ning on mõeldud eeskätt teatriteaduse eriharu kõigi astmete üliõpilastele. Oodatud on ka teiste erialade üliõpilased. Loengud tõlgitakse eesti keelde!

Eesti kirjanduse õppetool

Orientalistikahuvilised!

Krishna Teadvuse Rahvusvaheline Ühing (ISKCON) korraldab GURUKULA haridussüsteemi raames 30. septembrist 1. maini kursused:

Klassikalise Vedaliku filosoofia põhialused.

Gaudija Vaishnava Sampradaya.

Õppetöö toimub kord nädalas laupäeviti Tallinna Reaalkooli ruumides. Semestri õppetasu: 150 krooni. Kursuse läbinud saavad lõputunnistuse.

Huvilistel registreerida end tel. 8 25 235137; 442 650 või fax 8 253 135137.

Kõrgem Põhjamaade Seminar

Oodatud on kõik, kel on huvi Põhjamaade keelte, kirjanduse, ajaloo, kultuuri ja ühiskonnaprobleemide vastu. Aeg–ajalt ootame lugema ka skandinavistika külalislektoreid. Koosolekud peetakse nagu eelmiselgi aastal taani, norra ja rootsi keeles.

Aeg: kolmapäev, 13. septembril kl. 16 – 18.

Koht: TÜ, Skandinavistika, Ülikooli 18 – 301.

Programm: (1) Programm algavaks õppeaastaks. (2) Signe Liiv ja Mari Aidla tutustavad oma tööd seoses eesti–rootsi leksikaalse andmebaasi moodustamisega.

Kirjastamisteenus!

AS Atlex kirjastab käsikirju kiiresti ja soodsaimate hindadega Tartus. Info tel. 473 642, 25/249 368.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 8190. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

A

Tartu Ülikooli Raamatukogu

Raamatukogu

NR. 31 (1806)
REEDE,
15. SEPTEMBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

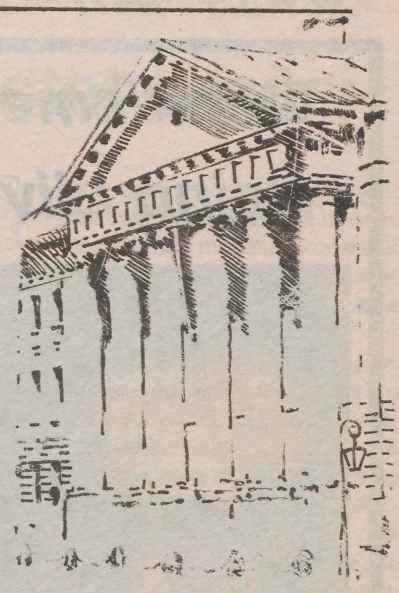

Ülikooli kalmistupäev Raadil

esmaspäeval, 18. septembril kl. 17. 30 Raadi kalmistu keskväljakul.

* Laulab meeskoor, kõneleb rektor.
* Teaduskonnad peatuvad lahkunud kolleegide ja üliõpilaste haudadel.

Kell 17 väljuvad bussid peahoone eest.

ÜLIKOOLI ESINDUS HIIUMAAL

14. – 15. septembrini külastab ülikooli esindus Hiiumaad. Visiit toimub sealse maavanema Tiit Laja kutsel.

Hiiumaale sõitsid rektor prof. Peeter Tulviste, õppe– ja üliõpilasosakonna juhataja Lea Michelson, täienduskeskuse juhataja Mati Salundi jt.

Kohtutakse Kärdla kooliõpilastega, külastatakse kohalikku täienduskoolituskeskust, arutatakse ülikooli ja Hiiu maakonna koostöövõimalusi. Maakonna raamatukogudele kingitakse kirjastuse Ilmamaa väljaantud Eesti mõtteloo sarja esikteos.

Raamatukogus uus füüsika-, elektroonika-, arvuti- ja inseneriteaduse andmebaas

Raamatukogusse saabus uus andmebaas CD–ROMil – *INSPEC*, mis hõlmab aastaid 1993, 1994, 1995 (jaanuar–märts). See uueneb edaspidi iga veerand aasta tagant.

INSPEC on füüsika– ja tehnikateaduste kirjanduse põhjalikumaid ingliskeelseid infoallikaid kogu maailmas.

Teaduspublikatsioonide kirjete kogumiseks skaneerib *INSPEC:*

* 4200 ajakirja,

* tuhandet konverentsikogumikku,

* raamatuid, aruandeid ja dissertatsioone.

Iga aastaga lisandub niiviisi 250 000 kirjet.

*INSPEC*i andmebaasi alustati 1969. aastal (meil on see kättesaadav *on–line*–otsinguga *Science and Technology Networki* kaudu), *INSPEC* ilmub CD–ROMil 1989. aastast.

INSPEC põhineb referatiivajakirjadel **Physics Abstracts, Electrical&Electronics Abstracts** ja **Computer&Control Abstracts.**

Toome siin mõningate *INSPEC*is esindatud distsipliinide loetelu (autentsuse huvides originaalkeeles).

Atomic and Molecular Physics
Nuclear Physics
Condensed Matter
Elementary Particles
Gases, Fluids and Plasmas
Instrumentation & Measurement
Optics & Lasers
Semiconductors
Thermodynamics
Astronomy & Astrophysics
Magnetism
Material Science
Biophysics & Bioengineering
Superconductivity
Circuits, Components & Devices
Computer Hardware
Telecommunications
Control, System & Theory
Superconductors
Artifical Intelligence
Electro–optics & Lasers
Software Engineering
Power Systems
Office Automation
Microelectronics
Robotics
Medical Electronics
Information Science

Seega on *INSPEC* parim allikas kirjandusviidete leidmiseks ning publikatsioonide lühikokkuvõtte saamiseks füüsika– ja tehnikateaduste paljudes valdkondades.

INSPEC–iga saab tutvuda ja teha otsinguid TÜ raamatukogu ruumis 320 (arvutiandmebaasid), tel. 435 417.

ALLA SAARI,
raamatukogu infoosakond

❒ **Mis siin- ja sealpool raamatukogu uusi uksi remondi ajal muutunud, saab lugeda 2. lk.**

ACTA DIURNA

***NÄITUSED RAAMATUKOGUS:** teaduskirjanduse lugemissaalide fuajees «Prof. Endel Varep 80», «Ernst Enno 120», «Hugo Treffner 150», kaktuste fuajees «Prof. Arno Rafael Cederberg 110», raamatumuuseumis «Ammendamatu Morgenstern» ja humanitaarraamatukogus «Mihhail Zoštšenko 100» ning Heli Šestakova loodusepildid.

* 11. – 15. septembrini toimus ajaloomuuseumis **rahvusvaheline seminar «How to Make Ethnologists? Current Research and Teaching Strategies»,** mille korraldasid etnoloogia õppetool ja Eesti Rahva Muuseum.

* 12. septembril toimus raamatukogu kohvikus **Arvo Pärdi juubelile pühendatud muusikalis–sõnaline õhtu «Arvo Pärt 60».**

* 12. septembril korraldas Akadeemiline Baltisaksa Kultuuriselts konverentsi **«Vabahärra Balthasar von Campenhausen – minevik ja tänapäev».**

* 12. septembril esines TÜMRIs külalisprofessor **Ulf Landegren** Uppsala Ülikoolist loenguga «Mutatsiooni detekteerimine».

* 15. septembril **95 aastat tagasi sündis ALMA TOMINGAS** (esimene naisprofessor ja –akadeemik, TÜ farmakognoosia õppejõud aastail 1928 – 1940, professor 1940 – 1963. Surn. 1963.

* 15. septembril kell 13.15 toimub TÜ nõukogu saalis **õiguskirjanduse õppekirjanduse esitlus.**

* 14. – 15. septembrini külastab **ülikooli esindus Hiiumaad.**

* 14. – 15. septembrini toimub raamatukogus seminar teadusraamatukogude juhtimisest.

* 18. septembril toimub **Raadil ülikooli kalmistupäev.**

* 19. septembril kaitseb **Lea Tuvikene magistriväitekirja hüdrobioloogia erialal («Kalorsuse andmete kasutamine hüdrobiontide autökoloogia ja järvede aineringe uurimisel».**

* 20. septembril kell 18.15 toimub peahoone aud. 140 **semiootikaseminar, ettekanne Peet Lepikult «Kultuuri universiaalid».**

ACTA DIURNA

Õnnitleme! Heino Liiv 65

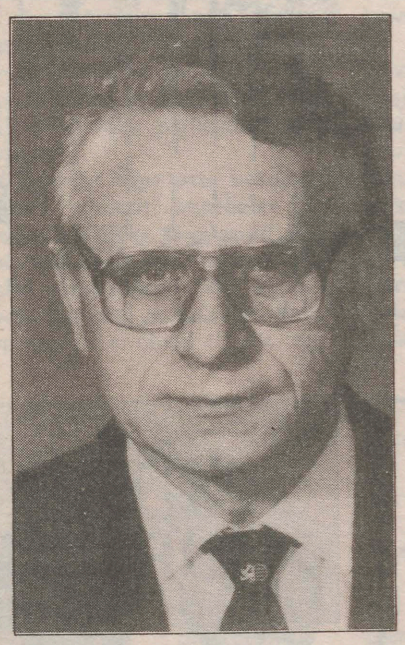

7. septembril sai 65–aastaseks kauaaegne inglise filoloogia kateedri juhataja ning filoloogiateaduskonna prodekaan dots. Heino Liiv. Töötanud ülikoolis 1960–st aastast on Heino Liiv tänaseks õpetanud mitut põlvkonda inglise filolooge, kes on temalt saanud teadmised inglise keele teoreetilisest grammatikast, tekstilingvistikast jt. valdkondadest.

Kandidaadikraadi inglise keele õpetamise metoodika ja lingvistika piirimailt kaitses Heino Liiv 1975. aastal Leningradi Ülikooli juures. Hiljem on ta ennast täiendanud Londoni, Oxfordi, Tübingeni, Brambergi ülikoolide juures, kus on ka ise külalisprofessorina loenguid lugenud, samuti korduvalt Jyväskylä Ülikooli lingvistika suvekoolides. Heino Liivi tegevus nii teadlasena kui õppejõuna on olnud väga tulemusrikas. Tema koostatud inglise keele õpikud nii kesk– kui kõrgkoolidele («Advanced English for the Estonian Learner» I ja II, «An English Grammar», «English Grammar for Secondary Schools», «Practical English Grammar») on praegugi laialdaselt tarvitusel. Teaduslikke publikatsioone, sealhulgas välisajakirjades, on H. Liivil ligi sada, peamiselt teoreetilise, kvantitatiiv– ja rakenduslingvistika alalt, samuti on ta esinenud enam kui kümnel kaalukal rahvusvahelisel konverentsil. Oma laialdasi kogemusi teadustöös on ta jaganud arvukate diplomitööde ning nüüd ka magistritööde juhendamisel. Kateedrijuhatajana pani Heino Liiv aluse õppekavade uuendamisele ning kateedri välissuhete arenemisele.

Õnne ja jõudu soovivad kolleegid ja õpilased!

Mitte tuult, vaid maad tallates

Avasõnad näitusele professor Endel Varepi 80. sünniaastapäevaks

Enamikul meist seisab Eesti avastamine alles ees. Minul kui mandriinimesel oli väga kummastav jutustada mitmenda põlve saarlasele, kuidas näeb välja Harilaid tema maa loodetipus ja kui ülev on Undva nina vastu tormist Läänemerd. Tema pole saanud seal käia, sest see oli Nõukogude piiritsoon.

Seda enam imetled neid, kes tõesti tundsid seda maad. Need sugupõlved, kust pärinesid professor **Endel Varepi** õpetajad, olid Eesti läbi rännanud. Nende hulka kuulusid näiteks professorid Juhan Aul, Julius Mägiste, Johannes Piiper, Aleksander Rammul, Andrus Saareste. Nemad teadsid, kes siin elavad, kuidas näeb välja nende olu, kust nad pärit on, missugust keelt nad kõnelevad, mis siin kasvab, kes keda ja kes mida sööb. Selle töö tulemusena ilmus pikk rida tänaseni otsitud uurimusi.

Läbimõeldud ekspeditsioone eestlaste asualal selle uurimiseks korraldati veel ka Teise maailmasõja ajal, kuid süstemaatilise, mis aga peaasi, ausa kodumaatundmise lõikas läbi juba esimene nõukogude okupatsioon 1940. Täpsed kaardid välistati rohkem kui pooleks sajandiks ning seda kahju tuleb kannatada veel järgmiselgi aastatuhandel. Nõuab palju aega ja raha, enne kui Eesti pered ja koolid on varustatud oma riigi ning maakonna kaartidega. Ja miks üksnes kaardid? Üle kolmekümne aasta tagasi esitas akadeemik Paul Ariste idee eesti ajaloolisest topograafilisest atlasest, *incl.* eestlaste asuala Narva–Peipsi joonest idas. Mõistes küll, mida see võib maksma minna, ei lepi ma selle loidusega, mis sisendab, et käib meile alast kontrolljoonelt lääne poole küll ja seda saab näha nõukogude atlaseltki.

Oleks kõigiti professor Endel Varepi kui teeneka kartograafi elutöö vääriline hoida sellist atlast käes. Arvestades, et Eesti praeguses poliitgeograafias on kolonisatsiooniuuringud küllalt juhtivad, ei tohiks see ülesanne meile lootusetult üle jõu käia – ja me ei peaks ka kartma, et võimuvahetused on suuri kartograafiaprojekte alati katkestanud.

Tuleb kummardada professor Endel Varepi trotsi ees uurida kaarditegemise ajalugu ning kirjeldada maastikku aastakümneil, mil usaldusväärne kaart oli salajane dokument. Sellest, mida okupatsiooniaastail kirjutati sotsiaalgeograafia alalt, jääb järele väga vähe. Mis jääb, on looduskaitse ja maateadusliku andmestiku süstemaatika nendes ülevaateteostes, millest mahukaim oli kindlasti esimene ENE. Seda kõike tuleb jätkata energiliselt, sest niihästi maastik ise kui ka teda kujundav asustus muutuvad väga kiiresti ja see loob ajalooga uue suhte. Kui te sõidate Tartust Tallinna, pöörake tähelepanu tõsiasjale, et maantee ääres on tähistatud kõigest ühe valla – Rae – piirid. Samasugune pilt avaneb üle Eesti. Uusi asustusüksusi tuleb juurde juba Tiksoja tagant, ent nende märkimine ja piiristamine käib aeglasemalt kui hiilides. Ei ole seega liiast hoiatada ohu eest, mis võib juhtuda, kui kolonistid ja turistid teavad meie maast rohkem kui meie ise.

Tehkem niiisiis oma maa endile selgeks meie enda huvides! See on geograafide kohus ka väljaspool geograafiat.

PEETER OLESK

TEADUSRAAMATUKOGUDE JUHTIMISE SEMINAR

14. – 15. septembrini on raamatukogus seminar teadusraamatukogude juhtimisest. Seminar toimub Inglismaa Raamatukoguhoidjate Ühingu ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu koostööprojekti raames.

14. septembril oli peateemaks lugejateenindus ja selle praegused suunad. 15. septembri aruteludes pööratakse tähelepanu teadusraamatukogude juhtimise erinevatele võimalustele. Seminari korraldamist toetab Briti Nõukogu.

ÕIGUSALASE ÕPPEKIRJANDUSE ESITLUS

Täna kell 13.15 toimub nõukogu saalis Avatud Eesti Fondi toetusel 1995. aastal ilmunud juuraõpikute ja õppevahendite esitlus.

Esitlemisele tulevad:

K.H. Schwab, H. Prütting – Asjaõigus, tõlk. V. Tamm;

R. Narits – Õiguse entsüklopeedia;

I.–M. Orgo, H. Siigur – Tööõigus;

K. Merusk, I. Koolmeister – Haldusõigus;

K. Merusk – Kehtiv õigus ja õigusakti teooria põhiküsimusi;

J. Sootak – Kuriteod elu ja tervise vastu.

Õpikute sarja kujundasid Merike ja Tiit Kaunissaare, enamik esitlemisele tulevatest õpikutest on kirjastanud Õigusteabe AS Juura ja trükkinud Tallinnna Raamatutrükikoda.

EHITUS-

VEERUD

RAAMATUKOGU REMONT JÄTKUB

Juba mitmendat nädalat siseneme raamatukokku peauksest. Mis on raamatukogus remondi aegu juhtunud? Selle hoone ajalugu pole ju kuigi pikk. Ehitama hakati 1975. aastal, ehitajalt võeti vastu 1980. aastal ja lugejaile avati maja 1982. aasta veebruaris. Projekteerija oli Eesti Tööstusprojekt.

Raamatukogu avariiolukord kuulutati välja eelmise aasta oktoobri lõpus. 19. septembril kirjutati alla ehituskonstruktsioonide ekspertiisi lepingule. Uurimisgrupis olid Tartu Projekti direktor, tehnikateaduste kandidaat Ülo Takker, Tartu Projekti projektijuht Arvo Kuura ja TTÜ prof., tehnikateaduste doktor Karl Õiger.

31. oktoobriks olid ekspertiisi tulemused teada. Tuvastati, et fuajee ja konverentsisaali monoliitsest raudbetoonist peatalas on ohtliku piirini arenenud kaldpraod, et talade tugevduste juures on vertikaalsed praod jne. Konverentsisaali külgseintes ja treppidepoolses otsaseinas olid samuti praod. Konstruktsioonide avamisel selgus, et vuugi paksus polnud nõuetekohane ning et gaaskukeroonist väikeplokkidest sein oli ajapikku vajuma hakanud ning nii tekkisidki praod. Ka kartoteegisaali ripplae kandetalas leiti vertikaalsed praod, mis küll veel avariiolukorda ei tekitanud. Kogu ohtlikkus seisnes selles, et fuajee laepealne konstruktsioon poleks suutnud vastu pidada ja lagi oleks võinud kokku variseda.

Avati ka raamatuhoidla seinakonstruktsioon. Soojustuseks kasutatav mineraalvatt oli läbimärg ja niiskus levis hoidlasse. Komisjoni arvates tekitasid märgumise vertikaalplaneerimise valed kalded. Ehitusuuringute instituut tegi hoone ümber kontrollmõõdistuse, mille tulemusena selgus, et ühes kohas on maapind hoone seina ääres 96 cm madalam. Seinaäärsed betoonist valguskaevud on enamasti vajunud ning sadeveed valguvad kaevust seina. Vee ärajuhtimiseks ettenähtud torud on ummistunud, enamasti puudub ka traditsiooniline niiskuskaitseriba ning välisseinte dolomiitvooderdis ulatub pinnasesse. Sellepärast on ka dolomiitvooderdis umbes poole meetri kõrguselt niiskunud.

Kontrolliti ka katust. Sealtki leiti mitmeid puudusi, kuigi katust on kohati parandatud.

Nii suletigi oktoobri lõpus raamatukogu peasissekäik, ka fuajee ja konverentsisaal ning kuulutati välja projekteerimis– ning remonditööde konkursid.

PEASISSEKÄIK AVATI 1. SEPTEMBRIL

Ülikooli ehitus– ja remondiosakonna juhataja AHTO PÕLDESEGA vaatasime need paigad üle.

Enne kui majja sisse astuda, märkab igapäevane raamatukogus käija arvatavasti kahte uut posti. Need toestavad peasissekäigu peal asuva konverentsisaali väljaulatuvat osa. Töö kujunes esialgu ettenähtust ligi 18 000 krooni kallimaks, sest Tartu Projektil tuli teha täiendav projekt, kuna postide lisamise aegu hakkas varisema peatrepi vundament.

Uued uksed peaksid muidugi kohe meeldivalt silma torkama. Kaasaegsed klaasuksed ja –seinad on firmalt Kanoka. Peasissekäigu maksumuseks kujunes 519 061 krooni.

Fuajee on veel lage, vähemalt tol päeval puudusid tuntud massiivsed lauad, ning vist seetõttu paistis eriti silma ka vasakul pool enne riidehoidu tehtud toestus. Fuajee peatala toetava nelja kuuemeetrise sammuga posti vahele pandi kolm lisaposti. Olemasolnud postidele pandi kahele poole karprauad ja tõmmati klambritega ümbert kinni. Ka ülespoole on tehtud tala tugevdus. Alt on samuti lahti võetud. Nüüd on postide allosas reeperid, millega saab jälgida konstruktsioonide vastupidavust.

Fuajee vajab küll värviga värskendamist, kuid esialgu oli kõige tähtsamaks toestamine. Fuajee tugevdamine läks maksma 168 117 krooni.

Uue põranda sai kataloogisaal. Varasema puitparketi asemel on Forbo (sure–step) kattematerjal. Rostikliimiga liimiti 1139 ruutmeetrit uut heledavärvilist katet. Pärast parketi äravõtmist tuli parandada ka pudedaks muutunud aluspinda.

Konverentsisaalis valitses peaaegu niisamagune ehitussegadus nagu kunagi maja ehitamise aegu. Seintes on uued tugevduspostid ja –talad, metallkonstruktsioonist sõrestik. Konverentsisaali tugevdustöödeks kulus 323 399 krooni.

Omaette probleem on valgustusega. Kui saalis on toolid, ei saa kuidagi pirne vahetada.

Administratsioonipoolses koridoris hakkavad klaasvaheuksed eraldama direktori sekretäri ruumi.

Seni on raamatukogu suuremad tööd teinud ehitusfirma Rand ja Tuulberg. Ahto Põldes ütles, et Rand ja Tuulberg on eelistatum firma juba seepärast, et ta on töötingimustega tuttav, tunneb hästi maja ja selle probleeme. Hinnad ei ole teistest firmadest sugugi tunduvalt kõrgemad olnud. Siiani on ka lepinguliste tööde tähtaegadest üldiselt kinni peetud.

Kõige hädapärasemad tööd on lõpukorral, kuid paljud ruumid vajavad veel korralikku siseviimistlust, korralikust mööblist, vaipadest jm. rääkimata. Järgmiste töödena on vaja korrastada vertikaalplaneerimine ning ehitada raamatuhoidla niiskuse vältimiseks uued valguskaevud, kaaluda niiskuskaitseriba rajamist, ehitada uus ventilatsioonikorsten jm.

Tuleva nädala EHITUSVEERGUDES uudistame Lossi tänava maja.

VARJE SOOTAK

Peahoones lõppes remont, ainult et 60 aastat tagasi

1935. aasta septembriks jõuti ülikooli peahoones ühele poole suurema remondiga. Värviti üle katus ja taheti põhjalikult ümber kujundada *alma mater'i* esine. Tehti ettepanek lammutada hoonet tänavast eraldav madal müür. Siis oleks Ülikooli tänavalt viinud peaukse juurde lai 14–15 astmeline kivitrepp, millest kahele poole jäänuks kogu fassaadi ulatuses muru. Raha jagava riigivõimu poolt ei leidnud see kava aga heakskiitu – nii muutuvat liiga palju fassaadi ajalooline ilme.

Ajakirjandus märkis, see ilme on niigi muutunud. Krause aegu müüristikku ei olnud ja peahoone kolmnurkset frontooni sammaste kohal ehtis riigivõimu sümbol – tsaarikull koos kaunistustega. Rahvusülikooli alguses võeti need kaunistused maha, mistõttu viil jäi harjumatult lagedaks. Mitmel korral olla kaalutletud viilu kaunistamist Eesti Vabariigile omase ornamentikaga, ometi rahuldavat lahendust leidmata. Vabariigi vappi peeti nii laia frontooni tarvis liiga kitsaks. Plaanis oli välja kuulutada avalik võistlus peahoone viilu ehistamiseks.

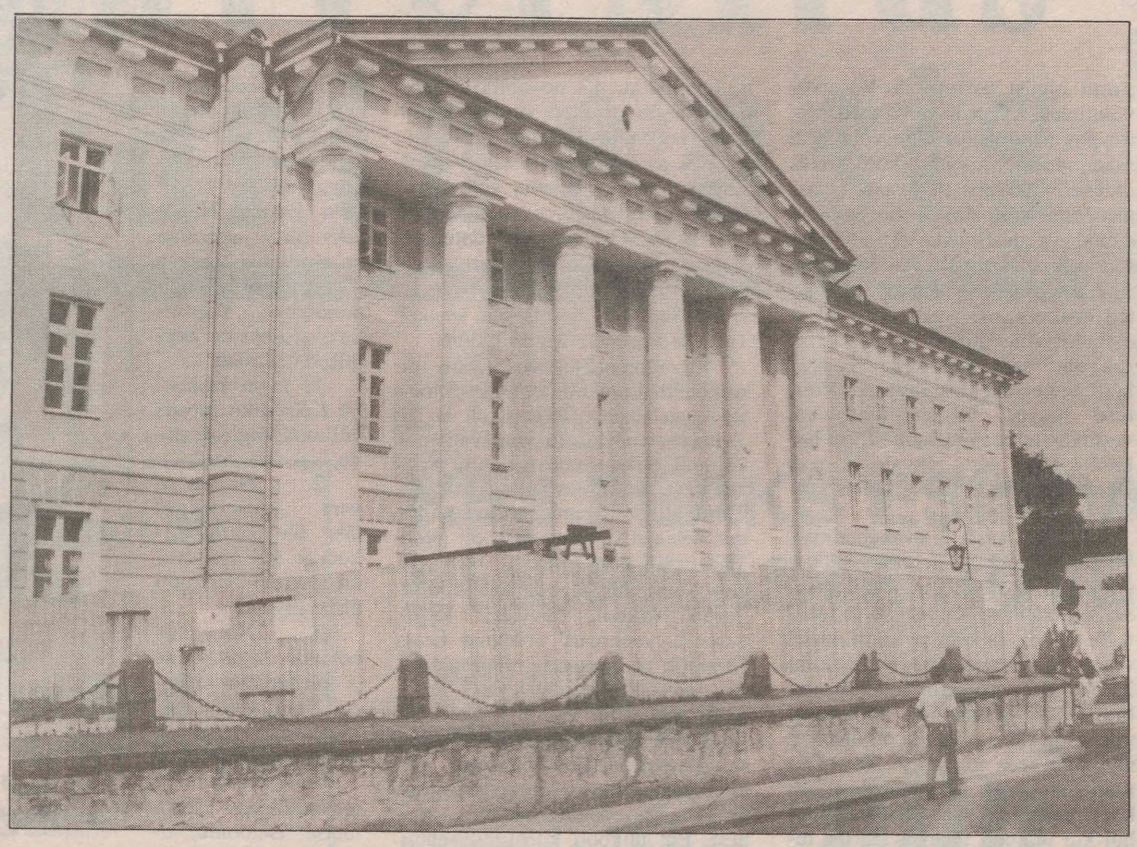

❐ **Imelik, kui seda peahooneesist müüri ei oleks, aga 1935. aastal just niisugune ettepanek tehti.**

Ulatuslikud ümberehitused toimusid remondi ajal **vestibüülis ja koridorides**. Ruumidele püüti tagasi anda arhitekt J. W. Krause kavandatud esialgne kuju, mis hilisemate ümberehituste ajal oli kaotsi läinud. Nii oli fuajee madalate sammaste vahe olnud pikka aega kinni müüritud ja nii saadud seinapinda kasutatud vitriinide paigutamiseks. 1935. aasta suvel lõhuti vaheseinad maha ja vitriinid üliõpilastele vajaliku informatsiooniga paigutati sammaste vahele aula trepi kõrvale. Tänu sellele muutus tudengite traditsiooniline kogunemiskoht, nn. börsipealne hoopis avaramaks.

Aula põrand oli ebakindel, nii et suuremate rahvakogunemiste korral ähvardas aulat varisemisoht. Selle vältimiseks paigutati 1. ja 2. auditooriumi aula sammaste alla tugevad toed, mis aga rikkusid auditooriumide väljanägemist. Nüüd tõsteti aula põrand tungraudadega üles ja alla pandi Rootsist toodud 9,2 m pikkused raudtalad – Eestist ei olnud kusagilt nii pikki saada. Fuajee suure koormusega põrand kaeti Saksamaal toodetud metlahhplaatidega, mis olid tükk maad odavamad ja vastupidavamad kui Eesti paekivist lihvitud plaadid.

Kuni 1935. aasta remondini oli peahoones osalt gaasi–, osalt elektrivalgustus. Nüüd kõrvaldati gaasitorustik ja kogu majas mindi üle elektrile. Tänu sellele muutusid ruumid hoopis valguseküllasemateks. Fuajees olnud plekist joogiveenõu selle külge aheldatud kruusiga asendati hoopis nägusama ja hügieensema joogifontaaniga. Auditooriumides seati üles elektrikellad (ajanäitaja mõttes), emakell asus portjee toas. Kuuldesaalide põrandad õlitati üle, et vältida tolmu. Palju ruumi võtvad õppejõudude vanad kateedrid lubati vahetada jõudumööda uute ja otstarbekamate vastu. (Õnneks ei jõutud seda täies ulatuses teha, nii et ka pärast viimast suurt sõda võisime näha, mismoodi üks korralik «õppetool» välja näeb).

Lektooriumi ehitati eesruum, kuhu õppejõud võisid nüüdsest jätta oma üliriided, lektoorium ise muutus väiksemaks, see–eest aga mugavamaks. Portjee sai väikese ametiruumi, kus võttis vastu jutulesoovijaid. Sanitaarremont viidi läbi hoone III korrusel asunud filosoofiateaduskonna seminari raamatukogus ja lugemistoas.

Ajakirjanikud olid välja selgitanud ka põhjuse, miks peahoone alumise korruse koridorid olid (ja on praeguseni) nii kitsad ja pimedad. Asi oli selles, et algne ruumide jaotus nägi ette alumisele korrusele vaid füüsika- ja keemiakabineti, mis mõlemad koosnesid kolmest läbikäidavast ruumist. Koridorist neisse õpperuumidesse pääsu ei olnud. Kabinettide vastas, akendega hoovi poole, oli kaks kahetoalist pedelli korterit ja praeguse arstiteaduskonna dekanaadi kohal kahe kalfaktori ehk ahjukütja korterit. Sinna viivatesse koridoridesse ei olnud professoritel ega üliõpilastel asja, mistõttu need tehti hästi kitsad. Koridoride otsas asusid korterite juurde kuuluvad köögid, kust ei olnud läbipääsu välistreppide juurde – pidagem silmas, et peahoone mõlemas otsas olid veel välisuksed. Need avanesid väikesesse trepikotta, kust pääses II ja III korrusele. Peahoone raekojapoolses otsas on need vanad trepid veel alles.

Nii et 60 aastat tagasi peahoonesse tulnud õppejõududel ja üliõpilastel oli, mida uudistada. Peamine uudis oli aga see, et 27 aastat ustavalt oma ametipostil seisnud ülikooli esinduslik portjee (ma ei taha midagi öelda sellega meie noorte ja viisakate turvameeste kohta, aga korpulentsuselt jätavad nad vana Siimoniga võrreldes küll palju soovida) saadeti lõpuks pensionile – 70. eluaasta piir oli juba käega katsuda. See teade olevat levinud akadeemilises seltskonnas kulutulena. Paljud vanemad olijad kurtsid:«Mis sellest ülikoolist siis veel järele jääb, kui vana Siimon ära saadetakse? Börsipealne ilma Siimoni ja suure kellata – seda ei suuda keegi ette kujutada...»

Egas midagi – jääb vaid lisada: *sic transit gloria mundi*. Mida märgati juba 60 aastat tagasi.

Hillar Palamets

Tartu ja Voroneži Ülikool taastavad koostöösidemeid

❐ **Tundmatu kunstnik, XVI saj. Holland. Donaatorid ja pühakud.**

❐ **Tundmatu kunstnik, XVI saj. Holland. Püha Barbara ja Püha Augustinus.**

Mõlemad meie ülikoolile kuuluvad teosed asuvad praegu Voronežis.

Selle aasta veebruaris tegi rektor professor P. Tulviste Voroneži ülikooli rektorile prof. V. Gussevile ettepaneku taastada koostöö kahe ülikooli vahel, värskendada ajaloolisi sidemeid ja minna edasi, sõlmides ka vastava lepingu. Märtsis tuli Voronežist vastus, mis väljendas valmisolekut lepingulisteks suheteks teaduse, õppetöö ja kultuuri vallas. Koostööst tõuseks tulu mõlemale ülikoolile, sest eks see ole üks väike lüli, mis aitab arendada ja kinnitada häid suhteid Eesti ja Venemaa vahel. Lepingu projekt on ette valmistatud mõlemapoolse koostööga. Selle sõlmimist on oodata oktoobri alguses, mil Tartusse saabub Voroneži ülikooli delegatsioon.

Tartu – Voronež, pilk minevikku

Tartu Ülikooli ja Voroneži Ülikooli vahel sõlmitav koostööleping paneb mõtlema, mis on olnud nende kahe ülikooli vahel, et neid veel tänagi seostada saab. Lugu on selles, et Voroneži Ülikooli võib vaadelda kui Tartu tütarülikooli, nii nagu me ise loeme ennast Uppsala Ülikoolist võrsunuks.

Vene linna Voroneži nimetamine toob mälus esile kõigepealt **Tartu Ülikooli kunstikogu**, mis on viimastel aastatel ajakirjanduses tihti kõneks olnud. Et vastne tudeng ei pruugi kõike teada, tuleb teha tagasivaade Esimese maailmasõja aega. 1915. aastal rinde lähenedes Baltimaadele tegi Venemaa valitsus Peterburist Tartu Ülikoolile korralduse valmistuda võimalikuks evakueerumiseks Sise–Venemaale. Peterburist saadeti arvukalt eeskirju kõige väärtuslikuma vara sõjavarju viimiseks. Samas tõsteti vene ringkondades üles küsimus ülikooli likvideerimisest Tartus ja selle avamisest kusagil Venemaal. 1915. aasta juuli algul palus ülikooli rektor vara majutusvõimalust Moskva Ülikoolilt ja Moskva Tehnikakoolilt. Moskva Ülikool oli valmis hoiule võtma vaid osa vara, tehnikakool ütles aga abist ära. Augustis pöördus rektor telegrammi teel Nižni Novgorodi, Jekaterinburgi, Jaroslavli ja Doni–äärse Rostovi linnapeade poole, et välja selgitada nende linnade võimalused ülikooli vara hoiustamiseks, kuni olukord lubab tagasi Tartusse pöörduda. Nižni Novgorod teatas üsna pea, et leiab ruumid ülikooli vara paigutamiseks ning ka võimaluse loenguid läbi viia. 14. augustil otsustasidki ülikooli valitsus ja nõukogu, et ülikooli vara viiakse Nižni Novgorodi kuni sõjaohu möödumiseni. Hiljem tuli abipakkumisi veel Jekaterinburgist, Jaroslavlist ja Novotšerkasskist, kuid valik oli tehtud ja selle juurde ka jäädi. 22. augustil moodustati evakueerimiskomisjon. Ülikooli juhatus tegi ülikooli kõikidele asutustele korralduse koostada evakueerimisele kuuluva vara nimekirjad. Esimeses järjekorras kuulus evakueerimisele kõige hinnalisem, mille puudumine Tartus õppetöö jätkamist otseselt ei takistanud (raamatukogu, kunstimuuseumi originaalid, kallihinnaline laboratooriumide sisseseade). Ülikooli evakueerimine tekitas vastuväiteid ajakirjanduses, seda ei peetud vajalikuks. Mitmetes mälestustes on mainitud, et evakueerimine olenes ülikooli asutuste juhatajate vaadetest, nende Venemaa–orientatsioonist.

Järg 4. lk.

Tartu ja Voroneži ülikool taastavad...

Algus 3. lk.

Evakueerimine toimus põhiliselt kolmes jaos:

1. 22. septembril 1915. aastal läks teele rong 13 vaguniga, kus oli 756 kasti (raamatukogu käsikirjad, esmatrükised, gravüürid, maalid, 2 Puškini surimaski, arhiivid, kaunite kunstide muuseumi originaalid – mündid, marmor– ja pronksskulptuurid, antiikkeraamika, maalid ja joonistused, egiptuse muistised, raamatud; kliinikute väärtuslikum sisseseade; observatooriumi uusimad instrumendid; geoloogiakabineti süstemaatilised kollektsioonid; botaanikaaia herbaariumid jm.). Nižni Novgorodis paigutati kastid laoruumidesse.

2. 10. veebruaril ja 30. märtsil 1916. aastal läks teele veel kaks rongi 2851 kasti ülikooli varaga, sihtpunktiks Perm (raamatukogu; polikliiniku raamatukogu, arhiiv, laboratooriumi seadmed; zooloogiamuuseumi topised ja skeletid, mitmed kollektsioonid; observatooriumi aparatuur, arheoloogiamuuseumi kogud). 1916. aastal lõppes ülikooli osaline evakueerimine. Juba samal aastal hakati mitmest ülikooli asutusest evakueeritud vara tagasisaatmist nõudma, sest seda vajati nii õppe– kui teadustööks, ka kardeti vara riknemist kastides. Sel eesmärgil pidas ülikool ja Riia õpperingkonna kuraator kirjavahetust Põhjarinde ülemjuhatajaga, kes 28. veebruaril 1917. aastal andiski loa reevakueerimiseks. Ent Venemaal toimunud Veebruarirevolutsioon lükkas ülikooli vara Tartusse tagasitoomise edasi. 1917. aasta kevadel arutati ülikooli nõukogus seoses läheneva sõjategevusega ülikooli evakueerimist Venemaale ja pöörduti sellise palvega Jaroslavli poole. Jaroslavlis ei olnud ruumi ja seejärel paluti ajutist varjupaika Voroneži võimudelt, kes seda ka lubasid. Voronežis nähti selles ühte võimalust saada endale kõrgem kool, mida oldi soovitud juba 1916. aastast alates. Mitte kõik siin Tartus ei pooldanud evakueerimist. Eesti üliõpilased ja haritlased vaidlesid evakueerimise vastu. Üliõpilaskonnas arutleti evakueerimise üle, peeti koosolekuid. Vene üliõpilaste vastasrinnas olid eestlased, keda toetasid kõik Vene vähemusrahvused. Võitluse lõpetas üliõpilaskoosolekul vastuvõetud resolutsioon: Tartu ülikool kuulub eesti rahvale ja peab jääma Eestisse. Ülikool töötas edasi.

3. 1918. aasta ja evakueerimise viimane etapp. 24. veebruaril jõudsid saksa okupatsiooniväed Tartusse. Vene ülikooli õppetegevus lubati lõpule viia ja kehtiva korra alusel võimaldati eksamite tegemine kuni 31. maini. Evakueerimise probleem tõusis jälle päevakorda. Juba enne saksa sõjaväe saabumist oli ülikooli nõukogu seda küsimust 20. veebruaril arutanud ja pooldanud ülikooli uue asukohana Voroneži, juhul kui ülikooli tegevus Tartus tuleb lõpetada. 18. mail otsustasid Vene NFSV Hariduse Rahvakomissariaat ja 11. juunil Rahvakomissaride Nõukogu asutada Voronežis ülikool ja anda sellele üle kõik Venemaale evakueeritud Jurjevi ülikooli varandused. Jurjevi ülikool ei jätkanud oma tegevust Venemaal.

Uue ülikooli asutamiseks moodustati komitee, kuhu kuulus Jurjevi ülikooli professoreid ja esindajaid kohapealseist Voroneži organisatsioonidest. Viimased rongid väljusid 17. juulil ja 31. augustil, kaasas Jurjevi ülikooli personalist 39 professorit, 45 muud õppejõudu ja 43 ametnikku. 12. novembril 1918. aastal algas õppetöö Voroneži ülikooli neljas teaduskonnas. Rektoriks oli määratud professor Vassili Regel, Jurjevi ülikoolis ajalooprofessor alates 1913. aastast. Voroneži olid selleks ajaks koondatud ka Venemaale evakueeritud Tartu (Jurjevi) ülikooli varad.

Niisugused on otsesed seosed Tartu ja Voroneži ülikooli vahel.

Kas ülikooli tegevus Tartus oli katkenud? Ei, ei olnud. Ülikool töötas kogu sõjaaja, ülikool oli ja jäi Tartusse, vaheldusid vaid valitsusvõimud. Saksa okupatsioonile järgnes Eesti iseseisvus ja vana auväärt Tartu ülikooli vene perioodile pärast lühiajalist saksa ülikooli Eesti Vabariigi Tartu Ülikool.

Mis sai aga Venemaale viidud Tartu Ülikooli varadest? 1920. aasta 2. veebruaril sõlmisid Eesti Vabariik ja Venemaa rahulepingu, mis sätestas sõja vältel Eesti territooriumilt välja viidud varade tagastamise ning Eestisse toimetamise. Reevakueerimiskomisjoni töö tulemusel toodi 1922. aastaks Eestisse tagasi enamik ülikooli varadest. Ent ülikooli kunstimuuseumi originaalkogude osas jäi Tartu rahulepingu 12. artikli 4. punkt täitmata ja on täitmata tänase päevani. Kunstikogu valdajaks on 1933. aastast Voroneži Oblasti Kujutava Kunsti Muuseum, mille kogude hulgas on 228 eset antiikkeraamikat, 23 antiikskulptuuri, 126 egiptuse muistist, ca 6000 münti, 128 maali, 51 joonistust ning gravüüre Tartu Ülikooli kunstimuuseumist. See võõrsil olev kogu kujunes välja eelmise sajandi Tartu Ülikooli – *Universitas Dorpatensise, Universitas Jurjeviensise* – kultuurikeskkonnas ja on seotud siin teostunud inimestega. Et see on pärand meile siin Eestimaal, oleme kohustatud töötama selle nimel, et kunstikogu ükskord tagasi koju jõuaks. Nüüdseks on asjaajamine kestnud juba kaheksa aastat. Tartu Ülikooli nõudmise õiguslikuks aluseks on järgmised tõsiasjad:

1. Tartu Ülikool on Keiserliku Jurjevi Ülikooli õigusjärglane,
2. Nimetatud vara omandiõigus läks üle Tartu Ülikoolile kui Keiserliku Jurjevi Ülikooli õigusjärglasele,
3. Nimetatud omandi tagastamine ja üleandmine nähti ette Eesti ja Venemaa 1920. aastal sõlmitud rahulepingus.

Arvestades omandiõiguse absoluutset iseloomu, arvasime endal olevat õiguse oma vara võõrast valdusest tagasi nõuda. Seda oleme me ka jätkuvalt teinud.

***

Kunstikogu problemaatikat on käsitletud Eesti ajakirjanduses ja nii on see ka Eesti rahva teadvusse jõudnud. Tulemuslikuma poole peale võib lugeda, et 1992. aasta 28. mail sõlmitud Eesti ja Venemaa kultuurikoostöö lepingus on üheks koostöövaldkonnaks erinevatel aegadel teise poole territooriumile sattunud ajaloo– ja kultuurivarade tagastamine. Ka Eesti – Vene läbirääkimistel 1994. aasta mais parafeeritud ja sellest ajast alates allakirjutamiseks avatud kultuurivarade raamleping sätestab osapoolte territooriumile eri aegadel sattunud teise poole kultuurivarade tagastamise ja niisuguse vara otsingu oma territooriumil ning sellest teadaandmise. Need kaks lepingut ei ole kumbki tööle hakanud, kuid nad on heaks aluseks edasisele tegevusele.

ANU LAANSALU

❐ Seegi vaas on veel Voronežis (musta-figuuriline oinochoe. 6. saj. e. Kr., Kreeka).

Stipendium

Eesti Teaduste Akadeemia üliõpilaste teadustööde konkursile

saab uurimistöid esitada **20. oktoobrini**. Akadeemia annab välja kuni 15 preemiat á 1000 kuni 2000 krooni.

Uurimispreemiad määratakse üliõpilaste poolt põhistuudiumi või magistriõppe käigus läbi viidud ja 1995. aastal edukalt lõpetatud ning teadustöö standardite järgi vormistatud tööde ning nende alusel avaldatud publikatsioonide eest.

Preemiale konkureerimiseks tuleb üliõpilasel (või tema juhendajal) esitada sellekohane kirjalik taotlus koos köidetud uurimistööga, millele on lisatud juhendaja kirjalik arvamus ning üliõpilase isikuandmed (nimi, aadress, õppeasutus, eriala, kursus, telefoninumber) aadressil:

Üliõpilaste Teadustöö Sihtfond
Eesti Teaduste Akadeemia Presiidium
Kohtu 6, EE0001 Tallinn

Eesti Lastefondi stipendiumid

on mõeldud endistele lastekodukasvandikele või orbudele, kes on raskes majanduslikus olukorras. Stipendiumi taotlemiseks tuleb täita avalduse blankett, kinnitada see dekanaadis ja saata Lastefondi hiljemalt **1. oktoobriks. Täpsem info ja avalduse blanketid: Ülle Hendrikson, ph. 217, tel. 435 230.**

Viljandi Linnavalitsuse stipendiumide

saajad on selgunud. Tartu Ülikooli üliõpilastele määrati neljast stipendiumist kaks:

JAAN LATTIKU NIMELISE AASTASTIPENDIUMI saaja on sotsiaalteaduskonna psühholoogia osakonna üliõpilane KAISA LINK ning **JAAN TÕNISSONI NIMELISE AASTASTIPENDIUMI** saaja filosoofiateaduskonna eesti filoloogia osakonna üliõpilane AARE PILV.

Põhja–Ameerika Ülikoolide Teabekeskus

tuletab meelde, et veel on võimalik kandideerida järgmistele programmidele:

1. The Woodrow Wilson Center 1996–97 Fellowships in the Humanities and Social Sciences. Eligibility is limited to the postdoctoral level. Application deadline – October 1, 1995.

2. The Jennings Randolph Program for International Peace Fellowships – senior fellowships to enable outstanding members of the academic, policymaking, journalistic, and other professional communities to conduct research and education projects on important issues concerning international conflict and peace. There is no degree requirement for resident fellow candidates, applicants typically have completed at least an undergraduate degree. Application deadline: October 16, 1995.

3. The Research Support Scheme of the Higher Education Support Program invites applications to be launched in 1996. The subjects to be supported in 1996 are: art, economics, education, European studies, history, human ecology, law, linguistics, literature, philosophy, political science, social policy, social psychology, sociology, urban and population studies. There will be individual grants and group grants given for periods from six months to two years maximum. Application deadline – October 20, 1995.

4. The 1996–97 Edmund S. Muskie Fellowship Program – graduate study at the Master's level and professional training in the United States in the fields of business administration, economics, law, and public administration. Application deadline – October 27, 1995.

5. Oxford Colleges Hospitality Scheme for East European Scholars – applications are invited from East–Central European scholars who wish to work in Oxford libraries or consult Oxfird specialists in their subjects. Application deadline – October 31, 1995.

6. Avatud Eesti Fondi projektitaotlused: esitamise tähtaeg 30. oktoober; individuaalstipendiumid: esitamise tähtaeg 30. november.

Täpsem info kõikide programmide kohta ja avalduste vormid saadaval Põhja–Ameerika Ülikoolide Teabekeskuses: ülikooli raamatukogu ruumis 318, teisipäevast reedeni 10 – 13; 14 – 16, tel. 441 243.

Marvi Pulver

INFO!

MAGISTRITÖÖDE KAITSMISI

19. septembril kl. 10.15 kaitseb **Lea Tuvikene** Vanemuise 46, aud. 207 magistriväitekirja «Kalorsuse andmete kasutamine hüdrobiontide autökoloogia ja järvede aineringe uurimisel» hüdrobioloogia erialal. Oponent biol.kand. Tiit Paaver.

28. septembril kl. 15 kaitseb **Danel Duusis** Nooruse 9, aud. 401 magistriväitekirja «Väärtpaberituru informatsiooniline asümmetrilisus» *magister artiumi* teaduskraadi saamiseks majandusteaduse (ettevõtlusmajandus) erialal.

PEREARSTIPRAKTIKA MÜNSTERI ÜLIKOOLIS

Euroopa perearstide ühendus SIMG ja Eesti Perearstide Selts pakuvad kahele arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilasele võimaluse sooritada 2–nädalane perearstipraktika Saksamaal Münsteri Ülikooli juures.

Täpsema info saamiseks pöörduda polikliiniku ja perearstiteaduse õppetooli dots. M. Lemberi poole **22. septembrini** (Puusepa 1a, tel. 449 212).

SEMIOOTIKASEMINAR

20. septembril kl. 18.15 toimub peahoone aud. 140 semiootikaseminar. Ettekanne Peet Lepikult «Kultuuri universiaalid».

SPORDIKESKUS TEATAB

TUDENG! Kasuta soodsat võimalust sõita Århusi (Taani) 5. – 12. oktoobrini ja Tilburgi (Holland) 22. – 28. septembrini koos korvpallivõistkonnaga. Hind 2300 krooni (sisaldab viisat, transporti, pidustusi). Info treener **Tarmo Kajandilt E, T, N kl. 17 – 18 Ujula 4 või tel. 488 033.**

JÄÄBOILER SÕBRA MAJAS

Reedel, 15. septembril kl. 20 Sõbra Majas JääBoileri kontsert. Pilet 20 krooni.

***

ERITI TÄHTIS ÕIENDUS

Toimetus vabandab, et eelmise UT **teabetunni** ülevaateartiklisse on viimase korrektuuri ajal, kus tõepoolest palju parandusi tuli teha, trükikuradi käsi peale jäänud. Nimelt tuleb lugeda õigeks **2. veeru 1. lõigu viimases lauses** «... küll on neil isikutel õigus töötada erakoraliste õppejõudude ja teadustöötajatena (**v.a.** koosseisulistel ametikohtadel).

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 8286. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 32 (1807)
REEDE,
22. SEPTEMBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

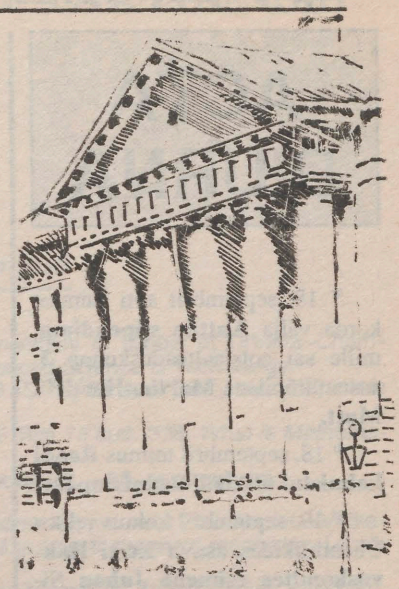

Eesti Vabariigi peaministri
TIIT VÄHI
loeng
«EESTI ARENGUTEEDEST. MUUDATUSED ON ALANUD»
ülikooli aulas
reedel, 22. septembril
kell 14.15–15.

VÄLISEESTI UURINGUTE KESKUS TARTU ÜLIKOOLI

Esmaspäeval kohtus rektor prof. Peeter Tulviste Ameerika Ühendriikides asuva **Eesti Rahvuskomitee esimehe Juhan Simonsoniga.** Arutusel oli ka meie ülikooli juurde väliseesti uuringute keskuse loomine. Keskus oleks interdistsiplinaarne üksus, mis tegeleks väliseesti geograafia, ajaloo, sotsioloogia jms. säilitamise ja uurimisega, sealjuures nii ida kui lääne väliseestlusega. Praegu on keskuse loomine alles idee tasandil, puudub rahaline kate. Selleks loodetakse mitmesuguste fondide jt. abile. Keskus võiks tööd alustada 1997. aastal.

Anttila stipendium Tartu Ülikoolis

18. septembril andis TÜ rektor Peeter Tulviste üle esimese Anttila stipendiumi. Stipendiumi saajaks on sotsiaalteaduskonna avaliku halduse eriala 3. aasta üliõpilane **Martin–Hendrik Mutt**. Kohal viibis ka stipendiumi asutaja, AS Anttila tegevdirektor hr. Tauno Tuula. Anttila stipendiumi suuruseks on 4000 krooni semestris ning see antakse üliõpilasele, kes on ühe semestri jooksul kõige enam parandanud õppetöö tulemusi. Järgmine Anttila stipendium antakse välja 1995/96. õppeaasta kevadsemestri algul, kandideerimisel arvestatakse 1994/95. õppeaasta kevadsemestri ja selle õppeaasta sügissemestri õppetöö tulemusi.

Eesti Rahvuskultuuri Fondi stipendiumide saajad on selgunud

Filosoofiateaduskonna põhiõppe üliõpilaste stipendiumi suurus on 700 krooni kuus (7000 aastas) ja stipendiumi saajaid on kümme:

1. Leho Paldre, eesti filoloogia eriala 4. aasta üliõpilane,
2. Liina Laur, eesti filoloogia eriala 4. aasta üliõpilane,
3. Ingrid Abram, ajaloo eriala 4. aasta üliõpilane,
4. Marek Tamm, ajaloo eriala 3. aasta üliõpilane,
5. Anton Weiss–Wendt, ajaloo eriala 3. aasta üliõpilane,
6. Ly Hirv, skandinavistika eriala 2. aasta üliõpilane,
7. Heli Riis, inglise filoloogia eriala 4. aasta üliõpilane,
8. Maili Karindi, eripedagoogika eriala 3. aasta üliõpilane,
9. Bruno Mölder, filosoofia eriala 3. aasta üliõpilane,
10. Kaspar Ranniku, vene ja slaavi filoloogia eriala 4. aasta üliõpilane.

Magistriõppe stipendiumi suurus on 1200 krooni kuus (12 000 aastas) ja selle saajateks on:

1. Katrin Kamerov, pedagoogika eriala magistrant,
2. Anzori Barkalaja, rahvaluule eriala magistrant.

ERFi stipendium ilma põhipalgata külalisõppejõule (suurusega 2500 krooni semestris, 20 000 krooni aastas) otsustati jaotada:

1. Anu Lindèn, soome keele abiõppejõud (september – oktoober),
2. Aurora Vasama, soome keele abiõppejõud (november – detsember).

ÜLLE HENDRIKSON

KES PEAKS ESINDAMA ÜLIÕPILASTE HUVE?

Viimastel nädalatel on edustuse koosolekul käinud ägedad vaidlused selle üle, missugune peaks olema TÜ üliõpilaskond. Seni on üliõpilaskond tegutsenud mittetulundusühingute ja nende liitude seaduse järgi, nii et seega iseseisva juriidilise isikuna, kes on saanud oma tulud vabatahtlike liikmete maksust. Igal eelneval aastal on üliõpilased vabatahtlikult ostnud üliõpilaspileti, mille eest tasuti üliõpilaskonna liikmemaksu. Tänaseks on olukord sootuks muutunud ning Tartu Ülikooli Üliõpilaskond (TÜÜ) kui mittetulundusühing hakkab tõenäoliselt välja andma oma liikmeskonda määravat liikmekaarti. Sellisel juhul saavad valimas käia ainult need üliõpilased, kes on TÜÜ liikmed.

Üldist üliõpilaskonda, kes esindaks kõiki üliõpilasi, saaks luua ainult lähtuvalt ülikooliseadusest, mis annab õiguse üliõpilasomavalitsusele. Viimase õigused ja kohustused määratakse ära ülikooli põhikirjaga. Praegu kehtiv TÜ põhikiri jätab selle üliõpilasomavalitsuse põhimääruse otsustada. Selle põhimääruse tegemise ümber ongi kired lõkkele löönud. Kas see põhimäärus ikka jätab piisavalt õigusi üliõpilaste esindamiseks, sõltub suuresti TÜ nõukogu otsusest. Nõukogusse kuulub 1/5 üliõpilaskonna esindajaid.

TARTU ÜLIKOOLI
ÜLIÕPILASKOND

Praeguses üliõpilaskonnas on ka soov jätkata seni toiminud põhimõtete järgi, s.t. olla üliõpilaskoolist majanduslikult sõltumatu ja saada oma tulud liikmemaksudest, andes välja oma liikmekaarte. Tekib põhjendatud küsimus, et kui ollakse senise TÜÜ õigusjärglane (tegelikult jätkatakse vana tegevust), kas siis on eetiline jätta endale vara, mis on ostetud suurema osa üliõpilaste makstud raha eest, sest **sisuliselt** oli TÜÜsse kuulumine varem sunduslik. Muidu ei saanud ju tudeng oma üliõpilaspiletit.

Tänases Eesti õiguskorras oleks siiski mõistlik jätkata üliõpilasomavalitsusena, mis lähtub ülikooliseadusest ja on kõigi üliõpilaste esinduskogu. Tema tegevuse finantsiline tugi peaks tulema ülikooli kaudu ning **olema tagatud** ka sellisel juhul, kui mõnesugustel põhjustel ei olda ülikooliga ühel nõul, vaid isegi vastu.

Mis on Sinu arvamus?

ANDRES SALU,
TÜÜ edustuse eesistuja

EDUSTUSE KOLMAPÄEVASEL KOOSOLEKUL

***TTÜ VALITSUSE infosekretäriks** kinnitati majandusteaduskonna üliõpilane **Marek Põldeots.**

*** TÜÜ varade ajutine hindamiskomisjon informeeris** oma töö tulemustest. Varade suuruseks hinnati 250 646 krooni ja 93 senti. Lahutades sellest TÜÜ kohustused (124 267 krooni ja 11 senti) jäi TÜÜ puhasvara suuruseks 126 379 krooni ja 82 senti.

Arutati ka mitmete juriidiliste ja füüsiliste isikute võlgnevusi TÜÜ ees. Edustusel jäi selles suhtes veel konkreetne seisukoht võtmata.

*** Peateemaks kujunes eelarvatult TÜÜ staatuse, edasise arengusuuna ja liikmeskonna probleem.** Väitlus kahe erineva suuna esindajate vahel oli kauakestev. Osa edustuse liikmetest pidas vajalikuks seada edustuse eesmärgiks ülikooli struktuuri osaks saamise. Põhjenduseks toodi argument, et just üliõpilasomavalitsusena, mille tegevuse raamid määrab ära ülikool ning mille finantseerimine sõltub täielikult ülikoolist, suudetakse kõige paremini kaitsta üliõpilaste huve, esindada neid nii suhetes TÜ kui ka teiste institutsioonidega.

Sellele seisukohale vastandus edustuse teise osa liikmete arvamus, kelle arvates suudab üliõpilaste huve kaitsta institutsioon, mis on erinevalt omavalitsusest vabatahtlik ega sõltu ülikoolipoolsest finantseerimisest ja korraldustest. Oht selleks on olemas, kuna TÜ poolt on kõlanud seisukoht, mille kohaselt struktuuriüksusena eksisteerivat üliõpilasomavalitsust finantseerib TÜ ainult selles osas, mis vastab TÜ ja omavalitsuse ühishuvidele, viimased määrab aga Tartu Ülikool.

Vaidluste tulemusel pandi hääletusele otsuse eelnõu, mille kohaselt TÜÜ hakkab välja töötama mittetulundusühingu põhikirja projekti. Edustus võttis eelnõu vastu häältega 14 poolt ja 4 vastu, erapooletuid ei olnud. Kuna sooviti ka nimelist hääletust, toome ära hääletustulemused:

Eelnõu poolt hääletasid: Ivo Pilving, Rainer Kivi, Mart Laidmets, Maris Ilves, Tarmo Sild, Kaarel Tarand, Erki Tamm, Tõnis Eerme, Terje Seemen, Indrek Ostrat, Leppo Lindmäe, Madis Raun, Hannes Haamer, Margit Markus.

Viimase kolme nimetatu eest hääletasid nende poolt edustuse volitatud liikmed.

Eelnõu vastu hääletasid: Allan Sikk, Andres Salu, Margus Kurm, Erika Ellamaa.

Viimati nimetatu eest hääletas edustuse volitatud liige.

Alates neljapäevast, 21. septembrist hakkas TÜÜ välja andma TÜÜ liikmekaarte. Vabandades veel kord segaduse pärast õppeaasta algul, mis oli seotud teatava kooskõlastamatusega erinevate organisatsioonide vahel, loodame, et liikmekaartide väljaandmine kulgeb sedakorda sujuvalt ja ilma probleemideta. Lähemat infot liikmekaartide ja nendega kaasnevate soodustuste kohta väljastatakse TÜÜ Valitsuse ruumes Ülikooli 20–305.

MAREK PÕLDEOTS,
TÜÜ Valitsuse infosekretär

ACTA DIURNA

* 18. septembril anti esimest korda välja **Anttila stipendium,** mille sai sotsiaalteaduskonna 3. aasta üliõpilane **Martin–Hendrik Mutt.**

* 18. septembril toimus **Raadi kalmistul ülikooli kalmistupäev.**

* 19. septembril kohtus rektor Ühendriikides asuva **Eesti Rahvuskomitee esimehe Juhan Simonsoniga.**

* 19. septembril oli ülikoolis visiidil **Taani välisminister Nils Helveg Petersen.** Ta kohtus rektoriga ning külastas skandinavistika õppetooli ja ülikooli ajaloomuuseumi.

* 19. septembril kaitses magistritööd «Kalorsuse andmete kasutamine hüdrobiontide autökoloogia ja järvede aineringe uurimisel» **Lea Tuvikene.**

* 19. septembril avati raamatukogus **näitus «Baltikum ja sakslased».**

***

* 22. ja 23. septembril külastab ülikooli **EV peaminister Tiit Vähi.**

TEABE-TUNNIS

20. septembril

* ÜLIKOOLISISESE ARVUTIVÕRGU

hetkeseisu kohta ütles **riistvara peaspetsialist Otto Teller,** et hoonetevahelises arvutivõrgus on optiliste kaablitega ühendatud kümme hoonet. Need on: Lossi tn., arvutuskeskus, raamatukogu, füüsikahoone, Pepleri 14, Vanemuise 46, Riia 23, Lai 36, Lai 40 ja Tiigi 78 (viimases on jupp kaablit vedada). Selles võrgus on ka Tähetorni maja (seal asub ülikoolile *Interneti* teenust vahendav *E–Net*) ja Riigikohtu hoone, kustkaudu *Interneti* ühendus tuleb. Mingil määral on sellesse võrku lülitatud keemiahoone, peahoone, keeltemaja, majandusmaja, Ülikooli 16. Tänu rohkem kohapealsele initsiatiivile on võrku ühendatud ÜMPI ja Uus Anatoomikum. Kahjuks igale poole praegu arvutuskeskuse töötajad veel ei jõua, aga mida initsiatiivikam ise ollakse, seda kiiremini asi käima läheb.

Kes soovib nimetatud majades arvutivõrku lülituda, võib pöörduda Otto Telleri poole või inimese poole, kes tegeleb selle probleemiga omas majas. Arvutile peab olema muretsetud maandumisklemmiga pistik. Kes millise probleemiga arvutuskeskuses täpsemalt tegeleb ning kelle poole mis asjus pöörduda, oli ära toodud 9. juuni UTs.

* EUROTEADUSKONDA

tutvustas **dots. Urmas Varblane.** Ta ütles, et see ei ole mitte ülikooli üheteistkümnes teaduskond, vaid et selle kaudu saab paremini kasutada mitme teaduskonna (majandus–, sotsiaal– ja õigusteaduskond) võimalusi. Idee on pärit Saksa ja Taani välisministritelt. Euroteaduskond on seotud Euroopa Ühenduse ja Põhjamaadega, kaasa arvatud Saksamaaga. Ülikoolile on see koostöö väga kasulik, sest välisõppejõudude töö eest ei pea maksma mitte Tartu Ülikool. Peale loengute pidamise aitavad välisõppejõud ka meie õppeplaane ja –materjale ette valmistada. Euroteaduskonna kasutamise võimalus on teistelgi, näiteks matemaatikud kasutavad arvutiklassi.

Euroteaduskonna käsutuses on praegu Lossi tänava hoone kolmanda korruse Toomemäepoolne tiib, mis on sisustatud enamasti Saksa ja Soome summade abil. Kui euroteaduskond tegeleb põhiliselt õppetööga, siis Euroopa Instituut peamiselt uurimistööga (direktor prof. Janno Reiljan).

* PERSONALIOSAKONNA

uudiseid vahendas **juhataja Leelo Muru.** Kõigepealt tuletas ta meelde, et mõned **haigekassa liikmekaardid** on välja võtmata ligi aasta. Uus inimene, kes ülikooli tööle tuleb, saab haigekassa liikmekaardi kätte hiljemalt 1,5 kuu jooksul. Haigekassa kaardi järele tuleb tulla majandusmaja ruumi 302.

Uued töötajad, kes tulevad personaliosakonda oma **isikukaarti täitma ja töölepingut tooma,** peaksid kindlasti kaasa võtma: passi, tööraamatu (kui see juba on olemas), haridust tõendava dokumendi, eelneva töökoha haigekassa liikmekaardi ja täidetud töölepingu. Kuna 1. oktoobrist ei tule palgatingimusi enam plaani–finantsosakonnas kooskõlastada, siis peaksid palgaaste ja –suurus olema töölepingusse kantud.

Töötajaile **juubeli** puhul tänu avaldamise esildis on vaja personaliosakonda tuua vähemalt 5 päeva enne tähtaega.

Viimasel ajal on ülikoolis probleeme tekitanud **tööajast mittekinnipidamine.** Töölepingu sõlmimisel kohustub töötaja kinni pidama ka sisekorra eeskirjadest. Alati pole olnud õppejõude võimalik kätte saada kl. 9 – 14ni, nagu ülikooli töösisekorra eeskirja järgi peaks olema. Allüksuses peab teada olema, kust õppejõudu sel ajal kätte võib saada.

Järgmise teabetunni ajaks püütakse vastust anda küsimusele, **kas õppeülesandetäitja saab haigekassa liikmekaardi ülikoolist,** kui tal muud töökohta pole.

* RAAMATUKOGU PROBLEEME

tutvustas uus **direktor Peeter Olesk,** millest võime varsti lehest põhjalikumalt lugeda.

TELEFONINUMBRITE VAHETUSE

kohta ütles **kommunikatsioonitehnika osakonna juhataja Olav Kiis,** et kui kõik sujub, siis peaksid uuest nädalast hakkama numbrid muutuma raamatukogus ja füüsikahoones, seejärel vähehaaval ka mujal. Püütakse sisse seada operaatori telefon, kelle käest uut numbrit küsida saab ja kes kohe vastava numbriga ka ühendab. Operaatori numbriks saab 465 465.

ÜLIKOOLI UUT STRUKTUURI JA ISIKKOOSSEISU RAAMATUT

valmistab ette **teabetalituse töötaja Erkki Leego.** Seoses uute telefoninumbritega tahetakse seda välja anda oktoobri lõpuks ning teaduskondadelt oodatakse tagasisidet kõige hiljermalt 15. oktoobriks. Samuti on oodatud kõik ettepanekud väljaande paremaks kasutamiseks.

Arvutuskeskuse tugiisiku koolitamise programm

Arvutuskeskuse täienduskoolituse esmane ülesanne on rahuldada ülikooli töötajate arvutialase koolituse vajadused. Üheks prioriteetseks suunaks on siin tugiisikute võrgu väljakujundamine ülikooli allüksustes. Tugiisiku all mõeldakse allüksuse töötajat, kellel on mõnevõrra sügavamaid teadmisi arvutitest ja kasutatavast tarkvarast ning kelle kaudu hakatakse levitama informatsiooni arvutikasutamise arengust ülikoolis. Tugiisik esindab kas ühte või mitut allüksust. Esimese sammuna kavandab arvutuskeskus 1996. aasta kevadeni kestva koolitustsükli. See koosneb viiest põhiteemast, mis on omakorda jagatud kuni kümnetunnisteks lühikursusteks. Vabade kohtade olemasolul on võimalik registreeruda ka ainult üksikutele lühikursustele. Kursuse lõpul hindab õppejõud kõiki kursuslasi. Kuulajatele, kes on läbinud vähemalt kaks kolmandikku lühikursustest edukalt, antakse vastavad tunnistused. Tutvustatavad põhiteemad on järgmised:

* operatsioonisüsteemid,
* arvutivõrgud,
* arvuti ehitus,
* rakendustarkvara,
* andmebaasid ja infosüsteemid.

Alustame ühiskogunemisega 9. oktoobril. Esimeses lühikursuses tutvustab dots. Jaanus Pöial operatsioonisüsteemi UNIX (16. – 20. oktoober, 10 tundi). Sügissemestril on kavas veel järgmised lühikursused:

* MS–DOS ja töökeskkond *Windows*,
* ülevaade arvutivõrkudest,
* arvuti ehitus.

Täpsemat informatsiooni koolitusprogrammi ning selles osalemise kohta saab tel. 435 428 (Tauno Õunapuu), 25. – 28. septembrini kl. 10 – 12 ja 2. – 6. oktoobrini kl. 12 – 14 või samadel aegadel arvutuskeskusest (Liivi 2), toast 312.

TAUNO ÕUNAPUU,
arvutuskeskus,
täienduskoolituse spetsialist

MIS ASUB UUES HOONES LOSSI TÄNAVAS?

Aadressi järgi kannab ta numbreid 5/7, nurgakivi panemise aegu nimetati seda ajaloomajaks, nüüd on mainitud humanitaarteaduste hoonena. Viimasel ülikooli nõukogu istungil soovitas prof. Ülo Matjus kaaluda nimetust *philosophicum.* Iseasi, kuidas rahvasuu, s.t. tudengisuu maja kutsuma hakkab. Nimi nimeks, selles pooleliolevas hoones tegutseb juba aasta aega ajaloo–osakond, nüüd ka euroteaduskond, telefonikeskjaam jm.

***

Kiirpilk maja lühiajalukku näitab, et 1984. aastal välja kuulutatud arhitektuurikonkursi I koha võitis arhitekt Andres Tambek. Lisaks ülikooli õppehoonele taheti leida ka põhimõtteline lahendus sõjas hävinud Lossi (tollal Lätte) tänava ja Raekoja–tagusele hoonestusele. Kavandatav õppehoone pidi olema alles I järk, II järk oleks tulnud Ulikooli ja Lossi tänava nurgale kokku praeguse Ülikooli 16 (end. Marksu maja) majaga. Isegi ehitustähtajad olid paigas: I järk aastail 1988 – 1990, II järk 1991 – 1992. Nüüd on aasta 1995 ning pole veel valmis esimenegi, kuigi lõpp on n.–ö. käega katsuda.

Hoone projekt valmis 1987, tööjoonised 1989. Maja hakkas tollane Tartu Ehitustrusti Ehitusvalitsus nr. 1 (praegune AS EVIKO) ehitama 1990. aastal. Vahepeal kulus palju aega arheoloogilisteks kaevamisteks, mis ühelt poolt küll takistasid ehituse käiku, kuid olid teiselt poolt Tartu linna ajaloo seisukohalt väga olulised.

Ehitustööd ei ole käinud muidugi koguaeg, põhjuseks rahapuudus. Raha on antud vaid jupikaupa ning ehitadagi on saadud jupikaupa. Aasta algul sai ülikool selle hoone tarbeks 4 miljonit krooni, mis lõppesid juba aprilliks. EVIKOle tekkis poolemiljoniline võlg. 1. septembril sõlmiti EVIKOga uus leping 1,4 miljoni peale, kus on ka võlg sees. See summa ei tulnud mitte riigieelarvest, vaid ülikooli *overhead'*i summadest. **Ülikooli ehitusteenistuse juhataja Madis Noor** ütles ehituskäiku tutvustades, et sel aastal tahetakse raha valitsuse reservfondist juurde taotleda. Vaja oleks 1,3 miljonit. Terve maja valmisehitamiseks kulub veel üle kümne miljoni krooni.

***

Möödakäija näeb juba, et Lossi 5/7 Toomemäepoolne fassaad on roosaks värvitud. Ehk juba selle nädala lõpus hakkab peasissekäiku ilmestama ka kaks graniitkuju, millele skulptor Mati Karmin ja kiviraidur Kalev Nõmmela Riia tänava laohoovis esmaspäeval veel viimast lihvi andsid. Mati Karmini sõnul nimetatakse neid kaht naisekuju karüatiidideks (ENE järgi maani rüüga seisva naise kuju, mis talastikku kandes täidab vanakreeka ehituskunstis samba, piilari või pilastri ülesannet). Kunstnik on ühendanud nii ülikooli sammaste kui karüatiidi idee.

Peasissekäigust saab otse teisele korrusele. Mõlemale poole treppe on planeeritud riidehoid, esialgu hakkab tööle vasakpoolne. Parempoolse asemele tuleb ehk väike kohvik, sest kohvikut sellesse hoonesse pole ette nähtud. See pidi tulema hoopis II järku. Linnapoolne, s.o. parempoolne tiib on veel pooleli. Vasakpoolses käib elu. II korrusel on kunstiajaloo, etnoloogia, arheoloogia õppetoolide ruumid, III korrusel euroteaduskond, IV on samuti ajaloo–osakond. Madis Noor ütles, mitmetele ruumidele, eriti keldris, tuleb leida esialgu planeeritust teine otstarve. Aeg on edasi läinud, vajadused muutunud.

Koridorid, fuajeed, sisustatud ruumid jätsid meeldiva mulje. Igatahes üks kaunimaid õppehooneid. 30. septembril avatakse pidulikult euroteaduskond. Aasta pärast ehk kogu hoone. Aga kuidas me uut maja kutsuma hakkame?

VARJE SOOTAK

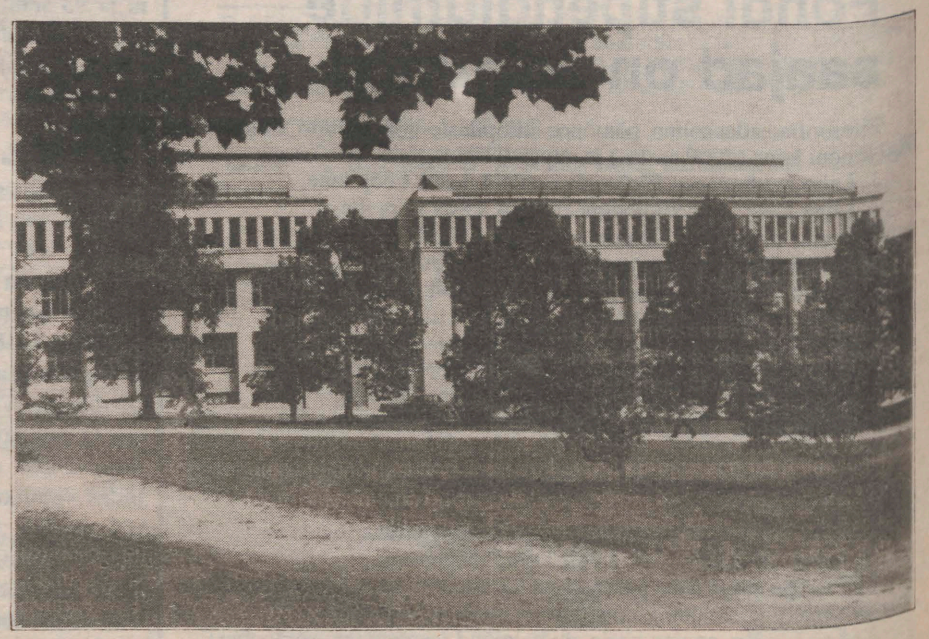

❐ **Arhitekt Andres Tambeki I koha võitnud töö 1984. aastal joonisel ja 1995. aastal tegelikkuses.**

Vanemuisesse?

Miks ka mitte?

Täna lõpeb ajaloomuuseumis eile alanud rahvusvaheline teaduskonverents «Teatri roll rahvuslikus vastupanus». Ülikoolist esinevad täna ettekannetega dots. Luule Epner («Võimu ja konformismi problemaatika 1960 – 70–ndate aastate eesti dramaturgias») ja dots. Ants Järv («50–aastane pagulasteater – meie kultuuriloo fenomen»). Eile esines dots. Ülo Tonts teemal «Mäletamisest ja unustamisest».

Õhtul etendub suures majas ballett–müsteerium «Kratt» ning väikeses majas kl. 19 ja 22 «Kaunimad aastad su elus».

Homme on Vanemuise teatri vabaõhupäev.

Vanemuise **uus hooaeg** algas **125. aastapäeva üritustega,** mis kestnud juba peaaegu terve nädala.

Eelmise neljapäeva **pressikonverents** algas igatahes teatri direktori Jaak Villeri sõnul positiivse müraga. See müra küll summutas aeg–ajalt esinejate sõnu, kuid taustana on hea teada, et linn korrastab teatriesiseid teid ja terrassi.

***

Uus hooaeg toob kaasa mitu uut huvitavat lavastust. Nii näiteks lavastab Mati Unt A. H. Tammsaare «Tõe ja Õiguse» kõigi viie osa põhjal «Taevase ja maise armastuse». Nagu lavastaja ise ütles, ei puuduta ta selles ühiskondlikke ega riiklikke probleeme, vaid üksnes pealkirjas peituvat. Pressikonverentsil osalenud näitlejad Raine Trass ja Liina Olmaru mängivad mitut naistegelast.

Lavakunstiüliõpilane Tiit Palu lavastab J. Synge'i näidendi «Üle lääne kangemees».

Ain Mäeotsalt tuleb E–laval B. Kangro võrukeelne näitemäng «Susi», mida osaliselt mängiti Kaika suveülikoolis.

E–lava ise on samuti uudis, see tahetakse kujundada sirmide abil kontserdisaali fuajees umbes sajakohaliseks saaliks ning sobiks teistelegi eksperimenteerimishuvilistele lavastajatele väljaspool Vanemuist.

PILETID

Kirjandusala ja reklaamijuht Sven Karja ütles, et nüüd saab Vanemuise igast kassast tellida ja osta pileteid iga maja etendustele.

Uudiseks on ka Vanemuise **loterii,** mis sai teoks esimest korda pärast sõda. Piletitel on kujutatud Vanemuise hooneid.

ÜLIÕPILASTELE soodushind jätkub, möödunud hooajal oli koostöö edustusega hea.

TEATER

125

"VANEMUINE"

LAUPÄEVAL, 23. SEPTEMBRIL TEATER VANEMUINE VABAS ÕHUS

Kl. 12 Vanemuise teatri suure maja ees avarituaal.
Kl. 12.10 rongkäigu algus samast mööda Küüni tänavat Raekoja platsile.
Kl. 12.20 tervitused Raekoja platsil ja rongkäik Lossi tänavat pidi Toomele.
Kl. 12.40 madrigalikoor kohtumaja ees.
Kl. 12.50 metsasarve kvartett Ajaloomuuseumi ees.
Kl. 13 histooriline tennisemats Tenniseväljakul.
Kl. 13 Kaval Ants ja Vanapagan pere Laste mänguväljakul.
Kl. 13.20 Vanemuine Brass K. J. Petersoni juures.
Kl. 13.35 «Viies ratas» Ohvrikivi juures.
Kl. 14 vabaõhuetendus «Williamile» Toomkiriku varemetes, pärast etendust liigub rongkäik Vanemuise väikese maja juurde.
kl. 16 veeteemalised laulud «Kaunimate aastate» poistelt Vanemuise pargi tiigil.

Stipendium

DAAD

(Deutscher Akademischer Austauschdienst) pakub Eesti teadlastele, kõrgkoolide õppejõududele ja üliõpilastele 1996/97. õppeaastaks järgmisi stipendiume:

1. Aastastipendium magistri– ja doktoriõppeks (10 kuud),

2. Semestristipendium germanistidele (5 kuud),

3. Uurimisstipendium noortele teadlastele (1–6 kuud),

4. 1–3–kuuline uurimisstipendium teaduskraadiga õppejõududele või erialaspetsialistidele,

5. Kõrgkooli suvekursused (1 kuu). Suvekursuste temaatika on valdavalt seotud saksa keele ja kultuuriga.

Ankeete ja lähemat infot saab välissuhete talitusest.

Kõik eelnimetatud taotlused tuleb esitada **10. novembriks** aadressil: Pr. Maie Toimet, Kultuuri– ja Haridusministeerium, Tõnismägi 11, EE 0100 Tallinn.

6. Õppereisid. DAAD finantseerib tudengite õppereise Saksamaale kestusega kuni 14 päeva. Reiside eesmärgiks peab olema erialakontaktide loomine ja sõvendamine. Kõikide eritingimuste ja taotluste esitamise tähtaegadega saab tutvuda välissuhete talituses.

7. Praktikate finantseerimine. IAESTE Eesti komitee vahendab inseneri–loodusteadustealast 1–3–kuulist praktikat Saksamaal. Infot saab Tallinna Tehnikaülikoolist tel. 2532974.

RIINA LAIDVEE,
välissuhete talituse vanemreferent
tel. 435 155

Professorite külalisloengud

Prof. Ehtibar Dzhafarov
Department of Psychology, University of Illinois at Urbana–Champaign & Beckman Institute for Advanced Science & Technology.
Neljapäev, 28. september kl. 16.15 Tiigi 78 aud. 336. *Measurement in Physics and Psychology.*
Reede, 29. september kl. 14.15 Tiigi 78 aud. 336. *What is Mathematical Psychology?*

Prof. Kai Laitinen Tartu Ülikoolis 26. – 28. septembrini

26. 09
10–12 ph. 102: Üldülevaade soome kirjandusest 20. sajandil. «Väikese» ja «suure» traditsioon. Sajandialguse tähtsamaid kirjanikke: Leino, Kallas, Lehtonen, Kianto. Kilpi.
14–16 ph. 102: 20. – 30. aastate kirjanikke: Tulenkantajat, Haanpää, Pekkanen, Manninen, Koskenniemi, Kailas, Sarkia. Waltari. Sillanpää.

27. 09
10–12 ph. 102: Soomerootsi modernism. 1950–aastad Soomes: Juvonen, Manner, Nummi, Anhava, Huovinen, Joenpelto, Hyry jt.
14–16 ph. 102: Linna. Meri.

28. 09
16–18 ph. 102: Haavikko. Carpelan ja tema kaasaegsed.
18–20 ph. 102: Hilisemaid luuletajaid ja proosakirjanikke. Kirjandusuurimuse suundi.
Loengud on soome keeles.
Loengusarja kuulamine (+referaat) annab 1 AP Eki ÜA–s ja magistriõppes, samuti SK KA–s.
NB! 26. 09 kl. 17 Kirjanduse Maja saalis (Vanemuise 19) prof. Kai Laitineni loeng «Noore kriitiku keeruline teekond...». Sõjajärgse Soome kirjanduselust ja poliitikast. Tõlge eesti keelde. Olete oodatud!

Loengukursus TÜ üliõpilastele, magistrantidele ja doktorantidele

«Raku bioenergeetika kaasaegseid probleeme»

Prof. Valdur Saks (Eesti TA Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut; Grenoble'i Ülikool).
Loengud toimuvad:
10. okt. 15–17
11. okt. 8–10
17. okt. 15–17
18. okt. 8–10
ÜMPI patofüsioloogia õppetoolis, keemiahoone, ruum 314.

Teoloog Merja Merrase loengud

25. septembril peab ülikoolis loenguid **Soome teoloog Merja Merras.**
Kl. 12–14 ph. aud. 102 **Ristiusu varased sakramendid: ristimine, võidmine, patukahetsus ja armulaud.**
Kl. 14–16 ph. aud. 102 **Kristliku pühadekalendri sünd.**
Loengud tõlgitakse eesti keelde.

TÜAÜ komitee annab teada,

et ametiühinguliikmetel on endiselt võimalus saada tasuta juriidilist konsultatsiooni. Advokaat **Aivar Kello** võtab soovijaid vastu TÜAÜ komitees teisipäeviti kell 14–15. Soovitav eelnev registreerimine tel. 434 875.

Läti keel algajaile

Lektor Agata Stipniece. Aja suhtes tulla kokku leppima neljapäeval, 28. septembril kl. 14 ph. 303.

Orientalistikakeskuses

algavad **korea keele kursused** algajatele. Õppetöö hakkab toimuma kaks korda nädalas, **esmaspäeviti kl. 16 Tähe 4 aud. 254** ja **kolmapäeviti kl. 16 Tähe 4 aud. 353.** Esimene tund on **esmaspäeval, 25. septembril.** Kursusi viib läbi **Samuel Yoon** Korea Vabariigist. Õppetöö toimub eesti keeles.

Inimuuringute eetika komisjoni

koosolek toimub 4. oktoobril kl. 16 patofüsioloogia õppetooli ruumis nr. 314.

Väitekirjade kaitsmisi

Kolmapäeval, 4. oktoobril kl. 15 toimub TÜ nõukogu saalis **Irja Lutsari** doktoritöö «Kesknärvisüsteemi põletikulised haigused lastel (Kliinilisepidemioloogiline iseloomustus ja kaugtulemused)» kaitsmine meditsiinidoktori kraadi saamiseks.
Oponendid prof. Marika Mikelsaar (Mikrobioloogia Instituut) ja prof. Rein Zupping (Närvikliinik).

MAALEHE VÄLJAANDED,

sealhulgas raamat «Uude aastatuhandesse» on müügil Maalehe Tartu toimetuses Gildi 3, tel. 44 16 55.

Tartu Tudengriigi Nõmeteater

(TÜ Draamastuudio) vajab värsket verd ja **PASUNDAB** seega välja doonoripäeva ehk **konkursi** uute liikmete vastuvõtmiseks.
Konkurss toimub teisipäeval, 26. septembril kell 18 **OTTO TEATRIS** (Tähe 33).
Konkursiks oleks oluline ette valmistada: * valm, * proosapala, * laul.
Lisapiinamisvahendid leitakse juba kohapeal vastavalt Teie vajadustele.

Spordikeskus teatab

Tööd alustab uus spordirühm – KERGEJÕUSTIK, kuhu oodatakse peamiselt kiiruslikest jõualadest (sprint, hüpped) huvitatud tudengeid.
Treeneriks on spordikeskuse õpetaja Tiina Torop. Treeningud sügissemestril E, K, R kell 17 ülikooli staadionil või kergejõustikumaneežis.

UUED TELEFONINUMBRID

Tuleval nädalal hakkavad kõige esimesena muutuma raamatukogu ja füüsikahoone telefoninumbrid. Senise kolme esimese numbri (435) asemel tuleb valida **465**, seejärel juba allpool toodud järgnevad kolm numbrit.

Rektoraat
rektori sekretär 600
I prorektori sekretär 610
II prorektori sekretär 620
halduspro rektori sekretär 630
akadeemiline sekretär 605
pearaamatupidaja 120
rektori abi 602
rektori referent 603
halduspro rektori abi 632

rektoraadi telefax 640
halduspro rektori telefax 660

Ülikooli kantselei
juhataja 606
jurist 607
postikantselei 608
arhiiv 609
kantselei telefax 440

ÜLEÜLIKOOLILISED ALLÜKSUSED

Rektori vastutusala

Personaliosakond
juhataja 140
personalijuht 141
jurist 142
inspektor 143
inspektor 144
sekretär 145
inspektor 146
töökaitseinsener 147
üliõpilaste arvestus 148
magistrantide arvestus 149

Teabetalitus 681
juhataja 682
telefax 686

Ajaleht «Universitas Tartuensis» 680

Ajaloomuuseum
direktor 675
näitused 671
teadurid 672
peavarahoidja 673
valve 674
kassa 678
Klassikalise muinasteaduse muuseum 384

juhataja 385

I prorektori vastutusala

Teadus– ja arendusosakond
juhataja, I prorektori abi 612
teadustalituse peaspetsialist 613
teadustalituse v–referent 614
välissuhete talituse peaspetsialist 615
välissuhete talituse v–referent 616

Plaani–finantsosakond 661

Arvutuskeskus
juhataja 441
referent 442
administraator 458
arvutiklasside tehniline hooldus 446
täiendõppe peaspetsialist 447
võrguteenuste peaspetsialist 449
arvutiklasside peaspetsialist 450
riistvara peaspetsialist 438
operaator 439
arvutiklass 444

Mõõtelabor 584

Täienduskeskus 560

II prorektori vastutusala

Õppe– ja üliõpilasosakond
juhataja 622
vastuvõtutalituse peaspetsialist 625
bakalaureuseõppe peaspetsialist 623
magistri– ja doktoriõppe peaspetsialist 624
välisüliõpilastalituse peaspetsialist 150
välisüliõpilastalituse v–referent 151
välisüliõpilastalituse referent 152
üliõpilastalituse peaspetsialist 626
arvestustalituse v–referent 628

Arvutigraafika– ja õppetehnikakeskus 590
kino–fotolabor 232

Halduspro rektori vastutusala

Ehitus– ja remondiosakond
juhataja 633
ehitusjaoskond 688
ehitusjaoskonna juhataja 691
ehitusteenistus 635
ehitusteenistuse juhataja 636
remonditeenistus 637
remonditeenistuse juhataja 638

Kinnisvaraosakond 135

Kommunikatsioonitehnika osakond 696
juhataja 666
helistuudio 698
paljundusbüroo 695
telefonirikked 699

Majandusosakond 116
osakonna juhataja 115
komandandi– ja valveteenistuse juhataja 101
komandandid:
Ülikooli 18 202
Jakobi 2 203
Jakobi 5 205
Tähe 4 586
Liivi 2 481
Valvelauad:
Ülikooli 18 102
Jakobi 2 103
Jakobi 5 105
Tähe 4 585
Liivi 2 455
varustusteenistus 113

materjalide ja seadmete ladu 194
kemikaalide ladu 192

Peainseneriosakond 766
peainsener 760

Raamatupidamise osakond
pearaamatupidaja 120
pearaamatupidaja asetäitja (eelarve) 121
pearaamatupidaja asetäitja (erivahendid) 130
palgaarvestus 122
ülekanded, arved, volitused 133
põhivahendite arvestus 125
avansside ja materjalide arvestus 131
komandeeringute, majanduskulude arvestus 127
stipendiumide arvestus 126
kassa 128
tulude ja kulude arvestus 123

Transpordiosakond 110
valve 109
Linna spordibaasid
tennisepaviljon 380

Ülikooli raamatukogu

telefax 701
direktor 700
sekretär 702
sekretär 703
asedirektor 704
personalijuht 705
kantselei 706
komandant 707
valve:
Akadeemia tn. 708
Akadeemia tn. 709
Struve tn. 710
majandusdirektor 796

Andmetöötlusosakond (ATO) 711
juhataja 712
arvutiklass 714
süsteemiadministraator 713
dispetšeripunkt 715
Estica 791
fonoteek 730
fotolabor 732
hoiuosakond 716

Hügieeni– ja restaureerimisosakond
juhataja 734
graafikarest. 735
paberirest.(224) 736
paberirest.(236) 737
naharest. 738
köiterest. 739
köitekoda(247) 741
köitekoda(241) 740
keemialabor 742
hügieenisektor 743

Infoosakond(267) 779
infoosakond(320) 780
juhataja 781

Kataloogimisosakond 757
konsultant 758
liigitamine 759
Komplekteerimisosakond 753
komplekteerimisosakond 754
juhataja 752
arvestussektor 755
kontroll–laud 787
KHO 745
juhataja 744
lugemissaal 746
kultuuriosakond 750
juhataja 749
kunstnik 751
perioodikaosakond 756
RVL 778
rekataloogimine 777
teadusbibliograafiaosakond 783
teatmebibliograafiaosakond 782
teadusosakond 748
juhataja 747

Teaduskirjanduse lugemissaalid
juhataja 774
1. lugemissaal 771
2. lugemissaal 772
3. lugemissaal 773
kojulaenutus 770
õppekirjanduse kojulaenutus 776
õppelugemissaal 775
tehniline teenistus 731

Paljundus 773

Euroopa instituut 790
Petersons Guide Centre 441 243

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 8350. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

Tartu Ülikooli Raamatukogu

NR. 33 (1808)
REEDE,
29. SEPTEMBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

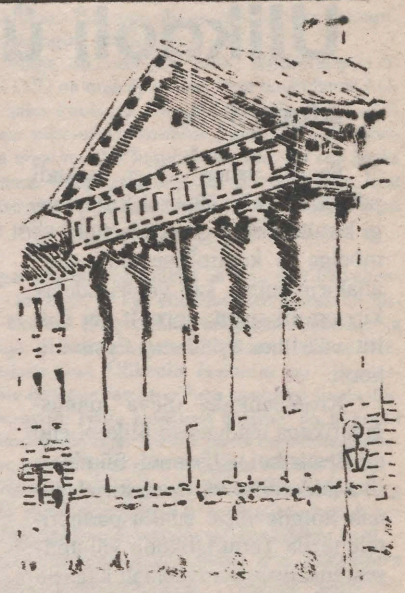

TARTU ÜLIKOOLI loengud humanitaar– ja sotsiaalaladel Eesti Rahvusraamatukogu suures auditooriumis

2. okt.	kl. 16.15	**prof. Jüri Talvet**	*Hispanistika ja võrdlev kirjandusteadus Tartu Ülikoolis*
16. okt.	kl. 16.15	**dots. Aadu Must**	*Rahvuslik mälu (genealoogia)*
30. okt.	kl. 16.15	**dr. Ülo Valk**	*Kristliku demonoloogia ja eesti rahvausundi seosed*
13. nov.	kl. 16.15	**prof. Marju Lauristin**	*Ajakirjandus ja Eesti ühiskonna demokratiseerumine*
27. nov.	kl. 16.15	**prof. Igor Chernov**	*Humanistika 20. sajandi lõpul*
	kl. 17.30		sama vene keeles
11. dets.	kl. 16.15	**dots. Kaido Jaanson**	*Eesti Euroopas ja maailmas aastal 2010*

Oodatud on kõik huvilised!
Informatsioon Tartu Ülikooli Tallinna Esinduses Müürivahe 11, tel. 6 406 866, 6 406 867.

Ülikooli üld- ja kirjaplankidel on uus logo

Eile said teaduskondade dekanaadid ja rektori ning prorektorite vastutavad sekretärid kätte kena kujundusega uued käskkirjade ja korralduste plangid, millel on esimesena ülikooli uus tunnusgraafika (logo). Need ilma kontaktandmeteta plangid on riigi standardi järgi asutuse üldplangid. Ülikooli ja teaduskondade üldplangid lähevad kasutusse esmaspäevast.

Eeltöö uue tunnusgraafikaga plankide ettevalmistamiseks algas aasta hakul ning oli otseses seoses Tartu Ülikooli kaubamärgi registreerimisega Riigi Patendiametis. Uue tunnusgraafika kujundas ülikooli tellimisel disainer Tiit Kaunissaare, kasutades selles ühe elemendina Arno Mägeri varem loodud embleemi. Praeguseks on kaubamärgitaotlus esitatud Riigi Patendiametile ka uue tunnusgraafika registreerimiseks. Laiem Tartu Ülikooli tunnusgraafika lahtiseletamine ja kasutusvaldkondade ning –nõuete tutvustamine on aga juba omaette käsitlust vääriv teema.

Uuel tunnusgraafikal on Tartu Ülikooli embleem, millel ülikooli peahoone kolmnurkviil ja sammasportikus ning ülikooli asutamise aasta 1632 on ümbritsetud tekstiga TARTU ÜLIKOOL, UNIVERSITAS TARTUENSIS. Embleem asetseb diagonaalselt paigutatud sinise varjundiga lindi taustal.

Paralleelselt üldplankide rakendamisega vahetatakse välja seni kasutusel olnud kirjaplangid.

Käskkirjaga nr. 1–03/529 RE, 22.06.95 on rektor andnud kirjaplangi omamise õiguse, s.t. delegeerinud õiguse esineda ülikooli nimel, prorektoritele, teaduskondadele, struktuuriüksustele, asutustele, interdistsiplinaarsetele üksustele, peaarhivaarile ja akadeemilisele sekretärile. Selle õigusega kaasneb iga nimetatud institutsiooni juhi isiklik vastutus – mida, kuidas, kui korrektselt, millises stiilis kirjutatakse. Ülikoolist väljuv kiri on meie maine kujundaja ning selles esitatud sisu ja vorm iseloomustavad ülikooli kui hariduse/harituse etaloni.

Kirjaplank annab selles esitatud sisulisele osale ülikooli juriidilise tagatise. Kirjaplangil esitatu eest vastutab tervikuna ülikool rektori isikus.

Järg 2. lk.

PEAMINISTER TIIT VÄHI KÜLASKÄIGUST ÜLIKOOLI

Peaminister Tiit Vähi kahepäevase Tartu visiidi ajal kohtus ta ka ülikooli juhtkonnaga, pidas aulas loengu ning tutvus ülikooli mitmete päevaprobleemidega.

Reedel **aulaloengut** «Eesti arenguteest. Muudatused on alanud» alustades ütles peaminister, et Tartu Ülikool on Eesti kõige tähtsam teaduse ja hariduse keskus. Tema mõju pole olnud tähtis mitte ainult ajalooliselt ning mitte ainult Eesti jaoks. Vähe olevat rahvaid ja riike, kes saavat uhkustada nii vana ülikooliga. Ka praeguse valitsuse koosseisus olevat enamik Tartu Ülikooli vilistlasi, sealhulgas kolm TÜ professorit.

Ta peatus lühidalt taasiseseisvunud Eesti Vabariigi senistel arenguetappidel, keskendudes majandusprobleemidele. Tiit Vähi ütles, et kõigi senise nelja valitsuse majanduspoliitika on olnud sarnane.

Järgmise aasta eelarve koostamisel on kinni peetud valitsuse koalitsiooni kokkuleppest. Lisaeelarvet ei tulevat tänavu teisel poolaastal seepärast, et majanduse kasvu on oodata 3—5%, samas on suudetud inflatsiooni nii palju kokku suruda, et ilmselt kujunes selle kasv planeeritust väiksemaks. Nüüd minnakse üle põhimõtteliselt stabiilsema riigi eelarvepoliitikale. Uue aasta eelarve juurdekasv on planeeritud 16%, reaalne juurdekasvu osa sellest umbes üks kolmandik.

Võrreldes eelmise ja üle–eelmise eelarvega on selle struktuurimuudatused seotud just hariduse ja kultuuri toetamisega. See on 2,35 miljardit (1,816 miljardit haridusministeeriumile ja 0,521 miljardit kultuuriministeeriumile) on kõige suurem osa eelarve kulutustest (moodustab 23%). Võrreldes 1995. aastaga on ka siin kõige suurem absoluutne juurdekasv – 1%, mis on umbes sada miljonit krooni. Nii on võimalik numbritega tõestada, et selle valitsuse prioriteet number üks on haridus ja kultuur. Neid on püütud toetada ka teiste kaudsete vahenditega. Nii näiteks on antud maakondadele riiklikeks investeeringuteks sada miljonit krooni, millest lõviosa läheb haridus– ja kultuuriobjektide investeeringuteks. 31 miljonit krooni eraldatakse pooleliolevate koolimajade ehitusteks. Eestis on umbes poolsada sellist koolihoonet. Peaminister ütles, et enne uute objektide ehitama asumist tuleb lõpetada vanad.

Teise prioriteedina tõi ta välja turvalisuse, kolmandana riigivõimu detsentraliseerimise, neljandana halduskulude kokkuhoiu ja viiendana majanduse arendamise mõjutamise valitsuse poliitika kaudu.

Peaminister peatus ka maareformil, Euroopaga liitumisel, suhetel Venemaaga jt. probleemidel.

Tiit Vähi vastas ka aulas esitatud küsimustele, need ei puudutanud just ülikooliprobeeme, sest üliõpilasi ja õppejõude oli kuulama tulnud vähe.

Peaministri loengut olid kuulamas ka kultuuri– ja haridusminister Peeter Kreitzberg, justiitsminister Paul Varul, regionaalminister Ants Leemets, rahandusminister Mart Opmann ja Tartu maavanem Jaan Õunapuu.

Pärast loengut andis TÜÜ edustuse eesistuja Andres Salu peaministrile üliõpilaskonna pöördumise riikliku õppelaenu asjus.

Tiit Vähi käis ka õigusteaduskonnas, onkoloogiakliinikus jm. Ülikooli probleemidest olid rektoriga kõne all päevakorrale tõusnud ühiselamuküsimus ning humanitaarteaduste hoone ehituse lõpetamine ja endise Rostovtsevi eraülikooli taastamine õigusteaduskonna jaoks. Kumbagi ehitust ei eelistata teineteisele, mõlemat tuleb jätkata.

EUROTEADUSKONNAS

toimub 28.—30. septembrini **rahvusvaheline seminar Experience Gained; Future Expectations.** See algab 29. septembril kl. 9.30.

30. septembril kl. 10 toimub **TÜ euroteaduskonna (Tartu EuroFaculty Centre) ruumide pidulik avamine.**

Ülikooli üld- ja kirjaplankidel on uus logo

Algus 1. lk.

Seega panen kõigi tasandi juhtidele, kelle üksusel kirjaplangi kasutamise õigus, südamele, et mõelge ja kontrollige alati enne allakirjutamist, kas väljasaadetav kiri on nii sisult, vormilt kui stiililt vääriline esindama Eesti ülikooli.

Kirjaplankidel oleva tunnusgraafikaga teadvustab ülikool end nii Eestis kui väljaspool. Sümboolika ülikoolist väljuval kirjal annab kõigile meie suhtluspartneritele teada Tartu Ülikooli väljumisest maailma võrdväärselt kauaste traditsioonidega väärikate Euroopa ja Ameerika ülikoolidega. Ühtne tunnusgraafika viitab Tartu Ülikooli olemasolule ja kohalolule nende kõrval.

Uute kirjaplankide rakendamine oli ajastatud ülikooli uue telefonijaama ja seega ka uute telefoninumbrite kasutuselevõtmisega. Seoses jaama etapiviisilise ümberlülitamisega pikeneb ka kirjaplankide rakendamise ülemineküperiood. Esialgselt oli ülemineküperiood planeeritud septembrikuule arvestusega, et 1. oktoobriks oleks sellega ühele poole saadud. Paraku ei laabu kõik alati soovikohaselt, mistõttu oli otstarbekas pikendada uute kirjaplankide rakendamise aega 15. novembrini. Vastavalt lükkub edasi ka senikasutatud plankide kasutuselevõtt.

Ajapikendus aga ei tähenda venitamist. Uuele telefonijaamale üleminek koos telefoninumbrite muutustega tingib iseenesest kohese vajaduse uute kontaktandmetega kirjaplankide järele ning seega toimub plankide väljavahetamine sujuvalt.

Uute plankide sisseviimisega kaotavad kehtivuse kõik varem kasutuses olnud plangid. Struktuuriüksuste juhtidel ja üksuses asjaajamise eest vastutaval töötajal tuleb sellega arvestada ning kanda täit vastutust piraatplankide olemasolu korral peale 1. detsembrit.

Tuletan veel kord meelde eelpoolmainitud rektori käskkirja seda osa (p. 3.4), mis korraldab muu sümboolika kasutamise soovi üksuse kirjaplangil. Sellise soovi korral tuleb üksuse juhil esitada dekanaadi kaudu plangi kavandi trükivariant koos põhjendusega ülikooli sümboolikakomisjonile (sekretär Sirje Kahu, tel. 435 294). Erikujundusega plangi kasutuselevõtu otsustab sümboolikakomisjon.

Konsultatsiooni kirjaplankide rakendamise kohta saab dekanaatide juhatajatelt ja ülikooli kantselei vanemasjaajajalt Mairi Paidlalt (ph. ruum 207, tel. 435 126, pärast numbrivahetust 465 608).

SIRJE MARK,
ülikooli kantselei juhataja

Õnnitleme! Johannes Raudsepp 75

3. oktoobril tähistab kahekordset juubelit – 75. sünnipäeva ja 50. tööaastat ülikoolis kauaaegne füüsikalise keema õppejõud Johannes Raudsepp.

Juubilar osaleb praegugi füüsikalise keemia instituudi töös, jagades meeleldi oma rikkalikke teadmisi ja praktilisi oskusi.

Õnnitleme ja soovime jätkuvat koostööd!

Kolleegid ja õpilased

Geoloogia instituut 175

3.–6. oktoobrini toimuvate üritustega tähistab TÜ geoloogia instituut oma 175. aastapäeva. Toimub ka teine ülemaailmne eesti geoloogide kokkutulek.

3. oktoobril kell 11.15 avatakse pidustused aktusega TÜ aulas. Ettekannetega esinevad prof. emer. Arvo Rõõmusoks, kes annab ülevaate TÜ geoloogide osast Liivimaa uurimisel 19. sajandil ja TÜ geoloogia instituudi juhataja prof. Volli Kalm, rääkides geoloogia tänapäevast ja perspektiividest Tartu Ülikoolis.

Pealelõunal jätkatakse Eesti geoloogide teise ülemaailmse kokkutulekuga TÜ Ajaloomuuseumis Toomemäel. Ülevaadetega Eesti geoloogiliste asutuste tänapäevast ja tulevikusuundumustest esinevad Eesti Geoloogiakeskuse direktor ja Eesti Geoloogia Seltsi esimees Vello Klein, TA Geoloogia Instituudi direktor Rein Vaikmäe, Gorri Jürgenfeldt Riigiettevõttest Eesti Põlevkivi ja EV Keskkonnaministeeriumi osakonna juhataja O. Tammemäe. Õhtul mälestatakse Raadi kalmistul õppejõude, kes olid geoloogia õpetamise rajajateks ja edasiarendajateks Tartu Ülikoolis.

4. oktoobril on aluspõhjageoloogia ning pinnakatte– ja rakendusgeoloogia sektsioonis (Ajaloomuuseumis) kavas ettekanded ja diskussioonid, mille läbiv teema on Liivimaa geoloogia.

5. ja 6. oktoobril sõidavad kokkutulekust osavõtjad geoloogilistele ekskursioonidele Lõuna–Eestisse. Samal ajal on geoloogia instituudis Vanemuise 46, avatud **näitused**: fotonäitus kateedri– ja õppetoolide juhatajatest läbi aegade ja kõigist lendudest, kes lõpetanud pärast 1946. aastat, mitmete geoloogiliste organisatsioonide (Eesti Geoloogiakeskus, TA Geoloogia Instituut jt.) välja antud trükistest ja ekspositsioon paekivitoodetest.

Külalistena osalevad üritustel Soome Geoloogiateenistuse, Helsingi, Turu ja Lundi ülikoolide ning Tallinna Tehnikaülikooli esindajad, kellega on geoloogia instituudil läbi aegade olnud head koostöösidemed.

TIIA KURVITS

TÜ Arvutuskeskuse tugiisiku koolitamise programm

Oktoobri keskpaigast alustab Arvutuskeskus 1996. aasta kevadeni kestvat koolitustsüklit, mis on mõeldud esimese sammuna tugiisikute võrgu väljakujundamiseks ülikoolis. Tugiisiku all mõeldakse allüksuse töötajat, kellel on mõnevõrra sügavamaid teadmisi arvutitest ja kasutatavast tarkvarast, kes on suuteline kohapeal lahendama enamikku arvuti kasutamisel tekkida võivaid probleeme ning kelle kaudu hakatakse levitama teavet informaatika ja infotehnoloogia arengust ülikoolis. Tugiisik esindab kas ühte või mitut allüksust.

Koolitustsükkel koosneb viiest põhiteemast, mis on omakorda jagatud lühikursusteks. Vabade kohtade olemasolul on võimalik registreeruda ka ainult üksikutele lühikursustele. Kursuse lõpul hindab õppejõud kõiki kursuslasi. Kuulajatele, kes on läbinud edukalt vähemalt kaks kolmandikku lühikursustest, antakse vastavad tunnistused. Tutvustatavad põhiteemad on järgmised:

- arvuti ehitus,
- rakendustarkvara,
- operatsioonisüsteemid,
- andmebaasid ja infosüsteemid,
- arvutivõrgud.

Täpsemat informatsiooni koolitusprogrammide ning selles osalemise kohta saab tel. 435 428 (Tauno Õunapuu), 25.—28. septembrini kl. 10—12 ja 2.—6. oktoobrini kl. 12—14 või samadel aegadel arvutuskeskusest (Liivi 2) toast 312.

Alustame ühiskogunemisega **9. oktoobril.** Seal registreerime kursustele, suurema huviliste arvu korral toimub ka konkurss. Konkursi korral lähtutakse eelkõige kõigi allüksuste võimalikult võrdsest esindatusest. Samuti püüame koostada ühtlase tasemega gruppi.

Esimeseks lühikursuseks on dots. Jaanus Pöiali poolt tutvustatav operatsioonisüsteem UNIX (16.—20. oktoober, 10 tundi). Sügissemestril on kavas veel järgmised lühikursused:

- MS-DOS ja töökeskkond *Windows*,
- ülevaade arvutivõrkudest,
- arvuti ehitus.

TAUNO ÕUNAPUU,
arvutuskeskuse
täienduskoolituse spetsialist
tel. 435 428, e-mail tauno@cs.ut.ee

Operatsioonisüsteemid

1. *UNIX* — 10 tundi (6L+4P) dots. *Jaanus Pöial* — sügissemestril
— *UNIX*i üldine struktuur, versioonid, võrdlus teiste operatsioonisüsteemidega;
— seansi alustamine ja lõpetamine. Parool ja selle valik, kasutaja eetikast;
— kataloogid, failid, juurdepääsuõigused. Nimed;
— töö välisseadmetega ja protsessidega;
— elementaarsed tekstitoimetid *UNIX*is (vi), mitteinteraktiivse tekstitöötluse elemendid;
— suhtlemiskäsud ja arvutiside *UNIX*is;
— süsteemi häälestamine vastavalt kasutaja vajadustele;
—*UNIX*i hooldamine, süsteemiadministraatori ülesanded, turvaprobleemidest.

2. MS-DOS ja töökeskkond *Windows* — 10 tundi (6L+4P) *Tauno Õunapuu* — sügissemestril
— DOS 6.x — operatsioonisüsteemi ehitus ja arvuti häälestamine;
— mälu haldamine ja optimiseerimine;
— kõvaketta mahu kahekordistamise võimalused;
— mugava töökeskkonna kujundamine *Windows* 3.1 abil;
— *Windows* 3.1 kui abivahend tõhusamaks arvutikasutamiseks;
— andmete pakkimine ja arhiveerimine;
— viirusekontroll.

Arvutivõrgud

1. Ülevaade arvutivõrkudest — 8 tundi (8L+8P) *Viljo Soo* — sügissemestril
— arvutivõrkude liigitus;
— protokollistikud;
— nimeserver;
— andmekaitse;
— TCP/IP võrguteenused *UNIX*-keskkonnas;
— TCP/IP võrguteenused MS *Windows*-keskkonnas;
— Novelli võrguteenused;
— TCP/IP võrguteenuste installeerimine;
— turvalisus.

Arvuti ehitus

***1. Arvuti ehitus* — sügissemestril**
— ülevaade arvutustehnika ajaloost;
— arvuti tööpõhimõte;
— ehitus, erinevad arvutitüübid;
— lisaseadmed, nende paigaldamine;
— arvuti töövõime sõltuvus riistvarast.

Kevadsemestri kursused järgmises lehes.

Edustuse koosolekult

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

* Selle nädala koosolekul oli esimesel lugemisel **TÜÜ uue põhikirja projekt.** Kuna see vajab veel mõningaid täpsustusi ja parandusi, siis tuleb projekt järgmisel koosolekul uuele lugemisele.

*** Arutlusel oli ka TÜÜ tuleva aasta eelarve.** Üldine eelarve maht on 250 tuhat krooni, peamised kulud on palgaliste töötajate palgakulu, kulutused rahvusvahelise üliõpilaspiletite hankimisele Eesti Üliõpilaskondade Liidust. Täpne ülevaade jääb aga ootama eelarve vastuvõtmist.

*** Kuna edustuse eesistuja Andres Salu avaldas soovi tagasi astuda, viidi läbi ka uue eesistuja valimised.** Esitatud oli üks kandidaat – Tarmo Sild, hääletustulemused olid: 10 poolt, 5 vastu ja 1 erapooletu. Seega ei osutunud kandidaat valituks, kuna eesistuja valituks osutumise eelduseks on edustuse koosseisu häälteenamus. Otsustati läbi viia ka **ase–eesistuja** valimised seoses senise ase–eesistuja Margus Kurmi sooviga tagasi astuda. Kandidaate oli kaks – Mart Laidmets ja Niina Popova, Valituks osutus **Mart Laidmets** 6 poolthäälega, Niina Popova poolt hääletas 5 edustuse liiget.

*** Kinnitati TÜÜ liikmekaartide duplikaatide väljastamise kord.** Esimese duplikaadi väljastamine maksab taotlejale (kes peab kirjutama ka avalduse duplikaadi saamiseks) 15 krooni, teine duplikaat aga juba 45 krooni, kolmandat enam ei väljastata.

* Eesti kuue suurema ülikooli juhid on otsustanud korraldada üliõpilaste vabamat liikumist erinevate ülikoolide vahel. Lähem informatsioon sellekohasest otsusest jõuab TÜÜ valitsuse kaudu peagi ka tudengiteni.

MAREK PÕLDEOTS,
TÜÜ Valitsue infosekretär

Üliõpilaskonna kiri prorektor Jaak Aaviksoole

❐ **Avaaktusel ei osanud esmakursuslane aimatagi, millised üliõpilaskonna probleemid teda ees ootavad.**

Lp. prof. J. Aaviksoo,
Tartu Ülikooli prorektor
15. septembril 1995 Tartus

Pöördume Teie poole, valgustamaks olukorda Tartu Ülikooli Üliõpilaskonnas ning uurimaks üliõpilasomavalitsuse moodustamise võimalusi.

Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna (edaspidi TÜÜ) kiire loomise taga võib muuhulgas näha üldist soovi märkida 1990. a. Tartu Ülikooli (TÜ) põhikirja, et «... Ülikool juhindub ... *Magna Charta Universitatum Europearum*'i põhimõtetest.» (§ 4). Ilmselt see pani ka tollase rektori 14. 10. 1990 tunnustama TÜÜ Edustuse 1. koosseisu valimistulemusi, ilma et TÜÜ moodustamisekski oleks õiguslikult korrektset otsust tehtud.

Nimelt loodi TÜÜ ülikoolist õiguslikult eraldi oleva juriidilise isikuna, tollal tematoliste tegevust reguleerinud *kodanike ühenduste seadus* («ENSV Ülemnõukogu ja Valitsuse Teataja» 1989, 18, 225; 1990, 17, 269) määras aga, et kodanike ühendus omandab juriidilise isiku õigused tema põhikirja (põhidokumendi) registreerimise hetkest, põhikiri ise aga võetakse vastu asutamiskoosolekul. (§ 5). Nagu märgib Tartu halduskohtu 16. 03. 1994 otsus: on rikutud Kodanike ühenduste seaduse § 5 sätet, mille kohaselt ühiskondlike organisatsioonide tegevuse aluseks on asutamiskoosolekul vastu võetud ja ettenähtud korras registreeritud põhikiri (andmed siin ja edaspidi kohtuotsuse ametlikust ärakirjast).

Ettenähtud kord nõudis, et põhikirja kahele koopiale lisatakse asutamiskoosoleku protokolli ärakiri. Põhikirja registreerimisel seda ei esitatud ning TÜÜ kohtusse kaevanud üliõpilased suutsid hiljem halduskohtule tõendada, et kõigi TÜ üliõpilaste või nende selleks volitatud esindajate koosolekut TÜÜ asutamiseks pole kunagi toimunud. Seadust rikuti ka määrates endale liikmeskonna automaatselt (sisuliselt sunduslikult), mis hariliku kodanike ühenduse (või mittetulundusühingu) puhul pole mõeldav. Eelnevast järeldub, et: 1) pole asutatud kõiki TÜ üliõpilasi hõlmavat kodanikeühendust, 2) üliõpilaskonna nn. *vana* põhikirja ei ole registreeritud seaduslikult.

Teisele järeldusele tuginedes otsustas Tartu Halduskohus 16. 03. 1994 kuulutada TÜÜ põhikirja registreerimise korralduse seadusevastaseks. Kohtuotsusele vastavalt saatis abilinnapea Jüri Sasi 31. 03. 1994 Tartu Ülikooli rektorile kirja (ärakiri TÜÜ valitsusele), milles paluti hiljemalt 15. aprilliks 1994 teatada, kas TÜÜ põhikirja muudetakse või võetakse vastu uus põhikiri, st. kas säilitatakse üliõpilaskond juriidilise isikuna. Vastasel juhul kuuluvat Tartu linnapea korraldus TÜ Üliõpilaskonna põhikirja registreerimise kohta linnavalitsuse poolt tühistamisele. Vastust pole õnnestunud leida.

Täna on olukord järgmine. TÜÜ-siseselt järgitakse novembris 1994 TÜÜ Edustuse poolt vastu võetud *uut* põhikirja, mille järgi TÜÜ on vabatahtliku liikmeskonnaga mittetulundusühing. Äraarvamatutel põhjustel ei esitanud põhikirja vastuvõtjad seda aga registreerimiseks, seega seaduse ees ta ei kehti. Niisiis pole TÜÜ-l põhikirja (*ajutise* põhikirja {kehtis 13. 03. 1991 — 24. 10. 1991} registreerimine tühistati Tartu linnapea korraldusega, mis registreeris *vana* {kehtis alates 24. 10. 1991}, pealegi sisaldas ajutine põhikiri neidsamu punkte, mille tõttu kohus vana kehtetuks tunnistas ning lisaks kaotasid kõik kodanike ühenduste seaduse alusel registreeritud ning mitte *mittetulundusühingute ja nende liitude seaduse* põhjal ümber registreeritud põhikirjad oma kehtivuse 25. 04. 1995). Veel enam — tal pole üldse kunagi olnud seaduslikult registreeritud põhikirja. Samal ajal seisab TÜÜ endiselt ka Tartu linna ettevõtteregistris, numbriga 24010351 ning sooritab tehinguid varaga, mis on sisuliselt moodustunud kõikide Tartu Ülikooli üliõpilaste annetustest (eelnevail aastail oli kindel mulje TÜÜ kõikihõlmavusest). Seoses üliõpilaspiletite väljaandmise minekuga ülikoolile ähvardab oht, et see vara muutub mõnede 45-kroonist *liikmemaksu* maksvate isikute omanduseks.

TÜÜ valib ka üliõpilaskonna esindajad TÜÜ Nõukokku. Selline menetlus on seoses üliõpilaskonna seisundi hägususega samuti küsimärgistatud. Juhul, kui TÜÜ oleks mittetulundusühing või saaks selleks, võib ta esindada oma liikmeid, kuid üksnes neid (mittetulundusühingute ja nende liitude seaduse § 2 lg. 1). Nii muutuks ta põhimõtteliselt võrdseks mõne korporatsiooni või üliõpilasseltsiga. Kindlasti ei esindaks ta mitteliikmetest üliõpilasi, mistõttu nende huve eirataks või, võiks isegi öelda — neid diskrimineeritaks. Selle lubamine Tartu Ülikooli poolt tähendaks ühtede oma üliõpilaste eelistamist teistele ning oleks seetõttu vähemalt ebaeetiline.

Lisaks tähendaks mittetulundusühingust TÜÜ ka seda, et ülikoolis puudub üliõpilasomavalitsus. Ja mismoodi sobib see alguses välja toodud *Magna Chartaga*?

Ülalesitatust nähtub, et hetkel puudub Tartu Ülikoolis põhimõtteliselt suure nii õppijaid kui õpetavaid hõlmava terviku — ülikooli — oluline osa: üliõpilasomavalitsus, millel oleks õigus rääkida üliõpilaskonna nimel, olla nende esinduseks ja mille liikmeks saadaks ülikooli immatrikuleerimisega. Selgelt paistab, et ilma sellise lülita pole ülikooli struktuur täiuslik — nii tuleks näiteks üliõpilaskonna arvamuse teadasaamiseks korraldada iga kord hääletus, küsitlus, erivalimised vms.

* * *

Vaadelgem nüüd küsimust üliõpilaste seisukohalt. Tänase *ülikooliseaduse* (RT 1995, 12, 119) kohaselt on üliõpilastel õigus omavalitsusele, mille piirid (v. a. selle, kes on liikmed: peab olema kogu üliõpilaskond) määrab ülikool (§ 41/1, § 43). Ta on seda teinud oma põhikirjas ning esitanud üsnagi karmid nõudmised (§-d 124—127, TÜÜ organid neile hetkel ei vasta). Allakirjutanud tunnetavad kõikide üliõpilaste esinduse vältimatust. On lootust, et ka TÜÜ Edustus seda mõistab ning on valmis muutuma ülikooli struktuuris toimiva omavalitsuse loomise tuumikuks. Samas pole Edustus küsimust põhimõtteliselt otsustanud ning käesolev kiri väljendab ennekõike meie eneste tahet selgitada ülikooli suhtumist võimalikku üliõpilasomavalitsusse (Edustuses võitlevad kaks poolt — omavalitsuse ja mittetulundusühingu pooldajad). Omavalitsust on aga mõtet luua vaid siis, kui tal on tõesti võimalused üliõpilaskonna — kõikide üliõpilaste kogumi — hüvanguks tegutseda. Muidu muutub ta tühipaljaks formaalsuseks. Järgnevalt ongi esitatud nägemus tulevase struktuuriüksuse võimalikest tööülesannetest, viimastest peaks aga ilmnema, missuguseid õigusi üliõpilasomavalitsus vajab. Üliõpilasjuhtkonna omavoli vältimiseks paratamatu liikmeskonna kallal võib näiteks nõuda, et kõik ainelisi kohustusi pealepanevad üldkohustuslikud otsused tuleb eelnevalt kinnitada rektoraadis.

Üldistades võiks üliõpilasomavalitsuse töövaldkonda jagada kolmeks: akadeemiline, sotsiaalne ning kultuuriline. Käsitleme järgnevalt kõiki täpsemalt.

1. Akadeemiline tahk. Kõige olulisem on siin ehk üliõpilaste kui õppejõududega võrreldes nõrgema poole huvide kaitse. Mõnede õppejõudude ebaõiglus ning omavoli, teiste võimetus ainet edastada — need on küsimused, mis puudutavad iga üliõpilast. Tohutult tähtis on õppetingimuste muutmine võimalikult otstarbekaks ka üliõpilaste, mitte ainult ülikooli töötajaskonna jaoks, samuti ülikooli tulevikukavade tegemisel üliõpilaste huvide esiletoomine.

Üksi kõigele kurjale vastu saada pole tavaüliõpilasel just võimatu, aga igatahes mõttetult kurnav. Üliõpilasesindajad, kui nad omavad ausate inimeste mainet, saaksid siin kindlasti kaasa aidata. Ning teha on väga palju. Näiteks peaks omavalitsus püüdlema sellele, et kõikide tasandite nõukogudesse (teaduskonna-, osakonna- jne.) kaasataks üliõpilasesindajad, ja mõistlikumal hulgal — paljud üliõpilaste elulisi huve puudutavad küsimused lahendatakse nimelt tipptasemest allpool. Võimalusel peaks üliõpilasomavalitsus aitama kaasa ka üliõpilaste teadusühingute kui veel ühe üliõpilaste eneseteadvustamisvahendi elluäratamisele.

2. Sotsiaalsed küsimused on eelmise valdkonnaga väga tihedalt seotud. Nii näiteks puutuvad ühiselamute olukord, õppelaenu ning -stipendiumide saamine ja üldse kogu eluolu, kasvõi raamatukogu lahtiolekuaeg, õppeedukussegi.

Õpetuse taseme kõrval on ka sõbralikul keskkonnal ülikooli külgetõmbejõus oma osa. Ja äärmiselt tõenäoliselt soovivad kõik juba üliõpilase seisundis olijad võimalikult häid ülikoolis käimise tingimusi. Aastaid on üritatud lahendada kaitseväeteenistusega seotud küsimusi ning nendega tuleb tegelda ka edaspidi. Ning ega keegi pole ka vastu teisejärgulise küsimusena kõikvõimalikele soodustustele, mis üliõpilaskonnale välja võideldakse — nii riiklikele, ülikooli poolt tulevatele kui muudele. Transpordisoodustus on vaid üks mõeldavaist.

Nii akadeemilistel kui sotsiaalsetel küsimustel on veel üks oluline ühisjoon: üliõpilaskond peab siin olema ülikooli halastamatu revideerija, leides oma valdkonnas üles varjatudki korruptsiooni. Selles mõttes tundub, et ülikool vajab üliõpilaskonda lausa eluliselt — kasvõi eelpoolgi mainitud külgetõmbe pärast.

3. Kultuuriline külg on samuti oluline. Praegu on üliõpilaselu üsna hääbunud ja soiku jäänud. Igasugused üritused aitaksid kaasa omavaheliste suhete arenemisele ning selle kaudu ka tervema õhkkonna loomisele ülikoolis, teisiti öeldes — tugevdaksid nn. *üliõpilasvaimu*. Tugevdada tuleks üsnagi soikunud kultuuriringe. Elavam tegevus pakuks ka vaheldust üldisele küllaltki üksluisele vaba aja veetmisele. Keegi ei tohiks väita, et ülikoolis (Tartus) on igav. Et ülikoolist kasvab välja tulevane haritlaskond, tuleks igati kaasa aidata nende kultuuritarbimise harjumusele. Ning üliõpilasomavalitsusel võiks siin üliõpilaste mõtetest siiski mõnevõrra teadlikumana olla oma oluline osa, näiteks kultuurialaste lepingute sõlmimisel.

Oluline on veel üks tahk. «Mittetulundusühing» TÜÜ on oma äparduste tõttu omandanud küllaltki halva kuulsuse. Oma koht on siin nn. *tavaüliõpilaste* vähesel teavitamisel, kuidas nad üliõpilaskonda oma huvides kasutada saavad. Ka see peaks muutuma. Üliõpilaskond peaks saama kohaks, kust tullakse abi otsima. Siit järeldub, et oma tegevusest tuleks palju enam valgustada avalikkust.

* * *

Igasuguseks tegevuseks on vaja ainelisi vahendeid. On selge, et kui üliõpilasomavalitsus on ülikooli üks osa ning kõikide üliõpilaste ühendaja ja esindaja, ei saa ta nõuda üliõpilastelt maksu liikmeksoleku eest. Ülikoolis õppimine on üliõpilaskonnale tasuta ja samuti ei luba seadused sunduslikke teenuseid. Nagu eelnevast nägime, on ülikoolil üliõpilaskonda vaja. Niisiis peaks omavalitsuse tegevuse põhirahandamine toimuma ülikooli poolt.

Samas ei saa tegutseva omavalitsuse põhiaeg kuluda tegutsemisvahendite hankimisele, nagu see on nüüd (igavene rahamure, millest tulenes ka liikmepiletite väljaandmine). Pidev uste kulutamine toetusehankimise eesmärgil muutuks mõttetuks ning lõpuks ka ülikoolile koormavaks. Seetõttu peab üliõpilasomavalitsuse põhitegevuse rahandamine toimuma nii, et üliõpilaskond saab alati eelarveliselt teatud vahendid. See juba sõjaaelse vabariigi aegadest tuttav põhimõte ning vahendite suurus võiksid olla määratud kas seaduse või vähemalt ülikooli põhikirjaga, pakkudes omavalitsusele mingilgi määral kindlustunnet. Erikavade puhul tuleks aga ülikoolilt raha taotleda igal üksikul juhul, esitades oma arvestused ja põhjendused.

Veel on näiteks kultuurialase tegevuse läbiviimiseks ilmselt vaja ka ülikooli põhikirja määratud maksimaalulatuses juriidilise isiku õigusi. Et aga ülikool ei saa üliõpilasomavalitsusele anda täiesti eraldiseisvat seisundit, peab tal olema vähemalt täieliku järelevalve võimalus vara kasutamise osas.

Kulude katmine võiks toimuda nii:

- omavalitsuse tegutsemine tuumikosas (tehnilise sekretäri ja muude ametnike palgad) ülikooli poolt;
- tegevus ülikooli, riigi ja/või teiste mingist küsimustest huvitatute tellimusel ning rahandamisel, üliõpilastele tasuta;
- ühisettevõtmised (näiteks ülikooliga, üliõpilastele tasuta, kaetaks antud asja kallal töötajate palgad);
- (ülikooli) toetus erikavadele (projektidele) otsustataks iga kord eraldi põhjendatud taotluse alusel;
- tööbörsi jm. omavalitsuse enese pakutavaid teenuseid võiks saada vastava eritasu eest (peaks võimaldama nende edasitöötamise; kui ülikool toetab, võib eritasu vastavalt vähendada).

Punkt arutamiseks. Erakäitiste soodustuste küsimuses, kui seda suunda üldse omavalitsuse tasemel jätkata, näeme kahte rahandamisvõimalust:

1. Ülikooli egiidi all peetakse läbirääkimisi erafirmadega soodustuste saamiseks üliõpilastele;

2. Võistlevad mittetulundusühingud saaksid teatud tähtajaks parima pakkumise eest ajutise tunnustuse (kleepekas üliõpilaspiletil?) ja ülikoolipoolse rahandamise või mingeid muid eeliseid.

Palume vastuseid järgmistele küsimustele:

1. Kas ja millega on ülikool eelnevast nõus?
Kui oleks selline omavalitsus, siis...

2. Kas kindlustatakse tõelise üliõpilaste huvides tegutsemise võimalus, mis võib ülikoolile kaasa tuua nii mõnegi ebameeldivuse? Missugused on tagatised?

3. Kui suures ulatuses võiks üliõpilasomavalitsus saada juriidilise isiku õigusi?

4. Kas on võimalik põhitegevuskulude katmine?

5. Kuivõrd oleks ülikool huvitatud juba toimivates «projektides» (tööbörs, erakabörs) osalema?

6. Kes peaks korraldama üliõpilasomavalitsuse valimised? ...valmistama ette valimiseeskirja?

LEIF KALEV,
TÜÜ ajutise õigustoimkonna esimees
ANDRES SALU,
TÜÜ Edustuse eesistuja

Prorektor Jaak Aaviksoo vastus

Lp. hr. L. Kalev
Lp. hr. A. Salu
15. septembril 1995. a. Tartus

Alustuseks aitäh kirja eest.

Minu ja kindlasti kogu ülikooli juhtkonna jaoks on üliõpilasomavalitsust puudutav ja tema probleemidega seonduv teema, millele tuleb leida aega ja tähelepanu ka siis, kui viimaseid napib. Seepärast võtan aega pikemalt vastata lootuses, et see kirjutis, ehkki peegeldades vaid mu isiklikke, mitte kellegagi kooskõlastamata seisukohti, aitab kaasa tarvilise ja tugeva üliõpilasomavalitsuse tekkele. Selleks tarbeks olgu teil lahke voli siintoodut laialt levitada omal äranägemisel.

Esmalt ekskurss TÜÜ ajalukku. Minu arvates pole eriti oluline teatud juriidiline segadus TÜÜ (TÜÜ kui isiku, mitte üliõpilaskonna) saamis- ja olemisloos — heas usus ja tahtes sündinuna oli ta ilmsesti oma aja laps, täites mitte halvasti talle pandud lootusi. Olgu selle tunnistuseks asjaolu, et ülikool aktsepteeris oma uues nõukogus üliõpilaskonna esindajatena TÜÜ poolt nimetatud üliõpilasi. See on ju *de facto* tunnustus ja mitte teenimatu.

Samas on selge, et nüüd, kus terve ühiskond on õiguskultuuris pika-pika sammu edasi liikunud, tuleb ka üliõpilaskonnal oma olemist korrastada. Raamid selleks on loodud seaduste ja nende alusel antud ülikooli põhikirjaga. Jäägu nende dokumentide analüüs siinkohal olemata, märgin vaid, et neiski on veel palju juriidilisi vasturääkivusi rääkimata sellest, et mõni asi lihtsalt ei meeldi.

Neist dokumentidest tuleneb, et üliõpilasomavalitsus saab olema sätestatud oma põhimäärusega, mille kinnitab ülikooli nõukogu ja misjuures üliõpilaskond ega tema omavalitsusorganid ei saa olla juriidilised isikud. Põhimõtteliselt oleks ju ka see mõeldav, ent see võimalus peaks olema tagatud seadusega (üliõpilasomavalitsuse seadusest on isegi juttu olnud). Niisiis üliõpilasomavalitsus TÜÜ-st sootuks erineval juriidilisel alusel.

Olen teiega täiesti ühte meelt, et omavalitsuse ülesehitamine peaks algama selle ülesannete piiritlemisest. Samuti saab vaid nõustuda teie kirjas toodud töövaldkondadega: akadeemiline tahk, sotsiaalsed küsimused ja kultuuriline külg. Ka samas järjestuses. See mahub suures osas ühisnimetaja, üliõpilaskonna esindamine ülikoolis ja väljaspool, alla. Ent on veel üks oluline funktsioon, millele viitab termin omavalitsus. Mil määral peaks-tahaks-suudaks üliõpilasomavalitsus üliõpilasi valitseda ja nende elu tegelikult korraldada, anda reegleid ja tagada nende täitmine, luua tarvilikke struktuure jne? Ma ei oska sellele vastata, aga üliõpilaskonnal peaks ka siin olema oma seisukoht. Arvestada tuleb muidugi, et tegelikuks valitsemiseks on vaja võimu, aga selle jagamise võimalused omavalitsuse põhimäärusega on üsna piiratud.

On selge, et üliõpilasomavalitsus vajab oma tegevuseks raha. Ideaaljuhul võiks muidugi spekuleerida, et kuigi maksude kogumise õigust üliõpilasomavalitsusel ei ole, pole kusagil keelatud elatuda üliõpilaste vabatahtlikest annetustest, kes oma huvide esindamise ja enda valitsemise eest on valmis kulusid kandma. Reaalses elus on asi selge — ainus kindel ja seaduslik allikas on ülikoolilt saadav pearaha. Kaasavaraks tulevad muidugi süüdistused *a la* «kes maksab arve, see tellib muusika» ja «ülikool loob kuulekat üliõpilaskonda», aga igal asjal on lihtsalt oma hind. Selle raha peab ülikool kindlustama ja ta teeb seda oma võimaluste piires ning ülikooli ja üliõpilaskonna huvide ühisosas (mille määrab rahakoti omanik e. ülikool). Kes vastupidist väidab, on silmakirjalik ja seega peaks «tõelise vabaduse tarvis» ka selle eelpool toodud ideaalvariandi peale tõsiselt mõtlema. Praktilises elus pole asi siiski nii hull — valdavail juhtudel on ülikoolile (vastaval tasandil) siiski võimalik selgeks teha, mis on tõesti ühishuvides. Teie kirjas osundatud konkreetsete projektide rahastamine (rahandamine?) ülikooli poolt on muidugi vastuvõetav variant nagu ka konkreetsete tasuliste teenuste osutamine (isetasuvuse põhimõttel) ülikooli liikmeskonnale või üliõpilastele. Raskem on (ülikooli-poolsete) finantsgarantiidega (kes neid ülikoolile annab?). Julgen arvata, et paremaks kui kahtlase väärtusega formaalsed garantiid, on üliõpilasomavalitsuse tugevus. Viimane ripub eelkõige ära üliõpilaskonna usaldusväärsusest, mitte omavalitsuse rikkusest.

Nüüd veel TÜÜ-st. Tema (mitte?) eksistent juriidilise isikuna, vähemasti senise nime all, peaks lõppema. Kuidas see täpselt toimuma saaks, on seadustega seatud piirides TÜÜ otsustada. Tartu Ülikool üliõpilaskonna alternatiivset (ebaseaduslikku?) omavalitsust ja oma nime kontrollimatut kasutamist lubada ei saa ja mulle tundub, et reaalses elus on kaks teed — lõpetada tegevus või reorganiseerida seaduslikul moel teise nime ja teiste funktsioonide alla. Selgem ja ausam oleks tegevuse lõpetamine varade (või võlgade?) üleandmisega ülikoolile sihtotstarbeliselt omavalitsuse käsutusse. Kuigi minu vestluses Üliõpilaskonna Valitsuse liikmetega näisid nad kaaluvat ideed põhikirjalise omavalitsuse ja iseseisva «vaba omavalitsuse» vastastikku kasulikust kooseksisteerimisest (just viimase ettevõtlus- ja finantsvabaduse pärast), tundub mulle see «äriplaan» ette nurjununa. Veel enne, kui loodetav vastastikku kasulik koostöö edeneda jõuab, ajavad erinevad huvid ja lähtekohad partnerid tülli. Saatepalaks kaasüliõpilaste süüdistused «omavalitsejate» kahtlaste finantsettevõtmiste aadressil, mis makstakse kinni seadusliku omavalitsuse imidžiga. Ei soovita.

Tahaks siinkohal punkti panna. Vastamata küsimustest siiski niipalju, et mina olen Teie kirjast valdava enamusega nõus ja usun oma kolleegidest sama. Omavalitsuse õiguste koha pealt küsige ennekõike endalt, kas omavalitsus on suuteline neid õigusi realiseerima ja nendega kaasnevaid kohustusi kandma; omavalitsuse rahastamise koha pealt, kas olete suuteline seda raha vääristama. Kui vastate positiivselt, siis on väga suur tõenäosus, et need õigused ja see raha saavad omavalitsusel ka olema. Ja veel, miski ei nõrgesta omavalitsust rohkem, kui lõhed tema ridades.

Lugupidamisega

JAAK AAVIKSOO

Eelmisel nädalal otsustas edustus, et TÜÜ hakkab välja töötama mittetulundusühingu põhikirja projekti.

Kolmapäeval oli projekt esimesel lugemisel.

UUED TELEFONINUMBRID

Nädalavahetusest peale hakkavad asenduma kõik senised 435ga algavad telefoninumbrid. Uued esimesed kolm numbrit on 465, seejärel tuleb valida antud isiku või struktuuriüksuse uus number (osa uusi numbreid ilmus eelmises UTs).

Usuteaduskond
dekanaat 300
dekaan 301
Arstiteaduskond
dekanaat 320
dekaan 321
Anatoomia instituut 427
juhataja 428
Biokeemia instituut 291
juhataja 290
Farmaatsia instituut 280
juhataja 281
Farmakoloogia instituut 422
juhataja 420
Füsioloogia instituut 334
juhataja 333
Patoloogilise anatoomia ja kohtuarstiteaduse instituut 336
ÜMPI 414
direktor 412
immunoanalüüsi labor 415
õppejõud 417
Patoloogilise füsioloogia õppetool 297
Nahahaiguste kliinik 338
Filosoofiateaduskond
dekanaat 340
dekaan 341
Ajaloo osakonna juhataja 651
Arheoloogia õppetool 652
Eesti ajaloo õppetool 650
Etnoloogia õppetool 654
Kunstiajaloo õppetool 655
Lähiajaloo õppetool 656
Üldajaloo õppetool 657
Eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool 214
Eesti keele õppetool 224
Eesti kirjanduse õppetool 219
Eesti keele (võõrkeelena) õppetool 227
Uurali keelte õppetool 221
Skandinavistika õppetool 216
Filosoofia osakond 314
Klassikalise filoloogia õppetool 211
Inglise filoloogia õppetool 218
Maailmakirjanduse õppetool 223
Saksa filoloogia õppetool 228
Keelekeskus 357
Kultuurikeskus 230
Pedagoogika osakond 155
juhataja 156
Semiootika osakond 355
Vene ja slaavi filoloogia osakond 353
Slaavi filoloogia õppetool 351
Vene keele õppetool 352
Füüsika-keemiateaduskond
dekanaat 520
dekaan 521
Eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituut 530
juhataja 531
Füüsika didaktika instituut 540
juhataja 541
Keskkonnafüüsika instituut 550
juhataja 551
Teoreetilise füüsika instituut 570
juhataja 574
Täppisteaduste kool 581
füüsikahoone arvutikeskus 577
Füüsikalise keemia instituut 165
telefax 160
Anorgaanilise keemia õppetool 159
Füüsikalise keemia õppetool 175
Kolloid- ja keskkonnakeemia õppetool 180
Keemilise füüsika instituut 263
Analüütilise keemia õppetool 252
Bioorgaanilise keemia õppetool 246
Teoreetilise keemia õppetool 254
Orgaanilise keemia instituut 235
juhataja 238
juhataja asetäitja 243
sünteesilabor 266
restaureerimisgrupp 244
Kehakultuuriteaduskond
dekanaat 360
dekaan 361
dekanaadi juhataja, prodekaanid 362
Spordikeskus 370
Spordipedagoogika instituut 372
Metoodikakabinet 363
TÜ Spordiklubi 371
Majandusteaduskond
Majandusteooria õppetool 359
Euroteaduskond 645
Välismajanduse õppetool 642
juhataja 641
«Baltic Journal of Economics» toimetus 647
Matemaatikateaduskond
Arvutiteaduse instituut 445
juhataja 474
Matemaatilise statistika instituut 453
juhataja 452
Rakendusmatemaatika instituut 443
juhataja 490
Sotsiaalteaduskond
Ajakirjanduse osakond 188
Avaliku halduse ja sotsiaaltöö osakond 583
Politoloogia osakond 154
Õigusteaduskond
dekanaat 390
dekaan 391
Avaliku õiguse instituut 386
Eraõiguse instituut 395

IN MEMORIAM AILI HEINSOO

5.11.1971—28.09.1994

Veereb aeg,
lahkuvad sõbrad,
jääb vaid
ehatähena püsima
mälestus
kurb, sügav, sõnatu...

Reisipraami Estonia hukk möödunudaastasel sügistormisel Läänemerel oli tragöödia, mis ei ununе niipea. Samal ööl jäi merel kadunuks ka Aili Heinsoo, ülikooli keemilise füüsika instituudi magistrant.

Aili Heinsoo lõpetas Pärnu I Keskkooli inglise keele eriklassi hõbemedaliga. Juhus tõi ta keemiaosakonda, vaatamata sellele, et esialgu tundis ta suuremat huvi majandusteaduse vastu.

Tänu temale omasele põhjalikkusele omandas Aili keemias väga laialdased teadmised, mis kajastusid nii tema valitud kursuste mitmekesisuses, eksamihinnetes kui ka edukas diplomitöös. Ta omandas oma lennust ainsana kaks eriala – bioorgaanilise keemia ja keskkonnakeemia. Aili paistis silma suure töövõime ja kohusetundlikkusega. Teda võis leida laborist nii hilisõhtul kui puhkepäeval.

Kui keemiaosakonna tudengitel avanes võimalus jätkata Euroopa Ühenduse programmi TEMPUS raames õppetööd välismaal, oli ka Aili üks, kes sai vastava ettepaneku. Pingeline Rootsi tööloa ootamine lükkas tema sõidu esialgu planeeritud ajalt sügisesse ning viis ta sellele saatuslikule laevareisile.

Lootustandva ja paljutõotava elutee traagilise katkemisega jäi lõpetamata ka Aili teaduslik uurimistöö, kuid oma jälje jõudis ta teadusesse jätta. Keemikute diplomitöödele ei järgne alati teadusartikli avaldamine. Aili tööst on aga just ilmunud artikkel ajakirjas *Tetrahedron Asymmetry*. Selle uurimistöö jätkamisele Rootsis ta enne ärasõitu ka pidevalt mõtles. Need plaanid jäid teostamata.

Sõpradele on Aili meelde jäänud sõbraliku, tasakaaluka, alati abivalmi ja teotahtelise ning elava fantaasiaga inimesena. Vahel oli ta tagasihoidlik, kuid alati siiras.

Ailit kui noort kolleegi, andekat inimest, optimistlikku kaaslast ning head sõbrannat mälestavad seoses aasta möödumisega traagilisest sündmusest Tartu Ülikooli keemiaosakonna tudengid ja töötajad, kõik tema sõbrad.

INFO! INFO! INFO!

Tähelepanu magistrandid! * * * * Tähelepanu magistrandid!

Münsteri Ülikooli uurimispreemiad

▼▼▼

moodustuvad Münsteri Ülikooli rektori poolt Tartu Ülikoolile üle antud ja panka hoiule pandud rahalistest vahenditest ning nende pangaprotsentidest ja määratakse 1. aasta magistrantidele põhiõppes edukalt kaitstud ning magistriõppes edasiarendamisele kuuluva silmapaistvalt hea diplomitöö eest.

▼▼▼

Uurimispreemia taotlused koos põhjenduse ning juhendava õppejõu soovitusega esitatakse **teaduskonna dekaanile 20. oktoobriks 1995. a.**

▼▼▼

Ettepanekud koos põhjendustega preemia andmiseks laekuvad teaduskondadelt rektori kantseleisse 1. novembriks.

▼▼▼

Uurimispreemiaid suurusjärgus ca 2000 krooni (neto) on kokku 5. Otsuse preemiate määramise kohta teeb TÜ valitsus novembrikuus.

▼▼▼

Uurimispreemiad antakse üle seoses rahvusülikooli 76. aastapäevaga 1. detsembril 1995. a.

Külalisõppejõudude loengud

Erakorralise prof. **Arne Brekstadi** (Oslo Ülikool)

loeng «Radikaalne biheiviorism psühholoogias: põhimõtted ja meetodid»

reedel, 6. oktoobril kl. 12.15, Tiigi 78, aud. 336.

Yorki Ülikooli (Inglismaa) prof. **Jo Milneri loeng** «Onkovalk p53 ja võimalik vähivastane ravi» toimub esmaspäeval, 2. oktoobril kl. 9 Riia 23.

Biosemiootika

seminarid ja loengud toimuvad alates 29. oktoobrist ülikooli peahoones aud. 135 igal reedel kl. 14–16.

Juhatab prof. Kalevi Kull, sel semestril esinevad veel Aleksei Turovski, Jaan Kaplinski, Aleksei Lotman jt.

Vabaaine

«Graviidsete kehakultuur ja ettevalmistus aktiivseks sünnituseks» (1,5 AP), algab neljapäeval, 5. oktoobril kl. 16 Jakobi 5 aud. 302. Dotsent Reet Linkberg.

Eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool teatab:

6.–7. oktoobrini toimub Eesti Kirjandusmuuseumis, Vanemuise 42, algusega kl. 10 rahvusvaheline sümpoosion

«Walter Anderson ja tänapäeva folkloristika».

Esinejad on Eestist, Lätist, Leedust, Soomest, Rootsist, Taanist, Saksamaalt ja USA–st. Jälgige reklaami!

W. Andersoni päevade raames toimub:

5. oktoobril kl. 16 aud. 102 Leedu Keele ja Kirjanduse Instituudi vanemteadur BRONISLAVA KERBELYTE loeng «Juttude struktuur ja semantika» (vene keeles).

9. oktoobril kl. 16 esineb aud. 139 Münsteri Ülikooli emeriitprofessor RÜDIGER SCHOTT loenguga «Etnograaf kui vaatleja ja osaline. Ennustamine ja ohverdamised Lääne-Aafrika savannides» (inglise keeles, näidatakse slaide).

Kõik huvilised on oodatud W. Andersoni päevadele!

Ühiselamukoha taotlejad!

Palume kõigil üliõpilastel, kes on esitanud TÜÜ Üliõpilaskülasse taotluse ühiselamukoha saamiseks, võtta ühendust üliõpilasküla majutusteenistusega tööpäeviti kell 9–11 ja 14–16 aadressil Pepleri 14.

Tudengiraadio

Raadio Tartus neljapäeviti kl. 19–21.

Kõrgem Põhjamaade seminar

Kolmapäeval, 4. oktoobril kl. 16–18 peab **Lundi ülikooli kirjandusteaduse prof. Bernt Olsson** peahoone skandinavistika ruumis (301) ettekande teemal «Georg Stiernhielm ja tema teosed *Discursus Astro–Poeticus* ja *Hercules*».

Enne seminari toimub väljasõit Stiernhielmi kodukohta Vasulasse, eeldatavalt kl. 13–15. Huvilistel palutakse osavõtusoovist teatada skandinavistika laborandile ruumi 301, tel. 453 242.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 8405. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

NR. 34—35
(1809—1810)
REEDE,
6. OKTOOBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

Universitas Tartuensis

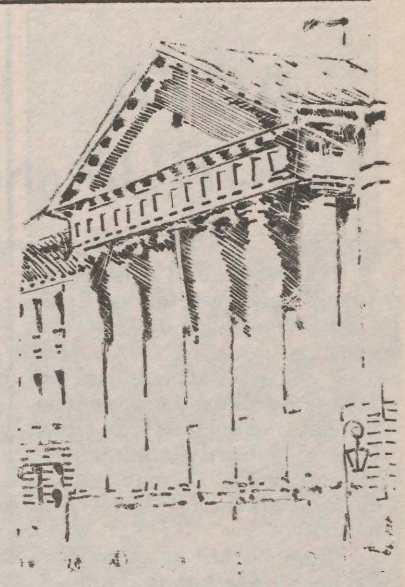

TÜ NÕUKOGUS

29. SEPTEMBRIL

* TÜ NÕUKOGU ALALISED KOMISJONID
* UUED EMERIITPROFESSORID
* ÜLIKOOLI VARA JA MAA TAGASTAMISEST
* TÜ NÕUKOGU SÜGISSEMESTRI TÖÖPLAAN
* TÜ AUDOKTORI JA AUKODANIKU STATUUDID

ÜLIKOOLI NÕOUKOGU ALALISED KOMISJONID

Rektor prof. Peeter Tulviste ütles, et ülikooli uue põhikirja järgi moodustab nõukogu oma liikmetest neli alalist komisjoni, kes valmistavad ette nõukogus arutatavaid küsimusi. Igal komisjonil on esimees, kellel pole hääleõigust, ja 7 liiget. Sealhulgas on igas komisjonis peale akadeemilise komisjoni ka üks üliõpilane. Liikmed valib nõukogu kaheks aastaks, igal aastal vahetub neist pool.

Nõukogu kinnitas järgmised komisjonid:

AKADEEMILINE KOMISJON

(esimees Peeter Tulviste)
Kalle Kasemaa
Volli Kalm
Ene Ergma
Ülo Matjus
Igor Cernov
Inge–Maret Orgo
Toivo Maimets

ÕPPEKOMISJON

(esimees Teet Seene)
Jaan Mikk
Jaak Maaroos
Vahur Ööpik
Jüri Sepp
Allan Sikk
Jüri Allik
Raul Narits

EELARVEKOMISJON

(esimees Jaak Aaviksoo)
Riho Illak
Ahti Kuris
Ants Peetsalu
Ain Heinaru
Mati Kilp
Janno Reiljan
Tiit Rosenberg

TEADUS– JA ARENDUSKOMISJON

(esimees Jaak Aaviksoo)
Marju Lauristin
Tarmo Sild
Toivo Leiger
Peeter Olesk
Kalle Merusk
Lembit Allikmets
Atko Viru

EMERIITPROFESSORIKS

nimetati füüsika didaktika korraline professor, pedagoogikadoktor **Gunnar–Raimond Karu** ja arvutusmeetodite korraline professor, füüsika–matemaatikakandidaat **Enn Tamme.**

ÜLIKOOLI OMANDIS OLNUD VARA JA MAA TAGASTAMISEST

ja ülikooli poolt praegu kasutatava vara ja maa ülikooli omandisse üleandmisest tegi lühiülevaate halduprorektor Riho Illak. Selle küsimuse arutelul viibisid ka linna rahandusosakonna juhataja linnanõunik Ilme–Tiiu Tinni, konsultant maaõiguse alal, jurist Mati Meeliste ja ülikooli kinnisvarade osakonna juhataja Erki Tamm.

Riho Illak ütles, et TÜ seaduse järgi on ülikoolil õigus taotleda Vabariigi Valitsuselt oma omandisse enne 1940. aasta 16. juunit TÜle kuulunud vara ja maad, mida on võimalik TÜ omandisse anda ja mis on vajalik TÜ põhikirjas sätestatud ülesannete täitmiseks. Tagasitaotlemise algatuse õigus on TÜ nõukogul. Ainuüksi

Järg 2. lk.

Laupäeval avati Lossi tänava õppehoones EUROTEADUSKONNA KESKUS (lähemalt järgmises lehes).

EDUARD SAKI foto

Edustuse koosolekult

Edustuse uus eesistuja on Tarmo Sild

*** Edustuse selle nädala koosolekul tegeldi taas TÜÜ põhikirjaga.** Teisel lugemisel hääletati läbi parandusettepanekud. Järgmisel korralisel koosolekul on kavas põhikiri hääletusele panna. Taas toimus Edustuse uue eesistuja valimine, eelmisel korral teatavasti ükski ülesseatud kandidaatidest piisavalt poolthääli ei saanud. Sel korral oli ainsaks kandidaadiks **Tarmo Sild**, kes mäletatavasti kandideeris ka eelmisel korral. Valimiste tulemusel sai T. Sild 13 poolthäälega TÜÜ Edustuse eesistujaks.

*** Päevakorras olid ka TÜÜ Valitsuse liikmete aruanded.** Peaasjalikult räägiti käimasolevatest tegemistest–toimetamistest. Kultuurisekretär teavitas võimalustest osta soodushinnaga pileteid «Vanemuise» järgmistele uuslavastustele. Tööbörsi projektijuht tutvustas lähemalt hetkeseisu tööbörsil. Septembrikuu jooksul on esimesed kohasoovijad töö leidnud, huvilisi käib üsna ohtralt, tutvutakse tingimustega ja täidetakse ankeete, mis on vajalikud tööpakkujale esitamiseks. Nii tööbörsi, teatrietenduste kui muude huvipakkuvate ürituste osas on lähem info saadaval **TÜÜ Valitsuse kontoris Ülikooli 20–305.**

*** Võeti vastu TÜÜ oktoobrikuu ja tulevase eelarveaasta eelarved.** Tulevase aasta eelarve lõplikuks mahuks kinnitati Valitsuse tegevusalas 202 400 krooni, iseseisvalt tegutseva üliõpilaste tööbörsi osas kinnitati eelarve suurusega 50 000 krooni ning TÜÜ paljunduskeskuse eelarve mahuks kujunes 200 000 krooni. Seega on kogu eelarve TÜÜ halduses tegutsevatel projektidel 452 400 krooni.

*** Jooksvate küsimuste hulgas kerkis TÜÜ Valitsuse poolne mure piraathelistajate osas**, kes kasutades ära asjaolu, et neil on varem sagedasti põhjust olnud Edustuse ruumes viibida, ja kes ka nüüd aeg–ajalt kasutavad võimalust ja võtavad erakõnesid TÜÜ telefonilt kaugetesse välisriikidesse, osutudes sellega ebameeldivaks koormaks TÜÜ eelarvele.

Edustus võttis seisukoha, et TÜÜ organite välistel isikutel pole lubatud kasutada TÜÜ telefoni.

Pisut tõsisem seisukohavõtt puudutas **üliõpilaskondade liikmekaartide blankette**. Nimelt kiideti heaks Valitsusepoolne ettepanek müüa soodushinnaga blankette ka Õpetajate Seminari Edustusele. Ühtsete blankettide kasutuselevõtt Tartu kõrgemates õppeasutustes annab kindlasti laiemaid võimalusi näiteks sooduspakkumiste hankimiseks kõikide üliõpilaskondade liikmetele.

MAREK PÕLDEOTS,
TÜÜ Valitsuse infosekretär

ACTA DIURNA

* 28. septembril külastas ülikooli **Itaalia suursaadik Eestis Carlo Siano,** kellel oli kohtumine rektoriga.

* 29. – 30. **septembrini toimus euroteaduskonnas rahvusvaheline seminar «Experience Gained; Future Expectations».** 30. septembril toimus pidulik **euroteaduskonna keskuse avamine.**

* 2. oktoobril külastas Tartut **Prantsuse saatkonna kultuuriatašee Catherine Suard,** kes kohtus prorektor Jaak Aaviksooga.

* 2. oktoobril pidas ülikoolis loengu **Yorki Ülikooli prof. Jo Milner** («Onkovalk p53 ja võimalik vähivastane ravi»).

* 3. oktoobril esines filosoofialoenguga **«Idea of Progres» akad. Georg Henrik von Wright.**

* 3. – 6. oktoobrini toimusid **geoloogia instituudi 175. aastapäeva üritused ja teine ülemaailmne eesti geoloogide kokkutulek.**

* 3. oktoobril andis ajaloomuuseumile **Bernhard Schmidti vennapoeg Erik Schmidt tema teleskoobi läätsed** (lähemalt järgmises lehes).

* 4. oktoobril kaitses **doktoriväitekirja «Kesknärvisüsteemi põletikulised haigused lastel (kliinilis–epidemioloogiline iseloomustus ja kaugtulemused) Irja Lutsar.**

* 4. oktoobril toimus **ülikooli teabetund.**

* 4. oktoobril esines **Lundi Ülikooli kirjandusteaduse prof. Bernt Olsson loenguga «Georg Stiernhielm ja tema teosed *Discursus Astro–Poeticus* ja *Hercules*).**

* 5. oktoobril külastas ülikooli **Schleswig–Holsteini Liidumaa president pr. Ute Erdsiek–Rave. Ta kohtus rektori, prorektor J. Aaviksoo ja üliõpilasesindusega.**

* 6. – 10. oktoobrini toimub kirjandusmuuseumis **rahvusvaheline sümpoosion «Walter Anderson ja tänapäeva folkloristika».**

* 6. oktoobril pidas loengu **«Radikaalne biheiviorism psühholoogias: põhimõtted ja meetodid» Oslo Ülikooli erakorraline prof. Arne Berkstad.**

* 6. oktoobril on Tartus visiidil **PHARE programmi koordinaator Bettina Rafaelsen,** kes külastab ülikoolis euroteaduskonda ja biokeskust.

* 6. ja 7. oktoobril on **TÜ kuratooriumil esimene tutvumine ülikooliga.**

* 7. oktoobril toimub **Tartu üliõpilaste looduskaitseringi traditsiooniline avamatk Taevaskojast Valgemetsa.**

* 8. oktoobril on ülikooli peahoones **Eesti Teaduste Akadeemia Emakeele Seltsi kõnekoosolek.**

* 8. oktoobril avatakse Raadil **kirjandusteadlase Valeri Bezzubovi hauakivi.**

* 10. oktoobril kl. 19 on ajaloomuuseumis **Soome üliõpilaste seltsi Fraternitas Fennica tutvusmisõhtu ja teklite kätteandmise pidu.**

* 10. oktoobril avatakse **raamatukogus näitused: «AGU NI EHA» Eve Eesmaa graafika Kauksi Ülle ballaadide ainetel ning Epp Margna söejoonistused «IMÄTSE SOE PÄIV».** Esitletakse E. Eesmaa kujundatud kaht raamatut.

* 12.—14. oktoobrini korraldab spordipedagoogika instituut **rahvusvahelise kehalise kasvatuse õpetajate ja võimlemise rühmajuhtide konverentsi.**

* 12. oktoobril toimub **arstiteaduskonna aastakonverents.**

*** 27. – 28. oktoobrini toimub aulas hariduskonverents.**

Õnnitleme! Raul Talvik 60

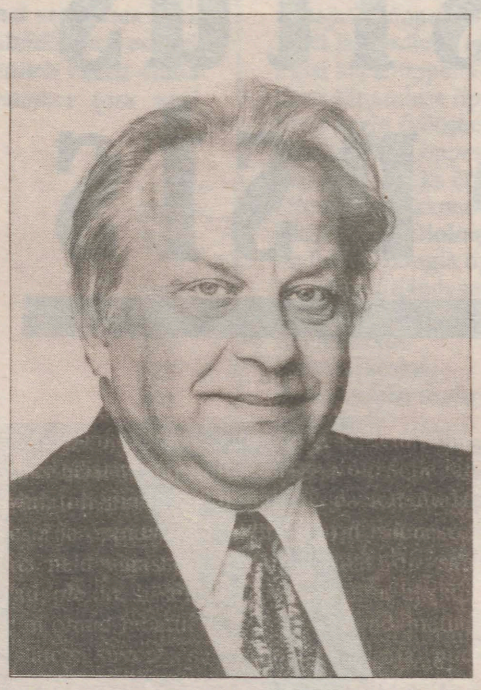

Raul Talvik on sündinud 6. oktoobril 1935. aastal Tallinnas. Aastatel 1954–1960 õppis ta arstiteaduskonnas, mille lõpetamise järel töötas lühiajaliselt anatoomia kateedris ja Tartu Kliinilises Haiglas kirurgina. Aspirantuuri järel (1963–1966 Moskva Südame– ja Veresoontekirurgia Instituudis) asus ta tööle Tartu Ülikoolis, alul anatoomia kateedris, 1967. aastast teaduskonnakirurgia kateedris. 1971. aastal anti Raul Talvikule dotsendikutse. 1977. aastal asus dotsent R. Talvik tööle üldkirurgia, anestesioloogia ja reanimatoloogia kateedris. 1979–1980 õppis dots. R. Talvik doktorantuuris ja kaitses doktoriväitekirja. Professorikutse anti juubilarile 1987. Alates 1983. aastast on juubilar juhtinud üldkirurgia, anestesioloogia ja intensiivravi kateedrit, alates 1992. aastast on ta anestesioloogia ja intensiivravi kliiniku juhataja.

Juubilar on paljude anestesioloogia– ja reanimatoloogia–alaste kirjutiste autor. Viimastel aastatel on oma eriala tunnustatud spetsialistile lisandunud administratiivtöö – prof. Raul Talvik on Tartu Ülikooli Kliinikumi taastamise idee üks autoreid ja alates 1993. aastast selle juhataja.

Täna saab prof. Raul Talvik 60–aastaseks. Palju õnne!

Kolleegid

TÜ NÕUKOGUS

29. SEPTEMBRIL

Algus 1. lk.

Tartu linnas asub ligi 40 võõrandatud maatükki, ligi 40 on ülikooli kasutuses. Osa ülikoolile kuulunud vara on teiste, eeskätt põllumajandusülikooli valduses. Iga tagasitaotlemise kohta on tarvis koostada toimik. Kuna kogu omandiküsimuste esmane lahendamine kuulub kohalike omavalitsuste pädevusse, siis on tarvis esmalt linnavalitsuse seisukohta ning seejärel tuleb esitada materjalid kultuuri– ja haridusministeeriumi kaudu Vabariigi Valitsusele. Ülikooli maa ja vara väljaselgitamine ning vastavate dokumentide esitamine ja toimikute koostamine jätkub. Tööga tuleb kiirustada, sest TÜ seaduse järgi (§ 13) annab Vabariigi Valitsus tagasitaotletava tasuta vara üle hiljemalt ühe aasta jooksul pärast TÜ seaduse jõustumist, seega on tagasitaotlemiseks aega napilt pool aastat.

Bioloogia–geograafiateaduskonna dekaan prof. Toivo Maimets esitas küsimuse Riias ja teistes riikides asuva ülikooli vara kohta. Prorektor vastas, et Riias asuva kohta on säilinud vaid kinkeleping, igasugused muud dokumendid puuduvad. Ka TÜ nõukogu otsuses ei pruugi veel kõik objektid sees olla.

Prof. Ain Heinaru päris ülikooli osalust koos mitme teise ülikooliga Musta mere äärde ehitatud puhkekodu kohta. Ülikooli raamatupidamise bilansis ei nähtuvat TÜ osa kohta midagi. Ülikool on kirja teel pärimise teinud, kuid pole vastust saanud.

Prorektor prof. Jaak Aaviksoo juhtis tähelepanu sellele, et ülikooli vara on läinud teiste käsutusse ka pärast 1940. aasta 16. juunit, näiteks Teaduste Akadeemia instituutidele. Ka nendes küsimustes on vaja seisukoht võtta.

Nõukogu võttis vastu otsuse, mille järgi tuleb taotleda Vabariigi Valitsuselt TÜ omandisse enne 1940. aasta 16. juunit TÜ omandis olnud vara ja maa andmist, mida on võimalik TÜ omandisse anda ning mis on vajalik TÜ põhikirjas sätestatud ülesannete täitmiseks. Samuti taotletakse TÜ omandisse sellise vara ja maa andmist, mida TÜ praegu kasutab. Nõukogu otsuse järgi tuleb jätkata ka tööd nõukogude võimu ja saksa okupatsiooni ajal võõrandatud ning teistele organisatsioonidele ja asutustele üleantud varade tagastamiseks. Ülikool taotleb Vabariigi Valitsuselt otsuses ettenähtud tööde läbiviimiseks valitsuse reservfondist 350 000 krooni.

NÕUKOGU KINNITAS SÜGISSEMESTRI TÖÖPLAANI

3. novembri istungil arutatakse teaduskondade põhimäärusi ning ülikooli asutuste põhikirju, alaliste komisjonide reglementi, konkursi läbiviimise korda, dekaani valimise korda ja usuteaduskonna õppekavu.

24. novembril on päevakorras raamatukogu arengusuunad, jätkuvalt teaduskondade põhimäärused ja ülikooli asutuste põhikirjad ning filosoofiateaduskonna õppekavad.

15. detsembri istungil tahetakse kinnitada bakalaureuse– ja diplomiõppesse vastuvõtu eeskirjad ning arstiteaduskonna õppekavad. Arutatakse ka eelarveküsimusi.

26. jaanuari istungil on kavas sotsiaalteaduskonna õppekavad ning veel kord eelarve.

ARUTATI JA KINNITATI AUDOKTORI JA AULIIKME STATUUDID

KASVATUSTEADUSTE ÕPPEKAVA

jäi sel istungil kinnitamata, sest mitmed nõukogu liikmed leidsid, et kava ei ole kooskõlastatud selliste teaduskondade juhtkondadega, kes peaksid õppekava järgi oma aineid õpetama hakkama. Samuti leiti kutseõppe eriharude õppekava liialt väikse mahuga olevat.

TEABETUNNIS

4. OKTOOBRIL

***TÜ NÕUKOGU VIIMASEL ISTUNGIL ARUTATUT**

tutvustas akadeemiline sekretär Ivar–Igor Saarniit (vt. UT 1. ja 2. lk.).

***PERSONALIOSAKONNA UUDISTEST**

rääkis osakonna juhataja Leelo Muru.

*Eelmisel teabetunnil päriti, kas **haigekassa liikmekaarte** saavad ka ülikoolis **tunnitasu alusel** töötavad inimesed. L. Muru teatas, et kui ülikool on tunnitasu alusel töötavale ainus töökoht, siis soovi korral annab haigekassa liikmekaardi ülikool.

Liikmekaardi soovija pöördugu personaliosakonda (kaasa pass) ruumi 302.

*** Personaliosakonna sekretär Urve Nahkur on asunud infosekretäri kohale füüsikahoones** ja annab nüüd **teavet uute telefoninumbrite kohta telefonil 465 465.** Selle numbri valimisel peab olema kannatlik, sest, kui telefon ei vasta, tähendab see seda, et valija on järjekorda seatud. Pidevalt on järjekorras 4 – 5 küsijat. **Kommunikatsioonitehnika osakonna juhataja Olav Kiis lisas,** et teinekord tuleb kauem oodata, sest eelisjärjekord on antud väliskõnedele.

***Plaani–finantsosakonnast tuli personaliosakonda tööle Kaisi Karm (tel. 146). Muudatusi on nende inimeste osas, kes tegelevad töölepingutega.**

Nii tuleb usu–, arsti–, bio–geo–, matem., filosoofia–, sotsiaal–, majandus– ja õigusteaduskonna inimestel töölepingute asjus pöörduda **Kiira Polini** poole **(tel. 143).**

Füüsika–keemia– ja kehakultuuriteaduskond ning teaduskonnavälised üksused saavad pöörduda **Anu Kallipi** poole **(tel. 144).**

Personaliosakonna sekretäri tel. on 145, juristil 142.

*** Palgad.** Palgatingimused peavad olema kindlasti ära märgitud töötajate avaldusel või struktuuriüksuse juhi esildisel (summa, aste, finantseerimisallikas).

*** 1. novembrist ei vormistata töölepingu muudatusi enam rektori käskkirja alusel.** Muudatused hakkavad kajastuma töölepingus, millele töötaja oma allkirja annab. Tööleping vormistatakse kahes eksemplaris, teist eksemplari võib töötaja enda käes hoida.

***ARVUTIVÕRGU UUDISTES**

tõi arvutuskeskuse riistvara peaspetsialist Otto Teller välja summad, mis on kulutatud ülikoolisisese arvutivõrgu rajamiseks. Nii näiteks on hoonetevahelise võrgu rajamiseks läinud 540 000 krooni, Lossi ja ramatukogu vaheliseks ühenduseks 130 000, meid on teenindamas tehnikat ligi miljoni eest jne.

Arvutuskeskuse peaadministraator Toomas Soome rääkis arvutivõrgu kasutamisest.

Arvutivõrku sisenemiseks on vaja kasutajatunnust vähemalt ühes ülikooli serveris. Kõikidel töötajatel ja üliõpilastel on seda võimalik saada arvutuskeskuses, pöörduda tuleb **Liivi Urmi poole (tel. 458, e–mail liivi@ut.ee).** Arvutivõrgu kasutamine ja kasutajatunnuse taotlemise kord on reeglina reglementeeritud vastava allüksuse poolt. Listi taotlemiseks tuleb saata vastav kiri aadressil **server@lists.ut.ee.**

Kuna ülikool on **InterNeti** liige, siis on võimalik kasutada ka kõiki selle teenuseid (näiteks WWW – hüpertekst, FTP – faili edastus, E–mail, News, Gopher jt.). Teatud kohtades võib ligipääs julgeoleku kaalutlustel piiratud olla.

Struktuuriüksuste E–posti aadress on kujul **NIMI@ut.ee,** kus nime saab üksus ise vabalt valida, muidugi mitte enam sellist, mis on ülikoolis juba kasutusel. Aadressid registreerib Liivi Urm kirjaliku või E–postiga saadetud taotluse alusel.

Igasugust arvutiabi hakkab saama tel. 500.

***TUDENGITE NN. AKADEEMILISEST HULKURLUSEST informeeris õppeosakonna juhataja Lea Michelson (loe UT 3. lk.).**

*** UUTE TELEFONINUMBRITE KASUTAMISE**

kohta ütles Olav Kiis järgmist:

* ülikoolisiselt tuleb valida ainult kolm viimast numbrit,

* linna ja ka mujale valides tuleb ette võtta null, tooni oodata pole vaja,

* toru tõstes kuulemegi koguaeg piiksumist.

Praegu on uute numbritega asendatud füüsikahoone ja raamatukogu, suures osas ka arvutuskeskus, peahoone, Ülikooli 16, Jakobi 4, keemiahoone jt. Töö jätkub. Probleeme on botaanikaaia ja Narva mnt. 4/6 hoonega, kuhu oleks otstarbekas uued numbrid hiljem panna, sest näiteks Narva mnt. majja kolib edaspidi ülikooli majanduspool.

***ÜLIÕPILASKONNA PROBLEEMIDEST**

tõi hiljutine TÜÜ edustuse eesistuja, üliõpilastalituse peaspetsialist Andres Salu välja üliõpilaste esindatuse probleemi. Ilmselt on segadust tekitanud suure algustähega Üliõpilaskond (vabatahtlikult Üliõpilaskonda astunud, keda on praegu 5oo ringis ning kellele antakse ka oma liikmekaarte, millega on neil ülikoolis teatud soodustusi). Teise, väikese algustähega üliõpilaskonda kuuluksid ülikooli põhikirja järgi kõik üliõpilased. Nemad saavad oma Eesti üliõpilaspileti dekanaatides ja neile kehtivad riiklikud soodustused. TÜ põhikirjas ettenähtud üliõpilasomavalitsus veel puudub. Kas selleks saab mitte tulundusühingu teed minev praegune Üliõpilaskond, näitab aeg.

Järgmine teabetund on taas kahe nädala pärast.

VARJE SOOTAK

«Kuldse Kaselehe» luulevõistlus

Ootame kõigilt luulehuvilistelt nende värsse sügisesele konkursile **15. oktoobriks** aadressil: **Eesti Luuleliit, Salme tn. 12 Tallinn EE 0004.**

Soovitav saata 5–6 luuletust. Palume ära märkida ka nime, aadressi, vanuse ja elukutse (õpilastel kooli ja klassi või kursuse). Parimaid ootavad auhinnad. Võistlustööde paremiku avaldame trükis.

Eesti Luuleliidul on kavas ka välja anda raamat, milles paljud erinevad inimesed jutustavad oma esimese armastuse loo. Sellist materjali pole varem kogutud, teisalt on aga esimesed armuelamused ka muidu täiesti tavalistel inimestel olnud tihti väga õrnad ja eriskummalised, mistõttu loodame kokku saada ühe tõeliselt poeetilise kogumiku, millel oleks nii kirjanduslikku kui sotsiaalpsühholoogilist väärtust. Kuna sünge sügisõhtu peaks olema parim aeg oma esimese armastuse loo kirjapanemiseks, palumegi seda nüüd teha ja saata meile ülaltoodud aadressil. Soovi korral garanteerime avaldamisel täieliku anonüümsuse.

Eesti Luuleliit

AKADEEMILINE HULKURLUS EHK ÕPPIMINE KÜLALISÜLIÕPILASENA

HEA ÜLIÕPILANE!

Tänu ainesüsteemile on Sul võimalus kaasa rääkida oma stuudiumiplaani koostamisel. Lisaks valikuvabadusele Tartu Ülikoolis on Sul võimalus oma teadmisi avardada mõnes teises Eesti ülikoolis.

17. septembril kirjutasid Eesti ülikoolide rektorid (Tartu Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Pedagoogikaülikool, Eesti Põllumajandusülikool, Eesti Muusikaakadeemia ja Tallinna Kunstiülikool) alla protokollile, mis kinnitab allakirjutanute soovi luua tingimused üliõpilaste akadeemiliseks mobiilsuseks ülikoolide vahel.

Rektorite poolt heaks kiidetud eeskiri «Õppimine külalisüliõpilasena» annab võimaluse «akadeemiliseks hulkurluseks» Eestimaa piires ja sätestab selle tegevuse korra.

LEA MICHELSON,
õppe– ja üliõpilasosakonna juhataja

MIDA SISALDAB EESKIRI «ÕPPIMINE KÜLALISÜLIÕPILASENA»?

Kes on kõigepealt külalisüliõpilane? Üliõpilane, kes on immatrikuleeritud teise kõrgkooli ning kes peab külalisõppeks mõnes teises kõrgkoolis registreeruma nii kodukõrgkoolis kui ka selles, kus õpe toimub. Hindamislehe annab välja ja tulemuse registreerib oma kõrgkool, hindamislehe teine eksemplar säilitatakse selles õppeüksuses, kus ta õppis.

Üliõpilase õpppimine teises kõrgkoolis korraldatakse kõrgkoolidevahelise erilepinguga ja üliõpilase avalduse põhjal. Vastavalt sellele on tal õigus õppida üht või mitut ainet, mille tulemused kantakse üle kodukõrgkooli.

Külalisüliõpilasel on õigus oma avalduses piiritletud õppeainetes osaleda õppetöös võrdväärselt vastuvõtva kõrgkooli üliõpilastega; kasutada raamatukogu ja elada ühiselamus vabade kohtade olemasolul. Ta peab täitma vastuvõtva kõrgkooli õppetöö korralduse ja sisekorra eeskirju.

Vastuvõtval kõrgkoolil on õigus külalisüliõpilase õpe katkestada, kui viimane ei ole täitnud kõrgkooli õppetöö korralduse ja sisekorra eeskirju ning kohustus luua külalisüliõpilasele tingimused avalduses ettenähtud ainete õppimiseks.

Õppetöö mahu hindamise ühikuks on ainepunkt (AP), kus 1 AP = 40 tundi (auditoorne + iseseisev õpe).

Õppeosakonnal on koos teaduskondadega lähemal ajal kavas välja töötada rakendusjuhend. Külalisüliõpilastega on seni siiski kokkupuuteid olnud. Nii näiteks on juba mitu aastat tagasi Kunstiülikooli ja Tartu Ülikooli vahel sõlmitud leping ja selle alusel on tänavugi viis ajalootudengit Kunstiülikoolis õppimas. Samuti õpib kuus Kunstiülikooli üliõpilast meie ülikoolis. Ka TTÜ tudengid on siin varem loenguid kuulamas käinud.

TULE DOONORIKS!

Tudengisügis 14.–18. novembrini

Võib–olla oled kodus kuulnud, kuidas ema või isa nostalgiliselt õhkab, meenutades oma tudengiajast meeldejäänud üliõpilaspäevi. Aga võib–olla on Sul endal eelmisest või üle–eelmisest aastast meeles, kuidas Tudengisügis tõi veidigi värvi eksamieelsesse halli ja sombusesse sügisnädalasse. Hea uudisena võib öelda, et Tudengisügis – on selle nime all juba 8. korda – tänu ülikooli klubile ja kultuuriklubile tulemas ka sel sügisel.

Ülikooli kultuuriklubi sündis 1987. aastal – «õndsal komsomoliajal», kui enesekoolitamise ja omavahelise töö koordineerimise eesmärgil said kokku teaduskondade tollased kultuurivolinikud. Varsti komsomol kadus, kultuuriklubi aga jäi. Jäi selleks, et iga kevade ja sügise saabudes taas kokku tulla, genereerida, mõtelda, arutada, ära teha, kohal olla jne.

Kokku on saadud juba ka sel sügisel. Juba on teada tudengisügise toimumise aeg – see on **14.–18. novembrini.** Mõtteid on veeretatud ka üritustest: kindlasti tulevad selgi sügisel tudengibändide konkurss (olgu see siinkohal juba vihjeks bändidele), kontserdid ajaloomuuseumis, stiiliõhtud Narva mnt. kohvikus ning rohkelt pidusid üle linna tudengiklubides.

Kultuuriklubi on aga taas jõudnud ka igasügisese probleemini – vaja oleks veidi värsket verd. Niisiis, tule doonoriks! Tule vaatamata sellele, kas oled rebane või burš. Tule tegema ühte kindlat üritust või tule terveks eluks. Tule sõbraga või sõbrata (sõbrad võid leida kohapealt). Tule, kui Sul on mõni mõte kus, mida, kuidas, kellega jne. sel korral teha. **Meie järgmine kokkusaamine toimub kinos Thalia (Aleksandri tn.) 10. oktoobril kell 20.** Kui aga miski Sind lähemalt huvitama hakkas, siis võid nii enne kui pärast seda helistada tel. 473 838.

LY LEEDU

Üliõpilaskonnast nii ja teisiti

Universitas Tartuensise eelmises numbris (nr. 33, 28. sept.) on avaldatud üliõpilaste Leif Kalevi ja Andres Salu kiri prorektor Jaak Aaviksoole. Samas on ka ära toodud hr. Aaviksoo vastus. Kuna kiri on pealkirjastatud Üliõpilaskonna kirjana ning autorid on ära toonud oma tiitlid seoses TÜÜ organitega, võib jääda eksitav mulje, et tegemist on Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna ametliku pöördumisega. Nii see aga ei ole. TÜÜ Edustus ei ole nimetatud kirja koostanud ega ka otsustanud seda lähetada. Seega on tegemist kirja autorite isiklike seisukohtadega. Veel üks täpsustus. Selle kirja avaldamise hetkeks olid nii Leif Kalev kui ka Andres Salu esitanud suulise tagasiastumispalve vastavalt TÜÜ ajutise õigustoimkonna esimehe ning TÜÜ Edustuse eesistuja kohalt. Täites küll edasi oma kohustusi vastavatel ametikohtadel kuni uute inimeste valimisteni, on siiski küsitav, kas on õigustatud A. Salu ja L. Kalevi poolne antud ametikohtade rõhutamine olukorras, kus ametikohast loobumine on juba nende endi poolt otsustatud. (Uus eesistuja valiti pärast artikli valmimist — toim.)

Tulles TÜÜ õiguslike probleemide juurde, peaks pisut kommenteerima seisukohti, mida kannab TÜÜ Valitsus ja mis on leidnud toetust ka Edustuses. On juba teada, et Edustus on otsustanud minna iseseisva juriidilise isiku säilitamise teed. Sel eesmärgil on käsil ka uue põhikirja viimistlemine. Selle põhikirja kohaselt on TÜÜ mittetulundusühing, mis esindab oma liikmeid suhetes Tartu Ülikooli ja teiste institutsioonidega. Liikmeks astumine on täiesti vabatahtlik, liikmeks astumise õigus on TÜ üliõpilastel, magistrantidel, doktorantidel.

Omavalitsus, mille tegevuse sätestab ülikooli põhikiri, on organ ilma juriidilise iseseisvuseta. J. Aaviksoo möönab oma vastuses L. Kalevile ja A. Salule, et põhimõtteliselt oleks mõeldav, et üliõpilaskond ja tema omavalitsusorganid on iseseisvad juriidilised isikud, see aga peaks olema tagatud üliõpilasomavalitsuste seadusega. Siinkohal tekib küsimus, kas on mõtet kiirustada sellise omavalitsusorgani loomisega, mis saaks ülikooli struktuuri osaks, olles igakülgselt ülikoolist sõltuv. Mõne aja pärast jõuame aga olukorda, kus muutunud seadusandluse tingimustes (kui üliõpilasomavalitsuse seadus saab vastu võetud) on sobivam kujundada omavalitsus iseseisvaks juriidiliseks isikuks. Siis teeme taas sammu tagasi, muutes üliõpilaste esindusorganisatsiooni staatuse tagasi selliseks, nagu on see praegu. Kas poleks mõtekam jätkata iseseisva mittetulundusühinguna seni, kuni seadusandlik segadus saab lahendatud, tehes selles suunas ka ise pingutusi? Samas tuleb nii üliõpilastele kui ülikoolile kasuks, kui TÜÜ ja Tartu Ülikool suudavad jätkata konstruktiivset koostööd ning seda nendes samades valdkondades, mida pakuvad oma kirjas välja A. Salu ning L. Kalev. TÜÜl on olemas vastavad struktuurid ja inimesed, kelle ülesandeks on vastava probleemistikuga tegelemine. Kui keegi peab vajalikuks nende struktuuride kõrvale paralleelsete organite tekitamist, tekib küsimus selle põhjendatusest.

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

Hr. Aaviksoo käsitleb oma vastuses omavalitsuse n.–ö. valitsuslikku funktsiooni, tsiteerin: «Mil määral peaks–tahaks–suudaks üliõpilasomavalitsus üliõpilasi valitseda ja nende elu tegelikult korraldada, anda reegleid ja tagada nende täitmine, luua tarvilikke struktuure jne.?» Suund, mille on võtnud Edustus, ei näe ette valitsusliku külje erilist tähtsustamist. Võttes asja tudengi seisukohalt – kas tavaline tudeng on huvitatud sellest, et keegi tema enda kaastudengitest teda valitseb, suunab ja juhendab? See on kaheldav. Kui ei teki aktiivne trots, siis on vähemasti olemas oht, et selline valitsusüksus jätab tudengid külmaks.

TÜÜ Edustuse suundumuse kohaselt on TÜÜ organisatsioon, mis on loodud oma vabatahtlike liikmete huvide kaitseks, olgu see siis akadeemiline, sotsiaalne, kultuuriline või majanduslik probleemistik. Vabatahtlikkus on oluline nii üliõpilastest lihtliikmete kui ka organisatsiooni juhtorganist valitud liikmete huvitatuse tõstja. Küsimus vastutusest ja otsesest huvitatusest organisatsiooni käekäigu osas on siinkohal oluline. Kui TÜÜ organid peavad ise aktiivselt tegelema oma tegevuse finantskatte otsimisega, saades seda mõningate projektide osas ka näiteks ülikoolilt, kui selles osas kokkuleppele jõutakse, osa projekte aga töötaksid isetasuvuse põhimõttel, siis on finantsvahendite heaperemehelik kasutamine tagatud efektiivselt. Kui aga jääda ootama raha igas asjas ülikoolilt, kes peab meid toitma ja katma, siis on oht vahendite pillava kasutamise osas selgelt suurem. Ning veel – kui noor inimene on astunud Tartu Ülikooli sooviga õppida mingit ainevaldkonda, peab see siis automaatselt tähendama ka liikmeksolekut mingis institutsioonis, mille liikmeks olek ei ole eluliselt vajalik ülikoolis õppimiseks ja toimetulemiseks. Äkki võiks siiski jätta selle õiguse tudengile ise otsustada, kas ta seob end mingi organisatsiooniga või ei.

Täiesti võimalik on teha koostööd ülikooli ja üliõpilaskonna vahel. On võimalik lahendada ka finantskontrolli küsimus, mis puudutab rahalisi tehinguid näiteks summadega, mida ülikool on eraldanud TÜÜ tegevuse toetuseks. Suures valitsemise tuhinas peitub oht, tavalise üliõpilase huvid ja soovid jäävad muude ambitsioonide varju. See oleks tõesti kahetsusväärne.

MAREK PÕLDEOTS,
TÜÜ Valitsuse infosekretär

RAAMATUKOGU

Aeg restaureerida ajalugu

Möödunud kesksuvel täitus veerand sajandit hügieeni– ja restaureerimisosakonna moodustamisest Tartu Ülikooli raamatukogus. Vastav sektor, millest osakond ülendati, loodi 1966 ja 1969 ilmus tema esimene väljaanne, seeria «Raamat. Aeg. Restaureerimine.» avaraamat. Sellega oli paberi ja trükiste restaureerimine Tartus viidud struktuurselt samale tasemele nagu Peterburis, kus tollase NSVL TA Dokumentide Konserveerimise ja Restaureerimise Laboratoorium tegutses juba aastast 1934 ning vastav uurimuste–seeria ilmub aastast 1960.

Viitan viimasele paralleelile mitte ainult seepärast, et Peterburi laboriga on tartlastel olnud ühist tööd. Ehkki ülikooli raamatuvara oli kuni 1982. aastani paljudes kohtades laiali tingimustes, mis olid modernsetest kaugel ja teda oli korduvalt kolitud, sündis restaureerimisalane allüksus ikkagi alles järjekindla sõja tulemusel ning seejuures oli oluline, kuidas need asjad on mujal korraldatud. Restaureerijate kollegiaalsus tähendas seda, et Tartusse tuldi ennast täiendama väljastpoolt Eestitki ning tartlased ise pole piirdunud sugugi ainult ülikooli raamatuvaraga.

Seisame vastakuti tõsiasjaga, et vajadus täiskirjutatud või joonistatud või trükitud paberit konserveerida ning restaureerida kasvab küsimata sellest, et paberivalik on nüüd suurem ja paberi kõrvale on tulnud teisigi infokandjaid. Nõukogudeaegne trükis on ajuti väga halval paberil. Praegu ilus raamat enam väga suur erand ei ole. Kes võtab kätte «Eesti Füüsika Seltsi aastaraamatu» 1989/90, I (Tartu, 1991) ja selle kõrvale seltsi aastaraamatu V osa (Tartu, 1995), võib ise veenduda, et asjad on läinud paremaks. Kuid aktiivsele kasutamisele ei pea vastu iluski raamat, kõnelemata perioodika aastakäikudest. Ülikooli raamatukogu riiuleilt võib kergesti näha, kuidas lääne, nõukogude ja okupatsiooniaegsetest trükistest on kõige kehvem viimane (nüüd muide ka uusim vene trükis).

Niisiis on lihtsameelne mõista restaureerimist kui tegelemist vanade või ainult väga väärtuslike asjadega. Restaureerida tuleb ka seda, mis on vajalik, nii nagu ka hoida tuleb seda, mis on (ja mitte ainult seda, mis meeldib). Ses mõttes ootab ees suur töö raamatukogu kaardikogu kordategemisel, kuivõrd seda ei tohi kättesaadavaks teha enne, kuni pole tagatud tema säilimine aktiivsel kasutamisel.

Kustki nõukogude stagnatsioonist peale ei mõelnud okupatsiooniaegne trükkal, mis temast maha jääb. Seda ei mõelnud ilmselt ka nõukogudeaegne ehitaja. See «pärand» ei tee meist kedagi õnnelikuks, ehkki annab meile veel palju tööd. Mitte sellisele tööle ei tahaks ma soovida «Jõudu tööle!», küll aga sellele, mis ei lase kultuuril hävineda.

PEETER OLESK

Meie probleemistikku tuntakse vähe

Raamatukogu restaureerimisosakond (RO) annab Universitas Tartuensise mitmel leheküljel põgusa improvisatsiooni oma töötajate tegevussfääridest. Teisenenud ülikooli uutele kaaskondsetele on siinne probleemistik suuremas osas tundmata, kahjuks vist ka väheoluline...

RO kujunemiskäik, konserveerimise–restaureerimise (k/r) kui täiesti uue töösuuna käivitamine ja arendamine raamatukogu traditsiooniliste töölõikude kõrval on teed rajanud ka teiste kultuuriasutuste vastavate töögruppide–osakondade tekkele, ja seda ka väljaspool Eesti Vabariigi piire. Arvesse võttes riigi vaesust, konservatismi ja küündimatustki kultuurivarade kaitse küsimustes läbi pikkade ajaetappide, ei olegi see olnud liiga lihtne.

Eesti sõdaderohke ajalugu, tema maa, rahva ja kultuuri lakkamatu laastamise ja ahistamise Kolgata on dikteerinud kohustusliku programmi mitmeliigiliste kultuurivarade kogujatele, arhivaaridele, desinfektoritele, konservaatoritele, s.t. haldajatele ja kasutajatele. Varade haldamise ja hooldamise reeglid on seda rangemad, mida suurem on nende tähendus maailmakultuuri kontekstis. Raamatukogu manuskriptid, isikufondid, graafika– ja fotokogu, vanade geograafiliste kaartide kollektsioon, teaduskirjanduse suurepärane esindatus erinevaist sajandeist – see on enam kui ainult rahvuslik mälu. Üle kolme aastakümne on selle kestmise eest juhtkonna kõrval vastutavad olnud hügienistid, köitjad ja konservaatorid.

Kuulumine TÜ struktuuri andis ROle rida eeliseid: kateedrite ja laborantide konsultatiivabi, restaureerimisalaste erikursuste võimalus ajaloolastele, keemikutele, bioloogidele, patrooniks dots. Tullio ILOMETS; eriseadmete väljatöötamine koos Ado JAAGOSILLA ja konservaatoritega on RO jaoks vaieldamatult tähendusrikkad eelised.

Teiselt poolt on kuulumine hõlmamatu ülikooli osadusse ja raamatukogu prioriteetide (komplekteerimine, lugejateenindus jms.) igipõline eelisarendus jätnud RO alailma üsna lõhkise küna ette. RO tehniline baas, rääkimata möödapääsmatult vajaliku uurimistegevuse aparatuurist, on ammu aja jalus hoolimata sellest, et rahvusvaheline tuntus on toonud osakonda stažööre ja töölepinguid. Aastate jooksul on ülikoolile laekunud mõnedki magusad tuhanded. Kõikides võimalikes humanitaarabiprojektides polnud RO rida ette nähtud. Kuid just humanitaarabiprojektide toel kaasajastasid oma tehnilist baasi otse kadestamisväärivalt Rahvusraamatukogu, Eesti Rahva Muuseumi ja Eesti Ajalooarhiivi ROd.

Ent piisab sellest taustast. Peamiseks jääb RO tegevusliinides ikkagi vastupanuliikumine oleluse põhipostulaadi toime vastu – miski pole igavene. Tartu Ülikool on rikas väärtvaradest, mille põhilised hoiupaigad on Toomel, peahoones, raamatukogus ja veel paljude allüksuste haldusalas. Kas ja kuidas osatakse–suudetakse teadus– ja kultuuriloolist ainet hoida, kaitsta seda võimalike katastroofide eest, konserveerida ja restaureerida professionaalsuse kõrgtasemel optimaalselt ökonoomsel viisil, selle lahendused ja tulemused sõltuvad RO staatuse tunnetamisest komplitseeritud ahelas: RO – TÜ Raamatukogu – TÜ – Eesti Vabariik. RO isikupotentsiaal ja professionalism oli ja on võimeline päästma päästmatut ning aktsepteerida tuleb seda igal juhul.

VIIU KLEMENT,
RO juhataja

VERBUM HABENT:

KERSTI JALAS, KURMO KONSA, AIME ESPENBERG, REET SONN, RICARDO MATEO DURAND, MARET KONSON

Graafikakogu säilitamisest

Ülikooli raamatukogule kuulub suurim Lääne-Euroopa vanagraafika kogu vabariigis. Kogu rajajaks oli ülikooli õppejõud, raamatukogu direktor ja muuseumi juhataja prof. Karl Morgenstern (1770—1852). Kui K. Morgenstern 1837. aastal pensionile siirdus, oli muuseumi graafikakogus ligi 2700 üksiklehte ja umbes 1000 lehte kogumikus ja albumeis. Algul kuulusid need muuseumile, hiljem joonistuskooli valdusse. 1891. aastast anti gravüürid, litod ja joonistused ülikooli raamatukogu hoida. Praegu sisaldab graafikakogu üle 10 000 joonistuse, gravüüri ja lito. Umbes 1/3 on nendest restaureeritud.

1965. aastal moodustati spetsialistidest komisjon, selgitamaks graafikakogu seisundit.

1967.—1968. aastani restaureerisid nii raamatukogu kui ka klassikalise muuseumi graafikat Ermitaaži restauraatorid. Kuid see oli ülikoolile kulukas ja nii saadeti mind 1968. aastal Ermitaaži õppima graafiliste lehtede restaureerimist. Esialgu restaureerisime komisjoni esitatud nimekirja alusel. Hiljem, kui tuli tööle kunstiteadlane Tiina Nurk, hakkasime konserveerima ja restaureerima graafika päritolumaade järgi. Süstemaatiline graafika restaureerimine algas 1974. aastast. Nii valmistati ette näitused ja näituse kataloogid: inglise 18. sajandi graafika, madalmaade, flaami ja hollandi 16.—17. saj., itaalia 16.—17. saj., prantsuse 17.—18. saj., itaalia 18. saj. ja saksa 15.—18. saj. graafika. Kõik näitusel eksponeeritud tööd konserveeriti või restaureeriti ja valmistati paspartuud. Sellele töölõigule on osakonnas spetsialiseerunud kaks restauraatorit.

Järg 5. lk.

❐ Andrus Johani Miina Härma portree (sangviin, söejoonistus 1934) enne restaureerimist...

... ja pärast restaureerimist.

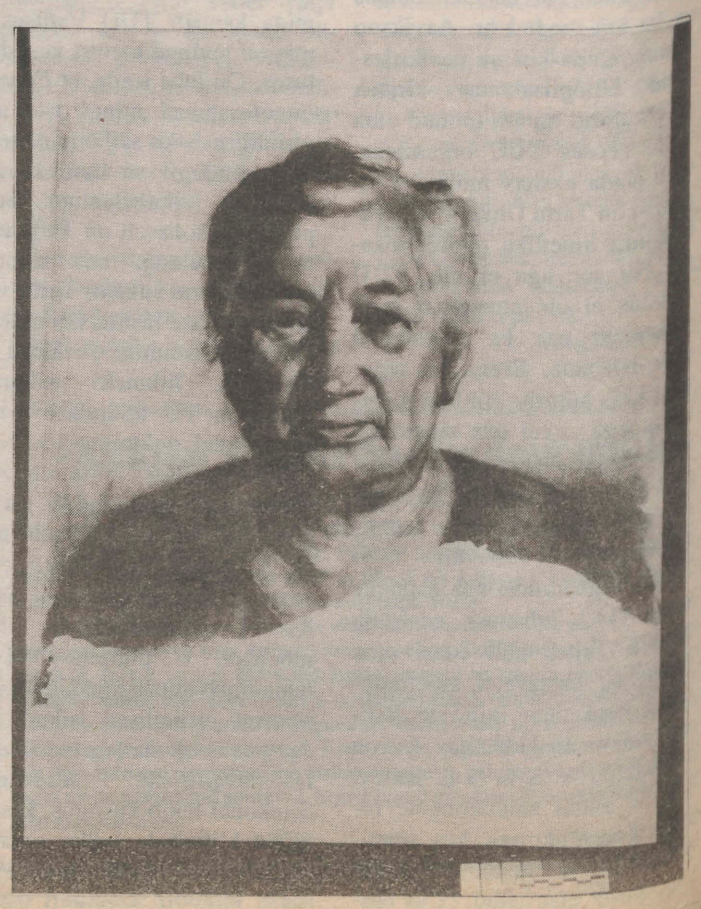

RESTAUREERIMISOSAKOND

Algus 4. lk.

Graafikakogu säilitamisest

K. Morgensterni ajal kleebiti graafilised lehed värvilisele paberile või kartongile kas nurkadest või kogu pinnaga, mis aja jooksul on põhjustanud originaali vigastusi. Samuti on neid tugevasti kahjustanud hoiutingimused. Lisan ühe kunstiväärtusliku taiese kirjelduse koos fotodega enne ja pärast restaureerimist.

See on ANDRUS JOHANi Miina Härma portree (sangviin, söejoonistus, 1934. a.).

Portree oli kleebitud paksule papile. Aluspapp koos originaaliga oli murdunud tükkideks. Kujutisel olid hõõrdedefektid, suured figuraalsed rebendid, rooste- ja rasvaplekid. Üks neljandik originaalist puudus hoopis.

Originaal puhastati, süsi kinnitati prantsuse fiksatiiviga. Dublaaž (aluspapp) eemaldati kuivalt kiht-kihilt. Seejärel eraldati liim ja leht neutraliseeriti. Puuduvad osad ja rebendid täideti vastavatoonilise paberimassiga valamismeetodil. Paberimass värviti pähklikoore ja raudrohu ekstraktiga. Lõpuks dubleeriti originaal kromotograafilisele paberile. Nii oli hävinud köited, mis on valmistatud nõrgast, kiiresti kahjustuvast kemikaale sisaldavast paberist ja mille köiteteostus on nõrk. Sageli on hoitud neid ebasoodsates hoiutingimustes, kus normile mittevastav temperatuur, niiskus ja õhu saasteelemendid kahjustavad neid aina edasi. Seega suureneb restaureerimistööde maht pidevalt ka uue raamatu puhul. Iga raamatukogu koosseisus peaksid olema köitjad, desinfektorid, kes regulaarselt viiksid läbi profülaktilisi menetlusi: puhastaksid raamatuid, teeksid raamatute pisiparandusi, köidaksid pehmekaanelisi köiteid ja ajalehti, valmistaksid raamatutele kaitseümbriseid, -karpe jm.

Soodsate hoiutingimuste loomise vajadus on iseenesest mõistetav, sest vastasel juhul satume suletud ringi — raamatud on kahjustunud, me restaureerime neid ja seejärel viime tagasi keskkonda, mis uuesti soodustab nende kahjustumist. Siit tuleneb ka meie raamatukogu üks suuremaid vajadusi — paigaldada oma lokaalne küttesüsteem. Selline seade lahendaks paljud probleemid, mis on seotud raamatute kahjustumisega halbade hoiutingimuste tõttu.

Mõni sõna ka TÜ raamatukogu filiaalidest. Raamatukogul on neid kokku 4 — esiteks humanitaarraamatukogu, keemia-, füüsika-, majandusraamatukogu. Kui humanitaarraamatukogu võib oma ruumidega enam-vähem rahul olla, siis seda ei saa öelda ülejäänute kohta. Eriti hull on olukord keemiaraamatukogus, kus on kõrged puust riiulid ja nii kitsas, et varsti ei ole seal ruumi ka lugejate teenindamiseks. Hoiutingimused filiaalides pole sugugi normaalsed, ikka sõltub kõik ilmastikust või sellest, millal kütma hakatakse. Ka filiaalide kogud on meie hooldada.

Majandusteaduskonna raamatukogu vajab samuti hädasti oma tööks mõnda teist, sobivamat ja suuremat ruumi. On kahju nendest ilusatest, hinnalistest ja väärtuslikest raamatutest, mis peavad olema liiga tihedalt üksteise vastu või formaadile mittevastavalt. Ka majandusteaduskonna raamatukogu lugejad on väärt paremat sisustust (mööblit). Praegune on nii kulunud ja aegunud, et ei sobi kuidagi uude ajastusse.

Nagu eelpool öeldust selgub, jätkub meie desinfektoritele tööd ja leiba veel pikaks ajaks.

AIME ESPENBERG,
graafikarestauraator

Hügieenisektor

Restaureerimisosakonna koosseisu kuulub ka hügieenisektor nelja töötajaga. Sektori tähtsaim ülesanne on jälgida normidele vastava stabiilse hoiurežiimi näite. Et õigeaegselt avastada võimalikke hallitusseente koldeid, kontrollitakse fondide seisundit, nakatunud köited eraldatakse, puhastatakse ja desinfitseeritakse tõmbekapis või desinfitseerimiskambris. Samalaadse kontrolli ja töötluse läbivad kõik raamatukogusse tulnud raamatud, mis on meile annetatud või saadud mõnel muul teel (oksjonid, kingitused, pühendused). Aeg-ajalt tuleb jälgida ka võimalikku putukkahjurite ilmumist hoidlatesse ja korraldada nende tõrjet.

Veel on sektori ülesandeks avariiulite ja kataloogikastide tolmust puhastamine. Erilist tähelepanu vajab aga käsikirjade ja haruldaste raamatute (KHO) fond. Selles fondis toimub temperatuuri ja suhtelise õhuniiskuse mõõtmine iga päev, kõrvalekalletest informeeritakse kohe raamatukogu tehnilise ekspluatatsiooni osakonda. Vastavalt vajadusele toimub vanade nahkköidete naha puhastamine ja pehmendamine, mis tagab neile parema säilimise. Iga aastaga lisanduvad raamatukogusse tuhanded endistelt omanikelt saadud kingitused, mis on kahjustunud nõrgast paberist ja mille köiteteostus on nõrk. Sageli on hoitud neid ebasoodsates hoiutingimustes, kus normile mittevastav temperatuur, niiskus ja õhu saasteelemendid kahjustavad neid aina edasi. Seega suureneb restaureerimistööde maht pidevalt ka uue raamatu puhul. Iga raamatukogu koosseisus peaksid olema köitjad, desinfektorid, kes regulaarselt viiksid läbi profülaktilisi menetlusi: puhastaksid raamatuid, teeksid raamatute pisiparandusi, köidaksid pehmekaanelisi köiteid ja ajalehti, valmistaksid raamatutele kaitseümbriseid, -karpe jm.

Soodsate hoiutingimuste loomise vajadus on iseenesest mõistetav, sest vastasel juhul satume suletud ringi — raamatud on kahjustunud, me restaureerime neid ja seejärel viime tagasi keskkonda, mis uuesti soodustab nende kahjustumist. Siit tuleneb ka meie raamatukogu üks suuremaid vajadusi — paigaldada oma lokaalne küttesüsteem. Selline seade lahendaks paljud probleemid, mis on seotud raamatute kahjustumisega halbade hoiutingimuste tõttu.

Mõni sõna ka TÜ raamatukogu filiaalidest. Raamatukogul on neid kokku 4 — esiteks humanitaarraamatukogu, keemia-, füüsika-, majandusraamatukogu. Kui humanitaarraamatukogu võib oma ruumidega enam-vähem rahul olla, siis seda ei saa öelda ülejäänute kohta. Eriti hull on olukord keemiaraamatukogus, kus on kõrged puust riiulid ja nii kitsas, et varsti ei ole seal ruumi ka lugejate teenindamiseks. Hoiutingimused filiaalides pole sugugi normaalsed, ikka sõltub kõik ilmastikust või sellest, millal kütma hakatakse. Ka filiaalide kogud on meie hooldada.

Majandusteaduskonna raamatukogu vajab samuti hädasti oma tööks mõnda teist, sobivamat ja suuremat ruumi. On kahju nendest ilusatest, hinnalistest ja väärtuslikest raamatutest, mis peavad olema liiga tihedalt üksteise vastu või formaadile mittevastavalt. Ka majandusteaduskonna raamatukogu lugejad on väärt paremat sisustust (mööblit). Praegune on nii kulunud ja aegunud, et ei sobi kuidagi uude ajastusse.

Nagu eelpool öeldust selgub, jätkub meie desinfektoritele tööd ja leiba veel pikaks ajaks.

KERSTI JALAS,
hügieenisektori juhataja

«ABD-RAAMATU» LUGU

Sageli satub restaureerimisosakonda sedavõrd suurte kahjustustega objekt, et esmapilgul näib selle restaureerimisprotsess otse võimatu. Käesoleva suve lõpul toodi B. G. Forseliuse Seltsist just selline töö, oletatavalt 17(86). a. Tallinnas Lindforsi trükikojas ilmunud eestikeelne «ABD-raamat», mille puhul võis siiralt imeks panna, et kaitsekaanteta raamatukese lehed kättevõtmisel põrmuks ei pudenenud. Raamatukese leiulugu on teada Forseliuse Seltsile.

Köiteelementidest oli säilinud tükike kõvakskuivanud seljakattenahka ja mõned ribad kaanetäidisest. Tekst oli trükitud 16 lehe ühele küljele ja seejärel tekstivabad lehepooled kokku kleebitud. Selliselt trükitud-ilmunud raamatud on küllaltki haruldased, nimetatud väljaande puhul on aga teada, et Lindforsi 1786. aasta trükist on (Eestis) säilinud vaid mikrofilm (vt. L. Andresen. Eesti Aabits. Tln., 1993, lk. 45).

Lehed olid kaetud paksude mustade hallituspigmendi plekkide ja -pesadega, tolmused, tahmunud. Lehepindadele oli kleepunud liivakrohvipuru. Kõik lehed olid tugevalt pehastunud ja haprad. Lisaks oli raamatukest läbi aegade intensiivselt kasutatud, lehepinnad võidunud, hõõrdunud. Lehtede servades ja nurkades oli arvukalt rebendeid, ka väljapudenenud kohti, hulgaliselt putukate vastsete tekitatud väikesi augukesi. Saasta ja kahjustuste tõttu oli tekst kohati kadunud või raskesti loetav.

Raamatu kultuurilooline väärtus ja kahjustuste ulatus nõudsid enne tööde alustamist kõikide lehtede põhjalikku fotodokumentatsiooni ja seisundi kirjeldust. Alles seejärel võidi alustada lehtede puhastamist, desinfitseerimist ja restaureerimist. Üle kuu aja kestnud kannatliku nokitsemise tulemus on üllatavalt hea — «ABD-raamat» on taas loetav-kasutatav. Loodetavasti hoitakse ja võetakse see EESTI AABITS kätte suurema pieteediga, kui kõik kasutajad teadvustavad selle haruldase leiu tähenduse Eesti kultuuriloos ja komplitseeritud taastamisloo restauraatori käe all.

REET SONN,
restauraator

VIIU KLEMENT

❐ A B D-raamatu esimene lehekülg...

❐ ... ja viimane lehekülg enne restaureerimist.

RAAMATUKOGU

Meie kogude seisundi uuringutest

Valdavat osa inimkonna poolt sajandite vältel kogutud informatsioonist säilitatakse kirjalikul kujul raamatutes, ajalehtedes, ajakirjades, erinevates dokumentides. Kaasaegne kultuur sõltub kõigis oma valdkondades kirjalikust informatsioonist, mida säilitatakse ennekõike raamatukogudes.

Raamatukogu varade säilitamise tagamine on keerukas ülesanne, seda nii kogudes leiduvate väga erinevate materjalide kui ka hoiutingimuste erineva toime tõttu. Arvestades kahjustatud materjalide osakaalu pidevat kasvu ning üha intensiivistuvat kasutamist, omandab kogude pikaajalise säilitamise planeerimine järjest suuremat tähtsust, seda eriti piiratud materiaalsete ressursside tingimustes.

Eestis on TÜ raamatukogus ja rahvusraamatukogus kogude seisundi kohta süstemaatilist teavet kogutud alates 1992. aastast.

Vaatame lähemalt, millises seisukorras on raamatud ülikooli raamatukogus. Käesolevaks ajaks läbiuuritud kogud (1 543 532 köidet) moodustavad 43% TÜ raamatukogus säilitatavatest trükistest. Nendest vajab kohest konserveerimist-restaureerimist ligikaudu 150 000 eksemplari. Restauraatorite tähelepanu nõudvaid trükiseid on kõige rohkem vanema võõrkeelse raamatu kogus (ilmunud 1917. aastani). Selles ei ole midagi üllatavat, kuna just nimetatud kogus säilitatakse vanemaid ning seega ka rohkem kahjustatud raamatuid. Kahjustatud trükiste hulgalt järgnevad eestikeelse kirjanduse kogu, kus säilitatakse eestikeelseid raamatuid ja perioodilisi väljaandeid alates 1860. aastast, ning õppekirjanduse kogu. Kõige paremas olukorras on raamatud uuema võõrkeelse raamatu kogus (ilmunud alates 1917. aastast).

Paberi valmistamiseks kasutatud toorainest ning tehnoloogiast sõltuvalt on erinevatest ajastutest pärit paber erineva vastupidavusega. TÜ raamatukogus leiduvad halvakvaliteedilise paberiga trükised on ilmunud ajavahemikul 1820—1950. Kõige suurem on selliste, praktiliselt kasutamiskõlbmatu paberiga raamatute osa (ligikaudu 11%) ajavahemikul 1880—1910 ilmunud trükiste hulgas. Kokku on uuritud kogudes rabeda paberiga raamatuid üle 41 000 eksemplari. Lugejatele ei tohiks selliseid raamatuid anda, vaid nad tuleks asendada koopiatega, kas mikrofilmide või fotokoopiatena.

Üks olulisemaid paberit kahjustav tegur on happelisus. Paberi reaktsioon sõltub nii paberi enda omadustest kui ka raamatute hoiutingimustest. Happelise reaktsiooniga (pH alla 5,5) paberiga raamatuid on uuritud kogudes üle 31 000 eksemplari. Happelise paberi säilitamise tagamiseks on ainus võimalus küllaltki keeruka ja kalli keemilise neutraliseerimise tehnoloogia kasutuselevõtt.

Informatsioon ei sisaldu mitte ainult raamatu või käsikirja tekstis, vaid ka materjalides ning valmistamistehnoloogiates. Järelikult läheb iga lagunenud raamatu ja tolmuks pudenenud dokumendiga, isegi juhul kui meile jäävad alles koopiad, pöördumatult kaduma oluline teave. Iga raamat on väärtus, mille säilitamisele kulutatud raha saame tulevikus tagasi intressidena hoopiski väärtuslikumas valuutas — teadmistes.

KURMO KONSA,
restauraator,
bioloogiamagister

Köitekoda

Raamatukogu restaureerimisosakonna «ääremaal» paikneval köitekojal on kaks ruumi — üks suur, teine pisike. Sinna mahuvad ära 8 töötajat, elektrigiljotiinid, elektripress, papikäärid ja köitematerjalid. Nagu nimigi ütleb, mida muud me teeme, kui köidame. Töö ise toimub käsitsi, välja arvatud raamatuploki lõikamine giljotiiniga. Meie inimesed oskavad ja teevad igasuguseid köitetöid — kõike, mida vajab üks raamatukogu — perioodika ja ajalehtede köitmine, karpide, mappide valmistamine. Põhilise osa meie töömahust moodustab muidugi lagunenud raamatute parandamine ja uuestiköitmine.

Oma töös oleme jaotanud köitmisele toodud katkised raamatud mõtteliselt kahte ossa — vanem raamat ja kaasaegne raamat. Vanem raamat on meie jaoks möödunud sajandil ja käesoleva sajandi esimesel poolel trükitud raamat. Kuigi mõlema raamatu uuestiköitmisel lähtume põhimõttest, et originaalköite välisest kattest tuleb säilitada võimalikult palju, on vanema raamatu parandamine ja köitmine siiski keerulisem ja aeganõudvam. Sajandi alguse raamatute kaane kattematerjalina kasutati tihti värvitud paberit. Enamikul juhtudel on köidetava raamatu kaanepaber lootusetult lagunenud, meie asendame selle endavärvitud paberiga. Värvimisel püüame originaali järgida, aga looja on teine ja värvid uued.

Et vanem raamat laguneb, on pika aja ja halbade hoiutingimuste tulemus. Kaasaegsete raamatute ja perioodikaga on teine lugu. Kui raamat tuuakse köitmisele, on ju kohe näha, missuguseid on hoidnud ja kasutanud sajad käed. Sellest hoolimata vajavad nad veel sadade jaoks kohendamist (eriti arstiteaduslik kirjandus). Lausa ahastama panevad aga need raamatud, mida on täiesti sihilikult lõhutud. Mida siin rääkida lõhkumisest, kui tihti on lehti kümnete kaupa välja lõigutud. Meie tööks on siis paljundatud lehed raamatusse tagasi köita. See on töömahukas ja tulemuseks ei ole enam endine raamat. Lugeja jaoks on enamasti raamat väga vajalik, aga see puudub kogu köitmise ajal lugemissaali või hoidla riiulilt.

Ja veel: usun siiralt, et need lugejad, kes püüavad raamatut ise parandada, tahavad head teha. Tegelikkuses kukub see tihti välja karuteenena. Meie köitjate palve on, et ärge mingil juhul parandage köitest lagunenud raamatut kleeplintide või PVA-liimiga. Kleeplinti on hiljem väga raske eemaldada ja kui see tulebki ära, on ta paberit kahjustanud juba niivõrd, et selle all olnud tekst on raskesti loetav. Vaevalt, et te hakkate keetma nisujahust kliistrit, nagu meie teeme, parem jäägu raamat nii, nagu ta on. Küll meie parandame, kes me selleks kutsutud oleme.

Head ja raamatuhoidlikku lugemist!

VALLI SELGE,
köitekoja juhataja

TARTU RESTAURAATORITE KLUBI

Asutamiskoosolek toimus 1994. juunis TÜ raamatukogus. Praegu tegutsev klubi on osa endisest *de facto* laialiläinud restauraatorite vabariiklikust ühingust, mis aktiivselt tegutses 1980-ndate lõpuni. Sellesse vabariiklikku ühendusse kuulus suurem osa TÜ raamatukogu restauraatoritest.

Uue klubi asutajaliikmeid oli 25, neist 10 olid meie raamatukogu restauraatorid. Klubi ühendab vabatahtlikkuse alusel kultuuripärandi konserveerimisega ja restaureerimisega tegelevaid kutselisi isikuid Tartu linnas ja maakonnas, olenemata nende ametkondlikust alluvusest ja asutuse tüübist — muuseumid, raamatukogud, arhiivid, ehitusfirmad. Vajaduse koondada tegevrestauraatoreid tingisid mitmed asjaolud, peamiselt aga paljude lahendamist vajavate probleemide sarnasus erinevates asutustes (töövahendite ja spetsiifiliste materjalide nappus ning kõrged hinnad, väljaõpe ja atesteerimine jpm.). Praegu puudub ühtne atesteerimiskorraldus, paljudel noortel konservaatoritel pole oma kutseoskuste tõendamiseks ainsatki «paberit». Restauraatorite klubisse kuuluvast liikmeskonnast on alla 30-aastasi enamik, nii et ühine probleemide lahendamine osutub ehk edukamaks.

Klubi esimene tööaasta on kulunud organisatsiooni teadvustamisele ja ametliku tunnustamise tegevusliinile. Praeguseks on klubil oma kinnitatud (registreeritud) põhikiri, pitsat, nurgatempel kirjablanketil, embleem jms. Klubil on oma pangaarve ja oleme tänulikud meid abistanud sponsoritele.

Peame oluliseks tutvustada kõigile uutele liikmetele kultuurivarasid säilitavate asutuste hoiutingimusi ja ekspositsioone. On külastatud Eesti Rahva Muuseumi (ERM), Tartu Kunstimuuseumi, TÜ raamatukogu ja Eesti Põllumajanduse Muuseumi püsiekspositsioonidega ja hoidlatega. Kevadel võõrustas meid oma ateljees kunstnik Endel Taniloo. Pikemas vestluses tutvustas ERMi probleeme Tõnis Lukas. Sisutihedalt möödus tööõiguslik nõupäev EV Riigikohtu hoones Toomemäel. Tööseadusandlust tutvustas prof. Heino Siigur. Eesti Vabariigi kohtusüsteemi tutvustas riigikohtunik Hele-Kai Remmel.

Üks meeldejäävaid üritusi oli klubi pidulik üldkoosolek ajaloomuuseumis, mis algas sponsorite — aktsiaseltside «Restor», «Stinger», «Haspo» ja «Ervin» koostöölepingute allakirjutamisega. Klubi esindas esimees Arnold Kärbo, kes tegi suure eeltöö ürituse kordaminekuks. Pärast dots. Tullio Ilometsa valimist klubi auliikmeks said kõik klubilised liikmepileti. Päeva pidulikkusele aitas kaasa oma etteastega vanemuislane Taisto Noor.

Suve algul korraldas klubi mitmepäevase ekskursiooni põhjarannikule. Marsruut hõlmas restaureeritud mõisahooneid (Palmse, Sagadi, Vihula), kindlusi (Narva, Purtse, Rakvere lossivaremed).

Edaspidi tahame rohkem tähelepanu pöörata kvalifikatsiooniga seonduvatele probleemidele.

1996. aasta kevadeks on kavandatud Tartu Kunstimuuseumis restaureeritud tööde näitus, mille ettevalmistamine juba käib.

MARET KONSON,
restauraator,
klubi sekretär

RESTAUREERIMISOSAKOND

Raamatud minu elus (naistest rääkimata)

Minu sünnikodus oli palju raamatuid, armastust ja hingesoojust. Esimesi teadlikke asju, mis ma oma elus tegin, oli neile läheneda. Mäletan hästi, olin veel üsna pisike poiss, kui isa mul lubas neist võtta, millist tahan. Mul tuli ainult käed puhtaks pesta ja õppida lehti pöörama ilma neid vigastamata. Hiirekõrvad, plekid, sisselõiked, rebendid ei olnud lubatud.

Aastatega süvenes see vaimne ja füüsiline side ja ma usun, et olen alati isa hoiatust järginud. Ometi pean tunnistama, et on midagi, millest ma teismelisest saati pole lahti saanud ja see on pliiats näpus, et mulle olulised ideed või tekstilõigud alla joonida. Lisaks parandan vigaseid sõnu ja väljendeid. Keelevigu ja lohakusi leidub ka kõige tuntumate ja tunnustatumate autorite tekstides. Ja seal olen mina oma tagasihoidliku arusaama ning eelnimetatud pliiatsiga. Olen ise endale võtnud imelise hispaania keele valvuri rolli. Kellele minu tegevus ei meeldi, võib selle rahumeeli ära kustutada. Olen alati mõelnud — idee on iseenesest väga vana — raamat on samasugune tarbeese, nagu ükskõik milline tähtis ja asendamatu kehakate. Aga samal ajal midagi veel palju enamat.

Nii isa- kui emaliini pidi on meie suguvõsas fanaatilisi lugejaid, kes säilitasid ärksa meele ja kultuurihuvi oma maise teekonna lõpuni. On ka, kes ise raamatuid kirjutasid, rakendades oma võimeid ilu- ja teaduskirjanduse vallas. Aga mul pole andmeid, et keegi neist oleks raamatuid restaureerinud. Just see on ülikooli raamatukogus minu põhitöö olnud peaaegu veerandsada aastat. Pean oma tegevust loomulikuks ja minu kalduvuste poolt isegi ettemääratuks.

Raamatukogu on kultuurile koduks ja hooldeasutuseks, kultuurile, mis on saanud kirjaliku väljenduse papüürusel, pärgamendil, paberil, papil või sarnastel materjalidel, mis alluvad aja hävitavale toimele, õnnetustele, vastutustundetusele või lihtsalt kuluvad tarvitamise käigus. Selleks, et parandada, mis võimalik, töötab raamatukogus restaureerijate, hügienistide ja raamatuköitjate osakond, kelle ülesandeks on säilitada raamatuid ja dokumente ning vajadusel ja võimalusel anda neile tagasi algupärane väljanägemine, pikendamaks nende eksistentsi tulevaste põlvkondade hüveks. Iga ürik on ühtlasi ajalooallikas ja kultuurikandja selle kõige avaramas tähenduses. Ilma kirjalike ürikuteta poleks ka historiograafiat. Ulatuslikud lõigud meie minevikust oleksid päästmatult unustusehõlma vajunud. Konserveerimine ja restaureerimine on ühtlasi kunst ja teadus ning rituaal, mis väljendab sügavat respekti inimkonna minevi-ku, oleviku ja tuleviku vastu.

Raamatukogu ja ülikool on mulle võimaldanud tegelda ka minu emakeele ja kultuuri õpetamise ja vahendamisega. Alustasin sellega don Ain Kaalepi kutsel juba 1970. aastal Elva Keskkoolis. Olen sama tegevust jätkanud suure sisemise naudinguga tänaseni ning näen heameelega noorte kasvavat huvi hispaania keele, hispanistika ja iberoamerikanistika vastu.

Praegusel, enamikule majanduslikult raskel ajajärgul, pakub raamatukogu oma rikkaliku kultuurivaramuga hingetuge ja vaimutoitu neile paljudele, kes vaimseid väärtusi kullakangidest ülemaks tunnistavad. Ei ülikool ega tema raamatukogu ole äriettevõtted ega elitistlike ja ultraliberaalsete ettevõtmiste kõlakastid. Tulemus oleks efemeerne, rabe, kaduv... Kultuur vajab avatust, pühendumust, ohvrimeelt, ausust ja altruismi. Oleme õnnelikud selle ideaali eest seistes. Kuni jõuab eesti naine, püsib ka eesti kultuur.

RICARDO MATEO DURAND

Soodusvõimalus tarkvara ostmiseks

Microsoft pakub riigiasutustele väga soodsaid tarkvara ostmise võimalusi. Praegu toimub üleminek *Windows 95* keskkonda. Windows 95 ja teisi *Microsofti* tooteid on võimalik osta soodushindadega, kasutades MOLP (*Microsoft Open Licence Pack*) süsteemi. MOLP hindadega tarkvara ostmise eelduseks on, et asutus ostab alustuseks vähemalt 50 ühikut. Edaspidi saab ostja juba ainult 10 või 20 ühiku kaupa. Arvestades kogu ülikooli arvutikasutajate hulka ei ole see sugugi võimatu.

Eraldi arvestust peetakse süsteemi–, rakendus– ja serveritarkvara osas. Näiteks süsteemitarkvara on võimalik osta koolidele mõeldud hindadega:

1 *Windows* 95 täispakett 1x617.–

29 *Windows* 95 MOLP kasutajaõigust 29x225.–

1 *Windows* 3.11 täispakett 1x330.–

19 *Windows* 3.11 MOLP 19x130.–

Osa rakendustarkvara pakette läheb ostmisel arvesse kahe ühikuna (näit. *MS Office* 7.0 ja 4.3).

Rakendustarkvara ostu näide:

2 *Office Standard* 95 täispaketti 2x1230.–

18 *Office Standard* 95 MOLP 18x445.–

1 *Access for Win*. 95 täispakett 1x783.–

9 *Access for Win*. MOLP 9x190.–

Iga allüksus peaks siiski soovitud paketist ostma vähemalt ühe täiskomplekti, sest ainult täispaketi juurde kuuluvad installeerimiskettad ja kirjandus.

Need kasutajad, kellel on olemas *Windowsi* varasema versiooni litsents, saavad osta *Windows* 95 veel soodsamate koolihindadega:

Windows 95 *upgrade* täispakett 403.–

Windows 95 litsentsi *upgrade* 190.–

Võrdluseks: *Windows* 95 täishind on 2400.–

Neil, kes on huvitatud ühisest tarkvaraostust, palun minuga ühendust võtta enne 10. oktoobrit. Üldist finantseerimist ei toimu, iga allüksus peab maksma oma vahenditest. Asun arvutuskeskuse majas Liivi tn. 2, tuba 311. Seal saab tutvuda ka MOLPi hinnakirjadega. Infot tarkvara hankimise kohta võib saada ka arvutivõrgust ülikooli eestikeelselt infoleheküljelt allüksuse alt (arvutuskeskus).

TIINA TAMME,
arvutuskeskuse tarkvaragrupi spetsialist
Tel. 465 476
E–mail: tiina@cs.ut.ee

Spordikeskus teatab

Rebastejooksu tulemused

Juba kolmandat korda on värsked TÜsse astunud oma võimeid proovile pannud teatejooksus ümber Toomemäe. Osavõtjaid võistkondi oli sel korral lõpetamas 20, kusjuures üks külalisvõistkond EPMÜst. Kehakultuuriteaduskond suutis välja panna neli kiiret võistkonda, kes ei andnud võiduvõimalusi teistele teaduskondadele. Möödunud aastal suutsid majandustudengid küll n.–ö. «profid» ära karistada.

Kuna rada oli eelmistest aastatest stardikoha muutuse tõttu pikem, siis võitja aeg oli poole minuti võrra aeglasem. Võistluste korraldamine on samuti traditsiooniline ning kaupluse Pro Sport ja Akord auhinnadki tuttavad. Alati on suveniiridega toeks olnud ülikooli teabetalitus ja vabapääsmetega TÜ klubi.

Spordikeskuse ürituste korraldajad planeerivad järgmiseks aastaks rohkem külalisvõistkondi kutsuda, sest meie ülikoolis on üritus oma koha leidnud. Samas on ka viimaste kursuste üliõpilased märku andnud rebastega jõudu proovida – seegi mõte vajab edasiarendamist.

Järgnevalt toome ära II rebastejooksu lõpuprotokolli:

1. «Üle prahi»	KKT I	5.30,1
2. «Pull Nägu»	KKT II	5.30,9
3. «Rula»	KKT III	5.38,4
4. «Kilud»	KKT IV	5.39,0
5. F 1	füüsika	5.48,2
6. Bioloogia	biol.	5.49,4
7. «Equilibrium»	maj. IEM	5.50,1
8. Kuupjuurikad	mat.	5.51,4
9. Mr. Antitsükkel	geogr.	5.53,9
10. «Stomotoloogia»	stom.	6.02,2
11. «Kiired Miiserid»	ettevõttemaj.	6.05,1
12. «Avalik saladus»	sots.	6.06,5
13. «Tõde peitub viinas»	filos.	6.09,4
14. «Lapioperatsioon–Reset»	mat.	6.25,7
15. «Etanool – võta ja joo!»	keemia	6.29,6
16. «Väledad mulgid»	maj.–KKT	6.41,4
17. «Avanti Poppuli»	geogr.	7.29,3
18. «Black Box Fox»	sots.psüh.	7.47,2
19. «Hea rahulik»	ajalugu	8.03,0
20. «Tubergid»	EPMÜ — lõpetasid aega arvestamata	

Kui kellelgi on ettepanekuid ürituse paremaks õnnestumiseks, palume ühendust võtta TIIA TEPPANIGA TÜ spordikeskuses. Jõudu auditoorseks tööks ja vaimu värskendamiseks spordisaalides ning –radadel!

Võrkpalliuudised spordiklubist

Ülikooli võrkpallimeeskond alustas Eesti meistrivõistlusi võidu (Eesti Spordigümnaasiumiga 3:1) ja kaotusega (Narvaga 1:3).

TÜ meistrivõistlused nais– ja meeskondadele toimuvad 16. ja 17. oktoobril. Registreerumine 13. oktoobrini Ujula 4 spordihoones; E, T, N 17–20 (Valdo Järvekülg).

Ja veel: mõnusatel reisisellidel, kel ajud krussis intensiivsest õppimisest, on võimalus lõdvestuda reisil Hollandisse, Tilburgi 21.–28. novembrini. Mängitakse võrkpalli, tutvutakse vaatamisväärsustega ja osaletakse pidustustel.

Täpsem info Ujula 4; E, T 17–19 (Tarmo Kajandi).

MATI LILLIALLIK,
TÜ spordiklubi juhataja

INFO! INFO! INFO!

Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskus teatab

Doktorantuur Stanfordi Ülikoolis!

Stanford University invites students from East Central Europe to apply for a new graduate fellowship program. Up to five fellowships will be offered to students from ECE and the former Soviet Union who wish to pursue Ph.D. studies in anthropology, history, political science, sociology or psychology. One-year fellowships will be awarded initially, but upon successful completion of the first year, students will be eligible for up to three additional years of study.

All applicants must take (have taken) the GRE and TOEFL exams at their own cost.

The application deadline is November 10, 1995.

NB! Täpsem informatsioon ja avalduste vormid saadaval Põhja-Ameerika ülikoolide Teabekeskuses ülikooli raamatukogus (Struve 1—318, teisipäevast reedeni kl. 10—13 ja 14—16, tel. 441 243).

The Fellowship Office of the National Research Council announces the Howard Hughes Medical Institute Predoctoral Fellowships in Biological Sciences Program.

The following fields are eligible for support: biochemistry, biophysics, biostatistics, cell biology and regulation, developmental biology, epidemiology, genetics, immunology, mathematical and computational biology, microbiology, molecular biology, neuroscience, pharmacology, physiology, structural biology, and virology.

The fellowships are intended for students at or near the beginning of their graduate study towards a Ph.D. or Sc.D. degree in the designated biological sciences. Applicants must not have completed, by the beginning of the Fall 1995 term, one year or more of postbaccalaureate graduate study in biological sciences, whether or not that study was toward a master's or doctoral degree program. Applicants MUST have scores from the TOEFL and GRE General Test.

Application deadline: November 3, 1995.

For further information and application forms please contact:

Fellowship Office
National Research Council
2101 Constitution Avenue
Washington, D. C. 20418,
USA
Tel. (202) 334-2872
E-mail: infofell@nas.edu

MARVI PULVER

MTV–Akadeemia Tartus

17. oktoobril toimub Tartus MTV–Akadeemia loengute salvestamine.

Helsingi Ülikooli ja Tartu Ülikooli ühine loengusari «MTV Akadeemias»:

* «Soome ja Eesti ühise ajaloo «mustad augud»», dots. Martti Turtola (HÜ), eesti keeles;

* «Venä ja Suomessa – mida kõike naabrus tähendab?», prorektor prof. Arto Mustajoki (HÜ), soome keeles;

* «Muutuv Eesti. Demokraatia õpiaastad», dekaan prof. Marju Lauristin (TÜ), soome keeles;

* «Tartu kui märk. Linnade semiootikast», prof. Jüri Talvet (TÜ), eesti keeles;

Loengud algavad 17. oktoobril kell 10 ajaloomuuseumis.

Teabepäev!

Välissuhete talitus koos Soome Instituudiga korraldab ülikoolis 11. oktoobril teabepäeva õppimisvõimalustest Soome ülikoolides.

Infot jagavad: Marjaana Kurkinen — CIMO
Kirsi Marja Marnela — Tampere Ülikool
Madis Kanarbik — Põhjamaade Ministrite Nõukogu Tartu Infobüroo
Pertti Pyhtilä — Soome Instituut
Vahetusüliõpilased

Teabepäev toimub peahoones, aud. 102, kell 12–17

SIRJE ÜPRUS,
välissuhete talituse peaspetsialist
tel. 465 615

Palk panka!

Seoses «Raha ja väärtpaberite veo eeskirja» kinnitamisega 31. augustist 1995.a. (Vabariigi Valitsuse määrus nr. 309) ning vajadusega tagada palkade konfidentsiaalsus lõpetab Tartu Ülikool alates 1. novembrist 1995.a. sularahas töötasude väljamaksmise kassast.

Palume kõigil avada isikuarved Teile sobivas pangas ja teatada oma pangaandmed kirjalikult raamatupidamisele (Jakobi 4, tuba 207) **hiljemalt 20. oktoobriks k.a.**

Külalislektorid Šveitsist ja Saksamaalt

11.–15. septembrini viibis Tartu ülikoolis üldkeeleteaduse õppetooli ja arvutiteaduse instituudi külalisena loodusteaduste doktor Martin Volk Zürichi ülikooli informaatika instituudist. Ta viis siin läbi programmeerimiskeele PROLOG 30–tunnise intensiivkursuse. PROLOG *(PROgramming in LOGic)* on sageli kasutatavaid keeli just loomuliku keele töötlemisega seotud ülesannete lahendamisel. Vastav kursus kuulub kohustusliku ainena arvutuslingvistika stuudiumi koosseisu paljudes maailma ülikoolides. Ka meil toimusid loengud ja praktilised tööd arvutiklassis. Dr. Volk suutis oma selge ja metoodiliselt hästi läbimõeldud esitusviisiga üsnagi raske aine enamikule jõukohaseks ja meeldivakski muuta. Oma kursuse eel organiseeris ta meie ülikoolile viie õpiku annetamise Ameerika Ühendriikidest, Georgia ülikoolilt (mille vilistlane ta ise on). Kursusel osalejad said neid raamatuid PROLOGi keele tundmaõppimisel kasutada. Arvestuse saamiseks pidi iga üliõpilane iseseisvalt koostama mitu PROLOGi–programmi. 22st alustanust tulid 17 sellega ka toime. Osalejad hindasid kursust asjalikuks ja vahvaks. Ka lektor väitis, et töönädal Tartus ja kokkupuuted meie üliõpilastega valmistasid talle palju rõõmu. Tartu tudengit eristavat Šveitsi omast palju suurem õpihimu ja töötahe.

Peatselt on Tartusse oodata veel ühte kauget külalist. **9.–13. oktoobrini viib dr. Hans–Dieter Lutz Saksamaalt Koblenz–Landau ülikoolist** siin läbi **intensiivkuruse teemal «Suhtlemine inimese ja arvuti vahel loomulikus keeles».** Kavas on ühiselt välja töötada loomuliku (eesti) keele liides andmebaasile. Praktikumides, mis toimuvad arvutiklassis, pakutakse Interneti kaudu kättesaadavaid infopanku. Osaleda võivad kõik, kes tunnevad huvi keelte ja arvutite vastu. **Esimene loeng on esmaspäeval, 9. oktoobril kell 10–12 Liivi tn. 2, ruumis 208 (inglise keeles).**

MARE KOIT,
arvutiteaduse instituudi dotsent

DOTSENT VALERI BEZZUBOVI SÜNNIPÄEVA

pühapäeval, 8. oktoobril (8. okt. 1929 – 9. märts 1991) märgitakse ära tema kalmul Raadil hauakivi avamisega. Hauakivi püstitasid kolleegid, perekond ja Tartu Ülikooli Fond. Kell 14 on lubanud kalmul kõnelda Hando Runnel, Peeter Olesk jt. Kogunemine on kell 13.45 Raadi kalmistu väravas.

Kirjandusteadlane Valeri Bezzubov õppis meie ülikooli vene keele ja kirjanduse osakonnas aastail 1950 – 1955, oli aastail 1960 – 1962 aspirant, filoloogiakandidaat aastast 1969 («Leonid Andrejev ja vene realism XX sajandi algul»). Vene kirjanduse kateedris oli ta õppejõuks alates 1959. aastast, 1973. aastast dotsent, 1977 – 1980 kateedrijuhataja. 1969 – 1970 oli ta külalisõppejõud Lublini ülikoolis Poolas.

Valeri Bezzubovi peamised tööd on L. Andrejevi kirjanduslikust tegevusest, ta on koostanud vene kirjanduse valimikke, varustanud saatesõnadega vene kirjanike tolkeraamatuid, kirjutanud vene nüüdiskirjanduse käsitlusi, teatriarvustusi jm., samuti on ta kirjutanud koos teiste autoritega vene kirjanduse õpiku eesti koolidele jne.

INFO!

Tartu üliõpilaste looduskaitsering

kutsub kõiki oma liikmeid ja sõpru laupäeval, 7. oktoobril traditsioonilisele **avamatkale** Taevaskojast Valgemetsa. Tartust väljub rong kell 10.54. Magamiskoti olemasolu korral võimalik jääda Valgemetsa ööseks, et saada osa saunast ja seminarist. Kaasa veidi sööki.

Saksa keele test DAADi stipendiumi taotlejaile

on igal neljapäeval kella 10.30–14ni raamatukogus (kab. 312/14 DAADi lektor, mag.art. Ulrike Schütte).

Meditsiinihuviline!

Kui oled huvitatud ajakirja Eesti Arst 1943. aastakäigust, siis helista tel. 474 913.

Kõnekoosolek

Eesti Teaduste Akadeemia Emakeele Seltsi kõnekoosolek on pühapäeval, 8. oktoobril peahoones J. V. Veski aud. kl. 15.
Päevakord:
1. Žestid kommunikatsioonivahendina, Silvi Tenjes;
2. Suhtlus ja kognitiivne semantika, Haldur Õim;
3. Läbirääkimised.

Alustab tööd laste laulu– ja tantsuring

Esmaspäeval, 9. oktoobril kl. 17 Veski tn. 40 väikeses saalis alustab tööd **koolieelikute laulu– ja tantsuring.** Ringi töö hakkab toimuma esmaspäeval ja kolmapäeval kl. 17.

TÜ AÜ komitee

Raamatukogu Venemaa perioodika

kataloogi tellimuste esitamisega on väga kiire! Seda saab teha ruumis 252 12. oktoobrini.

Aulasse ERSO kontserdile!

15. oktoobril kl. 16 on aulas heategevuskontsert Tartu Maarja kooli heaks.

Esineb ERSO. Dirigent Enn Kiviloo, solistid Imbi Kuusoja ja Piret Kangron. Kaasa teeb ülikooli kammerkoor. Kavas Ludwig van Beethoveni helilooming.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 8495. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

Tartu Ülikooli Raamatukogu

NR. 36—37
(1811—1812)
REEDE,
13. OKTOOBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

Universitas Tartuensis

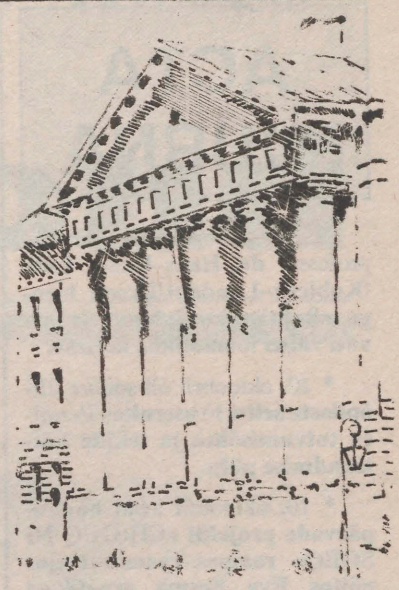

Arstiteaduskonna päevad

Maarjamõisa Polikliinikus toimus eile arstiteaduskonna päevade puhune teaduskonverents, raamatukogu konverentsisaalis aga proviisorite teaduskonverents.

Tänases UTs on arstiteaduskonna erileheküljed.

Täna kell 11 algas arstiteaduskonna nõukogu ja Eesti arstiteaduse nõukogu ühisistung «Arstide ettevalmistamisest Eestis», kell 15 on aulas aktus, kus peab akadeemilise loengu prof. Heidi–Ingrid Maaroos. Teaduskonna olukorrast on ettekanne dekaanil prof. Ants Peetsalul. Antakse kätte ka teaduskonna medalid ja magistridiplomid.

Medalid antakse anatoomia instituudi emeriitprofessorile **Arne Lepale**, radioloogia ja onkoloogia kliiniku prof. **Karl Kullile**, perearstiteaduse ja polikliiniku õppetooli juhatajale prof. **Heidi-Ingrid Maaroosile**, praost **Toomas Põllule**, apteeker **Horst Skopile**. Viimased kaks on osutanud suurt abi arstiteaduskonnale farmaatsia osakonna edendamiseks.

EDUSTUSE KOOSOLEKULT

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

* Kolmapäevasel koosolekul võttis **edustus** vastu oma uue **põhikirja**. Sellega saavad huvilised tutvuda TÜÜ Valitsuse kontoris Ülikooli 20 – 305.

* Kuulati ära **TÜÜ Valitsuse esimehe Martin Halliku ettekanne TÜ Valitsuse istungil toimunud diskussioonist**, mis puudutas TÜÜ õiguslikku staatust.

Edustus moodustas **TÜÜ Valitsuse ja Edustuse ühiskomisjoni**, mis asub välja töötama **üliõpilasomavalitsuse põhimäärust.**

* Pandi hääletusele edustuse **revisjonitoimkonna uute liikmete kandidatuurid.** Kuna ainus esitatud kandidaat võttis oma kandidatuuri tagasi, siis sel istungil revisjonitoimkonna uusi liikmeid ei valitud.

* Jooksvate küsimuste hulgas kuulati ära **TÜÜ Valitsuse liikmete tegevusaruanded.**

MAREK PÕLDEOTS,
TÜÜ Valitsuse infosekretär

Vähemalt kakskümmend moodust, kuidas Üliõpilaskond saab aidata üliõpilast nüüd ja kohe

Üliõpilaste leige huvi TÜÜ tegemiste vastu on probleem, mis on Üliõpilaskonda alati kummitanud. Seda on kõige selgemini kajastanud näiteks üliõpilaste osalusprotsent edustuse valimistel, mis on teadaolevalt suhteliselt madal olnud läbi aegade. Selle põhjuseks võib oletada TÜÜ tegevuse vähest huvipakkuvust üliõpilaste jaoks.

Möödunud suve jooksul nägi TÜÜ Valitsus mõnevõrra vaeva selle nimel, et üliõpilased võiksid üsna konkreetselt tunnetada, millist kasu on organiseeritusest. Seda antud juhul kõige rohkem selles osas, mis puudutab tudengite igapäevast elu–olu. Nii on TÜÜ liikmeil alanud aasta jooksul võimalik osa saada mitmest soodustusest, mis nende elu mõneti kergendama peaks. Olgu need siinkohal ka ära toodud.

* Nii on võimalik **Vanemuise uute lavastuste teisele esietendusele** saada pileti 10 krooni eest. Kui TÜÜ liikmekaarti ette näidata ei ole, tuleb sama pileti eest tasuda 20 krooni.

* Eesti suurim pank **Hansapank** pakub TÜÜ liikmeile võimalust avada arveldusarve 100 krooni eest tavapärase 500 krooni asemel. Lisaks veel tasuta maksekaart.

* **Paljundus** TÜ raamatukogus ja AS Kaanoni paljunduses on TÜÜ liikmekaardiga 10% odavam. Ka TÜÜ **paljunduskeskuses** Narva mnt. 27 kehtivad soodustariifid – 45 senti A4 lehekülje paljundamine ning 85 senti kahepoolne A4 koopia.

* Tuntud tudengite meelelahutuspaigas **R–klubis** kehtib hinnasoodustus teisipäevast neljapäevani 33% ja reedel–laupäeval 25%. EPA klubi pakub soodushindu vahemikus 25–50%.

* Jalatseid pakuvad soodushinnaga nii **Amigo jalatsiärid** (10%) kui ka kauplus **Parem ja Vasak** (5–10%).

* Tudengid, kes soovivad saada **A– või B–kategooria juhilubade** omanikuks, saavad seda teha soodushinnaga AS Kiivi autokoolis. TÜÜ liikmetele maksavad kursused 825 krooni, tavahind 900 krooni.

* Filmihuviliste TÜÜ liikmete rõõmuks pakub **kino Ekraan** võimalust vaadata eelviimasel seansil linastuvat filmi ca 20% odavamalt.

* **Anu Fotos** on filmiilmutus ja fotod 10% odavamad, neli dokumendifotot maksab 10 krooni.

* **Astrodata** pakub TÜÜ liikmeile arvutidiskette kroon odavamalt.

* Reisihimulistele tudengitele on kasulik teada, et **Polarise kindlustus** võimaldab neile reisikindlustuse 10% odavamalt.

* Musafännidele peaks huvi pakkuma võimalus osta **CD–plaate ja kassette kauplusest Singel** 10% odavamalt.

* **Erakabörsid** TÜÜ ja EPMÜ volikogu kontoreis pakuvad oma teenuseid tasuta. Sama kehtib ka TÜÜ **Tööbörsi** kohta.

* Kui tudengid parasjagu **restoranis Kaunas** aega veedavad ning nälg kummitamas on, siis on abiks Kaunase poolt pakutav toidukomplekt hinnaga 35–45 krooni. See võimalus kehtib igal õhtul kella üheksast kuni neljani hommikul.

* Ja lõpuks – tudengist õllesõpradele pakub **Tartu Õlletehas** Rüütli ja Aleksandri õlut 10% odavamalt oma müügipunktidest Vaksali tänaval ja Kaunase puiestee alguses. Selle soodustuse kasutamiseks vajalikud kupongid on saadaval TÜÜ ja EPMÜ Volikogu kontoritest.

Äratoodu on ülevaade sellest, mida on üliõpilaste elu–olu hüvanguks õnnestunud seni ära teha. Kuna pakutavate soodustuste valik on lai ja üsna mitmekülgne, võib loota, et kasu toovad nad nii ehk naa peaaegu igale tudengile. Vaja ainult hankida TÜÜ liikmekaart...

MAREK PÕLDEOTS,
TÜÜ infosekretär

Vaidlus TÜÜ üle

Vahemärkuse korras

Eelmises UTs ilmus TÜÜ infosekretäri Marek Põldeotsa kirjutis («Üliõpilaskonnast nii ja teisiti»), mis lõpuks ometi tõi mingit selgust tänase Üliõpilaskonna vahetuse seisukohtadesse. Tänu sellele tekkis ka viimaste hindamise võimalus. (Ülimalt tõenäoliselt niisugune hinnang ka tuleb – siia lehte ei jõudnud see ainult ruumipuuduse tõttu.)

Kahjuks sisaldas mainitud kirjutis ka mõningaid ebatäpsusi, mis vajavad kiiremas korras parandamist. Artiklis on mind ja A. Salu sisuliselt süüdistatud omavolis:«.. kiri on pealkirjastatud Üliõpilaskonna kirjana ning autorid on ära toonud oma tiitlid seoses TÜÜ organitega...» Ehkki UTs ilmus kiri tõesti sellise pealkirja all, polnud sellel tegelikult üldse mingit pealkirja ning nagu mäletame, rõhutati seal: «... käesolev kiri väljendab ennekõike meie eneste tahet selgitada ülikooli suhtumine...». (Pealkirja asjus omavolitses toimetus – toim.)

Artiklis esinevate väidete kohta:«...Selle kirja avaldamise hetkeks olid nii Leif Kalev kui Andres Salu esitanud tagasiastumispalve...» võib öelda, et kui kiri kirjutati, edasi anti ja sellele vastus saadi, polnud tagasiastumine mõtteski. Veel enam, edustus oli septembri alguses otsustanud alustada ülikooliga läbirääkimisi üliõpilaskonna valitsuse põhimääruse väljatöötamiseks ning volitanud neid pidama õigustoimkonna esimehel. Polnud mingit alust arvata, et küsimus kohe sisuliselt 100% ümber otsustatakse.

Jääb ainult loota, et infosekretäri kahtlus «...kas on õigustatud A. Salu ja L. Kalevi poolne antud ametikohtade rõhutamine...» puudutab asjadega mitte kursisolekust. Vastasel juhul oleks see teadlikult valede väidete esitamine.

LEIF KALEV

ACTA DIURNA

* 9. oktoobril pidas külalisprofessor **dr. Hans–Dieter Lutz (Koblenz–LandauÜlikool) loengu «Suhtlemine inimese ja arvuti vahel loomulikus keeles».**

* 10. oktoobril oli **soome üliõpilaste seltsi Fraternitas Fennica tutvumisõhtu ja teklite kätteandmise pidu.**

* 10. oktoobril avati **hõimupäevade projekti «CIRGUQ NI SOEQ» raames raamatukogus näitus Eve Eesma graafikast «AGU NI EHA» Kauksi Ülle ballaadidel ja Epp Margna söejoonistuste näitus «IMÄTSE SOE PÄIV».**

* 11.—12. oktoobrini toimus ajaloomuuseumis **TÜ raamatukogu seminar «Konserveerimisprobleemid 1995».**

* 11. oktoobril avati raamatukogus eesti kirjaniku **Kalju Lepiku 75. juubelile pühendatud näitus.**

* 11. oktoobril oli **raamatukogus tutvumine näitusega «Tehnoloogia ja ideed restaureerimises».**

* 11. oktoobril oli **teabepäev õppimisvõimalustest Soome ülikoolides.**

* 11. oktoobril **95 aastat tagasi sündis TÜ indoeuroopa keelte professor aastatel 1936 — 1944 Peeter Arumaa** (surn. 1982).

* 12. oktoobril avati raamatukogu **raamatumuuseumis näitus «Päästetud hävingust».**

* 12. ja 13. oktoobril on **arstiteaduskonna päevad. 12. oktoobril toimus teaduskonverents** Maarjamõisa polikliinikus ja **proviisorite teaduskonverents** raamatukogu konverentsisaalis. 13. oktoobril on **arstiteaduskonna nõukogu ja Eesti Arstiteaduse Nõukogu ühisistung ning aktus aulas.**

*

* 12.—14. oktoobrini korraldab spordipedagoogika instituut **rahvusvahelise kehalise kasvatuse õpetajate võimlemise rühmajuhtide konverentsi** Ujula t. spordihoones.

* 13. oktoobril toimub **ülikooli täienduskoolituskeskuses soome keele õpetajate täiendõppekursuste esimene loengupäev.**

***

* 16. oktoobril kell 16 avatakse **ajaloomuuseumis kunstnik Tiina Tarve Tartu ja Lüneburgi vahelisele sõprusele pühendatud hansaseeria näitus «Vana soolatee».**

* 17. oktoobril toimub ajaloomuuseumis **Tartu Ülikooli, Helsingi Ülikooli, Headline OY ja MTV loengusari «Soome ja Eesti *universitas* — kõrgkoolide ülemerekoostöö».**

* 18. oktoobril kl. 11 on nõukogu saalis **ülikooli teabetund.**

* 19. oktoobril kl. 16 on ph. aud. 102 **Soome instituudi juhatuse esimehe jurist Matti Mäenpää loeng «Banking in European Union».**

* 19.—21. oktoobrini on **Käärikul ELO õppepäevad** (rektor prof. P. Tulviste on ELO patroon).

* 20. oktoobril on **eripedagoogika osakonnas logopeed Hilkka Törmälä loengud logopeedidele.**

Tartu Ülikooli, Helsingi Ülikooli, Headline OY ja MTV ühine loengusari

«Soome ja Eesti *universitas* – kõrgkoolide ülemerekoostöö» algab teisipäeval, **17. oktoobril kell 10 ajaloomuuseumis.**

* «Soome ja Eesti ühise ajaloo «mustad augud»», dots. Martti Turtola (HÜ), eesti keeles;

* «Venäjä Suomessa – mida kõike naabrus tähendab?», prorektor prof. Arto Mustajoki (HÜ), soome keeles;

* «Muutuv Eesti. Demokraatia õpiaastad», dekaan prof. Marju Lauristin (TÜ), soome keeles;

* «Tartu kui märk. Linnade semiootikast», prof. Jüri Talvet (TÜ), eesti keeles.

Ülikooli kuratoorium

Eelmisel nädalavahetusel oli esimest korda koos TÜ kuratoorium, mis loodi 7. aprillil kultuuri– ja haridusministri käskkirja alusel. Ülikooli ja ühiskonda siduvasse ning nõuandvasse kogusse kuulub 15 majandus– ja kultuuriringkondade ning valitsusasutuste esindajat.

Kuratooriumi esindajaks ülikooli nõukogus valiti Riigikogu liige Ants Laaneots ning tema asendajaks kirjanik Hando Runnel. Kuratooriumi vastutavaks sekretäriks sai Eesti Entsüklopeedia kirjastuse peatoimetaja Ülo Kaevats.

Täppisteaduste olümpiaadide võitjad ja ülikool

Septembris võttis haridus– ja kultuuriminister Peeter Kreitzberg vastu need Eesti võistkondade liikmed ja juhendajad, kes osalesid suvel rahvusvahelistel koolinoorte täppisteaduste olümpiaadidel ja tõid Eestile kokku 7 medalit. Vastuvõtul osalenud 20 noort olid parimad neist 1000st Eesti kooliõpilasest, kellele Tartu Ülikool seostub ka sõnapaariga täppisteaduste kool ja kelle huvi matemaatika, füüsika, keemia või informaatika vastu on sügavam, kui kooliprogrammid ette näevad. Enamik olümpiaadidel käinud lõpuklasside õpilastest jätkab oma haridusteed Tartu Ülikoolis. Nii keemiaolümpiaadil Pekingis kui ka füüsikaolümpiaadil Canberras pronksmedali võitnud Jaak Suurpere õpib keemiaosakonnas, informaatikaolümpiaadilt Hollandis hõbemedali toonud Heno Ivanov ning Torontos matemaatikaolümpiaadil osalenud Andrei Filonov, Targo Tennisberg ja Mart Säkki (diplom) füüsikaosakonnas ja Gennadi Skvortsov arstiteaduskonnas, majandusteaduskonnas matemaatikaolümpiaadil käinud Andres Vesilind.

Minister tänas ka võistkondi ette valmistanud õppejõude ja üliõpilasi: matemaatikateaduskonnas dotsente E. ja M. Abelit, R. Pranki, lektor U. Nummertit ja üliõpilasi J. Villemsoni, K. Metsalu, H. Nestrat ning R. Palmi; keemiaosakonnast prof. emer. V. Pasti ja dotsente R. Pulleritsu, H. Timotheust, P. Burki, U. Mäeorgu ning füüsikaosakonnast prof. J. Kikast.

VIIRE SEPP,
TÜ Täppisteaduste Kooli direktor

✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿

TÄNU

Rektor õnnitles oma käskkirjas 50. sünnipäeva puhul puhta matemaatika instituudi dots. VIRGE SOOMERIT ja keskkonnafüüsika instituudi teadurit AADU MIRMET ning avaldas juubilaridele tänu kauaaegse kohusetundliku töö eest.

60. sünnipäeva puhul pälvis õnnitluse ja tänu pikaajalise töö eest keskkonnafüüsika instituudi dots. EDUARD TAMM.

75. sünnipäeval õnnitleti ja avaldati tänu 50 tööaasta eest ülikoolis füüsikalise keemia instituudi vaneminsenerile JOHANNES RAUDSEPALE. 75. juubeli puhul pälvis õnnitluse ja tänu kauaaegse kohusetruu töö eest ülikoolis kultuurikeskuse metoodik AAJA TABA.

TÜ VALITSUSES

10. OKTOOBRIL

* ÕPPEJÕUDUDE JA TEADUSTÖÖTAJATE TÖÖKOORMUSE ARVESTAMISE ALUSTE

(auditoorne normkoormus) **projekti kommenteeris prorektor prof. Teet Seene.**

Õppejõudude ja teadustöötajate töökoormuse arvestamise aluseks on auditoorse õppetöö arvestuslik aastakoormus akadeemilistes tundides. Määratletakse koormusnormatiivid. Auditoorseks õppetööks loetakse loengute lugemist, praktikumide ja harjutustundide juhendamist ning seminaride ja kollokviumide juhendamist. Õppetöö koormuse arvestamisel tuleb arvesse vaid ülikooli jooksva õppeaasta õppeteatmikus toodud ainete õpetamisel tehtud töö. Täienduskoolitus, samuti õppeteatmikus kajastamata õppetöö koormusarvestusse ei lähe.

Dokument hakkab kehtima järgmisest semestrist arvestusliku alusena ja uuest õppeaastast normdokumendina.

Kõne all oli ka bioloogia–geograafiateaduskonna dekaani prof. Toivo Maimetsa märgukiri tasulisest ja tasuta õppest. Nii näiteks olevat arvutuskeskuses kaks samasugust tasulist kursust, mis on ka matemaatikateaduskonna õppekavas, ning keelekeskuses tulevat neil, kes on ülikoolis õppimise eest juba tasunud, keeletundide eest, kui need on juba täis, tasu maksta. Probleem on selles, et raha makstakse teaduskonda, kus õpitakse, kuid õpitakse ka teistes teaduskondades. Koosolekut juhatanud prorektor prof. Jaak Aaviksoo ettepanekul tuleb kirjas püstitatud probleemile lahendus leida.

*** Õppe– ja üliõpilasosakonna juhataja Lea Michelson informeeris**

ÜLDÕPPERUUMIDE HÕIVATUSEST

sügissemestril.

Õppeosakond on uurinud ruumide kasutamist ning koostanud hõivatuse kohta vastavad tabelid. Ruumide kasutamise üldprotsent on 68, nii et alati polegi suurt ruumikitsikust. Väga hõivatud on aga suured keemia ja Vanemuise tänava ringauditooriumid. Need kaks suurt auditooriumi vajavad kahädasti kaasajastamist. Keemiaringi uuendamise projekt on tellitud, remonti läheb see talvise eksamisessiooni ajal.

*** Valitsus kehtestas**

ÕPETAJAKOOLITUSE KUTSEAASTAS STIPENDIUMI MÄÄRA.

Arvestades stipendiumifondi ja miinimumpalga suurust (450 krooni) on õpetaja kutsekoolituse aastas õppivate üliõpilaste stipendiumi määr võrdne põhiõppe üliõpilaste stipendiumi määraga, s.o. 0,8 miinimumpalka (360.-) arvates 28. augustist 1995.

*** Kehtestati ka seoses**

ÕPPETÖÖGA OSUTATAVATE TEENUSTE TASUMÄÄRAD.

Nii näiteks tuleb õpinguraamatu duplikaadi väljaandmise eest tasuda 100 ja üliõpilaspileti duplikaa di eest 300 krooni. Erandolukordade puhul võib rektor dekaani taotluse alusel üliõpilase vastavast summast vabastada.

* NÄITUSTE POLIITIKAT JA INNOVAATIKA MESSI

tutvustas innovatsioonitalituse vanemreferent Leeni Uba.

Viimastel aastatel on kogu maailmas suurenenud ülikoolide huvi näitustel ja messidel esinemise vastu. Meil on turumajandusele üleminekul veel vähe kogemusi, kuidas osata müüa oma intellektuaalomandit. Ülikool on mitmel aastal korraldanud kevaditi INNOVAATIKA messi, mille vastu on huvi tuntud. Valitsus otsustas, et INNOVAATIKA mess toimub ka 1996. aasta kevadel ning selle tarbeks taotletakse tuleva aasta eelarvest 40 000 krooni. Teaduskondadel ja allüksustel tuleb leida ekspositsiooni ettevalmistamiseks oma kontaktisik.

* ARVUTIKLASSIDE JA ARVUTIVÕRGU KASUTAMISEGA

on tekkinud probleeme, mida valgustas **arvutuskeskuse arvutiklasside arendustööde peaspetsialist Anne Villems.**

Arvutiklasside ja arvutivõrgu kasutamise reeglite projekt läheb valitsuses veel teisele lugemisele.

* Õppekorralduskomisjoni ettepanekul korraldatakse kahes teaduskonnas (usu– ja õigust.)

AINEPUNKTIDE EKSPERTIIS,

sest teaduskondades hinnatakse samasuguse mahuga aineid väga erinevalt.

* Seoses

ÕPPETÖÖ ÄRAJÄÄMISEGA

on mõnele õppejõule määratud distsiplinaarkaristus, mille asjus on hiljem sageli õppeosakonda pöördutud. Valitsuse arvates peab teaduskond vastavalt seadustele ise taoliste probleemidega tegelema. Õppeosakonna ülesanne on antud juhtudel vaid õppetöö toimumise kontrollimine.

*** Arstiteaduskonna nõukogu taotles vastavalt Maailmapanga lepingule**

TERVISHOIU ÖKONOOMIKA ÕPPETOOLI

avamist.

Valitsus pidas õppetooli avamist otstarbekaks erakorralise professuurina.

***Prorektor Jaak Aaviksoo tutvustas seoses**

ÜLIÕPILASKONNAGA

tekkinud probleeme, millest on olnud lugeda ka viimastest ülikooli ajalehtedest. Praegu puudub ka **üliõpilasomavalitsuse põhimäärus** (TÜ põhikiri V. 6.). Valitsus otsustas, et edustus valmistab põhimääruse projekti ette kümne päeva jooksul, kaasates sellesse töösse ka teaduskondade esindajaid väljastpoolt edustust. Valitsuse liikmete (prof. Marju Lauristin, Janno Reiljan jt.) arvates oleks koostöö huvides tarvilik, et kõikide teaduskondade esindajad oleksid nii üliõpilaskonna juhtorganites kui TÜ nõukogus.

Arstiteaduskond

Arstiteaduskond peab saama meditsiini nurgakiviks Eestis

Intervjuu dekaani prof. ANTS PEETSALUGA

Prof. Ants Peetsalu, olete üle aasta juhatanud arstiteaduskonda. Milline osa dekanaadi uue juhtkonna plaanidest on teostunud ja milliste seni lahendamata jäänud probleemide pärast oma südant valutate?

Tõepoolest, hetkel tundub mulle, et tegemata töid on rohkem kui tehtuid ja esimeste hulk suureneb iga päevaga. Kahtlemata on toimunud ka hulk muudatusi.

Eriti hea meel on sel õppeaastal avatud arstiteaduse eriala **ingliskeelse õpperühma** üle. See viib arstiteaduskonna kui ka ülikooli tervikuna uuele tasemele. Andes võimaluse kõigile soovijaile tulla õppima Tartu Ülikooli, läheneme avatud ülikooli staatusele.

1995. aastal rakendasime **lõpueksamit** esmakordselt **testi vormis.** Sellega olid rahul nii üliõpilased kui ka õppejõud. Tulemused ehk teisiti öeldes, üliõpilaste teadmised, olid üllatavalt head.

Oluline muutus võrreldes eelmiste aastatega on ka see, et **kontakt üliõpilaskonnaga** on märgatavalt paranenud. Püüame igati arvestada nende soove ja pretensioone, kuigi mitte alati pole suutnud lahendusi leida. Igal juhul on kollegiaalne suhtumine sulatanud jääd tudengite ja õppejõudude vahel.

Selle aasta 1. jaanuarist kuuluvad **internatuur ja residentuur** juriidiliselt arstiteaduskonna alla. Ühest küljest oli samm õige, kuna diplomijärgne õpe on ülikooli prioriteet. Teiselt poolt tõmbasime endale kaela rahamured. Internide ja residentide tasustamine on juba pikemat aega päevakorral olnud, ometigi pole mõistlikku lahendust leitud. Praegu jätkuvad arstiteaduskonna läbirääkimised Tartu Ülikooli ja Sotsiaalministeeriumi juhtkonnaga. Ühe lahendusena näen, kui residendikoht lülitataks õpetava haigla koosseisu. Seega koolitaks haigla endale spetsialiste oma eelarvest.

Nüüd siis mõni sõna pooleliolevatest või kiiremas korras tegemist nõudvatest töödest. Kõige tähtsam on praegu välja töötada arstiteaduskonna **arengukava.** See seab meie suunad ja eelistused, määratleb tegevusprogrammi. Samuti on ettevalmistamisel **arstiteaduskonna põhimäärus** ja **TÜ Kliinikumi põhikiri.**

Mitmes õppehoones on vaja teha remont. Eriti troostitus olukorras on kohtumeditsiini õppetooli ja nakkushaigla valdused.

Vähem tähtsaks ei tohiks pidada ka arstiteaduskonnas tehtava **kajastamist ajakirjanduses.** Mulle tundub, et rohkem on müra kui algallikast tulevat informatsiooni. Arstiteaduskonna töö väärib tutvustamist laiemale üldsusele.

❑ Dekaan prof. Ants Peetsalu: «TÜ arstiteaduskond on ainuke Eestis, kust sirgub arstide-proviisorite järelkasv.»

1994. aastal valmis tervishoiuprojekt, mis näeb ette tervishoiusüsteemi ümberkorraldamist, esmatasandi arstiabi väljatöötamist, haiguste ennetamist, tervishoiutöötajate ettevalmistamist ja täiendamist, ekspertabi ning infotöötlust. Milline roll kuulub selles projektis arstiteaduskonnale?

Arstiteaduskond vastutab TÜ rahvatervise instituudi ning perearsteaduse ja polikliiniku õppetooli uute õppeprogrammide väljatöötamise eest.

Tervishoiuprojekti üks osa käsitleb uue õppehoone biomeedikumi ehitamist ja sisustamist. Vajadus prekliinilisi aineid ühe katuse alla koondava õppehoone järgi on olnud aastakümneid, arvestades, et Vana Anatoomikum tunnistati õppetööks kõlbmatuks juba sada aastat tagasi. Biomeedikum võimaldab arstiteaduskonna õppetöö koondada Maarjamõisa haigla ümbrusse.

Konkurss arhitekti leidmiseks viidi läbi juunis—oktoobris 1994. a. Kuna Maailmapangalt saadava laenu kinnitamine Riigikogus venis ja praegu pole allakirjutatud lepingut arhitektiga, siis on biomeedikumi valmimine edasi lükkunud. Neid asjaolusid arvestades loodetakse maja valmis saada veel sellel aastatuhandel — 24. detsembril 1999.

Kuidas hindate arstiteaduskonna õppekavasid, nende sisulist vastavust tänapäeva nõuetele?

Arstiteaduskonna õppeplaane on viimase 15 aasta jooksul muudetud kolm korda. Praegu kehtiv on valminud 1989/90. õppeaastal. Õppeplaanide ümbervaatamine ja muutmine on pidev protsess ajaga kaasaskäivates ülikoolides. Vanadele teadmistele lisanduvad uued ja see tingib vajaduse selekteerida oluline vähemolulisest. Sellest aastast hakkas tööle **õppeplaani arenduskomisjon,** mille ülesandeks on korrigeerida õpetatavate ainete programmide sisu ja mahtu lähtuvalt meditsiini üldisest arengust. Tänavu on komisjonil rohkelt tööd. Seoses lülitumisega Eesti tervishoidu reformivasse projekti, vaadatakse üle kogu õpe.

Praegu on diplomieelne õpe üle koormatud. Uut lisandub pidevalt juurde, aga vähemolulisest vanast ei suudeta loobuda. Õppeplaanis on tekkinud disproportsioonid — mõne aine maht on põhjendamatult suureks kasvanud, mõni jälle vajaliku tähelepanuta jäänud. Meie eesmärk on kaotada disproportsioonid, viia auditoorse õppetöö koormus vastavusse Euroopa standarditega. Kuueaastase stuudiumi vältel tehakse meil üle 6000 tunni auditoorset tööd vastukaaluks 5000—5500le arenenud riikides.

Mida oleks vaja muuta arstiteaduskonnas seoses preventiivse arstiabi edendamise prioriteediga Eestis?

Praegu on haigusi ennetava ja tervist säilitava meditsiini valdkonna osakaal 4—5% õppeprogrammi mahust, kuid see võib tõusta 9—10%ni. Tervishoiuprojekt näeb ette eelisarendatava arstiabi suuna õppejõudude koolituseks, õppekavade koostamiseks, struktuuri väljaarendamiseks täpse ajagraafiku. Esmalt peame ette valmistama õppejõud, kasutades ka välisekspertabi ja koolitust välismaal. Umbes 3—4 aasta pärast oleme suutelised programmi käivitama.

Sel aastal on plaanis tervishoiuökonoomika õppetooli avamine.

Milline on Teie meelest arstide koolituse kõige optimaalsem moodus?

Õpe on ja jääb etapiviisiliseks — diplomieelne ja -järgne, järgides kuldset reeglit lihtsamalt keerulisemale. Ülikoolis antakse baasharidus, teadmiste ja oskuste alus. Diplomijärgselt toimub spetsialiseerumine.

Me oleme võtnud suuna anda üliõpilastele juba stuudiumi ajal õppeprogrammi suurema valikuvabaduse. Kohustuslikele ainetele on planeeritud 80—85% õppemahust ja valikainetele 15—20%. Viimased kujutaksid endast meditsiiniga seotud kursuste paketti, millest tudeng endale meelepärase valib. Neile lisanduks ülikoolis pakutavate vabaainete õppimise võimalusi. Mulle tundub, et nii suureneb üliõpilaste aktiivsus ja huvitatus teadmiste omandamisel.

Olulisena tooksin esile prekliinilise ja kliinilise meditsiini integratsiooni tähtsuse õppimise ja õpetamise seisukohalt. Parem tulemus saavutatakse, nagu mulle näib, kui käsikäes õpitakse meditsiini teoreetilisi aineid ja nende praktilist väljundit kliinilises vallas.

Nüüd puudutaksin **diplomijärgset õpetust.** Praeguste reeglite kohaselt toimub 2-aastane internatuur arstidele, 1-aastane stomatoloogidele. Arvan, et ei ole optimaalne õpetada kõiki kaks aastat. Programmi tuleks osaliselt lühendada ja individualiseerida sõltuvalt sellest, kas noor kolleeg suundub kitsale erialale või näiteks perearstiks. Üks osa peaks internatuuriprogrammist olema siiski kõigile ühtne (tervishoiuseadused, struktuur jne.). Vastasel korral läheb diplomijärgne protsess liiga pikaks ja kulukaks.

Kavatseme tõhustada internatuuris ja residentuuris õppetöö kontrolli. See peaks olema vastastikune — õpetaja kontrollib õppija teadmisi ja õpetatav annab hinnangu saadud õppe kohta. Selline lähenemine arendaks mõlemaid pooli.

Viimase viie aasta jooksul on pidevalt vähendatud vastuvõttu arstiteaduse erialale. Sel aastal võeti vastu 70 üliõpilast, mis on poole võrra vähem kui 1990. aastal. Nüüd on kavas vastuvõetavate tudengite arvu suurendada. Kuidas kommenteeriksite seda?

Probleem on seotud arstide optimaalse arvu säilitamisega nüüd ja tulevikus. Kui me teame, kui palju arste Eesti riik vajab, siis oskame planeerida ka üliõpilaste vastuvõttu. Siiamaale aga puudub sotsiaalne tellimus. Omal initsiatiivil uurisime välja praegu töötavate arstide sünniaastad ja soolise struktuuri, et nende alusel prognoosida arstide arvu teatud ajahetkel. Demograafiliste ja matemaatiliste prognooside tegemisel oli abiks prof. Ene-Margit Tiit. Selgus, et vastuvõtu säilitamine praegusel tasemel sunnib 2006. aasta paiku arste importima.

Peame arvestama, et suurema osa arstkonnast moodustavad naised, kes vahepeal mitmesugustel põhjustel meditsiinist eemale jäävad. Kõike eelpoolöeldut silmas pidades pean õigeks 100—120 üliõpilase vastuvõttu arstiteaduse erialale, 30 stomatoloogia ja farmaatsia erialale. Õeteaduse osakonda peaks vastuvõtt toimuma igal aastal umbes 15 uue tudengiga. Sellega tagaksime arstide optimaalse arvu 24—28 10 000 elaniku kohta.

Praegu on aga arsti eriala vastuvõtu suhtarv elanikkonnale langenud allapoole Põhjamaade ja Lääne-Euroopa riikide taset.

Millises suunas peaks arstiteaduskond teie nägemuse kohaselt edasi arenema?

Väga tähtsaks pean arstiteaduskonna väljaehitamist täies mahus. See on väga tõsine probleem, seotud suurte kulutustega. Ent meie õlul on ka suur vastutus arstiteaduskonna arengu eest Eestis ja tema maine eest rahvusvahelisel tasandil. TÜ arstiteaduskond on ainuke Eestis, kust sirgub arstide-proviisorite järelkasv.

➡ Järg lk.4

Arstiteaduskond

Arstiteaduskond peab saama meditsiini nurgakiviks Eestis

➡ Algus 3. lk.

TÜ Kliinikumi staatuse ja sellega kaasaskäivate prioriteetide saavutamine on pöördepunktiks teaduskonna arengus. TÜ Kliinikumist peaks kujunema eesti meditsiini nurgakivi. Teeme kõik, et tõsta Tartu mainet. Tegelikult on see ka riigi probleem. Kui meil pole tugevat meditsiinikeskust, kust saaksid oma hariduse üle Eesti laialiminevad arstid, siis oleks see aeglane arstiteaduse hukk meie maal. Me loodame koostööle Sotsiaalministeeriumiga. Läbirääkimiste eesmärgiks on taotleda riigilt dotatsiooni kliinikumi arendamiseks. Seniks kuni kliinikum jääb tavaliseks munitsipaalhaiglaks, ei kujune sellest meditsiini nurgakivi.

Milliseid üllatusi, nii meeldivaid kui ka ebameeldivaid, olete dekaanina kogenud?

Mind üllatas suur konkurss arstiteaduse eriala ingliskeelsesse rühma (1:3). Vaatamata viletsatele õpperuumidele, olmetingimustele ikkagi tullakse Tartusse. See näitab, et Tartu Ülikoolil on hea maine ka väljaspool vabariiki. Muidugi võib olla üheks põhjuseks odav elamine-õppimine, kuid see ei ole kindlasti mitte ainuke.

Mind rõõmustab tervishoiuprojekti käivitumine. Biomeedikum on nüüd rohkem kui unistus.

Kurvastab doktorantuuri astujate arvu vähenemine. Doktorantidel on vähene motivatsioon — õppeaeg on pikk, stipendium väike, tulemuste saavutamises ei olda kindel. Kui selline tendents jätkub, siis ei saa akadeemilisest järjepidevusest juttugi olla. Me peame rohkem üliõpilasi teadustöö juurde meelitama, et nad teaksid ning oskaksid hinnata teadusetegijate tööd. Doktorantuur oleks seega loogiliseks jätkuks teaduselus.

Ebameeldivalt üllatas mind, et TÜ nõukogu akadeemiliste komisjonide valimistel ei läinud läbi arstiteaduskonna kandidatuur.

Te olete arstiteaduskonna dekaan ja kirurgiakliiniku juhataja ühes isikus. Kas jätkub aega ka skalpelli käeshoidmiseks ja/või teadustöö sepitsemiseks?

Sellele küsimusele on mul kõige ebamugavam vastata. Kui ma enne dekaaniks saamist olin aastas 45—50 lõikuse juures, siis nüüd jõuan teha poole vähem. Lihtsalt ei jätku aega. Kuigi olen haiglas juba enne kaheksat, jääb praktiliseks tööks aega napiks.

Teadustööd püüan ikka teha. Viimase aasta jooksul on ilmunud 17 publikatsiooni. Minu käe all on lõpetanud 3 doktoranti, praegu juhendan ühte doktoranti dr. R. Uiboga kahasse.

Tänan Teid meeldiva ja sisutiheda vestluse eest! Edu ümberkorralduste läbiviimisel!

ANNELII NIKITINA

Muudatusi õppekorralduses

Õppeaasta on kestnud üle kuu aja, kuid võib-olla mitte kõik üliõpilased pole kuulnud mõningatest õppekorralduse muudatustest arstiteaduskonnas.

Õppeprodekaan Kai Saks, millised uuendused on toimunud võrreldes eelmiste aastatega?

Meeldivate uudistega alustades peab kõigepealt nimetama, et farmaatsia osakonna lõpetajatel on nüüdsest võimalik kaitsta bakalaureusekraadi V kursuse lõputööga.

Teine hea uudis puudutab valikaineid. Paljusid tudengeid on huvitanud, millal muutuvad nn. kohustuslikud valikkursused üliõpilastele tõepoolest vabaks valikuks. Sellest õppeaastast peab üliõpilane lisaks kohustuslikule programmile kuulama vabaaineid vastavalt oma soovile umbes 20 tunni ulatuses. Enam pole piiratud kursustering arstiteaduskonna poolt pakutavaga, s.t. külastada võib ka teiste teaduskondade vabaainete loenguid.

Hindamise vormiks on arvestus ja eksam. Enam ei kasutata teadmiste kontrolliks hindelist arvestust.

Uue ainena õpetatakse esmakursuslastele esmaabi. Selle kümnetunnise kursuse sisseviimise ajendiks oli tudengite endi soov ja huvi. Leiame, et ka I kursuse arstitudeng peab tänavaõnnetuse korral olema pisut targem kui tavakodanik.

Ebameeldivam, kuid kindlasti mitte repressioonidena mõeldud, on akadeemiliste võlgnevuste likvideerimist puudutav muudatus. Arstiteaduskonnas kehtib kursustesüsteem, millel on oma spetsiifika. Iga õpitud aine haakub tihedalt järgnevaga. Seetõttu ei või me lubada järgmisele kursusele üliõpilast, kellel on võlgnevused. Ka järeletegemise kord on muutunud rangemaks. Ent rõhutaksin, et järeletegemine on kahepoolne — üliõpilane peab tundma huvi, kuidas saab võlgnevuse likvideerida, ja õppejõud on kohustatud selleks võimalusi andma.

Kuidas on edenenud tudengite välisvahetus? Millised võimalused on arstiteaduskonna üliõpilastel välismaal õppimiseks?

Arstiteaduskonnal on mitmed koostööprojektid Rootsi, Soome ja Saksamaa ülikoolidega. Nii on olnud päris mitmel tudengil võimalus õppida või praktiseerida Lübeckis, Göttingenis, Karolinskas, Tamperes, Helsingis jm. Kahjuks ei toimu vahetused regulaarselt, seetõttu peaksid huvilised info saamiseks jälgima dekanaadi teadetetahvlit. Soomes õppimise kohta saab teavet ülikooli välissuhete talitusest.

Mitmed pakkumised välisvahetusteks ja teadustööprojektideks on tulnud diplomijärgsetele õppijatele.

Millises seisus on tudengiteadus?

Eelmisel aastal kostus nurinat, et arstiteaduskonna üliõpilasel on vähe teadustöö võimalusi. Kogusime infot ülikooli kliinikutes ja instituutides tehtavate teadustööde teemade kohta, mis nüüd on kõigile huvilistele dekanaadis tutvumiseks. Teadustöö on ülikooli lahutamatu osa ja me soosime igati tudengite sellealast initsiatiivi. Tahaksin noortele südamele panna, et kui teid huvitab uurimuslik tegevus, siis pöörduge ise kliinikutesse ja instituutidesse ning üheskoos leitakse lahendus.

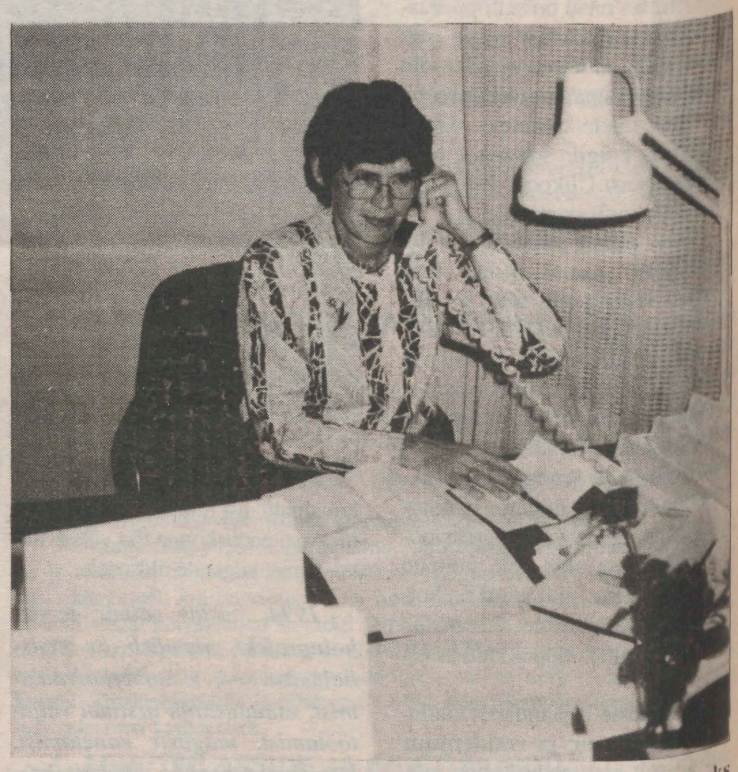

❑ Õppeprodekaan Kai Saks: «Sellest õppeaastast peab üliõpilane lisaks kohustuslikule programmile kuulama vabaaineid vastavalt oma soovile umbes 20 tunni ulatuses. Nüüd võib kuulata ka teiste teaduskondade vabaainete loenguid.»

Farmaatsia instituudis

Instituut asutati keisri ukaasiga 19. oktoobril 1842. aastal, kui esimene iseseisev farmaatsiaprofessuur maailmas. Instituudi ja professuuri asutamine oli sisuliselt keemia ja farmaatsia lahutamine, sest farmaatsiat õpetati ülikoolis ka varasematel aastatel.

Arstiteaduskonnas on meil ainukesena bakalaureuseõpe ja magistriõpe (viimane on ka õenduse ja biomeditsiini erialal) ning doktoriõpe. Instituudi baasil viiakse läbi ka arstiteaduskonna täienduskeskuse proviisorite täienduskursused. Instituudi kahes õppetoolis õpetatakse 8 erialadistsipliini. Taotlus kolmanda õppetooli avamiseks on arstiteaduskonna nõukogus heaks kiidetud. Kümnel instituudi töötajal on teaduskraad.

Seega on farmaatsia instituut profileeriv instituut (varasem farmaatsia osakond), mis vabariigis valmistab ainukesena kõrgharidusega farmaatsiaspetsialiste-proviisoreid. Proviisori kutsetunnistus saadakse pärast interniõpet.

1940. aastaks valminud spetsiaalsest farmaatsia instituutide hoonest (nn. keemiahoone Toomemäepoolne tiib) õnnestus meil käesoleval aastal seoses molekulaarbioloogide Riia tänavale siirdumisega tagasi saada üks laboratoorium ja paar väiksemat ruumi, mis vähendas meie ruumipuudust. Tänu uuele prorektorile Riho Illakule on jõudsalt edenenud 1986. aastal alustatud ja vahepeal lagunema kippunud ravimtaimede katsebaasi hoone Raja tänaval. Uut hoogu ja mõningast majanduslikku toetust on andnud meie lühiajaline koostöö ülikooli Tamme ja Kesklinna apteekidega, mis liitusid meiega 1993. aasta jaanuaris.

Instituudi õppejõud osalevad farmaatsia erialaajakirja Eesti Rohuteadlane, samuti ravimitealase käsiraamatu *Pharmaca Estica* väljaandmisel (viimane koos Riigi Ravimiametiga).

Farmaatsia instituut võtab osa iga-aastaste Ülikooli Rohuteaduse Seltsi konverentside, Eesti Farmaatsia Seltsi suvekonverentsi ja arstiteaduskonna proviisorite konverentsi korraldamisest.

Farmaatsiaalane teadustöö baseerub Eestis peamiselt farmaatsia instituudil. Kahjuks on materiaalne baas selleks vägagi nigel. Ühe korraliku seadme muretsemine maksab teatavasti keskmiselt 0,5 miljonit Eesti krooni. See on aga instituudi mitme aasta kulutusteks eraldatav summa. Instituudi teadustööd toetab 2 ETSA granti. Teadussidemetest võiks mainida koostööd Helsingi Ülikooli farmaatsia kateedriga.

Esimesele kursusele võetakse meil vastu 25 üliõpilast. Kahjuks ei kata see vabariigi vajadust, kuna nii mõnigi langeb välja. Samal ajal vajavad meie lõpetajaid apteegid, farmaatsiatehased ja farmaatsiafirmad ning paljud laboratooriumid, mille arv on viimastel aastatel suurenenud.

Prof. TOIVO HINRIKUS,
farmaatsia instituudi juhataja

Arstiteaduskond

Arstiteaduskonna konverents 1995 — uuenev sisu muutuvas vormis

Arstiteaduskonna iga-aastased konverentsid on kujunenud olulisteks tähisteks teaduskonna arenguteel ja Eesti meditsiini saavutuste väljapanekuks. Aastast aastasse on esitatavate teadustööde sisuline tase tõusnud ja esitamisvorm paranenud, aluseks üha ulatuslikum integreerumine tõelisse maailmateadusse. Nii avaldasid arstiteaduskonna töötajad 1994. aastal 74 *Current Contents*'is® hõlmatud või samaväärset artiklit, mis on 30% rohkem kui 1993. aastal.

Tänavune konverents oli eile Maarjamõisa polikliiniku konverentsisaalis. Farmaatsiasektsiooni istung toimub eraldi, ülikooli raamatukogu konverentsisaalis. Ettekandeid on kokku peaaegu sada. Sel aastal aga ei saanud kaugeltki igaüks kerge vaevaga publikatsiooni kirja. Programmi koostamisel oli tagasi lükatud teeside osakaal umbes 20%, mis on lähedane ajakirjade «*rejection rate*'ile».

Teiseks suuremaks muutuseks on üliõpilaste tehtud töö konverentsiprogrammi lülitamine. Arvame, et mida varem püüame integreerida kõige nooremad kolleegid tegevusse meie tipptasemel, seda parem. See stimuleerib nii neid kui ka nende juhendajaid. Teadus on üks, üliõpilasteadust ei ole olemas.

Kolmandaks peaks silma hakkama, et teeside avaldamisel oleme üle läinud eesti keelele. Me näeme selles Eesti arstiteaduse loogilist arengut. Viimastel aastatel esitatud nõue, et teesid peavad olema ingliskeelsed, ergutas kindlasti paljusid kolleege kasutama viimase maailmasõja järgses arstiteaduses kindlalt domineerivat keelt. Nüüd on eesmärgiks täismahuga artiklite ja tähtsat ning kiiret infot pakkuvate lühiartiklite avaldamine rahvusvahelise levikuga eelretsenseeritavates ajakirjades. Kui juba konverentsimaterjale avaldada võõrkeeles, peaks püüdma, et need ilmuksid mõne laia levikuga ajakirja lisana, nagu selle aasta kevadel arstiteaduskonnas korraldatud farmakoloogia rajaja Rudolf Buchheimi mälestuskonverentsi materjalid.

Meie konverents täidab aga teist suurt eesmärki tippteadusse pürgimise kõrval — Eesti meditsiini tugevdamist. See suund peab olema eestikeskne ja eestikeelne, et pakkuda midagi kogu arstkonnale ja üliõpilastele, vahendada neile kergesti mõistetaval viisil teooria ja praktika saavutusi, avardada õppejõudude silmaringi ja rikastada keelt, milles me räägime. Ka sellel suunal ei tohi teha hinnaalandusi teaduse arvel. Topeltnõudmisi ei ole kerge täita, kuid tsiteerides James Watsonit, ei ole mängus, mille nimeks on teadus (või elu), suurimaks eesmärgiks mitte lihtsalt võita, vaid võita midagi, mida võita on tõeliselt raske.

Prof. **ENN SEPPET**,
prof. **JAANUS HARRO**

Mida tähendab E.A.Ü.S.?

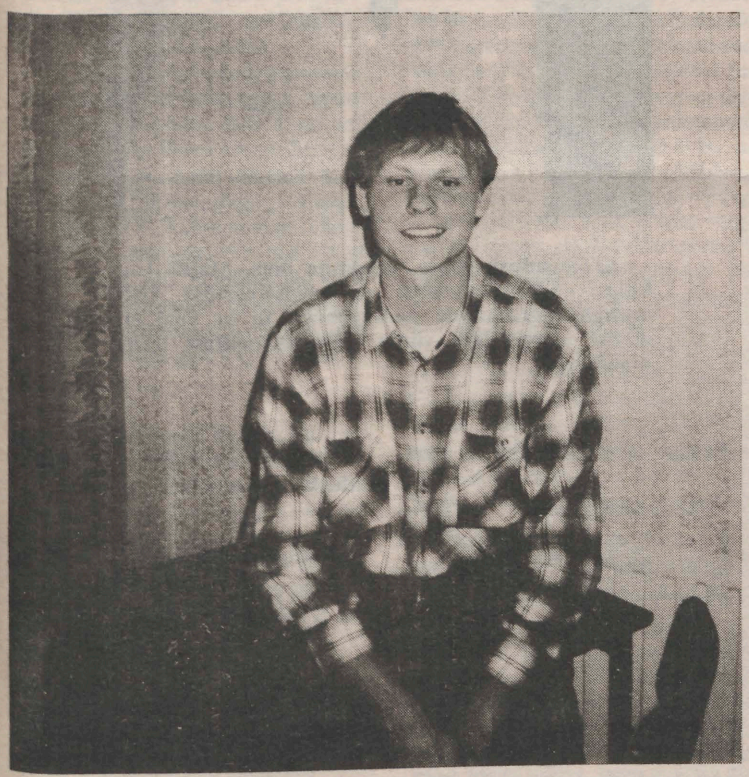

❑ Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi eestseisja Karl Väärt: «Tule ja tee, küll tekivad ka kaasamõtlejad, -tegijad!»

Kui ma möödunud nädalal arstitudengit ja teaduskonna pressisekretäri Annelii Nikitinat kohtasin ning ta minult seltsi tutvustava artikli kirjutada palus, siis haaras mind ängistus. Kui palju on arstiteaduskonnas pasundatud nii tegudes, kirjas kui ka suuliselt, et E.A.Ü.S. on Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts (varasema nimetusega E.A.Ü.Liit), kes kaitseb arstiüliõpilaste huve jne, jne. Ent kõik varem korraldatud konverentsid, kokkusaamised, peod, spordiüritused, kõik, kus seltsi nimi figureeris, oleksid justkui mälust pühitud, kui kolmanda või neljanda kursuse arstitudeng teatab, et tema pole sellest seltsist varem midagi kuulnud. Minu eesmärk on nende lausetega ütelda, et informatsiooni levik on senini olnud suurimaks probleemiks E.A.Ü.Ss. Miks siis...?

Alustasin artiklit tõsise probleemiga, kuid esitatud küsimusele annaksin vastuse lõpus. Seniks lahkaks E.A.Ü.Si majanduslikku külge, mis aitaks lahti mõtestada seltsi funktsioneerimise alust. Selts on oma loomisaastast peale olnud isemajandav organisatsioon, mille põhilised sissetulekud on põhinenud toetustel, sponsorlusel. Lisaks sellele maksab iga aktiivne liige (lihtliikme staatus on liikmemaksuta) liikmemaksu. Oleme tegelenud ka seltsi sümboolika müümisega (särgid ja pastakad). Kui nüüd eelarve ajaloolist kulgu vaadata, siis veel seltsi loomise aastal (1991. sügis ja 1992) olid need tühised summad. 1995. aastal oli eelarve tõusnud 45 000 kroonini. Tekib kohe küsimus, kuhu need summad siis rakendatakse? Raske südamega peab tunnistama, et E.A.Ü.Si rahvusvahelise organisatsiooni I.F.M.S.A.(*International Federation of Medical Students Association*) liikmeks olemine ja üliõpilasvahetuste organiseerimine (reisikulud, osavõtumaksud konverentsidest) on põhiline rahaline väljaminek. Samas on seltsi käes trump, mida ei ole ühelgi teisel arstiteaduskonna organisatsioonil ega juhatusel. Üliõpilasvahetusega tegelemine on üks tänuväärt ettevõtmine, kuna sinna on alati soovijaid ja peaaegu alati ollakse praktika sooritamisega välismaal rahul nii professionaalses kui ka finantsilises mõttes. Seltsi materiaalsed varad on veel meditsiiniõpikud (ligi 1000 ühikut) ja ajakirjad. Põhiliselt on need saksakeelsed, kuid on ka inglis- ja soomekeelset kirjandust. Lisaks on ka oma aja minetanud arvuti. Raamatukogu ja arvuti asuvad Eesti Arstide Liidu hoones Pepleri 32, kus on meie n.-ö. peakorter.

E.A.Ü.Si tegevuspõld on väga lai. Seltsi loomise ajal 1991. aastal oli aktuaalne probleem nõukogude armeesse mobiliseerimine, mille protestiaktsioonidest osa võeti, ja 1992. aastal olid rohkem moes spordiürituste ja teiste koosviibimiste organiseerimine. 1993. aastal lisandusid rahvusvaheline suhtlemine, konverentsid. 1994. aastal laienes osavõtt rahvusvahelistest programmidest. 1995. aastal saime omad ruumid, infolehe, raamatukogu.

E.A.Ü.Si suhted arstiteaduskonna juhtkonnaga on aastast aastasse arenenud dialoogi suunas. Erimeelsused on kõige suuremad olnud õppekavade ja õppemetoodika juures, mis on ikka veel rigiidsed, postsotsialistlikud, mitte aga tudengisõbralikud. Arstiteaduskonnas oleks vaja palju reorganiseerida. Kahjuks ei juhtu midagi ühekorraga. Rohkem oleks vaja juhtkonna, õppejõudude ja tudengite osapoolte ärakuulamist, kompromisse probleemide lahenduse otsimisel.

* * *

Seltsi struktuurideks on üldkogu, infokoosolekud, eestseisuse koosolekud. Eestseisus koosneb eestseisjast, välisekretärist, kursuse esindajatest. Seltsil on oma põhikiri ja kodukord. Juhtimisel on tõsiseks probleemiks olnud sobiva meeskonna komplekteerimine üldkogul, s.o. eestseisuse valimine. Olen jõudnud järeldusele, et see peab olema nagu vabariigi valitsuses, kus peaminister valib endale sobivad ministrid. Kahjuks valitakse seni veel seltsi eestseisus liikmete hulgast häälteenamusega.

Lühikese ajalooga seltsil on välja kujunenud traditsiooniline tegevuskalender: septembris/oktoobris üldkogu, kus toimuvad uue eestseisuse valimised; novembris arstiteaduskonna korvpall; märtsis IFMSA konverents; maikuus üldkogu, kevadpidu ja jalgpall EHÜLi (Eesti Hambaarstiüliõpilaste Liit) liikmetega; augustis IFMSA konverents. Need on üritused, mida peetakse regulaarselt.

Lõpuks jõuan ringiga tagasi küsimuse juurde, miks teatakse E.A.Ü.Sst liiga vähe? Võrdsustaksin selle küsimuse teise küsimusega: miks toimub E.A.Ü.Ss vähe üritusi arstiüliõpilastele endile? Vastaksin sellele sedasi: tule ja tee, küll tekivad ka kaasamõtlejad, -tegijad!

KARL VÄÄRT,
E.A.Ü.Si eestseisja

Stomatoloogia osakonnas

Stomatoloogia osakonnas õpib sel aastal 159 üliõpilast. Neist I kursusel on 30, II kursusel 34, III kursusel 29, IV kursusel 31 ja V kursusel 35.

Lisaks neile õpib 4 meie tudengit Helsingis, 5 Turus ja 4 Rootsi Karolinska Instituudis. Soomes käisid ennast täiendamas 3 üliõpilast V kursuselt ja praegu on seal 2 üliõpilast magistrantuuris. Esimesed lõpetajad Soomest ja Rootsist on jõudnud tagasi ja asunud sooritama internatuuri.

Õppetöös on toimunud rida muudatusi: õpetus toimub tsüklite kaupa ja erialaeksamid sooritatakse kirjalikult, samuti on riigieksamid viimasel kahel aastal toimunud kirjalikult.

Riigieksam kujutab endast kõigi stomatoloogia erialade komplekseksamit. Varem tuli teha kolm eksamit eraldi.

Pärast IV kursust on ette nähtud suvine menetluspraktika kogenud arstide käe all, ortopeedilise ja terapeutilise stomatoloogia erialadel. V kursusel toimub lastestomatoloogias menetluspraktika.

Stomatoloogide ettevalmistamisel on omad iseärasused ja palju probleeme, mis seni ülikooli üldise majandusliku kitsikuse tõttu pole alati täit mõistmist leidnud. Mujal maailmas peetakse hambaarstide koolitust võrreldes teiste spetsialistide ettevalmistusega juba ammu palju kulukamaks. Aparatuur, peeninstrumentaarium ja materjalid on väga kallid. Samas peab arvestama, et materjali ja aja kulu on tudengitel palju suurem kui kogenud spetsialistidel. Väga raske on noori spetsialiste ette valmistada ainult haigekassade summadel põhineva praktilise hambaravi osas.

➡ Järg lk. 6

Arstiteaduskond

Stomatoloogia osakonnas

➦ Algus 5. lk.

Kuna stomatoloogia kliinik valmistab spetsialiste kogu vabariigi jaoks ja viib läbi ka täiendõpet, siis oleks vaja kõik õppekabinetid varustada kaasaegse aparatuuri ja materjalidega. Stomatoloogid vajavad manuaalseid kogemusi, ainult loengut kuulates ja videofilme vaadates ei õpi oma eriala. Et osata ravivõtteid, selleks peab olema pidev praktika.

Erinevalt teistest Euroopa riikidest on meie üliõpilaste õppeplaani lülitatud komplitseeritud ravimeetodid, nagu implantaadid ja kirurgilise ravi võtted koos luuplastikaga, samuti õpetatakse tulevastele stomatoloogidele näo-lõualuu piirkonna onkoloogilisi haigusi ja geneetilist päritolu anomaaliaid. Viimane võimaldab noortel spetsialistidel orienteeruda mitmesuguste seoste leidmisel üldorganismis ja õigeaegsele ravile suunamisel.

Viimastel aastatel on oluliselt paranenud stomatoloogiaerialade tehniline baas. Enam-vähem kaasaegseks on viidud hambaravi praktikumid stomatoloogia polikliinikus ja TÜ arstipunktis. Osa aparatuuri on saadud tänu välis-eestlastest hambaarstide entusiastlikule abile ja Soome, Rootsi, Saksamaa ja Kanada kolleegide annetustele.

On avatud ka iseseisev hambaproteesikeskus, kus üliõpilastel on võimalik omandada kõiki hambaproteesiliikide valmistamist. Lähemal ajal on avamisel ka prekliiniline (fantoom) kabinet, millest on puudust tuntud aastakümneid. Rekonstrueerimisele on asutud stomatoloogia polikliiniku lasteosakonda ja õpperuume.

JANA OLAK,
RUTH VASAR

Täienduskeskuse tööst

Arstiteaduskonna nõukogu koosolekul 20. septembril 1963 otsustati teha rektorile ettepanek luua arstide täiendamise ja spetsialiseerumise kateeder. Rektor prof. Feodor Klement andis novembris välja käskkirja, mille alusel moodustati ühiskondlikel alustel töötav arstide täiendamise ja spetsialiseerumise kateeder. Kateedrijuhatajaks määrati dots. L. Keres, liikmed olid dotsendid E. Raudam, K. Kõrge, H. Petlem, L. Tähepõld.

1964—1969 oli kursantide koguarv 357. 1968. aastal moodustati esimesed koosseisulised õppejõukohad arstide täiendamisega tegelevates kateedrites. 1970. aastal rajati TRÜ Arstide, Stomatoloogide ning Farmatseutide Täiendamise ja Spetsialiseerumise Teaduskond, ATT esimene dekaan oli prof. V. Saarma, kes koos prof. E. Raudami (Ülemnõukogu tervishoiu ja sotsiaalkomisjoni esimees), dekaan prof. H. Vahteri ja senise ühiskondliku täienduskateedri juhataja dots. L. Keresega tegid põhilise eeltöö ja ettevalmistavad dokumendid ATT loomiseks. ATT korraldas ka internatuuri ja kliinilise ordinatuuri tööd, samuti õppejõudude täiendamist ja spetsialiseerumist väljaspool vabariiki. Täienduskursused kestsid 1—6 kuud, kursusi viidi läbi ka mitmes Eesti linnas väljasõidutsüklitena. ATT tööd on juhtinud veel prof. A.-E. Kaasik, prof. H. Tikko, prof. R. Talvik.

1990. aasta sügissemestrist toimub täienduskoolitus peamiselt 5-päevaste tsüklitena, mistõttu kursantidel on kergem oma põhitööd korraldada. Täiendustsüklid on praktiliselt kõikidel meditsiinierialadel. 1994. aastal korraldati 313 täiendustsüklit, täiendajate arv oli kokku 5232, neist mitmesugustest erialakonverentsidest ja seminaridest osavõtjaid 1428, staž ööre 19, perearstiks ümberõppe kursante 315, taastusravi ümberõppe korras 20. Alates 1992. aastast on toimunud jaanuarikuu viimasel nädalal vabariiklik konverents, mille temaatika hõlmab väga paljude erialade aktuaalseid küsimusi, kus arstiteaduskonna õpejõudude ja Tartu arstide kõrval on esinejaid ka teistest vabariigi ravi- ja uurimisasutustest. Konverentsist «Kliinik '95» võttis osa 457 arsti. Järgmine konverents toimub 29. jaanuarist 2. veebruarini Maarjamõisa Haiglas ja Polikliinikus. Seekordne arstide konverents korraldatakse koos ülevabariigilise meditsiiniõdede konverentsiga, mis toimub 1.—2. veebruarini. Samaaegselt toimub meditsiini- ja puhastuskoristusvahendite näitus.

Seoses diplomijärgse arstide koolituse (internatuur, residentuur) ületoomisega sotsiaalministeeriumi haldusalast kultuuri- ja haridusministeeriumi haldusalasse ja täienduskoolituse mahu kasvuga on alates 1995. aasta sügissemestrist otsene diplomijärgne koolitus arstiteaduskonna dekanaadi juhtida. Loodi prodekaani ametikoht diplomijärgse õpetuse alal (dots. A. Tamm). See peaks võimaldama korraldada veelgi paremini arstide, proviisorite ja stomatoloogide täienduskoolitust. Plaanis on suurendada senisest rohkem meditsiiniõdede täienduskoolituse mahtu.

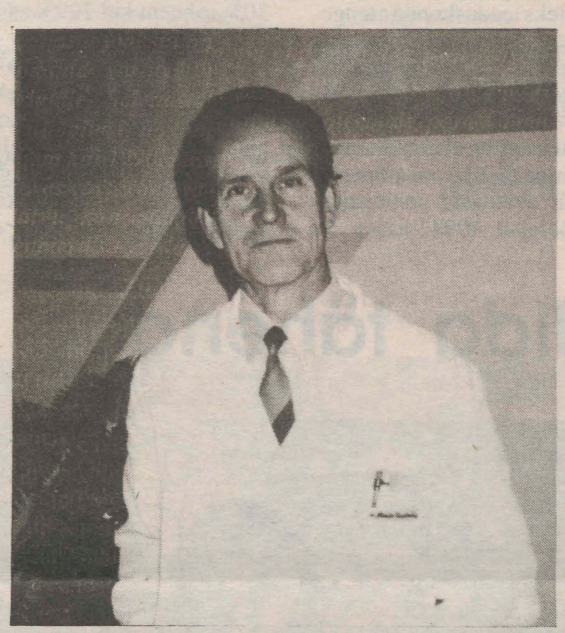

❑Täienduskeskuse juhataja dots. Maido Uusküla: «Täienduskeskus on registreeritud ÜRO arenguprogrammide andmebaasis ja on real erialadel valmis läbi viima täienduskoolitust teistes maades.»

Arstiteaduskonna täienduskeskus on alates sellest kevadest registreerinud ÜRO arenguprogrammide andmebaasis ja on real erialadel valmis läbi viima täienduskoolitust teistes maades.

Dots. **MAIDO UUSKÜLA,**
arstiteaduskonna
täienduskeskuse juhataja

Õde on arsti partner

Uuenevas Eesti ühiskonnas ei jäänud 1990-ndate alguse heitlikest ümberkorraldustest puutumatuks ka arstiteaduskond. Ajaloo hämarusse kadusid spordimeditsiini ja pediaatria osakonnad. Kõige enam hämmastust tekitas aga uue, **õeteaduse** osakonna avamine. Selle hetkeni valmistati meditsiiniõdesid ette ametikoolides ning tõenäoliselt ei osatud aimatagi, et eksisteerib spetsiaalne teadusharu, mille õpetamine toimub paljudes välisriikides kõrgkoolide juures. Õekutse kõrgema etapi õpetuse sisseviimine Tartu Ülikoolis põhjustas mitmetes inimestes nõutust ja kõhklust. Arvamused kõikusid äärmusest äärmusesse ning on ka täna, mõni aasta hiljem, vastandlikud.

Pooldajad näevad võimalust uuendada seisukohti õe ja arsti osast raviprotsessis, õe iseseisvuse, vastutuse suurendamiseks, millega koos paraneks ravi kvaliteet. Vastalised süüdistavad «*á la* Euroopa» malli mehaanilist ülekannet Eesti tingimustesse, kus puudub ümberkorralduste tegemiseks nii sotsiaalne kui ka majanduslik alus.

Mida siis kujutavad endast õeteadus ja õendus, püüdsin välja selgitada jutuajamises **arstiteaduskonna õeteaduse osakonna magistrantide Ilme Aro ja Eve Sooväliga**. Mõlemad lõpetasid õeteaduse osakonna I lennu 1994. aasta kevadel ning on jõudnud selles valdkonnas esimestena Eestis teaduskraadi taotlemiseni.

Õeteaduse osakond loodi arvestades Eesti tingimusi ja vajadusi, mille tõttu on õdede kõrghariduse suunitluses peamiselt kolm raskuspunkti.

Olukorda, kus õdesid õpetavad õetööga mittekokkupuutunud inimesed, peavad magistrandid täiesti vastuvõetamatuks. Kõige suuremaks mureks ongi vastava eriala õppejõudude puudus. Seetõttu on ülikooli õeteaduse osakonna üks eesmärke koolitada õpetajaid meditsiinikoolidele. Selle tarvis on õppekavas pandud suur rõhk pedagoogikale, psühholoogiale, filosoofiale.

Teine oluline suund on tänapäeva majanduse rägastikus edukaks toimetulekuks ettevalmistatud vanem- ja ülemõdede väljaõpe.

Õdede ülikooliõhariduse kolmandaks väljundiks on intensiivraviõdede koolitamine. Keeruline aparatuur ja raviskeemid, iga hetk kiiret ja oskuslikku taktikat vajav töö nõuavad ka õdedelt sügavamaid teadmisi arstiteadusest. «Kui meditsiinikoolis õpetati, kuidas teha, siis ülikoolis õpetatakse, miks nii tehakse,» võttis Ilme Aro kõrgkooliõppe eripära kokku.

Ilme Aro ja Eve Sooväli on saanud tutvuda õdede koolitusega Soomes, Rootsis, USA-s. Välismaal nähtut peavad nad äärmiselt oluliseks. Tekkis ettekujutus suunast, kuhu pürgida ning kuidas edendada õdede tööd kodusel Maarjamaal.

➦ Järg lk. 7

❑ Magistrandid Ilme Aro ja Eve Sooväli on Eestis esimesed õeteaduse kraaditaotlejad.

Arstiteaduskond

Õde on arsti partner

➡ Algus lk. 6

Õppereisidest on pärit veendumus, et õde on arsti partner, ühtse eesmärgi nimel töötava meeskonna võrdõiguslik liige. «Ülikool on andnud mulle iseseisva mõtlemise minu töös,» on Eve endaga rahul. Washingtonist saadud kogemus näitab, et õe roll ei pea piirduma pelgalt põetamisega. Huvitava detailina leidsid magistrandid Ameerika haiglates kasutatavad põetusdiagnoosid. Viimased kujutavad endast konkreetse patsiendi konkreetsest haigusest tulenevaid probleeme. Meile tunduks veidrana leida diagnoosist väljend «Teadmiste vajakajäämine». Ent selle taga peitub näiteks hüperkolesterineemiaga ülekaaluline patsient, kellele õde peaks nüüd selgitama õiget toitumist. Põetusdiagnoos võimaldab lahti mõtestada haigusest tingitud eripärasid haige käsitluses, püstitada eesmärgi ja välja töötada üksikasjaline plaan tulemuse saavutamiseks.

Õeteaduse olemuse võibki võtta kokku ühe osana arstiteadusest, mis on suunatud põetuse, tervisekaitse, uute õdede koolituse ja täiendõppe küsimuste lahendamisele. Õeteadus uurib haigete ja õdede vastastikuseid suhteid, kõiki õendusega seostuvaid nähtusi.

Õeteadus Eestis on noor. Seepärast puudub siiamaani üheselt aktsepteeritav terminoloogia. Ilme Aro on siin ära teinud suure töö. Ta on püüdnud leida inglise ja soomekeelsetele mõistetele eestikeelsed vasted, mis oleksid nii sisult kui ka keeleliselt korrektsed. Tema peatselt «Eesti Arstis» ilmuv artikkel õenduses kasutatavatest mõistetest avab tõenäoliselt elava diskussiooni.

Esimesed raskused on õeteaduse osakonnal ületatud, esimesed käegakatsutavad tulemusedki saavutatud. Ent uue ülikooliseaduse valguses on õdede magistrantuuris õppimine muutunud võimatuks. Magistrantuuri saab astuda tingimusel, et on ette näidata bakalaureuse diplom. Viimase saamiseks on vaja vähemalt nelja-aastane põhiõpe ülikoolis. Õdede õppeaeg TÜ-s on vaid kolm aastat. Siinkohal ei võeta arvesse kolme õpiaastat meditsiinikoolis, kus tegelikult omandatakse õekutse baasteadmised.

Praegu puudub õdede koolituse eest vastutavatel isikutel selgesihiline kontseptsioon. Võimaliku lahendusena nähakse Tartu Meditsiinikooli liitmist arstiteaduskonna juurde. Tulevikuvisioonides oleks meditsiinikool baasharidust andev institutsioon, mille lõpetajal avaneks võimalus asuda õena tööle või jätkata õpinguid kõrgkoolis kraadiõppes.

Jääb vaid loota, et ülikooliseadus ei saa komistuskiviks õeteaduse arengule Eestis.

ANNELII NIKITINA

IFMSA 44. peaassambleel Barcelonas

5.—11. augustini toimus Barcelonas ülemaailmse arstitudengite organisatsiooni IFMSA (*International Federation of Medical Students Association*) *44. peaassamblee.* Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts kuulub sellesse 1964. aastal loodud ja ligikaudu 60 liikmesriigiga organisatsiooni alates 1993. aasta augustist.

IFMSA rahvusvahelised suuüritused toimuvad kaks korda aastas: märtsis ja augustis. EAÜS on neil osalenud juba kuuel korral. Seekord esindasid meie arstitudengeid Karl Väärt (EAÜSi eestseisja) ja allakirjutanu (EAÜSi välissekretär). Üldse osales 375 delegaati 49 riigist, kõige arvukamalt (40 delegaadiga) olid esindatud Brasiilia arstitudengid. Kohal oli ka Euroopa Arstitudengite Assotsiatsiooni (EMSA) esindaja.

* * *

Meie tööpäevad kestsid väikeste vaheaegadega hommikul kella üheksast õhtu kella üheksani. Toimus viis plenaaristungit, kus arutati IFMSAd kui tervikut puudutavaid küsimusi, nagu näiteks IFMSA struktuuri, põhikirja ja kodukorra muudatusi, uute liikmete vastuvõtmist, kuulati ära IFMSA presidendi, töögruppide juhatajate ja finantskomitee aruanded, valiti uus eestseisus ja hääletati järgmise peaassamblee võõrustajamaa asjus. IFMSA uuteks liikmeteks võeti Lõuna-Aafrika Vabariik, Malta ja Mehhiko.

Lisaks plenaaristungitele toimus iga päev töö ka väiksemates töörühmades. IFMSA raames tegutseb üle kümne erineva töögrupi, neist olulisemad ja meile huvipakkuvamad on meditsiiniüliõpilaste praktikavahetustega tegelev töörühm, teadusvahetuse ja meditsiiniharidusega tegelev töörühm. EAÜSi tõsisem huvi on siiani suunatud just nende mainitud töögruppide vastu, sest meie väga piiratud rahalised võimalused on seni alati määranud ära meie delegatsiooni suuruse ja ühes sellega piiritlenud suurel määral ka meie tegevusvaldkonnad. Siinkohal tahaksin EAÜSi nimel tänada lahkeid sponsoreid, kelle abiga sai võimalikuks meie seltsi esindajate sõit nii Barcelonasse kui ka kõigile eelnenud IFMSA üritustele.

* * *

Plenaaristungil esitasime aruande EAÜSi möödunud aasta tegevusest. Praktikavahetustega tegeleva töörühma istungeil tuli esineda veel kahe sõnavõtuga: aruanne meie tudengite osalemisest IFMSA rahvusvahelistes tudengivahetusprogrammides ning ülevaade sellest, kuidas on organiseeritud meile saabuvate vahetustudengite suvepraktikad Eestis. Sama töörühma raames sõlmiti ka uued tudengivahetuse lepingud 1996. aasta suveks. Järgmiseks suveks on EAÜSil pakkuda vanemate kursuste üliõpilastele 29 ühekuulist praktikavahetusprogrammi erinevates riikides: Rootsis, Soomes, Saksamaal, Hispaanias, Itaalias, Bulgaarias, Rumeenias, Tšehhi Vabariigis, Sloveenias, Ungaris, Türgis, Taanis ja Šveitsis. Valdavas enamikus neist on vahetusüliõpilastele töökeeleks inglise keel, v.a. Saksamaa ja Šveits (vastavalt saksa ja prantsuse keel).

Rõõmustavaks uudiseks on see, et Barcelonas õnnestus meil IFMSA finantskomiteele piisavalt veenvalt põhjendada, et IFMSA liikmemaks (13,5 tuhat NLG aastas) on EAÜSile ülejõu käiv. Viimasel plenaaristungil käsitleski finantskomitee seda oma aruandes ja EAÜSi liikmemaksu suuruseks IFMSAle otsustati jätta 7900 NLG aastas nagu see oli ka varasematel aastatel.

Meie jaoks oli häid uudiseid ka meditsiinihariduse töörühmal. Nimelt on mitmete Euroopa ülikoolide arstitudengid kogunud Eesti, Läti ja Leedu jaoks järjekordse saadetise meditsiinialast kirjandust. (Praegu on raamatud Riiga toimetatud ja ootavad lähemal ajal Tartusse toomist. Kõigil huvilistel on alates oktoobrikuu lõpust võimalus tutvuda EAÜSi meditsiiniraamatukoguga meie uutes ruumides Eesti Arstide Seltsi majas Pepleri 32.)

See nädal päikselises ja augustikuiselt palavas Barcelonas oli tõepoolest väga töine nagu IFMSA üritustele tavaks, kuid pärast pikki konverentsisaalis veedetud tunde jätkus kokkutulnuil alati veel tahtmist ja energiat, et tutvuda selle kauni ning eksootilise linnaga, nautida Vahemerd ja mägesid ning loomulikult tunda rõõmu sellest kirevast rahvusvahelisest seltskonnast, taaskohtumisest vanade sõpradega ning uute leidmisest.

IFMSA järgmine, 45. peaassamblee toimub 1996. aasta augustis Prahas.

KARTIN UDRAS,
stud. med. VI k.

❑ **Barcelona Ülikooli Sant Pau kliinik.**

Vana Anatoomikum

❑ **Vana Anatoomikum ei jää oma arhitektuuri poolest maha ülemise foto hoonest. Kõigele vaatamata on selles arste õpetatud ligi paarsada aastat.**

Arstiteaduskonna leheküljed koostas teaduskonna pressisekretär ANNELII NIKITINA.

Tartu Ülikooli ja Vanemuise teatri koostööleping

Tartus, 24. septembril 1995

Tartu Ülikooli rektor Peeter Tulviste isikus (edaspidi Ülikool) ja Vanemuise teater teatrijuht Jaak Villeri isikus (edaspidi Teater), sõlmivad käesoleva koostöölepingu:

– järgides Ülikooli ja Teatri ajalooliselt väljakujunenud traditsioone ja koostööd;

– vastastikku mõistes ja hinnates Ülikooli ja Teatri kohta ning funktsioone Tartu tänases kultuurisituatsioonis;

– hõlmates Ülikooli teenistujaid ja üliõpilaskonda Tartu professionaalsesse kunstiellu.

Ülikool kohustub:

1. võimaldama teatril kasutada Ülikooli aulat, raamatukogu saali ja ajaloomuuseumi saale kontsertideks;

2. tellima Ülikooli raamatukokku rahvusvaheliselt tunnustatud teatrialast perioodikat;

3. avaldama ajalehes Universitas Tartuensis regulaarselt informatsiooni, analüüsi ja kriitikat Teatri tegevusest;

4. looma võimalusi laiemapõhjalise teatrialase ettevalmistuse andmiseks Ülikoolis (sh. teatri majandus–, administratiiv– ja juhtiv–kunstilise ala töötajate ettevalmistamiseks);

5. toetama Ülikooli naiskoori ja meeskoori koostööd Teatriga suuremahuliste muusikaetenduste lavaletoomisel;

6. lülitama Teatri oma külaliste kultuuriprogrammidesse.

Vanemuise teater kohustub:

1. andma Teatri kasutuses olevaid saale Ülikooli suurürituste läbiviimiseks eelisjärjekorras ja soodustingimustel;

2. osalema Ülikooli tippürituste kunstilisel sisustamisel;

3. tutvustama oma külalistele Ülikooli ja selle tegevust;

4. võimaldama Ülikooli üliõpilasedustusel realiseerida soodustingimustel iga uuslavastuse II esietenduse pileteid;

5. lubama teatriteaduse üliõpilastele vaba sissepääsu kõigile Teatri esietendustele, kokkuleppel lavastajaga ka proovidele;

6. deponeerima laiemat huvi pakkuva teatrialase kirjanduse ja perioodika Teatri raamatukogust Ülikooli raamatukogusse.

Allakirjutanud rõhutavad vastastikust head tahet pikaajalise koostöö jätkamiseks käesoleva lepingu täiendamise ja pikendamise läbi.

Käesolev leping kehtib kuni 31. detsembrini 1999.

JAAK VILLER PEETER TULVISTE

Tartu Ülikooli Linna Spordibaasid (LS)

29. augustil kinnitati rektori käskkirjaga ametisse TÜ Linna Spordibaaside (LS) juhatus:

esimees: Riho Illak, haldusprorektor;

liikmed: prof. Ants Peetsalu, arstiteaduskonna dekaan;

dr. Mati Pääsuke, kehakultuuriteaduskonna dekaan;

Meelis Jukk, linna spordibaaside direktor;

Harry Lemberg, spordikeskuse juhataja.

Samuti kinnitati TÜ Linna Spordibaaside kasutamise uus kord.

MEELIS JUKK,
TÜ Spordibaaside direktor

Tartu Ülikooli Linna Spordibaaside (LS) kasutamise kord:

1. Tartu Ülikooli Linna Spordibaasideks on:
* spordikompleks (Ujula 4),
* staadion (Staadioni 21),
* Toomeoru tennisekompleks (Baeri 6),
* võimla (Lai 37),
* võimla (Jakobi 5),
* Emajõe spordibaas (Ranna tee 1).

2. Tartu Ülikooli Linna Spordibaaside kasutamist korraldab spordibaaside juhatus, mille esimehe ja koosseisu määrab ametisse rektor.

3. Spordirajatiste kasutamine toimub järgmise pingerea alusel:
* kehakultuuriteaduskonna õppetöö,
* spordikeskuse üleülikooliline õppe– ja sporditöö ning ülikooli töötajate spordiharrastus,
* üürimine ülikoolivälistele asutustele ja organisatsioonidele kaasa arvatud üliõpilasorganisatsioonid.

4. Spordibaaside kasutamise graafikud koostab LSi administratsioon kehakultuuriteaduskonna, spordikeskuse ning teiste TÜ struktuuriüksuste, juriidiliste ja eraisikute poolt esitatud taotluse ja avalduse alusel. Graafikud kinnitab spordibaasi juhatus. Kinnitatud graafikus nähakse ette kasutamise eest vastutav isik, kes kannab administratiivset vastutust ülikooli sisekorra ja käesoleva eeskirja järgimise eest, samuti baaside heaperemeheliku kasutamise eest.

5. Spordibaaside üürimine ülikoolivälistele juriidilistele ja füüsilistele isikutele toimub õppetööst vabaks jäävatele aegadele spordibaaside direktori poolt vastavalt haldusprorektori kehtestatud rendimääradele.

6. Semestri vältel toimuvast õppetöö vormide muutumisest või võistluste korraldamisest tingitud tunniplaani muudatused kooskõlastatakse kehakultuuriteaduskonna dekaani ja spordikeskusega. Spordibaaside kasutamine peab toimuma ranges vastavuses kehtestatud graafikuga. Vastutavate isikute poolt baaside kasutamisõiguse edasiandmine on keelatud. Lektoraatidel ja üksikutel õppejõududel ei ole lubatud tunniplaani alusel neile spordirajatises eraldatud aega anda kasutada teistele organisatsioonidele või korraldada võistlusi kooskõlastamatult. Niisugune käitumine loetakse spordirajatiste mittesihipäraseks kasutamiseks ja kasutamisõigus võidakse ära võtta.

7. Ülikoolivälised võistluste ja ürituste korraldamiseks ning spordibaasi üürimiseks esitatakse taotlus spordibaaside direktorile. Võistluste ja spordibaaside üürimiste plaani lülitamine ja korraldamine saab toimuda selleks ettenähtud aegadel või ajutiselt, muutes spordirajatiste kasutamise plaane. Viimasel juhul kooskõlastatakse see spordikeskuse või lektoraadiga, kelle õppetööd on vaja muuta. Vajadused muuta õppeplaanilist tööd kooskõlastatakse kehakultuuriteaduskonna õppeprodekaani ja spordikeskuse juhatajaga.

8. Spordirajatistele tekitatud materiaalne kahju tuleb hüvitada ülikoolivälisel isikul, kelle kasutuses baas oli, või ülikoolipoolsel kasutamisel kahju süüdlasel, kelle väljaselgitamise kohustus lasub baaside kasutamise eest vastutaval isikul. Spordibaaside kasutamisel ülikoolivälised isikute poolt sõlmitavas lepingus nähakse ette kasutaja materiaalne vastutus võimaliku kahju hüvitamisel, mis tekib kasutuslepingus määratletud ajal kasutajale antud spordibaaside varale.

9. Spordibaaside töötajatel ja nende peredel on spordibaase õigus kasutada tasuta aegadel, mis ei ole seotud ülikooli õppetööga, spordikeskuse õppe– ja sporditööga ning ei ole ülikoolivälistele asutustele või organisatsioonidele välja üüritud.

TÜ arvutuskeskuse tugiisiku koolitamise programm

(Algus UTs nr. 33)

Operatsioonisüsteemid

1. Windows 95 — 4 tundi (2L+2P) ***Tauno Õunapuu*** **— kevadsemestril**

— süsteemi ehitus, võrdlus *Windows* 3.1 ja DOSga;
— võrgutöö ja multimeedia;
— rakendusprogrammid.

2. ***System*** **7 — 6 tundi (4L+2P)** ***Meelis Somelar*** **— kevadsemestril**

Rakendustarkvara

1. Ülevaade rakendusprogrammidest — 4 tundi (2L+2P) — kevadsemestril

— ülevaade olemasolevast tarkvarast;
— arengusuunad;
— installeerimine;
— häälestusmehhanismid.

2. Tekstitöötlus ja kontoritarkvara — 6 tundi (2L+2P) — kevadsemestril

— *MS Office*;
— *Word Perfect*;
— *Tex*.

3. Graafikapaketid — 4 tundi (2L+2P)

Andmebaasid ja infosüsteemid

1. Infosüsteemid — 6 tundi (4L+2P) *Ivo Haamer* — kevadsemestril
2. Andmebaasid — 6 tundi (6L) *Anne Villems* — kevadsemestril
3. Andmebaasisüsteemi *Access*i praktiline kasutamine — 8 tundi (2L+6P) — kevadsemestril

Tartu Ülikooli spordibaasid, spordiklubi, spordikeskus – mis need on?

Viimasel ajal on tekkinud arusaamatused TÜs sporditööga tegelevate üksuste ümber. Ei teata, millega üks või teine tegeleb. Seetõttu pean vajalikuks asjasse veidi selgust tuua.

Spordikeskus on TÜ kehakultuuriteaduskonna struktuuriüksus, kus tegeldakse õppetööga, tudengite harrastusspordi ja erinevate spordialade algõpetusega. Spordikeskus on samasugune üksus nagu seda on keeltekeskus. Seega on põhitegevus õppetöö, mille eest on soovijail võimalik ainepunkte saada.

Spordiklubi on üksus, mis esindab Tartu Ülikooli erinevates spordiringkondades väljaspool ülikooli. Samuti toimub spordiklubi kaudu TÜ tudengite osalemine kõikvõimalikel võistlustel (TÜMU, kõrgkoolide MV, Eesti MV jt. võistlused (ka rahvusvahelised)). Spordiklubi tagab oma liikmetele tasuta treenimise spordibaasides, tasub võistluste lähetuskulud ja usun, et juba tuleval hooajal kindlustab ülikooli esindavatele sportlastele ka elementaarse spordivarustuse ja materiaalse toetuse.

Spordibaasid on ülikooli haldusüksus, kus tagatakse nii spordikeskuse õppetöö läbiviimine kui ka spordiklubi treening–võistlustegevus. Samuti võimaldatakse spordibaase üürida väljaspool ülikooli tegutsevatel isikutel ja asutustel.

Loodan, et sellest mõistete seletamisest edaspidiseks ka väike kasu on. Head sportimist!

MATI LILLIALLIK,
spordiklubi juhataja

INFO!

Venia legendi

Teisipäeval, 17. oktoobril kl. 12 on ph. aud. 133 usuteaduskonna dots. kt. dr. phil. Tarmo Kulmari *venia legendi* loeng teemal «Ürgaja usundid».

Fraternitas Tartuensise külalisõhtu

Korp! Fraternitas Tartuensise külalisõhtu toimub kolmapäeval, 18. oktoobril kl. 20 konvendikorteris Jakobi 31. Oodatud on liituda soovivad meestudengid.

Ostan

kiiresti odava väikese kasutatud kirjutuslaua. Helistada päeval tel. 465 680, õhtul 431 996 Varjele.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 435 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 8565. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

Tartu Ülikooli Raamatukogu

NR. 38 (1813)
REEDE,
20. OKTOOBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

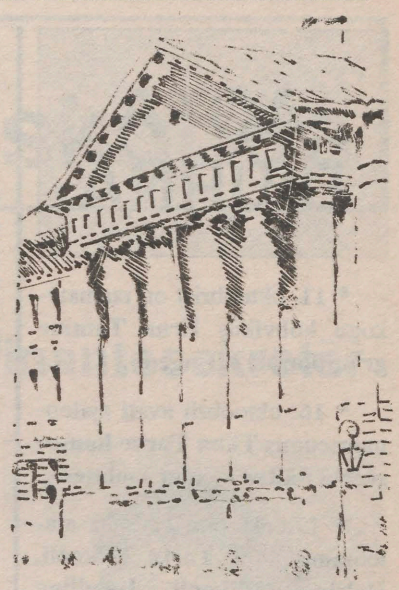

EUROOPA REKTORITE KONVERENTSILT ABERDEENIS

Rektor prof. Peeter Tulviste võttis eelmisel nädalal osa Euroopa Rektorite Konverentsist Šotimaal Aberdeenis. Euroopa Rektorite Konverents on pidevalt tegutsev organisatsioon, mis koguneb oma täies koosseisus kaks korda aastas. Aberdeeni Ülikool oli valitud kokkusaamispaigaks seepärast, et sel aastal täitub tema asutamisest 500 aastat.

Rektor ütles, et kõne all olid ülikoolide juhtimises toimunud muudatused, täpsemalt olid arutelud sellest, kuidas kasutada **eelarvet** kui üht vahendit, millega ülikooli juhtkond saab ülikooli vajalikus suunas suunata. «Teiste sõnadega, varem ei olnud ülikooli juhtimine iseenesest suur probleem selles mõttes, et sellele oleks erilist tähelepanu pööratud. Reeglina tegelesid ülikooli juhtimisega teadlased, nagu see on enamikus maades tänase päevani. Praegu hakkavad aga rektorid ja prorektorid enam–vähem mänedžerideks kujunema, kes tegelevadki peamiselt juhtimisega. Teadus– ja õppetööga tuleb selleks ajaks jumalaga jätta. Siin on vaja teada põhireegleid ja ülikooli spetsiifikat. Asja teine külg on seesama eelarve. Ükski riik ei anna ülikoolile nii palju raha kui tarvis oleks. Mida aeg edasi, seda tähtsamaks on saanud ülikooli enda võime endale raha soetada ja mitte ainult riigi eelarvest vaid ka oma varade haldamisega neid rentides, müües, üürides, vahetades jne. On protsesse, mis on meie jaoks spetsiifilised, näiteks see, et enamikus riikides, kus asuvad ülikoolid, on riik ja ülikool juba mõlemad olemas. Meil on väga põnev aeg, kus me mõlemad end veel loome. Selge on see, et loodavas riigis on ülikooli ülesanded mõnevõrra teistsugused kui olemasolevas riigis.

Väga pikalt olid kõne all ülikoolide **arengukavad.** Niisugust kena arengukava, mille kallal me terve aasta töötasime ja mille nõukogu kevadel vastu võttis, kellelgi lauale panna ei olnud. See on jälle näide sellest, mida teisedki teevad või millest räägivad. Pakkusin kõigile arengukavade vahetust, võrrelda oleks väga kasulik. Meie pidime oma arengukava tegemisel ja peame ka selle kohendamisel arvesse võtma ühiskonda, milles ülikool asub, ja see ühiskond muutub kiiresti. Nii et meid huvitavad ka need arengukavad, mis on nii Eesti riigi kui Tartu linna ja maakonna kohta.»

NB!

3. ja 4. lk. tutvustab end TÜÜ valitsus

Üliõpilasomavalitsuse asjus

pöördus rektoraat kolmapäeval dekaanide poole ning palus kutsuda nõukogu saali ühisele artutelule teaduskondade nõukogude üliõpilasliikmed. Ajendiks oli samal päeval Postimehes ilmunud TÜÜ edustuse eesistuja Tarmo Silla artikkel «Kas Tartu Ülikoolis ahistatakse üliõpilasi?». Prorektor Jaak Aaviksoo soovis üliõpilasomavalitsuse kohta kuulda ka teaduskondade nõukogude üliõpilasliikmete arvamusi. Viimasel TÜ valitsuse istungil otsustati, et edustus koostab 10 päeva jooksul omavalitsuse projekti, kaasates väljatöötamisse ka teisi huvigruppe. Praegune TÜ Üliõpilaskond eksisteerib legitiimsuseta, sest põhikirjas on kohtu poolt ette nähtud parandused tegemata (vt. ka UT nr. 33 jt.). Kas seetõttu võib TÜÜ esindada kõiki üliõpilasi? Kas üliõpilasomavalitsuse projekti võiks välja töötada ka teaduskondlikel alustel, s.t. kaasata kõikide teaduskondade esindajaid?

Probleemid on olemas, lahendused veel mitte. Edustuselt oodatakse 10 päeva jooksul omavalitsuse projekti ning see antakse teaduskondadesse arutada.

BERNHARD SCHMIDTI TELESKOOP TAGASI EESTIS, NÜÜD ÜLIKOOLI AJALOOMUUSEUMIS

Bernhard Schmidt (1879 — 1935) on Naissaarelt pärit rahvusvaheliselt tuntud optik ja astronoom. Suurema osa oma elust veetis ta Saksamaal, asudes sinna 1901. aastal. Eestis oli ta valmistanud viietollise teleskoobi, millega tegi kodusaarel astronoomilisi vaatlusi. Teleskoobi läätsed olid valmistatud Berliinis. Vennapoeg Erik mäletab seda suurt teleskoopi oma lapsepõlvekodu seinal rippumas. 1940. aastal kästi elanikel Naissaarelt lahkuda ning Eriku ülesandeks oli lahti monteerida teleskoobi läätsed umbes meetripikkusest, halliks värvitud plekist tuubist. Kahjuks ei joonistanud ta üles nende asetuse skeemi. Kahe aasta pärast põgeneti Rootsi. Kui Eriku vanemad 1973. aastal Rootsist poja juurde Mallorcale sõitsid, jõudsid ka läätsed sinna.

Bernhard Schmidti elu möödus Saksamaal Mittweidas ja aastail 1926 — 1935 Hamburgis. Hamburgis töötas ta observatooriumis, kus 1930. aastal leiutas uut tüüpi teleskoobi, millega alles aastate pärast kuulsaks sai. Selles linnas on ka tema muuseum. Bernhard Schmidti elu ja töö on kirjandusliku käsitluse leidnud Jaan Krossi romaanis «Vastutuulelaev», mis ilmus 1987. aastal.

Erik Schmidt on kunstnik, keelehuviline (valdab kümmet keelt), koostanud onu eluloo, mis peaks ilmuma tänavu Eesti Teaduste Akadeemia väljaandel. Koos Bernhard Schmidti teleskoobi osadega kinkis ta ülikooli ajaloomuuseumile ka oma perekonna uurimuse. Juba varem on ta muuseumile kinkinud enda maalitud onu portree.

Küsimusele, miks ta teleskoobi just Tartu Ülikoolile kinkis, vastas Erik Schmidt: «Mina ja mu onu oleme eestlased, mis muid sidemeid meil tarvis on. Pealegi on teda mitmel pool halvasti koheldud. Üks põhjus on ka see, et Mallorca Ülikoolil ja Tartu Ülikoolil on koostööleping, mille sõlmisid siit teie poolt keemiaprofessorid Jaak Järv ja Toomas Tenno, keda ma vahendasin.

Nende kutsel olen ülikooli külalisena olnud Tartus nelja–viie aasta eest. Olen ka pärast seda käinud ning arhiivist südamelähedasi materjale leidnud. Nii et olen nagu Tartule midagi isiklikult võlgu.»

Rektor prof. Peeter Tulviste ütles kingitusi vastu võttes, et tal on heameel, et läätsed üle poole sajandi tagasi jälle Eestis on ning veel nii heas seltskonnas. Ajaloomuuseumis on teisigi tähelepanuväärseid eksponaate.

VARJE SOOTAK

Raamatuvara ja infostrateegia

Kolmanda aastatuhande tulekul ning omaenese kahesajanda sünnipäeva eel peab Tartu Ülikooli Raamatukogu muutuma niikuinii. Tartu Ülikooli reformi tagajärjel on laienenud kraadiainete ring ja suurenenud – ühtlasi ka rahvusvahelistunud – tudengite hulk. See omakorda on tekitanud instituutides tahtmise kinnistada oma iseseisvus ka autonoomse raamatukogu kaudu. Ühelt poolt kasvav vajadus saada Tartus kätte teiste maade värskeim teadusinfo, teiselt poolt oht lõhkuda ära ülikooli raamatukogu kui peakogu terviklikkus sellega, et raamatukogualane teave ja raamatud ise ei levi isegi mitte teaduskondlikul tasemel, vaid jäävad instituuti või koguni professuuri. Ometi peab Tartu Ülikoolil olema **üks** raamatukogupoliitika, mille aluseks peab olema raamatukogu terviklikkus kui tüvi – ja mitte kui palk, millest tuleb laudu lõigata.

Teiseks tingib raamatukogu muutmist Eesti teaduskorralduse reform, mille üheks eesmärgiks ning juba ka saavutatud tulemuseks on uurimistööde finantseerimine esmajoones projektide omavahelise võistluse kaudu. Raamatukogule selline lahendus ei sobi ja kuna rahvusliku kultuuripärandi kaitseks ei ole muinsuskaitse seaduse kõrvale välja pakutud midagi, ongi teaduslike raamatukogude õiguslik seisund praegu kõige ebamäärasem. Ülikooli raamatukogu kui meie rahvustrükise ühe peamise talletaja ning süstematiseerija kohustusi oleks lubamatu «reguleerida» konkursi korras, need peavad olema kindlaks määratud ja rahaliselt tagatud üleriiklikult. Kuidas seda teha – ma ei arva, et see oleks kerge töö olukorras, kus riigil puudub arusaamine, et rahvustrükis – see on riik ise.

Kolmandaks muudab raamatukogu teabetehnoloogia areng, mis tähendab, et elektroonilisel kujul võib info olla kergemini kättesaadav kui traditsioonilisel kujul. Siit järgneb, et polegi imestada, kui raamatukogus leiduvat informatsiooni kasutatakse nii, et ise ollakse **väljaspool** raamatukogu, ent ühtlasi kasvab sel juhul

Järg 2. lk.

ACTA DIURNA

* 11. oktoobrist on raamatukogu kohvikus **Erna Tamme graafikasari «Hinged».**

* 16. oktoobril avati ajaloomuuseumis **Tiina Tarve hansaseeria näitus «Vana soolatee».**

* 17. oktoobril toimus ajaloomuuseumis **Tartu Ülikooli, Helsingi Ülikooli, Headline OY ja MTV ühine loengusari** (pikemalt sellest UTs edaspidi).

* 17. oktoobril külastas ülikooli **Komi Vabariigi haridusminister Nikolai Sadovski.** Tal oli kohtumine prorektor prof. Teet Seenega ja Jüri Valgega õppetoolist eesti keel võõrkeelena.

* 17. oktoobril toimus Vanemuise 46 õppehoones **mikrobioloogia päev**, korraldati hospitaalinfektsioonide seminar ja peeti ettekandeid.

* 18. oktoobril toimus **TÜ teabetund.**

* 19. oktoobril oli aulas **juristide täienduskeskuse avaaktus.**

* 19. oktoobril peeti ajaloomuuseumis **seminar «Digitaalajastu telefonisides».**

* 19. oktoobril toimus **sotsiaalteaduste andmepanga teine infopäev.**

* 20. oktoobril kl. 10 peab **Hilkka Törmälä (Jyväskylä) Tiigi 78 — 237 loengu « Kõneravi põhimõtted Soome koolides».**

* 20. oktoobril kl. 13.15 algab nõukogu saalis **seminar «Informatsiooni liikumisest asutuse/ettevõtte sees».**

* 20. ja 21. oktoobril toimub ajaloomuuseumis **teaduskonverents «Teadus ja sport»,** korraldaja Eesti Sporditeadlaste Selts.

* 23. oktoobril on kirjandusmuuseumis **Minna Kainulaineni (Joensuu Ülikool) loeng «Karupeied soome rahva pärimustes».**

* 25. oktoobril kaitseb TÜs **doktoriväitekirja TPÜ prof. Jaan Õispuu teemal «Karjala keelesaarte sõnamuutmissüsteemist».**

* 21. oktoobril korraldavad **Eesti Looduskaitse Seltsi Elva ja Tartu osakond ning Tartu üliõpilaste looduskaitsering Vapramäe — Tõravere looduse õpperaja korrastamise.** Buss väljub Vanemuise ülemisest parklast kl. 12, Peedule või Vapramäele võib sõita ka rongiga.

***

*** 27. ja 28. oktoobril toimub ülikooli aulas haridus-konverents.**

Raamatuvara ja infostrateegia

Algus 1. lk.

raamatukogu vastutus süstematiseerida infot eeskätt **ise**. Niisiis peab raamatukogu olema analüütilise töö keskus alates juba sellest, et siin teatakse esimestena, mis on ilmunud. On lubamatu, et see kodumaise trükise puhul nõnda ei ole.

Neljandaks annab meie raamatukogukorraldusele uue näo õiguspoliitika, Eesti riigis oma bürokraatia sünd. Paljud asjad käivad raamatukoguski tavaõiguse järgi, ilma et oleks ette näidata kaasaegseid õigusakte, mida lihtsalt peab järgima. Bürokraatia loomine on lootusetu ettevõtmine, umbes nagu umbrohu aretamine. Kuid asjaajamise korraldamine mõistuspäraselt on möödapääsmatu, vastasel korral ei hakka Tartu Ülikooli seadus ja temast tulenevad määrused tööle. Seega on jätkuva akadeemilise aasta sisuks ülikooli raamatukogus ka, õigemini küll **kõigepealt** raamatukogu põhikirja rakendamine, mis eeldab, et selline dokument oleks juba olemas. Põhikiri omakorda tingib osakondade seesmise korralduse suhestamist omavahel, kus normaalne on, kui asjad aetakse joonde ilma kirjavahetuse või apellatsioonita.

***

Ülikooli raamatukogu kaasajastamine ei nõua sugugi asjade kirjeldamist moeterminites ja mine tea kui suurt projektiülesannet. Ei, ja näiteks äsja võis ju rahvuslik ühiskond ise kogeda, kuidas lindistamistehnika – kahtlemata progressi tunnus – parandamine tõi kaasa mitte lindistuste suurema täpsuse, vaid hoopiski moraali kaotamise. Selleks, et ülikooli raamatukogu oleks kolmandal aastatuhandel endiselt üheks ülikoolist teadmiste ammutamise allikaks, peab ta olema kaasaegne ennekõike kui hoone, infovaramu ja kultuurikeskus. Rahvusliku ühiskonna infostrateegia peab haarama raamatukogu kõiki neid külgi, mitte ainult vahelmist kui kõige praktilisemat. Ma ei arva, et see asi on selgeks räägitud. Oli ergutav kuulda, kui Riigikogu liige doktor Anti Liiv eelmisel nädalal raamatukogus käies avaldas soovi, et võiks taastada informiini, võistluse kiirema teabeleidmise huvides. Ootus selle järele, et me oleksime kaasaegsed ja õpetavad, on niisiis olemas.

Kuid kas ühiskond annab endale aru, et infoühiskond on ka raamatukogu prisma läbi kallis ühiskond? Kui raamatukogu asjadest kirjutab peamiselt direktor, võib see küll olla odav, ent see pole tõhus lahendus, sest avalikuks suhtlemiseks on vaja niisugust süsteemi, mis ei sõltu ühe inimese meelelaadist. Praegu on siiski nii, et ühelgi nendest poliitikutest, kes on sel sügisel raamatukogus käinud – viimati läinud reedel regionaalminister Ants Leemets – polnud mul anda ette ja kaasa sellist analüütilist käsitlust, mille alusel raamatukogu võimalikud sõbrad aitaksid teda ka siis, kui nad on koguaeg kuskil eemal.

Loodan, et ma ei pea mõne aasta pärast samade asjade juurde tagasi tulema. Usun, et raamatukogu läheb oma kolmandasse sajandisse ülesannete kõrgusel ja ühiskond täidab oma kohustused selle allika ees, kust on saanud tarkuse enamik kodumaistest akadeemilistest kodanikest.

PEETER OLESK

AJALOOMUUSEUMIS MÖÖDA VANA SOOLATEED

Tiina Tarve näitus

VANAKS SOOLATEEKS kutsuti Lüneburgi kui soolatootja ja Lübecki kui selle transportija vahelist ühendust. 1398. aastal kaevati kahe linna vaheliseks kaubaveoks Elbe kanal, mis on Euroopa vanim kunstlik veetee. Lüneburgis asub ka Saksa Riiklik Soolamuuseum. Lüneburg on olnud 22 aastat Tartu sõpruslinn.

Lüneburgi ja Tartu vaateid on maalinud ERKI 1993. aastal lõpetanud kunstnik **TIINA TARVE.** Tartu kunstihuvilistel võib veel meeles olla tema diplomitöö näitus «Emajõelt Toomele» Sinimandria galeriis. Tartu atmosfäär on teda ikka köitnud, ta on siin maalimas käinud kuuel korral.

Tartu ja Lüneburgi vahelisele sõprusele pühendatud hansaseeria näitusel on vaadata mõlema linna kirikuid, sildu, tänavaid... Ajaloomuuseumi direktor Ela Martis ütles esmaspäeval näitust avades, et juba üksi Toomkiriku pilt sobib siia interjööri väga hästi. Sobib küll ja sobivad teisedki pastelsetes toonides tööd – nii Inglisild kui Kuradisild, Lüneburgi raekoda, Saksamaa maastik... Tiina Tarve on jäädvustanud ka planguga ümbritsetud peahoone esipoole. Pilt kannab nime «Tartu Ülikooli kollase plangu taga kaevatakse välja Püha Maria kiriku konte» (18. juuli 1995, pastell, pliiats).

Näitust saab ajaloomuuseumis vaadata jõuludeni.

TEABEPÄEV!!!

Teisipäeval, 31. oktoobril kl. 11 korraldab Eesti TEMPUSe Keskus TÜ nõukogu saalis järjekordse TEMPUS–programmi tutvustava infopäeva, millest võtab osa ka Euroopa Koolitusfondi TEMPUSe osakonna töötaja pr. Claudia Oehl. Kõik huvilised on lahkesti oodatud!

Eesti TEMPUSe Keskus

Ametialane täienduskoolituskursus

«Õige ja ilus emakeel»

Läbiviija: lektor Katrin Kern

Sihtrühm: kõik ülikooli töötajad, kelle tööülesandeks on dokumentide ja kirjade koostamine ja kes tahavad oma keelekasutust parandada.

Eesmärk: asjaajamiskeele korrigeerimine.

Sisu: — õigekirjutuse küsimused (lühendid, numbrite õigekiri, suur ja väike algustäht, kokku-lahku kirjutamise mõned aspektid, võõrnimede ja sõnade käänamine, venekeelsete nimede ja pealkirjade translitereerimine ehk ladina tähtedega kirjutamine);

— stiiliküsimused — kuidas kasutada õigeid keelelisi vahendeid eesmärgi saavutamiseks. Erinevad tekstitüübid: teade, kiri, aruanne jne. Mõnede keelenähtuste stilistilisi aspekte;

— küsimused ja konkreetsete töös ette tulnud probleemide käsitlemine.

Aeg ja koht: teisipäev, 24. oktoober kl. 10.15—12 ja neljapäev, 26. oktoober 10.15—12 Lossi tn. humanitaarteaduste hoone ruum nr. 216.

Hind: kulud katab administratsioon.

Info personaliosakonnast tel. 141.

TEABETUND

18. OKTOOBRIL

* TÖÖTASU PANGAARVELE

Pearaamatupidaja Epp Vengerfeldt tuletas meelde, et 20. oktoobriks oli vaja teatada raamatupidamisse (Jakobi 4, tuba 207) oma pangaandmed, sest ülikool lõpetab töötasude sularahas väljamaksmise. Seda tehakse seoses palkade konfidentsiaalsuse tagamisega ning Vabariigi Valitsuse määruse («Raha ja väärtpaberite veo eeskiri») täitmise pärast. Määruse järgi on sularaha vedamiseks tarvis kolme relvastatud saatjat ja soomusautot. See on väga kallis. Tartu ainsat soomusautot saab ainult erandjuhtudel. Ülikool ei saa küll tagada palga pangast kättesaamist, kui pank pankrotti läheb. Alternatiivne võimalus on vaid kasutada asutuse tšekiraamatut, mis pole kuigi mugav. Pangad on end praegu laialdaselt tutvustanud, kõike saab küsida ka ülikooli raamatupidamisest.

* MIKS PEAHOONES ON NII KAUA KÜLM OLNUD,

selgitas **peamehaanik Ilmar Muug.** Peahoonet ei saadud varem kütma hakata, sest vana küttesüsteem hakkas segama vundamendi kindlustamist. Tuli tellida uus projekt. Esmaspäevast hakati peahoonet vähehaaval kütma, nii et lehe ilmumise ajaks on ehk kõik ruumid juba soojad.

* REKTORAADI PROJEKTIJUHT

on ülikoolis uus ametikoht. Sellena tööle asunud **Aavo Kaur ütles,** et tema valdkonda kuulub ülikooli teenindava infrastruktuuri väljatöötamine, millest üks osa on toitlustamine. Juba varem oli moodustatud struktuuriüksus « Ülikooli kohvikud», kuhu kuuluvad Sophokles, vana kohvik, Narva mnt. 27, Tähe 4, Vanemuise 46, Nooruse t., keemiah. kohvikud ja einelauad. Üksust juhatab direktor Maire Ojamaa. Praegu üüri tellijailt ei võeta, eelistatud on ülikooli rahvas. Kui soovitakse laudu kinni panna, tuleb pöörduda M. Ojamaa poole, seejärel konkreetsesse kohvikusse. Aavo Kaur asub praegu kinnisvara osakonna ruumis Jakobi 4—312, tel. 135.

* UUS STRUKTUURIRAAMAT

ilmub üsna pea, ütles **teabetalituse vanemtoimetaja Erkki Leego.** Kolmapäevaks ei olnud kõik üksused veel oma andmeid teatanud. Nädala jooksul tahetakse tööga ühele poole jõuda. e-mail on raamatus ära toodud vaid sel juhul, kui sellest on teada antud, e-maili andmepanka praegu pole.

* AMETIALAST TÄIENDUSKOOLITUSKURSUST

tutvustas **personaliosakonna personalijuht Raivo Valk.** Esimene kursus on teemal «Õige ja ilus emakeel».

* ÜLIKOOLISISESE INFORMATSIOONI ALAST SEMINARI

tutvustas **teabetalituse vanemtoimetaja Ene Nobel.** See toimub juba sel reedel, s.o. **20. oktoobril** kl. 13.15 TÜ nõukogu saalis. Kuidas ülikoolisisene informatsioon kiiresti ja korrektselt liiguks, sellest kõneleb Soome magister Anssi Siukosaari. Seejärel toimub arutelu. Osalema oodatakse kõiki, kes tegelevad ülikooli informatsiooni kogumise ja vahendamisega.

* ÜLIKOOLI KULTUURIKALENDRIST JA EELINFOST

kõneles **teabetalituse vanemtoimetaja Eeva Kumberg.** Praegu koostatakse eelinfot üheks nädalaks, kavas on teada anda kõik ühe kuu jooksul toimuv. Selleks peaksid allüksused kõigest õigel ajal informatsiooni teada andma. Kavas on koostada ka **ülikooli kalendermärkmik.**

Kes juhivad TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND üliõpilaskonda

Martin Hallik, TÜÜ Valitsuse esimees

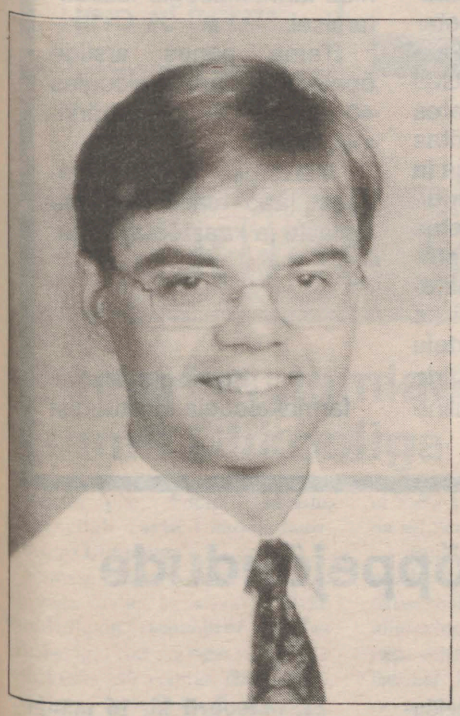

Tere, mina olen Martin. Olen sündinud Pärnus 5. septembril 1975. 1993. aastal lõpetasin Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumi. Samal aastal astusin ülikooli ajalugu õppima.

Minu ametisse asumisel oli mul kaks põhimõttelist eesmärki: iseseisvus ja vabatahtlikkus. Praktiline eesmärk oli TÜÜ Valitsuse efektiivne töö ja üliõpilastele võimalikult paljude soodustuste hankimine. Praeguseks hetkeks on soovitud tulemused nendes küsimustes saavutatud.

Edasiste töösuundade osas võiks nimetada võitlust õppelaenu suuremate summade eest riigieelarvest. Kindlasti saavad olulisel kohal olema läbirääkimised ülikooliga ühiselamute üle. Sealsete elamistingimuste parandamine, võimalikult madal üüritase ning turvalisus on läbirääkimiste põhipunktid. Näiteks võib uste kõrvale paigaldada magnetkaardiga avatavad kaardilukud. Edukalt saaks seal kasutada Eesti Üliõpilaspileti magnetriba. Üks olulisi suundi oleks kindlasti ka erinevate andmebaaside loomine nii stipendiumide kui ka reisimisvõimaluste kohta. Lähemas tulevikus tuleb TÜÜl osaleda tudengite sügispäevade korraldamisel. Loomulikult kaitsen ma TÜÜ iseseisvust ja sinna kuulumise vabatahtlikkust.

Kontakti saab minuga võtta **tel. 432 806, 465 400** nii üldistes kui konkreetsetes üliõpilaste elu-olu puudutavates küsimustes.

Ahti Kuris, TÜÜ Valitsuse finantssekretär

Tere. Mina olen TÜÜ finantssekretär. Hetkel õpin ma majandusteaduskonnas 3. kursusel ärirahandust. Sündinud olen Saaremaal, keskkoolis käisin Nõos.

Finantssekretär on inimene, kellel on kohustus hoolitseda Üliõpilaskonna raha eest. Tuleb hoolitseda selle eest, et raha oleks ja selle eest, et seda oma liikmete hüvanguks sihtotstarbeliselt kasutataks.

Sel aastal on Üliõpilaskond teinud suure sammu edasi. Üliõpilaskonda kuulumine on nüüdsest vabatahtlik. Iga üliõpilane, kes leiab, et Üliõpilaskonda kuulumine võiks talle ühel või teisel moel abiks olla, saab liikmemaksu tasumisel Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna liikmeks. Kohustuslik üliõpilaskond, mille üle valitseks üliõpilasomavalitsus, oleks kõige paremal juhul piitsaga paradiisi ajamine, halvemal juhul aga alusetu vähemuse võim enamuse üle.

Lõpetuseks tahaks öelda, et siiani on Üliõpilaskonna tegevus olnud suhteliselt ühepoolne ja tagasiside vähene. Valitsus on püüdnud üliõpilaste vajadusi ära aimata ning vastavalt sellele tegutseda. Olukord muutuks kvalitatiivselt, kui tudengid ise avaldaksid meile arvamust selle kohta, mida me peaksime nende jaoks tegema. Üliõpilaste arvamuse teadasaamiseks on kavas korraldada ideekonkurss, paremad ideed autasustatakse.

Vallo Kask, TÜÜ Valitsuse haridussekretär

Olen sündinud 1. augustil 1972 Tartus. 1990 lõpetasin Tartu 15. Keskkooli. 1990–1993 õppisin ülikoolis geograafiat. Aastast 1993 õpin sotsiaalteaduskonnas. Akadeemiliselt kuulun Eesti Üliõpilaste Seltsi. Olin edustuse liige 1994/95.

Ülikool peaks tudengi jaoks olema eelkõige haridusasutus. Seega võiks haridussekretäri pidada võib–olla kõige olulisemaks ametiks. Siiski on suurel määral ühe minu eelkäija teene, et kõigis teaduskondades peale arstiteaduskonna on sisse viidud punktisüsteem (mis tähendab suuresti just tudengite valikuvabadust oma õpingukava koostamisel). Haridussekretäri üks põhilisi tegutsemisvaldkondi ongi hariduskorralduse tudengisõbralikumaks muutmise üritamine. Selles osas oleks vaja koostööd teaduskondade nõukogude üliõpilasesindajatega (kus neid on). Samuti on kavas tegelda üliõpilaste arvamuse väljaselgitamisega oma õppejõudude ning nende loetavate kursuste taseme kohta. Selleks kavatsen korraldada üleülikoolilise küsitluse.

Kuidas oleks võimalik abistada konkreetselt üliõpilasi? Loomulikult pole haridussekretäril üldjuhul võimu ega kavatsust järele aidata akadeemilistes raskustes olevaid tudengeid. Mõnel juhul saab ehk üliõpilasi siiski esindada, kui on tegemist ülikooli struktuuride ilmse võimu kuritarvitamisega. Ootaksin üliõpilaste ettepanekuid/arvamusi õppetöö korralduse ja taseme kohta.

Tarmo Sild, TÜÜ Edustuse eesistuja

Mina olen soome-ugri soost inimene. Viimane koht enne Tartut oli Väike-Maarja Keskkool. Praegu õpin veel õigusteaduskonna 2. kursusel.

Minu ametikoht edustuses on eesistuja, s.t. minu ülesandeks on koosolekute juhatamine ja edustuse seisukoha formuleerimine, kus ja kunas vaja.

Ma arvan, et üliõpilaste arvamusega ei ole TÜs veel arvestama hakatud. Ma ei arva, et üliõpilased peaksid sellega leppima: ülikool on loodud üliõpilaste jaoks. Kui minna konkreetsemaks, siis (kui edustus raha kokku saab) peaks läbi viima küsitluse kõikide ülikooli õppejõudude, õppimistingimuste ja ühiselamute kohta ning tulemused avalikustama. Tegeliku olukorraga tutvumine on edasise tegevuskava eelduseks.

Mulle meeldivad lühikesed koosolekud. Minuga võib kontakti võtta kõikide probleemide arutamiseks, mis puudutavad õppimist ja elamist Tartu Ülikoolis.

Marek Põldeots, TÜÜ Valitsuse infosekretär

Minu nimi on Marek Põldeots. Olen majandusteaduskonna kolmanda kursuse tudeng. Kandideerisin kevadistel edustuse valimistel nimekirjas «Šindleri list». Kuna olin üsna nimekirja lõpuosas, siis valituks ei saanud. Septembris tuli TÜÜ Valitsuse poolt ettepanek asuda infosekretäri ametikohale. Nagu näha, sai ettepanek vastu võetud.

Minu töö esmane eesmärk on korraldada info levitamist TÜÜ Edustuses ja Valitsuses toimuva kohta. Seda olen jõudumööda püüdnud ka teha. Eelkõige on Universitas Tartuensise lugejad aimu saanud sellest, mis tehtud ja mis teoksil. Samuti püüame ära kasutada Tudengiraadio võimalusi Tartu Raadios.

Tudengitest lugejatele sooviksin öelda, et kui kellelgi on mingi sõnum, idee, pöördumine vms, mida ta peab vajalikuks laiemale avalikkusele või siis Edustusele teada anda, on paras hetk minuga ühendust võtta edustuse **tel. 465 400** või tulla ise kohale **Ülikooli 20—305**. Kui mind parajasti kohal pole, saab jätta kontaktandmed tehnilise sekretäri kätte.

Gert Antsu, TÜÜ Valitsuse välissekretär

Õpin sotsiaalteaduskonna 4. kursusel politoloogiat, olen ühenduse Res Publica aseesimees ning kuulun korporatsiooni Rotalia.

Minu ülesandeks välissekretärina on Üliõpilaskonna välissuhtluse arendamine. See tähendab eelkõige suhtlemist üliõpilaskondadega väljaspool Eestit. Samuti tegelen ma TÜ-s õppivate välistudengitega. Peale selle üritan ma koostada andmepanka õppimisvõimalustest välismaa ülikoolides — kohad vahetusüliõpilastele, stipendiumid ja fondid õpingute finantseerimiseks jne. Ehkki see andmebaas peaks valmima umbes paari kuu pärast, on kõik tudengid, kellel on konkreetseid küsimusi välismaal õppimise kohta, teretulnud minu käest infot küsima. Muidugi käib see ka välisüliõpilaste kohta, kel Tartus mingeid probleeme tekib või lihtsalt oma suhtlusringkonda laiendada soovivad. Ühendust on võimalik saada **TÜÜ tel. 432 806** ja **465 400** või siis **TÜÜ kontorist Ülikooli 20—305**, kuhu on võimalik jätta oma teade.

Kultuurisekretär tutvustab end 4. lk.

Kes juhivad üliõpilaskonda?

Indrek Kald, TÜÜ Valitsuse kultuurisekretär

Lõpetasin 1993. aastal Saaremaa Ühisgümnaasiumi. Praegu õpin kolmandat aastat ajakirjandust. Akadeemiliselt kuulun Eesti Üliõpilaste Seltsi. Seltsi nimekirjas «Ülim Tõde» pääsesin kevadistel valimistel edustusse ja sealt valitsusse.

Kultuurisekretäri põhilisteks ülesanneteks on ka möödunud aastatel olnud suhtlemine «Vanemuise» teatriga ja osalemine kõikvõimaliku kultuurimõiste alla käivate ürituste korraldamisel.

Käesoleval õppeaastal pakub üliõpilaskond odavaid pileteid «Vanemuise» uuslavastustele. Meie liikmekaart annab hinnaalanduse ka kino «Ekraan» eelviimastel seanssidel ning sissepääsul EPA– ja R–Klubisse.

Sel semestril on tulemas kaks suuremat üritust, mille korraldamisega on edustus ja valitsus juba algust teinud. Need on sügispäevad 14.–18. novembrini ja traditsiooniline ülikooli ball 1. detsembril.

Kui kellelgi on mingeid ettepanekuid eelpool nimetatud ettevõtmiste või laiemalt üliõpilaste kultuurielu kohta, siis võivad nad julgelt sisse astuda üliõpilaskonna kontorisse **Ülikooli 20–305** või helistada **tel. 432 806.**

Dotsent Olaf Rajavee

29. nov. 1927—10. okt. 1995

13. oktoobril sängitati Raadil mulda farmakoloogia kauaaegne õppejõud dotsent Olaf Rajavee.

Olaf Rajavee asus farmakoloogina tööle 1952. aastal pärast arstiteaduskonna lõpetamist, meditsiinikandidaadi kraadi kaitses 1955. aastal. Alates 1961. aastast töötas samas vanemõpetaja ja 1974. aastast dotsendina. Üle 30 aasta õpetas ta farmakoloogiat stomatoloogia üliõpilastele. Ta luges kursusi ka teistele osakondadele ja proviisorite ning arstide täienduskursustele. Oluline on dotsent Rajavee panus uute ravimpreparaatide juurutamisel koostöös Tallinna Keemia– ja Farmaatsiatehasega ning prostaglandiinide farmakoloogia läbitöötamisel.

Tema panus arstide õpetamisse farmakoloogias 40 aasta jooksul on märkimisväärne.

Mälestus Olaf Rajaveest jääb alatiseks tema õpilaste ja kaastöötajatega.

Kolleegid ülikooli farmakoloogia instituudist

Võrkpallis (vanemate) õppejõudude ülemvõim!

16. oktoobril peeti TÜ spordihoones TÜ meistrivõistlused meeste võrkpallis. Pingelistes kohtumistes panid end traditsiooniliselt maksma TÜ (vanemad) õppejõud. TÜ meistriteks tulid:

Ain Langel, Andres Arend, Jaan Loko, Nikolai Põdramägi, Peep Palumaa ja Tarmo Kajandi. Teine koht kuulus KKT II kursusele ja kolmas noortele õppejõududele.

Võrkpallist veel: Eesti meistrivõistlustel alistas TÜ meeskond Sisekaitse Operatiivrügemendi (SOR) 3:2 ja Kunda 3:1. Järgmised meistrivõistluste mängud toimuvad Tartus ülikooli spordihoones (Ujula 4):

21. oktoobril kl. 16 mängivad TÜ ja TTÜ;

22. oktoobril kl. 15 TÜ ja SOR.

Pealtvaatajate vahel toimub ennustusvõistlus, parimatele auhinnad.

Tulge osalema ja kaasa elama!

Spordiklubi

INFO!

Kultuurilis-ajalooline psühholoogia

Prof. Peeter Tulviste loengukursus ülemastme üliõpilastele, magistrantidele ja doktorantidele (maht 2 AP).

Esimene loeng kolmapäeval, 25. oktoobril kl. 16—18 Tiigi 78 aud. 336.

Külalislektori rahvaluule loeng

Esmaspäeval, 23. okroobril kl. 16–18 peab kirjandusmuuseumis MINNA KAINULAINEN Joensuu Ülikoolist loengu «Karupeied soome rahva pärimustes. Vanu ja uusi tõlgendusi» (eesti keeles).

Norra–eesti tõlkeseminar

toimub **27. ja 28. oktoobril** raamatukogu aud. 202.

Päevakorras:

reedel, 27. oktoobril

kl. 11 prof. Karl Lepa «Tõlketeooria päevaprobleeme»

11.45 Ain Kaalep «Tõlkepraktika kogemusi»

12.30 Elvi Lumet «Tõlkimise võlud ja valud»

13.15 Eine kohvikus

14 Turid Farbregd «Norralase vaatevinklist»

14.45 Sigrid Kangur «Tõlkimise ilu»

15.30 Anu Saluäär «Tõlkimine kui rollimäng. Toimetaja kui teatrikriitik»

16.15 Vestlusring kohvikus

laupäeval, 28. oktoobril

10 Tõlketekstide arutelu ja konsultatsioonid.

LISA: tõlketekstid – F. Nedreaas «Kjöreturen» ja J. Hagerup «Lykke»

Tartu Norra Selts
Põhjamaade MN Infobüroo

Kontakttelefon Põhjamaade MN Infobüroos Tartus 27/433 944

Soome Instituudis

Laupäeval, 21. oktoobril kl. 15 esitab Hilkka Törmälä Kirjanduse Maja saalis Vanemuise 19 Vanemuise Seltsis liikmeile ja teistele huvilistele soome naisluulet.

Gustav II Adolfi–pidu

6. novembril kl. 18 vanas kohvikus Ülikooli 20.

Menüü: hernesupp ja soe punš; pannkoogid.

Piletid 25 krooni on müügil skandinavistikaruumis, ph. 301, hiljemalt 1. novembrini.

Ürituse korraldavad TÜ skandinavistika instituut ja rootsi-eesti üliõpilaste selts Svenskar i Österled.

Väitekirjade kaitsmisi

25. oktoobril kl. 12 kaitseb humanitaarteaduste õppehoone ruumis 405 väitekirja prof. **Jaan Õispuu** (Tallinna Pedagoogikaülikool) teemal «Karjala keelesaarte sõnamuutmissüsteem». Oponent prof. Tiit–Rein Viitso.

Loengud EPMÜs

Tiit Merenäkk peab EPMÜ väikeses saalis 26. oktoobril kl. 14 loengu «Valiku eetika» ja 2. novembril kl. 14 «Eestlase ellujäämise eetika».

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 8640. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

Tartu Ülikooli Raamatukogu

NR. 39—40
(1814—1815)
REEDE,
27. OKTOOBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

Universitas Tartuensis

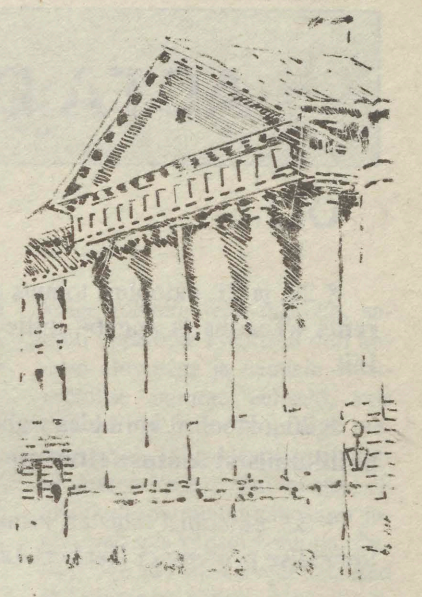

Kuue samba seest

Ettevalmistamisel on koostööleping Bonni Ülikooliga

Rektor prof. Peeter Tulviste, miks huvitab Tartu Ülikooli koostöö Bonni Ülikooliga?

Viimase aasta jooksul on olnud meil väga muljet avaldavat kontakti **Bonni Ülikooli rektori prof. dr. Max G. Huberiga**. Üks oli Pisas, teine Tallinnas, kus ta käis valimas praktikante, kes töötavad aasta Saksa Bundestagis. Teatavasti viiakse pealinn Bonnist Berliini, Bonn jääb Saksamaa teadus-pealinnaks. See on niisugune ilus staatus, mille poole ka Tartu võib pürgida, Bonn võib selles suhtes meile eeskujuks olla. Samamoodi võiks Eesti riigile eeskujuks olla Saksa riik oma teaduslinna finantseerimisega.

Bonni Ülikool on kõrgesti hinnatav ülikool. Tema seniste välispartnerite arv on väga väike ja nende vähesuse hulgas on niisugused ülikoolid nagu Oxford ja Bologna. Ja see, et Bonni Ülikool lausa ise on huvitatud sellest, et meid ka sellesse seltskonda saada on kahtlemata väga meeldiv.

Bonni Ülikooli juures huvitab meid kõige rohkem see, et seal tegeldakse rohkem kui kusagil mujal Saksa ülikoolides Euroopa asjadega. Neil on väga mitmekesised ja väga korralikul tasemel interdistsiplinaarsed Euroopa–teemalised uurimused. Oleme varem kahel korral väga lühidalt prof. Jaak Aaviksooga seal käinud. Siis olid neil omad plaanid alles kujunemisjärgus, nüüd hakkab eurotöö neil käima minema. Seda on tarvis esiteks sellepärast, et Euroopaga seotud probleemiring on ülikoolile tähtis. Teiseks on asi selles, et kui me Euroopa struktuuridesse sisse läheme, siis peavad meil olema ka inimesed, kellel on vastav ettevalmistus. Ja siin ei ole vahet, et suurel riigil võiks neid inimesi rohkem olla kui väiksemal, neid võiks mõlemal pool samapalju olla. Ja enamik neist õpib juba Tartu Ülikoolis või tuleb siia õppima ning praegu ettevalmistatav koostööleping Bonni Ülikooliga annab neile võimaluse minna ka sinna või mõnesse teise Saksa ülikooli. Kindlasti peab mitmel pool õppima, aga Bonn on üks niisugune koht, kus nad saaksid osa oma haridusest väga heal tasemel, nagu näiteks Euroopa õigussüsteemi osas jne.

Kevadel kirjutasime alla ühiste heade kavatsuste protokollile ja praegu liigub töö koostöölepingu poole.

Kasutangi siinkohal võimalust ja palun kõiki ülikooli töötajaid, kellel on juba mingi koostöö Bonni Ülikooliga või kes tahaksid seda mingis valdkonnas teha, esitada oma ettepanekud välissuhete talitusse Sirje Üprusele. Bonni Ülikool teeb praegu sama ja siis saame pildi, millele lepinguraamid anda.

TÄNASES UTs

- REKTOR PROFESSOR PEETER TULVISTE POOLSADA — 3. LK.
- ÜLIKOOLI EUROTEADUSKONNAST — 4. LK.
- TÜ AUDOKTORI STATUUT — 4. LK.
- TÜ AULIIKME STATUUT — 4. LK.
- KIRJANIK KALJU LEPIK 75 — 5. LK.
- ÜLIÕPILASKONNA PROBLEEMID — 6. LK.
- SÕNA ON TARTUS ÕPPIVATEL MARI ÜLIÕPILASTEL — 6. JA 7. LK.
- INFO, INFO, INFO — 7. JA 8. LK.

HARIDUS-KONVERENTS

Täna ja homme jätkub aulas Eesti hariduskonverents '95. Aulas esinevad ettekannetega viimane haridus– ja kultuuriminister Peeter Kreitzberg, rektor prof. Peeter Tulviste, TTÜ rektor prof. Olav Aarna ja TTÜ prof. Heino Lepvald. Ettekannete järel jätkub konverents rühmatööga.

Laupäeval tehakse kokkuvõte senisest hariduskontseptsioonist ja võetakse vastu lõppdokumendid. Kavas on asutada haridusfoorum ja foorumi sihtfond. Haridusfoorum oleks Eesti hariduspoliitiliste huvigruppide esinduskogu, mis tegutseb hariduskonverentside vahelisel ajal ja mille eesmärk on osalusdemokraatia ja partnerluse põhimõtete rakendamine Eesti hariduspoliitikas.

***

Rektor prof. Peeter Tulviste, Teie ettekande teemaks on «Hariduse koht Eesti arengus». Millest täpsemalt räägite?

Kavatsen rääkida mitmest asjast. Nimetan praegu ühte ja nimelt — meie pindala on niisama suur kui Hollandil, rahvastik aga kümme korda väiksem. Mulle tundub püsti võimatu, et see jääks niimoodi ühinenud Euroopas. Eesti populatsioon on viie–kümne aasta pärast hoopis teistsugune kui praegu, hoopis suurem, selles ei ole kahtlust. Loomulik iive aitab sellele vähe kaasa, siia tuleb üks seltskond sisse. Küsimus on selles, missuguseks kujuneb tööjaotus siin praegu elavate inimeste ja nende tulijate vahel. Seda silmas pidades ei ole meil otstarbekas ette valmistada kõrgharidusega inimesi mitte arvestades Eesti praegust populatsiooni, vaid arvestades Eesti populatsiooni tõenäolist suurust. Ma ei kujuta ette, kuidas võib tulijatele kätt ette panna siin hõredasti asustatud maal, praegu hoiab majandus jm. veel neid eemal.

Ülikooliharidus tuleb orienteerida Eesti tuleviku peale, mis tähendab seda, et haritlasi on tarvis tunduvalt rohkem, kui me praegu ette valmistame.

***

Prorektor prof. Teet Seene, mida ootate hariduse jätkukonverentsilt?

Mulle tundub, et kevadisel konverentsil oli kaasatud liiga palju poliitilisi rühmi ja huvirühmi, ülikoolide osa jäi tagasihoidlikumaks. Huvirühmi oli liiga palju ja konverents hakkas laiali valguma. Loodan, et see konverents jõuab millegi enamani. Paraku ei ole küll need jõud, kes peaksid haridust juhtima ja korraldama, veel selleks valmis, ka mitte nende struktuur. Viimase pooleteise aasta jooksul on vahetunud vist kolm haridusministrit. Hariduselu on meil ülepolitiseeritud. Kõige kurvem on sealjuures see, et viimase ministri tulek viis ministeeriumist ära kompetentse kaadri, vähemalt kõrghariduskü-simusi valdavaid. Hariduskontseptsiooni saavad välja töötada ainult spetsialistid. Kardan, et ka sel aastal ei jõuta seda veel valmis, aga nii kaob ühiskonnal nende struktuuride vastu, kes selleks seatud, usaldus. Usun, et Eesti ühiskond muutub stabiilsemaks ning et valitsus ja Riigikogu sellest aru saavad. Haridust ei saa politiseerida. Haridusele ehitatakse majandus. Esimese Eesti riigi kiire areng oli üles ehitatud maa soolale, õpetajale. Õpetajad said väga hea hariduse. Ka ülikooli osa on siin väga suur olnud. Muide, TÜ nõukogu 1920. – 1930ndate protokollidest võib lugeda, et tollal tegeldi samasuguste probleemidega nagu praegu — keskkoolid ei anna veel soovitud tulemusi, ülikool kulutab palju aega uute üliõpilaste järelravile jne. Oleme teel selle poole, et paremat õpetajakoolitust anda, kuid ühiskond peab siin ka oma tellimused esitama.

Õpetajate koolitusest loe 2. lk.

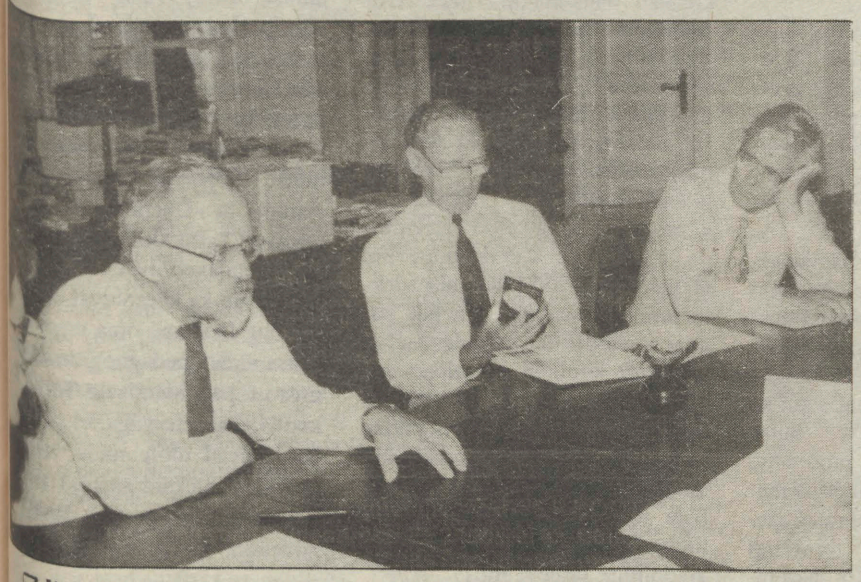

❒ **Rektor prof. Peeter Tulviste, MTV toimetaja Raimo Lahti ja *Headline*'i tegevdirektor Arto Tuominen veel kahe kuu eest ühisprojekti arutamas. Nüüd on see juba teoks saanud.**

TARTU ÜLIKOOLI TUNNID SOOME MTVs

Eelmisel nädalal sai teoks Tartu Ülikooli ja Helsingi Ülikooli ühisloengute sari koostöös Headline OY ja MTVga. Õhtusel koosviibimisel Püssirohukeldris olid koos nii meie üliõpilased kui välisüliõpilased, samuti õppejõud. Soome teleekraani jaoks jäädvustati esinejaid, tehti intervjuusid. MTV on küll eratelekanal, kuid on huvitatud haridus– ja teadusteemadest ning neil on hea koostöö Helsingi Ülikooliga. Samas arendab Helsingi Ülikool nende abiga oma TV–keskust. Kuna MTV on osanik ka Eesti RTVs, siis kuuldavasti on soov ka siin kahe ülikooli ühisteemasid näidata.

Ühisloengute teemaks oligi «Soome ja Eesti *universitas* — kõrgkoolide ülemerekoostöö».

Küsimusele, miks oli esimeste loengute teemaks just Eesti, Vene ja Soome temaatika, vastas **Helsingi Ülikooli teabetalituse juhataja Rauno Velling**, et kui mõlema ülikooli rektorid temaatikat arutasid, arvati, et on palju siduvat ning et kuna mõlemas ülikoolis nende teemadega tegeldakse, võikski just neid tahke käsitleda. Tartus on näiteks üle maailma tuntud semiootikakeskus, Helsingi Ülikoolis on slaavi keelte osakond jne. Samuti on Venemaa mõlema riigi naaber ja ajaloos on olnud mõndagi ühist.

Rauno Velling ütles, et ühistööprojekti tahetakse jätkata nn. suveakadeemiaga.

ACTA DIURNA

OLI

* 20. ja 21. oktoobril toimus ajaloomuuseumis **teaduskonverents «Teadus ja sport»**, mille korraldas Eesti Sporditeadlaste Liit.

* 20. oktoobril korraldas teabetalitus **seminari informatsiooni liikumisest asutuse/ettevõtte sees.**

* 23. oktoobril tähistati kriminalistika ja kriminoloogia **erakorralise professori Herbert Lindmäe 65. sünnipäeva.**

* 24. oktoobrist saab **humanitaarraamatukogus vaadata näitust Sergei Jessenini elust ja loomingust.**

* 24. oktoobril kaitses **doktoriväitekirja «Karjala keelesaarte sõnamuutmissüsteem» Jaan Õispuu** Tallinna Pedagoogikaülikoolist.

* 26. oktoobril toimus **raamatukogu konverentsisaalis püstijala–pressikonverents «Aasta tagasi kuulutati ülikooli raamatukogu varisemisohtlikuks. Mis on aasta jooksul toimunud?»**

* 26. oktoobril toimus **ülikooli valitsuse istung.** Arutati teaduskondade põhimääruse ja TÜ valitsuse põhimääruste projekte, TÜ valimiseeskirju, arvutiklasside kasutamise reegleid jm. küsimusi.

* 26. ja 27. oktoobril korraldab juristide täienduskeskus Kantri hotellis **konkurentsiõiguse kursuse seminari.** Seminaril osaleb Vesa Lappalainen Soomest.

ON TULEMAS

* 27. ja 28. oktoobril jätkub **Tartus Eesti Haridus-konverents '95.**

* 28. oktoobril kl. 15 tähistavad Vanemuise teater ja TÜ raamatukogu **rektor prof. Peeter Tulviste juubelit etendusega «Tudengite toitmine ja loengutele möllimine ja teised tähtsad asjad».** Etendus toimub raamatukogu trepil.

* 27. ja 28. oktoobril on raamatukogus **norra–eesti tõlkeseminar.**

* 29. oktoobril kell 14 on **aulas naiskooride kontsert, mis on pühendatud Veljo Tormise 65. sünnipäevale.**

* 31. oktoobril kl. 11 on nõukogu saalis TEMPUSe infopäev.

* 1. novembril kl. 11 on nõukogu saalis **TÜ teabetund.**

* 1. novembril kl. 16.15 on ph. aud. 301 **arutelu Põhjamaade suveülikoolide teemal.**

* 3. novembril kl. 14.15 toimub ph. aud. 140 **prof. Juri Lotmani mälestuskonverents.**

* 6.—10. novembrini toimuvad etnoloogia õppetoolis **dr. Nadine Wanono** (*Centre National de Recherches Scientifiques*) **loengud «Sissejuhatus visuaalsesse antropoloogiasse».**

* 6. novembril **avatakse TÜ skandinaavia keelte kabineti eesti—rootsi leksikaalse andmebaasi projekti «ERLEKS» uued ruumid aadressil Raekoja plats 8, III korrus.**

* 8. novembril kaitsevad doktoriväitekirja **Aare Luts ja Ivar Suisalu,** 9. novembril **Victor Lobanov.**

* 10. ja 11. novembril toimub ajaloomuuseumis **konverents «Arenev isiksus muutuvas maailmas».**

ACTA DIURNA

Kalle Velsker – 60!

Juubilar sündis 26. oktoobril 1935. aastal kaupmehe perekonnas Voore vallas Tartumaal. Hariduse omandas ta Voore algkoolis, Tartu (tollases) 6. keskkoolis (praegune Tamme Gümnaasium) ja ülikooli matemaatikateaduskonnas, mille lõpetas 1959. aastal. Tööle jäeti ta teoreetilise mehaanika kateedrisse, kus võrsus koolimatemaatikaga tegelev töörühm prof. Gerhard Rägo juhendamisel. 1965. aastal kutsus prof. Olaf Prinits ta eralduvasse matemaatika õpetamise metoodika kateedrisse, mille nüüdseks nimetuseks on matemaatika didaktika õppetool. See kollektiiv usaldas 1992. aastal juhatamise prof. kt. Kalle Velskerile.

Möödunud 37–aastase tööperioodi vältel ülikoolis on Kalle Velsker olnud mõnusaks eeskujuks ja meeldivaks õpetajaks ilmselt mõnele tuhandele tudengile, nendest vähemalt tuhandele tulevasele matemaatikaõpetajale. Arvatavasti just selles elitaarses töös on tema isiklik panus kõige mõjusam ja tulusam, märkimisväärilisem.

Juubilari töö teine väljund on kooli matemaatikaõpikute kirjutamine. Esmakordselt oli ta kaasautoriks 1970. aastal ilmunud 9. klassi õpikule. See öötundidesse kanduv tegevus on kestnud siiani. Siinjuures ei tohiks unustada, et Vene vallutatud aladel oli Eesti ainus erand, kus õnnestus säilitada oma autorite kirjutatud matemaatikaõpikud.

Kalle Velskeri teadustöös valmis esimesel perioodil matemaatilise statistika ja tõenäosusteooria elementide koolikäsitluse kontseptsioon dissertatsiooni vormis (kaitsmine ja kandidaadikraad 1973, dotsendi kutse 1978), ent selle tulemuse kooliviimiseks polnud eeldusi ega võimalusi ei tookord ega veel praegugi (õpetajate instituutides matemaatilist statistikat ei õpetatudki!). Seetõttu kandus uurimistemaatika taskuarvutite käsitlemisvõimaluste selgitamisele, isegi informaatika õpetamise häälestamisele.

Juubilari organiseerimistegevusest väärib esiletõstmist ülikooli ettevalmistusosakonna juhatamine 1974. aastast kuni selle kaotamiseni 1991. Ehkki selle struktuuri tegutsemisideoloogiat nimetati omavahel «intelligentsi tõuparanduseks», vajasid vene soldatist vabanenud eesti poisid sealset teadmiste taastamist sisuliselt.

Möödunud aegadel tuli teha ja tehtigi palju tööd tasuta mõneks vajalikuks ürituseks või mingi protsessi kestmiseks. Kalle Velskeri puhul on selles kontekstis meenutada matemaatikaolümpiaadide kaasakorraldamisi, võistlusülesannete koostamisi, telekooli matemaatikasaadete kavandamist, töötamist arvukates komisjonides, retsenseerimisi, esinemisi jne.

Suure ja optimistliku erialapatriotismi eest tahakski Kalle Velskerit juubeli puhul südamlikult õnnitleda, avalikult tänada ja edu soovida!

Ent inimene ei ela mitte ainult tööst ja leivast. Oleks väär jätta märkimata, et meeldiv kolleeg ja edukas töötaja tarbib juba 36 aastat turvalist kodu kalli abikaasa juures, kus kasvanud kolm tasakaalukat last. Kogu selle «kapitaliga» sobiks juubilar kasvõi haridusministriks!

JAAN REIMAND

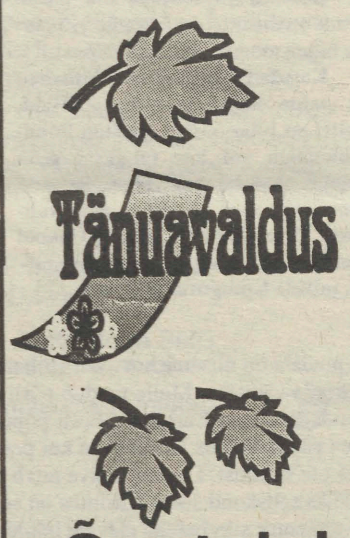

65. sünnipäev oli eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi professoril IVAR JAEGIL ja filos. dr. OLEV SAKSAL ning raamatukogu vanemraamatukoguhoidjal KALJU LEPIKUL. Rektor õnnitles neid oma käskkirjas ning avaldas tänu pikaajalise ja kohusetundliku töö eest ülikoolis.

60. sünnipäeva puhul pälvis õnnitluse ja tänu kauaaegse kohusetundliku töö eest puhta matemaatika instituudi korralise professori kohusetäitja KALLE VELSKER.

50. sünnipäeva puhul õnnitles rektor arvutuskeskuse peaspetsialisti ja arvutiteaduse instituudi lektorit ANNE VILLEMSIT ning tänas teda pikaajalise ja viljaka töö ning suure panuse eest Tartu Ülikooli informatiseerimisel.

Õpetajakoolitus Tartu Ülikoolis

Õpetajate ettevalmistamisega tegeldakse ülikoolis enamikus teaduskondades. Selleks, et koordineerida õpetajakoolitust allüksuste vahel ning ette valmistada ja kooskõlastada dokumente, mille alusel pedagoogide ettevalmistamine ülikoolis toimub, moodustati eelmisel õppeaastal **üleülikooliline komisjon,** mille koosseisu kuuluvad ülikooli kõikide õpetajakoolitusega tegelevate struktuuriüksuste esindajad.

Komisjoni tegevus algas vajadusest korraldada põhikooli loodusteaduslike ainete õpetajate ettevalmistust Tartu Ülikoolis. Nende õpetajate ettevalmistus baseerub kahel teaduskonnal, bioloogia-geograafia- ja füüsika-keemiateaduskonnal. Komisjoni töö tulemusena õnnestus saavutada teaduskondadevaheline koostöö ning koostada põhikooli loodusõpetajate ettevalmistamise õppekava, mis hõlmab nii bioloogia, keemia, füüsika, geograafia kui ka loodusõpetuse õpetaja kutse omandamist kinnitatud moodulite alusel (vastavad õppeained ja mahud). Juba alates möödunud õppeaastast toimub meie vabariigi koolidele nii vajalike kõrghariduse sega põhikooli mitme aine õpetajate ettevalmistamine Tartu Ülikoolis ühtsete õppekavade alusel.

Õpetajakoolituse kvalifitseeritumaks korraldamiseks teaduskondades tegi komisjon ettepaneku moodustada teaduskondades spetsiaalsed lektoraadid, kelle kompetentsi kuulub koos pedagoogikaosakonnaga vastava eriala pedagoogide ettevalmistamine ning kes vastutab nii tulevaste õpetajate ainealase kui ka pedagoogilise õppetöö kvaliteedi eest. Õpetajakoolituse komisjonis koostati ainedidaktika lektoraadi statuut, mis on vastavate struktuuriüksuste töö korraldamise aluseks Tartu Ülikoolis. Lektoraatide ülesannete hulka kuulub lisaks eelpoolnimetatutele ka koos täienduskoolituskeskusega õpetajate täienduskoolituse õppekavade koostamine ja õppetöö läbiviimine, elitaarõppe korraldamine jm. Õppejõudude töö hindamisel lektoraatides arvestatakse nende panust ainedidaktika edendamisel ja vabariigi koolielu korraldamisel. Nii tuleb hindamisele lektoraatide õppejõudude osalus kooliõpikute kirjutamisel, töö vabariiklikes ainekomisjonides, õppemetoodiliste materjalide koostamine nii üldhariduskoolidele kui ka õpetajakoolituse tarbeks jm.

Möödunud õppeaastal arutati õpetajakoolituse komisjonis mitmeid pedagoogide ettevalmistamisega seotud küsimusi ning valmistati ette pakett dokumente, millele baseerub õpetajakoolitus meie ülikoolis. Need kinnitas Tartu Ülikooli nõukogu 30. juunil. Õpetajakoolitust ülikoolis reguleerivate dokumentide paketti kuuluvad järgmised materjalid: «Raamnõuded õpetajate koolitamisel Tartu Ülikoolis», «Õpetaja kutsekoolituse vastuvõtu ja lõpetamise kord Tartu Ülikoolis», «Tartu Ülikooli üliõpilaste pedagoogilise praktika üldjuhend», «Pedagoogide täienduskoolituse korraldus Tartu Ülikoolis», «Ainedidaktika lektoraadi statuut», «Õpetaja kutsetunnistuse statuut» ja «Õpetajakoolituse õppekavad Tartu Ülikoolis».

Õpetajakoolituse komisjoni töö jätkub ka käesoleval õppeaastal ning loodame oma tegevusega kaasa aidata pedagoogide ettevalmistuse parandamisele Tartu Ülikoolis. Tahame väga, et õpetajad, kes asuvad tööle meie vabariigi koolides, oleksid saanud ettevalmistuse, mis vastab tänapäeva nõuetele.

TOOMAS TENNO,
õpetajakoolituse komisjoni esimees

REKTOR PROFESSOR PEETER TULVISTE POOLSADA

Laupäeval, 28. oktoobril saab 50–aastaseks rektor, arengupsühholoogia korraline professor, psühholoogiadoktor, akadeemik Peeter Tulviste.

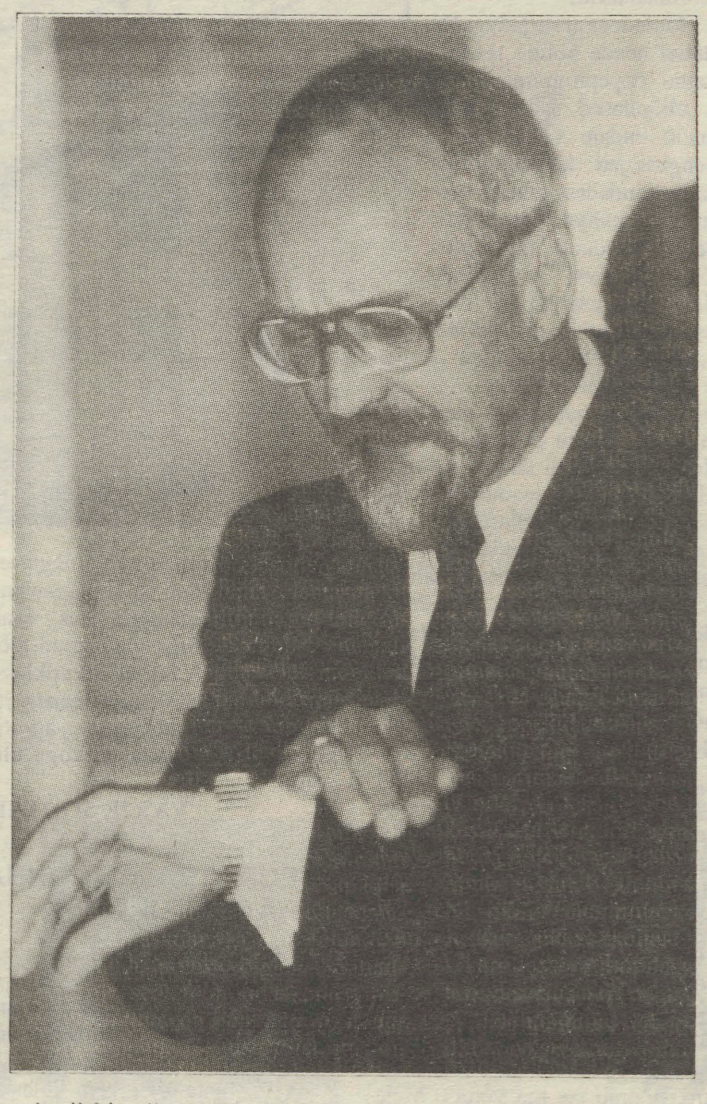

Peeter Tulviste on sündinud Tallinnas. 1964. aastal lõpetas Tallinna 10. keskkooli (Nõmme Gümnaasium). Seejärel õppis Moskva Ülikoolis psühholoogiat. Alates 1969. aastast töötab ta Tartu Ülikoolis. 1970. aastal võeti sõjaväkke. Aspirantuuris õppis 1971—1974, 1974. aasta sügisest loogika ja psühholoogia kateedri õpetaja.

1975. aastal kaitses Peeter Tulviste kandidaadi–, 1987. aastal doktoritööd. Mõlema teemaks olid kultuurierinevused ja ajaloolised muutused mõtlemisprotsessides. On uurinud lapse mõtlemise arengu sõltuvust kultuurist. Aastast 1988 professor psühholoogia kateedris (kateedrijuhataja 1988—1992). On olnud mitmel pool välismaal uurimistööl ja külalisprofessor (Clarki Ülikoolis USAs, Hamburgi Ülikoolis), pidanud loenguid Poola, Rootsi, Soome, USA, Kanada, Jaapani ülikoolides.

1991. aasta sügisest oli Peeter Tulviste filosoofiateaduskonna korraldaja–dekaan, seejärel dekaani kohusetäitja, 1992. aasta suvest prorektor, 1993. aasta kevadel valiti rektoriks.

***

*** Kas sellest ajast, kui Te 1993. aasta kevadest rektor olete olnud, oskate välja tuua kolm olulist saavutust, mille üle Teil väga hea meel on?**

Arvan, et mul on prorektorite näol olemas hästi tegutsev meeskond, mis on oluline eeltingimus, et saavutada kõike muud. Teiseks, ülikool on mänginud küllalt suurt rolli selles, et eesti kõrgharidusel ja sealhulgas ka Tartu Ülikoolil on nüüd seadusandlik alus, mida varem ei olnud. Kolmandaks..., niimoodi on väga raske midagi välja tuua, aga on asju, mis tulevad nagu iseenesest, ja on asju, mis nõuavad pikaajalist tööd. Kolmandaks võikski vist omaette saavutuseks pidada seda, et Tartu Ülikooli maine keskkoolilõpetanute silmis on suhteliselt kõrge. See ei tähenda absoluutselt seda, et võiks rahul olla kõigega, mida neile õpetatakse ja kõigiga, kes õpetavad. Hoopiski ei saa rahul olla meie elamistingimustega ja on muid kõikvõimalikke hädasid. Aga kui kõige selle peale vaatamata hinnatakse ülikooli kõrgelt, siis on see üks oluline lõik.

*** Milline on rektori tüüpiline tööpäev?**

Tavaliselt jõuan siia veerand ja poole üheksa vahel. Kõige enam meeldib mulle see, kui esimese tunni saan tegelda nende asjadega, mis päeval kõige enam mõttetööd nõuavad. Enamasti see ei õnnestu, on kohtumisi, mis algavad varem jne. Tavaliselt on niimoodi, et saan päeva jagada: ühed asjad on hommikupoole, teised õhtupoole. Aga see kõik ei õnnestu, sest küllalt palju on muid sündmusi. Ma ei ole täpselt lugenud, aga keskeltläbi vist poolteist kuni kaks korda nädalas olen Tallinnas – teadus– ja arendusnõukogu, Teaduste Akadeemiaga seotud asjad, ministeeriumis käigud, poliitikutega suhtlemine. Olen katsunud siiski niimoodi teha, et enam–vähem tööpäeva lõpul lähen uksest välja ja kui tarvis, tulen pärast veel tagasi.

*** Kuidas päev lõpeb? Kas alati jääb mingi mure painama, et täna ei jõudnud seda ja seda ära teha?**

Olen küll püüdnud nii korraldada, et need asjad, mis painama peaksid jääma, saaksid kõigepealt ära tehtud. On kaks asja, mis kõige rohkem häirivad. Üks on see, kui tahad kahe väga tõsise asja vahele mõtete kogumiseks viis minutit aega jätta, et järgmistele probleemidele keskenduda, ja siis sisse sõidetakse. See väsitab. Siis tunned õhtuks, et pealagi ja kurgulagi on kõik enam–vähem koos.

Teiseks häirib see, et osa inimesi kirjutab õelaid kirju ja õiendab telefonis või kohapeal.

*** Millise erialaprobleemiga praegu tegelete, kas selleks üldse aega jääb?**

Kahjuks ei jää aega. Korra või kaks aastas olen katsunud käia suhteliselt esinduslikel rahvusvahelistel psühholoogiakonverentsidel. Nüüd vaatan ja kuulan, kuidas mõni mõte, mida mõni aasta tagasi sai mõeldud ja mõni samm tehtud, on edasi arenenud ja kuidas seda tehakse. Sellest on kahju, et ise ei saanud edasi tegelda, aga teisest küljest on heameel, kui teised sama rada lähevad.

*** Üliõpilastele saate siiski kultuurilis–ajaloolist psühholoogiat lugema hakata.**

See on üks väike seminar ja tahaksin, et kultuuripsühholoogia, millega tegelen, oleks ka psühholoogia osakonnas olemas.

***Teie õppisite Moskvas ja lõpetasite Moskva Ülikooli. Eesti on avanenud aina lääne poole. Kas Moskva kolleegidega on Teil sidemed säilinud? Ja ülikoolil ülikooliga?**

Mis ülikoolide koostöösse puutub, siis see, et nii on läinud, nagu praegu on, on päris loomulik. 50 aastat itta sai sõita, läände ei saanud, ja päris loomulik, et kõik käivad läänes. Paljud on leidnud sealt finantseeritava koostöö. Viimastel aastatel on huvitava algatuse teinud soomlased, kes kutsuvad oma konverentsidele nii venelasi kui Baltimaade inimesi, et kõik seal omavahel kokku saaksid.

Mis ennast puudutab, siis aasta tagasi käisin mõne päeva Moskvas, ma ei olnud seal viis aastat olnud, varem käisin kord semestris. Isiklikke sidemeid on küll jäänud. Arvan, et aja jooksul mingi tasakaal ida ja lääne suhtlemise vahel siiski toimub.

***Kui Te lähete oma ülikooli mõnesse hoonesse või olete nende ümbruses, kas vaadate seinte peale või maha, märkate mõnd paberitükki ja muud? Kas vaadate peremehepilguga ringi, et peate selle kõige eest vastutama?**

Tunnen küll, et vastutan selle eest, kui midagi viltu ja halvasti on. Tean, et halduprorektoril on palju rohkem silma, tema näeb neid asju palju paremini ja selgemini ja erinevalt minust ütleb kohe, mida teha. Natuke keerulisem on see, et olud muutuvad ja iga kord ei ole mul päris selge, kus segada vahele ja kus mitte. Kui Baltimaade rektorid olid paar aastat tagasi endises Ida–Berliini Humboldti Ülikoolis, nägime meie aulataolise trepi peal tudengit õlut joomas. Küsisime sealse rektori käest, kas ta segab vahele või mitte. Ütles, et ei sega. Mina küsisin, et kas ta Ida–Saksamaal oleks seganud. Jaa, siis oleks ta seganud. Nüüd ta arvavat, et see oleks inimõiguste ahistamine. Täpset piiri ei tea mina ka. Kui aulatrepil keegi õlut jooks, siis ütleksin. Kui ta niisama istub, siis ma ei sega. Kus see piir on, ma ei tea.

Ainult et iga kord ei ole sääraseid asju õige rektori kaudu õiendama hakata. On täiesti loomulik, et pöördudakse selle inimese poole, kelle kaudu need asjad käivad.

*** Eestimaal arvatakse oma ülikooli kohta üldiselt hästi. Kindlasti liigub ka selliseid arvamusi, millega ei saa nõustuda. Millise arvamuse, kõlaka Te ümber lükkaksite?**

Kui ma võtan selle, mida viimastel päevadel kuulnud olen, siis on see meie üliõpilase Tarmo Silla artikkel Postimehes, millest tuleb enam–vähem välja, nagu ülikoolis ei võetaks kuulda tudengite sõna. Julgen öelda, et nii palju nagu seda praegu kuulda võetakse, ei ole seda varem kunagi kuulda võetud. Kunagi varem pole ka nii palju üliõpilaste esindajaid ülikooli nõukogus olnud. Küsimus on selles, kui hästi ja kui kõvasti nad seal oma sõna ütlevad ning kui paljusid üliõpilasi need sõnad, mida nad seal ütlevad, esindavad. Ütleksin küll, et siin on ülikoolile ülekohut tehtud. Tahaksin täpselt teada, kus ei ole üliõpilaste sõna kuulda võetud ja kus ei ole ülikooli ning edustuse huvid kokku langenud. See oli esimene pähetulev näide.

*** Kellest koosneb Teie perekond? Kui palju perele aega jääb?**

Abikaasa Tiia töötab psühholoogia osakonnas õppejõuna, poeg on 15, tüdruk 14, mõlemad käivad koolis Annelinnas.

Pereelu on võrreldes endise ajaga kõvasti muutunud. Nõukogudeaegne elu oli selles suhtes suhteliselt meeldiv, sest enamasti istusin kodus ja tegin oma teadustööd. See ongi see, mida mulle kõige rohkem teha meeldib, samuti õppetööd. Põhiliselt olin koduse eluviisiga ja nautisin vabakutselise inimese eeliseid, mis olid tol ajal ja on ka praegu olemas ja mis käivad teadlase elukutse juures kaasas. Nii et see on täielikult muutunud kaheksast jumal teab mis kellani kontoris. Õnneks olid siis lapsed veel väikesed ja niisugune eluviis sobis hästi. Praegust elu pole kunagi varem olnud. Seda tõsisemalt olen võtnud maal käimist.

*** Mis Teil maal on ja kus kandis?**

Otepää lähedal on üks vana talumaja. Ma ei ole küll seal eriti tubli, aga kartulimaa ja peenrad on olemas.

***Mida Te ei söö?**

Ma ei ole suur kalasõber olnud, on mõned kalad, mida söön, aga kui on valida liha ja kala vahel, valin liha.

*** Millised lilled Teile meeldivad?**

Lapsena sain hurjutada, et mulle meeldivad varsakabjad, aga võiks öelda, et ei ole selget eelistust. Kui ise lilli kinkima pean, lähtun rohkem sellest, kellele kingin.

*** Juubel toob Teile palju kauneid lilli, loodetavasti meeldivad nad kõik. Palju õnne ja jõudu nii selleks päevaks kui järgmisteks!**

VARJE SOOTAK

• • •

Kivide aeg vältab kaua, aga aeg pole kivi.
Ära jää maha ta voogamise hoost!
Ärgu hilinegu su pingutuste vili!
Igal päeval on oma pale.
Ärgu olgu ta vale, kajastudes su töödes.
Igal ainel on oma rütm.
Iga kuju ütleb kordumatu lause,
ühendades üldist ja erandlikku.
Kustunud tungal on kasutu.
Pungal peab olema puhkemisjõudu.
Rikkus on omane me elule.
Võiks öelda, et oleme kohustatud olema rikkad.
Aeg, meie saame su andide pärijaiks. Millisel määral me anname tagasi?
Valu taluvad kõik. See on looduse seadus.
Palju raskem on õnne kanda, nii et see ei puruneks ja purustaks.
See nõuab hingelist jõudu.
See nõuab nõtkust ja osavust.
See nõuab sisemist selgust ja kindlust.

ARTUR ALLIKSAAR

PALJU ÕNNE REKTORILE!

Kolleegid

EUROTEADUSKOND POLE TEADUSKOND SELLE TAVAPÄRASES MÕISTES,

vaid pigem vahendusüksus majandus–, õigus– ja sotsiaalteaduste erialade külalisõppejõudude kutsumisel.

TEADUSKONNA AJALUGU

piirdub alles mõne aastaga. Siiski võib tagasi vaadata 1991. aastasse, mil Saksamaa välisminister Hans Dietrich Genscher ja Taani välisminister Uffe Elleman–Jensen pakkusid Baltimaadele euroteaduskonna loomise idee. Eesmärgiks seati Eesti, Läti ja Leedu ülikoolide majandus–, õigus– ja sotsiaalteaduste õpetamise kaasajastamine. 1993. aasta märtsis toimunud Läänemeremaade Nõukogu teisel istungjärgul Helsingis otsustatigi idee ellu viia. Saksamaa, Rootsi, Taani, Soome, Norra, Eesti, Läti, Leedu ja Poola valitsuste ning Euroopa Ühenduse esindajad otsustasid luua euroteaduskonna juhtkomitee.

Baltimaade euroteaduskond avati esimesena 1993. aasta septembris Riias. Balti riikides ongi euroteaduskonnad Leedus Vilniuse, Lätis Läti ja Eestis Tartu ülikooli juures. Nn. direktoraat asub Riias. Selle direktoriks on valitud eestlasest politoloog prof. Toivo Miljan Kanadast.

TARTUS

toimusid esimesed euroteaduskonna külalisprofessorite loengusarjad keskastme mikro– ja makroökonoomikast, seejärel riigirahandusest, haldusjuhtimisest, lepinguõigusest, inimõigustest jm. Külalisõppejõude on olnud Kieli, Helsingi, Aarhusi, Hamburgi, Oslo, Stockholmi ja Göttingeni ülikoolist. Praegu on teaduskonnas seitse külalisõppejõudu.

EUROTEADUSKONNA UUS KESKUS

avati pidulikult Lossi tänava õppehoones septembri lõpus. Teaduskonnal on selle Toomemäepoolses tiivas kolmas korrus, mille valmimist on toetanud Saksamaa ja Soome. Euroteaduskonna tegevuse finantseerimine rajatigi põhimõttele, et selle loomist toetavad kõik nn doonorriigid (Saksamaa, Rootsi, Soome, Taani, Norra). Kolm Balti riiki ise lubasid hea seista ruumide väljaehitamise eest. Eesti toetus on olnud oma euroteaduskonnale küllalt tõhus.

***

Majandusteaduskonnas on euroteaduskonna koordinaator Raul Eamets.

***Kuidas toimub euroteaduskonna õppetöö, kui see pole teaduskond selle tavapärases mõistes?**

Euroteaduskond on pigem organisatsioon, mis on suunatud teatud õppesuundade õpetamisele. Meil ei ole dekanaati, meil on koordinaatorid, **euroteaduskonna programmi juht on dots. Urmas Varblane.** Peale tema on sotsiaal–, majandus– ja õigusteaduskonnas omad nn. alamkoordinaatorid.

Meie loengusarjad on lülitatud nende kolme teaduskonna õppeprogrammidesse ja üliõpilased saavad neid aineid endale valida. Oma loengusarjad koostame ka teaduskondadest tulnud ettepanekute põhjal. Õppekavad oleme püüdnud ühtlustada kõigis kolmes Balti riigis. Meie loengusarjad on rohkem suunatud magistrantidele, vähem doktorantidele.

Kui võrrelda kolme riigi euroteaduskonda, siis meil on kõige vähem probleeme. Meil on paremini läinud administratsiooni ja teaduskondadepoolse toetusega. Oleme kohalikesse struktuuridesse väga sujuvalt sisse sulanud.

Euroteaduskonna keskuse pidulikul avamisel kirjutasid kolme Balti riigi euroteaduskonna juhid alla vastastikuse mõistmise memorandumile. Mida see tähendab?

Selle abil püütaksegi paika panna teaduskonna arengu prioriteedid, tema tuleviku roll Baltimaades. Ei saa jääda lõpmatuseni euroteaduskonnale lootma, see on ikkagi ajutine nähtus, milles meid teised maad aitasid. See on nagu järeleaitamise tund läänenaabritelt, et me ise järje peale saaksime. Kohalikud ülikoolid ja haridusministeeriumid peavad need funktsioonid ise üle võtma. Meie

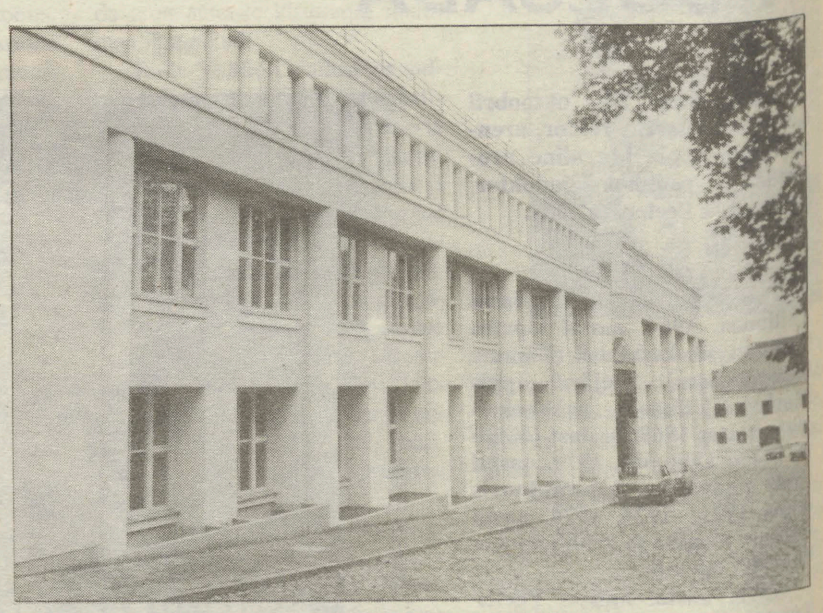

tegevus ei piirdu ainult loengusarjadega, vaid meil on ka kaasaegne seminarraamatukogu, kus saab kasutada arvutiga varustatud töökohti ja PENTIUM–arvutiklass. Põhiliselt ingliskeelse erialakirjandusega raamatukogu ja arvutiklassi saab kasutada ju kogu ülikool.

VARJE SOOTAK

EUROTEADUSKONNA RAAMATUKOGU

Lossi 5/7 — 310
on avatud E — R kl. 12 — 21

* Pakub kaasaegset majandus–, õigus– ja poliitikakirjandust.

* Raamatukogu saab külastada TÜ raamatukogu lugejapileti alusel.

* Teosed on kohapeal lugemiseks. Kojulaenutus ainult nädalavahetuseks.

* Töötab **paljundus:**

ruumist 314 saab osta koopiakaarte. 1000 koopia kaardi hind 500 krooni (0,45 x 1000 + deposiit 50 krooni, mis antakse tagasi kasutatud kaardi tagastamisel);

üksikkoopia (A4) hind ilma kaardita 1 kroon.

Samas on avatud

EUROTEADUSKONNA ARVUTIKLASS

(ruum 305, E—R kl. 16 – 21)

Tartu Ülikooli audoktori statuut

Kinnitatud Tartu Ülikooli nõukogus 29.09.95

1. Tartu Ülikooli audoktoriks nimetatakse teenekaid, rahvusvaheliselt tunnustatud teadlasi, poliitika– ja kultuuritegelasi, kes on kaasa aidanud Tartu Ülikooli ja Eesti teaduse autoriteedi tõstmisele maailma üldsuse silmis, paistnud silma Tartu Ülikooli sidemete arendamisel maailma teiste ülikoolide ja teadusasutustega.

2. Audoktoreid nimetatakse ülikooli nõukogu maikuu koosolekul. Nõukogu võib eelnevalt oma otsusega piirata antud aastal nimetatavate audoktorite arvu.

3. Audoktoriks nimetamise ettepanekuid on õigus teha teaduskondade nõukogudel või vähemalt 1/4 ülikooli nõukogu liikmetest. Kirjalikus esildises esitatakse ülevaade kandidaadi elukäigust ja kandidatuuri esitamise põhjendus.

4. Audoktorile antakse ülikooli poolt diplom ja medal. Audoktori nimi kantakse audoktorite auraamatusse.

5. Audoktori diplom vormistatakse ainueksemplaris. Diplomile kirjutatakse audoktori nimi ja teened, mille eest ta audoktoriks nimetati. Diplomi tekst on ladina ja eesti keeles. Diplomile kirjutavad alla rektor ja vastava teaduskonna dekaan.

6. Audoktori medalile graveeritakse audoktori nimi ja medali number.

7. Audoktoreid promoveeritakse eesti ülikooli aastapäevale pühendatud akadeemilisel aktusel. Audoktor annab allkirja audoktorite auraamatusse.

8. Audoktorite nimetamisest teatatakse massiteabevahendites.

9. Audoktorite nimetamisega seotud materjale hoitakse TÜ Ajaloo Muuseumis. Audoktorite auraamatu hoidjaks on akadeemiline sekretär.

10. Audoktor kutsutakse aukülalisena ülikooli pidulikele üritustele, talle saadetakse ülikooli aastaraamatut.

Tartu Ülikooli auliikme statuut

Kinnitatud Tartu Ülikooli nõukogus 29.09.95

1. Tartu Ülikooli auliikmeks nimetatakse isikuid, asutusi ja organisatsioone, kes on märkimisväärselt kaasa aidanud ülikooli põhikirjalise eesmärgi saavutamisele.

2. Materiaalse toetuse osutamise korral võidakse auliikme nimetus anda siis, kui toetuse suurus on enam kui 250 000 Eesti krooni.

3. Auliikmeks nimetamise otsustab ülikooli nõukogu avalikul hääletamisel.

4. Auliikmeks nimetamise ettepanekuid on õigus teha teaduskondade nõukogudel ja ülikooli nõukogu liikmetel. Ettepanek koos põhjendusega esitatakse akadeemilisele sekretärile kirjalikult.

5. Auliikmele antakse ülikooli poolt tänutäheks medal ja diplom. Auliikme nimi kantakse auliikmete auraamatusse.

6. Medali ja diplomi annab auliikmele või tema esindajale üle rektor ülikooli nõukogu koosolekul või eesti ülikooli aastapäevale pühendatud akadeemilisel aktusel.

7. Auliikme nimetamisest teatatakse massiteabevahendites.

8. Auliikme nimetamisega seotud materjale hoitakse TÜ Ajaloo Muuseumis. Auliikmete auraamatu hoidjaks on akadeemiline sekretär.

9. Auliige või tema esindaja kutsutakse aukülalisena ülikooli pidulikele üritustele, talle saadetakse ülikooli aastaraamatut.

Põhjamaade suveülikool isegi talvel!

1950-ndate aastate algusest on Põhjamaades tegutsenud mitteametlik akadeemiline töövõrk nimega Põhjamaade suveülikool *(Nordisk Sommeruniversitet, NSU)*. See on moodustatud üheksa uurimisringi vahel, mis tegelevad lühikese sisukirjelduse alusel mitmesuguste teemadega, nt kultuuri globaliseerumine, Põhjamaade kriminaaljutustus, Euroopa sajandilõpumeeleolud.

Talvekuude jooksul töötavad need uurimisringid kohapeal Põhjamaade ülikoolilinnades: umbes iga kahe nädala tagant kohtutakse ja arutatakse uurimisringi põhiteemadel. Aasta kõrgpunkt on nn suvesessioon. Siis kogunevad uurimisringid suurele rahvusvahelisele konverentsile ühele Põhjamaale, et arutada aasta jooksul tehtut ja edasimineku.

Ka Tartu Ülikoolis on soov liituda Põhjamaade suveülikoolide võrguga. Selleks tuleb käivitada mõne uurimisringi tegevus.

Kolmapäeval, 1. novembril kell 16.15 toimub peahoone ruumis 301 esimene kogunemine, kus tutvustatakse aktuaalseid uurimisringe ning antakse Põhjamaade suveülikooli kohta ka üldisemat infot. Loodame, et kogunemisel luuakse esimesed paar-kolm kohalikku uurimisringi.

Eestvedajaks on ülikooli taani keele lektor Lars. S. Arndal.

Asta ja Kalju Lepiku kodus nüüd juba paljude aastate jooksul Rågsvedis Stockholmi serval on pererahva vastutulekut, abi ja hoolt saanud väga mitmed siit Rootsis külaskäinud ning seal olijad. Mina ise alates aastast 1990 niisamuti. Kõige selgemini dokumenteerib Rågsvedi külalisi suur külalisraamat, mille lehekülgedelt on pärit siin avaldatav luuletus.

Läbi aja ja üle aja
Kalju Lepik 75

Kummardus Kalju Lepikule
(*hommage'ide* sarjast)

Ronk on teadagi lennulind.
Oma tiibade lehvikuid
tihti laotab ta robinal
keset koduseid lepikuid.

Lepad on halli ihuga,
lepad on paatja verega;
lepaladvale lendabki ronk
oma tüüaka kerega.

Lepaladvale lendabki ronk,
laulab — ja taevas vakatab.
Surm läheb puruks ja päike kui õis
kinkude kohal pakatab.

Paul–Eerik Rummo
17./18./19. augustil 1980. aastal

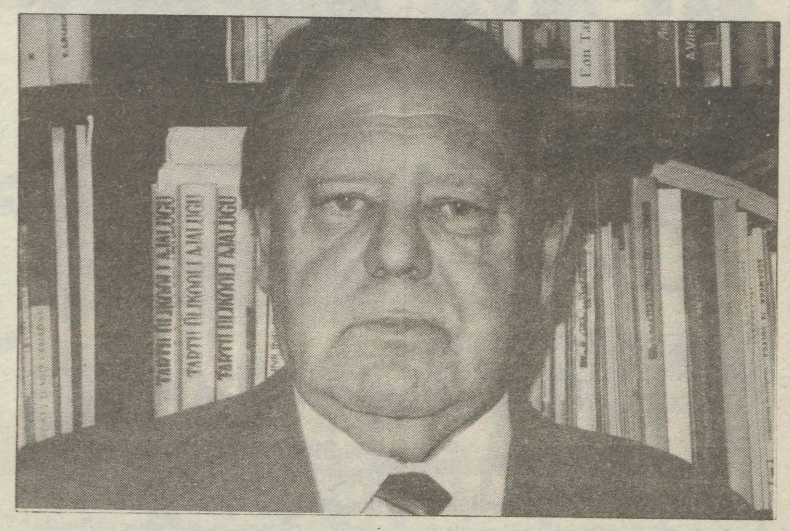

❒ Kalju Lepik oma töötoas mitmelt realt pandud raamatute ees. 1989.

Lepikute kodus on rikkalikult kunsti, kuid veel rohkem raamatuid. Olgu nende tiitlipöördelt kolm südamlikku pühendust kolmelt suurelt klassikult.

Tekstid ja pildid valinud Peeter Olesk

❒ Kolm Lepikut koos hingesõbra ja mõttekaaslase Hans Kiisaga 1984. Maalidel meeste selja taga Asta Lepik ja Kalju Lepik ise.

Kalju Lepikule

ELU TULI

eilse-üleeilse nimel

6.12.47. autoritt

Kalju Lepikule
isiklikult tundmata
sõbra tervitusega
Fr. Tuglas.

FRIEDEBERT
TUGLAS
Margi-
naalia

❒ Arvo Mägi ja Kalju Lepik 1990.

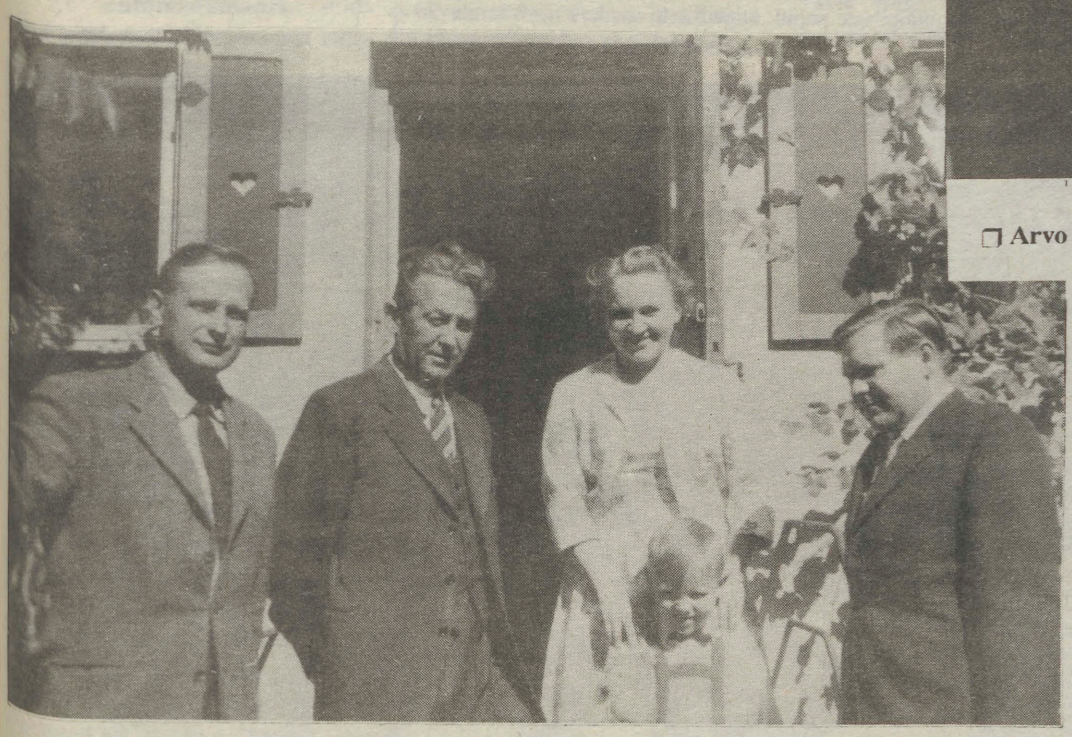

❒ Lundis aastal 1957: Valev Uibopuu, Bernard Kangro, Asta Lepik, Lepikute poeg Ott ja Kalju Lepik.

Kalju Lepikule
väljendan oma sympaatiat ja imetlust, tema, kes Aho laastude meeleolusid ja peent stiili mõistab ja hindab.
Johannes Aavik
24. X. 59

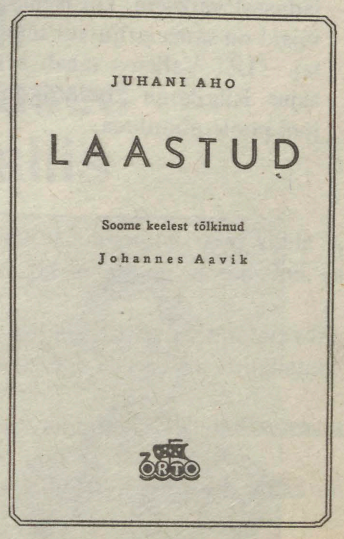

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

EDUSTUSE KOOSOLEKULT

TÜÜ VALITSUSE PRESSISEKRETÄRILT MAREK PÕLDEOTSALT TELEFONI TEEL

Kolmapäevasel koosolekul arutati põhiliselt üliõpilasomavalitsusega seonduvat probleemistikku.

Käisid tulised vaidlused. Osa peab vajalikuks omavalitsuse eelnõu kiiret väljatöötamist, osa mitte, nii et on tekkinud kaks vastandlikku poolt. Eelmisel koosolekul kinnitatud komisjon on ühe projekti välja töötanud ning edustusega kooskõlastamata ülikooli juhtkonnale esitanud (teatavasti andis TÜ valitsus 10 päeva aega projekti väljatöötamiseks, tähtaeg on nüüd läbi – toim.).

Sõltumata TÜ valitsuse otsusest leiti, et need, kes on üliõpilasomavalitsuse projektist huvitatud, võivad selle koostada ja esitada edustusele. Seejärel arutatakse projektid läbi ning sobivuse korral esitatakse TÜ valitsusele.

*** Arutati ka edustuse kodukorra muutmise punkti, mis puudutab edustuse liikmete volitamist.** Oldi arvamusel, et igasugune volitamine tuleb ära lõpetada, kuid arutelu veel jätkub.

*** Kuulati ära üliõpilasesindaja, kes tõi välja ühiselamuga seonduvad probleemid.** Info kuulati ära ning probleemiga tegelevad edasi need liikmed, kes on ühises ühiselamunõukogus.

*** Samuti kuulati ära TÜÜ Valitsuse jooksev aruanne.**

*** Mis puudutab õppelaene, siis finantssekretär** on välja selgitanud, kui suur peaks olema riigi tuleva aasta eelarves õppelaenude summa. See summa on 28 miljonit krooni tegelikust vajadusest väiksem, kui laenusoovijaid on sama palju kui sel aastal. TÜÜ Valitsus tahab selles asjus Riigikogu kultuurikomisjoni poole pöörduda.

Veel mõtteid Üliõpilaskonnast

Seoses TÜÜ valitsuse põhiseisukohtade avaldamisega 6. oktoobri *UT*s pean lugejaile võimalikult täieliku ülevaate andmiseks kohaseks välja tuua nn üliõpilasomavalitsuse pooldajate eriarvamused. Et Üliõpilaskonna küsimuses on *UT*s juba nii mõndagi kirjutatud, püüaksin võimalikult vähe öeldut korrata. Sestap oleks hea välja jätta ka A. Salu artikkel 22. septembrist ja M. Põldeotsa oma 13. oktoobrist, samuti 22. septembril avaldatud kirjavahetus.

* * *

Esmalt kaks kõige olulisemat põhimõtet. **Parim üliõpilasesindus on see, mis suudab kõikide üliõpilaste jaoks kõige rohkem teha.**[1] Peale selle **peab** ta **tegutsema seaduslikult,** et mitte olla pidevas ärakeelamishirmus. Viimane piiraks tegevust kõige enam.

Mittetulundusühingu pooldajad on väitnud, et valitseb «seadusandlik segadus». Tegelikult siiski nii pole. Üliõpilasomavalitsuse õigusliku seisundi paneb paika *ülikooliseadus*. Ta võib seda küll teha äärmiselt ebasoodsalt, aga niisugune on seadusandja tahe, mida tuleb igal juhul järgida. (See ei tähenda, et samal ajal ei võiks seaduslikul alusel taotleda antud seaduse muutmist.)

Lootus ebasoodsate seaduste muutmiseni mittetulundusühingu na ära elada on petlik, sest mittetulundusühingust, mille moodustavad liikmed tavaliste **kodanikena** (täpselt sama suurte õigustega on seaduse ees näiteks ka korporatsioonid jms), ei saa enam kunagi õiguspäraselt omavalitsust, mis oleks kõikide **üliõpilaste** esindus. Niisuguse lahenduse seadustamiseks oleks vaja üleüldist kokkulepet ja tõenäoliselt seadusandja eriotsust.

Teatavasti on mittetulundusühingud eraõiguslikud juriidilised isikud. *Tsiviilseadustiku üldosa seadus* ütleb: eraõiguslik juriidiline isik on moodustatud erahuvides (§ 6). Retooriliselt võib siis küsida: missugustes erahuvides on moodustatud mittetulundusühing Tartu Ülikooli Üliõpilaskond?

Juba neist põhjendustest piisaks oma õigusliku eelistuse kujundamiseks. Kuid on veel üks küsimus, mis asja kindlalt paika paneb. TÜÜ on kogu selle aja tegutsenud seadusliku aluseta. Nimelt pole teda kunagi asutatud (vt Tartu halduskohtu 16. 03. 1994 otsus). Järelikult on TÜÜd väga raske millekski ümber kujundada, sest seaduse silmis teda lihtsalt ei ole. Niisiis oleks jällegi vaja üldist nõusolekut tema tuleviku kindlaksmääramiseks või vähemalt viisakat lahkuminekut.

Samas on TÜÜl kujunenud teatud vara ning tuleks otsustada, kuhu see kõige õiguslikumalt kuuluks. Vaatleme asjaolusid. Juriidiliselt polnud TÜÜ midagi, sisuliselt aga üliõpilasomavalitsus. Peaaegu kogu tema olemasoleku vältel maksid üliõpilased talle nn liikmemaksu. Samuti annetati kõikidele üliõpilastele mõeldud välisabi (nt paljundusmasinad) just TÜÜ haldusse ning ülikoolipoolne ruumi- ja telefonikasutusvõimalus anti samuti TÜÜle kui üliõpilasesindusele. Nüüd tekib küsimus, kellele peaks minema sellest moodustunud vara. Ja siin tundub, et kõikide üliõpilaste raha kantimine mingisugusele teadmata liikmeskonnaga mittetulundusühingule poleks õiglane. Samuti ei ole seda «üliõpilaskonna liikmekaardi» (nn *pappkaardi*) nõudmine nende teenuste eest, mis on algselt mõeldud kõikidele üliõpilastele.

* * *

Niipalju sellest, mis oleks otstarbekas. Teatavasti on tänane Edustus kõigele vaatamata asunud mittetulundusühingu teele. Ka sellel on teatavaid, esmapilgul äärmiselt kaalukaid põhjendusi. Objektiivsuse huvides vaatleme ka neid lähemalt.

Kõige kaalukam väide on kahtlemata see, et üliõpilastel peaks olema vabadus valida, missugusesse organisatsiooni nad kuuluvad. See on õige organisatsioonide või teiste kohustusi pealepanevate ühenduste, aga mitte nende üksikute osade suhtes. Üliõpilasomavalitsus ülikooli struktuuriüksusena on aga selles mõttes nimelt ülikooli osa. Ja ülikooli astudes kiidetakse heaks kõiki selle osi. Ei saa ju nõustuda ainult oma teaduskonna dekanaadiga ja mitte tunnustada rektoraati. Tuleb võtta kas kõik või üldse mitte midagi. Samuti laiendab üliõpilasomavalitsus, nagu tema tänased toetajad seda valdavalt näevad, ainult üliõpilaste õigusi, neile erikohustusi panemata. (Viimane küsimus võib aga uuesti kerkida olukorra muutumisel.)

Üks liikmemaksuga mittetulundusühingu pooldajate põhiväiteid on, et Üliõpilaskond ei tohiks olla ülikoolist sõltuv. Selline eesmärk on täiesti õige ideaalina, kuid tema mehaanilise ja ühekülgse tegelikkuses läbisurumise kohasus on mõnevõrra küsitav. Kõigepealt: ehkki mitteseaduspäraste vahenditega saavutataks sõltumatus majanduslikus mõttes, ei saa seda mingil juhul tekkida näiteks õppeküsimustes. Sõltumatusloogikaga võib välja jõuda absurdi: parimad üliõpilaste huvide esindajad oleksid selle järgi need, kes Tartu Ülikoolist midagi kuulnudki poleks, sest igasugune teadmine mõjutab mingis ulatuses. Niisiis igatahes mitte üliõpilased. Ja veel üks küsimus: kes siiski kontrollib «üliõpilasjuhtkonna» tegevuse ausust?

Ülalmainitud 13. oktoobri artiklist paistva mittetulundusmudeli puhul tekib küsimus, kas sisuliselt esindamisõiguse ostmine on ikkagi eetiline. Suuremat osa kaardiomanikest ei huvita mingi Edustus mõhkugi, neid huvitab ainult pakutav hinnasoodustus. Niisuguseid inimesi ei esinda mittetulundusühing sisuliselt rohkem kui senine ebamäärane TÜÜ. Sellega seoses paistab veel üks oht, mis varjatult väljendub sama kirjutise lause eelduses «Kui TÜÜ organid peavad ise aktiivselt tegelema oma tegevuse finantskatte leidmisega...». Katte leidmine võib võtta kogu aja, samas kui ülikooliga seotud küsimused tähelepanuta jäävad. Ka näiteks sõjaväe-, ühiselamute või õppetingimuste küsimustes tegutsemine on ju töö, mis väärib tasu. Tuleks mõista, et on kaks eri tasandit: otsesed majandushuvid ja muud huvid. Kumbki neist pole täiuslikult hea ega täiuslikult halb — tegelema peaks mõlemaga.

Tõepoolest: mitte keegi ei eita üliõpilaste majandushuvide kaitsmise vajadust. Küsimus on ainult selles, kus ja kuidas. Mittetulundus- või muud ühingud on lihtsalt teisel tasandil kui üliõpilasomavalitsus[2]. Samas on vaja tegelda ka kõige muuga. Ning just selleks olekski vaja omavalitsust.

Üliõpilasomavalitsuse olemuse küsimus peaks seisma kõrgemal igasugustest kildkondlikest vaidlustest. Sellest tulenevalt oleks tema lahendamisel vaja unustada isiklikud vastuolud ning tegutseda juba kirjutise algul väljatoodud põhimõtte järgi: nii, et see oleks võimalikult kasulik kõikidele üliõpilastele.

LEIF KALEV,
üliõpilane

Märkus: 4. oktoobril pöördusid omavalitsuse vajadust tunnetavad Edustuse ja valitsuse liikmed, samuti mõned nendega mitteseotud tavalised üliõpilased Tartu Ülikooli rektoraadi poole üleskutsega moodustada Tartu Ülikooli üliõpilasomavalitsus. Ülikooli valitsus on TÜÜle andnud 10 päeva omavalitsuse põhimääruse esitamiseks, seades tingimuseks avalduse esitajate kaasamine. Siiani seda kahjuks tehtud pole.

[1] Iseküsimus on see, et mingis eriolukorras viibijale (näiteks inimesele, kel muresid eksami sooritamisega, aga sõjaväeteenistuse küsimuses kõikidele TÜ meessoost üliõpilastele) võib pakutav antud hetkel ajutiselt teistest soodsam olla.

[2] Näiteks pole selge ühe kõrgkooli raamidega piirdumise otstarbekus. Miks ei võiks näiteks olemas olla Tartu Üliõpilaste Majandusselts: liikmeiks nii TÜ, EPMÜ kui õpetajate seminari üliõpilased? Kaasata võiks isegi keskkooliõpilasi. Samuti on küsitav, kas mittetulundusühing on sobivaim majandustegevuse vorm.

Välisüliõpilased: marid ja teised

Praegu õpib Tartu Ülikoolis 276 välisüliõpilast. Nende Eestisse saabumise eesmärk on erinev: mõned on tulnud kauemaks ajaks, mõned 2–3 kuuks või poolaastaks. Ülikool on omamoodi piir lääne ja ida vahel, ka nende kultuuride vahel. Lääne poolt esindavad Soome, Taani, Rootsi, Inglismaa, Saksamaa ja teiste riikide üliõpilased, idapoolsed esindajad on Venemaa soome–ugri vabariikidest, samuti Hiinast, Jaapanist, Koreast.

Kõikidele siin õppivatele välisüliõpilastele on peamiseks probleemiks keelebarjäär. Et elada ja õppida teises riigis, tuleb teada selle rahva kultuuri ja osata keelt. Põhjalikumaks tutvumiseks eesti kultuuri ja traditsioonidega kulub muidugi aega.

Omaette probleem on adaptatsioon eesti keskkonnas ja integreerumine eesti üliõpilasellu. Mõnele on need kergesti lahendatavad, mõnele mitte. See sõltub sellest, kas Eestil on rohkem sarnaseid jooni lääne– või idamaadega.

Tundub, et eesti kultuur on läänepoolsem, sest sakslased, rootslased ja taanlased avaldasid minevikus eesti kultuurile suurt mõju. See on aga ka idavarjundiga kultuur (eestlaste algkodumaa oli Volga–Uuralis). Ühest küljest on soome–ugri üliõpilasel kergem eesti keelt ära õppida, aga teisest küljest on raskem selles ühiskonnas adapteeruda. Läänemaade üliõpilaste puhul on vastupidi.

Eelmise aasta ühes Universitas Tartuensises (21.okt.) oli kirjutatud, et välisüliõpilased teavad, mis loengud neil on, kus need toimuvad ja nii edasi, aga sedagi, et nad ei ole integreerunud üliõpilasellu. Muidugi ei kehti see kõikide puhul.

Järg 7. lk.

Välisüliõpilased: marid ja teised

Algus 6. lk

Mari üliõpilasi õpib nii Tartu Ülikoolis kui teistes Eesti õppeasutustes. Eelmise aasta küsitlus näitas, et enamik neist oskab eesti keelt. Nad loevad, kirjutavad ja suhtlevad. Küsimusele «Kui tihti suhtlete teiste rahvuste esindajatega?» saab vastuse järgmisest tabelist:

Rahvus	Pidevalt	3–4 k. nädalas	1–2 k. nädalas	Mitte kunagi
mari	90%	5%	5%	–
eesti	45%	20%	30%	5%
muud	34%	20%	18%	28%

Samasugused vastused on ka küsimusele«Kui tihti veedate aega sama rahvuse esindajatega?» Küsimusele «Kas te osalete üliõpilaselus»? on enamik üliõpilasi vastanud, et ei osale.

Küsitluse tulemused tõestasid, et mari tudengid elavad osaliselt isekeskis ja kinniselt. Aga ei ütleks, et nad elavad igavalt. Marid lõid oma Mari Üliõpilaste Seltsi (MÜS), mis pole küll veel registreeritud. MÜS korraldab üritusi ja seltsi ülesandeks on ka mari üliõpilaste huvide kaitsmine, nende rahvusliku eneseteadvuse tõstmine. Samal ajal on MÜS Eestis õppivate Venemaa soome–ugri üliõpilaste lipulaev. Selts tõmbab neid kaasa oma keskkonda. Tuleb mainida, et samasugune selts on ka soomlastel.

Millised on aga sidemed mari ja teiste välisüliõpilaste vahel? Loomulikult neid sidemeid on, kuid need on ebakindlad. Kohtume erinevatel üritustel, aga pidevaid kontakte siiski pole. Et need kontaktid oleksid pidevad, tuleb luua mingisugune infopank. Mingil määral püüdleb selles suunas TÜ üliõpilaskond, kuid tulemusi ei ole.

Sellest infopangast ei pea olema huvitatud mitte ainult üliõpilaskond, vaid ka välisüliõpilased ise. Ainult tudengid ise saavad muuta oma elu rõõmsaks ja huvitavamaks.

Edustuses võiks olla ka välisüliõpilaste esindaja, kes tegeleks nende probleemide lahendamisega. Tahaks loota, et järgmisel aastal loovad valimistel välisüliõpilased oma ühtse bloki.

JÜRI GORDEJEV

Kohtumised professor Rein Taageperaga

Juba viis aastat õpib Eestis üliõpilasi Baškiiriast, Marimaalt, Udmurtiast ja Komimaalt. Tartu Ülikoolis on kokku 17 marilast, 6 udmurti, 5 komilast, kes õpivad filosoofia–, sotsiaal–, majandus–, arsti–, bioloogia–geograafia– ja õigusteaduskonnas.

Millega me tegeleme, kuidas elame? Muidugi õpime ja elame huvitavat elu. Alati leiame midagi sellist, mis teeb meie elu lõbusaks ja kasulikuks. Sel sügisel võtsid meie jalgpallivõistlusest osa Tartu Ülikooli tudengite meeskond ja kaks meeskonda põllumajandusülikoolist. Oli ka teatejooks. Oktoobri algul korraldasime sügisballi.

Maridel, udmurtidel ja komidel on arenenud head suhted eesti üliõpilaste ja õppejõududega. Traditsiooniks on kujunenud kohtumine Rein Taageperaga.

Eelmisel aastal saime teada, et Rein Taagepera kirjutab raamatut Venemaal elavatest soome–ugri rahvastest. Hakkasime selle vastu huvi tundma. Rein Taagepera jutustas oma tulevasest raamatust, tööst, iseendast, oma reisist Udmurdimaale. Arutasime ka meie suhtlemisprobleeme, sealhulgas keelebarjääri.

Professor Rein Taagepera püüab igati oma teadmisi noortele anda ja laiendada nende silmaringi. Temaga on väga huvitav ja kerge vestelda. Ta teeb nalja ja aitab samal ajal oma märkustega meil orienteeruda. Kohtumiste kulminatsioonihetkeks on olnud soome–ugri rahvalaulude laulmine.

Ta kutsus meid ka Otepääle, kus käisime Hobustemäel ja sõitsime paatidega Pühajärvel.

Tema kaudu oleme tuttavaks saanud ka paljude teiste üliõpilastega.

IRINA ISSIMETOVA,
GENNADI SALMIJANOV

HEI, HEI!

Hansapank

Hansapank pakub Tartu Ülikooli töötajatele ja üliõpilastele (ka magistrantidele, doktorantidele, residentidele ja internidele) **palgakontosid.**

Palgakonto **avatakse tasuta** ja sellelt saab sooritada **kõiki** pangaoperatsioone.

Palgakonto külge on võimalik siduda:

* **automaadikaart**, mida saab kasutada Hansapanga sularahaautomaatides;

* **maksekaart**, mida saab kasutada lisaks sularahaautomaatidele ka kaupade ja teenuste eest tasumiseks äriettevõtetes.

1996. aasta alguses käivitub Hansapanga, Tallinna Panga, Hoiupanga ja Forekspanga sularahaautomaatide ristkasutus.

Hansapanga kliendina on võimalik taotleda rahvusvahelist maksekaarti – *Eurocard/MasterCardi* ning eraisikulaenu.

Palgakonto avamiseks on vaja täita allkirjanäidiste kaardid, mida saab Hansapanga kontoritest (Küüni 7, Tehase 16 – E–Kaubamaja) või TÜ raamatupidamisest. Sinna juurde tuleks esitada ka koopia passist.

Lisateavet saab tel. 441 172.

SPORT SPORT SPORT

Kehalisest kasvatusest rahvusvahelisel areenil

12.—14. oktoobrini toimus Tartus kehalise kasvatuse õpetajate ja võimlemise rühmajuhtide I rahvusvaheline konverents, mille korraldas kehakultuuriteaduskonna spordipedagoogika instituut. Osalejaid oli sadakond Eestist ja kümme välismaalt (Inglismaalt, Saksamaalt, Poolast, Soomest).

Konverentsi avas dekaan dots. Mati Pääsuke ja tervitussõnad ütles FIEPi (*Federation Internationale d'Education Physique*) president John C. Andrews Inglismaalt. Föderatsiooni kuulub praegu 130 riiki, kaasa arvatud Eesti. Eesti esindaja on selles prof. Toivo Jürimäe. J. C. Andrews külastas ka mitmeid Tartu linna koole ja kehalise kasvatuse tunde. Ta jäi kehalise kasvatuse tundidega rahule. Külaliste hulgas oli ka Soome Kehalise Kasvatuse Liidu president Pertti Helin abikaasaga. P. Helin soovis edaspidigi jätkata koostööd Eesti Kehalise Kasvatuse Liiduga.

Kolme päeva vältel jagati oma kogemusi ja peeti huvitavaid loenguid: J. C. Andrews näiteks kehalise kasvatuse õpetajast kui eeskujust. Ta ise on tegelnud juba 22 aastat kehalise kasvatuse õpetajate koolitusega. Ettekandeid pidasid veel T. Jürimäe, R. Jalak, R. Linkberg, I. Neissaar, M. Rehand, K. Hermlin, L. Martis, V. Hein, H. Valgmaa, L. Raudsepp, L. Märtin, A. Soom. Väga emotsionaalne oli soomlanna Tytti Luukko kehalise kasvatuse tund vanadest seltskonnatantsudest.

Maailmas on lühiajalised intensiivsed täiskasvanute enesetäienduskursused väga populaarsed. Spordipedagoogika instituut soovib jätkata rahvusvahelisi täienduskoolitusi.

MERLE REHAND,
spordipedagoogika instituudi lektor

Spordikeskuse hinnad

Rektori käskkirjaga on kinnitatud ülikooli spordibaasides tegutsevatesse spordikeskuse rühmadesse ja omaalgatuslikesse harrastus– ning terviserühmadesse kuulumise hinnad sügissemestril järgmised:

1. TÜ liikmeskonnale ja pensionäridele – 10 krooni semestris,
2. Üldhariduslike koolide õpilastele ja teiste kõrgkoolide üliõpilastele – 25 krooni semestris,
3. Teistele ülikoolivälistele kasutajatele – 50 krooni semestris.

Spordikeskuse rühmadesse kuulumise rahad (rühmade nimekirjade alusel) kantakse läbi Tartu Ülikooli raamatupidamise spordikeskuse arvele sihtsuunitlusega kasutamiseks.

Tartu Ülikooli meistrivõistlused tänavakorvpallis

Võistlused toimuvad **3. detsembril** TÜ spordihoones, Ujula 4, algusega kl. 13. Võistlused viiakse läbi eraldi nii meeste kui ka naiste klassis.

Osaleda võivad kõik TÜ üliõpilased, magistrandid, doktorandid, internid, õppejõud, teenistujad. Võistkonna suurus on 4 mängijat, neist 3 väljakul, 1 vahetusmängija.

Info ja registreerimine kuni 29. novembrini TÜ spordikeskuses (Jakobi 5–112).

Autasustatakse kolme paremat võistkonda. Peakohtunikuks on spordikeskuse õpetaja Kalle Kollin.

Tähelepanu!

Ameerika Saatkonna Infoteenistus (USIS) tuletab meelde, et veel on võimalik kandideerida 1996.—1997. aasta *Fulbright Scholar Program*'ile. Avalduste esitamise lõpptähtaega on pikendatud 20. novembrini k.a.

Fulbrighti programm on üks tuntumaid ja auväärsemaid haridusalaseid vahetusprogramme. Fulbrighti stipendium pakub suurepärase võimaluse teha teaduslikku uurimistööd Ameerika Ühendriikide ülikoolides. Stipendiumi kestus võib olla kolmest kuust kuni aastani.

Valdkonnad, millelt eelkõige oodatakse avaldusi:

journalism and communications, fine arts, American literature, American studies, linguistics, education, public administration, law and legal studies, anthropology, archeology, demography/population studies, economics, geography, history, sociology, political science and government, international relations, urban studies.

Kandideerida võivad:

* kõik, kellel on Eesti Vabariigi kodakondsus või alaline elamisluba Eesti Vabariigis;

* kellel on doktorikraad või sellega võrdväärne professionaalne tase;

* kellel on inglise keele valdamine tasemel, mis võimaldaks USAs pidada loenguid ja teha uurimistööd (testi ei pea sooritama, küll aga hinnatakse keeleoskust intervjuu käigus);

* peab olema esitada detailne avaldus oodatavast uurimusest.

Avalduste läbivaatamise esimene voor toimub Ameerika Saatkonna Infoteenistuses.

Avaldused, abimaterjal nende täitmiseks, samuti muu asjasse puutuv info on kõik olemas **Ameerika Saatkonna Infoteenistuses (USIS)** aadressil:

Kentmanni 20, Tallinn EE0001, tel. (2) 6312-210 ja Tartu Ülikooli raamatukogus asuvas Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskuses (Struve 1—318, Tartu EE2400, tel. 441-243, e-mail: marvi@utlib.ee, teisip.—reedeni 10—13, 14—16.

P. S. Teabekeskus on 27. oktoobrist 7. novembrini suletud.

MARVI PULVER

Etendus rektori juubeliks

Laupäeval, 28. oktoobril kell 15 tähistavad teater «Vanemuine» ja TÜ raamatukogu rektori prof. Peeter Tulviste juubelit etendusega «Tudengite toitmine ja loengutele möllimine ja teised tähtsad asjad».

Etenduse aluseks on *Academia Gustaviana* Senati 2. oktoobril 1637. aastal toimunud istungi protokoll.

Senati istungit etendatakse ülikooli raamatukogu trepil, kui sajab vihma või pussnuge, siis fuajees.

TEABE-PÄEV!!!

Teisipäeval, 31. oktoobril kl. 11 korraldab Eesti TEMPUSe Keskus TÜ nõukogu saalis järjekordse TEMPUS–programmi tutvustava infopäeva, millest võtab osa ka Euroopa Koolitusfondi TEMPUSe osakonna töötaja pr. Claudia Oehl. Kõik huvilised on lahkesti oodatud!

Eesti TEMPUSe Keskus

Miks on tähtis ülikoolisisese informatsiooni kiire ja korrektne liikumine?

Niisugusel teemal korraldas teabetalitus eelmisel reedel seminari, kus loenguga esines **magister Anssi Siukosaari** Soomest. A.Siukosaari on töötanud poole oma elust toimetajana ja suhtekorraldajana. Magistrikraadi avalikkussuhete ja teabekorralduse alal sai ta USAs Wisconsini Ülikoolist.

A. Siukosaari alustas oma loengut sellest, et traditsiooniliselt on ülikool suletud süsteem ning et infot pääseb sellest vähe välja. Ühiskond on muutunud nii Soomes kui Eestis ning inimesed on harjunud rohkem informatsiooni kätte saama. Ülikooli peavad tundma ka need võimustruktuurid, kes ülikooli kohta otsuseid teevad. Ülikooli edukaks tegutsemiseks on vaja teada sihtgruppe, kellele on info vajalik nii seeskui väljaspool ülikooli.

Üks asi on tunnetada info vajalikkust, hoopis teine selle kogumine, organiseerimine, vahendamine, kasutamine. Ülitähtis osa on siin korralikult funktsioneeriv infosüsteem, mille käimapanekuks ei piisa alati selle korraldajate agarusest, sest teabe avalikustamisest peab olema huvitatud ka selle valdaja.

Ülikool on suur organism oma paljude all–lülidega, kust info kättesaamine pole alati sugugi kerge. Toimetus teab seda omast käest, sest praegu toimivat eelinfosüsteemi, millega tegeleb Eeva Kumberg, on püütud käivitada aastaid tagasi. Toimetuse vaatevinklist on teabetalituse poolt käivitunud asjalik süsteem, kuuldavasti laieneb nädala eelinfo kuu eelinfoni. Oma vajalikkust on tõestanud ka Urmas Aunini juhitud ülekolmapäevased teabetunnid. Missugune info igareedesesse lehte jõuab, sõltub aga suuresti sellest, kui varakult millestki kas teabetalitusse või lehetoimetusse teada antakse. Arutelus pakkus seminari korraldaja Ene Nobel välja struktuuriüksuste kontaktisiku vajalikkuse.

Leiti, et kirjalik info liigub ülikoolis päris hästi, kuigi igale paberilehele ei pruugita õigel ajal veel pilku heita. Puudust tuntakse ülemise tasandi informatsioonist. Mõned aastad tagasi olevat hästi funktsioneerinud osakonnajuhatajate nõupidamised.

Teabetalitusel on taolisi seminare kavas edaspidigi korraldada. Selle taha ei pea aga pidama jääma senine ja veel paremgi info liikumine. Kel midagi teada, andku kohe märku, mitte aga kaheteistkümnendal tunnil.

VARJE SOOTAK

Ants Peetsalu: Eesti vajadus oleks 4200 arsti

Judit Strömpl: Miks saab alaealisest kurjategija

Alver Aria: Me peame oskama elada pea püsti

Salli Põldvere: Laste vale algab hirmust

Sander Silm: Tartu ja maffia

Info!

Väitekiri

Kolmapäeval, 8. novembril toimub TÜ nõukogu saalis kahe PhD väitekirja kaitsmine:

kl. 13.15 kaitseb väitekirja **Aare Luts** (TÜ keskkonnafüüsika instituut) teemal «Aeroioonide evolutsiooni matemaatiline modelleerimine». Oponendid: prof. I. Koppel (TÜ) ja prof. H. Kawamoto (Jaapan, Matsuyama Ülikool);

kl. 15.15 kaitseb väitekirja **Ivar Suisalu** (Eesti TA Astrofüüsika ja Atmosfäärifüüsika Instituut). Oponendid: B. Jones (Taani, Teoreetilise Astrofüüsika Keskus), M. Gramann (Eesti TA Astrofüüsika ja Atmosfäärifüüsika Instituut), O. Vaarmann (Eesti TA Küberneetika Instituut).

Neljapäeval, 9. novembril kl. 14 kaitseb **Victor Lobanov** TÜ nõukogu saalis väitekirja «Kvantitatiivsed struktuur–omadus sõltuvused suurtes deskriptorruumides» filosoofiadoktori kraadi saamiseks teoreetilise ja arvutikeemia erialal. Oponendid: prof. I. Koppel (Tartu) ja prof. A. T. Balaban (Bukarest).

Töö on tutvumiseks välja pandud TÜ Raamatukogus kahe nädala jooksul enne kaitsmist.

Konverents Seminar

Prof. Juri Lotmani mälestuskonverents

Reedel, 3. novembril toimub peahoone 140. auditooriumis kl. 14.15 traditsiooniline **prof. Juri Lotmani mälestuskonverents.**

Kell 12.15 külastatakse prof. J. Lotmani kalmu Raadil.

Norra–eesti tõlkeseminar

toimub **27. ja 28. oktoobril** raamatukogu aud. 202.

Päevakorras:

reedel, 27. oktoobril

kl. 11 prof. Karl Lepa «Tõlketeooria päevaprobleeme»

11.45 Ain Kaalep «Tõlkepraktika kogemusi»

12.30 Elvi Lumet «Tõlkimise võlud ja valud»

13.15 Eine kohvikus

14 Turid Farbregd «Norralase vaatevinklist»

14.45 Sigrid Kangur «Tõlkimise ilu»

15.30 Anu Saluäär «Tõlkimine kui rollimäng. Toimetaja kui teatrikriitik»

16.15 Vestlusring kohvikus

laupäeval, 28. oktoobril

Kl. 10 Tõlketekstide arutelu ja konsultatsioonid.

LISA: tõlketekstid – F. Nedreaas «Kjöreturen» ja J. Hagerup «Lykke».

Kontakttelefon Põhjamaade MN Infobüroos Tartus 27/433 944.

Tartu Norra Selts
Põhjamaade MN Infobüroo

Loeng

Arstiteaduskonna üliõpilane!

6. novembril algab valikkursus **«Kopsuhaiguste röntgendiagnostika».**

Lektor dots. H. Leesik.

Loengud toimuvad TÜ Kopsukliinikus Riia 167 esmaspäeviti ja neljapäeviti kl. 14–16.

Sissejuhatus visuaalsesse antropoloogiasse

Etnoloogia õppetoolis on dr. Nadine Wanono (Centre National de Recherches Scientifiques) loengud

«Sissejuhatus visuaalsesse antropoloogiasse»

6.–10. novembrini Lossi 2–217 iga päev kl. 16–19 (inglise keeles). Kursuse juurde kuulub filmiprogramm (kursuse maht on 1 õppenädal).

«Õige ja ilus emakeel»

Ametialase täienduskoolituskursuse «Õige ja ilus emakeel» esimese loengu kordus on teisipäeval, 31. oktoobril kl. 10.15–12 hum. hoone ruumis 217. Eelregistreerimine personaliosakonnas tel. 465 141, Raivo Valk.

Loengud EPMÜs

Tiit Merenäkk peab EPMÜ väikeses saalis 2. novembril kl. 14 loengu «Eestlase ellujäämise eetika».

Koosolek

Tartu Norra Seltsis

Esmaspäeval, 30. oktoobril kl. 18 toimub ph. aud. 102 Tartu Norra Seltsi avakoosolek.

Kavas:

uue juhatuse valimine;

suvemeenutused.

Kellel on Norra–teemalisi slaide, palutakse mõned (1–5) kaasa võtta.

Müük

Müüa väikese kassetiga **diktofon Olympus.** Hind soodne. Garantii. Tel. 476 335.

Soome Instituudis

Teisipäeval, 31. oktoobril kl. 16 tutvustab **Soome Turismiarenduskeskuse Tallinna Büroo juhataja Mall Oja** Soome Instituudi lugemissaalis Lõuna–Eesti turismifirmadele **puhkusevõimalusi Soome linnades.**

***

Soome Instituut (Vanemuise 19) on avatud kl. 10–16. Raamatukogus on valik soome ilukirjandust, lugemissaalis värsked ajalehed ja ajakirjad.

Pidu

Gustav II Adolfi–pidu

6. novembril kl. 18 vanas kohvikus Ülikooli 20. Menüü: hernesupp ja soe punš; pannkoogid.

Piletid 25 krooni on müügil skandinavistika ruumis, ph. 301, hiljemalt 1. novembrini.

Ürituse korraldavad TÜ skandinavistika instituut ja rootsi–eesti üliõpilaste selts Svenskar i Österled.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 8735. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

Tartu Ülikooli Raamatukogu

NR. 41 (1816)
REEDE,
3. NOVEMBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

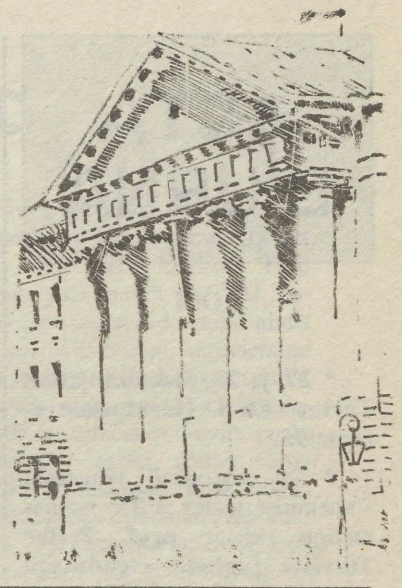

Kuue samba seest

HARIDUS-MINISTEERIUMIST EI SAA ÜLIKOOLI MINISTEERIUM

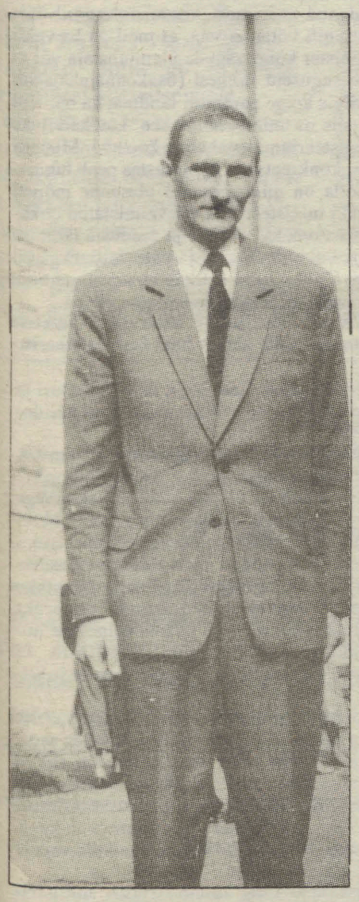

Tõenäoliselt esmaspäeval annab Riigikogu ees ametivande ka uus haridusminister akadeemik prof Jaak Aaviksoo. Kolmapäeva varahommikul, UT intervjuu tegemise ajal oli ta veel ülikooli I prorektor.

*** Prorektorina asusite tööle 1992. aasta septembrist. Mis olid Teie esimesed olulisemad sammud?**

Kõrvaltvaatajana jäi ülikooli tulles mulje (tulin Füüsika Instituudi laborist ja juhtival tööl polnud olnud), et Tartu Ülikoolil ei olnud ühiskonnas seda staatust ja imidžit, mida ta oleks väärinud. Saatus tahtis nii, et algul ei olnud siin pikka aega rektorit ega ka teist prorektorit. Rektor Jüri Kärneri ajal sai rektoraadi initsiatiivil moodustatud ülikooli reformikomisjon. See oli aeg, kus ülikoolis hakkasid perestroikavaimustusest, vanade tõkete kõrvaleheitmisest tasapisi tekkima uued põhimõtted, nende fikseerimine, paberile panemine. Mingis mõttes on see realiseerunud nüüd ülikooliseaduses ja Tartu Ülikooli seaduses. Väga palju aitasid kaasa inimesed, kes suuremal või vähemal määral selle juures olid. Julgen öelda, et selle töö tulemusena on valminud seadused, millega on loodud ülikoolile mitte ainult Ida–Euroopas, vaid terves Euroopa ruumis üsna unikaalne progressiivne kontekst. Kui ülikool suudab selle täita, on midagi asja ette läinud.

Paralleelselt on toimunud muidugi ülikooli finantsmajandusliku seisundi edendamine, aga hoidun selle ületähtsustamisest, sest raha hulk sõltub lõppkokkuvõttes riigi rikkusest. Riigi rikkus on samuti tasapisi edenenud. Arvan, et ülikoolil pole finants-

Järg 2. lk.

Külas on Voroneži Ülikooli delegatsioon

2.–5. novembrini viibib siin Voroneži Ülikooli delegatsioon eesotsas rektori Vladimir Gusseviga. Delegatsiooni kuuluvad veel bioloogiateaduskonna dekaan Valeri Artjuhhov, õppeosakonna juhataja Vladimir Listengarten ja vene keele kateedri juhataja Anatoli Lomov. Kavas on sõlmida Tartu Ülikooli ja Voroneži Riikliku Ülikooli vaheline koostööleping.

Eesti haridusfoorum on olemas

Eelmisel reedel ja laupäeval toimunud hariduskonverentsil asutati Eesti hariduspoliitilisi huvigruppe ühendav esinduskogu, mis hakkab kandma Eesti haridusfoorumi nimetust. Selle ülesanne on riigi hariduspoliitika väljatöötamine ja täpsustamine. Konverentsi lõpus võeti vastu avaldus hariduse kohast Eesti arengus. Haridusministrile tehti ettepanek välja töötada haridus-korralduse seaduse eelnõu. Moodustati ka haridusfoorumi (foorum tuleb kokku aastas ühe korra) vaheajal tegutsev toimkond.

Teisipäev, 14. november
kl 6—8 ÄRATUS — AVATUUT

TUDENGI-SÜGIS '95

NB! TUDENGIBÄNDID!

Kolmapäeval, 15. novembril toimub «Sõbra Majas» traditsiooniline **tudengibändide konkurss**.

Info ja eelregistreerimine igal tööpäeval kl 15—17 tel 473 838 (TÜ klubi).

VÕISTKONDLIK PILETITRIBLA

* võistlema pääseb 10 võistkonda,
* võistkonnas 5 liiget,
* kopsakad auhinnad.

Info ja eelregistreerimine 13. novembril kl 15—17 tel 473 838.
Kes ees, see mees!

		EPMÜ peahoone — Pepleri ühikas — Tiigi ühikas — Bettoni ühikas — EPA torn — Narva mnt ühikas — TÜ peahoone
kl 17	PILETILAAT Võistkondlik PILETITRIBLA Tähe 3 maja ees, millele järgneb PILETISOU maja sees	Klubis R (Tähe 3)
kl 18	etendus — Samuel Becketi «LÕPPMÄNG»	Tartu Lasteteatris (Jaama 14)
kl 19	TÕNIS MÄGI & AVO ULVIK	Tartu Õpetajate Seminari saalis (Salme 1a)
kl 21	avatakse terviseкeskus «E.C. — energy centre»	EPA klubis (Veski 6)
kl 21	*CLUB-SOUND.* Ohtut juhib Rauno Märks	Klubis R (Tähe 3)
kl 21	*GRAND UNPLUGGED SAM'SESSION* Üles astuvad «SULLIVAN UNPLUGGED», TÕNIS MÄGI, «CLAYMAKERS» jt.	«Sõbra Majas» (Kalevi 24)
kl 21	VIIE VINDI KLUBI. Esimene vint — NAPSUPIDU. «SEELIKUKÜTID», TARTU ÕPETAJATE SEMINARI NAISPUHKPILLIORKESTER ja kõik napsusõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	VÄIKESTE LÕÕTSPILLIDE ÜHING	BFG klubis (Tuglase 7)
	Kolmapäev, 15. november	
kl 14	ÜHIKAPÄEV Funktsionaalseima ühikatoa valimine, EPA tornijooks, komandanditund	Bettoni ühikas — EPA torn
kl 17	SPORDIDUELL	EPMÜ võimla (Pepleri 1)
kl 18	etendus — Uku Masingu «LAULUD JUMALALE» Laulavad Anne Maasik ja Priit Karm	Tartu Lasteteatris (Jaama 14)
kl 18	etendus soodushinnaga — «MEES LA MANCHAST»	«Vanemuises»
kl 20	TUDENGIBÄNDIDE KONKURSS-TANSULKA	«Sõbra Majas» (Kalevi 24)
kl 21	SALONGIÕHTU MARGUS KAPPELIGA Tantsumuusikat valib Jaanus Lepik	Klubis R (Tähe 3)
kl 21	VIIE VINDI KLUBI. Teine vint — ÕLLEPIDU. «UNTSAKAD» ja kõik õllesõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	LAULAVAD NÄITLEJAD	BFG klubis (Tuglase 7)
kl 21	«KÜBARATE ÕÕ». Diskomaraton	EPA klubis (Veski 6)
	Neljapäev, 16. november	
kl 18	etendus — Slawomir Mrozeki «SUVEPÄEV/KOHTUMINE»	Tartu Lasteteatris (Jaama 14)
kl 21	PIDU KAHES SAALIS 2 QUICK START	Klubis R (Tähe 3)
kl 21	VIIE VINDI KLUBI. Kolmas vint — DRINGIPIDU. CLAYMAKERS ja kõik dringisõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	PUBIMUUSIKAT KITARRIL. Ameeriklane Joe Vestich	BFG klubis (Tuglase 7)
kl 21	*LIVE CLUB — GRAND OLD FIX.* Vrait, Pihlap, Vassiljev, Toomemets, Raidmaa jt.	EPA klubis (Veski 6)
	Reede, 17. november	
kl 19	KARAOKE *ROCK*-BÄNDIGA JASKAR	BFG klubis (Tuglase 7)
kl 21	PIDU KAHES SAALIS Totaalne eesti värk ansambliga JUSTAMENT	Klubis R (Tähe 3)
kl 21	VIIE VINDI KLUBI. Neljas vint — VEINIPIDU. «JÄÄBOILER» ja kõik veinisõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	LABOR XTC — EXTASY *house, jungle, progressive, techno, hip-hop, dance mix, soul, R'n'B, räp...*	EPA klubis (Veski 6)
	Laupäev, 18. november	
kl 15	etendus «IIRI MUINASJUTUD»	Tartu Lasteteatris (Jaama 14)
kl 21	DISKOSÕDA KAHES SAALIS. DJ-d Ivar Männik, Vytautas Martinonis, Illart Kivisalu	Klubis R (Tähe 3)
kl 21	VIIE VINDI KLUBI. Viies vint — VIINAPIDU. ROSTA AKNAD ja kõik viinasõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	«SÜGIS SÜDAMES» mokaotsast moodi, pisut programmi, mõnusat muusikat, tulist tantsu	EPA klubis (Veski 6)

Kohtumiseni sügispäevadel!
TÜ klubi ja kultuuriklubi, EPMÜ klubi ja E.K.S., klubi R, BFG klubi, Tartu Lasteteater

ACTA DIURNA

OLI

* 27. ja 28. oktoobril jätkus **Tartus Eesti Hariduskonverents'95.**

* 28. oktoobril tähistasid Vanemuise teater ja TÜ raamatukogu **rektor prof. Peeter Tulviste juubelit etendusega «Tudengite toitmine ja loengutele möllimine ja teised tähtsad asjad».**

* 27. ja 28. oktoobril oli raamatukogus **norra–eesti tõlkeseminar.**

* 29. oktoobril toimus **aulas naiskooride kontsert, mis oli pühendatud Veljo Tormise 65. sünnipäevale.**

* 30. oktoobril pidas **dr Ülo Valk Eesti Rahvusraamatukogus Tartu Ülikooli humanitaar– ja sotsiaalalade loengusarjas** loengu «Kristliku demonoloogia ja eesti rahvausundi seosed».

* 31. oktoobril oli nõukogu saalis TEMPUSe infopäev.

* 1. novembril oli **TÜ teabetund.**

* 1. novembril toimus **arutelu Põhjamaade suveülikoolide teemal.**

* **2.–5. novembrini on külas Voroneži Ülikooli delegatsioon eesotsas rektori Vladimir Gusseviga.**

ON TULEMAS

* 3. novembril toimub **TÜ nõukogu istung.** Päevakorras: teaduskondade põhimäärused, TÜ auliikmete valimine, TÜ valimiseeskirjad, usuteaduskonna õppekavad.

* 3. novembril kl. 14.15 toimub ph aud 140 **prof Juri Lotmani mälestuskonverents.**

* 1., 2., 3., 6. ja 7. novembril toimuvad etnoloogia õppetoolis **dr Nadine Wanono (*Centre National Recherches Scientifiques*) loengud «Sissejuhatus visuaalsesse antropoloogiasse»** (1., 6. ja 7. novembril Lossi tn 2–217 ning 2. ja 3. novembril Tähe tn 4–170.

* 6. novembril **avatakse TÜ skandinaavia keelte kabineti eesti–rootsi leksikaalse andmebaasi projekti «ERLEKS» uued ruumid aadressil Raekoja plats 8, III korrus.**

* 7. novembril tähistab **Gustav Adolfi päeva Soome Instituut. Prof. Helmut Piirimäe peab loengu «Gustav II Adolf ja Soome».**

* 8. novembril kaitsevad doktoriväitekirja **Aare Luts ja Ivar Suisalu,** 9. novembril **Victor Lobanov.**

* 9. novembril kaitseb **magistritööd «Alaealiste vastu suunatud seksuaalkuriteod» Anu Pärtel.**

* 10. ja 11. novembril toimub ajaloomuuseumis **konverents «Arenev isiksus muutuvas maailmas».**

TÜ Valitsuses

26. oktoobril

* TEADUSKONDADE PÕHIMÄÄRUSED
* TÜ VALIMISEESKIRJAD
* TÜ AULIIKMED
* TÜ VALITSUSE PÕHIMÄÄRUS
* ARVUTIKLASSIDE KASUTAMISE REEGLID

Teaduskondade põhimäärused

TÜ nõukogu teadus– ja arenduskomisjoni esimees Jaak Aaviksoo tegi valitsusele komisjonipoolse ettepaneku, et kevadel rektori käskkirjaga moodustatud komisjon (akadeemiline sekretär J. Saarniit, prof M. Miljan, dots L. Loone, prof K. Merusk ja jurist H. Kuningas) ning TÜ nõukogu teadus– ja arenduskomisjon kooskõlastaksid oma töö ning arutaksid projekte enne teaduskondade nõukogudes vastuvõtmist. Pärast teaduskonna nõukogus vastuvõtmist kinnitab põhimäärused TÜ nõukogu.

TÜ valimiseeskirjad

TÜ valimiseeskirjade projekte tutvustas akadeemiline sekretär dots Ivar–Igor Saarniit. Nii teaduskondade põhimääruste kui TÜ valimiseeskirjade eelnõud on reedel toimuva TÜ nõukogu päevakorras.

TÜ auliikmed

TÜ auliikmeks on esitatud viis kandidaati. Rektoraat on teinud ettepaneku anda TÜ auliikme nimetus Münsteri Ülikooli arvutuskeskuse juhatajale dr **Wilhelm Heldile**, Münsteri Ülikooli emeriitrektorile **Maria Wasnale** ja pr **Laine Silvere–Pandile**. Majandusteaduskonna dekaan prof Janno Reiljan on esitanud Bonni Ülikooli prof **Ekkehard Pabschi** ja füüsika–keemiateaduskonna dekaan prof Jüri Tamm Rootsi firma Studsvik AB direktori dr **Tõive Kivikase**.

Valitsus tutvus kandidaatide kohta esitatud materjalidega. Auliikmed valitakse reedesel TÜ nõukogu istungil. Audoktoreid sel aastal ei valita.

TÜ valitsuse põhimäärus

Arutati ja aktsepteeriti TÜ valitsuse põhimääruse projekti, mille on koostanud rektori abi Ene Seidla. TÜ valitsuse protokollid on avalikud ülikooli liikmetele.

Arvutiklasside kasutamise reeglid

Valitsus arutas teist korda arvutiklasside kasutamise reegleid ning otsustas need kehtestada. Arvutiklassiks loetakse ülikoolis vähemalt nelja üldkasutatava arvuti või terminaaliga ruumi.

Informatsioon TÜÜ edustuselt

TÜÜ Valitsuse esimees Martin Hallik selgitas, et TÜ Valitsuse poolt ettenähtud üliõpilaskonna põhimääruse projekti koostamiseks küsiti pikendust ning et edustuse eesistuja Tarmo Sild esitas projekti prorektor Jaak Aaviksoole. Kuna edustus polnud projekti eelnevalt arutanud, ei pidanud edustus seda oma ametlikuks projektiks. Edustus võivat 15. detsembriks esitada edustuses ja teaduskondades läbiarutatud projekti. Rektor huvitus, kas pole vajalikuks peetud suurema üliõpilaskogu arvamuse teadasaamist. Martin Hallik vastas, et referendumi mõtet on arutatud. Prorektor Riho Illak leidis, et alates maist on TÜÜ olnud jõuetu oma juriidiliste aluste paikapanekul, need on kokku viimata TÜ põhikirjaga. Samuti leidis ta, et TÜ valitsuse otsusesse esitada põhikirja projekt on suhtutud väga kergelt. Jaak Aaviksoo arvates on ka ülikooli valitsus lasknud protsessil venida, samuti pole teada enamiku tudengite (väikese tähega üliõpilaskond) arvamust. Esitatud projektis on omavalitsuslike printsiipide lahtimõtestamine ja üliõpilaskonna esindamine kajastatud nõrgalt. Jätkuvalt näivat tegemist olevat ühe mittetulundusühinguga, kes taotleb endale rolli, mis peaks olema omavalitsusorganil. Sotsiaalteaduskonna dekaan Marju Lauristin arvas, et üliõpilaste arvamuse teadasaamiseks võiks korraldada üleülikoolilise foorumi, ka teaduskondade tasemel oleks võimalik arvamusi teada saada. Jaak Aaviksoo lisas, et praegu on üliõpilasjuhtide tegevuses võimendunud poliitiline komponent, üliõpilaste eluoluline tasand on tagaplaanile jäämas. Ka teistes riikides võivat täheldada üliõpilasjuhtide võimendunud poliitilist eneseteostust. Sel juhul ei saa teaduskonnad sageli vajalikes küsimustes tagasisidet. Ettepanekule astuda samme sisuliselt omavalitsusliku ja laiapõhjalise omavalitsuse projekti saamiseks kaasates selleks ka näiteks kursusevanemaid ja teisi teaduskondade või osakondade esindajaid, vastas Martin Hallik, et tal ei ole voli kohapeal edustuse nimel ettepanekut vastu võtta.

Valitsus otsustas anda rektorile 10 päeva üliõpilaskonnalt ja teaduskondade nõukogudelt ettepanekute kogumiseks ja lahenduse väljapakkumiseks, kuidas korraldada üliõpilaste esindatust ülikooli juhtimises.

*** Arstiteaduskonna dekaan prof Ants Peetsalu tegi teaduskonnanõukogu nimel ettepaneku nimetada arstide ja proviisorite täienduskeskus arstiteaduskonna täienduskeskuseks. Valitsus oli ettepanekuga nõus.**

HARIDUSMINISTEERIUMIST EI SAA ÜLIKOOLI MINISTEERIUM

Algus 1. lk.

majandusliku tegevuse ümberkorraldamisega mitte halvasti läinud. Mõned põhimõtted on realiseerunud, nagu näiteks see, et ka ise on püütud luua täiendavaid võimalusi.

Rektoraadi meeskonnaga oleme püüdnud edendada ka seda, et ülikool peab olema väga tugev teadusasutus. Edu on olnud üsna arvestatav. Kõik teaduskonnad pole veel konkurentsivõimelised, aga seda on meie noored doktorandid, kelle kaudu peaks maailmaturule välja murdma.

*** Olete praegu ülikooli nõukogus kahe komisjoni — arendus– ja teadus– ning eelarve komisjoni esimees. Mis Teil siin ülikoolis pooleli jääb?**

Pooleli jääb palju. Kui ma Füüsika Instituudist ülikooli tulin, siis arvasin, et jäädavalt. Kui nüüd ütlen, et ma ei lähe jäädavalt, siis on samamoodi suusoojaks öeldud. Inimene saab tasapisi vanemaks ja ta peab kusagil paigal olema. Tartu Ülikool pole selleks sugugi paha paik.

*** Mida ülikooli tuleva aasta eelarve kohta ütlete?**

Eks see on samasugune nagu riigieelarve. Tõus on suhteliselt tagasihoidlik. Arvan, et olukord paraneb. Ülikool peaks veelgi energilisemalt võimalike täiendavate sissetulekutega tegelema. Näiteks on alakasutatav ikka veel täienduskoolitus. Paljudel juhtudel toimub see inimeste erainitsiatiivil — Tallinnas käiakse lugemas ja neile makstakse otse peo peale. Seda kõike on võimalik ja tuleks korraldada läbi ülikooli vastavate struktuuride, mis muudab täienduskoolituse küll bürokraatlikumaks, aga efektiivsemaks selles mõttes, et õppejõududel jääks ära sage Tallinnas käimine (hommikul kella viie ajal tõusta ja õhtul kella kümneks tagasi jõuda pole sugugi kerge) jpm.

*** Mida uuele prorektorile, praegusele bioloogia–geograafiateaduskonna dekaanile professor Toivo Maimetsale soovite?**

Mida muud kui kannatust ja sihikindlust. Aga ma tean, et professor Maimetsal jätkub neid omadusi piisavalt. Ja, et ta oskaks oma elu nii korraldada, et teadustööks jääks rohkem aega kui minul. Aga selle puudujäägi all kannatame siin rektoraadis kõik.

*** Optika ja spektroskoopia korraliseks professoriks valiti Teid 1992. aasta juunis. Kas õppetööd olete jõudnud teha?**

Ei, olen juhendanud ainult magistrante. Kuna tulin siia väljastpoolt, siis tol hetkel mul loengukursusi polnud ja ma oleksin pidanud hakkama neid välja töötama. Mõned olen paberile pannud. Selle aasta 1. septembrist pandi mulle eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi juhataja kohused. Olen lubanud kolleegidele, et selle, mis ripakil, teen lõpuni.

*** Ülikoolis olete I prorektorina tegelnud peamiselt teadus– ja arendusküsimustega, ka finantsprobleemidega. Kuigi need kuuluvad samuti haridusministri valdkonda, on haridusministriks asumine siiski mõneti üllatav.**

Vastutusala on erakordselt lai. Elu on näidanud, et inimest, kes tunneks võrdväärselt kultuuri, haridust, teadust, sporti, pole kusagilt võtta. Arvan, et meil on ka veidi väärastunud ettekujutus sellest, nagu oleks minister kõigi vägede ülemjuhataja või et ta oleks alustanud kõige alumiselt kohalt. Niisuguseid inimesi (osakonnajuhatajad, peaspetsialistid), kes peavad oma valdkonda riigis kõige paremini tundma, ka on. Kui neid alati õnnestuks leida ja välja koolitada, siis on ministriamet see, kus käivituks edukalt erinevate valdkondade koostöö, ka ministeeriumidevaheline koostöö. Ministri ülesanne on strateegiliste plaanide koostamine, konkreetsetes küsimustes peab tuginema ikkagi kvalifitseeritud aparaadile. Võib–olla on ministeeriumi ülesanne mõneti teistsugune, kui mulle on jäänud mulje mõnestki ministeeriumi ettevalmistatud dokumendist. Ta peaks olema aparaat, mis tagab vastuvõetud otsuste ja seaduste täitmise ning probleeme nähes püüab teisi kaasates ette valmistada uusi ja paremaid reegleid. Kui ta selle tööga hakkama saab, on väga hästi. Kui minister hakkab kohapeal juhtima ja korraldama ning otsuseid vastu võtma, siis peaks ta tõesti imeinimene olema.

*** Kuidas kommenteeriksite kolmapäevases Postimehe intervjuus ametist lahkuva ministri Peeter Kreitzbergi muretsemist selle üle, et haridusministeeriumist ei tekiks Tartu Ülikooli ministeerium?**

Mis ma oskan öelda? Tartu Ülikoolil ei ole ministeeriumi vaja, ta saab rektori ja nõukoguga piisavalt hästi hakkama. Minu meelest on praegu raskuspunkt kutsehariduse ja regionaalse hariduse arendamisel.

*** Minister on samas intervjuus maininud kuulujutuna liikunud arvamust, nagu tuleks Aaviksoo ministeeriumi oma meeskonnaga.**

Meeskonda ei ole kusagilt võtta ja põhimõtteliselt ei pea seda meeskonnaga tegemist õigeks. Muidugi on uusi inimesi vaja, aga neid ei ole tarvis, v.a. erandjuhtudel, oma tutvusringkonnast. Meeskonnaga tulek on kasulik suuremates organisatsioonides, asutustes, korporatsioonides, kus see on kokku pandud spetsiaalse arenduseesmärgi nimel. Aga see pole siis meeskond oma tutvusringkonna järgi, vaid omanikku esindav valitud grupp. Ma ei arva, et haridusministeerium oleks olukorras, kus peaks selles mõttes väga agressiivselt sekkuma. Antud juhul on vaja jätkata eelnevate ministrite tööd nende inimestega, kes on töötanud.

*** On jäänud tunne, et Te ei meeldi suure algustähega Üliõpilaskonna juhtidele. Miks?**

Mina ei oska seda öelda, minule need noored küll meeldivad. Selles mõttes ei ole meie vaen vastastikune. Tahaksin nendele noortele energilistele inimestele öelda seda, et on olemas teatud reeglid, seadused. Kui mina seda neile meelde tuletan, siis ei maksa minu peale pahaseks saada. Sisuliste küsimuste puhul ei ole ma suutnud aru saada, milles on ülikoolil ja neil eri seisukohad. Kui kuulen nende arvamusavaldusi, arvan, et oleme nagu ühesugusel seisukohal, välja arvatud see, et seadusi peab jälgima. Korraldagu oma suhted Eesti riigiga nii, nagu seaduskuulekale kodanikule vaja ja ongi probleem lahendatud.

Et kõik eelseisvad protseduurid õnnestuksid ning tulemusrikast ministritööd!

VARJE SOOTAK

«VANEMUISE JA ÜLIKOOLI VAHEL POLNUD LEPINGUS KÜLL ÜHISETENDUSI ETTE NÄHTUD, kuid neid võiks edaspidigi olla, arvas rektor prof Peeter Tulviste laupäeval pärast raamatukogu ees toimunud lühikest näitemängu. Loeti ka juubilari noorusluuletusi, mille hiiglasuure ainueksemplari kinkis autorile raamatukogu direktor Peeter Olesk. Juubelikingitusi oli rohkelt ja huvitavaid, üks tähelepanuväärsemaid kahtlemata rektori ajalooline ametikeep, mille originaal asub Rootsis ja esimene koopia meie ajaloomuuseumis. Rektori viiekümnes sünnipäev oli kaunis nädalavahetuse osa nii ülikoolirahvale kui kogu linnale.

AITÄH ILUSA SÜNNIPÄEVA EEST.

PEETER TULVISTE

Üliõpilased, omavalitsus ja Üliõpilaskond

TARTU ÜLIKOOLI

ÜLIÕPILASKOND

Viimasel ajal on tekkinud Ühiversitas Tartuensises elav õttevahetus üliõpilasomavalitsu- teemal. Probleemistik on akaalne, ülikooli valitsus on otsusnud antud küsimuses pöörduda tudengkonna poole laiemas aanis.

Möödunud reedel avaldatud liõpilase **Leif Kalevi artikkel** huvitav näide probleemi valstamisest nii, et esile oleks toond need tahud, mis töötavad arkli autori eesmärgi heaks, ning rju jääks see pool, mis seda tte ei tee. Mõneti on see mõisav, sest tegu on väitlusega, kus plikku objektiivsust on mõlemal apoolel raske säilitada. Seetõttu oviksin ära tuua vastuargumen- Lõpliku hinnangu andmine gu seejärel kõrvalseisjale.

Tore põhimõte, mille kohaselt rim üliõpilasesindus on see, mis udab kõikide üliõpilaste jaoks ige rohkem teha, sobib hästi vaislauseks, samuti ideaalmudeli lduseks. Reaalsuses ei saa tungeid pidada niivõrd homoenseks grupiks, et selle vajadusi õnnestuks täies ulatuses ja järjepidevalt rahuldada. Enamik probleeme jaguneb erinevate huvigruppide vahel, üldised probleemid on näiteks õppetöösse ning õppelaenu puutuv temaatika. Püüeldes reaalsemate eesmärkide saavutamisele, on tänane TÜÜ üritanud teha oma parima, selleks et pakkuda tudengitele midagi, mis neid huvitaks ja neile kasu tooks. Muidugi ei ole suudetud jõuda iga tudengi probleemide lahendamiseni. Põhjustena võiks mainida osa tudengkonna omapoolset passiivsust, teiste kanalite kasutamist ja siiski ka asjaolu, et kõik sõltub inimestest – niisiis ka neist, kes tegutsevad TÜÜ Edustuses ja Valitsuses. Mitte kõik ei võta oma kohustusi ühtviisi tõsiselt. See on probleem, millega tuleb maadelda igal organisatsioonil, olgu see Üliõpilaskond või kohustuslik omavalitsus.

Mis puutub seadusandlikku segadusse, siis võiks mõneti üllatavaks pidada tempot, millega surutakse peale omavalitsuse tekitamist. Seni ei ole üliõpilased ja ülikool jõudnud omavahel konsensusele omavalitsuse õiguste ja kohustuste osas, puuduvad konkreetne valimismehhanism, selgus omavalitsuse tegevuse finantseerimispõhimõtete osas, samuti on ebaselged planeeritava omavalitsuse lõplikud funktsioonid. Sellises olukorras on ülikooli juhtkonna poolne nõudmine esitada 10 päevaga omavalitsuse põhimääruse projekt selgelt tagantkiirustamine. Tekib küsimus, kas on vaja omavalitsust, mis tegelikult töötaks tudengite huvides, või on siis tegu puhta formaalsusega, mis tuleb täita, kuna TÜ põhikirjas sisaldub lause, mille kohaselt on üliõpilaskonnal õigus omavalitsusele.

Siinkohal täpsustuseks — L. Kalevi artikli lõpus mainitud asjaolu, mille kohaselt teatud avalduse esitajate kaasamine Edustuse põhimääruse väljatöötamise komisjoni seati tingimuseks ülikooli valitsuse poolt, ei vasta päriselt tõele. Täpsem oleks väita, et soovitati komisjoni töösse kaasata alternatiivsete lahenduste pooldajaid. Nimetatud komisjoni moodustas Edustus hääletamise teel, oma kandidatuuri said kõik üliõpilased vabalt esitada.

Huvide küsimus, kelle erahuvides on moodustatud mittetulundusühing TÜÜ? Antud küsimuse püstitus sunnib lugejat kahtlustama: kas tõesti on mängus kellegi isiklikud (ja kindlasti kasusaamisest lähtuvad) huvid, kui tegemist on TÜÜga? Siiski on seda vabatahtliku mittetulundusorganisatsiooni aadressil mõneti kohatu väita. Tõepoolest, selline organisatsioon esindab eelkõige oma liikmete huve, kui tänaseks on *ca* 750 tudengit liikmekaardi väljavõtmisega kinnitanud, et TÜÜ tegutseb nende huvides, siis on meil tegu juba üsna suure osaga tudengkonnast. Raske oleks väita, et nende üliõpilaste huvide kaitsmine ei too kasu ka ülejäänud tudengitele – neile, kes ei ole end identifitseerinud TÜÜ liikmena. Selle organisatsiooni liikmed valivad enda hulgast mingi kogumi inimesi, kelle ülesandeks on organisatsiooni liikmete hüvanguks tegutseda. Tänane TÜÜ valitsus on positsioonil, mille kohaselt meie organisatsiooni liikmeks olek peaks sõltuma iga TÜ tudengi enda vabast tahtest. Sellele põhimõttele baseerub praktiliselt organisatsiooni kogu tegevus – kui TÜÜ ei vasta tudengite huvidele, siis ei toeta tudengid seda organisatsiooni ka rahaliselt. Ilma finatseerimiseta ei funktsioneeri selline struktuur eriti kaua. Tänaseks on see põhimõte end tõestanud – kaks kuud pärast rakendumist funktsioneerime me endiselt. Ning seda üldsegi mitte «teadmata liikmeskonnaga», nagu väidab L. Kalev.

Omavalitsuse idee toetajad on välja öelnud mõtte, mille kohaselt jääks omavalitsuse funktsiooniks eelkõige tudengite akadeemilise elu korraldamine ning esindamine erinevates TÜ organites. See idee on mõistlik, kuid ei haaku eriti L. Kalevi raugematu huviga TÜÜ müütiliste varade suhtes. Varana saaks konkreetsemalt vaadelda TÜÜ paljunduskeskust ning mõningast inventari. Ei saa aru, kuidas saaks pidada näiteks paljundustegevust omavalitsuse tegevusse puutuvaks. Toetus, mida on saadud välismaistelt tudengiorganisatsioonidelt, ei ole tulnud mitte selleks, et TÜ struktuuri kuuluvad organid saaksid selle toetuse eest hangitu ühel hetkel ülikooli varade hulka «ümber kantida». Toetust ülikooli institutsioonidele võivad anda organisatsioonid, kes on ise paremal järjel kui naaberriikide tudengiorganisatsioonid.

Liialdatuks tuleks pidada L. Kalevi kartust, et mittetulunduslik iseseisev TÜÜ on sunnitud lakkamatult oma eksistentsi kindlustamiseks raha leidma ning seetõttu muuks nagu aega ei jäägi. Finantsküljega tegeleb suurema osa ajast ainult üks inimene. Pole põhjust jätta muljet, et TÜÜ Valitsus on masinavärk, mille ainus siht on palavikuline tegutsemine raha leidmise nimel. Väide, mille kohaselt suurt osa TÜÜ liikmekaardi omanikest ei huvita peale soodustuste miski, näitab väitja suhtumist nendesse, keda tuleks omavalitsuses esindada. Jääb vaid loota, et leitakse see imerohi, mille abil hakkavad omavalitsuse tegemised laialdast huvi pakkuma igale tudengile.

Senini on kestnud poolt– ja vastuargumentide vahetamine, loodetavasti jõuame ka sellise olukorrani, kus on teada laiema tudengite ringi arvamus. Selged on ülikooli seisukohad ning konkretiseerub ka see, mida L. Kalev nimetab «kõigeks muuks», millega tegelemiseks on vaja ellu kutsuda üliõpilasomavalitsus.

MAREK PÕLDEOTS,
TÜÜ Valitsuse infosekretär

Teatrisse!

«Vanemuise» väikeses majas laupäeval, 11. novembril kell 17

«Taevane ja maine armastus».

Lavastanud Mati Unt «Tõe ja õiguse» viie osa põhjal.

Osades: Hannes Kaljujärv, Liina Olmaru, Raine Loo, Rain Simmul, Kais Adlas, Andres Dvinjaninov ja paljud teised.

Piletid: üliõpilaskonna liikmekaardi omanikele 10 krooni, teistele 20 krooni. Info ja piletid TÜ Üliõpilaskonna kontorist Ülikooli 20–305 (tel 432 806).

Väino Tanneri Fond

võtab vastu taotlusi stipendiumidele filosoofia, õigusteaduse, sotsioloogia, politoloogia, ajaloo ja majandusteaduse alal. Stipendiumi võib taotleda niihästi magistri– või doktoritöö tegemiseks (töö mõnes Soome ülikoolis ja raamatukogus, empiirilise andmestiku kogumine jne) kui ka uurimisprojektideks (nii individuaalsed kui grupiprojektid). Stipendiumi suurus on 120 000 või 60 000 Soome marka. Taotluse blankette saab teadustalitusest (peahoone, ruum 304). **Taotluse esitamise tähtaeg on 24. november teadustalitusse või 30. november otse Helsingisse.**

Tudengiraadio! Tudengiraadio!

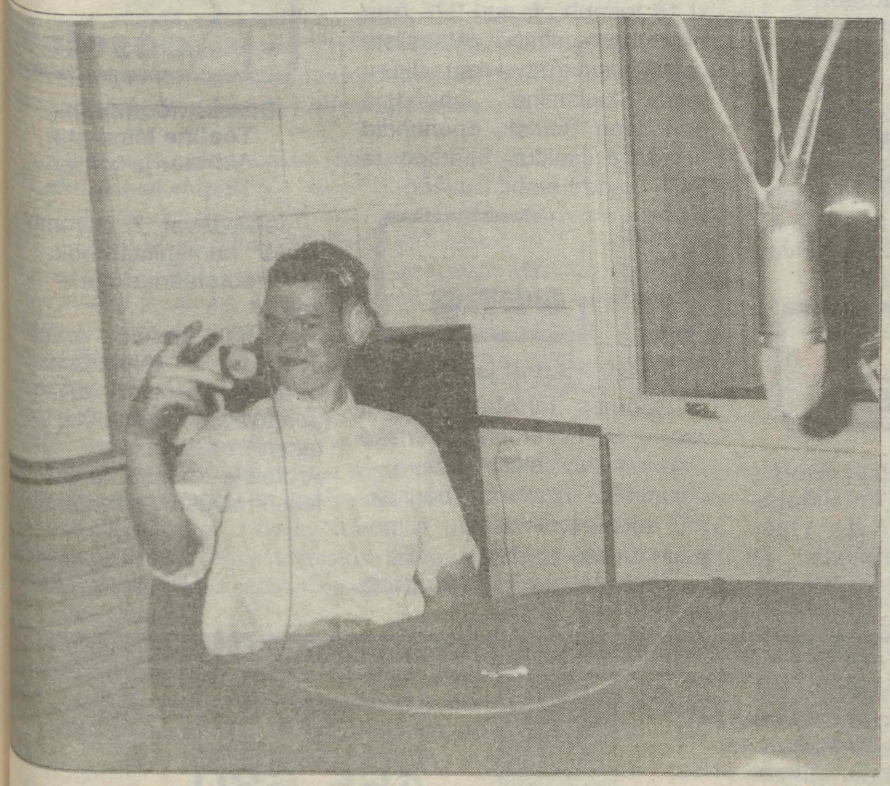

Tudengiraadio tegijad Tarmu Kurm (vasakul), Oliver Cromwell (paremal) ja Olle Kask (klaasi taga) on Raadio Tartu eetris neljapäeviti kl 19—21.

TEABE-TUNNIS

1. NOVEMBRIL

* ÜLIKOOLI TEADUS*MARKETING* JA NÄITUSED
* TÖÖLEPINGUTE MUUTMISE UUS KORD
* ÜLIKOOLISISENE KOOLITUS

ÜLIKOOLI TEADUS*MARKETING*'IST JA NÄITUSTEST

kõneles innovatsioonitalituse vanemreferent Leeni Uba. Märtsis toimub neljas INNOVAATIKA mess, mille teemad on: **teadus, arendustegevus** ja teadusmahukad teenused; **uued ideed,** leiutised, oskusteave, tehnosiire ja litsentsimine; **kõrgtehnoloogia,** arvutitarkvara, innovaatilised tooted ja seadmed; **haridus,** täiendõpe, koolitus; **meditsiin,** tervishoid; teadus–, õppe– ja teabe**kirjandus.** Kõik ideed on teretulnud. **14. novembriks** palutakse innovatsioonitalitusele teatada (L. Ubale, ajutine tel 441 199 või kirjalikult kantselei kaudu) **teaduskonna, allüksuse või asutuse esindaja,** kes valmistab messiks ette teaduskonna materjalid ning korraldab innovatsioonialast teavet.

TÖÖLEPINGUTE MUUTMISE UUT KORDA

tutvustas personaliosakonna (PO) juhataja Leelo Muru. Kui seni kinnitas töölepingu muutmise rektor oma käskkirjaga, siis alates 1. novembrist käskkirju enam dubleerivalt ei koostata, vaid vastav kanne tehakse üksnes töölepingusse. Selleks peab töötaja koos töölepingu oma eksemplariga tulema personaliosakonda. Väljavõte töölepingust selle muudatuse või peatumise kohta saadetakse töötaja struktuuriüksusesse ja teistesse asjakohastesse üksustesse.

Töölepinguid sõlmib, muudab, peatab, tühistab ja lõpetab rektor teaduskondade töötajatega, oma vastutusala töötajatega ja prorektorite vastutusalade struktuuriüksuste juhtidega; ning prorektor oma vastutusala töötajatega, v.a. oma vastutusala struktuuriüksuste juhtidega.

Töölähedusse saadab lähetuskorralduse andja: rektor oma vastutusala töötajaid, prorektoreid ja dekaane; prorektor oma vastutusala töötajaid; dekaan teaduskonna töötajaid ning raamatukogu direktor raamatukogu töötajaid.

ÜLIKOOLISISESE KOOLITUSE

kohta ütles pesrsonaliosakonna personalijuht Raivo Valk, et esimese ametialase täienduskoolituskursuse «Õige ja ilus emakeel» vastu oli suur huvi. Seda tuli läbi viia kaks korda. Sel aastal korraldatakse veel dekanaadijuhatajate asjaajamiskoolituse kursus, inglise keele ametialane kursus ning üks kursus administratiivüksuste juhtidele töökorraldusest jmt. Osakond on huvitatud ka tagasidest.

ÜLIÕPILASOMAVALITSUSE

probleemi valgustas veidi õppe– ja üliõpilasosakonna peaspetsialist Andres Salu.

KAS FÜÜSIKAHOONE JÄÄBKI KÜLMAKS?

Tähe tänava õppehoone kollektiivi küsimusele, miks maja veel ei köeta, vastab ülikooli peamehaanik ILMAR MUUG.

Füüsikahoone küttesüsteemid on niivõrd amortiseerunud, et ülikooli remondijaoskond lihtsalt ei jõudnud seda tööd enam ära teha. Võtsime appi AS Kütte, kelle 8–meheline brigaad lubas selleks kolmapäevaks sooja sisse saada. Miks me varem aktsiaseltsi poole ei pöördunud? Küsimus on rahas. Lootsime, et saame ise hakkama, aga süsteemid on niivõrd vanad.

Füüsikahoones on alati külm olnud, kas nüüd läheb ka soojemaks (toimetuse küsimus)?

Praegu midagi paremaks ei lähe. Hoone on juba niiviisi ehitatud, selles on suured aknad jne. Tulevikus tuleb hakata selleks, et maja muutuks soojapidavamaks, ümberehitusi tegema. Praegu on raha vähe, käsil suured objektid, nagu peahoone ja raamatukogu, ning loodame füüsikahoone ette võtta järgmisel aastal. Õige hooldamise korral vajab küttesüsteem kapitaalremonti kümne aasta järel. Füüsikahoone on üle kümne aasta vana ning pole ka eriti hästi hooldatud olnud. Sanitaartehnikute palgad on väikesed, sellele tööle on tulnud tavaliselt ainult pensionärid, kellel on sageli raske kõrgemale ronida jne. Nii et päris suuri töid me sel korral ära teha ei jõua, enam–vähem vaid niipalju, et inimesed sooja saaksid.

Liikumis- ja sporditeaduste-alane konverents

20. ja 21. oktoobril toimus ajaloomuuseumis konverents «Teadus ja sport», mille korraldas Eesti Sporditeadlaste Selts. Avasõnad lausus võõrustajate esindajana prorektor prof. T. Seene, tervituskõne pidas Eesti Olümpiakomitee president A. Green. Kahel päeval osales konverentsi töös kokku 121 inimest üle kogu Eesti.

Konverents andis ülevaate viimase kahe aasta vältel Eestis liikumis– ja sporditeaduste alal tehtud uurimistööst. Kaks tihedat tööpäeva võimaldasid pidada ligi 50 ettekannet. Töö oli organiseeritud 4 sessioonina: kehalised harjutused ja sport tervise tugevdamise ja taastusravi vahendina; kehalise aktiivsuse ja spordi füsioloogilised ja biokeemilised aspektid; laste ja noorte kehalise aktiivsuse ja spordi probleemid; kehalise aktiivsuse ja spordi pedagoogilised ja sotsiaalsed aspektid.

Lisaks käsitletud teemade laiale haardele näitab liikumis– ja sporditeaduse küllaltki laia kandepinda ka konverentsil esitatud kollektiivide loetelu. Ettekandjad olid Tallinna Pedagoogikaülikoolist, Eesti Spordigümnaasiumist, Tartu Spordimeditsiini Keskusest. Enamik autoritest töötab aga Tartu Ülikoolis. Kõige rohkem olid esindatud muidugi kehakultuuriteaduskonna instituudid. Heameel on aga märkida, et autorite seas on uurijaid ka ülikooli muudest allüksustest: närvikliinikust, traumatoloogia ja ortopeedia kliinikust, psühhiaatriakliinikust, spordimeditsiini ja taastusravi kliinikust, tervishoiu instituudist, eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudist, sotsiaaltöö õppetoolist ning füüsilise antropoloogia keskusest. Külalistena osalesid ka kaks Soome Sporditeadlaste Seltsi esindajat, kellest üks pidas elavat diskussiooni tekitanud eestikeelse ettekande Läänemereäärsete maade liikumiskultuuri arenguperspektiividest.

Konverentsi korraldamine ja ettekannete teeside kogumiku väljaandmine osutus võimalikuks tänu rahalisele ja samavõrra hinnalisele moraalsele toetusele Tartu Kultuurkapitali, Eesti Olümpiakomitee, Eesti Olümpiaakadeemia, AS Rondami ja AS Nycomed Sefa poolt. Eesti Sporditeadlaste Seltsi taotluseks on muuta liikumis– ja sporditeadus-te-alane konverents traditsiooniliseks iga kahe aasta tagant toimuvaks sündmuseks.

Dots. VAHUR ÖÖPIK,
spordibioloogia instituut

Kirjastus Atlex täidab tellimusi

Iga inimene tahab kõrge vanaduseni olla terve, töövõimeline ja elurõõmus. Kuid soovist on üksi vähe. Ise peab kaasa aitama heale tervisele täites hügieeninõudeid, treenides ja karastades keha. Oskuslikust treeningust, spordivigastustest ärahoidmisest ja ravist, puhkusest ning taastumisest ja paljust muust annab head nõu **ajakiri Atleet.**

AS Atlex (Tartus, Vasara 50) on juba kaks aastat kirjastanud seda ajakirja, mis on lugejaskonna hulgas võitnud küllaltki suure populaarsuse. Atleet ilmub trükiarvuga 10 000 eksemplari ja levib kogu Eestis. Läbimüügiks on kujunenud sõltuvalt hooajast 82–94%. Ühte numbrit loeb keskmiselt 3–4 inimest. Toimetus tähistab novembris minijuubelit, ilmub Atleedi kümnes number.

Atlex on Atleedi väljaandmise kõrval toimetanud ja kirjastanud (materjalide kogumine, korrektuur, küljendamine, trükieelne ettevalmistus ja trükk) ka teisi väljaandeid. Novembri lõpus, detsembri alguses peaks ilmuma järjekordne Atlexi kujundatud ja küljendatud ajakirja **Kameelia number 4/5.**

Viljakas on olnud koostöö eelmisel õppeaastal mitmete Tartu Ülikooli ja Eesti Põllumajandusülikooli instituutidega õppevahendite ja teadustööde kirjastamisel.

Lisaks märgitule on kirjastatud esseesid, teaduslikke kogumikke ja looduskaitsealaseid brošüüre. Alustatud on Taani kirjaniku Dan Turelli kriminaalromaanide sarja kirjastamist. Esimene raamat peaks nägema trükivalgust novembris.

Atlexil on teovõimelised töötajad ja kaasaegne tehnika. Tartu Ülikoolile ja Eesti Põllumajandusülikoolile pakutakse abi teadus– ja õppematerjalide kirjastamisel ka sel õppeaastal ning edaspidigi. Sõltuvalt käsikirjade mahust suudetakse need brošüüriks või raamatuks muuta 1–4 nädalaga, ja seda Tartus päris madalate hindadega.

Juhatuse esimees Viljar Suitsev: «Meie töö motoks on: kiirus, täpsus, kvaliteet ja madal hind. Soovi korral võite võtta ühenduse tel 27/473 642 või 250/19 099 ja esitada oma tellimused. Nende täitmisel leiab kinnitust kõik ülalõeldu.»

ÜLO KARD

INFO! INFO! INFO!

Konverents Seminar

Prof Juri Lotmani mälestuskonverents

3. novembril kl 15 algab ph aud 140 traditsiooniline prof Juri Lotmani mälestuskonvetents. Ettekannetega esinevad prof I. Cernov, prof J. Kisseljova, prof K. Kull jt. Kl 12.15 külastatakse J.Lotmani kalmu Raadil.

Müük

Soodsalt ära anda «**Bolšaja Meditsinskaja Entsiklopedija**» 37 köidet (välja antud 1956–1964). Helistada tel 421 829.

Väitekiri

Neljapäeval, 9. novembril kl 15 toimub ph aud 228 **Anu Pärteli** magistritöö «Alaealiste vastu suunatud seksuaalkuriteod» kaitsmine. Juhendaja prof Jaan Sootak, oponendid õig–kand Heldur Saarsoo ja psüh–kand Lembit Auväärt.

Loeng

«Gustav II Adolf ja Soome»

Soomes tähistatakse igal aastal 6. novembril *Svenska Dagen*'it, rootsluse päeva – heisatakse riigilipud, räägitakse soomerootslusest. Nimepäev on siis Kustaa Aadolfil.

Prof Helmut Piirimäe peab Soome Instituudis (Vanemuise 19) teisipäeval, 7. novembril kl 17 loengu «Gustav II Adolf ja Soome».

Koosolek

Diskussiooniteema – Tõeline Mina ehk «Variser ja tõlner»

teisipäeval, 7. novembril kl 18.15 humanitaarhoone aud 307 (euroteaduskonna korrusel).

Vaba arutelu gruppides Jeesuse tähendamissõna «Variser ja tõlner» ajakohase ja ajavälise sõnumi üle. Lähtutakse eestikeelsest tekstist. Arutelule eelneb lühike konteksti tutvustav sissejuhatus.

Tartu Evangeelsete Üliõpilaste Ühendus

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 8782. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

Tartu Ülikooli Raamatukogu

NR. 42 (1817)
REEDE,
10. NOVEMBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

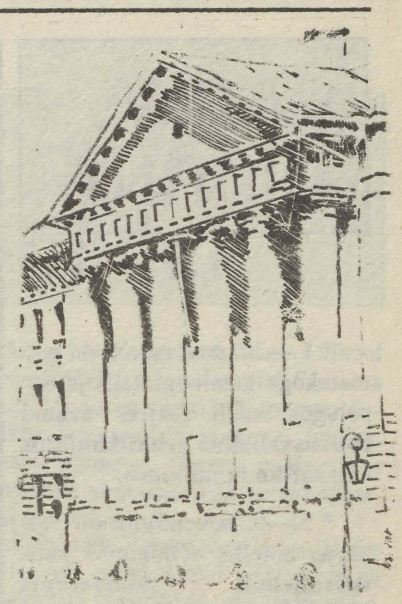

KOLOSSAALSEID MUUDATUSI EI TULE

❐ «Olen täiesti teadlik, et teaduskonnad on absoluutselt erinevad,» ütles esmaspäevast ametis olev uus I prorektor prof Toivo Maimets.

Selle nädala esmaspäevast töötab I prorektori kabinetis prof Jaak Aaviksoo asemel prof TOIVO MAIMETS. Jaak Aaviksoo andis esmaspäeval koos teiste ministritega Riigikogu ees ametivande ning on nüüd haridus– ja kultuuriminister.

*** Tutvusta palun ennast lähemalt, millised on olnud seni Sinu elu olulisemad etapid?**

Ülikoolis olen ma sünnist saati, isa oli arstiteaduskonna dotsent, siit läks ta tööle IV haiglasse. Sündisin 1957. aastal. 1975. aastal lõpetasin V keskkooli, 1980. aastal bioloogia–geograafiateaduskonna bioloogi–geneetiku ja bioloogia–keemiaõpetajana. Ülikoolis oli mul molekulaarbioloogia individuaalprogramm. 1984. aastal sain Moskva Ülikooli juures kandidaadikraadi, töö ise oli siin tehtud. 1985 – 1989 töötasin Inglismaal Marie Curie' Vähiuurimisinstituudis. 1991. aastal anti mulle Ph.D (molekulaarbioloogia) kraad Tartu Ülikoolilt.

*** Mis oli Sinu teema?**

Kümne aasta jooksul on mu teema olnud vähirakkude molekulaarbioloogia — molekulaarsed muutused, mis sünnivad siis, kui rakk läheb üle pahaloomuliseks kasvajarakuks ning mis siis teha saaks. Taoliste mehhanismide tundmine võimaldab varajasemat kasvajate diagnoosimist ning mida varem saab asjale pihta, seda lihtsam ravida. Selle teema tõin siia kaasa.

Vahepealt veel niipalju, et 1986. aastal asusin Tartus loodud Eesti Biokeskuse teadussekretäriks. Raimund Hagelberg Teaduste Akadeemiast imestas veel, et oled just saanud teadust tegema hakata ja lähed nüüd järsku kontoritööle. Ütlesin, et see see ainus põhjus ongi — kuidas teadustööd saaks paremini teha, teaduslikku tegevust paremini korraldada.

Järg 3. lk.

KOOSTÖÖLEPING VORONEŽI ÜLIKOOLIGA

2.—5. oktoobrini viibis meie ülikoolis Voroneži Ülikooli delegatsioon eesotsas rektor Vladimir Gusseviga. Tutvuti meie ülikooliga ning kirjutati alla koostöölepingule.

Voroneži Ülikool asutati 1918. aastal Tartu Ülikoolist evakueeritud kunstivarade ning õppejõudude baasil. Kunstivarad, millest on palju kirjutatud, asuvad praegu Voroneži Oblasti Kujutava Kunsti Muuseumis.

Rektor prof Peeter Tulviste ütles lepingu allakirjutamise järel ajakirjanikele, et koostöölepingu taustaks on kahe ülikooli ühine ajalugu. Nii nagu Uppsala Ülikool vaatab Tartu Ülikoolile, vaatab ka Tartu Ülikool omakorda Voronežile — üks on teisest välja kasvanud. See on ülikoolile ka üle pika aja esimene idapoolne leping.

Voroneži Ülikooli rektor Vladimir Gussev lausus, et kahe ülikooli varasemasse koostöösse on arusaadavatel põhjustel tekkinud vaakum ning et mõlemapoolselt on peetud vajalikuks suhted taastada. Tartu Ülikoolis tutvuti sel korral lähemalt filoloogide, ajaloolaste, juristide jt. tegevusega. Eriti oluliseks pidas ta raamatukogudevahelist koostööd. Eriti soojalt meenutas Voroneži Ülikooli rektor professor Juri Lotmani, kelle mälestuskonverentsi peeti just lepingu allakirjutamise päeval. Prof Juri Lotman on ka Voroneži Ülikoolis loenguid pidanud. Külalised viisid tema hauale lilli ja kohtusid kolleegidega. «Meie vene filoloogid on varem Voroneži mail murdepraktikal käinud, Voroneži Ülikool on tuntud täppisteaduste alal, nii et koostöö on võimalik paljudel aladel,» ütles rektor P. Tulviste.

❐ Voroneži Ülikooli delegatsioon rektori kabinetis pärast koostöölepingu allakirjutamist. Paremalt esimene rektor Vladimir Gussev.

Arheoloogiaprofessor Birger Nermani portreemaal ülikoolile

2. novembril andis Rootsi Eesti Rahvusnõukogu esinaine Ursula Wallberg rektor prof Peeter Tulvistele üle portreemaali Rootsi professor Birger Nermanist.

Prof Birger Nerman (1888–1971) oli Skandinaaviamaades tuntud ajaloo– ja muinasteaduste professor. Aastatel 1923–1925 töötas ta arheoloogiaprofessorina ka Tartu Ülikoolis. Birger Nerman oli üks 1943. aastal loodud Balti Komitee asutajatest ja sama komitee kauaaegne esimees.

Portreemaali autor on eesti kunstnik Eduard Ole ja see valmis 1958. aastal Rootsis. Maal kuulus Eesti Rahvusnõukogule. ERNi juhatus tegi 5. oktoobri istungil otsuse anda maal Tartu Ülikoolile.

Rektor Peeter Tulviste sõnul on maalile leitud sobiv koht ajaloo–osakonna arheoloogia õppetooli ruumides Lossi tänava õppehoones.

Pärast maali üleandmist külastas Ursula Wallenberg ka ülikooli raamatukogu.

EEVA KUMBERG,
teabetalitus

ACTA DIURNA

OLI

* 1.—30. novembrini on raamatukogu kataloogisaalis ja õppelugemissaali fuajees avatud **rahvusvaheline graafikanäitus «Graafika maailmas».**

* 5.—9. novembrini oli Tallinnas hotellis «Olümpia» **rahvusvaheline konverents «SCOPE Project on Ecological Engineering and Ecosystem Restoration».** Tartu Ülikoolist esines konverentsil Ülo Mander geograafia instituudist.

* 6. ja 7. novembril esines TÜ etnoloogia õppetoolis **dr. Nadine Wanono** (Centre National de Recherches Scientifiques) loengutega **«Sissejuhatus visuaalsesse antropoloogiasse».**

* 6. novembril kell 15 avati **skandinaavia keelte kabineti eesti–rootsi leksikaalse andmebaasi projekti «ERLEKS» ruumid** Raekoja plats 8, III korrus.

* 6. novembril oli **Rootsi kuningas Gustav Adolfi päeva pidu**, mille korraldas eesti–rootsi üliõpilasühing «Svenskar i Österled» ja TÜ skandinavistika instituut.

* 7. novembril esines **prof Helmut Piirimäe Soome Instituudis loenguga «Gustav II Adolf ja Soome».**

* 8. novembril kaitsesid doktoriväitekirja **Aare Luts ja Ivar Suisalu,** 9. novembril **Victor Lobanov** ning magistritööd **Anu Pärtel.**

ON TULEMAS

* 10. novembril toimub ajaloomuuseumis **kontsertaktus, kus Rotalia Fond annab kolmekümnele väljapaistvale EV kõrgkooli üliõpilasele ja magistrandile üle tuhandedollarilise stipendiumi.**

* 10. ja 11. novembril korraldab pedagoogika osakond **rahvusvahelise konverentsi «Arenev isiksus muutuvas maailmas».**

* 15. novembril kell 11 toimub TÜ nõukogu saalis järjekordne **teabetund.**

* 14.—18. novembrini kestab **tudengisügis.**

* 15. novembril kell 14 algab ph aud 102 **Ülo Torpatsi 75. sünniaastapäevale pühendatud klassikaliste filoloogide konverents «Studia classica rediviva».**

* 22. novembril kell 16 on raamatukogu konverentsisaalis **lugejakonverents.**

* 23.—25. novembrini on Tallinnas Rahvusraamatukogus rahvusvaheline interdistsiplinaarne **konverents interaktiivsest multimeediast «Understanding interactivity».**

TÜ NÕUKOGUS

3. NOVEMBRIL

*** TEADUSKONDADE PÕHIMÄÄRUSTEST**
*** TÜ AULIIKMETE VALIMINE**
*** TÜ VALIMISEESKIRJAD**
*** USUTEADUSKONNA ÕPPEKAVAD**

***

Rektor prof. Peeter Tulviste tutvustas nõukogu liikmeile ülikooli kuratooriumi esindajat, Riigikogu liiget ANTS LAANEOTSA, kes võtab vastavalt TÜ seadusele osa nõukogu istungeist.

Rektor ütles, et kui kuratooriumi esindaja viibib nõukogu istungil esimest korda, siis prorektor Aaviksoo on siin esialgu viimast korda seoses haridusministriks minekuga. Ta ütles, et on raske leida inimest, kes on ülikooli heaks viimastel aastatel nii palju teinud kui tema. «Kui ta on ülikooli jaoks nii väärtuslik, miks me peame teda siis ära lubama? Ma arvan, et me teeme seda sellepärast, et me ei ole siin koos tegutsenud mitte ainult ülikooli, vaid kuigivõrd ka kogu Eesti hariduse kui terviku huvides. Julgen öelda, et kui prof. Aaviksoo niisama targalt ja energiliselt teeb midagi ära Eesti haridussüsteemis tervikuna, siis tuleb see kasuks ka ülikoolile.»

Prorektor Jaak Aaviksoo ütles lillekimpu vastu võttes, et ta ei lähe siit kerge südamega. «Ma tulin siia kolm aastat tagasi enda jaoks jäädavalt. Ma ei ole seda mõtet peast ära lasknud.»

TEADUSKONDADE PÕHIMÄÄRUSTEST

Prorektor prof Jaak Aaviksoo tutvustas teaduskondade põhimääruste otsuse projekti. Vastavalt TÜ põhikirjale võtavad teaduskondade põhimääruse vastu teaduskondade nõukogud ning esitavad need kinnitamiseks TÜ nõukogule. Nii rektori käskkirjaga moodustatud vastav komisjon kui TÜ nõukogu teadus– ja arenduskomisjon on jõudnud seisukohale, et protsessi paremaks kulgemiseks oleks mõistlik moodustada ühiskomisjon.

Prof Lembit Allikmets ütles, et kaks pool aastat tagasi tegid vähemalt kaks teaduskonda oma põhikirja, ning päris kas need dokumendid muudavad üldse ülikooli töö efektiivsemaks. Võib–olla peaks keskenduma TÜ põhikirja pidevale viimistlemisele. Samuti päris ta, kas teiste riikide ülikoolides on sarnaseid põhikirju.

Prorektor J. Aaviksoo vastas, et teaduskondade põhikirjad jt on TÜ põhikirja sisse kirjutatud. Teiste ülikoolide osas ta eriti ei teadvat, aga Stuttgardi Ülikooli instituudis töötades on ta tolle põhikirjaga tutvunud.

Prof Tiit Rosenberg kahtles, kas TÜ nõukogus on mõtet kinnitada väiksemate struktuuriüksuste põhimääruseid.

J. Aaviksoo tegi eelpool mainitud arvamuste põhjal ettepaneku lisada otsuse projekti, et allüksuste põhimäärused oleksid integreeritud teaduskondade põhikirjadesse.

Nõukogu võttis vastu järgmise **otsuse**:

1. Pidada otstarbekaks moodustada teaduskondade ja teaduskonna allüksuste põhimääruste kinnitamiseks kooskõlastuskomisjon, millesse kuuluksid ülikooli nõukogu teadus– ja arenduskomisjoni liikmed ja rektori poolt nimetatud põhikirjakomisjoni liikmed;
2. Teaduskondadel esitada oma põhikirjaprojektid eelnimetatud komisjonile, kes teeb omapoolsed soovitused teaduskonnanõukogudele ja ülikooli nõukogule;
3. Komisjonil lähtuda oma töös ülikooli struktuuri ühtse ülesehituse põhimõttest, võttes põhjendatud vajadusel arvesse teaduskondade eripära;
4. Teaduskondadel koostöös komisjoniga esitada teaduskondade põhimäärused kinnitamiseks ülikooli nõukogu detsembrikuu istungile ja teaduskonna allüksuste põhimäärused hiljemalt veebruarikuu istungile;
5. Teaduskondade põhimääruste koostamisel lähtuda soovitustest lülitada allüksuste tegevust reguleerivad sätted teaduskonna põhimäärustesse ning jätta seega allüksuste põhimäärused vastu võtmata.

TÜ AULIIKMED

Rektor ütles TÜ auliikmete kandidatuure tutvustades, et aasta lõpus peaks valmima ülikooli audoktorite ja auliikmete raamatu käsikiri.

Nõukogu **otsustas** anda TÜ auliikme nimetuse viiele ülikooli tõhusalt aidanud isikule. Statuudi järgi võib auliikme nimetuse anda isikuile, asutustele ja organisatsioonidele, kes on märkimisväärselt kaasa aidanud ülikooli põhikirjalise eesmärgi saavutamisele.

Auliikmeks nimetati rektoraadi ettepanekul **Münsteri Ülikooli emeriitrektor (rektor aastail 1990 — 1994) psühholoogiaprofessor Maria Wasna.** Ettepanekut toetasid majandus–, õigus– ja euroteaduskond.

Prof Maria Wasna lõi oma ametisoleku ajal meie ülikooliga tihedad sidemed. Häid kontakte kinnitab 1994. aasta kevadel kahe ülikooli vahel sõlmitud koostööleping, mis funktsioneerib hästi. Tema viimastel aastatel osutatud aktiivne toetus on hinnaline nii sisulises kui rahalises väärtuses. Tema eestvõtmisel ja kolleegide kaasabil on muretsetud vahendid ülikooli arvutivõrgu rajamiseks ja väljaehitamiseks ning sisustatud keelekabinet euroteaduskonnas. Prof M. Wasna initsiatiivil on asutatud Münsteri Ülikooli uurimispreemia TÜ üliõpilastele 1994. ja 1995. aastaks. Ülikoolide koostöö kaudu on tekkinud side Tartu ja Münsteri linna vahel, mis omakorda aitab kaasa Tartu linna ja ülikooli koostööle.

Rektoraat oli esitanud auliikme kandidaadiks ka **Münsteri Ülikooli arvutuskeskuse juhataja dr Wilhelm Heldi,** kes on alates 1993. aastast toetanud ülikooli, vahendades Saksamaalt arvutustehnikaalast *know–how*'d ja rahalist abi rohkem kui 200 000 Saksa marga ulatuses. Tema toetusel on toimunud: TÜ magistraalandmesidevõrgu planeerimine ja ehitamine, TÜ arvutivõrgu serverite hankimine ja konsultatsioon erinevates hoonetes paiknevate võrgusõlmede seadmete ja ühendavate valguskaablite hankimine, arvutispetsialistide väljaõpe Münsteris, TÜ spetsialistide osalemine andmesidealatel konverentsidel ja meie tudengite arvutialane täiendõpe Saksamaa ülikoolides.

Majandusteaduskonna ettepanekul anti TÜ auliikme nimetus **Bonni Ülikooli professorile Ekkehard Pabschile.** Prof E. Pabsch on ülikooli tõhusalt aidanud nii ideeliselt kui majanduslikult.

Tema panuseks on: majandusteaduskonna õppekava täiendamine mitme loengusarjaga (Euroopa Ühendus, majandusõigus ja –poliitika); majandusteaduskonna üliõpilaste välipraktika organiseerimine Saksamaal 1993., 1994. ja 1995. aasta suvel ning selle finatseerimise korraldamine (praktikal on käinud 74 üliõpilast); kuulumine TÜ majandus– ja õigusteaduskonna õppejõudude hulka professorina, kes teeb regulaarselt õppetööd, suhtleb üliõpilastega, korraldab ühisüritusi jne.; Euroopa Instituudi loomise idee andmine, kaasabi nimetatud instituudi ülesehitamisel; Euroopa Instituudile arvutite ja printerite hankimine.

Füüsika–keemiateaduskonna dekaan prof Jüri Tamme ettepanekul sai auliikmeks **Rootsi firma Studsvik ABi direktor dr Tõive Kikas,** kes on ülikooli väga oluliselt abistanud füüsika–, keemia– ja bioloogiateaduste arendamisel.

Hr T. Kivikas on sündinud 1937. aastal Tallinnas tuntud kirjaniku Albert Kivikase pojana. 1944. aastal siirdus ta koos perega Rootsi. Ta on töötanud palju aastaid Lundi Ülikoolis ning on alates 1990. aastast eespool nimetatud firma direktor.

T. Kivikas on kinkinud ülikoolile Jaapanis valmistatud elektronmikroskoobi JEOL, mida on siin kasutanud mitmed TÜ uurimisrühmad. Tema kaasabil on füüsikuil olnud võimalus kasutada Studsviki firma eksperimentaalseid võimalusi Rootsis. T. Kivikase kaasabil on TA Füüsika Instituudis loodud aparatuur, mida kasutavad nii TÜ magistrandid kui doktorandid.

Rektoraadi ettepanekul sai auliikmeks ka **pr Laine Silvere–Pant,** kes on asutanud Tartu Ülikooli Fondi juures Ants ja Maria Silvere ning Siegfried Pandi mälestuskapitali eesti haritlaste õppetegevuse toetamiseks ning edutamiseks algkapitaliga 225 000 Kanada dollarit.

Mälestuskapitalist antakse toetust TÜ üliõpilastele, kes vajavad majanduslikku abi õpingute lõpetamiseks või edasiõppimiseks kõrgema akadeemilise kraadi saavutamiseks nende poolt valitud ülikoolides.

TÜ VALIMISEESKIRJAD

Paketti kuuluvad TÜ nõukogu, rektori ja dekaani valimise korra, konkursi läbiviimise korra ning salajase hääletamise korra projektid.

Akadeemilise sekretäri Ivar–Igor Saarniidu koostatud projektid olid eelnevalt arutusel nii TÜ nõukogu akadeemilises komisjonis kui TÜ valitsuses. Nõukogus olid need esimesel lugemisel.

USUTEADUSKONNA ÕPPEKAVAD

läbisid samuti esimese lugemise. Need soovitati viia vastavusse õppekorralduskomisjoni ettepanekutega ning seejärel tulevad kavad uuesti nõukogus arutamisele ning kinnitamisele.

Valter Pärtelpoeg (1900–1971)

3. novembril möödus 95 aastat ülikooli anatoomi, arstiteaduskonna populaarse õppejõu, dotsent Valter Pärtelpoja sünnist. Anatoomia õppetool tähistas seda lillede asetamisega Raadi kalmistul ja mälestuskoosolekuga Vanas Anatoomikumis.

Juba üliõpilasena sai V. Pärtelpoeg hea ettevalmistuse tänu võimalusele töötada õpingute kõrval tolleaegsete korüfeede (Lipschütz – füsioloogia, Rammul – hügieen, Masing – sisehaigused, Puusepp – närvihaigused) teenistuses. Vastavalt sellele iseloomustasid ka tema hilisemat pedagoogilist ja teaduslikku tegevust laiahaardelisus ja sügav erudeeritus. Hea keelteoskus (prantsuse, saksa, vene, inglise) võimaldas tal olla kursis vajaliku informatsiooniga ja saada maksimaalset kasu täiendustest Prantsusmaal, Saksamaal, Ungaris ja Itaalias.

Sõjajärgselt oli V. Pärtelpoeg anatoomia kateedri juhataja, kel vaatamata suurele töökoormusele õnnestus kiiresti taastada sõja ajal kannatada saanud kateeder.

V. Pärtelpoja pedagoogilis–teaduslikus tegevuses torkas eriti silma geneetilise suuna (onto– ja fülogeneesi) rõhutamine, mis võimaldas anatoomia faktiderägastiku loogilist seostamist ja kliinilist rakendamist. Ka V. Pärtelpoja doktoritöös «Lülide välis– ja siseehituse olenevus nende ülesandeist passiivses liikumisaparaadis», mis kahjuks hävis sõjakeerises, tõstsid retsensendid esile autori mõtteteravust ja resultaatide tõlgendamise originaalsust.

Olles ise kunstnik ja plastilise anatoomia lektor «Pallases», leidis ta kõikjal ilu ja suunas ka oma õpilasi esteetika radadele. Looduse ilu nautijana armastas ta metsa ja seeni, mille kohta avaldas artikleid ajakirjas «Eesti Loodus». Valter Pärtelpoja isiksuse eriline võlu, vaimukad võrdlused, sädelev huumor ja sügav humaansus on jätnud kustumatu mälestuse tema õpilastesse.

Kunagised õpilased ja kolleegid anatoomia kateedrist

ESSEEKONKURSS «Elu võimalikkusest Lõuna-Eestis»

Hansapank kuulutab välja esseekonkursi teemal «ELU VÕIMALIKKUSEST LÕUNA–EESTIS». Oodatud on esseed Lõuna–Eesti arengust.

Teemad:

1. Perspektiivsemad valdkonnad investeeringuteks,
2. Kõrgkoolide ajupotentsiaali rakendus ettevõtluses,
3. Ekspordivõimelisuse eelised,
4. Ettevõtlus– ja finantsalane statistika,
5. Infotehnoloogia uuenduste kasutusvõimalusi,
6. Keskkonnasõbralik majandus,
7. Turism,
8. Kindlustus.

Kirjalikud tööd palume esitada 15. detsembriks Hansapanga Kaubahalli kontorisse Küüni 7. Parimad tööd kuuluvad premeerimisele.

Auhinnafond:

I auhind – 1 000 000 senti,
II auhind – 3000 krooni,
III auhind – 1000 krooni.

Kõigile osavõtjatele tasuta arvelduskonto. Auhindade üleandmine toimub Hansapanga Lõuna–Eesti regiooni keskuse avamisel 1996. aasta jaanuaris.

Info tel 441 172.

KOLOSSAALSEID MUUDATUSI EI TULE

Algus 1. lk.

Kui olin neli aastat Inglismaal olnud, oli valida, kas tulen siia tagasi või võtan mõne muu pakkumise Ameerikas, Saksamaal või ka Inglismaal. Selge oli see, et vajan oma laborit, Inglismaal oli laborijuhataja olemas, sinna ma ei saanud. Pere oli siiski siin ja tulin Tartusse tagasi. Siin ei olnud mul enam ühtki inimest, viimased tudengid olid samuti kõik laiali jooksnud. Hakkasin nullist peale, praegu on mul 14 inimest, nad saavad teadust teha, saavad raha, on finantseerimisallikaid.

*** Millises õppetoolis, instituudis?**

See on rakubioloogia õppetool. Kui 1989. aastal tagasi tulin, oli veel keeruline aeg. Algul isegi kahetsesin veidi tagasitulekut, aga töö läks käima. 1992. aastal valiti mind korraliseks professoriks. Algul oli kolm kandidaati, üks võttis ennast tagasi, siis jäi kaks.

*** Kes teine oli?**

Teine oli Toomas Neuman Ameerikast, sain napilt rohkem hääli. Ma ei arva, et ma kõvem teadlane oleksin, aga nii läks.

*** Siis tuli varsti dekaani amet.**

Dekaaniks valiti mind 1992. aasta novembris. Olin viimane dekaan, kes viieks aastaks valiti. Sisuliselt on dekaani aeg päris paras kolm aastat.

*** Miks?**

Algul kohaned, teisel aastal teed tõsiselt tööd, kolmandal lähed juba natuke laisemaks, ootamatuid pauke ei tule enam, krambis olemist pole ka enam.

*** Miks Sulle prorektori kohta pakuti? Mida ise sellest arvad?**

Arvan, et olen praeguse rektoraadiga aastaid ühesuguste põhimõtete eest seisnud, see on nagu kontseptsiooni ühtsus. Alustasime koos prorektorite Aaviksoo ja Tulvistega 1990. aastal haridus– ja teadusprobleemide korraldamisest. See töö on pidevalt jätkunud.

*** Kontseptsiooni ühtsus ei ole ilmselt ainuke põhjus. Oled ülikooli valitsuse ja nõukogu istungeil järjepidevalt ja sihikindlalt nii enda põhimõtete kui oma teaduskonna probleemide eest seisnud.**

Jah, seegi võib põhjus olla. On mingid selged pidepunktid, millest tuleb lähtuda. Ülikoolis on kõige tähtsamad teadus ja haridus. Kui kõiki asju läbi selle pilgu vaadata, saavad ka paljud teised asjad selgemaks.

*** Milline tuleb prorektori esimene nädal?**

Sel nädalal tahan kõigega tutvuda. Üks asi on vaadata ülikooli dekaani pilguga. Võin öelda, et olen siiski ka natuke laiemalt ülikooli vaadanud. Olin selles haridusministeeriumi komisjonis, kes tegi ülikooliseadust ja teadusseadust, ka ülikooli põhikirja ettevalmistamise komisjonis, nii et mingisugune ettekujutus mul on. Aga sel nädalal püüan ise võimalikult vähe rääkida, katsun rohkem inimestega kokku saada, neid ära kuulata, rohkem iseendale asjad selgeks saada. Ja teaduskondadega tutvuda. Olen täiesti teadlik, et teaduskonnad on absoluutselt erinevad.

*** Prorektor Aaviksoo juhtis TÜ nõukogu juurde moodustatud eelarve- ning teadus- ja arenduskomisjoni. Kas Teil tuleb seda tööd jätkata?**

Need on nn *ex officio* kohad, neid tuleb täita ametikohustuse järgi. I prorektorina tuleb täita teisigi kohti ja mitmel pool osaleda.

*** Eelarveprobleemid ei ole ju dekaanilegi võõrad.**

Eelarvega olen tegelnud küll, aga nii, et oma teaduskond võimalikult hästi hakkama saaks. Nüüd tuleb seda hoopis teise külje pealt vaadata ja neid egoistlikke lahinguid ministeeriumiga pidada.

*** Kes hakkab nüüd bioloogia-geograafiateaduskonda juhtima?**

Teaduskonna juhti ei saa nii lihtsalt paigale panna nagu prorektorit. Prorektor pannakse rektori käskkirjaga ja ongi kõik. Dekaan tuleb valida. Dekaani kohusetäitmiks hakkab kohe täna (intervjuu toimus esmaspäeva hommikul – toim) prof Volli Kalm, kes on mind ka asendanud, kui olen võidus olnud.

*** Kas prof Volli Kalm on prodekaan?**

Ei, ei ole. Meil polegi prodekaane. Tegin sellest teaduskonnast sellise isemoodi looma, et seal ei ole ühtegi prodekaani. Leian, et see ongi õige, vähemalt meie teaduskonnas. Kui inimene on prodekaan, on ta prodekaan siiski mingitele asjadele lisaks, eelkõige on ta õppejõud. Ta peab teadustööd tegema, loenguid lugema ja palju muud, kõigele sellele lisaks veel prodekaan olema. Elu näitab, et niiviisi on see tavaliselt väheefektiivne. Dekanaadi juhatajate idee oli kõvasti meie teaduskonna idee. See on üks inimene, kes hoiab dekanaati püsti. Teiseks on meil õppetöö juhataja, kelle põhikoht on olla dekanaadis ja tegelda õppetöö küsimustega. Selleks on dotsent Jaan Simisker, kellel on lisaks sellele ka teadustöö, õppetöö, lepingud jm.

Miks seda vaja on? Dekaani koht peab hakkama ükskord põhimõtteliselt roteeruma. Kui ma ei eksi, siis dotsent Aadu Loog oli enne mind dekaan vist 18 aastat. Nii palju kurja ei tohi teha ühelegi inimesele. Dekaan peab roteeruma kolme aasta kaupa. See on tähtis mitmes mõttes. Ta toob uusi mõtteid, teaduskonna professuur hakkab ka ise osalust tundma. Muidu öeldakse nii, et mis see dekaan siin piriseb, mina teen oma tööd jne. Kui ta on kord ka ise seda tööd teinud, tuleb teaduskonnaprobleemidesse hoopis teine suhtumine. Aga see on võimalik ainult siis, kui dekanaadi masinavärk töötab ise küllaltki autonoomselt ja dekaan langetab rohkem põhimõttelisi otsuseid ülikooli ning vabariigi valitsuse tasandil.

***Mida Sa praegu ise õpetad ja kas seda saab uues ametis edasi teha?**

Mul on üks küllaltki suur — kolme ainepunktiga — molekulaarse rakubioloogia kursus, olen selle lükanud kevadsemestri kolme kuu peale. Mis sellega nüüd saab, päris täpselt veel ei tea. Mul oli plaan õppevahend tekitada, meil pole rakubioloogia õpikut.

*** Räägi palun veidi ka oma perest. Kes Sul on?**

Kolm last ja naine. Siiri on praegu vabakutseline, ta on lõpetanud ajakirjanduse eriala ja töötas viimati Kuku Raadios reklaamitoimetajana. 17–aastane tütar Kaire lõpetab sel aastal Elleri muusikakooli viiuli erialal ja läheb kindlasti muusikat edasi õppima. Andri ja Martti õpivad 10. keskkoolis.

*** Teil on musikaalne kodu. Siiri laulis kaua aastaid ülikooli naiskooris, Sina meeskooris. Kas kooris on veel mahti laulda?**

Olen nüüd ainult kuulaja poole peal. Ühel hetkel sai südametunnistuse piir täis, aega oli nii vähe, et ei jõudnud enam proovides käia.

*** Arvatavasti huvitab kõiki, milliseid muudatusi hakkab uus prorektor tegema.**

On täiesti selge, et kolossaalseid muudatusi praegu küll ei tule. Kui ma selle koha vastu võtsin, sain aru, et ühest küljest on siin väga lihtne, teisest jälle väga raske. Lihtne sellepärast, et tohutu hulk tööd on tehtud. Kui võrrelda selle segadusega, milles alustasid Aaviksoo ja Tulviste, kus kõik oli lubatud, kõik oli võimalik, aga tegelikult valitses üks tohuvababohu. Praegu on meil siiski selge seaduslik alus, on ülikooliseadus, Tartu Ülikooli seadus, oma põhikiri jm. Meil on oma suunad ja ettekujutus teada.

Raskem on aga sellepärast, et professor Aaviksoo on selle koha lati väga kõrgele ajanud. Olin terve eelmise nädala ja nädalavahetuse temaga siin koos ja nägin... Teadsin küll, et ta teeb palju tööd, aga et ikkagi nii palju, ei teadnud. Mina nii palju ei suuda. Väljapääs on meeskonnatöö laiendamises. See on olnud siiamaani mu tugev külg. Olen alati alustanud sellest, et teen ühe kaasamõtlejate seltskonna, tegin seda nii teadustöös kui dekanaadis. See oli hea seltskond, mille ma kahjutundega maha jätan. Üks inimene ei pea nelja inimese tööd tegema.

Head sisseelamist ja algust!

VARJE SOOTAK

Kui ees on pensionile minek

Iseseisvumisjärgsete aastate muudatused on meie kõigi elu oluliselt muutnud. Ülikool alustas mõningate reformidega vähehaaval juba kaheksakümnendate teisel poolel. Seesama ajalehtki on neid muudatusi mingil määral peegeldada püüdnud, enamasti küll informatiivselt, ülevaatlikult. Kõik muudatused lähtuvad aga ikka konkreetsete inimeste, juhtide, ametnike poolt ja need on alati ka kellelegi konkreetselt suunatud. Tänases ja järgmises ajalehes püüabki toimetus süüvida veidi vanaduspensionile suundumisega seonduvasse, mis on meie elus üks valuline etapp, ja mis meid kõiki ees ootab.

Valuliseks võib see osutuda juba seetõttu, et seni oli meie ühiskonnas lausa tavaks kõrge eani ametis olla, ükskõik, kas oldi töövõimeline või mitte. Omal ajal tekitas ju ülikoolis lausa hämmeldust NSV Liidu Teaduste Akadeemia presidendi aulas esinemine. Samal ajal on aga meil kõigil meeles juba kõrgesse ikka jõudnud akadeemik Paul Ariste ning mitmete teiste kolleegide vitaalsus ja töövõimelisus.

Oleme ju kõik erinevad, vajame erinevat kohtlemist, oleme üks suutlikum kui teine. Selle lehekülje materjale ette valmistades sai selgemaks, kui oluline ja paratamatu etapp meid kõiki ükskord ees ootab. Ometi saab sedagi asjaosaliste, eelkõige aga iseenda poolt loomulikuks protsessiks pidada. Meie hoiakud ja suhtumine pole selleks veel piisavalt häälestatud, mida näitas seegi, et mõnigi, kelle poole toimetus pöördus, ei olnud valmis sel teemal kõnelema.

ÜLIKOOLIS

algas oluline muudatus 1990. aastal, kui hakkas kehtima ülikooli oma põhikiri. Selles olid olulised muudatused pensioniikka jõudnud õppejõududele. 65–aastaseks saanud rektor, prorektorid, struktuuriüksuste juhid ning õppejõud ja teadustöötajad vabastati nüüd oma ametikohalt õppeaasta lõppemisel.

Praktikas kujunes aga välja, et 65–aastaseks saanud õppejõud ja teadustöötajad viidi oma endisel korralisel ametikohal üle osalisele töökoormusele (töölepingut pikendati ühe õppeaasta kaupa). Mõningatel juhtudel jäeti töökoormuse vähendamisel õppejõu töölepingu lõpptähtaeg märkimata ning tööleping muutus seega tähtajatuks.

1992. aasta 1. juulist jõustus Eestis töölepinguseadus. Selle alusel peab tööandja vanuse tõttu töölepingu lõpetamisel töötajale kolm kuud ette teatama. Ülikooli ametiühingu liikmetest töötajatele, kellel on ülikoolis tööstaaži üle 20 aasta, on aga etteteatamisaeg vastavalt TÜ kollektiivlepingule neli kuud.

Selle aasta 1. juunist jõustus TÜ uus põhikiri, mille § 123 alusel lõpetatakse korraliste õppejõudude ja teadustöötajate tööleping vanuse tõttu nende **65–aastaseks saamisele järgneva semestri alguseks. Ülikoolis on õigus edasi töötada erakorraliste õppejõudude ja teadustöötajatena, v.a. konkursi korras täitmata korralistel ametikohtadel.**

Seega saavad ülikoolis eakad ja teenekad õppejõud ning teadustöötajad töötada õppetööl tunnitasu alusel õppeülesande täitjana, samuti riiklike programmide ja muude tähtajaliste ülesannete täitmisel (grantide, lepingute, omavahendite, jms eelarvelise finantseeringu arvel loodud õppejõudude ja teadustöötajate ametikohtadel. Ja üsna mõistetav on, et pensionile siirdumise ajaks on välja õppinud ja kasvanud juba terve hulk üliõpilasi, kes saavad oma õpetajalt töö üle võtta ja seda edasi viia.

Korralise professori ametikohalt pensionile siirduvale õppejõule annab ülikooli nõukogu **emeriitprofessori** nimetuse. Nõukogu võib samuti anda teistele professori kutset omavatele õppejõududele emeriitprofessori nimetuse. Sel juhul lõpetatakse tööleping kokkuleppel ja toimub üleminek järgmisest päevast emeriitprofessoriks koos vastavale tasule arvamisega.

Enne kui pensioniikka jõudev töötaja personaliosakonnalt töölepingu lõpetamise teate saab, peaks tema edasine töötamine või ülikoolist lahkumine kohapeal, st oma teaduskonnas või struktuuriüksuses selge olema. Käesoleval aastal on teatatud töölepingu lõpetamisest vanuse tõttu 38 töötajale.

Nagu eelpooltoodust nähtub, tekitab see mõnevõrra vähem probleeme korraliste professorite puhul. Kuid ülikoolis on palju tunnustatud õppejõude ja teadustöötajaid. Probleem seisneb sageli selleski, et edaspidine sissetulek ei vasta sellele, mis elu jooksul tehtud töö lõpuks väärt on, ning samuti pole meie hoiakud ja eelnev suhtumine selleks valmis olnud.

KUIDAS MEIE KÕIK —

juhtkond, kolleegid, vanaduspensionile siirduv inimene ise — peaksime toimima, et pensionile jäämine, eelkõige töösituatsiooni muutumine oleks igati normaalne ja valutu protsess?

*** REKTOR PROF PEETER TULVISTE**

Mõnes mõttes läheb penisonile minek iseenesest palju valutumaks, kui seni on olnud. Usun, et kõige raskem oli nendel inimestel, kelle peal rakendasime esimestena 65 aasta piiri. See on ju täiesti teine olukord kui nendes maades, kus inimene teab juba kooli minnes, et 65 on tema tööaja lõpp ning et siis jääb ta pensionile. Ma ei ole ühegi asjaga endale nii palju vaenlasi teeninud kui selle vanusepiiri sisseviimisega. Olen tänase päevani seisukohal, et see on ainuke võimalik lahendus, et nii oli õige, sest nii väikeses riigis on ülikooli muutumine konnatiigiks väga reaaalne oht. Suur osa eakaid töötajaid on siin õppinud, siin kraadi saanud, siin pärast töötanud. See kõik kokku võibki ülikooli väga kergesti konnatiigiks muuta. Sedamööda, kuidas inimesed teavad nüüd ette, et 65 on piir, saavad nad oma elu paremini planeerida.

Teine asi on muidugi see, et pensionid on nii õnnetult väikesed. Üks väheseid erandeid on vist emeriitprofessorid, aga see puudutab ainult neid, kellel on selleks õigus ja keda nõukogu selleks nimetab. Asi paraneb nii, kuidas paraneb riigi majanduslik olukord ja kuidas suurenevad pensionid.

*** ARSTITEADUSKONNA DEKAAN PROF ANTS PEETSALU**

Oleme teaduskonna juhtkonnaga juba tükk aega mõelnud selle üle, kuidas oma töötajaid, keda on ligi 500, pensionile saata. On olnud mitmeid erinevaid arvamusi – anda mõni meene, korraldada ärasaatmine jne. Selge on see, et peame sisse seadma oma pensionäride andmepanga. Jõulukaardigi võiksime saata. Ilus oleks saata ka oma endistele lugupeetud õppejõududele kutse mõnele teaduskonna üritusele (tasulise ürituse korral oleks pääse poole odavam).

Kindlasti saab aga teoks vastuvõtt kohvikus igal aastal enne ülikooli aastapäeva. Esimest korda on see kavas juba 30. novembril.

VARJE SOOTAK

Järgmises lehes teema jätkub. Sõna on nii vanaduspensionile siirdujail endil kui nende kolleegidel, ka psühholoogil.

Reedel antakse kätte Rotalia Fondi stipendiumid

Rotalia Fondi stipendiumide komitee annab reedel, 10. novembril kell 16 toimuval kontsertaktusel ajaloomuuseumis kolmekümnele väljapaistvale Eesti kõrgkoolide üliõpilasele ja magistrandile tuhandedollarilise (ca 11 000 krooni) stipendiumi tšeki 1995/96. õppeaastaks.

Eesti Muusikaakadeemia magistrandid Lande Lampe–Kits (flööt) ja Kadri Leivategija (klaver) esitavad Donizetti, Kreisleri ja Mozarti helitöid.

Päevakohase kõne peab vil! Karl Laantee. Tervituskõnega pöörduvad stipendiaatide poole EV haridusminister akadeemik prof Jaak Aaviksoo, rektor prof Peeter Tulviste, EV kaitsejõudude juhataja kindralleitnant Aleksander Einseln, TÜÜ Valitsuse esimees Martin Hallik ja korp! Rotalia Tartu konvendi seenior Jüri Saar. Stipendiaatide esindajana kõneleb *stud. theol.* Terje Tomson.

Selle aasta stipendiumide komiteesse kuuluvad mag. Karl Laantee (esimees); dotsent Maire–Liis Hääl, vil! Arved Kurits, TÜ kanselei juhataja ja rektor P. Tulviste esindaja Sirje Mark, kultuuri– ja haridusministeeriumi välissuhete osakonna juhataja Tiia Raudma ja Tartu linnavolikogu liige dotsent Silvia Russak.

Auvilistlase Gerhard Treubergi pärandust administreeriva Rotalia Fondi (Seattle, USA) juhatusse kuuluvad: Kenneth M. Gorshkow (esimees); Aavo Kalviste, Uve Kapsi, Vello Karuks, Mart Kask, Lembit Kosenkranius ja Enn Raidna. G. Treubergi päranduse investeerimisest laekub igal aastal umbes 330 000 krooni intresse, kusjuures põhikapital jääb puutumata.

Tänavuaastased stipendiaadid on: Helen Alumäe, Gert Antsu, Maiu Fischer, Martin Hallik, Inga Jüriado, Signe Kant, Eiko Keeman, Vambola Kisand, Lande Lampe–Kits, Liivi Kluge, Kairis Leinus, Kadri Leivategija, Jüri Lipping, Urmas Paet, Indrek Peterson, Toomas Prükk, Thomas A. Põder, Katrin Rahe, Madis Rausi, Andres Rähni, Kaidi Saag, Kärt Saarsen, Sven Salmisto, Tarmo Sild, Terje Tomson, Kersti Tumm, Tõnu Uustalu, Ingo Valgma, Asko Varik ja Aira Võsa.

Austatud akadeemiline pere!

22. NOVEMBRIL KELL 16 OODATAKSE TEID RAAMATUKOGU KONVERENTSISAALI LUGEJAKONVERENTSILE.

Seekordsel konverentsil me ei vali ise teemasid, millest oma lugejatele rääkida, vaid laseme lugejatel valida, mis neid huvitab. Selleks on tuleva nädala jooksul raamatukogus küsitluslehed **«Kolm küsimust raamatukoguhoidjale».** Olete teretulnud küsima, kuulama, kaasa rääkima.

KÄRT MIIL,
raamatukogu asedirektor

INFO!

Konverentsseminar

«Studia classica rediviva»

15. novembril toimub ph aud 102 kell 14—18 klassikaliste filoloogide konverents «Studia classica rediviva», mis on pühendatud tõlkija **Ülo Torpatsi 75. sünniaastapäevale.**

Esinevad Ain Kaalep, Jaan Unt, Anne Lill, Jaan Kaplinski, Katrin Kiisler, Marju Lepajõe, Kaarina Krull, Olev Nagel, Merike Soodla, Ivo Volt. Sõnalis–muusikalises osas kannavad üliõpilased ette Sappho luulet kreeka ja eesti keeles ja Theokritose idülli «Arbuja».

Oodatud on kõik huvilised.

Interaktiivne multimeedia

23.—25. novembrini toimub Tallinnas Rahvusraamatukogus rahvusvaheline interdistsiplinaarne konverents interaktiivsest multimeediast «Understanding interactivity».

Lähem teave ajakirjandusosakonna teadetetahvlil. Osa võtta soovijate registreerimine ajakirjandusosakonnas (ruum 237 peahoones, tel 465 188 või 465 189) kuni 17. novembrini.

Loeng

Vabaaine kursus «Vetelpääste» (0,5 AP) dots Heino Laidrelt algab neljapäeval 16. novembril kl 14.15 Puiestee 43 II korruse aud.

Töö

TÜ naistekliiniku reproduktiivse meditsiini labor vajab bioloogilisele tööle arstiteaduskonna lõpetanud noormeest.

Info tel 432 668 või 8/25/252 295.

TUDENGI-SÜGIS '95

NB! TUDENGIBÄNDID!

Kolmapäeval, 15. novembril toimub «Sõbra Majas» traditsiooniline **tudengibändide konkurss.**

Info ja eelregistreerimine igal tööpäeval kl 15—17 tel 473 838 (TÜ klubi).

VÕISTKONDLIK PILETITRIBLA

* võistlema pääseb 10 võistkonda,
* võistkonnas 5 liiget,
* kopsakad auhinnad.

Info ja eelregistreerimine 13. novembril kl 15—17 tel 473 838.
Kes ees, see mees!

Teisipäev, 14. november

kl 6—8	ÄRATUS — AVATUUT	EPMÜ peahoone — Pepleri ühikas — Tiigi ühikas — Bettoni ühikas — EPA torn — Narva mnt ühikas — TÜ peahoone
kl 17	PILETILAAT Võistkondlik PILETITRIBLA Tähe 3 maja ees, millele järgneb PILETISOU maja sees	Klubis R (Tähe 3)
kl 18	etendus — Samuel Becketi «LÕPPMÄNG»	Tartu Lasteteatris (Jaama 14)
kl 19	TÕNIS MÄGI & AVO ULVIK	Tartu Õpetajate Seminari saalis (Salme 1a)
kl 21	avatakse tervisekeskus «E.C. — energy centre»	EPA klubis (Veski 6)
kl 21	*CLUB-SOUND.* Õhtut juhib Rauno Märks	Klubis R (Tähe 3)
kl 21	*GRAND UNPLUGGED JAM'SESSION* Üles astuvad «SULLIVAN UNPLUGGED», TÕNIS MÄGI, «RAZOR», «CLAYMAKERS» jt.	«Sõbra Majas» (Kalevi 24)
kl 21	VIIE VINDI KLUBI. Esimene vint — NAPSUPIDU. «SEELIKUKÜTID», TARTU ÕPETAJATE SEMINARI NAISPUHKPILLIORKESTER ja kõik napsusõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	VÄIKESTE LÕÕTSPILLIDE ÜHING	BFG klubis (Tuglase 7)

Kolmapäev, 15. november

kl 14	ÜHIKAPÄEV Funktsionaalseima ühikatoa valimine, komandanditund	Bettoni ühikas
kl. 15	EPA tornijooks	EPA torn
kl 17	SPORDIDUELL	EPMÜ võimla (Pepleri 1)
kl 18	etendus — Uku Masingu «LAULUD JUMALALE» Laulavad Anne Maasik ja Priit Karm	Tartu Lasteteatris (Jaama 14)
kl 18	etendus soodushinnaga — «MEES LA MANCHAST»	«Vanemuises»
kl 20	TUDENGIBÄNDIDE KONKURSS-TANSULKA	«Sõbra Majas» (Kalevi 24)
kl 21	SALONGIÕHTU MARGUS KAPPELIGA Tantsumuusikat valib Jaanus Lepik	Klubis R (Tähe 3)
kl 21	VIIE VINDI KLUBI. Teine vint — ÕLLEPIDU. «UNTSAKAD» ja kõik õllesõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	LAULAVAD NÄITLEJAD	BFG klubis (Tuglase 7)
kl 21	«KÜBARATE ÖÖ». Diskomaraton	EPA klubis (Veski 6)

Neljapäev, 16. november

kl 18	etendus — Slawomir Mrozeki «SUVEPÄEV/KOHTUMINE»	Tartu Lasteteatris (Jaama 14)
kl 21	2 QUICK START PIDU KAHES SAALIS	Klubis R (Tähe 3)
kl 21	VIIE VINDI KLUBI. Kolmas vint — DRINGIPIDU. CLAYMAKERS ja kõik dringisõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	PUBIMUUSIKAT KITARRIL. Ameeriklane Joe Vestich	BFG klubis (Tuglase 7)
kl 21	*LIVE CLUB — GRAND OLD FIX.* Vrait, Pihlap, Vassiljev, Toomemets, Raidmaa jt.	EPA klubis (Veski 6)

Reede, 17. november

kl 19	KARAOKE *ROCK*-BÄNDIGA JASKAR	BFG klubis (Tuglase 7)
kl 21	totaalne eesti värk ansambliga JUSTAMENT — PIDU KAHES SAALIS	Klubis R (Tähe 3)
kl 21	VIIE VINDI KLUBI. Neljas vint — VEINIPIDU. «JÄÄBOILER» ja kõik veinisõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	LABOR XTC — EXTASY *house, jungle, progressive, techno, hip-hop, dance mix, soul, R'n'B, räp...*	EPA klubis (Veski 6)

Laupäev, 18. november

kl 15	etendus «IIRI MUINASJUTUD»	Tartu Lasteteatris (Jaama 14)
kl 21	DISKOSÕDA KAHES SAALIS. DJ-d Ivar Männik, Vytautas Martinonis, Illart Kivisalu	Klubis R (Tähe 3)
kl 21	VIIE VINDI KLUBI. Viies vint — VIINAPIDU. ROSTA AKNAD ja kõik viinasõbrad	TÜ kohvikus (Narva mnt 27)
kl 21	«SÜGIS SÜDAMES» mokaotsast moodi, pisut programmi, mõnusat muusikat, tulist tantsu	EPA klubis (Veski 6)

Kohtumiseni sügispäevadel!
TÜ klubi ja kultuuriklubi, EPMÜ klubi ja E.K.S., klubi R, BFG klubi, Tartu Lasteteater

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 8848. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

NR. 43 (1818)
REEDE,
17. NOVEMBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

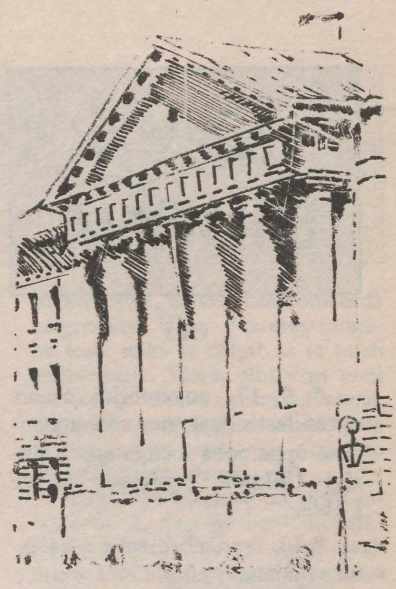

NÜÜD ON TÄHTSAM AKADEEMILINE KVALITEET

❒ Prorektor Riho Illak ja rektor Peeter Tulviste Kanadas Eesti aupeakonsuli Ilmar Heinsoo kõrval.

Neljapäevast teisipäevani olid rektor prof Peeter Tulviste ja prorektor Riho Illak lähetusel Kanadas.

Rektor Peeter Tulviste, mis ülikoolijuhte Kanadasse viis?

Eesmärke oli mitu. Toronto on praegu kõige suurem eesti keskus väljaspool Eestit, sealhulgas ka kõige suurem akadeemilise elu keskus. See on vist kaunis ebaharilik, et linnas, mille nimi on Toronto, on selliseid asutused, nagu Tartu Kolledž, Tartu Instituut, Tartu Ülikooli Toronto Fond.

Vahetu põhjus, miks aga koos prorektor Illakuga seal käisime, oli selles, et sealse eestlaskonna tuntud tegelane hr **Lembit Kõva** otsustas kinkida ülikoolile ühe kinnisvara.

Juhtus niimoodi, et me ei kohtunudki. Sel päeval, kui hr Kõva oleks pidanud Torontosse tulema, ei olnud tal see võimalik ning järgmisel päeval, kui meie tahtsime tema juurde sõita, soovitati tungivalt seda mitte teha, sest teed olid jääs ja oleks tulnud küllaltki kaugele sõita. Tolleks päevaks olid meil juba uued kohtumised kokku lepitud, mida ei

Järg 2. lk.

Heinz-Martin Ederma 1995. aasta stipendium keemiamagistrandile JANEK PETERSONILE

Heinz-Martin Ederma fondi stipendium määratakse TÜ orgaanilise keemia instituudi ettepanekul fondi nõukogu otsusega orgaanilise sünteesi valdkonnas tegutsevale edukale üliõpilasele, magistrandile või ka doktorandile. Enesestmõistetavalt peavad tudengi puhul ka üldstuudiumi tulemused ettenähtud tasemel olema. Stipendiumi makstakse H.-M. Ederma sugulastelt ja sõpradelt laekunud ning ülikooli poolt tähtajatule hoiusele pandud fondi raha protsentidest. Fondi asutajaks oli Heinz-Martin Ederma lesk pr Ülle Ederma, kes 1994. aasta suvel fondi asutamiseks vajaliku rahasumma isiklikult ülikoolile üle andis. Algsele summale tuli hiljuti veel lisa. Aasta möödudes oli võimalik stipendiumi välja maksma hakata. Mitte eriti pika omavahelise arutelu tulemusena leidsid instituudi õppejõud üksmeelselt, et stipendiumi vääriliseks tuleb tunnistada käesoleva õppeaasta kevadsemestril oma bakalaureusetööd orgaanilise peensünteesi alal edukalt kaitsnud IV kursuse tudeng ja praegune instituudi magistrant Janek Peterson. Ettepanek kinnitati fondi nõukogus. Hiljutisel füüsika-keemiateaduskonna nõukogu koosolekul andis selle stipendiaadile üle siis veel TÜ I prorektor, H.-M. Ederma fondi esimees prof Jaak Aaviksoo.

Heinz-Martin Ederma sündis 26. mail 1926. aastal Tartus. Hiljem kolis perekond Tallinna. Elati üle 1944. aasta märtsipommitamine. Seejärel põgeneti Saksamaale. Keemiahariduse sai ta Hamburgis, kust siirdus edasi USA-sse ja jätkas keemiaõpinguid ja enda täiendamist. Alates 1957. aastast kuni oma surmani (1994) töötas ta farmaatsiakompaniis MEYERS-SQUIBB teadurina. Ta oli Kuningliku Keemiaseltsi liige.

Fondi eesmärk on toetada orgaanilise sünteesi alal õppijaid, aga samuti stimuleerida tudengeid sellele alale spetsialiseeruma.

TULLIO ILOMETS

Rotalia Fondi

stipendiumide komitee kontsertaktusel ajaloomuuseumis arstiteaduskonna stipendiaat Kaidi Saag õnnitlusi vastu võtmas TÜ Üliõpilaskonna Valitsuse esimehelt Martin Hallikult (paremal), TÜ kantselei juhatajalt Sirje Margilt, prorektor prof Teet Seenelt ja kindral Aleksander Einselnilt.

Prorektor Teet Seene ütles oma kõnes, et Rotalia Fondi kolmkümmend stipendiumi kokku üle 330 000 krooni on sel aastal suurim erafondi toetus EV kõrgkoolide üliõpilastele ja magistrantidele. Kolmekümnest stipendiaadist 21 olid Tartu Ülikoolist.

ACTA DIURNA

OLI

* 9.–17. novembrini esines majandusteaduskonna välismajanduse õppetoolis loengutega **Leipzigi Ülikooli professor Helge Löbler.**

* 13. novembril sai 65–aastaseks majandusteooria erakorraline prof **Ülo Vanaaseme.**

* 13. novembril pidas Eesti Rahvusraamatukogus loengu **«Ajakirjandus ja Eesti ühiskonna demokratiseerumine»** prof Marju Lauristin.

* 15. novembril külastas ülikooli **Hollandi suursaadik B. de Bruyn Ouboter.**

* 15. novembril oli järjekordne **ülikoolisisene teabetund.**

* 15. novembril toimus **klassikalise filoloogia konverents «Studia classica rediviva»,** mis oli pühendatud tõlkija Ülo Torpatsi 75. sünniaastapäevale.

* 16. novembril toimunud **TÜ valitsuse erakorralise istungi** päevakorras olid järgmised küsimused: teaduskondade põhimäärused, raamatukogu arengusuundade teesid, Münsteri uurimispreemiad, majandusteaduskonna taotlus ettevõttemajanduse, juhtimise ja riigi rahanduse õppetoolide avamise kohta jt.

* 16.–18. novembrini korraldavad õigusteaduskond ja Juristide Täienduskeskus rahvusvahelise **tööõiguse seminari teemal «Tööseaduste täiustamise ja rakendamise probleeme».** Esinevad prof M. Weiss Frankfurdi Ülikoolist ja K.–P. Tiitinen Helsingi Ülikoolist. Seminar toimub Tallinnas Sütiste tee 21.

ON TULEMAS

* 18.–19. novembrini toimub **geograafiaõpetajate konverents «Kooligeograafia ja geograafia».** Laupäeval on konverentsi algus kell 11 Tähe 4, pühapäeval kell 10 algab kaardipäev Vanemuise 46. Konverentsi korraldavad Riigi Kooliamet, Tartu Ülikool ning Bioloogia ja Geograafia Õpetajate Liit.

* 20. novembril korraldab üldkeeleteaduse õppetool ajaloomuuseumis **konverentsi «Kolmas korpuse päev»** teemal «Korpused ja nende kasutamine lingvistikas».

* 20. novembril kell 11—16 on ajaloomuuseumis **Euroopa Liidu teabepäev.** Esinevad eurominister Endel Lippmaa, Riigikogu välisministeeriumi esimees Eino Tamm ja Raadio Kuku ajakirjanik Harri Tiido.

* 22. novembril kell 9—17 toimub raamatukogu ruumis 320 **keemiaalane seminar.**

* 22. novembril kell 16 on raamatukogu konverentsisaalis **lugejakonverents.**

* 23. novembril kell 18 tutvustab aulas akadeemilisele noorusele **ülikooli ajalugu Hillar Palamets.**

* 23.—25. novembrini on Tallinnas Rahvusraamatukogus rahvusvaheline interdistsiplinaarne **konverents interaktiivsest multimeediast «Understanding interactivity».**

NÜÜD ON TÄHTSAM AKADEEMILINE KVALITEET

Algus 1. lk.

saanud enam ära jätta. Kuigi me Lembit Kõvaga ei kohtunud, sai kinkeleping vormistatud. Nüüd peame mõtlema, kuidas me seda kinnisvara haldama hakkame.

Mis kinnisvara see on?

See on üks suur 600-aakrine ilusa kõrge metsaga maatükk suure järve ääres Torontost põhja pool. (UTs nr 33, 4. nov 1994 on sellest varem kirjutanud Milvi Hirvlaane — toim.)

Mis veel kavas oli?

Käisime juba eespool nimetatud institutsioonides, mis mitmel viisil on meid toetanud. Näiteks eesti ülikooli 76. aastapäeval avame humanitaarhoone ühes auditooriumis tänuplaadi Põhja-Ameerika eestlastele, kes on kaasa aidanud tolle ruumi sisustamisele. Kohtusime ka hr **Endel Arujaga,** kes on selle abi korraldanud.

Nii Tartu Instituudis kui TÜ Toronto Fondis oli kõne all senitehtu ja see, mida edasi teha. Katri Raik koostab praegu ka brošüüri Toronto Fondi tegevusest.

Eriti põhjalik jutuajamine oli prof **Olev Trässiga,** kes on korduvalt Tartus viibinud (intervjuu O. Trässiga ilmus 1994. aasta 17. juuni UTs — toim). Temal on eriti hea ülevaade meie edenemistest ja probleemidest.

Kohtusin esimest korda pr **Laine Silvere-Pantiga.** Arutasime, kuidas kasutada tema asutatud stipendiumi.

Samuti kohtusime väga nimeka Välis-Eesti teadlase, psühholoogiaprofessor **Endel Tulvinguga,** kes on meie audoktor ja Toronto Fondi nõukogu liige, ning samuti fondis väga aktiivselt tegutseva hr **Ago Peetersiga.**

Suurt huvi pakkus tutvumine Tartu Kolledžiga, mida näitasid hr **Elmar Tampõld** ja hr. **Jüri Nurmberg.** Külastasime ka Eesti Üliõpilaste Seltsi Toronto koondist.

Kohtusime ka pr **Salme Vesiga,** kes on olnud meile kingitud kinnisvara sealne vahendaja, nagu pr Milvi Hirvlaane siin on olnud. Ta on tegev mitmetes eesti organisatsioonides, sealhulgas uurinud maakondade pärandit.

Ja Toronto Ülikool ise?

Toronto Ülikooliga on meil sõlmitud koostööleping, mille tähtaeg lõpeb tuleva aasta märtsis. Arutasime, mis on selle lepingu raames toimunud, ja kuidas edasi minna. Toronto Ülikoolil on enamik lepinguid sõlmitud Idamaade ülikoolidega ning ida päritolu tudengid moodustavad õppijatest peaaegu poole, nii et meiega sõlmitud leping on neile päris haruldane.

Toronto Ülikoolis on ka **eesti õppetool,** mida praegu täidab ajutiselt dr **Harri Mürk,** kes hiljuti Tartut külastas.

See õppetool läks Kanada eestlastele maksma 2 miljonit dollarit, õigemini üks miljon eestlastele ja teine miljon anti Kanada valitsuse poolt. See on täiesti haruldane saavutus, et eestlased on omal käel suutnud asutada eraldi õppetooli. Praegu ei täida seda professor, nii et edaspidi soovitakse selle täitmiseks häid ettepanekuid ka meilt. Tol ajal, kui eesti asjadest ei olnud võimalik siitpoolt rääkida, oli õppetool koht, kus seda tehti. Nüüd, kus on võimalik tõtt ka siitpoolt rääkida, ei ole see funktsioon enam nii tähtis. Nüüd on tähtsam **akadeemiline kvaliteet,** et seda õppetooli täidaks niisugune inimene, kes teeks Eesti-uurimusi niisugusel tasemel, et see pakuks oma akadeemilise kvaliteediga kõigile huvi. Seda õppetooli saaks väga edukalt täita ka keegi siitpoolt.

Õppetooli küsimust arutasime ka sealses eestlaskonnas tuntud arhitekti **Elmar Tampõldiga,** tänu kelle ettevõtlikkusele asutati suurel määral Tartu Kolledž, mis on omakorda eesti õppetooli majanduslikuks aluseks.

Kanada Eestlaste Kesknõukogu esimehe **Laas Leivatiga** oli juttu sealse eestlaskonna üldistest probleemidest. Minu meelest hakkab nüüd kätte jõudma aeg, kus peame vaatama, kuidas Eesti riik saab toetada väljaspool Eestit asuvaid eesti keskusi. Arvestades meie geograafilist asendit ja naabrite santi iseloomu on igal juhul kasulik, kui meil on kusagil olemas pidevalt funktsioneerivad eesti keskused. Julgen arvata, et Toronto kui suurim keskus peaks kindlasti nende hulka kuuluma. Ka akadeemiline koostöö Torontoga võiks olla palju elavam, kui on olnud ning koostöölepingu peaksime palju tõsisemalt käsile võtma.

Pikemalt oli juttu meie aupeakonsuli **Ilmar Heinsooga,** kes oli abiks kinkelepingu sõlmimisel. Kohtumisi oli teistegi inimestega, kes on ülikoolile nõu ja jõuga abiks olnud ja kavatsevad ka edaspidi olla. Kanadas oli juttu ka meie auliikme statuudist, mida tuleks laiemalt tutvustada.

Kanada eestlaskond on väga elujõuline. Näiteks Toronto Ülikoolis on korraga olnud 22 eesti soost professorit. Arvan, et peaksime ühe osa meie ülikooli poliitikast suunama koostööle sealse eestlaskonnaga ja Toronto Ülikooliga. Vastastikku täiendamas ja õppimas käivaid tudengeid ja õppejõude võiks olla märksa enam. Peame suutma ka sealseid siia meelitada. Torontos on väga lugupeetud ja kõrge kvaliteediga ülikool. Sellised suhted tähendavad ka seda, et kui meie tudeng läheb teisele poole maakera, leiab ta seal end kodustest oludest. Seal on suur Tartu Kolledži hoone, Eesti Maja, kõikvõimalikke eesti organisatsioone, arhiive, raamatukogusid.

Eesti riigil on aeg läbi mõelda oma väliseestlastele suunatud poliitika, see, mida me jaksame toetada, mida me tahame toetada. Kogu aeg on olnud abi vastupidine, sealtpoolt siiapoole. Usun, et praegu arenevad meil asjad piisavalt kiiresti, et hakata mõtlema vastupidisele toetusele, mida saame teha nii moraalselt kui majanduslikult, et tunnustada inimesi, kes seal on midagi ära teinud. Nad väärivad suurt tunnustust.

Kanadas pakkus huvi meil loomisel olev Välis-Eesti uuringute keskus, millelt loodame kahte asja. Esiteks saame dokumenteerida pagulust, mis on oma senisel kujul lõpule jõudnud. Need inimesed ja organisatsioonid on olemas, aga nad peavad ennast uuesti määratlema. Teiseks eesmärgiks on see, et seal tehtaks rahvusvahelise tasemega uurimistööd, mis ei pakuks huvi mitte ainult eestlastele, vaid laiemalt. Vastavad teemad on poliitiline pagulus, väljarändamine laiemalt, tagasiränne jne.

VARJE SOOTAK

Mis on Lossi tänava uue maja nimi?

Konkurss ülikooli majanimede korrastamiseks!

Ülikooli maju kutsutakse kõnes mitut moodi, kirjas piirdutakse sageli ainult aadressiga. Paljudel hoonetel, näiteks ka Lossi tänava uuel majal, puudub ühiselt kokkulepitud ja olemuslikult sobiv nimi.

Tartu Ülikooli liikmeskond on võimeline ühiselt koonduma mitmesuguste ülesannete lahendamiseks. Kasutagem nüüd oma vaimujõudu ja laialdasi teadmisi heade majanimede leidmiseks ja nimesüsteemi loomiseks!

Ülikooli majad vajaksid selliseid nimesid,

* mida kasutataks meeleldi nii kõne– kui kirjakeeles,

* mis oleksid ajalooliselt või funktsionaalselt põhjendatud,

* mis sobiksid loodavasse ühtsesse nimesüsteemi.

Ühtlasi võiks mõelda ka uute majanimede (tunniplaani)lühenditele.

Nime vajavad esmajärjekorras järgmised hooned:

* **Lossi tn 3** (majas asuvad ajaloo–osakond, euroteaduskond, majandusteaduskonna õppetool, auditooriumid, osa ülikooli tugistruktuuri jt ruume);

* **Ülikooli tn 16** (end. ühiskonnateaduste hoone, nn marksu maja, milles asuvad filosoofia– ja sotsiaalteaduskonna dekanaat, pedagoogikakeskus, osa kultuurikeskusest, auditooriumid jm);

* **Näituse tn 21** (end. Rostovtsevi eraülikool, ehitatakse õigusteaduskonnale);

* **Veski tn 34** (üld– ja molekulaarpatoloogia instituut);

* **Riia tn 23** (molekulaar– ja rakubioloogia instituut);

* **Nooruse tn 9** (majandusteaduskond);

* **Vanemuise tn 46** (bioloogia–geograafia– ja matemaatikateaduskond, mikrobioloogia instituut, auditooriumid, muuseumid).

Hea nõu on oodatud ka ülikooli teiste hoonete nimede leidmiseks/korrastamiseks.

Majanimede ettepanekud palume lasta **nimekonkursi kasti** peahoone valvelauas, Lossi tänava maja valvelauas või raamatukogu fuajees või esitada sümboolikakomisjoni juurde moodustatud ülikooli majanimede **töörühmale** (sekretär Carol Merzin, kinnisvaraosakond, Jakobi 4–312, tel 465 135) **kuni 10. detsembrini 1995.** Infot saab ka sümboolikakomisjonilt (sekretär Sirje Kahu, innovatsioonitalitus, Narva mnt 6–203, tel 431 028).

Nimekonkursi töörühm koosseisus dots Tullio Ilomets, dots Hillar Palamets, prof Helmut Piirimäe, dots Ellen Uuspõld, prorektor prof Toivo Maimets, prorektor Riho Illak jt kaalub laekunud ettepanekud läbi ja annab tulemustest teada ajalehes Universitas Tartuensis.

Väärt ideed peetakse vääriliselt meeles.

Rektoraat

Soome Arstide Selts «Duodecim» muretseb erialakirjandust Eesti arstidele ja arstiteaduse üliõpilastele

8. novembril andis Soome Arstide Selts «Duodecum» raamatukogu kohvikus raamatukogule Soomes kogutud raha eest ostetud meditsiinikirjandust. Raha koguti 62 000 Soome marka.

Rahanappuse tõttu ei ole Eesti meditsiiniraamatukogudel võimalik muretseda vajalikku kirjandust ning arstid ja üliõpilased pole võimelised ostma erialaks vajalikke raamatuid. Uue erialakirjanduse puudumine aeglustab meditsiini arengut Eestis.

«Duodecim» tegi üleriigilise korjanduse, millest laekunud summadega muretsetakse raamatuid Eesti ülikoolide ja kõrgkoolide raamatukogudele, Tartu ülikooli arstiteaduskonna erialaraamatukogudele ja võimaluse korral ka teistele erialaraamatukogudele. Selle üritusega püütakse leevendada suurt nõudlust õpikute järele ja abistada eestlasi arstiabi arendamisel. «Duodecimi» tütarühing A/S Medicina teeb kindlaks, mida täpselt vaja on, ja tegeleb raamatute jagamisega.

Raha kogutakse Soome meditsiinitöötajatelt, meditsiiniasutustest ja arstiteaduskondade üliõpilastelt.

Kampaania kestis 1994. aasta 20. septembrist 1995. aasta 19. septembrini.

Kingitud raamatute näitus uudiskirjanduse saalis on vaadata 20.—26. novembrini.

Edustuse koos-olekult

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

● Eelmise nädala koosolekul esitati **uue haridussekretäri kandidatuur.** Kandidaat Jaan-Olle Andressoo, bioloogia-geograafiateaduskonna tudeng, kandideeris kevadel edustuse valimisnimekirjas «Ülim tõde». Ühena oma võimalikest tööülesannetest nägi kandidaat Sõbra Maja kujundamist paigaks, kus tudengitel oleks vaba võimalus korraldada oma üritusi, tudengiansamblid saaksid prooviruume ja helitehnikat kasutada. Edustus kinnitas **Jaan-Olle Andressoo TÜÜ Valitsuse haridussekretäriks.**

● **Välissekretär Gert Antsu andis ülevaate külaskäigust Helsingi Ülikooli Üliõpilaskonda.** Helsingi Ülikoolis eksisteerivad kõrvuti nii omavalitsus kui mittetulunduslik Üliõpilaskond. Viimasel on laiahaardeline majandustegevus, on erinevaid tudengi*pub*'e, söögikohti, raamatukauplusi, reisibüroosid. Üliõpilaskonna valimistel osaleb ca 34% tudengitest.

● **Arutlusel oli ühiselamute turvalisus.** TÜÜ Valitsuse esindajad on arutanud prorektor Riho Illakuga magnetkaardilukkude kasutuselevõttu ühiselamute välisustel. Siiski ei leidnud see ettepanek edustuse erilist toetust. Põhjendada võiks seda esmalt idee uudsusega, kuid leiti ka, et selline lukusüsteem ei lisa eriti palju turvalisust, samas aga kitsendab vabade üliõpilaste liikumisvabadust.

● **Taas tõstatati TÜÜ varade kuuluvuse küsimus.** Vaidlus keerles väidetavate ülikoolipoolsete seisukohtade, õigluse ja õigusjärgsuse ümber. Otsustati siiski ennatlikke otsuseid mitte teha, vaid ära oodata olukorra selginemine.

Arutati ka edustuse eesistuja T. Silla usaldamise küsimust. Mõned edustuse liikmed seadsid kahtluse alla ühe eesistuja valimistel kasutatud volituse korrektsuse. Kuna adekvaatse vastuse saab anda vaid volitaja ise ning too viibib jätkuvasti välismaal, siis ei jõutud asja arutamisel eriti kaugele. Seega lükati antud küsimuse arutelu edasi.

● **Edustus valis revisjonitoimkonna liikmeks Vallo Kase.**

● **Kuulati ära TÜÜ Valitsuse seisukoht õppemaksu kehtestamise küsimuses.** TÜÜ Valitsus peab õppemaksu kehtestamise oluliseks eelduseks senise õppelaenusüsteemi põhjalikku ümberkorraldamist. Kehtestatava õppemaksu peaks tudeng suutma tasuda õppelaenust, samuti peaks see katma ka suurema osa elamiskuludest. See tähendab vajadust pikendada õppelaenu tagasimaksmise tähtaega näiteks 25 aastani, laenuprotsendi samaks jäädes. Sellises olukorras on tudengitel võimalik tasuda õppemaksu, sattumata samas ületamatutesse majandusraskustesse.

MAREK PÕLDEOTS,
TÜÜ Valitsuse infosekretär

NB!

EV Valitsuse määruse järgi nr. 137 4. maist 1992 kehtib 50%–line sõidusoodustus ka ISIC kaardi e. rahvusvahelise üliõpilaspiletiga.

Euroopa Liidu teabepäev

20. novembril tulevad ajaloomuuseumisse Toomemäel
ENDEL LIPPMAA (eurominister),
EINO TAMM (Riigikogu väliskomisjoni esimees) ja
HARRI TIIDO (Raadio Kuku ajakirjanik),
et pidada seminar Eestist ja Euroopa Liidust ning vastata muu hulgas järgmistele küsimustele:

Mida tähendab integreerumine Euroopa Liitu?
Mis on Euroopa Liitu astumise hind?
Mida suudab Euroopa Liit pakkuda Eestile? jne.

AEGEE-Tartu ootab kõiki huvitatud üliõpilasi ja nende teemasse puutuvaid küsimusi. Sügavad eelteadmised ei ole vajalikud.

Üritus algab kell 11 ning lõpeb orienteeruvalt 16. Osavõtt on tasuta. Üritust toetavad Konrad Adenaueri Fond ja TÜ Ajaloomuuseum.

Täiendavat informatsiooni annab Tarmo Sild (tel 465 400; e-mail Tarmo.Sild@ut.ee).

Lugupidamisega

AEGEE-Tartu

KUI EES ON PENSIONILE MINEK...

(Algus eelmises lehes)

Eelmises ajalehes andsime lühiülevaate sellest, millised muudatused on ülikoolis seoses pensioniikka jõudmisega. Tagasivaatena olgu mainitud, et 1. juunist jõustus TÜ uus põhikiri, mille § 123 alusel lõpetatakse korraliste õppejõudude ja teadustöötajate tööleping vanuse tõttu nende 65-aastaseks saamisele järgneva semestri alguseks. Samuti oli lugeda sellest, kuidas on ülikoolis võimalik edasi ametis olla ning rektor prof Peeter Tulviste ja arstiteaduskonna dekaani prof Ants Peetsalu kommentaari.

Täna jätkame teemat — KUIDAS MEIE KÕIK — juhtkond, kolleegid, vanaduspensionile siirduv inimene ise — peaksime toimima, et pensionile jäämine, eelkõige töösituatsiooni muutumine oleks igati normaalne ja valutu protsess.

***

PROREKTOR PROF TEET SEENE

Inimene töötab tulemusrikkalt siiski teatud eani. Kusagil on nivoo, millest alates hakkab tema produktiivsus langema. Kui üks ja seesama inimene juhib näiteks väga kaua aastaid üht struktuuri, ei pääse löögile järglased ega värsked ideed. Muidugi on inimeste töövõime ja tervis erinev. Mõnel on veel kõrges eas üliõpilastega väga hea suhtlemine, mõnel ei ole aga enam midagi öelda.

Akadeemiliste persoonide tööd jäävad kahtlemata jätkama õpilased, ülikoolis oma tegevust mingil moel jätkates on nad üliõpilastele akadeemilised isad või emad. Pensionile minek ei oleks siis ülikoolist lahkumine, pigem siiajäämine. Ülikool jääb nende ees alati tänuvõlglaseks.

DOTSENT HILLAR PALAMETSA

arvates võiks pensionile siirduvaile töötajaile jääda mälestuseks trükis, kus oleksid sees näiteks ülikooli hooned, tähtsamad sündmused, viimased rektorid jne. Materjali, millest koostada, on ju palju. See võiks olla ainulaadne väljaanne, mis ei puugiks isegi mahukas olla, kuid seda ei peaks kusagilt osta saama. Niisugust eestikeelset üllitist kingitaks ainult tähtsamatel puhkudel ning sellesse on sisse kirjutanud rektor. Taolist võõrkeelset väljaannet võiks ka ülikooli külalistele kinkida.

***

VEEL MITMESUGUSEID ARVAMUSI

*Pensionile minek. Aga see on ju loomulik. Minu töö on tehtud, las nüüd teevad teised.

* Minule tekitas pensionile jäämine siiski suure elumuutuse, suurema, kui arvata oleksin võinud. Elu on ju täiesti teine. Probleem ei ole minu jaoks selles, et ma nagu enam kellelegi vajalik poleks, vaid selles, et ei oska oma suure vaba ajaga midagi peale hakata. Lapselapsedki on juba nii suured, et neid näen nüüd harva. Tegemist muidugi on, tuleb vaid iseennast käsile võtta. Seda on kerge rääkida teistel, kes ise sellises situatsioonis pole veel olnud. Kõik tuleb ise läbi teha.

* Minul probleeme pole, tegutsen väikest viisi väljaspool ülikooli edasi. Nii et tööd on, tervist ka.

* Mulle korraldasid kolleegid toreda lahkumispeo. Aga kurb on see ikkagi, ei tahaks rohkem midagi öelda.

* Väga hea, et nüüd on kindlad reeglid ning et kellelegi ei tehta enam erandeid.

* Pensionile jäämine ei ole mitte ainult ülikooli probleem. Millegipärast on taasiseseisvunud Eestis vanadele nagu kriips peale tõmmatud. Mujal maailmas on küll ammust ilma kindlamad piirid, kuid vaadake, kui palju keskeas ja vanemaid inimesi tööl on. Vanemate inimeste suhtes pole tõrjuvat hoiakut, nagu näiteks Eestis võib kuulutustes märgata.

ÜHISKONNA HUMAANSUSE TASET NÄITAB SUHTUMINE LASTESSE JA VANADESSE

INTERVJUU PSÜHHOLOOG ALEKSANDER PULVERIGA

Ega pensionile minek päris kindlasti valutult lähe. Probleem on lihtsalt selles, et need inimesed on oma parimad aastad ülikoolis olnud ja on kandnud siin hariduse põhiraskust, olnud siin keerulisel ajal. Kui nad ülikoolist lahkuvad, on hoopis teine aeg. Nad tahaksid tunda, et neile ollakse tänulik selle eest, et eestikeelne haridus ei katkenud. Meil on aga ületulek ühest maailmast teise ja järelikult on puhtinimlikult arusaadav, et ollakse kibestunud, et neid nüüd eemaldatakse, nagu toimitakse tsiviliseeritud maades. Kuid seal on ka terve hulk garantiisid ning üleminek ühest seisundist teise ei ole nii valulik kui siin. Praktiliselt tähendab see meil seda, et need inimesed lahkuvad vaesusesse ja kõigesse sellesse, mis inimlikult võttes ei saagi midagi muud tekitada.

*** Kas üks põhjusi ei ole mitte see, et nendel ei olnud omal ajal selliseid võimalusi nagu praegu nooremate kolleegidel?**

Jaa, muidugi. Inimesed hindavad võrdlust. Ja kui nad näevad neid võimalusi, mis on praegu ja mida ei olnud nende ajal, seda enam tahaksid nad, et oleks mingisugune tähelepanuavaldus või et vähemalt ei tehtaks seda nii, et rektori käskkirjaga nägemist öeldakse. Nüüd on kõik läbi, vaadake, kuidas ise edasi saate. Asi ongi selles, et meie põlvkondadel on terve hulk kategooriad, nagu au ja tänutunne, mida ei pruugi enam olla ja ei olegi tüüpilistes kapitalistlikes maades, sest seal kehtib ainult see, kui kasulik sa oled. Ja täpselt nii palju, kui palju sa kasulik oled ja jõuad olla, oled sa ka vajalik. Seda uut maailma, kus kehtivad turumajanduslikud suhted ja kus need on meeldivad ainult siis, kui me oleme teineteisele vajalikud, on väga raske omandada. Kui mul sind vaja ei ole, siis võtan uue. Teatud vanuses on raske hakata just niimoodi elama, kuigi põhimõtteliselt on seda võimalik teha.

***See on ilmselt väga raske, aga oleneb ehk siiski isikust?**

Kuigi meil tahetakse väga teha nägu, et meil on Euroopa ja jumal teab mis, no ei ole Euroopa, see on vene lollus saksa korralikkusega, nagu ma mõnikord armastan öelda.

Mida see tähendab? Seda, et nende inimeste suhtes tuleb käituda igal konkreetsel juhul erinevalt. Arutada, püüda leida lahendus ja võimalikult valutult. Mõni vajab tänukirja, mõni austamisõhtut, mõni preemiat. On väga mitmesuguseid variante. Inimene lükatakse küll uksest välja, aga mitte masin ei löö, vaid ikka konkreetsed inimesed, kes tänavad, jätavad jumalaga, kutsuvad tagasi. Selles vanuses inimestel on erakordselt tähtis tunda, et neid on veel vaja. Nad ootavad väga, et sünnipäeval tullakse vaatama, uudiseid rääkima, et helistatakse, et teinekord palutakse abi. Inimese psühholoogiline maailm tema vajalikkusest on erakordselt tähtis. Senimaani oli ju teda koguaeg vaja, nüüd ühel päeval enam ei ole.

Igas kateedris on noori ja keskealisi ning inimesi, kes mäletavad ajalugu. Nad võiksid näiteks kord kuus kokku saada. Vanemaid tuleks küsitleda, panna kirja mälestusi, soovitada neil oma arhiivi korrastada, nende töid välja anda, kutsuda koosolekutele, seminaridele. Ühesõnaga tuleks teha midagi, mis laseks inimesel tunda, et tema vastu on huvi. Siinkohal võib–olla üks liiga jõhker näide, näiteks kaks olukorda nälgimisest. Ühes olukorras inimene teab, miks ta nälgib ja ta tuleb sellest välja. Teises olukorras ta ei tea seda ja tunneb ennast solvatuna, et temalt on midagi ära võetud ja ta ei tulegi olukorrast välja. Ta jääb oma mõtetesse, stressi.

Paljud probleemid on siiski lahendatavad, on vaja ainult inimlikku tähelepanu. Kui inimene saab aru, et teda vajatakse, on ta nõus paljude asjadega. Kui ta saab aru, et uks lükatakse lihtsalt kinni, ei ole ta paljuga nõus.

Eakas inimene ei muutu ju enam.

Vanas eas mingit suurt muutust enam ei tule. Tuleb lähtuda seisukohast, et ainult mina olen võimeline muutuma, kohandama ennast tema järgi. Õppejõudude veidrustesse tulebki nii suhtuda. Eredatel inimestel on ikka omadusi, mis võib teiste silmis veidrusena näida. Aga asi on just suhtumises. Need inimesed on oma töö teinud.

Ühel ajakirjandusseminaril selgitasid pensionil olevad inglise ajakirjanikud, kuidas nad iga päeva ette planeerivad, et tegevust oleks, et nad end tarbetuna ei tunneks. Nad olid ise tolle seminari korraldajad.

Lääne maailmas püütaksegi raskustest üle saada planeerimisega. Et midagi ette planeeritakse, on täiesti loomulik. Andmed näitavad, et Eestis on see absoluutselt võimatu. Stressi olukordades ei hakka inimesed mitte mingil juhul läbi mõtlema ja analüüsima, vaid teevad, mida tunnevad — põgenevad, lähevad seltskonda.

Või üksindusse...

Jaa, või üksindusse. Aga see tähendab seda, igal juhul ei hakka nad olukorda analüüsima. Teiste sõnadega, jääb mulje, et sealpool piiri on inimesed, kes siis, kui midagi juhtub, piltlikult öeldes, istuvad maha, võtavad paberi ja kirjutavad, mida nad nüüd ette võtavad. Seda on küll naljakas mõelda, et see nii oleks.

Aga nii võiks olla, peaks olema ka meil. Igaüks ju seda raskes hingelises seisundis ei suuda.

Selles viga ongi, et ta kaotab kontrolli tegevuse ja olukorra üle. Planeerimine peab olema juba enne seda olukorda. Pärast on see üsna lootusetu ettevõtmine.

Nii et me võiksime end kätte võtta?

Võiksime küll. Inimene on küll tugev masin, aga keeruline masin. Kui mõte ütleb, et ma pean üle saama, pean midagi tegema, on see küll hea, aga reeglina saavad võimust emotsioonid. Vastavalt müüdile on naised alati emotsionaalsemad, kuid tegelikkus on niisugune, et meestel ei ole lubatud emotsioone välja näidata, mis tähendab seda, et nad ei ole mitte vähem emotsionaalsed, vaid et nad ei ole võimelised seda välja elama. Seetõttu pole pensioniikka jõudnud meesõppejõudude puhul kusagilt näha, et nad on solvunud, aga neil on väga tugev solvumistunne. Meile on nagu õpetatud, et naistel on lubatud rohkem välja näidata ja meestel vähem. Inimesed, kellel ei ole võimalus oma emotsioone välja elada, need ei tule reeglina olukorrast välja. Naistel on selles mõttes kergem, et neil on lubatud nutta, karjuda. Meestel on see õnnetu barjäär ja nad elavad seda oma sees välja.

Kui vanasti taheti inimest hukka saata, siis visati ta üksindusse. Kui meie niisuguse põhjamaise nohiseva suhtlemisstiili juures suhtlemine ka ära võtta, on see kõik üsna kurb. Eestlastel on üldse suurem masendustase, depressioonitase. Ta on nagunii õhem ja hellem ja kui sellele veel kaasa aidata.

Me unustame ikka ja jälle ära selle, et ühiskonna humaansuse taset näitab suhtumine lastesse ja vanadesse. Lastesse suhtumine on praegu nagu on, aga miks me tahame ka vanemate inimeste vastu ükskõiksed olla?w

VARJE SOOTAK

INFO! INFO! INFO!

TEABETUNNIS

15. NOVEMBRIL

*** 29.—31. oktoobrini Milaanos toimunud EAIE (European for International Education) aastakonverentsist tegi ülevaate prorektor prof Teet Seene.**

Ülikoolist osalesid sellel veel Urmas Aunin teabetalitusest ning Ellen Aunin ja Sirje Üprus välissuhete talitusest. Seekordse konverentsi teemaks oli haridus ja kultuur. TÜ poolt osaleti mitme sektsiooni töös ning igati tähelepanuväratava näitusega.

*** Ülikooli arvutigraafika ja õppetehnika keskuse teenuseid tutvustas keskuse peaspetsialist Peeter Kukk.** Lähemalt sellest järgmises lehes.

*** Personaliosakonna juhataja Leelo Muru** kõneles töölähetustest. Sellekohane käskkiri võeti vastu selle aasta 21. juulil. Kindlasti tasub tähele panna seda, et lähetus oleks registreeritud enne väljasõitu ja muudki.

*** Teabetunni nn rubriigis «Saame tuttavaks» tutvustas oma esimest töönädalat uus I prorektor prof Toivo Maimets.**

*** Teabetundi juhatanud Ene Nobel (Urmas Aunin viibis Stockholmis ülikoolide teabemessil) kõneles lähemalt ülikooli 76. aastapäeva üritustest.**

Need algavad esmaspäeval, 27. novembril aulas näituse «30 aastat ülikooli põlemisest» avamisega. Mitmel päeval on erinevale vaatajaskonnale kavas sellekohane audio-visuaalne programm Hillar Palametsalt. 1. detsembril on aastapäevaaktus (antakse kätte ka TÜ auliikmete tunnistused ja promoveeritakse doktorid). Õhtul on «Vanemuises» ball.

Kutsun akadeemilist noorust

neljapäeval, 23. novembril kell 18 aulasse kuulama lugu meie ülikooli, aula ja üliõpilaskonna möödunud aegadest.

HILLAR PALAMETS

Infoseminar keemiaosakonna õppejõududele ja üliõpilastele

Kuna «Current Contentsi» seeria «Physical, Chemical and Earth Scienses» ei rahulda täielikult biblioinfo otsivajadusi keemia erialadel, korraldab raamatukogu infoosakond **22. novembril** seminari. Seal saab teha otsinguid vaba parooliga STNi süsteemi keemiaalastes andmebaasides Chemical Abstracts, Beilstein, Casreact, Cheminformrx, Chemlist jt.

Konsultatsioone annab keemiadoktor G. Mazunaitis Baltikumi STNi esindusest. Seminari korraldamise kulud katab raamatukogu. **Seminar toimub ruumis 320 (arvutiandmebaasid) kell 9–17.** Vajalik on eelregistreerimine tel (465)780.

ALLA SAARI,
raamatukogu infoosakond

Kantiana tuleb tagasi

Berliini — Brandenburgi Teaduste Akadeemia ja Teaduste Akadeemia Göttingenis tagastavad Tartu Ülikooli Raamatukogule nende käes deposiidina hoiul olevad kolm köidet Immanuel Kanti kirjavahetust jt pabereid ning I. Kanti isiklikku raamatukogusse kuulunud kaks käsiraamatut.

Need Kantiana köited laenutati 1895. aastal Preisi Akadeemiale I. Kanti teoste täieliku kogu väljaande ettevalmistamiseks.

Pidulik üleandmistseremoonia toimub **22. novembril kl 11** ajaloomuuseumi Morgensterni saalis.

Kantiana köited toob Tartusse Göttingeni Ülikooli Raamatukogu direktor prof Elmar Mittler. Prof Mittleri Tartu-reisi eesmärgiks on ka arutada direktor Peeter Oleskiga TÜ ja GÜ raamatukogu koostöösuhteid.

Tseremooniale on oodata ka Saksamaa uut suursaadikut Bernd Mützelburgi.
Sõna võtavad: rektor prof Peeter Tulviste,
suursaadik Bernd Mützelburg,
TÜ Raamatukogu käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonna juhataja Mare Rand,
Göttingeni Ülikooli Raamatukogu direktor prof Elmar Mittler,
TÜ Raamatukogu direktor Peeter Olesk.

Õppima Soome ülikoolidesse

Üliõpilasvahetuse korras on võimalik kandideerida õppima 1995/96. õppeaasta kevadsemestril Jyväskylä, Oulu, Helsingi, Tampere, Joensuu ja Turu ülikoolidesse.

Kandideerijail palume esitada välissuhete talitusse **26. novembriks** järgmised dokumendid:
— põhjendatud avaldus TÜ rektori nimele,
— dekaani soovituskiri,
— soome keele test,
— akadeemiline õiend.

Amsterdami Ülikooli!

Tartu Ülikooli ja Amsterdami Ülikooli vahelise koostöölepingu raames on võimalik kandideerida 1996. aastaks (sh magistri– või doktoriõpe) Amsterdami Ülikooli.

Vahetuse kogupikkus on 3 kuud.
Kandideerimiseks palume esitada välissuhete talitusse **30. novembriks:**
* põhjendatud avaldus TÜ rektori nimele dekaani nõusolekuga;
* magistrantidel ja doktorantidel lisaks avaldusele juhendaja soovitus.

SIRJE ÜPRUS,
välissuhete talituse peaspetsialist
tel 465 615

Milline on minu jaoks ülikooli kohvik?

1. augustist moodustati ülikoolis uus struktuuriüksus Ülikooli Kohvikud. Antud struktuuriüksuse **töö hindamiseks ja toitlustamise parandamiseks** palun Teil täita alljärgnev väike ankeet:

- Kas einestate sageli ülikooli kohvikutes?
- Kas olete rahul **teeninduskultuuriga**?
- Kas olete rahul **pakutavate toitude hindadega**?
- Kas olete rahul **toitude kvaliteedi ja sortimendiga**?
- Kas olete rahul **kohvikute lahtiolekuajaga**?

Palun põhjendage oma seisukohti!

Palun märkige veel, kas olete:

naine	üliõpilane
mees	õppejõud
	teadur
	teenistuja

Tänan vajaliku info eest!
rektoraadi projektijuht AAVO KAUR,
Jakobi 4-312

* * *

Täidetud ankeedid võib viia peahoone valvelaua vastavasse kasti.

INFO! INFO!

KONVERENTS
SEMINAR
Üldkeeleteaduse õppetool korraldab konverentsi
KOLMAS KORPUSE PÄEV
teemal «Korpused ja nende kasutamine lingvistikas»
20. novembril ajaloomuuseumi konverentsisaalis 2. korrusel kell 10—12 ja 14—17.
21. novembril toimub ümarlauaarutelu teemal «Teoreetiline arvutuslingvistika TÜs».

LOENG
22. novembril kell 18—20 toimub ph aud 301 norra keele lektori loeng «1890ndad aastad; uus sajand ja FIN TÈ SIECLE».

NÄITUS
Uus näitus ülikooli raamatukogus
20.—26. novembrini on ülikooli raamatukogu uudiskirjanduse saalis eksponeeritud **Soome Arstide Seltsi «Duodecim» poolt raamatukogule kingitud uus meditsiiniline kirjandus.**

MÜÜK
Soodsalt müüa meditsiinialane eesti–vene– ja rootsikeelne raamatukogu (üle 100 köite, sealhulgas anatoomiaatlased, õpikud, Väike Meditsiinientsüklopeedia). Müük ka üksikköitena. Tel 436 484.
* Raamatukogu fuajees on 22. novembril kell 12—16 kirjastuse **Olion raamatute müük**, sh ka uuem toodang.

Spordikeskus teatab

Tartu Ülikooli meistrivõistlused tänavakorvpallis

Võistlused toimuvad 3. detsembril TÜ spordihoones, Ujula 4 algusega kell 13. Võistlused viiakse eraldi läbi nii meeste kui ka naiste klassis.

Osaleda võivad kõik TÜ üliõpilased, magistrandid, doktorandid, internid, õppejõud, teenistujad. Võistkonna suurus on 4 mängijat, neist 3 väljakul, 1 vahetusmängija.

Info ja registreerimine kuni 29. novembrini TÜ spordikeskuses (Jakobi 5–112).

Autasustatakse kolme paremat võistkonda.

Peakohtunikuks on spordikeskuse õpetaja Kalle Kollin.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 8928. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

Tartu Ülikooli Raamatukogu

NR. 44—45
(1819—1820)
REEDE,
24. NOVEMBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

Universitas Tartuensis

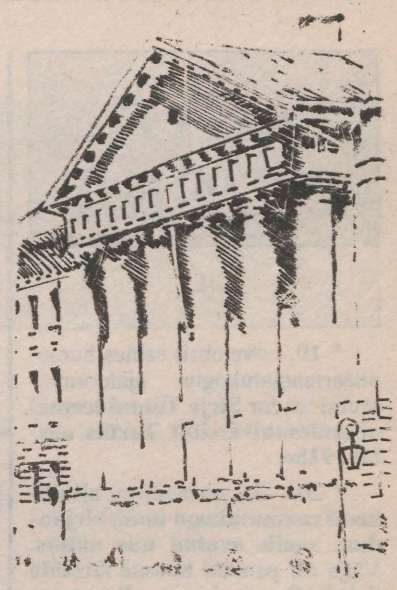

IMMANUEL KANT TULI TAGASI... 100 AASTAT HILJEM

1895. ja 1900. aastal saadeti ülikooli raamatukogust Preisi Teaduste Akadeemiale kasutada I. Kanti teoste täielikuks väljaandmiseks kolm köidet kirjavahetust ning teisi väljaandeid. Töö osutus kavandatust mahukamaks ning laenutähtaega pikendati korduvalt. Aastakümnete möödudes ei teatud enam täpselt teoste asukohtagi. Raamatukogu 1994. aastal alustatud otsingud ja soovid kandsid vilja ning **kolmapäeval olid ajaloomuuseumis Kantianat üle andmas Sakasmaa Eesti suursaadik Bernd Mützelburg ning Alam-Saksi Liidumaa ja Göttingeni Ülikooli raamatukogu direktor Elmar Mittler.**

TÜ raamatukogu tänab dr. Armin Hetzerit Bremeni Riigi- ja Ülikooli Raamatukogust, dr. Daniela Lüflingi Riigiraamatukogust, dr. Franz Görnerit Berliinist, dr. Rudolf Smendi Göttingeni Teaduste Akadeemiast ning Alam-Saksi Liidumaa ja Göttingeni Ülikooli Raamatukogu direktorit prof. Elmar Mittleri.

❐ **Kantiana pidulikul üleandmisel vasakult raamatukogu direktor Peeter Olesk, Saksamaa Eesti suursaadik Bernd Mützelburg, Alam-Saksi Liidumaa ja Göttingeni Ülikooli raamatukogu direktor Elmar Mittler ning rektor prof Peeter Tulviste.**

AIN PROTSINI foto

TÄNASES UTs

- AEGEE vaheleht — 3.–7. lk.
- Kilde tudengisügisest — 7.–8. lk.
- Ideed ülikooli majanimedeks ja peahoone keldriruumide kasutamiseks — 2. lk.

Soomes

käis ülikooli delegatsioon koosseisus: prorektorid Toivo Maimets ja Riho Illak, rektori abi Ene Seidla ning osakonnajuhatajad Oleg Andla, Olav Kiis, Toomas Kleimann, Erki Tamm, Ahto Põldes ja pearaamatupidaja Epp Vengerfeldt. Tutvuti Helsingi Ülikooli tehnilise osakonnaga (meil haldusprorektori valdkond). Lähemalt lehes edaspidi.

Eestikeelse ülikooli 76. aastapäeva üritused

Esmaspäev, 27. november

Kell 17 — aulas peahoone põlemise 30. aastapäevale pühendatud audiovisuaalne programm. Programmi juhib dots Hillar Palamets. Aula rõdul saab tutvuda ka ajaloomuuseumi koostatud näitusega «30 aastat peahoone põlemisest». Loengule oodatakse eelkõige Tartu Ülikooli töötajaid, õppejõude ja üliõpilasi.

Teisipäev, 28. november

Kell 17 — aulas audiovisuaalne programm (H. Palamets), rõdul avatud näitus. Programm on suunatud eelkõige Tartu kooliõpilastele.

Kolmapäev, 29. november

Kell 11 — ülikoolisisene teabetund.

❐ **Kurb hommik 21. detsembril 1965. aastal.**

TULLIO ILOMETSA foto

Kell 14 — aulaloeng prof Richard Villemsilt.

Kell 17 — aulas audiovisuaalne programm (H. Palamets), rõdul avatud näitus. Programmiga oodatakse tutvuma kõiki huvilisi nii ülikoolist, Tartu linnast kui kogu Eestist.

Reede, 1. detsember

Kell 11 — aulas pidulik aastapäevaaktus, akadeemiline loeng prof Jüri Sepalt teemal «Institutsioonid majanduses ja majandusteaduses». Doktorite promoveerimine ja auliikmetele tunnistuste kätteandmine. Esinevad Tartu Metsasarvekvartett ja TÜ Akadeemiline Naiskoor.

Kell 14 — ajaloomuuseumis rektori pidulik vastuvõtt promoveeritud doktoritele ja auliikmetele.

Kell 19 — «Vanemuise» suures majas TÜÜ korraldatud aastapäevball.

ACTA DIURNA

OLI

* 19. novembril esines humanitaarraamatukogus ajaloomuuseumi teadur **Sirje Tamul teemal «Landesuniversität Tartus aastal 1918».**

* 20.—26. novembrini **oli ülikooli raamatukogu uudiskirjanduse saalis avatud uus näitus.** Välja oli pandud **Soome Arstide Seltsi «Duodecim» poolt raamatukogule kingitud uus meditsiinialane kirjandus.**

* 20. novembril korraldas üldkeeleteaduse õppetool ajaloomuuseumis **konverentsi «Kolmas korpuse päev»** teemal «Korpused ja nende kasutamine lingvistikas».

* 20. novembril oli ajaloomuuseumis **Euroopa Liidu teabepäev.**

* 21. novembril esines **TÜ geoloogia instituudis** akad. **Dimitri Kaljo loenguga «Suundumused ordoviitsiumi uurimisel: VII sümpoosion Las Vegases».**

* 21. novembril avati **TÜ raamatukogu raamatumuuseumis näitus «Adam Johann von Krusenstern 1770–1846».**

* 22. novembril toimus raamatukogus **keemiaalane infoseminar.**

* 22. novembril oli raamatukogu konverentsisaalis **lugejakonverents.**

* 22. novembril toimus **TÜ ajaloomuuseumis Immanuel Kanti kirjavahetuse ja Kanti isiklikku raamatukogusse kuulunud kahe käsiraamatu pidulik üleandmine Tartu Ülikooli raamatukogule.**

* 22.—23. novembrini toimus **TÜ Eesti õiguse ajaloo õppetoolis Tartu–Uppsala–Linköpingi õigusajaloolaste ühisseminar.**

* 23. novembril tutvustas aulas akadeemilisele noorusele **ülikooli ajalugu Hillar Palamets.**

ON TULEMAS

* 24.—25. novembrini toimub **rahvusvaheline seminar «Eesti kriminaalõiguse reform: välismaine kogemus ja edasised arenguteed».** 24. novembril algus kell 10. Avaplenaaristungit juhatab dr Peep Pruks. Kell 15 jätkub seminar Riigikohtu hoones. 25. novembril algab TÜ nõukogu saalis 3. istung, mida juhatab Hans–Joachim Hirsch.

* **24. novembril toimub TÜ nõukogu istung. Päevakorras:** TÜ raamatukogu arengusuunad, parandused TÜ põhikirja, TÜ valimiseeskirjad, emeriitprofessorite valimine (Helmut Piirimäe, Raimund Hagelberg, Ülo Vanaaseme, Ülo Lumiste), korraliste professorite valimine (Astrid Saava), filosoofiateaduskonna õppekavade kinnitamine ja usuteaduskonnas õppetooli ümbernimetamine.

* 27. novembril **eestikeelse ülikooli 76. aastapäeva ürituste sarjas** kl 17 audiovisuaalne programm ja näituse avamine «30 aastat peahoone põlemisest. Programmi kordus 28. ja 29. novembril.

* 29. novembril kell 11 on TÜ nõukogu saalis ülikoolisisene **teabetund.** Kell 14 **aulaloeng** prof Richard Villemsilt.

* 1. detsembril kell 11 **aastapäevaaktus** ja kell 19 **«Vanemuises» ball.**

Tänu

Rektori käskkirjas pälvisid tänu Eesti võistkondade rahvusvaheliseks koolinoorte täppisteaduste olümpiaadideks ettevalmistamise eest järgmised TÜ õppejõud:

prof Vello Past – füüsikalise keemia instituut

dots Elts Abel – puhta matemaatika instituut

dots Heiki Timotheus – orgaanilise keemia instituut

dots Peeter Burk – keemilise füüsika instituut

metoodik Natalia Nekrassova – täppisteaduste kool

metoodik Õnne Nummert – täppisteaduste kool

üliõpilane Jaan Villemson – matemaatikateaduskond

üliõpilane Härmel Nestra – matemaatikateaduskond

üliõpilane Kati Metstalu – matemaatikateaduskond

üliõpilane Reimo Palm – matemaatikateaduskond

üliõpilane René Prillop – matemaatikateaduskond.

60. sünnipäev täitus eesti filoloogia osakonna dotsendil **VALVE–LIIVI KINGISEPAL**, keemilise füüsika instituudi keemikul **AINO PIHLIL** (ka 35. tööjuubel) ning botaanikaaia aednikul **PEET–REIN KLESMENTIL.**

Rektor õnnitles neid oma käskkirjas juubeli puhul ning avaldas tänu pikaajalise ja tulemusliku töö eest ülikoolis.

Asjad lähevad paremaks!

Ükskõik millise õpetaja esmaseks tehniliseks vahendiks on olnud ja on lisaks hästi möbleeritud, talvel soojale ja kevadel parasjagu jahedale, hästi valgustatud ja pimendatavale auditooriumile seinatahvel koos selle juurde kuuluva kriidi ja tahvlilapiga. Olgu nüüd auditooriumide ja nende temperatuuridega, mööbli ja pimendamisvõimalustega kuidas on, kuid näib, et üks ammust aega tegemist vajanud tegu on tänaseks tehtud: on hangitud ja paigaldatud tõepoolest kvaliteetsed tahvlid, ka niisugused, kus kriiti asendab viltpliiats ning mida võib vajaduse korral kasutada stendina, kuhu magnetnööpide abil saab kinnitada teavet mitmesugustel lehtedel. Vähemalt füüsikamajas on see nii, kuuldatavasti aga ka ülikooli teistes õppehoonetes. Suur tänu asjaosalistele! See lubab ehk loota progressi keerukamategi tehniliste vahendite ulatuslikumaks paigaldamiseks, olgu nendeks siis slaidi– ja kileprojektorid, elektronarvutid või automaatsed koopiamasinad. Ehk muutuvad normaalseks ja ilmastikuoludest sõltumatuks toatemperatuuridki meie kõikides õppe– ja tööruumides.

KALJU KUDU

Põhja-Ameerika Teabekeskus teatab

The Joan B. Kroc Institute for International Peace Studies of the University of Notre Dame (Indiana, USA) is pleased to announce the 1996—1997 International Scholars Program (ISP) and a Master of Arts Program (MAP) in Peace Studies. Full scholarships are available for both programs. The ISP is open to applicants under 30 years of age who meet all of the academic qualifications required for graduate study at the Kroc Institute and who are committed to full participation in the community life of the program. The MAP does not have any age limit.

Application requirements:

* Application for Admission, Cover Sheet and Personal Statement

* University of Notre Dame Statistical Information Form

* Three Recommendations

* Two Official Transcripts

* GRE Scores

* TOEFL Scores and Letter of Verification of English Proficiency

* Application Fee of $40.

Deadline: January 5, 1995

For more information:

IIPS Admissions

Kroc Institute for International Peace Studies

University of Notre Dame

P.O. Box 639

Notre Dame, IN 46556-0639, USA

Tel.: (219) 631-6970

Fax: (219) 631-6973

E-mail: kroc-admissions.1@nd.edu

või: **Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskus (Struve 1—318, tel 441 243,** *e-mail*: marvi@utlib.ee).

TARTU ÜLIKOOLI ARVUTIGRAAFIKA JA ÕPPETEHNIKA KESKUS

KUJUNDAME
kuulutusi, plakateid, stende, slaide
VORMISTAME
graafikuid, diagramme, tabeleid
SKANEERIME
värvilisi ja must-valgeid pilte
(formaat kuni A4, lahutus 50—4800 dpi)
TRÜKIME
MUST-VALGE LASERTRÜKKALIGA (600 dpi)
A4 formaadis (21x29 cm) paberile ja kilele
VÄRVILISE TINDIPRITSTRÜKKALIGA (300 dpi)
A4 kuni A0 formaadis (84x116 cm) paberile
HOOLDAME
dia- ja grafoprojektoreid
LAENUTAME
konverentsitehnikat
NÄITAME
suurele ekraanile slaide, diafilme, 8- ja 16-mm heli- ja tummfilme, videofilme
ANNAME NÕU
presentatsioonitehnika valikul, õppe- ja konverentsiruumide sisustamisel
PILDISTAME JA TEEME SLAIDE
traditsiooniliselt ja arvutiga
Tähe 4—175
Tel 465 590, 465 591
Tähe 4—179
Tel 465 592
Jakobi 2—114 (foto)
Tel 465 232

Akadeemiline kalender detsembris

Tartu Ülikooli aastapäev. Promotsioon 01.12.95

Jõuluvaheaeg 18.12.95—01.01.96

Sügissemestri arvestuslik lõpp 28.01.96

Bioloogia-geograafia-teaduskonna dekaani koht vakantne

Kuulutan vakantseks Tartu Ülikooli bioloogia–geograafiateaduskonna dekaani ametikoha. Kandidaate registreerib ülikooli akadeemiline sekretär ja neid on võimalik esitada kuni 8. detsembrini. Dekaan valitakse 22. detsembril 1995. Täpsemat teavet saab ülikooli akadeemiliselt sekretärilt tel 465 605.

Professor Peeter Tulviste,
rektor

Jätkub ülikooli majanimede konkurss!

Nimekonkursi kastid ja ankeedid on kuni **10. detsembrini**

* peahoone valvelauas,

* Lossi tänava maja valvelauas,

* raamatukogu fuajees.

Lähem teave 17. novembri ajalehes Universitas Tartuensis ja Carol Merzinilt kinnisvaraosakonnast, tel 465 135.

Mis sobiks peahoone keldri-ruumidesse?

Peagi saab peahoone tagasi oma endise ilme — vundamendi toestamine lõpeb ja plank kaob. Vabanevad ka peahoone keskosas olevad keldriruumid. Mis neis võiks olla — kohvik, saun, kauplus...

Kõik ideed on oodatud ja neid saab pakkuda ehitus– ja remondiosakonna juhatajale Ahto Põldesele tel 465 633 või 234 458 Jakobi 4–105.

Täpsustus

Eelmises lehes ilmunud kandideerimisteade õppimisvõimalustest **Amsterdami Ülikoolis** puudutab **teadustööd.**

AEGEE vaheleht

Association des Etats Généneraux des Etudiants de l'Europe

EUROOPA TUDENGITE KESKLIIT

AEGEE-Tartu presidendi sõnavõtt

(Seoses presidendi eemalviibimisega on see asendatud asepresidendi sõnavõtuga)

1994. aasta septembri alguses kogunes rühm tollaseid aktiivseid õigusteaduskonna värskeid esmakursuslasi endise Eesti Gümnasistide Liidu juhtisiku eestvedamisel, loomaks ühte paljudest üliõpilasorganisatsioonidest. Nii sündis AEGEE (Association des Etats Généraux des Etudients de l'Europe — Euroopa Tudengite Keskliit) Tartu haruorganisatsioon AEGEE-Tartu. Nähtavasti on *public relations*-töö puudumine ning senini eksisteerinud soov oma liikmeskonda mitte liig suureks paisutada, jätnud, nagu me mõnedest allikatest teada oleme saanud, AEGEE-Tartust mulje kui suletud organisatsioonist, mis tegeleb vaid oma liikmetele soodustuste hankimisega. Käesolev artiklistik püüaks seda väärarusaama kummutada ning teavitada AEGEE-Europe (kõikide AEGEE haruorganisatsioonide keskmoodustis) ja AEGEE-Tartu tegemistest-toimetustest tänase päevani, selgitada veidi AEGEE olemust, tutvustada keskmist aegeelast ning vaadata pisut ka AEGEE tulevikku. Ehk leiab mõni AEGEE ideedest huvitatud aktiivne tudeng siit tee ka meie ridadesse, et oma mõtteviisi avardada, uusi sõpru ja eneseteostust leida.

MARKO RILLO,
asepresident, infosekretär

KÄESOLEVAGA KUULUTATAB VÄLJA: *AEGEE-Tartu*

28.november 1995
Tartu, Kastani 1
Kell 19.00

NOORTEORGANISATSIOONIDE INFOPÄEV

Esitlemisele tulevad:

AEGEE-Tallinn
AEGEE-Tartu
AIESEC-Estonia
BEST-Estonia
Eesti Sotsiaaldemokraatliku Partei Noorteühendus
ELSA-Estonia

Noor Isamaa

Esitlemise jooksul pakutakse ka süüa-juua

★ *European Students Association* ★

Narva mnt 25
Tartu EE2400
Eesti—Estonia
E-mail: aegee@madli.ut.ee
INFO Tel: 26-355225 (Erki Uustalu)
27-488018 (Marko Rillo)
27-405195 (Eero Mikenberg)

Üritust toetab: Eesti Noorsooühenduste Kogu.

Korduma kippuvad küsimused:

Mis on AEGEE-Tartu?

Tähtsaim informatsioon, mis kulub ära eelkõige neile, kes üliõpilasorganisatsioonidega veel sina peal ei ole: AEGEE-Tartu ei ole akadeemiline korporatsioon ega mõne kitsa huvialaga seotud selts. Tegemist on hoopiski mittetulundusliku poliitiliselt ja usuliselt sõltumatu organisatsiooniga, milles puudub rebaseseisus, eluaegne liikmeksolek, kohustus esindada mingit konkreetset eriala või IQ taset. Liige peab aga olema mõne Tartu kõrgkooli (TÜ, EPMÜ, Õpetajate Seminar) üliõpilane, magistrant või doktorant.

Kes on AEGEE-Tartu liikmed?

Meie ridadesse võivad kuuluda **Tartu kõrgkoolide üliõpilased**, keda üldjoontes iseloomustab tahe olla veidi aktiivsem, kui see oleks üldiselt tarvilik kõrgkoolis õppimiseks. Paraku on siiani AEGEE-Tartu liikmeiks astunud põhiliselt õigusteaduskonna ja filoloogiaüliõpilased. Erialalist ühekülgsust on vist põhjustanud laialdased keeleõppe võimalused suveülikoolide raames, mida nähtavasti eelpool toodud teaduskondade esindajad on iseäranis hakkajad kasutama. Heameelega näeksime oma liikmete seas ka teiste erialade õppureid.

Praegu kuulub meie liikmeskonda 1 Fraternitas Livieńsise, 1 Vironia, 3 Fraternitas Estica, 4 Rotalia, 3 Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna edustuse, 2 TÜ nõukogu, 3 Eesti Noorte Kaardi Assotsiatsiooni kuuluvat liiget. Lisaks tegelevad AEGEE-tartlased Rahvusvahelise Ettevõtjate Organisatsiooni Eesti haruorganisatsiooni loomisega, ELSA-Estonia tegevuse taastamisega ja BaltLinki infosüsteemi loomisega. Mitmed liikmed on seotud ka eraettevõtlusega. Eelpooltoodu ei tähenda aga seda, et aegeelaste aktiivsesse perre astumiseks oleks eelduseks mõnes analoogses organis juhatusekoha omamine. Teretulnud on kõik need, kes sooviksid oma ideesid teostada, kuid ei ole siiani leidnud agaraid kaasamõtlejaid.

Mis on AEGEE-Europe?

Selle sõnaühendiga tähistatakse 150 AEGEE haruorganisatsiooni (nn *Antennae*) **katusühendust, millesse läbi harude kuulub üle 17 000 liikme.** AEGEE-Europe juurde kuuluvad koordineerivate kogudena juhatus (*Comité Directeur*), töögrupid (*WG* — nt EWWG — Ida-Lääne töögrupp, mille ülesandeks teostada Ida- ja Lääne-Euroopa vaheliste probleemide lahendamist; EduWG — haridustöögrupp, mis lahendab tudengite haridusprobleeme jne), komisjonid (*Commissions,* nt õiguskomisjon tegeleb AEGEE-Europe juriidiliste probleemidega jne), projektid (*Projects,* nt SU koordineerib suveülikoolidega seonduvat; Moot Court organiseerib õigusalaseid võistlusi jne).

Mis on *antenna*?

AEGEE-Europe haruorganisatsioonid jagatakse 3 gruppi: *Contact* (alustav haruorganisatsioon), *Contact Antenna* (haruorganisatsioon, mis on korraldanud vähemalt ühe rahvusvahelise üritуse), *Antenna* (haruorganisatsioon, mis on saanud AEGEE-Europelt tunnustuse ning omab õigust kaasa rääkida ja tegutseda keskorganisatsiooni tasandil). Võime uhkusega teatada, et AEGEE-Tartu on olnud üks kiiremini arenevaid *antenna*'sid Euroopas — meie jaoks võttis *Contacti* staatusest *Antenna* staatuseni jõudmiseks aega üks aasta ja üks kuu. Keskmiselt läheb selleks aega 2—4 aastat.

Mida AEGEE annab?

AEGEE kaudu võib leida:

- sõpru;
- tööd;
- täiendust oma haridusele;
- toredaid üritusi Euroopa erinevates paikades;
- kogemusi eluks.

Kuidas leida AEGEE kaudu tööd?

3M, AEG, AT&T, Austrian Industries, Banque Générale du Luxembourg, Bayer, BMW, BNP, BP Chemicals, BP Nutrition, BP Oil, Coca-Cola, Commerzbank, Daimler Benz, Deutsche Aerospace, Deutsche Bank, Dresden Bank, Europay, Henkel, Herald Tribune, Hewlett-Packard, L'Oréal, Lufthansa, Marks&Spencer, Mercedes-Benz, Le Monde, Neste, Nokia, The Observer, Olivetti, Philips, Procter&Gamble, Renault, San Paolo, Shindler, Shell, Siemens, Société Générale, Le Soir, Süddeutsche Zeitung, Swiss Bank Corporation, Uniroyal, United Biscuits, Volkswagen, West LB — need on väike osa ettevõtetest, mis pakuvad igal aastal AEGEE projekti «Euromanagers-Eurengineers» raames 600le kõrgkooli lõpetanule oma firmas tööd. Kaheks päevaks kutsutakse osa värskelt ellu astunud inimestest, kes on täitnud osavõtuankeedi, üle-euroopalisele kokkusaamisele tööandjatega (1995. oli firmasid 250). Kandidaatidelt eeldatakse vähemalt kõrgkooliharidust, kahe rahvusvahelise keele valdamist, head suhtlemisoskust. Aktsepteeritakse iga eriala spetsialiste nende rahvusest sõltumatult. Kuna tegemist on oma ala tippfirmadega, siis on sealne konkurss kahtlemata suur — ca 10 000 ankeedi täitnud inimesest kutsutakse kohale 6000, kellest igal kümnendal on õnn alustada tööd maailmamainega ettevõttes.

Pisut väiksema atraktiivsusastmega on **Job Fair Manager**, mis on mõeldud eelkõige kõrgkoolis õppijatele. Üldjoontes on see projekt sarnane eelmisega, kuid mastaabid on väiksemad ning kohalesõit vaba — kandidaatidelt ei eeldata eelnevat taotluste täitmist.

Kuidas saada AEGEE raames haridust?

AEGEEs toimivad:

- suveülikoolid (ka sügise-, talve- ja kevadülikoolid);
- stipendiumid (eriti väliskõrgkoolides õppimiseks).

Antud teemal kirjutab täpsemalt meie personalijuht allpool.

Mis on AEGEE korraldatavad üritused?

Igasugused: alustades looduskaitsest, lõpetades arvutikursustega; alates Euroopa-teemalistest debattidest, lõpetades spordiüritustega. Kuna AEGEE-Europe liikmed esindavad väga erinevaid erialasid, siis on valik n-ö servast servani. Ürituste puhul on välja kujunenud nii, et korraldajad katavad elamis- ning toitlustuskulud. Kohalesõit tuleb igaühel enesel tasuda. Vahel on, tõsi küll, ka toitlustuse või osavõtu eest sümboolsed summad, kuid see pole domineeriv.

AEGEE-Tartu on siiani korraldanud ühe rahvusvahelise ürituse inimõigustest Eesti Vabariigis, poliitikakonverentsi «Eesti — sild EL ja Venemaa vahel?» ja Euroopa Liidu teabepäeva. Peatselt korraldame noorteorganisatsioonide infopäeva ja seminari maksuvabadest tsoonidest.

Mis on AEGEE *in the net*?

Võime uhkusega öelda, et AEGEE on Euroopas (võib-olla ka maailmas) parima infosüsteemiga noorteorganisatsioon. Tänaseks on võimalik peaaegu suvalise aegeelasega Interneti kaudu ühendust võtta. Eks see ole heaks alternatiiviks pidevale reisimisele, mis on teadagi üpris kulukas.

Erilise uhkusega teatame, et AEGEE-Tartu on üks suuremaid AEGEE-Europe infosüsteemi loojaid. Tänase päeva seisuga haldab AEGEE-Tartu 8 kogu AEGEE-Europe 11 Interneti uudisgrupist.

Mida kujutab enesest käesolev Universitas Tartuensise AEGEE vaheleht?

Käesolevas UT vahelehes kirjutavad AEGEEst AEGEE-Tartu juhatuse liikmed ning need, kes meie vahendusel suveülikoolides ja muudel üritustel on käinud. Tutvustatakse toimunud Euroopa Liidu infopäeva, kirjeldatakse AEGEE loodud Eesti Noorte Kaardi Assotsiatsiooni. Lisatud on ka intervjuu *Comité Directeur*'i liikmega.

Kuidas ma AEGEE-Tartuga ühendust võtan?

AEGEE-Tartu *office* asub Narva mnt 25, kuhu on võimalik jätta AEGEE nimele kiri.

Lisaks:

president: Erki Uustalu (kõrgeim instants) tel 26 355225

asepresident: Marko Rillo (info) tel 27 488018

peasekretär: Eero Mikenberg (välissuhted, seminarid) tel 27 405195

finantssekretär: Tarmo Sild (seminarid) tel 27 465400

personalijuht: Kaarel Relve (liikmed, suveülikoolid) tel 22 557926

üritused: Elar Simmo (kohalikud üritused) tel 244 48363

AEGEE-Tartu juhatuse E-Post: aegee@madli.ut.ee

KKKüsimustele vastas
MARKO RILLO

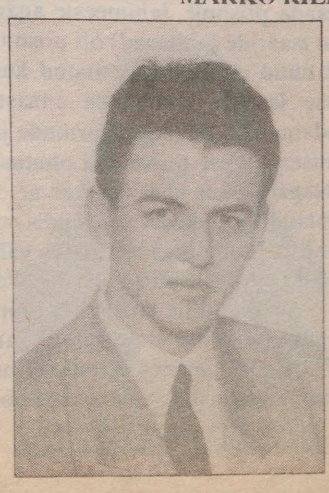

AEGEE vaheleht

Euroopa Liidu teabepäev

20. novembril korraldas AEGEE-Tartu ajaloomuuseumis Euroopa Liidu teabepäeva.

Meie töökat kollektiivi ajendasid sellist üritust korraldama Eesti poliitiliste juhtfiguuride seisukohad, kust võib selgelt välja lugeda, et Eesti läheb Euroopa Liitu ning et seal on tema õige koht. Tahtmata vaidlustada seda seisukohta, oli meile siiski jäänud mulje, et poliitikud tegutsevad liiga tormakalt. Teatavasti on demokraatlikes riikides kombeks, et poliitikud käivad rahva tahte järgi. Kas eesti rahvas on avaldanud oma kindlat tahet astuda Euroopa Liitu? Või tuleb meil selles küsimuses pimesi uskuda presidenti, peaministrit ja muid ametimehi? Loomulikult võivad nemad antud küsimuses täiesti adekvaatselt kajastada oma rahva seisukohti, olles ise osa rahvast. Teisest küljest on juba praegu välja kujunenud teatud euroeestlaste kildkond, kes, kõige banaalsemalt väljendudes, on endale Brüsselis koha juba valmis vaadanud.

Kuna Euroopa Liitu astumine ei ole sama kergete tagajärgedega kui ilma ennustamine, tuleks eesti rahval, sealhulgas üliõpilastel, selles küsimuses hoolega järele mõelda. Õige otsuse vastuvõtmiseks on vaja informatsiooni ja kõige parem, kui selle esitavad kompetentsed inimesed. Seepärast palusimegi Tartusse esinema Riigikogu väliskomisjoni esimehe Eino Tamme ning raadio Kuku ajakirjaniku Harri Tiido. Palusime neil tutvustada kõiki ELi astumist puudutavaid poolt- ja vastuargumente.

- Kas Eestit ähvardab oht jääda isolatsiooni kahe suure jõu vahel?
- Kas Eestit ähvardab oht saada neelatud «suure jõu» poolt?
- Mida üks või teine variant tähendab lihtinimesele, mida eesti rahvusele?
- Kas Brüsselist saab Eesti pealinn ning mõne sealse peadirektoraadi peadirektorist tähtsam mees kui EV president?
- Kas Euroopa Liit ehitab meile teed ja majad või saadab siia hunniku pabereid kartuli läbimõõdunormide ning maitseomaduste kirjeldusega? jne.

Siinkohal sobiks ära tuua ELi lepingu üldsätted artiklist B:

«Liit seab endale järgmised eesmärgid»:

— kaasa aidata tasakaalustatud ja püsivale majanduslikule ja sotsiaalsele progressile, eriti sisepiirideta piirkonna loomise kaudu, mille lõpptulemuseks oleks ühtne vääring kooskõlas käesoleva lepingu sätetega;

— kinnitada oma identiteeti rahvusvahelisel tasemel, eriti ühise väli- ja julgeolekupoliitika rakendamise kaudu, kuhu lõppeesmärgina kuulub ühise kaitsepoliitika kujundamine, mis aja jooksul võib välja viia ühisele kaitsele;

— tugevdada liikmesriikide kodanike õiguste ja huvide kaitset Liidu kodakondsuse sisseseadmise kaudu;

— säilitada täiel määral Euroopa Ühenduse seadusandluses teatud ajahetkeks saavutatud seis, mille ühinevad riigid peavad vastu võtma, ja arendada seda edasi, silmas pidades, mil määral käesoleva lepingu alusel kasutusele võetud koostööpoliitika ja -vormid võiksid vajada revideerimist..., et tagada Ühenduse mehhanismide ja institutsioonide efektiivsus.»

Kellele eeltoodud lõik arusaamatuks jäi, võis selgitust saada 20. novembril.

Nii Eino Tamm kui ka Harri Tiido pidasid kumbki umbes pooletunnise loengu, misjärel vastasid üliõpilaste ja linnarahva küsimustele.

Osavõtt oli tänu Konrad Adenaueri Fondile ja Tartu Ülikoolile tasuta.

Sedalaadi üritusi tuleb jätkata.

TARMO SILD,
teabepäeva peakorraldaja,
AEGEE-Tartu finantssekretär

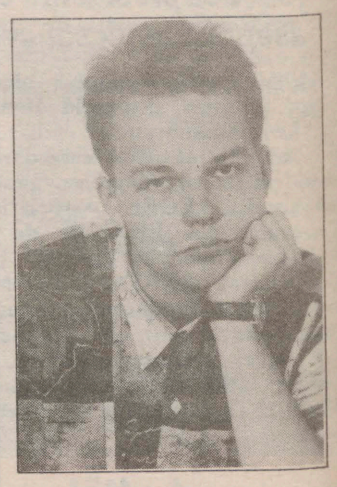

AEGEE suveülikool — *Living in nature*

AEGEE-Warszawa korraldas möödunud suvel suvelaagri (Summer Camp i.e. mitte suveülikool). Programm lubas «suurepärast puhkust Ida-Poola metsikus looduses, süstamatka, kohtumist Euroopa piisoniga, rohkelt «Zubrovkat, lõkketoitu ja piiramatul hulgal sääski». Poolakate suureks pettumuseks ilmus planeeritud viieteistkümnest väljamaalasest kohale vaid neli. Seega kujunes väheke ebavõrdne olukord — 14 v. 4 poolakate kasuks. Loomulikult oli seda tunda kogu laagriaja kestel domineeriva poola keele näol. Mingit erilist eraldumist ei toimunud, selleks on poolakad liiga sõbralik ja lõbus rahvas.

Kõigepealt keskenduti süstamatkale. Tegevuskohaks valitud Puszcza Augustovska on suures osas rahvuspark ning seal on võrratult kaunis loodus, kristalse veega järved ja jõed. Kohalike ja muude turistide ligimeelitamiseks on moodustatud midagi looduse õpperaja sarnast. Meie poolt läbitud teekond koosnes teadmata hulgast pisijärvedest ja Czarna Hancza nimelisest jõest, mis kõik on omavahel lüüsidega ühendatud. Et meie eesmärgiks ei olnud sportlike tulemuste saavutamine ega ka tundmatute paikade avastamine, siis võisime enamjaolt erilisi pingutusi tegemata rahulikult vee peal hulpida, seega lubadus «suurepärasest puhkusest» oli üle ootuste edukalt täidetud. Allakirjutanu ei suuda siiski siinkohal märkimata jätta, et kuna üle poole veel oldud ajast jagas ta süsta mitte just eriti aktiivse sõudjaga (kes juhtus suuremat kasvu meessoost isik olema), möödus mõnigi õhtu, mil poolakad lõkke ääres laulu lasid, hoopiski telgis magamiskotil.

Pärast kaheksat päeva süstadel võtsime päeva puhkust ning suundusime järgmisesse rahvusparki Puszcza Bielowieza piisonitega kohtuma. Loobusime telkidest tõelises põlismetsas eralduses asetseva majalobudiku kasuks. Puutumata metsiku looduse tõttu pidada sealne piirkond juba tulevaks suveks kinniseks kuulutatama. Statistiliste andmete kohaselt peaks neis metsades elama praegu umbkaudu paarsada piisonit. Jahimeeste agara tegevuse tõttu (kunagi olid seal Vene tsaaride jahimaad) oli piison looduses praktiliselt välja surnud, kuid nüüd on neid kasvatatud kunstlikes tingimustes ja taas vabadussse lastud. Vaatamata ennastsalgavatele otsingutele võitluses loendamatute sääskede, parmude ja puukidega ei näinud keegi meist looduses elavat piisonit. Lohutuseks viidi meid siiski Bielowieza loodusparki, kus ühes aedikus neid lausa mitu kõrvuti veise ja piisoni ristanditega, keda sealkandis toiduks tarvitatakse. Maitseb nagu põdraliha (kohalikus restoranis vähemalt).

Kokkuvõtvalt oli suvelaager Poolas uskumatult värskendav puhkus. Suveülikoolile tavakohast õppetööd seal ei toimunud, linnaekskursioone ega tutvumisõhtuid samuti mitte, neid asendas õhtune «Zubrovka». Igatahes pettuda ei tulnud ja järgmisel suvel võib poolakatelt taas miskit samalaadset oodata. Soovitan.

RITA ANNUS,
stud. iur.

Liikmed ja suveülikoolid

Liikmed

AEGEE kohalikku tugigruppi AEGEE-Tartut ei saa oma 40 liikmega just massiorganisatsiooniks nimetada. Hiigelmõõtmed pole seni ka eesmärgiks olnud. Algselt oli üheks liikmeksoleku eelduseks mingi projekti aktiivne elluviimine. Kevadel me sellest põhimõttest siiski loobusime, võimaldamaks ka rohkem hõivatud või tagasihoidlikematel tudengitel Euroopat näha ja seal aset leidvas osaleda. Nimelt toimuvad üle kogu Euroopa aasta ringi mitmesugused üritused (seminarid, konverentsid, pidustused jne, vt AEGEE aastakava). Osavõtt (ka toit ja majutus) on AEGEE liikmetele etteteatamisel reeglina tasuta. Ainsaks probleemiks (ja Ida-Euroopa tudengitele kahjuks suureks probleemiks) on kohalesõit, mis tuleb kinni maksta omast taskust. (Kui just ei suudeta leida mõnda lahkelt sponseerivat organisatsiooni või rikast onu/tädi.)

* * *

Liikmelisust tõestab liikmekaart. Kaart ise ei kujuta endast midagi erilist. Lihtsalt üks ilus värviline papitükk, mille peal on foto, nimi, tugigrupi nimi ja mis maksab Tartus 30 krooni (aastas). Kaardi võlujõud (või erilisus) peitubki eelpool mainitud soodustustes ja ka võimaluses vajadusel kohalikest AEGEEdest abi (näiteks öömaja) saada.

Suveülikoolid

Omaette tähtsündmuseks AEGEE elus on iga-aastased suveülikoolid üle kogu Euroopa. Nimi «suveülikool» võib mõne vähem õppimisjanulisema tudengi esmapilgul ära kohutada. Tegu pole siiski ülikoolidega traditsioonilises mõttes. Kuigi õppetöö on neis olulisel kohal, on pearõhk tudengite omavahelisel suhtlemisel. Ehk teisiti öeldes: tegu on noortelaagritega, kus enamiku ajast toimub mõnus äraolemine ja vahelduseks õpitakse ka. (Peab siiski märkima, et see, mis ühes või teises suveülikoolis konkreetselt toimub, oleneb organiseerivast *antenna*'st). Kuna suveülikoole on palju (u 70 iga suvi) võib eeldatavasti kohata «üliakadeemilist vaimu» kui ka 250-tunnist *non-stop*-pidutsemist.) Suveülikoolid kestavad tavaliselt üks kuni kaks nädalat ning neist osavõtuks tuleb saata organiseerivale *antenna*'le vastav sooviavaldus ja (hiljem) tasuda ka sümboolne 100 ECU-line (u 1500 krooni) osavõtumaks. See on sümboolne, kuna katab vaid murdosa tegelikest kuludest. Pealegi võib alati üritada hinda alla kaubelda või üldse maksust priiks saada.

Majutus- ning osaliselt ka söögikulud katab kohalik *antenna*. Nagu alati on põhiraskuseks kohalesaamine, mis tuleb traditsiooniliselt endal tasuda. Õnneks pole suvel probleem nii terav, kuna aega on rohkem ning ka ilmad tudengi(hääletaja)sõbralikumad.

* * *

Möödunud kevadel esitas sooviavalduse ligi 40 Tartus õppivat tudengit. Neist vaid 2 said kohtade vähesuse tõttu eitava vastuse. Kahjuks jäi enamikul suveülikooli siiski sõitmata. Põhitakistuseks oli ajanappus või õigemini Eesti suhteline isoleeritus muust Euroopast. Kuna sooviavalduste ja vastuste saatmine toimus kirja teel ning kuna Itaalias asuva suveülikoolide koordinatsioonigrupi töös tekkis «ootamatuid» tõrkeid, jõudsid organiseerijate vastused kohale alles juuni lõpuks, s.o ajaks, mil osa suveülikoole oli juba läbi, osa toimumas või kohe toimuma hakkamas. Lääneeurooplastel näis olevat ka meelest läinud, et mitte kõik tudengid ei saa takistusteta Euroopas ringi reisida ning et viisa saamiseks on vaja küllakutset ja ka üksjagu aega. Samuti oli suur osa sooviavaldajatest pärast eksameid üle kogu Eesti laiali jooksnud ning nende (maalt vanaema juurest) ülesleidmine kujunes kaunis raskeks või hoopistükkis võimatuks. Kuid eks vigadest õpita, loodetavasti läheb tuleval suvel asi ladusamalt. Vähemalt need, kes sel aastal suveülikoolides osalesid, jäid rahule.

KAAREL RELVE,
personalijuht

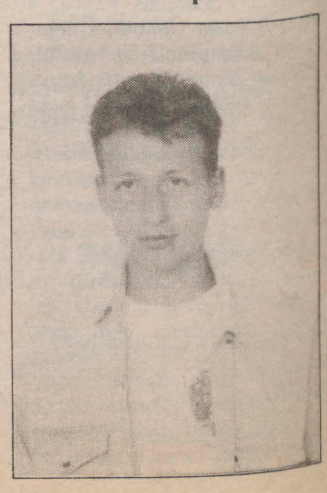

AEGEE vaheleht

AEGEE raames toimunud «Moot Courti» õigusteaduse üliõpilaste võistlustest

Vettehüpe tundmatus kohas tasus end ära

Kui me oleksime alguses teadnud, mida see võistlus endast kujutab, võib-olla oleksime veel järele mõelnud, kas minna või mitte. Aga kui juba sponsorid leitud ning ka registreerimisleht täidetud, ei oleks enam viisakas olnud alt ära hüpata. Nii mõtleme me praegu, vaadates tagasi veebruaris toimunud Euroopa Liidu õiguse võistlusele.

Asi sai alguse sellest, et septembris astusime Mari Jolleriga AEGEE-Tartu liikmeks ning koos selle sammuga hakkas meieni jõudma igasugust informatsiooni seminaride ja võistluste kohta Euroopas. Kuna meid mõlemaid ja ka hilisemat kolmandat *team*'i liiget Raul Kirjaneni huvitab rahvusvaheline õigus, proovisime kõik saada alguses ühe teise võistluse *team*'i, nimelt Teldersi Rahvusvahelise Õiguse Harjutuskohtusse, mis on teadupärast üks kõige prestiižikamaid kogu Euroopas. Kahjuks olime ennast üle hinnanud, sest isegi kõige elementaarsemaid teadmisi rahvusvahelisest õigusest polnud meie, esimese kursuse juuratudengid, veel omandanud. Loomulikult ei olnud me võrdsed vastased võistlema staažikamate kolleegidega ja nii jäimegi sel aastal kahjuks (ja tegelikult õnneks) ilma Haagi Õiguskohtus esinemise praktikast. Siiski ei suutnud keegi meist alla anda ning pärast väikest arutelu oma Euroopa Liidu õiguse õpetaja Michael Listgarteniga otsustasime saata Maastrichti oma sooviavalduse osalemaks AEGEE raames toimuvale Euroopa Õiguse Harjutuskohtu poolfinaalile Stockholmis.

Sealt tuli mõne aja pärast vastus koos ülesandega, mille me pidime ära lahendama, et üldse poolfinaali saada. Aga enne, kui me akadeemilise külje kallale asuda saime, tuli meil lahendada asja praktiline külg — nimelt finantsid. Õnneks tulid meile siin appi Ameerika Advokatuuri Eesti esindajad, kes lubasid vajaliku summa ulatuses toetada, kui me vaid asja tõsiselt võtame ning Eestit hästi esindame.

Kaasuse lahendamine tõi meile kõigile rohkesti peavalu ja raamatukogus istumist, sest kogu materjali hulgast seda ainuõiget leida võttis tõesti palju aega. Meil polnud peale kaasuse sisu — intellektuaalse omandi kaitse — aimu ka juriidiliste memorandumite kirjutamise kunstist ning seega tuli kõik vajalik omandada töö käigus ja suure kiiruga. Aga kuidagi me hakkama saime ning 30. novembri varahommikuks oli pärast magamata veedetud ööd peahoone kabinetis 226 kirjatöö valmis. Nüüd tuli vaid kuu aega oodata, kuni positiivne vastus koju saabus.

Olime väga meeldivalt üllatunud, kui see rõõmusõnum meieni jõudis. Seda enam, et žüriil tuli valik teha 58 töö hulgast ning sõelale jäi neist 30. Aukartusega vaatasime nimekirja, kus University of Birminghami, College d'Europe'i ja The London School of Economicsi kõrval seisis: University of Tartu. Imeks tuleb panna ka seda, et olime üldse ainuke osavõttev *team* nn idablokist.

❐ Harjutuskohtus.

Kui me oma osavõtuvõimalusest lõpliku kinnituse olime saanud, algas töö asja suulise külje kallal ning kokkuvõttes oli see 30-leheküljelise memorandumi kirjutamisest isegi aeganõudvam ja keerulisem. Polnud me keegi ju kunagi külakohtuski esinenud, rääkimata siis veel rahvusvaheliste kohtunike ees sõnavõtmisest. Aga tänu meie juhendaja Michael Listgarteni, Ameerika Advokatuuri esindaja Michael Callagheri ning meie oma professor Heiki Pisukese abile saime siiski suurematest raskustest üle.

* * *

Veebruari keskel sõitsimegi Stockholmi esinema. Enne kui sealsete sündmuste kirjeldamisele asuda, veel mõne sõnaga sellest võistlusest üldse.

Euroopa Õiguse Harjutuskohtu Ühing sai alguse 1988. aastal, kui grupp asjasthuvitatud noori õlleklaasi taga võistluse idee põhipunktid paika pani. Põhiliseks mõtteks ongi see, et võimaldada erinevate tagapõhjadega tudengeil kogu Euroopas arutleda ja miks mitte ka vaielda õiguslikke, sotsiaalseid ja praktilisi küsimusi, mis kerkivad esile seoses Euroopa integreerumisprotsessidega. See ühing otsibki sponsoreid, et taoline võistlus saaks toimuda igal aastal kolmes erinevas Euroopa linnas ning igast poolfinaalist parimad saaksid kevadel kokku vaieldes Luxembourg'is Euroopa Õiguskohtu ees.

Stockholmis elasime kesklinnas viie tärniga hotellis «Strand», kust kuningalossini ning võistluse toimumispaiga Svea Õuekohtuni oli vaid mõne minuti tee. Sellist luksust ei oleks me osanud uneski näha, aga ega kõik ka päris meelakkumine olnud. Juba esimesel õhtul saime paraja šoki, kui nägime oma tulevasi vastaseid hotelli uksest sisse marssimas. Nad kõik tundusid meist vähemalt viis aastat vanemad ja mõned andsid igatahes juba päris advokaatide mõõdu välja. Ja kui me nendega tutvust tegime, pidimegi endale tunnistama, et olime absoluutselt kõigist nooremad ja rohelisemad. Imestati, et kuidas meil jätkus julgust tulla selliselt maalt, kus Euroopa Liidu õigust alles esimest aastat õpetatakse. Tõesti, kui me oleksime enne teadnud, kellega meil tuleb hiljem võistelda, oleksime vist siiski paar aastat enne kodus õppinud.

Suuline osa nägi ette nagu päris kohtuprotsess hageja, kostja ning kohtunikega. Et võistlus oli kakskeelne, tuli valmis olla ka prantsuskeelseteks küsimusteks kohtunike poolt. Kuna me keegi seda keelt juriidilisel tasemel ei osanud, läksid meil selle arvelt ka punktid maha. Kuid ega punktid olnudki need, mille pärast seal võisteldi. Kõikide võistkondade eesmärk oli siiski saada kogemust kohtu ees esinemisest ning ka veeta aega ning luua kontakte teiste riikide tulevaste kolleegidega. Võin kindlalt väita, et võistlus oma selle eesmärgi ka täitis.

Kõige meeldejäävamateks sündmusteks olidki mitmesugused vastuvõtud ja kohtumised oma ala spetsialistidega ning uute tutvuste loomine.

Kui keegi nüüd tagantjärele küsiks, et kas ma võtaksin sellise tundmatus kohas vettehüppamise ette ka praegu, oleks mu vastus jaatav, sest vaatamata kõikidele rasketele momentidele tasus see ennast ikkagi sajaprotsendiliselt. Ütleb ju vanasõnagi, et mida õpid noores eas, seisab eluaeg sul peas!

Aga meil läks siiski oma arust päris hästi ning saime hiljem ka kohtunikelt endilt sellise julgustüki eest kiita. Lubasime järgmiselgi aastal Eesti võistkonna kokku panna ning poolfinaalile saata.

MARIS ILVES

❐ Koos Stockholmi linnapeaga.

AEGEE vaheleht

Eesti Noorte Kaardi Assotsiatsioon

Euroopa Noorte Sooduskaart «EURO<26»

*** Kehtiv 25 Euroopa riigis ja Quebecis.**
*** Üle 3 miljoni kasutaja.**
*** Pakub üle 200 000 soodustuse kultuuri, reisimise ja informatsiooni valdkonnas ning kaubanduses.**

Mõningat ajaloost

1987. aastal tegutsesid viies Euroopa riigis edukalt organisatsioonid, mis pakkusid noortele sooduskaarte kultuuri, vaba aja veetmise, spordi, reisimise ja informatsiooni valdkonnas ning kaubanduses. Kaardid kehtisid vaid oma riigi piirides. Selleks, et laiendada kaardi poolt pakutavate soodustuste hulka, ühendasid need organisatsioonid oma jõud. 1987. aastal sõlmitud Lissaboni Protokolli järgi sai kaart endale ka Euroopa Nõukogu noorsoo-osakonna toetuse. Antud protokolli järgi muudeti kaardi üldvälimus kõigis liikmesriikides ühesuguseks ning võeti kasutusele ühine logo «EURO<26». (26 sellepärast, et enamikus Euroopa riikides loetakse noorteks alla 26-aastaseid isikuid.) Noorte Kaardi organisatsioonid on siiski autonoomsed organisatsioonid, mis arendavad oma tegevust iseseisvalt ning hangivad soodustusi vastavalt kohalikele oludele. «EURO<26» kaartide üle-euroopalist koostööd koordineerib EYCA (European Youth Card Association), mille peakorter asub alates 1993. aastast Amsterdamis.

«EURO<26»

Kõik kaardid kannavad ühist logo «EURO<26», millega on tähistatud ka kõik soodustusi pakkuvad kohad. Kaardiorganisatsioonid jagavad oma soodustuste kohta informatsiooni teatmikes, mis on kaardiomanikele on tasuta.

Riigid

Noorte kaardi omanikele soodustusi pakkuvad riigid: Andorra, Austria, Belgia, Hispaania, Holland, Iirimaa, Inglismaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Liechtenstein, Luxemburg, Malta, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Põhja-Iirimaa, Quebeck, Rootsi, Saksamaa, San Marino, Slovakkia, Soome, Šotimaa, Šveits, Tšehhi, Ungari, Wales. Lisandumas on nüüd siis ka Eesti ja Läti.

Eesti Noorte Kaardi Assotsiatsioon

ENKA asutati 23. septembril 1995. aastal eesmärgiga pakkuda Eesti noortele võimalusi saada osa «EURO<26» Noorte Kaardi pakutavatest soodustustest.

Assotsiatsiooni asutasid 12 noorsoo-organisatsiooni: AEGEE-Tallinn, AEGEE-Tartu, AIESEC-Estonia, BEST-Estonia, Eesti Eetserskautide Ühendus, Eesti Gaidide Ühendus, Eesti Gümnasistide Liit, Eesti Lasteorganisatsioon, Eesti Noorsooühenduste Kogu, Eesti Noorte Naiste—Noorte Meeste Kristlikute Ühingute Liit, Eesti Üliõpilaskondade Liit, JEF-Estonia.

Oma liikmesorganisatsioonide kaudu on Eesti Noorte Kaardi Assotsiatsioon 60.000 noorega suurim noorsoo-organisatsioon Eestis.

Vastavalt ENKA juhatuse poolt koostatud projektile kavatsetakse noorte kaarti hakata väljastama 1996. aasta sügisest oma liikmesorganisatsioonide büroodes ning muudes noortega tegelevates institutsioonides, samuti ka reisibüroodes ning kooliõpilaste ja ülikoolide üliõpilasomavalitsustes.

Kaarte hakatakse müüma vaid alla 26-aastastele noortele.

ERKI UUSTALU
ENKA juhatuse esimees

AEGEE aastakava

02—04 February	Europe is dancing	Passau
08—10 February	Drug policies in Europe	Amsterdam
16—18 February	**IGC Opening conference: focusing on EU power structure — Transparency and Democracy**	**Bonn**
18—25 February	*Mini-University*	*Praha*
22—25 February	**Spotlights on a dark age — Europe & the Middle Ages**	**Köln**
22 February—04 March	*Training course*	*Szeged & Eindhoven*
01—03 March	Presidents' Meeting	Eindhoven & Europe
07—10 March	**IGC Academy: foreign and security policy**	**Gorizia**
14—16 March	l'Arc Atlantique des Etudiants	Vannes
22—24 March	**IGC Academy: Enlargement of the EU and the consequences**	**Warszawa**
29—31 March	**IGC Academy: European citizenship**	**München**
19—21 April	Reserved date Agora	... & Europe
25—28 April	*Intercultural prejudices and stereotypes: What help can Youth Organisations give?*	*Warszawa & Montpellier*
26—28 April	Reserved date Agora	... & Europe
01—03 May	Transport: what are the limits?	Delft
07—09 June	Entering the maritime millenium	Hamburg
14—21 July	*European School*	*Gliwice/Zabrze & Europe*
13—15 September	Reserved date PM	... & Europe
19—22 September	*Nationalism*	*Prešov & Baja*
20—22 September	Reserved date PM	... & Europe
26—29 September	*Students' rights*	*Timisoara & Wien*
03—06 October	Tourism: Past, Present & Future	Rijeka
10—13 October	*Security in Europe*	*Moskva & Karlsruhe*
17—20 October	*Media and Information Society: Challenge for the young generation?*	*Bratislava & Szeged*
08—10 November	Reserved date Agora	... & Europe
15—17 November	Reserved date Agora	... & Europe
December	*Final Conference*	*Budapest*

❐ **Aegeelased ei käi ainult seminaridel ja konverentsidel, vaid oskavad ka lõbutseda.**

«AEGEE võiks jääda Euroopa organisatsiooniks»

Intervjuu Johannes Kindiga, *Comité Directeur*'i liikmega, kes vastutab AEGEEs suhete eest Euroopa Nõukoguga, OSCEga ning juhib kõikide AEGEE töögruppide tööd

Alustuseks palusin Johannesel veidi iseendast jutustada.

Kasvasin Hamburgis. Õpin Konstanzi Ülikoolis Saksamaal rahvusvahelisi suhteid ja administratsiooni juhtimist. Praegu (intervjuu on tehtud ajavahemikus 30. oktoober — 20. november *via net*) õpin ma aga ERASMUS-programmi raames vahetusüliõpilasena Oslos. Järgmisel aastal pean andma oma erialal viimased eksamid ning saan hakata tegema oma magistritööd. Rahvusvahelistes suhetes on mul plaanis spetsialiseeruda Euroopa integratsiooniküsimustele.

Kus ja millal said Sa teada AEGEEst?

1992/93. akadeemilisel aastal õppisin Turu Ülikoolis. Seal leidis aset AEGEE-Turku korraldatud AEGEE *antenna*'de juhatuste liikmete kokkusaamine — *Presidents' Meeting*. Samal ajal toimusid mitmed väga huvitavad loengud, mida kuulasin. Mind kutsuti ka *European Night*'ile — AEGEE liikmetele korraldatavale üle-euroopalisele peole. Seal sain ka esimese kokkupuute osaliseks Eestiga — mulle pakuti jooki «Vana Tallinn».

Millal Sa AEGEE liikmeks astusid?

Turus otsustasin ma AEGEEga liituda niipea, kui saabun tagasi oma koduülikooli Konstanzi. Turus ei soovinud ma liikmeks astuda sel põhjusel, et välisüliõpilasena sain rohkem sisse elada soomlaste igapäevaellu ning seega sai minust AEGEE liige alles aprillis 1994.

Missugust karjääri AEGEE on Sulle võimaldanud?

Varsti peale AEGEEga ühinemist valiti mind AEGEE-Konstanzi peasekretäriks. See võimaldas mul 1994 augustis toimunud projekti «Reisisuveülikool Põhjamaades» raames kolme nädalaga läbi reisida viis AEGEE *antenna*'t: Aalborg—Kopenhaagen—Lund—Stockholm—Turu. Arvan, et paremat sissejuhatust AEGEEsse on raske otsida. Seejärel võtsin osa 1994. aasta septembris toimunud *Presidents' Meeting*'ust Helsingis, kus tegin tööd haridustöögrupis. Seetõttu valiti mind järgmisel AEGEE-Europe üldkoosolekul haridustöögrupi. 1995 valiti mind *Comité Directeur*'i liikmeks.

Oled Sa olnud mõne muu organisatsiooni liige?

Ei, olgugi et mul on palju sõpru AIESECis.

Mida AEGEE Sulle andnud on?

AEGEE on andnud mulle palju kogemusi, mida ma ei annaks ära mingi hinna eest, lisaks võimaluse kogeda, mida tähendab võimalus omada häid sõpru tuhandeid miile eemal.

AEGEE ainult ei anna, vaid ka nõuab palju. Organisatsiooni töökorras hoidmiseks on tarvis palju aktiivseid inimesi, kel on tahtmist panna selle heaks tööle oma aega ja oskusi. Suuremate projektide ettevalmistamine nõuab vahel pikki unetuid öid. Ka võimalikult odavalt reisimine mööda Euroopat pole just kuigi mugav. Euroopa-mastaabis ürituste korraldamine nõuab tihti paari nädalat ilma korraliku une ja toiduta, 19-tunniseid päevi ilma pausideta.

Mida arvad AEGEE rollist Euroopa ühiskonnas?

Kahtlemata on AEGEE suur osa Euroopa ühiskonnast. Reaalsuses ei suuda *Governmental Organisations* — Euroopa Nõukogu ja OSCE otsustada paljude haridusasjade üle. Selles valdkonnas konsulteerivad nad meiega. Samas esindab AEGEE neis organisatsioonides ka noorte huve.

Missugune võiks olla AEGEE tulevik?

AEGEEl on palju sidemeid väljaspool Euroopat ning kuna tema ideeks on inimesi ühendada, siis võiks ju AEGEE laiendada maailmaorganisatsiooniks. Probleemiks saaks aga reisimine. Juba praegu on Euroopa äärealadel elavatel inimestel rahaliste probleemide tõttu raske reisida paljudele üritustele. Olukord muutuks maailmaorganisatsiooni puhul veelgi raskemaks. Seepärast arvan, et AEGEE peaks siiski jääma Euroopa organisatsiooniks.

MARKO RILLO

AEGEE vaheleht

AEGEE-Tartu sidemed ja osalus teistes organisatsioonides

AEGEE tegevuse peamiseks motoks on «Actions speak louder than words» (teod räägivad valjemini kui sõnad). Seda motot järgides on AEGEE-Tartu püüdnud luua endast mitte tühipaljast jutuklubi, vaid pigem eneseharimise ja -täiendamise võimalusi pakkuvat organisatsiooni. AEGEE-Tartust on välja kasvanud ka erinevate projektide ning programmide väljaarendamise kasvulava, mille elluviimiseks tehakse koostööd paljude erinevate organisatsioonidega.

Järgnevalt toon ära mõned tähtsamad projektid, plaanid ning koostöösidemed teiste organisatsioonidega ja mõningad märkused meie liikmete osalemisvõimaluste kohta nendes.

AEGEE-Europe ehk meie organisatsiooni peamine partner. Partner just sellepärast, et AEGEE-Europe täisliikmeks olemine jätab oma tegevuse suunamisel AEGEE-Tartule täiesti vabad käed, kuid samas annab meie liikmetele küllaltki laialdased võimalused. AEGEE-Tartu liikmetel on võimalik kandideerida kuueteistkümnele AEGEE-Europe juhatuse kohale ning samas ligi kaheksa AEGEE-Europega ametlikult seotud iseseisvate töögruppide juhatuse liikmete kohtadele. Samuti on meie liikmetel võimalus osaleda mitmetes suveülikoolides, projektides ja konverentsidel. Konverentsidel osalemise kohta kehtib AEGEE liikmesorganisatsioonidel kokkulepe, et korraldajaorganisatsioon garanteerib osalejatele tasuta majutuse ja vähemalt kaks toidukorda päevas. Nii et seega jääb endal vaid transpordivahend valida või maantee ääres näpuviskamine selgeks õppida.

Eesti Noorte Kaardi Assotsiatsioon «Euro<26» (ENKA) on üks suurejoonelisemaid projekte, mis AEGEE-Tartu eestvedamisel Eestis käima pandud. Idee arendamisega alustati selle aasta kevadel ja praeguseks on koos teiste Eesti noorsoo-organisatsioonidega asutatud idee elluviimiseks spetsiaalne assotsiatsioon, mis on oma 60 000 liikmega Eesti suurim noorsooorganisatsioon. AEGEE-Tartu liikmetele on ENKA Üldkogus ette nähtud 3 kohta ning vastavalt asutamiskoosoleku otsusele kuulub tegevusperioodil 1995/96 ENKA juhatuse esimehe koht isikule AEGEE-Tartust.

Eesti Noorsooühenduste Kogu (ENK) on Eesti noorsooühenduste katusorganisatsioon, mille eesmärk on eelkõige informatsiooni vahetamine liikmesorganisatsioonide vahel, noorsoojuhtide koolitus ning Eesti noorsoopoliitika väljaarendamine. AEGEE-Tartul on ENKis vaatlejastaatus (määratlemata arv liikmeid) ning üks AEGEE esindaja on valitud ka ENKi noorsooseadusandlust väljatöötavasse komisjoni. Läbi ENKi on AEGEE esindajatel olnud võimalus osaleda projektikoostamise koolituses ning rahvusvahelisel CENYCi Noorte juhtide treeningkursusel.

BEST-Estonia (Euroopa Tehnikaüliõpilaste Kogu). Sõlmimisel on leping, millega võimaldatakse mõlema organisatsiooni liikmetel osaleda teineteise rahvusvahelistes suveülikoolides. Sellega tekib AEGEE-Tartu liikmetele võimalus osaleda ligi 130 erinevas suveülikoolis üle kogu Euroopa.

Entrepreneur Worldwide Organisation (EWO) on ülemaailmne ettevõtjaid ja ettevõtlusest tõsiselt huvitatud inimesi koondav organisatsioon. Kuna antud organisatsiooni rakuke Eestis veel puudub ja selle propageerimise idee AEGEE-Tartule pakuti, siis on sellel sabast haaratud ning vaikselt keerutama hakatud.

European Law Students Association (ELSA). Kuna ligi 60% AEGEE-Tartu liikmetest on juhuslikult õigusteaduskonna tudengid, siis peaks olema pealtnäha selge, miks on oma südameasjaks võetud Euroopa Juuratudengite Assotsiatsiooni tegevuse aktiviseerimine Eestis.

BALTLINK on idee Läänemere-äärsete riikide üliõpilasesindajate iga-aastasest suurest assambleest. AEGEE-Tartu pakutud ideeprojekt sai täiendust veel Saksamaa, Läti ja Leedu esindajate poolt novembri keskel Jurmalas toimunud CENYCi noorsooliidrite treeningkursuse ajal ning see peaks esimesed hingetõmbed tegema 1996. aasta kevadsemestril ühe Saksa fondi ja muude Euroopa rahade toetusel.

Edustus on Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna esindus. Praegune edustuse eesistuja on AEGEE-Tartu liige.

ERKI UUSTALU

Kilde tudengipäevadelt

Kaks õhtut klubis BFG

BFG klubi Tallinna maantee ääres oli selle sügise tudengipäevade raames kaugeim koht kesklinnast, kuid vaatamata sellele olid just seal toimuvate ürituste pääsmed piletilaadal kõige enam nõutud.

Kogu eelneva nädala jooksul oli Tuglase 7 asuvas klubis igaks õhtuks välja reklaamitud midagi huvitavat: teisipäeval Marko Matvere ja Väikeste Lõõtspillide Ühing, kolmapäeval kava «Laulvad näitlejad», neljapäeval *pub*imuusikat kitarril ning reedel karaoke *rock*bandiga «Jaskar».

Kolmapäeva õhtul BFG klubisse jõudes nägin oma üllatuseks inimesi vaid paaris lauas ning väljakuulutatud esinejaid polnud samuti kohal. Nagu hiljem selgus, oli «Rakvere» ja «Vanemuise» teatri näitlejatel midagi tähtsamat ette tulnud ning sel õhtul tuli leppida vaid nostalgilise makimuusikaga. Kummaline, et teatrinäitlejad varem oma plaanide muutumisest teada ei andnud, sest esinemine tudengipäevadel oli neile siiski ju ennem teada.

Vastupidiselt eelmisele õhtule oli neljapäeval klubi inimestest tulvil, istuti aknalaudadel, põrandal. Esinejaks väljakuulutatud ameeriklane Joe Vestich viljeleb ehedat *pub*imuusikat ning Tartus esines ta esimest korda. Lood, mida ta esitas, olid mitmekesised ning mitmekeelsed. Näiteks kuulusid tema repertuaari mõned Saimoni ja Garfunkeli laulud, üks soomekeelne lugu, mis rääkis Koidust ja Hämarikust. Kõigile tuntud «Õhtud Moskva lähistel» laulis Joe Vestich aga hoopiski vene keeles. Lõpuks esitas ameeriklasest *pub*imuusik saalisviibijate üllatuseks laulu «Valgeid roose» täiesti selges eesti keeles.

Sel õhtul valitses BFG klubis tõeline *pub*iõhkkond ning nii esineja kui ka publik tundsid end täiesti vabalt, nautides nii head kitarrimuusikat kui ka mõnusat äraolemist.

RÜLLI MEGA

Üritus (koond)nimetusega «Labor XTC»...

leidis aset tudengisügise eelviimasel päeval EPA klubis. Tudengipäevade kava lubas sel õhtul (ning ööl) kõikvõimalikku alternatiivset tantsumuusikat; klubis ülespandud kuulutustelt võis lisaks eelnevale üllatusena välja lugeda ka disko matatoni (täpselt nii see kirja pandud oligi) toimumise. DJ–de poole pealt lubas kuulutus (taas kohapealne) nii Meie Suurest Pealinnast tulnuid kui ka kohalikke üritajaid.

Musta kilet oli ülemises saalis omajagu; valgust samuti; alumises saalis dekoratsioone ei silmanud. Äraeksinud ja mingi meeltesegaduse tõttu antud üritusele sattunuid ei hakanud samuti silma; enamik kohalolijaid paistis olevat teadlikult taolise muusikavaliku pärast tulnud. Kuigi jah, vinget alternatiivse tantsumuusika mängimise kohta ei saa EPA klubist vist kunagi, liiga väike ja kuidagi salongilik tundub seal kõik olevat. Ometi proovitakse ja üritatakse (mis iseenesest on väga tervitatav) ning muist alternatiivsema maiguga üritusi pälvib ka laiade rahvahulkade tähelepanu (nagu näiteks tudengipäevadele eelnenud nädalal EPA klubis toimunud «Zahiri» ja «Metro Luminali» kontsert). «Labor XTC» sellist publikumenu ei saavutanud, kuid tõenäoliselt polnud see ka eesmärgiks. Oluline *point* on aga see, et järjekordselt tõestasid tudengipäevad oma püüdu pakkuda igaühele midagi. Kuidas see ülesanne täidetud sai, jääb juba vaatajate–kuulajate–tantsijate–külastajate otsustada.

P.S. Loodetavasti on praeguseks ka EPA klubist tol õhtul kahe noormehe abil lahkunud televiisori saatus selgunud. Nimelt juhtus allakirjutanu nägema stseeni, kus telekat tassivad noorsandid kontrolöritädi küsimusele antud otstarbest vastasid lihtsalt: «Remonti viime!» ning kadusid siis. Et viimaseks muljeks jäi telekatassijaile järele tormanud turvamees, on alust arvata, et lugu leidis positiivse lahenduse. Hea võidab ikka kurja, seda muidugi juhul, kui viimane olemas on.

ANDRIS W. LENSKY

Tudengibändide konkurss '95

Ossaa, kus need vaesed üliõpilased alles konkureerisid. Lausa palehigis saagisid ja põristasid nad oma instrumente, et vaid teistest omasugustest parem olla. Et lõpuks ometi peale aastatepikkust vaeva välja jõuda kuulsusetrepi esimese astmeni — tudengibandide konkursi pjedestaalile, kus prožektorite mahedas valguses võiks nautida kaelalangeva medalipaela hellitavat sahinat.

Näiteks niimoodi võiks seda lugu alustada, kui lähtuda (või lasta end petta) sellest üsna pretensioonikalt mõjuvast nimest, mida see üritus (üritamine) kandis. Vähemalt minule ei jäänud küll muljet, et kõik need erinevad esinejad mingi lõpliku edetabeli, punktiarvestuse või sürpriisi pärast käsa oleksid väristanud. Või olid nad siis lihtsalt väga head teesklejad.

Teine asi on nime esimese poolega. Siin võiks küsida, et misasjad need tudengibändid üldse on. Kas sellised, mille erandtult kõigi liikmete rahakotti kaunistab EV kalleim dokument: imetabane üliõpilaspilet või siis sellised, milliste kordumatu looming väljendaks mingit erilist vaid siinsele tudengkonnale omast nn tudengilikkust? Ja kui, siis milline peaks välja nägema muusikaline kollektiiv, kes seda tudengilikkust eriti hästi väljendaks. Kas õige tudengibänd pandi kokku aastal 83 keset kuuma malevasuve või peaks ta olema näiteks sügavat akadeemilist sõnumit muusikasse valav töörühm. Võimalikele variantidele, mille vahel valida, see üritus igal juhul osutas (iseasi, kas ka seda valikut kuhugipoole langetada oli).

Aga kõigest järjekorras. Kõigepealt valitses seal täielik defka absoluutselt kõigest, alates riidehoiunagidest (mina olin viimane, kelle jope seal endale asukoha leidis, haa!), toolidest, õhust ja ka näiteks heast muusikast. Sest jah, alates kella 9-st (varem reklaamitud ürituse algus — kui seal ka midagi varem toimus, siis jääb see lihtsalt korraldajate südametunnistusele) kuni *happening*'i lõpuni tuli eriti viimasest tõsine puudus kätte.

Kõige esimene ansambel, keda õnnestus kuulata, oli siiski õhtu paremiku hulgast. Tõenäoliselt oskasid noormehed kollektiivist nimega **Uncle Ben's** ka veidi paremini pilli mängida kui nende tolle õhtu kolleegid. Kuid eks pikaaegne savimätsimine on oma töö teinud. Õnnestumisele andis kindlasti oma panuse ka asjaolu, et Onu Beni Poisid ei olnud laskunud omaloomingu riskantsele teele, vaid kindlustasid end tuntud poplugudega eriti kuumadest kuuekümnendatest. Ja nad olid veel niiii *sexy*, nii toredad ja nii lõbusad. Rääkisid kõik anekdoote ja puha, ...ah. Teate, tegelikult ei olegi ainukesed tõelised hipid rasvaste juustega neljakümneaastased paksmaod.

Integreerigem muulased endi hulka ja EV Euroopasse!!! On nii kena, et toredad muukeelsed tuletõrjepoisid voolikute kokkukerimise ja muude kangelastegude kõrval leiavad aega ka enesele muusikaliste väljundite otsimiseks. No nii nunnu. Kõik. Rohkem ei kommenteeri. Igaksjuhuks.

Ja siis tuli esinema **June**. On ju ilus nimi? Aga need poisid olid kurjad. Ja kui koledat häält nad veel tegid. Aga süda on neil kindlasti hea (nagu kompu). Sest tegelikult laulsid nad kenasid rahvalikke laule. Ainult et jah, sellisel omal moel. Ja pilli võiksid ka mängima õppida.

Sama soovitus kehtib ka järgmise esinenud bändi **Aliens Factory** kohta. Sest ka tehniline küündimatus on pahatihti üleüldise küündimatuse põhjustajaks. Teine soovitus on veel. Lauljale. Võiks veidi kontrollida, mida sealt lava pealt ajada, sest hoolimata kõigest võib liigne enesekindlus ka lõpuks enese vastu keerata. Kuid pole midagi. Ma sain eesmärgist aru küll. See oli ju midagi *rap-metal*'i poole, eks ju? Ja julge pealehakkamine on pool võitu jne.

Yess, mulle meeldib kohvikus käia. Ja mulle meeldib ka see muusika, mille olemuslikuks pärusmaaks kõik kenad suitsused kohvikutoad on. Seega oli naistebänd, mille nime konferansjee hüüdis umbes nii: **SYYD**, täiesti tervitatav nähtus selle muu tudengibändinduse hulgas. Tõesti lahe.

Edasi tuli jälle üks lõbusate poiste band, mille nimest ma tõesti kahjuks sotti ei saanud. Esimene lugu oli täitsa hea. Ja viimane oli ka üsna kena. Vahepealne osa tuju ka ära ei rikkunud. Nii et, täitsa kena. Tubli on.

Esimese malevabändi nimi oli **Ainuke Lilleke**. Taas järjekordne tõestus teooriale, et vähemalt muusikalises mõttes on eestlased tegelikult vaid eesti keelt kõnelevad sakslased — teevad lolli nalja ja laulavad oma keeles, millest keegi nagunii aru ei saa. See oli aga eriti vinge Saksa bänd, sest asi oli üles ehitatud ainult lollile naljale (mida tuli paberilt maha lugeda). Kahju, et enam pole aasta 83 ja päike ei kõrveta turja.

Peale germaanlasi tulid aga esinema pühakud kunagisest lõmitajate kompaniist. Seekord nimeks lihtsalt **Saint Anthony's**. Esimest korda midagi tõeliselt head sellel kontserdil. Puhas akadeemiline *indie*. Alles nüüd võis aru saada, miks kogu eelnev kontserdiosa niivõrd nadi tundus — *sound* oli lihtsalt kirvega paika pandud. Sest teades, milleks Püha Antoniuse poisid tegelikult võimelised on, ei saa siin muud kui helimeest ja tekniiki süüdistada. Kuid hoolimata kõigest mängisid nad ilusti ja pikalt ning vallutasid me südame — *the indie scene of Tartu isn't dead yet*.

Peale seda ülimalt spiritualistlikku lummust tõi karm reaalsus meid taas emakese maa peale tagasi. Algas kommertsüritus tuntud karastusjookide kompanii eestvedamisel. Esinema asus **Fanta** ise. Ja ausalt, see üritus kandis oma eesmärki, sest mulle Fanta meeldis (*I love commercial breaks*). Vat see on tõeline *indie*. Kaheksakümnendate õhkõrnad meloodiad ühendatuna kaasaegse pungilaine lõbusa pohhuismiga. Mehed otse Londonist — jalgpallisärgid seljas külmalt seljaga rahva poole; kui lugu läheb metsa, siis tuleb see teha uuesti; laulja kaob poole kontserdi ajal lavalt minema, karjudes enne mikrofoni rea suvalisi mõttetusi. Yess!! Vat nii peab. Pepsi, pane paremaks!

Viimane etteastunud kollektiiv nimega **Genialistid** pani mind aga uskuma, et EÜEs võis täitsa lahe olla. Nad oskasid pille mängida, olid vaimukad ja vist said ka natuke aru, mis asja nad seal üldse tegid — nad tõesti ESINESID. Viis punkti veel lauljale, kes oli tõeliselt karismaatiline isiksus — mina igatahes jäin teda uskuma ning hakkan kannatamatult ootama suve, et järjekordset ühismajandi lauta püstitada.

Teate, tegelikult oli kõik üsna tore (kes tagantjärele ei nuta, ei tee seda ka viimast korda). Lollid saavad kindlasti terveks ja tudengibande ootab ees helge tulevik!!!

Että tämmöinen juttu.

HANSKEN LIND

OLETE OODATUD
TARTU ÜLIKOOLI
BALLILE,
MIS TOIMUB REEDEL, 1.
DETSEMBRIL
«VANEMUISE» TEATRI
SUURES MAJAS
SaulMatvereRaidmetsEhala
LasteteaterKallasteVäljataga
PimpinellaSaxifragaTätte
SeljamaaÜllatusKreismann
Allvee
UKSED AVATAKSE
KELL 19.00
PILETI HIND:
50 EEK–i
1. DETSEMBRIL:
75 EEK–i
Piletid müügil TÜÜ
Edustuses (Ülikooli 20–305,
tel 465 400),
Vanemuise kassas ja enne
algust kohapeal.

Tudeng ja sport

Kadrijooks, kadrivedu, kadrihüppamine!
Kolmapäeval, 29. novembril
kell 17.30
Ujula 4 spordihoones.

Kavas:

1. Kadrijooks — 10x150m (1 ring), 5 naist, 5 meest, järjekord vaba. Parim aeg annab võitja.

2. Kadrihüppamine — 10x1 paigaltkaugushüpe — järgmise varbad eelmise hüppaja kannajäljest edasi. 5 naist, 5 meest, järjekord vaba. Võitja hüppab kõige kaugemale.

3. Kadrivedu — kõievedu, igas võistkonnas 5 naist, 5 meest. Paarid loositakse. Kõige tugevamad on võitjad.

Osalejad:

teaduskondade, osakondade, kursuste, üliõpilaste, organisatsioonide jne. võistkonnad. Kehakultuuritudengid oma profiklassis!

Auhinnad:

* võitjatele magusad
* pääsmed ülikooli klubi diskoõhtule
* eriauhinnad
* hinnatakse parimaid kadrikostüüme

NB! Registreerimine spordikeskuses (Jakobi 5–112) või 30 minutit enne algust.

Spordikeskus

Käes on novembri lõpp ja aeg teha ülevaade sellest, kuidas sügissemestril meie tudengid oma tervise eest hoolitsesid spordikeskuse erinevates spordi– ja harrastusrühmades. Esialgsetel andmetel näeb see arvuliselt teaduskonniti välja järgmine:

arstiteaduskond	271,
bioloogia–geograafiat.	115,
füüsika–keemiateadusk.	97,
filosoofiateaduskond	281,
kehakultuuriteaduskond	139,
majandusteaduskond	283,
matemaatikateaduskond	118,
sotsiaalteaduskond	104,
usuteaduskond	10,
õigusteaduskond	140.

Seega kokku 1558 tudengit. Arvestades seda, et kehaline kasvatus kui kohustuslik õppedistsipliin kaotati ülikoolist juba mitu aastat tagasi, on rõõm tõdeda, et meie üliõpilastel on siiski suur huvi ja vajadus mõõduka kehalise tegevuse järele, mis tasakaalustab ja maandab neil pingelise vaimse tegevusega kaasnevat stressi. Need, kes arvasid, et kohustusliku kehalise kasvatuse kaotamine ülikoolis oli viga, eksisid väga. Tudengid tegelevad spordiga endiselt ja nüüd saab ta valida endale rohkem meelepärase kehalise tegevuse.

Kui siia liidame ka ülikooli õppejõud, teenistujad, vilistlased ja ülikooli pensionärid, on see arv peaaegu 2000. Arvestades meie praegusi võimalusi, peaks see arv jäämagi lähiaastatel optimaalseks, kellele suudame sportimisvõimalusi pakkuda. Seda spordibaaside mahutavuse ja eelkõige aja tõttu.

Spordikeskuse rühmade töö on praegu kontsentreeritud peamiselt küllaltki piiratud ajaperioodile — kella 17 ja 23 vahele, pluss mõnede rühmade laupäevased ajad. Pidime sel semestril paljudele aeroobika, atleetvõimlemise ja tennisehuvilistele tudengitele ära ütlema, kuna need rühmad on väga ülekoormatud. Suurem ruumikitsikus ei võimaldaks enam normaalselt harjutada. Ainuke eelis endisaegsel kohustuslikul kehalisel kasvatusel oli see, et tunnid olid jaotatud ühtlaselt kogu päeva peale ja polnud ruumikitsikuse probleeme. Järgmisel semestril tahame aeroobikas ja atleetvõimlemises tööle panna mõned päevased rühmad neile üliõpilastele, kelle tunniplaan võimaldab päevastel aegadel sportida. See peaks mõningal määral leevendama õhtust ruumikitsikust.

Atleetvõimlemine, aeroobika ja sportmängud ongi tudengite seas kõige populaarsemad spordiharrastuse vormid. Järjest enam populaarsust võidavad üliõpilaste seas ka üldkehalise ettevalmistuse (võõrkeeles *fitness*) rühmad, kus on väga mitmekülgne tegevus. Vaadates spordikeskuse töö kvaliteeti, siis paljud spordirühmades harjutavad tudengid esinesid sel aastal hästi nii Eesti meistrivõistlustel kui ka rahvusvahelistel võistlustel. Siiamaani oli suur segadus ainult sellega, keda nad esindavad. Tartu Ülikooli Spordiklubi, mis aastaid oli ülikooli spordi esindajaks nii Eestis kui ka rahvusvahelistel võistlustel, ei olnud kuni käesoleva sügiseni registreerinud end erinevates spordialaliitudes ning seetõttu esindasid meie tudengid mitmesuguseid erinavaid spordiklubisid, kuid mitte ülikooli. Tänu rektori käskkirjale, millega ta volitas Tartu Ülikooli Spordiklubi esindama Tartu Ülikooli erinevates spordialaliitudes, on ülikooli spordil väljund ülikoolist väljaspoole taas õige nime all.

Harry Lemberg,
spordikeskuse juhataja

Uuel semestril on võimalik õppida wu–shud Hiina meistri Chang Jinguo juhendamisel

Wu–shu on spordiala, mis kätkeb endas Hiina kultuuritraditsioone ja ühendab kõiki Hiinas levinud sõjakunste ning on tänapäeval Hiinas kõige laiemalt levinud rahvaspordiala. Wu–shud õpetatakse lasteaedades, koolides, ülikoolides ja sõjaväes. Wu–shu eesmärgid on arendada kõrget moraali ja intelligentsust, õpetada enesekaitset ning liigutuste graatsiat, ravida haigusi ja neid ära hoida. Eurooplased nägid wu–shud 1936. aasta Berliini olümpiamängudel, kus hiinlased korraldasid demonstratsioonesinemisi. Tänaseks on wu–shu jõudnud Aasia mängude kavva ja maailmameistrivõistlusteni.

Chang Jinguo on Xuzhou Pedagoogilise Instituudi kehakultuuriteaduskonna õppejõud. Oma 41. eluaastast on ta 37 wu–shuga tegelenud. Ta on viiekordne Xuzhou provintsi meister, mänginud paljudes filmides ja olnud Shanghai filmistuudio konsultant. Eelmisel õppeaastal õpetas ta wu–shud Venemaal Vladimiri Ülikoolis. Oma eesmärgiks peab hr. Chang populariseerida wu–shud Euroopas, sest tema arvates kuulub see spordiala kogu maailmale.

Spordikeskus korraldab 7. detsembril kl 20 Ujula tänava spordihoones Hiina võistluskunsti (WU–SHU) ja Hiina võimlemise (QI–KONG) tutvustamise õhtu. Oma kogemusi jagavad Chang Jinguo ja Hiinas wu–shud õppinud Argo Lätt koos oma treeningrühmaga.

INFO!

Müük

Raamatusõpradele!
29. ja 30. novembril kl 10–17 on raamatukogu fuajees odavate raamatute müük. Kõigile linnakodanikele sissepääs vaba. Tule ja võta sõber kaasa.

Leid

Leitud meeste vihmavari
Vanemuise 46 suurest auditooriumist. Küsida ruumist 229.

Koosolek

Tartu Norra Selts
kutsub oma liikmeid ja muidu huvilisi prof Jaak Kangilaski loengule Norra kunstist neljapäeval, 30. novembril kell 18, ph. aud 102.

Töö

Noormehed!
Balli edukaks läbiviimiseks vajatakse appi tugevaid ja esinduslikke noormehi! Astuge läbi TÜÜ edustusest (aadress: Ülikooli 20–305, tel 432 806). Teie vaev kompenseeritakse!

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 8983. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

Tartu Ülikooli Raamatukogu

NR. 46 (1821)
REEDE,
1. DETSEMBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

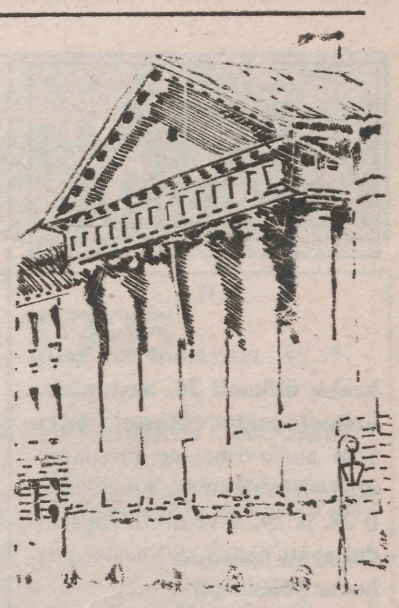

Täna on eestikeelse ülikooli 76. aastapäev

KELL 11 ALGAB AULAS AKTUS

*** Avasõnad rektor prof Peeter Tulvistelt**

*** Akadeemiline loeng «Institutsioonid majanduses ja majandusteaduses» prof Jüri Sepalt**

*** TÜ auliikmete austamine**

*** TÜ audoktorite promoveerimine**

Aktusel esinevad «Vanemuise» kammerorkester Endel Nõgene ja ülikooli akadeemiline naiskoor Vaike Uibopuu juhatusel.

***

Kell 14 on ajaloomuuseumis rektori pidulik vastuvõtt promoveeritud doktoritele ja auliikmetele.

Kell 19 algab «Vanemuises» aastapäevaball.

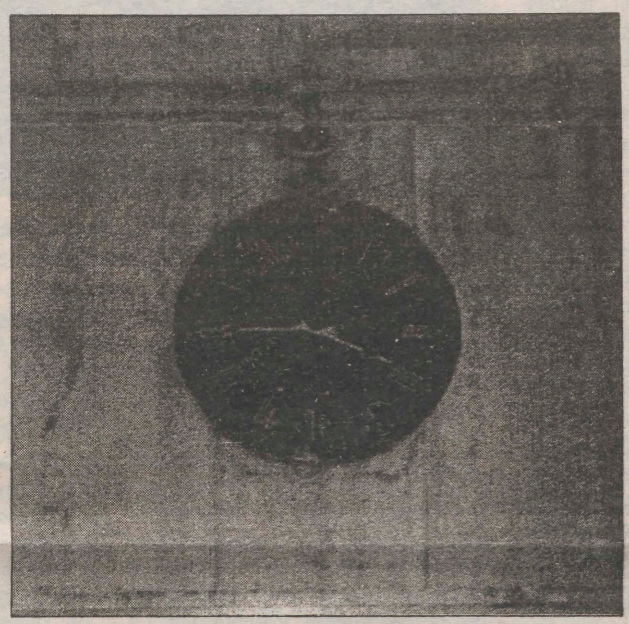

21. DETSEMBRIL 1965 KELL 3.45

jäi ta seisma. Ülikooli üks sümboleid — peahoone kell märgib omamoodi kurba sündmust, peahoone põlemist 30 aastat tagasi. Juba 18. detsembril tunti füüsika-matemaatikateaduskonna dekaani kabinetis nõrka suitsulõhna, kuid selle põhjust ei leitud. 21. detsembri hommikul märkasid teise korruse akendes tuld valvur ja tööle tulnud koristaja. Kell 4.34 sai tuletõrje väljakutse. Kell 4.42 saabusid esimesed tuletõrjeautod. Kustutustööd lõppesid kell 14.19. Tulekahju põhjuseks oli üldfüüsika kateedri praktikumi — nn. pimeda (akendeta) ruumi elektririke, korrast ära ventilatsioonišahtide kaudu levis tuli väga kiiresti.

Kõike seda võis kuulda ja näha Hillar Palametsa koostatud audiovisuaalsest programmist, kurba ööd meenutas ka Mare Viiralti koostatud näitus.

Institutsioonid majanduses ja majandusteaduses

JÜRI SEPP

Akadeemilise loengu resümee

Tänavu sai 85–aastaseks Ronald H. Coase, mees, kes pidi oma Nobeli preemiat ootama 60 aastat. Õnneks elas ta küllalt kaua, et teenitud autasu 1991. aastal vastu võtta. Pikk ooteaeg räägib aga sellest, et tema algatatud pööre oli majandusteaduses niivõrd sügav, et ei olnud lihtsalt senise paradigmaga ühendatav.

Milles siis seisnes tema uuenduslik panus? Võib julgelt öelda, et tema töödele tuginev **institutsioonioökonoomika** tõi majandusteooria abstraktsete ja seejuures ka ebarealistlike mudelite maailmast jälle maa peale tagasi. Ja mitte üksnes majandusteaduse. Ka ajaloo–, poliitika– ja õigusteadus said jalad tugevamini maha, sest uue paradigma raames allutatakse majanduslikule analüüsile ka need valdkonnad, mis võimaldab senisest sügavamalt avada seal ilmnevaid seoseid ja arenguid. Jäädes siiski majandusteaduse juurde tuleb Coase'iga seoses rääkida teadussuunast, mida nimetatakse **uueks institutsioonioökonoomikaks** (UIÖ, *New Institutional Economics*).

Pikemalt mõistetel peatumata, tuleb tausta loomiseks öelda, et **institutsioonidena** mõistetakse üldiselt inimkäitumist reguleerivate normide süsteeme, mille üks element on ka normide järgimist tagav mehhanism. Institutsioonid struktureerivad meie igapäevast maailma ja vähendavad määramatust. Institutsioonioökonoomikat huvitab eelkõige erinevate institutsioonide majanduslik aspekt. Rakenduslikul ja normatiivsel lähenemisel otsitakse muidugi majanduslikult optimaalseid institutsioone.

Klassikaline majandusteadus alates Adam Smithist ei huvitunud spetsiaalselt institutsioonidest, ehkki tema teooriates on sees vähemalt kaks institutsiooni. Need on eraomandus ja **turg**. Tõsi küll, viimane on enamasti vaatluse all oma ideaalsel, täiusliku konkurentsi kujul. See on niisugune turg, mida näitlikustatakse sageli börsi või oksjoniga, kus üksikud turuosalised sisuliselt üksteisega ei suhtle, vaid otseselt anonüümse Turuga.

Paraku on majanduslike institutsioonide ämblikuvõrk hoopis keerulisem. Ilmselt võib öelda, et kui traditsiooniline majandusteooria uuris ideaalset gaasi või vedelikku, siis institutsiooniökonoomika soovib tegelda tegelike nähtustega. Võib–olla veelgi parem oleks võrdlus füüsikaga. Institutsiooniökonoomika ei taha piirduda üksnes aine osakeste liikumise uurimisega, vaid tegeleb ka nende väljadega, milles nad liiguvad.

Esmane etteheide traditsioonilisele teooriale on seotud **ettevõtte kui institutsiooni** ignoreerimisega. Ettevõtet käsitletakse siin mingi punktmassina, mida iseloomustab vaid tema tootmisfunktsioon. Viimane on omakorda vaid tehnoloogiaga määratud. Hoopis olematud olid aga senise teooria jaoks ettevõtte **püsiva koostöö ja kooperatsiooni** mitmesugused vormid. Nii võibki öelda, et UIÖ peamiseks teeneks on see, et ettevõtet ennast ning tema lepingulisi püsisuhteid hakati uurima kui rahvamajandusliku koordinatsioonimehhanismi iseseisvaid institutsioone **turu kõrval**. Sellega lisati senisele mikroökonoomikale teine tasand või täpsemini, vundament.

Alguse sai kahe koordinatsioonimehhanismi teooria (turg + ettevõte) just R. Coase'i artiklist «Firma olemus» (1937). Kuni 70ndateni leidis see vähe tähelepanu. Siis aga kerkis ta huvi keskmesse **vahetuskulude teooriana**. Oliver Williamson arendas sellest omakorda **koordinatsiooniteooria**, mis tegeleb eelkõige lepinguliste suhete kujundamisega tööjaotuse koordineerimiseks nii ettevõtte sees kui ka nende vahel. Kokkuvõtteks mõjuriks on siin varade erinev objektiivne väärtus suhetes erinevate partneritega, aga ka muutunud inimesepilt. Senise kõiketeadva roboti asemele astub piiratud informatsiooniga oportunist. Kolmandaks UIÖ haruks ongi viimast asjaolu esile tõstev **agenditeooria**. Tähelepanu keskmes on siin lepinguliste suhete sõltuvus asümmeetrilisest infojaotusest osaliste vahel. Üks pool on siin printsipiaal (omanik, tööandja), teine temast sõltuv, kuid oma huve järgiv ja infoeeliseid kasutav agent (mänedžer, töövõtja).

Kõik need majandusteaduse uued suunad peaksid aitama ületada lõhet nn. õpikuteaduse ja tegeliku elu vahel. Nad näitavad ka, et majandusteadus liigub samas rütmis teiste teadustega, vanadelt paradigmadelt uutele. Meie ülesanne siin Tartu Ülikoolis on rongi pealt mitte maha jääda.

Aastapäevamaterjalid jätkuvad 3. lk.

Täna on eestikeelse ülikooli 76. aastapäev

ACTA DIURNA

OLI

* 27. novembril oli **eestikeelse ülikooli 76. aastapäeva ürituste sarjas** esimeseks üritu-seks audiovisuaalne programm ülikooli peahoonest, mida korrati 28. ja 29. novembril. Aula rõdul avati näitus «30 aastat peahoone põlemisest».

* 27. novembril pidas Eesti Rahvusraamatukogus **loengu «Humanitaristika 20. sajandi lõpul» prof Igor Cernov.**

* 28. novembril külastasid ülikooli **USA suursaadik Eestis Lawrence Taylor ja saatkonna pressiatašee Victoria Middleton, kes kinkisid raamatukogule multidistsiplinaarse andmebaasi «ProQuest Periodical Abstracts».** Raamatukogu sai ka spetsiaalse arvuti ning laserprinteri. Kingitud andmebaas on üks suurim annetus Toronto Tartu Ülikooli Fondi andmebaasi «Current Contentsi» kõrval.

* 29. novembril külastas ülikooli **Rootsi suursaadik Eestis Katarina Broder**, kes kohtus rektori ning rootsi keele õppejõudude ja üliõpilastega ning külastas ajaloomuuseumi.

* 29. novembril oli **ülikoolisisene teabetund.**

* 29. novembril **pidas aulaloengute sarjas loengu «Eksiil ja kuningriik» prof Richard Villems.**

* 30. novembril esitleti õigusteaduskonnas **Euroopa õiguse ajaloo õpikut**, mille tõlkis eesti õiguse ajaloo tõlkeprojekti töörühm.

* 30. novembril avati humanitaarhoone majas Lossi 3, aud 215 **TÜ Toronto Fondi nimetahvel.**

ON TULEMAS

* 1. detsembril toimub aulas **eestikeelse ülikooli 76. aastapäeva aktus, kell 14 võtab rektor ajaloomuuseumis vastu TÜ auliikmeid ja doktoreid ja kell 19 algab «Vanemuises» ball.**

* 3. detsembril toimub Riias **Gaudeamus XII osavõtnud kollektiivide ühiskontsert.**

* 6. detsembril kaitsevad magistritööd **Kai Treier, Mart Külvik ja Kai Kimmel.**

* 7. detsembril on **prof Anne Lillelt antiikkultuuri lektooriumis ettekanne «Abielust antiikajal mehe ja naise pilgu läbi».**

* 8. detsembril algusega kell 11 tähistatakse nõukogu saalis **Emakeele Seltsi 75. ja üliõpilaste keeleringi 50. aastapäeva.**

HELSINGI ÜLIKOOLI TEHNILISE OSAKONNAGA

käis tutvumas 9–liikmeline töörühm eesotsas prorektor prof Toivo Maimetsaga. Töörühma kuulusid veel prorektor Riho Illak, rektori abi Ene Seidla, pearaamatupidaja Epp Vengerfeldt, plaani–finantsosakonna juhataja Oleg Andla, kinnisvaraosakonna juhataja Erki Tamm, majandusosakonna juhataja Toomas Kleimann, ehitus- ja remondiosakonna juhataja Ahto Põldes ning kommunikatsioonitehnika osakonna juhataja Olav Kiis.

Järgnevalt on kirja pandud töörühma külaskäigu lühiülevaade prorektoritelt Toivo Maimetsalt ja Riho Illakult ning rektori abilt Ene Seidlalt.

Töörühma eesmärgiks oli tutvuda Helsingi Ülikooli halduspoolega. Meie ülikoolis on vahel kuulda olnud etteheiteid, et halduspool ei jõua uutele vajadustele nii kiiresti järele kui tarvis. Haldusstruktuuri reformimist alustati küll juba eelmisel aastal, kuid edasiminekuks on palju õppida just Helsingi Ülikooli tehniliselt osakonnalt. Selle osakonna juhataja Toivo Vainiotalo sidemed Tartu Ülikooliga on kestnud pikemat aega. Ta on vahendanud meile Helsingi Ülikooli humanitaarabi, abistanud euroteaduskonna puhul. Samuti on ta oma valdkonna tuntud spetsialist Põhjamaade ülikoolides. Töörühma liikmed koostavad külaskäigu põhjal oma edaspidise tööprogrammi, millega tulevad tutvuma ka neid Helsingi Ülikoolis vastuvõtnud.

Kahe tiheda päeva jooksul sai iga delegatsiooni liige lähemalt tutvuda oma valdkonnaga ning läbi mõelda, mida tasub ja mida saab üle võtta, et mitte hakata uuesti jalgratast leiutama. «On päris selge, et Helsingi Ülikool elab teistes tingimustes kui meie, ka teistes õiguslikes tingimustes, nii et midagi automaatselt üle võtta polegi mõtet, aga väga palju mõtlemisainet oli seal küll,» ütles prorektor Toivo Maimets.

***

Töögrupp jagunes kaheks - tutvuti nii ülikooli finantspoole korralduse kui ruumide hoolduse, remondi ja ehitusega.

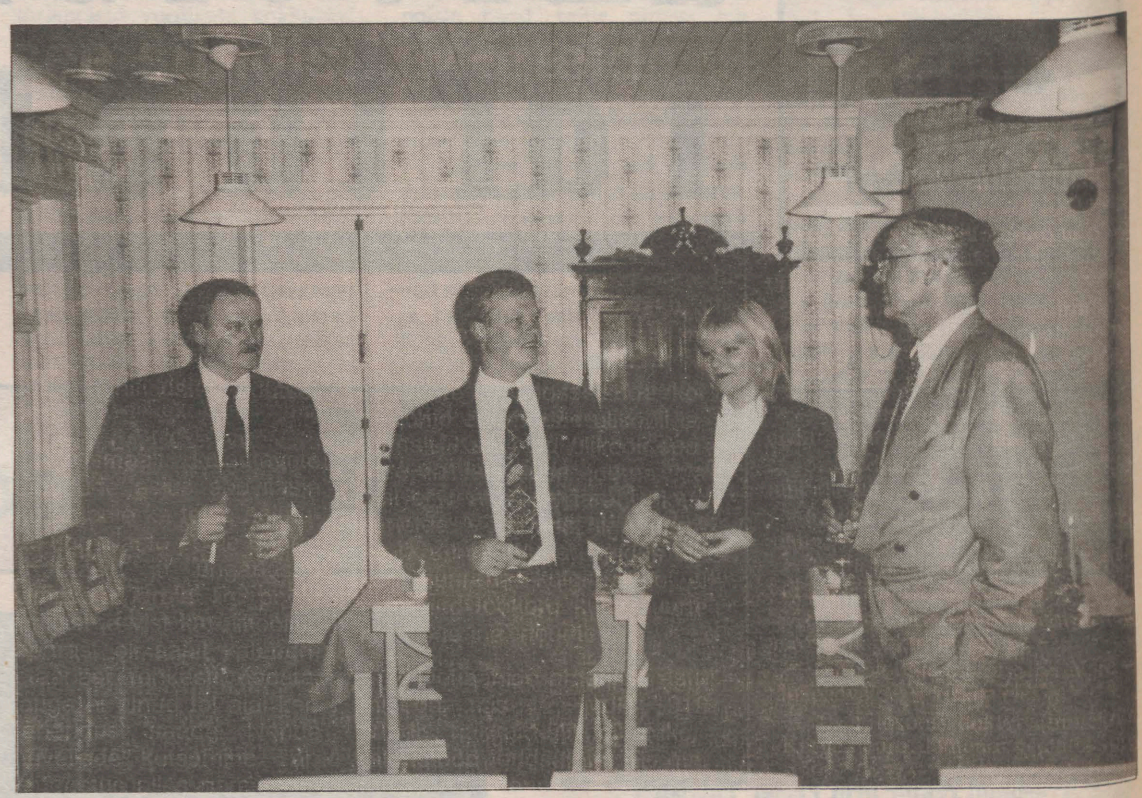

❐ **Prorektorid Riho Illak ja Toivo Maimets ning rektori abi Ene Seidla koos Helsingi Ülikooli tehnilise osakonna juhataja Toivo Vainiotaloga.**

Palju õpetlikku leiti soomlaste **ruumide kasutamisel ja kinnisvara haldamisel.** Tartu Ülikoolil on umbes 200 000, Helsingi Ülikoolil 600 000 ruutmeetrit ruume. Tudengeid on neil aga umbes viis korda rohkem. Seega tullakse toime proportsionaalselt palju vähema ruumipinnaga. Ruumide maksimaalsel kasutamisel on suureks abiks spetsiaalne arvutiprogramm, mida on Soome kolleegidelt ka meil võimalik soodsalt omandada. Kõikide ruumide kasutamine on **tasuline.** Kuna ruumide eest tuleb tehnilisele osakonnale maksta, mõeldakse enne väga põhjalikult läbi kas ruumi on vaja või mitte. Nii ongi allüksusel pidevas kasutuses vähe ruume. Vajaduse korral reserveeritakse lisaruume tunnikaupa. See tähendab ruumide kasutamisel maksimaalset efektiivsust. Tehniline osakond kasutab üüridest saadud raha ruumide korrashoiuks, kütmiseks, koristamiseks, sisustamiseks, posti- ja kolimisteenusteks.

Eeskuju tasuks võtta **avariiteenistusest** (elekter, gaas jm) koos dispetšerteenistusega. Iga ala peal on vaid paar inimest, kuid asjad saavad kiiresti korda, sest sama inimene, kes avariiteate vastu võtab, vastutab selle eest, et avariibrigaad kohale läheb.

Erinevalt meist on lahendatud üksuste kolimine. Sellega tegeleb tehniline osakond. Allüksus ei pea muretsema selle üle, kui juhtkond on otsustanud neid teise ruumi paigutada. Ka sisustuse hankimine ja ümberjaotamine või mahakandmine on tehnilise osakonna mureks. See sisaldub ruumi üüris. Ülikooli ettevõtted (trükikoda, puutöökoda, kohvikud) on täiesti isemajandavad. Palju ettevõtteid on just üliõpilaskonna käes.

Täiesti omapärane on Helsingi Ülikooli **raamatupidamine.** Nimelt on kaks raamatupidamist ja kaks pearaamatupidajat. Helsingi Ülikool on küll riigiülikool, kuid neil on Soomes ühena kahest ülikoolist õigus omada varasid. Nii tegelebki üks raamatupidamine riigivarade ja -rahaga, teine ülikooli enda omaga.

TÜ põhikirja järgi on ülikool avalik-õiguslik juriidiline isik, seega enam mitte riigiasutus. «Et ülikool sellena tegutseda saaks, peab hakkama praegu kehtivaid seadusi muutma,» ütles prorektor Toivo Maimets.

«Remondi- ja ehituskavad on paarikümne aasta peale ette planeeritud,» tõdes prorektor Riho Illak. Eriti põhjalikult tegeldakse uute hoonete planeerimisega. Need ei satu linnapilti sugugi juhuslikult, vaid püütakse välja kujundada ülikooli *campus*'i. Väga põhjalikult planeeriti ka uut biokeskust Viikki linnaosas, mida tutvustas sealse biotehnoloogia instituudi juhataja, TÜ prof Mart Saarma. Planeerimise ja projekteerimise etapp vältas peaaegu kolm aastat, maja ise ehitati valmis 18 kuuga.

Väga aktiivselt kasutatakse Helsingi Ülikoolis **distantsõpet,** millega samuti tutvuti. Soome abil hakatakse seda peagi kasutama ka meie euroteaduskonnas.

Kohtumisi oli palju, sealhulgas ka Helsingi Ülikooli **administratsiooni** juhiga. Ülikooli struktuur on neil teistsugune, on kantsler, administratsiooni juht jt. Ülikooli asutuste töö erineb meie omast paljus selle poolest, et neil on täpselt teada, kuhu 5—10 aasta pärast jõuda tahetakse. Kõikidel üksustel on oma strateegiline suund selge.

«Kuna ligi 20% ülikooli eelarvest moodustavad finantseeringud, mis tulevad väljastpoolt: teaduse finantseerimise asutustelt, fondidelt, eraettevõtetelt või välismaalt, tegeldakse väga aktiivselt enda tutvustamisega väljaspool ülikooli,» lisas rektori abi Ene Seidla. Igal teaduskonnal ja osakonnal või instituudil on oma huvitavalt kujundatud tutvustavad trükised. Huvitavalt on kujundatud ka Helsingi Ülikooli aastaraamat, HÜ spetsialistide antoloogia jpm. On isegi nn. esmaabi brošüür, kust saab teada, mida teha igasuguste õnnetusjuhtumite puhul, sealhulgas nii veeuputuse, pommiähvarduse kui taskuvarguse jm puhul.

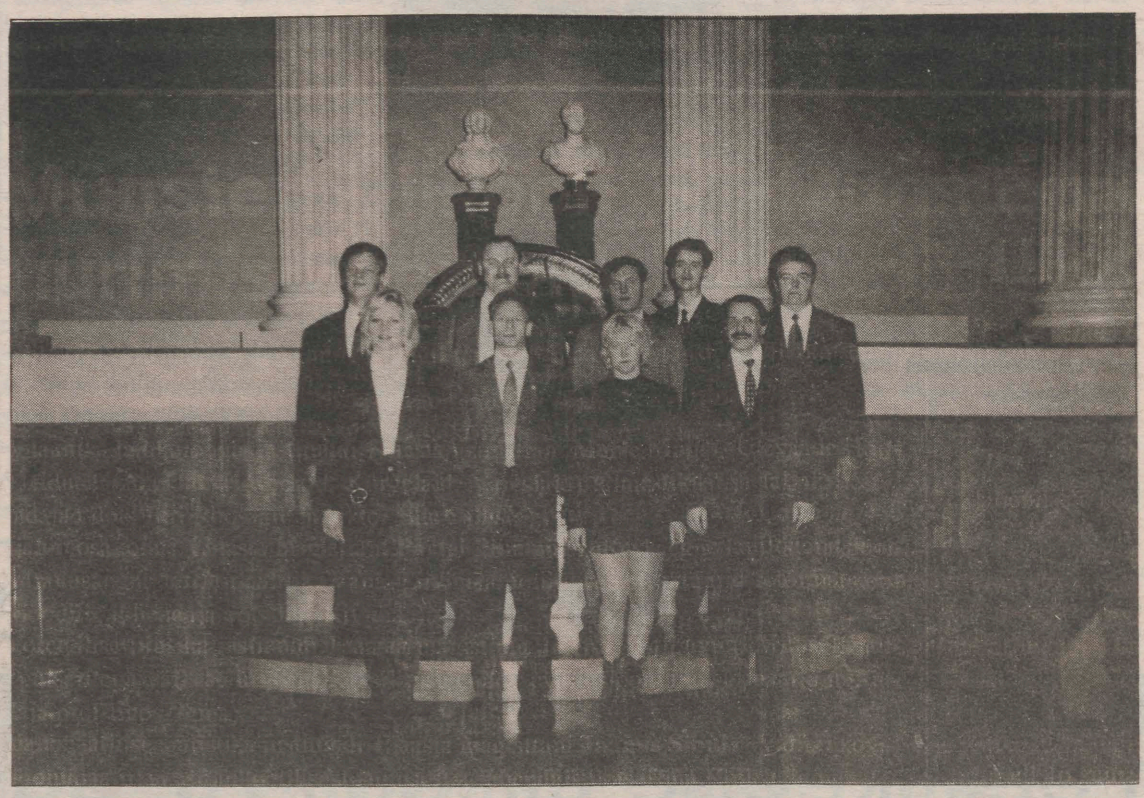

❐ **Helsingi Ülikooli tehnilise osakonnaga tutvumas käinud töörühm täies koosseisus: teises reas vasakult Toivo Maimets, Riho Illak, Ahto Põldes, Erki Tamm ja Toomas Kleimann; esimeses reas vasakult Ene Seidla, Oleg Andla, Epp Vengerfeldt ja Olav Kiis.**

VARJE SOOTAK

Täna on eestikeelse ülikooli 76. aastapäev

Kuidas kõik sèe sündis... Mõtteid oma ülikooli korraldamisest

Tuletage meelde muistseid päevi
pange tähele aastaid põlvest põlve
teise

5. Moos., 32; 7.

Muutlik on olnud vana ja auväärt *alma mater*'i elu, ajalugu ning saatus alates Academia Gustavianast kuni tänaseni.

Ent mõtted ja mälestuskillud eesti ülikooli rajamisest Karl Laaguse vahendusel tunduvad kaasajal ometi tuttavlikud.

Karl Laagus oli pikki aastaid Tartu Ülikooli teenistuja (1902—1936): algul kantseleiametnik, edaspidi raamatupidaja ja pearaamatupidaja, kuraator Peeter Põllu juures üldsekretär ja majandusnõunik, aastatel 1931—1936 ülikooli majandusosakonna juhataja.

Järgnevad mõttekillud on põlise ülikoolimehe nägemus meie oma ülikooli rajamisest aastal 1919.

* Olen ülikoolis hulk aastaid sellist tööd teinud, mida ehk ülikoolis kui teadusetemplis ei minul ega kellelgi teisel ei oleks tarvis teha olnud. /.../

* Ülikoolis pole ma küll jõudnud nende kõrgusteni, kateedriteni, kust ülikooli elu vaatlemine ja kirjeldamine ehk rohkem õigustatud oleks ja kuhu poole ma ise vahel ka püüdsin... Aga leidub nagu teate, olukordi ja ajajärke, kus alt orust vaadeldes võib mõndagi ka mäe otsas märgata.

* Algaastail tuli õppejõudude komplekteerimisel ülikooli kuraatoril ja pärast rektoril nagu karide vahel sõuda /.../ Kuid etteheited, mis mõne aasta järele ajakirjanduses ülikoolile saksastamise pärast tehti, olid enamikus liialdatud. Igat asja on ju kergem arvustada kui teda ise teha. Ja ülikooli arvustus näis selle unustanud olevat, millistes oludes tuli alul ülikooli magnificustel tegutseda.

* Välismaalt kutsutavate õppejõudude asjus soovitasin ma kuraatorile ka teise hõimurahva, ungarlaste poole pöörata. Kaotasid ju ungarlased Maailmasõja järele ligi poole oma riigist ja vist ka ülikoolist. Sellepärast oli säält kateedriproletaarlasi rohkesti oodata. Ungariga ei olnud tol ajal kerge ühendust saada. Nonde hõimuvellede kutsumine Tartusse teostus alles pärastpoole.

* ... Samane lugu oli Soomest tulnud professoritega. Nende hulgas leidus üleeuroopalise kuulsusega teadusemehi. Ja rohkesti intelligentsust ning riiklikku mõtlemisviisi. /.../ Ja tubli portsjon patriotismi ning rahvuslust.

* Ülikooli organiseerimise või õppetegevuseks avamise töödest soovisid ka kohalikud sakslased osa võtta. /.../ Sakslastel oli omapärane ja ainult neile kasulik kava ülikooli loomiseks. Selle järele ei oleks Eestil ega ka Lätil tarvitsenud oma eriülikoole asutada. Tartusse oleks tulnud asutada mingi «internatsionaalne» ülikool, kus mõlemad riigid oleksid võinud oma noorsugu kasvatada. Põhjenduseks oli toodud: see ülikool on mõlemale riigile majanduslikult kergem. Aga tagamõtteks oli — sellise internatsionaalse asutise juures oleks jäänud kindlasti valitsema sakslaste vaim ja ülivõim.

* Ülikoolil oli esimestel aastatel Tallinnaga rohkesti sekeldusi ja raskusi. Tallinna kui värske päälinna ülemasutised, eelarvete ja koosseisude komisjonid ei tundnud ülikooli lähemalt. Kahtlesid ülikooli suuruse ja laialisuse juures. Ja neil oli teatava määrani õigus kahelda. Võrreldes riigi suurust ja rahvaarvuga, tundus ülikool suurena, kuigi ülikool ei esinenud tookord kuigi suurte krediitide jne. nõuetega.

* Dekaanide ametisse asumisega, mis 12. juulil 1919 sündis, hakkaid ülikooli üldkorraldustööd jõudsamini liikuma. Iga teaduskonna küsimused said nüüd oma juhi ja korraldaja, kes valitsuse koosolekutel ka üldküsimusi aitasid lahendada. Ühes sellega algas valitsusel ka kibe, vahel otse palavikuline töö organiseerimise alal, et hiljemalt septembri lõpul /.../ võiks õppetegevusega alata.

* Õppetegevuse avamine ülikoolis oli veel sellepoolest raske, et tuli leida õppejõude iga kursuse tarvis. Harilikult algab kool esimese kursusega. Ülikoolil oli aga olemas hulk üliõpilasi, kes varemalt vene ülikoolis pidid kursuse pooleli jätma ja nüüd tahtsid säält edasi minna.

* Uudisena eesti ülikoolis võttis ülikooli valitsus tarvitusele üliõpilaste piduliku immatrikulatsiooni aulas, millel rektor sissejuhatava kõne peab ning selle järele igale üliõpilasele, kellele matrikkel kätte antakse, käe annab. See on endise saksaaegse ülikooli komme /.../ See on teatavas mõttes «depositsioon» või pühitsus, mis rootsiaegses ülikoolis koguni teisel kujul ja viisil tarvitusel oli.

1932. aastal kirjutas Karl Laagus: «Kui praegu, kus 13 aasta järele on ülikooli korraldustöö enamasti teostunud, kus kogu ülikooli elu on välja kujunenud, rööpasse jooksnud ja selles liigub, mõttes tagasi vaadata noile võimalustele, asjadele ja oludele, kus asi liikuma pandi, siis valdab teatava määrani otse imetlus, kuis kogu ettevõttega toime tuldi, sõandati pääle hakata.»

* Seda sama peavad ka kõik meie riigiloojad tundma. /.../ Püramiidi võib ehitada kindla kava järgi, riiki luua vaimustusega. Selleks ei saa olla ei eelarvet ega ka aruannet, kuidas kõik see sündis või sünnib. On vaid olemas vaimustus ja töö, töö ja vaimustus. /.../ Ja vaimustust ning tööd peab ülikool arendama. Sest ülikool on tempel, kus jõuline noorus «palvetamas» käib. Nooruse päralt on vaimustus ja tulevik!

Karl Laagus. Eesti Ülikool Tartus. Memuaare ja ajaloo andmeid, ilmunud Tartus a. 1932,

sirvis SIRJE TAMUL

Doktorid 1995

Täna saab aulas doktoridiplomi 17 teadlast:

1. Meditsiinidoktor Margus Viigimaa — «Primaarne hemostaas, antiagregant- ja antikoagulantravi ägeda südamelihase infarkti korral»,
2. *Doctor theologiae* Tarmo Kulmar — «Eesti muinasusundi vanima kihistuse väe-, jumala- ja hingekujutluste teoloogia»,
3. *Doctor theologiae* Toomas Paul — Eesti piiblitõlke ajalugu. I osa (XVI—XIX sajand),
4. Meditsiinidoktor Rein Kolk — «Südame kodade ja vatsakeste elektrostimulatsioon siinussõlme nõrkuse sündroomi korral»,
5. Meditsiinidoktor Toomas Podar — «Lapseea haigestumus I tüüpi suhkruhaigusesse Eestis»,
6. Filoloogiadoktor Arvo Eek — «Uurimusi eesti väldete ja rõhu alalt»,
7. Filoloogiadoktor Reet Kasik — «Verbid ja verbaalsubstantiivid tänapäeva eesti keeles»,
8. Filosoofiadoktor (geofüüsika) Aadu Mirme — «Elektriline aerosoolispektromeetria»,
9. Filoloogiadoktor Silvi Vare — «Nimi- ja omadussõnatuletus tänapäeva eesti kirjakeeles»,
10. Filosoofiadoktor (molekulaarbioloogia) Mati Reeben — «Kerge neurofilamendi geeni ekspressiooni regulatsioon»,
11. *Doctor philosophiae* (psühholoogia) Dagmar Kutsar — «Eesti ühiskonna transformatsiooni väljendustest perekonnas: sotsiaalne stress ja vaesus»,
12. *Doctor philosophiae* (matemaatika) Arne Kokk — «Ühisspektrite teooria ja mittetriviaalsete multiplikatiivsete lineaarsete funktsionaalide jätkamine»,
13. *Doctor philosophiae* (matemaatika) Sander Hannus — «Plastsete silindriliste koorikute parameetriline optimiseerimine geomeetrilist ja füüsikalist mittelineaarsust arvestades»,
14. *Doctor philosophiae* (matemaatika) Toomas Lepikult — «Jäikplastsete konstruktsioonide dünaamika ülesannete automatiseeritud lahendamine»,
15. Meditsiinidoktor Kiira Subi — «Ägedate respiratoorsete viirusnakkuste laboratoorne järelevalve Eestis»,
16. *Doctor philosophiae* (zooloogia hüdrobioloogia) Urmas Tartes — «Hingamisrütmid putukatel»,
17. *Doctor philosophiae* (psühholoogia) Aleksander Pulver — «Elementaarne liikumisvektori kodeerimine inimese nägemissüsteemis».

Münsteri Ülikooli uurimispreemiad

Ülikooli Valitsuse 16. novembri istungil otsustati määrata Münsteri Ülikooli uurimispreemiad viiele magistrandile.

Need on:

botaanika ja ökoloogia instituudi 1. aasta magistrant **Merle Mägi** («Ülevaade Hiiumaa laidude (Ahelaid, Kõverlaid, Kõrgelaid, Vareslaid) taimestikust ja taimkattest», juhendajad dots Jüri Roosaare ja lektor Elle Saluste);

ajaloo osakonna 1. aasta magistrant **Pärtel Piirimäe** («Keskaegne konföderatsioon või varauusaegne territoriaalriik: Vana–Liivimaa poliitilised struktuurid reformatsiooniperioodil», juhendaja dots Jüri Kivimäe);

teoreetilise füüsika instituudi 1. aasta magistrant **Jelena Antipova** («Millisekundiliste pulsaritega väikese massiga kaksiksüsteemide evulutsiooniline stsenaarium», juhendaja prof Ene Ergma);

matemaatilise statistika instituudi 1. aasta magistrant **Jaanus Sibul** («Valimi kovariatsioonimaatriksi asümptootilisest jaotusest», juhendaja dots Tõnu Kollo);

semiootika osakonna 1. aasta magistrant **Olga Sudajeva** («Tartu–Moskva semiootika koolkonna terminoloogia kontekstuaalse sõnastiku katse», juhendaja prof Igor Cernov).

Esmaspäeval, 4. detsembril kell 16 annab preemiad kätte rektor.

Emakeele Selts — 75 Üliõpilaste keelering — 50

Olete oodatud üliõpilaste keeleringi 50. aastapäeva tähistamisele reedel, 8. detsembril TÜ nõukogu saalis.

Koosoleku algus kell 11, teise osa algus kell 13.

Avasõna Tiit–Rein Viitsolt

I

Üliõpilaste keelering eesti keeleteadlaste taimelavana — Valve–Liivi Kingisepp,
Eesti grammatikauurimise seis ja perspektiivid — Mati Erelt,
Tartu uralistikast — Ago Künnap.

II

Sõna poolt, morfeemi vastu — Toomas Help,
Milleks vajame kahte kirjakeelt — Tõnu Tender,
Kui palju on PALJU? — Leho Paldre.

Kell 16 süütame küünlad Johannes Voldemar Veski, Arnold Kase ja Paul Ariste kalmule Raadil.

Kell 17 koosviibimine ülikooli vanas kohvikus.

Emakeele Seltsi juhatus
Tartu Ülikooli eesti filoloogia osakond

OLETE OODATUD

TARTU ÜLIKOOLI

BALLILE,

MIS TOIMUB REEDEL,
1. DETSEMBRIL
«VANEMUISE» TEATRI SUURES MAJAS

SaulMatvereRaidmetsEhalaLasteteater
KallasteVäljatagaPimpinellaSaxifragaTätte
SeljamaaÜllatusKreismannAllvee

UKSED AVATAKSE
KELL 19.00

PILETI HIND: 50 EEK–i
1. DETSEMBRIL: 75 EEK–i

Piletid müügil TÜÜ Edustuses
(Ülikooli 20–305, tel 465 400),
Vanemuise kassas ja enne algust kohapeal.

Spordikeskus teatab

Laste jõululaager Käärikul 26.–30. detsembrini

Kutsume 26.–30. detsembrini 10–13–aastasi noori veetma oma jõuluvaheaega SPORTLIKULT ja LUMISELT (võib–olla).

Saabume 26. detsembri lõunaks Tartust kell 12 väljuva liinibussiga või oma transpordiga. Tagasi jõuame 30. detsembri lõunaks Käärikult kell 14.15 liinibussiga või oma transpordiga.

Kavas:

lastele suusaõpetus: suusavarustuse korrastamine, määrimine, tehnikaelementide õpetamine, mäesõit, suusamängud, matkamine. Õhtuti saalis sportmängud ja harjutused jõumasinatel, sportlikud teatevõistlused, turniirid.

28. detsembril võimalus kaasa elada Eesti suusaparemiku võistlustele «Eesti Loto» auhindadele ja Eesti Televisiooni karikavõistlustele (11–14–aastased).

Kogu paketi maksumus 500 krooni. Siia kuuluvad toit (3 x päevas), majutus, spordiväljakute üürid, õpetamiseks vajalikud vahendid, üks saunaõhtu.

TÜs töötavatel lastevanematel on Käärikult võimalik mõningal määral suusavarustust laenutada.

Laagri korraldab TÜ spordikeskuse õpetaja Tiia Teppan koos noorte abilistega.

Registreerida ja tasuda kuni 20. detsembrini Jakobi 5–112 (Marju Pedaste).

Kohti ainult 25 lapsele!

***

Hiina võitluskunsti wu–shud ja Hiina võimlemise qi–kongi tutvustav õhtu 7. detsembril kell 20 Ujula 4.

Oma kogemusi jagavad Xuzhou Pedagoogilise Ülikooli õppejõud Chang Jianguo ja Hiinas wu–shud õppinud Argo Lätt koos oma treeningurühmaga.

Spordikeskus

TEABE-TUNNIS

29. NOVEMBRIL

* HELSINGI ÜLIKOOLI

halduspoolega käis tutvumas 9-liikmeline töörühm. Külaskäigust tegid ülevaate **prorektor Riho Illak** ja **rektori abi Ene Seidla.** Lähemalt loe 2. lk.

* ÜLIKOOLI TALLINNA ESINDUSEST

rääkis uus **juhataja Sigrid Lainevee.** Esinduses on personal vahetunud, nende alustatud töö jätkub. Juhataja palus teaduskondadel rohkem tutvustavat materjali saata, õpilased on ülikoolist väga huvitatud. Veebruaris-märtsis hakkavad toimuma ka teaduskondade kõnetunnid. Peagi on oodata *e-maili* sisseseadmist, see hõlbustab oluliselt infovahetust.

* AUDITOORIUMIDE TAHVLITE

vahetusest tegi ülevaate **arvutigraafika ja õppetehnika osakonna spetsialist Elga Tamm.** Rootsi päritolu 145 uut tahvlit on peaaegu paigaldatud. Need osteti konkursi korras ning tänu valikuvõimalusele oli võimalik saada odavamaid.

* PERSONALI-OSAKONNA

juhataja Leelo Muru ütles, et teoksil on puhkuste vormistamise eeskirja väljatöötamine. Arvamuste ja ettepanekutega võib pöörduda tema (tel 140) või juristi Kaja Oksa poole (tel 142).

* UUE STRUKTUURI-RAAMATU

käsikirja tehakse sel nädalal veel parandusi. **Erkki Leego teabetalitusest** ütles, et selle trükkimine võtab aega paar nädalat.

* STOCKHOLMIS

toimunud **tudengimessist** rääkisid **teabetalituse juhataja Urmas Aunin** ja **välisüliõpilastalituse peaspetsialist Ellen Aunin.** Teabemessil tutvustasid erinevad riigid oma õppimisvõimalusi, ka Tartu Ülikooli vastu oli huvi tunda.

INFO!

VÄITEKIRI

11. detsembril kell 10 kaitseb Vanemuise 46 aud 301 doktoriväitekirja loomaökoloogia erialal **Peeter Hõrak** «Pathways of selection in avian reproductional: a functional framework and its application in the population study of the Great Tit (parus major).» Oponendid prof Kalevi Kull ja prof Staffon Ulfstrand.

6. detsembril kell 11 kaitsevad Vanemuise 46 aud 327 magistritööd:

maastikuökoloogia ja keskkonnakaitse erialal «Metal Transport in Vistula River» **Kai Treier** (oponendid füüsika–keemia knd Ott Roots ja biol knd Tõnis Põder);

maastikuökoloogia ja keskkonnakaitse erialal «Metsatukkade mõningate ökoloogiliste parameetrite analüüs Eesti põllumajandusmaastikus» **Mart Külvik** (oponendid biol knd Hardi Tullus ja biol knd Tõnu Oja) ning

palentoloogia ja stratigraafia erialal «Holotseeni setete stratigraafia ja taimkatte arengu seaduspärasused Peipsi nõo edelaosas» **Kai Kimmel** (oponendid biol knd Tiiu Koff ja geol min knd Leili Saarse).

14. detsembril kell 10.15 kaitseb matemaatikateaduskonnas J. Liivi tn 2 aud 208 **Martin Viil** magistritööd «Sesoonse libiseva keskmise ühiklahendi testimine» magistrikraadi saamiseks matemaatilise statistika erialal. Oponendid on prof Ene–Margit Tiit ja dots Tõnu Kollo.

JÕULUTEEMALINE KURSUS

Ühepäevane käsitöökursus alustab tööd 11. detsembril kell 14 EPMÜ peahoones. Hind 230 krooni, selle sees on ka materjali maksumus. Eelregistreerimine tel 472 983.

ÜRITUS

Tudengite JÕULU (eel)ÕHTU

* jutlus teoloogiamagistrant Toivo Pillilt;

* mõnusat muusikat teeb bänd Greenleaf Tallinnast Nõmmelt;

* talvemõtisklusi küünlavalgel;

* hiljem saab snäkki süüa ja juttu puhuda.

Millal: juba **7. detsembril kell 19.15**

Kus: Tähe 66 saalis.

Tartu Evangeelsete Üliõpilaste Ühendus

Luutsinapäeva tähistamine

13. detsembril kell 18 ajaloomuuseumis.

Laulame ja tantsime, joome glögi ja sööme piparkooke, Camerata Tartuensise esinemise teemaks on Rootsi jõulud 1632 — ja kõike seda vaid 15 krooni eest!

Pileteid saab osta skandinavistikast, ph 301 E–R kl 10–14 kuni 8. detsembrini.

KOOSOLEK

Antiikkultuuri lektooriumis

on prof **Anne Lillelt** 7. detsembril kell 18.15 ettekanne **«Abielust antiikajal mehe ja naise pilgu läbi»** TÜ nõukogu saalis.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 9024. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

Tartu Ülikooli Raamatukogu

NR. 47 (1822)
REEDE,
8. DETSEMBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

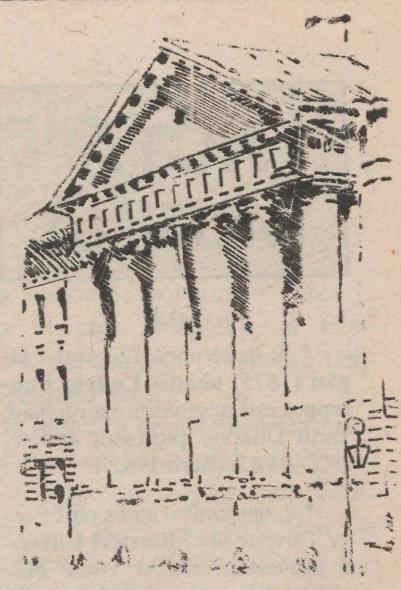

Oli ülikooli aastapäev

1. DETSEMBRIL AULAS

Rektor professor Peeter Tulviste ütles eestikeelse ülikooli 76. aastapäeva aktust avades, et see ei olnud ülikoolile küll juubeliaasta, aga ükski aasta ei sarnane teisele. Rektor pidas aasta jooksul toimunust ülikoolile väga oluliseks ülikooliseaduse ja Tartu Ülikooli seaduse ning TÜ põhikirja ja arengukava vastuvõtmist. Ühe viimase olulise sündmusena märkis ta biomeedikumi edenemine. Esimest korda tuli sel aastal kokku ülikooli kuratoorium. Ülikoolisiseses infoliikumises pidas rektor oluliseks teabetundide sisseviimist.

Majanduspoole pealt tõstis rektor esile raamatukogu remonti, humanitaarhoone osalist valmimist, euroteaduskonna ruumide avamist, kartseri taasavamist, aga samuti abi, mida on Tartu Ülikoolile osutanud väliseestlased. Eelmisel päeval avati humanitaarteaduste maja 215. auditooriumis tänutäheks Põhja-Ameerika eestlastele nimetahvel.

Ülikoolile on viimasel aastal olnud tähendusrikas inimeste liikumine. Rektor mainis Peeter Oleski raamatukogu direktoriks valimist, prorektor Jaak Aaviksoo ministriks määramist, uue prorektori Toivo Maimetsa ametisse asumist.

Järgmise aasta prioriteetide hulgast nimetas rektor nende kitsamate erialade väljaarendamise vajadust, mida meile välismaalt õppima tullakse. Viimase aasta parimaks «toodanguks» pidas ta aga aktusel promoveeritavaid doktoreid ja ülikoolile kaasaaitajaid, TÜ auliikmeid.

Tavakohase akadeemilise loengu pidas seekord prof Jüri Sepp teemal «Institutsioonid majanduses ja majandusteaduses» (selle resümee ilmus eelmises ajalehes).

TÜ auliikme diplom ja medal anti Münsteri Ülikooli arvutuskeskuse juhatajale dr Wilhelm Heldile, sama ülikooli emeriitrektorile prof Maria Wasnale ja Bonni Ülikooli prof Ekkehard Pabschile. Neljas auliige pr **Laine-Silvere Pant** Kanadast ei saanud kahjuks kohale tulla.

Doktoridiplomi said kätte Tarmo Kulmar, Toomas Paul, Rein Kolk, Toomas Podar, Arvo Eek, Reet Kasik, Silvi Vare, Dagmar Kutsar, Arne Kokk, Sander Hannus, Toomas Lepikult, Kiira Subi, Aadu Mirme, Urmas Tartes ja Aleksander Pulver. Kohal ei viibinud Margus Viigimaa ja Mati Reeben.

Riigikogu poolt tervitas aastapäeva puhul ülikooli **Andres Tarand,** linna poolt volikogu esimees **Ants Veetõusme,** Valitsuse poolt kaitseminister **Andrus Öövel,** üliõpilaskonna poolt TÜÜ Valitsuse esimees **Martin Hallik.** Seltside ja korporatsioonide poolt tervitas Fraternitas Estica esindaja **Andres Tupits.**

Meeleolukat muusikat esitas aktusel «Vanemuise» kammerorkester Endel Nõgene juhatusel (A. Pärt, W.A. Mozart, H. Eller), laule ülikooli akadeemiline naiskoor Vaike Uibopuu juhatusel.

1. detsember jätkus promoveeritud doktorite ja auliikmete vastuvõtuga ajaloomuuseumis ning õhtuse balliga.

❐ **TÜ vastse auliikme, Bonni Ülikooli professori Ekkehard Pabschi panuseks on majandus- ja õigusteaduskonna ning Euroopa Instituudi ideeline ja majanduslik abi.**

❐ **«Vanemuise» kammerorkester Endel Nõgene juhatusel esitas aktusel A. Pärdi, W. A. Mozarti ja H. Elleri loomingut.**

EDUARD SAKI fotod

Tänu

Rektor avaldab tänu kõigile, kes aitasid ette valmistada ja läbi viia eestikeelse ülikooli 76. aastapäeva. Nimeliselt pälvisid tänu:

Ene Nobel
Hillar Palamets
Paul Vesik
Urmas Aunin
Eeva Kumberg
Kaie Päike
Erkki Leego
Ellen Aunin
Sirje Üprus
Aive Zirk
Ene Seidla
Ivar–Igor Saarniit
Anita Kärner
Reet Mägi
Carol Merzin
Epp Vengerfeldt
Toomas Hiio
Martin Hallik
Maire Ojamaa
Ela–Heigi Martis
Mare Viiralt
Anu Laansalu
Olav Kiis
Ülo Kaasik
Õie Kaasik
Varje Sootak
Janika Praggi
Marta Pihlamäe
Evi Silm ja
Vaike Uibopuu.

ACTA DIURNA

OLI

* 3. detsembril 120 aastat tagasi (1875) **sündis Ludvig Puusepp,** eesti neurokirurgia rajajaid, Tartu Ülikooli professor aastatel 1920–1942. (Surn 1942.)

* 4. detsembril andis prof Peeter Tulviste üle **Münsteri Ülikooli uurimispreemiad viiele magistrandile.**

* 5. detsembril toimus **TÜ Valitsuse istung.**

* 5. ja 6. detsembril viibis ülikoolis **Hiina RV Justiitsministeeriumi ametlik delegatsioon.** Nad olid rektori vastuvõtul, kohtusid õigusteaduskonna juhtkonnaga ning külastasid ajaloomuuseumi.

* 5. detsembril oli **raamatukogus kirjastuse KUNST raamatute müük.**

* 6. detsembril oli aulas **Soome Vabariigi 78. aastapäeva aktus.** Martti Rahula pidas ettekande «Soome–Eesti kultuurisuhted aastakümnete voolus».

* 6. detsembril **kaitsesid magistritööd Kai Treier** teemal «Metals in the Vistula River. Transport and Sources», **Mart Külvik** teemal «Metsatukkade mõningate ökoloogiliste parameetrite analüüs Eesti põllumajandusmaastikus» ja **Kai Kimmel** teemal «Holotseeni setete stratigraafia ja taimkatte arengu seaduspärasused Peipsi nõo edelaosas».

* 7. detsembril oli **antiikkultuuri lektooriumis prof Anne Lille ettekanne «Abielust antiikajal mehe ja naise pilgu läbi».**

ON TULEMAS

* 7. ja 8. detsembril on Vene TA Okeanoloogia Instituudi **prof Ivar Murdmaa loengutsükkel «Paleokeanoloogia ja ookeanide geoloogiline ajalugu».** Vanemuise 46 aud 246, 7. detsembril kell 15–18 ja 8. detsembril kell 9–12.

* 8. detsembril kell 11 algab TÜ nõukogu saalis **Emakeele Seltsi 75. ja üliõpilaste keeleringi 50. aastapäevale pühendatud koosolek.**

* 8. detsembril kell 15.15 **tutvustab nõukogu saalis Avatud Eesti Fond Kesk–Euroopa Ülikooli poolt pakutavaid magistriõppe programme.** Esineb Sander Bremer Kesk–Euroopa Ülikooli Budapesti kolledžist.

* 11. detsembril kaitseb **doktoriväitekirja** «Pathways of selection in avian reproductional: a functional framework and its application in the population study of the Great Tit (parus major)» **Peeter Hõrak.**

* 13. detsembril kell 18.15 on antiikkultuuri lektooriumis Laidi Laiveriku **ettekanne «Antiikmünt Sitsiilias».**

* 14. detsembril kaitseb **Martin Viil magistritööd** «Sesoonse libiseva keskmise ühiklahendi testimine».

* 15. detsembril toimub TÜ nõukogu istung.

* 20. detsembril kaitseb Aavo Lang doktoriväitekirja meditsiinidoktori kraadi saamiseks.

HESPi PROGRAMMI ABIL SAAB VÄLJA ARENDADA PRIORITEETSEID ERIALASID

Rektor prof. Peeter Tulviste võttis Varssavis osa Sorosi Fondi HESPi programmi nõukogu tööst. HESPi eesmärk on arendada kõrgharidust värskelt vabanenud maades — luua osakondi, instituute, kateedreid, mida ei ole ja mida oleks tarvis, ning arendada neid, mis on küll olemas, aga nõuavad ümberkujundamist.

Varssavi kokkusaamisel arutati HESPi üldist poliitikat ja konkreetset tegevust; viimast Poola näite varal. Kõne all olid HESPi eriprogrammid niisuguste riikide jaoks nagu Albaania, Bosnia ja Moldova. Arutati koostööd Kesk–Euroopa Ülikooliga.

Rektor prof Peeter Tulviste ütles, et nagu üldse, nii on ka HESPis puudus pigem uutest ideedest kui rahast. Mõtted peavad olema nii head, et neid finantseeritaks, et nad tooksid raha sisse, et nende realiseerimine võluks.

«HESP on seni püüdnud vastu tulla erinevate maade otsestele vajadustele ning aidanud välja arendada juristide, majandusteadlaste jt teaduste õpetamist, mida nõukogude ajal ei olnud või mida õpetati teisiti või halvasti. Rektori arvates on päris selge, et selle kõrval kujuneb üleeuroopaline ülikoolide töötajaotus. On mõeldamatu, et kõik maad arendavad oma kõrgkoolides tipptasemel kõikide erialade õpetamist. Sellele arusaamale on jõudnud meist palju suuremad ja rikkamad riigid. «Üha sagedamini näeb asi välja nii, et tudeng astub oma maa ülikooli ja pärast paariaastast õppimist läheb teda huvitavat kitsamat haru edasi õppima sinna, kus seda eriti hästi õpetatakse. Ka meie ülikooli arengukavas on kirjas prioriteetsete erialade väljaarendamine, mida mujalt tuldaks just meile õppima. HESPi toetust olekski edaspidi vaja muuhulgas selleks, et need alad välja arendada ja et siia rohkem välistudengeid õppima meelitada. Vähe tõenäoline, et Venemaalt või Poolast tuleks tudeng oma kulu ja kirjadega meile semiootikat õppima. Raha on tarvis ka selleks, et end maailmas tuttavaks teha. See ei käi mitte ainult läbi teaduspublikatsioonide, vaid ka läbi näituste, laatade, propagandakirjanduse jm, kus juhime tähelepanu sellele, mis meil head on. Selle akadeemilise aasta jooksul peame oma prioriteedid määratlema. See ei tähenda muidugi mitte seda, et muud ülikoolis enam ei arendata, aga igal ülikoolil peavad olema need alad, mida tullakse just nende juurde õppima».

VARJE SOOTAK

TÜ NÕUKOGUS

24. NOVEMBRIL

* RAAMATUKOGU ARENGUSUUNDADEST

pidas ettekande raamatukogu direktor Peeter Olesk. Võeti vastu otsus, mille järgi peab raamatukogu esitama oma arengukava aastani 2000 järgmise aasta 1. märtsiks.

* EMERIITPROFESSORID

Emeriitprofessoriks nimetati üldajaloo korraline professor **Helmut Piirimäe,** TÜ endine professor **Raimund Hagelberg** ning erakorralised professorid **Ülo Vanaaseme** ja **Ülo Lumiste.**

*KORRALISEKS PROFESSORIKS

valiti (rahvatervis) **Astrid Saava.**

* ÕPPETOOLI ÜMBERNIMETAMINE USUTEADUSKONNAS

Usuteaduskonna tegeliku usuteaduse õppetool nimetati ümber **praktilise usuteaduse õppetooliks.**

*** Nõukogu kinnitas filosoofiateaduskonna õppekavad ja tegi ka parandusi TÜ põhikirjas ning võttis vastu TÜ valimiseeskirjad.** Nii raamatukogu arengusuundadest kui ka kahest viimati mainitud päevakorrapunktist saab lähemalt lugeda järgmises ajalehes.

*** TÜ nõukogu akadeemilise komisjoni koosseisust arvati välja prof Toivo Maimets** seoses tema asumisega prorektori ametikohale. Komisjoni koosseisu arvati arstiteaduskonna prof **Vello Salupere.**

Oli ülikooli aastapäev

Usuteaduskonna üliõpilastööde võistluse I auhinna sai Amar Annus

Usuteaduskond taastas 1994. aastal üliõpilastööde võistluse ennesõjaaegse tava. Võistlustööde teemad kuulutatakse välja ülikooli aastapäeval, 1. detsembril. Tööde esitamise tähtaeg on 31. oktoober.

1. detsembril tunnistas usuteaduskonna õppejõududest koosnev komisjon I auhinna väärilisek (1500 krooni) *stud theol* **Amar Annuse** töö «Vana Testamendi lepingulaeka lugude (1. Sa 5–6) usundiloolistest paralleelidest. Anti teada uued teemad (Uue Testamendi teaduse, süstemaatilise usuteaduse ja praktilise usuteaduse alalt) ja jäädakse ootama tööde laekumist.

❐ **Filoloogiadoktor Reet Kasik oli üks viimasel aastal väitekirja kaitsnutest, kellele rektor aktusel doktoridiplomi andis.**

NIMETAHVEL PÕHJA-AMEERIKA EESTLASTELE

Ajaloolaste 215. auditooriumi üle humanitaarteaduste õppehoones pole heameel mitte ainult ajaloolastel. Kaasaegse väljanägemise ja sisustusega auditooriume on ülikoolis juba teisigi. See erineb aga teistest selle poolest, et sisustus muretseti Ameerika ja Kanada eestlaste abiga. Tänutäheks avati eelmisel neljapäeval auditooriumi seinal väike tahvel tekstiga «Selle auditooriumi sisustamist toetasid Toronto Tartu Instituudi ja Tartu Ülikooli Kanada Fondi kaudu Põhja-Ameerika eestlased». Rektor prof Peeter Tulviste lausus tahvlit avades, et edaspidi peaks Eesti ise hakkama meist kaugel asuvaid Eesti keskusi toetama.

Ajaloolaste poolt väljendasid auditooriumi üle heameelt professorid Tiit Rosenberg ja Jaak Kangilaski. Haldusprorektori Riho Illaku arvates võiks väliseestlaste algatus olla heaks eeskujuks teistelegi.

Auditooriumi mööbel (lauad, toolid) ja muu sisustus, sealhulgas diaekraan, grafoekraan, grafoprojektor, diaprojektor, lamellkardinad, ekraanide riputuskomplekt ja muu maksid täpselt 90 316 krooni ja 92 senti.

TÜ VALITSUSES

5. DETSEMBRIL

*** 1996. AASTA VASTUVÕTUEESKIRJAD**
*** 1996/1997. ÕPPEAASTA AKADEEMILINE KALENDER**
*** KAUGÕPPE HETKESEIS JA TULEVIK**
*** KKT ÕPPEKAVA ÜMBERNIMETAMINE**

1996. AASTA VASTUVÕTUEESKIRJAD

Prorektor prof Teet Seene ütles vastuvõtueeskirju tutvustades, et põhimõttelisi muudatusi tehtud pole. Bioloogia-geograafiateaduskond sooviks küll uusi üliõpilasi vastu võtta gümnaasiumi lõpueksamite ja erialaeksami põhjal. Selleks peaksid aga gümnaaiumide lõpueksamid üldriiklikud olema ning üleminek põhjalikult ette valmistatud. Mõne aasta pärast tuleb nagunii lõpu- ja sisseastumiseksamite ühitamisele üle minna nagu on see teistes maades (ka seoses võimaliku Euroopa Liiduga liitumisel). Ülikool on ministeeriumile taolise ettepaneku teinud juba poolteist aastat tagasi. Õppekomisjonile tehti ülesandeks hakata üleminekut põhjalikult ette valmistama.

Arvuliselt taotleb ülikool ministeeriumilt 1422 üliõpilase vastuvõtmist, mis on paarisaja võrra rohkem kui sel aastal. Valitsus kiitis vastuvõtueeskirjad heaks, need kinnitab TÜ nõukogu.

1996/1997. ÕPPEAASTA AKADEEMILINE KALENDER

Valitsus arutas järgmise õppeaasta akadeemilist kalendrit. Tähtsamad daatumid on kindlaks määratud. Uus õppeaasta algab 2. septembril, aastapäevaaktus on 1. detsembril.

KAUGÕPPE HETKESEIS JA TULEVIK

Kaugõppesse pole meie ülikoolis enam vastu võetud 1991. aastast. Varem õpinguid alustanuid on 623, kes on jõudnud enamasti viimastele kursustele. Kaugõppevorm ei ole maailmas kadunud, kuid selline õppimise viis on tulemuslikum, kui oli meie nõukogudeaegses haridussüsteemis. Ka ülikoolis peaks kaugõpe olema ümber kujundatud ning efektiivsem ja see võiks hakata toimuma läbi täienduskoolituskeskuse. Kaugõppevormis saaksid haridust omandada need vanemad inimesed, kes päevases õppevormis töö tõttu osaleda ei saa.

Valitsus otsustas, et kuna osal kaugõppijail on õppeaeg ettenähtust pikemaks veninud, tuleb dekaanidel esitada järgmise aasta 30. jaanuariks rektorile ettepanekud nende eksmatrikuleerimiseks, kelle õppeaeg ei ole kooskõlas TÜ õppekorralduse eeskirjas sätestatud reeglitega. Õppekomisjonil tuleb välja töötada kaugkoolituse vastuvõtu põhimõtted ning selle korraldamisega seotud protseduur ja esitada need TÜ valitsusele 1. märtsiks.

KEHAKULTUURITEADUSKOND

taotles bakalaureuse õppekava ümbernimetamist. Valitsus nõustus ettepanekuga nimetada õppekava «Kehakultuur ja sporditeadused» **«Liikumis- ja sporditeadusteks».**

*** Prorektor prof Toivo Maimets** soovitas TÜ nõukogu teadus- ja arenduskomisjoni ettepanekul saata eelmisel TÜ nõukogul vastuvõtmata jäänud (puudu jäi üks hääl) **TÜ põhikirja parandusettepanek** uuesti nõukogusse.

Uue variandi järgi kuuluksid teaduskonna nõukogu koosseisu ametikohast tulenevalt dekaan, prodekaanid, instituutide ja osakondade juhatajad ning teaduskonna koosseisu kuuluvate ülikooli asutuste juhatajad. Ülejäänud osa nõukogu koosseisust moodustavad teaduskonna täieliku tööajaga korraliste õppejõudude ja teadustöötajate poolt valitavad liikmed ning üliõpilaste esindajad. Teaduskonna nõukogu juhib dekaan.

Erinevus kehtivast põhikirjast seisneb selles, et praegu koosneb teaduskonna nõukogu ainult teaduskonna täieliku tööajaga korraliste õppejõudude ja teadustöötajate poolt valitud liikmetest ning üliõpilaste esindajaist. Dekaan võib sellisel juhul osutuda nõukogusse mittevalituks. Teadus- ja arenduskomisjoni arvates oleks teaduskonna nõukogu dekaani osalusega töövõimelisem, sest dekaan on vastutav. Valitsus oli selle ja ka järgmise, s.o. põhikirja täiendusettepanekuga nõus. Põhikirja soovitatakse lisada punkt: «Ülikooli nõukogul on õigus asutada ja likvideerida ka teisi käesolevas põhikirjas nimetamata jäänud Tartu Ülikooli asutusi».

*** Arstiteaduskonna dekaan prof Ants Peetsalu** informeeris ülikooli kahe apteegi - Tamme ja Kesklinna olukorrast. Teaduskonnal tuleb koostada apteekide põhikiri ja esitada see teaduskonna nõukogule ning seejärel TÜ nõukogu teadus- ja arenduskomisjonile, sealt TÜ nõukogule. Kui apteekide staatus on selge, tullakse varade küsimuse juurde.

* Valitsus nõustus arstiteaduskonna ettepanekuga **avada erandkorras üheks aastaks meditsiiniõdede magistriõpe.** Arstiteaduskonda kohustati leidma võimalusi bakalaureuseõppe avamiseks.

*** Prorektor prof Teet Seene** informeeris valitsust **tasulise täiendõppe projekti ettevalmistamisest.** Selle järgi oleks kõigil struktuuriüksustel õigus osutada tasulisi teenuseid. Valitsus kiitis põhimõtte heaks ning projekt saadetakse teaduskondadesse arutamisele.

PEAHOONE EI TAHA TERVEKS SAADA

Halduisprorektor Riho Illak informeeris istungi lõpul valitsuse liikmeid peahoone olukorrast. Tänaseks on sellest juba mitmes ajalehes pikemalt kirjutatud.

Peahoone keskosa toestamine on lõppemas, detsembris loodeti ka plangust lahti saada. Viimastel päevadel täheldati, et keskosa vajumine on järsku peatunud. Mõõtmiste tulemused näitasid aga ohtlikku vajumist hoopis keemiahoonepoolses tiivas, see on kohati 0,44 mm päevas. Pragude suurenemist võib lausa silmaga jälgida. Pragusid on näha nii esimese korruse auditooriumides kui keldris. Olukord on avariiohtlik. Peahoone lõpliku vajumise peatamiseks oleks vaja 6,5 miljonit krooni, inflatsiooni arvestades 7 miljonit. Peahoone on kultuuriarheoloogilisest seisukohast Eesti esikümnesse kuuluv ehitis ning selle seisukord peaks olema kogu Eesti riigi mure. Järgmise aasta riigieelarve projektis on ülikoolile kapitaalremondiks ette nähtud vaid 2,9 miljonit krooni, sel aastal oli eraldatud 13 miljonit krooni. Koostöös Riigikogu komisjonidega on tehtud ettepanekud ülikoolile suuremad summad eraldada, sest raha vajavad ka teised ehitused.

Kaitskem ülikooli ajaloo- ja kultuuripärandit

6. aprillil moodustas rektor oma käskkirjaga 1–03/252 RE komisjoni, mille ülesandeks seati ülikoolis muinsuskaitse alla võetud objektide olemasolu, seisundi ning ka asukoha kindlakstegemine ja kaitse alla võtmist väärivate väljaselgitamine. Komisjoni tööst võtab osa ka Riigi Muinsuskaitse Ameti Tartu Inspektuuri esindaja. Viimasest seda laadi arvelevõtmisest on möödunud kakskümmend aastat. Vahepeal on ülikoolis palju muutunud — on vahetunud põlvkonnad, ehitatud uusi hooneid ning loodud ülikooli ajaloomuuseumgi, rääkimata suurtest poliitilistest muudatustest, ülikooli reformimisest ning eetika ja moraali madalseisust. Nii et on viimane aeg *alma mater*'i ajaloo– ja kultuurimälestiste revisjoniks ning siiamaani säilinu tõsiseks kaitse alla võtmiseks.

Olulise tõuke niisuguse töö hädavajalikuks kiireks läbiviimiseks andis Vanas–Anatoomikumis histoloogia õppetoolis ligi sada aastat säilitatud maailmakuulsa teadlase Karl Ernst v. Baeri embrüoloogiaalasest memoriaalraamatukogust 160 haruldase, Baeri eksliibrisega varustatud raamatu vargus. Varastati kõige haruldasemad ja väärtuslikumad raamatud. Varastatu müügile toimetaja oli raamatuasjanduses hästi haritud isik, kes olevat väitnud, et kuna neil raamatuil polevat Tartu Riikliku Ülikooli templit, on vaid mingid vanad ülikooli templid, siis nad ei kuuluvat kellelegi — on peremeheta ja nende müümiseks pole seaduslikku piirangut! Ülikooli varandust võib vabalt kalli raha eest maha parseldada. Tegelikult on kõik selle kogu raamatud ametlikult kinnitatud inventariraamatus arvele võetud. See on ülikoolile korvamatu kahju ja rahvusvahelises ulatuses häbiplekk, et Eesti Tartu Ülikoolis ei suudeta rahvusvahelise tähtsusega kultuuripärandit kaitsta.

Aga ega meie ülikoolis ainult Baeri raamatukogu (ka järelejäänud osa) niisugune kultuuripärand pole. Siin on alles veel paljugi, mida väliskülalised imetlevad ja hindavad. Olgu need siis ülikooli vanad hooned, oma seni säilinud ajaloolise interjööri ja hõnguga, mis eakale ülikoolile iseloomulik ja ligitõmbav, või imposantne ajaloomuuseum oma vaatesaalide väljapanekute, fondide ja ilusa sisekujundusega või mitmete vanade allasutuste erialaraamatukogudes säilinud haruldused. Muuseumid ja kollektsioonid on iga vana ülikooli uhkuseks ja eriliseks hooldusobjektiks, sest neis peegeldub teaduste ja kunstide areng. Aga see ongi *universitas*'e üks missioone — säilitada ja esitada teadusi ja kunste nende arenguprotsessis.

Komisjoni töö on osutunud palju suuremaks, kui esialgu arvata võis, ja see pole veel lõpuni jõudnud, kuigi on käidud väga paljudes allasutustes. Seni tehtu põhjal võib öelda, et meil on veel küllaga kaitset vajavat, hoolikamat suhtumist ja ümberkäimist nõudvat, ajaloomuuseumile üleantavat ning turvasüsteemide sisseseadmist tahtvat. Komisjon loodab aasta lõpuks oma reididega enam–vähem lõpule jõuda, kuid võib–olla jääb midagi ka järgmise aasta jaoks.

TULLIO ILOMETS,
komisjoni esimees

XII «Gaudeamuse» järelkontsert Riias

Pühapäeval toimus Riia Kongresside Palees kolme Balti riigi üliõpilaste ühiskontsert. Läinud suve «Gaudeamuse» üks Läti-poolseid korraldajaid Mara Katvare oli kutsunud Eesti ja Leedu lauljaid-tantsijaid-mängijaid Riiga, et veel enne aasta lõppu teha «Gaudeamuse» järelkontsert.

Esinemisvõimalus oli pakutud naaberriikide kolmele kollektiivile. Tartus astusid bussi Eesti Põllumajandusülikooli segakoor (dirigent Valli Ilvik), puhkpilliorkester «Popsid» (Enno Tubli) ja tantsuansambel «Tarbatu» (juhendajad Enn Madi, Anu Koiduaru ja Jaanus Randma).

Möödunud suve Tartu «Gaudeamuse» vastutav sekretär Elvi Oolo võttis kaasa just-just kokkumonteeritud peo videofilmi, näituse ««Gaudeamus» läbi aegade», ning XII «Gaudeamuse» lipud.

Kultuurikeskuseks kujundatud (raamatukogu, näitusegaleriid, õppeklassid, suured ja väikesed saalid) Riia Kongresside Palees avasid taaskohtumiskontserdi Läti tudengid. Süüdati advendiküünal ja kuulutati: «Gaudeamus» jätkub!

Esineti üheskoos (koorid ja puhkpilliorkestrid) ja oma koosseisudes. Leedu oli suutnud välja saata ainult ühe kollektiivi — Vilniuse Ülikooli segakoori. Endastmõistetavalt oli osavõturohkem lätlaste esindus — oma kodus on täies koosseisus esinduskollektiive («Juventus», «Dancis», «Vektors», «Kalve» ja Maris Martinsonsi puhkpilliorkester) hoopis kergem välja tuua.

Üliõpilastel oli teadlikkust ja korrektsust üksteise rahvuskultuuriski orienteeruda: kontserdi käigus märgiti ära üksteise kultuuritähtpäevi: leedu helilooja Mikalojus Ciurlionise ja eesti Cyrillus Kreegi sünniaastapäeva, läti «Juventus» — koori 75. sünnipäeva.

Sel ajal, kui Läti haridus- ja kultuuriministeeriumi ning kollektiivide esindajad arutlesid selle üle, kas ja kuidas «Gaudeamuse» sarja tulevikus jätkata, tantsitasid Tartu «Popsid» ja Riia Tehnikaülikooli puhkpilliorkester uhke marmormaja fuajees väsimatuid tudengeid.

Läti haridus- ja kultuuriministeeriumi vanemreferendilt Mara Katvarelt pärisime, **kas lätlased kavandavad järel-Gaudeamusega Balti tudengite uut traditsiooni?**

M. Katvare selgitas: sellise järelkontserdi idee tekkis tal jutuajamisest dirigendi Maris Martinsonsiga. Puhkpilliorkestritel olla kombeks ka pärast suurpidu ühine kontsert maha mängida! Aga miks ei võiks siis ka muu seltskond kokku saada? Raha selle väikese «Gaudeamuse» jaoks kuskilt ei küsitud. Kogu korraldajaskond oli väljas heast tahtest. Palee direktor (on ka ise ühe esindustantsuansambli juhendaja) üüri ei nõudnud. Pensionärid ja koolilapsed pääsesid kontserdile tasuta, teised maksid pileti eest ühe lati. Saal mahutab üle tuhande pealtvaataja.

«Gaudeamuste» tuleviku kohta arvati seekord Riias: tuleb jätkata, kuid reformida peo põhimõtteid ja ülesehitust, võtta endale ka kõrgemaid kunstilisi ülesandeid. Kõigile oli vastuvõetav ettepanek **esitada suure rahvusvahelise ühendkoorina, koos sümfooniaorkestriga peo mõõtmeile sobiv suurvorm.** Selline ettekanne oleks omaette sündmus! Leiti veel: et maailm on nüüd ka Balti riikidele avatud, siis peaks jälgima ka Euroopa ja Põhjamaade kultuurikalendrit. Üritusi on palju, need langevad lähestikku või kattuvad. «Gaudeamusel» peab olema oma soodne aeg.

Järgmine «Gaudeamus» on leedulaste korraldada. Kas neist saavad tudengipidustuste reformijad?

ENE PUUSEMP,
XII «Gaudeamuse» toimkonna liige

Ago Rinken kaitses Uppsalas doktoriväitekirja

30. novembril kaitses Uppsala Ülikoolis meditsiinilise ja füsioloogilise keemia erialal doktoriväitekirja Ago Rinken. Töö temaatika käsitleb muskariinse retseptori solubiliseerimist.

Uurimus valmis teadustööl Tokio Ülikooli astiteaduskonna aju–uuringute instituudis ning Uppsala Ülikooli arstiteaduskonna meditsiinilise ja füsioloogilise keemia instituudis. Teema idee on pärit meie ülikoolist ning osa eksperimente tehti meie bioorgaanilise keemia laboris. Seetõttu on tööl ka mitu juhendajat: prof L. Engström Uppsalast, T. Haga Tokiost ja prof Jaak Järv Tartu Ülikoolist. Ago Rinnerile anti meditsiinidoktori kraad.

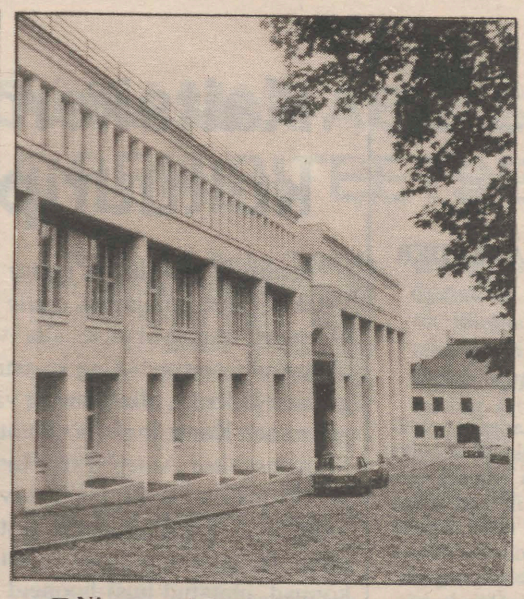

❐ **Nime ootab ka see maja.**

ÜTLE ILUS MAJA NIMI!

AEGA ON AINULT 10. DETSEMBRINI!

Ülikooli majanimede konkursi kastid ja ankeedid on:

* peahoone valvelauas,
* Lossi tänava maja valvelauas,
* raamatukogu fuajees.

Spordikeskus teatab

TÜ esivõistlused tänavakorvpallis

Tänavakorvpall on, nagu nimigi ütleb, rohkem õuemäng, kuid seda korvpalli üht alaliiki saab edukalt ka spordisaalis mängida.

Esimesed ülikooli esivõistlused tänavakorvpallis toimusid kaks aastat tagasi, eelmisel aastal võistlusi ei peetud.

Pühapäeval, 3. detsembril kogunes 19 võistkonda TÜ spordihoonesse, et selgitada ülikooli parimad tänavakorvpallis.

Naiste võistlusklassis konkureeris esikoha pärast 2 võistkonda. Esimese koha sai võistkond **ITI**, kus mängisid arstiteaduskonna üliõpilased Jaanika Pertelson, Imbi Eelmäe ja Airi Sokk. Teiseks jäi võistkond KUSTI.

Meeste eliitklassis võisid mängida üliõpilased, kellel on korvpalliliidu litsents ja kes mängivad Eesti meistrivõistlustel.

Meeskonnad jaotati kahte alagruppi ja pärast pingelisi matše jõudsid finaali võistkonnad KABI ja Y. Üldvõidu sai võistkond **KABI**, kus mängisid kehakultuuriteaduskonna üliõpilased Andres Ottender, Meelis Pastak ja arstiüliõpilane Jaak Vahi. Teiseks jäi Y ja kolmandaks võistkond X.

Kõige rohkem võistkondi oli **meeste harrastajate liigas**. Need paigutati kolme alagruppi, kust sai edasi vaid võitja. Finaalgruppi jõudsid võistkonnad NYKE, FIRST ja SHÄKK–ÄTÄKK, kes samas järjekorras ka reastusid. Esikoha said arstiteaduskonna üliõpilased Martti Jaanus, Meelis Sula, Volle–Sten Maiste ja Jüri Gorjagin.

Taaskohtumiseni ülikooli esivõistlustel korvpallis!

KALLE KOLLIN,
võistluste peakohtunik

Reedel, 8. detsembril kell 15.15 Tartu Ülikooli nõukogu saalis

KESK–EUROOPA ÜLIKOOLI (Budapest ja Varssavi)

poolt pakutavate magistriõppe programmide tutvustamine (inglise keeles).

* MAJANDUS
* KESKKONNATEADUSED JA POLIITIKA
* AJALUGU
* ÕIGUSTEADUS
* KESKAJA UURINGUD
* POLITOLOOGIA
* RAHVUSVAHELISED SUHTED JA EUROOPA UURINGUD
* SOTSIOLOOGIA

Esineb hr Sander Bremer Kesk–Euroopa Ülikooli Budapesti kolledžist.

Kõik huvilised on oodatud!

Lisainfo Avatud Eesti Fondist tel (2)6313 791 või (2)6313 793.

Nagu tõeliselt oli

Üliõpilasselts «Veljesto» on andnud välja ilusa raamatu «EÜS Veljesto 1920—1995. VIII Koguteos» (Tallinn, 1995). Seda maksab tulevikuski üle lugeda. Kummati kordub seal väide, mis on eksitav. Oma artikli «EÜS paguluses 1943—1991» kirjutab Pekka Erelt, et humanitaarhuvidega üliõpilaste ühenduse mõtte sünni juures oli «ülikooli kirjandusõppejõud Peeter Olesk (astus hiljem EÜS-i)» (lk 46). Veidi edasi lisab teises artiklis «Alguses oli Logos» Tõnu Tender: «Novembris-detsembris (1988 — P. O.) sai teatavaks, et Peeter Olesk on meie ridadest teise organisatsiooni lahkunud. Margus Kasterpalu oli ta *Sodaliciumisse* kutsunud» (lk 61).

Umbes märtsis 1988 pöördus minu poole üks humanitaartudeng — see võis olla Tiit Pruuli, kuid ma ei mäleta täpselt —, kes küsis, kas ma toetaksin n-ö ärksate tudengite organisatsiooni. Vastasin talle otse, et kui see seisab Eesti Üliõpilaste Seltsi põhimõtetel, siis kindlasti. Kuna mulle vastati omakorda, et jah, need tudengid pooldavad EÜS-i, siis oli minu nõusolek neil käes. Edasi hoiti mind tulevase «Sodaliciumi» kavadega pidevalt kursis ja kui tolle aasta volbriööl kogunesid «Sodaliciumi» tegijad ühte Tartu kesklinna keldrisse, kutsuti mind poliitilise tuleviku pärast peakõnelejaks.

Seejärel otsis mind üles teistsugune mõttekaaslaste ring, kuhu kuulus ka Tõnu Tender. Nad tunnistasid, et «Sodaliciumi» lähtekohad neid päriselt ei rahulda ning seepärast tahavad nad luua a l t e r n a t i i v s e t organisatsiooni. Kas ma ei tahaks sellega liituda? Vastasin, et toetan kindlasti e r i n e v a t e organisatsioonide sündi ja nende tulevikku, kuid ma olen end «Sodaliciumiga» juba sidunud ning korraga saab kuuluda a i n u l t ü h t e üliõpilasorganisatsiooni. Mäletan hästi, et see põhimõte vajas tollastele tudengitele üleseletamist. Küll olin ma nõus kaasa aitama selleks, et ka too tudengiring, mis sai nimeks «Logos», omandaks põhikirjalise aluse ja kindla organisatsiooni tunnused. Vastavalt pakkusingi ma uuele organisatsioonile nime ning kirjutasin kaasautorina alla avaldustele, mida «Logos» tegi keelepoliitika asjus.

Sügisel küsis Eerik Kross ühel «Sodaliciumi» koosolekul, missugused on minu suhted «Logosega». Vastasin, et toetan neid legaliseerumiseni. Formaalselt see nii oligi. Taastunud üliõpilasorganisatsioone olen toetanud tänini, pidades samal ajal ikka meeles seisukohta, mille 1988. aasta algul oli sõnastanud kuuldavasti Jaan Kross. Kui tudengipoisid pöördusid tema poole ideega taastada kõigepealt «Veljesto», olevat ta vastanud järgmiselt: Kuidas saab taastada haru, kui jäetakse unarule tüvi? Ja minu jaoks on tüvi Eesti Üliõpilaste Selts.

PEETER OLESK

INFO!

Väitekirjade kaitsmisi

Kolmapäeval, 20. detsembril kell 16 toimub TÜ nõukogu saalis **Aavo Langi** doktoritöö «Dopamiini, 5–hüdroksütrüptamiini, sigma ja NMDA retseptorite roll antipsühhootiliste ainete toimes» kaitsmine meditsiinidoktori kraadi saamiseks. Oponeerivad prof Raimo K. Tuominen (Helsingi Ülikool) ja prof Aleksander Žarovski (TÜ Farmakoloogia Instituut).

Antiikkultuuri lektooriumis

on 13. detsembril kell 18.15 (TÜ nõukogu saalis) **Laidi Laiveriku** ettekanne «Antiikmünt Sitsiilias».

Magistrantide keeleeksam

Magistrantide inglise keele eksam toimub 5. jaanuaril kell 10 Tähe 4–155 ja **saksa keele eksam** samal ajal Tähe 4–207.

Erialane kirjandus tuua hiljemalt 3. jaanuariks keelekeskusesse Ülikooli 18a–218, registreerimine samas (tel 465 357).

Müük

Soodsalt müüa inglise- ja venekeelset seksuoloogia, idameditsiini, nõelravi, fütoteraapia, balneoteraapia, masaaži, psühhoteraapia ja sotsioloogia alast kirjandust. Tel 436 484.

NB!

Selle aasta viimane UT ilmub juba järgmisel reedel, s.o. 15. detsembril (lähevad ju tudengid 18. detsembrist jõuluvaheajale). Jõululeht on paksem, 8-leheküljeline, ja veel on selles vaba ruumi. Kui kellelgi sel aastal veel midagi teatada või mõni seni ilmutamata kirjatükk sahtlis, toogu aga kähku toimetusse. Nii tõsised kui mõnusad lood ja pildid on kõik oodatud!

Toimetus

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 9089. Tiraaž 1500.

☎ 465 680

Tartu Ülikooli
Raamatukogu

Rahulikke jõulu ja head uut aastat

NR. 48—49
(1823—1824)
REEDE,
15. DETSEMBER 1995
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

Universitas Tartuensis

Kohtumiseni uuel aastal!

Kirju aastalõpp ülikoolis

KUIDAS LÕPEB AASTA 1995...

...VÄLISSUHETE TALITUSES

Välissuhete talituse peaspetsialist Sirje Üprus:

Sel aastal kirjutas ülikool alla kahele olulisele koostöölepingule. Üks sõlmiti aasta algul Hollandi Groningeni Ülikooliga ja teine hiljaaegu Voroneži Riikliku Ülikooliga. Koostöö toimis varemgi, nüüd sai see kindlamad raamid.

Uuel aastal on kavas sõlmida koostöölepingud **Padova ja Bonni ülikooliga.** Itaallased teevad praegu sealpoolset eeltööd. Tahaksingi aasta lõpul veel kõigile, keda huvitab koostöö nende ülikoolidega, edasi öelda, et võtku meiega kiiresti kontakti. Ootame ettepanekuid, mis valdkonnad meie ülikooli inimesi huvitada võiksid. Bonni Ülikooli kohta on meil paks erialade kataloog, nii et tulge sellega välissuhete talitusse tutvuma.

...NAISKOORIL

TARTU ÜLIKOOLI AKADEEMILISE NAISKOORI DIRIGENT VAIKE UIBOPUU, aastalõpp tõi Teile Kultuurkapitali preemia, palju õnne!

See tuli täieliku üllatusena. Nüüd sain ka jälile, kes mind esitanud oli, see oli naislaulu selts. Väga meeldiv üllatus igatahes. Sel reedel on Rahvusraamatukogu kuppelsaalis preemiate pidulik kätteandmine. Tallinnasse läheme naiskoori esindusega, Tehnikaülikooli meeskooril on 50. sünnipäev.

Naiskooril on sel poolaastal kaks kolmandikku uusi lauljaid, sest paljud lõpetasid kevadel, läksid välismaale õppima või hakkasid muude projektidega tegelema. Oleme väga palju tööd rabanud, küll ühe-kahe kaupa, küll ansamblites. Tulemusi on märgata, tüdukud on tublid. Ei tea, võibolla on minule just niisugused tublid tüdrukud sattunud. Igatahes on palju hõbemedali omanikke. Selle tõsise töö eest saavad üliõpilased nüüd ainepunkte, nii on ka teiste maade ülikoolides, muusika õppimine käib ikka hariduse juurde. Meil on ju hääleseade, maailma koorimuusika, keeled (spetsialistid käivad hääldust õpetamas) jne. See on ikkagi suur harimistöö.

Aasta lõpeb kooril jõulukontsertidega. 21. detsembril on aulas traditsiooniline jõulukontsert koos Tartu Akadeemilise Meeskooriga. Esitame Faure', Britteni jt. loomingut. Laulame ka inglise jõululaule. Knut Nystedt kirjutas meile spetsiaalselt ühe jõululaulu.

20. detsembril sõidame koos ülikooli esindusega Türile ülikooli päevale. Tartus on veel kontserte kaubamajas, E-kaubamajas jm.

Järgmisel aastal tahaksime sõita festivalile Iirimaale, Taanisõitu loodame ka.

TÜ NÕUKOGUS täna, 15. detsembril

TÜ nõukogu selle aasta viimase istungi päevakorras on:

*** põhiõppe vastuvõtueeskirjade kinnitamine 1996. aasta suveks;**

*** paranduste sisseviimine TÜ põhikirja;**

*** korraliste professorite valimine:**

(neurokirurgia korralise professori kohale kandideerivad TÜ närvikliiniku dotsent meditsiinikandidaat **Toomas Asser** ja sama kliiniku neurokirurg meditsiinikandidaat **Jaan Eelmäe**; arvutusmeetodite korralise professori kohale kandideerib TÜ rakendusmatemaatika instituudi dotsent füüsika-matemaatikakandidaat **Peeter Oja**);

*** emeriitprofessorite valimine:**

(esitatud: füsioloogia erakorraline professor **Selma Teesalu** ja kriminalistika ning kriminoloogia erakorraline professor **Herbert Lindmäe**);

*** teaduskondade põhimääruste kinnitamine;**

*** arstiteaduskonna õppekavade kinnitamine** jm.

22. detsembril toimub bioloogia-geograafia-teaduskonna dekaani valimine

Kandidaatidena on esitatud:

1. Geneetika korraline professor **Ain Heinaru** (esitasid: prof Andres Metspalu ning molekulaar– ja rakubioloogia instituudi nõukogu);

2. Rakendusgeoloogia korraline professor **Volli Kalm** (esitas prof Martin Zobel).

Dekaani valimine toimub 22. detsembril kell 10 Riia tn 23.

Ülikooli majanimede konkurss lõppes 10. detsembril

Sümboolikakomisjoni majanimede töörühm (koosseisus prorektor prof T. Maimets, prorektor R. Illak, dotsendid T. Ilomets, H. Palamets ja E. Uuspõld, C. Merzin, S. Kahu) vaatas 13. detsembril laekunud ettepanekud läbi ja pidas plaani, milliseid põhimõtteid edaspidi kasutada.

Ülikool tänab kõiki osavõtnuid!

Innovaatika 96

Kolmapäeval arutasid teaduskondade ja allüksuste esindajad, kuidas tutvustada Tartu Ülikooli messil INNOVAATIKA 96, mis toimub 28.–30. märtsini Tähtvere näitusehallis.

Väljapanek tehakse ühtses kujunduses ja pilkupüüdev.

Häid ideid messiks ootavad teaduskondade esindajad ja innovatsioonitalitus tel 431 028.

Tänu

80. sünnipäeva puhul õnnitles rektor kauaegset kehakultuuriteaduskonna õppejõudu **Erna Abelit** ja tänas teda tulemusliku pedagoogilise tegevuse eest.

65. sünnipäev täitus prof **Ülo Vanaasemel.** Rektor õnnitles juubilari oma käskkirjas ning tänas teda kauaaegse kohusetundliku töö eest ülikoolis.

50. sünnipäeva puhul õnnitleti ja avaldati tänu kauaaegse kohusetundliku töö eest raamatukogu vanemraamatukoguhoidjale **Kadri Ainzile** ja patentoloog **Arno Anijalale.**

TEABETUNNIS

13. DETSEMBRIL

ÜLIKOOLI AASTALÕPU PROBLEEMID

Prorektor prof Toivo Maimets tutvustas lühidalt neid probleeme, millega juhtkonnas aastalõpul tegelda on tulnud. Probleemid jaotuvad kahte suurde ringi. Üks puudutab kiiret lahendamist vajavaid, teised on pikemaajalised, strateegilised.

Esimeste hulka kuulub esmajoones ülikooli uus seisund, sest seaduste järgi on TÜ tulevast aastast avalik-õiguslik juriidiline isik. Juba 1. jaanuarist tuleb üle minna ka nn. ettevõtte raamatupidamise põhimõtetele. Uue staatuse põhimõtete üle on aru peetud ning need on selgumas.

Teine kiire probleem on järgmise aasta eelarve.

Iga päev tuleb kokku puutuda ka ülikooli ruumiprobleemiga. Alles eelmisel päeval oli Prantsuse kultuuriatašeel küsimus, miks prantsuse filoloogid üht ruumi juurde ei saa. Ruumitaotlusi on paljudel teistelgi. Rektoraat näeb positiivse lahendusena linnas ühe maja leidmist, mille võiks lasta saatkondadel sisustada vastavate maade keelte jm õppimiseks.

Kiire on ka ülikooli kinnisvaradega. 1. märtsil peab valitsus ära otsustama ülikooli kinnisvarade küsimuse. Ülikool taotleb tagasi kõiki oma endisi varasid, kuid koos praeguste omanikega tahetakse leida neile kõige parem kasutusviis kogu Eesti riigi huvides.

Viimasel ajal on päevakorrale tõusnud üliõpilaste esindatus nii teaduskonna nõukogudes kui TÜ nõukogus, üleüldse üliõpilaskonna probleemid. T. Maimets teatas, et 5. detsembrist on edustus kohtuotsuse põhjal ettevõtete registrist kustutatud, nii et üliõpilastel tuleb alustada nullist. Samas pole mingit põhjust kaotada sidet üliõpilaste praeguste esindajatega TÜ nõukogus jm.

Pikemaajalistest probleemidest tõi prorektor esile ülikooli infosüsteemi, mis puudutab ametialase info liikumist. Praegu puudub ülikoolis ülevaade mitmetest valdkondadest, isegi sellest, milliste teadustega tegeldakse.

Korrastamist vajavad suhted Eesti Teaduste Akadeemiaga, mõned instituudid tahavad näiteks ülikooliga ühineda.

AASTALÕPU TÖÖAEG

Personaliosakonna juhataja Leelo Muru ütles, et detsembris on kaks viimast reedet täispikad tööpäevad, sest pühade-eelsed poolikud tööpäevad kattuvad puhkepäevaga. Nii on reede, 22. detsember ja 29. detsember ülikoolis täispikad päevad, töö lõpeb kell 16.30 nagu ikka reedeti.

TÜ NÕUKOGU

reedest päevakorda tutvustas **akadeemiline sekretär Ivar-Igor Saarniit.** Ta toonitas kohalolnuile, et nõukogu päevakorda võetavad küsimused esitataks õigeaegselt ja nõuetekohaselt vormistatuna.

UUS AMETIKOHT

ülikoolis on siseaudiitor. Kolmandat nädalat töötab sellel kohal **Kurmet Ojamaa**, kes ütles, et tema peamiseks ülesandeks on info kogumine finantsjuhtimise alal. Objektiivse infoga peaksid olema varustatud nii tippjuhid kui auditeeritav allüksus. Ta soovitas ennast võtta mitte revidendina. Iga auditeerimine peaks lõppema informatiivsete soovitustega.

U. Kurmeti praegune asukoht on plaani-finantsosakonnas tel. 661.

***

Teabetalituse juhataja Urmas Aunin soovis teabetunni lõpuks head kohtumist uuel aastal. Selleks ajaks on ka teabetalituses üht-teist muutunud, sest peatselt asub uue juhatajana tööle Toomas Kiho.

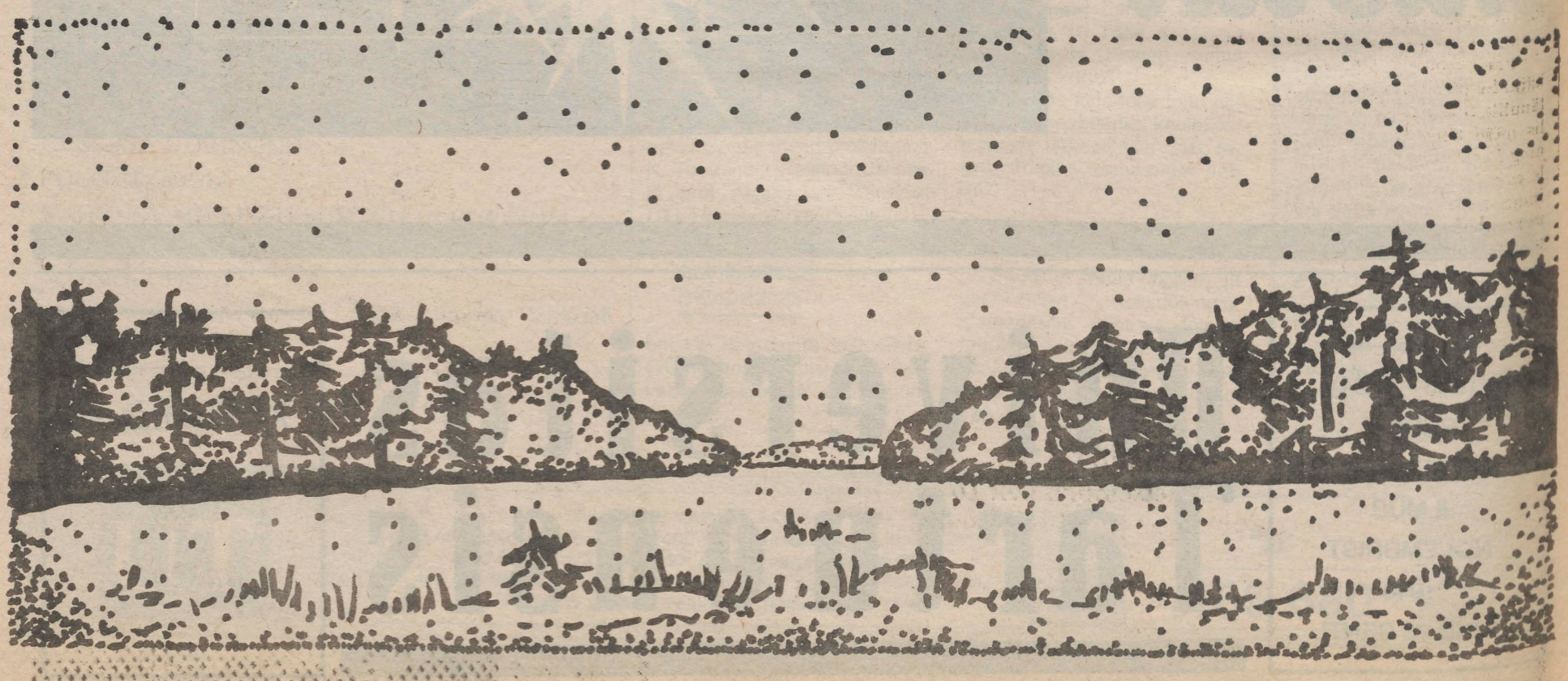

On hea, et meil on Jumala valgus...

Äsja ilmus eesti keeles üks C. S. Lewisi maailmakuulus muinasjutt. Selle algul kirjeldab Faun Tumnus Lucy-tüdrukule oma kodumaad, mis on Valge Nõia kätte jäänud. Olukord näib lootusetu olevat: «Kogu aeg muudkui talv ja Jõule mitte kunagi, eks kujuta seda ette.» Aga natuke hiljem tuleb Jõuluvana siiski: «On see vast Nõiale kõva mats! Paistab, et ta võim hakkab juba pisitasa otsa saama.» Jõulud ongi kindel märk: kurjuse võim ei ole igavene.

Praegu, jõulude eel, on hea lugeda, mida Jeesuse ema ja selle sugulane Sakarias ootasid messiaslapselt. Nende kummagi kiidulaulud on Luukas jäädvustanud oma evangeeliumis.

Tõsi küll, eriti saksa eksegeedid arvavad, et Maarja, noor tüdruk, ei oleks iial osanud niisugust luuletust luua, ja kui olekski, unustanuksid inimesed selle enne Jeesuse ülestõusmist. Meie, Lönnroti ja Hurda kogumikkude pärijad, peaksime teadma: rahva neiud on loonud imeilusaid luuletusi, ja need on sellesama rahva mälus elanud aastakümneid ja -sadu. Loeme siis esimest lehekülge ja küsime: mida ootasid ja lootsid Sakarias ja Maarja?

Sakarias on ju pealinna preester. Templi kõrval on Antonia linnus ja linnuses rooma garnison. Sakarias ootabki kõigepealt «päästmist meie vaenlastest ja kõikide nende käest, kes meid vihkavad...»

Kui Maarja laps saab suureks, siis Jumal kindlasti «laseb meid, kui meid on vaenlaste käest päästetud, kartmatult teenida Teda vagaduses ja õigluses Tema ees kõik meie elupäevad.»

Võõrad okupatsiooniväed ei ole Galilea maatüdruku peamine mure, vaid Maarja vaenlased on oma rahva rikkad inimesed ja võimukandjad. Aga nüüd ta hõiskab, sest ta rasedus on kindel tunnustäht, ja õnnis tulevik on juba nagu käes: Jumal «on pillutanud laiali need, kes on ülbed oma südamelt. Ta on tõuganud maha võimukad troonidelt ja ülendanud alandlikke, näljaseid on Ta täitnud heade andidega, ent rikkad saatnud minema tühjalt.»

* * *

Niisugust ootust ja rõõmu olen kogenud minagi, Soome Turu linnast tulnud külalislektor, kes praegu juba kolmas kord viibib Tartu Ülikooli usuteaduskonnas. Kui ülikool 1991. aasta 2. septembril julges taastada kunagise kuulsa usuteaduskonna, olid Nõukogude tankid juba Tallinnast taganenud, ent okupatsiooniarmee sõdurid jalutasid ikka veel Tartu tänavatel. Lootsime kõik, et peagi saame vaenlase käest pääsenuna kartmatult elada õiglasemas ühiskonnas.

Kaks aastat hiljem oligi Tartu võõraste käest päästetud, aga Maarja lootus ei olnud siin veel tõestunud. Ei olnud kõik «näljased täidetud heade andidega»; küllap nii mõnigi üliõpilane oli veel alatoidetud ja väsinud. Usuteaduskonnal ei olnud korralikku tahvlit ega kriiti... Ja kolleeg Vello Salol oli teatud traagiline põhjus alustada oma aulaloengut tsitaadiga: «...vaene Tartu linn!»

Praegu on siis lõppemas minu kolmas külaskäik. Sügis oli ilus ja töö innustav. Olen selle eest tänulik. Sakariase ennustuse teinegi osa on ülikoolis nüüd täitunud: ülikooli kogudus on taastatud ning Peetruse ja Pauluse toomkiriku kooris on jälle esimest korda Suure Põhjasõja järel mitu noort inimest ristitud ja konfirmeeritud! Loodame, et ülikooli ajaloomuuseumis ja koguduses kaua teenitakse Jumalat «kartmatult, vagaduses ja õigluses.»

* * *

Maarja-neiu on küll ikka veel kehv ja näljane, aga kui ta kuuleb, et ta toob ilmale poja, vastab ta Jumalale: «Sündigu mulle sinu sõna järgi» — ta tahab julgelt võtta vastu oma lapse, Jeesuse. Maarjamaa üliõpilaste hulgas on praegu taolisi abielupaare. Vahete-vahel ma küll mõtlesin, kas peaksin olema pahane või rõõmus, kui noor ema koos kahe lapsega tõi mulle hea referaadi, aga mõistagi ei saanud viibida loengul, või kui noor isa end viisakalt vabandas: ta pidi kolmanda tunni ajaks koju lapse juurde minema, sest abikaasa läks tööle. Kui ma aga eile lugesin Postimehest, kui paljud eesti naised ei ole julgenud oma last vastu võtta, olin siiski väga rõõmus seepärast, et vähemalt meie üliõpilased üritavad Jumala abil väga rasket ülesannet täita: üheaegselt niihästi õppida kui ka eesti rahvale uut sugupõlve kasvatada! Nõndagi teenitakse Jumalat kartmatult, vagaduses ja õigluses.

* * *

Kõik Sakariase ja Maarja lootused ei teostunud sellal sõnasõnaliselt: Jeesus Messias suri, nagu hästi teame. Ikka uued ülbed ja võimukad istuvad tänapäevani oma troonidel. Ometi teame ka, et Maarja oli hiljem algkoguduse usklik liige. Maarja uskus, et Jumal oli siiski oma tõotuse suurepäraselt täitnud. Jumal oli ülendanud Maarja piinatud poja taevasse ja andnud Jeesuse kaudu inimkonnale midagi, mis Sakarias ja Maarja algselt ei olnud aimanudki: ülestõusmise lootuse.

Kiidulaulu lõpus ütleb Sakarias:

«Meid tuleb katsuma päevasära taevakõrgusest paistma nende peale, kes istuvad pimeduses ja surmavarjus, et suunata meie jalgu rahuteele.»

Pilkases pimeduses ainult **istutakse**, sest keegi ei näe käia. Aga niipea kui Jumal läkitab päevasära taevast, on istujatel võimalik liikuma hakata. Olen näinud Tartuski, nagu oma kodulinnas, üksikuid inimesi, kes sõnasõnaliselt ainult istuvad. Praegu ma mõtlen ühte vana naist bistroos ja ühte väikest poissi Taara puiesteel, kes istusid ilmetult, ilma liikumata. Nende silmist ei peegeldunud ükski päikesekiir. Aga ülikoolis on ju teisiti. Meie ei istu sugugi pimeduses ega nürinenuna, vaid kõikjal on elu ja valgust, alati sünnib midagi uut ja põnevat. Kogu see valgus ja elavus on pärit Jumalalt, maailma Loojalt.

Sakarias jätkab ometi: «...et suunata meie jalgu rahuteele.» On hea, et meil on looduse valgus, nii et me näeme oma tööd teha. Jeesus on aga niisugune päevasära taevakõrgusest, kes suunab meie jalgu Jumala rahu teele. «Maa peal rahu» on osa jõulude sõnumist. Rahu ja hea meel inimeste seas — rahu peres ja töökaaslaste vahel, rahu südametunnistuses, rahu Jumalaga. Need, kes on hüljanud Jumala päevasära, Jeesuse, räägivad küll suuga rahust, kuni küllastumiseni, aga nende jalad ei ole suunatud rahu teele. Meile aga paistab Jumala armastuse sära. Kui me seda oleme näinud, ei istu me enam pimeduses. Samuti ei ole meil vajalik rahutult askeldada ega karjeristina, trügijana teist inimest enda eest ära tõugata. Meil on Issand, kelle sõna on elu valgus, ning kes iga päev näitab meile teed, «päivän matkan kerrallaan» (mida ma ei oska eesti keelde tõlkida).

JUKKA THURÉN

Prof. dr. Jukka Thurén on Turu Ülikooli korraline professor Uue Testamendi teaduse alal.

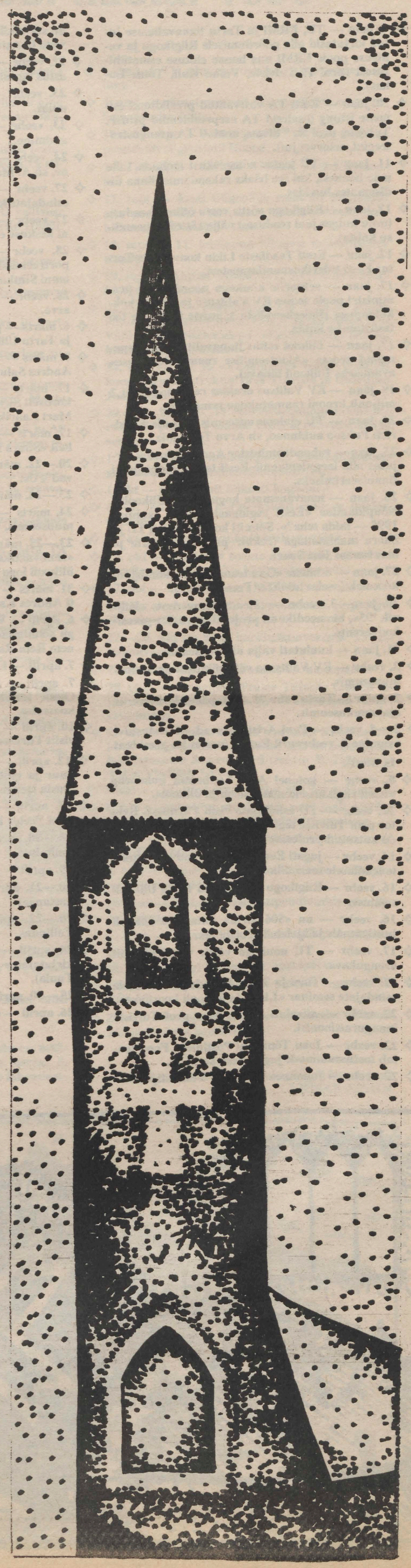

ÜLIKOOLI JÕULUJUMALATEENISTUS
toimub reedel,
22. detsembril kell 16
ajaloomuuseumi rõdusaalis.

AASTALÕPU JUMALATEENISTUS
on samas kolmapäeval, 27. detsembril kl. 11.15.

Tartu Ülikool aastal 1995

- ✧ 4. jaan — TÜ, ERMi ja Tartu linnavalitsuse juhid kirjutasid alla pöördumisele Riigikogu ja valitsuse poole ERMi uue hoone ehituse esmatähtsusest (prof P. Tulviste, Väino Kull, Tõnis Lukas).
- ✧ 10. jaan — Eesti TA vastvalitud presiidiumi esimene istung (osalesid TA asepresidendid prof P. Tulviste, prof R. Villems, arutati TA arengustrateegiat, eelarvet jm).
- ✧ 11. jaan — TÜ teatas nõusolekust loobuda Lille mäe hoonest, kui see leiaks rakendamist linna üldisemates huvides.
- ✧ 12. jaan — Riigikogu võttis vastu ülikooliseaduse (muu hulgas jäid seadusest välja sätted õppemaksu kohta).
- ✧ 12. jaan — Eesti Teadlaste Liidu konverents Tartus Eesti tulevikusuundumustest.
- ✧ 17. jaan — rektorite nõukogu pöördumine peaministri poole seoses EV Valitsuse ja TALO kokkuleppega riigieelarveliste asutuste töötajate töö tasustamise kohta.
- ✧ 17. jaan — ülikool esitas linnavalitsusele ettepanekud seoses «Akadeemilise raamatukaupluse» avamisega Ülikooli tänaval.
- ✧ 19. jaan — EV Valitsus eraldas reservfondist 1,2 miljonit krooni raamatukogu remondiks.
- ✧ 23. jaan — TÜ ajaloomuuseumis anti üle Friedrich Puksoo auhinnad, sh Arvo Teringule.
- ✧ 25. jaan — rahandusminister Andres Lipstok kirjutas alla laenulepingule Eesti tervishoiuprojekti finantseerimiseks.
- ✧ 26. jaan — maavanemate kogu Tartu Ülikoolis. Nõupidamine «Eesti regionaalpoliitika jaanuar 1995 — mida teha?». Sõlmiti koostööleping TÜ ja Saare maakonnaga (rektor prof P. Tulviste ja maavanem Jüri Saar).
- ✧ 27. jaan — esimene «Gaudeamuse» peakomisjoni koosolek (osales minister Peeter Olesk).
- ✧ 30. jaan—3. veebr — täienduskonverents «Kliinik '95», biomeedikumi projekti tutvustav pressikonverents.
- ✧ 31. jaan — kuulutati välja ülikooliseadus.
- ✧ 2. veebr — EV Valitsuse väljasõiduistung ajaloomuuseumis.
- ✧ 2. veebr — Tartu rahu 75. aastapäeva konverents ajaloomuuseumis.
- ✧ 2.—4. veebr — Paul Ariste päevad. Mälestuskivi avamine 2. veebruaril Raadil (osales ka president L. Meri).
- ✧ 8. veebr — kolonel Ants Laaneotsa aulaloeng «Eesti riigikaitsekontseptsioon ja ülikool».
- ✧ 10. veebr — TÜ esindajate visiit Pärnusse. Rektor prof Tulviste tegi teatavaks, et vabade kunstide kutsutud professor on Jaak Rähesoo.
- ✧ 14. veebr — jagati Eesti TA preemiad (sh mitmele teadlasele meie ülikoolist).
- ✧ 16. veebr — Riigikogu võttis vastu Tartu Ülikooli seaduse.
- ✧ 16. veebr — nn «806 kirja» esitamine ülikooli juhtkonnale ja ajalehele Postimees.
- ✧ 17. veebr — TÜ nõukogu võttis vastu ülikooli arengukava.
- ✧ 17. veebr — Turu ja Tartu linnade ja ülikoolide esindajate seminar «Linna ja ülikooli koostööst».
- ✧ 22. veebr — möödub aasta rektor prof Tulviste inauguratsioonist.
- ✧ 22. veebr — Jaan Tõnissoni Postimehe Fond teatab toetussummade jagamisest, sh TÜle.
- ✧ 22. veebr — Johannes Voldemar Veski stipendiumi statuudile allakirjutamine (rektor prof P. Tulviste ja Asta Veski).
- ✧ 22. veebr — TÜ üliõpilaskonna valitsuse esimees astus tagasi.
- ✧ 23. veebr — EV 77. aastapäeva kontsert-aktus aulas.
- ✧ 23. veebr — esimese Ahti Pae stipendiumi üleandmine.
- ✧ 24. veebr — Eesti Taassünni auhinna üleandmine, sh A. Maltsale, P. Toropile ja L. Kisseljovale.
- ✧ 27. veebr — ülikooli juhtkonna ja nn «806 kirja» esindajate kohtumine.
- ✧ 27. veebr — kultuuridevahelise kommunikatsiooni keskuse esimene töökoosolek.
- ✧ 28. veebr — prof Juri Lotmani mälestuspäev, portreemaali avamine, rahvusvahelise Juri Lotmani Sihtkapitali esitlemine.
- ✧ 28. veebr — TÜ nõukogu kinnitas 1995. aasta eelarve.
- ✧ 6. märts — president Lennart Meri kuulutas välja Tartu Ülikooli seaduse.
- ✧ 8. märts — TÜÜ valitsuse uueks esimeheks valiti Andres Salu.
- ✧ 17. märts — TÜ nõukogu otsustas anda esmakordselt Skytte medali prof Marju Lauristinile ja Mart Laarile.
- ✧ 17. märts — ülikool rentis õigusjärgsetelt omanikelt «Sõbra Maja».
- ✧ 20.—22. märts — Eesti Lasteorganisatsiooni päevad TÜs.
- ✧ 23.—24. märts — TÜ avatud uste päevad.
- ✧ 24. märts — Johan Skytte mälestuspäev ajaloomuuseumis. Medalite üleandmine.
- ✧ 23.—25. märts — kolmas haridus- ja teadusmess «Innovaatika 95». Riigi Patendiamet andis üle ülikooli logo ja nime registreerimistunnistused.
- ✧ 31. märts — Üliõpilasküla uueks direktoriks valiti Andres Kask.
- ✧ 6. aprill — Valga maakonna ja TÜ koostööleping sõlmimine (rektor prof P. Tulviste ja maavanem Rein Randver).
- ✧ 7. aprill — EÜSi 125. aastapäeva tähistamine.
- ✧ 7. aprill — kultuuri- ja haridusminister Peeter Olesk kinnitas käskkirjaga TÜ kuratooriumi koosseisu.
- ✧ 10. aprill — TÜ ja Tartu linna ühisdelegatsiooni visiit Turusse.
- ✧ 12. aprill — rektor prof Tulviste avaloeng «Kultuur ja mõtlemine» humanitaar- ja sotsiaalteaduste loengusarjas Rahvusraamatukogus.
- ✧ 17. aprill — kultuuri- ja haridusministriks sai prof Peeter Kreitzberg.
- ✧ 18.—20. aprill — TÜÜ edustuse viienda koosseisu valimised.
- ✧ 19. aprill — Eesti TA aastakoosolek.
- ✧ 20.—21. aprill — TÜ tervishoiu instituudi 100. aastapäev.
- ✧ 20.—22. aprill — Eesti hariduskonverents '95 Tallinnas.
- ✧ 24. aprill — Anttila stipendiumi statuudile allakirjutamine (rektor prof P. Tulviste ja Tauno Tuula).
- ✧ 25.—30. aprill — ülikooli kevadpäevad.
- ✧ 26. aprill — esimene ülikoolisisene teabetund.

Järg 5. lk.

TÜ NÕUKOGUS

24. NOVEMBRIL

(vt. ka eelmist UTd)

ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU ARENGUSUUNDADEST

rääkis raamatukogu direktor Peeter Olesk. Raamatukogu arengukava tahetakse valmis saada 1. märtsiks.

Esmajärjekorras vajaks läbitöötamist ja ettevalmistamist nii ülikooli raamatukogu väljastpoolt kui seestpoolt puudutav seadusandlus. Raamatukogu tegevust reguleerib praegu ainult TÜ seadus, kus on märgitud, et raamatukogu ülesanne on Eesti rahvustrükiste täieliku kogu loomine ja säilitamine. Sellest on vähe. Peeter Oleski arvates on Eesti trükiste ajaloo viimase viie aasta kõige masendavam viga see, et taasiseseisvusaegne trükis on esindatud suurtes raamatukogudes kõige halvemini. Sundeksemplaride põhimõte ei toimi. Raamatukogu on oma sellekohased ettepanekud teinud, kuid sundeksemplaride seadust see ei asenda. Samuti on vaja dokumente, mis määratlevad ära raamatukogutöötajate kvalifikatsiooni, selle määramise nõuded jne. Seda tööd on lihtsam teha siis, kui on valmis ülikooli raamatukogu põhikiri, mis on praegu töös. Seejärel on tarvis välja töötada järgmised dokumendid, k.a akt, mis näitab, kuidas käituda mistahes avariiolukorra puhul nendes tingimustes, mis praegu raamatukogus valitsevad.

Seadusandlikke küsimusi on vaja lahendada ka teistel põhjustel. Praegu pole näiteks selge, mida kujutavad endast ülikooli raamatukogu varad. Üksasi on materiaalne vara näiteks kirjutuslaudadena, teine asi raamatuvara. Praegu kaotab näiteks raamatukogu aastas 5 tuhat nimetust kadumise jm tõttu. Kui läbilõikes võtta ühe trükise hinnaks sada krooni, siis on kahju pool miljonit. Olukord on üsna ebanormaalne, sest näiteks korralik elektrooniline turvasüsteem maksab umbes niisama palju. Vabariigi valitsus on nõus oma reservist turvasüsteemi sisseviimist toetama.

Raamatukogu arengukava teesid sisaldavad järgmisi punkte:

a) aastal 2002 saab raamatukogu 200-aastaseks ja aastal 2000 toimub Tartus IX rahvusvaheline fennougristika kongress;

b) Tartu Ülikoolis kasvab radikaalselt nende osakaal, kes on huvitatud Lääne trükisest;

c) Eestis kasvab huvi suhelda raamatuga eeskätt arvuti kaudu;

e) järjest rohkem hakatakse loovutama vana raamatut sisaldavaid erakogusid;

f) kodumaist trükist ja teadusraamatukogusid kaitsev seadusandlus puudub, mille tõttu on ülikooli raamatukogu finantseerimine traditsiooniline.

Teesides rõhutatakse samuti ülikooli raamatukogu huvisid arvestava seadusandluse loomist ja rakendamist kuni tööjuhendini. Raamatukogu avalikud suhted on vaja muuta süsteemiks ja rahvusvaheliselt kättesaadavaks.

Raamatuteaduse kui ülemastme-aine tuleks käivitada 1996. aastast, seades kuni aastani 2000 esikohale täiendõppe.

Veel on arengukava teesides kirjas regionaal- ja julgeolekupoliitilise ning personoloogilise teabe süstemaatiline hankimine ja levitamine; ülejäänek eeskätt elektroonilistele andmebaasidele ka lugejateeninduses, raamatukogu julgeolekusüsteemi rakendamine; maja kui ehitise kordategemine aastaks 2000 ja omatrükiste süstemaatiline avaldamine. Nõukogu võttis vastu **otsuse, et raamatukogu arengukava kuni aastani 2000 töötataks välja 1. märtsiks.**

PARANDUSED ÜLIKOOLI PÕHIKIRJAS

Istungit juhatanud prorektor prof **Toivo Maimets** selgitas, et teaduskondade põhikirjade arutamisel on selgeks saanud TÜ põhikirja muutmise vajadus. Põhikiri täpsustab küll, kes valivad teaduskonna nõukogu liikmeid, kuid täpsustamata on, kelle seast nad valitakse. Probleem tekib eriti dekaani osas, sest ta võib kehtiva põhikirja järgi olla ka teaduskonna nõukogusse mittevalitud. Seega vajas muutmist TÜ põhikirja 66. paragrahv. Täienduse sõnastus oli järgmine: teaduskonna nõukogusse kuuluvad ametikohast tulenevalt dekaan, prodekaanid, instituutide ja osakondade juhatajad ning teaduskonna koosseisu kuuluvate TÜ asutuste juhatajad. Teaduskonna nõukogu juhib dekaan. Hääletamisel ettepanek aga vajalikku häältearvu ei saanud (puudu jäi üks hääl). (5. detsembri TÜ valitsuse istungil otsustati ettepanek nõukogus uuesti hääletusele panna, vt ka eelmist UTd — toim.)

Järg 5. lk.

Algab konkurss Ahti Pae stipendiumile

Ahti Pae stipendiumile võivad kandideerida peaainena ajakirjandust, igusteadust, majandusteadust või sotsiaalteadusi (politoloogia, sotsioloogia, sotsiaal- või kultuurantropoloogia, avalik haldus) õppivad 3. või 4. aasta üliõpilased.

Stipendiumi saaja(d) ja suuruse määrab rektori juhitav stipendiumikomisjon. Aluseks võetakse üliõpilase õppeedukus, erialane ja ühiskondlik tegevus.

Kandideerijatel tuleb esitada taotlus koos ülevaatega oma erialasest ja ühiskondlikust tegevusest, soovitusega instituudilt/osakonnalt ning väljavõttega õpinguraamatust 1. veebruariks 1996. aastaks õppe- ja üliõpilasosakonda (ph r 217, tel 465 623).

Stipendiumi saaja selgub veebruarikuus ning stipendium antakse üle koos Eesti Vabariigi aastapäevaga.

Ahti Pae stipendium moodustub Rootsi Eestlaste Esinduse poolt Tartu Ülikoolile üle antud *Ahti Pae Mälestusfondi* varadest ning esimene stipendium anti välja 1995. aasta veebruaris.

ÜLLE HENDRIKSON

Anttila stipendium teist korda!

Anttila stipendium määratakse üks kord semestris ühele TÜ põhiõppe üliõpilasele, kes on ühe semestri jooksul kõige enam parandanud õppetöö tulemusi. Anttila stipendiumi saaja ei tohi samal ajal saada teisi stipendiume. Võrdsete õppetulemuste korral antakse stipendium noorimale kandidaadile.

Kandideerimiseks tuleb üliõpilasel esitada taotlus koos sünniaja ja dekanaadis kinnitatud väljavõttega õpinguraamatust käesoleva õppeaasta sügissemestri ja möödunud õppeaasta kevadsemestri õppetulemuste kohta 26. jaanuariks 1996. aastaks õppe- ja üliõpilasosakonda (ph r 217, tel 465 623).

Stipendiumi saaja selgub veebruarikuus. Stipendiumi suurus on 4000 krooni. Anttila stipendium on esimene ja seni ainus firma poolt asutatud stipendium Tartu Ülikoolis ning esimest korda anti seda välja 1995. aasta septembris.

ÜLLE HENDRIKSON

TÜ Nõukogus

Algus 4. lk.

Eelmisel TÜ nõukogu istungil tehti ka ettepanek, et dekaani valimistel saaksid osaleda üliõpilaste esindajad. Praegu kehtiv põhikiri seda ei võimalda.

Üliõpilane Tarmo Sild tegi ettepaneku määrata üliõpilaste esindusnorm teaduskonna nõukogus: ülikooli nõukogu koosseisu eeskujul võiks see olla 1/5. T. Maimets selgitas, et üliõpilaste esindusnorm ülikooli nõukogus on kätestatud ülikooliseadusega. Teaduskondade nõukogude puhul sellist nõuet ei ole. Hääletamisel T. Silla ettepanek läbi ei läinud.

Majandusteaduskonna dekaan prof Janno Reiljan soovitas lisada 3/66 paranduse lause, et üliõpilaste edustuse poolt määratav üliõpilaste esindus dekaani valimisel võib moodustada kuni 1/4 valijaskonna koosseisust. Seejärel tekkis arutlus terminite üle «üliõpilaste edustus» ja «teaduskonna üliõpilaste edustus». Hääletusel prof J. Reiljani ettepanek läbi ei läinud.

Ülikooli põhikirja võeti sisse järgmine parandus:

— Teaduskonna dekaan valitakse teaduskonna korraliste, täieliku tööajaga õppejõudude ja teadustöötajate (kursiivis märgitu on parandus) *ning teaduskonna nõukogu liikmete* poolt teaduskonna korraliste professorite hulgast kolmeks aastaks.

TÜ VALIMISEESKIRJAD

TÜ valimiseeskirjad olid nõukogus teisel lugemisel, neid arutas ka TÜ nõukogu akadeemiline komisjon. Nõukogu võttis uued valimiseeskirjad vastu. Sellesse kuuluvad TÜ nõukogu, rektori ja dekaani valimise kord, konkursi läbiviimise tingimused ja kord ning salajase hääletamise kord.

Tartu Ülikool aastal 1995

Algus 4. lk.

- **26. aprill — TTÜ ja TPÜ sõlmisid viieks aastaks koostöölepingu.**
- **28. aprill — TÜ nõukogu kinnitas põhikirja ning valis raamatukogu uueks direktoriks Peeter Oleski.**
- **28. aprill — Tartu Ülikooli Fond Kanadas teatas 10 000 Kanada dollari suurusest toetusest valmiva humanitaarhoone sisustamiseks.**
- **10. mai — TÜ päev Paldiskis.**
- **10. mai — TÜÜ edustus kinnitas TÜÜ valitsuse uue koosseisu, esimeheks kinnitati Martin Hallik.**
- **11. mai — TÜ teabepäev Helsingis.**
- **25. mai — Helsingi Ülikooli audoktoriks promoveeriti prof Ene-Margit Tiit.**
- **31. mai — sotsiaalteaduskonnas kaitsti esimesi diplomitöid.**
- **31. mai — Riigikogu otsustas kultuuri- ja haridusministeeriumi kaheks lahutada.**
- **1. juuni — kultuuri- ja haridusministeerium registreeris TÜ põhikirja.**
- **1. juuni — reorganiseeritud sotsiaalteaduskonna dekaani kohusetäitjana asus tööle prof Marju Lauristin.**
- **2. juuni — sõlmiti TÜ, Baltimore Eesti AS ja AS Hansa Liisingu leping uue firma LM Ericsson telefonijaama ostmiseks.**
- **8. juuni — TÜ ja Järva maakonna koostöölepingu sõlmimine (rektor prof P. Tulviste ja maavanem Arvo Sarapuu).**
- **12. juuni — peahoone vundamendi toestustööde käigus suleti peasissekäik.**
- **15. juuni — Eesti TA üldkogu võttis vastu TA uue põhikirja.**
- **16. juuni — kaitsti TÜ esimesed diplomitööd klassikalise filoloogia alal.**
- **19.—30. juuni — TÜsse astuda soovijate avalduste vastuvõtt (ülikooli kõigi aegade suurim konkurss).**
- **19. juuni — lõpetas TÜ esimene sõjajärgne teoloogide lend.**
- **21. juuni — rektori vastuvõtt möödunud õppeaasta edukamatele sportlastele.**
- **27. juuni — rektori vastuvõtt *cum laude* lõpetajatele.**
- **29. juuni — restaureeritud kartseri taasavamine külastajatele.**
- **5. juuli—23. juuli — sisseastumiseksamid.**
- **7.—9. juuli — XII rahvusvaheline üliõpilaste laulu- ja tantsupidu «Gaudeamus».**
- **10. juuli — TÜ ja EPMÜ kirjutasid alla kokkuleppele, mis käsitleb peamiselt maaelu arengu instituudi ühist edendamist (rektorid P. Tulviste ja M. Klaassen).**
- **18. juuli — EV valitsus kehtestas õppemaksu suuruse välistudengitele.**
- **14. aug — kõrghariduse hindamise nõukogu esimene istung.**
- **17. aug — Eesti Rahvuskultuuri Fondi stipendiumide lepingu uuendamine (rektor prof P. Tulviste ja tegevdirektor Toivo Toomemets).**
- **25. aug — botaanikaaia uueks direktoriks valiti Ain Vellak.**
- **28. aug — õppeaasta avaaktus.**
- **30. aug — minister P. Kreitzberg kehtestas määrusega üliõpilaspiletite väljaandmise korra, 5. septembril leidis nn üliõpilaspiletikriis lahenduse.**
- **1. sept — välistudengite avaaktus.**
- **1. sept — TÜ nõukogu uue koosseisu esimene istung.**
- **4. sept — pärast remonti taasavati TÜ raamatukogu peasissekäik.**
- **10.—13. sept — rektor prof P. Tulviste saatmas presidenti riigivisiidil Rootsi.**
- **14.—15. sept — ülikooli esinduse visiit Hiiumaale.**
- **17. sept — Eesti ülikoolide rektorid kirjutasid alla protokollile üliõpilaste akadeemiliseks mobiilsuseks ülikoolide vahel.**
- **18. sept — TÜ lahkunud liikmete mälestuspäev Raadil.**
- **19. sept — Anttila stipendiumi üleandmine Martin-Henrik Mutile.**
- **22.—23. sept — peaminister Tiit Vähi külaskäik ülikooli, 22. septembril esines peaminister Tiit Vähi aulas ettekandega «Eesti arenguteedest. Muudatused on alanud».**
- **24. sept — TÜ ja «Vanemuise» teater sõlmisid koostöölepingu (rektor prof Tulviste ja teatrijuht Jaak Viller).**
- **29.—30. sept — TÜ euroteaduskonna keskuse ruumide pidulik avamine Lossi 3, rahvusvaheline seminar.**
- **1. okt — uue telefonikeskjaama töölehakkamisega muutusid ülikooli telefoninumbrid.**
- **1. okt — taasasutati ülikooli kogudus.**
- **6.—7. okt — TÜ kuratooriumi esimene kokkusaamine.**
- **8. okt — Valeri Bezzubovi mälestuspäev.**
- **10. okt — taastatud soome üliõpilaste seltsi Fraternitas Fennica teklite kätteandmise pidu.**
- **17. okt — TÜ loengusari MTV-Akadeemias.**
- **20. okt — Lõuna-Eesti maavanemad ringkäigul TÜ raamatukogus.**
- **27.—28. okt — Eesti hariduskonverents '95 jätkukonverents.**
- **27. okt — korp! Filiae Patriae 75. aastapäev.**
- **28. okt — rektor prof Peeter Tulviste juubeli tähistamine raamatukogu ja «Vanemuise» teatri etendusega.**
- **2.—5. nov — tütarülikooli Voroneži Riikliku Ülikooli delegatsiooni külaskäik, koostöölepingu allakirjutamine 3. novembril (rektor P. Tulviste ja rektor Vladimir Gussev).**
- **3. nov — TÜ nõukogu nimetas viis TÜ auliiget.**
- **6. nov — prorektor akadeemik prof Jaak Aaviksoo asus kultuuri- ja haridusministri ametisse.**
- **6. nov — TÜ esimese prorektori ametisse asus prof Toivo Maimets.**
- **7. nov — ilmus soomekeelse infolehe «Mängumees» avanumber.**
- **10. nov — Rotalia Fondi stipendiumide pidulik üleandmine.**
- **10. nov — sõlmiti leping biomeedikumi projekteerimiseks.**
- **22. nov — korp! Vironia 95. aastapäev.**
- **22. nov — Kantiana köidete pidulik tagastamine TÜle.**
- **27.—1. detsembrini toimusid emakeelse ülikooli 76. aastapäeva üritused.**

Teabetalituse materjalide põhjal koostanud URMAS AUNIN

1. septembril kuulutati TÜ nõukogu otsusega **interdistsiplinaarsus** *ülikooli arengu üheks põhisuunaks. Loodan, et allpool avaldatud California (Davis) Ülikoolis 1993. aastal käiku läinud unikaalne, teaduskondadevaheline bakalaureuseprogramm pakub mõtte- ja arutlusainet ka meie bioloogia- ja kirjandusõppejõududele, et kujundada oma nägemus interdistsiplinaarsest õppetööst Tartu Ülikoolis. Nagu allpool näha, on selle programmi autorite põhieesmärgiks ületada lääne maailmavaatele, ja seega ka akadeemilisele haridusele omane looduse ja kultuuri lahutamine ning kokku tuua loodusteaduste objektiivne ja humanitaarteaduste inimesekeskne maailmanägemus. Selle interdistsiplinaarse õppeprogrammi lõpetanule antakse bakalaureusekraad «A.B.», milles A tähistab humanitaarteadusi (ingl k arts) ja B bioloogiat. Õppeprogrammi filosoofiline põhjendus ja kursuseline struktuur koos vajalike ainepunktidega on lühendatult tõlgitud ajakirjast «Interdisciplinary Studies in Literature and Environment», mis koordineerib USA ülikoolides interdistsiplinaarseid keskkonna- ja kirjanduskursusi õpetavate õppejõudude teadus- ja õppetööd. Kel asja vastu huvi, pöördugu inglise keele kateedrisse.*

TIIU SPEEK

Teaduskondadevaheline õppeprogramm «Loodus ja kultuur»

David Robertson, Mark Wheelis, Scott McLean

Uue, interdistsiplinaarse bakalaureuseprogrammi põhieesmärk on õpetada üliõpilasi nägema, kuivõrd tähtsad on looduse mõistmiseks humanitaar- ja loodusteaduste vahelised suhted. Üliõpilased saavad põhjalikud baasteadmised bioloogilistes teadustes ja kirjanduses. Selleks, et formuleerida ja elus realiseerida mõtestatud suhe kahekümnenda sajandi lõpu loodusmaailmaga, käsitlevad üliõpilased kõikidel kursustel identiteedi, epistemioloogia ja eetika võtmeküsimusi. Loodame, et see õppeprogramm aitab kaasa mitte üksnes teineteisest kaugel olevaid teadusharusid kokku tuua, vaid ka neid ümber defineerida ja bakalaureuseõpetust täiesti uuele, tulevikualusele viia. Tahame üliõpilastele tutvustada meie enda avastatud uut jõudu, mis me saime, minnes akadeemiliste distsipliinide traditsioonilistest piiridest kaugemale, uue maailmamõistmiseni, et paremini aidata üliõpilastel toime tulla komplekssete ja laiaulatuslike juriidiliste, majanduslike ja ökoloogiliste probleemidega. Nende probleemide loomuse mõistmiseks on vaja mitmedistsiplinaarset õpetust.

Viimaste sajandite jooksul oleme loodusteaduste meetodite ja andmetega järjest põhjalikumalt püüdnud seletada, kes me oleme. Võimas teaduslik meetod, mis nõuab andmete analüüsi väga suurt loogilist täpsust ja teaduslike hüpoteeside kontrollimist vaatluste ja eksperimentide teel, on viinud tohutu kiirele mitmesuguseid loodusprotsesse puudutavate detailsete teadmiste akumuleerimisele, alates mateeria koosseisust kuni biosfääri funktsioneerimiseni. Selles protsessis on paljud traditsioonilised narratiivid (müüdid, legendid, eeposed), mis aitavad ühiskondadel end tervikuks kujundada, kõrvale heidetud, kuna nad pole kooskõlas loodusteaduste seletava loomuse ja nende detailsete teadmistega. Teadus pole olnud võimeline neid traditsioonilisi narratiive enam rahuldavate, teaduslike narratiividega asendama, kuna tähendus ja väärtus, millele on kõrvaleheidetud traditsioonilised narratiivid üles ehitatud, ei kuulu teaduslike teadmiste hulka ega ole neist ka hõlpsasti tuletatavad. Kaasaegse maailma kriis tulenebki osaliselt just sellest meie maailma struktureerinud traditsiooniliste müütide kergekäelisest hülgamisest epistemioloogilise lähenemise kasuks, mis aga ise ei suuda oma loomuse tõttu neid millegi võrdsega asendada. ...

Loomulikult pole lahendus teadusliku meetodiga looduse kohta kogutud teadmistest loobumises. Pigem peaksime realistlikumalt suhtuma teadusliku meetodi võimalustesse ja arendama loodusteaduste seoseid humanitaarteadustega, mis traditsiooniliselt keskenduvad tähenduse ja väärtuse küsimustele. ...

Selleks, et anda meie poolt väljatöötatud interdistsiplinaarsele bakalaureuseprogrammile loodusteaduslik ja humanitaarteaduslik perspektiiv, valisime me selle aluseks ökoloogia ja kirjanduse. See valik pole juhuslik. Ökoloogia on bioloogiliste suhete teadus ja seega programmi organiseeriva teadusena vältimatu sellises õppeprogrammis, kus keskseks huviks on kultuuri ja selle looduskeskkonna vahelised suhted. Kirjandus on samuti väga hästi sobiv, et vaadelda neid suhteid humanitaarteaduste poole pealt. Esiteks on kirjandus oluline sellepärast, et humanitaarteaduste hulgas väljenduvad kirjanduses inimkogemus ja väärtused kõige võimsamalt. ...Teiseks, kuna kirjanduskriitika on välja töötanud kõige põhjalikumad narratiivide uurimise tehnikad, on kriitiline kirjandusõpetus haruldaselt sobiv, et aidata üliõpilastel mõista nii loodus- kui humanitaarteadustes käibelolevate *looduse* konstruktsioonide aluseks olevaid narratiivseid struktuure.

Interdistsiplinaarne bakalaureusekraad (A.B.) põhiainena.

Nõudmised:

Sissejuhatavad ained. 44—45 ainepunkti	
Looduse ja kultuuri vahelised suhted	4
Üldine keemia	10
Üldine bioloogia	15
Globaalne ökosüsteem või kultuuriantropoloogia	3—4
Lääne tsivilisatsiooni kirjanduslikud tähtteosed või sissejuhatus kirjandusse	4
Võrdlev maailmakirjandus (inimene ja loodus)	4
Loodus ja kultuur Ameerikas või loodus, inimene ja masin Ameerikas või Ameerika indiaanlaste maailmavaade	4
Süvaained. 39—40 ainepunkti	
Loodus kui kultuur: teooria	4
Loodus ja kultuur: praktilised tööd	4
Üldine ökoloogia või loomazooloogia või ülevaade California taimekooslustest	3—4
Inimese ökoloogia	4
Kultuuriökoloogia	4
Looduskirjandus või Ameerika indiaani kirjandus	4
Valikained	16
Ainepunkte kokku	83—85
Soovitav: statistikakursused	

Taani valitsuse stipendiumid 1996/97 õ.a.

Taani valitsus pakub stipendiume magistri– ja doktoriõppeks 1996/97. õppeaastal kestusega 3 kuud vastavalt Taani Haridusministeeriumi ja EV Kultuuri– ja Haridusministeeriumi vahelisele koostöölepingule.

Kandideerimiseks esitada välisüliõpilastalitusse **22. jaanuariks** järgmised dokumendid:

* põhjendatud avaldus TÜ rektori nimele;
* juhendaja soovitus;
* põhimõtteline nõusolek vastuvõtuks Taani kõrgkoolist.

RIINA LAIDVEE,
välissuhete talituse vanemreferent
tel 465 616

Poliitikahuvilised noored!

Riigikogu Kantselei kaudu Saksamaale õppima!

Riigikogu Kantselei koos Saksa saatkonnaga korraldab konkursi poliitiliselt aktiivsete ja kõrgharidusega noorte leidmiseks, kes suunatakse **viieks kuuks** Bonni osalema Saksamaa Liidupäeva praktikantide programmis, et tundma õppida Saksamaa poliitilist elu ja parlamentaarset valimissüsteemi.

Programmi kestus: 1. septembrist 1996 kuni 31. jaanuarini 1997.

Esimese kuu jooksul annavad Bonni Ülikooli ja Saksamaa Liidupäeva juhatus osavõtjatele sissejuhatavad üldteadmised kohaliku akadeemilise elu ja parlamendi töö kohta. Seejärel viiakse nad lühiseminaridel kurssi Saksamaa Liitvabariigi poliitilise eluga.

Järgneva nelja kuu jooksul teevad osalejad läbi praktikumi Liidupäeva saadikute büroos. See praktiline töö peaks andma neile mitmekesiseid ja tõhusaid teadmisi parlamendi töö meetoditest ning poliitiliste teemade käsitlemisest parlamendiliikmete seisukohalt. Täistööpäevade jooksul tutvuvad praktikandid kõige mitmekesisemate ülesannetega, mida saadikute büroos täita tuleb, kusjuures oodatakse aktiivset kaastööd (näiteks hinnangute andmine, töö kaebustega, kõnede, artiklite ja kirjade koostamine ning samuti istungite ettevalmistamine). Külastatakse ka vastava saadiku valimisringkonda. Paralleelselt võtavad praktikandid osa Bonni Ülikooli õppetööst, kus laiendatakse nende teoreetilisi teadmisi.

Konkursis osalemise tingimused:

* Eesti kodakondsus;
* kõrgharidus;
* väga hea saksa keele oskus;
* kohustus kodumaale naasmiseks;
* soov asuda tööle riigiteenistusse.

Osalejail esitada põhjendatud sooviavaldus koos isiku– ja elulooliste andmetega **eesti ja saksa keeles** hiljemalt **25. jaanuariks** aadressil:

Riigikogu kantselei, välissuhete osakond, Lossi plats 1a, EE0100 Tallinn. Ümbrikule lidada: KONKURSS.

Konkursiavaldus peab sisaldama järgmisi andmeid: nimi, eesnimi, perekonnaseis, sünniaeg ja –koht, kodune aadress, passiandmed, lõpetatud kõrgkoolid, õpitud eriala (ka lisaerialad), kõrgkooli lõpetamise viis ja aeg, tegevus pärast kõrgkooli lõpetamist.

Avaldusele peavad olema lisatud **eesti ja saksa keeles** järgmised dokumendid:

* elulugu;
* kõrgkooli diplom (ametlikult kinnitatud tõlge ja koopia);
* soovituskirjad ühelt kõrgkooli õppejõult ja tööandjalt;
* essee oma teadmiste rakendamise võimalustest Eestis;
* kirjalik kodumaale naasmise kohustus;
* tervisetõend;
* neli passipilti.

Konkurss toimub kaheosalisena. Eelvaliku ajal leitakse kuus kandidaati, keda kutsutakse Tallinnasse kohtumisele Liidupäeva esindajatega, kus valitakse kolm praktikanti.

Kontakttelefon: 6 316 396.

Kui peahoone põles

Peahoone põlemisest 1965. aasta detsembris meenutan järgmist. Elasin Taara puiesteel ja tõusin igal hommikul kell 6. Nii ka sel hommikul. Vastasmajas elas keegi Erikal töötav naine, kes tõusis minust varem. Sel hommikul helistas ta nii kell pool kuus minu ukse taga ja ütles: «Kas sul ongi täna mõtet kooli tööle minna... Ülikool põleb ja selleks ajaks, kui sina kohale jõuad, on ta juba maha põlenud.»

Panin ruttu riidesse ja välja. Taeval Toome kohal oli näha sünget kuma. Kiirustasin alla mööda Jakobi tänava mäge. Peahoone ümber seisis palju tuletõrjemasinaid, neid oli tulnud Jõgevalt, Mustveest ja Elvast. Maja veel põles ja kustutustööd käisid täie hooga.

Pritsimehi oli igasuguseid. Mõni hästi tragi ja asjalik, teine samas kõrval lausa purjus. Paras segadus oli ka kustutamisega. Aula uste tahvlid olid sisse löödud, aula ise lausa leekides. Üks pritsimees lasi läbi katkise ukse vett aulasse, teine jälle läbi trepikoja katkise akna välja õue. Kuhugi pidi see vesi ju minema. Jäi mulje, et oma tegevusest suuremat aru ei antud, peaasi et oleks tegevus.

Hommikul kella 10 paiku langes aula lagi sisse. Olin sel hetkel peahoone koridoris ja tundsin, kuidas lae langemisest tekkis selline kuuma õhu laine, otsekui oleks keegi tohutu kapatäie vett hõõguvale kerisele virutanud. Peahoone katuse tsinkpleki tükid kolisesid ja ripnesid talvises vinges tuules. Üks tuletõrjuja sai veel kuumast plekitükist viga. Siis saabus kohale ka sõjaväe kutseline tuletõrje ja need mehed läksid juba käsu korras tulle.

Käis seminariraamatukogu evakueerimine. Raamatuid tassiti peahoone õuele ja seal saadi ka üks raamatukratt kätte. Oli keegi vanem soliidse väljanägemisega mees, kes oli oma vöövahe hinnalisemaid raamatuid täis toppinud. Kuna tal oli seljas hästi lohmakas vihmamantel, siis ei paistnud selle alt raamatud välja. Aga keegi nägi ära ja raamatud võeti tagasi.

Päeval kella 1—2 paiku saabus kaks tuletõrjeautot Tallinnast. Nendega oli kaasas tolleaegne vabariigi tuletõrje ülem. See mees kõndis peahoones ringi nagu mingi tulejumal, uhke nikeldatud ja poleeritud kiiver peas. Kohe näha, et suur ülemus. Suurem tuli oli selleks ajaks kustutatud, aga kuumus oli kohati veel nii kõrge, et aeg-ajalt lõid poolpõlenud puunotid ja muu puukraam jälle leegitsema.

Pilt oli kurb ja sünge. Õhtuks oli välja kuulutatud mingi kontsert. Nüüd aga kontserdi pidamise kohta, aulat, enam ei olnud. Kui õhtune aeg kätte jõudis, siis seisis palju inimesi peahoone ees tänaval ja vaatas, kuidas põlenud aula aknaavadest pildusid sõdurid tuhka ja tukke välja.

Probleeme oli küllaga. Esimene, kuidas saada terveks jäänud peahoone osadesse soojust. Ajutise keskküttesüsteemi käimapanemiseks ehitati aula kõrvale müüride peale tagavarapaisupaak ja soojustati ära, et seal olev vesi ei külmuks. Tänu sellele seadmele hakati nädal pärast tuleõnnetust terveksjäänud ruume jälle kütma. Kohe pandi tudengeid ja õppejõude põlengu tagajärgi koristama ja peagi saabusid esimesed koormad ehitusmaterjali. Taastamistööd läksid täie hooga lahti.

Üks raskemaid tehnilisi probleeme oli aula laega. Selle metallist kandefermid valmistati Tallinna Laevaremonditehases nii täpselt jooniste järgi, et klappisid millimeetri pealt müüri peale valatud kinnituspoltidele. Tuli ainult tõsta kraanaga fermid poltide otsa. See töö tehti 1966. aasta sügisel, nii et 1967. aasta talvel saadi asuda juba katuse paigaldamisele. Seda valtsimise tööd tegid vatiriietes plekksepad vaatamata ligi 20-kraadisele külmale.

Peahoone taastamine tõi ka meie töökojale palju lisatööd. Keegi ei nurisenud, kui tuli teha pikki ületunde. Peaasi, et ülikooli süda, peahoone, jälle korda saaks. Meie töökoja endine juhataja, Jaan Muuga oli siis juba 75-aastane, kuid leidis endale ikka tegemist. Küll oli ta nõu andmas, küll pani ise käed külge. Ta oli kogu hingega asja juures. Ja mitte ainult tema.

IVAR PAABO,
ülikooli endine töömees

Taastamist korraldamas

Istusime üliriietes palangule järgnenud päeva pärastlõunal õpetatud nõukogu hämaras ja külmas saalis, ninas kogu peahoonet täitev karmu, tukkide ja uhtevee raske lehk ja kuulasime kuidagi küüruvajunud pikakasvulise ja hallipäise rektor Feodor Klementi juhtnööre edasise kohta. Koos olid prorektorid ja õppeosakonna töötajad, dekaanid ja prodekaanid, kõik need, kelle õlgadele langes ülesanne jätkata õppetööd olukorras, kus peahoone oli ilmselt pikemaks ajaks rivist väljas.

Semestri lõpp oli niigi ligi, loengud juba lõppenud või lõppemas, talvine eksamisessioon ukse ees. Eksamite-arvestuste tarvis leidus ülikoolis ikka ruume, kas või õhtupoole. Aga kevadsemester vajas avaramaid loengusaale ja neid tuli linna pealt otsida. See ülesanne pandigi meie õlgadele.

Siis tundsin, et Tartu ja tartlased toetavad oma ülikooli. Pakkumisi tuli õpperuumide osas rohkemgi kui kohe vajasime. Asutused ise helistasid ja küsisid, kuidas nad saavad hättasattunud ülikooli aidata. Tulgu me kohale ja vaadaku pakutavad ruumid üle. Käisin minagi, et leida võimalikult avaraid ja kesklinnas asuvaid ruume. Ja neid oligi, kasvõi Ametiühingute Kultuurihoones Hariduse tänaval, mille avar saal oli hommikupoole vaba ja sobis suuremate loenguvoorude pidamiseks hästi.

Mäletan, et 1966. aasta kevadsuviseid lõpuaktusi tuli läbi viia kas Tähe tänava klubis või Raudteelaste Klubis, seal, kus praegu on Eesti Rahva Muuseumi näituseruumid. Kusagil ei olnud juttu ruumide üürist. Hättasattunud suurkooli tasuta abistamist peeti enesestmõistetavaks.

Prodekaanidele pandi ka põlengu jäänuste koristamistööde korraldamine. Eelmiste aastate kogemus ütles, et kui ühiskondlikus korras tehtavale tööle kutsutakse nii 50 inimest, siis tavaliselt ilmub kohale 30. Ülejäänud leidsid ikka mingi mõjuva põhjuse eemalejäämiseks. Nüüd aga oli lugu lausa vastupidi. Kutsusid 50, tuli 70—80, aga tööriistu ja töörinnet jagus napilt poolesajale. Kui tahtsid vanemaid õppejõude sest koormast vabastada ja palusid neil tagasi koju minna, oldi solvunud: kas siis meie tööjõud ei kõlbagi? Mis sellest, et oleme juba aastates ja kanname dotsendi või doktori nimetust, ka meie tahame oma osa anda. Noor mees, õppige paremini tööd korraldama! Üliõpilased olid selles osas leplikumad, aga neidki tuli üle normi. Töö oli must ja ebamugav, füüsiliselt raskegi, aga seda tehti, sest nii väljendati oma suhtumist oma *alma mater*'isse. Ja see on mulle üks meeldivamaid meenutusi sellest üldiselt hästi ebameeldivast ajast.

HILLAR PALAMETS,
sel ajal
ajaloo-keeleteaduskonna
prodekaan

ACTA DIURNA

OLI

* 11. detsembril toimus õigusteaduskonnas **Juristide Täienduskeskuse nõukogu esimese poolaasta koosolek.**

* 11.–15. detsembrini pidas geoloogia instituudis loenguid Vene TA Okeanoloogia Instituudi **prof Ivar Murdmaa** paleokeanoloogiast ja ookeanide geoloogilisest ajaloost.

* 11. detsembril kaitses **Peeter Hõrak** doktoriväitekirja loomaökoloogia erialal.

* 12. detsembril **viibis ülikoolis Prantsuse kultuuriatašee Eestis Catherine Suard,** kes kohtus prorektor prof Toivo Maimetsaga.

* 12. detsembril avati **raamatukogu uudiskirjanduse saalis pidulikult näitus «Tänapäeva Poola raamat».** Näituse korraldas Poola Vabariigi suursaatkond. Tartusse toodi 400 raamatut tänapäeva Poola teaduslikest väljannetest ilukirjanduseni. Näituse raamatud kingitakse raamatukogule. Näituse avas Poola suursaadik Jakub Wolasiewicz.

* 13. detsembril toimus **ülikoolisisene teabetund.**

* 13. detsembril **tähistas TÜ skandinavistika osakond luutsinapäeva.**

* 13. detsembril pidas **antiikkultuuri lektooriumis ettekande Laidi Laiverik teemal «Antiikmünt Sitsiilias».**

* 14. detsembril kaitses matemaatikateaduskonnas **magistritööd Martin Viil.**

ON TULEMAS

* 15. detsembril on **TÜ nõukogu selle aasta viimane istung.** Päevakorras: TÜ põhiõppe vastuvõtueeskirjade kinnitamine 1996.a. suveks, muudatuste sisseviimine TÜ põhikirja, korraliste professorite valimine, emeriitprofessorite valimine, teaduskondade põhimääruste kinnitamine, õppekavade kinnitamine.

* 15. detsembril tutvustab **prof Selma Teesalu TÜ raamatukogus oma äsjailmunud raamatut «Osteoporoos» (luude hõrenemine).**

* 20. detsembril toimub **ülikooli päev Türil.**

Joonistused (v.a. 1. lk.) PRIIT AINLALT.

TÜ jõulukaardi (1. lk. parempoolne joonistus) kujundas JANE MÜÜRSEPP.

INFO!

Magistritööde kaitsmisi

18. detsembril kaitsevad pedagoogika osakonna aud. 102 (Ülikooli 16) kell 12 magistritööd **Merit Killi** «Eesti murdeealiste laste turvalisus ja seda mõjutavad tegurid», juhendaja dots Inger Kraav, oponendid prof T. Tulva ja prof I. Unt Tallinna Pedagoogikaülikoolist.

Kell 15 kaitseb samas **Hiie Asser** magistritööd «Eesti keel vene koolis», juhendaja dots L. Vassiltšenko, oponendid prof A. Metsa ja mag R. Vääri.

21. detsembril kell 10 kaitsevad Vanemuise 46 aud 327 magistritööd:

Andres Tõnisson loodusgeograafia erialal. Magistritöö «Troofsuse kujunemine umbjärvedes sõltuvalt järvenõo ning valgala iseärasustest (Põhja–Kõrvemaa näitel)», oponendid: geograafiamagister Arvo Järvet ja bioloogiaknd Aare Mäemets;

Margus Hendrikson inimgeograafia erialal. Magistritöö «Elamusituatsiooni piirkondlikud erinevused ja elamuturu taastamine Eestis», oponendid: arheoloogiaknd Elvi Tani ja prof Henn Elmet;

Robert Christian Szava–Kovats maastikuökoloogia ja keskkonnakaitse erialal. Magistritöö «Trace Element Concentrations in Fluvial Sediments, Northeast Estonia — Mathematical Techniques for Environmental Assessment», oponendid: keemiaknd Ott Roots ja bioloogiaknd Tõnu Oja.

Jõulunäitus

13.–27. detsembrini on ajaloomuuseumis avatud «Kameelia» lillekooli lõpetajate jõulutööde näitus.

Jõulukontsert

Neljapäeval, 21. detsembril kell 16 on aulas TÜ akadeemilise naiskoori ja Tartu akadeemilise meeskoori ühiskontsert.

Mööblit

Õppe- ja üliõpilasosakond pakub kasutatud tumedat kontorimööblit: 3 lauda, 2 sahtlikappi, 1 riidekapp, 3–osalised kontorikapid. Tulla ph ruumi 217, info tel 465 623, 465 628. Vormistamine üleandmisaktiga.

Jooksjad võistlesid Saksamaal

Kolm Tartu Ülikooli pikamaajooksjat osalesid Eesti Akadeemilise Spordiliidu võistkonnaga Saksamaa Liitvabariigi üliõpilaste lahtistel krossijooksu meistrivõistlustel, mis sel aastal olid Mainzi Ülikooli korraldada.

Võistlustest osavõtt oli väga rohkearvuline, osales üle 40 Saksamaa kõrgkooli võistkonna ning lisaks eestlastele ka Poola Akadeemilise Spordiliidu võistkond.

Naisjooksjatest oli filosoofiateaduskonna tudeng Hille Lepp 6,6 km distantsil 12.

Noormehi oli stardijoonel ligi 100 jooksjat. Füüsika-keemiateaduskonna I kursuse tudeng Antti Tamm oli 9,6 km distantsil ajaga 31.02 29. ja geograafiaosakonna I kursuse tudeng Tarmo Aru oma esimesel rahvusvahelisel võistlusel 47. ajaga 32.34.0. Võistkondlikult oli Eesti Akadeemilise Spordiliidu meeskond (arvesse läks kolm paremat jooksjat) neljas.

Lisaks võistlemisele saadi ülevaade Mainzi Ülikooli tudengite õppimis- ja sportimisvõimalustest, sealsest spordikeskusest, mis tegeleb üliõpilaste spordiharrastuse organiseerimisega ja mis alustel töötab Mainzi Ülikooli Spordiklubi.

Spordiklubi saalibändi võistkonna edukad stardid

Ülikooli Spordiklubi saalibändi võistkond võitis esikoha tugeval Jõgeva karikaturniiril, kus osales 8 võistkonda, sealjuures 6 neist olid Eesti meistriliiga võistkonnad.

Eesti meistriliiga I etapi järel on ülikooli saalibändi võistkond teisel kohal, juhib Jõgeva meeskond. Edukamate mängijate seas (värav+sööt) on Tarmo Hallismaa II ja Peeter Kula III.

Järgmine etapp peetakse 13.—14. jaanuarini Tartus ülikooli spordihoones.

Arstiteaduskonna korvpalliturniir

8. detsembril toimus järjekordne arstiteaduskonna korvpalliturniir, kus traditsiooniliselt osales 8 võistkonda, lisaks igale kursusele kaks õppejõudude võistkonda. Viimased olidki selle aasta edukamad. Turniiri võitjaks tuli Tartu Ülikooli kliinikumi õppejõudude võistkond, seda eeskätt Andres Pulgese täpsetele kolmepunkti visetele. Teise koha sai prekliinikumi õppejõudude võistkond ning kolmandat ja neljandat kohta jagasid V ja IV kursuse võistkonnad.

Tudengimedaleid Nantes'ist

2. ja 3. detsembril peeti Prantsusmaal üliõpilaste Euroopa meistrivõistlused karates. Eesti kumite koondisesse kuulunud Lilli-Mai Mihhailova (IVL) ja Ivo Kolk (Nüke) õpivad Eesti Riigikaitse Akadeemias, Küllike Hermet (Corpore) Pärnu Kommertskoolis ja Heimar Vaarend (Nüke) Kõrgemas Kommertskoolis. **Kerttu Rahe õpib Tartu Ülikoolis matemaatikat, Marko Luhamaa on kehakultuuriteaduskonna ja Alo Kullerkann arstiteaduskonna tudengid.** Antti Ööbik jätkab haridusteed Eesti Põllumajandusülikoolis. Neli viimati märgitut kuuluvad Tartu karateklubisse Falco.

Nüüd on karatekad koos treener Jüri Postiga tagasi. Kuidas läks, sest sõidueelsed prognoosid olid võrdlemisi optimistlikud, kuna kõik kaheksa sportlast kuuluvad Eesti paremikku.

«Võistlused toimusid Pariisi lähedal Nantes'is. Võitsime kolm pronksmedalit: Alo Kullerkann kehakaalus kuni 78 kg, raskemas kaalukategoorias jagasid kolmandat kohta Marko Luhamaa ja Heimar Vaarend. Naiskaratekad Lilli-Mai Mihhailova ja Kerttu Rahe jagasid 5.—6. kohta. Sama koha saavutas meesvõistlejaist ka Ivo Kolk.

Osales 8 riiki. Prantsusmaad esindas kolm võistkonda. Üliõpilaste Euroopa meistrivõistlused karates on väljaarendamise staadiumis. Mitmed riigid ei võtnud veel osa. Tulemata jäid ka Belgia, Leedu ja Poola, kes olid eelnevalt osavõtuks registreerinud.

Ivo Kolk kaotas pronksimatši prantslasele 1:2. Antti Ööbik langes juba avavõistlusel kaotuse tõttu edasisest välja.

Alo võitles südikalt ja kaotas 1:2 ainult kaalu võitjale 1994 EM täiskasvanute pronksmedali omanikule Sumad Azadile (Saksa).

Raskekaalus oli meilt väljas kaks meest: Marko ja Heimar. Marko sattus raskemasse alagruppi. Esimeses kohtumises võitis slovaki, teises maailma hõbemedaliomaniku sakslase Andreas Horni 4:2 ning kaotas maailma viiendale, horvaadile, pronksimatšis oli üle Bosnia võistlejast.

Lilli-Mai ja Kerttu tõestasid, et on rahvusvahelisel tasemel.

Võistluste eel ütlesid Prantsusmaa Karate Föderatsiooni president ja teised häid ja innustavaid sõnu, samuti, et meie karate on tõusuteel. Õnneks suutsime ka öeldut tõestada.

Võistkonna esinemisega jäin rahule, kuid kahju on Kerttu medalivõiduvõimalusest, mis ühe liialt tugeva löögi tõttu kaotsi läks.»

Võistlusjärgseid kommentaare:

Kerttu Rahe: «See oli mul teine võistlus väljaspool Eestit. Ei läinud nii hästi kui lootsin, kuid ega saavutatud kohtki halb ole. Sloveenlasele kaotasin väga napilt. Saatuslikuks sai liiga tugev löök, mille eest sain hoiatuse. Kolmanda koha matšis kaotasin sakslasele ühe punktiga. Üks kohtunik näitas mulle küll kolmel korral punkti, kuid ilmselt jäi puudu löögi kiirusest, et teine kohtunik punkti ei andnud. Tunda andis ka see, et ma pikka aega trenni ei saanud teha, kuna kaks nädalat enne murdsin varbaluu.

Üldiselt võib võistlusega rahule jääda, sain juurde võistluskogemusi ning näha Euroopa karate taset.»

Marko Luhamaa: «Jätkan õpinguid Tartu Ülikooli kehakultuuriteaduskonna III kursusel. Minu elu kulgeb marsruudil: kool, kodu, raamatukogu ja võimla. Treenin neli korda nädalas, millele lisandub individuaaltöö jalgade arendamiseks. Senini on mul kõik laabunud. Edu pandiks plahvatuslik jõud ja kiirus.

Vanemad on spordilembelised.»

Alo Kullerkann: «Olen 22-aastane arstiteaduskonna V kursuse tudeng. Peres abikaasa Ingrid, kes on samuti üliõpilane, ja 5-kuune poeg Andreas. Põhitegevuseks on õppimine. Ülejäänud aega kasutan spordiks ja perekonnale. Lisaks töötan poole kohaga Maarjamõisa haigla operatsiooniblokis operatsiooniõena.

Karatega tegelen üle kuue aasta. Enne karatesse tulekut tegelesin 7 aastat ujumisega ja saavutasin meistrikandidaadi järgu.

Prantsusmaal käiguga jäin rahule.»

ÜLO KARD

Võimlemine

9. detsembril peeti ülikooli spordihoones Eesti kõrgkoolide meistrivõistlused rühmavõimlemises. Võistkondi oli Tartu Ülikoolist 6, EPMÜst 1 ja Tartu Õpetajate Seminarist 1. Võisteldi A–, B– ja C–grupis.

A–grupis tuli võitjaks TÜ võimlemisrühm koosseisus: Maris Kikas (KKT IV), Aira Saar (KKT III), Anu Smirnov (KKT III), Kai–Riin Bachman (fil III), Kristin Sepp (maj III), Kristina Kotkas (arstit I); treener Inga Neissaar.

B–grupis oli esimene TÜ võimlemisrühm koosseisus: Ave Allik (arstit I), Maire Kaarli (maj III), Kaia Linkberg (fil IV), Marge Lopp (arstit IV), Gerli Otsa (arstit V), Kristi Poogen (õigust III); treener Reet Linkberg.

C–grupis tuli esikohale TÜ võimlemisrühm koosseisus: Mai Müür (KKT II), Piret Tens (maj I), Kristiina Vallimäe (õigust III), Ave Kängsepp (KKT I), Inga Sippo (fil I), Ivika Värton (fil III); treener Inga Neissaar. Teiseks jäi TÜ võimlemisrühm koosseisus: Ulrike Ustav (sots psüh II), Lilja Kapaun (sots psüh II), Triin Soonets (arstit I), Nele Ani (bio–geo I), Marika Anohhina (fil I), Rita Veeremets (füüs I); treener Kaja Hermlin. Kolmanda koha võitis EPMÜ võimlemisrühm (treener Reet Palge).

Võitjatele andis diplomid üle Võimlemisliidu asepresident Uno Sahva. Korraldajate sõnul on järgmisel aastal kavas muuta kõrgkoolide meistrivõistlused rahvusvaheliseks, sest Eesti üliõpilastest naisvõimlejate võimlemise tase on praegu küllaltki hea.

MERLE REHAND

NÄITUSED RAAMATUKOGUS

*** 20. detsembril** avatakse raamatumuuseumis näitus **«Kreisikojast Tartu raamatuvaramusse»** (väljapanek vene tsaariperekonna kahest annetusest, mis saabusid ülikooli raamatukokku 19. sajandi alguses).

* Jaanuari lõpuni saab fuajees vaadata **botaanikaaia kuivtaimede näitust.**

*** Tänapäeva poola raamat** - uudiskirjanduse saalis

*** Kalju Lepik 75**

*** Bernhard Sööt 95**

*** Prof Boriss Meissner 80**

*** Varssavi Ülikool** - teaduskirjanduse lugemissaalide fuajees

*** Ivan Bunin 125** — kaktuste fuajees

*** Selle suve pildid** - Mari Nõmmela akvarellid kohviku fuajees

*** Kaja Šestakova maalid** - kataloogisaalis

HUMANITAARRAAMATUKOGUS

*** Jõuluteemaline raamatunäitus**

*** Portreevisandeid** - Jüri Šestakovi maalid

Tartu Ülikooli kalendermärkmik 1996

tuleb müügile uue aasta alguses:

* ülikooli tähtpäevad ja sündmused,

* sisseastumisteave,

* valik ülikooli ja linna olulisi telefoninumbreid,

* ülikooli asutuste ja üksuste reklaame,

* kalendaarium.

Kalender valmib teabe– ja innovatsioonitalituse ning kujundaja Tiit Kaunissaare koostöös. Nahksed kaaned teeb märkmikule ülikooli kaubamärgi litsentsi alusel AS Tartu Linda. Kalendermärkmik tuleb müügile ka ilma nahkkaanteta.

Jälgi reklaami!

Briti valitsuse *CHEVENING*-stipendium

Briti valitsuse poolt finantseeritav rahvusvaheline *Chevening*–stipendium pakub võimekatele kõrgharidusega noortele võimalust end täiendada Suurbritannia ülikoolides.

Eelistatud valdkonnad õppe– ja uurimistööks 1996/97. õppeaastal on järgmised:

1) diplomaatia ja rahvusvahelised suhted;

2) õigusteadus;

3) meedia;

4) politoloogia ja haldusjuhtimine;

5) sotsiaalteadus;

6) äritegevus ja juhtimine;

7) pangandus, rahandus ja majandusteadus.

Avalduste blankettide saamiseks pöörduda Briti Nõukogu Keskusesse aadressil Vana–Posti 7, Tallinn. Avalduste laekumise tähtaeg on **22. detsember 1995.**

Vestlus väljavalitud kandidaatidega toimub Tallinnas 1996. aasta jaanuaris.

Info: Briti Nõukogu Keskuse juhataja pr Imbi-Reet Kaasik tel 6 314 010.

NB!

Selleks aastaks Universitas Tartuensis lõpetab. Uuel aastal tahaksime tulla meiegi lugeja silme ette uuenenud sisus ja vormis. Seniks aga südamlikke jõule, kena aastavahetust ja kohtumiseni uue aasta teisel nädalal!

Toimetus

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241,
TÜ faks: +372 7 465 440; e-mail: *varje@admin.ut.ee*
tel. 465 680. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 9138. Tiraaž 1500.

☎ 465 680